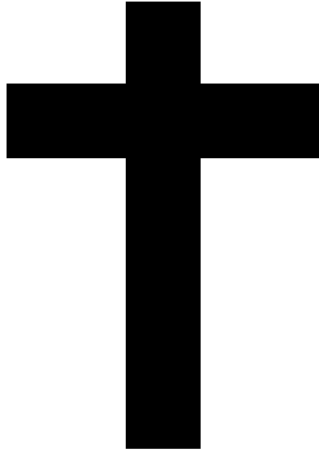

Godindi Hoafi

The New Testament in the Angor language of Papua New Guinea

Godindï Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3

Contents

Matyu	1
Mak	89
Ruk	135
Son	220
Ratüpurü	281
Rom	354
1 Korin	393
2 Korin	427
Garesia	451
Efesus	464
Firipai	474
Korosi	482
1 Tesaronaika	490
2 Tesaronaika	496
1 Timoti	500
2 Timoti	510
Taitus	517
Firemon	522
Hibru	524
Sems	555
1 Pita	565
2 Pita	576
1 Son	583
2 Son	591
3 Son	592
Sud	594
Weindahifembo	597

Matyu

Aboedi Hoafi Matyu ai sürü papımarandi

Sisas Kraisındı amoao mamı nüngurumboemo tüküyafu manıngomo hoafi

(Ruk 3:23-38)

¹ Sisas Kraisındı amoao mamı nüngurumboemo tüküyafu manıngomo hoafane nda. Sapo Sisas ai Defitındı amoao ambeahındı tüküme fiyua asu Defit ai Abrahamındı amoao mbofi tüküme fiyü ranı hoafane nda. ² Abraham ai Aisakındı afındıyuane. Asu Aisak ai Sekopındı afındıyuane. Asu Sekop ai Suda ahandı apodoho mamı ranı babıdımbomemo ranahamundı afındıyuane. ³ Asu Suda ai Peres Sarayafandı afındıyuane. Ahafandı hondı ranai Tamarıyoane. Asu Peres ai Hesronındı afındıyuane. Asu Hesron ai Ramındı afındıyuane. ⁴ Asu Ram ai Aminadapındı afındıyuane. Asu Aminadap ai Nasonındı afındıyuane. Asu Nason ai Sarmonındı afındıyuane. ⁵ Asu Sarmon ai Boasındı afındıyuane. Ahandı hondı ranai Rahapıyoane. Asu Boas ai Obetındı afındıyuane. Ahandı hondı ranai Rutıyo. Asu Obet ai Sesındı afındıyuane. ⁶ Asu Sesi ai sapo Defit adükari bogori nındoumbofi manıngu ranahandı afındıyuane. Asu Defit ai Soromonındı afındıyuane. Ahandı hondı ranaiyo horombo Uriandı nımorehi-mayo. ⁷ Asu Soromon ai Rehoboamındı afındıyuane. Asu Rehoboam ai Abaisandı afındıyuane. Asu Abaisa ai Asandı afındıyuane. ⁸ Asu Asa ai Sehosafatındı afındıyuane. Asu Sehosafat ai Sehoramındı afındıyuane. Asu Sehoram ai Usiandı afındıyuane. ⁹ Asu Usia ai Sotamındı afındıyuane. Asu Sotam ai Ahasındı afındıyuane. Asu Ahas ai Hese kiandı afındıyuane. ¹⁰ Asu Hese ki a ai Manasendı afındıyuane. Asu Manase ai Emonındı afındıyuane. Asu Emon ai Sosaıandı afındıyuane. ¹¹ Asu Sosaia ai Sekoniandı apodoho mamı ranahamundı afındıyuane. Sapo ranı-sımboanı Babiron ami Israer nendı ranaheimbo Babiron hıfına ahamundı moanı ratüpurımbohünda sowandümondürı mahomo. ¹² Ai Babiron hıfına sowandümondürı houmbo Sekonia ai Searıtierındı afındıyuane. Asu Searıtier ai Serubaberındı afındıyuane. ¹³ Asu Serubaber ai Abiutındı afındıyuane. Asu Abiut ai Eriakimındı afındıyuane. Asu Eriakim ai Asorındı afındıyuane. ¹⁴ Asu Asor ai Sadokındı afındıyuane. Asu Sadok ai Akimındı afındıyuane. Asu Akim ai Eriutındı afındıyuane. ¹⁵ Asu Eriut ai Ereasarındı afındıyuane. Asu Ereasar ai Matanındı afındıyuane. Asu Matan ai Sekopındı afındıyuane. ¹⁶ Asu Sekop ai Sosepındı afındıyuane. Asu Sosep ranai Mariandı nındowenihi-mayu. Maria ai Sisas ranahambo wakımarımındo, sapo ahambo Krais* sei arıhündı ra. ¹⁷ Ranımbokane munguambo nındou Abraham nınguambe peyo haya ho hombo Defit nınguambe tüküme feyo ranai 14 amoao boagırıyomo nımorıyomo marundı ra tüküme feyo. Asu Defit nınguambe peyo haya ho hombo Babiron hıfına sowandümondürı

* **1:16:** Ndürı Krais ranana nındou God ai nındou aboedambofemböhünda adükari bogorımbofemböhünda kamafoariri.

homondambe amboani, mare yahurai 14 amao kareandeimbambe ramindumbi boagiri yomo niori yomo marundi ra tukumefeyo. Asu Babiron hifina sowandumonduri homondambe peyo haya ho hombo Kraismbo Maria wakirimindoambe amboani mare yahurai 14 amao kareandeimbambe ramindumbi boagiri yomo niori yomo marundi ra tukumefeyo.

Sisas Kraismbo Maria wakimarimindo hoafi

(Ruk 2:1-7)

¹⁸ Sisas Krai ai tukumefiyu hoafi ra ndahuraiane. Ahandi hondi Maria ranahambo Sosepimbo segodimbo momo kurihi hinngimarihindi. Maria ranai Sosepidibo nngokoateyoambeyo asu ahambo hoeirihindane ai furumbi manngo moani Yifiafi Aboedindi nginindinambo. ¹⁹ Ahandi nindowenih Sosep ranai nindou mbumundi hamindiyu, nga ai Maria ranahambo nindou himboahu amonngambofembo-mayo ranimbo yiboarukumbo asu ai moani dibo ahambo randihe hinngindihia yahu haya hohoanmomayu. ²⁰ Sosep ai ranimbo dibo hohoanmoyu-ane asu Adukarindi sunambeahindi nendi ranai ahamboso yafogoadinambo tukufi hoafiyunduh yahuya, "Sosep, Defitindi amao, se Maria sihafi nimorehimbofe semindimbo yhimbondamboyafi. Yifiafi Aboedindi hoafi sunguane Maria ai fi masemindo. ²¹ Nimorehi ranai nindowenih niori nderimindimboe. Asu se nduri Sisas ra kaboadi wori nimboe sapo ai animbo ahandi nindou ranaheimbo ahei moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambondearumbui," mehundo. ²² Munguambo rani moatukuni rahurai tukumefeyo ra, sapo Adukari ai ahandi hoafi hoafiyu randeimbindi yafambe sungure haya hoafimayu. Ai yare hoafiyuhu yahuya,

²³ "E, nimorehi mamai ai nindowenih dibo hokoatendowohu ai fi ndemindi haya asu nindowenih niori nderimindimboe.

Ranimbo asu ahambo nduri ra kaboadi horuhi Emanuer mbisahundomboyei,"

Aisaia 7:14

mehu ra. Rani hoafi ranahandi nimindi hoafi ana God ai shiri babidimbo anngwane. ²⁴ Raniyu asu Sosep ai yangirifi haya Adukarindi sunambeahindi nendi hoafimayundo sungu rare-anduhi Mariambo ahandi nimorehimbore masemundu. ²⁵ Sosep ranai moai nimorehi randidibo mamuhi apafe rinandi, nga moani nimorehi ranaipoanimbo nngo himboyo asu ai nindowenih niori maserimindo. Raniyu asu Sosep ai niori ranahambo nduri Sisasani mehu.

2

Hufihamindi sufuanipoedi ndufosi nendi Sisas hoeifimbo tukumefundi

¹ Herot ai Sudia hifambe bogorimbofi nnguanambe rani-simboani Maria ai Sisas ranahambo Betrethemuhi wakimarimindo. Hondi ai Sisas ranahambo serimindi hayamboyo-ane ranambe nindou bogori fifirundeimbi ranai hufihamindi sufuanipoedi Serusarem ngoafambe tukumefundi. ² Ai dudu yafunduh yahomoya, "Niori simbori masahorimindei sapo Suda-yafe bogorimayu ra nngufiyua? Ro hoeirihundan ahandi mupui ranai hufihamindi sufuan tukufe mamaroamboanefi asu ro ahambo hohoanmoyondowohu ngusüfo

pefimbohünda masühifi,” mehomondamboyu. ³ Raniyu asu Herot Adükari Bogorimayu ranai rani hoafi ra himboriyu haya ngusüfoambe afindi hohoanimomarira asu munguambo nindou Serusarem ngoafihü mamarei amboani ramareanduri. ⁴ Raniyu asu Herot ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindou-memo raniyomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi nindou-memo raniyomo munguambo ahamumbo mamühi gugureapuri mbura düdufipurühi yahuya, “Krais ranahambo ngoafi nahü mandahorimindeia?” yahu düdumefipuramboemo. ⁵ Asu simbori ai ahambo yahomoya, “Betrehem ngoafihü Sudia hifambe. Sapo horombo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ahandi süngu hoafi ra ndahuraiyu yare sürü pare masihendi. Ai Bukambe yare hoafiyuhü yahuya,

⁶ “Betrehemihündi, se Sudia hifambe-anei aniboadei ra awi se Sudiambo hifandundeimbi bogori ngoafi ranahamundi daboadanipoedi hamindiyeipoani, nga wani.

Sihei ngoafi mbusümodidi animbo nindou adükari mamai ai tükündüfi haya wandi Israer nindou ranaheimbo hibadarümbui,” *Maika 5:2*

mehu. ⁷ Raniyu asu Herot ai sapo nindou hüfthamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi masifomo ranahamumbo dibo mborai yahupuri hürühepuri haya yahuya, “Nini simboani hondü hamindiyo mupui ra tüküfe mamaro?” yahu haya düdu düdumefipuri. ⁸ Raniyu ai nindou memo ranahamumbo Betrehemnambo koamarithepuri ndani süngundafundi yahuhaya hoafiyupurühi yahuya, “Se ngifomo moani ndondu nimori ranahambo nahi ai ahambo masahorimindei ranahambo kokondurü. Nga asu hoeindurühi ana, asu se wambo ranühi mbisimo hoafindimondani animbo asu ro-amboani dügi ahambo hohoanimondahandowohü ngusüfo pandihinimboane,” yahu koamarithepuri. ⁹ Ndüfusi nendi-memo ranai ahandi hoafi ra himboriyomo houmbo ndamefundü. Ai nafina hifomondane, sapo mupui hüfthamindi süfuan tüküfe mamaro ra asükaiyomo hoeimarundi. Mupui ranai ahamundi hangifoani hifo nimori nimarümbi wori rani nimoamo mamaro. ¹⁰ Raniyomo mupui ra hoeirundani mayowa ai afindi hihifi-hihifimemo. ¹¹ Raniyomo asu ai worimayo ranambe kefou hifomo nimori ranahambo hoeimarüwuri ahandi hondü Maria radibo. Raniyomo asu ai ahandi fikimi pütapiyomo yiri yimbu pusiru nimarimombo ahambo hohoanimoyomondühi ngusüfo pamarüwuri. Raniyomo ai ahamundi arambeahindi napo ra bokaründümo houmbo masabudo. Rani-moatükunü ra goriyo, fisinjarümbi mbimbirayo asu sanda aboediyo, nginindi napo ra masabudo. ¹² Nindou ranahamumbo God ai yafogoadi-namboya, “Se Herot nimarü nafi ngomboemo,” mehupuramboemo. Asu süngunambo ai raninafi hininngiru hou ngorü nafi ahamundi hifina mahomo.

Isip hifina Sosep ai ahandi ambori babidimbo aboeda mafefoehindi

¹³ Nindou ranai ndaweyafundane rani-simboani Adükarindi nendi ranai Sosepimbo yafogoadinambo tüküme fiyu. Asu ai hoafiyundühi yahuya, “Botindafo, nimori ranani asu ahandi hondane ra ndowapindifi hawa Isip hifina feboehi ngei ranühi nimboeiani asu ro hombo hoafindahani animbo ngoründühi ngei. Nimboe Herot ai

nimori ranahambo hifokoefimbo kokonduri wakindirumbui,” yahu hoafimenduamboyu. ¹⁴ Raniyu Sosep ai botifi nimori ra serumundü haya ahandi hondi ranidibo mare rani nimbokoani Isip hifinambo mahei. ¹⁵ Hifi ranuhanimbo ai nimboeian Herot ai yifindumbui. Adukari ai ahandi hoafiyu-randeimbi ahandi yafambe sungure haya hoafiyuhüya, “Ro wandi Nimori Isip hifambeahindi mborai masahando,” mehu. Hoafi ra moani anihondü hondü tükündifemboe yaho hayamboyu rani moatükun ranai yare yahurai tükumefeyo.

Herotindi hoafi süngu nimori hifokoakomarihündi

¹⁶ Hüfhamindi süfuanipoedi ndüfosi nendi masifomo ranai ahambo ngorü-süngumarüwuri ra Herot ai kirihai fifire hayamboyu asu ranimbo ahambo nginindi ngusüfoambe fondirimindi mahafo. Raniyu asu ai munguambo nindowenih nimori yimbu himbanikoateyeimbi Betrethem ngoafihündi asu ngoafi amuri rani ngoafi-kimi adaburo ranambeahindi hifokoakofoefembo hoafi masendi. Sapo nindou hüfhamindi süfuanipoedi ranai hoafimemo rani-simboani mupui tükumefeyo hoafi ra fifire hayamboyu asu ai yare hoafimepuri nimori ra hifokoakofoefembo. ¹⁷ Ndani-moatükun tükumefeyo ra sapo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Seremaiani yafambe sungure haya horombo hoafimareandi ra simogodühi tükufemboyu yare tükumefeyo. ¹⁸ Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Ramahündi ai yasimondi mam himboriyei.

Aran hoafi afindi puküna asu arani hoafi yambohai tükufeyowa himboraye.

Reser ai ahandi amoao mam Israerihündi nimori ranaheimbo aran+namborandüra

asu munguambo nindou ranai ngiri ahambo didiboadondihindi ahandi ngusüfoambe farihfembo.

Nimboe sapo ahandi nimori ranai ningokoatemayeiambo wambo,” mehu rani-süngumbo.

Jeremaia 31:15

Sosep ai ahandi ambori babidi asükaiyei masühüsi

¹⁹⁻²⁰ Süngunambo Herot ai yifiyuane asu Adukarindi nendi ranai yafogoadambe Sosepimbo Isip hifihi tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Se ambori ndowapindifi hawa hihirindafo Israer+nambo ngafi. Nindou sapo nimori ranahambo hifokoefimbo hohoan+momemo ranai ana yifimemo,” mehundoamboyu. ²¹ Raniyu asu Sosep ai botifi nimori ra serumundü haya hondambo kameih asu ai hihiriyahi Israer hifinambo mahüsi. ²² Asu Arkeraus ai ahandi afindi Herot ranahandi fondühi Sudia-yafe adukari bogorimbofi manüngu rani hoafi ra Sosep ai himboriyu haya ranühi ningombo hombo ra yihimbomayu. Nga asu God ai yafogoadambe Sosepimbo bidifiri hoafi masagadoamboyu asu ai Gariri hifinambo mahu. ²³ Raniyu asu ai hu ngoafi mam ahandi nduri Nasaret ranühi manüngu. Sapo mam rani-süngumbo animbo God ai ahandi hoafiyomo rundeimbi süngu hoafiyomondühiya, “Nindou ranahambo Nasaretihündi nindou mbiseimboyei,” mehomu yahurai anihondü tükufembohindamboyu yahurai tükumefeyo.

3

Son hɪmoni hundürürarandeimbi nindou ranai Godɪndi hoafi bokarihefembo tükümeɸiyu

(Mak 1:1-8; Ruk 3:1-9; Son 1:19-29)

¹ Rani-sɪmboani Son hɪmoni hundürüra-randeimbi mayu tükümeɸiyu. Nindou ranai nɪmi wohi furikoatereandühi Sudia hɪfambe ranühi manüngu. Ai piyu haya nindou rani hɪfi hü amarei ranaheimbo Godɪndi hoafi ra bokarihai marandi. ² Raniyu asu ai yare hoafiyuhü yahuya, “Awi, se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo daboad-anambondihindi, nga God ngɪnɪndi hɪfandarandi ra ndeara moani akimane,” mehu. ³ Sapu Son ranahamboyu God ahandi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Aisaia ranahandi yafambe süngure hoafiyuhüya, “Nindou mamɪ ai nɪmi wohi furikoatereandühi muŋgiyuhü yare hoafiyuhüya,

‘Adükariɪndi nafi se diɪdi boadondihindi.

Ai hombo-memo nafi ra ndondondihɪ hɪnɪngɪndihindi,’ Aisaia

40:4

mehu ra,” mehu.

⁴ Son ai hoeari ahandi güdemarandi ranana kamer nɪnɪhondi nɪnendɪnambo nafi yoweimbi hündiyo. Asu ai nɪnɪhondi hoeari hündi titapürimbore güdehaya boti fohü asu wohi yitihi nɪmambeahindi, efu hoe raniyu sesü marandi. ⁵ Raniyei asu nindou ranai Serusarem ngoafihündi, muŋguambo Sudia hɪfi ranihündi asu muŋguambo hɪfi Sodan Hoe rani kɪmi adaburo ranühündambo ai Son sowana masühüsi. ⁶ Raniyei nindou ranai ahei moaruwai hohoanimo süngumarɪhi hei ranahambo weindahɪmarɪhinda asu ai aheimbo Sodan hɪmo hundürürü marandi.

⁷ Nga Son ai hoeireapurane Farisi asu Sadyusi afɪndi ranai ahamboya, “Yi hoefombo ai hɪmoni hundürümbɪramuni,” yahomo houmbo ahambo sowana mahomonda hoeimareapuri. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Awi seana amoasɪrɪndi nɪmor-anemo! God ai sihamumbo ngɪnɪndi nduhi moaruwaimbo ndeapuri mbui. Se nüngundafu mafebou?” ⁸ Se moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanambo-rundeimbi hündi ana asu sihamundi nɪne ratüpurɪ rawarundi ra se moaruwai hohoanimo hɪnɪngɪfembo nafi umbendüramboane.

⁹ Se ngɪri randu borɪndɪmondühiya, Roana Suda anefi, Roana Abrahamɪndi amao mamɪwambo aboedambo-ndahumboyefi, mbisi mo. Awi ro sihamumbo hoafehapuri God aiana moani nɪmoei kurayo ranamboani ndemündi haya Abrahamɪndi amao mamɪmbonde hɪnɪngɪndeambui!

¹⁰ Nɪmi sirahambe pɪri fɪri hefembohünda ndeara time ranai ndoramɪndi engoro. Muŋguambo nɪmi ra nahanɪyo ai aboedi hɪsi koateayo ana, ranahambo time ranambo hiti hefe hefe haiambe pütifemboane.

¹¹ Roana se moaruwai hohoanimo ra hɪnɪngɪri himboanei ranimbo nafi umbohünda hɪmoni hundürarɪharü. Nga nindou ngorü ai wandi wagabe tüküfemboayu ranai ana siheimbo Yifafi Aboedɪnambo asu hai ranambo hundüründarümbui. Aiana moani adükari hondüyuwanɪ asu ro rani hoarehanahi. Roana awi aboedi ndearihamɪndiyahipoani ahandi su ra semɪndɪndombo. ¹² Rananimbo ai fok warambe ndemündi haya ranambo wit hɪpɪri ra futinde fɪndamündi pindendambui. Asu ai wit safi aboedi rani-yangɪri ndemündi

ahandi wit sihefembo wori-mayo ranambe digembui. Nga asu hipiiri moaruwai moani yanggorombo rananimbo ai ndemundi sapo hai dikirifekoate moani yare koadurumbo koadurumbo horoweimbi ranambe putindi fimbui,” mehu.

*Son ai Sisasimbo hundurumariri
(Mak 1:9-11; Ruk 3:21-22)*

¹³ Mam rani-simboani Sisas ai Gariri hifi hinngire haya Sodan himona mahanu. Son sowana ngahani ai wambo ahandi warina himoni hundurimbandiri, mehu. ¹⁴ Nga asu Son ai ahambo ngoru hohoani monambo yare hoafiyundowohu yahuya, “Seanimbo wambo hunduruyondirimbo-mayafi asu simbori se wambo-sowana asinifi ro sihambo hunduruyoninimbo,” mehundoamboyu. ¹⁵ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyunduh yahuya, “I ambe, nga hapondani ana moani ro hoafayah sungu randowandi. Se randowandani moani rani sungu mbumundi hohoanimo mungu shiri nafindihumindefomboane, nga ra aboedane,” mehundoamboyu. Asu Son ai himboriyu haya refembo-ane mehu.

¹⁶ Son ai Sisasimbo himoni hundururi hayamboyu ane, Sisas ai mamihari himonindi tukumefiyu. Raniyo asu sunambe sunu ahambo bureanduiyo asu Godindi Yifiafi ranai wupufu nahurai kosi ahandiwami puhimayoa hoeimareandi. ¹⁷ Raniyo asu yasimondi mam ranai sunambeahindi kosowohu yare hoafiyowohu yahoya, “Nindou ranana wandi nimorani, nga moani ro ngusifo parihineimbani. Ahamboane Ro wambo ngusifoambe siaoweheandi,” meho.

4

*Sisasimbo refe hoeifembo moatukuni
(Mak 1:12-13; Ruk 4:1-13)*

¹ Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedi ranai Sisasimbo Satan ai sisihimombohunda nimi wohi furikoatereanduihi serimindi maho. ² 40 si ra Sisas ai sesikoate nungu mbura asu ai wembombomayu. ³ Asu Satan, nindou sisinda-randeimbi ai ahambo-so tukufi hoafiyunduihi yahuya, “Se Godindi Nimorayafi ana, nimoie kurayo ndanahambo hoafindafani sesimbofe tukumbifeyowamboane,” mehundoamboyu. ⁴ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhu yahuya, “Godindi Bukambe yahoya, ‘Sesi yangiri ana ai ngiri nindoundi yangiri ningombo ndendi. Nindou ai yangiri ningombo sahumundi arihundi ra mungu hoafi Godindi yafambeahundi sungu mbisahumundi,’ meho,” mehu. ⁵ Raniyu asu Satan ai Sisasimbo Godindi adukari ngoafi Serusarem raninambo serumundu hu haya hafumbo nimoamo hamindi Godindi Wor Adukari bogimondi raniwami hinngimariri. ⁶ Raniyu asu ai Sisasimbo hoafiyunduihi yahuya, “Asu se Godindi Nimorayafi ana, nimoamo ndani-waminindi hifini horipindafo pindafi. Sapo Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya,

‘God ai sihambo ahandi sunambeahindi nendi ranahamumbo hoafinduan’

asu ai sihambo ahamundi warinambo mbundindininimboemo asu ngiri nimoie hoarehi kurayo ranai sihambo futindeanini,’ meho,”

Buk Song 91:11-12

mehundoamboyu. ⁷ Asu Sisas ai ahambo yahuya, “Nga awi Baiborambe hoafi ranamboani ai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se Adükari sapo sihafi God ranahambo rando hoeindorimboyafi, nga yowani,’ meho,” mehundoamboyu. ⁸ Raniyu asükaiyu Satan ranai Sisasimbo serümündü hifi wafu nimoamo hamindi-mayo raniwami mahafu. Raniyu ai raniwami nüngumbo Sisasimbo munguambo nindou-yafe hifandarundi raniyo asu ahamundi munguambo aboedi adükari moatükuni engoro ranahambo nafuimefoendo. ⁹ Raniyu asu Satan ai hoafiyundühi yahuya, “Asu se yiri yimbu pusirowandühi wambo hohoanimoyafindirühi ngusüfo pararowandiri ana, asu ro sihambo mungu moatükuni nafuimehanini ra ndahaninimboyahi,” mehundoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “E! Satan, se andai ragu ngafi! Baiborambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Adükari sapo sihafi Godimayu ranahambo yangiranimbo se hohoanimondafi ngusüfo pandoworühi asu ahandi ratüpuri yangiri ratüpurindafi,’ meho,” mehundo-amboyu. ¹¹ Asu Satan ai Sisasimbo yare hinngimarira ndamefiyu asu Godindi nendi ranai kosimo ahambo farihouwurühi hifandimarüri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi watorimbomarandi

(Mak 1:14-15; Ruk 4:14-15)

¹² Sonimbo sowaründumo karabusambe hinngimarüwuri hoafi Sisas ai himboriyu haya Gariri hifina mahu. ¹³ Asu ai Nasaret ngoafihü hinngire haya Kaperneam ngoafi sapo Gariri kurihoe ranikimi ngoafi ranina mahu. Kaperneam Seburun hifi, Naptari hifambe engoro ranühi manügu. ¹⁴⁻¹⁵ Sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Aisaiandi yasimondi süngu yare hoafiyuhüya, “Seburun hifi, Naptari hifi, Gariri hoe nafi howani gogu ra,

Sodan hoe gogoanini ra nindou Sudayafe ndifoyei Gariri hifane.

¹⁶ Nindou didiyei ai nimbi nimaroambe animboei

ranai ana si adükari ra hoeirihimboanei.

Yifiyorambo hifi ranambe nimbi nimaroani nindou animboei

ranaheimbo ana si ranai boakifoareandürimboane,” *Aisaia 9:1-2* mehu, nga rani-simongorühümboyo rani-moatükuni ra yahurai tükumefeyo. ¹⁷ Raniyu asu rani-simboani piyu haya Sisas ai ahandi hoafi ra bokarihendühi yahuya, “Awi se sihei moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanambondihindi, nimboe sapo God nginindi hifandarandi engoro ranai ndeara akimi tükufembo yangirane,” mehu.

Sisas ai ahandi sünguferambo nindou yimbuyimbu weangurühi mborai mehupuri

(Mak 1:16-20; Ruk 5:1-11)

¹⁸ Sisas ai Gariri kurihoeakimi huane kini wowariyafani rinandeimbi apodoho ranai manimbafanda hoeimareapiri. Ahafandi ndüri ra Saimon, Pitamboyu-randeimbi asu ahandi akidi Andruyu. Apodoho ranai andürinambo kurihoe ranambe kini wowariyafandühi manimbafani.

¹⁹ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, “Se mborai wandi süngu sinifandani animbo asu ro sihafanimbo nindou semindimbo se kini rawarinandani nou nafuindahapirimboyahi,” mehuprimboyafani.

²⁰ Asu ai moani hoafi ningoambe ahafandi andüri ra rarine sihene hena Sisasindi süngu ndamefineandi. ²¹ Asükaiyu ai sühüfi huhündamboyu

ngorü apodoho ahafandi ndüri Sems, Son ai ahafandi afindi Sebedi babidi botambe nimarimombo ahamundi anduri ra diboadorundühi mararimonda hoeimareapur. Asu ai ahafanimbo mborai mehupiri.
 22 Asu moani hoafi ningoambe ahafandi bot asu afindambo rarine hiningirine hena Sisasindi süngu ndamefineandi.

Sisas ai hoafi bokarihendühi asu angünimboyeimbi nindou aboedimarearü
 (Ruk 6:17-19)

23 Raniyu asu Sisas ai Gariri hifi mungu ranambe nungu wakimareandi. Raniyu asu ai refih Suda-yafe rotu wori nindou ranambe aheimbo yamundimareanduri. Asu ai refih God nginindi hifandarandi engoro Aboedi Hoafi ranahambo bokarimarihenduri. Mami rani simboani nindou ranahei fi ranai moani ranipoanimbo ranipoanimbo angün fi moaruwaimboareanduri ranahambo aboedimarearü. 24 Ai rani-moatükun rawareandi ranahambo Siria hifi mungu ranambe nindou amarei ranai himborimayei. Asu raniyei munguambo nindou ranai nindou didiyei ai moani mamikari angün moaruwai asu asubusi afindi mamikararanduri ranaheimbo ahambo-so fufurühümündihünduri mafandihindi. Bidi fir nindou moaruwai nendi ahei fiambe nimarümbi, wunünümboyeimbi asu yiri wari yifisafeimbi raniyei ai mafandihinda asu Sisas ai aheimbo aboedimarearü. 25 Raniyo asu nindou afindi ranai Gariri hifihündi, Dekaporis ngoafihündi, Serusarem ngoafihündi, Sudia hifihündi asu Sodoran hoe gogoaninipoedi ranai mami mungu ahambo süngumarihori hei.

5

Sisas hifi wafuambe Godindi hoafi bokamarihendi

1 Sisas ai hoeireandürane nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu ai hafu hifi wafu mami raniwami nimarane asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo sowanambo masifomo.
 2 Raniyu asu Sisas ai ahamumbo piyu haya yamundimareapur.

Anihondü hondü hihifi hihifane
 (Ruk 6:20-23)

3 Raniyu ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya,
 “Nindou didiyei ai rarihi hoafiyehüya, Roana Godindi aboedi sürühoeimbi hohoanimo ra mbonimbori humindefi-mboanefi, asei ana, nindou ranai hihifi-hihifimbeyei-amboane, nga God nginindi hifandarandi rani hoarehi aniboadei.
 4 Nindou didiyei ai arani araniyei hei ranai ana hihifi hihifimbeyei-amboane,
 nga nindou ranaheimbo ana God ai didiboado-ndearühi yirümondearümbui.
 5 Nindou didiyei ai himboari yangiri hifandühündeimbi-mayei aiana hihifi-hihifimbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana rani-moatükun God ai aheimbo saimbo yahuhaya masihendi ra ndahümündimboyei.
 6 Nindou didiyei ai Godindi mbumundi hohoanimo ranahambo semindimbo wembohühi nouehindi

- asu hoe si^mindimbo amindani^{ng}ombo nouehindi⁺ ana, aiana hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mbeyei-amboane,
 nga God ai aheimbo mbumundi⁺ hohoanimo ra dagadürumbui.
- ⁷ Nindou didiyei ai nindou ngörumbo moani⁺ hipoamboarⁱhünd⁺ ranai ana hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mbeyei-amboane,
 nga God ai hipoambondearümbui.
- ⁸ Nindou didiyei ai ahei ngusüfoambe moani⁺ aboedi⁺ sürühoeyoweimbi⁺ hohoanimo ra amarondüri⁺ ana, aiana hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mbeyei-amboane,
 nga aiana God amaru ranahambo hoeindⁱhorimboyei.
- ⁹ Nindou didiyei ai moani⁺ nindouyei mbusümo raranⁱ moatükunimbo borifoferambo yangiri⁺ nindouayeⁱ ana, aiana hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mbeyei-amboane,
 nga nindou ranai ana aheimboya aiana Godindⁱ ni^moranei, mbiseimboyei.
- ¹⁰ Nindou didiyei ai mbumundi⁺ hohoanimo yangiri⁺ sünggurihindani⁺,
 asu ranimbo nindou amuri⁺ ai aheimbo ti^{ng}irifo sahündürühi⁺ moaruwai moaruwaimbo-arⁱhindüri⁺ ana,
 asu nindou ranai ana hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mbeyei-amboane,
 nga God nginindⁱ hifandarandi⁺ sünambe ra ahei-ane.
- ¹¹ Nindou bodimondi⁺ ai sihamumboya, Aiana Sisasimbo sünggururü rundeimb-anemo, mbiseihümbö, sihamumbo moaruwai moaruwaimbo ndⁱhipurühümbö, moani⁺ moaruwai wosi⁺hoafori⁺ moatükunⁱ watapori⁺ hoafindühüpurani⁺ ana, asu se ranimbo hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mindimo. ¹² Asu se ngusüfoambe aboedi⁺ kündundühi⁺ afindⁱ hⁱhⁱfi-hⁱhⁱfi^mna ni^{ng}gomo sapo adükari⁺ moatükunⁱ takinⁱ ra ai sünambe mben^{ng}oripuri⁺. Sapo Godindⁱ hoafi⁺ hoafiyomo-rundeimbi⁺ se ni^{ng}gomondi⁺ daboarani⁺ manⁱngomo ranahamumbo amboani⁺ nindou ai rarihi⁺ yahurai moaruwaimbo marⁱhipuri⁺.”

Anihondümbofimbi nindou ana sor nami asu si nahurai ane
 (Mak 9:50; Ruk 14:34-35)

- ¹³ “Seana hifinindⁱ nindou ranahei aparümbi⁺ nami nahurai-anemo. Nga asu nami ranai ahandⁱ aparⁱ ra hinⁱngireandühi⁺ wanayo ana, asu nami ra budesowanⁱ aparⁱ-koatendoani⁺ ngiri⁺ ahandⁱ aparⁱ ra koadürü koadüründife hinⁱngindifeyo, nga wani⁺. Ranana ranⁱ moatükunⁱ ranai ndeara moaruwaimayoa nindou ai ngiri⁺ ndahümündi ranambo ranimbondihindi⁺, nga pifeyoani⁺ nindou ai pütapiyeihanei. ¹⁴ Seana mun^{ng}uambo hifinindⁱ nindou ranahei si nahurai-anemo. Ngoafi⁺ adükari⁺ hifi⁺ wafuambe anango ranai ngiri⁺ dibo nan^{ng}o. ¹⁵ Nindou ngörü ai ngiri⁺ ram hai ra yimunde mbundambo wambüri⁺ hoarehi⁺ ragu nindeandi⁺, nga wani⁺. Nga ai moani⁺ ni^moamo moanambühi⁺ animbo nindeandani⁺ asu si ranai nindou mun^{ng}uambo ranⁱ worambe amarei ranaheimbo si boaki⁺boadeandürimboe. ¹⁶ Moani⁺ mamⁱ ranⁱ-sünggumbo animbo sihamundi⁺ si ranamboani⁺ nindou ranahei himboahü si boaki⁺boadeandüranⁱ, asu ai ni^me aboedi⁺ moatükunⁱ rawarundi⁺ ra hoeindihindühi⁺ rananimbo asu ai sihamundi⁺ Ape sünambe amaru ranahambo aboedani⁺ mbisei-amboane.”

Ahinümbi hohoanimombo yamundife hoafi

- ¹⁷ “Ro masinⁱhi⁺ nda sapo Godindⁱ hoafi⁺ hoafiyomo rundeimbi⁺ yomondi⁺ hoafi⁺ men^{ng}oro asu Mosesindⁱ ahinümbi⁺ hohoanimo

ra raguanambofembo sinimboyahipoani, nga asu se randu hohoanimondimboemo, nga wani. Nga roana rani hoafimayo ranifihi simongoriyimindimboyahi masinahi. ¹⁸ Sihamumbo ndanahambo anihondumbo anahi hoafiyahipuri, sungunambo sunu hifi ranai munguyoambe ra ahinumbi hohoanimo ranahandi suru pamefeyo ane, asu ranahandi sisamane rani-moatukuni ra akidou amboani ngiri awarindihoyo, nga wani. Nga ahinumbi hohoanimo moatukuni ra rande moani yagodi ngo ngombo munguambo moatukuni ranai tukundi femboe. ¹⁹ Ranimboane nindou dudi ai moani akidou amboani ahinumbi hoafimayo ranahambo himborikoateyuhu, asu ai nindou bodimondambo mare rani hohoanimo sungu yamundareanduri ana, nindou ranimayu ranahandi nduri ra moani akidou hamindi God nginindi hifandarandi ranambe yagodomboe. Nga asu nindou dudi ai ahinumbi hohoanimo ranahambo himboriyu rani-sungurenduhi, asu ai nindou bodimondambo mare rani hohoanimo sungu yamundareanduri ana, nindou ranimayu ahandi nduri ra God nginindi hifandarandi ranambe adukari hamindi yagodomboe. ²⁰ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, sihamundi mbumundi hohoanimo ranai ahinumbi hohoanimo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo ranahamundi mbumundi hohoanimo ranahambo ngasundifekoateayo ana, se ngiri God nginindi hifandarandi rani-hoarehi nimandimo, nga wani.”

*Nindou nginindi hohoanimo ranahandi yamundife hoafi
(Ruk 12:57-59)*

²¹ “Se himboriyomombo-anemo horombo sihamundi amoa ai hoafi ra masowandumo. Yare hoafiyohu yahoya, Se yowani nindou hifokoefepoani. Nindou dudi ai ngorumbo hifokoarariri ana, ahambo nindou yibobore-randeimbi-mayu ranahandi himboahu semundu homboani, mehomu ra. ²² Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri nda, nindou dudi ai ahandi wandafi ranahambo nginindi himboahoeyu ana, sapo yibobore randeimbi-mayu ranahandi himboahu semundu homboani. Asu nindou dudi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyunduhiya, Seana fifirife koate-anafi, ehundo ana, nindou ranahambo kansir bogori ranahamundi himboahu semundu homboani. Asu nindou dudi ai ahandi wandafi ranahambo yare hoafiyunduhiya, Seana hohoanimokoate-anafi, ehundo ana, nindou ranai hibadambo, hai ngoafambe homboani asu ranuhi hai ahambo tikindirimboe. ²³⁻²⁴ Ranimboane asu se nini-moatukuni Godimbo saimbo fondi-mayo raniwam sihefembo safi hawamboyafihunda asu sihafi wandafindandi-mayo hoafi sihambo engoro ra hohoanimondafuhi ana, asu se nini-moatukuni Godimbo saimbomayafi fondikimi rando digoe fi hawa ngafi. Sapo sihafi wandafi-mayu randidi aboedi aboedindafine mbundinambo animbo sunguna ngafi sihafi sihefembo moatukuni-mayo ra Godimbo dabado. ²⁵ Asu nindou ngoru ai sihambo papi-hoafiyoninimbo mbusu haya yibobore randeimbi nindou ahambo sowanimbo hombo sihambo ndemunduninani ana, se nimai ngafi nafini aboedi aboedindafineandi. Nga asu hibadambo sihambo ai papi-hoafi ranambe sindeaninimbui. Asu se ranambe efoandi ana, asu ai sihambo yibobore-randeimbi ranahandi warambendeaninani asu ai ndemundunini prismanindi warihundeananani asu ai sihambo

karabusambe hiniŋgindeaninimbui. ²⁶ Ro sihambo anihondumbo-
anahi hoafehanini. Asu se sihafi papi hoafi ranahambo kaki
sihefekoateyafi ana, asu se ngiri karabus ra hiniŋgindo hawa
aboedambondafoandi, nga wani. Nga se moani rando karabus
ranambe nimboamboyafi.”

Nimorehi ngorü semindi yamundife hoafi

²⁷ “Se himboriyomombo-anemo horombo yaru hoafiyomondühi
yahomoya, ‘Se yowanini morehi sihihimo asu nindowenihini
birabiripoani,’ mehomoni. ²⁸ Nga asu hapo ro sihamumbo hoafehapuri
nda, nindou düdi ai nimorehi hoeire haya ahambo hohoanareandi
ana, nindou ranai ahandi ngusüfoambe nimorehi sihihimoyumboani.
²⁹ Ranimboane asu sihafi himboari mamani ranai randeaninani se
moaruwai hohoanimondafani ana, himboari ra hündandifi ragu
pindowandi. Himboari mamani ranahambo yangiri ragu moenda pife
ranane abodayo, nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, abodi
hamindiyopoani. ³⁰ Asu sihafi wari mamani ranai randeaninani se
moaruwai hohoanimondafani ana, wari ra kandandifi pindowandi.
Wari mamani ranahambo yangiri ragu moenda pife ranane abodayo,
nga asu munguambo fi ra haiambe ho ana, abodi hamindiyopoani.”

Nimorehi semindihünda hiniŋgife yamundife hoafi

(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Ruk 16:18)

³¹ “Asükaiyo horombo hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya, Nindou
düdi ai ahandi nimorehi ranahambo moi yahuhini hiniŋgifembo
mbüsü ana, ai nimorehi ranahambo hiniŋgife hoafi pepafihini sürü
papindandühi animboya, Ro nimorehi ndanahambo hiniŋgifembo
anahi, mbüsü, mehomoni. ³² Nga asu ro hapo sihamumbo hoafehapuri
nda, nimorehi ranai nindou ngorü-dibo hokoateyowanini, asu ahandi
nindowenihini ai moi yahuhü hiniŋgireanda asu ai nindowenihini ngorü
aserimindo ana, nindou ranai nimorehi semindi ahini ra gogonimbo-
foareandühani.”

Se hoafiyowohüya, Nimoamo nda, yahopoani

³³ “Asükaiyomo se himboriyomombo-anemo, horombo sihamundi
amoa ranahamumbo yare hoafiyowohü yahoya, Se tikando hawa
hoafindafühi nimoamo nda mbisamboyafi. Nga asu se nini
moatükunimbo dabarifihi nimoamo nda yahombo mbisafombo ana, se
moani anihondumbo mahanimbo randowadühi amboani Adükari
himboahü yahurai dabarindafoandi, meho. ³⁴ Nga asu ro hapo
sihamumbo hoafehapuri nda. Se ninimbo dabarifihi nimoamo
nda yahopoani, nga wani. Se sünambe ranahambo dükefihini nini-
moatükunimbo nginemindühi dabarifepoani. Nga sapo sünu ranana
Godindi mungu moatükuni ra hifandiyo nimarimbo fondane. ³⁵ Asu
se ninimbo dabarifihi hifi ndanahambo dükefehümbo dabarifepoani.
Nga hifi ranana sapo God ai nimoamo ahandi fondiwami nimarimbo
hifi rani-fihani tihari türe amaru. Asu se Serusarem ngoafi ra ndüri
dükefihini rani-fihini dabarifepoani. Nga Serusarem ranana Adükari Bo-
gorindi ngoafane. ³⁶ Asu nime-hoafi ranahambo nginemindimbohünda
mbirofihini kife dabarifepoani. Ngiri sihafihoari mbirinani mamam-
boani ra randowadani kifohindo asu nimbando ndandi, nga wani.
³⁷ Se yini ehomo ana, yini yangiri yini mbisimo. Se wani ehomo ana,

wanî yangîrî wanî mbîsîmo. Rani-hoafî ra moanî ndearane. Nga nîne-hoafî ranîfîhî türe haya aho ranahambo se hoafemo ranana Satanîndî-mayo hohoanîmoane.”

*Se nindoumbo sîmborî moaruwaimbofepoanî
(Ruk 6:29-30)*

³⁸ “Se hîmborîyomombo-anemo hoafî ra yare hoafîyowohü yahoya, Nindou ngorü ai sîhafî hîmboarî nîkondeandanî sîmborî amboanî ahandî nîkondowandî. Asu ai sîhafî yahafî kaboadeandanî sîmborî amboanî ahandî kaboadowandî, meho. ³⁹ Nga asu hapo ro sîhamumbo hoafehapurî nda, nindou ai sîhambo moaruwaimbo-ndeanînanî asu se sîmborî moaruwaimbo-ndîworîmboyafî, nga wanî. Nindou ngorü ai sîhafî koeho ra pakarîndîhenînanî asu ngorügoanînanî amboanî ahambo hîhîrîndowandî. ⁴⁰ Nindou düdi ai sîhafî warî ambe-imbî hoearî ra ai ndahamîndî yahu haya sîhambo papî hoafîfembo randîfiyuwanî ana, asu sîhafî ngîsîharî hoearî ngorü ranambo kameihî dabado. ⁴¹ Nindou ai ahandî napo semîndîmbo, Se wandî napo ra ndowandîfî hawa mamî kiromita nafî gebuai ra ngafî, mbûsuanî ana, asu se ngorü kiromita nafî gebuai ra tapandandîfî hawa napo ra ndowandîfî ngafî. ⁴² Nindou ngorü ai sîhambo nînanî moatükunîmboyu düdündüfînanî moanî ahambo dabado. Asu nindou düdi ai sîhafî-mayo nînanî-moatükunîmboyu semîndî mburumbo saimbo mbûsüwanî ngîrî ahambo daboadi hîhîndîworî.”

*Hürütümbî nindoumbo ngunindîmbofembo yamundîfe hoafî
(Ruk 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Se hîmborîyomombo-anemo hoafî ra yare hoafîyowohü yahoya, ‘Se sîhafî ngunindambürî ranaheimbo hohoanîmo pandowandürî asu sîhafî hürütümbî nendî-mayei ranaheimbo moaruwai moaruwaimbo ndoandürî,’ meho. ⁴⁴ Nga asu hapo sîhamumbo ro hoafehapurî nda. Nindou sîhamundî hürütümbayei ranaheimbo se hohoanîmo pandundürî asu nindou sîhamumbo moaruwaimbo-arîhîndî ranaheimbohünda Godîmbo dîdîbafîndafundî. ⁴⁵ Rananîmbo se sapo sîhamundî Ape God sünambe amaru ranahandî nîmorî nîngomboemo. Sapo ahandî hüfîhamîndî ra ai nindou moaruwai-anei asu aboedanei ranaheiwamî ai rareandanî boakîfoareandühane. Asu ai hoe ra rareandanî nindou moaruwaiyeyi ranaheiwamî peyo asu nindou mbumundayeyi ranaheiwamî amboanî peyo randühane. ⁴⁶ Asu se nindou sîhamumbo aboedî hohoanîmoyei rîhündeimbo sîmborî aheimbo aboedî hohoanîmoemondürî ana, ranîmbo asu God ai sîhamumbo nînanî-takînanî madagapurîyo? Nindouyeyi-mayo takis kakî sowandümo-rundeimbî aiamboanî yahurai yaru arundî. ⁴⁷ Asu se sîhamundî wandafî ranaheimbo yangîrî hîhîfaründürî ana, asu sîhamundî hohoanîmo ra nindou amurî ranaheimbo nüngundo ngasündîmandowora? Nindou sapo Godîmbo fîfîrîfekoate-mayei ranai ranî hohoanîmo se süngguarundî ra aiamboanî sünggurihindühane. ⁴⁸ Ranîmboane asu se moanî mbumundî hamîndî hondü nîngomo sapo sîhamundî Ape sünambe moanî mbumundî hamîndî hondü anüngu nou.”

6

Nindou ngorümbö fehefembo hohoanîmoane

¹ Sisas yahuya, “Se hĩbadũmbo! Se sĩhamundi aboedi ratũpurĩ ra nindou hĩmboahũ randundani asu nindou ai hoeindi himboyei, ŋga yowanĩ. Se ra sũngu yaru randundani ana, asu se ŋgĩrĩ aboedi takĩni moatũkuni sĩhamundi Ape sũnambe amarundi-mayo ra ndowandũmo, ŋga wani. ² Raniĩmboane asu se nĩni-moatũkuniyo nindou napokoateyeimbĩ ranaheimbo saimbo mbĩsafĩmbo ana, asu se nindou ŋgorũmbo yĩnafoaimbohũndambo, Se wambo horombondafo ŋgafani anĩmbo nindou muĩguambo hoeimbĩrĩhindĩramboane, mbĩsamboyafi. Se nindou yafuiyambo horombo aho nou refe weindahĩ weindahĩyo hopoani sapo yimbu yafambeimbĩ nindou ai rawarundi nou. Nindou ranai Suda-yafe rotu worambe asu nafĩ bogorĩ sũngu yĩnafoai tũtũru houmbo homo-arundi, ŋga se ai rarundi nou refepoani, ŋga yowanĩ. Nindou ranai rawarundi ranana sapo nindou amurĩ ranai yĩhoeĩmboya, Aiana moani nindou aboedi hamĩndanemo, mbĩseiya yahomombo-anemo rawarundi. Ro sĩhamumbo anĩhondũmbo-anahĩ hoafayahi nda, nindou ranai ana takĩni ahamundi ra ai ndeara sowandũmbo-anemo. ³ Ŋga asu se nindou napokoateyeimbĩ ranahambo farĩhefĩmbo hohoanĩmondafũhĩ ana, dĩbo anĩmbo ahambo fandĩhaworĩ asu sĩhafi fikĩminĩndĩ-amboani nĩne-moatũkuni se rawarowandi raniĩmbo ai fĩfĩrĩfekoatembeyeamboane. ⁴ Raniĩmboane asu sĩhafi saimbo hohoanĩmo ra dĩbo yaĩgoromboane. Rananĩmbo asu sĩhafi Ape sapo nĩni-moatũkuni dĩbo engoro ra hoeireandeimbĩmayu ranai sĩmborĩ sĩhambo takĩni masĩhendĩ-mayo ra daganĩnĩmbui.”

Godĩmbo dĩdĩbafife yamundiŋe hoafi

(Ruk 11:2-4)

⁵ “Se Godĩmbo dĩdĩbafĩndafundũhĩ sapo yimbu yafambe hoafũmbĩ nindou rawefundi nou randafumboemo. Rani nindou ana muĩguambo nindou ai yĩhoeĩmbo hoeimbĩrĩhimuna yahomo houmbo-anemo. Suda-yafe rotu worĩ muĩguambo asu nafĩ tũkũfĩhĩ aho ra botĩyafu weindahĩ nĩĩgomombo Godĩmbo dĩdĩbafĩmbo hohoanĩmoyomondũhanemo. Ro sĩhamumbo anĩhondũmbo-anahĩ hoafayahi, nindou ranai ana takĩni ahamundi ra ai ndeara hĩfĩ ndanũhũnda sowandũmbo-anemo. ⁶ Ŋga asu se dĩdĩbafĩfembo mbĩsafombo ana, se worĩ safambe keboao ŋgũfĩ yipurĩ pando hawambo anĩmbo sĩhafi Ape moani dĩbo amaru ranahambo dĩdĩbafĩndafoandi. Rananĩmbo asu sĩhafi Ape sapo nĩne-moatũkuni dĩbo engoro ra hoeireandeimbĩmayu ranai sĩmborĩ sĩhambo takĩni daganĩnĩmbui. ⁷ Se dĩdĩbafĩndafundani Godĩmbo fĩfĩrĩfe-koateyeimbĩ nindou rawarĩhindĩ nou randafundũmboemo, ŋga yowanĩ. Nindou ranai Godĩmboya, Ai yĩhoeĩ hoafi hĩmborĩndũmbui, sei hehi moani afĩndĩ hoandari hoafi hoafiyeihĩ dĩdĩbafehĩndĩ. Ŋga se yahurai Godĩmbo moani fĩfĩrĩfe-koate hoafi afĩndĩ dĩdĩbafĩndafumboemo, ŋga yowanĩ. ⁸ Asu se rani-nindou yahurainĩmondũhĩ ahamundi-mayo hohoanĩmo rani-sũngundũmboemo, ŋga yowanĩ. Sĩhamundi Ape ai nĩne-moatũkuni semĩndĩmbo hohoanĩmoayomo ranahambo se ahambo dũdufekoateyomondambe fĩfĩreamboane.

⁹ Se dĩdĩbafĩfembo mbĩsĩmombo ana, ndandu houmbo anĩmbo dĩdĩbafĩndafundi,

Yĩhoeĩ Ape sũnambe amarĩfi,

sĩhafi ndũrĩ ranahambo moani ahĩnũmbĩ hamĩndĩmbeyowamboane.

¹⁰ Sĩhafi ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ra ndũhĩ mbokoso-amboane.

Se hohoani moayafi süngu yangiri hifi ndanühi süngufemboane
sapo sünambe-amboani sünguarundi nou.

¹¹ Yihoe fimbo sesi ndani simboani sesimbo simogodühi ndawamuni.

¹² Se yihoe fimbo nine-moatükun moaruwai ramarihundi ranimbo
amboawiyei mbisafimuni

sapo ro nindou ai moaruwai yihoe fimbo rarihimuna aheimbo
amboawiyei sefi arihundi nou.

¹³ Se yihoe fimbo refe hoefimuni moatükun ranambe ndowandifimuni
ngamboayafi,

nga se yihoe fimbo moaruwai nendi ahandi warambeahindi
aboedühi ndowandifi hinngindowamuni, mbisimo.

¹⁴ Nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-rhipurani asu se ranaheimbo
amboawi ehomondüri ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai-
amboani sihamundi moaruwai hohoani mo ranahambo amboawi
mbüsumbui. ¹⁵ Nga asu se nindou ngorumbo ranahambo amboawi ya-
hokoateyomo ana, asu sihamundi Ape sünambe amaru ranai amboani
ngiri se nine-moatükun moaruwai rarumboemo ranahambo amboawi
mbüsu, nga wani.”

Sesi wehisao yamundife hoafane

¹⁶ “Asu se ninimbo sesi wehindimondühi ana, se ngusumboari
sihamundi ra amomongo-amomongondimondühi wembombofi
ndimboemo yimbu yafambeimbi nindou rawefundi nou, nga
yowani. Nindou ranai wembombofiayomo houmbo ai nindou
himboahü hoahoangomondühanemo nindou ai ahamumboya ai ana
sesi wehyomondühanemo, mbiseiya yahomo houmbo. Ro sihamumbo
anihondumbo-anahi hoafehapuri, nindou ahamumbo aboedanemo
asei ana, ai ranihunda ahamundi takini sowandümombo-anemo. ¹⁷ Nga
asu se sesi ra wehindafühi ana, sihafi ngusumboari ra popoainda asu
mbiro sibada mbundambo animbo ngafi. ¹⁸ Rananimbo nindou amuri
ai ngiri sihambo fifirindihinini se sesi wehayafi ranahambo. Nga
sihafi Ape sapo dibo anüngu ai yangiri animbo fifirindeaninimbui.
Rananimbo asu sihafi Ape sapo nine-moatükun dibo engoro ra
hoeireandeimbi-mayu ranai sihambo takini masihendi-mayo ra
daganinimbui.”

Napo afindi sünambe mbenjori

(Ruk 12:33-34)

¹⁹ “Se hifi ndanühi ningmombo moani nginindi napo ra sihamumbo
püpindu gafomboemo. Hifi ndanühi ana nine-moatükun engoro ra
kidaboari ai taparühi, sami ai sesi, asu hümbuhün nendi ai wori
birihehi sahümündi raraorihündühanei. ²⁰ Nga asu se sihamundi
nginindi napo ra se sünambe animbo püpindu gafomo. Ranühi ana
ngiri kidaboari ai tapandühi, sami ai dedi asu hümbuhün nendi ai
wori birindihahi ndahümündi raro ndühündi, nga wani. ²¹ Nga sihafi
aboedi napo ra püpira hafa yangorowohü ranühi animbo sihafi ngusüfo
amboani kündarimboe.”

Fi ranahandi si

(Ruk 11:34-36)

²² “Himboari ranana sihafi fi munguambo ranahandi ram hai
nouane. Sihafi himboari ranai sürarihoayo ana, asu hohoani mo sihafi

fiambe munḡuambo ranai si nahuraindĩmboe. ²³ Nga sihafi hĩmboari ranai moaruwaiayo ana, asu hohoanĩmo sihafi fiambe munḡuambo ranai nĩmbĩ nĩmandĩmboe. Asu si sihafi fiambe amaro ranai nĩmbĩ nouayo ana, nĩmbĩ ra moaruwai hamĩndĩndĩmboe!”

Nindou ḡgorũ ai ḡḡrĩ yimbu bogorĩ nindouyafandĩ ratũpurĩndu
(Ruk 16:13)

²⁴ “Nindou ḡgorũ ai ḡḡrĩ yimbu bogorĩ nindouyafandĩ ratũpurĩyu randeimbĩ nũḡḡ. Nga nindou ranai ana bogorĩ ḡgorũ ranahambo moaruwaimbondirũhĩ asu ḡgorũ bogorĩ ranahambo dĩboadondirũmbui. Ai ḡgorũndĩ hoafi yangḡrĩ sũḡḡundeandũhĩ asu ḡgorũndĩ hoafi daboadanambo-ndeambui. Se ḡḡrĩ God asu kaki mamĩ ḡḡsũfoambe hohoanĩmo pandowapĩrĩ.”

ḡḡsũfo pukũyowohũ afĩndĩ hohoanĩmoyo hoanḡo hoafi
(Ruk 12:22-31)

²⁵ “Ranĩmboanahĩ ro sihamumbo hoafehapurĩ nda, se sihamundĩ yangḡrĩ nĩḡḡombo ranahambo afĩndĩ hohoanĩmo-ndĩmboemo. Se yaru hoafiyomondũhĩya, Sihiĩrĩ nĩnĩ-moatũkunĩ madagũdifi? asu Sihiĩrĩ nĩnĩ-moatũkunĩ mandĩmĩndefi? mbĩsiĩmboemo. Asu sihamundĩ fi ranahambo ḡḡrĩ afĩndĩ hohoanĩmo-ndĩmondũhĩya, Sihiĩrĩ nĩnĩ-moatũkunĩ magũdũhu? mbĩsiĩmboemo, ḡḡa wani. Yangḡrĩ nĩḡḡombo ra ai sesĩ moatũkunĩ yangḡrĩyopoani. Asu fi ra ai yihuru moatũkunĩ yangḡrĩyopoani. ²⁶ Asu awi se ndu nĩmoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundũrĩ. Ndu ranai ana moai nĩnĩ-moatũkunĩ hoarĩ hifi karĩhi, sesĩ yimungurĩhũmũndi hei sesĩ worĩ ranambe gugurĩhi sihehi raraorĩhũndĩ. Nga sihamundĩ Ape sũnambe amaru ranai-ani aheimbo sesĩ sagadũrũhĩ hifandandũrĩ arandĩ. Se ndu ranaheimbo ḡḡasũndundũrĩ houmbo ndearĩ hamĩndanemo. ²⁷ Nga asu nindou sehũndĩ ranai-amboanĩ ḡḡrĩ moanĩ ahandĩ hohoanĩmo ranambo yangḡrĩ ahandĩ yangḡrĩ nĩḡḡo ra sũhĩnde ḡḡu! ²⁸ Asu nĩmboe se hoearĩ napo ranĩmbo afĩndĩ hohoanĩmoemoa? Awi se amĩndafurĩ ahurĩ tũkũfe nĩnouayo ranahambo hoeiru. Ai ana moai tĩḡrĩfoyeihĩ momo yibũdũhĩ rĩhũndĩ, ḡḡa wani. ²⁹ Nga asu awi ro sihamumbo hoafehapurĩ horombo nindou adũkarĩ bogorĩ Soromon amboanĩ ai yihuru napo moanĩ siĩmbafĩ hamĩndĩmayusĩ, ḡḡa asu ai moai hoearĩ ra ahurĩ moanĩ aboedĩ hĩmboyo haya tũtũkiyo nĩnouayo yahurai yihururamũndu. ³⁰ Wohĩ amĩndafurambe amaro haponda ra asu sũmbo siambe hifitĩrĩyĩmĩndĩ haiambe pũtifemboane. Moaruwai yahurai wohĩ ranamboanĩ God ai ahambo aboedĩ yihurure hĩnĩḡḡareandĩ ana, asu ai sihamumbo amboanĩ yihurun-deapurũmbui. Se yihuru ranahambo afĩndĩ hohoanĩmoyomo, ḡḡa sihamundĩ anĩhondũmbofe hohoanĩmo ana akĩdou ane! ³¹ Nga asu se refe afĩndĩ hohoanĩmo-yomondũhĩya, Nahanĩhũnda sesĩ yihoefĩ ranai tũkũmandife? Yihoefĩ siĩmĩndĩmbo moatũkunĩ amboanĩ? Asu yihoefĩ hoearĩ napo amboanĩ? Rani-moatũkunĩ ranahambo yahurai afĩndĩ hohoanĩmoyo hoanḡopoani. ³² Yahurai rani hohoanĩmo ranana nindou Godĩmbo fifĩrĩfekoate-yeimbĩ-mayeĩ rananei ai yahurai rarĩhi hohoanĩmoyei hei arĩhũndĩ. Sihamundĩ Ape sũnambe amaru ranai rani-moatũkunĩ se semĩndĩmbo hohoanĩmoayomo ra ai fifire tũrũfoare-amboani. ³³ Asu se sapo God ahandĩ hifandarandane asu

ahandî mbumundi hohoanîmomayo ranane rani-boatei-anîmbo se hohoanîmondîmo hoanġomo. Rananîmbo asu ranîwamî amurî bîdîfirî moatükunî ranamboanî ai ranî-moatükunî kapeihî ndaiyapurûmbui. ³⁴Ranîmboane asu se nînî-moatükunî sûmbo tüküfemboayo ranahambo afîndî hohoanîmondîmboemo. Nînî-moatükunî sûmbo tüküfemboayo sûmbo se ranahambo hohoanîmondîmo. Mamamî si ranai moanî ahandî tîŋîrîfo rani-sîmboanî ndearane,” mehu.

7

Nindou ŋgorûmbo ahandî nîŋgo ranîmbo yîbobofepoanî
(Ruk 6:37-38, 41-42)

¹ Sisas yahuya, “Se nindou ŋgorûmbo yîbobo-ndundûrîmboemo. Hîbadûmbo, ŋga sîhamumbo asûkai hîhîndîfe yîbobo-ndeapûrîmboe. ² Sapo se nindou ŋgorûndî hohoanîmo yîboboarundî ranî sîmogodûhî anîmbo God ai-amboanî sîhamundi hohoanîmo yîbobondeapûrûmbui. Sapo se nindou ŋgorûmbo yimbumarundî mamî ranî sîmogodîhû God ai sîhamumbo yimbundeapûrîmbui. ³ Nîmboe asu se sîhafî wandafî ranahandî hîmboarambe dîdûbudî akîdou apaiaro ra hoeiaroworî, ŋga asu nîmoko afîndî sîhafî hîmboarambe amaro ranahambo awi se moai fîfîrowandîyo? ⁴ Asu se nîŋguro hawamboyafî sîhafî wandafî ranahambo raro hoafîyafûhîya, Wandafî, sîhafî hîmboarambe dîdûbudî ra hündîhehea samboanahî, asafî, ŋga asu sîhafî hîmboarambe nîmoko ra nîŋgumando-a? ⁵ Awi seana yimbu yafambeimbî nindou-anafî! Se boatei sîhafî hîmboarambe nîmoko ra hündandîfî raguambondo hawambo anîmbo asu sîhafî wandafîmayu ranahandî hîmboarambeahîndî dîdûbudî akîdou ra hündîhoefîndo.

⁶ Se Godîndî moatükunî ra yaforî moaruwaimbo dîgoemboemo, ŋga asu ai hîhîrîndahîndûhî sîhamumbo kûndarîmboeyi. Asu sîhamundi nîne-moatükunî aboedî-mayo ra moateiyeyi wagabe pîndumboemo, ŋga asu ai tîŋarînambo anûmî boagîndûhî dîgegîmboeyi.”

Nindou ai Godîmbo dîdîbafehîndî ana, dagadûrîmbui
(Ruk 11:9-13)

⁷ “Se dîduyafu arundî ana, dagapurûmbui. Se kokoru arundî ana, hoeîndumboemo. Se pîrako pîrako arundî ana, yipurî sîhamumbo sîbüdühepurîmboe. Asu düdî ai pîrako pîrako arandî ana, ahambo yipurî sîbüdühoemboe. ⁸ Ŋga nindou düdî ai düdufî arandî ana, ndemündûmbui. Asu düdî ai kokora arandî ana, hoeîndeambui. Asu düdî ai pîrako pîrakora arandî ana, ahambo yipurî sîbüdühoendomböe. ⁹ Nindou sîhamumbo mbûsûmo ahandî nîmorî ai mbanîmbo sao yahumbo düduwefîndo ra ahambo moanî nîmoei menġoro ra madagadoyo? ¹⁰ Asu ahandî nîmorî ranai kinîmbo düdufîndoanî ra ahambo amoasîrî madagadoyo? ¹¹ Se nindou moaruwai-anemos, ŋga se sîhamundi nîmorî ranaheimbo aboedî moatükunî yangîrî sabudûrî arundî. Yahurai anîmbo sîhamundi Ape sînambe amaru ranai nindou düdî ahambo düduefiyu ana, ranahambo aboedî moatükunî dagadombui. ¹² Munġuambo moatükunî hohoanîmo ra nindou amurî ai sîhamumbo yahurai rambîrîhimunî ayahomo yahurai hamîndî anîmbo se moanî aheimbo randundûrî. Ranî-moatükunî hohoanîmo

ranana Mosesindî ahîñûmbî hohoanîmo asu Godindî hoafî hoafiyomo-rundeimbi-yomondî yamundîfe hoafîmayo ranahandî nîmîndane.”

Nafîtambe akîdou nafî ho

(Ruk 13:24)

¹³ “Nafîtambe akîdou ranî nafanîmbo se kebou ngomo. Sapo nafîtambe adûkarî ahandî nafî fuiriyandeimbi ranana moaruwaimbo ngoafînamboane aho. Nga nindou afîndî ai nafî ranî-sûngu hei rîhündühaneî. ¹⁴ Nga yipurî nafîtambe hîhîforeandeimbi ranai akîduyo haya asu ahandî nafî tîñûmbane. Nga nafî ra yangîrî koadûrûmbo nîngombo nafane aho, nga ranane asu nindou yimbu mamî yangîraneî ai nafî ranahambo hoeirîhindûhî ranî-sûngu ahei.”

Nîmî nîmîndî asu ahandî hîsî ranane

(Ruk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ “Godindî hoafî tîkai hoafiyomo-rundeimbi nindou ranahamumbo awi se hîbadûmbo. Moanambûhî sipsip hîmboarî hoafendî hîmboemo nahurai sîhamumbo sowana asîfomo, nga asu wagabe ragu ana nîmambeahîndî yaforanemo. ¹⁶ Se ahamundî ratûpurî ranambo ahamundî hohoanîmo fîfîrîndumboemo. Nga angînanî tîhoarî tîhoarûmbî wofî nîmîndî ranîfîhî hîsîmandîyo? Asu hoandasûfo sosoweimbi werîfoai nîmîndî ranîfîhî hîsîmandîyo? Ra wanî. ¹⁷ Nga sapo nine-nîmî aboedayo ranai aboedî nîmî hîsî yangîrî hîsîndîmboe. Asu moaruwai nîmîmayo ranai moaruwai nîmî hîsî ranî yangîrî hîsîndîmboe. ¹⁸ Nga asu moaruwai nîmî ranîfîhî ngîrî aboedî nîmî hîsî ra hîsîndo. Asu aboedî nîmî ranîfîhî ngîrî moaruwai nîmî hîsî ranai hîsîndo, nga wanî. ¹⁹ Munguambo nîmî ranai nîmîndî ranîfîhî moaruwai hîsîyowanî ana, ahambo hîfîtîrîyîmîndî haiambe mandîfeyowohane. ²⁰ Ranîmboane asu se Godindî hoafî tîkai hoafiyomo-rundeimbi ranahamumbo ahamundî ratûpurî hohoanîmo ranambo fîfîrîndûpurî. ²¹ Se yaru hohoanîmondîmondûhîya, Munguambo nindou ai wambo hoafîyeihî, Adûkarî Adûkarayeî ranai God sînambe hîfandarandî ranambe gagûsimboyeyî, mbîsimboemo, nga wanî. Nga nindou dîdîyeî ai moanî wandî Ape sînambe amaru ranahandî hohoanîmo sûngurîhî arîhündî ranai yangîrî anîmbo God ngînîndî hîfandarandî ranambe keboehimboyeyî. ²² Nga asu yîbobofembo sî ranai tûkûfeyoambe anîmbo nindou afîndî ai dûkandîhindîrî hoafîndeyî anîmboya, ‘Adûkarî, Adûkarî, sîhafî ndûrînamboyeyî Godindî hoafî ra hefî wataporîmbo-rîhundûhî bokarîhehu marîhundî. Sîhafî ndûrînamboyeyî moaruwai nendî nindouyeî fiambeahîndî raguanambo-rîhundûhî hepûnîfeimbi moatûkunî rarîhu marîhundî,’ mbîseimboyeyî. ²³ Rananîmbo asu ro hoafîndahûhî anîmboya, ‘Ro moai sîheimbo fîfîrîhearû. Moaruwai hohoanîmo ratûpurîyeî rûhûndeimbi nindou-aneî. Wambo sowana ndûhî sînîpoanî, nga andai ragu ngeî!’ mbîsamboyahî.”

Worîmborîrî rînandeimbi nindou yimbu

(Ruk 6:47-49)

²⁴ “Asu, nindou dîdî ai wandîmayo hoafîyaheimbi hoafî ranahambo hîmborîyu mburambo asu ai ranî-sûnguareandî ana, nindou ranai sapo fîfîreandeimbi nindou ai ahandî worî kambohoanî ngînîndî ranîwamî worîmboarandî nahurai-ani. ²⁵ Asu hoe afîndî ranai

hoeyowohü, hohoambu afindi ranai tüküfeyowohü weri ranai wori ranahambo fandihendühanesi, nga asu wori ra kambohoani fon-darimbo-wambo moai birefoai hifini peyo. ²⁶ Asu nindou düdi ai wandi-mayo hoafiyaheimbü hoafi ranahambo himboriyu haya asu ai rani-süngufekoateayu ana, nindou hohoan+mokoate-ani. Sapo nindou wori moani kambohoani kaihuri yangiri raniwami worimboarandi nahurai-ani. ²⁷ Hoe afindi ranai hoeyo, hohoambu afindi ranai hohoambuyo, asu weri afindi ranai wori ranahambo fandi-henda asu wori ranai birefoai peyowohane rani-moatükuni ranambo. Wori ra birefoendi ranana moani moaruwai hamindi hondanel” mehu.

²⁸ Sisas ai hoafi ranahambo hoafiyu kiki+maramündua, nindou afindi ranai ahandi yamundife hoafi himboriyei-ani mayowa mahepühendi. ²⁹ Nga Sisas ai moai ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbü nindou yahurai tüküfi yamundeandüri, nga ai moani rani-poanimbo nginindinamboyu aheimbo yamundi-mareandüri.

8

*Sisas ai nindou m+man+ho angünümbi aboedimariri
(Mak 1:40-44; Ruk 5:12-14)*

¹ Sisas ai yamundife hoafi ra hoafiyu haya hifi wafu-mayo rani-wam+nindi hifina mahanua, awai nindou ranai ahandi süngu tümareandi. ² Raniyu asu nindou m+man+hoeimbü-mayu ranai Sisasimboso tüküfi Adükarani yahu hohoan+moyuhü yiri yimbu pusireapiri ahandi fikimi piyu n+marühü hoafiyundowohü yahuya, “Adükari, se refembo hohoan+mondafühü ana, wambo aboed+ndowandiri,” mehundo-amboyu. ³ Asu Sisas ai warifi hu nindou-mayu ahambo sündirühü hoafiyuhü yahuya, “Yini, ro randiheamboyahisi. Nga se haponda aboedü tüküyafo,” mehuamboyu. Asu moani mamihari rani-simboani nindou ranai m+man+hoeimbü-mayuhündi aboedimefiyu. ⁴ Raniyu asu Sisas ai ahambo hoafiyundühü yahuya, “E, Se ndühü himboriyafi! Ndani-moatükuni ndanahambo se nindou amurambo hoafindamboyafi. Nga se moani ngafi Godimbo shai-randeimbü nindou-mayu ranahambo animbo shafi fi ra nafuindafi. Asu Godimbo shifembo moatükuni Moses refemboane mehu ra randowandi ai hoafi-mayu süngu. Ranimboane shafi fi hoeari angünü ra müngumayo mbi-sei-amboane,” mehundo.

*Sisas ai Rom+hündi amiyomondi bogorindi ratüpuriyurandeimbü
aboedimariri
(Ruk 7:1-10)*

⁵ Raniyu asu Sisas ai Kaperneam ngoafambe tüküfiyuwane Rom+hündi ami-yomondi bogori ai ahambo ranühü hoeiriri hayambo Sisas ai mbi-farihendiri yahu haya düdu düdumarüri. ⁶ Ai yare hoafiyundühü yahuya, “Nindou Adükari, wandi ratüpuriyu-randeimbü nindou ranai angünimbo worambe mbenhuri. Ai ahandi tihari yifiyo haya asübusi afindi semündü haya mbenhuri,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühü yahuya, “Awi ro nga ahambo aboed+ndihinimboyahi,” mehundo-amboyu. ⁸ Asu simbori ai hoafiyundühü yahuya, “Nindou adükari, ngiri se randafoandi. Ro ndeari hamindiyahi animbo se wandi worambe kebao mangüfi. Nga se moani hoafi yangiri animbo hoafindafani amboani asu wandi ratüpuriyu-randeimbü ranai

aboedimbiyu-wamboane. ⁹ Ro-amboani wambo hifandiyindirimo nindou ami bogori adukari nunguwanani anahi asu ami bidifiri ai wandi hoarehanemo aningomo. Rananahi asu ro nindou ndana-hambo, Se hafi, asahando ra ai huhani, asu nindou ngoru rana-hambo, Se suhufi, asahi ra ai sufuhani. Asu nindou wandi ratupuriyu-randeimbi ranahambo, Se rani-moatukuni raro, asahi ra ai moani rareanduhani,” mehundo-amboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya, hepunufihi nindou afindi ahandi sungu tumareandi ranaheimbo hoafiyundurui yahuya, “Ro siheimbo hoafehanduri, horombo ro moai nindou mam Israeli ngoafi-hundi ndahurai anihondumbo-reandeimbi nungua hoeirihini. ¹¹ Awi ro nda siheimbo hoafehanduri, nindou afindi bidifiri ai hufihamindi sufuanipoedi asu hufihamindi hanuwanipoedi ranai fandihi sesesi fondi maningo ranikimi Abraham, Aisak asu Sekop babidi God nginindi hifandarandi ranambe nimandeimboyei. ¹² Nga asu sapo hifandarandi ranambeahindi nendi-maye ranaheimbo animbo nimbini mariwani ndemundundi pindeiranani ranui ai hasiindeih ahei yahafi hitihumboyei,” mehunduri. ¹³ Raniyu asu Sisas ai ami-yomondi bogori ranahambo hoafiyundui yahuya, “Se ngoafinambo ngafi, nga asu se nine-hohoanimo raro anihondumbo-arowandi rani-sungu animbo sihambo randeanimbo,” mehundoamboyu. Asu moani hoafi ningoambe ami-yomondi bogorindi ratupuriyu-randeimbi nindou ranai aboedimefiyu.

*Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:29-31; Ruk 4:38-39)*

¹⁴ Refi mbura Sisas ai Pitandi worambe kefuai hufuhunda Pitandi yamongoamindi ranai fi hufiyohu angunimbo fondui mengorowa hoeimareandi. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai ahambo watinarui masundeanda anguni ranai nimorehimbo hiningire haya makosifoendi. Raniyo asu ai botife Sisasimbo sesi kanimareri.

*Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Mak 1:32-34; Ruk 4:40-41)*

¹⁶ Raniyo asu rani nimbambe nindou bidifiri moaruwai nendi ahei fiambe nimarindureimbi ranaheimbo Sisas sowana fufuruhumundi-hundi mahusi. Raniyu Sisas ai nindou ranahei fiambeahindi moaruwai nendi ranaheimbo hoafinambo yangiri raguanambo-mareandura asu nindou rani angunumbi-maye ranai munguambo aboedimehindi. ¹⁷ Sisas ai rani-moatukuni ramareandi ra, sapo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, “Ai ahandihoari anguni moaruwai sihefi ra ndemundui

asu sihefi rani-moatukuni ra raguanambo-mareandi,” Aisaia 53:4 mehu rani simogodui tukufemboyo ramareandi.

*Nindou yimbu ai Sisasindi sungu hombo masafani
(Ruk 9:57-60)*

¹⁸ Sisas ai hoeireandane nindou afindi ranai ahandi fikimi rerembo mengoroamboyu, asu ai ahambo sungurururundeimbinimo ranahamumbo kurihoe Gariri ra ngoru himborani barhoemo ningomo yahumbo hoafimayupuri. ¹⁹ Raniyu asu ahinumbi hohoanimo yamunde-randeimbi-mayu ranai Sisasimbo-so tukufi

hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, se nahanin’yo ahafi ra roana sihafi süngu hombo yangiranahi,” mehundo-amboyu. ²⁰ Asu ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Koko ai ahei nimar rambo ambe mbaningonduri, asu ndu ai-amboani ahei apo rambo ngeri mbaningonduri. Nga Nindou Hondü ro nimar apo rambo fondi-koate anahi,” mehuamboyu. ²¹ Raniyu asu Sisasimbo süngururi-randeimbi ngoru ahambo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro hihirindahe, nga wandi apembo boatei hifi kandihini heheambo animbo,” mehundo-amboyu. ²² Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Wambo mborai se süngundandiri didifi, nga nindou yifiyeimbi aheihori yifi nimoko hifi kambireand-amboane,” mehundo.

Sisas hoewerimbo hoafimayua afurimareandi

(Mak 4:36-41; Ruk 8:22-25)

²³ Raniyu asu Sisas ai botambe farifi haya mahua ahambo süngururi rundeimbi ai ahandi süngu mam mahomo. ²⁴ Asu raniyomo ai botambe nafi hifomondane nimai hoeweri nginindi ranai tüküfih kurihoe ranahambo yabadimarandi. Raniyo asu bot ai nimarimondeimbi ranai ndeara himoni hanimbo yangirimayo. Nga asu Sisas ai dibo botimayo ranambe yapombofi haya apu. ²⁵ Raniyomo ahambo süngururi-rundeimbi ranai ahambo hifomo yangiruwuri hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, yihoeimbo farihawamuni. Sihiri ana ndeara yifombo yangiranefi,” mehomondamboyu. ²⁶ Asu simbori ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboe moani yahurai yihimboemo rana? Awi se akidou hamindi anihondümborurundeimbanemo,” yahupuri haya, botifi hoeweriyo asu hoe ranai fifimiyowohü hani hafo marandi ranahambo rühi safi kikingandifi mehua asu hoafi ningoambe munguambo moatükuni ranai afure pimayo. ²⁷ Munguambo botambe mamarimo ranai hepünafundühi yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ndahurai nda nin nindouyu yahuraia? Asu hoeweri hoe hani hafo marandi ranai moani ahandi hoafi himboriyondo haya afurimareandi,” mehomo.

Sisas ai nindou yimbuyafandi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoareandi

(Mak 5:1-20; Ruk 8:26-37)

²⁸ Raniyu Sisas ai kurihoe ra gogoasürüni Gadara hifambe tüküme fiyu. Raniyafani asu nindou yimbu moaruwai nendi ahafandi fiambe nimaripireimbi ranai honguambeahindi tüküyafine sinifani Sisasimbo-so tüküme fi neandi. Nindou yimbu ranai moaruwai hamindi himbomefanda asu nindou amuri ai ahafanimbo moai hei ngasündhipiri rihündi. ²⁹ Raniyafani asu ai pukuna heiyafandühi hoafiyafandühi safaniya, “Godindi Nimori, se yihoehimbo nüngufemunimboyafi? Yihoehimbo tihirifo semunimbo safomboyafi sapo refembo si ranai awi moai tüküfeyo, nga asu se yihoehimbo nüngufemunimboyafi?” safani düdumefineando. ³⁰ Ranifikimi moatei afindi ranai sesi sahüsi wakirhindühi buriyei. ³¹ Raniyei asu moaruwai nendi nindou yimbuyafandi fiambe mamarei ranai Sisasimbo düduyahihündühi hoafiyohündowohü seiya, “Se yihoeimbo nindou yimbu ranahafandi fiambeahindi hefoefemunimbo mbisafombo ana, moatei afindi burayei ranaheimbo

sowana ahei fiambefembo koandi hawamuni,” masahündoamboyu.³² Asu Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo yare hoafi yundürühi yahuya, “Se andai hei,” mehundüramboyei. Asu ai nindou yimbumbo hiniŋgirihipiri hehi moatei burimaye ranahei fiambemehindi. Raniyei asu moatei afindi burimaye ranai hiri pinini pipiyehanehi himoni putapiyei hoe karühüsühi yifisafimaye.³³ Raniyomo asu nindou sapo moatei moangui mafandundi ranai adükari ngoafi manango raninambo fefou mahomo. Nine-moatükun nindou moaruwai nendümbimefani ranahafanimbo tükumefepiri rani hoafi ra wataporimbomarundi.³⁴ Raniyei asu munguambo nindou adükari ngoafi ranühindambo-maye ranai Sisasimbo hoeifimbo hei-marihündi. Asu ai hei hoeirihorühi ahei hifi ra hiniŋgife hefe ngorügoanini hombo Sisasimbo andai, sei hehi hoafimehündo habodei.

9

*Sisas ai nindou tıjari moaruwaimbü aboedimariri
(Mak 2:1-12; Ruk 5:17-26)*

¹ Sisas ai asükaıyu botambe farifi haya Gariri kurihoe ra barihoei haya ahandi ngoafi Kaperneamina mahu. ² Nindou bidifiri ai Sisas sowana nindou tıjari moaruwaimbü fondıwami mananguwa sahorimindei mahei. Sisas ai nindou ranahei anihondümbofe ra hoeire haya asu nindou tıjari moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Wandi nimori, ngusüfoambe afurindo kündowandi. Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi sambo-anahi,” mehu. ³ Raniyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ranai moani ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ndanai ana Godimbo moaruwaimbofe hoafi hoafimayu,” yahomo dıbo hoafimemo. ⁴ Sisas ai fıfireandi nine-moatükun nindou ranai ahamundi hohoanimoambe wataporimboarundi ranimbo. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Nimboe se hohoanimo moaruwai ra yahurai yaru ngusüfoambe hohoanimoemo rana? ⁵ Ro hoafiyahühi sahiya ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,’ asahiyo asu ‘Botıyafı hawa hafı,’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimbanahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanıyo hiniŋgırouayo asu nahanıyo tıñümbayo? Yıbobı ro hoafındahani anihondümbo tükündıfemboe. ⁶ Nga Nindou Hondü hifi ndanühi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi yaho hoafi ra nginindi hıfandamboayu ranahambo ra anihondümbo nafıındamboyahi,” mehupuri. Raniyu asu ai nindou tıjari moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Se botıyafı sıhafı fondı ra sowandıfi hawa worınambo ngafi,” mehundo-amboyu. ⁷ Asu nindou ranai aboedi botifi haya ahandi worına mahu. ⁸ Nindou afindi ranühi burimaye ranai Sisas ramareandi moatükun ranahambo hoeirihı hehi yihimbo sısirimehindi. Raniyei asu ai Godimbo adükarani sei hoafimehündo moani yahurai hamindi nginindi ra nindumbo masendi sei hehi.

*Sisas ai Matyumbo Se wambo süngurandiri mehundo
(Mak 2:13-17; Ruk 5:27-32)*

⁹ Sisas ai ranihünda botifi haya nafini huhündamboyu, nindou mamı ahandi ndüri Matyu takis kaki semündü-randeimbi ranai ahandi

ratūpurī worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai yahuya, “Se wambo süngurandiri,” mehundu-amboyu. Asu ai botifi haya ahandi süngu ndamefiyu. ¹⁰ Mami Sisas ai worambe nīmarūmbo sesi sesūhi nīmaru-ane, takis kaki sowandūmo-rundeimbi nindou afindi raniyomo asu nindou moaruwai hohoanīmoyomo-rundeimbi raniyomo ranai tükūmefundi. Sisas ai ahambo süngururū-rundeimbi-memo rani-babidimbo mami sesi fondi-mayo rani-kimi guguriyafu mamarimo. ¹¹ Raniyomo Farisi nindou ai rani-moatükunī ranahambo hoeirunda mayoa, asu Sisasimbo süngururū-rundeimbi-memo ranahamumbo düduyafupurūhi yahomoya, “Nimboe sihamundi yamunde-randeimbi ranai yahurai nindou babidimbo mami nīmarimombo asesu rana?” mehomondamboyu. ¹² Asu Sisas ai hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafiyupurūhi yahuya, “Nindou angūni-koate ana, dokta sowana moai hei rihündi, nga nindou angūneimbane dokta sowanambo hei arihündi. ¹³ Awi se ngomo Bukambe hoafi ndare hoafimayo ranahambo türüboadundi. Hoafi ranai ndare hoafiyowohū yahoya, ‘Hi-poambofe hohoanimo rani-mbo-anahi ro yifirayahi, nga sesi moani sihefe hohoanimo rani-mboyahipoani,’ God ra-mehu. Ro tükūmeheandi nda nindou aheihorimbo mbumundi hohoanīmoyefeimbane fi ase ranaheimbo mborai yahomboyahipoani, nga moaruwai hohoanīmoyeimbī nindou ranaheimbo mborai yahomboyahī tükūmeheandi,” mehu.

*Sisas ai sesi wehisaombo hoafi ra yamundimareandi
(Mak 2:18-22; Ruk 5:33-39)*

¹⁴ Asu Son hundūrirarū-randeimbi-mbo süngururū-rundeimbi nindou ai Sisasimbo-so tükūyafu düdururūhi yahomoya, “Nimboe Farisi nindou babidimbo ro sesi ra wehisaoyefi, nga asu sihambo süngurunini-rundeimbi nindou aiana moai wehisaoyomo rundi?” mehomo. ¹⁵ Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurūhi yahuya, “Nindou mami ai nimorehi simbori ndemündü haya asu ahandi ngunindi sesesiyeihi rani-babidimbo niboadei-ambe ranai nindou ranahambo afindi hohoanimo-mandahünduyo? Awi ra ai ngiri randahindi, nga wani. Nga ngorū nindou ranai sesi ranambeahindi ndowarindūmo ngorūnambonduranī rani-simboani animbo ahandi ngunindi-mayei ranai sesi wehisaondeimboyei. ¹⁶ Nindou mami ai-amboani moai wamindafi hoeari ranai ambe nīngowanī asu simbori hoeari bidifiiri kīkamündi ambe ranahambo pare kakiyu randi. Nindou ai simbori kīkamündi wamindafifihi parareandi ana, asu wamindafi hoeari ranai ambe afindi hamindi nīngomboe. ¹⁷ Asu nindou ai simbori wain hoe ra wamindafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe karareandi ana, asu hipiri ranai tipondifeyowohū asu wain hoe ranai keboendūhi hipiri ranai moaruwaimbo-ndifemboe. Nga simbori wain hoe ranana simbori hipirambe animbo kefeyoani amboani asu yiboboambo moani aboedi nīmboamboayafe,” mehu.

*Sisas ai bogori nindoundi nimorehi nīmori aboedimareandi asu nīmorehi ai Sisasindi hoeari sündimareandi
(Mak 5:22-43; Ruk 8:41-56)*

¹⁸ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyuhū nūngu ane, Suda-yomondi bogori nindou mami ahambo-so sūni yiri yimbu pusire nīmarūmbo ahandi hangifoani hoafiyundūhi yahuya, “Wandi nīmori ai ndeara yifiyo haya

mbenjori. Nga asu se sinifi sihafi wari ahandi wami nandowan-dani animbo asu ai aboedi yangiri botife mbiningo-wamboane," meundu-amboyu. ¹⁹ Raniyu asu Sisas ai botifi haya nindou rana-hambo sungumaruri huamboemo asu ahambo sungururu-rundeimbi ai botiyafu houmbo Sisas babidi mahomo.

²⁰ Nimorehi mami ai ningo hayamboyo 12 himbani amoamo watikoafira marandi ranai sini Sisasindi daboadaniningombo ahandi hoeari bidifiri-mayo ranifihi masundeandi. ²¹ Ai ahandi ho-hoanimonambo yangiri yare hoafiyowohu yahoya, "Ro moani ahandi hoeari rani-yangiri asundiheandi amboani aboedindaheamboyahi," meho. ²² Sisas ai hihirifihi hoeireanduhi hoafiyuhu yahuya, "Wandi nimori, se moani ngusifo afurindo kundowandi. Sihafi anihondumbofe ranambo aboedireanini-mboane," mehundo-amboyo. Asu moani mami rani simboani hamindi nimorehi ranai aboedimayo. ²³ Raniyu Sisas ai bogori nindou-mayu ranahandi worina mahu. Ranuhi ai hoeireandane nindou yinafoai tuture haya mengoro nimorehi nimori ai yifimayoambo asu nimorehi nindowenihifindi ranai hoafi afindi afindiyei wakimarihindi. ²⁴ Raniyu asu ai ahe-imbo hoafiyundurui yahuya, "Munguambo nindou se ragu andai! Nimori akidou ndanana moai yifeyo, nga ai moani apomboane ana," mehu-amboyei. Asu munguambo nindou ranai ahambo tikifinambo-marihori. ²⁵ Nindou afindi ranaheimbo bukuri-mafoareandura nimori akidou-mayo ranahandi fondani kefuai hufu waruhi kumefindoa aboedi botimefeyo. ²⁶ Sisas ai ahambo ramareandi hoafi ranai mungu rani hifihi nindou amarei ranai himboriyei pamarihindi.

Sisas ai himboatihari nindou yimbu aboedimareapiri

²⁷ Sisas ai ranihunda botifi haya nafini hu ane, nindou yimbu himboatihari ranai ahambo sungumariniri hafani. Ai hafani Sisas ranahambo pukuna hoafiyafinandowohu safaniya, "Defitindi nimori,* yihoeimbo se hipoambondowamuni," masafinando. ²⁸ Sisas ai worambe kefuai hufu ane himboatihari nindou yimbumefani ai ahambo-so tukumefineanda, asu ai ahafanimbo dudureapirui yahuya, "Se wamboya, Ai yihoeimbo aboedindeamunumbui safani hena anihondumbo-rineandai?" mehupiramboyafani. Asu ai hoafiyafandui safaniya, "Yini, Adukari," masafandamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahafandi himboari ra sundeapirui hoafiyuhu yahuya, "Se sihafandi anihondumbofe ranimbohunda rani-moatukuni ranai sihafanimbo aboedimbeyopiramboane," mehupiri. ³⁰ Raniyo asu ahafandi himboari ranai birimarihoeperi. Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo ahini hoafiyupirui yahuya, "Se ndani-moatukuni ndanahambo nindou amurambo weindah hoafindamboyafani," mehupiriyosi. ³¹ Nga asu ai ranihunda botiyafine hena hafani rani hoafi ranahambo, munguambo rani hifihi nindou ranaheimbo hoafuhimarineanda himboriyei pamarihindi.

Sisas hoafikoate nindou aboedimariri

* 9:27: Suda ai sunambeahindi adukari bogori ai kosombo hohoanimoeyihi mamarei. Ahandi nduri ngoru Defitindi nimorani asei. Nimboe horombo hondu Defit ai Israeri-yafe adukari bogorani.

³² Ai ranihünda botiyafine henambo nafi hafandane, nindou bîdîfirî ai nindou ahandî fiambe moaruwai nendî nîmarî hayambo ranîmbohünda hoafi-koateayu-randeimbî ranahambo Sisas sowana sahorîmîndeî tükümehindî. ³³ Sisas ai nindou ranahandî fiambeahîndî moaruwai nendî ra raguanambo-mareanda asu moanî mamî ranî-simboanî nindou ranai hoafi wataporîmayua munguambo nindou ranai mahepühîndî. Ai rarîhi hoafîyeihî seiya, “Ro moai Is-raer hîfambe yahurai moatükunî horombo tüküfeyoanî hoeirîhundî,” masei. ³⁴ Nga asu Farisi nindou ai yaru hoafîyomondühî yaho-moya, “Moaruwai nendî-yafe bogorani ai ahandî ngînîndî ranambo moaruwai nendî ranaheimbo hemafoarearû,” mehommo.

Sisas ai nindoumbo hîpoambomareandürî

³⁵ Sisas ai adükarî ngoafi asu akîdou ngoafi ranambe ndüfosi ndüfosiyuhü hoahoangu wakîmareandî. Ai refihî munguambo Suda-yafe rotu worambe nindoumbo yamundîreandürühî Aboedî Hoafi sapo God ngînîndî hîfandarandî ranahambo bokarîhendürî marandî. Asu nindou moanî ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo angünûmbî ranaheimbo aboedîreandürî marandî. ³⁶ Asu ai nindou afîndî ranaheimbo hoeireandürühî ahandî ngusûfo ranai aheimbo hîpoambo afîndî hîpoamborandürî marandî. Nîmboe sapo ai afîndî hohooanîmoyeihî moanî fehefe nindou-koateayei sapo sipsip aheimbo hîfandî-koate burîyei wakarîhindî nou ramehindî. ³⁷ Ranîyu ai ahambo sünggururû-rundeimbî-memo ranahamumbo hoafîyuhü yahuya, “Sesî ra yimungurî yîmîndîmbo ranana afîndane anîngo, nga asu yimungurî yîmîndî nindou ranana moanî yîkoarîfo-ane. ³⁸ Yimungurî Aharambüri ahambo dîdîbafîfeyoanî anîmbo asu ai yimungurî yîmîndîmbo nindou bîdîfirî koandîhenda ahandî yimungurî ra yimungurîhümündî mbüsühüsî-amboane,” mehupurî.

10

Sisasîndî hoafi sowandümo homorundeimbî 12

(Mak 3:13-19; Ruk 6:12-16)

¹ Sisas ai ahandî sünggururû-rundeimbî 12 ranahamumbo mborai yahupurî hühüreapurî haya mamühî asu ai ahamumbo moaruwai nendî nindou fiambeahîndî raguanambofe asu munguambo ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo angünî ra aboedîferambo ngînîndî masagapurî. ² Kraîsîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî-yomondî ndüranepurî nda: Saimonîmboyu Pitamboyu-randeimbî, ahandî akîdî Andru, Sems asu ahandî akîdî Son ai Sebedîndî nîmoranafanî. ³ Firip, Bartoromyu, Tomas anemo, Matyu nindou ra ai takis kakî semündû-randeimbani. Sems Arfiusîndî nîmorani, asu Tadiusani. ⁴ Saimon Serot* asu Sudas Iskariot nindou sapo Sisasîmbo hürütûmbî-yomondî warühî hînîngîndîrûmbui. Ahamundî ndüranepurî ra.

Sisas ai ahandî hoafi sowandümo homorundeimbî 12 ranahamumbo ratûpurî masagapurî

(Mak 6:7-13; Ruk 9:1-5)

* **10:4:** Serot ai Sudahündanemo, nga mamî hohooanîmo süngguru-rundeimbanemo. Rom gafman ai Suda-yafe hîfî hîfandîmarundî, nga Serot ai Rom babîdî yifiarîmbo mehommo.

⁵ Sisas ai nindou 12 ranahamumbo randafu-randafu ndundi yahuhaya hoafi sagapuri mbura koaríhepurúhí yahuya, “Se nindou ngorú siríhündíyei hífambe-ane asu bídifírí Samariayeí† ngoafi ranambe-ane ra ngomboemo, nga yowaní. ⁶ Nga raníni hímbó-memohündí asu se moaní híhíndafu sapo faríheindeimbi sipsip níníhondí nou Israer nindou buriyeianí anímbo ngomo. ⁷ Raníni anímbo se ngomo wataporímbondundúhí anímboya, God ngíníndí hífandarandí ranai ana ndeara akímane, mbísímo. ⁸ Asu se nindouyei angüní aboedíndundúrí, yífiyeimbímbo yangírí aboedambo botíndu híningíndundúrí, mímáníhoeimbi aheimbo aboedíndundúrí asu moaruwai nendí ranaheimbo raguambondundúrí. Se moaní masowandúmo-ane, nga rananímbo se moaní ndoundí. ⁹ Se ngomondúhí síhamundí hoearambe gor, sirfa, kakí ra ndowandúmboemo. ¹⁰ Se arú, hoearí yimbu, su, nímí-nímí, munguambo raní-napo ra fihí ndowandúmo ngomboemo, nga waní. Nindou ratúpuriyu-randeimbi ranai anímbo nindou ngorú ahambo sesi napo ra mbísagado-amboane. ¹¹ Se adúkarí ngoafíhúyo asu akídou ngoafíhúyo nahanúhiyo se túkefundí ra nindou mbumundíyuweimbi ranahambo anímbo kokondurí. Asu se yahurai nindou hoeindurúhündoaní se ai-babídímbo níngomo mbundu ngorúníni ngomondúhí anímbo ahambo randu híningíndúwuri. ¹² Se nindouyei worambe fandafundúhí ana, nindou raní worambeahíndí-mayeí ranaheimbo hoafíndímondúhí anímboya, ‘God ai síheimbo aboedí aboedí-mbíreandúramboane,’ mbísímondúrí. ¹³ Nindou raní worambeahíndí ai síhamumbo woríníndíhipuraní ana, síhamundí híhífi hoafi ra randu ranaheimbo-so dígau houmbo ngomo. Nga asu nindou ai síhamumbo refe worínífehuri-koatendeianí ana, síhamundí híhífi hoafi ra híhíndu ndowandúmo ngomo. ¹⁴ Asu nindou bídifírí ai worambeyo adúkarí ngoafíhúyo nahi ra ai síhamumbo worínífehuri-koatendei, síhamundí hoafi ranahambo hímborí-koatendeianí ane, ranana se síhamundí tíjari fihíndí hífi hasúfi ra kíkíboadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbíreandúrí yaho refe nafuiyondúrímböhúnda. ¹⁵ Ro síhamumbo aníhondúmbo-anahí nda hoafehapuri, Yíbobofe si ra túkúfeyoambe ana, Sodom Gomora ngoafíhündí nindou ranaheimbo tíjírífo afíndí túkündífemboesí, nga nindou síhamumbo worínífehuri-koatendeianí, nindou raní ngoafambe amarei ranaheimbo tíjírífo afíndí safí túkündífemboe.”

Sisas ai ahandí hoafi sowandúmo homorundeimbímboya, Afíndí tíjírífo túkündífemboe mehupurí

(Mak 13:9-13; Ruk 21:12-17)

¹⁶ “Se hímboríyomo. Síhamumbo ro sipsip nou nímambeahíndí yaforí afíndí buriyei-ambe koararíheheapurí. Nga se moaní sapo amoasírí rawefeyo nou hohoanímó-ndímondúhí híbadundí. Asu ndu wupufó rawefeyo nou yahurai hímboarí hoafendúhí nímandímó. ¹⁷ Awi se híbadúmbo, nga síhamumbo nindou bídifírí ai mbundúpundúmo mbundu kotambe papí-hoafíndúpurímboemo asu ahamundí rotu worí ranambe ndúfuríboadípurímboemo. ¹⁸ Wamböhúndambo síhamumbo nindou ranai gafmaní-yomondí

† 10:5: Samaria hündíana Suda hondúyeipoaní, nga amíngíríhoandí nahurai anei. Suda ai Samariahündí yíboaruko-maríhündí.

bogorì nindou asu bídìfírì adükarì bogoranemo ranahamumbo sowana papi-hoafi-yopurimbo kúndafu hündü-pundümo ngomboemo. Asu se nindou ranaheimbo-ane asu ngorü nindou ngorü sirambe-ahindane ra Aboedí Hoafí wataporimbondündürí. ¹⁹ Ai síhamumbo papi-hoafi-yopurühí refe hoeifepurimbo ndowapundümo ngomondani wani asu nünggu-nahurai hoafí hoafíndefühí asu nünggundíhu hoafímandefí mbisímo houmbo afíndí hohoanímó-ndímboemo, nga wani. Se hoafombo-yomondí símboaní anímbo God ai síhamumbo níné-hoafí hoafombo-memo ra nafuindüpurühí raní-süngguru hoafiyomo mbüsüpurimbui. ²⁰ Rani hoafí se wataporímboarundí ra síhamundí-mayo hoafiyopoaní, nga wani. Hoafí ranana síhamundí Ape God ranahandí Yífiáfí ranai-anímbo síhamundí yafambe süngunde haya moaní aimbo wataporimbondamboe. ²¹ Nindou bídìfírì ai ahamundí apodoho ranahamumbo hífokoefembohünda ngorü nindou-yomondí warühíndüpurímboemo. Asu afíndí mamí ai ahamundí nímorí ranaheimbo amboaní moaní mamí raní-sünggundürímboemo. Asu nímorí ai-amboaní aheí boagírí ranaheimbo daboadí híhíríndíhindühí aheimbo hífokoandí-hindürímboeyi. ²² Wambohündambo nindou ai síhamumbo yíboarukondíhipurímboeyi. Nga asu düdi ai raní-moatükuní tíngírífo ranahambo moanane yahu ngíníndí kíkihamündí hu humbo bídìfíríraní túkefiyu aiana aboedambo-ndífimbui. ²³ Síhamumbo ngorü ngoafíhü moaruwai moaruwaimbo-ndíhipuraní ana, raní ngoafí ra híningíndu houmbo ngorü ngoafíní febou ngomo. Ro síhamumbo aníhondümbo-anahí hoafehapurí, Se Israerí-yafe ngoafí munnguambo hokoateyomondambe anímbo Nindou Hondü ai kudümbui. ²⁴ Yamundíhindeimbí nindou ranai moai ahandí yamunde-randeimbí nindou ranahambo ngasündírí. Asu ratüpuríyu-randeimbí nindou ranai moai ahandí bogorí nindou ranahambo ngasündíríü, nga wani. ²⁵ Nga yamundíhindeimbí nindou ranai anímbo ahandí yamunde-randeimbí nindou raní símogodühí túkefiyu ana, híhífí-híhífíyu-wamboane. Asu yahurai anímbo nindou ngoründí ratüpuríyu-randeimbí ai-amboaní ahandí bogorí nindou raní símogodühí túkefiyu ana, ranai híhífí híhífíyu-wamboane. Worí aharambüri-mayu ranahambo ndürí moaruwai dükaríhorühí Bersebur asahündo ana, nindou mamí raní worambe amarei ranaheimbo amboaní moaní moaruwai hamíndí ndürí hondü anímbo dükandíhindürímboeyi.”

Síhírí Godímbo anímbo yíhímbondíhurümboane
(Ruk 12:2-7)

²⁶ “Ranímboane asu se nindoumbo yíhímbo sísirífepoaní. Níné-moatükuní hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahí gabudíwamí nímooamo yagodomboe. Níné-moatükuní munnguambo díbo mengoro ranai weindahí fífínde-fífíndendamboe. ²⁷ Níné-moatükuní ro síhamumbo nímí nímáro-ambe hoafehapurí ra asu se sírühí sí peyoaní ro hoafímayahí süngu kaíndímó hoafíndomo. Níné-moatükuní se díbo hímboreyomo ra asu se weindahí worí bogímondí wamí puküna bokaríhoemo. ²⁸ Nindou ai fí hoearí ranahambo hífokoarundühanemostí, nga asu ngírí yífiáfí hífokoandundí se ranahamumbo yíhímbondípurímboemo. Nga

Godimbo animbo yihimbonduri, nga aianimbo fi hoeari asu yifiafi rani kameih munguambo Haiambe rani-nambo ndemündü moaruwaimbo-ndeambuimbohünda. ²⁹ Ndu akidou yimbu ra mam toeanambo yangirane pemiyei sahümundi arihündi. Nga asu sihamundi Ape ranai refembo moei ehu ana, asu ngiri ndu akidou yahurai amboani hifini pindo, nga wani. ³⁰ Sihamumbo ana, sihamundi mbirinan amboani munguambo mam mam ra tapuiy-oweimbanepuri. ³¹ Se Godindi himboahü adükaranei, nga ndu afindi akidou ane. Ranimbohündambo animbo se nini-moatükunimbo yihimbondimboemo.”

Sisasindi ndüri weindahife hohoanimo

(Ruk 12:8-9)

³² “Nindou düdi ai wandi ndüri ranahambo nindou himboahü weindahareandüri ana, asu simbori nindou ranahandi ndüri wandi Ape sünambe amaru ranahandi himboahü weindahindiheamboyahi. ³³ Nga asu nindou düdi ai wandi ndüri ranahambo nindou himboahü weindahife wataporimbo moei ehu ana, asu simbori amboani ranahandi ndüri ranahambo wandi Ape sünambe amaru ranahandi himboahü weindahifembo moei mbisamboyahi.”

Munguambo nindou ai Sisasimbo hohoanimo pandihori

(Ruk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Se wambo randihi hohoanimondeihya, Ai yifiari-yifiari hifi ndanühi engoro ra kifikembo makusu-ane mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari-yifiari ranahambo kifikemboyahipoani makosahi, nga roana pisao yihimindi nahurai sahamindi heheamboyahi makosahi.

³⁵ Rananimbo ro randiheiarani, Nindowenih nimori ai afindambo hürütündürümbui. Asu nimorehi nimori ai ahandi hondambo hürütündamboe. Asu nimorehi ahandi ahiboarambo hürütündamboe.

³⁶ Nindowenihmayu ahandi fikiminindi animbo

ai ahambo hürütündihorimboyei.

Maika 7:6

³⁷ Nindou düdi ai ahandi afindamboyu asu ahandi hondamboyo ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. Asu nindou düdi ai ahandi nindowenih nimirimboyu asu ahandi nimorehi nimirimboyu ahafembo afindi hohoanimoyupirühi asu wambo akidou yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁸ Nindou düdi ai ahandi nimi keimbi karihendeimbi ra semündü haya ro ahahi anümi süngu ho-koateayu ana, nindou ranai ngiri wandi süngureandeimbi nindoundu. ³⁹ Nindou düdi ai ahandi yangiri niŋgo ranahambo kikiharimündu ana, rani-moatükun ra ai awarindihoemboe, nga asu nindou düdi ai wambohündambo ahandi yangiri niŋgo ranahambo hiniŋgareandi ana, nindou ranai ahandi yangiri niŋgo hondü ra ndemündümbui.”

Nindou Kraisandi nendambo farihhindurani aboedi takini ndahümundimboyei

(Mak 9:41)

⁴⁰ “Nindou düdi sihamumbo aboedi ndindoareapuri ranai ana, wambo kameih ndindoreandiruhani. Asu ai wambo ndindoareandiri ana, Nindou sapo wambo koamarihendira makosahi ranahambo

amboani ndindoriruhani. ⁴¹ Nindou düdi ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ranahambo ndindoariri ana, sapo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mayuambo wambo, nindou ranai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahandi takini ra simogodi ai-amboani ndemündumbui. Nindou düdi ai nindou mbumundi ranahambo ndindoariri ana, sapo nindou mbumundi mayuambo wambo, nindou ranai mbumundi nindou ranahandi takini ra simogodi ai-amboani ndemündumbui. ⁴² Ro nda sihamumbo anihondumbo-ani hoafehapuri, nindou mam ai-amboani ahambo horiruhi awi ai Sisasimbo sünguriri-randeimbi nindou-ani nda, nga ro ahambo hoe ngisi-hari fuihando ehu ana, nindou ranahandi takini ra ngiri awandihoayo,” mehu.

11

*Son ai Sisas sowana ahambo süngururürundeimbi koamarihepuri
(Ruk 7:18-35)*

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ranahamumbo ra-süngundundi hoafi ra yahu sagapuri haya, ranihünda botifi haya nindou rani ngoafikimi amarei ranaheimbo Aboedi Hoafi bokarihefendürimbo asu yamundifindürimbo ahei ngoafina mahu. ² Son hundürirarü-randeimbi ai karabusambe nüngumbo nine-moatükuni ratüpuru Kraisi ai ratüpurayu ranahambo himboriyu haya, asu ai ahambo süngururü-rundeimbimbo koarihepura ahambo sowana mahomo. ³ Ai homo Sisasimbo düduyafundowohü yahomoya, “Se yihoefimbo hoafiyafimuni. Son ai hoafiyuhüya, ‘Awi nindou wandi süngu düdümbui,’ mehu raniyafi se ndane asu ro nindou ngorumbo tükündüfimbui mbisefi hoahu himbomandefiyo?” mehomondamboyu. ⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se nini-moatükunio himborayomo-ane asu hoeiarundi ranane rani-moatükuni ranahambo hihirindafu ngomo Sonimbo hoafindimondo. ⁵ Nindou himboatihari ai aboedi himboaraye, tihari moaruwaimbi ai asükaiyei aboedi ahahabodei, nindou nimanho fi hoeari-maye ai fi aboedayei asu nindou himbotühüfu güreareimbi-maye ai asükaiyei hoafi himboraye. Nindou yifiyeimbihündi ai yangiri botehindi asu nindou napo-koateyeimbi ranai Godindi Aboedi Hoafi ra aheimbo bokarihefendüra ai himboraye. ⁶ Nindou ai wambo yimbu hohoani-mo-koatendühi ana, nindou ranai hihifi-hihifiyu-wamboane,” mehu. ⁷ Sonindi süngururü-rundeimbi ranai ndamefundamboyu mam rani-simboani Sisasi ai nindou afindi burimaye ranaheimbo Sonimbohünda hoafiyundürühi yahuya, “Sapo se nimi wohi furi-koateyoweimbi hifihi Son sowana mahei ra nini-moatükunimboyei tüküfeyoani hoeifemboane maseia? Awi se werinambo boabodari momoangorü-marandamboyu hoeifembo maheia? ⁸ Asu se nini-moatükunio hoeifemboyei ranihi mahei rana? Nindou ai moani rani-poanimbo hoeari yihururamündü haya manügu rani hoeifemboyei mahei? Nindou yahurai hoeari yihururündümondeimbi ana bogori adükari nindou-yomondi wori ranambe-ane nüngomo arundi. ⁹ Se nini-moatükunio ranahambo hoeifemboyei ranihi mahei rana? Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ranahambo hoeifemboyei? Yini, ro siheimbo

hoafehandürí nindou se hoeimaríhori ranana Godíndí hoafí hoafíyurandeimbi nindou ranahambo ngasündireimbi adükari hamíndíyu se ahambo hoeimaríhori. ¹⁰ Nga Son ranahamboyo Baiborambe God ai hoafíyuhú yahuya,

‘Ro wandí hoafí semíndí hombo nindou ranahambo boatei horombo síhafi nafi díboadífembo koandíhehinímboyahi,’ mehu.

Matikai 3:1

¹¹ Ro síheimbo aníhondümbó-anahí hoafehandürí nda, Son hundürírarü-randeimbi aiana sapo nindou mungu ndaní hífhü manímboadei ranaheimbo ngasündeandürí haya moaní adükari hamíndani. Nga asu nindou moaní akídou ai God ngíníndí hífandarandí ranambe anímboei ana, ranai Sonímbo ngasündíhorímboanei. ¹² Son hundürírarü-randeimbi ai raní-símboaní ranambe piyu haya ho ho hombo hapondanambe-amboaní, nindou ai seiya, Síhírí yifiarí yifiaríndefaní anímbo God ngíníndí sünambe hífandarandí ra tükündífemboe, masei. ¹³ Ho ho hombo Son ai nünguambeyo Godíndí hoafí hoafíyomo-rundeimbiyomo asu Mosesíndí-mayo ahínümbí hohóanímó raníyo munguambo raní-moatükuní tükündífemboe yahomo ranahambo wataporímbo-marundi. ¹⁴ Nga asu se wandí hoafí ranahambo hímborímboayei ana, hímboríndei. Son aiana Eraisa-ani nindou awi tükümbífiyuwambo-ane masei horombo. ¹⁵ Se hímbóambeimbiíndeihi ana, awi se hoafí nda hímboríndei. ¹⁶ Nindou hapo ndanambe burayei ndanaheimbo ra níni-moatükuní fihí aheimbo pandíhe símongoríndíhe hoeimandíheiyara? Nindou ndanai ana nímorí bídífirí nahurai-anei. Nímorí akídíbou maket fikímí nímareimbo, ahei bodímondambo hoafíyeyihüya.

¹⁷ Ro síheimbo fufuní fufunáyefí,
nga asu se herümbo moei aseí.

Ro araní hoafí herü herayefí,
nga asu se aranímbó moei aseí.

¹⁸ Son ai tüküfíhí sesí wehíyuhú wain hoe ranamboaní símíndí-koatemayu-amboeyi, asu ahambo munguambo nindou ranai hoafíyhündowohú seiya, Ahandí fiambe ana moaruwai nendí nímaríndo-mboane! masahündo. ¹⁹ Asu Nindou Hondü ai tüküfí sesí ra sesü asu wain hoe ra sümündí raraomarandamboeyi, asu munguambo nindou ranai hoafíyeyihí seiya, ‘Awi se nindou ndanahambo hoeiríhori! Nindou ndanai ana sesí afíndeimbiyu, asu wain hoe símíndí afíndeimbani. Aiana takis kakí sowandümo-rundeimbi nindou-anemo asu moaruwai hohóanímoyomo-rundeimbi nindou-anemo ranahamundi ngunindani,’ masei. Nga asu God ai díboadore fífírire haya rareandaní aboedí moatükuní tükéfeyo ranühündambo nindou ai raní-moatükuní aníhondane mbísei fífíríndíhímboyei,” mehu.

Nindou bídífirí ngoafíhündí Godíndí hoafí aníhondümbófe koateayei ai hípoanímbebouanei

(Ruk 10:13-15)

²⁰ Sisas ai hepünífeimbi moatükuní afíndí safí bídífirí adükari ngoafíhü ramareandí, nga raní ngoafíhündí nindou ranai ana moai ahei moaruwai hohóanímó ra daboadanambo-ríhíndí. Raníyu asu Sisas ai raní ngoafí ranahambo watíkoafímarandí. ²¹ Ai yare aheimbo hoafíyuhú yahuya, “Korasin se hípoanímbebou-anei! Bet-saida se hípoanímbebou-anei! Síheimbo tíñírífo adükari safí

tükündi+fendürimboe! Nindou ngorü ai Tair Saidon ngoafambe hepünifeimbi moatükunî rambarea-mbonana sapo ro sihei ngoafambe ramaritheandi nou, ranana asu Tair, Saidon ranai horombo hasüfi parîhi siso sisoweimbi hoeari güdühi hehi nîmarei ahei moaruwai ho-hoanîmo daboadanambo-fembo nafuimbohünda. ²² Nga ro siheimbo hoafehandürî nda, Godîndî yîbobofe si tüküfeyo-ambe ana, Tair, Saidon ngoafihündî nindou ranaheimbo tîjîrîfo afîndî tükündîfemboesi, nga siheimbo ana moanî adükari hamîndî tîjîrîfo anîmbo tükündîfemboe. ²³ Asu Kaperneam se ra. Asu sünambe botife hafombo ho-hoanîmoyeyai? Nga seana Haiambe hîfîni gadeimboyei. Nindou ngorü ai Sodom ngoafambe hepünifeimbi moatükunî rambarea-mbonana sapo ro sihei ngoafambe ramaritheandi nou, Sodom ai aboedi yangîri yare ho. ²⁴ Nga ro siheimbo hoafehandürî nda, Godîndî yîbobofe si tüküfeyo-ambe ana Sodom ngoafihündî nindou ranaheimbo tîjîrîfo tükündîfemboesi, nga siheimbo ana moanî adükari hamîndî tîjîrîfo anîmbo tükündîfemboe,” mehu.

Se wamboso tüküyahi nîmarei yikunîmi harîhi
(Ruk 10:21-22)

²⁵ Mamî ranî-simboanî Sisas ai yare hoafi-yuhü yahuya, “Ape, sünü hîfi ranahandî Adükari bogorî, ro sihambo hîhîfarîhanîni. Sapo se sihafî hohoanîmo ra nindou hohoanîmo fîfîrihindeimbi-mayei rana-hei hîmboahü dîbonapîro mbura asu nîmorî akîdîbou ranaheimbo nafuiyafîndürî-mboanafi. ²⁶ Yîni Ape, seana ranî-moatükunî ra yahurai yare tükümbîfeyo safî hawamboyafi hohoanîmomayafi. ²⁷ Munguambo moatükunî ra wambo wandî Ape ranai wandî warîwamî manandandî. Nindou düdi ngorü ai moai Nîmorîmbo fîfîrirî, nga moanî Afîndî ai yangîrani fîfîrirîmboayu. Asu nindou düdi ngorü ai moai Afîndambo fîfîrirî, nga moanî Nîmorî ai yangîrani fîfîrirîmboayu. Asu nindou bîdîfîrambo Nîmorî ai ahandîhoarî Afîndambo nafuimbo yahumbo rananîmbo ai-amboanî Afîndambo fîfîrirîmboayu.

²⁸ Nindou se dîdiyei afîndî tîjîrîfoayehî fiambe yîboarukoarandürî habodei ranana se mborai wambo sowana ndühî dügüsianî anîmbo ro siheimbo afurîndîhe hîniîngîndîheandürîmboyahî. Asu wandî nîmborî nîmühî kündîho se rodîbo yîbobondahoamînde. ²⁹ Rananîmbo asu wambo fîfîrîndî-hindîrîmboyei, nîmboe sapo roana nindoumbo hîmboarî hoafendühî hîniîngîrou safî rarîhearühanahî asu wandîhoarî fi hîfînambo-rîheandühanahî. Rananîmbo asu se sihei ngusüfo ranahambo afurîfe kifembo hoeindîhimboyei. ³⁰ Nga nîmî ro siheimbo segodürîmboyahî ranana tîjîmbîyopoanî, nga ro siheimbo semîndîmbo asahandürî ranana ai nîmboreimbiyopoanî,” mehu.

12

Moanî nîmarîmbo sihi ratûpurîkoatembo hoafi
(Mak 2:23-28; Ruk 6:1-5)

¹ Rani-simboanî moanî nîmarîmbo si tüküfeyo-ane, Sisas ai wit nûmbûrambe mahu. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ranühî wembomboyondühîyo ai nûmbürî ranambeahîndî witi-mayo ra hüründümo masowasümo. ² Asu Farisi ai ra hoeiru houmbo Sisasîmbo hoafi-yomondühî yahomoya, “Awî se rando hoeindowandî,

sɪhafi süngurunini-rundeimbi ai rani-moatükuni rarawarundi ra yihoefti moani nɪmarimbo si ahinümbi hohoanimo ranahambo gogonimbo-foarundühanemo!” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya “Asu se Bukambe moai hoeirundiyo, sapo nɪne-moatükuni Defit ai ahandi nendi bɪdifiri ra babidimbo wembomboyomondühi ramareandi rana? ⁴ Sapo ai Godindi wori ranambe kefuai hüfu ahandi nendi bɪdifiri-memo rani-babidimbo bret Godimbo hoafiyo sihefeimbihündi masowasümo ra. Rani-moatükuni ra ai sesimbo ahinümbiyo, sapo nindou Godimbo sihou-rundeimbi rani yangiri bret ra sesimbo-mayo. ⁵ Asu awi se moai Mosesindi ahinümbi hohoanimo ra hoeirundiyo? Sapo munguambo moani nɪmarimbo si ranambe nindou sihou-rundeimbi sapo Godindi wori ranambeahi ahinümbi hohoanimo ra gogonimbofoaru marundi, nga hütiyomopoani. ⁶ Awi ro nda sihamumbo hoafehapuri. Godindi wori ranahambo ngasündeandeimbi nindou ndanühi anüjgu. ⁷ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya ‘Hipoambo hohoanimo ranahambo roana yifirayahi, nga asu ninihondi hifokoefe sihefe hohoanimo ranahambo ana moai yifiriyahi,’ meho. Asu se rani hoafi ra nini nɪmindihiündimboyoyare hoafimayo ranahambo fifirihimbonana, asu nindou ai nɪne-moatükuni hüti refe-koatemayomo se ngiri ranahamumbo papi-hoafindüpuri. ⁸ Nindou Hondü ranai ana moani nɪmarimbo si ranahandi aharambürani,” mehu.

*Sisas nindou watijari moaruwaimbü aboedimariri
(Mak 3:1-6; Ruk 6:6-11)*

⁹ Sisas ai ranihünda botifi haya, Suda-yafe rotu worina mahu. ¹⁰ Ranühi nindou mami watijari moaruwaimbü ranai mamaru. Asu nindou bɪdifiri ai Sisasimbo papi-hoafiyumbo yahomo houmbo mamarimo, ai ahambo düduyafundowohü yahomoya, “Moani nɪmarimbo sihi nindou ai aboedifembo ratüpuri ratüpurayu ana, asu ai yihoefti ahinümbi hohoanimo gogonimbifoareandühiyo waniyo?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, “Asu sehündi nindou mami ai sipsip ra moanguirandani nɪngo haya asu moani nɪmarimbo sihi hifambe ambe pirayo ra ai nüngumandea? Nindou ranai si ranihihi ahandi sipsip ranahambo hifambe ambeahindi nɪmoamo hündamündi tükümandüfiyo waniyo? ¹² Nindouyei nɪngo ranana sipsipiyeyi nɪngo ranahambo ngasünde haya adükar moatükuni ane! Rani mayomboane nindou moani nɪmarimbo sihi nindoumbo farihfefembo hohoanimo ra wangeiayo,” mehu. ¹³ Raniyu asu Sisas ai nindou watijari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyunduwohü yahuya, “Se sihafi watijari ra ngurihoefti,” mehundu-amboyu. Raniyu asu nindou-mayu ranai watijari ahandi ra ngurimarihenda asu ngorü rahurai aboedimayo. ¹⁴ Raniyomo asu Farisi nindou-memo ranai homo Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirimarundi.

*Sisas ana God ai wandi ratüpurimboani yahu haya
dibonimayundoani*

¹⁵ Sisas ai ahambo hifokoefimbo hoafi ra himboriyu haya, ranühinda botifi haya ndamefiyu. Raniyei nindou afindi ranai ahambo süngumarihori hei. Raniyu asu Sisas ai aheimbo mungu angüni ra aboedimareandüri. ¹⁶ Ai hoafiyundürühi yahuya, “Se nindou

amurambo wandi nduri hoafindei-ani fifirindihindirimboyei,” mehu.
 17 Rani-moatükuni ai ramareandi ra sapo God ai ahandi hoafi hoafiyu-
 randeimbi Aisaia ahandi yafambihai ai hoafimayu yahurai anihondü
 tükümbifeyo yahu hayamboyu ramareandi. 18 Sapo Aisaia ai yare
 hoafiyuhü yahuya,

“Wandi ratüpuruyu-randeimbi nda kafoarhini hini ngimarhini.

Asu ro ahambo ngusüfo parihinühi siaowehini.

Ro wandi Yifiafi ahandi fiambe hini ngindihendomboyahi

asu ai wandi mbumundi hohoanimo ranahambo munguambo nin-
 dou ngorü sirambeahindi ranaheimbo bokandihendürümbui.

19 Nindou ranai ana ngiri watikoafi hoafinduhü hoafi puki kandihendi.

Ngiri nindou ai himborindei ai nafi bogori ra pukuna hoafindu
 wakinde ndandi, nga want.

20 Ai ngiri wohi emündü bürühoai yanggoroweimbi ranahambo munguna
 bübürboade digendi.

Asu ai ngiri ram hai akidou nimbirani reandeimbi ahoro rana-
 hambo munguna dikinde kosi-boadeandi.

Nga aiana moani ratüpurindühü ngu ngumbo moani aboedi mbumundi
 hohoanimo tükündifemboe.

21 Rananimbo asu nindou ngorü sirambeahindi mungu ranai
 ahambo yangiri anihondumbo-ndihori ngeihü ahambo
 himbondeimboyei,”

Aisaia 42:1-4

mehu.

Sisas ai Bersebur kameihü ratüpurayu masei

(Mak 3:20-30; Ruk 11:14-23; 12:10)

22 Raniyei asu nindou bidifiri ai Sisasinimbo sowana nindou
 mamü moaruwai nendi ahandi fiambe nimarindo haya hoafi-koate
 himboatihari nimarümbimayu ranahambo sahorimindei mahei.

Sisas ai nindou ranahambo aboedimarira hoafiyu himboariyu
 arandi. 23 Raniyei asu nindou afindi ranai nini-moatükuniyo Sisas
 ramareandi ranimbo hoeirühi hehi mahepühendi. Raniyei asu ai
 rarihi hoafiyehi seiya, “Awi nindou nda Defitindi nimorimbeyu?”

masei. 24 Farisi nendi ai rani hoafi himboriyomo houmbo simbori
 hoafiyomondühü yahomoya, “Sisas ai moaruwai nendi raganambore
 arandi ra sapo Bersebur moaruwai nendi-yafe bogori ranai nginindi
 sagadowan-ani ai ranahandi nginindinambo rani-moatükuni ra
 yare arandi,” mehomo. 25 Sisas ai fiftreandi Farisi ai ninimboyo

hohoanimoemo ranimbo. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü
 yahuya, “Ngörü bidifiri hifi ranai ahafehoari ngorügoanini, yibobore
 ngorügoanini yibobore haya simbori yifiari, simbori yifiarayo ana,
 hifi ra ngiri amitata yikürübünde pindowohü awarindihoeyo. Asu
 bidifiri ngoafiyu mamü rani worambeahindiyo ranai ahafehoari
 yibobore ngorügoanini, yibobore ngorügoanini yibobore haya
 simbori yifiarayo ana, ngiri gedambo ningo. 26 Satan ai ahandi

nendi bidifirambo hihaiboardipurani ana, ahandi nendi ranai ndeara
 yikürübreandüh-ani. Ranimboane ahandi hifandarandi ra nginindi
 ningombo nüngunde maningo? 27 Se yaru hoafiyomondühüya Bersebur
 ai nginindi sendanane ai ranahandi nginindinambo moaruwai
 nendi ranaheimbo raganamboareandürü mehomondiri. Refeana,
 asu nindou düdi sapo nindou se mamambeyafundeimbi-memo

ranahamumbo moaruwai nendi raguanambofe rambo ng+nindi masagapura? Ran+mbohündambo an+ambo asu sapo nindou se mamimemo ranai se hūti-anemo mb+simo houmbo s+hamumbo papindūpurimboemo! ²⁸ Bersebur ranaiyopoani, nga God+ndi Yifiafi wambo ng+nindi send+ran+ ran+nambo moaruwai nendi ranaheimbo raguanamboar+heandūri. Ranane asu God ng+nindi h+findirandi ranai s+hamumbo sowah+ ndeara tükufembo-ane ranahambo se f+findundi. ²⁹ Asu nūngunde nindou ngorū ai sapo ng+nindi ham+ndi harūmbi ahandi worambe b+r+ndi+hai fand+fi ahandi napo ra fufumandamūnda? Nindou ranai harūmb+mayu ranahambo mbundūrūmūndi yir+ war+ hūputūpundūrūmūndi hayambo an+ambo ai ahandi worambe b+r+ndi+hai fandūfi napo ra fufundamūdūmbui. Nga moan+ ana ng+r+ndu. ³⁰ Nindou dūdi ai wambo ngunind+mbofendiri-koateayu ana, ai wandi hūrūtūmbani. Nindou dūdi ai rodibo n+ne-moatūkuni mamūhi gugurife-koateayu ana, nindou ranai mamikare pūtiyu wak+reandūhani. ³¹ Ran+mbokane asu ro ndani-moatūkuni+mbokanah+ hoafehapuri. Nindou ai moaruwai hohoan+moayei ane asu n+ne-moatūkuni moaruwai hoafayei-ane ranahambo God ai amboawiyeyi mbūsūmbui. Nga asu nindou dūdi ai Yifiafi Aboed+mayo ranahambo moaruwai hoafayu ana, asu God ai ng+r+ ahambo amboawi mbūsu, nga wanti. ³² Nindou dūdi ai Nindou Hondūmayu ranahambo n+ne-moaruwai hoafendu ana, God ai nindou ranahambo amboawi mbūsūndombui. Nga asu nindou dūdi ai Yifiafi Aboed+ ranahambo n+ne-moaruwai hoafayu ana, God ai nindou ranahambo ng+r+ amboawi mbūsu hapondanane asu sūngunambo aho ranamboani.

Nim+ moaruwai ranai his+ moaruwai his+iyowohane

(Ruk 6:43-45)

³³ Nim+ nim+ndi ranai aboedayo ana, his+ ranai-amboani aboed+ndimboe. Asu nim+ nim+ndi ranai moaruwaiayo ana, his+ ranai-amboani moaruwaindimboe. Nindou ai his+ ra hoeind+hindūhi an+ambo nim+ nim+ndi aboed+yo, moaruwaiyo ra f+fir+ndi+himboyeyi. ³⁴ Awi seana nindou amoas+r+ moaruwai nahurai-anemo. Asu se nindou moaruwai-anemo asu nūngundu aboed+ moatūkuni ranahambo watapor+imbo-mandundi? N+ne-moatūkuni ngusūfoambe tükūra pire haya an+ngo ranane asu yafambe ai ranahambo watapor+imbora arandi. ³⁵ Nindou aboed+ ai ahandi ngusūfoambe aboed+ hohoan+mo af+ndi amarondo. Ranane asu ran+hündambo aboed+ ratūpuri hohoan+mo ra tükufe arandi. Nindou moaruwai ai ahandi ngusūfoambe moaruwai hohoan+mo af+ndi amarondo. Ranane asu ran+hündambo moaruwai ratūpuri hohoan+mo ra tükufe arandi. ³⁶ Ro s+hamumbo nda rar+he hoafehapuri, God+ndi y+bobofe si tükufeyo-ambe ana, munguambo nindou ai n+ne-mam+kari watapor+mayeri ranahambo asūkaindo h+h+nde God+ndi h+imboahū y+bobondeandūrimboe. ³⁷ S+hamundi hoafi ran+sūngumbo an+ambo God ai türūboade y+bobondeapurūhi nindou moaruwai hohoan+momayafi mbūsū asu nindou mbumundi hohoan+momayafi mbūsūndombui,” mehupuri.

Nindou b+id+iri ai hepūnifeimb+ moatūkuni Sisas randeanda hoeind+hu sei hehi hoaf+mayeri

(Mak 8:11-12; Ruk 11:29-32)

³⁸ Raniyomo rani-simboani ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbiyomo asu Farisi nindouyomo ai hoafi yomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi nindou, se hepünifeimbi moatükuni rarowanda hoeindihu sefombo-anefti,” mehomondamboyu. ³⁹ Asu ai ahamumbo simbori hoafi yupurühi yahuya, “Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou moaruwai hamindi hapondanambe animboei se wamboya, Ai hepünifeimbi moatükuni nafiimbiyu, yahomo houmbo-anemo. Nga asu ro ngiri rani-moatükuni nafiindahi. Sapo Sona Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou-mayu ranahandi hepünifeimbi moatükuni yangiri animbo nafiindahani se hoeindihimboyei. ⁴⁰ Sona ai kini adükarindi bodoambe ngimi si ngimi nimbiyu haya tüküme fiyu nou yahurai-animbo asu Nindou Hondü ranai-amboani hifambe ragu ngimi si ngimi nimbindümbui. ⁴¹ Yibobofe si tüküfeyo-ambe ana, nindou Ninifehündi ai botindahi nimboeimbo nindou se hapondanambe animboei siheimbo papi-hoafindihündürimboyei. Nimboe sapo nindou rani ngoafihündi aiana horombo Sona bokari-marihendi watapori ra himboariyei hehi ahei moaruwai hohoanimo ranahambo daboadanamborihi hehimbohündi wambo. Nga awi ro sihamumbo hoafehapuri, nindou mamí Sonambo ngasündireimbi adükarí awi ndanüngu! ⁴² Yibobofe si tüküfeyo-ambe ana, Siba-yafe bogori nimorehi ngorügoanini-poedi ranai nindou hapondanambe animboei siheimbo botindife ninggombo papi-hoafindandürimboe. Nimboe sapo ai adükarí bogori Soromonindi fifirifeimbi hoafi rani himborimbo anguni-poedi sifo hayambo-hündiwambo. Nga awi ro sihamumbo hoafehapuri, nindou mamí bogori Soromonimbo ngasündireimbi ndanüngu!”

Moaruwai nendi koadürana hihirife maho

(Ruk 11:24-26)

⁴³ “Moaruwai nendi nindou ranahambo hinüngareandi ana, asu ai hoe-koatereandi hifihi wari hefe nimarimbo kokora howohane, nga ai fondi ra moai horeandi. ⁴⁴ Asu ai rande hoafindowohü animboya, Awi ro asükainda koadürü nimboahi ana, hihindahe nga, mbisimboe. Asu ai ho hoeireandane wori sapo horombo ranambe manüngo-mayo ra nindou ai yihoariyo di-boadore hinüngimareandi. ⁴⁵ Rananimbo asu ai ngo moaruwai nendi 7 bidifiri ranaheimbo fihindamündündüri haya ngei wori ranambe nimandeimboyei. Weangurühididi-mayo ranahambo ngasündihi hehi 7 bidifiri ranai ana moani munguna moaruwai hamindanimbondeimboyei. Moaruwai nendi ranai nindou ranahandi fiambe nafindühümüdi nimandei-ani animbo asu nindou ranai munguna moaruwai himbondu haya nimandümbui horombo rasafi mamaru yahurai nimari-koate. Moaruwai hohoanimoyeimbi nindou hapondanambe animboei aheimbo amboani yahurai-animbo tüküfendindürimboe,” mehu.

Sisasindi hondi asu akohoandi mamí

(Mak 3:31-35; Ruk 8:19-21)

⁴⁶ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo wataporimbo-randühi nüngu-ane asu ahandi hondi akohoandi rani babidi ahambo-so tüküme hendi. Ai hifini tüküyahi nimboeimbo ahambo hoafimbo masei. ⁴⁷ Raniyei asu nindou mamí ranambeahindi ai Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, “Se ndühi himboyafi, sihafi me ai amondi mamí babidimbo

hifini animboei ra ai sedi bo wataporimbo seimboanei,” mehando.
⁴⁸ Nga Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, “Dide wandi me rana? Dideo wandi akohoandi rana?” mehu. ⁴⁹ Raniyu asu ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo warü nümboirapurühi hoafiyuhü yahuya, “Ndühi himboeyi, ndananemo wandi me, wandi akohoandiyomo! ⁵⁰ Nindou düdi ai wandi Ape sünambe amaru ranai refembo hohoanimoayu rani-süngu rawareandi ana, ai wandi rehane, wandi akidani, wandi meane,” mehu.

13

*Nindou sesi ahuri nümboirambe bubuarandi hoafi
 (Mak 4:1-9; Ruk 8:4-8)*

¹ Moani mamü rani-simboani Sisas ai wori ra hiningire haya kurihoe-mayo rani himborikimi hu mamaru. ² Nindou afindi ahambo wakimarihori ranai afindi wambo fondi tire koamarandamboyu Sisas ai botambe kefuai namaru ane asu nindou afindi ranai gudihü hoekimi burimayei. ³ Raniyu asu ai afindi kafoefe hoafi ranambo aheimbo hoafimayu. Raniyu ai aheimbo yare hoafiyuhü yahuya, “Nindou mamü ai mamimbo sesi ahuri bubumbo ahandi nümboirana mahu. ⁴ Ai hu sesi ahuri ra buburandane bidifiri ai nafini putapimayoa ndu ai tüküyahi fufumarihüsi. ⁵ Bidifiri hifi akidou yangiri ninggo-ambe nimoei yahafi safambe putapiyo. Hifi ranai ragu hani-koate ninggo-ambe. Hifi ranai ragu han-koate-wambo sesi ahuri ranai nimai tütükimayo. ⁶ Asu hüfihamindi ai peyowohüyo ranambo ahuri hapoadumbo maforo ranahambo sore-soremarandi. Sapo ahasihari ai ragu hifambe hani hani ra-koateyo hayambo-wambo raniyo asu ai mungu yapatiparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tihoari-tihoarümbi wofambe putapiyo haya, asu tihoari ranambo gabudandühi moaruwaimbo-mareanda hisi-koatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi putapiyowohü ai aboedi hisimayo. Nimindi mamü ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo marandi,” mehu. ⁹ Sisas ai hoafi moendifembo yahumbo hoafiyuhü yahuya, “Himboambeimbideihü ana, himborimbeyei-amboane” mehundüri.

Sisas ai nüngure hohoanimoayuhüyo kafoefe hoafinambo wataporimbora marandi

(Mak 4:10-12; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai Sisas sowana sifomo ahambo düdururühi yahomoya, “Nimboyafi se nindou ranaheimbo wataporimborarühi kafoefe hoafimefindüra?” mehomondomboyu. ¹¹ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “God nginindi hifandarandi ranahandi hoafi dibo engoro ahandi nimindi ranahambo sihamumboyo masayo, nga asu nindou ranaheimbo moai sayo. ¹² Nindou düdi ai bidifiri moatükunü asihendi ana, asu God ai ahambo bidifiri moatükunü raniwami dagadombui. Rananimbo asu ai rani-moatükunü ndearindumbui. Nga asu nindou düdi ai rani-koateayu ana God ai nane-moatükunü sapo akidou masihendi ra mungu hihinde ndemündumbui. ¹³ Ranimboane asu ro aheimbo kafoefe hoafinambo wataporimbo-marihandüri. Sapo nindou ranai hoeirihindühaneisi,

nga asu ai ngiri ndondihi hoeindihi.

Ai hmboriyeihaneisi,

nga asu ai ngiri nini-moatukunimboyo hoafayo ranahambo ndondihi hmborindei fifirindihindi.

¹⁴ Nindou ranaheimboyo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbini ndou Aisaia hoafimayu hoafi ra hapoana anihondü tüküme feyo. Hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

'Se hoafi ranahambo afindimbo hmborindeimboyei,

nga asu se ngiri fifirindihindi.

Se afindimbo hmbaopondeimboyei,

nga ngiri hoeindihi.

¹⁵ Sapo nindou ranai ahei hohoanimo ra tapihamiyondüri,

asu ai ahei hmbambe ra güre papireandüri

asu ahei hmborari ra tütümondeandüri hayambo wambo.

Nga asu refe-koatembeyei-mbonana ahei hmborinambo hoeirihini,

ahei hmbaobenambo hmboriyeihini hohoanimo ra fifirihini mburihumbo

asu wambo sowana sineihini ro didiboado-riheandürani aboediyei,

Aisaia 6:9-10

mehu. ¹⁶ Nga asu moanini seana hihifi-hihifindimo. Sihamundi hmborari ranai ana hoeireandühi türüfoareandühane. Asu sihamundi hmbambe ranai-amboanini nini hoafiyu ranahambo hmboriyowohü fifireandühane. ¹⁷ Ro sihamumbo anihondümbö-anahini nda hoafehapuri. Horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbini ndou afindini asu mbumundi ndou afindini ai nini-moatukunini se hoeiarundi ranahambo hoeifembo masei, nga asu ai moai hoeirihindi. Asu se nini-moatukunini hoafi hmborayeini ranini hoafi ra hmborimbo masei, nga asu ai moai hmboriyei."

Sisas ai sesi ahurini ranahandini kafeefe hoafini nimindini türüfoare hoafimayu

(Mak 4:13-20; Ruk 8:11-15)

¹⁸ "Se ndühini hmborindei. Nindou sesi ahurini bubumarandini kafeefe hoafini ranahandini nimindini ra türüboadihindi. ¹⁹ Nindou sapo God nginindini hifandarandini ranahambo hmboriyeini hehini asu ndofe türüfoefe-koateayeini ndou ranana sapo sesi ahurini nafinini pütapimayo nahurai-ane. Nini-moatukunini ahei ngusüfoambe sesi ahurini nou bubumayo ra moaruwai nendimayu Satan ranini tüküfi kosamündühani.

²⁰ Sapo sesi ahurini nimoeiwamini pütapimayo ranana nindou sapo hoafi hmboriyu simboanini ai nimai hihifi-hihifiyuhü masemündu nahurai-ane. ²¹ Nga ai ahurini ahasihari-koate nahurai hoafini ranini moai ahandini ngusüfoambe nginindini nimarondowohü ai moai gedambo nginindini nungu. Ranimboane nindou ranini afindini hohoanimoyo asu papini hoafiyu ranini Aboedi Hoafi ra süngufembo tükündifendoanini asu ai ahandini anihondümböfe hohoanimo ra nimai hininngimareandini.

²² Sesi ahurini tihoarini tihoariyoweimbini wofambe pütapimayo ranana, sapo nindou ai hoafi ra hmboriyu haya mitanaramündu nahurai-ani. Hifinindini moatukunini ranahambo afindini hohoanimoyuhü asu napo afindini sihefembo ranahambo ngusüfo pareandühini ranini-moatukunini ranini Godindi hoafini ranahambo gabudimareandini, asu ahurini ranini ngirini hisindo. ²³ Nga asu sesi ahurini hifi aboedambe bubumayoa aboedini tüküme feyo ranana, sapo nindou düdini ai hoafi ra hmboriyu haya asu ai

hoafi ranahambo fîfireandühi tûmafoareandi nahurai-ane. Raniyo ai hisi aboedi hisimayo. Bîdîfirî ai 100 hisimayo, bîdîfirî ai 60 hisimayo asu bîdîfirî ai 30 hisimayo,” mehu.

²⁴ Sisas ai aheimbo ngorü kafoefe hoafi hoafiyuhü yahuya, “God nginîndî hîfandarandî ranana nindou ai aboedi sesi ahurî ahandî nûmbûrambe bubuarandî nahurai-ane. ²⁵ Mamîmbo nîmbokoanî munguambo nindou ai apusiyei-ane, hûrütûmbî nindou moaruwai ranai tüküfi wohî ahurî ra nindou sapo wit ahurî bubumarandî ranambe bubura hîningîre haya ndamefiyu. ²⁶ Wit mangîrî ranai tütükîyowohüyo asu hisî ranai ndeara tüküfe-tüküfe marandî. Raniyo asu ranî mbusûmo wohî ahurî amboanî tüküme Feyo. ²⁷ Nûmbûrî aharambûrî-mayu ranahandî ratûpurîyomo-rundeimbî-memo ranai nindou ahambo-so tüküyafu hoafiyomondühiya, ‘Nindou adûkarî, se sapo sesi ahurî ra moaruwaiyopoanî, nga aboediyo sîhafî nûmbûrambe bubumarandîsî. Asu dagûda wohî ra tüküfemboyo furayo rana?’ mehomondamboyu. ²⁸ Asu nindoumayu ranai sîmborî ahamumbo hoafiyuhüya, ‘Nindou hûrütûmbî ai dîbo tüküfi wohî ahurî ra bubumarandane furayo,’ mehu-amboemo. Asu ai sîmborî ahambo dûdürûwûrî yahomoya, ‘Ro wohî ra ho wohîrîhefembo se ho-hoanîmoyafai?’ mehomondamboyu. ²⁹ Asu sîmborî ai ahamumbo hoafiyuhüya, ‘Yowanî refepoanî! Se wohî dîgoundühi wit mangîrî ra wohî bîtapîndu firîbadîgoumboemo, nga ambe. ³⁰ Wohî ranai moanî rande wit bîtapînde mamî tütükîndo ngombo asu sesi ra yimungurîyimînd-ambe firîbadîhefemboane. Ra-sîmboanî ro nindou yimungurîndûmo-rundeimbî ranahamumbo wohî ra boatei wohî dîgau mbundu hûputûpundu haiambe fufusîndundühi, asu moanî wit safî ranî yangîrî gururîndu wandî sesi sîhefe worambe kurîndundî mbîsamboyahî!’ mehupurî,” mehu.

Sisas ai hoarî akîdouhîndî adûkarî tüküfembo kafoefe hoafi hoafîmayu

(Mak 4:30-32; Ruk 13:18-19)

³¹ Sisas ai ngorü kafoefe hoafi hoafîmayundürî. Ai yahuya, “God nginîndî hîfandarandî ranana ndahurai-ane. Nindou ai mastet hoarî hambomo nahurai ra semündü haya ahandî nûmbûrambe hîfî karîrûhani. ³² Hoarî ra ai moanî moaruwai akîdou tîkaimboanîsî, nga asu ai hîfambeahîndî tüküfe nîmoamo ahafo ranana moanî ngasûndeandeimbî moatükunî ane, asu munguambo ndu ranai tükündahi nîmî dûdûdû ranîwamî ngerî ahei ngerambo-ndühümboyei,” mehu.

Sisas ai mamî moatükunî ahandî ndürî yis ranahambo süngunambore haya kafoere hoafîmayu

(Ruk 13:20-21)

³³ Sisas ai kafoefe hoafi ngorü hoafîmayu. Ai hoafiyuhü yahuya, “God nginîndî hîfandarandî ranana ndahurai-ane. Nîmorehî ai bret mandîfembo yahombo ana, ai sapo fufudîgoyo-randeimbî moatükunî, ahandî ndürî yis, ra akîdou yangîrî praua adûkarî ranambe bubufoare haya fande yamunderandî munguambo praua ranai nîmoamo fufudîgoyo hafohane.”

Sisas ai kafeefe hoafi nambo hoafi mayu ranahandi n in indi
(Mak 4:33-34)

³⁴ Sisas ai kafeefe hoafi nambo mun guambo moat ukun i ranahambo nindou af in di ranaheimbo hoafi mayunduri. Nga asu ai ngiri n in e hoafi aheimbo hoafombo mbusumbo ra kafeefe hoafi nambo hoafi koate hoaf in dunduri, nga wani. ³⁵ Horombo, God in di hoafi hoafi yurandeimb i nindou ai hoafi mayu rani simogoduh i yahurai tukufemboyu Sisas ai yare kafeefe hoafi mayu ra. Sapo nindou ranai yare hoafi yuh u yahuya,

'Ro aheimbo watapor imboar i handuri ana, kafeefe hoafi nambo watapor in damboyahi.

Ro mun gu moat ukun i dibo engoro hifi asu

mun gu moat ukun i nafi koateyo ambe ho hombo hapondanambe fifi rife koatemayo

ra aheimbo hoaf in dahar umboyahi,'
mehu.

Buk Song 78:2

Sisas ai woh imbo kafeefe hoafi mayu ranahambo turufoare hoafi mayu

³⁶ Raniyu Sisas ai nindou af in di ranaheimbo ranuh i yare hin ngi rearu haya worambe kefuai mahufu. Raniyomo asu ahambo sungururu rundeimb i ai ahambo so kefoau hifomo hoafi yomondowoh u yahomoya, "Se yi hoef imbo numburambe woh i tukumefeyo ranahandi kafeefe hoafi n in in di ranahambo turufoaro hoafi yaf imun i," mehomondamboyu. ³⁷ Asu Sisas ai ahamumbo simbor i hoafi yuh u yahuya, "Nindou dudi ai sapo sesi ahuri aboed i numburambe bubumarandi ranana Nindou Hond u ranani. ³⁸ Nga asu numburi ana hifi ndanane. Ahuri aboed i ranana nindou sapo God ng in in di hifandarandi ranambe an i boadei ranane. Nga asu woh i moaruwai ranana nindou sapo Satan in dayei ranane. ³⁹ Nga asu hurutumb i nindou woh i ahuri bubumarandi ranana Satan ani. Asu yimunguri y in in di imbo si ranana hifi ndanai mungumbo si ane. Nga asu yimunguri in dumo rundeimb i nindou ranana God in di sunambeah in di nendi rananemo. ⁴⁰ Sapo ai woh i ra firu huputupuru haiambe fufusarundi yahurai an imbo hifi nda munguyo ambe nindumbo tukund i femboe. ⁴¹ Ranan imbo Nindou Hond u ranai ahandi sunambeah in di nendi koand i hepurumbui. Asu ai mun gu moat ukun i nindouyei an i hond umbofe hohoan imo ranahambo moaruwaimbo reanduri arandi asu nindou bid ifi r i moaruwai hohoan imoyei ar i hund i rananei aheimbo God ng in in di hifandarandi ambeah in di fufund in di mo raguanambo ndunduri mboemo. ⁴² Ranan imbo aheimbo hai hufi af in di ranambe pinduwuran i ranuh i ai ahei yahafi hit i hund u has i heindeimboyei. ⁴³ Ranan imbo asu God in di nindou mbumundi mayei ranai ahei Ape ng in in di hifandarandi ranambe hufi ham in di nou si boak i boad i himboyei. Se himboambembundeih i ana, himbor indei. ⁴⁴ God ng in in di hifandarandi ranana ndahurai ane. Nindou ai ng in in di napo dibo hifambe samboeroa hoeireanduh i ana, asu ai dibo yare gabude sihenduh ani. Ranani asu ai ran imbo hi hifi hi hifi fi haya asu hu mun gu moat ukun i ai mas i hend i ra nindou ngorumbo fufusenduh i ran i hund i kaki semund u haya asu ai hi hifi fi hu ng in in di napo yangoroweimb i hifi ra pem imayu."

Sisas ai boagiri yafe kaki finambore hoafimayu

⁴⁵ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai ane. Nindou ai moani nginindi moatükuni boagiri kaki nahurai ranahambo kokora randühani. ⁴⁶ Asu ai rani-moatükuni ra moani aboedi hamindi hoeireandühi animbo asu ai hu mungu moatükuni ai masihendi ra nindou ngorumbo fufusendühi ranihündi kaki semündü haya asu kaki ra pemimayu.”

Sisas ai andürimbo süngure haya kfoare hoafimayu

⁴⁷ “Asu God nginindi hifandarandi ra ndahurai-ane. Nindou bidingiri kini wowariyomo-rundeimbi ai ahamundi andüri ranambo himoni safoarundühi mamikarambo kini gumaruwuri. ⁴⁸ Asu andüri ranai kini ranambo tüküfeyo-ani ane ai gudiani hüründümo sihoemo houmbo kini ra yiboboarundi. Rananemo asu ai nimarimombo kini aboedi aboedi ra wambürambe wambürihirundühi asu moaruwai moaruwai moani yangorombo ra ragu moenda pütiyefu arundi. ⁴⁹ Hifi nda bidingirani si rani-simboani moani yahurai hamindi animbo tükündifemboe. Rananimbo asu sünambeahindi nendi ai nindou moaruwai hohoanimoyeimbi ranaheimbo gugundüwuri maminindüwumboemo aboedi-mayei ranambeahindi. ⁵⁰ Rananimbo aheimbo hai hüfi afindi ranambe pinduwurani ai ahei yahafi hitihündühi hasiheindeimboyei.”

Simbori yamundife hoafi asu wamindafi yamundife hoafi

⁵¹ Sisas ai ahamumbo düdufpurühi yahuya, “Se ndani-moatükuni ranahambo fifiru türüfoarundai?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, ro fifirihumboanefi,” mehomondamboyu. ⁵² Asu asükaiyu ahamumbo yahuya, “Ranimboane asu munguambo nindou ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi-memo ai God nginindi hifandarandi ranahambo ndoru fifirarundi ranai wori aharambüri nahurai anemo. Ai kefuai hüfu ahandi napo wori-mayo ranambeahindi simbori napo asu wamindafi napo fufuaramündu nahurai anemo.”

Nasareti hündi ai Sisasimbo yiboarukomariori

(Mak 6:1-6; Ruk 4:16-30)

⁵³ Sisas ai rani kfoefe hoafi ra hoafiyu moendire haya, ranühinda botifi haya ahandi ngoafina hihirifi mahafu. ⁵⁴ Ai hafu ahei rotu wori ranambe hoafi yamundi-mareandüra nindou ahandi hoafi himborimayei ranai ranimbo mahepühendi. Ai düduyahindühi seiya, “Ai dagüdamboe fifirife ra yahurai masemündu-a? Asu ahandi hepünifeimbi moatükuni ranambo-ana? ⁵⁵ Nindou nda dadi nimiriyua? Ai awi nindou worimbora randeimbindi nimirimbeyu? Asu awi Maria ana ahandi hondimbai? Awi Sems, Sosep, Saimon, Sudas ra ahandi akohoandimbemo? ⁵⁶ Awi ahandi munguambo rehioandi ranai ndanühi nimboeiai? Asu ai dagüdamboe munguambo rani-moatükuni ra masemündu rana?” rarihi hoafimayei. ⁵⁷ Raniyei asu ai Sisas ahambo yiboaruko-mariori. Raniyu asu Sisas ai hoafiyundürihi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo munguambo nindou ai ahambo hihifi-hihifiyeih nindou adükar-ani sahündo arihündi, nga asu ahandi ngoafihündi ai ana wani,” mehu. ⁵⁸ Nindou rani ngoafihündi ai anihondümbofe

hohoan+mo-koatemaye-i-amboyu asu ai moai ranühi hepün+feimbi moatükun+ afindi ahei h+imboahü rareandi.

14

*Son nindou hundürüra-randeimb+mayu ranai yif+mayu hoafi
(Mak 6:14-29; Ruk 9:7-9)*

¹ Rani-simboani Gariri hifi hifandira-randeimb+ nindou ahandi ndüri Herot ranai Sisas nine-moatükun+ ratüpur+mayu rani hoafi h+imbor+mayu. ² Raniyu asu ai ahandi hoarehi nindou b+id+iri ratüpur+yomo-rundeimb+ ranahamumbo hoaf+yupurühi yahuya, "Ai ana sapo Son nindou hundürüra-randeimb+mayu ranai ana yif+hündi bot+fimboani. Rani+mo ani anasi ai rani ngin+ndi ra semündü haya ranambo hepün+feimbi moatükun+ rawareandi," mehupuri. ³ Ni+mböe sapo Horombo Herot ai Son+imbo karabus+fimbo hoaf+mayu. Rani+yomo Son ahambo mburundümo h+putüpur+hauwuri mburu karabusambe h+n+ngi+marüwuri. Sapo Herot ai ahandi ak+di, ahandi ndüri Firip, ahandi ni+morehi, ahandi ndüri Herodias, ra ndaham+ndi mehu. ⁴ Horombo Son ai Herot+imbo hoaf+yundühi yahuya, "Herot, se ni+morehi ra asowandifi ana, aboed+yopoani," mehundo. ⁵ Raniyu asu ai Son+imbo hifokoand+hini yahu haya ramefiyu. Nga asu ai Sudambo y+h+imbomarandüri sapo ai Son ahamboyu Aiana God+ndi hoafi hoaf+yu-randeimbani sei hoaf+maye. ⁶ Mam+imbo Herot+imbo hondi ai wak+mar+mindo si ranahambo hohoan+moyomondühi nindou b+id+iri ai fand+hi ni+mareimbo seses+maye. Raniyo asu Herodias+ndi ni+morehi ni+mor+ ranai ahei hang+foani moporiyo wak+mareandi. Raniyu asu Herot ai ni+morehi mopori+mayo rani+imbo siaomefiyu. ⁷ Raniyu asu ai hoaf+yuhü yahuya, "Ro si+hambo nda dabareheandi se ni+ni-moatükun+imboyafi wambo düduwefoandi ra ndahan+ni+imboyahi!" mehundo. ⁸ Ni+morehi ni+mor+ ranai ahandi hondi hoaf+mayo süngu ni+ngombo Herot+imbo hoaf+yohü yahoya, "Moani haponda ham+ndi ndühi Son hundürüra-randeimb+mayu ranahandi mb+ro preti+wam+ nando ndawandi," mehoamboyu. ⁹ Asu Herot ai rani hoafi ra h+imbor+yu haya afindi hohoan+momayu. Nga asu sapo ai ni+moamo rani+fihi dükare dabari+me fiyuwambo asu nindou afindi ai-bab+id+imbo ni+marei masahüsi rani+imbo ai hoaf+yuhü yahuya, "Ahandi hohoan+mo süngu-ndundi," mehu. ¹⁰ Raniyu asu ai nindou ahandi hoarehi ratüpur+yomo-rundeimb+ ranahamumbo Son+ndi mb+ro kiki+rihefimbo hoaf+mepura ai homo karabus-ambeah+ndi mb+ro kiki+mar+hauwuri. ¹¹ Rani+yomo ai ahandi mb+ro ra preti+mayo rani+wam+ nandu sowandümo hifomo ni+morehi ni+mor+mayo ranahambo masabudoa ahandi hondi sowana sem+ndi maho. ¹² Rani+yomo asu Son+imbo süngururü-rundeimb+ ranai homo ahandi fi ni+moko sowaründümo homo hifi+kar+wuri houmbo asu ai homo Sisas+imbo hoaf+memondo.

*Sisas ai 5,000 nindou ses+ masagadüri
(Mak 6:31-44; Ruk 9:10-17; Son 6:1-13)*

¹³ Sisas ai Son ramefiyu hoafi ra h+imbor+yu haya, rani+hünda botambe far+fi haya moan+ aimbo nindou kiki+foefe-koatereandi hifi+ni mahu. Nindou b+id+iri ai Sisas rani+ni mahu hoafi ra h+imbor+yei hehi asu ai ahei ngoafi h+n+ngi+rihi hehi moani hifi nafi süngumar+thori

hei. ¹⁴ Sisas ai botambeahindi kusifoendane asu nindou afindi ranai gudihi mengorowa hoeireandürühi aheimbo ngusüfo afindi hipoamborandürühi ahei angün ra aboedimarearu. ¹⁵ Mami rani nimb hoafombo ahambo süngururü-rundeimb-memo ranai ahambo-so homo tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Ndanana nindou koate-reandühane, nga ndeara hüfhamindi hürimindühane. Nga se nindou ranaheimbo koarhawandürani animbo ai ngoafina nimai ahei sesi kokofoefembo ndambeyahindi,” mehomondamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai ngiri botindahi hehi sesi kokombo ragu ngei. Nga seanimbo shamundihoari sesi ra ai sesimbo dabudüri!” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, “Roana hondahüfeimbi (5) bret anemo asu kini akidou yimbu-anafani rani yangirane sahumindfimboayefi,” mehomondamboyu. ¹⁸ Asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Refe ana ndühi wambo sowana sesi ra sowandümo sifomo,” mehu. ¹⁹ Raniyu asu ai nindou afindi ranaheimbo wohiwami nimandei mehua mamarei. Raniyu asu ai mami hondahüfimb breti-memo raniyomo asu kini akidou yimbumefani raniyafani ra semündü haya sünambe himboyu hafuhi Godimbo hihifimarüri. Refi mbura ai breti-mayo ra hifitre ahambo süngururü-rundeimbimbo masagapura asu ai nindou afindi ranaheimbo yimbumarundüri. ²⁰ Munguambo nindou ai sesi ra sahüsimbo ndeara nafimarhümündi. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimb ai sesi moani bode mengoro ra 12 wamburi tüküfimb masowandümo. ²¹ Nimorehi, nimori akidibou tapuife-koate nindowenih yangiri sesi ra masowasümo ranana ai 5,000 nahurai nindouyomo masowasümo.

*Sisas ai Gariri kurihoe hangifo süngu nimoamo pütapimayu hüfu
(Mak 6:45-52; Son 6:16-21)*

²² Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe fandafu houmbo se-boatei Gariri kurihoe rani goesürüni ngomo mehuamboyu asu ai nimorehi nindowenihimbo ahei worinambo koarhefendürimbo mehu. ²³ Ai aheimbo koarhendüri haya hifi wafuwami ahand-amboani mahafu Godimbo didibafifendombo. Ndeara nimb ai akimiyowohüyo asu Sisas ai moani ahand-amboani hamindi ranühi manüngu. ²⁴ Asu rani-simboani bot ai ndeara anguni hoe mbusümondühi weri ra hangifoani sifohiyo asu hoe ranai fandihoyohü bot ranahambo semindi pire semindi pire randühi maho. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai si hoafombo ahambo süngururü-rundeimb ranhamumbo-so hoe hangifo süngu pütapiyu hüfu tüküme fiyu. ²⁶ Asu ai ahambo hoeiruwura hoe hangifo süngu pütapimayu hüfuwa hihamindariyomondühi yihimboyondühi yahomoya, “Rani-moatükuni ranana yifiafane,” mehomo. Raniyomo ai yihimbombo hisiheimemo. ²⁷ Asu Sisas ai mamihari hoafi ningoambe hoafi karihoeihi yahuya, “Se nginindi ni ngomo, roanahi nda, nga se yihimbondimboemo!” mehupuramboemo. ²⁸ Raniyu asu Pita ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “Adükari, anihondü sendafühi ana, wambo hoafiyafindira ro shambo sowana hoe hangifo süngu pütapinda dügi,” mehundo-amboyu. ²⁹ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundowohü yahuya, “Se mborai sühüfi,” mehundo-amboyu. Raniyu asu ai botambeahindi tüküfi haya Sisas sowana

hoe hangifo süngu mahüfu. ³⁰ Nga asu ai weri ra hoeireandani mayowamboyu nginindi hamindimayoa yhimboyuhü ndeara himoni tiporikomefiyu hanu. Raniyu asu ai heiyuhü hoafiyuhü yahuya, “Adükari, se wambo aboeda farihawandiri!” mehundo-amboyu. ³¹ Raniyu asu Sisas ai nimai mamihari warifi hu kikhirümündühi hoafiyundühi yahuya, “Sihafi anihondümbofe ra akidou ane. Se nimboe hohoanimo yimbumbomarowanda?” mehundo. ³² Asu ai yibobo botambe kefoeneandühimboyu asu weri ai afurimareandi. ³³ Raniyomo asu nindou botambe mamarimo ranai Sisasimbo Adükari hondani yahomo hohoanimoyomondühi yahomoya, “Awi seana moani Godindi Nimori hond-anafi!” mehomondo.

Sisas nindou afindi Genesaret hifihündi angüni aboedimareandüri
(Mak 6:53-56)

³⁴ Ai botambe kurihoe ra barihomo hou homo Genesaret hifambe tüküme fundi. ³⁵ Raniyei asu nindou rani hifihündi ai Sisasimbo fifirimarihori. Raniyei asu nindou ranihündambo-maye ranai ngoafi daburi wakimareandi ranaheimbo Sisas tüküfimboani hoafi ra hoafühimarihündi. Raniyei asu nindou ranai angünümboyeimbi ranaheimbo fufurühümüdi-hündüri mafandihindi Sisas sowana. ³⁶ Raniyei asu nindou angünümboyeimbi ai moani Sisasindi hoeari ranahambo sündifimbo hoafimehündo habodei. Raniyo asu ai rani hoeari ahandi ra sündihindühi ahei angüni ra munguambo aboedimehindi.

15

God ai amao mamiyei ahinümbi hohoanimo hifinambomareandi
(Mak 7:1-13)

¹ Raniyo asu Farisi nindouyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbiyomo ranai Serusarem ngoafihündi botiyafu houmbo sinimo Sisasimbo-so tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, ² “Asu nimboe sihafü süngurunini-rundeimbi ranai horombo yihoe fi amao mamai ai ahamundi hohoanimo yamunde sihai mamaro ra süngufekoateayomoa? Aiana moai ndoru koadüri refe-arandi süngu ahamundi wara ra popoairihomo mburu sesi ra sowasümo rundi,” mehomondamboyu. ³ Asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Asu se nimboe God ai hoafiyumbi hoafi ra ndofe süngufekoate moani sihamundi yamundife hohoanimo rani-süngu yangiri sünguaru homoa? ⁴ Sapo God ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Se sihafü meapembo ahinindafühi fandihawapiri ndandi.’ Asu ‘Nindou düdi ai ahandi hondafindambo hoafi moaruwai hoafinduanani ana, nindou ranahambo hifokoeffimboane,’ mehu. ⁵⁻⁶ Nga asu se hoafiyomo rundühi yahomoya, ‘Nindou mamai ai kaka napo moatükuni hondafindi ahafembo farihafepirimbo asihendi ana, ai ahafembo hoafinduhi animboya, Rani-moatükuni ranana ro Godimbo masiheheandane ehu ana, asu ai ahandi hondafindambo rani nambo ngiri fandihepiri,’ yahomo arund. Rani hohoanimo süngu ana, asu se Godindi hoafi ra mbahirihaundühi moani sihamundi yamundife hohoanimo rani-süngu yangiri sünguru homonduhanemo. ⁷ Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Aisaia ai anihondümboyu sihamumbo horombo hoafiyuhü yahuya,

- 8 'God ai yahuya, "Nindou ranai wambo yafambe ranambo Adükarani aseindiri, nga asu ngusüfoambe ana moai wamboso akimiyoy, nga angunanenduri.
- 9 Ai nindou-yomondi ahinumbi hohoanimo ranahambo bokarihehindühi yangiri hoafiyehüya, 'Ndanana Godindi hoafane,' masei. Raninambo ai wambo nduri adükarümbani, mbisahündirimboyeyi," ' " mehu. *Aisaia 29:13*

Ninemoatükun+ nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai hohoan+moyei arihündi
(Mak 7:14-23)

10 Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo mborai yahunduri haya hoafiyundürühi yahuya, "Se hoafi ndanahambo himborindei hehi fifirindhindi. 11 Nine-moatükun+ nindou ranahandi yahamo ahano ranaiyopoani nindou ranahambo rarerani ai moaruwai hohoan+mombi nindouayu Godindi himboahü. Nga nine-moatükun+ ahandi yahamo nafipoedi tükefeyo ranane rarerani ai moaruwai hohoan+mombi nindouayu Godindi himboahü," mehinduri. 12 Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimb+ ai ahambo-so homo hoafiyomondowohü yahomoya, "Awi se moai fifirowandiyo, Farisi ai se rani hoafi hoafimayafi ranimbo himboriyomo hoombo ahamumbo ngusüfoambe moaruwaiarapuri rana?" mehomondamboyu. 13 Asu Sisas ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Munguambo mangiri wandi Ape sünambe amaru ai hifife-koatemayu ranana firibadi hefemboane. Farisi ai nindou yahurai anemo. 14 Se ahamumbo hohoan+moyopuripoani. Nindou ranai ana himboatihari nindou anemosi, nga himboatihari bodimondambo nafi nafuimbo yahomombo-anemo. Nga asu himboatihari ngorü ai himboatihari ngorümbo nafi nafuiaruri ana, yibobo hoeapoarambe pindamboyafani." 15 Nga asu Pita ai hoafiyundühi yahuya, "Awi se yihoeimbo rani kafeefe hoafi ra fifiro hoafiyafimuni," mehuamboyu. 16 Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi se-amboani rani-moatükun+ ranahambo awi fifirife-koateyomoa? 17 Mungu moatükun+ yahamo nafi ahano ana, asu rani moatükun+ ranai hani bodoambe tüküfeyoani ahandi fi ranambe hasifi tüküfhane. Se ra moai fifirundi-yo? 18 Nga asu nine-moatükun+ ngusüfoambeahindi hohoan+moyo haya yahamo nafi tükefeyo ranane ai nindou ranahambo rarerani asu ai moaruwai hohoan+mombi nindouayu Godindi himboahü. 19 Nindou ranahandi ngusüfoambeahindi nine-moatükun+ hohoanimo tükefeyo ranana, sapo nindou ngorümbo hifokoeefe hohoanimo, nimorehi sisihimo, nindowenih+ birabireimbi hohoanimo, hümbuhüni hohoanimo, tikai hoafi, asu bodimondambo moaruwaimbofe hoafi ranane. 20 Rani-moatükun+ ranane nindoumbo rarerani asu ai Godindi himboahü moaruwaimboareri. Nga asu nindou ai wari popoi hefe-koate asesu ana, rani-moatükun+ ranai ngiri nindou ahambo randeandani nindou ai moaruwai hohoan+mombi nüngu, nga wani," mehu.

Nimorehi mam+ ai Sisasimbo anihondümbomareri
(Mak 7:24-30)

²¹ Sisas ai ranühinda botifi haya Tair Saidon ngoafi anambafe hifi ranikimi mahüfu. ²² Nimorehi mam Kenanhündi ai rani hifihi nimar hayamboyo Sisas sowana sini pukuna hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, Defitindi Ahuiri, se wambo hipoamborowandiri. Wandi nimorehi nimirindi fiambe moaruwai nendi ranai nimirindo hayamboane asu ahambo fi ra moaruwai mamkararandi,” mehondo. ²³ Nga asu Sisas ai nimorehi ranahambo moai hoafi akidou-amboani kareandi. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondo hoangomondühi yahomoya, “Se nimorehi ranahambo koarhawanda mbiho! Ai sihefimbo süngu sünguramuni hoangohane rani-moatükuni ranahambo himboso papara hoango,” mehomondamboyo. ²⁴ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo Israer nindou sipsip nahurai ranaheimbo sowanamboyu yangriyu farihendürimbo koamarihendiri.” ²⁵ Nga asu nimorehi-mayo ranai sini Sisasindi yirikimi peyo nimar hoafiyowohü yahoya, “Adükari, awi se wambo farihawandiri,” meho. ²⁶ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhü yahuya, “Awi nimir akidibou-yafe-mayo sesi ra semindi hefe yaforimbo pife ana, aboedi hamindiyopoani,” mehu. ²⁷ Asu nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, ranana anihondanesi. Nga asu yafori ranai-amboani sesi fu ra fondi waminindi ahandi afindandi-mayo ra peyoani sesowohane,” mehoamboyo. ²⁸ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Nimorehi, sihafi anihondümbofe hohoanimo ra adükari hamindane. Nine-moatükuni ro sihambo refembo se hohoanimoayafi ranana sihambo randiheaninimboyahi,” mehundo. Raniyo hoafi ningoambe ahandi nimorehi nimir-mayo ranai aboedimayo.

Sisas ai nindou afindi aboedimarearü

²⁹ Raniyu asu Sisas ai ranihünda botifi haya Gariri kurihoe-mayo ranikimi mahu. Ai hu haya hifi wafu-mayo raniwami farifi hafu mamaru. ³⁰ Raniyei nindou afindi hamindi ranai nindou tñari moaruwaimbi, himboatihari, nimar titirnambo yangiri hahabudimbi, hoafi-koate, asu bidifiri amuri mamikarambo angünümbi ra mungu aheimbo sahümündihündüri Sisas sowana mahei. Ai hei Sisasindi yirikimi hinngimarhindüramboyu asu ai aheimbo aboedimarearü. ³¹ Asu nindou afindi hamindi ranai mahepünimehindi hoafi-koatemaye ranai wataporiyei, nimar yangiri nimoreimbi ai aboediyei, tñari moaruwaimbi ai hahabodei, himboatihari ai himboariyei raraomarhünda horihi hehi. Raniyei asu ai Israeriyei God ranahambo Adükarani sei hoafimehüdo.

*Sisas ai 4,000 nindumbo sesi masagadüri
(Mak 8:1-10)*

³² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-mbo mborai yahupuri hürühepuri haya hoafiyupurühi yahuya, “Ro nindou ndanaheimbo hipoambarihari sapo ai ndanühi ro babidi ngimi si nimoreimbo asu sesi-koatemaye-ambo ai sesimbomayo ra. Ro aheimbo sesi segodüri-koate koarihendürimbo ana moeisahi. Asu ai ngoafina ngeihünda nafini himboawurindeimboyei samboanahi,” mehuamboemo. ³³ Asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ai düdururühi yahomoya, “Asu sihiri dagüda sesi afindi yahurai ndare nini kikefoefe-koateyowohü

nda ndahum+ndefi hohu nindou afindi ranheimbo sesi ra mandahundura?" mehomondamboyu. ³⁴ Sisas ai dūdureapurūhi yahuya, "Se bret ra nūngun+mbiyo sowandūmomboemo?" mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafi+yomondowohū yahomoya, "Bret 7 anemo asu kini akid+mondou-anemo," mehomondamboyu. ³⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hifi+ni n+nouyei mehundura asu ai mamarei. ³⁶ Sisas ai bret 7-yomo asu kini akid+bou-memo raniyomo ra semündū haya, Godimbo hihifi+ruri mbura, hifi+re ahambo süngururū-rundeimbi+mo masagapura asu ai nindou afindi-mayei ranaheimbo yimbumarunduri. ³⁷ Nindou ai sesi ra sahüsi nafiri+hümündih+iyei asu sesi wamburi 7 ranai bode mengorowa ahambo süngururū-rundeimbi ai fufumaründimo. ³⁸ Nindou ai sesi masahüsi ra nimorehi n+morei akid+bou kameih+tapui-koate nindowenih+yangiri ana 4,000 nindouyomo. ³⁹ Raniyu refi mbura Sisas ai nindou ranaheimbo koakor+henduri haya asu ai botambe farifi haya Magadan hifi+na mahüfu.

16

*Hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi hoeifembo hoafimemo
(Mak 8:11-13; Ruk 12:54-56)*

¹ Farisi asu Sadyusi nindou ai Sisasimbo refi hoeifimbo yahomo houmbo ahambo-so tükumefundi. Ai hepünifeimbi moatükuni sünambeahindi nginindi rarowanda hoeindihu yahomo houmbo hoafimemondo. ² Nga asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhū yahuya, "Hüf+hamindi ai huri+indih+i sünü hamburi aboedi kakirandani se yaru hoafi+yomondühiya, 'Hapoana ngiri hoendo, nga yahimo aboedi ningomboe,' yahomondühanemo. ³ Asu siambeahi se yaru hoafi+yomondühiya, 'Hapoana hoewerindimboe, nga hoenimban+yowohū asu sünü anüsahayo,' yahomondühanemo. Yin, se ana sünambe n+ne-moatükuni tükefeyo ranahambo ndoru hoerundühimboya, 'Rani-moatükuni ra rand+femboe,' yahomondühanemosi. Nga asu se ana n+ne-moatükuniyo hapondanambe tükufemboayo ranahambo moai ndoru fifirundi. ⁴ Moaruwai hamindi hondū nindou anei hapondanambe aniboadei! Godimbo hohoanimo-koateyeimbi nindou ra ro hepünifeimbi moatükuni nafuimbo düduyahindirüh+iyei, nga ro ngiri siheimbo rani-moatükuni ra nafuindahanduri. Rani-moatükuni ana ndearamboyo siheimbo horombo Sona ai nafuiyunduri masagaduri rani yangiri hoeindihimboyei," mehupuri. Raniyu asu ai ahamumbo yare hin+ngirepuri haya ndamefiyu.

*Farisi asu Sadyusi nindouyomondi fufudigoyorandeimbi moatükuni
yis ranahandi kafeefe hoafi
(Mak 8:14-21)*

⁵ Sisasimbo süngururū-rundeimbi ai Gariri kuri+hoe ra bari+hoemo gogoanini mahomo, asu ai moai bret sowandūmo, nga mitan+marundūmo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyuhū yahuya, "Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyo-randeimbi moatükuni yis ranahambo awi se hibadūmbo," mehu. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundihoari simbori hoafi+yomondühi yahomoya, "Ai ramehu awi sapo sihiri bret semindi sifokoate-mayefi rani+mboyumuni yare hoafimemuni," mehomo. ⁸ Sisas ai n+ne-moatükuni hoafi

ai watapori mboarundi ranahambo fifireapuri. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundi anihondümbofe hohoanimo ra akidou safane! Se ra nimboe sihamundihoari wataporimboarundi bret semindi-koateayefi yahomo houmbo rana? ⁹ Awi se fifirundai? Sapo ro hondahüfeimbi bret hifitirihe heheya 5,000 nindoumbo yimbumariheandi ra se hohoanimoyomondai? Asu nüngunümbi wambürüyo se wambürühi ru manindunda? ¹⁰ Asu bret 7 raniyo 4,000 nindoumbo hifitirihe maseheandambo asu se wambürü 7 wambürühi ru manindundi ra fifirundai? ¹¹ Awi se ra ninünguyafumboyomo fifirife-koateayomo rana? Ro ana moai sihamumbo bretimbo wataporimborihapuri, nga wani. Ro ana Farisi asu Sadyusi nindou-yomondi fufudigoyoweimbi moatükuni yis ranahamboyahi awi hibadumbo masahi,” mehu. ¹² Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai ngusüfo masowandümo Sisas ai fufudigoyo-randeimbi moatükuni yis bretambe pefe arandi ranahambo se hibadumbo yahumboyupoani, nga Farisi Sadyusi nindou-yomondi yamundife hoafi hohoanimo ranahamboyu hoafi mayu.

*Pita ai Sisasimbo Kraisanu mehu
(Mak 8:27-30; Ruk 9:18-21)*

¹³ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi Sisaria Firipai hifina homondühiyomo asu rani-simboani ai ranahamumbo düdafi hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ai Nindou Hondü ranahambo düdi sei hoafiyehiyeia?” mehupuramboemo. ¹⁴ Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Bidi firi ai seiya ‘Son sapo nindou hundürarü-randeimbimbeyu,’ asu bidi firi ai ‘Seremaiambeyu’ asu ‘Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mamimbeyu’ asei,” mehomo. ¹⁵ Raniyu asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Asu sihamundihoari ro nindou didiyahi se nünguru hohoanimoyomondühiyomoa?” mehupuramboemo. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Seanafi Kraisayafi.* Seana God sapo yangiri koadürümbo nüngumbü-mayu ranahandi Nimor-anafi,” mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu simbori Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Saimon, Sonindi nimori, se hihifi-hihifindafi! Rani hoafi ra moai nindou hifi ndanühünda ranahandi-mayo tükufenini, nga moani wandi Ape sünambe amaru ahandihoari sihambo masaganini. ¹⁸ Nga sihambo ro hoafehanini nda, se Pita-anafi. (Ndüri Pita ana Grik hoafinambo nimoei yitifo ane). Asu nimoei yitifo raniwami animbo ro wandi nendi guguründihearümboyahi. Rananimbo asu ngiri yifimbo nginindi amboani wandi nendi ranaheimbo hifinambondeandi. ¹⁹ Rananimbo asu ro sihambo God nginindi sünambe hifandarandi ranahandi yipuri ki ndahaninimboyahi. Nine-moatükuni hifi ndanühi se pararowandi ranana asu God ai-amboani sünambe pandeambui. Asu nine-moatükuni hifi ndanühi se tirihoe fi asihoe fi ana, asu God ai-amboani sünambe tindihai digembui,” mehundo. ²⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo nindou amurambo yowani Kraisanu yahopoani yahu haya hoafimepuri. Sisas ai ro yifinda mbundaha botindaheamboyahi yahu haya hoafimayu ranimbo.

* **16:16:** Ndüri Kraisanu ranana nindou God ai nindoumbo aboedambo-fendürambo adükari bogorimbobohunda kamafoariri ani.

*Sisas ai yifindümbui mehu
(Mak 8:31–9:1; Ruk 9:22–27)*

²¹ Mami rani-simboani Sisas ai piyu haya ahambo süngururü-rundeimbo nafiimefoepuri ai Serusarem ngoafinambo mbühuwamboane. Ndanühündambo bogori nindou, bogori Godimbo sesi sihou-rundeimbi nindou asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomondi-mayo afindi tinirifo tükufendombomayo ranahambo hoafimayu. Ai yare nafuiyupuri hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranai wambo hifokoandu ndirimboemosi, nga asu ngimi si süngunambo asükainda ro yangiri botindaheamboyahi,” mehupuri. ²² Raniyu asu Pita ai ahambo ngorükimi serümündü hu hiningiriri haya nginindi hoafiyundühi yahuya, “Adükari, rani-moatükuni ra se yowani shambo yahurai tükündifeninimboe, nga yowani,” mehunduamboyu. ²³ Asu Sisas ai hihirifi nüngumbo Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Satan, se wambo-sowahindi andai ragu biyafu! Awi se wambo nafi gürarowandiri. Awi se shafi hohoanimoayafi ranana Godindi-mayo sowandifimbo-yafipoani, nga ranana hifinindi nindou-yafe-mayo masowandifi,” mehundo. Ai munguambo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou didiyei ai wandi süngu hombo hohoanimondeihana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambondihahi hehi nimi keimbi karihendifeimbi fih yifimbo noundahi hehi munguambo si aho ra wambo süngumbirihindiramboane.”

²⁴ Raniyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai wandi süngu hombo hohoanimoayu ana, ai moani ahandi fimbo hifinambonde haya nimi keimbi karihendeimbi fih yifimbo nounde wambo süngundandiri. ²⁵ Nindou düdi ai ahandi fi ranahambo aboedambofemböhünda ahandihoari kikiharamünda ana, asu ahandi fi yangiri nüngombo awandhoemboe. Nga asu nindou düdi ai wambohünda ahandi fi ra moani yare hohoanimo-koate hiningireandi ana, asu ai süngunambo ahandi fi yangiri nüngombo ra gedühi nüngomboe. ²⁶ Asu nindou düdi ai hifinindi moatükuni munguambo ra semündü hifanda huhü asu ahandi fi nungo awandihoeihana ahandi mungu moatükuni nüngunde nindou ranahambo mafandihera? I ra wani! Nindou mami ai nin-moatükuninambo sisemandendi ahandi yangiri nungo hohoanimo ra hihirife semindimböhünda? ²⁷ Nindou Hondü ai ahandi Afindandi himboamupuimborandeimbi moatükuni rani mbusümo ahandi sünambeahindi nendi-memo rani-babidimbo ndeara akimi kosimbo yangirani. Ra-simboani asu ai kusühi nindou didiyei nire ratüpur ramarihindi rani simogodühi takini dagadürümbui. ²⁸ Ro shamumbo anihondümboanahi hoafehapuri nda, nindou ndanühi aniboadei nda bidifiri ai ngiri yifindei, nga niboadeimbo Nindou Hondü ranai bogori nindoumbondüfi akusu ra hoeindihorimboyeyi,” mehupuri.

17

*Sisasindi fi ra ranipoanimbo himbomayo
(Mak 9:2–13; Ruk 9:28–36)*

¹ Refe haya 6 si ranai howane, asu ranambe Sisas ai Pita, asu Sems Son apodoho ranahamumbo sepurümündi haya hifi wafu nimoamo

hamindi-mayo raniwami moani ahamund-amboani mahafomo. ² Asu ai himboyomondane ahamundi himboahü Sisas ai moani rani-poani-mbo fi tükümfefendo. Raniyo asu ahandi ngusumboari ranai hüfihamindi nahurai sisiñarambo randühiyo asu hoeari magüdeandi ranai si nahurai kifohi hamindi tükümfefeyo. ³ Raniyomo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ngimi-memo ranai Moses Eraisa ai Sisas babidimbo wataporimemonda hoeimarüpurü. ⁴ Raniyu asu Pita ai rani-mbo Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi aboedi safanefi sihirü ndanühi sühifi animboefi! Se refembo hohoanimoayafi ana, awi ro dago ngimi hüründihapurimboyahi, sihambo mamü, Mosesimbo mamü, asu Eraisambo mamü,” mehundo. ⁵ Raniyo asu Pita ai hoafiyuhü nüngu ane kifohi sisiñarambo-randeimbi mburüngai ranai ahamumbo gabudimafoareapurü asu hoafi mamü ranai mburüngai-ambeahindi tüküfihü hoafiyowohü yahoya, “Nindou ndanana wandi nimori hondü ro ahambo ngusüfo parihineimbani. Ro ahambo siaoyamboanahi, nga ahambo himborindimondo,” meho. ⁶ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo yihimboyomondühi hifini hifambe mbiro pütapimemo. ⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo-so süni sündiapurühi hoafiyuhü yahuya, “Boteyafu. Se yihimbondimboemo,” mehupuramboemo. ⁸ Raniyomo asu ai mbiro faründümo himboyomondane moai didi ai ranühi nüngu, nga Sisas ai yangiri manüngu. ⁹ Raniyomo asu hifi wafu-mayo rani-waminindi hifina hanimondühi nafini Sisas ai ahamumbo yowani hoafi hoafiyupurühi yahuya, “Yowani se nindou amurambo hoafindimboemo sapo nine-moatükunü tükümfefeyo hoeimarundi ranahambo. Nga rani-moatükunü ra moani rande yagodi ngombo Nindou Hondü ranai yifihündi botifiyu-ambe tükümbifeyo-wamboane,” mehupuri. ¹⁰ Raniyomo asu ai simbori ahambo düduyafundowohü yahomoya, “Asu nimboe ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hoafiyomondühiya Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Eraisa boatei tükümbifiyu-wamboane mehomoa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, “Yini, anihondane Eraisa ai boatei tüküfi muñguambo moatükunü ra ai nafiyimindi sihefemboani. ¹² Nga asu ro sihamumbo hoafehapurü, Eraisa ai ndeara tüküfimboani, nga asu nindou ai moai ahambo ndorihori fifirihori. Nga asu ai moani ahambo ai hohoanimoayei rani-süngurühorü mamikari moatükunü raraoarühorü hei. Mamü rani-süngumbo animbo Nindou Hondü rana-hambo amboani randühorü moaruwaimbo-ndühorimboyei,” mehu. ¹³ Raniyomo asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo ai Son sapo hundürüra-randeimbi-mayu rana-hamboani wataporimboaramunü mehomo.

Sisas ai moaruwai nendi nimori akidoundi fiambeahindi hemafoare-andi

(Mak 9:14-29; Ruk 9:37-42)

¹⁴ Asu ai nindou afindi mengoro ranaheimbo sowana homo tüküyafundane, nindou mamü ai Sisasimbo-so tüküfi hu yiri yimbu pusireandühi hoafiyundühi yahuya, ¹⁵ “Adükari, awi se wandi nimori ranahambo hipoamborüworü! Ai ana wunünümboyu randühi ranani asu ahandi fi moaruwai tüküfihü himboawuwure piyu arandi asu

ai afindimbo haiambe piyu asu himoni piyu arandi. ¹⁶ Ro sihafu sungururuni-rundeimbi-memo ranahamumbo-so sahümindu mahahi, nga asu ai ngiri ahambo aboedinduwuri," mehundo-amboyu. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai nungumbo hoafiyuhu yahuya, "Awi nindou se ana anihondumbofe hohoanimo-koateyei hehi hohoanimo ndofe kifoate nindou-anei. Nungunimbimbo ro se babidimbo manimboahi rana? Nungunimbimbo ro ra awi hipoambomandihandura? Ndühi se nimori ra wambo sowana sahorimindei sühüsi," mehunduri. ¹⁸ Raniyu asu Sisas ai moaruwai nendi nimorimayu ranahandi flambe mamaro ranahambo andai ragu hafu mehundoa asu ai nimorindu flambeahandi kosifoai haya ragu mahoa, asu mamu rani-simboan hamindu nimori ranai aboedimayu. ¹⁹ Raniyomo asu Sisasimbo sungururu-rundeimbi ai ahambo-so ai yangiri tüküyafu düduyafu hoafiyomondowohü yahomoya, "Nimboe asu ro moaruwai nendi ranahambo raguanambofe-koatemayefa?" mehomondamboyu. ²⁰⁻²¹ Ai simbori hoafiyuhu yahuya, "Nimboe sapo se rani-moatükuni refe ranahambo anihondumbofe akidou yangiri-memo ranimböhünda se ngirindimo. Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafehapuri nda, sihamundi anihondumbofe hohoanimo ranai akidou hambomo hoari yahurai-ayopuri ana, asu se ningomombo hifu wafu ndanahambo ndühünda firihoe fi hawa gogu ranühi hafu nimarifi ehomo ana, ra ai ngomboe. Asu se nime-moatükuni refembo ra ngiri sihamumbo tinjandapuri, nga se moani ranani-moatükuni ra randumboemo!" mehu.

Sisas ai asükaiyu sapo ai yifimboayu ranahambo wataporimbomarandi

(Mak 9:30-32; Ruk 9:43-45)

²²⁻²³ Sisasimbo sungururu-rundeimbi ai-babidi Gariri hifambe guguriyafu mburumbo ai hoafiyuhu yahuya, "Nindou Hondü ra ndeara nindou ranahamundi waruhifembo yangirani, nga ahambo hifokoanduwurimboemo. Nga asu ai randifi haya sungunambo ngimi si yagudi mbunda yangiri botindufimbui," mehupuramboemo. Raniyomo asu ahambo sungururu-rundeimbi ai afindi hohoanimomemo.

Sisas ai Godindi wori ranahambohünda kaki masihendi

²⁴ Sisas ai ahambo sungururu-rundeimbi babidimbo Kaperneam ngoafihü tüküyafundane, Godindi worimböhünda nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi ai Pitambo-so tüküyafu düduwurühi yahomoya, "Sihafi yamunde-randeimbi nindou ranai Godindi worimbo takis kaki ra sihendai?" mehomondoamboyu. ²⁵ Asu Pita ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Yini, ai sihendisi," mehu. Asu Pita ai worambe tüküme fiyua, Sisas ai rani hoafi boatei düdufihü yahuya, "Saimon, se sihafu hohoanimo ra nungu-nahuraiyo-a? Hifi ndanühündambo bogori nindou ra dadimayoyo mamikarambo takis ra sowandümo arunda? Ai ra nindou mamu rani sirimaye ranahei-mayoyo asu nindou amuriyei-mayoyo sowandümo arundi?" mehuamboyu. ²⁶ Asu Pita ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Nindou amuriyei-mayo," mehuamboyu. Raniyu asu Sisas ai asükaiyu hoafiyuhu yahuya, "Refe anasi, nindou mamu rani sirirani kaki ra sihefepoanisi, nga moanimboane. ²⁷ Nga asu sihiri takisimbo kaki sihefe-koateyefi

ana, sihefi+mba y+boaruko-ndi+himun+imboyei. Nga se ngafi Gariri hoe ranambe batüründandan+ kin+ weangurü+ hürar+hoefi ranahandi+ yahamo himbondafani+ kaki ngüsar+imboe. Ranana wangei God+indi wori ranahambo kaki sihefembobohünda ndearane. Ranan+imbo ndowandi+fi hawa ahamumbo dabapuri sihehi takis+imbo sihefembobohünda,” mehu.

18

Nindou düdi God ngin+indi hifandarandi ranambe adükari ham+indi hondayu

(Mak 9:33-37; Ruk 9:46-48)

¹ Mami rani+simboani ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranai Sisas+imbo-so tüküyafu düduyafu hoafi+omondowohü yahomoya, “Nindou düdi God ngin+indi hifandarandi ranambe adükari ham+indi hondayua?” mehomondamboyu. ²⁻³ Raniyu asu Sisas ai n+imori akidou serümündü ahamundi mbusümo h+n+ngirir+ haya hoafi+yuhü yahuya, “Ro sihamumbo an+hondümboanahi hoafehapuri nda. Se h+h+i+fe n+imori akidou ndahurai tüküfekoateayomo ana, asu se ngiri+ God ngin+indi hifandarandi ranambe keboundi. ⁴ Nindou düdi ai moani ahandi fi hif+namboreandü+ n+imori akidou ndahurai+yu ana, nindou ranai God ngin+indi hifandarandi ranambe adükari ham+indi hondü tükündüfimbui. ⁵ Nindou düdi ai wambohünda n+imori ndahuraimbo amboani hohoan+moayundü+ ana, asu ai wambo amboani hohoan+moyundü+rühani,” mehu.

Moaruwai hohoan+imo ana nindouyafe n+ingo hohoan+imo ranahambo moaruwaimboreandühane

(Mak 9:42-48; Ruk 17:1-2)

⁶ Nga asu nindou düdi ai n+imori akidibou mami ndahurai wambo an+hondümboareandü+ ranahambo randeandani n+imori ranai moaruwai hohoan+imo süngwareandü+ ana, awi nindou ranahambo n+imoei hondü ra kife mburumbo ahandi amindasümoambe foe-fendo hefe siri+wara hohoeambe safoefimbo ra aboedane. ⁷ Hifi+ndanü+ moaruwai moatükun+ afindi rareandan+ nindou moaruwai hohoan+moyei ari+hündi. An+hondane hohoan+imo ra tükündife gedü+ yagodomboesi, nga hipoan+imboembou-anei nindou ranai rarihindani moaruwai hohoan+imo ra tüküfe arandi. ⁸ Sihafi warü, yiri ranai randeandani se moaruwai hohoan+moayafi ana, kandandifi ragu pütindafoandi! Aboedane se warü mamümbi+yo asu yiri mamümbi+yo hefe yangiri+ koadürümbo n+ngoweimbi semindi+ ra. Nga asu yiri yiboboyopiri, warü yiboboyopiri hefe sapo hai koadürümbo koadürümbo horoweimbi+mayo ranambe sihambo pifenini+ ana, moaruwai-ane. ⁹ Asu sihafü himboari ranai randeandani se moaruwai hohoan+moayafi ana, hündandifi ragu pütindafoandi! Se himboari mamümbi+yo hefe yangiri+ koadürümbo n+ngombo ra aboedane. Nga asu himboari yiboboyopiri hefe sapo haiambe sihambo pifenini+ ana, moaruwai-ane.

Sipsip mami mafar+hoayo kafeefe hoafi

(Ruk 15:3-7)

¹⁰ Se h+badümbo sapo akidibou ndahurai ranheimbo ngiri+ moanane yahomondü+ h+n+ngin+dundü+. Ro sihamumbo an+hondümboanahi hoafehapuri, ahei sünambeahindi nendi ranai ana munguambo si

ra wandi Ape sūnambe amaru ranahandi ngusūmboari hoeirūwuri rundūhanemo. [¹¹ Nga Nindou Hondū ana sapo dīdīyei ai awarihehindeimbi-mayei aheimbo aboedambofendūrimboyu tūkūmefiyu.]

¹² “Se nūnguru hohoanimoymo-ndūhiyomoa? Nindou mamī ai ahandi 100 sipsip moangui fandandeimbihūndi asu mamī ai afarīhoayo ra nūngumandīfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hīnīngīndeiaranī wafuwamī wohī dagūdi wakīndīhindanī anīmbo asu ai ngorū mafarīhoayo ranahambo kokonda wakīndeambui. ¹³ Ro sīhamumbo hoafehapuri, nindou ranai sipsip mafarīhoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana, ai ahandi sipsip ranahambo moanī afīndī hamīndī hīhīfī-hīhīfīndūmbui nga, asu ngīrī amuri farīhefe-koate burīmayei ranaheimbo yahurai hīhīfī-hīhīfīndu. ¹⁴ Mare yahurai ane sīhamundī Ape sūnambe amaru ai-amboanī akīdīmondou ndahurai ranaheimbo hohoanimoayu refe farīhefepoanī yahu haya.”

Sihafi wandafi ai sīhambo moaruwai hohoanīmonduanī nūngumandowora

¹⁵ “Asu sīhafi wandafi ranai sīhambo moaruwai hohoanīmonduanī ana, asu se ngafi ahambo-so tūkūndafo sapo nīne-moatūkunī ai hūti sīhambo ramareandi ra nafuindafīndo. Asu ranī-moatūkunī ra moanī dībo sīhafandamboanī yangīrī anīmbo randīneandi sīhafandi mbusūmo. Ai sīhafi hoafi ra hīmborayunīnī ana, asu se sīhafi wandafi ranahambo aboedambo ngunindīmboro sowarīndīfīmbō-anafī. ¹⁶ Nga asu nindou ranai sīhafi hoafi ra hīmborī-koatenduanī ana, asu se nindou mamīnduanī, yimbundafandanī yahurai ndowapīndīfī hawa ngafi. Rananīmbo asu ai sapo nīne-moatūkunī tūkūmefeyo ranahambo anīhondane mbīseimboyei. ¹⁷ Asu nindou ranai ahei hoafi hīmborī-koatenduanī Kraisīndī nendī-mayei munguambo fandīhindanī ranaheimbo ranī-moatūkunī ranahambo hoafīndafīndūrī. Bīdīfīranī nindou ranai ahei hoafi ra hīmborī-koate hīmbosīhīmo-ndīhoayuanī ana, ranahambo randīhi hohoanīmondeihīya nindou ranai Godīmbo anīhondūmbofe-koate nindou asu nindou takis kaki semūndūrandeimbī nahurai-ani, mbīsei-amboane,” mehu.

¹⁸ “Ro sīhamumbo anīhondūmbo-anahī hoafayahī nda. Nīne-moatūkunī hīfī ndanūhī se kīkīharūdūmo ranana asu God ai-amboanī sūnambe kīkīhīndamūndīmbui. Asu nīne-moatūkunī se hīfī ndanūhī moanī raru hīnīngīgarundī ranana asu God ai-amboanī sūnambe moanī hīnīngīndeambui. ¹⁹ Awi asūkai sīhamumbo hoafehapuri nda. Nīnī-sīmboanīyo nindou yimbu se hīfī ndanūhī nīmbofanīmbo nīnī-moatūkunīmboyo se refemboane safanī hena ranahambo Godīmbo dīdībafefīneandi ana, ranī-moatūkunī ra wandī Ape sūnambe amaru ranahandi warī sūngu sīhafanīmbo tūkūndīfepīrīmboe. ²⁰ Nga nindou yimbu-yafe, ngīmīyei ranai wandī ndūrīnambo mamūhīyahindanī ana, ro ranūhī ahei mbusūmo nīmboambo-anahī,” mehu.

Amboawi yaho hohoanīmo

²¹ Ranīyu asu Pita ai Sisasīmbo-so tūkūfī dūdufī hoafīyundūhī yahuya, “Adūkari, asu wandī wandafi ai moaruwai hohoanīmondupūndunda nguwanī wambo ra, asu ro nūngunūmbīmbo ahambo amboawi mbīsa hīnīngīmandīhina? 7 ambefimbī ramandīhīnīyo?” mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoafīyuhū yahuya, “Yowanī, 7ambe ramīndeimbī

asūkai 7ambe ramindeimbi asūkai 7ambe ramindeimbi aho ra.
²³ Nga God nginindi hifandarandi ranai ndahurai-ane. Adūkari bogori nindou mamai ai ahandi ratūpuriyomo-rundeimbi nindou ranhamundi nini-moatükuniyo ahandi-mayo sowandümo marundi ra simogodühi tümara hu. ²⁴ Ai hapoadumbo kaki nindou ahandi-mayo masowandümo ra didi-boadoreandühi namaru-ane, nindou mamai ahandi-mayo ten mirian (10,000,000) kaki semündümbimayu ranahambo sowaründümo tüküme fundi. ²⁵ Nga asu nindou ranai moai kaki yahurai shendi asūkaiyo simbori ahambo segodimbo. Ranimboyu asu bogori nindoumayu ranai nindou ranahambo hoafiyhüya, ‘Nindou ranahambo, ahandi aborüdi asu ahandi mungu moatükuni ra sahündürühi rani fihindi kaki simbori segodimbo mbisahümündi-amboane,’ mehu. ²⁶ Raniyu asu nindou ranai bogori nindoumayu ranahandi fikimi yimündiho kare pusire nimarumbo hoafiyuhüya, ‘Se awi wambo hipoamborowandirühi himboarinambo yangiri hifandandiri. Nga awi ro shafi-mayo munquambo moatükuni masahamindihira shambo asūkaiinda ndahaninimboyahi!’ yahu hūti-hoafimayundo. ²⁷ Raniyu asu bogori nindoumayu ranai nindou ranahambo hipoamborirühi ahandi simbori segodimbo-mayo ra hinngire haya asu moani aboedi koamariheira mahu. ²⁸ Raniyu asu ai nafini huhündamboyu ahandi ngorü afindi mamai ratūpuriyafani-rinandeimbi ai kaki akidou simbori ahambo segodimbo engoro ranahambo hoeimariri. Raniyu asu ai ahambo mburümündü haya amindasümohü fufure waramberamündühü hoafiyuhü yahuya, ‘Se wandi-mayo ngimi kina simbori süngu ra ndawandiri!’ mehu. ²⁹ Raniyu asu ahandi ngorü afindimayu ranai ahandi fikimi yimindoho kare pusire nimarimbo hoafiyundühi yahuya, ‘Se awi wambo hipoamborowandirühi himboarinambo yangiri hifandandiri, nga awi ro shafi-mayo masahamindihira simbori hihirindihe ndahaninimboyahi,’ mehundo. ³⁰ Nga asu ngorü afindi ai ahandi hoafi himbori-koate refembo moei mehu. Raniyu asu ngorü afindambo serümündü hu karabusimariri mamai ahandi kaki akidou ra dagadowan animbo hinngindirümbui. ³¹ Asu ratūpuriyomo-rundeimbi bidifiri ai rani-moatükuni ramefeyo ranahambo hoeiru houlmo ai nginindi hoafimemo. Raniyomo asu ai bogori nindoumayu ranahambo-so tüküyafu nine-moatükuni tüküme feyo ranahambo wataporimbomarundi. ³² Raniyu asu bogori nindou ai ratūpuriyu-randeimbimayu ranahambo mborai yahundo hühüriri hoafiyundühi yahuya, ‘Se ana nindou ratūpuriyafi-randeimbi moaruwai hamindanafi. Se wambo düdume foandi asu ro afindi kaki se wandi-mayo masowandifi ranahambo i amboawi saheheya moani hinngimaritheanini. ³³ Se shafi mamai ratūpuriyafani-rinandeimbimayu ranahambo hipoamboroworühi amboawi safindosi sapo ro shambo ramaritheanini süngumbo,’ mehundo. ³⁴ Raniyu asu bogori nindoumayu ranai ahambo nginindirürühi karabusambe asübusi semindimbo koamariheiri. Ai karabusambe nüngumbo-animbo asu simbori saimbo ra dagadombui,” Sisasa ra-mehu. ³⁵ Raniyu Sisasa ai hoafi moendireandühi hoafiyuhü yahuya, “Moani mamai yahurai safi wandi Ape sūnambe amaru ranai nindou munquambo shamumbo randeapürümbui se shamundi ngusüfoambe shamundi wandafi

ranahambo amboawi yaho-koateayomo ana,” mehu.

19

Sisas ai nindowenihî nîmorehî semîndîhündambo hîningîfe ranîmbo yamundîmareandî

(Mak 10:1-12; Ruk 16:18)

¹ Sisas ai ranî hoafî wataporîmbomarandî ra moendîre haya asu ai Gariri hîfî ra hîningîre haya Sudia hîfîna Sodan hoe ngorû goesürîni barîhoei mahu. ² Ranî-sîmboanî nindou afîndî safî ranai ahandî süngu maheia asu aheimbo ranühi aboedîmarearû. ³ Ranîyomo asu Farisi nindou bîdîfirî ai Sisasîmbo-so tüküyafu ahambo refi hoeifimbo yahomo hoombo düdururühi yahomoya, “Nindou mamî ahandî hohoanîmo yangîrî ahandî nîmorehî hîningîfembo ehu ana, asu sihefî ahînümbî hohoanîmo ranahambo wanjeimandîyo?” mehomondamboyu. ⁴ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Awi se moai Baiborambe hoeirundîyo sapo hoafî ranai yare hoafîyowohüya ‘Weangurühi hondü Nafîra-randeimbî ai nîmorehî nindowenihî nafîmarapîrî,’ meho ra?” ⁵ Sapo God ai yare hoafîyuhü, ‘Ranîmbohündambo anîmbo nindou ahandî hondî afîndambo hîningîndeapîrî haya ahandî nîmorehî ranî dîbo mamî tapeimbî nîmbafeihî asu yimbu ai moanî mamî tükündafîne nîmboambo-yafe,’ mehu. ⁶ Asu ngîrî ai yimbundafe, ngâ ai fi mamanafe. Sapo God ai mamambere hîningîmareandî ra asu nindou ai yükürübîfepoanî,” mehupurî. ⁷ Ranîyomo asu Farisi nindou ai Sisasîmbo düdururühi yahomoya, “Nîmboe asu nindowenihî ranai ahandî nîmorehî ranahambo moei-yaho hîningîfe ranahambo Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ranambe yare hoafîyohüya ‘Se sihafî nîmorehî hîningîgarowandî ana, ahambo moei yahombo sürü pando dabado,’” mehomondamboyu. ⁸ Asu Sisas ai asükaiyu sîmborî ahamumbo hoafîyuhü yahuya, “Se afîndafîndeimbanemo ranîmboane asu Moses ai sihamundî nîmorehî hîningîfembo hohoanîmo ranahambo moanî yare hîmboana wamarapurî. Ngâ asu horombo hondü munngu-moatükunî God ai nafîrandambe ana hohoanîmo yahurai moai yangoro. ⁹ Asu ro sihamumbo hoafehapurî nda, nindou mamî ai ahandî nîmorehî ra nindowenihî ngorû-dîbo hoanepoanî, ngâ ai moanî hoangîre haya nîmorehî ranahambo moei yahu hîningîre haya, asu ai nîmorehî ngorû asemündu ana, nindou ranai nîmorehî semîndî hohoanîmomayo ra moaruwaimbo-reandühani.” ¹⁰ Sisasîmbo süngururû-rundeimbî ai ahambo hoafîyomondowohü yahomoya, “Asu nindowenihî nîmorehîhîfembo hohoanîmo yahurai rawefeyo ana, asu nindowenihî nîmorehîhîfe-koate ra aboedane,” mehomondamboyu. ¹¹ Asu Sisas ai sîmborî hoafîyuhü yahuya, “Ndanî hoafî nda munnguambo nindou ranahamumbo hoafîyowohüyopoanî, ngâ nindou sapo ahamumbo God ai ranî ngînîndî masagapurî ranahamumboane hoafî ra. ¹² Ngâ ranî-poanîmbo hohoanîmomboane nindou ai sapo nîmorehî semîndî-koate anîngo ra. Nindou bîdîfirî ra nîmboe sapo ai moanî yahurai nîngombo boagîrî ai masahüpurîmîndei, asu nindou bîdîfirî ra nîmboe nindou ai ahamumbo moanî-poanîmbo mbînünguwa seihehi tîmoefî kamarîhorî. Asu nindou bîdîfirî ai moanî God hîfandarandî ranahambo hohoanîmombo yangîrîwambo ranîmboane nîmorehî semîndîkoateyomo arundî. Nindou düdi ndanî

yamundiŋe hoafi ra sem+nd+imboayu ana, ai moani mbisemündu-wamboane,” mehupuri.

Sisas ai nimoakidiboumbo-hündambo didibafimayu
(Mak 10:13-16; Ruk 18:15-17)

¹³ Raniyei nindou ai Sisas sowana nimoakidibou ra fufurühmündi-hündüri tükümehindi, ai aheimbo ahandi warı nandearühi didibafimbiŋdura sei hehi. Nga asu ahambo sünggururü-rundeimbimemo ranai nindou ranaheimbo ngin+nd+marundüri. ¹⁴ Nga asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “Nimoakidibou ra ndühi aheimbo hin+ngiri+hindura wambo sowana mbisühüsi, nga ngiri güdüwuri. Nga God ngin+ndi hifandarandi ra nindou nimoakidibou ndahuraiyeiane,” mehu. ¹⁵ Raniyu ai aheiwami warı nandeandüri mbura asu ndamefiyu.

Nindou hoarifi napo afindeimbi
(Mak 10:17-31; Ruk 18:18-30)

¹⁶ Nindou mami ai mami+mbou Sisas+mbou-so tükümefiyu. Ai ahambo düdufi hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro yangiri koadürümbo n+ngombo ra sem+nd+imbo mbisambo asu nin+ aboedi moatükuni ramandihea?” mehundo-amboyu. ¹⁷ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se ra nimboe wambo nin+moatükuni ai aboedayo ranahambo hoafiyafühi düduwefoandir-a? Aboedi mamiyangirani moani aboedayu. Se gedühi aboedi yangiri n+ngombo hohoan+mondafühi ana, se moani sapo ahinümbi hohoan+momayo munğu ranimbo kiki+hisafindandifi,” mehundo-amboyu. ¹⁸ Asu nindou-mayu ranai düdufinduhi yahuya, “Nine ahinümbi hoafi rana?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Se nindou hifokoefepoani, se nimorehi sisih+mopoani, se hümbühünipoani, se nindou ngorümbo tikefehefe papi hoafipoani, ¹⁹ se sihafı meapembo ndondondıwapırühi ahafe hoafi himborındafi, se sihafı wandafi mami+mbou ngusüfo pandoworü sihafı fimbo ngusüfo pararowandi nou,” mehuamboyu. ²⁰ Asu nindou hoarifi+mayu ranai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Ro munğambo rani ahinümbi hoafi ranahambo himboriya sünguriheambo-anahi. Asu ngorü nin+moatükuni ramandihe-a?” mehundo-amboyu. ²¹ Asu Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Asu se moani aboedi nindou hondü n+ngombo mbisafombo ana, se ngafi sihafı munğu-moatükuni masıhoefı ra nindou ngorümbo fufundawandühi rani-fihindi kaki ndowandifi mbunda, nindou moaruwai napokoate-mayei ranaheimbo kaki ra dabadüri. Rananimbo asu se sünambe napo afindeimbi+ndamboyafi. Nga asu se mborai wandı süngu,” mehundo. ²² Raniyu asu nindou hoarifi+mayu ranai rani hoafi ra himboriyu haya afindi hohoanimo kapeihi ndamefiyu sapo ahandi napo afindi ranimbo wambo.

²³ Raniyu asu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro nda sihamumbo anihondümboanahi hoafehapuri, nindou napo afindeimbi ranai God ngin+ndi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, awi tinümbi safane. ²⁴ Asukai ro sihamumbo hoafehapuri nda, kemor, adükari nin+hondi hos nahurai, ranai ana hoeari kakimbo nür ambe akıdou rani nafi kefoefembo ana, ahambo tinümb-ane, nga nindou napo afindeimbi

ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefe hifombo tñjumbi safane,” mehopuri. ²⁵ Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai rani hoafi ra himboriyomo houbmo asu raniambo mahepünafundi. Raniyomo asu ai ahambo düdururühi yahomoya, “Asu nindou didi ai refe ana, aboedambomandifi?” mehomondamboyu. ²⁶ Sisas ai ahamumbo himboari pareapurühi simbori hoafiyuhü yahuya, “Ndan moatükuni ranana nindou ai refembo tñjumbi safane, nga God ai refembo ana, mungu-moatükuni ra tñjumbiyopoani,” mehuamboyu.

²⁷ Raniyu asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, “Awi se ndühi himboyafi, ro munguambo moatükuni rarihu kokosihoarihu hohu shafi süngufemboanefi, nga nini takini mandahumindefa?” mehuamboyu. ²⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro shamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri nda, hifi simbori tükufemboayo rani sihi Nindou Hondü ranai sürühoeyoweimbi nimari fondi raniwami nimanduan, asu wambo sünggurundi-rundeimbi se-amboani mam nimari fondi 12 raniwami nimandimboemo 12 mamisiri Israerihundi ranaheimbo hifandiyondurimbohünda. ²⁹ Rananimbo asu nindou munguambo didiyei ai ahei wori, akohoandi, reh mam, hondafindi, nimori, asu nimburi ra wambohünda rarihi hini ngarihindi ana, asu ai 100 yimbumbondihi ndahümündihi asu aheimbo yangiri koadürümbo ningombo-mayo ra God ai dagadürimbui. ³⁰ Nga nindou afindi didiyei ai haponda adükariambofemboaye ana, süngunambo ai akidoumbondahimboyei, nga asu nindou afindi didiyei ai haponda akidoumboehindi ana, asu ai süngunambo adükariambo-ndahimboyei,” mehu.

20

Wofi hisi nimbürambe ratüpuriyomorundeimbi nindou kfoefe hoafi

¹ Sisas ai hoafiyuhü yahuya, “God nginindi hifandarandi ranana sapo nindou mam nimburi aharamburi nahurai-ane. Rani asu ai siambe hamindi hu nindou ahandi wofi hisi nimburi ranambe ratüpurimbo masepurimundu. ² Nindou ranai ratüpuriyomo-rundeimbi rani-babidimbo mamami si mamami kaki ra ai segopurimbo hoafi mamühi ru houbmo asu ahamumbo ahandi nimburi ranambe ratüpurimbo koamarihapuri. ³ Asükaiyu ai hüfihamindi nginindiyuambe safi huane nindou bidifiri ai maketambe moani ratüpurikoate burimemonda hoeimareapuri. ⁴ Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühüya, ‘Seamboani ngomo wandi wofi hisi nimburi ranambe ratüpurindimo. Nga ro shamumbo kaki ndeara segopurimbo-mayo rani-simogodühi ndahapurimboyahi,’ mehopuri. ⁵ Raniyomo asu ai ratüpurimbo mahomo. Hüfinimbo asükaiyu nimbambe safi ai hu mam rani-süngumareandi. ⁶ Ndeara nimbambe hondü hu hoeireapurani nindou bidifiri ai moani ratüpurikoate ranühi yaru maningomondamboyu. Raniyu asu ai ahamumbo düdureapurühü yahuya, ‘Se ra nimboe moani ndanühi ratüpurikoate hüfihamindi gebuai afindi ra maningomo rana?’ mehuamboemo. ⁷ Asu ai ahambo hoafiyomondühi yahomoya, ‘Yihoefimbo nindou ai ratüpur saikoate-memo-ndamboanefi animboefi,’ mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühü yahuya, ‘I refe anasi, se-amboani ngomo wandi nimbürambe ratüpurindimo,’ mehopuri. ⁸ Ndeara bidifirana kinini hoafambe nimburi aharamburi

bogorî-mayu ranai ahandî ratûpurîyomo-rundeimbîmbo bogorîmbofi hîfandapurî randeimbî-mayu ranahambo hoafi-yuhû yahuya, 'Ratûpurîyomo-rundeimbî nindou ranahamumbo mborai mbîsafîpurî hawa ahamundî kaki ra dabapurî. Nindou bîdîfiranî sîngunambo hondû ratûpurî masahapurî ranhamundî fihî pîndafî hawa ngafî weangurûhî ratûpurîmemo ranhamundî fihî tîndowandî,' mehungo. ⁹ Raniyo asu nindou ndeara nîmbambe hondû peyomo houmbo ratûpurîmemo ranai kaki mamamîru masowandûmo. ¹⁰ Raniyomo asu nindou weangurûhî peyomo houmbo ratûpurîmemo ranai-amboanî kaki semîndîmbo tûkûmefundî. Ndanana ro afîndî safî ndahumîndemboyefî yahomo houmbo. Nga asu ai-amboanî moanî mamî yahurai kaki mamamîru masowandûmo. ¹¹ Raniyomo ai kaki ra sowandûmo houmbo asu ratûpurî masagapurî nindoumayu ranahambo 'Kakî ranîmbo nîmboe ndahurai masawamunî,' yahomo houmbo nîjêpomemo. ¹² Ai yahomoya, 'Nindou sîngunî se ratûpurî masagapura moanî bodîfombo yangîrî ratûpurîmemo-anemo asu se ahamumbo kaki ra yîhoefîmbo masawamunî nahurai masabapurî. Roana siambe peyefî hohu hûfînî gebuai ra ratûpurî tînjîrîfomayefî hûfîhamîndî kîkîrîhundûhî,' mehomondamboyu. ¹³ Nûmbûrî aharambûrî ai nindou ngorûmayu ranahambo sîmborî hoafi-yundûhî yahuya, 'Wandafî, se hîmborîyafî, ro sîhamumbo moai moaruwai dîbo nînîngurîheapurî, nga wanî. Asu sapo sîhîrî moai mamî si ratûpurîmbo weangurûhî mamî si ratûpurîyowohû, kaki mamamîfe semîndîmbo hoafî mamî sîngurîhundîyo? ¹⁴ Haponda hamîndî se sîhafî kaki ra ndowandîfî hawambo ngoafînambo ngafî. Sapo ro kaki sîhamumbo masahapurî yahurai nindou sîngunî ratûpurîmemo ranahamumbo amboanî segopurîmbo saheheamboyahî masahapurî. ¹⁵ Awi wandî kaki ra ro hohoanîmomayahî sîngu refembo ra wanîmandîyo? Rani-moatûkunî ranana ai moanî wandî moatûkunî yangîrane. Ro sapo aboedî moatûkunî ramariheanda asu se ranîmbo wambo garîbîrowandîrûhûyafî?' mehu." ¹⁶ Sisas ai ndeara hoafî moendîfembo yahumbo hoafi-yupurûhî yahuya, "Nga nindou dîdîyei ai haponda adûkarîmbo-femboayei ana, sîngunambo ai akîdoumbo-ndahîmboyei, nga asu nindou dîdîyei ai haponda akîdoumboehindî ana, asu ai sîngunambo adûkarîmbo-ndahîmboyei," mehu.

*Ngîmîmbo Sisas ai yîfîmbo ranîmbo wataporîmbomarandî
(Mak 10:32-34; Ruk 18:31-33)*

¹⁷⁻¹⁸ Sisas ai Serusaremînambo hafuhûyu ai ahandî sîngururû-rundeimbî ¹² memo ranahamumbo ahamundîhoarî bogo hoafi-yupurûhî yahuya, "Awi se hîmborîyomo. Haponda sîhîrî nda Serusaremî ngoafînambo hahîfûhanefî, nga ranûhî anîmbo Nindou Hondû ranai Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî nindou asu ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou ranahamundî warûhîndîfîmbui. Rananîmbo asu ai ahambo yîfîmbo papîhoafi-ndûrîmboemo. ¹⁹ Rananîmbo asu ai ahambo nindou amurî ranahei warambe hînîngîndurûmboemo. Rananîmbo asu nindou amurî ranai ahambo nindou hîmboahû tîkîfînambondîhorî habudîhû ahambo ndûfurî ndûfurîboadûwurîmboemo. Asu ahambo nîmî keimbî karîhendeimbîfîhî pandûwurîmboemo. Nga asu randîfe

hayambondoani süngunambo ngimi sindu mbunda asükaindu yangiri botindifimbui,” mehupuri.

*Sems Son ai adükarimbofembo masafani
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Raniyo asu Sebedindi nimorehi ahandi nitori yimbu babidi Sisasimbo-so tükufe ahandi hangifoani peyo yiri kakire nimarimbo ai mami-moatükun rambireandi yaho haya düdumareri. ²¹ Raniyu asu Sisas ai ahambo düdureandühi yahuya, “Nimorehi ra se nini-moatükunimboyafi rana?” mehundo-amboyoy. Asu ai ahambo simbori hoafiyondowohü yahoya, “Se wambo randiheamboyahi mbisafindiri se bogorimbofeyoani asu wandi nitori yimbu nda sihafari warihondüni nimar, sihafari kadüdan nimar ramböhünda,” mehoamboyoy. ²² Raniyu asu Sisas ai tinirifo ahambo tükufemboayo ranimbo nitori yimbumbo hoafiyupirühi yahuya, “Se-ana moai firirineandi se nini-mboyafani düdufirineandi ranimbo. Se ra ro tinirifo semindimboyahi ra mandowandifaniyo?” mehupiramboyafani. Asu ai simbori ahambo hoafiyafinandowohü safaniya, “Yini, ro randihamboyehisi,” masafani. ²³ Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühü yahuya, “Yini, wandi tinirifo ndowandimboyafanisi. Nga asu ro sihafanimbo hoafindahapiri, düdi wandi warihondüni nimar asu kadüdan nimar rambo ra ngirindahi, nga wani. Fondi ranana wandi Ape ai nindoumbo didiboadoramündi hininngimareandane,” mehu. ²⁴ Raniyomo asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi 10 memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houbom asu ai apodoho yimbumefani ahafanimbo nginindimarupiri. ²⁵ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo mami gugureapurü mbura hoafiyupirühü yahuya, “Se awi ranahambo firirumbo-anemo, ngörü sirambeahindi-maye ranahai bogori nindou ranai ana nindou ranahaimbo nginindi hifandirundürühanemo. Rananemo asu ahei adükari nindou ranai-amboani nginindi aheimbo hifandarundüri. ²⁶ Nga awi ndahurai hohoanimo ndanana sihamundi mbusümo yangoripoani, nga wani. Sihamundi mbusümo nindou mami ai adükarimbofe tükufembo hohoanimoayu ana, asu ranai nindou sihamundi ratüpuruyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁷ Asu nindou mami ai sihamundi mbusümo ro horombonipoedi nindou-anahi yahu anüngu ana, nindou ranai sihamundi moani ratüpuruyu-randeimbi nindoumbofi mbününgu-wamboane. ²⁸ Sapo rahurai ane Nindou Hondü aiana hifinambo makusu ra ahambo nindou ai farihelimboyupoani. Nga ai nindou afindi ranahaimbo aboedambo-fendürimbo-hündamboyoyifimbo makusu,” mehu.

*Sisas ai nindou yimbu himboatihari aboedimareapiri
(Mak 10:46-52; Ruk 18:35-43)*

²⁹ Raniyomo ai Seriko ngoafi hininngiru hou mahomonda, asu nindou afindi safi ranai Sisasimbo süngumarihori hei. ³⁰ Himboatihari nindou yimbu ranai nafikimi nimarifani himboriyafandane, Sisas ai mahuwamboyafani, asu ai hoafi puküna karihoefirineandühi hoafiyafandühi safaniya, “Defitindi ahuir! Adükari, se yihoehimbo hipoambo-rowamuni,” masafani. ³¹ Nindou afindi ranai ahafanimbo se moani yafambe kikihandifani sei hehi nginindi hoafimehupiri. Nga asu ai moani puküna hamindi hoafi karihoefirineandühi

hoafi yafandühi safaniya, “Defiti ndi ahui! Adükari, se yihoehi imbo hipoamborowamuni,” masafani. ³² Raniyu asu Sisas ai ranühi nginimareandi. Asu ai ahafanimbo düdureapirühi yahuya, “Ro sihafanimbo ninü nününgufepirimboyahi asu se ranimbo hohoanimoyafana?” mehupiramboyafani. ³³ Asu ai simbori ahambo hoafiyafi-nadowohü safaniya, “Adükari, se yihoehi himboari aboedi birihawamuni semboanehi hohoanimoyehi,” masafani. ³⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hipoamboreapiri haya warü ahafandi himboarambe pamareapira moani mamü rani-simboani himboari aboedi birimarhoayopira himboari yafandühi, asu ai Sisasindi süngu mahafani.

21

Sisas ai bogori nindou nahurai Serusarem ngoafambe tüküme fiyu (Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40; Son 12:12-19)

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi Serusarem ngoafikimi akimi tifirundühiyomo asu ai ndeara Betfage ngoafambe Orif Nimi Wafukimi tüküme fundi. Ai ranühi tüküyafundühiyomo Sisas ai ahandi sünguneririnandeimbi ranahafanimbo hoafi rani bitapire horombo karihampirühi yahuya, ² “Ngoafi akimi anango ranihunda ngafani nimehünou hoeindineandani dongi mamü ahandi nimori ranidibo wofihü kife hinngifimbi-mayo ra fufurindi-heneapiri mbundina wambo sowana ndowandifani dügufani. ³ Asu nindou ngorü ai ranahambo ninü hoafi hoafinduanü ana, asu se hoafindafandühiya, ‘Adükari ai ranahambo hoafimayu-amboanehi,’ mbisafandani animbo asu ai moani rande hinngindeandani amboani ndowandifani dügufani,” mehu. ⁴ Rani-moatükunü ranana sapo horombo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi ai hoafimayu simogodühi tüküfemboyo ramefeyo. Sapo ai yare horombo hoafiyuhüya,

⁵ “Saion nindou ranaheimbo hoafindafindürühi animboya, ‘Awi se ndühi himbondei sihei adükari bogori nindou ranai siheimbo sowana asüfu! Aiana moani himboari hoafendühi dongi raniwami nimarü haya asüfu.

Asu aiana dongi nimori mamü raniwamani nimarü haya asüfu,” meho. *Sekaraia 9:9*

⁶ Raniyafani asu ahambo süngurineri rinandeimbi ai hafani Sisas ai hoafimayupiri rani-süngu ramarineandi. ⁷ Raniyafani asu ai dongi hondü nimori kameihü ra sowapindifani hüfani ahafandi hoeari ra ahafewami nandine hinngimarineapira asu Sisas ai raniwami farifi mamaru. ⁸ Raniyei nindou afindi safi ranai ahei warü hoandari hoeari fufurühümündi nafini korimarihinda asu bidifiri ai nimi warü emündi kameihü hutühümündi nafini korimarihi hei. ⁹ Nindou afindi bidifiri ranai Sisasindi hangifoani kefoehi hehi hei asu bidifiri süngunimaye ranai hoafi pukuna karihhindühi hoafiyehü seiya, “Defiti ndi ahui, ranahambo hihifi-hihifindahundo!

God ai ahambo aboedi aboedi-mbiriramboane ai Adükarindi ndürinambo asüfu ranahambo.

Godindi ndürü adükarene mbisefomboane,” masei. *Buk Song 118:26*
¹⁰ Sisas ai Serusarem ngoafambe tüküme fiyu asu ngoafi adükari ranai hepünü kikirandühi nindou ranai düduyahindühi seiya, “Nindou düdi

rana?" masei. ¹¹ Nindou afindi-maye ranai hoafiyehi seiya, "Nindou ndanana Nasareti-hundi Gariri hifi-hundi Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou Sisas ani," masei.

Sisas ai Godindi worambe kefuai mahüfu

(Mak 11:15-19; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹² Sisas ai Godindi Worikimi hüfu nindou ranühi sesi napo kakifihi simbori siseyei wakiri-hindühi ninoumayei ranaheimbo bukürümafoareari. Raniyu ai kaka sisefe rambo fondiyo asu nindou bidingiri ai wupufo nimarimombo siseru-rundeimbi nimarifondi ra hihirimafoareapuri. ¹³ Raniyu ai hoafiyundürühi yahuya, "Sapo Baiborambe sürü mapaiaro ra yare hoafiyohü yahoya, 'Wandi wori ranana didibafife worane mbiseimboyei,' mehu. Nga asu se wori nda nimboe hümbühüni nindouyei dibonapife worimbo-arihinda?" mehupuri. ¹⁴ Nindou himboatihari asu nindou tigarimuaruwaimbi ranai Godindi wori ranambe tükümehinda Sisas ai aboedimareandüri. ¹⁵ Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ranai hoeirundane, Sisas ai hepünifeimbi moatükuni ramareanda asu nimoakidibou ai pukuna hoafi karihehindühi Godindi wori ranambe seiya, "Defitindi ahuri ranahambo hihifi-hihifimboani," maseiamboemo asu ai rani-moatükuni ranahambo nginindimemo. ¹⁶ Raniyomo asu ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, "Se n-ne-hoafi ai hoafaye ra himboriyafai?" mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Anihondane, ro ra himboriyamboanahi. Asu se moai hoafi Baiborambe mengoro nda hoeirundiyo? Sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,

'God, Se nimori akidibou asu

akidibou hondü titihündi ranahei yafambe boaroworani animbo asu ai Sihambo adükarani sei ndorühi hoafimbeyai-amboane,' meho
ra,"

Buk Song 8:2

mehu. ¹⁷ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hinngireapuri haya Betani ngoafina ranühi apombo mahu.

Sisas ai hoafimayua nimi fik süfuri nahurai nimbimayo

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Hapoadümo siambe hondü Sisas ai adükari ngoafina hihirifi nafi huhüyu asu ai wembombomayu. ¹⁹ Raniyu ai huhünda nafikimi fik nimindi ranai maningowa hoeire haya rani sowana mahu. Asu moai nimindi ranifihi fik hisi ranai kiaro, nga moani emündi yangiri maningowa hoeimareandi. Raniyu asu ai nimi ranahambo hoafiyuhü yahuya, "Nimi ndanimbafi ndani se ngiri asükaindafi hisindafi," mehua, asu nimi ranai moani mamihari hoafi ningoambe nimbimayo. ²⁰ Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ranai ai ramareandi ranahambo hoeiru houmbo hepünafundühi düduyafundühi yahomoya, "Nüngumareandamboyu fik nimindi ranai moani yahurai nimai hamindi nimbimayo rana?" mehomo. ²¹ Raniyu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafchapuri, asu se anihondumbondundühi moani yimbu hohoanimo-koateayomo ana, seamboani ro nimi ndanahambo ramarheandi nou randumboemosi. Nga se hifi wafu ndanahambo

hoafindimondühiya, ‘Se firihoe fi hawa sihafihoe fi hanifi siriwara himo peyafi,’ ehomo ana, ra ai randifemboe. ²² Asu se anihondümboru houbmo nini-moatükunimboyoy sihamundi didibafife ra hoafemo ana, asu se rani-moatükun ra ndowandumboemo,” mehopuri.

*Sisasimbo düdi nginindi masagado yahomo houbmo düdumefundi
(Mak 11:27-33; Ruk 20:1-8)*

²³ Sisas ai Godindi worimayo ranambe kefuai hu tüküfi nindou bidifirambo hoafi yamundeandürühi maningu. Raniyo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogori nindouyomo asu nindouyei bogori nindouyomo ranai ahambo-so tüküyafu düdururühi yahomoya, “Nüngu-nahurai nginindiyo se yahurai nda sowandifi hawa ndani-moatükun refembo rana? Nindou düdi sihambo nginindi yahurai ra masagan-a?” mehomondamboyu. ²⁴ Asu simbori Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro-amboani sihamumbo awi mam düdufe düdundaheapurimboyahi. Asu se wandi düdufe ranahambo hoafi weindaharundi ana, sihamumbo nine-nginindi ro sahamindi hehea rani-moatükun rarihe arihandi ranahambo hoafindahapurimboyahi. ²⁵ Asu dagüdamboe Son himoni nindou hundüryo rambo hohoanimo masemündu rana? Rani-moatükun ra Godindi-mayo tüküfemboyoy asu nindouyei-mayo tüküfemboyoy?” mehopuramboemo. Raniyomo asu ai ahamundihoari bogo simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Nini hoafi sihiri ra hoafimandefa? Asu sihiri ahambo hoafiyahundowohüya, Godindi-mayo tüküfemfeyo ane asefi ana, asu ai simbori sihefimbo rande hoafindümunühiya, Nimboe refe ana, asu se Sonimbo anihondümbofe-koatememoa? mbüsü düdündüfimunimbui. ²⁶ Asu sihiri rarihu hoafiyefühi, Rani-moatükun ra nindou-yafe-mayo tüküfemfeyo ane, asefi ana, asu nindou ranaheimbo yihimbo-ndihurimboyefi, nimboe sapo nindou ranai Sonimboya, Aiana Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindoumayu ani aseimbohünda,” mehomo. ²⁷ Raniyomo asu ai Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Rani-moatükun ra ro moai firihundi,” mehomondamboyu. Asu ai ahamumbo simbori hoafiyuhü yahuya, “Roamboani ro ngiri sihamumbo hoafindahapurid dagüdamboe ro hohoanimo ra sahamindi hehea rani-moatükun rarihe arihandi ra,” mehu.

*Sisas ai afindi mam ranahandambo nimoriyimbu ranahandi kafeefe
hoafi hoafimayu*

²⁸ Sisas ai yahuya, “Asu haponda se ra nünguru hohoanimoyomondühiyomoa? Mamimbo nindou mam ai nindowenihi nimori yimburapiri henüngumboyu. Ai hu ahandi amonjo nimorimayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Wandi nimori nda, se ngafi wofi hisi nümbüri ranambe ratüpurindafi,’ mehu. ²⁹ Asu nimori ai yahuya, ‘Ro ratüpurimbo moei samboanahi,’ mehu, nga asu süngunambo hohoanimoyu hoeireanda mayoa ai ratüpurimbo mahu. ³⁰ Raniyu asu afindi ai akidambo sowana hu mam hoafi yahurai yare hoafimayundo. Asu nimori ai yahuya, ‘Yini Ape, ro ngamboyahi rani ratüpurimbo,’ mehu, nga asu süngunambo ai moai hu. ³¹ Nimori yimbu ranai nahanuyu sapo afindi ai hoafimayu süngu himboriyu haya ramareanda?” mehuamboemo. Asu nindou ai hoafiyomondühi yahomoya, “Amonjo nimori ai,”

mehomondamboyu. Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “Ro sihamumbo haponda hoafehapuri nda, Nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi asu nimorehi nindowenihi birabiriyei rihundeimbi ranai sihamumbo ngasündhipuri hehi ai boatei God nginindi hifandarandi ranambe karefoehindi. ³² Nga nimboe Son sihamumbo sowahi tükumefiyu ra ai sihamumbo sapo nafi aboedi süngumbeyafunda yahumboyu nafuimayupuri. Nga asu se moai ahambo anihondümborüwuri. Nga asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-memoyomo, asu nimorehi nindowenihi birabiriyei rihundeimbi ai yangiriyei ahambo anihondümborüwuri. Rani-moatükuni ra se hoerundisi, nga asu se moai süngunambo yaru ningomo hohoani-moyomondani wani asu ahambo anihondümborüwuri,” mehu.

Nindou moaruwai wofi hisi nümbüri hifandimarundi kafeefe hoafi (Mak 12:1-12; Ruk 20:9-19)

³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Awi se ngorü kafeefe hoafi ranahambo himborindimo. Mamimbo nindou mamahi aharambüri ai wofi hisi hifoare mbura ginirimayu. Asu nümbüri ranambe wofi hisi ra boboe-yo-rambohünda hipiri nafimarandi. Asu nümbüri ranambe nimoamo hafo gügüdyo rambohünda yibadi ngerira hafu hiningimareandi. Raniyu asu ai mungu-moatükuni ra raraore mbura nindou kaki semindimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamundi warambe hiningire haya, ngorü hifina anguni mahu. ³⁴ Ndeara wofi hisi ranai süfiyoani nindou ranai ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamumbo nindou nümbürambe ratüpurimemo ranahamumbo sowana koamarhepura mahomo wofi hisi ra semindimbo. ³⁵ Raniyomo asu nindou wofi hisi nümbürambe ratüpuriyomondühi maningomo ranai nindou ahandi koamarhepura mahomo ranahamumbo mbumaripundümo. Ngorumbo bubururi, ngorumbo hifokoarüwuri asu ngorumbo nimoeinambo-maruri. ³⁶ Raniyu asükaiyu nindou ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi bidifiri afindi safi koarhepurane, nindou nümbürambe maningomomemo ranai ahamumbo mam horombo bidifirambo ramarüpur nou yahurai ramarüpur. ³⁷ Raniyu nindou ranai bidifiranambo hondü ahandi nimori ranahambo ahamumbo sowana koamarheirü. Raniyu ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Nindou ranai awi wandi nimori ranahambo ndondüwurihi ahandi hoafi himborindimboemosi,’ mehu. ³⁸ Nga asu ai ahandi nimori ranahambo hoeirüwurihi ahamundihoari yahomoya, ‘Nimori ndanana sapo nümbüri aharambürihi nimorani. Awi sihiri ahambo haponda hifokoandihurühi animbo asu sihiri ahandi-mayo napo ra fufundihumundefomboane,’ mehomo. ³⁹ Raniyomo asu ai ahambo mburündümo nümbürambeahindi himborani pirüwuri houmbo houmbo hifokoamarüwuri.” ⁴⁰ Sisas ai yare düdufih yahuya, “Asu wofi hisi nümbüri aharambüri ai asükaindu tükündüfih ra, nindou ahandi nümbüri hifandimarundi ranahamumbo nüngumandeapura?” mehuamboemo. ⁴¹ Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou moaruwai ranahamumbo nindou ranai hifokoa-ndeapurümbui. Rananimbo asu ai nindou bodimondambo ahandi nümbüri ra dagapurani asu ai hifandundühi wofi hisi süfi-ambe nindou ranai nümbüri aharambürimbo bidifiri dabudomboemo,” mehomo. ⁴² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo

hoafi yuhüya, “Awi, se moai hoafi Baiborambe apen’ng’o ra hoeirund’yo? Hoafi ra yare hoafi yowohüya, ‘Wor’imboru-rundeimbi nindou ai wor’imbombo kambohoani moaruwai ra moani yaru moi yahomo mas’hoemo, asu kambohoani ranai moani ndor’hoeimbi ham’indi kambohoan’imbofe tüküme feyo.

Rani-moatükun’i ra Adükari ai ramareandane, nga rani-moatükun’i ra ro hoeir’hunda aboedi ham’indane, asefi,’
Buk Song 118:22-23

meho. ⁴³ Rani’mboane asu sihamumbo hoafehapuri, ‘God ng’in’indi hifandarandi ranamboani sihamumbo sai’hündi-mayo ra ndemündi haya asu nindou di’iyei ai hi’i aboedi hifandarandame tüküfemböhünda ranaheimbo dagadür’imbui. ⁴⁴ Nindou düdi ai kambohoani raniwam’i p’rayu ana, ai munguna hürühumbo yagudümbui. Asu kambohoani ranai nindou ranahandi wam’i p’rayo ana, ranambo ndün’inder’imboe,” mehu. ⁴⁵ Rani’yomo asu God’imbo sesi sihou-rundeimbi nindou bogori’yomo asu Farisi nindouyomo ranai Sisasi’indi kafeefe hoafi ranahamboya ‘Y’hoefomboani yare kafeare hoafayu,’ yahomo fi’iri-marundi. ⁴⁶ Rani’yomo asu ai ahambo mbuimündumbo yahomo houmbo hohoan’imomemo. Nga asu ai nindou af’indi ahambo wak’ireri men’goro ranaheimbo y’hi’imbomarundüri, ni’mboe sapo ai Sisasi’mboya, Ai God’indi hoafi hoafi yu-randeimbi nindoumbofimboani masei rani’mbo wambo.

22

Sisas ai ni’morehi sem’indi simboani sesesi’mbo kafeefe hoafi hoafi mayu

(Ruk 14:16-24)

¹⁻² Asu asüakai Sisasi kafeefe hoafi nambo hoafi yundürühiyahuya, “God ng’in’indi hifandarandi ranana ndahurai-ane. Mam’imbo adükari bogori nindou ai ni’morehi sem’indi sesesi’mbo sesi raraore fik’imi-fik’imire mas’ihendi ahandi nindowenih’i ni’mori ai ni’morehi sem’indi mbomayua. ³ Rani’yu ai ni’marumbo ahandi ratüpur’yomo-rundeimbi nindoumbo koamari’hepuri nindou bi’di’fi rambo sesesi si rani’fih’i tükündafundi yaho hoafi yopur’imbo. Nga asu rani’simboani nindou ranai moai tüküfembo hohoan’imoyomo. ⁴ Rani’yu asükaiyu ai ahandi ratüpur’yomo-rundeimbi nindou bi’di’fi rambo koamari’hepuri. Ai yare hoafi yuhü yahuya, ‘Wandi sesesi’mbo si ranai ndeara naf’ram’indi’mboane. Burmakau anam’indi asu ni’ni’hondi bi’di’fi wowondümbi wandi hifokoaru mandu di’di’boad’iru naf’ram’indi’mboane. Nga se di’fomo ni’morehi sem’indi’mbo sesesi ra sesesi’mbo,’ yahu hoafi yu koamari’hendi. ⁵ Nga asu nindou ranai moai ahamundi hoafi hi’mbor’yomo hou homo, nga wani. Nga ai ahamundi hohoan’imomemo süngu ahamundi ratüpur’imbo bukür’imefoundi. Nindou mam’i ai ahandi nümbür’nambo-ndefi, mam’i ai ahandi stoa wor’nambofi raraomarundi. ⁶ Asu bi’di’fi ai nindou ranahandi ratüpur’yomo-rundeimbi ranahamumbo mburüpondümo houmbo bubuhaiyomopurühi hifokoakomarüpur’i. ⁷ Rani’yu asu bogori nindou-mayu ranai rani’mbo ngusüfoambe moaruwair’rühiyu ahandi ami ranahamumbo koamari’hepura ai homo nindou hifokoaru rundeimbi-memo ranahamumbo hifokoako-foarupurühi ahamundi

ngoaŋi ra hai kamandu kamandu marundi. ⁸ Raniyu asu ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Wandi nimorehi semindi-mbo sesesi si ranai ndeara nafiramindi-mboanesi, nga asu nindou fandi-fembo hoafimayahi ranai moei mehomo, nga ngiri wandi worambe difomo. ⁹ Nga haponda se ngomo munguambo bogori nafi ranihunda munguambo nindou hoeindundühi ana, hoafindimondani nindou afindi safi wandi sesesi-mbo si ranühi ai mbifandund-amboane!' mehuamboemo. ¹⁰ Raniyomo asu ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranai munguambo nafi bogori ra homondühi munguambo nindou hoeirupurühi gugurimarundi. Nindou bidifiri aboedi, bidifiri moaruwai kapeih, ranai mungu fandafandambo nimorehi semindi sesesi-mbo fondi ra nindou yangiri güremareandi.

¹¹ Raniyu bogori nindou ai nindou mafandandi ranaheimbo himboasafimbo huwane nindou mam ranai sesesi-mbo hombo hoeari yihuruyimindi-koate mamaruwa hoeimariri. ¹² Raniyu asu bogori nindou ai ahambo düdurirühi yahuya, 'Wandafi, se ra nününguyafaomboyafi sesesi-mbo sihi hombo hoeari yihuruyimindi-koate tükümefoandi ndana?' mehundoa asu nindou ranai moani hoafi-koate siri yare mamaru. ¹³ Raniyu bogori nindou ai ahandi ratupuriyomo-rundeimbi ranahamumbo hoafiyuhü yahuya, 'Nindou ranahambo yiri warü hüpütüpundümo houmbo weindani nimb nimar-ambe pinduwuri. Rananimbo ai heindühi yahafi hitimbi-randamboane,' mehu. ¹⁴ Ndeara Sisas ai hoafiyuhüya, "Nindou afindi-mboyo fandi-fembo hoafimayondüri, nga asu moani yimbu mam yangiri ranaheimbo dibonimayondüri," mehu.

*Takis kaki sai hohoanimo ranahambo Sisasimbo düdumarhorü
(Mak 12:13-17; Ruk 20:20-26)*

¹⁵ Farisi nindou ai homo Sisas hoafayu ranahambo nini düdufe hoafi sihiri hoafindefühi ranambo yirümondihurimbo yahomo fifirimarundi. ¹⁶ Raniyomo ai nindou ahamumbo sünguripuri-rundeimbi asu Herotindi süngururü-rundeimbi bidifiri ranahamumbo Sisas-sowana koamarihoupuri. Ai homo Sisasimbo-so tüküyafu hoafiyomondohü yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, ro sihambo fifirihuninimboanefi se anihondumbo hondü hoafiyafi arandi ra. Nindou ai nine-hohoanimo hohoanimoaye ranahambo se afindi hohoanimo-koate seana Godindi anihondü hohoanimo ranahambo yamundo randühanafi. Asu seana sihafü himboahü mungua nindou simogodühanei. ¹⁷ Ranana asu se yihoeimbo hoafiyafimuni. Se ra ranimbo nünguro hohoanimoyafühiyafa? Romiyomondi nindou bogori Sisar ranahambo takis kaki saimbo ra aboediyo waniyo?" mehomondamboyu. ¹⁸ Nga asu Sisas ai ahamundi nine-hoafi moaruwai fifirarundi ranimbo fifireandi. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Awi seana nindou yimbu yafambeimbanemo! Se ra nimboe wambo ngorü-süngufendirimbo yahomo houmboemo rana? ¹⁹ Naha ndühi wambo kaki hoari takis-ambe sihefembo-mayo ra nafui-yomondiri," mehuamboemo. Asu ai ahambo kaki hoari ra sowandümo homo nafuimemondo. ²⁰ Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyuhü yahuya, "Se ra dade ngusümboariyo asu ndüriyo kaki ndanifihü apaiaro rana?" mehuamboemo. ²¹ Asu ai ahambo simbori yahomoya, "Adükari bogori nindou Sisar ranahandane," mehomondamboyu.

Asu Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “I awi refeanasî nîne-moatükunî Sisarîndayo ahambo sihefemboane, asu nîne-moatükunî Godîndayo ahambo sihefemboanesî,” mehuamboemo. ²² Raniyomo asu ai ranî hoafi ra hîmboriyomo houmbo hepûnafundühi ahambo ranühi yaru hîniŋgîrûwuri houmbo ndamefundî.

*Nindou yîfîhündî botife hoafi ranimbo Sisasimbo düdumemondo
(Mak 12:18-27; Ruk 20:27-40)*

²³ Mami ranî sihi Sadyusi nindou bîdîfirî ai Sisas sowana tüküme fundî. Ranî nindou ai-ana ŋgîrî nindou yîfîhündî botîndîfe-ndandî yahomo rundeimbî nindouyomo. ²⁴ Raniyomo asu ai Sisasimbo düdurûwurühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbî, Moses ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Nindou mami ai nîmori-koate yîfinduanî ana, asu ahandî akîdî ai ahandî-mayo nîmorehî kai ra ndemündî haya yîfîmayu ranahandî fondühi farîhefembo-hünda ahandî nîmori ra amonŋoandî nîmori-mbiyuwamboane,’ mehu. ²⁵ Horombo yîhoeŋî mbusümo apodoho mami 7 ranai manîŋgomo. Amonŋo hondü ai nîmorehî ra semündü haya nîmori mbuimîndî-koate yîfîyuhüyu asu ai nîmorehî ahandî ra ranîkîmî akîdîmayu ranahambo hîniŋgîmareandî. ²⁶ Ranîkîmî akîdîmayu amboanî yahurai amonŋo hondü ai ramefiyu nou ramefiyu. Ranîyu asu ai ranîkîmî akîdî ŋgorü mbusümondî amboanî ŋgorü yahurai ramefiyu. Moanî mami yahurai yanggîrî homo-homombo bîdîfiranî akîdî hondü 7-mayu ranahandîfîhi tûmareandî. ²⁷ Ndeara bîdîfiranambo hondü nîmorehî ranai yîfîmayo. ²⁸ Nga asu süŋgunambo nindou yîfîhündî yanggîrî botîfembo si tüküfeambe ra nîmorehî ranai nindou dadî nîmorehîmanda? Apodoho-mami ranai sapo ahambo muŋguambo masowandümo anesî,” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai ahamumbo simborî hoafiyuhü yahuya, “Awi seana hîhîndî hohoanîmombü nindou-anemo! Awi seana nîmboe sapo Baiborambeahîndî hoafiyo asu Godîndî ŋgînîndîyo ra fîfirîfekoate-wambo ranimboanemo. ³⁰ Nindou yîfîhündî botehindî ana, ai sapo sünambeahîndî nendî sünambe amarîmo yahurai tükündahîndühi anîmbo asu ai ŋgîrî nîmorehî nindowenihühi ndahîndî, ŋga wanî. ³¹ Asu sapo nindou ai yîfîhündî botife ranimbo ra, awi se moai God ai Bukambe siheimbo hoafîmayundürî ra hoeirîhîndîyo? ³² Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Ro-ana Abrahamîndî God-anahî, Aisakîndî God-anahî, asu Sekopîndî God-anahî!’ mehu. Aiana yanggîrî nünŋumbî nindou-yafe God-anî asu ai yîfîhündî-yafe Godîyupoanî,” Sisas ra mehu. ³³ Nindou afîndî ranai ranî hoafi ra hîmboriyei hehi Sisasîndî yamundîfe hoafi ranimbo mahepûnahîndî.

*Nine ahînûmbî hohoanîmo bogorayo ranahambo hoafîmayu
(Mak 12:28-31; Ruk 10:25-28)*

³⁴ Ranî hoafînambo Sisas ai Sadyusi nindou ahamundî hoafi kîkîmareapurî. Raniyomo asu Farisi nindou ai ranî hoafi ranahambo hîmboriyomo houmbo ai mamühi gugurîmefundî. ³⁵ Raniyu asu nindou mami ahamundî mbusümo ahînûmbî hohoanîmo fîfîreandeimbî ranai mami düdufe Sisasimbo randîhinî hoeîndîhinî yahu-haya düdumarîrî. ³⁶ Ai ahambo düdurîrîhi yahuya, “Yamundo-randeimbî nindou, naha ahînûmbî hoafi ranaiyo moanî adûkarî hamîndayo?” mehuamboyu. ³⁷ Asu Sisas ai simborî ahambo hoafiyundühi yahuya,

“Adũkarĩ sapo sĩhafi God ranahambo, sĩhafi ŋgusũfo munguambo, sĩhafi hohoanĩmo munguambo, yifiafi munguambo ranambo ŋgusũfo pandowori.’³⁸ Rani ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranane ai weangurũhĩdĩdĩ asu moanĩ adũkarĩ hamĩndayo.³⁹ Asu ŋgorũ ahĩnũmbĩ hoafi adũkarĩ rani-kĩminĩndĩ ra ndahurai-ane, ‘Se ŋgunĩdambũrĩ ranaheimbo ŋgusũfo pandowandũrĩ sapo se sĩhafi fimbo rawarowandĩ nou.’⁴⁰ Mosesĩndĩ munguambo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo aho ranane asu Godĩndĩ hoafi hoafiyomo-rundeimbĩ nĩndou-yomondĩ yamundĩfe hohoanĩmo ranane munguambo ranana yĩmbu adũkarĩ ahĩnũmbĩ hoafi ra nĩmĩndũhane,” mehu.

Sisas ai dũdĩ Kraisyu yahu haya dũdumefiyu

(Mak 12:35-37; Ruk 20:41-44)

⁴¹ Farisi nĩndou ai guguriyafu mamarĩmonda Sisas ai ahamumbo dũdufĩpurũhĩ yahuya,⁴² “Se ra Kraisiĩmo nũnguru hohoanĩmoyomondũhĩyomoa? Ai ra dadĩ amao mamĩyomondambehĩndĩyua?” mehuamboemo. Asu ai sĩmborĩ hoafiyomondũhĩ yahomoya, “Ai-ana Defitĩndĩ amao-ambeahĩndani,” mehomondamboyu.⁴³ Asu ai ahamumbo dũdureapũrũhĩ yahuya, “Asu nũnũngufemboyo Yifiafi Aboedĩ ranai Defitĩĩmo hohoanĩmo ŋgusũfoambe horĩmarera asu ai Kraisi ranahambo Adũkar-ani mehundoa? Defit ai yare hoafiyuhũ yahuya,

⁴⁴ ‘Adũkarĩ Ai wandĩ Adũkarĩĩmo yare hoafiyuhũ yahuya,

“Wandĩ warĩ hondũnĩ ndanũhĩ ndando nĩmandĩfi ŋgafĩĩmo asu sũnguna sĩhambo hũrũtũmbĩ nĩndou sĩhafi yirũmbo hoarehĩ hĩnĩŋgĩndĩheamboyahĩ,” ’ *Buk Song 110:1*

Defit ra-mehu.⁴⁵ Defit ai Kraisi ahambo Adũkarĩ yahundo marandane. Asu nũngufĩmboyo Kraisi Ai Defitĩndĩ ahuirayu rana?” mehupurĩ.

⁴⁶ Asu nĩndou mamĩ ai-amboanĩ moai Sisasĩndĩ dũdufe hoafi ranĩĩmo sĩmborĩ hoafiyundo, ŋga wantĩ. Raniyomo asu ai rĩhũnda peyomo hoombo ahambo dũdufembo ahĩnĩrurũhĩ asu ai moai ahambo mamĩ dũdufe amboanĩ dũduyafundo rundĩ, ŋga wantĩ.

23

Sisas ai ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundurundeimbĩ asu Farisi nĩndou ranahamundĩ hoafi ranĩĩmo ahĩnĩ hoafĩmayu

(Mak 12:38-39; Ruk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Raniyu asu Sisas ai nĩndou afĩndĩ ahambo wakĩrerĩ mengoro ranaiyei asu ahambo sũngururũ-rundeimbĩ-memo ranaiyomo aheimbo wataporĩmbomarandũrĩ.² Ai yare hoafiyundũrũhũ yahuya, “Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo yamundu-rundeimbĩ asu Farisi nĩndou-anemo ai sĩheimbo yamundĩfembo Mosesĩndĩ fondĩ kosĩrũndũmo hoombo anĩngomo.³ Raniĩmbohũndambo anĩĩmo asu se hĩmborĩndei sũngundhindĩ nĩnĩ-moatũkunĩĩmboyo ai se rarihi yahomo hoombo hoafemondũrĩ ranĩĩmo. Ŋga asu se nĩne-moatũkunĩ ai rawarundĩ rasũngu randĩhimboyei, ŋga wantĩ. Aiana hoafi yangĩrane ai rarihi rarihi-emo, ŋga asu ai ahamundĩhoari refembo ana, ŋgĩrĩ randundĩ.⁴ Ahamundĩ ahĩnũmbĩ yamundĩfe hoafi ra tĩŋũmbĩ moatũkunane. Ai-ana nĩndou amurĩyei daboahamĩndĩwamĩ nĩmboreimbĩ moatũkunĩ ai mbĩsahũmũndia yahomo hoombo hũputũpurũndũmo nandundũhanemo. Asu aiana ahamundĩhoari

ngɛrɛ akɪdou amboani nɪmboreimbi moatükuni ai manandundi ranahambo semɪndɪmbo moai farɪhouwurɪ, ɲga wanɪ. ⁵ Nindou ai yɪhoefɪmbo hoeimbiɪhimuni yahomondühanemo ai nindou himboahü munɟu-moatükuni ra yaru arundi. Ai dɪdɪbafife wadagɪ adükari güdu mburu yihururündümo arundi. Asu ai ahamundi hoearɪ ranɪ himborɪfɪhi moani ranɪ-poanɪmbo yihuru yihurumarundi. ⁶ Aiana nɪmarɪfondɪ aboedühi nɪmarɪmboane hohoanɪmoyomo arundi afɪndɪ sesesɪmbo si sɪmboanane asu Suda-yafe rotu worɪ ranambe dɪrɪdühi nɪmarɪmbo-anemo hohoanɪmoemo. ⁷ Aiana nindou ai ahamumbo nindou afɪndɪ fandɪfeambe yɪhoefɪmbo hɪhɪfɪmbɪrɪhümüni, yahomo asu yɪhoefɪmbo yamundu-rundeimbi nindou-anemo mbɪsahümüni mbɪrɪhündi, yahomombo-anemo hohoanɪmoyomo arundi. ⁸ Nindou ai siheimbo yowanɪ yamunde-randeimbi nindou mbɪsahɪndürɪmboyei, ɲga wanɪ. Seana moani mamɪ apodoho apodoho mamɪ yangɪranei, ɲga sihei Yamunde-randeimbi Nindou aiana moani mamɪ ai yangɪrani anüngu. ⁹ Asu se nindou mamɪ hɪfɪ ndanühɪnda ranahambo ahɪnɪndɪhorühi hoafɪndeihiya ‘Ape’ mbɪseimboyei, nɪmboe sapo sihei Ape mamɪ yangɪrani sünambe amaru. ¹⁰ Asu nindou ɲgorü siheimbo hoafɪndeihiya ‘Yamundo-randeimbi’ mbɪseimboyei, nɪmboe sapo sihei yamunde-randeimbi Krais yangɪrani. ¹¹ Nindou düdi ai sihei mbusümo nindou adükari hamɪndɪ anüngu ana, asu ai sihei ratüpurɪyu-randeimbi nindoumbofi mbününguwamboane. ¹² Nindou düdi ai ahandɪhoarɪ nindou adükaranahɪ ehü ana, ahandɪ ndürɪ hɪfɪnambo gadɪmboe. ɲga asu nindou düdi ai ahandɪhoarɪ hɪfɪnamboareandi ranai ana ahandɪ ndürɪ adükariɪndɪmboe.”

Sisas ai ahamundi yimbu yafambe moaruwai hohoanɪmo yaru arundi ranɪmbo hoafɪmayu

(Mak 12:40; Ruk 11:39-52; 20:47)

¹³ “Ahɪnümbɪ hohoanɪmo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, hipoanɪmboembou-anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana nindouyei ɲgusümböarühi God ɲgɪnɪndɪ hɪfandarandi ranahambo yipuri papɪru hɪnɪngɪru arundi. Asu se sihamundɪhoarɪ amboani moai ranambe kefoau homo-rundi. Asu asükai se moai nindou dɪdɪyei ai ranambe kefoefembo yɪfɪrayei ranaheimbo hɪnɪngɪwura kefoehi hüsi, ɲga nafɪ gürarundi. ¹⁴ [Ahɪnümbɪ hohoanɪmo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoanɪmboembou anemo. Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana sapo nɪmorehɪ kai anɪmboei ranaheimbo wosɪhoafɪrɪ hoafɪyomo-ndündürühanemo asu se ahei worɪ kosaründümo. Rananemo asu se nindou ai hoembɪrɪhimuna yahomo houmbo Godɪmbo moani gedühi dɪdɪbafɪyomondühi homo arundi. Ranɪnɪmbohündambo anɪmbo süngunambo sihamundi tɪɲɪrɪfo ra moaruwai hamɪndɪ tükündɪfepurɪmboe!] ¹⁵ Ahɪnümbɪ hohoanɪmo yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo se boboharɪndümo! Awi seana yafambe yimbumbiyomo houmbo-anemo! Seana botɪwamɪ hoe hanɟɪfo-süngu homo arundane asu hɪfɪ-süngu homo arundane ra nindou mamɪ sihamundi süngurapuri randeimbi tükɪfe nɪngombo kokombohündambo-anemo. Nindou ranai sihamundi süngurapuri-randeimbi nindou tüküfiyüwanane asu randüwuranɪ ai haiambe nafɪ

gadümbui sapo se-amboani rawefundi nou. Ranani nindou ranai se rarundani ahandi moaruwai hohoani^{mo} sihamundi moaruwai hohoani^{mo} ranahambo ngasündearandi. ¹⁶ Nindou himboatihari nindou amurambo nafi nafuimbo-memo, se hipoani^{mo}boembou-anemo! Seana nindou yamundundühiya, Nindou düdi ai nini^{mo}boyu dabarifihi Godindi wori ranahambo dükare ranifihi dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai gor Godindi wori ranambe engoro ranifihi dükare dabarefiyu ana, asu ai rani^{mo}atükuni refembomayu ra anihondumbo rambi^{re}andamboane yahomo arundi. ¹⁷ Seana himboatihari hohoani^{mo}-koate nindou-anemo! Nini^{mo}atükuniyo ai moani ahinümbi moatükun-ayo, gor ranaiyo asu Godindi wori raniyo? Gor ai Godindi worambe yanggoromboane asu Godindi moatükuni hondü nahurai tükefeyo. ¹⁸ Asu asüka seana yamundundühiya, Nindou düdi ai sesi sihefe hasihoni ranahambo dükare ranifihi dabarefiyu ana, ra moanane. Nga asu nindou düdi ai sapo sesi sihefe hasihoni raniwami sesi asihefeyo ranahambo dükare ranifihi dabarefiyu ana, asu ai rani^{mo}atükuni refembomayu ra anihondumbo rambi^{re}andamboane yahomo arundi. ¹⁹ Awi seana nindou himboatiharanemo! Nini^{mo}atükuniyo ai moani ahinümbi moatükunayo, sesi asihefeyo ranaiyo asu sesi sihefe hasihoni raniyo? Sesi, sesi sihefe hasihoni raniwami yanggoromboane asu sesi ra Godindi yanggiri tükefeyo. ²⁰ Rani^{mo}boane asu nindou düdi ai sesi sihefe hasihoni ranahambo dükare dabarefiyu ana, mu^{ngu} moatükuni raniwami engoro ranahambo kameihi raniifihi dabarifihani. ²¹ Asu nindou düdi ai Godindi wori ranahambo dükare ranifihi dabarefiyu ana, asu God ai wori ranambe anü^{ngu} raniifihi kameihi dabarifihani. ²² Asu nindou düdi ai sünü ranahambo dükare ranifihi dabarefiyu ana, asu ai sapo Godindi nima^{ri} hifandi^{mo} fondi asu ai mare fondi raniwami amaru ranahandi^{mo} ihi kameihü dabarifihani.

²³ Ahinümbi hohoani^{mo} yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoani^{mo}boembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana mu^{ngu}ambo akidi^{bou} sesambefembo moatükuni wambi^{fi} nahurai ranane se yimu^{ngu}uründümo mburu asu 10 ranahandi ngoru bidi^{fi}ri ra Godimbo yiboboru asihemo. Nga asu seana adükari ahinümbi hoafi bidi^{fi}ri ranahambo ana se hini^{ngi}rumbo-anemo. Sapo rani^{mo}atükuni hoafi ranana ini ra, nindou mu^{ngu}ambo ranaheimbo mami simogodi hohoani^{mo} hohoani^{mo}, nindou ngoru^{mo} hipoambo hohoani^{mo}, asu anihondümböfe hohoani^{mo} ranane. Godimbo nini^{mo}atükuniyo 10 ranahanda mami bidi^{fi}ri yiboböfe sihefe ahinümbi hoafi ra se hini^{ngi}indumboemo, nga adükari moatükuni hohoani^{mo} hoafimayahi ranamboani se süngundu ndundi. ²⁴ Seana himboatihariyo hefe nindou ngoru^{mo} nafi nafuimbo nindou-anemo! Seana himboafifi ranahamumbo sim^{indi} hoe ranambe foerimonda hürühoupurühanemo, nga asu kamer nini^{hond}i adükari ra kameihuru sirifoarundühanemo! ²⁵ Ahinümbi hohoani^{mo} yamundu-rundeimbi nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hipoani^{mo}boembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana sesi hipiri napo ra himborani moanambühi ranane popoai^{ri}hoemo, nga asu wagabe ragu ana hümbühini hohoani^{mo} asu moani sihamundi fi ranahambo hohoani^{mo} rani^{mo}boane foafusafu hini^{ngi}rundani tüküra

piareandi. ²⁶ Farisi nindou seana himboatihari nindouanemo! Awi se hîpîri ranambe ra, wagabe ragu rani boatei popoaindîhoemondani anîmbo asu himborani moanambûhi ranamboani kameihî aboedi himbondîmboe! ²⁷ Ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hîpoanîmboembou-anemo! Awi seana yafambe yimbumbanemo! Se-ana yîfambe ranahambo yihuruyo hîniŋgîfeyoani anîŋgo yahurai-anemo! Ranane sapo yîfambe ranai moanambûhi himborani ranai aboedi himboyo haya anîŋgo, ŋga asu ragu wagabe ranana yîfi hambohamindî fisîŋarûmbî moaruwai ranai mamîkariyombo foerîmboane. Se sîhamundi fiambe ragu ra moani yahurai hamîndanemo! ²⁸ Yahurai-anemo se-amboani fi moanambûhi nindouyei himboahû mbumundi nindou himboemo, ŋga asu sîhamundi fiambe ragu ranana yafambe yimbumbî hohoanîmo asu moaruwai hohoanîmo ranambo gûre pireapurîmboane.

²⁹ Ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou-anemo asu Farisi nindou-anemo, se hîpoanîmboembou-anemo! Awi se-ana yafambe yimbumbanemo! Se-ana Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbî ranahamundi yîfambe nafîru arundi. Asu nindou aboedi mbumundi manîmboei-mayeî ahei yîfambe-wamî se yihururu hîniŋgîru arundi. ³⁰ Asu rananemo se yaru hoafiyomondûhiya, 'Ro horombo sîhefî amoa mamî manîŋgomo ranambe mbanîmboefîmbonana ŋgîrî ro Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbî nindou ranahamumbo hîfokoefembo farîhehupurî.' ³¹ Asu se rani hoafi yaru hoafemo ranana asu se maru sapo nindou dîdemo Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbîmbo hîfokoamarûpurî ranahamumbo nahurai-anemo weindahî nafuiayomo. ³² Refe ana, awi koe se nîne-moatûkunî sîhamundi amoa mamî ai ramarundi ranîfîh randu ŋgomo nafîndundûmo! ³³ Awi seana amoasîranemo! Seana moaruwai amoasîrîndî nîmorî hondanemo! God ai sîhamumbo papîfe hoafînduanî se haîambe gadîmboemo. Nûngundu se ranahambo mafebou-a? ³⁴ Ranîmboane asu se himborîndîmo nda. Ro sîhamumbo sowana Godîndî hoafi hoafiyomorundeimbî nindou, fîfirundeimbî nindou asu yamundurundeimbî nindou ranahamumbo koandîheheapurîmboyahî. Rananîmbo asu se bîdîfîrî hîfokoandupurîmboemo, bîdîfîrambo nîmîfîhî hîfokoefembohûnda pandupurîmboemo, bîdîfîrambo Godîndî worambe bubundûpurîmboemo. Asu bîdîfîrambo ŋgorû ŋgoafîhûndî heboadûpurî houmbo wandûpurî ŋgomo ŋgorû ŋgoafîhû tûkûndafundî. ³⁵ Ranîmboane asu nindou mbumundi hîfî ndanûhî manîmboei ranahambo hîfokoamarundûra yîfîmayel, ranî munŋu moatûkunî ranahambo se hûtiyomo. Sîhamundi hûti sûnguyo sapo nindou ai mbumundi hohoanîmo sûngurîhindeimbî Eberîndî sîrambeahîndî peyo haya ho hombo Sekaraia sapo Berekiandî nîmorîmayu ranahandîfîhî tûmareandî ranahambo hîfokoamarûwurî. Se Godîndî worî asu sesî sîhefembo fondî mbusûmo ranambeyo hîfokoamarûwurî. Ranîmbohûndambo anîmbo sîhamundi-wamî tîŋîrîfo ranai nanŋopurîmboe. ³⁶ Ro sîhamumbo anîhondûmboanahî hoafehapurî nda. Nindou hîfokoaru marundi ranahambohûnda tîŋîrîfo afîndanîmbo God ai nindou haponda anîmboei aheiwamî nandeandûrûmbui."

Sisas ai Serusarem ŋgoafi ranahambo hohoanimomayu

(Ruk 13:34-35; 19:41-44)

³⁷ “Serusarem+hündi, Serusarem+hündi, se God+ndi hoafi hoafi yomo rundeimbi nindou ranahamumbo hifokoar+hipurühi asu se God+ndi hoafi sem+ndi hombo nindou siheimbo sowana koamar+hepur+ ranahamumbo hifokoefepur+ambo safombo n+moeinambo-r+hüpur+ mar+hündi! Ro sihafi mbusümo nindou an+imboei ranaheimbo wagi+dem+ndi+ndürühi war+ gabud+foefendür+imbo af+ndi hohoan+imomayah+ kakaroko hondi ai ahandi weihoandi mbanendi hoareharam+ndi+ndür+ nou. Nga asu se wambo moai refembo raro-saf+ndi+ri, nga moei masafi. ³⁸ Asu se himbor+ndei. God ai Ahandi wor+ sihei mbusümo hi+ngi+mareandi asu moani fondar+imboe. ³⁹ Ro nda siheimbo hoafehandür+hi, hapondanambe ana se ng+ri asukai wambo hoeind+hind+ri, nga ngo ngombo süngunambo an+imbo se rand+hi hoaf+ndei+hiya, ‘God, Se nindou ai Adükar+ndi ndür+na tükefiyu ranahambo aboed+ aboed+ndi+wor+hi,’ mb+seimboyei,” mehu.

24

Sisas ai God+ndi wor+ ra bi+riboemboe yahu haya wata-por+imbomarandi

(Mak 13:1-2; Ruk 21:5-6)

¹ Sisas ai God+ndi wor+ ranambeah+ndi tüküfi haya huwane asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai ahambo sowana mahomo God+ndi wor+ wor+imbomarundi ra nafuiyondowohü hoafi+yondombohünda. ² Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafi+yuhü yahuya, “Y+ni, ro an+hondümb+anah+ nda hoafehapuri. Se haponda munguambo moatükun+ ra hoeirundai? Ng+ri n+moei nda süngunambo ana rande atüboaki-atüboak+ndo gafuwani hoeindundi, nga munguambo n+moei ra hi+fin+ pind+himboyei,” mehupuri.

Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi+moaya ti+ng+ri+fo tükünd+ifemboe yahu hoafi+mayu

(Mak 13:3-13; Ruk 21:7-19)

³ Sisas ai Orif Ni+mi Hi+fi Wafuambe ni+maru ane asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai yang+ri hafomo ahambo-so tüküme+fund+hi. Raniyomo asu ai düduyafu hoafi+yomondühi yahomoya, “Se y+hoef+imbo hoafi+yaf+mun+ nünggu-s+imboani rani-moatükun+ ra tükümand+ife? Asu ni+ni-moatükun+ boatei tükünd+ifeyoani hoeimandi+hu sapo se kos+imboayafi ranane asu ndeara bi+di+firanambo si tüküfemboayo ranane ranahambo fi+ri+nd+humboyefi?” mehomondamboyu.

⁴ Raniyu asu Sisas ai simbor+ hoafi+yuhü yahuya, “Awi se hi+badümübo nindou ai sihamumbo wos+hoafor+ hoaf+ndei+imboyei. ⁵ Nga nindou af+ndi ai tükündafu wand+ ndür+ dükandu hoaf+ndi+mondühi an+imboya, ‘Ro nda Krai+anah+!’ mb+si+mondühi an+imbo ai nindou af+ndi ranaheimbo wos+hoafor+ hoaf+ndi+mondan+ ai an+hondümbond+himboyei. ⁶ Se yifiar+ hoafi asu yifiar+ yafui hoafi hi+mbor+ndi+imboemo. Nga asu se rani-moatükun+ ranahambo hi+badümübo, nga hepünündafumboemo rani+imbo. Rani-moatükun+ ra tükünd+ifemboesi, nga asu rani-moatükun+ tükefeyo ranahambo ndeara bi+di+firanambo si ane yahopoani, nga awi wani. ⁷ Hi+fi hi+fi ranai simbor+ yifiar+ndi+imboe. Asu adükar+ bogor+ nindou mani

ahandi nendi ranai ngorü adükari bogori nindoundi nendi rani-babidi simbori-simborindimboemo. Hifi bidingiri ranifih sesi ai wanindohü asu hifihe ranai tükündifendamboe. ⁸ Munguambo moatükuni ra tükefeyo ranana moani nimorehi ai nimori wakemindimbo asubusi boatei asemindo yahurai boatei-ane tükefeyo. ⁹ Rananimbo siheimbo mbundüründümo tinjirifombi moatükunambe sindundürühi hifokoandundürimboemo. Rananimbo munguambo hifindi nindou ai wandi sünguna sihamumbo yiboarukondühüpurimboyei. ¹⁰ Rani-simboani nindou afindi ranai ahei anihondümbofe hohoanimo ra hinjigindihindühi, asu ai ahei ngunindi ranaheimbo nindou amuri hürütümbi nindouyei warühindihindürühi asu aheihori amboani simbori yiboarukofirindeimboyei. ¹¹ Rananimbo asu Godindi tikai hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou afindi ranai tükündafundühi animbo asu ai nindou afindi ranaheimbo wosihoafori hoafindimondani anihondümbondhimboyei. ¹² Rani-fih animbo asu sapo moaruwai hohoanimo ranai afindi tükündifeyohü nindou ngorumbo hipoambofeih nigusüfo pefe hohoanimo ranai akidoundimboe. ¹³ Nga asu nindou düdi ai nini-moatükuni ahambo tükefeyo ranahambo moanane yahu kikihiramündi anüngu ai ngu ngumbo bidingirani si tüküfiyuambe ranana ai aboedambondifimbui. ¹⁴ God nginindi hifandarandi Aboedi Hoafi ranahambo munguambo hifi ranühi nindou mungu ranaheimbo weindah bokarhefendürani animbo asu ndeara bidingirani si ra tükündifemboe.”

*Moaruwai hamindi moatükuni tükündifemboe
(Mak 13:14-23; Ruk 21:20-24)*

¹⁵ “Asu moaruwai moatükuni njgombo-mayo sürühoeimbi fondi ranahambo moaruwaimbondeambui ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ahandi nduri Danier ai wataporimbomarandi ra se hoeindumboemo. (Nindou düdi ai ndani hoafi ra hoeifemboayu ranai hoafi ranahambo ndore fifrimbireandamboane.) ¹⁶ Rani-simboani animbo nindou didiyei ai Sudia hifambe animboei ranai hifi wafunambo nimai mbifeohindamboane. ¹⁷ Rani-simboani ana sapo nindou ahandi worikimi amaru ranai ahandi napo worambe kurayo ranahambo hani semindimbo hihinjigindeambui. ¹⁸ Asu nindou düdi ai ahandi nimbürambe anüngu ranai ngiri ahandi hoeari masihendi ra semindimbo hihirindifi ngu, nga wani. ¹⁹ Rani-simboani nimorehi didiyei ai nimori furümbaye-ane asu nimorehi nimori titi simindeimbaye ranane ranaheimbo moaruwai hamindi tükündifemboe. ²⁰ Se Godimbo didibafindimo rananimbo asu se ngiri afindi ngisihari tüküfeyoambe ane asu moani nimarimbo si ranambe ane ra se ngiri feboundi! ²¹ Rani-simboani tinjirifo afindi tükündifemboe. Horombo God ai hifi sünü nafimarandambe peyo haya ho hombo hapondani tükefeyombe ana, moai afindi tinjirifo ndahurai tüküfeyo. Nga süngunambo rani simboani ana moani mungunambo tinjirifo afindi hamindi moatükuni animbo tükündifemboe. Asu randife hayambo ra süngunambo ana ngiri asükaindo tinjirifo yahurai tükündifeyo. ²² Nga asu God ai rani-simboani ranahambo bodifombofe kikihiyimindi-koatembembonana munguambo nindou ranai ngiri aboedamboyahindi. Nga asu God ai munguambo nindou sapo

*Nindou Hondüündi kosimbo si
(Mak 13:24-27; Ruk 21:25-28)*

Mupui ai sūnambeahĩndĩ firĩbadĩyĩboai pūtapĩndowohũ

Aisaia 13:10; 34:4

*Hoandasüfo nim+ndi ranahambo yamundife hoafi
(Mak 13:28-31; Ruk 21:29-33)*

³² "Asu se hoandasüfo nîm+ndî türüfoarundühî hohoanîmondîmo. Ranî nîmî ranai ahandî düdüdü ranîfîhî hoehoai tütükîyohü emündü aforo ana, se fîfîrundiî sapo ranana ndeara hoemboane. ³³ Mami ranî-süngumbo anîmbo asu se hoeindundani munguambo ranî moatükunî ranai tükündîfeyoanî hoeindundühî rananîmbo se

Nindou Hondü ai ngiri amıtata kudu, nga yipuri kımani anıngu, ra fifirındumboemo. ³⁴ Ro sıhamumbo anıhondumboanahı hoafehapuri nda. Bıdıfırı nindou hıfı ndanıhı anımbœi yıfıhai-koateayei-ambe anımbœ ranı-moatükunı ranai tükündıfemboe. ³⁵ Sünü hıfı ranai ana awarındıhoemboe, nga asu wandı hoafı ranana ngiri awandıhoayo, nga wanı.”

*Nindou mamı aiamboanı moai Adükarı ai tüküfembo sı ra fıfıreandı
(Mak 13:32-37; Ruk 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Nga asu Nindou Hondü ai tüküfembo sı ranınambo nindou mamı-amboanı moai fıfıreandı. Asu ranı sı tüküfemboayo ra sünambeahındı nendanemo asu Nımorı aiani ra moai fıfırundı. Nga moanı Afındı ai yangırani ranı-moatükunı ranahambo fıfıreamboayu. ³⁷ Nindou Hondü ranai tüküfembo sı ranana Noa nınguambe ra sımboanı nahu-raindımbœ. ³⁸ Sapo horombo hohoambu ai tüküfe-koateyoambe ranı-sımboanı ra nindou ai moanı sesı sahüsi hoe sımındeı asu nımorehı nındowenihı anamındühiyahi heimbo bıdıfıranı hondü ranambe Noa ai botambe aboeda kamefuendı. ³⁹ Ranı-sımboanı ra nindou ranai ranı-moatükunı tüküfemboayo ranahambo moai fıfırıhındı, nga ai moanı sırı mbırowohı ratüpurıyei hei-ane asu hohoambu ranai tüküfehü aheimbo pare gogomaramındındüri. Moanı yahurai-anımbœ sünguna Nindou Hondü ai tüküfıyuambe tükündıfemboe. ⁴⁰ Ranı-sımboanı ana nindou yımbu ai nümbürambe ratüpurındafandühi nımbafandanı anımbœ, nindou ngorümbo nderümündühi asu ngorü ai moanı rande bodıboadiranı nıngumbui. ⁴¹ Nımorehı yımbu ai mbanı hırındafıhı nımbafeanı anımbœ asu ngorümbo ndemünduanı asu ngorü ai moanı rande bodıboadeandanı nıngombœ. ⁴² Awi se hıbadümbo nıngomo, nga nıni-sımboanıyo sıhamundı Adükarı ai tüküfemboayu ra se moai fıfırundı. ⁴³ Awi se randu hohoanımondımo. Worı aharambüriyu haya hümbuhünı nindou ai nıni-sımboanıyu ahandı worambe hümbuhünımbœ tüküfemboayu ra fıfıreandı ana, nindou ranai ngiri apu. Nga ai hümbuhünı nindou worambe tükündüfımbui mbüsü haya yangırı günde nımandü ngumbui. ⁴⁴ Ranımböhündambo anımbœ se-amboanı muıguambo sı aho ra hıbadundühi nafındündümo nımandımo. Nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ranahambo se mıtanıründümo houmbo hıdıbo-hıdıboyomondambeanımbœ moanı ai sümbundamündü tükündüfımbui.”

Nindou ratüpurıyafanırinandeımbı aboedı asu moaruwai rana-hafandı kafoefe hoafı

(Ruk 12:42-46)

⁴⁵ “Asu düdı ratüpurıyu-randeımbı kaoworı hohoanımo-koate dıdıboadıre-randeımbı fıfıreandeımbı nındouayua? Nindou ranai ana sapo ahandı bogorı nındou-mayu ranai ahamboya, ‘Se nındou ratüpurıyomo-rundeımbı bıdıfırı-memo ranahamumbo hıbadapuri,’ yahu haya kafoarırı hınıngımarırı ranani sapo ai ahamumbo sesı segopurımbœ sımboanı yıbobofe segopurımböhünda. ⁴⁶ Nındou ranahandı bogorı nındou ai worambe tüküfi hoeiriranı asu nındou-mayu ranai sapo ahandı bogorı nındou ai refembo hoafımayu süngu rawareandı ranana nındou ranai moanı hıhıfı-hıhıfımbıyuwamboane! ⁴⁷ Ro nda sıhamumbo anıhondumboanahı hoafehapuri, bogorı nındou ranai nındou ranahambo ahandı

munguambo moatükunî ranahambo hifandimbo bogorimbondirî hîñîngîndirûmbui. ⁴⁸ Nga asu nindou ranai, moaruwai ratûpurîyu-randeimbi nindouayu ana, asu ai ahandî fimbo rande hoafînduhû anîmboya, Wandî bogorî nindou ai ngîrî awi nîmai tükündüfiyu mbûsûmbui. ⁴⁹ Rananîmbo asu ai ahandî mamî ratûpurîyomo-rundeimbi-memo ranahamumbo piyu haya bubuhaindûpurûhî asu sesi dedû wakîndeandûhî bia ra ndûmündî, nindou bia sîmîndîmo-rundeimbi ranî-babîdî hoanguhû rarandu wakîndeambui. ⁵⁰ Rananîmbo asu mamî sîmboanî sapo ratûpurîyu-randeimbi-mayu ranai ahandî bogorî nindou ranai tükûfemboayu ra mîtanîramündû haya hîdîbo-hîdîboyuambe anîmbo tükündüfimbui. ⁵¹ Rananîmbo asu ahandî bogorî nindou ai ahambo kibodîrîndirî mbunda asu nindou wosîhoaforî hoafîyeimbi ranambendirîmbui. Rananîmbo asu ai ranambendîfihî heindûhî yahafî sisînderîmboe.”

25

Yihoarîfamborî 10 ranahei kafeefe hoafî

¹ “Ranî-sîmboanî ana God ngîñîndî sûnambe hîfandarandî ra ndahurai anîmbo tükündîfemboe. Mamîmbo yihoarîfamborî 10 ranai nindou mamî nîmorehî semündû haya masûfuwa asu ai ahei ram hai ra fufurûhûmündî hehi ahambo nafîñî nafoarîfihî fihambo mahei. ² Hondahüyahindeimbi-mayei (5) ranai moanî hohoanîmo-koateyei, nga asu ngorû hondahüyahindeimbi-mayei (5) ranai aboedî fîfîrîhindeimbiyei. ³ Sapo nîmorehî hohoanîmo-koate-mayei ranai ahei ram ra sahûmündî, nga asu moai ram hoe bîdîfîrî fuihûmündî. ⁴ Nga asu nîmorehî dîboadîre fîfîrîhindeimbi-mayei ranai ahei hoe hîpîrî-mayo ranambe hoe fuihûmündîhî ahei ram dîboadorîhi masahûmündî. ⁵ Ranîyei asu sapo nindou nîmorehî semündûmbî-mayu ranai nîmai tükûfe-koatemayuwamboyei asu aheimbo yapombo hîmbo-marandûramboyei moanî rarîhi yapombo boarîhehi hehi kurîmayei. ⁶ Ranîyo hombo nîmbî mbusûmondûhî nindou mamî ranai mîngîyowuhû yahuya, ‘Sapo nindou nîmorehî semündûmbî-mayu ana nda! Nga asu se ahambo sühûsi nafoarîhorî fihîrîhorîmîndei!’ mehu. ⁷ Ranîyei nîmorehî-mayei ranai mungu botîyahindûhî ahei ram hai ra yimundîfembo dîdîboadomafandîhündî. ⁸ Ranîyei asu nîmorehî hohoanîmo-koateyeimbi-mayei ranai nîmorehî aboedî fîfîrîhindeimbi-mayei ranai hoafîyeihû seiya, ‘Awi se yîhoefîmbo ndûhî sîhei-mayo hoe bîdîfîrî fuisehi, nga yîhoefî ana hümaraso,’ maseiamboyei. ⁹ Asu nîmorehî aboedî fîfîrîhî-rîhündeimbi ranai hoafîyeihû seiya, ‘Yowanî, ngîrî ndehundî. Hoe ndanana sîheimboane asu yîhoefîmboane ra ngîrî sîmongoründamîndîmunî. Nga awi hîhîrîndahi ngei stoa worambeahîndî se-amboanî sîheipoanîmbo pemîndei,’ masahündûramboyei. ¹⁰ Asu ranîyei hohoanîmo-koate nîmorehî-mayei ranai stoanambo hoe pemîmbo hîhîrîyahi mbahei nou ranambo amongonîmbo nindou nîmorehî semündûmbî-mayu ranai tükûmefiyu. Ranîyei asu hondahüyahindeimbi nîmorehî nafîrîhûmündimbû-mayei ranai nîmorehî semîndîmbo sesesî fondî-mayo ranambe nindou-mayu ranî-babîdî kefoehî mahûsi. Ranîyo asu ranambe kefoefe hombo yîpurî ra pamaiaro. ¹¹ Ranîyei asu sîngunambo hondahüyahindeimbi nîmorehî bîdîfîrî-mayei ranai tükûmehîndî. Ranîyei asu ai rarîhi pukûna hoafîyeihû

seiya, 'Adükari, Adükari, se yihoefimbo yipuri sübüduhawamuni dígifo,' sei hoafimaye. ¹² Raniyu asu nindou ranai simbori aheimbo hoafiyundühi yahuya, 'Ro siheimbo anihondumboanahi hoafayahi, se ngiri keboehindi, nga roana moai siheimbo fifirhearü,' mehundüri." ¹³ Sisas ai ndeara hoafi moendi-reandühi yahuya, "Awi se hibadumbo, nga moai se Nindou Hondü ai tüküfembo si ane asu rani simboanane ra fifirundi," mehu.

*Nindou ngimi ratüpuriyomorundeimbi ranahamundi kafoe fe hoafi
(Ruk 19:11-27)*

¹⁴ Sisas ai asukai hoafiyuhü yahuya, "Rani si tüküfe simboani ranana ndahurai-ane. Mam simboani nindou mam ai ahandi wori ra hiningife hefe ngörü hifina hombo mehu. Raniyu asu ai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo mborai yahupuri mbura ahandi munguambo moatükuni ahamundi warambe hiningimareandi. ¹⁵ Nindou-mayu ranai ahandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranahamundi ngusüfo nginindi küru hohoanimoemo rani simogodühi kaki hoari ra ahamumbo yibobore yimbumareapuri. Nindou ngörumbo 5,000 kaki hoari sagado. Ngörumbo 2,000 kaki hoari sagado. Asu ngörümöyü ranahambo 1,000 kaki hoari ra sagado marandi. Raniyu asu ai ahamumbo yare hiningiareapuri haya ngörünamefiyu. ¹⁶ Ratüpuriyu-randeimbi nindou sapo 5,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai nimahunou kaki ranambo kaki semindi ratüpurambe sihai haya ratüpuriyuhü rani-fihindi 5,000 asukaiyu raniwami masemündu. ¹⁷ Asu mam yahurai safi nindou sapo 2,000 kaki hoari masemündu-mayu ranai kaki rani-fihindi 2,000 asukaiyu raniwami masemündu. ¹⁸ Nga asu nindou sapo 1,000 masemündu-mayu ranai ahandi bogorindi kaki ra semündü hu hifambe kakirihai mbura hifambe dibo samboare hiningimareandi. ¹⁹ Nindou ranahamundi bogori-mayu ranai anguni hu gedühi nungu nungumbo asu ai ngoafina hihirifi hu tüküme fiyu. Raniyu asu ai ahandi kaki nindoumbo yibobomareapuri-mayo ranahambo nindou rani babidimbo hoafi dibo adondheapuri yahu haya. ²⁰ Nindou 5,000 kaki masemündu-mayu ranai tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo 5,000 ngörü-mayo ra masagado. Asu ai ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adükari, se wambo 5,000 kaki masowandiri, nga awi se nda hoeiro. 5,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ngörü 5,000 kaki masahamindih nda,' mehuamboyu. ²¹ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondumbo hondü ratüpuriyafi-randeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni diboadiro-randeimbanafi. Nga asu rani-mbohündambo animbo hapon-dani ana shambo ro adükari moatükuni hifandimbo amboani bogorimbondihe hiningindihéaninimboyahi. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,' mehundo. ²² Raniyu asu nindou 2,000 kaki masemündu-mayu ranai-amboani tüküfi ahandi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adükari, se wambo 2,000 kaki masawandiri, nga awi se nda hoeiro. 2,000 kaki-mayo se masawandiri rani-fihindi ro ngörü 2,000 kaki masahamindih nda,' mehuamboyu. ²³ Asu ahandi bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Se aboedi hamindi ramarowandi. Seana aboedi asu anihondumbo hondü ratüpuriyafi-randeimbanafi. Seana moani akidou moatükuni

dibo adiro-randeimbanafi. Nga asu ranimbohündambo animbo hapon-dani ana sihambo ro adukari moatükunî hifandimbo amboanî bogorimbondîhe hiniŋgindîheaninimboyahi. Asu se mborai sühüfi ranahambo rodibo hihifi-hihifinde,' mehundo. ²⁴ Raniyu asu nindou 1,000 kaki masemündu-mayu ranai-amboanî tüküfi bogori nindou-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, 'Adukari, ro sihambo fifirîheaninimboanahi. Seana nindou awi himboari handini-yafeimbi ŋginindî hamindanafi. Seana nîne-moatükunî se hifrowandeimbi-hündiyopoi nîmbûrambeahindî sesi ra yimungurandîfi arandî. Asu nindou amurî ai nîni-moatükunî mangirîyo bubufoarhinde-imbihündane seana sesi ra guguro arandî. ²⁵ Ranimboyahi asu ro sihambo yihimbombo sihafî kaki ra sahamindî ha hifambe kakirîhi dibo masamboariheandî. Sihafî munguambo kaki ini nda, nga se rando hoeindowandî,' mehundo-amboyu. ²⁶ Asu ahandî bogori nindou-mayu ai hoafiyuhü yahuya, 'Awi se ana ratûpurîyafi-randeimbi nindou moaruwai, ratûpurî-koate yihoaruko yihoaruko-yafeimbi nindouanafi. Nindou ŋgorü ai ratûpurîyumbü ranahandî ro sesi yimungurahamindî asu nindou ai nîne ahurî buburandeimbi ranahandambohöndî ro sesi ra yimungurihamindî gugurihe arihandî ranahambo awi se wambo ndoro fifirîwandîrimbo-wamboayafi? ²⁷ Asu awi refe anasi, se kaki wandî ra sapo kaki sihefe arandî worambe sihofani animbo, asu ro tükündaheandühi amboanî kaki bidîfirî ranîwamî nandîhe ndahamindimbohündisi. ²⁸ Haponda ahandî warambeahindî kaki ra ndowandümo mbundu nindou sapo 5,000 kakümbi-mayu ranahambo dabudo. ²⁹ Nga ai sapo nîne-moatükunî simongori-maramündu ranîfihî bidîfirî pandeamboe. Nga asu nindou düdi ai nîni-moatükunîyo ranahambo wanayu ana, asu ai nîni-moatükunîyo ai akîdou asihendî ra ahandî-mayo mungu fuimindimboane. ³⁰ Nga yihoaruko-yihoarukoyumbü nindou ranahambo weindani hondü nimbî nîmaroambe pinduwurü. Rananimbo ai ranambe nîmandumbo heinduhü yahafî sisinderimboe,' mehu.

Nindou Hondü ai munguambo nindou ranaheimbo yibobondearümbui

³¹ "Süngunambo Nindou Hondü ranai bogorimbondüfi tükündüfihü ahandî sünambeahindî nendî ranîbabîdimbo ana, asu ai ahandî munguambo moatükunî hifandimbo nîmarî fondî ranîwamî nîmandümbui. ³² Rananimbo asu munguambo hifi ranîhöndambo nindou ranai ahandî hanŋifohü gugurîndearümbui. Rananimbo asu nindou ranaheimbo sapo sipsip hifandîrandeimbi nindou sipsip ŋgorünîni yibobore asu meme ŋgorünîni yibobore arandî nou rande yimbumbonde yibobondearümbui. ³³ Randeandühi animbo ai sipsip ahandî warî hondünî hiniŋgîndearühî asu meme ahandî warî kadüdanî hiniŋgîndearümbui. ³⁴ Rananimbo asu Bogori nindou ai nindou ahandî warî hondünî amarei ranaheimbo hoafîndundürühî animboya, 'Se ana siheimbo wandî Ape ai aboedî-aboedîmareandürane, nga se mborai sühüsi. Rananimbo asu se sühüsi God ŋginindî hifandîrandî ranahambo sapo wandî Ape ai siheimbo semindimbo horombo hifi sünü hapoadumbo simborîyoambe raraore nafîramündü masihendî ra sahümundi. ³⁵ Sapo ro wembomboyahani asu se wambo sesi masehindîri. Ro

amindaninjomboyahani asu se wambo hoe simindimbo masehindiri. Ro nindou amuri tüküyaheandani asu se wambo sahümundihündiri sihei worinimarihindiri.³⁶ Ro hoeari-koate nimboahani asu se wambo hoearinambo yihurumarhindiri. Ro angünümboyahani asu se wambo hifandimarihündiri. Ro karabusambe nimboahani asu se wambo hei wakimafoarhindiri. Ro hoeari napo-koateyahan se wambo hoearinambo wandi fi yihurumarhindiri,' mehu.³⁷ Nindou mbumundi-maye ranai ahambo simbori hoafindahindowohü animboya, 'Adükari, nüngu-sümboaniyo sihambo hoeirihunina wembombomefa sesi masahunini, asu sihambo hoeirihunina amindaninjombomefa hoe simindimbo mafuihunini ra?'³⁸ Nüngu-simboaniyo ro sihambo hoeirihunina nindou amurimboyaf tüküyafoanda sahumindefinini yihoei worinirihunini, asu hoeari-koateyafani hoeari yihurumarihunina?³⁹ Asu nüngu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihunina angünümboyafi asu karabusambe nimbafi randani ro hefi wakimafoarihunina?' mbiseimboyei.⁴⁰ Asu Bogori nindou ai aheimbo simbori hoafinduhü animboya, 'Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafayahandüri, nine-moatükuni se moani ndüri-koateyeimbi nindou wandi ranahambo se ramarhind ranana wambo rihündiri rarihi marihündiri!' mbüsümbui.

⁴¹ Rananimbo asu ai nindou ahandi wari kadüdan animboei ranaheimbo hoafindundürühi animboya, 'Se awarihehindeimbi nindou-anei. Andai se wambo hinngirihindiri ragu ngei! Seana hai moani yare koadürümbo horoweimbi God ai didiboadore nafamündi Satan asu ahandi nendi ranahamumbo hinngimareandi ranambe ngei!⁴² Sapo ro wembomboyahani ra se moai wambo sesi sehindiri. Ro amindaninjomboyahani se moai wambo hoe simindimbo sehindiri.⁴³ Ro nindou amurimboyaha heheya tüküyahindani se moai wambo sahümundi-hündiri sihei worinirihindiri. Ro hoeari-koate nimboahani se moai wambo hoearinambo yihururhindiri. Ro angünimboya, karabusambe nimboaha raraorihanda se moai wambo farihelihindiri rihündi,' mbüsümbui.⁴⁴ Asu ai-amboani simbori ahambo hoafindahindowohü animboya, 'Adükari, nüngu-sümboaniyo ro sihambo hoeirihuninani se wembomboyafi, hoeimbo amindaninjomboyafi, nindou amurimboyaf tüküyafo, hoeari-koate nimbafi, angünümboyafi asu karabusambe nimbafani ro sihambo farihafenini-koatemayefa?' mbiseimboyei.⁴⁵ Asu Bogori nindou ai aheimbo simbori hoafindühi animboya, 'Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafehandüri, se sapo moani ndüri-koateyeimbi nindou wandi ranaheimbo farihefendürimbo moei ase ranana asu se wambo amboani farihefendürimbo moei seihane!' mbüsümbui.⁴⁶ Rananimbo asu nindou ndanai koadürümbo koadürümbo tinjirifo adükari ninngoweimbi ranambe mbihei-amboane, nga asu nindou aboedi mbumundi-maye ranai-animbo yangiri koadürümbo koadürümbo ninngoweimbi ranambe mbihei-amboane," mehu.

26

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo hifokoezimbo hoafi fifierimarundi

(Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ Sisas ai rani yamundiŋe hoafi ra moendiŋeandühi asu ahandi süngururü-rundeimbiŋbo hoafiyupurühi yahuya, ² “Se fifirumboanemo, nga awi asoungu God Israer aboedambomareandi hohoaniŋmombo Si (Pasofa) tükündiŋfemboe. Asu sesi sesiŋbo si ranambe aniŋbo Nindou Hondü ranahambo hürütümbi nindou-yomondi warihündiŋfimbui ahambo hifokoefimbo-hündambo niŋmifihi tikondüründiŋmo pandüwurimboemo,” mehupuri. ³ Raniyomo asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindouyomo, asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai bogori hondü nindou Godimbo sesi sihai-randeimbi ahandi ndüri Kaiapas ranahandi adükari worambe mamiguguriŋmefundi. ⁴ Raniyomo asu ai Sisasiŋmbo diŋbo kikihiyimündi hefi hifokoefimbo yahomo houmbo hoafi ra fifiriŋmarundi. ⁵ Asu ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Rani-moatükuni ra nindou afindi fandiŋe sesesambe ana refepoani, nga asu nindou afindi ranai hoafi afindafindiŋdeihii ngoafi moaruwaimbo-ndihimboyei,” mehomom.

Betani ngoafihü niŋmorehi mamii ranai Sisasiŋdiŋwami fisiŋarümbi moatükuni kamareando

(Mak 14:3-9; Son 12:1-8)

⁶ Mamii, Betani ngoafihü Sisas ai Saimonindi worambe mamaru. Nindou ranai horombo miŋmaniho masimeiyu haya mamaru. ⁷ Sisas ai nindou ranahandi worambe sesihi niŋmaru-ane niŋmorehi mamii ranai ahambo sowana tükumefeyo. Ai niŋmoei hiŋpirambe sanda aboedi fisiŋarümbi kiki afindiŋfihii semindi-weimbiŋhündi ra semindi haya tükumefeyo. Raniyo asu Sisas ai sesi fondi-mayo raniŋkimi niŋmaruambe ai sanda ra ahandi mbiŋro wafuambe kamareando. ⁸ Raniyomo asu Sisasiŋmbo süngururü-rundeimbi ai rani-moatükuni ramareandi raniŋmbo hoeiru houmbo ngiŋnindi hoafiyomondühi düduyafundühi yahomoya “Niŋmoe niŋmorehi ndanai sanda nda yatikiŋi-yatikiŋiŋira wakareandi?” ⁹ Awi sanda ndanana kiki adükariŋfihii aniŋmbo koarihefihii kiki semindi mburumbo nindou napo-koate-mayei ranaheimbo kiki ra saimboyosi,” mehomom. ¹⁰ Sisas ai fifireandi ahambo süngururü-rundeimbi ai niŋniŋmoe hoafimemo raniŋmbo ra. Raniyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra niŋmoe niŋmorehi ndanahambo moaruwaimboarundi rana? Ai ana moani siŋbamindi hamindi moatükuniyo wambo ramareandi rananasi. ¹¹ Nindou napo-koateyeimbi ranai ana se babidiŋ munguambo si ra niŋboadeimboyei, nga asu roana ngiriŋ se-babidiŋmbo munguambo si ra niŋmoeahi. ¹² Aiana sanda raniyo wandiwami kamareandi sapo wambo samboefendiŋimbo diŋdiŋboadoreandühi. ¹³ Haponda ro sihamumbo aniŋhondümbi-anaŋi nda hoafehapuri, munguambo hifi ndanühi niŋniŋ ngoafihüyo Godindi hoafi ra wataporimboayo ana, niŋne-moatükuni ai wambo ramareandi ra ahandi hoafomböhünda wataporimbondühi-ndühiŋmboyei,” mehu.

Sudas ai Sisasiŋmbo bogori nindouyomondi warühiŋdiŋhinimboyahi mehu

(Mak 14:10-11; Ruk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Raniyu asu Sisasiŋmbo süngururü-rundeimbi nindou mamii ahandi ndüri Sudas Iskariot ai Godimbo sihourundeimbi nindou bogori-memo ranahamumbo sowana hüfu düdufipurühi yahuya, “Se wambo niŋniŋ-moatükuni mandaundiŋi ro Sisasiŋmbo sihamundi warühi yirümondihinanii rana?” mehupuramboemo. Raniyomo asu ai ahambo

kakî hoarî 30 ra tapuiyafu masabudo. ¹⁶ Raniyu rani-simboani piyu haya Sudas ai Sisasi-mbo ahamundi warûhi yirûmofi hohoanimo tûmarandi.

Sisas ai ahambo sünggururundeimbi babidi sesesi sesi ra masowasümo

(Mak 14:12-21; Ruk 22:7-14; Son 13:21-30)

¹⁷ Adûkarî si bret yis pefe-koate weangurûhi tüküfeyoambe rani simboani Sisasi-mbo sünggururû-rundeimbi ai tüküyafu ahambo düdururûhi yahomoya, “Nahaniniyo sesesi sesi ra ro sihambo didiboadofembo se hohoanimoayafa?” mehomondamboyu. ¹⁸ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurûhi yahuya, “Ngoafi adûkarî ranûhi animbo ngomo, nindou mamî ranahambo hoafindimondûhi animboya, ‘Nindou yamunde-randeimbi ai yare hoafiyuhû-randeimbi ai yare hoafiyuhû yahuya, “Wandi si ndeara tüküfemboane, nga ro wambo sünggurundîrî-rundeimbi babidi sihafî worambe Pasofa sesesindefo sefimboanefî,” ’ mbisi-mo,” mehupurî. ¹⁹ Ahandî sünggururû-rundeimbi-memo ranai moani mamî Sisas ai hoafimayupurî süngu sapo sesi ra didiboadomarundi. ²⁰ Ndeara nimbambe Sisas ai ahambo sünggururû-rundeimbi 12-memo rani-babidi sowasümondûhi mamarimo. ²¹ Sesambe Sisas hoafiyuhû yahuya, “Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapurî nda. Sehündî mamî ai wambo hürütûmbi-yomondi warûhi yirûmondandîrimbui,” mehuamboemo. ²² Ahandî sünggururû-rundeimbi ranai rani hoafi ra himboriyomo houbmo ngusüfoambe afindî hohoanimorapurûhi asu ahambo ngorû ai düdufe, ngorû ai düdufeyomondûhi yahomoya, “Adûkarî, royahi? royahi?” memo. ²³ Raniyu asu Sisas ai simborî hoafiyupurûhi yahuya, “Nindou mamî wakîrîhu nimarefimbo bret hipîrî mamî ranambe foare haya asesu ranai-animbo wambo nindou hürütûmbi-yomondi warûhi yirûmondandîrimbui. ²⁴ Baibor ai Nindou Hondû ranahambo hoafimayo süngu ai yifindûmbui. Hipoi-animboembou ani nindou düdi ai Nindou Hondû ahambo nindou hürütûmbi-yomondi warûhi yirûmoarirî. Nindou ranai ana nimboe hondî ai wakîmarimindo, nga ambemboyu!” mehupurî. ²⁵ Sudas sapo ai ahambo nindou hürütûmbi-yomondi warûhi yirûmorireimbi-mayu ranai hoafi karîhoeihû ahambo düdurirûhi yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, awi se yaro hohoanimoyafûhi rombayahi safimboyafi?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai ahambo hoafiyundûhi yahundoya, “I sapo se hoafimayafi mbisesi,” mehu.

Adûkarîndî sesi Sisas ahandi-hoarî sünggururundeimbimbo masagapurî

(Mak 14:22-26; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²⁶ Ai mamî sowasümondûhi nimarimombo Sisas ai bret bidîfirî ra semündü Godimbo hîhîfirûrî didibafîfi mbura hîfîtîre haya ahambo sünggururû-rundeimbi ranahamumbo sagapurûhi yahuya, “Ndanana wandî fi safane, nga sowandümo mburu sowasümo,” mehupurî. ²⁷ Raniyu ai asûkaiyu hipîrî ra semündü haya Godimbo hîhîfirûrî mbura sagapurûhi yahuya, “Munguambo se hipîrî ndanambe ndimindimo. ²⁸ Ndanana wandî horane, sapo Godîndî hoafi femindî shife ngînemîndimbo moatükunane. Wandî horî ra nindou afindî ahei moaruwai hohoanimo-ambeahîndî aboedambo-fembohûnda

kamefoendane. ²⁹ Ro nda sihamumbo hoafehapuri, ro wain hoe nda ngiri asukainda ndimindihi, nga awi nga ngambo wandi Ape nginindi hifandirandi ranambeyahi animbo ro simbori wain hoe ra se-babidimbo ndimindimboyahi,” mehu. ³⁰ Raniyomo asu ai heru mam heruyomo mburu Orif nini wafunambo mahafomo.

*Sisas ai Pitamboya, Ro moai ahambo fifirihini mbusumbui, mehu
(Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)*

³¹ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurui yahuya, “Ndan nimbokoani ana munguambo se wambohundambo sihamundi anihondumbofe hohoanimo hinngindumboemo. Sapo Bailbor ai yare hoafiyowohu yahoya, ‘Ro sipsip hifandira-randeimbi nindou ranahambo hifokoandihinani animbo

asu sipsip ranai buküründe wakindihimboyei,’ Sekaraia 13:7 meho süngu. ³² Nga asu süngunambo ro yangiri botindahe heheambo ana, Gariri hifinambo sihamundi wagabe ro boatei ngümboyahi,” mehupuri. ³³ Raniyu Pita ai hoafi karihoeihü Sisasimbo hoafiyundui yahuya, “Munguambo nindou sihambohünda ahamundi anihondumbofe hohoanimo hinngarundi amboani asu roana ngiri wandi anihondumbofe hohoanimo hinngindiheandi,” mehundo. ³⁴ Asu Sisas ai Pitambo hoafiyundui yahuya, “Pita, ro nda sihambo anihondumboanahi hoafehanini, nimbokoani kakaro ai hoafikoateayambe animbo se rando hoafindafui animbo ngimimbo ‘Ro moai Sisasimbo fifirihini,’ mbisamboayafi,” mehundo. ³⁵ Raniyu Pita ai simbori hoafiyundui yahuya, “Ro sedibo yifayahi amboani i ambe, nga asu ro ngiri randihe yahurai hoafindahi,” mehu. Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi-memo mungu amboani maru Pita hoafimayu süngu yaru hoafimemo.

*Sisas ai Getsemanih Godimbo didibafimayu
(Mak 14:32-42; Ruk 22:39-46)*

³⁶ Raniyu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi nini nümüri mam Getsemanih hifomo tüküyafundui hoafiyupurui yahuya, “Awi se ndanui nimandimondani animbo asu ro gogu ranui nga Godimbo didibafinda,” mehupuri. ³⁷ Ai Pita Sebedindi nitori yimbuyafani ahamumbo sepürümüdi haya mahu. Raniyu Sisas ai rani-simboani ngüsü afindi hohoanimoyuhü asu ahambo afindi ngüsüfoambe moaruwaimariri. ³⁸ Raniyu asu ai hoafiyupurui yahuya, “Afindi hohoanimo wandi ngüsüfoambe amaro ranai afindi hamindi tükufendirühane asu ai wambo borife pefendirimbo yangirayo. Nga awi se ndanui nimandimombo ro-babidimbo moani himboari yangiri hibadundi,” mehupuri. ³⁹ Raniyu asu ai akidou sühüfi hu ahandi mbiro ra hifini hifambe amofihü Godimbo didibafiyuhü yahuya, “Wandi Ape, nüngurithi refemboayo ana, moani yahurai tinrifombü hipiri wandi waminindi ra sowandifi raguanamboro! Nga asu rani-moatükuni refembo ra ro randihea sambo hohoanimoyahui-yahipoani, nga moani se hohoanimoayafi süngu,” yahu didibafimayu. ⁴⁰ Raniyu asu ai hihirifi ahambo süngururü-rundeimbi ranahamumbo hoeireapurane ai yapomboyafu houbu mapomo. Raniyu asu ai Pitambo hoafiyundui yahuya,

“Nindou ngimi ra awi se nimboe moani bodifombo amboani ro-babidimbo himboari yangiri hifandühi nimari-koatememoa? ⁴¹ Se moani hibadumbo didibafindimondühi nimandimo. Rananimbo asu nime-moatükunî sihamumbo moaruwai hohoanimo ranahambo süngu hühindeapurimboe. Sihamundi ngusüfo aiana refembo yaho, nga asu sihamundi fi ranane ai awi mboshoasirayo,” mehupuri. ⁴² Asükaiyu mamimbo Sisas hu didibafihî yahuya, “Wandi Ape, tiririfombü hipiri ndanai wambo gübüsifofendiri-koateyowanî, asu ro rani-moatükunî ra asimindihî ana, sapo se ninimboyo refembo hohoanimoayafi rani-süngu refemboane,” mehu. ⁴³ Asükaiyu hihirifi hu ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoeireapurane ai moani mapomo. Ai moai ahamundi himboari ra yangiri birihoai ningopuri. ⁴⁴ Raniyu asu Sisas ai asükaiyu ahamumbo yare hinigireapuri haya ngimimbo noure mamî weangurühi hoafimayu hoafi yahurai hoafiyuhü didibafimayu. ⁴⁵ Asükaiyu ai ahambo sünggururü-rundeimbî ranahamumbo-so tüküfi hoafiyupurühi yahuya, “Awi se moani fi-haru apomondühiyomoa? Awi Nindou Hondü ranahambo moaruwai hohoanimo-yomondeimbî nindou ranahamundi warihufembo akimî tifireamboane. ⁴⁶ Botiyafu houmbo mborai ngefo. Awi se hoeiru nindou mamî ndanai wambo hürütümbi-yomondî warühi yirümayondirimbo ndanüngu,” mehupuri.

Sisasimbo mbumaründümo

(Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴⁷ Sisas ai wataporimborandühi nüngu ane asu Sudas, sünggururü rundeimbî 12-ambeahindi nindou mamî, ai tüküme fiyu. Godimbo sihou-rundeimbî bogori nindouyomo asu Suda-yafe bogoriyomo ranai nindou afindi safi ranahamumbo koamarihoupura pisao yihimindi asu nimihari adükari ra fufuründümo houmbo Sudas babidimbo tüküme fundî. ⁴⁸ Nindou sapo Sisasimbo nindou hürütümbi-yomondî warühi yirümo fimbo-mayu ranai nindou afindi ranahamumbo dibo hoafi hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ro ahambo wakikihindühünani animbo aiani, nga se ahambo mbundüründümo,” mehupuri. ⁴⁹ Raniyu asu nimai Sudas ai Sisasimbo-so hüfu hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbî, karihasi,” yahuhü wakikihimarüri. ⁵⁰ Raniyu asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Wandafi, rani-moatükunî ra se refembo asafi, nimai raro,” mehundo. Raniyomo asu nindou afindi ranai tüküyafu Sisasimbo mburündümo mburu kikihisafi-marürindümo. ⁵¹ Raniyu asu nindou mamî Sisas dibo manüngu ranai sisirifihiyu ahandî pisao hoearambeahindi hüramündî nüngumboyu bogori nindou, Kaiafas, ranahandî ratüpuruyu-randeimbî-mayu ranahandî himbohoeari mafafoareandi. ⁵² Raniyu Sisas ai nüngumbo ahambo hoafiyundühi yahuya, “Pisao ra se sowandifi koadürambe sando. Nindou mungumbo düdi ai pisao asowandümo ana, asu ai pisao ranambo yifindimboemo. ⁵³ Asu ro wandî Apembo wambo farihendiri-mbohünda mingingdahani asu ai sünambeahindi nendi bidifiri ami 12 ngasündeapureimbî ai koarihufemboayu ra awi se moai fifirowandiyoy? ⁵⁴ Nga asu rani-süngumbo ana, nüngunde sapo Baiborambe yare hoafiyowohüya, ‘Rani-moatükunî ra moani yahurai rambifeyo-wamboane,’ meho ra yahurai tükümandifea?” mehundo. ⁵⁵ Raniyu asu Sisas ai nindou afindi

ahambo mbuimündumbo tüküme fundi ranahamumbo hoafi yupurühi yahuya, “Awi ro hūmbuhünūmbi nindou meha rani+mbō wambo mbuimindin+imbo se pisao asu ni+mar+ ra fufuründūmo houmbo si+fomomboemo? Ro afindimbo Godind+ worambe ni+marimbo hoafi yamundi+handuri habodi mar+handi, nga rani+simboani moai se wambo mburündūmond+ri. ⁵⁶ Nga asu rani+moatükuni ramefeyo ra Godind+ hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ai Baiborambe rand+femboe yahu haya sürü pamareandi rani+simogodühiyo ramefeyo,” mehu. Asu mungu süngururū-rundeimbi ranai Sisasi+mbō hini+ng+rüwuri houmbo mafoar+hoemo.

Sisas ai kansiri+yomondi himboahü tüküfi hoafi didibo adomareandi (Mak 14:53-65; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Godimbo sihou-rundeimbi bogori hondü, Kaiafasiyu ahinūmbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo asu bogori nindouyomo ranai guguru mamühi+yafu mamarimo. Raniyomo asu nindou ranai Sisasi+mbō mburündūmo houmbo nindou guguri+yafu ni+marimondühi worina sowaründūmo mahomo. ⁵⁸ Pita ai ahambo süngumaruri hüfu, nga asu ai moai ahandi fikimi akimi papühi+fiyu, nga ai Kaiafasindi wori giniri+mayo ranambe kefuoi hüfu hifandi-rundeimbi-memo rani+babi+dimbo mamaru. Ai nini+moatükuni Sisasi+mbō tükümandifendo yahu haya rani himboasafomboyu. ⁵⁹ Godimbo sihou-rundeimbi bogori asu munguambo Suda-yafe kansiri ai Sisasi+mbō hifokoefimbo-hündambo nindou ahambo tikefehefembo papi+hoafi+imbo kokomarurü. ⁶⁰⁻⁶¹ Nindou afindi ai tüküyafundühi Sisasi+mbō tikefehefe papi+hoafi+imbosi, nga asu ai moai nine moaruwai hohoanimo ramareandi ra mam+amboani ahambo hifokoefembo-hünda fifirirundi. Ndeara bidingiranambo hondü nindou yimbu ai botiyafine hafani hoafiyafinandowohü safaniya, “Nindou ndanai yare hoafiyuhi yahuya, ‘Ro Godind+ wori nda biri+boadihe mbundiha asu moani ngimi sihi yangiri asükainda fondihe hini+ng+indi+heamboyahi,’ mehu,” masafani. ⁶² Raniyu asu Godimbo sihou-rundeimbi+yomondi bogori hondü ranai botifi nüngumbo Sisasi+mbō hoafiyunduhü yahundoya, “Se moai nini+hoafi simbori nindou sihambo papi+hoafi+mar+nani+ ranahafan+mbō hoafiyopiri+mbō sihawandiyo?” mehundo. ⁶³ Nga asu Sisasi ai moai nini+hoafi ahambo simbori hoafiyundo, nga moani ai sisikoate manüngu. Asükaiyu bogori nindou-mayu ranai ahambo hoafiyundühi yahuya, “God yangiri+ nüngumbü-mayu ranahandi ndürinambo ro nda sihambo hoafiyahanini, nga hapo se nimoamo nda dabari+imbi hoafi simbori hoafindafi. Se Kraisi, Godind+ Nimorindafühi ana, haponda hamindi yihoefimbo hoafindafimuni,” mehundo-amboyu. ⁶⁴ Asu Sisasi ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Ndeara se rani+hoafi ra hoafiyafomboanafi. Nga ro sihamumbo munguambo hoafehapuri nda. Ngiri+ am+tata Nindou Hondü ranai bogori+mbondüfi God munguambo ng+nindeimbi ranahandi warihondani ni+mandü asu ai mburüngaiwami sünambeahindi kuduan+ hoeindüwurümbemo,” mehupuri. ⁶⁵ Raniyu asu bogori nindou-mayu ranai ngusüfoambe hüfirühi ahandi hoeari ra hireandühi hoafiyuhü yahuya, “Ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafayu. Hapondani ana nindou ngorü ai Sisasi ranahambo nine hoafi hoafombo tüküfepoani, nga wani. Se

ndeara ai Godimbo tirifoefe hoafi hoafimayu ra himboriyomombo-anemo! ⁶⁶ Asu se ra ahambo nunguru hohoanimoyomondüh+yomo-a?" mehupuramboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Ai ana sapo ai huti ramefiyumbowambo yifiyumbiyuwamboane," mehomomo. ⁶⁷⁻⁶⁸ Raniyomo asu ai ahandi ngusumboarambe nguri tifiyafundowohü bubumarüri. Asu nindou bidingiri ai pakarihourühi hoafiyomondühi yahomoya, "Krais, se nindou düdi ai sihambo harayunini ranahambo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nahurai hoafindafi," mehomomo.

*Pita ai Sisasimbo Ro moai ahambo fifirihini, mehu
(Mak 14:66-72; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Pita ai weindani rani hifini ginirambe nimiru-ane Godimbo sihou-rundeimbi bogori hondündi ratupuriyo-randeimbi mamani ranai ahambo-so tükufe hifo hoafiyohü yahoya, "Se-amboani Sisas Garirihündi rani dibomefoandane," mehondoamboyu. ⁷⁰ Asu munguambo ahei himboahü ai wani yahuhüya, "Roana se wataporimbo arandi ranahambo moai fifirihendi," mehu. ⁷¹ Raniyu asu ai giniri-mayo rani nafitambekimi mapenüngu. Raniyo asu nimorehi ngorü ai hoeirerühi nindou burimemo ranahamumbo hoafiyohü yahoya, "Nindou aiyu Nasaretihündi Sisas randidibo manüngu," meho. ⁷² Asukaiyu Pita ai wani yahumbo hoafiyuhü yahuya, "Roana haponda dabarehendi, ro nindou ranahambo ana moai fifirihini," mehu. ⁷³ Akidou hihiniingire safoareambo nindou ranühi burimemo ranai Pitambo-so tüküme fundi. Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, "Se ana ababidihindi nindou-anafi. Nga sihafi hoafi hoafayafi ranai Garirihundanafi yaho weindahimareanini," mehomomo. ⁷⁴ Raniyu Pita ai dabarifihi hoafiyuhü yahuya, "Ro tikai hoafindahani God ai wambo moaruwaimbo-mbireandira-mboane! Nga roana nindou ranahambo moai fifirihini," mehu. Raniyo asu kakaro ranai hoafimayu. ⁷⁵ Asu Pita ai ngusüfo pumaramündu sapo nine hoafi Sisas ai ahambo hoafimeindo ranahambo. Sapo ai yare hoafiyuhü yahuya, "Kakaro ai hoafikoateayambe animbo se ngimimbo rando wambo hoafindafühiya, 'Ro moai ahambo fifirihini,' mbisamboyafi," mehundo ranimbo. Raniyu asu Pita ai ginirambeahindi tüküfi haya afindi hamindi arani aranimayu.

27

*Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo
(Mak 14:1; Ruk 23:1-2; Son 18:28-32)*

¹ Ndeara siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogoriyomo asu Suda-yafe bogori nindouyomo ranai Sisasimbo hifokoeffimbo hoafi ra fifirimarundi. ² Raniyomo asu Sisas ahambo hüputüpurithou sowaründümo hifomo Romi-yomondi Israer hifi hifanda-randeimbi bogori nindou ahandi ndüri Pairatindi warühimarüwuri.

*Sudas ai yifimayu
(Ratupuri 1:18-19)*

³ Asu Sudas sapo Sisasimbo hürütürümbi nindou-yomondi warühimariri ahambo papi hoafiyu hifokoeffimbo hoafi ra himborimayu. Ranimboane ngusüfoambe afindi hohoanimoyuhü

ai kakî hoarî 30 ra hîhîre semündü hu Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorîyomo asu bogorî nindouyomo ranahamumbo masagapuri. ⁴ Ranîyu asu Sudas ai ahamumbo yare hoafîyuhü yahuya, “Awi ro hütîyahî moaruwai hohoanîmomayahî. Ro nindou ai nîni-moatükunîyo moaruwai refekoate ranahambo nindou hürütümbî-yomondî warühi yirûmomarîhini,” mehuamboemo. Asu ai sîmborî ahambo hoafîyomondühi yahomoya, “Awi ro ranahambo ra nîmboe mambîsefiyo? Ranî-moatükunî ra yîhoefî moatükunîyo, nga sîhafî moatükunî yangîrane ranana,” mehomondo. ⁵ Ranîyu asu Sudas ai kakî hoarî-mayo ra Godîndî worî ranambe pire haya ndamefiyu. Ranîyu asu ai hu wofîfîhî kiarü ahandî fi ra ahandîhoarî hîfokoamareandî. ⁶ Ranîyomo asu Godîmbo sîhou-rundeimbî ranai kakî pimareandî ra fufuründümo houmbo hoafîyomondühi yahomoya, “Kakî ndanana nindou hîfokoamefiyu ranahandî horî takîni kakane. Sapo sîhefî ahînûmbî hohoanîmo süngumbo Godîndî worambeahîndî kakî gugurîfe sîhefe arandî ranambe pefepoanî,” mehomo. ⁷ Kakî ranahambo wataporîmboru homo mamî nîmîndühi-ru sîhoemo houmbo asu ai kakî ranambo hîfî mamî ahandî ndürî Hîfî Sospen Nafîmbo Hîfî pemayomo. Hîfî ra angunpoedî nindou yîfiyeianî hîfîkefendürîmbo hîfane. ⁸ Ranîmbohündamboane haponda hîfî ranahambo rarîhi dükarîhindühiya Nindou Horî Hîfane, sei arîhündî. ⁹ Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbî mamî, Seremaia, ai hoafîmayu sîmogodühi rahurai tüküme Feyo. Ai yare horombo hoafîreandühi yahuya, “Ai kakî hoarî 30 ra masowandümo sapo Israer nindou bîdîfîrî ai horombo hoafîmayu süngu ai nindou ranahambo pemîmbohünda. ¹⁰ Ranîyo asu kakî ranambo Hîfî Sospen Nafîmbo Hîfî ra pemîmemo. Ranî hoafî ra Adükarî ai wambo randowandî mehu nou ane,” mehu. Asu moanî anîhondü ranî yahurai safî tüküme Feyo.

Pairat ai Sisasîmbo düdu düdumarîrî
(Mak 15:2-5; Ruk 23:3-5; Son 18:33-38)

¹¹ Sisas ai Romî-yomondî bogorî nindou, Pairat, ranahandî hîmboarühi manüngu. Ranîyu asu Pairat ai ahambo düdurîrîhi yahuya, “Se ra Suda-yomondî adükarî bogorî nindouyafî?” mehundo-amboyu. Asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafîyundühi yahuya, “Se ndeara raro hoafîyafomboanafîsî,” mehundo. ¹² Godîmbo sîhou-rundeimbî bogorî nindouyomo asu bogorî nindouyomo ranai awi ahambo papî-hoafîrürî hoangomosi, nga asu Sisas ai moai nîni hoafî akîdou ahandî yahamo tüküfendo. ¹³ Ranîyu asu Pairat ai ahambo hoafîyundühi yahundoya, “Awi se moai hoafî ra hîmborîyafîyo sîhambo ai papî-hoafarunîni ranahambo rana?” mehundo. ¹⁴ Nga asu Sisas ai sîmborî mamî hoafî akîdou-amboanî hoafombo moai hoafîyu. Ranîyu asu Romî-yomondî bogorî nindou-mayu ranai moanî adükarî hamîndî hepünîfe mahepünîfiyu.

Pairat ai Sisasîmboya Ai yîfiyumbiyuwamboane mehu
(Mak 15:6-15; Ruk 23:13-25; Son 18:38; 19:16)

¹⁵ Munngu hîmbanî Pasofa adükarî si tüküfeyoambe, munnguambo nindou ranai nindou karabusambeahîndî hîniñgîfiyuwanî aboedühi tüküfembo hohoanîmoyei marîhündî. Ranahambo ana Romî-yomondî bogorî nindou ranahamboyo hoafîyeianî ai nindou ranahambo aboedühi koarîheirî marandî. ¹⁶ Ranî-sîmboanî ana, munnguambo

nindou ai fífiríhoreimbí nindou ahandí ndürí Barabas ai karabusambe manungu. ¹⁷ Asu raní-símboani nindou afíndí ranai guguríyahi mameiamboyu Pairat ai aheimbo düdureandürühi yahuya, “Se ra nindou daboe ro ahambo karabusambeahíndí aboedühi koaríhefimbo hohoanímoayeia? Barabasiyu asu Sisas ranahambo Kraisaní sei aríhündí raníyu?” mehu. ¹⁸ Nga Pairat Suda nindou Sisasímbo ngusüfoambe moaruwairürühiyomo wandí warühi-marurü yahu haya ai ranímbo ndore fífirímareandí. ¹⁹ Pairat ai nindou hoafí yíboboferambo worí safambe nímaru-ane, ahandí nímورهí ai hoafí koaríhendühi yahoya, “Nindou ra níní-moatükuníyo ai refe-koatemayu ranahambo hoafí ana moai yangoro, nga se ahambo níní-nüngundorímboyafí. Hamaní nimbokoani ro ahambo yafogoadínambo hoeiríhiní hehea hídídímó apoyahühi afíndí hohoanímomayahí,” meho. ²⁰ Nga Gódmbo síhou-rundeimbí bogoríyomo asu bogorí nindou-memo ranai-yomo ai nindou afíndí ranühi mengoro ranaheimboya “Se hoafíndeianí anímbo Pairat ai Barabasímbo aboedühi koaríheirühi asu Sisasímbo hífokoambíríramboane,” yahomo houmbo aheimbo hohoanímombo ngusüfoambe botímarundürí. ²¹ Asu Pairat ai nindou afíndí ranaheimbo düdúfindürühi yahuya, “Se nindou yimbu ra nindou daboeí ro ahambo karabusambeahíndí aboeda koaríhefimbo hohoanímoyeia?” mehundüramboí. Asu ai símborí ahambo hoafíyahündowohü seiya, “Barabasímbo,” masei. ²² Asu Pairat ai hoafíyundürühi yahuya, “Asu refe ana, Sisasímbo Kraisi aríhündí ranahambo ra nüngumandíhina?” mehuamboí. Símborí mungu ai ahambo hoafíyeihü seiya, “Nímífhí tokoemündí pefímboani,” masei. ²³ Asu Pairat ai aheimbo düdúfindürühi yahuya, “Nindou ndanai níní-moatükuní moaruwai ramareanda?” mehuamboí. Asu ai moaní puküna hoafí nímoyamo karíhehindühi hoafíyeihü seiya, “Nindou ranahambo nímífhí tokoemündí pefímboani,” masei. ²⁴ Pairat ai ndare hoeireandane hoafí ranahambo wataporímboyo hombo ra waníyowohü ai ro ngíríndahi, nga yífiarí tükündüfíhü hoafí afíndí yagodomboe mehu. Raníyu asu hoe fúiyamündí haya nindou ranahei hímbóahü warí ahandí ra popoaifoareandühi hoafíyuhü yahuya, “Nindou ndaní ahandí yífi ra í ro hütirühünípoaní, nga raní moatükuní ra síheíhoaraneí,” mehu. ²⁵ Raníyei asu nindou afíndí munguambo ranai símborí ahambo hoafíyeihü seiya, “Ai hütí yífmboayu raní-moatükuní ra yíhoefane asu yíhoefí nímorí ranahei ane!” masei. ²⁶ Raníyu Pairat ai Barabasímbo aboeda koamaríheira aheimbo sowana mahu. Raníyu asu ai Sisasímbo daboadaní ndüfuri-ndüfurífoarüwuri mehua ahambo nímífhí tokoemündí pefímbohünda amí-yomondí waríhúmarí.

*Ami ai Sisasímbo tíkífinamborüwurühi tírífoefe hoafímarürí
(Mak 15:16-20; Son 19:2-3)*

²⁷ Raníyomo asu Pairatíndí ami ai Sisasímbo sowaründümo gafmaní yomondí worí ranambe mahíomondamboemo, asu munguambo ami nindou ranai Sisasímbo wakímarüwuri. ²⁸ Raníyomo asu ai ahandí hoearí ra yimíndíbadí houndowohüyomo asu hamburí hoearí hoandarí ra magüdüdo. ²⁹ Raníyomo asu ai wofí tíhoarí-tíhoarümbínambo mbíroambe kíkímafoarundí. Asu nímíharí sowandümo ahandí waríhondü waraní waramberundühi yimíndího pusíru nímárimondühi ahambo tíkífinamborüwurühi

hoafi yomondowohü yahomoya, “Suda-yafe adükari bogori, karihasou-anafi,” mehomondo. ³⁰ Raniyomo asu ai ahambo nguri titifi yomondowohü ahandi warambeahindi ninihari-mayo ra kosiründümo ahambo mbihapiri kakimarüwuri. ³¹ Ai ahambo tikifinamborüwuri tirifoefe hoafi yomondo mburumboemo asu ahandi fihindi hamburi hoeari hoandar-mayo ra yimündündümo-ndüh-yomo asu hoeari ahandi hondü ra sowandümo güdu hinngimarundo. Raniyomo asu ai ahambo ninihi pefi hifokoefimbohünda sowaründümo mahomo.

Sisasimbo nini keimbi karihendeimbi fihiki tikoründümo pamarüwuri (Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)

³² Ahambo sowaründümo hou homondüh-yomo asu ai nindou mam Sairinihündi, ahandi nduri Saimon, ranahambo hoeimar-hori. Raniyomo asu ai nindou ranahambo Sisasindi nini keimbi karihendeimbi-mayo ra sowandifindo yahomo houmbo hütihütimarurü. ³³ Raniyomo ai homo Gorgotahü tüküme fundi. Gorgota ranahamboane ai mbihapiri nahurai hifi sei arihündi. ³⁴ Rani hifihiyomo ami ai Sisasimbo wain hoe hühütimbü moatükuni fandü yamundu mburu masabudo. Asu Sisas ai rani-moatükuni ra sümündü hoeireanda mayoa asu ai moai sümündü. ³⁵ Raniyomo ai ahambo nini keimbi karihendeimbi fihiki parüwuri hou asu ai ahandi-mayo hoeari ra ahamundi mbusümo sowandümo yiboborundümo hou ranambo ngörü ai mbi semündua yahomo houmbo piraimemo. ³⁶ Raniyomo asu ai raraoyafu mburu ranühi nimarimo Sisas ahambo yifimbiyu yahomo houmbo homo himboana wamarurü. ³⁷ Ahandi mbiro wafusi fohü ahambo papi-hoafi sürü papi ru mburu tikoründümo pamarundi ranai yare hoafi yohü yahoya, NDANANA SISAS SUDAYAFE BOGORI ADÜKARI NINDOUANI, yahomo paru hinngimarundi. ³⁸ Raniyomo asu ai nindou yimbu hühühün-yafani-rinandeimbi ranahafan-imbo Sisas babidi ahandi fikimi pamarupiri. Ngörü Sisasindi warihondü warani parüwuri asu ngörü kadüdü warani parüwuri marupiri. ³⁹⁻⁴⁰ Raniyei nindou afindi ranai hei ngasündi-hori hei rühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoari-horühi hoafi yahündowohü sahündoya, “Sapo se Godindi wori ra birifoefe mburumbo moani ngimi sihi yangiri fondife hinngifembo mayafiyosi! Se Godindi nimoriyafühanasi, se sihafihorari yaro aboedamboyafosi. Se ndahoni nini keimbi karihendeimbi-fihindi hifina foarefoao peyafisi!” sei hoafimehündo. ⁴¹ Nindou ai ramehindi rani-süngu yahurai Godimbo sihou-rundeimbi bogori nindou, ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi asu ranihündambo bogori nindou ranai-amboani yaru tikifinambo-rüwurihi tirifoarüwurihi yahomoya, ⁴² “Sisas ai nindou bidingramboyu ai aboedamboreanduri marandi, nga asu ai ngiri ahandi fimbo ana aboedambondeandi! Awi aiana Israeri-yafe adükari bogorimbeipoani! Asu ai haponda nini keimbi karihendeimbi rani-fihindi hifini akusifoendi ana, asu ro ahambo anihondümbö-ndihurimboyefi! ⁴³ Ai Godimbo anihondümborirühi Ahandi nimoranahi mehu. Refe anasi, awi sihiri hoeindühu God ai ahambo farihefimboayu ranahambo,” mehomondo. ⁴⁴ Asu nindou hühühün-yafani-rinandeimbi Sisasindi fikimi mapaiarifani

amboani ai mare moani nindou bidiŋiri ai ramarihori nou yahurai rarineri tirimafoarineri.

Sisas ai ndeara munguna yifimayu

(Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

⁴⁵ Refe hayamboyo-ane hüŋinimbo peyo haya hifi mungu ranai nimbi nimar ho ho hombo nimbambe hondü hüŋwuyuambe tükumefeyo. ⁴⁶ Hüŋwuyuambe safi simogodühi Sisas ai puküna heiyuhü yahuya, “Eri, Eri, rema, sabaktani?” mehu. Rani hoafi ra yare yahurai hoafiyowohü yahoya, “Wandi God, wandi God, se nimboe wambo hinŋgiro-wandirimoayafi?” meho. ⁴⁷ Nindou bidiŋiri ranühi manimboei ranai rani hoafi ra himboriyei hehi hoafiyeihü seiya, “Nindou ranai ana Erais-amboani dükariri miŋgayundo,” masei. ⁴⁸ Nimai nindou mam ahei mbusümo ranai pipiyu hu worapo-worapoyoweimbi moatükun nou semündü mbura nimiharifihi pare himondamündü mbura hühütimbü wain hoe ranambe foare hüramündi haya Sisas ai rani moatükun ra mbisümündü yahu haya segodimbo mehu. ⁴⁹ Nga asu bodimondi ai hoafiyahündowohü seiya, “Awi, hoeindihu mbundihumbo Erais ai ahambo farihefembo tükumandifiyu wanimandiyo,” masei. ⁵⁰ Raniyu asu Sisas ai asükaiyu puküna heiyuhü ahandi yifiafi hinŋgirirühi nimokomayu. ⁵¹ Raniyo asu Godindi wori safambe hoeari yipuri nafitambehü mahetaro ranai nimoamo ngahi peyo haya hani hifini gebü türeandühi yimbu kikimareandi. Hifi ai fifimiyowohüyo munguambo nimoei ranai gübüdumarihoayo. ⁵² Yifambe ranai nafitambe tihoai-tihoairandühi asu Godindi nindou afindi horombo yifisafimaye ranai yangiri botiyahi-botiyahi marihündi. ⁵³ Ai yifambe ra hinŋgirihi hehi Sisas yangiri asükaiyu botimefiyu rani-süngunambo ai Sürühoeimbi Ngoafi adükari (Serusarem) ranina mahei. Raniyo nindou afindi ranai aheimbo ranühi hoeimarhindüri. ⁵⁴ Ami-yomondi bogoriyu asu bidiŋiri amiyomo ranai ai-babidimbo niŋgomombo Sisasimbo himboanawarürühi maningomo ranai sapo hifiheyowohü asu munguambo moatükun tükumefeyoa hoeimarundi ranimbo yihimboyomondühi hoafiyomondühi yahomoya, “Awi aiana Godindi Nimori hondüyu,” mehomo. ⁵⁵ Nimorehi afindi bidiŋiri Gariri hifi hinŋgirihi hehi Sisasimbo farihefimbo süngumarihori masühüsimaye ranai buriyei. Ai moai akimi papühüyahindi, nga moani anguni goagu safi nimboeimbo himboari papimaye. ⁵⁶ Nimorehi burimaye ranabei mbusümo ra ngorü Maria Makdarahündiyo, ngorü ra Maria Sems Sosepiyafandi hondüyo asu sapo Sebedindi nimorehiyo rarihi ai manimboei.

Sisasimbo Sosep Arimateahündi ai hongu ambe masitherü

(Mak 15:42-47; Ruk 23:50-55; Son 19:38-42)

⁵⁷ Ndeara nimbambe nindou napo afindeimbi ahandi ndüri Sosep Arimateahündi-mayu ranai tükumefiyu. Nindou ranai-amboani Sisasimbo süngurüri-randeimbi nindouyu. ⁵⁸ Ai hüfu Pairatindi himboahü tüküfi nüngumbo Sisasindi yifinimoko ranahambo ndahamindi yahu haya düdumefindo. Raniyu asu Pairat ai Sisasindi yifi-nimoko ra Sosepimbo dabudo mehu. ⁵⁹ Sosep ai yifi-nimoko serümündü mbura simbori kifohi hoearifihi pariri

hĩmondĩmariri. ⁶⁰ Raniyu ai ahandĩ hongu nĩmoei ngĩnĩndambe sĩmborĩ nafĩrĩhai hĩnĩngĩmareandĩ ranambe masĩherũ. Ai nĩmoei yĩtĩfo afĩndĩ ra gũgũrĩhai nafĩtambembo gũre pare mbura ndamefiyu. ⁶¹ Rani-yafe Maria Makdarĩhũndĩ-mayo ranaiyo asu ngorũ Maria-mayo ranaiyo ai hongu ra hangĩfohũ mamarĩfe. ⁶²⁻⁶³ Ngorũ sina moanĩ nĩmarĩmbo si tũkũfeyoambe Godĩmbo sĩhou-rundeimbĩ bogoriyomo asu Farisi nindouyomo ranai Pairat babĩdĩ mamũhiyafu fandũ nĩmarĩmo hoafiyomondũhi yahomoya, “Nindou adũkarĩ, ro hohoanĩmoyefĩmboanefĩ hoafĩ mamĩ sapo nindou wosĩhoaforĩ hoafũmbĩ-mayu ranai yare hoafiyuhũya, ‘Ro ngĩmĩ sinda mbundĩha asu asũkainda yangĩrĩ botĩndaheamboyahĩ,’ mehu ra!” ⁶⁴ Raniĩmbohũndambo anĩmbo asu se hoafĩndafanĩ hongu ra ndore ngĩnĩndĩ hĩfandĩyo ho ngĩmĩ si ranũhi tũkũfemboane. Rananĩmbo asu ahambo sũngururũ-rundeimbĩ ranai ngĩrĩ ahandĩ finĩmoko ra dĩbo hũmbuhũnĩmbo ndowandũmo houbombo asu ai nindou ranaheimbo hoafĩndĩmondũhiya, ‘Ai yĩfĩhũndĩ yangĩrĩ botĩmefiyu,’ mbĩsĩmo. Sũngunambo wosĩhoaforĩ hoafĩ ranai asu horombo wosĩhoaforĩ hoafĩmayu ranahambo ngasũndeamboe,” mehombo. ⁶⁵ Raniyu asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurũhi yahuya, “Se hĩfandĩru-rundeimbĩ nindou bĩdĩfĩrĩ sowapundũmo houbombo ngomo moanĩ hongu ambe ra ngĩnĩndĩ hamĩndĩ papĩ papĩndũ hĩnĩngĩndundĩ,” mehupurĩ. ⁶⁶ Raniyo asu ai ranĩhũnda botiyafu homo hongu ambe ranahambo yowanĩ yahomombo paru hĩnĩngĩru houbombo asu nindou bĩdĩfĩrambo hĩfandĩyo nĩmarĩmbo hĩnĩngĩmarupurĩ.

28

Sisas ai yĩfĩhũndĩ yangĩrĩ botĩmefiyu

(Mak 16:1-10; Ruk 24:1-10; Son 20:1-18)

¹ Moanĩ nĩmarĩmbo si ranai munguyo ane, asu weangurũhi sihi hapoadũmbo siambe hondũ hũfĩhamĩndĩ sĩfo-koateyuambe, Maria Makdarahũndĩyo asu ngorũ Maria ranaiyo ai hongu Sisas yangurũmbũ-mayo ra hĩmboambo mahafe. ² Raniyo moanĩ nĩmai hamĩndĩ hĩfĩhe afĩndĩ ranai tũkũfĩhiyo, Adũkarĩndĩ nendĩ ranai sũnambeahĩndĩ kusũ nĩmoei afĩndĩ nafĩtambihĩ mapaiaro ra gũgũrĩhai sĩhai hayambo ranĩwamĩ mamaru. ³ Ai wabũrũsĩ nahuraiyowohũyo asu ahandĩ hoearĩ ranai moanĩ mburĩngai kĩfohi hamĩndĩ nahurai tũkũmefeyo. ⁴ Raniyomo asu nindou hongu ambe ranahambo hĩfandũ manĩngomo-memo ranai ahambo yĩhĩmbombo hĩhamĩndariyomondũhi yĩfĩ nahurai korĩmemo. ⁵ Asu sũnambeahĩndĩ nendĩ-mayu ranai nĩmorehi yimbumeffe ahafembo hoafiyupĩrũh yahuya, “Se awi yĩhĩmbo-ndamboayafe. Ro sĩhafembo fĩfĩrĩheapĩrĩmbo-anahĩ, sapo seana Sisas nĩmĩ keimbĩ karĩhendeimbĩfĩhĩ hĩfokoamefiyu ranahambo kokombo-anafe nda. ⁶ Aiana moai ndũhi yanguru. Aiana sapo horombo hoafĩmayu sũngu yangĩrĩ aboeda asũkai botĩmefiyu. Awi naha fondĩ ai mēnguru nda hoeirĩne. ⁷ Nga se nĩmai ngafe ahambo sũngururũ-rundeimbĩ nindou-memo ranahamumbo hoafĩndafĩnapurũhiya, ‘Ai yangĩrĩ aboeda botĩmefiyu. Asu haponda ai Garirinambo horombofĩ sĩhamundĩ wagabe ahu, nga se ranũhi anĩmbo ahambo hoeindurũmoemol’ mbĩsafe. Hapoana ro sĩhafembo hoafiyahĩpĩrĩmbo-anahĩ,” mehupĩrĩ.

⁸ Raniyafe ai hongu ra hiningirine hena yihimboyafesi, nga asu ai hihifi-hihifi kameihü pipina Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo hoafombo mahafe. ⁹ Moani nimai Sisas ai ahafembo-so tüküfi hoafiyupirühi yahuya, “Karihapisi,” mehupiri. Ai ahambo-so tüküyafine yitiharühi kikihirinandife henambo ahambo Adükarani safe hena hohoanimomefinando. ¹⁰ Sisas ai ahafembo hoafiyupirühi yahuya, “Se yihimbondamboyafe. Se ngafe wandi wandafi mamimbo hoafindafeani animbo asu ai Garirinambo ngifomo tükündafu ranühi animbo ai wambo hoeindundirimoemo,” mehu.

Nindou hifandu maningomo ranai hoafi sowandümo homo wataporimbomarundi

¹¹ Nimorehi yimbumeffe ranai nafi mbahafe nou ranambo, bidifiri hifandu-rundeimbi nindou ranai ngoafi adükari-mayo ranina homo bogori Godimbo sihou-rundeimbi nindou ranahamumbo munguambo watapori nine-moatükuni ahamundi himboahü tükümeffeyo rana-hambo wataporimbomarundi. ¹²⁻¹³ Raniyomo Godimbo sihou-rundeimbi nindou bogoriyomo asu bogori nindou-memo ranaiyomo ai mamühiyafu houmbo hoafi fifirimarundi. Ai kaki afindi ra ami-memo ranahamumbo sabupurühi yahomoya, “Se randu hoafindimondühi animboya, ‘Nimbokoani ro yapomboyahu mboapoefi nou ranambo ahambo süngururü-rundeimbi ai tüküyafu hühbuhünimbo ahandi finimoko ra masowaründümo,’ mbisimo. ¹⁴ Rani hifi bogorimbofi hifanda-randeimbi ai rani hoafi ra himborinduanu asu ro ahambo bidifiri hoafindahundoani rananimbo asu se ngiri ranimbo tinirifo tükündifemboe mbisimo hou afindi hohoanimondimo,” mehomopuri. ¹⁵ Ranimboane ami-memo ranai kaki masabupuri-mayo ra sowandümo hou asu ai ahamumbo hoafimemopuri süngu yaru homo hoafimemo. Ranane asu rani hoafi ra Suda-yafe mbusümo hapondanambe amboani yangorü wakareandi.

Sisas ai ahambo süngururürundeimbimboso tükümeffiyu
(Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23)

¹⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi 11memo ranai Gariri wafunambo mahafomo sapo horombo Sisas ai ranühi ngomo mehupuri süngu. ¹⁷ Ai homo ahambo hoeirüwurihüyomo asu ahambo ngusüfo parüwuri hohoanimomemondo. Nga asu bidifiri ai ahambo hohoanimo yimbomborurü. ¹⁸ Sisas ai akimi ahamumbo-so sühöfi hüfu hoafiyupurühi yahuya, “God ai wambo munguambo nginindi sünambeahindiyo asu hifinindiyo ra sendirimboani. ¹⁹ Ranimbohündambo animbo asu se ngomo munguambo nindou ranaheimbo ai wambo sünguyondirirambo nindou tüküfemböhündambo randu ndundi. Asu se aheimbo Apendi ndürinambo, Nimorindi ndürinambo, asu Yifiafi Aboedindi ndürinambo himoni hundüründündüri. ²⁰ Asu ro sihamumbo hoafimehapuri ra munguambo moatükuni süngufe hombohünda yamundündüri. Asu ro se babidi nimboa ngambo bidifirani si tükündifemboe,” mehupuri.

Mak Aboedi Hoafi Mak ai sürü papimarandi

Son hundürüra randeimbi ai hoafi bokamarihendi

(Matyu 3:1-12; Ruk 3:1-2; 3:15-17; Son 1:19-28)

¹ Sisas Krais Godindi nimorimbo aboedi hoafane nda. ² Hoafi nda boatei tüküme Feyo Godindi hoafi hoafiyu randeimbi Aisaia ai sürü papimarandi nahurai. God ai yahuya,

“Ro nindou mam wandi hoafi bokarihefembohünda koandihedinani ai sihambohünda horombondifi ngumbui.

Asu ai animbo sihambohünda nafi didiboadondeambui.

³ Nimi wohi furikoatereandühi, nindou mamindi yasimondi mngiyoyo hoafiyowohü yahoya,

‘Adükariimbohünda nafi nafindihehindi.

Ahandi nafi didiboadondihindi,’ meho,” mehu.

Aisaia 40:3

⁴ Son nindou hundürüra randeimbi-mayu ranai nimi wohi furikoatereandühi tüküfi nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi bokarihendühi yahuya, “Se moaruwai hohoanimo hini ngife aboedi hohoanimo süngufembo nafuimbohünda hundüründeiani animbo, God ai sihei moaruwai hohoanimo raguambondeambui,” mehu.

⁵ Raniyei nindou afindi Sudahündiyei asu Serusaremihündiyei ai Sonindi hoafi himborimbo mahei. Ai ahei moaruwai hohoanimo ra weindah hoafimayeia Son ai Sodan himo hundürümarandüri.

⁶ Asu Son aiana hoeari kamer ninendinambo nafümbi güde mbura titapürinambo kikihirihaimarandi. Ahandi sesi ana yitih asu efu hoe raniyo sesü-marandi.

⁷ Son ai nindou ranaheimbo hoafi bokarihendühi ndare hoafiyuhi yahuya, “Nindou ngörü süngu düdümbui ahandi nginindi ra wandi nginindimbo ngasündeamboane. Roana amofe ahandi sufihindi wofi ra fufurifembo nindou aboedi hamindiyahipoani. ⁸ Ro siheimbo hoenambo hundürühandüri arihandi, nga ai animbo Yifiafi Aboedinambo hundürü-ndandürümbui,” mehu.

Son ai Sisasimbo hundürümarüri

(Matyu 3:13-17; Ruk 3:21-22)

⁹ Rani-simboani Sisas ai Nasaret ngoafi Gariri hifihü hini ngire haya masünuwamboyu Son ai Sodan himo hundürümarüri. ¹⁰ Asu nimöhünou hoe hini ngire haya tüküfi süfu hoeireandane sünu ai bureandühiyo Yifiafi Aboedi ranai ahambo sowana wupufu nahurai makoso. ¹¹ Hoafi mam sünambeahindi tüküfehü yahoya, “Se ana wandi ngüsü parihani-neimbi nimor-anafi. Asu ro sihamboane ngüsüfoambe siaoeheandi,” meho.

Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri

(Matyu 4:1-11; Ruk 4:1-13)

¹² Nimöhünou Yifiafi Aboedi ai Sisasimbo nimi wohi furikoatereandühi koamarihera mahu. ¹³ Ranühi 40 si manüngua Satan ahambo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri.

Sisas ai afoendi ninihondi babidimbo nunguwani asu sunambeahindi nendi ai ahambo mafarihawuri.

Sisas ai Gariri hifambe piyu haya Godindi hoafi wataporimbomari

(Matyu 4:12-17; Ruk 4:14-15)

¹⁴ Son ai karabusi-mefiyua asu Sisas ai Garirihü tüküfi, Godindimayo aboedi hoafi ra bokamarihendi. ¹⁵ Ai aboedi hoafi ra wataporimborandühi yahuya, “God ai hoafimayu si ra ndeara tüküfehü asu ahandi nginindi hifandarandi ra ndeara akimi tükufemboane. Nga se moaruwai hohoanimo ra hiniingindihhi hehi aboedi hohoanimo süngundihindi,” mehu.

Sisas ai nindou yimbuyimbu hoafimayua ahandi süngu mahomo

(Matyu 4:18-22; Ruk 5:1-11)

¹⁶ Sisas ai kurihoe Gariri himborikimi huhü Saimon Andru apodohombo hoeimareapiri. Ai anduri kurihoeambe mafoarineandi, ai kini wowariyafani rinandeimbi nindou wambo. ¹⁷ Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Se mborai wambo süngundinandiri ndinandi, rananimbo ro shafanimbo nindou semindimbo yamundiheapirimboyah,” mehu. ¹⁸ Asu ai nimehünou anduri sihene hena ahandi süngu mahafani.

¹⁹ Ai akidou sühüfi hu Sebedindi nimori yimbu, Sems Son apodohombo botambe nimarifanimbo anduri diboadomarineanda hoeimareapiri. ²⁰ Sisas ai ahafanimbo hoafimayupiramboyafani, ahafandi afindi Sebedi asu mam ratupuriyomo rundeimbi nindou botambe hiniingirineapuri hena, Sisasindi süngu mahafani.

Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi moaruwai nendi hihaimafoareandi

(Ruk 4:31-37)

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo moani ngoafimbo nimari sihi Kaperneam ngoafinambo mahifomo. Rani-simboani ai Suda-yei rotu worambe kefuai hafu nimorehi nindowenihimbo Godindi hoafi yamundimareanduri. ²² Raniyei asu ai ahandi yamundife hoafi ranahambo hepünimehindi. Sapo ai moai ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi nahurai yamundeandi, nga nindou adükari nginindeimbi nahurai yamundimareanduri. ²³⁻²⁴ Rani-simboani nindou mam moaruwai nendi nimarümbi-mayu ranai Suda-yei rotu worambe nimarü puküna hoafi karihoeheü yahuya, “Sisas, Nasarethündi, se yohoeimbo nini nününgufemunimboyafi masinifi? Yihoeombo moaruwaimbo-fimunimbo safimboyafi? Ro fifirihetanini. Se ana Godindi mbumundi nindou-anafi,” meho. ²⁵ Asu Sisas ai moaruwai nendambo nginindi hoafiyuhi yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa kosifoao,” mehundoamboyo. ²⁶ Asu moaruwai nendi ranai nindou ranahambo yabadiri hiniingireri mbura hoafi moani puküna karihoi haya nindou ranahandi fiambeahindi makosifoendi. ²⁷ Raniyo asu munguambo nimorehi nindowenih ranai hepünahindühi aheihorai simbori hoafiyehi seiya, “Nini-moatükunyo nda yahurai tükumefeyoa? Nindou ndanai simbori moatükun bogori nindou nahurai yamundimareandi. Asu ai moaruwai nendambo hoafimayua

ahandi hoafi himborimaye, masei. ²⁸ Raniyo asu Sisasindi hoafi ranai nimehounou munnguambo hifi Garirihü ra hoango wakimareandi.

Sisas ai Pitandi yamongoamindi aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Ruk 4:38-39)

²⁹ Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbi babidimbo Suda-yei rotu worambeahindi tüküyafu hounbo Semis weimbo Son babidimbo Saimon weimbo Andru-yafandi worinambo mahomo. ³⁰ Saimonindi yamongoamindi ai angünumbo fondihü mapowa asu ahandi angün ranahambo nimehounou Sisasimbo hoafimehundo. ³¹ Raniyu Sisas ai hüfu ahandi watinjarühi kikihiramündü botimareanda asu angün ahandi ranai nimehounou makosifoenda asu sesi sindimarandi.

Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Ruk 4:40-41)

³² Mami rani nimbambe hüfihamindi hürimindowa nindou ranai nimorehi nindowenihi angünumbi asu moaruwai nendeimbi fufürühümündihündüri Sisas sowana mafandihindi. ³³⁻³⁴ Munnguambo nindou ngoafihündi ranai hei wori Sisas nimarumbi rani yipurikimi burimayeia Sisas ai afindi nimorehi nindowenihi munnguambo mamikarambo angünumbi aboedireandüri asu moaruwai nendi afindi raguanamboreandüri marandi. Asu moaruwai nendi ranai ahambo firiirhorü raniimboyu ai aheimbo yowanü akidou amboani hoafiyopoani mehundüri.

Sisas ai Garirihü hoahoangu wakimareandi
(Ruk 4:42-44)

³⁵ Sisas ai siambe hondü nimbü hoangiri kiaroambe botifi haya hu gorügoanini nindou nimarikoateyohü Godimbo didibafiyuhü mamaru. ³⁶ Asu Saimon ai ahandi ngunindi babidi Sisasimbo kokomaruri homo. ³⁷ Ai homo hoeirüwurühi hoafiyomondowohü yahomoya, "Munnguambo nindou ai sihambo kokorihününühanei," mehomoya. ³⁸ Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Ngorü ngoafi akimi adaburo ranambo ngefo. Rananimbo ro aheimbo amboani Godindi hoafi hoafindahandüri. Raniimboyahi ro nda masinihi," mehu. ³⁹ Asu Sisas ai mungu Gariri hifihi hoahoangu wakireandühi, Suda-yei rotu worambe hu, Godindi hoafi bokarihendühi asu moaruwai nendambo hihaifoareandüri marandi.

Sisas ai nindou mami mimanüho masimeimbi aboedimariri
(Matyu 8:1-4; Ruk 5:12-16)

⁴⁰ Nindou mami mimanüho masimeimbi ai hu Sisasindi yirikimi piyu nimarumbo hüti hoafirürühi yahundoya, "Se refembo yifirayafi ana, wandi mimanüho masime ra aboedindowandiri," mehundamboyu. ⁴¹ Asu Sisas ai ahambo hipoamborirühiyu, ahandi warinambo sündirühi yahundoya, "Refembo samboanahi, nga se aboediyafu," mehu. ⁴² Raniyo masime ranai nimehounou didikiri foendühiyo asukai nindou ranai aboedimayu. ⁴³⁻⁴⁴ Sisas ai nindoumayu ranahambo ngoafinambo koarirerühi asukaiyu hoafiyundowohü yahundoya, "Se yowanü nindou mamiambo amboani sihafi fi ranahambo hoafiyopoani. Nga se ngafi Godimbo sihairandeimbimbo sihafi fi ra nafuindafindo. Rananimbo Mosesindi ahinumbi hoafimayo sungu sihafi fi aboedi tüküme feyo ra aheimbo

nafuimbohünda Godimbo sesi mbisihenda-mboane,” mehu. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai hu Sisas ai ahambo aboedimariri ranahambo wataporimbo-maranda asu Sisas ramareandi hoafi ra munguambo ngoafi hihimborimaye. Ranimboyu Sisas ai nindou hoeindi-hindiri-mboyei yahuhaya moai mam ngoafi amboani hu. Ai nindou ningo-koateyeih manunguyosi, nga asu nindou ranai munguambo hifi hündi ahambo sowana hei marihündi.

2

*Sisas ai nindou yiriwar moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 9:1-8; Ruk 5:12-16)*

¹ Yahunümbi si ho hayamboyoane Sisas ai asukai Kaperneam ngoafinambo hihirifi mahu. Ranio ai hu worambe amaru hoafi ra mahoango. ² Nindou afindi ranai fandambo wori ranai tühüforeandühi moai yipurikimi amboani fondi akidou ningo. Ranio Sisas ai aheimbo Godindi hoafi yamundeandürühi mamaru. ³ Yimbu-yimbu nindou ai nindou yiriwar moaruwaimbü ra fondi wami foarüwuri mburu sowaründümo mahifomo. ⁴ Nindou ranahambo Sisas sowanambo semündü hifombo nindou afindiwambo nafi gumareandamboyu hafomo woriwami Sisas nungu simogodühi hifinambo titirundeimbi wori ranambe wangeyanirihou mburumbo fondi kameihü masafoarüwuri. ⁵ Ranyu Sisas ai nindou ranahamundi anihondümbofe ra hoeireanda mayoa, nindou yiriwar moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nindou hoarifi, sihafi moaruwai hohoanimo ranana amboawi sambo-anahi,” mehu. ⁶ Asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi bidifiri ranühi mamarimo ranai ahamundihoari ngusüfoambe raru hohoanimo yomondohü yahomoya, ⁷ “Nimboe nindou ndanai hoafi yahurai hoafayua? Ai Godiyupoani yahurai hoafayu. God mam yanggiri animbo moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui,” mehomo-ndamboyu. ⁸ Sisas ai niméhünou ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimbi-yomondi hohoanimo ra fifireandi. Ranyu ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se ndani moatükuni nda raru hohoanimoemoa? ⁹ Níne hoafiyó nindou yiriwar moaruwai ndanahambo hoafimbo hinngirouayoa? Ro hoafiyahühi sahiya, ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi,’ asahiyo asu ‘Botiyafo sihafi fondi sowandifi hawa hafi,’ asahiyo. Nga yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanio hinngirouayo asu nahanio tinjumbayo? Yibobo ro hoafindahani anihondümbo tükündifemboe. ¹⁰ Nga ro sihamumbo rani-moatükuni ra fifirindundi asahi, Nindou Hondü ai hifi ndanühi moaruwai hohoanimo amboawi yahombo nginindeimbani,” mehu. Ranio asu Sisas ai nindou yiriwar moaruwaimbü mayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, ¹¹ “Ro sihambo hoafayahanini, botiyafo sihafi fondi sowandifi hawa worinambo hafi,” mehundo-wamboyu. ¹² Nindou afindi mengoro ranahei himboahü yiriwar moaruwaimbü mayu ranai niméhünou botifi ahandi fondi semündü haya mahu. Ranio nindou afindi mengoro ranai hepünahindühi Godimbo aboedani sei hoafiyeihi, “Moai horombo ro ndahurai moatükuni hoeirihundi,” masei.

Sisas ai Rifaimbo mborai wandi süngu mehu
(Matyu 9:9-13; Ruk 5:27-32)

¹³ Sisas ai asüakai hihirifi haya Gariri kurihoe himbori kimi hüfuane nindou afindi menjoro ranai ahandi süngu tümare hoamboyu asu Godindi hoafi yamundimareandiri. ¹⁴ Ai huhündamboyu Rifai Arfiusindi nimori ai ahandi takis kaki semindi worambe mamaruwa hoeimariri. Raniyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Mborai wandi süngu,” mehundo-wamboyu Rifai ai botifi haya Sisasindi süngu mahu. ¹⁵ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo Rifaindi worambe takis kaki sowandümo rundeimbi nindou-yomo asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbiyomo ai-babidimbo nimarimo masowasümo. Nindou yahurai ranai munguambo si Sisasimbo sünggururü marundi. ¹⁶ Farisihündi ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbi ranai hoeirundane Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo sesi masesu. Raniyomo ahambo sünggururü-rundeimbi-mbo düdurüpurühi yahomoya, “Nimboe Sisas ai takis kaki sowandümo rundeimbi asu moaruwai hohoanimoyomo rundeimbi nindou babidimbo nimarumbo sesi sesü maranda?” mehomu. ¹⁷ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou angün+koate ana moai dokta sowanambo hei rihündi, nga angüneimbi anei hei arihündi. Mamı yahuraiane ro makosahi nda mbumundi nindou anefi seimbi nindou ranaheimbo mborai yahombo-yahipoani, nga nindou moaruwai hohoanimoyei rihündeimbi seirihündeimbi ranaheimbo mborai yahomboyahı,” mehu.

Sisas ai sesi wehisaombo hoafi yamundimareandi
(Matyu 9:14-17; Ruk 5:33-39)

¹⁸ Sonimbo sünggururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi sünggurundeimbi ai mamimbo sesi wehimemo. Raniyo asu nindou bidifiri ai homo Sisasimbo düdurüwurühi yahomoya, “Nimboe Sonimbo sünggururü-rundeimbi asu Farisi-yomondi sünggurundeimbi ai sesi wehisaoyomo arundi, nga asu sihafı sünggurunini rundeimbi ana moai sesi wehiyomo rundi?” mehomo-ndamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mamı nimorehi semindimbo sihi ai babidimbo nunguambe ra sesi wehimandeyo? Nindou nimorehi semindimbomayu ranai ai-babidimbo nunguambe ana ngiri sesi wehindei. ²⁰ Nga sünggunambo nindou ranahambo ndowaründümo ngomondani ai-babidimbo ningokoate-ayuumbe animbo sesi wehindeimboyei. ²¹ Nindou mamı aiamboani moai hoeari goesüri simbori semündü haya wamındafi ngisihari hoeari fihı pare kakiyu randi. Rawareandi ana, boboe-ndandani asu hoeari goesüri simbori ranai akıdou yangiri yagodi mbunda ngisihari hoeari ra hirindeamboe. Hoeari goesüri simbori rananai wamındafi ra hirindeandani asu ambe afindi ningomboe. ²² Asu nindou ngorü ai simbori wain hoe ra wamındafi wain hoe ninihondi hoeari hipiri ranambe ngiri kandeandi. Rawareandi ana, hipiri ranai borındifeihü wain hoe ranai keboemboe. Nga simbori wain hoe ana hipiri simbori ambe femboane,” mehu.

Moani nɪmarɪmbo sihi ratūpurikoatembo hoafi

(Matyu 12:1-8; Ruk 6:1-5)

²³ Mami ŋgoafimbo nɪmarɪmbo sihi Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo wit nūmbür mbusūmo mahomo. Raniyo ahambo süngururü-rundeimbi ai wit ahuri bidifiri hürimaründūmo. ²⁴ Asu Farisihündi ai Sisasimbo düdurūwurühi yahomoya, “Nimboe sihambo süngurunini rundeimbi ai moani nɪmarɪmbo sihi ahinūmbi ra rawarunda?” mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Awi se Defit ai ahandi wandafi mami babidimbo sesikoate wembomboyomondühi ramareandi ra hoeirundai waniyo? ²⁶ Sapo Abaiatar ai Godimbo sesi shairandeimbi mbofi nɪmaruambe Defit ai Godindi ser worambe kefuai hüfu bret Godimbo masihoundi ra masesu. Bret ranana Godimbo sesi shou-rundeimbi yangirane sowasūmo arundi. Nga Defit ai sesühi ahandi wandafi mamimbo bidifiri masagapuri ra moai fifirundiyo?” ²⁷⁻²⁸ Sisas ai asūkai Farisimbo hoafiyupurühi yahuya, “Moani nɪmarɪmbo si ranahambo fehefemboyopoani God ai nindou nafi marandi. Nga moani nɪmarɪmbo si ranai nindoumbo mbifartheirambo yahuhayamboyu nafi marandi,” mehu.

3

Sisas ai nindou watɪŋari moaruwaimbü aboedimariri

(Matyu 12:9-14; Ruk 6:6-11)

¹ Asūkai ŋgorü-simboani Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfuane nindou watɪŋari moaruwaimbü ai ranühi mamaru. ² Raniyo nindou bidifiri ai Sisasimbo himboari safühi marüwuri moani nɪmarɪmbo sihi nindou watɪŋari moaruwaimbü ra aboedindira papihofindihuri yahomo houbmo. ³ Sisas ai nindou watɪŋari moaruwaimbümayu ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Botiyafo ndühi sühufani munguambo hoeimbiri hinini,” mehu. ⁴ Raniyu Sisas ai düdureandürühiya, “Nini-moatükuniyo moani nɪmarɪmbo sihi refembo ahinūmbi ra abodayo, aboedi moatükuni refemboyo moaruwai moatükuni refemboyo? Nindou hifokoefemboyo asu nindou aboedamboyemboyo?” mehu. Nga ai moai simbori ahambo akidou amboani hoafiyomo. ⁵ Sisas ai nindou ranahamumbo hūbudurapuri wakireapurane asu ahamundi ŋgusūfoambe ranai tapihamimayowamboyu hihifi-hihifi-koatemayu. Raniyu asu nindou watɪŋari moaruwaimbü ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Shafi watɪŋari ŋgurihao,” mehua ŋgurimarihenda aboedi tükumefeyo. ⁶ Raniyo Farisi nindoumemo ranai wori ra hinŋgiru houbmo homo Herotindi nindou babidi Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fimaründūmo.

Nindou afindi ranai Sisasimbo süngumarithori

(Ruk 6:17-19)

⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoenambo mahomonda asu nindou afindi ranai ahamumbo süngu-marithupuri hei. ⁸ Sisas ai nindou yamunde asu aboedire arandi hoafi ra himboriyei hehi, nindou afindi Gariri, Sudia, Serusarem, Idomia, hifi Sodian hoekimi adaburo, Tair asu Saidon ŋgoafi ranihündi ranai Sisas sowana mafandihindi. ⁹ Sisas ai nindou afindi ra hoeireanda mayowamboyu ahambo süngurururü-rundeimbi

hoafi yupurühi yahuya, “Nindou afindane engoro, nga se bot ngorü sowandümo sifomo, nga afindi afindindeih wambo hoe hohoeani nineni-hündürimboyei,” mehurü. ¹⁰ Sisas ai horombo nindou afindi aboedimareandürü ranimboyei angünümbi nindou afindi ranai Sisasimbo sündifimbo simbori ninendürimayei hei. ¹¹ Asu moaruwai nendi ranai Sisasimbo hoeiri horani mayoa ahandi wagabe piyei nimareimbo puküna hoafi karihehindühi seiya, “Seana Godindi nimor-anafi,” masei. ¹² Nga Sisas ai aheimbo nungunahurai nindouyu yaho fifirife hoafimbo yowani mehundürü.

Sisas ai ahandi hoafi semindi horambo nindou 12 kafoare hinngimareapurü

(Matyu 10:1-4; Ruk 6:12-16)

¹³ Ai hafu hifi wafuwami nimarumbo nindou dideyomo ai hoanimo-yupureimbi ahamumbo hoafimayua ahambo sowana mahafomo. ¹⁴⁻¹⁵ Sisas ai nindou 12 sehurimündi hinngiareapurü haya hoafi sowandümo homo-rundeimbi anemo yahu kamafoareapurü. Nindou ranai Sisas babidimbo ningombo ai koarihefepura ho Godindi hoafi bokarihefehü asu moaruwai nendi hihaifoefembo nginindi masagapurü. ¹⁶ Sisas ai nindou 12 ndanahamumbo masehurimündu: Saimon, asu Sisas ai ngorü ndürü Pita kamafoariri. ¹⁷ Sems, Son Sebedindi nimori. Sisas ai ahafanimbo Boanerges anafani yahu dukamareapiri. Ahandi nimindi ra nimoamondi hoafi nahurai nindouane. ¹⁸⁻¹⁹ Andru, Firip, Bartoromyu, Matyu, Tomas, Sems, Arfiusindi nimori, Tadius, Saimon Serot* sirambeahindiyu asu Sudas Iskariot Sisasimbo ahandi hürütümbi yomondi warihumariri.

Sisas ai Bersebur kapeihü ratüpurayu masei

(Matyu 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Sisas ai worinambo huanü asükai nindou afindi ranai hei wori gümarihori. Ranimboyu ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo sesi sesi-koatememo. ²¹ Sisasindi fikiminindi ai rani hoafi ra himboriyei hehi ahambo fihimündimbo mahei. Sapo ai hohoanimoeyihiya, ai wunünumbo-yuhümbi sei hehi. ²² Nga Serusaremhündi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai hanimo hoafiyomondühiya, “Ahandi fiambe Bersebur mbamarü. Aiana moaruwai nendiyei bogori Bersebur ahandi nginindi namboane moaruwai nendi nindouyei fiambeahindi hefoare arandi,” mehomo. ²³ Sisas ai nindou ranaheimbo hoafiyundüra akimi maheia kafoefe hoafi hoafiyundürühi yahuya, “Satan ai nungunde Satanimbo hemoaboadira? ²⁴ Asu mamü hifihündi ai yibobore haya yifiarayo ana, rani hifihündi ranai ngiri aboedi nimandei. ²⁵ Asu mamü worambeahindi ai yiboborihi hehi yifiaraye ana, ai ngiri aboedi nimandei. ²⁶ Asu Satan ai yifiarimbo yahuhaya ahandi nendi ranai yiboboareandi ana, ngiri nginindi ningo, nga ai raniwami randihi moendi-ndeimboyei. ²⁷ Ngiri nindou ngorü ai nginindi nindoundi worambe ngu napo hühühündü. Sapo nindou ranai hühühünimbo hohoanimoayu ana, nginindi nindou ranahambo wofinambo huputüpondiherü mbundambo animbo asu ahandi napo

* **3:18-19:** Serot ai Rom hoarehi nimarimbo moei yahomo-ndeimbanemo.

mungu ra fufundamündumbui. ²⁸ Ro siheimbo anihondumbo-anahi hoafehanduri, nindou ai Godimbo moaruwai hoafaye ane asu moaruwai hohoanimoaye ane ra amboawi mbüsumbui. ²⁹ Nga nindou ngorü ai Yifiafi Aboedimbo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbüsü, hapondani-ane asu süngunamboane. Nga moaruwai hohoanimo ranai ahambo-so koadürumbo koadürumbo yagodimboe.” ³⁰ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra sapo ahinumbi hohoanimo yamundu-rundeimbai ai ahamboya, ‘Moaruwai nendi ahandi flambe nimarimboane,’ mehomondamboyu ra-mehu.

Sisasindi fikiminindi

(Matyu 12:46-50; Ruk 8:19-21)

³¹ Rani-simboani Sisasindi hondi asu akohoandi ai ahambo fihambo tükümehind. Ai moanambühi nimboeimbo aheimbo sowana hombo hoafimbo nindou mam koamarihorü. ³² Nindou afindi ranai Sisasimbo wakirihori nimareimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi amondi aborüdi ai sihambo weindani niboadei hifandarihinini,” masei-amboyu. ³³ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Didiyei wandi me asu akohoanda?” ³⁴ Nindou wakirihü mamarei ranaheimbo hübuduranduri wakirerühi yahuya, “Ndananei wandi me asu akohoand-aye. ³⁵ Wandi me, akohoandi asu rehioandi ana nindou didiyei Godindi hohoanimo süngurihindeimbai rananei,” mehu.

4

Sesi ahuri nübürambe bubufoefembo kafoefe hoafi

(Matyu 13:1-9; Ruk 8:4-8)

¹ Sisas ai asukai Gariri kurihoe kimi nindou yamundife ratüpurü ra botimareandi. Nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo mafandeanda botambe farifi hoe hanjifo-wami mamaru. Asu nindou ranai gudiani hoe kimi mamarei. ²⁻³ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafinambo yamundeandürühi yahuya, “Nindou mamai ai nübürambe hu sesi ahuri bubumarandi. ⁴ Ai hu sesi ahuri ra buburandane bidifiri ai nafini putapimayoa ndu ai tüküyahi masahüsi. ⁵ Bidifiri nimoei yahafi safambe hifi akidou yangiri ningowambe putapimayo. Hifi ra ragu hanikoate-wambo ahuri ranai nimai tütükimayo. ⁶ Nga asu hüfihamindi ai piyowohüyo ahuri hapoadumbo maforo ra sore somarandi. Sapo ahasihari ranai hifambe ragu hanikoate-wambo asu mungu yapataparimayo. ⁷ Asu bidifiri ahuri ranai tihorü tihorümbi wofi ranambe putapimayoa gabudandühi hisikoatemayo. ⁸ Asu ahuri bidifiri ai hifi aboedambe safi putapiyowohü hisimayo. Nimindi mamai ranahandambo bidifiri ai 100 hisiyo, asu bidifiri ai 60 hisiyo, asu bidifiri ai 30 hisiyo,” mehu ⁹ Hoafi moendifembo yahumbo Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Nindou ai himbo-ambeimbindühi ana, hoafi nda himborimbiyu-wamboane,” mehu.

Sisas ai nimboe kafoefe hoafinambo wataporimbomarandi

(Matyu 13:10-17; Ruk 8:9-10)

¹⁰ Süngunambo nindou afindi ranai bukürefoendane Sisas yangiri mamaruwa ahandi süngururü-rundeimbai 12-yomo asu nindou ahambo süngurühorü-rihündeimbai ai kafoefe hoafi ranahambo düdumehindi. ¹¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “God nginindi hifandarandi ranahandi dibo hoafi nimindi ra se fifirifembo-hünda

God ai masagadürí, nga nindou weindani maniboadei ranaheimbo ana kafoefe hoafi yangríyo hoafímayu. ¹² Ranímboane, Ai afíndímbo himboari papíndeimboyei, nga ai ngírí türüboadíhi fífíríndíhindí. Ai afíndí hoafi himboríndeimboyei, nga ahandí nímíndí ngírí fífíríndíhindí. Ranímbo-anímbo ai wambo sowana asúakai híhríndahi dídeiyani God ai ahei moaruwai hohoanímbo ra amboawi mbüsümbui,” *Aisaia 6:9-10* mehu.

Sisas ai sesí ahurí ranahandí nímíndí fífíre hoafímayu (Matyu 13:18-23; Ruk 8:11-15)

¹³ Sisas ai ahamumbo hoafíyupurühi yahuya, “Awi se kafoefe hoafi ranahandí nímíndí ra moai fífírundíyo? Asu refeana bídífirí amurí kafoefe hoafi ra nüngundu fífírí-mandunda? ¹⁴ Nindouyei mbusümo Godíndí hoafi wataporímboayo ana, sapo nindou sesí ahurí nümbürambe buboafoareandí nahuraiane. ¹⁵ Hoafi nafíní pírayo ana, sapo nindou Godíndí hoafi himboríyehaneí, nga Satan ai nímehünou hoafi ra nindouyei mbusümoníndí semündü raguanambo-reandühani. ¹⁶ Bídífirí sesí ahurí nímoei yahafísafambe pütapímayo nahuraiane. Ai Godíndí hoafi ra himboríyehi hehi nímehünou semíndímbo híhífí-híhífíyehí-aneí. ¹⁷ Nga ai moai hoafi ra ndoríhi sahümündia ahei ngusüfoambe ragu ngíníndí nímáro, nga ai moaní akídou yangrí ngíníndí nímboeíhi aneí. Ai Godíndí hoafi himboríyehi masahümündi ranahambo refe hoeífembo nindou ngorü ai tíhírífo sehindani nímehünou hínngríhindühi-aneí. ¹⁸⁻¹⁹ Bídífirí ai sesí ahurí tíhoari-tíhoarümbí wohambe pütapímayo nahuraiane. Nindou ranai hoafi himboríyehaneisi, nga ai hífíndí moatükunímbo afíndí hohoanímoyehí napo afíndí semíndímbo ngusüfo paríhindühi Godíndí hoafi ranahambo gabudífoareanda asu ahurí ranai ngírí híśíndo. ²⁰ Asu sesí ahurí hífí aboedambe bubumayoa aboedí tükefeyo ranana sapo nindou düdi ai hoafi himboríyu haya fífíreandühi tümafoareandí nahuraiane. Raniyo bídífirí ai híśí aboedí híśíyowohü bídífirí ai 100 híśíyo, bídífirí ai 60 híśíyo, asu bídífirí ai 30 híśíyo marandí,” mehu.

Sisas ai moaruwai nendí hemafoareandí (Ruk 8:16-18)

²¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbímbo hoafíyupurühi yahuya, “Awi nindou ai ram hai wambürí asu fondí hoarehí díbonapímandíhiyo? Wani, nga ram ra fondíwamí nímóamo ane nindíhi aríhündí. ²² Munguambo moatükuní haponda díbombo engoro ra süngunambo ana weindahí tükündí-femboe. Asu nínemoatükuní gabudíhi masíhehindí ra süngunambo ana weindahí yagodomboe. ²³ Nindou ai himboambeimbíndühi ana, hoafi nda himborímbyu-wamboane,” mehu. ²⁴ Asúakai hoafíyupurühi yahuya, “Hoafi himborayomo ra se wudípoapondú hohoanímóndímo. Se nindoumbo yimbuaríhindürí raní śímogodühi anímbo God ai śíheimbo yimbundearühi asu ngorü bídífirí pandeambui. ²⁵ Nindou düdi ai bídífirí moatükuneimbayu ana, God ai asúakai bídífirí

dagadombui. Nga nindou düdi rani-koateayu ana, n'ne ak'idou ahandi warambeah'ndi ra ndemündü raguanambo-ndeambui," mehu.

Sisas ai sesi ahuri tükefeyo kafoefe hoafi hoafimayu

²⁶ Sisas ai asükai hoafiyuhü yahuya, "God ng'in'ndi hifandarandi ranana nindou sesi ahuri nümbürambe bubofoareandi nahuraiane. ²⁷ Nindou ranani apuwaniyo asu yang'iri ahandi ratüpurü ratüpurüyuwan'yo nimbokoani sirühi sesi ahuri adükarü tükefeyo ra ai moai fifireandi. ²⁸ Hifi yang'irane sesi ahuri ra rareanda adükarü tüküföhü his'yo arandi. Ai moai fifireandi nüngureambombai weangurühi emündi boatei tükündife mbunda mb'iro ahuri tükündifihü an'imbo ranambe hisi tükündifemboe. ²⁹ Hisi ranai ho ng'in'ndiyowa nümbürü aharambüri ranai yimungure-m'indimboyo simboani yimunguramündi arandi," mehu.

Sisas ai hoarü ak'idouhündi adükarü tüküfembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Ruk 13:18-19)

³⁰ Sisas ai asükai hoafiyuhü yahuya, "Sih'iri God ng'in'ndi hifandarandi ranahambo nüngunahuraiane mambi'sefa? Ranahambo hoafimbo n'ini-kafoefe hoafinambo hoafimandefa? ³¹ God ng'in'ndi hifandarandi ranana hambomo hoarü nahurai ak'idou ahandi ndürü mastet hoarü hifi kararowandi nahuraiane. ³² Nga hifefeyo ana, t'koani nahurai tüküfe haya adükarü ham'ndi amuri nümbürambeah'ndi sesi ranahambo ngasündeandühane. Ranane af'ndi düdüdü papire haya n'ngowani, ndu ai hei ran'wami ngis'harühi ngeramborühi ar'hündi," mehu.

Sisas ai kafoefe hoafinambo hoafimayu ranahandi n'im'ndi

(Matyu 13:34-35)

³³ Sisas ai nimorehi nindowenihi af'ndi ranaheimbo kafoefe hoafi af'ndi wataporimbomarandi ahei hohoanimo ra simogodühi. ³⁴ Ai ranaheimbo kafoefe hoafinambo yang'iri wataporimborandürü marandi. Nga ahambo sünggurü-rundeimbi aiyang'iri nimarimondani ana, hoafi ranahandi n'im'ndi ra yamundeapuri-marandi.

Sisas ai hoewerü hoafimayua afurimareandi

(Matyu 8:23-27; Ruk 8:22-25)

³⁵ Mami rani nimbambe ahambo sünggurü-rundeimbimbo yahuya, "Sih'iri Gariri kur'hoerü ra ngorü-goan'ini ngefomboane," mehupuri. ³⁶ Raniyo nimorehi nindowenihi af'ndi ra raru hin'ngirüwuri houmbo bot Sisas mamaru ranambe fareafu houmbo sowaründümo mahomo. Asu bot bi'difiri amuri ranai amboani ai-babi'dimbo maho. ³⁷ Ai hifomondane, Gariri kur'hoerü ranambe ng'in'ndi ham'ndi werü ranai tüküme'feyo. Raniyo hoe ranai hafo kaifoairandühi tükühefembo yang'irimayo. ³⁸ Asu Sisas ai daboadanü pirowami mb'iro nande haya apuane, ahambo sünggurü-rundeimbi ai yang'iri ruwurühi yahomoya, "Nindou Yamundo-randeimbi, sih'iri yifimbo yang'irayefi ranahambo awi se moai hohoanimoyaf'yo?" mehomondamboyu. ³⁹ Sisas ai botifi hoe asu werü ranahafembo ng'in'ndi hoafiyupirühi yahuya, "Rühüsafi kik'indandife," mehua hoafi n'ngowambe kikam'indühüyo hoe asu werü ai afure pimareandi. ⁴⁰ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se yih'imboayomoa?"

Awi se anihondümböfe-koate-wamboyo?" mehu. ⁴¹ Ahambo süngururü-rundeimbi ai ahamundihoari simbori ndüwuriyomondühi yahomoya, "Nindou nda nüngunahurai nindouyua? Moani hoe afindi-afindimayo asu weri ranai ahandi hoafi himboriyafehü afurimarineandi," mehomo.

5

Nindou mamindi fiambeahindi Sisas ai moaruwai nendi hemafoare-andi

(Matyu 8:28-34; Ruk 8:26-39)

¹ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Gariri kurihoe ra botambe barihomo houmbo Gerasa-yafe hifambe mahomo. ² Sisas ai bot hiningire haya kusifuendaniyo, nindou mamahi ahandi fiambe moaruwai nendi nimareimbi ai yifi sihehi rihundeimbi honguambeahindi hu ahamboso tüküme fiyu. ³ Nindou ranai ana yifi sihehi rihundeimbi honguambe-ani apu arandi. Ranane ngiri ahambo seninambo amboani yiriwari hüputüpu-ndürindümo. ⁴ Nindou ranahambo afindimbo seninambo yiriwari hüputüpurihorimindei marihündi, nga sen ra gurihaimarandi. Ai nginindi hamindi-wambo nindou ngori ai-amboani moai ahambo kikihirümündu. ⁵ Nimbokoani asu sirühi nindou ranai yifi sihehi rihundeimbi nimoie-ambe asu hifi wafu ranambe hoahoangura-marandi. ⁶ Sisas ai hapoadumbo anguni huambe nindou-mayu ranai hoeiriri haya pipiyu hu ahandi wagabe yiri yimbu pusire mamaru. ⁷ Nindou ranai pukuna hoafi karthoe hü yahuya, "Sisas, se-ana God Nimoomo Hondü ahandi nimori anafi, se wambo nini nünungu-fendirimboyafa? Ro sihambo düduarheanini, Se Godimbo dabarindafoandühi ngiri sihambo nini-moatükuni randiheandi mbisafi," mehu. ⁸ Ramehu ra sapo Sisas ai hoafiyuhiya, "Moaruwai nendi se nindou ranahandi fiambeahindi kosifoao," mehu ranimboyoy. ⁹ Asu Sisas ai düdureandühi yahuya, "Sihafi ndüri nine?" mehuamboyoy. Asu moaruwai nendi ranai yahoya, "Wandi ndüri ana amiane. Sapo ro ana afindi sirihünd-ane fi," meho. ¹⁰ Moaruwai nendi ranai rani hifi hündi yowan yihoe fimbo hefoefemuni-poani yaho haya Sisasimbo huti hoafimariri. ¹¹ Rani fikimi hifi wafuambe moatei afindi ranai sesi sahüsihi buriyei wakimarihindi. ¹² Raniyo moaruwai nendi ranai Sisasimbo huti hoafiyehi seiya, "Se yihoe fimbo koandi-hawamuna moatei akimi nda burayei ahei fiambendahumboane," masei. ¹³ Raniyo Sisas ai hiningi-mareandüra rasüngumehindi. Moaruwai nendi ranai nindoundi fiambeahindi kosifoehi hehi moatei akimi burimayei ahei fiambemehindi. Raniyo 2,000 moatei ranai hiripini piyei hehi gügüriyei hanimbo kurihoeambe hoe karthüsi hehi yifisafi-mayei. ¹⁴ Nindou moatei hifandimarundi ranai fefou houmbo homo adükari ngoafiyo asu akidou ngoafi adaburo raniyo ra wataporimbomarundi. Raniyo ranühündambo nimorehi nindowenih ranai nine-moatükuniyo moateimbo tüküme fefoy ra hoeifembo mahei. ¹⁵ Ai hei Sisasimboso tüküyahi hoeirihindane nindou horombo ahandi fiambe moaruwai nendi afindi nimareimbi-mayu ranahambo hoeimarihori. Ai asüki aboed hohoanimo fifire hohoanimo yuhumbo hoeari güde haya mamaruwa hoeirihori hehi yihimbomarihori. ¹⁶ Nine-moatükuni Sisas ramareandi hoeifembo

mahei ranai asūkai hihiriyahi hei nindou horombo moaruwai nendi nimateimbi-mayu asu moatei ranahambo amboani wataporimbo-marihündi. ¹⁷ Raniyo nimorehi nindowenih ranai rani hoafi ra himboriyehi hehi Sisasimbo rani hifihündi ngorü-goanini hombo huti hoafimarihori. ¹⁸ Asu Sisas ai botambe mafarifiyuwamboyo nindou horombo moaruwai nendi nimateia hefoareandeimbi-mayu ranai aidibo hombo huti hoafimayu. ¹⁹ Nga asu Sisas ai ahambo moai yini yahundo. Ai hoafiyundowohü yahuya, “Se sihafi worinambo ngafi fikiminindimbo Adükarai ai sihafi fimbo hipoambo-reaninühi ramareanini ranahambo wataporimbondandi,” mehu. ²⁰ Raniyo nindou ranai hu Dekaporis hifihü ahandi fimbo wataporimbo-maranda nimorehi nindowenih afindi ranai mahepünahindi.

Sisas ai nimorehi nimori yifihündi botire asu nimorehi angünümbi aboedimareandi

(Matyu 9:18-26; Ruk 8:40-56)

²¹ Sisas ai Gariri kurihoe ra botambe farifi haya ngorü goanini huane nindou afindi ranai ahandi hoafi himborimbo mafandeandi. ²² Raniyo Suda-yehi rotu wori hifandira randeimbi, ahandi nduri Sairus, ai mahu. Ai hu Sisasimbo hoeirirühi ahandi yirikimi yiri yimbu pusire mamaru. ²³ Ai Sisasimbo huti hoafiyundo hoanguhü yahuya, “Wandi nimorehi nimori ai yifimbo yangirane, nga se didifi wara nandowandani animbo aboedimbeyo-wamboane,” mehundo-amboyu. ²⁴ Asu Sisas ai aidibo mahua nimorehi nindowenih afindi ranai ahandi süngu mahei. Raniyo ahandi fikimi gugure-andühi ninendi-marihori. ²⁵ Asu nindou gugurimareandi ranambe nimorehi mam 12 himbanühi-feimbimbo amoamo watikoafira-marandi. ²⁶ Raniyo nimorehi ranai dokta hoeifepurimbo ahambo fehefembo-hünda ahandi kaki afindi saimarandi. Asu dokta ranai moai ahambo farihoemondani aboedi tüküfeyo, nga wan. ²⁷ Nimorehi ranai Sisasindi hoafi ra himboriyo haya ho nindou afindi ranahei mbusümo maningo. Raniyo ai Sisasindi daboadani ho ahandi hoandari hoeari ra sündimareandi. ²⁸ Ai ahandi hoari yare hohoanimo-yowohü yahoya, “Ro ahandi hoeari yangiri amboani sündariheandi ra aboedindamboyah,” meho. ²⁹ Ramare-andamboyo nimehünou amoamo watikoafimarandi-mayo ra kikiramindühi asu ahandi fiambe angün ranai aboedimayoa fifirimareandi. ³⁰ Asu Sisas ai ahandi fiambeahindi nginindi makosifoenda fifire haya hihirifi düdurearühi yahuya, “Düdi wandi hoearühi sündimareanda?” mehu. ³¹ Ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou afindi engoro ra hoeiarowandane asu düdi sündimareandi safi hawambo düduwefoanda?” mehomo. ³² Nga awi Sisas ai düdi ahandi hoeari fih sündimareandi ra fifirindihia yahu haya kokomara hu. ³³ Nimorehi ranai ahambo rani-moatükuni tüküme feyo ra fifire haya yihimboyohü hihamindari-mayo. Raniyo ho Sisasindi yirikimi yimindihona nimarimbo munguambo moatükuni ahambo tüküme feyo ra wataporimbomarandi. ³⁴ Sisas ai nimorehi ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nimori akidou, se anihondumbo-arowandi ranimböhünda seana asūkai aboedanafi. Sihafi angün aboedimefeyo ranimböhünda se ngusüfo afurindo kundo hawa ngafi,” mehu. ³⁵ Sisas ai wataporimborandühi nunguambe nindou bidifiri ai Suda-yafe

rotu hifandi randeimb+ndi worambeah+ndi sinimo hoafiyomondühi yahomoya, “Sihafi nimorehi n+mor+ yifimayo. Nga nindou yamunde randeimb+mb+ t+ñirifo segodopoani,” mehommo. ³⁶ Asu Sisas ai moai ahamundi hoafi ranahambo h+ñimboriyu. Ai Suda-yafe rotu hifandi randeimb+ ranahambo yahundoya, “Yowani, y+ñimbo-yopoani, nga se moani Godimbo an+hondümbo-ndowandi,” mehu. ³⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo ai-bab+dimbo hombo yowani yahu hin+ngirerü haya, Pita, Sems, Son, asu ahandi ak+di Sems ahamumbo yang+ri süngureapuri haya mahu. ³⁸ Ai homo Suda-yafe rotu bogor+ndi wor+kim+ tüküyafundühi Sisas ai hoeireandane arani hoafi af+ndi af+ndi-maye. ³⁹ Ai worambe farifi hafu hoafiyundürühi yahuya, “Nimboe se arani hoafi af+ndi-af+ndayeia? N+mor+ ndanana yifiyopoani, nga moani apomboane,” mehuamboyeyi. ⁴⁰ Asu nindou ranai ahambo tik+finambo-mar+hor+. Ai aheimbo rani worambeah+ndi h+ñifoarearü mbura, n+mor+ ranahandi hondaf+ndiyafe asu ahandi süngururü-rundeimb+memo aheimbo yang+ri semündündüri haya, n+mor+ yifi menjoro rani wori safani kamefoehindi. ⁴¹ Ai hüfu n+mor+ ranahandi wat+ñar+hü k+ki+h+ramündi haya hoafiyundowohü yahuya, “Tarita kumi,” mehu. Hoafi ranahandi n+min+di ana ndahuraiane, “Nimorehi n+mor+ yihoarifi ro hoafehan+ni, se botiyafa,” yaho ranane. ⁴² Asu n+mehünou nimorehi n+mor+ ranai botife haya mahowa nindou ranai mahepünehindi. N+mor+ ranana 12 himbani yoweimbiyo. ⁴³ Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Se yowani nindou mam+mb+ amboani ndani moatükun+ nda hoafiyopoani. N+mor+ ranahambo sesi sahündo animbo mb+seso,” mehu.

6

*Nasaretihündi ai Sisasimbo yiboarukomar+hor+
(Matyu 13:53-58; Ruk 4:16-30)*

¹ Sisas ai ranühi hin+ngire haya ahandi ngoafi hondünambo mahua asu ahambo süngururü-rundeimb+ ai ai-bab+dimbo mahomo. ² Raniyo moani n+marimbo sihi Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nimorehi nindowenihimbo yamundimareandüri. Nindou af+ndi ranai himboriyeyi hehi hepünahindühi seiya, “Ndan+ ndofe fifirife nda nahünda semündümboyua? Asu hepünifeimb+ moatükun+ refembo ng+n+ndi ra nahündambo semündümboyua? ³ Aiana wor+mbora randeimb+ nindou yang+ri-ani. Asu ai Mariandi n+mor+ Sems, Sosep, Sudas asu Saimon ahamundi amonjo-ani. Asu ahandi reh+mam+ ai nda sihi+ bab+di animboei,” sei hehi Sisasimbo ngusüfoambe yiboarukomar+hor+. ⁴ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “God+ndi hoafi hoafiyu-randeimb+ ai munguambo ngoaf+hü ndür+mb-ani. Nga ahandi ngoafi hondühi ahandi fik+m+n+ndi-so worambe ana ndür+koate-ani,” mehu. ⁵ Asu Sisas ai ranühi moai hepünifeimb+ moatükun+ rareandi, nga yimbumam+ angünümb+ nindou yang+riyo war+ manandeanda aboed+mehindi. ⁶ Raniyo nindou ahambo an+hondümbofe-koatemayeia hepün+mefiyu.

*Sisas ai ahambo süngururü-rundeimb+ nindou 12 ranahamumbo koamar+hepura mahomo
(Matyu 10:5-15; Ruk 9:1-6)*

Raniyu Sisas ai ranühi ngoafi adaburo ra hoahoanguhü Godindi hoafi yamundi-mareandüri. ⁷ Ai ahambo süngururü-rundeimbi 12 ahamumbo nindouyei flambeahindi moaruwai nendi hefoefembo nginindi sagapuri mbura yimbu-yimbure koamarhepuri. ⁸ Sisas ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Se ngomondühi ra nini-moatükuni ndowandümoemo, nga niminimi yangiri animbo ndowandümo. Se yowanü bret, arü asu kaki rani-moatükuni sandife semindi-poani. ⁹ Se su güdundi, nga hoeari ana güdarundi rani yangiri animbo güdu ndowandümo ngomo. ¹⁰ Asu se homo ngorü ngoafihü tüküyafu houmbo ngorü worambe ahafomo ra rani worambe yangiri nimandimo mbundumbo ngorü-goanini asukai ngomo. ¹¹ Ngomondani rani ngoafihündi ranai sihamumbo worinifepuri-koatendeihü sihamundi hoafi himbori-koatendeiani, se ngoafi ra hinngindundi. Se hombo mbisimombo ana, sihamundi tjarihündi hasüfi ra püpürüfi-boadu houmbo ngomo ranaheimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho nafuiyondürimbo-hünda," mehu. ¹² Raniyo Sisasimbo süngururü-rundeimbi ranai homo nimorehi nindowenihimbo hoafi bokarihoemondühi yahomoya, "Sihei ngusüfoambe moaruwai hohoanimo hinngindihündi simbori hohoanimo süngundihindi," mehomo ¹³ Asu ai homo nindouyei flambeahindi moaruwai nendi hefoaru, angünümbi nindouyewamü weri hoe karunda angünümbi nindou ai aboedi tüküyahi marihündi.

*Herot ai Sisasimboya Son hundürüra randeimbimbei mehu
(Matyu 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9)*

¹⁴ Sisas ai mungu-moatükuni ramareandi hoafi ra adükari bogori Herot ai himborimayu, sapo ahambo munguambo nindou fifirihori hehimbo wambo. Raniyo bidifiri nindou ai seiya, "Son hundüra randeimb-ani yifihündi botifi haya. Sapo ranimboane hepünfeimbi moatükuni yare arandi," masei. ¹⁵ Asu bidifiri nindou seiya, "Aiana Eraisa-ani," masei. Asu bidifiri nindou seiya, "Aiana Godindi hoafi hoafiyomo rundeimbi horombo yifimemo nahurai-ani," masei. ¹⁶ Herot ai rani hoafi ra himboriyu hayambo yahuya, "Ro Son hundürüra randeimbimbo ana horombo mbiro kiki-marihchini. Nga asu haponda asukaiyu yifihündi botifimboyu?" mehu. ¹⁷⁻¹⁸ Horombo Herot ai ahandi akidi Firipindi nimorehi Herodias masemündu. Ranimbo Son ai Herotimboya, "Aboedi hohoanimoyopoani shafi akidandi nimorehi masowandifi," yahundo-marandi. Ranimboya Herot ai nindou bidifiri koamarhepura Sonimbo kiki-hirundümo mburumbo karabus-ambe hinngimarüwuri. ¹⁹ Herodias ai Sonimbo nginindirihü hifokoefimbo hohoanimomayo, nga ai ngirindo. ²⁰ Sapo Herot ai Sonimbo yihimborürühi-wambo. Ai fifireandi Son ai Godindi himboahü mbumundi nindou-mayua ranimbo Herot ai ahambo hifandüri-marandi. Ai Sonindi hoafi himboriyuhü ana, ngusüfoambe moaruwairihü afindi hohoanimoyuhani. Nga asu ahandi hoafi himborimbo hohoanimoyuhani. ²¹ Herodias ai Sonimbo mbiro kiki-fimbo, nafi kokorambo hoeimareandi. Herot ai ahambo hondi ai wakimarimindo rani sihi gafmani-yomondi bogori, ami-yomondi bogori asu Gariri hifandu-rundeimbi ahamumbo

sesi sindimareandi. ²² Ai sowasümondühi nîmarîmondane, Herodiasîndi nîmorehi nîmorî ai hafo hîhîfi-hîhîfiyo wakîmareandi. Raniyo Herot asu bîdifîrî bobaagorî sesi sowasümondühi mamarîmo ai ranahambo afîndi hîhîfi-hîhîfîmemo. Raniyo adûkarî bogorî Herot ai nîmorehi nîmorî ranahambo düdureandühi yahuya, “Se nîne-moatükunîmboyo hohoanîmo-ayafi ra ndahanînîmboyahi, nga se wambo hoafi-yafi,” mehu. ²³ Herot ai dabarîfi hoafi-yundowohü yahuya, “Se nîne-moatükunîmboyo hoafayafi ana, ndahanînîmboyahi. Se hîfi hîfandarihandî ranahambo kîkîrowandîrî asafi ana, ranamboanî ro kîkîndîheanînîmboyahi,” mehu. ²⁴ Nîmorehi nîmorî ranai hondî sowana hîhîrîfe ho düdureandühi yahoya, “Nîni-moatükunîmbo düdumandahea?” mehoamboyo. Hondî ai yahoya, “Son hundürûra randeimbîndî mbîrombo anîmbo düdundafoandi,” mehondoamboyo. ²⁵ Nîmorehi nîmorî ranai hîhîrîfe ho adûkarî bogorîmbo anahoya, “Hapondanî hamîndî Son hundürûra randeimbîndî mbîro pretambe foando hawa ndawandîrî,” meho. ²⁶ Ai ranî hoafi ra hîmborîyu haya ahambo ngusûfoambe moaruwai-marîrîsî, nga sapo nindou fando masowasümo ahamundî hîmboahü nîne-moatükunî se hoafayafi ro randîheamboyahî mehu. Ranîmboyo ai nîmorehi nîmorî ranahandî hoafi süngufembo ambe yahokoatemayu. ²⁷⁻²⁸ Raniyu adûkarî bogorî ranai ami mamî koamarîheira Sonîndî mbîro semîndîmbo mahûfu. Ai hüfu Sonîmbo karabus worambe mbîro kîkîrîrî mbura ahandî mbîro ra pretambe foare semündü hu nîmorehi nîmorî ranahambo masagado. Raniyo nîmorî ai semîndî ho hondambo masagado. ²⁹ Sonîmbo süngururû-rundeimbî ai ranî hoafi hîmborîyomo houmbo homo karabus worambeahîndî fi-nîmoko sowandümo homo honḡuambe masîhawurî.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadürî
(Matyu 14:13-21; Ruk 9:1-17; Son 6:1-13)*

³⁰ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbî ai homo aibabîdîmbo mamûhi-yafundühi wataporîmemo. Ai ratûpurî rarundühi nîmorehi nindowenihîmbo Godîndî hoafi yamundîmarundürî ranahambo. ³¹ Nindou afîndî ranai fande bukürefoe-marandamboyo Sisas ai ahandî hoafi sowandümo homorundeimbî babîdîmbo sesi sesi-koatememo. Ranîmboyo hoafi-yupurühi yahuya, “Andai sîhîrîpoanîmbo nindou nîmarî-koateandühi nḡefühi anîmbo akîdou fi-handîhu,” mehupurî. ³² Raniyomo ai yangîrî botambe fareafu houmbo nindou nîmarî-koateandühi mahomo. ³³ Nga nîmorehi nindowenihî afîndî ranai hoeîrîhi fîfîrîhipurî, ranîmboyo nindou afîndî ranai Sisas ahandî süngururû-rundeimbî babîdîmbo homboyomondanî ahei ngoafi hînîḡîrîhi hehi Sisasîmbo sowana pîpîna hei aiboatei tükûmehîndî. ³⁴ Raniyo Sisas ai ahambo süngururû-rundeimbî babîdîmbo botambe homo tüküyafundane, nindou afîndî ranai hîfanda menḡoro. Raniyu hoeîreanda mayoa sipsip hîfandîyo-randeimbî nindou hîfandîyo-koate nahurai fimayeia hîpoambo-reandürühi afîndî yamundîmareandürî. ³⁵ Asu süngunambo nîmbambe hüfîhamîndî ai hanuambe hoafi-yomondühi yahomoya, “Ndanühi ana nindou nîmarî-koatereandühane ndeara hüfîhamîndî ahanu. ³⁶ Ranîmbo-hündambo anîmbo nîmorehi nindowenihî ranaheimbo koarîhawandûra hei ngoafi akîmî adaburo ranühi

aheihuari sesi pemiyei mbisahüsi,” mehommo. ³⁷ Nga asu Ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Se sesi dabudüri,” mehuamboemo. Ai simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Awi se hohoanimo yafani ro afindi handret kinanambo aheimbo bret pemiyoyaimboyoy?” mehommo. ³⁸ Sisasi ai düdureapurühi yahuya, “Nüngünümbi bretiyo se sihoemomboemo? Homo hoeiru,” mehuamboemo. Homo hoeirunda mayoambo yahomoya, “Hondahüfeimbi bret asu yimbu kini ranane engoro,” mehomondamboyu. ³⁹ Sisasi ahamumbo hoafimayua nindou ranaheimbo hoafimayomonda yibobo-yiboboyahi hehi mamarei. ⁴⁰ Mamarei ra bidifiri 100, asu bidifiri 50, raniyei yibobo-yiboboyahi mamarei. ⁴¹ Sisasi ai bret hondahüfeimbi asu kini yimbu ra semündü haya sünambe himboyu hafuhü Godimbo hihifirüri mbura, hifitire haya ahandi süngururü-rundeimbimbo masagapuri nindou ranaheimbo yimbufembo. Asükaiyu kini akidou yimbu ranamboani hifitire haya yimbumareandi. ⁴² Munguambo nindou ranai sesi ra sahusimbo simongori-marihümüdi. ⁴³ Raniyo Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai bret asu kini bidifiri bidifiri kurimayo ra 12 wambürambe wambürihu hafombo tükumefeyo. ⁴⁴ Nindou sesi masahüsi ranana 5,000-yei.

Sisasi kurihoe hangifowami putapimayu

(Matyu 14:22-33; Son 6:16-21)

⁴⁵ Sisasi ai nimehünou ahambo süngururü-rundeimbimbo botambe farife hefe Gariri kurihoe behefe hefe ai-boatei Betsaida ngoafinambo hombo hoafimayupuri. Nga aiana awi nimarimburi nindou ra koarihendurimboyu. ⁴⁶ Nimorehi nindowenihira koarheiri mbura asu ai Godimbo didibafifembo hifi wafuanambo mahafu.

⁴⁷ Rani nimbambe ahambo süngururü-rundeimbi ai botambe Gariri kurihoe hangifowamiyomo, nga asu aiana ngindaniyu. ⁴⁸ Sisasi ahambo süngururü-rundeimbi hoeireapurane werambe bot ra ahamumbo kameihü ninendi-mareapura asu bot ra semindi hombo purina watiharimarundi. Raniyo Sisasi si hoafimbo safi ahamumbo sowana bot ra ngasünde haya hoe hangifowami putapimayu hu. ⁴⁹ Nga asu ai hoeirüwuran hoe hangifowami putapimayua yifiafani yahomo houmbo hasiheimemo. ⁵⁰ Ai munguambo hoeirüwura mayoa yihimbo-mayomondamboyu, ai ahamumbo nimehünou hoafiyupurühi yahuya, “Se yihimbo-ndimboemo, nga nginindi nimandümo. Ndanana ro-anahi,” mehu. ⁵¹ Asu ai botambe farifi hafu ai-babidimbo mamaruwa hoeweri ranai afurimareanda mahepünafundi. ⁵² Nga Sisasi ai hondahüfeimbi bret hepünifeimbi moatükun ramareandi ra moai wudipoaporu fifirundi sapo ahamundi hohoanimo ranai tapthamiyohü wambo.

Genesaretihü Sisasi angünümbi nindou afindi aboedimareandi

(Matyu 14:34-36)

⁵³ Raniyomo ai botambe kurihoe ra barihomo gudiani Genesaret ngoafikimi bot ra himondindümo hiningimarundi. ⁵⁴ Ai botam-beahindi makusifoendambo nindou ranai nimehünou fifirimarihori. ⁵⁵ Ngoafi rani ngoafikimi adaburo ranühi hahabodeihü hoafimayeiya, angünümbi nindou afindi safisendambe-rhindüri Sisasi nünguhisähümündindüri hei marihündi. ⁵⁶ Raniyo munguambo ngoafi adaburo

ranühi, nahi Sisas ai huanî angünümbî nindou ra fufurîhü-mündindüri hei fandîhi-rühündühi sîhehindüri marîhündî. Ranîyei ahandî warî hoandari ngîsîharî hoeari ra angünümbî nendî ai sündîmbîrîhindî sei hehi hûti hoafîmayei. Asu ahandî hoeari sündîmarîhindî ranai asûkai aboedî tükûmehindî.

7

*God ai amoa mamîyei ahînümbî hohoanîmo hîfînambomareandî
(Matyu 15:1-9)*

¹ Farisihündî bîdîfîrî ai ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî nindou babîdîmbo Serusarem ngoafîhündî sîfomo Sisasîmbo hoeimarüwuri.

² Ranîyo hoeirundani Sisasîmbo süngururû-rundeimbîmemo ranai warî popoaikoate sesî sesîmbo ranana moaruwaiane.

³ Sapo Farisi asu Suda-hündî aiana ai boagîrî süngumarundî ranîmboane ngîrî warî popoaikoate sesî dagüdi.

⁴ Asu sesî maket ambeahîndî pememo amboani sesî popoihefekoate ana, ngîrî dowadümo. Sapo ai boagîrî refemarandî süngumbo hîpîrî napo ra popoaindîhou mbundümbö anîmbo mandu dowadümbömo.

⁵ Ranîyo Farisi asu ahînümbî hohoanîmo fîfîrundeimbî ai Sisasîmbo hoafîyomondühi yahomoya, “Nîmboe sîhambo süngurunîni rundeimbî ai boagîrî ahîni ra süngufe-koateayomoa? Asu nîmboe warî afîsaho kapeihî sesî asowasümoa?” mehomö. ⁶ Ranîyu Sisas ai sîmborî hoafîyupurühi yahuya, “Godîndî hoafî hoafîyurandeimbî Aisaia ana anîhondümbö yimbu yafambeimbî sîhamumboyu hoafîmayu. Ai ndare sürü papîrandühi yahuya,

‘Nindou ndanai ana yafambe yangîrane wambo aboedani asei,

nga ahei hohoanîmoana angunane engoro.

⁷ Aiana nindouyei ahînümbî hohoanîmo ranane yamundîhindühi Godîndî hoafane nda asei,

ranîmboane ai wambo hohoanîmoaye ra moanîpoane,’ Aisaia 29:13

mehu. ⁸ Seana Godîndî ahînümbî hohoanîmo ra hîngîrîru houböanemo nindouyei hohoanîmo yangîrane sünguarundî.”

⁹ Ranîyo ai hoafîyupurühi yahuya, “Seana Godîndî ahînümbî hohoanîmo ranahambo ambeyaho hîni ngîfehümbö sîhamundî hohoanîmo süngufembo yangîrane hohoanîmoemo. ¹⁰ Sapo Moses yahuya, ‘Se sîhafî meapeyafe hoarehîndafî,’ asu ‘Düdi ahandî hondamboyu afîndamboyu moaruwai hoafayu ana, yîfîmbiyuwamboane,’ mehu. ¹¹⁻¹² Nga se ndaru hoafîyomondühiya, ‘Nindou ranai ahandî hondafîndambo fehefe kaki napoeimbanisî, nga hondafîndambo hoafîndupîrîhiya, “Ndanî kaki ana ro Godîmbo saimbo masîheheandane,” mbûsu ana, asu ngîrî nindou ranai kaki ranambo ahandî hondafîndambo fehefepîrîmbo yîni mbîsîmo,’ yahomö arundî. ¹³ Ranîmboane Godîndî hoafî ra hîni ngîrîndühi asu se boagîrî-yafe hoafî ra süngu-arundî asu se afîndî moatükunî rahurai raru arundî,” mehu.

*Nîne-moatükunî nindoumbo rareanda nindou ai moaruwai hohoanîmoyei arîhündî
(Matyu 15:1-9)*

¹⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo asukai mngiyu hürühendüri haya hoafiyundürühi yahuya, “Munguambo nindou se wandi hoafi nda himborindei hehi fifirindihindi. ¹⁵⁻¹⁶ Nine-moatükuni moanambühündi nindou fiambe ahano ai-ana ngiri nindoumbo randerani moaruwai hohoanimodu. Nga nine-moatükuniyo nindouyei fiambeahindi nimari haya moanambühi tükefeyo ranane rareandani nindou ai moaruwai hohoanimoaye,” mehu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranaheimbo hinngireandüri haya worina hafuane ahambo süngururü-rundeimbi ai rani kafoefe hoafi ranahambo düdumefundi. ¹⁸ Raniyo Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Awi seana ngusüfokoate-wamboemo. Awi se moai fifirundiyo, sapo nine-moatükuni moanambühündi nindou fiambe ahano raniyopoani nindoumbo moaruwaimbore arandi. ¹⁹ Ranana ngusüfoambe hohoanimo ranambe howohüypoani, nga ranana bodoambe hani mburambo awaimboreandühane.” Sapo Sisas ai ramehu ra munguambo mamikarambo sesi ra Godindi himboahü ana aboedane yahumboyu. ²⁰ Asu asukaiyu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Nine-hohoanimo nindou ahandi fiambeahindi nimarihaya tükefeyo ranane nindou ranahambo Godindi himboahü moaruwaimboareri. ²¹⁻²² Ro hoafimayahi ranana ndani-moatükuni nindou hohoanimoambe tüküfe arandi ndanimboyahi hoafimayahi. Munguambo mamikarambo moaruwai hohoanimo, hümbohüni, nimorehi sishomo asu anamindihandibirabiri, nindou hifokoefe, nimorehi anamindeimbi dibomboyo, hohoani, wosihofori hoafi, bodimondambo nginindi, moaruwai hoafi, hoafi himborikoate, afindi-afindi, asu mamikari hohoanimo ranimboyahi hoafimayahi. ²³ Munguambo ndani moatükuni ndanane nindou hohoanimo-ambeahindi tüküfeyoahü nindoumbo rareirani Godindi himboahü moaruwaimboreri arandi,” mehu.

Fonisia hifihündi nimorehi ai Sisasimbo anihondümbomareri (Matyu 15:21-28)

²⁴ Sisas ai ranühündambo botifi haya Tair ngoafikimi mahu. Nindou ai ahambo fifirindihorimboyeyi yahuhaya worambe mamaru. Nga ai ngiri dibo amaru ra dibondifiyu. ²⁵ Nimorehi mami ahandi nimorehi nimorindi fi-ambe moaruwai nendi nimariweimbi ai Sisas ranühi amaru hoafi ra himborimayo. Raniyo ai nimehünou ho Sisasimbo-so tüküfe ahandi yirikimi peyo mamaro. ²⁶ Nimorehi ranai ana ai-poanimbo Fonisia sirihündi Grik hoafeimbiyo. Raniyo ai Sisasimbo ahandi nimorehi nimorindi fi-ambeahindi moaruwai nendi hefoefemböhünda hütihütimariri. ²⁷ Sisas ai nimorehi ranahambo kafoefe hoafi hoafiyundowohü yahuya, “Sihiri nimori ranaheimbo sesi boatei ndahundüri mbundühumbo animbo. Nga awi sihiri nimoriyei-mayo sesi ra yaforimbo ndahundürümboyefi,” mehuamboyu. ²⁸ Asu nimorehi ranai hoafiyowohü yahoya, “Adükari, yinisi, nga yafori amboani sesifondi koambe nimboeimbo nimoriyei-mayo sesi bidifiri-bidifiri ra sahüsihanei,” mehowamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafimayafi ranimbohünda ngafi, nga moaruwai nendi ai shafi nimori ra hinngimareandi,” mehu. ³⁰ Nimorehi ranai hihirife ho worambe himboyowane, ahandi nimorindi fiambeahindi moaruwai nendi ai kosifoendühi asu fondiwanimbo.

Sisas ai nindou mamɪ yafambe asu himboambe moaruwaimbũ aboedimariri

³¹ Raniyo Sisas ai Tair hiniŋgire haya hu Saidoniñhũ tüküfi mbura hu Dekaporisiñhũ tüküfi haya hu Gariri kurihoe-kimi tükümeŋiyu. ³² Sisas ai ranühi nimaruumbe nindou bidifiri ai nindou mamɪ himbotühifo asu hihindi hoafiyu randeimbɪ sahorimindei mahei. Raniyei ai Sisasimbo nindou ranahandi wamɪ warɪ mbɪnandeandi sei hehi huti hoafimaye. ³³ Raniyo nindou ranahambo nindou afindi ahei mbusümo ahambo yangiri serümündü mahu. Raniyo Sisas ai waribatendi himboambe yimbufihɪ pamareanda aboedimayafea asu warɪ boatendifihi nguri pare mbura nindou ranahandi teifühɪ pamareandi. ³⁴ Sisas ai sünambe himboyu hafu hanafu afindi hüfoareandühi nindou ranahambo yahundoya, “Efati.” Hoafɪ ranahandi nimindi ra ndahuraiane, ‘sübüdühoeft’ yahoane. ³⁵ Raniyo nimehünou ahandi himboambe ai aboediyowohü asu hoafɪ hihindi hoafiyumarandi ra asukai aboedi hoafimayu. ³⁶ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo rani-moatükunɪ hoeimarihindi ranahambo nindou ngorümbo yowanɪ hoafiyopoanɪ mehu. Ai aheimbo yowanɪ mehündüryosi, nga asu ai ranahambo wataporimbomarühü hei. ³⁷ Ai hepühendühɪ seiya, “Sisas ai mungu-moatükunɪ aboedi ramareandi. Ai rareandanɪ himbo tühifo güreyandüreimbɪ amboanɪ ai himboriyei asu hoafikoateyeimbɪ ai-amboanɪ wataporiyeyi marihündi,” masei.

8

Sisas ai 4,000 nindoumbo sesi masagadüri
(Matyu 15:32-39)

¹ Asu ngorüsimboanɪ nindou afindi ranai Sisasimbo sowahɪ mafandiñhindi raniyei sesi koatemaye. Raniyo asu Sisas ai ahandi sünggururü-rundeimbimbo mborai yahupuri haya hoafiyupurühɪ yahuya, ² “Ro nindou ndanaheimbo hipoamboarɪhearü. Ai ro-babidi ngimi si nimateimbo wambo asu ai sesi koateanei. ³ Ro ngiri wembopo ngoafinambo koandihhearü, nga ai nafini himboa wuwurindei hehi pindeimboyeyi. Nga asu bidifiri ana nafi angunipoedanei,” mehu. ⁴ Asu Sisasimbo sünggururü-rundeimbɪ ai simborɪ hoafiyomondühɪ yahomoya, “Siñiri ana ngoafɪ angunanefi. Nga asu dagüdambo bret ra ndahumindifi hohumbo nindou ndanaheimbo mandahundüra?” mehomo. ⁵ Raniyu asu Sisas ai düdureapurühɪ yahuya, “Se nünggünmbɪ bretiyo sowandümomboemoa?” mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondühɪ yahomoya, “Ro 7 bret sihehumboanefi,” mehomondamboyu. ⁶ Raniyo asu Sisas ai bret 7 ra semündü haya Godimbo hifitimarüri. Raniyo asu hifitire mburambo ahambo sünggururü-rundeimbimbo bidifiri bidifiri ra yimbumareapuri. Asu ahamumbo hoafiyupurühɪ yahuya, “Se bret ra nindou ranaheimbo yimbundundüri,” mehupuri. Raniyo asu ahambo sünggururü-rundeimbɪ ai rasüngu-marundi. ⁷ Asu sünggururü-rundeimbɪ ai kinɪ yahunümbɪ amboanɪ sowapundümo. Sisas ai kinɪ ranahambo Godimbo hihifiruri mburambo asu ahandi sünggururü-rundeimbimbo hoafimayupurambo kinɪ ra nindou ranaheimbo yimbumarundüri. ⁸ Asu munquambo nindou ai sesi ra sahüsi bodomaye. Raniyo asu bidifiri-bidifiri sesi mayo ra 7 wamburi wamburiñmarundi.

⁹ Asu 4,000 nindouyei sesi ra masahüsi ranıyo asu Sisas ai hoafi mayundürambo bukürimayahindi. ¹⁰ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi botambe farıyafu houmbo Darmanuta hifinambo mahomo.

Farisi ai Sisasimbo sisihimoruri hoeimarüwuri

¹¹ Farisi ai Sisasimbo sisihimofi hoeifimbohünda tüküyafu düdumarüwuri. Ranıyo asu Sisasimbo düdürüwurihi yahomoya, “Se Godindi nımorayafi ana, se Godindimayo hepünifeimbi moatükuni randıwandı,” mehomu. ¹² Asu Sisas ai ngusüfoambe moaruwairirihü raguambe yare hoafiyuhi yahuya, “Nindou nda nımboe hepünifeimbi moatükuni hoeifembo düduehindi? Ro anıhondumboanahi hoafehanduri, ngiri nafuimbo moatükuni yahurai hoeindihindi,” mehu. ¹³ Ranıyu asu Sisas ai Farisimbo yare hınıngıreapuri hayambo ndamefiyu. Asu botambe farıfi haya kurıhoe barıhoei gogoanını mahu.

Farisi asu Herot ahamundi yis ranahambo kafefe hoafi

¹⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai bret adükari semindi hıfombo mıtanımarundümo. Nga asu mamı yangırıruri botambe foarüwuri houmbo sowarındümo mahıfomo. ¹⁵ Asu Sisas ai ahını hoafıyupurühi yahuya, “Se Farisi-yomondi asu Herotındı yis ranahambo hıbadumbo!” mehu. ¹⁶ Nga asu Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai hoafi ranahandı nımındı ranahambo wataporımbomarundi. Ai yaru hoafıyomondühi yahomoya, “Sapo ai hoafımayu ra bretkoateayefı ranahamboyu hoafımayu,” mehomu. ¹⁷ Ranıyu asu Sisas ai fıfıreandı nınımoatükunımoemo wataporımbomarundi ranahambo. Asu Sisas ai düdureapurühi yahuya, “Se ra nımboe bretkoateayefı ranahambo wataporıamboaru hoanıgomoa? Awi seana moai hoeirundi asu fıfırundi?” ¹⁸ Awi se hımboarümbü-anemosı, nga moai hoeirundi asu se hımboabembü anemosı, nga moai hımborıyomo. Sıhırı horombo bretkoateyefühi horombo ro ramarıhendi ra se fıfırundi? ¹⁹ Horombo ro hondahüfeimbi bret 5,000 nındoumbo maseheandı ranısimboanı se nüngunımbı bıdıfırı bıdıfırı bret wambürıyo wambürıhımarundi?” Ranıyomo asu ai hoafıyomondühi yahomoya, “12 wambürı,” mehomondo. ²⁰ “Asu se fıfıru ro bret 7 4,000 nındoumbo maseheandı ra. Asu nüngunümbı bıdıfırı bıdıfırı bret wambürıyo wambürıhımarundi?” mehuamboyo. Asu ai hoafıyomondühi yahomoya, “7 wambürı,” mehomondo. ²¹ Asu ai yare hoafıyupurühi yahuya, “Awi se moai ra fıfırundiyo?” mehu

Betsaidahündı hımboatıharı mamı Sisas ai dıboadomarırı

²² Betsaida ngoafıhü Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babıdımbı hıfomo tüküyafundane asu ahambo sowana nındou hımboatıharı mamı sowarındümo mahıfomo. Ranıyei ai Sisasimbo fambıheira seihehi hoafımayahündo. ²³ Ranıyu Sisas ai hımboatıharımbı warıhü kifi hürümündı haya ngoafı hınıngırıne hena hafanı ahandı hımboarambe nguri pamarırı. Ai kıkıhırümündühi düdufinduhi yahuya, “Se ngorü-moatükunı amboanı hoeırıwandanı wanıyo?” mehundo. ²⁴ Asu nındou ranai hımboapoyu wakırendühi yare hoafıyuhı yahuya, “Ro nındou bıdıfırı hoeırıheambo-anahi. Nga asu ro hoeırıheandı nımı fırıbadıhoai

aho nahuraiane,” mehu. ²⁵ Nga Sisas ai asūkaiyu ahandi himboarūhi wari pamareandi. Asu ahandi himboari ra biri marihoayo. Raniyu asu himboari ahandi ra aboediyowohūyo asu munguambo moatūkuni ra aboedi hoeimareandi. ²⁶ Asu Sisas ai worinambo koariherūhi yahuya, “Se yowan i ngoafina ngamboyafi,” mehu.

Pita ai Sisasimboya Krais-ani mehu

(Matyu 16:13-20; Ruk 9:18-21)

²⁷ Nga asu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidi ngoafi Sisaria Firipai ngoafikimi adaburo ranūhi mahomo. Raniyomo asu nafinambo homondūhi ahambo sünggururü-rundeimbimbo düdureapurūhi yahuya, “Wambo didai-ani mbaseia?” ²⁸ Asu ai hoafiyomondowohū yahomondoya, “Bidi firi ai hoafiyeihiya, ‘Aiana Son hundürürandüri-randeimb-ani.’ Asu bidi firi ai hoafiyeihi ‘Aiana Erasais-ani.’ Nga asu bidi firi ai hoafiyeihi, ‘Aiana Godindi hoafi hoafiyurandeimb-ani,’ masei,” mehomom. ²⁹ Asu Sisas ai düdufipurūhi yahuya, “Asu se wambo nünguru hohoanimo yomo ro didiyaha?” Nga asu Pita ai simbori hoafiyundūhi yahundoya, “Seana Krais-ana fi, nindou God ai diboniyunini hin ingimareanini nindou aboedambo-fendürimbohünda,” mehu. ³⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Se yowan nindou ngörumbo hoafindimboemo ro nindou nüngunahurayahi ranahambo,” mehu.

Sisas ai ahandi asübusi afindi semindühi yifimbo hoafimayu

(Matyu 16:21-28; Ruk 9:22-27)

³¹ Asu Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbimbo yamundeapurūhi yahuya, “Nindou Hondü aiana asübusi afindi ndemündumbui. Asu ahambo ana bogori nindoumemo, Godimbo shou-rundeimbi bogorimemo, ahinümbi fifirundeimbimemo ai ahambo yiboarukondüwurūhi hifokoandüwurimboemosi, nga ngimi sindu haya asukai botindifimbui.” ³² Asu Sisas ai hoafi ra fifiri foare hoafimayupuri. Raniyu asu Pita ai Sisasimbo serümündü himborani hu nginindühire hoafimaruri. ³³ Asu raniyu Sisas ai hihirifi ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoeireapurūhi asu Pitambo nginindühire hoafiyundowohū yahuya, “Satan, andai se biyafu. Nga seana Godindi hohoanimo-yopoani sünguarowandi, nga nindouyafe hohoanimo anandi sünguarowandi,” mehu. ³⁴ Asu Sisas ai nimorehi nindowenih aheimbo ahandi sünggururü-rundeimbi babidimbo mborai yahunduri haya hümarihenduri. Ai hoafiyundurūhi yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngufendürimbo hohoanimo ayu ana, ai nindou mam ahandi nimi keimbi karihendeimbi semindi ho yahurai ahandi yifiri ra hin inginde haya asu wambo süngumbirandiramboane. ³⁵ Nindou düdi ai ahandihoari ahandi yangiri ra kikharamundu ana, ahandi yangiri ra awarindihoemboe. Asu nindou düdi ai aboedi hoafi asu wambohünda ahandi yangiri ra hin ingareandi ana, ai yangiri gedühi nüngumbui. ³⁶ Asu nindou düdi ai mungua hifi ndanihünda moatūkuni ra asemundu ana, asu ahandi yangiri ningombo ra awarindihoembui asu munguambo moatūkuni ranai ngiri fandiheri. ³⁷ Nga asu nindou ranai nini takini madagado yangiri ra simbori sise fembohündamboa? ³⁸ Asu nimorehi nindowenih hapondanambe burayei ai Godimbo hin ingiri horūhi wosihofori hohoanimo yei arihündi. Nga

nindou düd+yei ai wambo asu wandi hoafi ranahambo amoan+ng-ar+hünd+ri ana, asu ro wandi Apend+mayo himboamupui-randeimbi asu sürühoeimbi sünambeah+ndi nendi babidi kosefi simboani ro aheimbo amboan+ amoan+ng+ndi+handür+mboyah,” mehu.

9

¹ Asu Sisas ai hoafi+yundürühi yahuya, “Ro siheimbo an+hondümbo-anahi hoafehandüri, nindou haponda burayei ndanai yifi+koateyei-ambe an+imbo God ng+n+ndi h+fandarandi ra ng+n+ndeimbi kodowani hoeind+himboyei,” mehu.

Sisas+ndi fi ranipoan+imbo tüküme feyo
(Matyu 17:1-3; Ruk 9:28-36)

² Asu 6 si hoane Sisas ai Pita, Sems asu Son sepur+mündü haya hifi wafu nimoamo ran+wam+ mahafomo. Ranühi ai-yangiri n+ngomombo Sisas+imbo hoeirüwurane ahandi fi ranai ranipoan+imbo tüküme feyo. ³ Raniyo asu Sisas+ndi hoeari ranai kifohi ham+ndi+mayo. Nga hifi ndan+hündambo nindou ai ng+ri randeandani kifohi yahurai tükündefeyo. ⁴ Raniyo Eraisa asu Moses ai ranühi ahamumbo-so tüküyaf+ne Sisas babidi watapor+yomondühi man+ngomo. ⁵ Pita ai rani moatükun+ ra hoeire haya hoafiyuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ndanühi an+imboefi ranamboani aboedanesi. Nga dago ngim+ hüründi+humboane, sihambo mam, Moses+imbo mam asu Eraisambo mam,” mehu. ⁶ Asu Pita ai moai n+n+hoafi hoafi+imbo hohoan+moyu, sapo ngorü yimbu babidi+imbo ai yhi+imboyomondühi-wambo. ⁷ Raniyo asu mbur+ngai ai kosi munguambo gabudi+mafoareapuri. Asu mbur+ngai-ambeah+ndi hoafi mam ranai hoafi+yohü yahoya, “Nimori+ nda wandi nimorani ro ngusüfo parari+hini, nga se ahandi hoafi himbor+indomo,” meho. ⁸ Nga Pita, Sems, Son ai himboapomemoyosi, nga asu Sisas yangiri ai-babidi+imbo ranühi manüngu. ⁹ Asukai hifi wafuwanipoedi hihiri+yafu hanimondühi Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi+imbo hoafiyupurühi yahuya, “Se yowani n+n+hoafi hoafindi+imboemo n+ne-moatükun+ hoeimarundi ranahambo. Nga h+badu ngomombo Nindou Hondü ai yifi+hünd+ bot+ndi+fiyuan+ an+imbo n+morehi nindowenihi ranaheimbo hoafindi+mo,” mehupuri. ¹⁰ Asu Sisas hoafi+mayu ra hohoan+moyomo kiki+hirundühi+yomo ahamundi+hoari simbori ndüwuri+yafundühi yahomoya, “Sisas hoafi+mayu yifi+hünd+ botife ra n+nea?” mehomo. ¹¹ Asu Sisas+imbo düduri+wurühi yahomoya, “Nimboe ah+nümbi hohoan+mo fifi+rundeimbi ai hoafiyomondühi+ya, ‘Eraisa boatei an+imbo tükünd+fimbui,’ mehomo?” mehomondamboyu. ¹² Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Aiana an+hondümbo anahomo raru hoafeyomo, Eraisa boatei an+imbo tükündüfi munguambo moatükun+ ra di+boadondeambui. Ra an+hondanesi, nga God+ndi bukambe hoafi apen+ngo ranai yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou Hondü ai asübusi af+ndi ndemünduan+ nindou af+ndi ai ahambo moan+po-ani mb+seimboyei?’ meho. ¹³ Ro siheimbo hoafehandüri, Eraisa ana tüküfimboani. God+ndi bukambe hoafi yare mengoro süngu nindou aiana moaruwai hohoan+mo randi+himboyei n+ne-moatükun+ ai refembo hohoan+momayei süngu,” mehu.

*Sisas ai n̄mor̄i moaruwai nend̄i n̄mareimb̄i aboedambomariri
(Matyu 17:14-21; Ruk 9:37-43)*

¹⁴ Sisas ai, Pita, Sems asu Son bab̄id̄imbo süngururū-rundeimb̄i b̄id̄if̄ir̄i sowanambo mahomo. Ai homo hoeirundane ah̄in̄umb̄i hohoan̄imo f̄if̄irundeimb̄i ranai Sisas̄imbo süngururū-rundeimb̄i b̄id̄if̄ir̄i bab̄id̄imbo hoaf̄inambo s̄imbor̄i s̄imbor̄i-memondamboyoy nindou af̄ind̄i ranai ahamumbo wak̄ire mengoro. ¹⁵ Ran̄iyei asu nindou af̄ind̄i ranai Sisas hoeir̄hor̄i hehimbo hep̄ünehind̄üh̄i ahambo h̄ih̄if̄imbo pip̄imayehei hei. ¹⁶ Sisas ai düd̄uf̄ipur̄üh̄i yahuya, “Se n̄in̄imboemo ah̄in̄umb̄i hohoan̄imo f̄if̄irundeimb̄i bab̄id̄imbo hoaf̄inambo s̄imbor̄i hoaf̄imemoa?” mehupur̄i. ¹⁷ Ahei mbusūmo nindou mam̄i ai hoaf̄iyuh̄i yahuya, “Yamundo-randeimb̄i, ro wand̄i nindowenih̄i n̄mor̄i moaruwai nend̄i ai ahand̄i f̄iambe n̄mar̄imbo hoaf̄ikoateyu-marandambo s̄ihambo sowanambo sah̄um̄ind̄i as̄ih̄üh̄i. ¹⁸ Asu moaruwai nend̄i ranai far̄if̄endowoh̄ü wak̄ifoareran̄i h̄if̄in̄i piyu yangur̄imbo yahamonaf̄i ngas̄iho wut̄ipuiar̄iyuh̄ü yahaf̄i h̄ih̄epor̄iyu arand̄i. Asu ro s̄ihaf̄i sünguru rundeimb̄imbo moaruwai nend̄i ranahambo raguamambofembo düd̄umeheapur̄i, nga ai nḡir̄ind̄imo,” mehu. ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo hoaf̄iyund̄ür̄üh̄i yahuya, “Se ana moai an̄ihond̄umbor̄ih̄ind̄i. Ro n̄üngun̄imb̄imboyoy sebāid̄i man̄imboaha? Asu ro n̄üngun̄imb̄imbo s̄ih̄ei t̄in̄ir̄ifo ra mandaham̄ind̄iha? N̄mor̄i ra nd̄üh̄i sahor̄im̄indei s̄üh̄üsi,” mehund̄ür̄i. ²⁰ Asu ahambo süngururū-rundeimb̄i ai n̄mor̄i ra sowar̄ünd̄umo Sisas sowana mah̄if̄omondamboyoy moaruwai nend̄i ranai Sisas hoeir̄ir̄üh̄i n̄mor̄i ranahambo wak̄imafoarera h̄if̄in̄i piyu h̄ih̄ire amoah̄irerand̄üh̄i yangur̄imbo yahomonaf̄i ngas̄iho wut̄ipuiar̄imayu. ²¹ Sisas ai af̄indambo düdur̄ir̄üh̄i yahundoya, “N̄mor̄i nda n̄üngun̄imb̄imboyoy ndahurai ramef̄iyuwa?” Asu af̄ind̄i ai yahuya, “Ak̄id̄ouyuambe piyu hayamboani raraoyu arand̄i. ²² Mun̄guambo si moaruwai nend̄i ranai n̄mor̄i ranahambo haiambe asu h̄imoni wak̄ifoarer̄i arand̄i. Se n̄in̄i-moatükun̄i refemboayaf̄i ana, se h̄ipoambond̄iwamun̄üh̄i fand̄ihawamun̄i,” mehu. ²³ Asu Sisas ai af̄indambo hoaf̄iyund̄üh̄i yahuya, “Se n̄imboe hoaf̄iyaf̄üh̄iya, refemboayaf̄i ana, fand̄ihawamun̄i masafa? An̄ihond̄umbo-reandeimb̄i nindoumo ana mun̄guambo moatükun̄i ra t̄in̄umb̄üyopoan̄i,” mehu. ²⁴ Asu n̄imeh̄ünou af̄ind̄i ai h̄ih̄if̄i-h̄ih̄if̄iyuh̄ü hoaf̄iyuh̄i yahuya, “Ro an̄ihond̄umbor̄iheambo-anah̄is̄i, nga se koe wambo fand̄ihawand̄ira an̄ihond̄umbo-nd̄iheamboane,” mehu. ²⁵ Asu Sisas ai hoeireandane nindou af̄ind̄i ranai pip̄iyei hei wak̄imar̄ihoramboyoy asu moaruwai nend̄i ranahambo hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “Moaruwai nend̄i, se nindou ndanahambo rar̄iworan̄i h̄imbot̄üh̄ifoyu asu hoaf̄ikoateyu arand̄i. Se nindou ndanahand̄i f̄iambeah̄ind̄i kod̄iboawand̄i, nga asu se as̄ukai yowan̄i far̄if̄embopoan̄i,” mehundo. ²⁶ Asu moaruwai nend̄i ranai heiyoh̄üyo n̄mor̄i ranahambo yabad̄iran̄i h̄if̄in̄i pip̄imayuwa yare s̄ih̄er̄i hayambo makos̄ifoend̄i. Asu n̄mor̄i ranai ȳif̄i nahurai menguruwamboyey nindou af̄ind̄i ranai ȳif̄iyumboani masei. ²⁷ Nga asu Sisas ai n̄mor̄i ranahambo war̄ih̄ü kifi bot̄ir̄ir̄i h̄in̄inḡimarira man̄üngu. ²⁸ Asu Sisas ai ahambo süngururū-rundeimb̄i bab̄id̄i hafomo worambe n̄mar̄imombo düduyaf̄und̄üh̄i yahomoya, “N̄imboe ro moaruwai nend̄i ra raguamambofe-koatemayefa?” mehomondamboyoy. ²⁹ Asu Sisas ai s̄imbor̄i hoaf̄iyupur̄üh̄i yahuya,

“Godimbo didibafifenambo animbo moaruwai nendi ndahurai ana raguanambofe-ndürimboane,” mehu.

Sisas ai ahandi yifyo hefembo botife ranahambo wataporimbomarani

(Matyu 17:22-23; Ruk 9:43-45)

³⁰ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidimbo rani ngoafi ra hiningiru houmbo Gariri hifi mbusumo mahomo. Ai ramefundi ra nindou fifirindihimunimboyei yahomo houmbo didimoamboemo ranühi mahomo. ³¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou Hondumbo ana hifokoeffimbo-hünda nindouyei warihündihorimboyei. Nga aiana ngimi nimbindu hayambo asukai yifihündi botindifimbui,” mehupuri. ³² Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi, nga ahambo düdufimbo yihimbomaruri.

Düdi adükarı hamındayua

(Matyu 18:1-5; Ruk 9:46-48)

³³ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidi homo Kaperneam ngoafihü tüküyafu houmbo worinambo homo mafariyafundi. Raniyu asu ranühi nimarumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nimboe se nafimbo simbori hoafimemo sinimoa?” mehupuri. ³⁴ Nga asu moai ahambo sünggururü-rundeimbi ai simbori hoafiyomondo sapo nafini simbori hoafimemo ra nindou düdi adükarayu yahomondühi wambo. ³⁵ Sisas ai nimarumbo ahandi hoafi sowandümo homorundeimbimbo hoafimayupurambo mahomo. Ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou düdi adükarı bogori nindou tüküfemboayu ana, ai ndürikoatendu haya munguambo nindouyei moani ratupuriyu randeimbi-mbiyuwamboane,” mehu. ³⁶⁻³⁷ Sisas ai nimori akidou serümündü ahamundi mbusumo hiningiriri warihü kikihirümündi nüngumbo yahuya, “Nindou düdi nimori akidou ndahuraimbo wandi sünguna afarihirü ana, ra wamboane afarihendiri. Ai wambo yangiriyopoani, nga nindou düdi wambo koamarihendira makosahi ahambo kapeihani,” mehu.

Nindou sihefombo moaruwaifemunikoateaye ana, sihefi ngunindaneı
(Ruk 9:49-50)

³⁸ Son ai hoafiyundohü yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro hoeirihundani nindou mamı sihafi ndürinambo moaruwai nendi hefoaremarandi. Raniyo asu ahambo yowanı masahundo, nimboe ai sihefi sirambeahındiyupoani sefahumbo,” mehu ³⁹ Sisas ai hoafiyuhı yahuya, “Se yowanıyahondopoani. Nindou düdi ai hepünifeimbi moatükunı wandi ndürinambo rawareandi ana, ngiri wambo moaruwai hoafundi. ⁴⁰ Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbofemunikoateayu ana, ai sihefi ngunindani. ⁴¹ Ro anıhondumbo-anahı hoafehapuri. Nindou düdi ai hoeireanınanı se Kraisındı-yafanı sihambo hoe fuiyamündı asaganını nindou ranai ahandı takını hondü ra süngunambo ndemündümbui,” mehu.

Moaruwai hohoanımo ai anıhondümböfe hifınambore arandı

(Matyu 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴² Sisas ai hoafiyuhı yahuya, “Nindou nimori akidou ai wambo anıhondümboreandıranı asu nindou ngörü ai rariranı moaruwai hohoanımo süngualeandı ana, nindou ranahambo nimoeı pefi

hüputüpuimündi mburumbo hoe hohoe afindambe safoefiyuwaní yifimbiyuwamboane. ⁴³⁻⁴⁴ Sihafi watijari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, asu kandihawandi. Nga wari ngorü karihoayowaní fi bídifiri yangiri koadürümbo nîngombo ra aboedane. Nga fi munguambo hai dikirifekoateyorandeimbi ranambe pifinani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁵⁻⁴⁶ Se sihafi tijari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, kandihawandi. Nga tijari ngorü karihoayowaní fi bídifiri yangiri koadürümbo nîngombo ra aboedane. Nga fi munguambo hai dikirifekoateyo randeimbi ranambe pifinani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁷ Sihafi himboari ai randeaninani moaruwai hohoanimondafühi ana, hündihawandi. Nga himboari mameimbi yangiriyo hefe God nginindi hifandarandi ranambe kefoefe ra aboedane. Nga himboari yimbuimbüyo hefe hai didirifekoate koadürümbo horoweimbi ranambe pifinani hani ranana moaruwaiane. ⁴⁸ Asu hai ranambe kimongimo nindoumbo asahüsihündiri ranamboani ngiri yifisafindei. Asu hai ahei fi tikirarandüri ranamboani ngiri dikirindifeyo. ⁴⁹ Munguambo nindou ranai ahei fi aboedifemböhünda Godimbo sesi sihefembo nami paparihindi yahurai animbo hainambo tijirifo ndahümündimboyei. ⁵⁰ Nami ana aboedi moatükun-anesi, nga asu nami ranai ahandi apari ra hinîngireandühi wanayo ana, budesowaní aparikoateayo ra ahandi apari asukai ngiri koadürü koadüründife hinîngindifeyo. Nga se nami aparayo nahurai aboedi hohoanimo süngundiindi sihei wandafi mamíyei mbusümo,” mehu.

10

*Nîmorehi semindihündi hinîngife hoafi
(Matyu 19:1-12; Ruk 16:18)*

¹ Sisas ai rani hifi ra hinîngire haya Sudia hifina Sodan hoe ngorü-goesürüni barihoei mahu. Ranühi nindou afindi ahandi süngu tümareandamboyu asu yamundimareandüri ai yaremarandi süngu. ² Farisi nindou bídifiri ai Sisasimbo-so tüküyafu houmbo asu randihurani Sisas ai boaribadamündi ngorü hoafi hoafimbíyuwambo yahomo houmbo raru hoeimarüwuri. Ai Sisasimbo düdürüwurihi yahomoya, “Nindou mamí ahandi nîmorehi hinîngifembo ehu ana, asu sihefi ahinümbi hohoanimo ranahambo wangeimandiyo?” mehomo. ³ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Moses ai nine-ahinümbi hohoanimo masagapura?” mehu. ⁴ Farisi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Moses ai hoafiyuhi yahuya, ‘Nindou ai pepa fihí sürü pande dagadowohü koandihendani ndemindi haya ngomboe,’ mehu,” mehomo. ⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Moses ai hoafi sihamumbo masihendi ra Godindi hoafi himbosihimorihomondeimbi memondamboyu hoafi ra masihendi. ⁶ Horombo hondü God ai munguambo moatükuní nafirandühiyu nîmorehi nindowenihi nafimarapiri. ⁷ Ranimayo-wamboane asu nindowenihi ai ahandi hondafindi hinîngindeapiri haya nîmorehühindifimbui. ⁸ Rananimbo asu yimbu ai mamí fi tükündafineamboayafe. Asu nindou ra yimbuyafepoani, nga manafe. ⁹ God ai nindou yimbu ra mamabemareapirane, nga nindou didai ngiri yikürübündeapiri,” mehu ¹⁰ Süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidi

worambe nīmarīmomboemo nīmōrehī semīndīhūnda hīnīngīfembo hoafī ranahambo dūdumarūwuri. ¹¹ Sisas ai hoafīyupurūhī yahuya, “Nīndou dūdi ai ahandī nīmōrehī ra moei yahu haya hīnīngīreandūhī asu nīmōrehī ngorū asemūdu ana, ai ahandī weyangīruhūdī ranahambo moaruwaimboreandūhī nīmōrehī sisīhīmoyuhani. ¹² Asu nīmōrehī ai nīndowenihī hīnīngīrerī haya ngorū nīndowenihī aserīmīndo ana, ai-amboanī nīndowenihī bīrabīryohane,” mehu.

Sisas ai nīmoakīdoumbo God ai aboedī aboedīmbīreandūramboane mehu

(Matyu 19:13-15; Ruk 18:15-17)

¹³ Nīndou ai Sisas sowana nīmoakīdībou ra fufurīhūmūndi tūkūmehīndī ai aheimbo warī nandīfendūrīmbōhūnda. Nga asu sūngururū-rundeimbī ranai nīndou ranaheimbo ngīnīndīmarundūrī. ¹⁴ Asu Sisas ai ra hoeireanda mayoa, ahamumbo ngūsūfoambe nīmībīmayupurī. Asu ai hoafīyuhī yahuya, “Nīmoakīdībou ra ndūhī aheimbo hīnīngīrundūra wambo sowana mbīsīhūsi. Nga ngīrī bobohīndundūrī. Nga God ngīnīndī hīfandarandī ra nīmoakīdībou ndahuraiyeiane. ¹⁵ Ro anīhondūmbo-anahī hoafehandūrī. Nīndou dūdi God ngīnīndī hīfandarandī ra nīmōrī nahurai tūkūfekoateayu ana, ai ngīrī ranambe kebuai ngu,” mehu. ¹⁶ Asu Sisas ai nīmoakīdoumbo warīhū kīkīhīramūndundūrī mbura aheimbo warī nandearūhī God ai aboedī aboedīmbīreandūramboane mehu.

Nīndou napo afīndeimbī

(Matyu 19:16-30; Ruk 18:18-30)

¹⁷ Sisas ai botīfī hayambo hūfuane asu nīndou mamī ranai pīpīyu hu ahandī hanğīfoanī yīmīndohonambo mamaru. Ranīyu asu ai dūdūfīhī yahuya, “Yamundo-randeimbī Aboedī, ro nīnūngundīheandūhī yangīrī koadūrū koadūrūmbo manīmboahī?” mehu. ¹⁸ Asu Sisas ai sīmborī hoafīyundūhī yahundoya, “Nīmboe se wambo aboedī asafīndīra? Moai nīndou dīdī ai aboedīyu, nga God mamī ai yangīrī ani aboedayu. ¹⁹ Se ahīnūmbī hohoanīmo nda fīfīrowandī: Se nīndou hīfokoefepoanī, se nīmōrehī sisīhīmopoanī, se hūmbuhūnīpoanī, se nīndou ngorūmbo tīkefe hefe papīhoafīpoanī, se nīndouyei kākī napo semīndīmbo tīkai hoafīpoanī. Asu se sīhafī meapembo ndondondowapīrī,” mehu. ²⁰ Asu nīndoumayu ranai hoafīyuhī yahuya, “Ro akīdouyahambe sīnī haponda munguambo ranī ahīnūmbī hohoanīmo ra hīmborīya sūngurīheambo-anahī,” mehundo. ²¹ Sisas ai nīndou ranahambo hūbudurirūhī hīpoamborirūhī hoafīyuhī yahuya, “Awi se mamī-moatūkunī mbonīmborandīfīmbo-anafī. Se ngafī mungu-moatūkunī asīhoefī ra kakīfīhīmbo koandīhoefūhī ranīfīhīndī kakī ndowandīfī. Asu kakī ra napokoatemayeī aheimbo dabadūrī. Rananīmbo sīhambo takīnī sūnambe yagodonīnīmboe. Asu rananīmbo se wambo sūngundowandīrī,” mehu. ²² Nīndou ranai hoafī ra hīmborīyu hayambo afīndī hohoanīmo kapeihī ndamefīyu ai napo afīndeimbī-wambo. ²³ Ranīyu asu Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbīmbo hūbudureapurī haya hoafīyupurūhī yahuya, “Nīndou napo afīndeimbīmbo ana tīnīyomboane God ngīnīndī hīfandarandī ranambe kefoefembo ana,” mehu. ²⁴ Asu ahambo sūngururū-rundeimbī ai hoafī ranahambo mahēpūnafundī. Ranīyo asūkai hoafīyupurūhī yahuya, “Wandī nīmoakīdībou, God

ngin'indi hifandarandi ranambe kefoefembo ana tinjumbi safane.
²⁵ Tinjumbi safane napo afindeimbi ai God ngin'indi hifandarandi ranambe kefoefembo! Nga Kemor ai hoeari kakimbo nir ambe ranambe karefoendi ana, tinjumbiyopoani," mehu. ²⁶ Asu raniyomo ahambo sungururü-rundeimbi ai afindi hamindi hepünafundühi ahamundihoari simbori ndüwurimefundi. 'Rawefeyo ana, asu didai yangiri aboedambomandifia?' ²⁷ Ai ahamumbo hübudureapurühi yahupuriya, "Ndan moatükuni ana ngiri nindou aheihoi randihindi. Nga God animbo randeambui. God ai-animbo munguambo moatükuni randeambui," mehu. ²⁸ Asu Pita ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Ro munguambo moatükuni hinngirihu hohu sihambo sunguarihunini," mehuamboyu. ²⁹⁻³⁰ Ai hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Munguambo nindou didiyei ai ahei ngoafi, apodohomami, rehimami, hondafindi, nimori asu nümbüri wambo sungufembo hündambo hinngarihindi ana, ai 100 raniwami nandihini ndahümündeimboyei. Asu ai hifi ndanühi niboadeiambe ndahümündeimboyei. God ai mungu moatükuni dagadürümbui horombo ai masihehindi ra ngasündühi hehimbo ndahümündeimboyei. Ai wori, apodohomami, rehimami, nimorehi, boagiri nimorakidibou asu nümbüri ndahümündeimboyei. Asu aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga ai yangiri koadürümbo ndahümündeimboyei. ³¹ Nindou afindi didiyei ai haponda horomboehindi aiana sungunindeimboyei, nga haponda sungunayei ai-animbo horombondahimboyei," mehu.

Sisas ai ahandi yifimbo ngimimbo hoafimayu
 (Matyu 20:17-19; Ruk 18:31-34)

³² Sisas ai Serusareminambo ahandi sungururü-rundeimbi babidi mahafomo. Nga asu Sisas ai horombofi mahafua raniyomo asu ahambo sungururü-rundeimbi ai afindi hohoanimo-memondamboyu asu nimorehi nindowenihini ahamundi sungu mahahüsi ranai afindi hohoanimomayei. Asükaiyu Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbi sepurimündü haya huhu nini-moatükuni ahambo tükufemboayo ranahambo wataporimbomrapuri. ³³ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Himboriyomo, sihiri ana Serusareminamboanefi ahahifi, nga ranuh-animbo Nindou Hondü ranahambo ahinümbi hohoanimo fifierundeimbi asu Godimbo sihou-rundeimbiyomondi warihündüfimbui. Rananimbo asu rani nindou ranai Nindou Hondü ranahambo yifimbiyuwamboane mbisimboemo. Asu ranahambo Suda-yafe ndifoyei warihündühorimboyei. ³⁴ Nindou ranai ahambo tikifindahundo asu guri tifindahundo ndühümboyei. Asu ahambo harindimondomboemo ndifurimbi moatükuninambo hifokoandüwurümboemo. Nga asu ngimi sindu hayambo-animbo asu yifihündi asukai botindifimbui," mehu.

Sems asu Son ai adükari tükufembo hoafimefani
 (Matyu 20:28)

³⁵ Sems asu Son Sebedindi nimori yimbu ai Sisasimbo-so tükumefineandi. Raniyafani hoafiyafandühi safaniya, "Yamundo-randeimbi, ro sihambo yihoeimbo mami-moatükuni randowandi sehoahoa düduarihoanini," masafani. ³⁶ Sisas ai

düdüreapirühi yahuya, “Se wambo nini-moatükunimboyafani refepirimbo yifirayafana?” ³⁷ Ai hoafiyafandühi safaniya, “Se shafi himboamupuimbo-randeimbi fondi raniwami nimarifi hifandarandi ana, ro yifirayehi se ndowandifimuni se amarifi fondi ranambe nimandefomboane. Nga asu rananimbo ngörü ai warihondünindu asu ngörü ai kadüdanıyü mbirandamboane,” masafani. ³⁸ Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, “Se ana moai fifirineandi nine-moatükuni se düdüefineandi ranahambo. Se asübusi ro semindimboayahı ra mandowandifaniyo? Asu se ro hundürayahi yahurai ra hundürümandafaniyo?” mehu ³⁹ “Ranana randihoamboyehi,” safani hoafimefani. Asu Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, “Se tinirifo ra ndowandumboemo ro asahamındihi nou. Asu ro hundürayahi yahurai se-amboani hundüründimboemo. ⁴⁰ Awi, ro shafanimbo ngiri yini mbisahapiri wandı warihondani asu kadüdanı nimarimbo ra. Nga bidifiri nindou animbo rani fondi raniwami ana nimandeimboyei. Rani fondi ranana aheimboyo ndındofe hinıngımefeyo,” mehu. ⁴¹ Asu sünguru-ndeimbi 10 ranai ra himborıyomo mburumbo asu Son, Sems ahafanimbo ngınındımarupiri. ⁴² Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbiimbo munguambo mborai yahupuri hürıhepuri hayambo hoafiyupurühi yahupuriya, “Suda-yafe ndıfo nindou mamı ranahambo dükarıhorühiya hıfandırandeimbi asei. Se fifirihindi hıfandırundeimbi ai ahamundi ngınındı ra munguambo nindoumbo nafuimbohünda. Asu ahei adükarı hamındı horomboyafu homondeimbi, ai ahamundi ngınındınambo munguambo nindoumbo hıfandarundüri. ⁴³ Nga se rani süngundumboemo. Nga nindou dıdai adükarı tüküfembo ehu ana, ai moanı farıhairandeimbi nahurai mbınüguwamboane. ⁴⁴ Nindou düdi ai adükarı hamındı tüküfembo hohoanımoayu ana, ai munguambo nindouyei moanı ratüpurıyü randeimbi tükümbıfiyuwamboane. ⁴⁵ Mamı yahuraiane, Nindou Hondü ai hıfınambo makusu ra nindou ai ahambo farıhefımbıyopoanı. Nga ai ahandı yangiri nıngo hohoanımo ra nindou ranaheimbohünda hinıngıfehü aboedambıfendürımboyu makusu,” mehu.

Sisas ai nindou himboatıharı aboedımariri

⁴⁶ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babıdımbo Seriko ngoafıhü tükümefundı. Ai tüküyafu mburu nindou afındı safı ranıbabıdımbo heiane, Bartimeus Timeusındı nımorı himboatıharı kakı napombo moako moakoyu randeimbi ranai nafıkımı mamaru. ⁴⁷ Ai Sisas Nasaretihündı akımı asünu hoafi ra himborıyü haya puküna hoafi karıhoehü yahuya, “Sisas, Defitındı ahıiri, se wambo hıpoamborowandırı,” mehuamboyo. ⁴⁸ Asu Nindou afındı mahei ranai nindou himboatıharı ranahambo afoai hoafi kıkırandıfı masahündo. Nga nindou ranai asükai puküna hoafi karıhoehü yahuya, “Sisas, Defitındı ahıiri, se wambo hıpoamborowandırı,” mehundo. ⁴⁹ Sisas ai nüngumbo hoafıyuhı yahuya, “Nindou ranahambo hoafıyahündoanı ndühi mbüsünü,” mehuamboyo. Asu nindou afındı ranai himboatıharı ranahambo mborai masahündo. Ai hoafıyahündowohü seiya, “Hıhıfıhıhıfı kapeihü botıyafı! Nga Sisas ai shambo mborai mehu,” masahündo. ⁵⁰ Raniyo nindou himboatıharı ranai horıpirıhıoei piyu haya ahandı ngısıharı hoearı yare shıhai haya Sisasımbo

sowana mahu. ⁵¹ Sisas ai düdurirühi yahuya, “Ro sihambo nini-nününgufeninimboyo se hohoanimoayafa?” mehundoamboyu. Asu himboatihari ranai simbori hoafiyuhi yahuya, “Nindou Yamundorandeimbi, ro asukai himboarin da samboanahi,” mehundo. ⁵² Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se anihondumboarowandi ran siyungumbo aboediyafimboanafi, nga hafi,” mehundoamboyu. Asu mamihari asukaiyu hoeireandühi Sisasinbo nafisiyungu siyungumarüri hu.

11

Sisas ai Serusarem ngoafambe adükari bogori nindou nahurai tüküme fiyu

(Matyu 21:1-9; Ruk 19:29-38; Son 12:12-15)

¹ Sisas ai ahambo siyungururü-rundeimbi babidinbo Serusarem ngoafikimi akimi tifi-rundühiyomo Orif hifi wafuhi Betefage asu Betani ngoafihü tüküme fundi. Ai ahambo siyungururü-rundeimbi yimbu koaripirühi yahuya, ² “Ngoafi gogu anango raninambo ngafani. Se ngoafambe tükündafineandühi dongi hoarifi nindou ai horombo semindi hokoate nimifihi wofinambo himondindümo hinngirindundani ningowa nimehünou hoeindineamboyafani. Se wofi fufurindihene hena ndowandifani dügufani. ³ Asu nindou mamai ai sihafaninbo düdündüfirühiya, ‘Nimboe dongi ra sowandifani ahufana?’ ehu ana, asu se hoafindafinadowohü animboya, ‘Adükari ai ranambo ratüpurindu mbunda ngiri amitata koandihendi,’ mbisafani,” mehu. ⁴ Ai hafani hoeirineandane dongi ranai nafini wori nafitambe kimi himondirundümo hinngirundani maningo. ⁵ Ai wofi fufuriheneandane, nindou akimi maningomo ranai düdurüpirühi yahomoya, “Se nini-nününgufemboyo dongi ra wofi fufurariheneanda?” mehomondambo-yafani. ⁶ Asu Sisas ai hoafimayupiri siyungu simbori hoafimefinapuri. Raniyo nindou-memo ranai dongi ra semindi hombo ahafaninbo yini mehomopiri. ⁷ Ai dongi ra sowandifani hüfani Sisasinbo-so tüküyafine ahafandi hoandari hoeari ra dongiwami manandineanda raniwami Sisas ai mamaru. ⁸ Raniyei nindou afindi ranai ahei ngisihari hoeari yimündibadihümündi nafini korihahi hei asu bididifiri ai mbeyemü nahurai hutühümündi korimarihahi hei. ⁹ Nindou afindi ranai puküna hoafi karihhindühi seiya, “Godimbo hihifi-hihifiimboane!

God ai nindou Adükarindi ndürinambo asünu ranahambo aboedi aboedimbiriramboane.

¹⁰ Sihefi amao Defitindi sirambeahindi adükari bogori hapondani sihefimbo hifandiyomunimboayu ranahambo God ai aboedi aboedimbiriramboane.

God nimoamo hondü amaru ranahambo hihifi-hihifiimboane!” *Buk Song 118:25-26*

masei. ¹¹ Sisas ai Serusaremihi tüküfi haya hu Godindi worambe mungu-moatükuni hübudura wakimareandi. Nga asu ndeara nimbifembo yangirimayowamboyu ai ahambo siyungururü-rundeimbi 12 ranibabidinbo Betani ngoafinambo hihiriyafu mahomo.

Sisas ai fik hoandasüfo nimindi nahurai ranahambo yowanisiyopoani mehu

(Matyu 21:18-19)

¹² Ngorü sinambo Betani ngoafihündi sifomondühüyo, Sisas ai wembomomayu. ¹³ Raniyu fik nîmîndî ranai akîdou angunî safî emündü afîndî momoriyo haya manîngowa hoeimareandî. Ai fik hîsî kiarîhîpo yahu haya akîmî hîmboambo mahu, nga ai moai hîsî mamî amboanî kiarowa hoeirirî. Ai emündü yangîrîyo afîndî momorîmayo, sapo ranana fik hîsambeyopoanî, nga ranîmbo wamboyo. ¹⁴ Sisas ai fik nîmîndî ranahambo hoafîyundowohü yahuya, “Se yowanî asûkai hîsîyowanî nindou ai fik sesîpoanî,” mehuamboyo. Asu ahambo süngururü-rundeimbî ai hoafî hoafîmayu ra hîmborîmemo.

Sisas ai Godîndî worambeahîndî nindou kakî semîndîmbo ratûpurî ratûpurîmemonda hemoafoareapurî

(Matyu 21:12-17; Ruk 19:45-48; Son 2:13-22)

¹⁵ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo homo Serusarem ngoafîhü tüküyafu houmbo Godîndî worîna mahu. Ai hu hîmboyuwane nindou ai ranambe napo kakîfîhî sîhou sowandümo raraomarûnda bukîrîmafoareapurî. Ai nindou kakî nandu houmbo sîseru asu nindou nîmarîmo ndu kakîfîhî sîhou-marundî ahamundî nîmarîfondî ra hîhîre amoahîmareandî. ¹⁶ Asu ai nindou ranahamumbo Godîndî worî ranî papambe fufuemîndî horambo yowanî mehupurî. ¹⁷ Raniyu nindou ranahamumbo yamundeapurîhî yahuya, “Godîndî bukambe yare hoafîyowohü yahoya,

‘Wandî worî ana munguambo hîfîhündî nindou ai ho wambo dîdîbafîfe worane,’

Aisaia 56:7, Jeremaia 7:11

meho. Nga se hûmbuhünî nindouyei dîbonapîfe fondî nahurai rawarîhindî,” mehu. ¹⁸ Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî bogoriyomo asu ahînûmbî hohoanîmo yamundu rundeimbîyomo ai ranûhî hoafî ra hîmborîyomo houmbo Sisasîmbo hîfokoeffîmbo nafî kokomarundî. Ai ramefundî ra sapo nindou ranai Sisasîndî yamundîfe hoafî ranîmbo hepûnahi marîhûnda ranîmbo yîhîmborurûhî. ¹⁹ Asu nîmbambeahî Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo Serusarem hînîngîru houmbo mahomo.

Nindou düdi ai anîhondûmbofe hondü anîhondûmboreandühî dîdîbafefîyu ana, ai ndemündûmbui

(Matyu 21:20-22)

²⁰ Ngorü-sîmboanî siambeahî Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo homondühüyo hoeirundanî fik nîmîndî ranai nîmbîmayo. Ai nîmbîyowohü emündü asu ahasîharî munguambo yapataparîmayo.

²¹ Sisas ai fik nîmîndî ranahambo hoafîmayundo ra Pita ai fîfîre haya hoafîyundowohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbî hoeiro, fik nîmîndî se hoafîmayafîndo ranana nîmbîyo haya anîngo,” mehu. ²² Asu Sisas ai sîmborî hoafîyupurûhî yahuya, “Se Godîmbo yangîrî anîhondûmbondundî. ²³ Ro sîhamumbo anîhondûmbo-

anahî hoafehapurî. Nindou mamî ai yimbu hohoanîmokoateyuhü nîmoei wafu ndanahambo sîrîwara-ambe karîhoeî haniî ehu ana, ai hoafîmayu süngu randîfemboe. ²⁴ Ranîmboane ro sîhamumbo hoafehapurî, se nînî-moatükunî semîndîmbo anîhondûmborundühî ndahumîndemboyefî yahomo houmbo dîdîbafefundî ana, ranî-

süngunambo anîmbo ndowandûmboemo. ²⁵⁻²⁶ Asu se botîndafu nîngomombo dîdîbafîndafundühî nindou ngorü ai sîhambo moaruwai

ramareandi ra hohoanimoayafi ana, amboawi mbisafindo. Rananimbo asu God ai simbori shafi hohoanimo moaruwai ra amboawi mbüsümbui,” mehu.

Sisasimboya düdi shambo nginindi masaganini yahomo houmbo düdumefundi

(Matyu 21:33-46; Ruk 20:1-8)

²⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo asukai Serusarem ngoafihü tüküfundu. Sisas ai Godindi worambe huane Godimbo sesi shou-rundeimbi, ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu bogori nindou ai ahambosowana mahomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düdururühi yahomoya, “Se ndani nginindi ra nahanihündambo sowandifimboyafa? Didandi nginindi nda shambo masaganinamboyafi ndani ratüpurü rawarowanda?” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Roamboani shamumbo simbori mamü düdufe düdundiheapurimboyahi. Se wambo simbori hoafemondindiri ana, asu ro ndani ratüpurü ratüpurimbo nginindi düdi masendiri ra hoafindahapurimboyahi. ³⁰ Se wambo hoafiyomondindiri, Son ai nindou hundürüra-marandi nginindi ra Godindi-mayoyo, asu hifi ndanühindambo nindou-yomondi-mayoyo?” mehu. ³¹ Ai ahamundihoari simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Shiri Godindi-mayoane asefi ana, ai shefimboya asu nimboe anihondümbofe-koateayomoa? mbüsümbui. ³² Nga shiri hoafiyefühiya hifinindi nindou-yafemayoane asefi ana, asu munguambo nindou ai fifirihindi Son ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbani,” mehomo. ³³ Ranimboyo ai hoafiyomondühiya, “Moai fifirihundi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Roamboani düdi nginindi masendiri ra ngiri hoafindahipuri,” mehu.

12

Nindou moaruwai wain nümbüri hifandimarundi kafeefe hoafi
(Matyu 21:23-27; Ruk 20:1-8)

¹ Sisas ai Suda-yei bobaagori ranahamumbo kafeefe hoafi hoafiyuhi yahuya, “Nindou mamü ai wain nümbüri nümbüri ra mbura ginirimayu. Waini hisi ra bubutükimbohünda hifi ambe kikira mbura nümbüri ra hifandimbo dago hura hinngimareandi. Nümbüri ra ngorü nindou-yomondi warühi kaki semindi ratüpurimbo hinngire haya ahandihoari anguni hifina mahu. ² Waini ranai hisimayowamboyu nümbüri aharambüri ranai ahandi ratüpuriyu randeimbi koamariheirü. Ai nguwan nümbüri ranambeahindi sesi bidifiri mbisabudowa yahu haya. ³ Nga nümbüri hifandimarundi ranai ratüpuriyu-randeimbi ranahambo mburündümo houmbo bubururü mburu ninü akidou warambefendokoate koamarihawuri. ⁴ Asu nümbüri aharambüri-mayu ranai asukai ratüpuriyu-randeimbi ngorü koamariheirü. Raniyo ranahambo amboani mbiro burüwuri mburümbo moaruwai moaruwaimbomarüwuri. ⁵ Asukai ngorü ratüpuriyu-randeimbi koamariheirü. Nga ranahambo hifokoamarüwuri. Asu asukai süngunambo ahandi ratüpuriyomondeimbi afindi koamarihapurü. Nümbüri hifandirundeimbi ranai bidifiri buburupuri koamarihopuri asu bidifiri hifokoamarupuri.

⁶ Nindou nūmbūri hifandimarundi sowana koehefembo ra nūmbūri aharambūrū ahandi ngusūfo parireimbi nīmori yangiriyu manūngu. Nga bidi firanambo ahamumbo sowana koamarheirū. Afindi ai hoafiyuhiya wandi nīmorindi hoafi animbo himborindimboemo yahu haya koarmariheirū. ⁷ Nga nūmbūri hifandimarundi ranai ahamundihoari simbori hoafiyomondūhi yahomoya, 'Ndanana nūmbūri aharambūrindi nīmor-ani. Sihiri ahambo hifokoandihurūhi animbo nūmbūri ra sihefimbeyo-wamboane,' mehomō. ⁸ Raniyo nīmori ranahambo kikihirūdūmo mburu hifokoarūwuri houmbo ahandi finimoko ra wain nūmbūri giniri hundūni pimarūwuri," mehu ⁹ Asu Sisas ai dūdufihī yahuya, "Nūmbūri aharambūri ranai nini-nūngumandea? Ai dūdū wain nūmbūri hifandimarundi ra hifokoandeapurūhi wain nūmbūri ra ngorū nendambo asūkai dagapurūmbui. ¹⁰ Awi seana Baiborambe hoafi mapeniŋgo ra hoeimbarundi yopoani. Ai yare hoafiyowohū yahoya,

Kambohoani worimboru-rundeimbi ai moaruwaiane yahomo houmbo masihoemo

ranane asu hapondani wori nginemindimbo bogimondi kambohoanimbobemboayo.

¹¹ Adūkari ai ahandihoari ramareanda tükumefeyoane,

ranane ro hoeirihundani aboedhamindayo," *Buk Song 118:22-23* mehu. ¹² Suda-yei boboagori nindou ranai firundi ahamumboyo rani kafoefe hoafi ra Sisas ai wataporimbomarandi. Ranimboyo Sisasimbo ranūhi kikihimindimbo hohoanimomemo. Nga nindou afindi ranaheimbo yihimboyomondūhiyo, raru hiningirūwuri houmbo mahomo.

Takis kaki sai hohoanimo ranahambo Sisasimbo dūdumarihorī (Matyu 21:18-19)

¹³ Suda-yei boboagori nindou ranai Farisi nindou bidi firiyomo asu Herotindi nendi bidi firiyomo ahamumbo Sisasimbo sowana koamarihoupuri. Ai tikefe hefemboya Sisas ai moaruwai hoafi hoafimayu yahombo yahomo houmbo mahafomo. ¹⁴ Nindou ranai homo Sisasimbo hoafiyomondūhi yahomoya, "Nindou Yamundo-randeimbi, ro firirihumboanefi, seana nindoumbo yihimbokoate anihondūmbonanafi hoafiyafi arandi. Seana nindou ndūreimbiyei asu ndūrikoateyei ranaheimbo moai hohoanimoyafi, nga God yifirayu hohoanimoane nindou yamundo arandi. Asu se nūnguro hohoanimoyafa? Romiyafe adūkari bogori Sisarimbo takis kaki saimbo ra ahinūmbiyo, waniyo? Asu sihiri takis kaki saimbo ra ahinūmbiyo, waniyo?" mehomō. ¹⁵ Asu Sisas ai ahamundi wosihofi hoafi ra firefi haya hoafiyuhi yahuya, "Nimboe se wambo refe hoeifendirimbo ehomoa? Kaki hoari mami sowarūdūmo sinimo animbo ro hoeindihea!" mehu. ¹⁶ Nindou ranai kaki hoari sowarūdūmo homo masabudowamboyu dūdureapurūhi yahuya, "Ndūri asu sisami nda dadea?" mehuamboemo. Asu ai hoafiyomondūhi yahomoya, "Sisarindane," mehomō. ¹⁷ Asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, "Sisarindi moatūkunayo ra Sisarimbo ndabudo. Asu Godindi moatūkunayo ra Godimbo ndabudo," mehuamboemo Sisasindi hoafi ranahambo mahepūnefundi.

Nindou yifihūndi botife hoafi ranimbo Sisasimbo dūdumefundo (Matyu 22:23-33; Ruk 20:27-38)

18-19 Sadyusi ai hohoanimo-yomondühüya, nindou yifiyeimbi ai ngiri asukai yangiri botindahindi yahomo-rundeimbi ai homo Sisasimbo duduafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo ndani ahinümbi hohoanimo nda sürü papimarandi. Nindou mamı ai nimorehi semündü haya nımorı-koate nindowenihi ai yifayu ana, amonjoandi kai ra akidi ai mbısemündu-wamboane. Rananımbı ahandı amonjoandi fondambe nindou wanındımbıemo-hünda nımorı kambırıneandamboane. ²⁰ Mamımbı apodoho mamı 7 manıngomo. Amonjo hondü ranai nımorehi ra semündü haya nımorı mbuimındıkoate yifiyuhıyu asu nımorehi ahandı ra ranıkımınındı akidımayu ranahambo hınıngımareandi. ²¹ Raniyo nımorehi ra asukai akidi ngorü ai semündü haya nımorı kefekoate yifımayu. Raniyo asukai akidi ngorü ranıkımınındı ai-amboanı mamı yahurai ramefiyu. ²² Mamı yahurai apodoho mamı 7 ranai ramefundı. Raniyo süngunambo nımorehi ranai amboanı yifımayo. ²³ Apodoho mamı ranai nımorehi ra munguambo masowandümo. Nga süngunambo nindou ranai yifihündı botıfeambe apodoho mamı ranai botındafundühi asu nımorehi ra dadı nımorehi manda?” mehomo. ²⁴ Sisas ai hoafıyupurühi yahuya, “Se moai Baiborambe hoafı apenıngo ra fıfırundı asu Godındı ngınındı fıfırundı. Ranımbıane se mamıkarı hoafayomo. ²⁵ Nindou yifiyeimbi ai asukai yangiri botehındı ana, ngiri anamındühi-ndahi asu nımorehühi-ndafu ndühündı. Aiana sünambeahındı nendı nahurai nıboadeimboyei. ²⁶ Nga nindou yifiyeimbi yifihündı botıfe ra awi se Mosesındı buk nımi akıdou hai imami tüküme Feyo ra se hoeimbaruyo? Hoafı sürü mapenıngo ranambe God ai Mosesımbı hoafıyuhı yahuya, ‘Roana Abrahamındı God-anahi, Aisakındı God-anahi, asu Sekopındı God-anahi,’ mehu. ²⁷ God ana yifiyeimbiyei Godı yupoanı. Nga yangiri nıboadeimbiyei God-ani. Sihei hohoanimo ana hıhındı hohoanımoane,” mehu.

*Godındı weangurühi-ndı ahinümbı hohoanımo
(Matyu 22:34-40; Ruk 10:25-28)*

²⁸ Ahinümbı hohoanımo fıfireandeimbi ai süfuane Sadyusi ai Sisas babıdımbı sımborı hoafımemo. Raniyu ai hımborıyuane Sisas ai ahamundı dıdufe hoafı ra sımborı aboedı hoafımayupurı. Raniyu Sisasımbı dıdurırühi yahuya, “Ahinümbı hohoanımo nahanıyo amurı ranahambo ngasünde haya adükarı hamındayoa?” mehuamboyu. ²⁹ Sisas ai sımborı hoafıyundohü yahuya, “Ngasündeandeimbi ahinümbı hohoanımo ana ndanane: ‘İsraer se wudıpoapondıhi hımborındeı. Adükarı mamı yangırani sıhefi Godayu. ³⁰ Se sıhefi God Adükarı ranahambo ngusüfoambe munguambo, yıfiadı munguambo, hohoanımo munguambo, ngınındı munguambo ranambo ngusüfo pandıhorı.’ ³¹ Ranıkımınındı ahinümbı hohoanımoane nda: Se sıhafı wandafı mamımbı ngusüfo pandowandüri sıhafı fımbı rawarowandı nou. Moai ngorü ahinümbı yımbı ndanahafembo ngasündeandeimbi yangoro,” mehu. ³² Ahinümbı hohoanımo fıfireandeimbi mayu ranai Sisasımbı hoafıyundohü yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, se hoafayafı ra aboedane. Anıhondane moai ngorüpoanımbı God nıngu, nga Adükarı God mamı yangırani anıngu. ³³ Ranımbıane Godımbı ngusüfoambe munguambo, fıfırıfe munguambo, ngınındı

munguambo ranambo ngusüfo pefembo asu wandafi mamimbo ngusüfo pefembo sihefi fimbo rawehundi nou randihumboane. Sihiri yimbu hohoanimo ra rawarihundi ana, Godimbo sesi mungu mandife asu ninihondi hifikoefe mandife sihefe ra ngasündeamboane,” mehu. ³⁴ Sisas ai hoeireandane ndore fifireandeimbi hoafi simbori hoafimayamboyu ai hoafiyuhi yahuya, “Se God nginindi hifandarandi ra akimisafi animbafi.” Sisas ai yare hoafimayua amuri ranai ahambo düdufe hoafi hoafimbo yihimbomemo.

*Sisas ai düdi Kraisyahu düdumefiyu
(Matyu 22:41-46; Ruk 20:41-44)*

³⁵ Sisas ai Godindi worambe nindou yamundearühi düdufihü yahuya, “Nimboe ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi ai Kraisyahu, nindou ra God ai ahandi nendambo aboedambofembo kamafoariri, ranahambo Defitindi nimor-ani ehomoa? ³⁶ Yifiafi Aboedi ai Defitimbo hohoanimo masagadowa hoafiyuhi yahuya, ‘Se wandi warihondü warani niamandifi ngafimbo sihafi hürütümbi ra sihafi hoarehi hiningindiheapuri-mboyahi,’ Buk Song 110:1 mehu ³⁷ Defit ai Kraisyahu Adükari yahundo-marandi, asu nüngunde ahandi nimori mandü-a?” mehu.

*Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo ahini hoafimayupuri
(Matyu 23:1-36; Ruk 20:45-47)*

Nindou afindi ranai yangorimbo Sisasindi hoafi himborimbo hihifi-hihifimayei. ³⁸ Ai yamundeandürühi yahuya, “Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo hibadihumbo. Aiana wari hoandarümbi hoeari yihuruyo hefe maketambe howani nindou ai ahin+yehi hihifimbi+hümuni yahomomboanemo hohoanimoemo. ³⁹ Aiana rotumbohünda rotu worambe asu sesesambe ra weangurühindi fondi wami wagabe nimarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁰ Aiana nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihofori hoafiyomondürühi ahei wori kosiründümo asu tikaruhumbo hoandari hamindi didibafiyafu arundi. Ranimbo-hündambo animbo papi hoafi yibobofeambe ahamumbo ana tihirifo ra moaruwai hamind-animbo ndimboe,” mehu.

*Nimorehi napokoate Godimbo kaki masihendi
(Ruk 21:1-4)*

⁴¹ Sisas ai Godindi worimbo kaki hipiri fikimi nimarwane nimorehi nindowenihü ai hipiri ranambe hei kaki mafoarihindi. Nindou kaki afindeimbi ranai afindisafi hipiri ranambe hei mafoarihindi. ⁴² Asu nimorehi napokoate kai ranai hamburi kaki yimbu toea sepirimindi ho hipiri ranambe mafoareapiri. ⁴³ Sisas ai ahambo süngururürundeimbimbo mborai yahupuri gugureapuri haya hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo anihondümbi-anahi hoafehapuri. Nimorehi kai napokoate kaki Godindi wori hipirambe masihendi ranana napo afindeimbi masihendi ranhambo ngasündeamboane. ⁴⁴ Nindou napo afindeimbi ranai ana ahei adükari mbegorindürü, nga akidou mafoarihindi. Nga nimorehi kai napokoate ranai ana ahandi sesi pemimboyoweimbi-mayo raniyo mungu masihendi,” mehu.

13

Sisas ai Godindi wori bireboemboe mehu

¹ Sisas ai Godindi wori hiniŋgire tüküfiyuane ahandi süngururü-rundeimbi mamai ai hoafi yuhi yahuya, “Nindou Yamundo-randeimbi, wori aboedi safi asu nimoei adükari ra hoeiro,” mehundo. ² Sisas ai simbori hoafi yuhi yahuya, “Se wori afindi ndanahambo hoeiarowandi. Ngiri nimoei mamai amboani ngoründiwamai nanjo, nga hifitireboai pindimboe,” mehu.

Sisas ai tiriifo afindi tükündifemboe mehu

(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)

³⁻⁴ Sisas ai Orif hifi wafuambe nimarü himboyuane, Godindi wori ai anguni goagu mafondaro. Asu Pita, Sems, Son, Andru ai yangiri masifomo. Ai sifomo Sisasimbo düdürüwurühi yahomoya, “Hoafi yafimuni rani-moatükuni ra nungusumboani tükümandifea? Asu nini-moatükuni boatei tükündifemboe mbisefi fifirmandihua?” mehomondamboyu. ⁵ Asu Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “Se hibadumbo, nga nindou mamai sihamumbo wosihofori hoafindapurumbui. ⁶ Nindou afindi ranai ngomo wandi ndüri dükandundühiya, ‘Ro nindou rananahi nda,’ mbisimo houmbo nindou afindi wosihofori hoafindundürimboemo. ⁷ Asu se yifiarindimondani himborindimondühane, asu yifiari hoafi yangiri angunipoedi himborindimondühane ra se yowani afindi hohoanmondimboemo. Rani-moatükuni ra tükündifemboesi, nga asu rani-moatükuni tükefeyo ranahambo awi bidifiranambo siane yahopoani. ⁸ Hifi-hifi ranai simbori yifiarindomböe. Asu adükari bogori nindouyafe nendi ranai simbori simborindimboemo. Hifi bidifiri ranifihi sesi ai wanindimboe asu hifihe ranai tükündifemboe. Munguambo moatükuni ranana nimorehi ai nimori wakemindimbo yaho haya asübusi boatei asemindo nahuraiane tükefeyo. ⁹ Ranisimboani animbo se hibadumbo. Ai sihamumbo mbundüpondümo houmbo kansiriyafe himboarühi papi hoafindüpurimboemo. Asu Suda-yei rotu worambe bubundüpurimboemo. Wambo sünguna ahamundi adükari bogori asu hifandirundeimbi ahamundi himboahü nngomboemo. Nga refeambe animbo Aboedi Hoafi ahamumbo wataporimbondüpurü. ¹⁰ Nga bidifiranambo si ranai tüküfekoateyoambe nindou munguambo ranai aboedi hoafi ra himborindei hehimbo animbo. ¹¹ Sihamumbo mbundüpondümo houmbo kotambe ndowapundümo ngomondani se yowani nini hoafi hoafimandefi yahofembo yihimboyopoani. Moani rani-simboani hamindi animbo se hoafimbo ra God ai horindeapurumbui. Asu ngiri se sihamundihoari wataporimbondundi, nga Yifafi Aboedi ai-animbo wataporimbondamboe. ¹² Nindou ai ahamundi amongo mamai asu akohoandambo papi hoafindüpurü mbundumbo hifokoefepurimbo hoafindimboemo Asu afindi ai mamai yahurai randeambui. Asu nimori ai ahandi hondi afindambo moaruwaimbondeapirühi nindoumbo hoafinduanü hifkoandüpirimboemo. ¹³ Wambohünda munguambo nindou ai sihamumbo moaruwaimbo-ndhipurimboyei. Nga asu didiyei moanane sei nginindi animboei hei ana, God ai aboedambondearumbui,” mehu.

Moaruwai ham'indi moatükuni tükündifemboe

(Matyu 24:3-14; Ruk 21:7-19)

¹⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se hoeindundani moaruwai ham'indi moatükuni sürühoeimbi fondi wami ni ngomboe. Nindou düdi ndani hoafi nda ritimarani ana, ai fifirimbireandamboane. Rani simboani nindou Sudia hifihü animboei ai nimai fefoehi hehi hifi wafuanambo mbihahüsiamboane. ¹⁵ Asu nindou ai wori wami n'indi akusi foendi ra ai yowan ahandi napo fufoem'indi mbo wori nambo keboembui. ¹⁶ Asu nindou düdi nümbürambe anüngu ranai yowan ahandi wari hoandari hoeari sem'indi mbo ngumbui. ¹⁷ Rani simboani nimorehi warandühumbanei asu niori kehureimbanei aiana hipoani mboembouanei. ¹⁸ Se Godimbo d'ibaf'indafundani animbo rani-moatükuni ranai ngi si hari af'indi tüküfeyoambe tüküfekoate mbeyo-wamboane. ¹⁹ Nimboe sapo rani simboani animbo moaruwai ham'indi t'ijirifo tükündifemboe. God ai wean gurühi mungu-moatükuni nafirandambe moai yahurai t'ijirifo tüküfeyo, asu süngunambo amboani ngiri yahurai moatükuni tükündifeyo. ²⁰ Asu Adükari ai t'ijirifo ranahambo bodi foahüfe k'ikem'indikoate mbeimbonana munguambo nindou ranai ngiri aboedamboyahindi. Nga nindou ai wandanei yahu d'ibonyu hin'ingimareandüri aheimbo hohoani mondandürühi bodi foahünde k'ikindeambui. ²¹ Rani simboani nindou mam' ai siheimbo hoaf'indandürühi ya, ‘Hoeirihi, Krais ini nda,’ mbiseianiyo asu ‘Hoeirihi, ini goagu ra,’ mbiseiani se yowan anihondümbofepoani. ²² Nindou b'idi fir' ai ngomo tikandu houmbo animboya, ‘Ro nda Krais-anahi,’ asu ‘Ro God'indi hoafi hoafiya rihandeimb-anahi,’ mbisimo hou hepünfeimbi moatükuni randumboemo. Ai rarumbo-mbeimbonana God ai nindou d'ibonyundüreimbi ranahaimbo tikai hoafiyomondüri. ²³ Rani mboane mungu-moatükuni tükefeyo ra se h'ibad'ihumbo, nga munguambo moatükuni tüküfekoateyoambe ranahambo hoafayahapuri,” mehu.

Süngunambo Nindou Hondü ai kudümbui

(Matyu 24:29-31; Ruk 21:25-28)

²⁴ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Rani-moatükuni ranai tükündife hayambondoani animbo, hüfi ham'indi ai nimbirari ndam'indi mboe

asu amoamo ai ngiri sindu.

²⁵ Mupui ai sünambeah'indi fir'ibadeboai pütap'indowohü

asu munguambo sünambeah'indi ngi n'indi moatükuni ranai fifim'indi mboe. *Aisaia 13:10, 34:4*

²⁶ Rani simboani animbo nindou ai hoeindi horani Nindou Hondü ai mburi ngai wami nanggu haya ahandi himboamupuimborandeimbi ngi n'indi kapeihi kudümbui. ²⁷ Rani simboani animbo ai sünambeah'indi nendi koandihepurani ngomo nindou God ai d'ibonyundüreimbi ra hifi ranahandi yimbuyimbu himborani poedi gugur'indu wurumboemo. Ai hifi ranühi fufundündimo ngomombo sünü hifi fondeandambe ngomo tükündafumboemo,” mehu.

Se süfuri ni m'indi ranahambo fifir'indihindi

(Matyu 24:32-35; Ruk 21:29-33)

²⁸ Sisas ai asü kai hoafiyuhi yahuya, “Se süfuri ni m'indi fifir'indundi. Ni m' ranai emündü fofoyana, se fifirundi ra ndeara hoembo

akimī tüküfembo yahomboane. ²⁹ Mamī yahuraiane, se hoeindundani munguambo moatükunī tükefeyo ra se fifirindundi, Nindou Hondü ai ngirī amītata kudu, nga ndeara yipurī kīmani anūngu. ³⁰ Ro sihamumbo anihondumbo-anahī hoafehapurī. Bidi firī nindou hifi ndanūhī aniboadei ranai yifikoateyeiambe animbo ranī-moatükunī ra tükündifemboe. ³¹ Hifi asu sünü ana awarindihomoe, nga wandī hoafi ana ngirī awarindihoyoy, nga wani,” mehu.

Nindou mamī ai-amboanī moai Adükarī ai tüküfembo si ra fifireandī (Matyu 24:36-44)

³² Sisas ai asükai hoafiyuhī yahuya, “Nindou mamī ai-amboanī moai ranī-moatükunī tüküfemboayo si ra fifireandī. Sünambeahindī nendī amboanī moai fifirundī asu Nīmorī ai-amboanī moai fifireandī, nga Afindī ai-yangirani fifireamboayu. ³³ Se hībadümbo nīngomo, nīmboe sapo ranī-moatükunī tüküfembo ra se moai fifirundī. ³⁴ Ranana nindou mamī ai ngorügoaninī hombo yahu haya, ahandī ratüpurīyomo rundeimbimbo hībadündī yahu haya ratüpurī yimbureapurī mbura nindou yipurī hīfandīra-randeimbimbo yipurī wudīpoapondo hībadandī ehu nahuraiane. ³⁵ Ranimbo-animbo se hībadümbo nīmandümo, nīnī simboanī worī aharambürü ranai tükümandīfi, ra se moai fifirundī. Ai nīmbambe tükümandīfiyo nīmbī mbusümombomandüyo, siambeahīmandüyo ra se moai fifirundī. ³⁶ Asu ai nīmehūnou tükündüfi hoeindeapurani asu se apomboemo. ³⁷ Ndanī hoafi ro sihamumbo hoafehapurī ra, munguambo nindoumbo kapeih-anahī, nga se hībadīhūmbo nīmandei,” mehu.

14

Sudayafe bogorī nindou ai nūngundīhu Sisasimbo mbundīhurīmīndefī hīfokoamandīhurī mehomō

(Matyu 26:1-5; Ruk 22:1-2; Son 11:45-53)

¹ God ai Israerimbo Aboedambo-mareandüra aboedī manīmboei si (Pasofa) asu bret yisīkoate sesimbo si ra tüküfembo yimbu si manīngo. Ranīyo Godimbo sihou-rundeimbīyomo asu ahinūmbī hohoanīmo yamundurundeimbī ai Sisasimbo kīkīhimündī hīfokoefimbo hohoanīmomemo. Ranīyo ai hoafīyomondūhī yahomoya, “Si hīrī nīnī-sūngundīhu Sisasimbo wosīhoaforī hoafi ndīhurī mbunduhu kīkīhindīhurīmīndefī hoahu hīfokoamandīhurī,” mehomō. ² Ai hoafīyomondūhī yahomoya, “Si hīrī adükarī si hī ana refepoanī, nga nindou ai ngīnīndīndei hī sihefī mbusūmo yifiarī botīndīhimboyei,” mehomō.

Nīmorehī mamī ranai Sisasīndī mbīrowamī fīsīnarūmbū moatükunī kamareandī

(Matyu 26:6-13; Son 12:1-8)

³ Sisas ai Betani ngoafīhū Saimon horombo mīmanīho masīmeimboyoweimbī ahandī worambe mamaru. Sisas ai nindou ranahandī worambe sesūhī nīmaruane, nīmorehī mamī ai nīmoei hīpīrambe sanda aboedī fīsīnarūmbū kakī afindī fihī semīndeimbī semīndī haya tüküme feyo. Ranīyo Sisas ai sesūhī nīmaruane ai hīpīrī ra boborehaya sanda ra ahandī mbīrowamī kamareando. ⁴ Nga asu nindou bīdīfirī mamarūmo ranai ngīnīndīyomondūhī simborī

hoafi yomondühi yahomoya, “Nimboe sanda ra yatikiri-yatikiri aranda? ⁵ Nindou ai sanda ra kakinambo mbasahümündi-mbonana 300 kaki hoarinambo animbo sahümündihî kaki ra nindou napokoateyeimbimbo sahundüri,” mehommo. Ranimboemo ai nimorehi ranahambo nginindimarundi. ⁶ Nga Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nimorehi ra ambe, nga nimboe se ahambo nginindarunda? Ai aboedi moatükuniyo wambo ramareandi. ⁷ Nindou napokoateyeimbî ana munguambo si seba bîdimbo nîmandeimboyei. Se nîni-simboaniyo aheimbo fehefendürimbo hohoanimoayei ra fandîhehindüri. Nga ro ana ngiri munguambo si seba bîdimbo nimboahi. ⁸ Nimorehi ndanai nîni-moatükuniyo ai refembomayo raniyo ramareandi. Ai wandî fi sandanambo hundürumarandi ra yifindahani hîfîkefendîrimbomayo ranimboyo rani boatei ramareandi. ⁹ Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri, munguambo hîfî aboedi hoafi ra wataporimbondundühi nimorehi ai ramareandi ranahambo hoafindimonda ahambo hohoanimondeimboyei,” mehu.

Sudas ai Sisasimbo bobaagori nindouyomondî warihündihinimboeahî mehu
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:3-6)

¹⁰ Ranisimboani Sisasimbo süngururü-rundeimbî mamî Sudas Iskariot ai Godimbo sihou-rundeimbî sowana Sisasimbo ahamundi warihüfimbo mahu. ¹¹ Godimbo sihou-rundeimbî ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo hîhîfî-hîhîfiyomondühi Sudasimbo bîdîfîrî kaki segodombo hoafimemo. Raniyo Sudas ai Sisasimbo ahamundi warihüfimbo ninüngumandîhe yahuhayambo hohoanimomayu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdimbo sesesimemo
(Matyu 26:14-16; Ruk 22:7-14, 21-23; Son 13:21-30)

¹² Bret yisîkoate sesimbo si ranai weangurühi tüküme feyo. Ranisimboani ra Pasofa sipsip nîmori sesimbohünda hîfokoarîhi arihündî. Asu Sisasimbo süngururü-rundeimbî ai düduyafundowohü yahomoya, “Se hohoanîmoyafanî ro sesesimbo ra sihambo nahü ngefi didîboado-mandîhunda?” mehomondamboyu. ¹³ Asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbî yimbu koarîhepirühi yahuya, “Se adükari ngoafinambo ngafanî. Ranühi nindou mamî hoe hîpirambe ndemündü haya nafîni düdi tükündüfimbui. Ahambo animbo se süngundîni. ¹⁴ Se hoeindîneranî nîni-worînamboyu afarîfiyu ra se worî aharambüri ranahambo düdundafîneandühi anîmboya, ‘Nindou yamunde-randeimbî ai düdufîhiya, ‘Worî nahanambe Pasofa si sesî ra sesesîmandefî?’ mehuamboanehi,’ mbîsafanî. ¹⁵ Rananimbo adükari nîmoamondî worî nafîrîndümo hîni ngîmarundi ra nafuindümbui. Ranühi anîmbo se sesî ra sîndîndîneandi,” mehu. ¹⁶ Süngurînerî-rîndeimbî ranai hafanî ngoafi ranühi hoeirîneandane, mungu-moatükunî ai hoafîmayu süngure menjoro. Raniyo ranühi sesesimbo sesî ra sîndîmarîneandi. ¹⁷ Ndeara nîmbîhoafi-mayoamboyo Sisas ai ahandî süngururü-rundeimbî 12 ranîbabîdimbo mahomo. ¹⁸ Ai sesî sowasümondühi nîmarîmombo Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumbo-anahi hoafehapuri. Nindou mamî seambeahîndî anîmbo wambo hürütümbî nindou-yomondî warihündeandîrimbui.

Nindou ranai hapondani ro-di-bombo sesi asesu,” mehu. ¹⁹ Sūngururū-rundeimbi ranai rani hoafi ra hīmboriyomo houmbo ŋgusūfoambe moaruwaimarapuri. Raniyo mamai mamaiyomondūhi dūdururūhi yahomoya, “Awi rombayahipoani?” rani-ranī-memo. ²⁰ Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Nindou ranana seambeahindani. Ai bret semündū haya rodibo hīpirambe afoarihoandi. ²¹ Anihondane Nindou Hondū ai yifimbiyuamboane. Baiborambe hoafiyohūya, yifindūmbui, meho sūngu. Nga nindou dūdi Nindou Hondū hūrūtūmbi nindou-yomondi warīhariri ranai hipoani-mboembouani. Mamīhari hondi ai ahambo ana wakemündi-koate mbeyowamboyu.” mehu.

Sisas ai ahambo sūngururū rundeimbimbo wain hoe asu bret masagapurī

(Matyu 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

²² Sowasūmondūhi nīmarūmombo Sisas ai bret semündū hīfitire Godimbo hīhīfirūri mbura ahambo sūngururū-rundeimbimbo yimbumareapuri. Asu ai hoafiyupurūhi yahuya, “Se sowandūmo, ŋga nda wandi fi safane,” mehu. ²³ Asūkai wain hoe kapambe semündū Godimbo hīhīfirūri mbura masagapura ai munguambo masimindimo. ²⁴ Asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Nda wandi horane God hoafi firamündū masihendi ra ŋginemindimbo. Wandi hori karefoendi ra munguambo nindoumbo fehefembo-hūndamboane. ²⁵ Ro sihamumbo anihondūmbo-anahi hoafehapuri, Ro ŋgiri asūkaiinda wain hoe ndimindihī, ŋga moani ŋga ŋgambo God ŋginindi hīfandarandi ranambe simbori wain hoe ndimindimboyahi,” mehu. ²⁶ Raniyo herū mamī herūyomondūhi adūkari ŋgoafi ra hīningiru houmbo Orif hīfi wafuanambo mahafomo.

Sisas ai Pitamboya ai wambo daboadi hīhīindeandirimbui mehu

(Matyu 26:31-35; Ruk 22:31-34; Son 13:36-38)

²⁷ Sisas ai ahambo sūngururū-rundeimbimbo hoafiyupurūhi yahuya, “Se munguambo sihamundi anihondūmbofe hīningindumboemo. Nīmboe sapo Baiborambe yare hoafiyowohū yahoya, ‘Ro sipsip hīfandirandeimbi nindou hīfokoandihina

asu sipsip ai bukūrūndahimboyei,’

Sekaraia 13:7

meho. ²⁸ Nga yifihūndi botindahe hehea roboakori Gariri hīfinambo ŋgūmboyahi,” mehu ²⁹ Pita ai hoafiyundūhi yahuya, “Munguambo nindou ai sihambo anihondūmbofe hohoanimo ra hīningindumboemo. Nga roana ŋgiri hīningindihēanini,” mehu. ³⁰ Sisas ai hoafiyundūhi yahuya, “Ro sihambo anihondūmboanahi hoafehanini, ndani nīmbokoani kakaro ai yimbumbo hoafikoateayumbe animbo se ŋgimimbo hoafīndafūhiya, ro moai ahambo fīfirihini mbi-samboyafi,” mehundo. ³¹ Nga Pita ai hoafiyuhī yahuya, “Ro ŋgiri moai fīfirihini mbi-sahi, ŋga sedibo yifīndamboyahi,” mehuamboemo. Asu bīdīfirī sūngururū-rundeimbi ai-amboani mamī yahurai hoafimemo.

Sisas ai Getsemanihī Godimbo didibafimayu

(Matyu 26:36-46; Ruk 22:39-46)

³² Ai homo Getsemani seiarihūndi ranūhi tūkūyafu ahambo sūngururū-rundeimbimbo hoafiyupurūhi yahuya, “Se ndūhi nīmandūmo, ŋga ro Godimbo didibafinda samboanahi,” mehupuri.

³³ Asu ai Pita, Sems, Son ahamumbo yangir̄i sepur̄imündü haya mahu. Raniyu asu Sisas ai ngusüfo pukir̄ir̄ihü ngusüfoambe moaruwai hohoan̄imomar̄ir̄i. ³⁴ Raniyu hoaf̄iyupur̄uh̄i yahuya, “Wand̄i ngusüfoambe pukir̄and̄ir̄uh̄i yif̄imbo yangir̄ayah̄i. Nga se ndüh̄i ndonu n̄imand̄imo h̄ibad̄ünd̄i,” mehu ³⁵ Ai ak̄idou süh̄üfi hu h̄if̄in̄i amoemb̄ü amoear̄umbo naf̄i yagodoh̄ü ana, t̄inj̄ir̄ifo ra güb̄üs̄im̄b̄ifoareand̄ira yahu haya d̄id̄ibaf̄imefiyu. ³⁶ Ai ndare d̄id̄ibaf̄if̄ih̄i yahuya, “Ape, wand̄i Ape, se yif̄irayaf̄i ana wambo t̄inj̄ir̄ifoemb̄ü moat̄ükun̄i ra raguanambo-ndowand̄i. Nga se yowan̄i wand̄i yif̄ir̄i süngufepoan̄i, nga s̄ihaf̄i yif̄ir̄i süngundowand̄i,” mehu ³⁷ Ai h̄ih̄ir̄ifi hu h̄imboyuwane ahambo süngurur̄ü-rundeimb̄i ranai mapomondamboyu. Ai Pitambo hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “Saimon, se apaf̄üh̄iyaf̄i? Asu se awi mam̄i awa amboan̄i yangir̄i n̄imar̄imbo ra wan̄iyo?” mehu. ³⁸ Asu ai hoaf̄iyupur̄uh̄i yahuya, “Se h̄ibadu n̄ingomombo d̄id̄ibaf̄indafund̄i, nga s̄ihamumbo refe hoeifepur̄imbo tükünd̄ifeyoan̄i p̄ind̄imboemo. An̄ihondane, ngusüfo ana refembo hohoan̄imoayos̄i, nga fian̄e n̄imborayo,” mehu. ³⁹ Asükai Sisas ai h̄ih̄ir̄ifi hüfo weangur̄uh̄i d̄id̄ibaf̄imefiyu nahurai d̄id̄ibaf̄imefiyu. ⁴⁰ Ai asükai h̄ih̄ir̄ifi hu h̄imboyuwani ahambo süngurur̄ü-rundeimb̄i ai yapombo h̄imbomarapura mapomo. Raniyo yangir̄imareapura, asu moai n̄in̄i-hoaf̄i ahambo hoaf̄imbo f̄if̄irund̄i. ⁴¹ Sisas ai asükai nḡim̄i noufimb̄i h̄ih̄ir̄ifi sün̄i h̄imboyuwane ahambo süngurur̄ü-rundeimb̄i ai apus̄imemo. Raniyo hoaf̄iyupur̄uh̄i yahuya, “Awi se fiharu apomomboemo? Ndearambo rani-moat̄ükun̄i ranai tüküfeh̄ü Nindou Hondumbo moaruwai hohoan̄imoyomondeimb̄i-yomond̄i war̄ih̄ü-rüwur̄imboanemo. ⁴² Hoeiru, nindou-yomond̄i war̄ih̄üfend̄ir̄imbo nindou-mayu ranai tüküfimboani. Nga bot̄iyafu houmbo n̄gefo,” mehu.

Sisasimbo mbumaründümo

(Matyu 26:47-56; Ruk 22:47-53; Son 18:3-12)

⁴³ Sisas ai watapor̄imborand̄uh̄i n̄unguane Sudas süngurur̄ü-rundeimb̄i 12 ambeah̄ind̄i mam̄i ai tüküme fiyu. God̄imbo ses̄i s̄ihou-rundeimb̄i bogor̄i nindouyomo asu Suda-yafe bogor̄i nindouyomo ranai nindou af̄ind̄i saf̄i ranahamumbo koamar̄ihoupura pisao yih̄im̄ind̄i asu n̄im̄ihar̄i fufuründümo houmbo ah̄in̄umb̄i hohoan̄imo f̄if̄irundeimb̄i bab̄id̄imbo mahomo. ⁴⁴ Nindou sapo Sisasimbo nindouyomond war̄ih̄üfimbomayu ranai nindou af̄ind̄i ranahamumbo d̄ibo hoaf̄iyupur̄uh̄i yahuya, “Nindou ro wak̄ik̄ih̄ind̄ih̄unan̄i an̄imbo aiani, nga se ahambo mbund̄ir̄ind̄imo houmbo ndonu h̄ibad̄ür̄i ngomo,” mehupur̄i. ⁴⁵ Raniyo Sudas ai n̄imeh̄ünou hu Sisasimbo hoaf̄iyundowoh̄ü yahuya, “Yamundo-randeimb̄i,” yahuh̄ü wak̄ik̄ih̄imar̄ür̄i. ⁴⁶ Raniyo nindou ranai Sisasimbo war̄iyomo homo mbumaründümo. ⁴⁷ Nindou ak̄im̄i bur̄imemo ranambeah̄ind̄i mam̄i ranai ahand̄i pisao h̄üramünd̄i haya God̄imbo s̄ihai-randeimb̄i adükari bogor̄ind̄i rat̄upuriyu randeimb̄imbo har̄imeindo. Raniyo ahand̄i n̄gor̄ü h̄imbo hoeari mafoafoareando. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoaf̄iyupur̄uh̄i yahuya, “Se pisao asu n̄im̄ihar̄i fufuründümo houmbo wambo k̄ik̄ih̄em̄ind̄ir̄imbo mas̄ifomo ra h̄ümbuh̄ünumb̄i nindoumbo k̄ik̄ih̄im̄ind̄imbo nahuraianemo. ⁴⁹ Ro si mamam̄i-r̄ih̄and̄uh̄i se bab̄id̄imbo n̄imar̄imbo God̄ind̄i worambe nindou yamund̄ihear̄ü mar̄ih̄and̄i ra asu se moai wambo k̄ik̄ih̄ir̄ünd̄umond̄ir̄i. Nga

Baiborambe hoafi mayo ra anihondü tükümbifeyoamboane,” mehu.
⁵⁰ Raniyo ahambo süngururü-rundeimbî ranai hiniŋgirüwuri houmbo pomefoundi. ⁵¹⁻⁵² Nindou hoarifi mamî ai kifohe hoeari yangiri güde haya Sisasi mbo süngumarüri hüfu. Asu ahambo kikihirundümondane hoeari yangiri kikihirundümonda safi yangiri mafifoendi.

*Sisasimbo kansiri yomondi himboahü papi hoafimarihori
 (Matyu 26:57-68; Ruk 22:54-55; Son 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Sisasi mbo mburündümo mburumbo Godimbo sihai-randeimbî adükari bogori hondündi worambe, Godimbo sihou-rundeimbî, bogori nindou asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbî gugureafu nimarimondani sowaründümo mahomo. ⁵⁴ Sowaründümo mahomondamboyo Pita ai akidou angunisafi süngumarapuri hu. Ai hu Godimbo sihou-rundeimbî-yomondi bogori hondündi worambe kefuai prisma babidimbo haihü mamarimo. ⁵⁵ Godimbo sesi sihou-rundeimbî bogori asu munguambo kansir ai nini moaruwai moatükunirandi Sisasi ai ramareandi ra fifirifembo-hünda kokomarundi. Ahambo hifokoeffimbo-hünda ahandi moaruwai hohoanimo fifirifembo-hünda kokomarundi, nga ai moai nini akidou amboani moaruwai rareanda fifirundi. ⁵⁶ Nindou afindi ahambo tikarihori hehi papi hoafimarihori, nga ahei hoafi ra yimbusümoane. ⁵⁷⁻⁵⁸ Nindou bidifiri ai Sisasi mbo papi hoafimbo yahomo houmbo niŋgomombo hoafiyomondühi yahomoya, “Ro himboriyefani ai hoafiyuhi yahuya, ‘Godindi wori nindou ahamundi warinambo worimbomarundi ra biri boadiheamboyahî. Asu ro ŋgimi si yangiri asukai nindou warina worimbokoateyeimbî wori ra worimbondihamboyahî,’ mehu,” mehomo. ⁵⁹ Nga asu ahamundi hoafi wataporimbomarundi ranai simogodühi hoafikoate mamikari wataporimboru wakimarundi. ⁶⁰ Godimbo sihai-randeimbî adükari bogori ai kansiyomondi himboahü botifi nungumbo Sisasi mbo düdurirühi yahuya, “Nimboe papi hoafarunini ranahambo simbori hoafikoateyafa?” mehundo. ⁶¹ Nga Sisasi ai ahamumbo moai nini akidou amboani hoafiyupuri. Asukai sesi sihai-randeimbî ai düdurirühi yahuya, “Se God aboedani sei rihündeimbî ahandi nimori Kraisi-yafi, waniyo?” mehu. ⁶² Asu Sisasi ai hoafiyuhiya, “Rananahi. Rananimbo se munguambo hoeindihorani Nindou Hondü ai God Ŋginindeimbîndi warihondü warani nîmandümbui asu sünambeahindi mburingai dibonde kudümbui,” mehu. ⁶³ Godimbo sihai-randeimbî adükari bogori ranai ahandi fihindi hoeari hireandühi hoafiyupurühi yahuya, “Ŋgiri nindou ŋgorü ai moaruwai ramareandi ranahambo hoafindu. ⁶⁴ Se himbori-yomondani ai Godimbo tirifoe hoafimayu. Se hohoanimo yomondani sihiri ahambo nini-nünungu-mandihura?” mehuamboemo. Asu munguambo ai hoafiyomondühi yahomoya, “Ai moaruwai ramareandi ranimböhünda yifimbiyu-wamboane,” mehomo. ⁶⁵ Bidifiri ai ŋguri tifiyafundo asu hoearinambo himboari gabudifoaru mburumbo harimemondo. Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Hoafiyafi düdi sihambo harimayu ra,” mehomo. Raniyo asu prisma ai sowaründümo houmbo harimemondo.

*Pita ai Sisasi mbo ro moai fifirihini mehu
 (Matyu 26:69-75; Ruk 22:56-62; Son 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Pita ai hoafi yibobofe wori giniri mbusümondühi nîmaruwane Godimbo sihai-randeimbi adûkari bogorindi ratûpuriyo randeimbi yihoarifi ai tüküme feyo. ⁶⁷ Ai hoeirerane Pita ai haihü mamaruwa himboari pareri nîngombo hoafiyohü yahoya, “Seamboani Sisas Nasareti hündi dibombo manimbafane,” mehoamboyu. ⁶⁸ Asu Pita ai wani yahu hoafiyuhi yahuya, “Se hoafayafi ranana ro moai fifirihendi,” yahu haya wori yipurikimi mahu. ⁶⁹ Asu ratûpuriyo randeimbi ranai asûkai hoeireri haya nindou akimi manîngomo ranahamumbo hoafiyopurühi yahoya, “Nindou ndanai amboani ai diborihindani,” meho. ⁷⁰ Nga asûkaiyu Pita ai didimoyuhü wani mehu. Akidou hihîngîre mbura nindou manîngomo ranai Pita-mbo hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondü, seamboani Garirihündanafi, nga se ai diborihind-anafi,” mehomomo. ⁷¹ Asu asûkai ai dabarifihi yahuya, “Se nindou wataporimboari hori ranana ro moai fifirihini,” mehu. ⁷² Ai rani hoafi ra hoafiyu hayamboyuane, nîmehûnou kakaro ai asûkai hoafimayu. Raniyo Sisas ai Pita-mbo hoafiyundowohüya, “Kakaro ai yimbumbo hoafikoate-ayuanbe animbo ngimimbo wamboya moai fifirihini mbisamboyafi,” mehu ra hohoanîmoyuhi asu Pita ai afindi aranîmayu.

15

Pairatimbo sowana Sisasimbo sowaründümo mahifomo
(Matyu 27:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Son 18:28-38)

¹ Siambe hondü Godimbo sihou-rundeimbi bogori, hifandirundeimbi nindou, ahinümbi hohoanîmo fifirundeimbi munguambo kansir ai hoafi mamamberu masihoundi. Raniyo asu süngunambo Sisasimbo warî hûputûpurundümo mburumbo Pairat sowanambo sowaründümo mahomo. ² Asu Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se Suda-yei adûkari bogoriyafi?” Asu Sisas ai simbori hoafiyuhiya, “Se sihafihori hoafayafisi,” mehu. ³⁻⁴ Godimbo sihou-rundeimbi ai afindi papi hoafimarura asu Pairat ai asûkai düdurirühi yahuya, “Sihambo afindi papi hoafarunini. Asu se nîmboe akidou amboani simbori hoafikoateayafa?” mehu. ⁵ Asûkai Sisas ai akidou amboani hoafi-koatemayua Pairat ai mahepünifiyu.

Pairat ai Sisasimboya yifimbiyu wamboane mehu
(Matyu 25:15-26; Ruk 23:13-25; Son 18:39-19:16)

⁶ Mungu himbani Pasofa sesesi si tükü feyoambe Pairat ai karabusambeahindi nindou mamî aboedambo hîngîriri-marandi. Nîmorehi nindowenihi ranai aheihoari ndürî dükarihoranane hîngîreri marandi. ⁷ Rani simboani nindou mamî ahandi ndürî Barabas ai nindou bidifi sepurimündü haya gafman babidimbo yifiariyomo nindou hîfokoamarunda karabusimarûpuri. ⁸ Nindou afindi ranai gugureandühiyo Pairatimbo horombo aheimbo yaremarandi rasüngufembo düdumehindi. ⁹ Asu Pairat ai düdurerühi yahuya, “Se hohoanîmoyeiyanî siheimbo sowana Suda-yei adûkari bogori ra aboedambo koandîhehinimboyo?” mehu. ¹⁰ Sapo Pairat ai ndore fifireandi Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai Sisasimbo ngusüfoambe moaruwaiyomondühiyo ahambo sowana koamarîhawurî. ¹¹ Nga Godimbo sihou-rundeimbi ai nindou afindi

ranaheimbo hohoanimo botimarunduri Sisasimbo ana yowan aboedambofipoani, nga Barabasimbo animbo, yahomo hounbo. ¹² Asukai Pairat ai dūdureandūrihi yahuya, “Se hohoanimoeyiyan, ro nini-nūngu mandihini se Suda-yei adūkar bogori sei arihūndi ranahambo-a?” mehuamboyei. ¹³ Asu ai asukai hoafi karihehindūhi seiya, “Nimi keimbi karihendeimbifih tikoemündū pefimboani,” masei. ¹⁴ Asu Pairat ai dūdureandūrihi yahuya, “Nga asu nīne-moaruwai ramareanda?” mehuamboyei. Asu ai pukūna hoafi karihehindūhi seiya, “Nimi keimbi karihendeimbifih tikoemündū pefimboani,” maseiamboyu. ¹⁵ Raniyo nindou afindi ranai hihifi-hihifimbeyeia yahu haya aheimbo sowana Barabasimbo koamarheirū. Asu amimbo hoafimayua Sisasimbo ndūfuri ndūfuriruri mburumbo nimi keimbi karihendeimbifih tikoemündi pefimbohūnda ami-yomondi warihumariri.

*Ami ai Sisasimbo tirifoefe hoafimaruri
(Matyu 27:27-31; Son 19:2-3)*

¹⁶ Ami ai Sisasimbo sowarūdūmo homo Rom gafmani-yomondi adūkar wori, Pretoriam seimarihūndi, ranambe hini-ngirūwuri hounbo ami bidifirambo hoafimemonda gugurimefundi. ¹⁷ Raniyomo hoeari yimindi-badi-hounduwohūyo hamburi hoeari gūdingo mburumbo tihōari tihōarūmbi wofinambo at nahurai nafiru mbiroambe kiki-mafoarundo. ¹⁸ Raniyo ai Sisasimbo hoafiyomondūhiya, “Suda-yafe adūkar bogori, karihasi,” mehomo. ¹⁹ Raniyo ahambo nini-harinambo mbirowohū hariyomondo, nguri tifiyafundo, adūkarimbo hohoanimombo rawefundi nou tikaruhou yimindihona nimarimo raraomarundi. ²⁰ Ai ahambo tirifoefi hoafimbo mungua-moatūkuni ra raru mburu asu hamburi hoeari gudimarūndo ra yimindi-rūdūmondūhi asukai ahandi hondū ra gūdingo. Mungu-moatūkuni raraoru mburu nimi keimbi karihendeimbifih tikoemündi pefimbo sowarūdūmo mahomo.

*Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifih tikorūdūmo pamarūwuri
(Matyu 27:32-44; Ruk 23:26-43; Son 19:17-27)*

²¹ Sisasimbo sowarūdūmo hounbo heihūyei Sairinihūndi nindou mami, ahandi nduri Saimon, Areksander Rufus-yafandi afindi ai adūkar ngoafinambo masufuwa hoeimarihori. Raniyo ami ai sowarūdūmo hounbo hoafimemondoa Sisasindi nimi keimbi karihendeimb ra masemūdu. ²² Raniyo Sisasimbo sowarūdūmo homo Gorgota sei arihūndi ranihū tūkūmehindi. Gorgota ranahandi niniindi ra mbi-rhapiri-ane. ²³ Ranihūyo ami ai Sisasimbo wain hoeambe hūhūtimbū marasen fanduyamundu mburu masabudo, nga ai moai sūmūdu. ²⁴ Raniyo ami ai ahambo nimi keimbi karihendeimb-fih parūwuri mburumbo ahandimayo hoeari-napo ra yimbuemindimbo yahomo hou satu piraimemo. ²⁵ Sapo Sisasimbo nimi keimbi karihendeimb-fih pamarūwuri ra siambeahi hūfihamindi kehuri sūfuambeyo. ²⁶ Ahambo papi hoafi sūru paru mburu ranai yare hoafiyowohū yahoya, “SUDA-YAFE ADŪKARI BOGORI,” meho. ²⁷⁻²⁸ Asu Sisasindi fikimi nindou yimbu yifiari-yafani hūmbuhūni-yafani rinandeimb ahafanimbo amboani tikorūpindūmo pamarupiri. Ngorū Sisasasindi kadūdani parūwuri

asu ngorü warihondani parüwuri. ²⁹ Raniyei nindou afindi ranai ngasündihori heiheirühündühi mbiro hirihirihündühi ahambo tirifoefe hoafi hoafiyeih “Sapo se safiya ‘Godindi wori birifoefe hefe ngimi sihi yangiri worimbondih hiningindiheamboyahi,’ masafi. ³⁰ Hapondani se sihafi fimbo farihoefti. Se nimi keimbi karihendeimbi fihindi foarefoa hawambo kosafi,” masei. ³¹ Asukai mam Yahurai Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbiyomo ai-amboani tirifoefe hoafimaruri. Ai ahamundihori raru hoafiyomondühi yahomoya, “Ai nindou amurambo aboedamboreandüri-marandi, nga asu moai ahandi fimbo aboedamboreandi. ³² Krais Israeriyei adukari bogori ranai nimi keimbi karihendeimbi ra hiningire haya mbikusifuendi. Rananimbo sihiri hoeindihurühi ahambo anihondumbo-ndihurimboane,” mehomu. Nindou yimbu Sisasindi fikimi pamarupiri ai-amboani mam Yahurai Sisasimbo tirimafoarineri.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Ruk 23:44-49; Son 19:28-30)

³³ Hüfinimbo rani hifihü nimb rani peyo haya ho hombo hüfihamindi wuwuriyuambe tükumefeyo. ³⁴ Hüfihamindi wuwuriyuambe Sisas ai pukuna heiyuhü yahuya, “Eri, eri, rema sabaktani?” mehu. Hoafi ranahandi nimindi ra ndahuraiane: Wand God, wand God, nimboe se wambo hiningimarowandiri. ³⁵ Nindou bidifiri akimi manimboei rani himboriyei hehi hoafiyeih seiya, “Himboriyei, ai Erasamboani mingayu,” masei. ³⁶ Ahei mbusümonindi nindou mam ai pipiyu hu poposi moatükun nahurai semündü mbura wain hoe ranambe foare mbura nimiharifih pare himondamündi haya masagado. Nga asu bodimondi ai hoafiyeih seiya, “Awi hoeindihu mbundihumbo, Erasai ai ahambo farihelimbo tükumandifiyu, wanimandiyu?” masei. ³⁷ Asu Sisas ai asukai pukuna heiyu mbura yifimayu. ³⁸ Refihiyu asu Godindi worambe hoeari kumarundi rani nimoamo ngahi peyo haya bure hanimbo gebü hifini türeandühi yimbumbore bumareandi. ³⁹ Asu amiyomondi bogori Sisasindi fikimi manüngu rani ai yifimayu ra hoeireanda mayoa hoafiyuh yahuya, “Anihondane, nindou nda Godindi nimor-ani,” mehu. ⁴⁰ Nimorehi bidifiri ai akidou anguni safi niboadei himboapomaye. Ahei mbusümo ra Maria Makdarahündiyo, Maria, Sems Sosep-yafandi hondiyu asu Saromeyo. ⁴¹ Sapo Sisas ai Garirih nunguambe nimorehi raniyei Sisasimbo süngurihorühi farihelor marihündi. Asu amuri bidifiri nimorehi Sisas babidimbo Serusarenambo mahi ai-amboani ranühi manimboei.

Sisasindi yifi nimoko honguambe masihelor

(Matyu 27:57-61; Ruk 23:50-56; Son 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Sosep Arimateahündi ai kansiriyu haya munguambo nindou ai aiana aboedani sei hehi ahinirihori hündeimbiyu. Ai-amboani God nginindi hifandarandi ranahambo himboyu-marandi. Sümbu moani ngoafimbo nimarimboane yaho yimungurifeambe Sosep ai yihimbokoate hu Pairatindi himboahü nungumbo Sisasindi finimoko semündümbu düdumefiyu. ⁴⁴ Pairat ai Sisas yifimayu hoafi ra himboriyu haya hepünimefiyu. Raniyo amiyomondi bogorimbo

mborai mehuamboyu mahua Sisas ai yifimbaiyu waniyo yahu haya dūdumariri. ⁴⁵ Ami-yomondi bogori ranai hoafimayua himboriyu haya Pairat ai Sosepimboya yifi nimoko ra ndoarindifi, mehundo. ⁴⁶ Sosep ai hu kifohi hoeari mamī pemiyu mbura Sisasindi yifinimoko foarūmūndi hoearambe pariri ngamondifoariri mbura serūmūndi hu honguambe masiheiri. Hongu ra nimoei nimarīweimbīndambo nindou hūti wowondimarundiyo. Raniyo Sosep ai nimoei adūkari ngorū gūgūra hu hongu nafitambe ra gūre pare hīnīngimareandi. ⁴⁷ Raniyo Maria Makdarahūndiyo asu Maria Sosepindi hondiyō ai Sisasimbo masihawuri ra nimbafe himboapomayafe.

16

Sisas ai yifihūndi botimefiyu

(Matyu 28:1-8; Ruk 24:1-12; Son 20:1-10)

¹ Moani ngoafimbo nimarimbo si ranai munguyowane, Maria Makdarahūndiyo, Maria Semsindi hondiyō asu Sarome ai Sisasindi yifinimoko popoaimbo sei hehi bīdīfirī aboedi fīsīnarūmbū moatūkuni pemimayei. ²⁻³ Raniyo Sande siambehondū nafimbo hūsihū ai aheihōarī simbori hoafiyēihī seiya, “Dīdai sihefīmbo fandihemuni hayambo hongu nafitambehūndi nimoei ra ndemūndū yihīrimandea?” masei. ⁴ Nimoei ranai afīndi hamīndiyo, nga ai hei himboyeiane nimoei ra yihīrimarundi. ⁵ Ai hongu ranambe kefoehi hei himboyeiane, nindou hoarifi mamī hoandarī hoeari kifohi gūde haya warīhondū waranī mamaruwa hepūnīmehindi. ⁶ Nindou ranai hoafiyundūrhī yahuya, “Se yowanī hepūnīfepoanī. Ro fifirīheambo-anahī, seana Sisas Nasaretihūndi nīmī keimbī karīhendeimb-fihī pamarīhorī ranahamboane kokoarīhorī. Aiana asūkai yangirī botimefiyu! Aiana moai ndanūhī yanguru. Ahambo masīhehorī fondī ra hoeirīhi. ⁷ Nga se ngei ahambo sūnggururū-rundeimbī asu Pitambo amboanī hoafīndei. Sisas aiana sihamumbo Garirinambo horombofi haya mahu. Horombo hoafimayu sūngu Garirihū anīmbo hoeindīwurīmboemo,” mehu. ⁸ Nimorehī ranai honguambeahīndi tūkūyahi hehi mafefoehindi. Ngusūfoambe hepūnahī hīhamīndarīyei hehi yihīmboyeihīwambo moai nindou mamīmbo amboanī mamī hoafi amboanī hoafīyei.

Maria Makdarahūndi ai Sisasimbo hoeimareri

(Matyu 28:9-10; Son 20:11-18)

⁹ Sisas ai Sande siambeahihondū botifi-hayamboyu Maria horombo Sisas ai moaruwai nendi ⁷ hefoareandeimbī ahambo-so boatei tūkūmefiyu. ¹⁰⁻¹¹ Nindou horombo Sisas babīdīmbo hoahoangomo marundī ranai afīndi hohōanīmoyomondūhī aranīyomondūhī nimarīmondane, Maria ai ho hoafiyopurūhī yahoya, “Sisas ai yangirī manūnguwa ro hoeimarīhinī,” meho. Ai hoafi ra himboriyomosi, nga moai anīhondūmbo-rundi.

Sūnggurinerī rinandeimbī yimbu ai Sisasimbo nafinī hoeimarinerī

(Ruk 24:13-35)

¹² Asūkai sūngunambo ahambo sūnggurinerī-rinandeimbī ai nafisūngu hafandane, Sisas ai ngorūpoanīmbo fiyu haya hu ahafanīmbo-so tūkūmefiyu. ¹³ Asu ai hafanī sūnggururū-rundeimbī bodīmondambo

ranî hoafî ra wataporîmbomarînandî. Nga ai moai ahafandî hoafî ra anîhondumbo-rundî.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbîmbo-so tükümeñiyu

(Matyu 28:16-20; Ruk 24:36-49; Son 20:19-23; Ratüpurî 1:6-8)

¹⁴ Bîdîñiranambo hondü ahambo süngururü-rundeimbî
¹¹ ahamumbo-so sesî sowasümondühî nîmarîmondanî
 tükümeñiyu. Ranîyo ahambo süngururü-rundeimbî ai ngusüfoambe
 tapîhamîyomondühî nîmorehî nindowenihî ai yangîrî botîmeñiyua
 hoeirîhorî hehi hoafîmayei ra anîhondümbofekoate-memonda
 ngîñindî hoafîmayupurî. ¹⁵ Asu Sisas ai hoafîyupurühî yahuya,
 “Se munguambo hîfî ra hoahoangomondühî munguambo nindoumbo
 aboedî hoafî ra wataporîmbondundürî. ¹⁶ Nindou düdi ai
 anîhondümbore haya hundürayu ana, God ai ahambo aboedambo-
 ndirümbui. Nga nindou düdi ai anîhondümbofe-koateayu ana,
 ai Godîndî nindou-yafe hoafî hîmborîyohü yîbobofe ranambe
 awarîndîhoembui. ¹⁷ Anîhondumbo-rîhindeimbî ranahei warîsüngu
 God ai hepünîfeimbî moatükunî randeambui. Ai wandî ndürînambo
 moaruwai nendî heboadihi asu ranîpoanîmbo hoafînambo hoafîndei
 raraondîhümboyeyi. ¹⁸ Ai amoasîrî warînambo kîkîhîndîhümündi asu
 nindou ai sîmîndei hehi yîfîyeyi rîhündeimbî moatükunî asîmîndei
 amboanî ranai ngîrî moaruwaimbondeandürî. Asu ai angünümbî
 nindou-yeiwamî warî nandîhinda ai asükai aboedîndeimboyeyi,”
 mehupurî. ¹⁹ Adükarî Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbîmbo
 wataporîmborapurî mbura God ai sünambe serümündî hafu
 hîñîngîrîra ahandî warîhondü waranî mbamarü. ²⁰ Asu ahambo
 süngururü-rundeimbî ai munguambo hîfî hoahoangomondühî
 wataporîmbomarundî. Asu Adükarî ai ai-babîdîmbo nüngumbo
 ahamundî hoafî ra ngîñemîndîmbo-hünda hepünîfeimbî moatükunî
 yare-marandî.

Ruk **Aboedi Hoafi Ruk ai sürü papimarandi**

Ruk ai Sisas tüküme fiyu ranahambo Tiofirusimbo sürü papimarandi

¹ Tiofirus, karihasi se adükarî nindou-anafti. Nindou afîndi ai nine-moatükunî God ai yîhoefi mbusümo ramareandi ranahambo diboadofe sürü papimbo mehomo. ² Sapo nindou dîdemo weangurühî hondü Sisasîndi ratüpurî ahamundî himboarînambo hoeiru mburumbo aboedi hoafi wataporîmborümunî marundi ranahamboemo ai sürü papîru marundî. ³ Ro wandîhoarî munguambo moatükunî ndorîhoeimbî weangurühî tüküme feyo ra tüfoarîhe fîfirîmarîheandi. Ranîmboane asu, Tiofirus, sîhambo ranî-moatükunî tüküfe-tüküfe marandî ranahambo diboadofe sürü papimbo ro hohoanîmoyahanî mayoa aboed-ane masahî. ⁴ Ro randîheandanî anîmbo asu se munguambo moatükunî sîhambo yamundîmarîhunîni ra tüfoarowandühî fîfirîmbîrowanda sahehea.

Son tüküfemboayu ranahambo sünambeahîndî nendî ai Sekaraiambo hoafîmayundo

⁵ Herot ai Sudia-yafe bogorîmbofi nunguambe nindou mamî ahandî ndürî Sekaraia ai Godîmbo sesi sîheferambo nindoumbofi manüngu, aiana Godîmbo sesi sîhoemo-rundeimbî Abaisa-yomondî sîrambeahîndîyu. Ahandî nîmorehîndî ndürî ra Erisabetîyo ai-amboanî Aronîndî sîrambeahîndîyo. ⁶ Yimbu ai Godîndî himboahü mbumundî hamîndî nîmbafembo Adükarîndî hoafi himborîyafeihî süngurîne marînandî. ⁷ Erisabet ai purüsiyo hayamboyo ranîmbo ai Sekaraia-dîbo nîmorî kefekoate nîmbafembo boagîrimayafe. ⁸ Mamî simboanî Sekaraiandî sîrîhündî ratüpurîmbo si tüküfeyoambe sesi sîhefe ra Godîndî himboahü ramareandi. ⁹ Sapo Godîmbo sesi sîheferambo dîbonîmbo ranî hohoanîmo süngumbo ahambo dîbonîmemondowa Godîmbo sîhefembo fondîwamî fîsînarümbî moatükunî mandîfembo Adükarîndî worî ranambe kefuai mahüfu. ¹⁰ Ranîyo fîsînarümbî moatükunî-mayo ranai hai tîkîrandühî horoambe nîmorehî nindowenihî afîndî ranai weindanî nîmboeimbo Godîmbo dîdîbafîyeihî burîmayei.

¹¹ Ranîyo asu refeyoambe Adükarîndî sünambeahîndî nendî ranai ahambo-so tüküfi fîsînarümbî moatükunî mandîfe fondî warîhondanî manüngu. ¹² Ranîyu Sekaraia ai hoeirirî haya hepünîfi yîhimbo sîsîrimefiyu. ¹³ Nga asu sünambeahîndî nendî-mayu ranai hoafîyundowohü yahuya, “Sekaraia, se yîhimbondamboyafi! God ai sîhafî dîdîbafîfe hoafi himborîyumboani. Asu sîhafî nîmorehî Erisabet ai sîhafî nîmorî nderîmîndîmboe. Rananîmbo se ahambo ndürî Son kaboadîworî. ¹⁴ Nîmorî ranai tükündîfiyuanî se afîndî hamîndî hîhîfi-hîhîfîndamboyafi asu nindou amurî ranai-amboanî afîndî hîhîfi-hîhîfîndeimboyei. ¹⁵ Nindou ranai ana Adükarîndî himboahü ndüreimbî hondündümbui. Aiana yowanî wain asu ngînîndî hamîndî bia ra ndümündümbui. Ahambo hondî ai wakemîndîmbo yanggîriyoambe Yîfiafi Aboedi ranai ahandî fiambe yadîdündîfemboe. ¹⁶ Rananîmbo ai Israerîhündî nindou afîndî

ranaheimbo God ahei Adükari-mayu ranahambo sowana hihindeiri ndemündündüri ngumbui. ¹⁷ Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi, ahandi ndüri Erasaisa ramefiyu nou, yahurai nginindi ndemündü haya Adükari-mbohünda ai boatei horombondüfi ngumbui. Aiana afindi mam-anemo asu nimor-anemo asukai mamühindeapura aboedi-aboedindafu, nindou Godindi hoafi himborikoate-yei-rihündeimbi aheimbo hihirindeirani mbumundi hohoanimo süngundihi, asu anihondumbo-rihindeimbi Adükari ai kosimbo-mayu rani-mbo didi-boadondearümbui,” mehu.

¹⁸ Sekaraia ai sünambeahindi nendi-mayumbo simbori hoafiyundühi yahuya, “Asu ro nüngundihe fifirimandihe rani-moatükuni ra anihondayo amboani? Roana ndeara boagiri-yamboanahi asu wandi nimorehi amboani boagiri-yomboane,” mehundowamboyu. ¹⁹ Sünambeahindi nendi ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro Gebrier-anahi nda. Roana Godindi ngusumboarani-anahi nimboa arihandi. Aiyu wambo koamarihendira sihambo aboedi hoafi hoafimbo makosahi. ²⁰ Se moai wandi hoafi ra anihondumbo-rowandi rani-mbo-hünda yafadühami tapi nimbafi ngafimbo rani-moatükuni ra tükündifemboe. Nini-simboaniyo God ai dibonimayu rani-moatükuni ra anihondumbo tükündifemboe,” mehundo.

²¹ Rani-moatükuni ranai refeyoambe nindou bidifiri ai Sekaraiambo weindani nimboeimbo himboyahündowohü hohoanimoyeihiya, “Ai nimboe Godindi worambe gedühi anüngu?” masei. ²² Ai weindani tüküfi huhü aheimbo moai hoafi karearu, nga wani. Raniyei asu ai rarihi hohoanimoyeihiya awi Sekaraia ai nine awambo moatükuni ahandi himboahumbo Godindi wori ranambe hoeire hayamboyu rawefiyu masei. Ai aheimbo nini hoafi akidou hoafiyokoate-yundürühiyu asu ai moani ahandi warinambo yangiri sisamira wakimareandi.

²³ Godindi worambe Sekaraia ai sapo nine-moatükuni refe ratüpurimbo-mayu ratüpuru ra moendire hayamboyu asu ai ngoafina mahu. ²⁴ Rani-moatükuni ranai refe hayamboyu-ane ranambe ahandi nimorehi Erisabet ranai warandühumbiyo haya asu ai moai hondahüfeimbi amoamo ranambe wori hiniggiye ho, nga wani. ²⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya, “Haponda ndeara bidifirani hondü Adükari ai wambo hipoamboreandirihu ai wandi amoaniggi nindou himboahü menjoro ra raguanamboareandi,” meho.

Sünambeahindi nendi ranai Mariamboya Sisaisa ndowarindimboyafi mehundo

²⁶ Erisabet ai 6 amoamombo ningoambe God ai sünambeahindi nendi ahandi ndüri Gebrier ranahambo Gariri hifambe ngoafi ahandi ndüri Nasaret rani-nambo koamaritherü. ²⁷ Ai mahu ra nimorehi sapo nindowenih ahandi ndüri Sosepimbo momo kümarihindi ranahambo hoafi semündü hayamboyu. Sosep ranai ana adükari bogori Defitindi amoao-yomondi sirambeahindiyu. Nga asu nimorehi-mayo ranahandi ndüri ana Mariayo. ²⁸ Sünambeahindi nendi-mayu ranai nimorehi ranahambo-so tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Karihasi. Adükari ai sedibo nüngumbo sihambo aboedi-aboedimareanini,” mehundo.

²⁹ Raniyo asu Maria ai sünambeahindi nendandi-mayo hoafi ra himboriyo haya asu ai afindi hohoanimoyowohü nine-moatükuni

hoafi yahurai ra yahohaya hoafimayo. ³⁰ Sünambeahindi nendimayu ranai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Maria, se ranimbo yihimbondamboyafi, nga God ai sishambo ngusüfoambe aboedi furifoareaninimboani. ³¹ Nga rananimbo se warandühumbündafi hawa nindowenihimorindowarindifi mbunda asu se ahandi nduri Sisas kaboadi wori. ³² Aiana adukari hondünduan ahambo moani Nimoamo Hamindi Hondundi nimorani mbiseimboyei. Rananimbo asu Adukar God ranai ahambo bogorimbondirimbui sapo ahandi amao Defit ramefiyu süngu. ³³ Rananimbo ai koadürümbo-koadürümbo Sekopindi ahuri mamiei bogorimbondifi nünguhü, ahandi nginindi hifandarandi ranai ngiri moendindo,” mehundo.

³⁴ Maria ai sünambeahindi nendimayu ranahambo hoafiyondowohü yahoya, “I, ranimoatükun ra nüngunde yahurai tükümandifea? Asu roana nindowenihikoate-anahisi!” mehondowamboyu. ³⁵ Asu simbori ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Yifafi Aboedi ranai sishafi fiambe tükündifeninithü animbo asu Godindi nginindi ranai sishambo gabudiboadeaninimboe. Ranimbo-hündambo animbo asu sürühoeimbi nimori ranahambo Godindi Nimor-ani mbiseimboyei. ³⁶ Awi se himboriyafi, sishafi mbu Erisabet amboani ngiri nimori wakindamindo masei boagirimayoa, nga haponda warandühumbüyo haya 6 amoamo homboane. ³⁷ Ngiri God ai ninimoatükun refekoatendu,” mehu. ³⁸ Asu Maria ai simbori hoafiyowohü yahoya, “Ro Adukarindi ratüpuriya-rihandeimb-anahi, nga se hoafimayafi süngu ai moani rambireandamboane,” mehondowamboyu asu sünambeahindi nendi ranai ndamefiyu.

Maria ai Erisabetimbo ndüfosimbo maho

³⁹ Rani-simboani Maria ai botife naporamindi haya nimai ngoafi mam Sudia hifi wafuambe anango raninambo mahafo. ⁴⁰ Raniyo asu ai Sekaraiandi worambe ho haya farife hafo Erisabetimbo hihifimarandi. ⁴¹⁻⁴² Erisabet ai Maria hihifimarandi ra himboriyomambe asu mare ranambe nimori ai ahandi furambe sangurimbo botifi piyu marandi. Raniyo asu Erisabetindi fiambe Yifafi Aboedi ranai tüküfeyowohüyo, ai pukuna hoafi karihoehü hoafiyowohü yahoya, “God ai sishambo aboedi-aboedimareanini munguambo nimorehimbo refendürikoate-mayu nou. God ai nimori ranahambo amboani aboedi-aboediririmboani! ⁴³ Awi adukari moatükun wambo tükümegefeyondiri. Nga wandi Adukarindi hondi ai wambo hoeifendirimbo tükümegefeyo. ⁴⁴ Awi se himboriyafi, asu ro sishafi-mayo hihifi hoafi ra kefoendühi himborihamindihühiyahi asu nimori wandi furambe asanguru ranai hihifi-hihifiyuhü hohoripi-hohoripimayu. ⁴⁵ Adukarindi hoafi ra se anihondümbo-ndowandühi ana, asu se hihifi-hihifindafi sapo ranimoatükun ranai anihondü sishambo tükündifeninimboe,” mehondo.

Maria ai Godimbo herüna kakisaomariri

⁴⁶ Maria ai yahoya,
“Ro wandi ngusüfoambe ra Adukarimbo adukar-ani sa hohoanimoyahi.

⁴⁷ Asu wandi hohoanimoyambe ranai Godimboya

wandi Aboedambo-reandiri-randeimbani yaho hihifi-hihifayo.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ro ahandi ratüpuriya-rihandeimbiya hehea moanindi nimorehiyahi,

ng̃a asu ai wambo hohoan+mo+yuhü ndondomareandiri.
 Hapondanambe peyo haya süngunambo gogu aho ranambe amboani
 nindou ai wambo hihifi-hihifümb-anafi mbiseimboyei,
 n+imboe sapo Adükar+ Ham+ndi God ai wambo adükar+ moatükun+
 ramareandi ran+mbo-hünda.
 Ahandi ndüri ra moani sürühoeimbane.
⁵⁰ Ng̃a asu ahandi hipoambofe hohoan+mo ranana nindou d+diyei
 ahambo ah+nari+hor+
 ranaheimbo-so boagi+ri tühünimbo rande yagodi+mboe.
⁵¹ Ai ahandi war+ ng̃in+ndi ranambo adükar+ ratüpur+ ratüpur+mayu.
 Ai nindou af+ndi-af+ndi+yeimbi ranaheimbo ahei hohoan+mo n+ne
 moaruwai amarondüri
 ran+ kameih+ bukürümafoareandüri.
⁵² Ai bogori nindou-memo ahamundi n+mar+fondi wam+n+ndi hifi+ni
 hemoafoareapur+.
 Raniyo asu nindou ndüri+koate-memo ranahamumbo n+moamo
 sepur+mündü bot+mareapur+.
⁵³ God ai nindou wembomboyeyimbi ranaheimbo aboedi moatükun+
 yimbureandüri
 asu nindou napombü-moyei ranaheimbo n+ni ak+dou-amboani
 warambefendüri+koate koamar+hendüri.
⁵⁴ Ai ahandi ratüpur+yei-r+hündeimbi Israer ranaheimbo
 mafar+hendüri ra
 sapo horombo hoafi+yu mas+hendi rani süngumboyu
 hipoambomareandüri.
⁵⁵ Ai Abraham asu ahandi ahuri+ mam+ ranaheimbo hoafi+yondüri+mba
 koadürümbo-koadürümbo ra hohoan+moyu mas+hendi rani
 süngumboyu ramareandi,”
 meho.

⁵⁶ Maria ai ng̃im+ amoamo Erisabeti-d+bo n+ngo h+imboyu asu ai
 ngoaf+na asükaiyo hihiri+fe maho.

Erisabet Sonimbo maserimindo

⁵⁷ Erisabet ai ahandi n+imori sem+ndimbo si tüküme feyondowamboyu
 asu rani-simboani ai nindowenih+ n+imori maserimindo. ⁵⁸ Nindou
 bi+di+fi+ri ai-bab+di+mba wor+ yimburi+hindeimbi raniyei asu ahandi
 wahori mam+yomo munguambo Adükar+ ai n+ne aboedi rani-poan+imbo
 moatükun+ ahambo ramareandi ra h+imbor+yei+hehi ai Erisabetimbo
 ngusüfoambe hihifi-hihifi+mehündo.

⁵⁹ N+imori ranai mam+ wiki+yu hayamboyuwane, asu ai ahandi fi-
 hoeari kefetiri+hefe mburimbo af+ndand+ ndüri süngu Sekaraiambofi
 kafoefimboani sei hehi mahei. ⁶⁰ Ng̃a asu ahandi hond+ ai hoafi+yowohü
 yahoya, “Yowan! Ahandi ndüri ana Son an+mbombiyu-wamboane,”
 mehondüri. ⁶¹ Raniyei asu ai ahambo hoafi+yeih+ seiya, “Asu
 seana si+hafi si+rambe moai yahurai ndüri ana yangoro,” masahündo.
⁶² Raniyei asu ai ahandi af+ndambo war+nambo yang+ri hoafi+yeih+
 ndüri n+ni n+imori ranahambo kamaboad+hor+ masahündo. ⁶³ Sekaraia
 ai sürü papimbo moatükun+fih+ ndüri pareandühi yahuya, “Ahandi
 ndüri ana Son-ani,” mehuamboyei. Asu moan+ n+imboe yahurai
 munguambo ai hepün+mehindi. ⁶⁴ Refeyowohüyo asu moan+ ranambe
 ham+ndi Sekaraia ai asükaiyu hoafi ra wataporimbo-randüh+ya
 Godimbo aboed-ani yahu hoafi+mayu. ⁶⁵ Raniyo asu nindou ngoafi

akim̄i amarei ranai yihimbo sisireandürühiyo, asu rani-moatükuni ramefeyo rani hoafi ranai Sudia hifi wafuambe ngoafi anango rani-amboani ho-ho marandi. ⁶⁶ Munguambo nindou ai rani hoafi rana-hambo himboriyei hehi hohoani mo kikirihündühi düduyahindühi seiya, “Nimori ra nin̄i moatükuni nahurai nimori tükümandifia?” masei. Ai rarihi fifirihindi Adükarindi ngin̄indi ranai ai-dibo aningo ho.

Sekaraia ai Godindi hoafi hoafimayu

⁶⁷ Sonindi afindi Sekaraiani fiambe Yifiafi Aboedi ranai farifehüyo asu ai Godindi hoafi ra yare hoafiyuhi yahuya,

⁶⁸ “Awi sihiri Israeri-yafe God Adükar̄i ranahambo aboed-ani mbisefomboane.

Ai ahandi nimorehi nindowenihi ranaheimbo farifehendürühi aheimbo aboedambofe-ndürimbohünda makusu-ani.

⁶⁹ Ahandi ratüpur̄iyu-randeimbi amao Defit̄indi sirambeah̄indiyu ai sapo nindou ngin̄indi sihefimbo aboedambofe-munimbo-mayu ranahambo dibonimayundo.

⁷⁰ Ai ahandi sürühoeimbi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi süngu horombo hoafiyu masihendi hoafi ra süngumareandi.

⁷¹ Rani hoafi ra yahurai yare hoafiyuhi yahuya

ai nindou sihefimbo hürütümb-anei.

Asu yiboarukoar̄ihimun-anei ranahei ngin̄indi warambeah̄indi aboeda hündihemunümbui yahu hoafiyu masihendi.

⁷² Ai sihefi amao mamimbo hipoambondeandürümbui.

Asu ahandi hoafi hoafiyu firamündü masihendi ranahambo ho-hoan̄imondümbui.

⁷³ Sihefi amao Abrahamimbo ai dabarifihi hoafiyu masihendi.

⁷⁴ Ai sihefi hürütümbiyei warambeah̄indi aboedambo hürühefemunühi,

asu ai sihefimbo ahandi ratüpur̄i yihimbo sisirifekoate ratüpur̄imbo ra süngurihi yahombo hoafiyu masihendi.

⁷⁵ Asu rananimbo sihiri yangiri nimboefambe amboani,

sihiri moani sürühehundeimb̄indefi mbundihu,

aboedi mbumundi ham̄indi ahandi himboahü munguambo si aho ra nimboefomboane.

⁷⁶⁻⁷⁷ Haponda, wandi nimori, sihambo ana

Nimoamo Ham̄indi Hondüdi hoafi hoafiyafi-randeimb-anafi mbiseimboyei.

Seana Adükar̄imbohünda horombondafo ngafühi ahamböhünda nafi didiboadondowandühi

ahandi nendi ranaheimbo ahei moaruwai hohoani mo ra amboawi yahohü

moaruwai hohoani mo-ambeah̄indi aboedambofe-ndürimboani yahomböhünda.

⁷⁸ God ahandi hipoambofe hohoani monambo

simbori si nahurai koaboadeanda kodimboe.

⁷⁹ Rananimbo nindou yifimbo yihimboyehi nimbi nimaroi animboei

aheimbo si boaki boadeandürimboe.

Asu rananimbo sihefimbo aboedi nimarimbo nafi nafuindamuna ngemboyefi,”

Sekaraia ra mehu.

⁸⁰ Sünngunambo Son ai adükariyuhumbo asu Yifiafi Aboedi ranai-amboani ahandi fiambe nginindi tükumefeyo. Ai hu nimi wohi furikoate-reandühi nünгу humbo Israer so boatei weindahi tükumefiyu.

2

*Maria Sisasimbo maserimindo
(Matyu 1:18-25)*

¹ Rani-simboani Romi-yafe adükari bogori Sisar Ogastas ai munguambo nindou ranihündambo ai nduri semindimbo hoafi ra hoafiyu masihendi. ² Kwirinius ai Siria-yafe bogorimbofi nünгуambeyo munguambo nindou ranaheimbo nduri semindimbo ra boatei tükumefeyo. ³ Raniyei asu munguambo nindou ranai mamami ahandihoari ahandi nduri semindimbohunda ahandi ngoafi hondü raninambo hei marihündi.

⁴ Raniyu asu Sosep ai-amboani Gariri hifambe Nasaret ngoafihündi botifi haya adükari bogori Defitimbo sahorimindeimbi ngoafi Betrethem Sudia hifambe anango raninambo mahu. Sapo ai Defitindi sirambeahindani. ⁵ Raniyo asu Maria ranahambo Sosepimbo semündumbo momo kümarihindi rani-dibo nduri semindimbo mahu. Raniyo asu Maria ranai warandühumbiyo. ⁶ Raniyo asu ai Betrethem ngoafihü nimbafeambe Maria ai ahandi nimori wakemindimbo si ranai ndeara bidifirani tükumefeyo. ⁷ Ai ahandi amongo nimori ra wakirimindi haya nimori-yafe hoearinambo himonderi mbura burmakauyei sesi hipirambe mafoareri. Sapo nindou aporambo wori ranai nindou fondi munгу simongorimayeiambo wambo.

Sünambeahindi nendi ai sipsip hifandiru-rundeimbimbo Sisas tükumefiyu hoafi sowandümo mahomo

⁸ Rani hifihü sipsip hifandiru-rundeimbi ai ahamundi sipsip fufurundümo homo moanambühi hifandirundürühi mamimi nimbimemo. ⁹ Adükarindi sünambeahindi nendi ranai ahamumbo-so tüküfhüyu asu Adükarindi himboamupui-randeimbi si ranai ahamumbo boakimafoareapuri. Raniyomo asu ai rani-moatükuni ranahambo yihimbo sisirimefundi. ¹⁰ Nga asu sünambeahindi nendi ranai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ranahambo yihimbondimboemo. Ro ndanimboahi nda sihamumbo aboedi hoafi sahamindimboanahi. Rani-moatükuni hoafi rananimbo adükari hihifi-hihifi ndemindi munгуambo nindou ranaheimbo tükündifemboe. ¹¹ Ndani-simboani Defitindi ngoafi Betrethem ranihü nindou sapo siheimbo aboedambofe-ndurimbo-mayu ranahambo hondi ai wakimarimindo. Ai nindou God dibonmeindo Krais Adükari ranai. ¹² Nga asu rananimbo se ahambo anihondumbo randu yahurai fifirindüwuri. Se hoeindüwuranimi ranai hoearinambo himondihimbimburmakauyei sesi hipirambe foerümbui,” mehupuri.

¹³ Raniyo asu hoafi ninгоambe sünambeahindi ami-yomondi nendi ranai tüküyafu sapo sünambeahindi nendi ngorü-mayu rani-babidimbo ninгоmombo Godimbo aboedani yahomo hoafiyomondühi yahomoya, ¹⁴ “God nimoamo hamindi hondü anünгу ranahambo aboedanimbiseiamboane.

Nimorehi nindowenihimi hifi ndanihü animboei ranaheimbo ngusüfo afurifimbimihohoanimosegodurimboane.

God ai aheimbo ngusüfo pareandürühi siyaofindürühani," mehomo.

Sipsip hifandiru-rundeimbi nindou ranai homo Sisasimbo hoeimarüwuri

¹⁵ Sünambeahindi nendi ranai ahamumbo sowahindi botiyafu sünambe hafomondane, sipsip hifandiru-rundeimbi nindou-memo ranai ahamundihoari bogo hoafi firündumondühi yahomoya, "Awi sihiri Betrethem ngoafinambo ngefi sapo rani-moatükun tükumefeyo ra hoeindihu Adükar ai hoafimemuni süngu," mehomo. ¹⁶ Raniyomo asu ai nimai raniinambo homo Maria Sosepimbo-so tüküyafu mburu nimori burmakauyei sesi hipirambe mafoeru ra hoeimarüwuri. ¹⁷ Sipsip hifandiru-rundeimbi nindou-memo ranai ahafembo hoeirupiri mburu asu ai nine-hoafi nimori ranahambo sünambeahindi nendi ai hoafimemo hoafi ra hoafimemopiri. ¹⁸ Munguambo nindou ai rani hoafi ra himboriyei hehi hepünahi afindi hohoanimomaye. ¹⁹ Nga asu Maria ai rani hoafi mungu ra ngusüfoambe hohoanimo marandi. ²⁰ Raniyomo asu sipsip hifandiru-rundeimbi nindou ranai hihiriyafu homondühi Godimbo adükar-ani asu ndürimb-ani yahomo houbombo mahomo. Ai sapo ahamumbo sünambeahindi nendi hoafimemopuri rani süngumbo rani-moatükun ranahambo himboriyomo hoeiru houbombo wambo.

Sisasimbo ndüri kamafoarior

²¹ 7 Si ranai hoane rani wagabe nimori ranahambo hoeari ketirihelih ndüri Sisas kafoefimbo si ranai tükumefeyo. Sisas ra horombo hondandi furambe sangorikoate-yuambe rani-simboani sünambeahindi nendi ai kamafoarir-ane.

Simion Ana ai Sisasimbo Godindi worambe hoeimarineri

²² Mosesindi ahinümbi hohoanimo mengoro ranai hoafimayo süngu Maria Sosep ai aboedi tükufe nimarimbomefe rani si ai tükumefeyopiri. Rani-yafe asu ai nimori ra sowarindife hena Adükarindi himboahü hinjingfimbo Serusarem ngoafina mahafe. ²³ Sapo rani-moatükun refembo-mayo ra Adükarindi ahinümbi hohoanimoambe yahurai sürü pare yangrowohü yahoya, 'Munguambo nindowenih nimori fur simborihündi ranana Godindihih yangiri paiarimboane,' meho. ²⁴ Asu ai hafe yimbu wupufombefeyo asu dib weimbefeyo ranamboani Godimbohünda hifokoarine masiheneandi sapo Adükarindi ahinümbi ra-meho süngumbo.

²⁵ Rani-simboani nindou mam ahandi ndüri Simion ranai Serusarem ngoafi ranihü manüngu. Nindou ranai ana ai aboedi hamindiyu haya Godimbo yangiri hohoanimo parireimbi nindouyuhü Israer nindou ranai aboedambo-mbeahindi yahu haya himboyumbüyu manüngu. Yifafi Aboedi ranai ahandi fiambe nimaroweimbiyu. ²⁶ Raniyo asu Yifafi Aboedi ai Simionimbo hoafi weindahireandowohü yahoya, "Ngiri se nimai yifindafi, nga se nimbafi-nimbafimbo Adükar ai Nindou koamarihairi ra hoeindiwori hawambo animbo ndamboyafi," meho süngu. ²⁷ Yifafi Aboedi ai Simionimbo hohoanimo botimareramboyu asu ai Godindi worina mahüfu. Sapo ahinümbi hohoanimo mengoro rani-süngumbo ahambo refimboyafe hondafindi ai nimori Sisas ranahambo sowarindife Godindi wori ranambe

mahüfe. ²⁸ Raniyo asu Simion ai nîmori ranahambo ahandi warambe wakîrûmündi Godimbo hîhîfirûrûhi hoafi yuhî yahundoya,

²⁹ “Adûkarî sapo horombo wambo se hoafi mayafi ra-süngumbo sîhafi ratûpurîya rîhandeimbi nindou nda moani rando hîningîndowandîra ro ngusûfo afurîndîhe kûndîhe hehea yîfindamboane.

³⁰ Ro wandi hîmboarinambo se yîhoefombo aboedambofe-munîmboayafi ra hoeirîheamboanahi.

³¹ Rani-moatükunî ra se sîhafi nîmorehî nindowenihî ranahei hîmboahû didîboadorandîfi masîhoefane.

³² Rani-moatükunî ranana weindahîfembo si-ane, nga sîhafi hohoanîmo süngu rani-moatükunî ranai anîmbo Suda-yafe ndîfo mayei ranaheimbo si dagadûrîmboe.

Asu nîmorehî nindowenihî sîhafi Israerîhündî-mayei ranaheimbo ndûrî adûkarûmbî nîngo hohoanîmo ra tükündîfendûrîmboe,” mehu.

³³ Rani-yafe asu nîmorîndî hondafîndî ranai nîne-moatükunî hoafi Simion ai wataporîmbo-marandî ranîmbo hîmborîyafe hena hepûnîmefîneandi. ³⁴⁻³⁵ Raniyu asu Simion ai aheimbo aboedî-aboedîreandûrûhi Maria nîmorîndî hondî-mayo ranahambo hoafiyundowohû yahuya, “Nîmorî ndanana God ai ahandîhoarî dîbonîmayuani Israerîhündî bîdîfirî ahambo anîhondûmbofekoate-ayei ranai moaruwaimbo-ndahimboyei asu anîhondûmbo-arîhorî ai aboedambondahimboyei. Ai Godîndî yîfirî nafuindûmbui asu nîmorehî nindowenihî afîndî ranai ahandî hoafi hîmborîkoate-ndeihi, asu ahei nîne hohoanîmo dîbo ahei ngusûfoambe mamarondûrî ra weindahîndîhimboyei. Rananîmbo asu sîhambo-amboa afîndî hohoanîmo ranai pisao nahurai sîhambo ngusûfo ra nandeamboe,” mehu.

³⁶⁻³⁷ Ranihû nîmorehî kai mamî ahandî ndûrî Ana Godîndî hoafi hoafiyo-randeimbiyo manîngo. Ai Fanuerîndî nîmorîyo haya asu Asandî sîrambeahîndî-mayo. Nîmorehî ranai 7 hîmbanîyo nindowenihîhîmefeyo nga asu haponda 84 hîmbanîmbo boagîrîyomboane. Ai moai Godîndî worî ranahambo hîningîre tifoendî, nga ai moani nîmbî nîmbîsi aho ra Godîmbo hohoanîmoyowohî wembopo didîbafîfe marandane. ³⁸ Moani rani-simboani hamîndî ranambe nîmorehî ranai akîmî tükûfe nîngo Godîmbo hîfîhîmarîrî. Asu ai nindou didîyei sapo Serusarem ngoafi God ai aboedambo-fembo-mayu ranahambo hîmbomayei ranaheimbo nîmorî-mayu ranahambo wataporîmbo-randûrûhi hoafîmendûrî.

Sosep ai ahandî amborî babîdîmbo Nasaretînambo hîhîrîyahi mahei

³⁹ Sosep Maria ai sapo nîne-moatükunî ratûpurî Adûkarîndî ahînûmbî hohoanîmo süngumbo refembo ratûpurîmayo ra rarîne mburîna, asu ai ahafe ngoafi Nasaret Garirî hîfambe anango ranînambo hîhîrîyafîne mahafe. ⁴⁰ Nîmorî ranai adûkarîyuhû ngînîmarîhoayu. Raniyu asu ai ndore fîfirî haya God ai ahambo ngusûfoambe aboedî-aboedîmarîrî.

Sisas hoarîfi ranai yamundu-rundeimbi nindou babîdî Godîndî worambe mamaru

⁴¹ Munguambo hîmbanî ra Sisasîndî hondafîndî ai Serusaremînambo adûkarî si ahandî ndûrî Pasofa tükûfe arandî

ranî hoeifembo hafe marînandî. ⁴² Asu Sisas ai 12 hîmbanîmbo nûngu hayamboyuane, sapo ranî moatükunî si koadürü refemarandî süngumbo ai hoeifembo mahafe. ⁴³ Adükari si ranai hûmaramîndowamboyafe asu ai ngoafîna hîhîriyafîne hafe, nga Sisas hoarîfîmayu ranai Serusarem ngoafîhü nîmaru. Nga asu ahandî hondafîndî ai nîmarîmbo-mayu ra moai fîfîrineandî. ⁴⁴ Ai ndanananiya nindou amurî bîdîfîrî ranî-babîdîmbo mbahumbai safe hena asu ai ranî si peyo haya maho ra nafî süngu hafehü ngunindambürî asu mamîsîrî-mayeî ranahei mbusûmo kokomarînrî hafe. ⁴⁵ Ai ahambo hoeifikoate-yafehü asu ai hîhîriyafîne hena Serusaremînambo hüfîhî kokomarînrî hüfe. ⁴⁶ Yimbu si ranai howane, ngîmî sinambo hondafîndî ai Godîndî worambe Sudayomondî ahînûmbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî babîdîmbo mamaruwa hoeimarînerî. Ai ranîhü nîmarûmbo ahamundî hoafî hîhîmborîyu asu düdufe hoafî düdufîpurî randühî mamaru. ⁴⁷ Ranî nindou muṅguambo dîdemo ai ahandî hoafî hîmborîmemo ranai ahandî fîfîrifeyo asu simborî hoafîmayu ranahambo hepûnûmefundî. ⁴⁸ Ahandî hondafîndî ai ahambo hoeirînerühî hepûnûyafîne mburîna hondî ai hoafîyondowohü yahoya, “Nîmorî nda se nîmboe yîhoehîmbo ra-süngumarowanda? Sîhafî ape-dîbo ro sîhambo afîndî hohoanîmoyehühî kokomarîhoanîni,” meho. ⁴⁹ Nîmorî ranai simborî hoafîyuhî yahuya, “Nîmboe se wambo kokomarînandîra? Ro wandî Apendî worambeahî nîmboamboanahî ra se moai fîfîrineandîyo?” mehu. ⁵⁰ Nga yimbu ai moai nîmorîndî hoafî nîmîndî ra ndorîne fîfîrineandî.

⁵¹ Ranîyo asu Sisas ai ahandî hondafîndî babîdîmbo Nasaret ngoafînambo hîhîriyahi mahei. Asu ai ahafe hoafî hîmborîyu marandî. Ahandî hondî Maria ai muṅgu moatükunî ra ṅgusûfoambe hohoanîmoyo kîkîhîmareandî. ⁵² Sisas ai ahandî fî ra adükariyuhü asu ahandî fîfîrîfe hohoanîmo ranai adükari tüküfîhî God-aiyu asu nindou-ayeî ahambo hoeirîhora mayoa aboed-ani masahûndo.

3

*Son hundûrîra-randeimbî ai hoafî bokarîmarîhendî
(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Son 1:19-28)*

¹⁻² Sisar Taiberius ai 15 hîmbanî hîfandîrandambe Pondius Pairat ai Sudia-yafe hîfî hîfandîmarandî. Herot ai Gariri hîfî hîfandîrandane, ahandî akîdî Firip ai Ituria hîfî asu Trakonitis hîfî hîfandîmarandî. Risanias ai Abirene hîfî hîfandîrandambeyo asu Anas weimbo Kaiafas ai Godîmbo sesî sîhene-rînandeimbî bogorî adükari mayafanî. Ranî simboanîyo Son Sekaraiandî nîmorî ahambo-so nîmî wohî furîkoate-reandühî Godîndî hoafî ranai tükûmefeyo. ³ Ranîyo Son ai Sodan hoekîmî ra hoahoangu wakîreandühî hoafî bokarîhendühî yahuya, “God ai sîhei moaruwai hohoanîmo ra gogorîhefembohûnda muṅguambo nindou sîhei moaruwai hohoanîmo ra hîniṅgîndîhi hehî hundûrûndei,” mehu. ⁴ Ranî-moatükunî ra Godîndî hoafî hoafîyurandeimbî, ahandî ndürî Aisaia, ahandî bukambe hoafîmayo sünguyo tükîmefeyo. Ai yare hoafîyowohüya, “Nîmî wohî furîkoate-reandühî nindou mamî ahandî yasîmondî ranai mîṅgiyo hoafîyowohü yahoya,

‘Adükar+ndi nafi wud+poapond+hindi,
ahambohünda nafi d+di+boadond+hindi.’

⁵ Munguambo hoafendi peyo-peyo arandi ra hifi hir+ndei
koaboad+hindühi
bot+re n+ngoweimbi ra d+di+boadomb+ri+hindamboane.

Nafi ho pus+re ho pus+re-randeimbi ra
d+di+boador+hinda mbumund+mbeyo-wamboane,
asu nafi moaruwaiayo ra wud+poapo-mb+ri+hindamboane.

⁶ Ranan+mbö münguambo n+morehi nindowenih+ ranai God
sihefi+mbö aboedambofe-mun+mbö+hünda ratüpur+mayu ra
hoeimbi+ri+hindamboane,” *Aisaia 40:3-5*

meho.

⁷ Nindou af+ndi ranai Son+mböya hundürümb+ramuni sei hehi
Sodan hi+mona maheiamboyu ai aheimbo hoaf+yundürühi yahuya,
“Se ana amoas+ri moaruwai ranahandi n+mor+anei. Siheimbo d+di
ai hoafi+mayu-amboyei God ai moaruwaimbo-fendür+mbö+ayu ranam-
beah+ndi aboedambo-fembo hohoan+moayeia? ⁸ Sihei hohoan+mo ra
hi+si nahurai+ane. Se sihei moaruwai hohoan+mo h+n+ngi+mar+hindi
ra nafuimbohünda hi+si aboedi nahurai hohoan+mömbeyei-amboane.
Asu se ng+ri+siheihöari simbori hoafi+ri+ndeihi+ya, ‘Abraham ana yi+hoefi
amöao+ani ran+mböane God ai ng+ri+yi+hoefi+mbö ng+in+ndi+ndamuni,’
mb+sei. Nga Abraham+ndi ahui+ri ra moanane. Haponda ro siheimbo
hoafayahandüri, God ai yifirayu ana, ai n+möei nda Abraham+ndi
ahui+ri+mbönde naf+ndandüri h+n+ngi+ndeandürümbui. ⁹ N+mi ranai
aboedi hi+si+koate+ayo ana, n+mi afimambe ti+me yangor+mböane,
hi+ti+foefe haiambe pifembohünda,” mehu.

¹⁰ N+morehi nindowenih+ ranai Son hoafi+mayu ra hi+mböri+yei
hehi düdür+horühi seiya, “Asu ro nününgu-mand+hunda?” masei

¹¹ Asu ran+yo Son ai simbori hoaf+yundürühi yahuya, “Nindou ngörü
ai siot yimbundap+ran+ asu ngörü ai moan+nduan+ ahandi+mayo
fi+hindi ngörü mb+isagadowamboane. Asu nindou ngörü ai ses+ af+ndi
asi+hendi amboan+ moan+ mam+ mare ran+ süngumb+reand-amboane,”
mehu. ¹² Takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou bi+di+fi+ri amboan+
hundürümbö+hünda mahomo. Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nin-
dou yamundo-randeimbi, asu ro nününgu-mand+hunda?” mehomo.

¹³ Asu simbori Son ai hoafi+yupurühi yahuya, “Se takis kaki ra
gafman hoafi+memo simogodühi yang+ri ndowandümo, nga se ahei-
mayo af+ndi ham+ndi sem+ndi+poan+,” mehu. ¹⁴ Asukai ami bi+di+fi+ri
ranai düduyafundowöhü yahomoya, “Asu ro nününgu-mand+hunda?”
mehomöndamboyu. Asu simbori hoafi+yupurühi yahuya, “Se yowan+
nindou bi+di+fi+rambo moaruwaimbo-ndüwurühi ahei kaki hümbuhün+
yopoan+. Asu se yowan+ ahei-mayo kaki hümbuhün+mbö+hünda
ti+kefehefe papi+hoafi+yopoan+. Sapo sihamundi ratüpur+ ran+mbö-
hünda kaki asowandümo ra ndear+ane,” mehu.

¹⁵ N+morehi nindowenih+ ranai ran+moatükun+ ra hoei+hi hehi
hepünehindühi af+ndi hohoan+möyehi seiya, “Awi Son ranana God+ndi
nindou ranaheimbo sem+ndi+ndür+mbö kafaöar+ri h+n+ngi+mar+ri sapo
Krais ran+mbai,” masei. ¹⁶ Ran+yo asu Son ai aheimbo münguambo
hoaf+yundürühi yahuya, “Roana siheimbo hoenambo yang+ri+ane
hundürar+händüri, nga nindou ngörü süngun+ asünu ranai ana
ahandi ng+in+ndi ra wandi ng+in+ndi ngasündeamboane. Asu roana

aboedi hamindi-yahipoani ahandi su wofi himondi-maramundu ra fufurihfembohunda. Ai animbo hai asu Yifiafi Aboedi-nambo hundurundandurimbui. ¹⁷ Aiana nindou sifet semundumbo nahurai animbo tukundi-fimbui. Rananimbo wit hipiri ra fifirindi-hembui. Asu wit safi wit sihefe worambe digenduhi hipiri ra hai koadurumbo koadurumbo horoweimbi ranambe mandeambui,” mehu.

¹⁸ Nimorehi nindowenih afindi ranaheimbo Son ai ahei ngusufoambe ngoru sungurearu botirearu randuhi aboedi hoafi ra bokamarihenduri. Asu bidifiri amuri hoafi ranamboani ranifih ture wataporimbo-marandi.

Herot ai Sonimbo karabusimariri

¹⁹ Nga Son ai ahamundi nindou adukari bogori ahandi nduri Herot ranahambo nginindi hoafimayundo. Ai ramariri ra sapo Herot ai ahandi akidandi nimorehi ahandi nduri Herodias semundu asu bidifiri amuri moaruwai hohoanimo ranambo yare marandambo yare ramariri. ²⁰ Raniyu Herot ai moaruwai hohoanimo ngoru hohoanimo-yuhuyu asu ai Sonimbo karabusimariri.

*Son Sisasimbo hundurumariri
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)*

²¹ Munguambo nimorehi nindowenih ai huhunduruyei hehimboyei, asu Sisas ai-amboani hundurumayu. Ai refi mbura nimoamo himboyuhü dððbafiyuhü nunguane, asu sunambe bumareandi. ²² Raniyo asu Yifiafi Aboedi ranai wupufu hoearambefe haya kosi ahandiwami puhimayo. Raniyo asu sunambeahindi hoafi ranai tukufih yare hoafiyowohu yahoya, “Seana moani wandi nimori hondü-anafi. Ro shambo ngusufoambe siao yaheamboanahi,” yaho hoafimayo.

*Sisasindi amao ahamundi nduri
(Matyu 1:1-17)*

²³ Sisas ai 30 himbanimboyuhuyu ahandi ratupuri ra piyu haya ratupurimayu hu. Raniyei asu nindou ai awi Sosepindi nimor-ani sei hoafimayei. Ranuhi peyo haya boagiri maho ra ndahurai-ane: Sosep ai Erindi nimoriyuane asu Eri ai Matatindi nimori-mayu. ²⁴ Matat ai Rifaindi nimoriyuane asu Rifai ai Merkindi nimori-mayu. Merki ai Sanaindi nimoriyuane asu Sanai ai Sosepindi nimori-mayu. ²⁵ Sosep ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Amosindi nimori-mayu. Amos ai Nahumindi nimoriyuane asu Nahum ai Esrindi nimori-mayu. Esri ai Nagaindi nimoriyuane asu Nagai ai Matindi nimori-mayu. ²⁶ Mat ai Matatiasindi nimoriyuane asu Matatias ai Semenindi nimori-mayu. Semen ai Sosekindi nimoriyuane asu Sosek ai Sodandi nimori-mayu. ²⁷⁻²⁸ Soda ai Soananindi nimoriyuane asu Soanan ai Resandi nimori-mayu. Resa ai Serubaberindi nimoriyuane asu Serubaber ai Siartierindi nimori-mayu. Siartier ai Nerindi nimoriyuane, Neri ai Merkindi nimori-mayu asu Merki ai Adindi nimoriyuane asu Adi ai Kosamindi nimori-mayu. Kosam ai Ermadamindi nimoriyuane asu Ermadam ai Erindi nimori-mayu. ²⁹ Er ai Sosuandi nimoriyuane asu Sosua ai Erieserindi nimori-mayu. Erieser ai Sorimindi nimoriyuane asu Sorim ai Matatindi nimori-mayu. ³⁰ Matat ai Rifaindi nimoriyuane asu Rifai ai Simionindi nimori-mayu. Simion ai Sudandi nimoriyuane asu Suda ai Sosepindi nimori-mayu. Sosep ai Sonamindi nimoriyuane

asu Sonam ai Eriakim³¹ndi n³¹mor³¹i-mayu. Eriakim ai Mereandi n³¹mor³¹iyuane asu Merea ai Menandi n³¹mor³¹i-mayu. Mena ai Matatandi n³¹mor³¹iyuane asu Matata ai Natan³²ndi n³²mor³²i-mayu. Natan ai Defit³²ndi n³²mor³²iyuane asu Defit ai Sesindi n³²mor³²i-mayu. Sesi ai Obetindi n³²mor³²iyuane asu Obet ai Boasindi n³²mor³²i-mayu. Boas ai Sarmonindi n³²mor³²iyuane asu Sarmon ai Nason³³ndi n³³mor³³i-mayu. Nason ai Aminadap³³ndi n³³mor³³iyuane asu Aminadap ai Ram³³ndi n³³mor³³i-mayu. Ram ai Hesron³³ndi n³³mor³³iyuane asu Hesron ai Peres³³ndi n³³mor³³i-mayu. Peres ai Sudandi n³³mor³³iyuane asu Suda³⁴ ai Sekop³⁴ndi n³⁴mor³⁴iyu-mayu. Sekop ai Aisak³⁴ndi n³⁴mor³⁴iyuane asu Aisak ai Abraham³⁴ndi n³⁴mor³⁴i-mayu. Abraham ai Terandi n³⁴mor³⁴iyuane Tera ai Nahor³⁵ndi n³⁵mor³⁵i-mayu. Nahor ai Seruk³⁵ndi n³⁵mor³⁵iyuane asu Seruk ai Reundi n³⁵mor³⁵i-mayu. Reu ai Perek³⁵ndi n³⁵mor³⁵iyu-ane asu Perek ai Eber³⁵ndi n³⁵mor³⁵i-mayu. Eber ai Sarandi n³⁵mor³⁵iyuane asu Sara ai Kainan³⁶ndi n³⁶mor³⁶i-mayu. Kainan ai Arpaksat³⁶ndi n³⁶mor³⁶iyuane asu Arpaksat ai Siem³⁶ndi n³⁶mor³⁶i-mayu. Siem ai Noandi n³⁶mor³⁶iyuane asu Noa ai Ramek³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸i-mayu. Ramek ai Metuserandi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸iyuane asu Metusera ai Enok³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸i-mayu. Enok ai Saret³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸iyuane asu Saret ai Mahararer³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸i-mayu. Mahararer ai Kenan³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸iyuane asu Kenan ai Inos³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸i-mayu. Inos ai Set³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸iyuane asu Set ai Adam³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸iyuane asu Adam ran³⁷⁻³⁸iyu God³⁷⁻³⁸ndi n³⁷⁻³⁸mor³⁷⁻³⁸i-mayu.

4

Satan ai Sisasimbo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya rari hoeimariri

(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹⁻² Sisas ai Sodan Hoe h¹⁻²imon¹⁻²ndi tüküfi haya Yifiafi Aboedi ahandi fiambe farifehüyo kife hürim¹⁻²ndi nindoukoate-reandi nafi maho. Ran¹⁻²yo asu ran¹⁻²ihü Satan ai ahambo moaruwai hohoanimombiyuwa yahuhaya 40 sihi rari hoeimariri.

40 si maho ranai munguyoambe Sisas ai nin⁴⁰i sesi akidou-amboani sesikoate-wambo wembombomayu. ³ Ran⁴⁰iyu asu Satan ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Se God⁴⁰ndi n⁴⁰mor-ayafi ana, n⁴⁰moei kurayo ndanahambo hoafindafani bretimbondife tükümbifeyo-wamboane,” mehundo. ⁴ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “God⁴⁰ndi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ai ngiri bret ran⁴⁰fih⁴⁰i gedühi yangiri nünggü, nga wani,’ meho,” mehundo.

⁵ Ran⁴⁰iyu asukai Satan ai Sisasimbo hifi wafuambe n⁴⁰moamo serümündü hafu munguambo moatükun⁴⁰i ngin⁴⁰ndi hifandarandi engoro hifi ran⁴⁰i hoarehi ranahambo nafuimefoendo. ⁶ Ran⁴⁰iyu yare hoafiyundühi yahuya, “Ro sihambo mungu moatükun⁴⁰i ngin⁴⁰ndane asu nduri adükarümbi moatükun⁴⁰i hifi ran⁴⁰ihü engoro ra ndahan⁴⁰nimboyahi. Munguambo moatükun⁴⁰i ranana wandi yangiri-ane, nga ranimbo wambo ro nindou daboe saimboayah⁴⁰i ra moani wandi hohoanimonambo yangiri ndeheamboyahi. ⁷ Se wambo yangiri ngusüfo parowandirühi hohoanimoayafindiri ana, ro sihambo mungu moatükun⁴⁰i ra ndahan⁴⁰nimboyahi,” mehundowamboyu. ⁸ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “God⁴⁰ndi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Sihafi Adükari God ranahambo yangiri animbo

ngusüfo pefihumbo ahambo hohoani moyondowohü ahandi ratüpuru yangiri refemboane!’ meho,” mehando.

⁹ Raniyu asukaiyu Satan ai Sisasiambo serümündü haya Serusarem ngoafina hafu tüküfi Godindi wori-mayo rani bogimondi wami nimoamo hamindi ngahi hiningamariri. Raniyu asu ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se Godindi Nimor-ayafi ana, ndaniwaminindi sihafihori ragu horopindafo pindafo. ¹⁰ Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘God ai ahandi sünambeahindi nendambo hoafindüpurani

asu ai sihambo aboedindondünini hifandindüninimboemo.

¹¹ Ai sihambo ahamundi wara ra nandundani kodafi raniwami pindafühi

ngiri sihafi tihari ra nimoeinambo kaboadeyanini!’ meho,” *Buk Song 91:11-12*

mehundo. ¹² Nga asu Sisasiambo siambori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Buk Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Se ngiri Adükari sihafi God ranahambo rando hoeindiwori’ meho,” mehando.

¹³ Satan ai ahandi refe hoeife hohoanimo hoafi ranambo Sisasiambo ngörü-sünguriri hoeiriri ngörü-sünguriri hoeiriri ra mbura awi süngunamboane yahuhaya ranihü ahambo rariri hiningiriri haya ndamefiyu.

Sisai ahandi ratüpuru Gariri hifambe boate piyu ratüpurimayu (Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Raniyu asu Sisasiambo Gariri hifambe hihirifi hu tüküfiyuwane Yifiafi Aboedindi nginindi ranai ahandi fiambe mamarindo. Raniyo asu ai ranihü tüküfimboani hoafi ahambo ra munguambo hifi ranihü himborimayi. ¹⁵ Raniyu ai munguambo si aho ra Suda-yafe rotu wori ranambe aboedi hoafi yamundi-mareandüra asu nindou ranai ahambo aiana nindou aboed-ani masei.

Nasareti hündi ai Sisasiambo hoafi himborimbo moei masei (Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Raniyu asu Sisasiambo Nasaret ngoafina ai nungu adükari mayu ranihü mahu. Raniyu asu moani nimarimbo si tüküfeyoambe sapo koadürü refe arandi süngumbo ai Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe mahüfu. Ai hüfu wori ranambe nungumbo Godindi hoafi bukambe hoeireandühi wataporimbo-marandi. ¹⁷ Raniyomo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbai Aisaia ahandi-mayo buk ra masabudo. Raniyu ai buk momondifimbi-mayo ra fufurihai hoeireandane hoafi ranambe mapenngo ranai yare hoafiyowohü yahoya,

¹⁸ ‘Yifiafi Adükariindi-mayo wandi fiambe amarondiri.

Aboedi hoafi nindou moaruwai ranaheimbo bokarihendürimbo hündambo

ai wandi mbirowami weri kafoareandühi dibonimayundiri.

Ai wambo koamarihendiri ra ro aheimbo hoafi ra refe bokarihefeüya, Nindou karabusambe nimboeimbai ana, karabusi ra hiningindihahi hehi ngeimboyei.

Nindou didiyei ai himboari tiharindeihai ana, asu ai asukai himboari birindihahi himboari-ndeimboyei.

Nindou moaruwai hamindi tihirifoayei

ai kiki fe fufuri-hefeyoani aboedambo-ndahimboyei.

19 Asu sapo Adükarî ai ahandî nendî ranaheimbo aboedî ho-
hoanîmoayundürî ana,
ranî hîmbanî si ra ndeara tüküfeihane yaho wataporîmboyo
wakîfembohünda koamarîhendîr-anahî nda,' Aisaia 61:1-2
meho.

20 Ranîyu asu ai nindou worî ra hîfandandeimbi bogorî rana-
hambo buki-mayo ra momonde mbura hîhîre sagado haya piyu
mamaru. Ranîyei asu munguambo nindou Suda-yafe rotu worî
ranambe mamarei ranai moanî ahambo sowanambo yangîrî hîmboarî
mamînambo-marîhorî. 21 Ai hoafi-yundürühi yahundürîya, "Bukambe
ndanî bîdîfirî hoafi ra haponda moanî anîhondü hondü tüküme-
feyo ra sapo se ranahambo wataporîmbo-mayowa hîmborîyeimboanei,"
mehundürî. 22 Munguambo nindou ai ahambo nindou aboed-ani
sei hoafiyeihî ahandî yahamo hoafi aboedî tüküme-
feyo ranahambo ngusüfo afîndî hohohanîmomayeî. Ranîyei asu ai rarîhi hoafiyeihî
seiya, "Awi nindou ndanana Sosepîndî nîmor-ani, nga nîmboe ai
ndahurai hoafayu?" sei hoafîmayei.

23 Sisas ai aheimbo hoafi-yundürühi yahuya, "Ro anîhondümbaanahî
hoafayahî, ndanî hoafi nda se wambo randîhi hoafi-ndeihi anîmboya,
'Dokta se sîhafîhoarî angünî ra aboedîndowandî,' mbîsei. Rananîmbo
se wambo hohohanîmondeihî anîmboya, 'Se sapo ro hîmborîyefanî
Kaperneam ngoafîhü ramarowandî nou asu haponda sîhafî hîfî
hondühi amboanî yarosî,' mbîseimboyei," mehu. 24 Sisas ai
asükaiyu ranîfihî türe haya hoafi-yuhî yahuya, "Ro anîhondümbaanahî
hoafehandürî, Godîndî hoafi hoafi-yu-randeimbi ai ahandî ngoafi
hondühündî ranaheimbo hoafayu ana, ngîrî ai ahandî hoafi ra
hîmborîndei. 25 Ro nda anîhondümbaanahî hoafehandürî, Horombo
Eraisâ nûnguambe, Israer hîfambe nîmorehî bîdîfirî kai ra burîmayei.
Ranî-sîmboanî ana ngîmî hîmbanîyo hayambo asu 6 amoamoyo
hoekoate-mayo. Ranîyo asu hîfî ranîhü munguambo wembo afîndî
tüküme-
feyo. 26 Ramefeyoa God ai moai Eraisambo Israer ngoafîhü
nîmorehî kai mamîmbo-so amboanî koarîheirî, nga wanî. Nga
ai ahambo nîmorehî kai mamî Saidon hîfambe Sarefat ngoafîhü
manîngo ranahambo sowanamboyu koamarîherü. 27 Ranî-sîmboanî
Godîndî hoafi hoafi-yu-randeimbi Eraisâ ai Israer ngoafîhü nûnguambe
ana nindou afîndî ranai munguambo masîmeimbiyei hehi afîndî
tîngîrîfo masahümündî. Nga Siriahündî nindou ahandî ndürî Ne-
man ai yangîrîyo aboedîmayo, nga Israer nindou-yopoanî," mehuam-
boyei. 28 Asu nindou Suda-yafe rotu worî ranambe mamarei
ranai ranî hoafi ra hîmborîyei hehi ngînîndî hohohanîmo ranai
ahei ngusüfoambe tüküme-
feyondürî. 29 Ranîyei ai botîyahîndühi
nîmboeimbo ngoafambehîndî Sisasîmbo kiahö hürîhorîmîndei wa-
fuanî nîmoamo ahei ngoafi nanngoanî mahahüsi. Ai ramarîhorî ra
ahambo ndrîfanî semündü safoefimbo sei hehimboyei. 30 Nga asu
Sisas ai nindou afîndî-mayeî ranahei mbusümo hu haya ahandî nafi-
süngö ndamefiyu.

*Sisas ai nindou mamîndî fîambeahîndî moaruwai nendî hemafoare-
andî
(Mak 1:21-28)*

³¹ Raniyu Sisas ai Gariri hifambe Kaperneam ngoafi anango raninambo mahu. Ai hu ranihü nimorehi nindowenihi ranaheimbo moani nimarimbo si ranisimboani aboedi hoafi yamundimarearu.

³² Munguambo nindou ranai ahandi yamundife hoafi ra ai sapo nginindeimbi nindou nahurai wataporimbo-maranda himboriyeihehi ranahambo mahepühendi.

³³⁻³⁴ Suda-yafe rotu wori-mayo ranambe nindou mam moaruwai nendi ahandi flambe nimarindoweimbiyu haya mamaru. Raniyu ai pukuna hei karihoei hoafiyuh yahuya, “E! Sisas Nasaretihöndi, se yihoeombo nungufemunimbo safomboyafi nda masihüfa? Se ndanihü tükümefoandi nda yihoeombo moaruwaimbo-femunimbo safomboyafi? Ro sihambo nda fifirtheaninimboanahi. Seana Godindi sürühoeimbi hoafi hoafiyafi randeimbi nindou-anafi!” mehoamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai nginindi hoafiyundowohü yahuya, “Se hoafi kikirandifi hawa nindou ranahandi flambeahindi kosifoao!” mehundowamboyu. Raniyo asu nindou-mayu ranahambo nindouyei wagabe wakifoarer siheri haya nindou ranahambo moaruwaimbofi-koate flambeahindi hifoai peyo haya ndamefeyo.

³⁶ Nindou ranai ranahambo hepünahi simbori hoafiyahindühi seiya, “Nine-moatükun hoafi moani yahurai rana? Moani rani-poanimbo nginindi hamindi hoafinamboyu nindou ndanai moaruwai nendi ranahambo hoafi masagadowa asu ai nindou flambeahindi akosifoendi!” masei. ³⁷ Raniyo asu Sisas ai rani-moatükun ramare-andi hoafi ranai rani hifi mungu ranambe tüküme Feyoa himbori-marihümüdi.

*Sisas ai Pitandi yamonggoamindambo aboedimareandi
(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)*

³⁸ Sisas ai ranihü Suda-yafe rotu wori ra hininjire haya Saimonindi worina mahu. Raniyo asu Saimonindi yamonggoa-mindi ranai angünimboyowohü hüfü afindi hamindi pare haya mamarowamboyu, asu nindou ranai Sisasimbo nimorehi ranahambohönda wataporimbo-marihori. ³⁹ Raniyu asu Sisas ai hu ahandi fikimi botifi nungumbo hüfü afindi ranahambo nimorehi ra hininjigiro hawa kosifoao yahuhaya hoafimayu. Raniyo hüfü afindi ranai ahambo hininjire haya makosifoenda, asu nimorehi ranai moani mamihari botife aheimbo sesi kanimareandüri.

*Sisas ai nindou afindi aboedimareandüri
(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)*

⁴⁰ Hüfihamindi hürimindoani nimbambe nindou bidifiri ranai ahei ngunindi angün moaruwai hamindeimbi ranaheimbo sahümundihündüri Sisas sowana mafandihindi. Sisas ai nindou angünimboyeimbi munguambo mamani ranaheimbo aheiwami wari nandeandürühi munguambo didiboado-mareandüri. ⁴¹ Moaruwai nendi ranai nindou afindi ranahei flambeahindi kosifoehindühi hasiheiyehi seiya, “Seana Godindi Nimor-anafi!” masei. Sisas ai moaruwai nendi ranaheimbo hoafikoate yafadühami tapimbiyeia yahuhaya hoafimayundüri sapo ai Krais-ani sei fifirimarihorambo.

*Sisas ai ngorü ngoafini hoahoangu wakimareandi.
(Mak 1:35-39)*

⁴² Siambe hondü Sisas ai ngoafi ra hîningîre haya nindoukoate reandûhî mahu. Raniyei asu nindou ranai ahambo kokomarihorî. Ai kokorihorî hoeirihorûhiyei ahambo ngumbui sei hehi kîkîhisafî-marîhorîmîndei. ⁴³ Nga asu ai aheimbo hoafiyundûrûhi yahuya “God ai ngînîndî hîfandarandî ranahambo aboedî hoafi ra bîdîfîrî ngoafi ranîhû amboanî bokarihefembo samboanahî. Sapo ro rani-moatûkunî refembo ranîmboyu God ai wambo koamarîhendîrî nda,” mehundûrî. ⁴⁴ Raniyu asu ai munguambo Suda-yafe rotu worî ranî hîfambe afeburo ranambe huhurandûhî ranî hoafi ra bokamarîhendî.

5

Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ngîmî weangurûhî masepurûmündu

(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Mamîmbo Sisas ai Genesaret kurîhoe-mayo ranî gudikîmî nûnguane, asu nindou afîndî ranai ahandî fikîmî Godîndî hoafi hoafiyowanî himborîmbo simborî nînendûrîyeihî burîmayei. ² Raniyu ai hoeireanda bot yimbu ra hûrûpündîmo gudianî masîhoupîrî. Nindou kinî batûru-rundeimbi ranai bot ra raru sîhoupîrî houbmo andûrî popoairundûhî manîngomo. ³ Raniyu asu Sisas ai bot yimbu mengorafe ra ngorû Saimonîndî-mayo ranambe kefuai haya ahambo gudianîpoedî akîdou hoe safana nînendîfembohûnda hoafîmayundo. Sisas ai bot ranambe nîmarûmbo Godîndî hoafi yamundîmarearû.

⁴ Wataporîmbo ra kîkamündûhî nûngumbo Saimonîmbo hoafiyundûhî yahuya, “Bot ra asûkai akîdou hohoeanambo safî nînendo hafûhî anîmbo asu se sîhafî ngorû afîndî yimbu ranî-babîdîmbo sîhamundî andûrî ra kinî wakemîndîmbohûnda foandu gadîmo,” mehundo. ⁵ Saimon ai Sisasîmbo simborî hoafiyundûhî yahuya, “Adûkarî ro nîmbî gebuai maho ra hûti-hûtiyefîmboyefane moai akîdou-amboanî wakîrîhumîndefî. Nga asu se rawasafî ana, ro andûrî nda hîmonî foandîhe gadîmboyahî,” mehundo. ⁶ Ai andûrî ra foarîne hanîfanîmbo kinî afîndî safî andûrambe pîyeihî andûrî ranai bîremîndî pîmbo yangîrîmayo. ⁷ Raniyomo asu ai ahamundî bîdîfîrî wandafî mamî ngorû botambe mamarîmo ranahamumbo warîkakîmemo yîhoefombo sînîmo farîhaumunî yahomombo. Raniyomo asu ai sîfomo bot yimbu ra wambûrûhîrupîrî hafomombo bot ranai tûkûrînî pirîneandûhî hîmonî tîporîkofembo yangîrîmayo.

⁸ Saimon Pita ai ranî-moatûkunî ramefeyo ra hoeire haya Sisasîndî hangîfoanî yirû yimbu pusîre nîmarûmbo hoafiyuhî yahuya, “Adûkarî, se andai ragu ngafî, nga wandî fikîmî nîngopoanî. Nga roana moaruwai hohoanîmoyaheimbî nindou-anahî!” mehundo. ⁹ Saimon aiyu asu nindou bîdîfîrî ai-babîdîmbo manîngomo ranaiyomo munguambo kinî afîndî yahurai wakîmarûndûmo ranîmbo hoeirunda mayoa mahepûnafundî. ¹⁰ Saimonîndî ngorû afîndî yimbu Sems Son Sebedîndî nîmorî ai-amboanî marîne mahepûnafîneandî. Raniyu Sisas ai Saimonîmbo hoafiyundûhî yahuya, “Se yîhîmbo-ndamboyafî, hapondahûndî ana sapo se kinî afîndî andûrambeahî pîrîfîmarandî yahurai anîmbo nindou-amboanî se ndowandîfî wambo sowana dîdîmboyafî,” mehu. ¹¹ Raniyomo ai bot ra gudianî kiafu hûrûpündîmo

s̱haup̱iṟi houmbo muṉguambo moaṯukuṉi ra raṉiẖü raru kokos̱foaru s̱hoemo houmbo Sisas̱inḏi süngumefunḏi.

*Sisas ai nindou mam̱i m̱imaṉiho mas̱imeimḇi aboeḏimariṟi
(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Asu Sisas ai aḏükaṟi ngoaf̱iẖü ṉimaṟuane, raṉi ngoaf̱iẖü nindou mam̱i m̱imaṉiho mas̱imeimḇi ṯṉ̃iṟifomboyuẖü mamaru. Ai Sisas̱imbo hoeiriṟi haya ahanḏi fiḵim̱i yim̱indoho yimbu pus̱ire ẖif̱iṉi mḇiro türe ṉimaṟumbo ẖüti hoaf̱iṟüṟüẖi yahuya, “Aḏükaṟi, se refembo hohoaṉimondaf̱üẖi ana, se wambo ḏiḏiboado-ndowanḏira aboeḏindamboane!” mehundo. ¹³ Raṉiyu asu Sisas ai waṟifi sündiṟüẖi yahuya, “Ro refembo samboanaẖi, nga se aboeḏi ṯüḵüafo,” mehundo. Raṉiyu asu nindou ranahambo mas̱imeiṟi ranai mam̱iẖaṟi hoaf̱i ṉing̱oambe ẖiṉing̱imaṟeṟi. ¹⁴ Raṉiyu asu Sisas ai nindou-mayu ranahambo hoaf̱iyunḏüẖi yahuya, “Nindou amurambo hoaf̱indamboayaf̱i, nga se moaṉi ngaf̱i Goḏimbo ses̱i s̱hai-randeimḇi-mayu ranahambo aṉimbo s̱haf̱i fi ra nafuindaf̱i. Ranaṉimbo Moses̱inḏi hoaf̱i hoaf̱imayo süngu Goḏimbo ses̱i s̱hai-randeimḇi ai s̱hamboẖünda ses̱i mḇis̱ihendamboane. Ranaṉimbo asu mas̱imeiṟi aboedayo ra nindou amuṟi ranai f̱if̱iṟimḇiṟiẖi-ndamboane,” mehundo. ¹⁵ Nga asu Sisas ai raṉi-moaṯukuṉi yare aranḏi hoaf̱i ranai af̱inḏi ham̱inḏi yang̱oṟi wakimareanḏi. Raṉiyei ṉimoreẖi nindoweniẖi af̱inḏi ranai ahanḏi hoaf̱i ẖimboṟimbo asu ahei fiambe ang̱üṉi ra aboeḏifemboẖünda ahambo sowana mas̱inei. ¹⁶ Nga af̱inḏimbo Sisas ai nindou ḵikefoefekoate-reanḏüẖi Goḏimbo ḏiḏibaf̱ifembo aimbo huhani.

*Sisas ai nindou mam̱i yiṟiwaṟi moaruwaimḇü aboeḏimariṟi
(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Mam̱imbo Sisas ai ṉimoreẖi nindoweniẖi ranaheimbo yamundeanḏüṟüẖi ṉimaṟuane, asu raṉiẖü Farisi nindou-yomo Suda-yafe aẖiṉümḇi hohoaṉimo yamundu-rundeimḇi-yomo ranai mamaṟimo. Ḇiḏif̱iṟi ai muṉguambo ngoaf̱i Gariri ẖifambe adaburo ranambeaẖinḏi, ḇiḏif̱iṟi ai Sudiaẖünḏi asu ḇiḏif̱iṟi Serusarem ngoaf̱iẖünḏi raṉiyomo raṉiẖü mamaṟimo. Raṉiyu asu nindouyei fiambe ang̱üṉi moaruwai amaronḏüṟi ra aboeḏifemboẖünda Aḏükaṟinḏi ng̱iṉinḏi ranai Sisas̱inḏi fiambe mamaro. ¹⁸ Nindou ḇiḏif̱iṟi ai nindou mam̱i yiṟiwaṟi moaruwaimḇü Sisas̱inḏi haṉg̱ifoaṉi safoefimbo yahomo houmbo saf̱isenḏiwam̱i nandu sowaṟünḏümo mahomo. ¹⁹ Asu ṉimoreẖi nindoweniẖi af̱inḏi ranai g̱ümaṟiẖi-ndamoẖemo ai ahambo semünḏi ẖifombo naf̱i ra hoeifeekoate-yomonḏüẖiyomo, asu ahambo woṟiwam̱i sowaṟünḏümo mahafomo. Raṉiyomo ai woteim̱i f̱ifaẖiṟihoemo mburu raṉi naf̱i nindou-mayu ra saf̱isenḏi-mayo raṉi kameiẖi nindou-mayei ranahei mbus̱ümo Sisas̱inḏi wagabe masaf̱oaṟüwuri. ²⁰ Sisas ai ahamunḏi aṉihonḏümbofe hohoaṉimo ranahambo ndare hoeireapuṟaṉi mayoa, nindou-mayu ranahambo hoaf̱iyunḏüẖi yahuya, “Wandaf̱i, s̱haf̱i moaruwai hohoaṉimo ranahambo amboawi samboanaẖi,” mehundo.

²¹ Suda-yafe aẖiṉümḇi hohoaṉimo yamundu-rundeimḇi-yomo asu Farisi nindou-yomo ai ahamunḏihoari s̱imboṟi hoaf̱induṟü-yafunḏüẖi yahomoya, “Nindou nda ṉiṉi nindouyu God nahurai hoaf̱iyuẖi raṉinambo ahambo ṯirafoariṟi ndana? God yang̱iṟi aṉimbo moaruwai hohoaṉimo ranahambo amboawi mḇüs̱ümbuis̱i!” mehomo. ²² Sisas ai

ahamundi hohoanimo amaropuri ranahambo fifire haya ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se ra nimboemo yahurai raru hohoanimoemo rana?”²³ Ro hoafiyahühiya ‘Sihafi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi’ asahiyo asu ‘Botiyafo hawa hafi’ asahiyo, yimbu ra hoafimbo ro nginindeimb-anahi. Asu yimbu hoafi ra hoafimbo nahanio hiningirouayo asu nahanio tñumbayo? Yibobo ra ro hoafindahani anihondumbo tükündifemboe.²⁴ Se Nindou Hondü ro nginindi masahamindih moaruwai hohoanimo amboawi yaho hoafimbohünda ranahambo shamumbo nafuimbo ro nindou nda aboedindihinimboyahi,” mehu. Raniyu asu ai nindou yiriwari moaruwaimbü-mayu ranahambo hoafiyundühi yahuya, “Haponda ro shambo hoafehanini, botiyafo sihafi safisendi ra sowandifi hawa ngoafinambo ngafi,” mehundo.²⁵ Hoafi ningoambe munguambo nindou-mayei ranahei wagabe botifi ahandi safisendi ra semündü haya Godimbo aboedi hamind-ani yahuhü ngoafina mahu.²⁶ Raniyei asu munguambo nindou ranai munguna yahurai afindi hamindi mahepühendi! Ai rani-moatükunimbo ngusüfo kibodiri-foarhindühi Godimbo aboed-ani seihüya, “Rani-poanimbo moatükuni haponda hoeimarhundü,” masei.

*Sisas ai Rifaimbo ahambo süngufimbo mborai mehundo
(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Rani-moatükuni ai refe hayamboyoane ranambe Sisas ai hu hoeirirane nindou mamahi ahandi ndüri Rifai takis kaki semündü-randeimbi ai ahandi ratüpurü worambe mamaru. Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se wandi süngu mborai,” mehundowamboyu.²⁸ Asu Rifai ai botifi haya munguambo moatükuni yare kokosifoare haya Sisasindi süngu ndamefiyu.

²⁹ Raniyu asu Rifai ai ahandi worambe Sisasimbo sesi afindi sindimarandi. Raniyomo asu nindou takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou amuri raniyomo ai sesi ra ai-babidimbo nimarimo masowasümo.³⁰ Raniyomo Farisi bidingiri rani rotuambeahindimemo-yomo asu ahinümbi hohoanimo yamundundeimbi bidingiri-yomo ranai Sisasindi süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo momori hoafiyomopurühi düdurüpurühi yahomoya, “Se ra nimboemo takis kaki sowandümo rundeimb-anemo asu nindou amuri moaruwai hohoanimoyomo-rundeimb-anemo rani-babidimbo sesi sowasümo hoe simindimo arunda?” mehomopuri.³¹ Sisas ai ahamumbo hihire hoafiyupurühi yahupuriya, “Nindou angünikoate ana, moai dokta sowana hei rihündi, nga angüneimb-anei hei arihündi.³² Ro tükümeheandi nda nindou aheihoarimboya ro mbumundi nindou-anehi sei arihündi ranaheimbo awi se moaruwai hohoanimo hiningirihindühi aboedi hohoanimoyei sahehea tüküyaheambo yahipoani, nga wani. Nga ro moaruwai hohoanimoyeimbi nindou ai aboedi hohoanimo süngumbeyahindi sahehea tükümeheandane,” mehupuri.

*Sisas ai sesi wehi ningombo hoafi yamundimareandi
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Raniyei asu nindou bidingiri ai Sisasimbo hoafiyeyihei seiya, “Nindou bidingiri Sonimbo süngururü-rundeimbi ana afindimbo sesi wehi ningomombo Godimbo yanggiri didibafi-yomondühanemo. Asu

nindou Farisi-yomondi hohoanimo süngurundeimbi-ranai-amboani maru rani sünguru arundi, nga sithambo süngurunini-rundeimbi aiana sesi sowasümo hoe simindimo rundühanemo?" maseiamboyu.

³⁴ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahundüriya, "Asu se ra nindou mamai ai nimorehi semindimbo yahuanani rani-simboani sesi afindi raraorihindühi ngunindi afandihindi ranaheimbo sesi wembopo ndahümündihündürühi mamandiyo sapo nindou nimorehi semindimbo-mayu ranai ai-babidimbo nimanduanani? I, ra wani. ³⁵ Nga süngunambo nimorehi semindimbo nindou ranahambo ndowarindümo gorügoanani ngomondani rani-simboani animbo ai sesi wehindeimboyei," mehu.

³⁶ Asükaiyu Sisas ai aheimbo ngorü kafeefe hoafi hoafiyundürühi yahundüriya, "Nindou mamai ai-amboani moai hoeari simborindambo buramündi haya asu ngisithari hoeari wamindafi ambe aninggo rani-fihpare haya kakiyu randi, nga wani. Ai rawareandi ana, hoeari simbori-mayo ranai bundeandani asu simbori hoeari ranai ngiri wamindafi hoeari-mayo rani-fih simongori-ndamindo. ³⁷ Asu nindou ngorü ai wain boboe simbori ra sapo wamindafi ninihondi hoeari hipiri wain keferandeimbi-mayo ranambe karareandi ana, simbori wain ranai wamindafi wain hipiri ra borindeandühi wain ranai hifini keboendühi wamindafi hipiri-mayo ra moaruwaindimboe. ³⁸ Nga simbori wain boboe ranana sapo simbori ninihondi hoeari hipiri-mayo ranambe animbo kefemboane! ³⁹ Nindou ai wamindafi wain ra sümündi hayambo ana, ai ngiri simbori simindimbo yifirindu. Ai hoafiyuhüya, 'Wamindafi wain-ane aboedayo,' mbüsümbui," mehundüri.

6

*Moani ngoafimbo nimarisihi Sisas ai wit nümbürambe mahu
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Moani ngoafimbo nimarimbo sihi Sisas ai wit nümbürambe mahu. Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai wit hisi ra warihü hüründümo mburu wari düdühüru hipiri ra horimarihoyowa safi yangiri masowasümo. ² Raniyomo asu Farisi nindou bidifiri ai düduyafundühiya, "Se nimboe rani-moatükuni ra rawarundi rana? Yihoeft ahinümbi hohoanimo ranai yahoya moani ngoafimbo nimarimbo sihi rani-moatükuni refepoani meho," mehomondamboyu. ³ Asu simbori Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Awi se moai bukambe hoeirundiyo sapo Defit ai ahandi nendi bidifiri-babidimbo wembomboyuhü ramareandi hoafi rana? ⁴ Sapo ai Godindi worambe kefuai hüfu Godimbo sifeheimbihündi bret mengoro ra semündü sesühi asu ahandi nendi bidifiri-memo ranahamumbo amboani masagapuri. Yihoeft ahinümbi hohoanimo sünggu amboani nindou amuri ai ngiri refimbihündi bret ra dagüdi, nga moani Godimbo sesi sithou-rundeimbi yangiri animbo bret ra dowadümboemo," mehupuri. ⁵ Asu Sisas ai hoafi moendireandühi hoafiyuhü yahuya, "Nindou Hondü ranai ana moani ngoafimbo nimarimbo sihi ra ai nimindani," mehu.

*Sisas nindou wari moaruwaimbü aboedimariri
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)*

⁶ Ngorü moani ngoafimbo nîmari sihi Sisas ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nîmorehi nindowenihimbo yamundi-mareandüri. Ranühi nindou mami warihondü warî ahandî ranai moangorifoarerî haya mamaru. ⁷ Suda-yomondî ahînümbî hohoanîmo yamundu-rundeimbî bîdîfirîyomo asu Farisi nindou-yomo ai nîni nafisüngundîhuri Sisasimbo papi-hoafîndîhuri yahomo houmbo mamarîmo. Ranîyomo ai moanî ahambo hîmboarînambo yangîrî hîfandîrürühi mamarîmo Sisas ai moanî ngoafimbo nîmarîmbo si ranîhü nindou aboedîreandîhüpo yahomo houmbo. ⁸ Asu Sisas ai ahamundî hohoanîmo ra fîfîrehayambo-wambo nindou-mayu ranahambo hoafîyundowohü yahuya, “Botîyafö hawa ndühi wagabe sühüfi,” mehundo. Ranîyu asu nindou-mayu ranai botîfi hüfu wagabe manüngu.

⁹ Ramefi-yuwamboyu Sisas ai ahamumbo hoafîyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo düduweheandi: nîni-moatükunîmboyo sihefi ahînümbî hohoanîmo ranai yowanî moanî nîmarîmbo sihi refepoanî mehoa? Farîhefemboyu asu moaruwaimbo-femboyu? Nindou mamîndî yangîrî nîngombo ra dîdîboado-femboyu asu yembüfemboyu?” mehu. ¹⁰ Ai ahamumbo munguambo türapurani mayowamboyu asu nindou-mayu ranahambo hoafîyundowohü yahuya, “Si-hafi warî ra ngurihoefî,” mehundo. Ai ranî-süngumareanda, asu ahandî warî ranai asükaiyo aboedîmayo. ¹¹ Asu nindou-memo ranai ngusüfoambe moaruwairapurühi Sisasimbo nüngundîhuri yahomo houmbo ahamundîhoarî wataporîmbomarundî.

Sisas ai ahandî hoafî semîndî horambo nindou 12 masepurîmündu (Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Mami ranî-simboanî Sisas ai hîfi wafuana Godîmbo dîdîbafîfembo mahafu. Ai nîmbokoanî Godîmbo dîdîbafîyo hombo sürüfoefembohünda. ¹³ Ranîyo asu simayoambo ai ahambo süngururû-rundeimbî-memo ranahamumbo mborai yahupurî hürîhepurî haya asu 12 nindou sepurîmündühi ahamundî ndürî hoafî sowandümo homo-rundeimb-anemo yahu kamafoareapurî. ¹⁴ Saimonîmboyu Pitamboyu-randeimbî-mayu, asu ahandî akîdî Andruyu, Sems, Son, Firip, Bartoromyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Sems Arfiusîndî nîmorî, asu Saimon Serotîhündî ranîyomo.* ¹⁶ Sudas Semsîndî nîmorî asu Sudas Iskariot, sapo Sisasimbo hürütümbî nendî-yomondî warîhürireimbî-mayu ranîyu.

Sisas ai angünümboyeimbî aboedîmareandüri (Matyu 4:24-25; Mak 3:7-12)

¹⁷ Sisas ai hîfi wafu wamînîndî ahandî hoafî sowandümo homo-rundeimbî-memo ranî-babîdî hanîmo houmboemo asu nindou bîdîfirî afîndî ahambo süngururû-rundeimbî ranî-babîdî ndümündühi manîngomo. Ranîyei nindou afîndî ra Sudia hîfîhündî, Serusaremîhündî, Tair asu Saidonî-yafe hîfîhü sirîwara gudikîmî ngoafî adaburo ranîhündambo ai-amboanî ranîhü burîmayei. ¹⁸ Asu ai ranîhü tükümehîndî ra ahandî hoafî hîmborîyo asu aheî angünî ra aboedîmbîreandambo sei hehimboyei. Asu dîdîyei moaruwai nendî

* **6:15:** Serot ai Suda-yafe amao-yomondî hohoanîmo yangîrî süngufembo hoanîmo-memo. Ai Israer Romî-yomondî gafman hoarehî nîngombo moi mehomu.

nimarindürimbo tñirifo sahümündeimbi ai-amboani tükümehinda aboedimareandürí. ¹⁹ Munguambo nindou ranai ahambo sindihorí marihündí ra sapo ahandí fiambeahíndí ngíníndí ranai kosífoendühí aheimbo aboedíreirí marandamboyei. Raniyo Sisas ai munguambo nindou aboedimareandürí.

Hihifi hihifi asu tñirifo tükündífemboe hoafi

(Matyu 5:1-12)

²⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-memo ranahamumbo himboari pareapuri nüngumbo hoafiyupurühí yahuya,
“Se didemo napokoate-ayomo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga haponda God ngíníndí hifandarandí ra sihamund-ane.

²¹ Se didemo haponda wembomboemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana bodoweimbi níngomboemo!

Se didemo haponda arani-aranemo seana hihifi-hihifi-mbemondamboane,
nga seana tikifinambo níngomboemo!

²² Didemo sihamumboya Nindou Hondumbo süngururü rundeimb-
anemo mbiseihí
asu rani süngumbo sihamumbo yiboarukoríhipurí,
ngíníndí hoafiyahüpuri asu seana moaruwai-anemo sei hoafayei
ana,
se hihifi-hihifíndímo.

²³ Rani-moatükuní ra rawefeyo ana, se hohoripi-hohoripi-
ndímondühí hihifi-hihifíndímo nimboe sapo sihamundí takiní afíndí
sünambe begorípurí. Nimboe sapo ahei amao mamí amboani Godíndí
hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamumbo rani-moatükuní ramaríhindí.

²⁴ Se didíyei haponda napo afíndeimbayeí, seana hipoanímboembou-
aneí!

Sapo seana hapo yangrí anímbo tñirífokeate-fi handíhi
nimboeimboyei.

²⁵ Se didíyei haponda bodoweimbayeí, seana hipoanímboembou-aneí!
nimboe seana sapo wembombondeimboyei!

Se didíyei haponda tikifi-hoafínambo amareí, seana hipoanímboembou
aneí!

Nimboe sapo seana arani-araníndeimboyei!

²⁶ Nindou ai siheimbo haponda aboed-aneí sei hoafíyei aríhündí, seana
hipoanímboembou-aneí!

Nimboe ahei amao mamí amboani Godíndí hoafi tikai
hoafiyomo-rundeimbi-memo ranahamumbo amboani yahurai
rasei maríhündane,” mehu.

Sihei hürütümbi ranaheimbo ngusüfo pandíhindürí

(Matyu 5:38-48; 7:12a)

²⁷ Sisas ai hoafiyuhí yahuya, “Se didíyei wandí hoafi
himboríyei aríhündí siheimbo ro hoafayahí: Nindou didíyei
sihei hürütümbayeí ranaheimbo se hipoambo-ndíhindürí. Nindou
didíyei siheimbo yiboaruko-aríhündürí ranaheimbo se ngusüfo
pandíhindürühí hipoambo-ndíhindürí. ²⁸ Nindou didíyei siheimbo
hoafínambo moaruwaimbo-aríhindürí ranaheimbo se God ai aboedí-
aboedímbitrea-ndúramboane mbisei. Asu nindou didíyei siheimbo
wudípoapofe-ndüríkoate-ayeí ranaheimbohünda se Godímbo

didi-bafindei. ²⁹ Asu sihambo nindou ngorü ai mamî koaihoani harinduanî asûkai ngorü koaiho amboanî hîhîrîndowandanî ranîfihî harîmbiyuwamboane. Asu nindou ngorü ai sihafî ngîsiharî hoeari ndemünduanî ana, asûkai sihafî siot ngorü-amboanî mbîsemünduwamboane. ³⁰ Nindou didiyei sihambo nîni-moatükunîmbo düdudahindanî ranaheimbo munguambo dabadürî. Asu nindou ngorü ai sihafî nîni-moatükunî napo ndemünduanî asûkai hîhîrîfe semîndîmbo hoafîpoanî. ³¹ Asu se nindou bîdîfîrambo ai wambo ranî-moatükunî rambîrîhindî asafî ra se aheimbo ranî-süngundowandî.

³² Se nindou siheimbo hohoanîmoyei-rîhündeimbi ranî nindoumbo yangîrî se hohoanîmoayei ana, ngîrî ranî süngu siheimbo aboed-aneî mbîsei. Nindou moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi amboanî nindou didiyei aheimbo hohoanîmoyei-rîhündeimbi aheimbo yangîrî hohoanîmorîhündürî rîhündühaneî! ³³ Asu se nindou siheimbo didîboado-rîhindürî arîhündî ranaheimbo yangîrî se didîboado-arîhindürî ana, asu ngîrî ranî-süngü aheimbo aboed-aneî mbîsei. Nindou moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi amboanî ranî süngurûhi hündühaneî! ³⁴ Asu se nindou didiyei ranaheimbo nîni-moatükunî ndahundürü mbundîhumbo hîhîrîndîhu ndahumîndefî sei hehi hohoanîmoyeihi aheimbo yangîrî sahündürî arîhündî ranîmbo ngîrî siheimbo aboed-aneî mbîsei. Nindou moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi amboanî nindou bîdîfîrî moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi ranaheimbo sahündürî rîhündühaneî, ra aheimbo masehindî nahurai hîhîrîfe semîndîmbohünda! ³⁵ Yowanî, nga se nindou didiyei siheimbo hürütürî-hündürî-rîhündeimbi-mbo hîpoambondîhindürî. Asûkai nîni-moatükunî nindoumbo sai mburîmbo se yowanî bîdîfîrî moatükunî hîhîrîfe semîndîmbo hohoanîmoyopoanî. Rananîmbo se takînî afîndî ndahümündî mbundîhü asu God Nîmoamo Hamîndî ranahandî nîmorîndamboyafî. Nîmboe aiana nindou didiyei hîhîfîyo-rakoate asu moaruwai hohoanîmoyei-rîhündeimbi ranaheimbo aboedîyuhani. ³⁶ Se hîpoambondo ndandî sihafî ape ai-amboanî hîpoambore arandî nou.”

*Nindou ngoründî nîngo ra türüfoefeihi papi-hoafîpoanî
(Matyu 7:1-5)*

³⁷ “Se yowanî nindou ngoründî nîngo ra türüfoefeihi papi-hoafîpoanî. Asu rananîmbo ngîrî God ai sihei nîngo ra türündandürühi papi-hoafîndandürî. Se yowanî nindou ngoründî nîngo ra yîbobofeihi moaruwai-ane yaho hoafîyopoan. Asu rananîmbo ngîrî God ai sihafî nîngo ra yîbobondeandühi moaruwai-ane mbûsu. Se nindou bîdîfîrîyei moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi aseî-anîmbo God ai-amboanî sihei moaruwai hohoanîmo ranahambo amboawi mbûsûmbui. ³⁸ Se nindou bîdîfîrambo asahündürî anîmbo asu God ai siheimbo dagadürîmbui. Refe süngu ana se afîndî hamîndî anîmbo ndahümîndeimboyei. Sapo se anîhondümbö nindou farahehindî ranî simogodühi anîmbo sihei warambe babîboai pîtapîndîmboe. Se nîni simogodühiyo nindou bîdîfîrambo farîhehindî süngu-anîmbo God ai siheimbo ranî simogodühi randeandürîmbui,” mehu.

³⁹ Asu Sisas ai ahamumbo kafoefe hoafi nda hoafimepuri: “Nindou mamî hîmboatîharî ai ngîrî nindou ngorû hîmboatîharî-mayu rana-hambo nderûmündî haya nafi nafiundu ngu. Asu ai rawareandi ana, yîboboambo hoe apoarambe pîndamboyafanî. ⁴⁰ Yamundîfe nîmorî ai ahambo yamundirî-randeimbi-mayu ahandî nîmoamoyupoanî, nga munguambo yamundîfe nîmorî ahei yamundîfe ratûpurî ra mungundoanî ana, asu aheimbo yamundu-rundeimbi-memo nahurain-deimboyei.

⁴¹ Asu se nîmboe nindou ngoründî hîmboarambe dîdûbudî akîdou afoeru ranahambo yangîrî hîmboapoyafûhî asu sîhafî hîmboarambeahî nîmoko bîdîfîrî afoero ranahambo hoeifekeate-a? ⁴² Nûngundo nindou ngorûmbo hoafîndafûhîya, ‘Wandafî, awi sîhafî hîmboarambeahî dîdûbudî akîdou afoeru ra hündîhehinî samboanahî,’ mambîsafî sîhafî hîmboarambeahî nîmoko bîdîfîrî afoero ra sîhafîhoarî hoeifekeate-a? Seana yimbu yafambeimbi nindou-anafî! Weangurûhî se boatei-anîmbo sîhafî hîmboarambe nîmoko bîdîfîrî afoero ra hündûhoefî mbundambo-anîmbo asu nindou ngoründî hîmboarambe dîdûbudî akîdou afoeru ra wudîpoapondo hoeindowandûhî hündûhoefîndo,” mehu.

*Nîmî-ane asu ahandî hîsî ranane
(Matyu 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Sisas ai hoafîyuhî yahuya, “Nîmî mamî aboedî hamîndî ai ngîrî hîsî moaruwaimbû nîngo. Asûkai nîmî mamî moaruwai ai-amboanî ngîrî hîsî aboedeimbi nîngo. ⁴⁴ Munguambo nîmî ra ahandî hîsayo ranî sûngu-ane türûfoefeihi awi ranî nîmî-ane eho. Se ngîrî nîmî hîsî fik ra tîhoarî tîhoareimbi nîmî-fîhîndî hüründandîfî, asu ngîrî yukui amurî nîmî-fîhîndî hüründandîfî. ⁴⁵ Nindou aboedî ai ahandî ngusûfoambe hohoanîmoambeahî aboedî moatûkunî arûhayo ranane bokarîhai arandî, nga asu nindou moaruwai ai ahandî ngusûfoambe hohoanîmoambeahî moaruwai moatûkunî arûhayo ranane bokarîhai arandî. Nîmboe sapo nîne-moatûkunîyo ngusûfoambe hohoanîmoambeahî amaro ranane asu yafambe ai weindahî hoafîyo arandî,” mehu.

*Nindou yimbu worîmborîrî-rîndeimbi
(Matyu 7:24-27)*

⁴⁶ Sisas ai yahuya, “Asu se nîmboe wambo ‘Adûkarî, Adûkarîyei rîhündûhî asu wandî hoafayahî ra sûngufekoate-ayeia? ⁴⁷ Nindou dîdî ai wambo sowahî tûküfî wandî hoafî hîmborîyu mburambo ranî sûngulareandî anîmbo asu ro ai nûngunahurai nindouayu ra sîheimbo nafiundamboyahî? ⁴⁸ Aiana sapo nindou worîmbombo yahuhaya hîfambe ndihî ragu kakîra hanû mburambo kamboboanî nîmoeiwamî mafemburîfiyu nahurai-ani. Hoe ranai afîndî hohoum-boyohû worî ranahambo hariyo randa moai fîfîmîyo, nîmboe sapo ai wudîpoapore worîmbora hayambowambo. ⁴⁹ Nga asu nindou dîdî wandî hoafî hîmborîyu mbura ranî sûngufekoate-ayu aiana sapo nindou worîmbombo yahuhaya kamboboanî wudîpoapofe feburîfekoate-yuwanî asu hoe ranai hohoumboyohû worî ranahambo hariyo randanî moanî mamîharî bîramîndî pîrîmayo nahurai-ani. Asu bîramîndî pîrîmayo ra moanî afîndî hamîndî mamîkarî pîrîmayo!” mehu.

7

*Sisas ai ami-yafe bogorindi ratüpurüyu-randeimbi diboedomariri
(Matyu 8:5-13; Son 4:43-54)*

¹ Sisas ai nimorehi nindowenihi rani hoafi ra hoafiyundüri mbura Kaperneamühi hu tüküme fiyu. ² Nindou mamî Romihündi ami-yafe bogori ranihü manüngu. Raniyu ahandi ratüpurüyu-randeimbi ngusüfohündi ranai angünümboyuhü yifi mbo yangirî mayu. ³ Ami-yafe bogori ai Sisas ranihü anüngu hoafi ra himborüyu haya raniyu ai Suda-yafe bogori bîdîfiri koamarîhepura ahambo hoafimbo mahîfomo. Rananimbo ahandi ratüpurüyu-randeimbi ra aboedimbirir-amboane yahu haya. ⁴ Ai homo Sisas sowahi tüküyafu watîharürühi yahomoya, "Ai nindou aboed-ani, nga se ahambo fandîhawori. ⁵ Nga ai Suda yîhoefimbo ngusüfohü pareamuni-randeimb-ani. Nga aiyu yîhoefi rotu wori ra worimbomarandi," mehomondamboyu.

⁶ Raniyu Sisas ai rani-babîdî hu worikîmî tüküfiyuani ami-yafe bogori ai ahandi ngunindi Sisasimbo hoafimbo koamarîhepura homo hoafiyomondühi yahomoya, "Adükari, ambe se tinîrifondamboyafi, nga ro nindou aboediyahi animbo wandi worambe madügüfi, nga ro moai munguna wandi worîna didîfi sahehea hohoanîmoyahi. ⁷ Ranimboanahi ro aboedî hamîndî-yahanimbo sihambo sowana madîdîhi. Nga moanî se hoafi-yangirî hoafîndafanî wandi ratüpurüyu-randeimbi ai aboedimbiyu-wamboane. ⁸ Nimboe ro-amboanî nindou wandi nîmoamo ndüreimbi-memo ranahamundi hoarehanahi, nga asu ami-anemo wandi hoarehemo. Ngorümbo hoafîndahühi, 'Se hafi,' mbîsahanî ai hu randühani. Asu ngorümbo hoafîndahühi 'Se sinîfi,' mbîsahanî ai sünî randühani. Asu wandi ratüpurüyu-randeimbi-mbo hoafîndaha-ndowohümbo, 'Rani-moatükunî raro,' sahanî, ai rare-andühani," mehu. ⁹ Asu Sisas ai rani hoafi ra himborüyu haya nindou ranahambo afîndî mahepünîfiyu. Raniyu hiîhirîfi nimorehi nindowenihi afîndî ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Ro siheimbo hoafayahi. Ro moai anîhondümbofe ndahurai ndühi hoeirîheandi, Israerîhündi amboanî, nga wanî," mehu. ¹⁰ Nga sapo nindou ami-yafe bogori ai koamarîhepuri ranai homo worambe hoeirîwurane asu aboedîmayu.

Nimorehi kaindi nimori Sisas ai yifihündi botîmariri

¹¹ Refe hayamboyoane, asu süngunambo ranambe nîmai Sisas ai ngoafi mamî ahandi ndürî Nen ranînambo botîfi mahafu. Ahambo süngururü-rundeimbiyomo asu nimorehi nindowenihi afîndîmayei raniyei ai mamî mahahüsi. ¹² Sisas ai ndeara ngoafi ginîri nafîtambekîmî tüküfiyuane asu ngoafambe-ahîndî aranîhoafi yasîmondî ranai tüküme feyo. Yifi nîmoko ranana sapo nimorehi kai-mayo ranahandi nindowenihi nîmori moanî mamî hamîndî-mayu ranaiyu. Raniyo asu nimorehi nindowenihi afîndî rani ngoafîhündi ranai nimorehi rani-babîdîmbo mamarei. ¹³ Asu Adükari ai nimorehi ranahambo hoeireanda mayoa asu ahambo ngusüfoambe afîndî hîpoamboreandühi hoafiyundühi yahuya, "Se yowanî aranîndafîndo-mboyafi," mehundo. ¹⁴ Raniyu Sisas ai hu yifi safîsendî-mayo ra sündîmareanda asu nindou yifi nîmoko masowandümo-memo ranai ngîngîninîru manîngomo. Raniyu Sisas

ai hoafi-yuhî yahuya, “Nindou hoarîfi ro sihambo hoafehanîni se haponda boti-yafu,” mehundo. ¹⁵ Rani-yu asu yi-fi-yumbi nindou-mayu ranai boti-fi ni-marumbo wataporimayumbo asu Sisas ai ni-mori ra ahandi hondandi warihumariri. ¹⁶ Rani-yo asu ni-morehi nindowenihi afindi ranai ngusüfo kiki-foarîhindühi Godimboya aiana aboed-ani sei hoafi-yahündowohü seiya, “Ahandi hoafi hoafi-yu-randeimbi adükari hamindi ai yi-hoefti mbusümo tüküme-fiyu! Ai ahandi nendi ranaheimbo aboedambofe-ndürimbo tüküme-fiyu-ane!” masei. ¹⁷ Sisas ai rani-moatükuni rawareandi hoafi ranai munguambo Sudia hifi asu rani hifi-kimi adaburo ranambe yangori wakimareanda himborimaye.

*Son hundürüra-randeimbi ai ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu
Sisas sowana koamarîhepiri
(Matyu 11:2-19)*

¹⁸ Sonimbo süngrurü-rundeimbi ai mungu moatükuni tüküme-feyo ra ahambo wataporimbomaruri. ¹⁹ Rani-yu asu Son ai ahambo süngrurü-rundeimbi nindou yimbu mborai yahupiri hürühepiri haya Adükarimbo düdufimbohünda ahambo sowana koamarîhepiri. Ahandi Adükarimbo düdufe hoafi ra yahuraiyo, ‘Nindou nda horombo ro tükündüfimbui masahi rani-yafi, asu ngorü tükündüfimbui mbi-sefi hohu himbomandefiyo?’ ²⁰ Asu ai Sisasimbo-so tüküyafi-neandühi hoafi-yafinandowohü safaniya, “Son hundürüra-randeimbi ai sihambo refe düdufeninimbo yi-hoehimbo koamarîhemuna masinehi. Se nindou tükündüfimbui mehuyafi, asu ngorü tükündüfimbui mbi-sefi hohu himbomandefiyo,” masafani.

²¹ Moani rani-simboani hamindi rani-hü Sisas ai ni-morehi nindowenihi afindi fi moaruwaimbü, angünümbi, moaruwai nendi ni-marumbi ranaheimbo aboedireandüri asu himboatihari afindi ranaheimbo himboari birîhendürani asukai himboari-yei raro marîhindü. ²² Sisas ai Sonimbo süngurîni-rî-nandeimbi ranahafanimbo simbori hoafi-yupirühi yahuya, “Se ngafani Sonimbo hoafindafani se nîne-moatükuni hoeirine himboriyafani marinandi ra: Rani-moatükuni ra sapo himboatihari ai asukai himboari birîhehi himboari-yei, tîngari moaruwaimbü ai botiyahi hei, fi moaruwaimbü, mîmanîho masimeimbi ai aboedi popoatapo-foarihi. Himbotühüfo ai asukai hoafi himbori-yei, yi-fi-yeimbi ai yangiri botiyahi asu aboedi hoafi ra nindou napokoate-yeimbi-maye aheimbo wataporimboyo ramarandi ranahambo. ²³ Nindou didi-yei wambo anîhondumbo-arîhindiri ai-ana hîhîfi-hîhîfîmbeiyei-amboane!” mehu.

²⁴ Sonimbo süngurîne-rî-nandeimbi mefani ranai hafandane süngunambo Sisas ai Sonimbo ni-morehi nindowenihi-maye ranaheimbo hoafi-yundürühi yahuya: “Sapo se Son sowana nîmîwohi furikoate-reandühi heihü ra se nîni-moatükunimboyei tüküfeyoani hoeifembo sei hehi hohoanîmomaye a? Awi se boabodari emündü werinambo mboahuri-hendani ra hoeifemboyei mahei? ²⁵ Nîni-moatükuni hoeifemboyei se mahei rana? Awi nindou hoeari moani rani-poanimbo aboedi hoeari yihuruyu haya nunguwani hoeifemboyei mahei? Ra wani. Nindou yahurai hoeari aboedi yihuru-rîhümündeimbi ana, adükari bogorîndi worambe-ane nîmboei

arihündi. ²⁶ Se wambo ndühi yarihi hoafiyahündiri sapo se nini-moatükuni hoeifemboyei mahei ra? Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo hoeifimboyei? Yin ra anihond-ane Godindi hoafi hoafiyu-randeimbanisi, nga ro nda siheimbo anihondümboanahi hoafayahandüri. Son aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi nindou ranahambo ngasündireimb-ani. ²⁷ Son ranahambo Godindi Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro nindou mam wandi hoafi semindi homböhünda koandihelinani, ai boatei se hokoate-yafambe ngumbui sihafi nafi nafirihefemböhünda,' meho," mehu. ²⁸ Sisas ai bidingiri hoafi pareandühi hoafiyuhi yahuya, "Son ana nindou moani adükari hamindiyu haya asu ai nindou horombo maningomo ahamumbo ngasündeapureimb-ani. Nga asu nindou düdi ai sapo God nginindi hifandarandi ranambeahindi akidou aiyu aiana Sonimbo ngasündirümboani," mehundüri.

²⁹ Munguambo nindou ai Sonindi hoafi himboriyei hehi asu takis kaki sowandümo-rundeimbi nindou-amboani munguambo rarihi hoafiyehi seiya, "Yini, Godindi hohoanimo ranana anihondü hondü mbumundane," masei. Raniyei asu süngunambo ai ahandi warihü hundürümayeri. ³⁰ Nga Farisi nindou-yomo asu Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi-yomo ranai ahamundihoari Godindi hohoanimo ra himbori-yowohü süngufembo moei mehomo. Ranimboemo ai moai Sonindi warihü hundürüyomo.

³¹ Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Nimorehi nindowenih hapodanambe animboei ndanaheimbo ro nini-moatükunifih si mongorindih hoeimandihara? Nindou nda ai nüngunahurai nindouyei ndana? ³² Nindou ndanai ana sapo nimori akidibou ngoafihü ninouyeimbo nahurai-anei. Sapo ai nimareimbo bodimondi nimoakidiboumbo rarihi hoafiyehiya, 'Ro siheimbo fufunnambo fufun-mehundüri, nga asu se moai botiyahi yirwar moporiyei! Ro siheimbo wengisahoafinambo marihundüri, nga asu se moai aranifoafirihündi rani ranimayeri!' nahurai-anei. ³³ Son sapo nindou hundürüa-randeimbi-mayu ranana tüküfi sesi sesü, wain hoe simindi rakoate-mayua, asu se hoafiyehüya, 'Ahandi fiambe ana moaruwai nendi nimarimboane,' masei! ³⁴ Asu Nindou Hondü ai tüküfi sesi sesü, hoe sümündi marandambo, asu se hoafiyehiya, 'Nindou ranahambo hoeirihori! Aiana sesi afindi sesü asu nginindi wain hoe sümündi arandi. Aiana nindou takis kaki sowandümo-rundeimb-anemo asu nindou moaruwai woshihoafori hohoanimoyomo-rundeimb-anemo ranahamundi ngunind-ani!' masei. ³⁵ Nga asu nindou didiyei Godindi-mayo fifirife ra anihond-ane sei sahümündimbi aiana rani fifirife ra anihondümbo nafuiyehanei," mehu.

Sisas ai Saimon Farisihündand worambe mamaru

³⁶ Farisi nindou ai Sisasimbo sesimbohünda ro-dibo dowadifi mehundo-wamboyu asu Sisas ai ahandi worambe hu farifi hafu mamaru. ³⁷ Rani ngoafihü nimorehi mam ai nindowenih birabiri hohoanimo-randeimbi maningo. Sisas ai Farisi nindoundi worambe sesi sesühi amaru hoafi ra himboriyo haya, asu ai arabasta nimoiei kaki afindi fih semindümbi hipirambe fisanarümbi moatükuni hipiri tüküre semindi haya maho. ³⁸ Ranayo ai ho Sisasindi daboarani yirikimi ningombo araniyowohü Sisasindi tinarä ra ahandi

aranhiimboaho-mayo ranambo popoaimarandi. Raniyo asu ai Sisaindi tñari ra ahandi mbirinani ranambo nñombirihoayoa yahohaya gedühai mbura wakikihirapirühi fisinjarümbi moatükuni ra tñari yimbumefani raniwami kamafoareandi.

³⁹ Asu Farisi nindou Sisaimbo mborai mehundo ranai rani-moatükuni ramareanda hoeire haya ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya, “Nindou nda anihondü Godindi hoafi hoafiyu-randeimbayu ana, ai nñe nimorehi ahambo sündereri nda fifirindeambui. Asu moaruwai yahurai nindowenih birabirümbi nimorehi aninggo ranahambo fifirindeambui,” mehu. ⁴⁰ Sisai simbori hoafiyundühi yahuya, “Saimon, ro sihambo hoafiyoninimbo hoafi moai siheheandi,” mehundowamboyu. Asu Saimon ai ahambo hoafiyundühi yahundoya, “Yini, Yamundo-randeimbi nindou se wambo ndühi hoafiyafindiri,” mehuamboyu.

⁴¹ Asu Sisai piyu haya hoafiyuhi yahuya, “Nindou yimbu nimbafani henamboyafani ai nindou ngoründi-mayo kaki simbori hihiridho ndehoamboehi safani hena masowandifani. Nindou ngorü ai sapo kaki sairandeimbi-mayu ranahandi-mayo 500 kaki hoari semündu süngunambo simbori saimbohünda asu nindou ngorü-mayu ranai 50 kaki hoari semündu süngunambo simbori saimbohünda. ⁴² Nindou yimbu ranai kaki masowandifani ra simbori hihirife saimbo kakikoate-mefandamboyu asu nindou ranai ambe mehupiri. Nindou yimbu ra didi ai nindou-mayu ranahambo ngusüfo afindi pamandira?” mehuamboyu. ⁴³ Asu Saimon ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Ro rarihe hohoanimoayah ana, nindou sapo ahambo kaki adükari masagado ranai-animbo afindi hamindi ngusüfo pandirümbui.” Raniyu Sisai yahuya, “Yini, se anihondümboanafi hoafayafi,” mehu.

⁴⁴ Raniyu asu ai nimorehi-mayo ranahambo sowana hihirifihi Saimonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se nimorehi ndanahambo moai hoeirowandiyo? Ro sihafi worambe mafareheandi, nga asu se moai wambo hoe sawandiri wandi tñari popoaimbohünda. Nga asu nimorehi ndanaiyo wandi tñari ra ahandi aranhiimboahonambo popoaira mbura ahandi mbirinanimbo gedümarandiri. ⁴⁵ Seana moai wambo sowandifindiri worinrowandirühi wakikihirandiri, nga wani. Nga nimorehi ndanai ana ro sühühambe peyo haya wandi tñari ra moai wakikihini hininggireandi, nga wakikihini hoafina hohombo haponda tükefeyo. ⁴⁶ Se moai wambo mbiroambe kefeböhünda orif nimi hisi boboe didiboadiro sihawandi, nga nimorehi aiyo wandi tñari ra fisinjarümbü moatükuni ranambo kamareandiri. ⁴⁷ Ranimboanahi ro sihambo hoafehanini, nimorehi ndanai ahandi hohoanimo moaruwai afind-ane, nga ranahambo God ai amboawi mehu. Nimboe sapo ai wambo ngusüfo afindi pamareandiri. Nga asu nindou daboe ahambo moani akidou yangiri amboawi yahoweimbi nindou ana ai moani akidou yangiri ngusüfo pareandirühani,” mehu.

⁴⁸ Raniyu asu Sisai nimorehi-mayo ranahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi hohoanimo moaruwai ranana ro amboawi samboanahi,” mehundo. ⁴⁹ Raniyo asu nindou bidifiri sesi fondikimi mamarimo ranai ahamundi mbusümo hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou nda düdi moaruwai hohoanimo amboawi yahu aranda?” mehomo.

⁵⁰ Nga asu Sisas ai nimorehi-mayo ranahambo hoafi yundühiya, “Si hafi anihondümbofe hohoanimo ranamboyoy si hafi moaruwai hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mariheanini, nga se ngusüfo afurindo kundo hawa ngafi,” mehundo.

8

Nimorehi bidingiri ai Sisas-babidimbo mahei

¹ Ranümbi ra kikefoendane, asu süngunambo Sisas ai adükari ngoafi asu akidou ngoafi ranambe huhü God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Sisasimbo süngururü-rundeimbi 12 ai Sisasindi süngu mahomo. ²⁻³ Raniyei asu nimorehi bidingiri didiyei moaruwai nendi nimarindüreimbi asu angüni moaruwaimbü Sisas ai aboedimarearü amboani ahandi süngu mahei. Nimorehi-maye ranai ana Maria Makdarahündi, sapo Sisas ai moaruwai nendi 7 ahandi fiambeahindi raguanambo-reandeimbi-mayo ranayo, Soana, Kusandi nimorehi, nindou ranai Herodindi wori hifanda randeimbi-mayu ahandi nimorehiyo, Susana asu nimorehi bidingiri sapo ahei kakinambo Sisas asu ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi farihhipuri-rihündeimbi-maye amboani ai-babidi mahei.

Nindou sesi ahuri nümbürambe bubumafoareandi kafeefe hoafi (Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Nindou afindi ranai ngorü ngoafihündi ngorü ngoafihündi kikirihefekoate Sisas sowana nümbün tumarihinda, ndani kafeefe hoafi hoafi yundürühi yahuya, ⁵ “Nindou mamai ai sesi ahuri semündü hu bubufoareandane, asu bidingiri nafikimi pütapi-mayo. Nindou ai hahabodeihü pütapiyeiane, asu ndu ai nimoamonindi pühiyei masahüsi. ⁶ Bidingiri ahuri ranai nimo ei boatifowami pütapiyo mbura tüküfehündamboyoy asu yapataparimayo hifi ranai hoe puiri-koate ninjondi hamindi wambo. ⁷ Asu bidingiri ai wohi tihoari tihoarümbi ninouyoambe pütapiyo mbura rani dibore tüküfihüyo asu wohi ranambo gabudi-mafoareandi. ⁸ Nga asu bidingiri ahuri ranai hifi aboedambe pütapiyo haya tütükiyowohüyo 100, 100-mbore hisimayo.” Sisas ai rani hoafi ra moendifembo yahumbo hoafiyuhü yahuya, “Nindou düdi ai himboambeimbi-nduhü ana, hoafi ra himborimbiyuwamboane,” mehu.

⁹⁻¹⁰ Raniyomo ahambo süngururü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ranahambo düdumefundo-wambo hoafiyupurühi yahuya, “Si hamumbo ana God nginindi hifandarandi dibohindi hoafi ra masayopurane, nga nindou amuri ranaheimbo ana kafeefe hoafinamboane hoafayondüri. Rananimbo ai himboari-ndeimboyei, nga ngiri hoeindihindi asu himbori-ndeimboyei, nga ngiri fifirindihindi.”

Sesi ahurimbo kafeefe hoafi ranahandi nimindi hoafi (Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ “Kafeefe hoafi ranahandi nimindi ra ndahurai-ane. Sesi ahuri ra Godindi hoaf-ane. ¹² Sapo sesi ahuri nafini pütapi-mboyowohü pütapi-mayo ranana nindou didiyei hoafi himboriyeihaneisi, nga asu Satan ai ahei ngusüfoambeahindi semündü pireandühani.

Sapo Satan ranai aheimboya anihondumbo-ndihi hehi aboedambo-ndahimboyeyi yahuhaya. ¹³ Sesi ahuri sapo nimoeyi boatifowami pimayo ranana nindou didiyei hoafi ranahambo himboriyei hehi sahümundihi hihifi-hihifiyeihaneisi, nga ahei ngusüfoambe hoafi ra moai kikimifoare nimaronduri. Ai hoafi ranahambo anihondumbo-rhindühaneisi, nga asu nine-moatükuni aheimbo refe hoeifendürimbo tüküfeyoambe ai peyeihaneisi. ¹⁴ Sesi ahuri wohi tihori tihorümbi mbusümo putapimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyeihaneisi, nga asu afindi hohoanimo, kaki napo sihefe hohoanimo, hifi ndanihündambo hihifi-hihifi hohoanimo ranai gabudi-foareandürani asu ai aboedi hisikoate-aye nahirai-ane. ¹⁵ Sesi ahuri hifi aboedambe pimayo ranana, sapo nindou didiyei ai hoafi ra himboriyei hehi ngusüfoambe kikihisafimarihümündi-ane. Ai ahei hohoanimoambe didiboadorihoeimbi hamindi hondü nimarindürimbo asu ai hisi aboedi tüküfendürü.”

Nindou ai moai si wamburi hoarehi dibonapiferandi
(Mak 4:21-25)

¹⁶ “Nindou mamai ai moai ram hai ra yimunde mbura wamburinambo gabude, asu fondi hoarehi ninde randi, nga wanti. Sapo aiana yimunde mbunda ram hai nindiferambo fondi-mayo raniwami nimoamo animbo nindeandani nindou didiyei worambe keboehindühi hoeindihimboyeyi. ¹⁷ Nine-moatükuni dibo mengoro ranai ana weindahi moanambühi tükündifemboe. Nine-moatükuni nindou ai gabudihis masihindü ranai ana weindahi hai sihi tükündifeyoani hoeindihimboyeyi. ¹⁸ Awi se hibadihumbo, himbo yangiri kündihi nimanidei. Nindou düdi hohoanimo ra ndore fifirareandi ana, God ai adükari ndagadombui. Nga nindou düdi ndofe fifirifekoate-ayu ana, nine akidou fifirimareandi amboani God ai raguanambo-ndeambui,” mehu.

Sisasindi hondi asu akohoandi
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Sisasindi hondiyo asu ahandi akidi mamiyomo ranai Sisasimbo hoeifimbo tükümehindi, nga ai nimorehi nindowenihis afindi rani mbusümowambo moai ahandi fikimi papühüyahindi. ²⁰ Raniyei nindou bidifiri ai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Sihafe me-ane asu amondi mam-anemo ai weindani animboei shambo hoeifeninimbo seimbo,” maseiamboyu. ²¹ Asu Sisas ai nindou ranaheimbo munguambo yare hoafiyundürühi yahuya, “Nindou didiyei ai Godindi hoafi himboriyei mburihü sünguarihindi ranai-ane wandi me asu akohoandayomo,” mehu.

Sisas ai hoafimayua weri afurimareandi
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Mamimbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo botambe fareafundühi hoafiyupurühi yahuya, “Awi sihiri kurihoe rani goesürüni bandihehu ngefo,” yahupuri haya mahomo. ²³ Ai botambe homondühi-yomo asu Sisas ai yapombofi menguru. Raniyo asu nginindi hamindi hoeweri ranai kurihoe-mayo ranambe tüküfehüyo, hoe botambe tüküfehü asu ai ndeara himoni hanimbo yangirimemo.

²⁴ Raniyomo asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai Sisas sowana homo yangirirüwuri hoafiyomo-ndowohü yahomoya, “Adükari! Adükari!

Sihiri ndeara yifimbo yangirayefi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai botifi hoewerimayo ranahambo awi-awimefiyu-wamboyo afure-andühiyo asu hoe ranai afure mafoero. ²⁵ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Asu sihamundi anihondümböfe ra nunguia?” mehupuramboemo. Asu ai hepünafu yihimbo sisireapurühi simbori hoafiyafundühi yahomoya, “Nindou nda düdi rana? Ai moani hoeweri ranahambo awi-awimefiyuwa ahandi hoafi himboriyowohü afurimareandi,” mehomomo.

Sisas ai nindou mamindi fiambeahindi moaruwai nendi hemafoare-andi

(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidimbo Gerasa-yafe hifinambo Gariri hoe gogoasürüni homo tükümefundü. ²⁷ Tüküyafu mburu botambeahindi kusifoendane nindou mamani rani ngoafihündi moaruwai nendi nimarindoweimbi ranai ahambo sowanambo mahu. Aiana horombo hondü piyu haya moai hoeari güdeandi, nga moani yare safoeyapo manüngu-ane. Ai ngoafihü nüngokoate yifi sihehi rihündeimbi honguambeyu nungu marandi. ²⁸ Nindou ranai Sisasimbo hoeirirühi puküna heiyuhü yirikimi piyu nimarumbo hoafiyuhi yahuya, “Sisas, God Nimoamo Hamindi Hondündi nimori, se wambo nüngufendirimbo safomboyafa? Ro sihambo huti hoafarihanini se yowani wambo tinirifo ndawandirimboyafi,” mehundo. ²⁹ Nindou ranai yare hoafimayu ra sapo Sisas ai moaruwai nendi ranahambo hoafimayundoa kosifoendühiyo. Afindimbo moaruwai nendi ranai kikhirimindi nimarooni asu munguambo nindou ranai himboari safühirurühi seninambo hüputüpu-rihawuranai ai rani-moatükuni ra gurihai haya moaruwai nendi ranai fare serimindi haya nini wohi furikoate-yowanai ho-marandi.

³⁰ Sisas ai ahambo düdufihü yahundoya, “Ndüri shafi ninea?” mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Wandi ndüri ana Awai nindou-ane.” Ai yare hoafimayu ra sapo moaruwai nendi afindi ranai ahandi fiambe mamarei ranimboyu. ³¹ Moaruwai nendi-mayei ranai Sisasimbo huti hoafiyahündowohü seiya, “Se yihoeombo nimbi nimarumbi hifambe ranambe koandihawamuni-mboyafi,” masahundo.

³² Raniyo asu moatei afindi ranai hiripinini himborihündühi burimayei-amboyu moaruwai nendi ranai Sisasimbo moatei ranahei fiambe koarihendürimbo huti-hutimarihora koamarihendüri. ³³ Raniyei nindoundi fiambeahindi kosifoehi hehi moateiyei fiambeyahindühi asu moatei ranai hiripinini pipinambo hanei kurihoeambe piyei hoe karihüsi hehi yifisafimayei.

³⁴ Nindou moatei hifandimarundi ranai hoeirunda mayoa, pipiyomo homo rani ngoafihü asu nümbürambe ratüpuriyeihü burimayei ranaheimbo hoafihümarundüri. ³⁵ Nindou ranai nini-moatükuniyo tüküme Feyo sei hehi hoeifembo Sisasimbo-so tükümehindi. Raniyo tüküyahi hoeirihindane, nindou moaruwai nendi nimarani haya kosifoendeimbi-mayu ranai ahandi yiri kimi hoeari yihuruyu mbura hohoanimo aboedi koadürü hohoanimo yu arandi süngu mamaruwa hoeirihorühi yihimbo sisirimehindi. ³⁶ Nindou hoeifembo mahüsi ranai Sisas nindou aboedi-mariri ra hoeirihü hehi nindou bidifirambo

wataporimbo-marihündi. ³⁷ Raniyei asu munguambo nindou Gerasa hifihöndi ranai yihimboyeih Sisasimbo ragu ngafi maseia asu botambe farifi haya ndamefiyu.

³⁸⁻³⁹ Raniyu asu nindou moaruwai nendi nimari haya kosifoendeimbi-mayu ranai Sisasimbo huti hoafiruruh yahuya, “Wambo se yini safanimbo se-dibo didi,” mehundo-wamboyu. Asu ai ahambo koartheiruh yahuya, “Se ngoafina ngafi nini-moatükunyo God ai sihambo ramareanini ra nindou bidiframbo wataporimbo-ndandi,” mehundo. Raniyu asu hu nine-moatükuni Sisas ai ahambo ramariri ranahambo rani ngoafihündi-maye ranaheimbo wataporimbo-maranduri.

Sisas ai bogorindi nimorehi nimori yifihündi botire asu nimorehi angünümbi ai Ahandi hoeari sündimareandi

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Sisas ai asukai Gariri ngorü-goanini hu tüküme fiyu-wamboyei nimorehi nindouwenih ranai ahambo hihifi-hihifimaye, sapo himbomaye hei ranimbowambo. ⁴¹ Ranihi asu nindou mamani ahandi nduri Sairus rani ngoafihu rotu wori hifandira-randeimbi ai Sisasindi yirikimi tüküfi piyu nimarumbo wandi worina dügüfi yahu haya huti-hoafimaruri. ⁴² Ai sapo ahandi nimorehi nimori 12 himbanani mamani yangiriyo haya yifambo-mayowamboyu ramefiyu. Sisas ai Sairusindi worina hüfuane, asu nindou afindi ranai angooango-marior hei. ⁴³ Ahei mbusümo nimorehi mamani 12 himbanimbo amoamo watikoafimboyo mara ho ranai maningo. Ai ahandi angün ra aboedifembohünda doktambo hoeifepurimbo kaki afindi sai marandi, nga asu nindou didi ai-amboani moai aboedireandi. ⁴⁴ Nimorehi ranai Sisasindi daboadan ho ningombo hoeari himbori-mayo ranihihi masündeandamboyo asu ahandi hori ranai moani rani-simboani hamindi kikimarichoayo.

⁴⁵ Raniyu asu Sisas ai düdufih yahuya, “Düdi wandi hoeari masündeanda?” mehuamboyo. Asu munguambo nindou ranai waniwaniyeih didimomaye-amboyo asu Pita ai hoafiyuh yahuya, “Adükari, nindou afindi ranai sihafi fikimi wakire yangorimbo simbori koarurimaye,” mehundowamboyo. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuh yahuya, “Nindou ngorü ai wambo masündeandira wandi fiambeahindi nginindi ranai makosifoendi ranimboanahi,” mehuamboyo.

⁴⁷ Asu nimorehi ranai wambo fifirihindirimboane, nga ro ngiri dibo nimboahi yahohaya, hihamindari kameih ho Sisasindi yirikimi piyo mamaro. Raniyo ai munguambo nindouyei himboahü wataporimbo-marandi nimboe masünderi asu nününgureamboyo rani-simboani hamindi aboedimayo ranahambo. ⁴⁸ Sisas ai nimorehi ranahambo yahundoya, “Nimori akidou, sihafi anihondümbofe ranai sihambo aboedimareanini, nga se ngusüfoambe afurindo kundo hawa ngafi,” mehu.

⁴⁹ Ai wataporimbo-randühi nunguambe, nindou mamani ai hifandira-randeimbindi worambeahindi tüküfi hu hoafiyuh yahuya, “Sihafi nimori ana yifimayo, nga se yamunde-randeimbi-mayu ranahambo tinirifo dabadomboyafi,” mehuamboyo. ⁵⁰ Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sairusimbo hoafiyunduhü yahuya, “Se

yihimbondamboyafi, nga anihondumbo-ndowandani animbo sihafi nimori ra aboedindimboe,” mehundo.

⁵¹ Ai nimorehi-mayo ranahandi afindandi worambe hu tüküfi haya moai nindou amuri semündündüri worambe kefuendi, nga Pita, Son, Sems asu nimorindi hondafindi aheimbo yangiriyo süngurearü haya mahüfu. ⁵² Nindou afindi ranihü mamarei ranai nimori ranahambo hohoan+moyeihi aranihoafi-marihündamboyu Sisas ai yahuya, “Ai ana yifiyombo-yopoani, nga ngiri aranihoafi-ndihünda,” mehuamboyei. ⁵³ Nindou ranai nimori yifimayo ra fifirihindi, ranimboyu Sisasimbo tikifinambo-rihorühi tirifoefe hoafimayahundo. ⁵⁴ Nga ai nimorimayo ranahandi warihü kikihamündü hoafiyundowohü yahundoya, “Nimori akidou, se botiyafo,” mehundo. ⁵⁵ Asu ahandi yifiafi ranai hihirife ho fiambe farifehyo asukai botimefeyo. Raniyo Sisas ai nimori ranahambo sesi sahundo yahu haya hoafimayundüri. ⁵⁶ Asu hondafindi ai hoeirineanda mayoa mahepünafi-neandamboyu Sisas ai rani-moatükun tükumefeyo ranahambo “Nindou ngorumbo yowani hoafipoani,” mehu.

9

*Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo koamarihepuri
(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)*

¹ Sisas ai ahambo sünggurü-rundeimbi 12 ranahamumbo mborai yahupuri hürühepuri haya moaruwai nendi asu munguambo angüni aboediferambo nginindi adükar masagapuri. ² Raniyu God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimboyu asu angüni aboediferambohünda koamarihepuri. ³ Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Sihamundi hoahoango ranambe se yowani niminimi, arü, sesi, kaki, asu hoeari yimbu-ane ra ndowandumboemo. ⁴ Se nini-worambeyo afareafundi ra moani se rani worambe yangiri nimanimo mbundu botindafu ngomo. ⁵ Nahi homondani nindou ai sihamumbo worinifepurikoate-ndeiani ana, asu se ngoafi ra hinngindu houmbo ngomondühi yirifihindi hifi hasüfi ra kükiboadu houmbo ngomo ranahaimbo God ai moaruwaimbo-mbireandüri yaho refe nafuiyu-ndürimbohünda,” mehupuri. ⁶ Raniyomo asu ahambo sünggurü-rundeimbi ai ranihü hinngiru houmbo homo munguambo ngoafi ranambe Godindi hoafi ra wataporimbo-rundühi nindou angünimbo-yeimbimbo aboedirundüri marundi.

*Herot ai afindi hohoanimomayu
(Matyu 14:1-12; Mak 6:14-16)*

⁷ Gariri-yafe adükar bogori Herot ai munguambo moatükun tükumefeyo ranahambo hoafi ra himboriyu haya, afindi hohoanimomayu. Ai yare hohoanimomayu ra, nindou bidifiri ai rarihi hoafiyehi seiya, Son hundürüra-randeimbi ai yifihündi botimefiyu masei. ⁸ Asu bidifiri ai seiya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Eraisa ai yihoeombo-so tükumefiyu.” Asu awi bidifiri ai seiya, “Nindou mami Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüngu ranai yifihündi botimefiyu-ane,” maseiamboyu. ⁹ Herot ai yare hoafiyuhi yahuya, “Ro sapo Sonindi mbiro ra kiki-marihchini. Asu nindou düdi

nda ai yahurai ro hoafi nda himboryaha tüküme fiyu. Asu ahambo hoeifimbo samboanahi,” mehu.

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagaduri
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Son 6:1-13)*

¹⁰ Kraisindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi ai hihiriyafu homo Sisasimbo-so tüküyafu munguambo moatükuní ai ramarundi rana-hambo wataporimbo-maruri. Raniyu ai süngure sepurümündü haya Betsaida ngoafinambo ai yangiri nimarimbo mahomo. ¹¹ Nga asu awai nendi afindi ranai Sisas nahanafiyu mahu ranahambo türüfoarihi hehimbo-wambo, ai süngumarihori hei. Raniyu asu ai aheimbo mborai-mborafinduri hinngireanduri haya, God nginindi hifandarandi ranahambo wataporimbo-marandi. Asu nindou didiyei anggünümbi-mayei aheimbo aboedimareanduri.

¹² Hüfihamindi hürimindoambe, süngrurü-rundeimbi 12 ai ahambo-so tüküyafu hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nindou ndanaheimbo koarhawandürani mbihei. Rananimbo asu ai hei adükari ngoafihüyo asu himboraniyo ranihü apofondiyo asu sesiyo ra kokombiri-hündamboane. Ndanihü ana nindou nimarikoate-yohane,” mehomo. ¹³ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Seanimbo sesi ra aheimbo ndabudürü,” mehuamboemo. Asu ahambo yaru hoafiyomondühi yahomoya, “Roana hondahüfeimbi bret-anemo asu kiní akidou yimbu-anafani rani yangir-ane sihehumboayefi. Asu munguambo nindou ranaheimbo se homo sesi pemiyo safimboyafi hohoanimoayafa?” mehomo. ¹⁴ Nindowenihi ranihü mamarimo ra 5,000-yomo. Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou ranaheimbo hoafindimondürani animbo ai 50, 50-ndahi mbimari-amboane,” mehupuri. ¹⁵ Raniyomo ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ai himboriyomo houmbo nindou ranaheimbo rani-süngumarundura mamarei. ¹⁶ Raniyu Sisas ai hondahüfeimbi bretiyomo asu kiní yimbumefani ra semündü haya, sünambe himboyu hafuhü sesi ranahambo-hünda Godimbo hihifirüri mbura, bret kiní hifitre ahambo süngrurü-rundeimbi-mbo nindou-mayei ranaheimbo yimbufe-ndürimbohünda masagapuri. ¹⁷ Nindou ranai sesi ra sahüsi mungu parihindühiyei, asu Sisasindi süngrurü-rundeimbi ai sesi bidifiri bidifiri korimayo ra 12 wamburi tükuru madüburafundi.

*Pita ai Sisasimboya nindou ndanana God dibonimayu Kraisaní mehu
(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)*

¹⁸ Mamimbo Sisas ai ahand-amboani Godimbo didibafiyuhü nimaruwane, asu ahambo süngrurü-rundeimbi ai, ai-babidimbo mamarimo. Raniyu ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Nindou ai wamboya ai düdi seia?” mehu. ¹⁹ Asu simbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, “Bidifiri ai Son sapo nindou hundürü-randeimbi-mayu-ani sei. Bidifiri ai shambo seiya ai Eraisa-ani maseiamboyei, asu bidifiri ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi horombo hondü manüngu ranai yifihündi botimefiyu-ani masei,” mehomondo. ²⁰ Raniyu asu ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Asu se ra wambo nünguru hohoanimoymo ro didiyaha?” mehuamboemo. Asu Pita ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya,

“Seana Krais-anafi nindou God ai di-boniyunini hini-ngi-mareanini nindou aboedambo-fenduri-mbohunda,” mehundo.

Sisas ai yifinda mbundihai yifihundi botindaheamboyahi yahu wata-porimbomari

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30; 9:1)

²¹ Raniyu asu Sisai rani hoafi ranahamboya, “Se nindou ngorumbo yowan hoafindi-mboemo,” mehupuri. ²² Asukaiyu ahamumbo yare hoafiyupurihi yahuya, “Nindou Hondü ai ana asubusumbi tiririfo afindi ndemündühi animbo ahambo bogori nindou-anemo Godimbo sesi sihou-rundeimb-anemo asu ahinümbi hohoanimo yamundu rundeimb-anemo ranai yiboaruko-ndurimboemo. Ai ahambo hifokoanduwurani yifindümbuisi, nga asu ai ngimi sindu mbunda sünguna yifihundi botindifimbui,” mehu.

²³ Ai munguambo aheimbo hoafiyundurihi yahuya, “Nindou didiyei ai wandi süngu hombo hohoanimondeihai ana, asu ai ahei hohoanimo ra hifinambo-ndihi hehi nimi keimbi karihendeimbifihai yifimbo noundahi hehi munguambo si aho ra wambo süngumbirihindiramboane. ²⁴ Nindou düdi ai ahandi yangiri ningo hohoanimo ra ahandihoari hifandarandi ana, ai awarindihomboe. Nga asu nindou düdi wambohunda ahandi yangiri ningo hohoanimo ranahambo moanane ehu ana, ra gedühi ningomboe. ²⁵ Nindou mami ai ratupuri-yuhumbo munguambo moatükuni napo hifi ndanihündambo ra gugurareandi ana, asu ahandihoari awarindihembui, nga nüngunde ahambo mafandihera? ²⁶ Nindou düdi ai, roanahi asu wandi yamundife hoafi ranane ranahambo amoninngayu ana, asu roamboani nindou ranahambo Ape, ro, asu sünambeahindi nendi babidi yihoe fi nginindi himboamupuimbo-randeimbi kapeihü kosahambe amoninngi-ndihünimboyahi. ²⁷ Ro siheimbo anihondumboanahi nda hoafayahanduri, nindou bidifiri didiyei ndanihü aniboadei ranai ana yifikoate yangiri nimboei-ambe God nginindi hifandarandi ra hoeindi-himboyei,” mehunduri.

Sisasindi fi ranipoanambo fiyoweimbi tükumefeyo

(Matyu 17:1-14; Mak 9:2-13)

²⁸ Sisai rani hoafi ra hoafiyu haya, 8 si howane, ai Pita, Son asu Sems ahamumbo sepurimündü haya hifi wafunambo Godimbo didibafifembo mahafu. ²⁹ Ai Godimbo didibafiyuhü nünquane asu ahandi ngusumboari ra ranipoanambo fiyowohüyo asu ahandi hoeari ra kifohi hamindiyowohü si nahurai tükumefeyo. ³⁰ Raniyo asu rani-simboani Moses, Eraisa ai Sisai-di-bo wataporiyafandühi manimbafani. ³¹ Nindou yimbu ranai himboamupuimbo-randeimbi kapeihü tükuyafine henamboyanani asu Sisai ai Godindi ratupuri moendifihai Serusarem ngoafihü yifimbo-mayu ranahambo ai-babidi wataporimemo. ³² Pita ai ahandi ngunindi yimbu Son asu Sems ai ahamumbo yapombo himbomarapura mapomo. Asu himboari birihomemo hoeirundane, Sisaiindi himboamupuimbo-randeimbi si ranambe nindou yimbu ranai-amboani yahurai ai-di-bo manimbafani. ³³ Moses Eraisa ai ndeara hombo safani henambo-yafandane, Pita ai Sisaimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, aboed-ane ndanihü amarefisi, nga sihir dago ngimi hündihupurimboane, sihambo ngörü,

Mosesimbo ngorü asu Erasambo ngorü.” Pita ai yare hoafi mayu ra ai ndore fifire hayamboyo poani hoafi mayu.

³⁴ Ai rani hoafi ranahambo yare hoafiyuambe mburünggai ranai piyo gabudi-mafoareapura, asu ai yihimbomemo. ³⁵ Raniyo asu hoafi ranai mburünggai-ambeahindi tüküfihí yahoya, “Wandi Nimorani nda, ro ahambo dibonimayahando-ani. Se ahandi hoafi himborindimo,” meho. ³⁶ Rani hoafi ra ho kikamindoambe Sisas ai yangiri ranihü manüngu. Pita, Son, Sems ai rani-simboani nini-moatükuni hoeimarundi ranahambo nindou ngorumbo moai nini hoafi hoafiyomo.

Sisas ai nimori moaruwai nendi flambe nimarindoweimbi aboedimariri

(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Ngorü sina hifi wafu ra hinjigiru houmbo hanimondani, nimorehi nindowenihí afindi ranai Sisasimbo nafini hoeimarihori. ³⁸ Nindou mamí, nimorehi nindowenihí afindi-mayei ranambeahindi ai Sisasimbo puküna hoafi karihoehü yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi karihasi. Se sühöfi nimori wandi hoeiriwori, nga wandi mamí ndearani nda. ³⁹ Moaruwai nendi ai nimori ranahambo kikihi-safiri-mindühane asu ai hepünüfi heiyu arandi. Moaruwai nendi ranai ahambo yabadi-ri wakirerihane asu yahamo kasiau wutüpuariyu arandi. Ai ahandi fi ranahambo müngunambo moaruwaimborerihane asu ahambo nimai hinjigifi hombo sisamindarandi. ⁴⁰ Ro sihambo süngurunini-rundeimbi ranahamumbo hütí-hütimarihapuri moaruwai nendi ranahambo raguamambofembo, nga ai ngiri raguamabondundi,” mehundo.

⁴¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Nindou nda se ana anihondümbofe hohoanimokoate-yeihanei, asu sihei ningo hohoanimo ra moai ndorihoyo. Nüngunimbiombo awi ro se-babidimbo nimboambo sihei nimbori ra mandahamindíha? Nimori sihafí ra ndühi sowarindíhi sühöfi,” mehu ⁴² Nimori ranai süfuane moaruwai nendi ranai serimindi hifihü purapoaporeri siheri haya yabadi-mariri. Nga asu Sisas ai moaruwai nendi ranahambo nginindi hoafiyundo haya nimori ranahambo aboediriri mbura ahandi afindambo hihiriri maserügudo. ⁴³ Raniyei asu münguambo nindou-mayei ranai Godindi nginindi adükari ranahambo mahepünehindi.

Sisas ai asükaiyu yifindamboyahi yahu wataporimbo-marandi
(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Münguambo nindou ranai Sisas ramareandi ranahambo afindi hohoanimoyeihí nimboeiambe, ai ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, ⁴⁴ “Ro nine-moatükuni sihamumbo haponda hoafehapuri ndanahambo mitanindündümboemo. Ngiri amítata Nindou Hondü ndanahambo nindouyei wariwami hinjigindíhori,” mehu. ⁴⁵ Nga asu ahambo sünggurü-rundeimbi ai rani hoafi ranahandi nimindi ra moai fifirundi. Rani hoafi ra ahamumbo dibo menggoro wambo ai moai ndoru türüfoarundi. Nga asu ai Sisasimbo düdufembo ra yihimbomemo.

Nindou düdi adükarayu
(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai nindou düdi adükarayu yahomo houbmo simbori hoafi+memo. ⁴⁷ Sisas ai fifireandi nîne hohoanimo ahamundi ngusüfoambe amaro ranimbo. Raniyu asu ai nimori akidou serümundü ahandi ngir+safini pamariri. ⁴⁸ Raniyu ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou düdi ai nimori akidou ndanahambo wambohünda hohoanimoayundo ana, wambo amboani hohoanimoayundirühani. Nindou düdi ai wambo hohoanimoayundiri ana, asu nindou sapo wambo koamarihendira makosahi ahambo amboani hohoanimoayundohani. Nindou düdi ai sihamundi mbusümo akidou hamindayu aiani moani adükari hamindi hondayu,” mehu.

Nindou düdi sihefimbo moaruwaimbo-fekoate-ayu aiana sihefi ngunind-ani

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Raniyu asu Son ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro hoeirihundani nindou mami ai sihafi ndürinambo moaruwai nendi raguanambomareanda, ro ahambo ranimoatükun raguanambofembo yowan masahundo. Ro ahambo ramarihuri ra nimboe sapo ai moai sihambo süngureanini ro rawehundi nou,” mehu. ⁵⁰ Sisas ai Sonimbo hoafiyundühi yahuya, “Se yowan ahambo yowan yahondopoani, sapo nindou düdi ai simbori sihamumbo hoafiyopurikoate-ayu ranai ana nindou “sihamundani,” mehupuri.

Samariahündi ai Sisasimbo ahei ngoafina hombo yowan masei

⁵¹ Sisas ai God sowana hafombo si ranai ndeara akimi tüküfeyoambe, ai Serusarem ngoafinambo hombo hohoanimomayu. ⁵² Raniyu ai munguambo moatükun ahambo yimungurifembo nindou bidifiri horombo koamarihapura homo Samaria ngoafihü tüküme fundi. ⁵³ Nga asu nindou rani ngoafihü ranai moai Sisasimbo mborai sahüdo ai Serusareminambo mahuwambo wambo. ⁵⁴ Sisasimbo süngururü-rundeimbi nindou, Sems, Son ai rani ngoafihündi ramehindi ranimbo hoeirine hena hoafiyafandühi safaniya, “Adükari, ro sünambeahindi hai ranahambo hoafindehani kosi nindou ranaheimbo moaruwaimbofendürimbo ra se yifirindafani ana, randihoa?” masafandamboyu. ⁵⁵ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hihirifi nginindi hoafimayupiri. ⁵⁶ Raniyomo asu ai ranihünda ngorü ngoafina mahomo.

Sisasimbo süngufe hohoanimo

(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Ai homondühiyomo nafini nindou mami ai Sisasimbo yare hoafiyuhi yahuya, “Se nininiyo ahafi ra roana moani sihambo yangiri süngundihanini-mboyahi,” mehuamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai ahambo hoafiyuhi yahuya, “Nimambeahindi yafori ana ahandi hifi ambe ra mbaningo ai ho aporambo, asu ndu ai ngerümb-anei, nga Nindou Hondü aiana fondiakoate-ani ai ho ahandi mbiro bidagorife aporambo ra,” mehu. ⁵⁹ Nindou ngorü-mayu ranahambo Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehundo. Nga asu ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Adükari, awi ro nga wandi apembo hifi-kandihihi heheambo asu sünguna ngamboyahi,” mehu. ⁶⁰ Nga asu Sisas ai ahambo yare hoafiyundühi yahuya, “Nindou yifiyeimbi ai aheihori yifinimoko ra hifi kambirihindamboane,

nga seana ngoafi God nginindi hifandarandi ranahambo animbo wataporimbo-ndandi,” mehu. ⁶¹ Nindou ngorü ai hoafiyuhi yahuya, “Adükari, ro sihambo süngundi hanini-mboyahi, nga awi ro nga wandi fikimnindi-maye ranaheimbo asürü ahinindihearü mbundihambo animbo süngundihea-ninimboyahi,” mehu. ⁶² Sisas ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou mamä ai nini hitandühi daboadanä kefuai himboayu ana, God nginindi hifandarandi ranahambo ngiri ratüpurindu,” mehundo.

10

Sisas ai 72 nindou ahandi ratüpurimbohünda koamarihepuri

¹ Süngunambo Adükari ai 72 nindou diboniyu mbura, ahamumbo boatei yimbu-yimbure nine ngoafi sapo ai hombo yahuhayambo-mayu rani ngoafini koamarihepuri. ² Ai ahamumbo yare hoafiyupurühi yahuya, “Nümbürambe sesi afindi burayo ranai ndeara mungu süfi yangirayo, nga asu sesi ranahambo yimungurife gugurifembo nindou ana afindiyopoani. Ranimbo-hündambo animbo asu se nümburi aharamburi ranahambo didibafindafundanä animbo asu ai sesi ra yimungurife gugurifembohünda nindou afindi safi koambiri-hepuramboane. ³ Hapoana se ngomo, nga awi se himboriyomo! Ro sihamumbo sipsip wei nahurai yafori harümbi nimboeiambe nou koarariheheapuri. ⁴ Se kaki sandiferambo arü akidouane, napo arü ane, asu su yirambe kikifoefemboane ndowandümoemo, nga yowanä. Asu se nindou nafini hoeindundürühi aheimbo wari furüboadundürühi wataporimbo-ndurimboemo, nga yowanä.

⁵ Se nini worambe-yomo afareafundi ra, boatei randu hoafindimondühi animboya, ‘Nindou ndani worambe amarei se ngusüfoambe afurindihä kündihindi,’ mbisimo. ⁶ Nindou bidifiri rani worambe ngusüfoambe afurife kife hohoanimombo yifiriyeyimbi nimanidianä ana, nindou aheimbo-so ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimbo sihamundi-mayo ra mbeyangoro-amboane. Nga asu wanayo ana, rani hohoanimbo sihamundi-mayo ra asükaindo sihamundi hihirife mbihowamboane. ⁷ Se moani wori mamä ranambe yangiri nimanimo. Nindou rani worambeahindi ai nini-moatükunyo ndehüpurani se rani worambe yangiri sesi dowadümo hoe ndimindimo ndundi. Nga se worini worinipo-ndimboemo.

⁸ Nini ngoafihüyo se tüküyafundanä nindou ai sihamumbo ndahüpurümüdi worinindihipurani ana, se moani nine-moatükunä ai sihamumbo püpimarihindi ra dowadümo. ⁹ Asu rani ngoafihü angünümbi nindou amarei ranaheimbo aboedindundürühi hoafindomondürühi animboya, ‘God ai nginindi hifandarandi ranai ndeara siheimboso akimi tüküfemboane,’ mbisimo. ¹⁰⁻¹¹ Nga asu se nini ngoafihüyo homondani nindou ranai sihamumbo sepurimindi worinifekoate-ndeianä ana, asu rani ngoafihü se ngomo nafini ningomombo aheimbo hoafindomondürühi animboya, ‘Sihei ngoafihündi hifi hasüfi yihoefti tinjarifihi apeningo ra siheimbo hütimbo-hündamboane püpürifafoarihundi. Nga awi se randihä fifirindihindi God nginindi hifandarandi ranai ndeara akimi tüküfemboane,’ mbisimo. ¹² Ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, Godindi yibobofembo si tüküfeyoambe ana, siheimbo tinjirifo

Sodomihündi ranaheimbo tüküme Feyondüri ra ngasünde haya moaruwai hamindi tükündifemboe.

Anihondümbofekoate-yeimbi nindou ana hipoanihimboe-mbou-anei (Matyu 11:20-24)

¹³ Hipoanihimboembou-anei Korasinhündi se! Hipoanihimboembou-anei Betsaidahündi se! Sheimbo moaruwai hamindi tükündifendürimboe. Asu ro hepünifeimbi moatükuni sihei ngoafihü ramarheandi rahurai Tair ngoafihü Saidon ngoafihü rambarheam-thonana, nindou rani ngoafihündi ranai horombonambo animbo moaruwai hohoanimo hinngirihahi hehi didiboadorihahi nimarei. Rananimbo ai hasufi yihuruyei mburihumbo nimarei sapo roana yihoefti moaruwai hohoanimo ranahambo hinngirihumbonefti sei hehi. ¹⁴ Nga asu Godindi yibobofe si tüküfeyoambe ana, Tair ngoaf-ane Saidon ngoaf-ane ranaheimbo ana ngiri afindi hamindi tinirifo tükündifeyo, nga sheimbo ana nine moani afindi yahurai hamindi tinirifo tükümandifendüri. ¹⁵ Asu Kaperneam se ra sunambe ndüri adukari mandahümündiyo? Wani yangir-ane ana! Sheimbo ana hifini safi pindeandüri gadeimboyei!” mehu.

¹⁶ Ai ahambo sungururü-rundeimbimbo hoafiyuhahi yahuya, “Nindou düdi ai sihamundi hoafi himborayu ana, wandi hoafi amboani himboriyuh-ani. Asu nindou düdi ai sihamundi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana, asu wandi hoafi ngiri himbondu haya ndemüdu. Asu nindou düdi ai wandi hoafi himboriyo hefe semindikoate-ayu ana ai ngiri Nindou düdi wambo koamarihendiri ahandi hoafi amboani himborindu haya ndemüdu,” mehu.

72 nindou ai hihiriyafu mahomo

¹⁷ Nindou 72-memo ranai hihifi-hihifi kameihahi hihiriyafu homo tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Adukari, sihafhi ndüri dukarihunda moaruwai nendi ranai yihoefti hoafi himboriyei marihündi!” mehomo. ¹⁸ Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhahi yahuya, “Ro hoeirheandani Satan ai sunambehindi wabürüsi nahurai pimayu. ¹⁹ Awi se himboriyomo, sapo ro sihamumbo amoasiriyo hifitanjiyo raniwami putapiyo hombo nginindi masahapur-ane. Asu sihamundi hürütümbindi nginindi ngasünde-andeimbi nginindi masahapuri. Nga ranimbo-hündambo animbo sihamumbo ngiri nini-moatükuni moaruwaimbo-ndeapuri. ²⁰ Sapo moaruwai nendi sihamundi hoafi himborimaye ranimbo se yowani hihifi-hihifindimboemo. Nga sapo sihamundi ndüri sunambe pare masihepuri ranimbo-hündambo animbo hihifi-hihifndimo,” mehupuri.

Sisas ai Afindambo didibafimefindo (Matyu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Raniyo asu rani-simboani Yifiafi Aboedindi hihifi-hihifi ranai Sisasindi ngusüfoambe tüküfehüyo, asu ai yare hoafiyuhahi yahuya, “Ape, sunambe-ane asu hifi ndanihü-ane se Adukar-anafti. Ro sihambo hihifarihanini ra nimboe sapo nindou fifirihahi mburihü didiboado-rhehindeimbi-maye aheimbo rani-moatükuni ra dibonapiro mbura, asu nimori akidibou nahurai-maye aheimbo

nafuimefi^{ndür}i ranimbo-hünda. Yini, Ape se rani-moatükuni refembo yifirayafi,” mehu. ²² Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Wandi Ape ai wambo mun^{gu}ambo moatükuni ngin^{ndi} ra masendi^{ri}. Nindou didi ai moai Nimor-ayu ndanahambo fifiriri, nga Afindi ai yangiri-ani fifiririmboayu. Asu nindou didi ai moai Afindambo fifiriri. Nga Nimori aiani asu nindou didemo Nimori ai ahandi^{hoari} dibonimayupuri sapo Godimbo fifirifi hoafimbo-memo ai yangiranemo fifirumboemo,” mehu. ²³ Raniyu Sisas ai hihirifi nungumbo ahambo süngrurü-rundeimbi-memo ranahamumbo-poanimbo yangiri hoafiyupurühi yahuya, “Nine-moatükuni se sihamundi himboarinambo hoeiarundi rani-moatükuni ra nindou ai-amboani hoeiareandi ana, ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane! ²⁴ Ro sihamumbo nda hoafehapuri, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomo asu bogori nindou-yomo ai nine-moatükuni haponda se hoeiarundi ndanahambo ai hoeifembo mehomoyosi, nga ai moai hoeirundi. Asu ai nine hoafi se himborayomo ranahambo amboani himborimbo mehomoyosi, nga asu ai moai himboriyomo,” mehupuri.

Sudahündambo Samariahündi ai mafar^{therü}

²⁵ Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo yamunde-randeimbi nindou ranai Sisasimbo refi hoeifimbo tükumefiyu. Ai yare hoafiyuhi yahuya, “Yamundo-randeimbi, ro nungundiheandühi koadürümbo yangiri nungombo hohoanimo ra mandahamindiha?” mehuamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyuhi yahuya, “Asu nungureamboyu Baiborambe hoafimayoa? Nungundo se rani-moatükuni ranahambo hoeindo fifirimandowanda?” mehuamboyu. ²⁷ Asu nindou-mayu ranai hoafiyuhi yahuya, “Adükari aiana sihei God-ani, ranimboanimo se ahambo sihei yifiafi, ngin^{ndi}, hohoanimo ranambo ngusüfo pandihori. Asu sihei wandafi ranaheimbo amboani ngusüfo pandihindüri sapo se sihei fimbo ngusüfo pararihindi nou,” mehu. ²⁸ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Se anihondümbo-anafi hoafayafi. Se randowandühi animbo yangiri nimboamboyafi,” mehundo. ²⁹ Nga asu ai Sisasimboya ai adükari fifireandeimb-ani yahuhaya ahambo düdufinduhi yahuya, “Nindou düdi ai wandi wandafayua?” mehundowamboyu.

³⁰ Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Mamimbo nindou mamⁱ ai Serusarem ngoafihündi botifi haya Seriko ngoafina hanuwane, hüm^{buhün}i nindou ai nafini mburindümo humbo hoeari napo ahandi hiri^{foarundowohü} asu ahambo bubururi yifimbo yangiri sihawuri-humbo ndamefundi. ³¹ Rani-moatükuni ranai refeyowane Sudahündi Godimbo sesi sihai-randeimbi nindou ai nafi rani-süngu mahanu. Nga asu nindou ranai hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³² Nindou mamⁱ Godimbo sesi sihai-randeimbi Rifai sirihündi ai mahanu. Ai süngunⁱ hanü nindou ranahambo hoeirira mayowamboyu himbori nafi wakiramündü tüküfi haya mahanu. ³³ Raniyo asu nindou mamⁱ Samariahündi ai nafi rani-süngu mahanu. Ai hanü nindou bubururi masihawuri ranahambo-so tükumefiyu. Asu ai nindou ranahambo hoeirira mayoa ahambo hip^oambo afindi hip^oambomaruri. ³⁴ Samariahündi-mayu ranai hüfu ahandi fikimi tüküfi orif hisi weri hoeyo asu wain

hĩsĩ hoeyo ra buburura horĩmayo ranĩwamĩ kare mbura hoeari goesũrĩnambo hĩmondĩmarĩherũ. Ranĩyu ai nindou ranahambo serũmũndĩ ahandĩ dongĩ-mayo ranĩwamĩ nandi serũmũndũ haya, nindou fandĩhi apoei-rĩhũndeimbĩ worĩna mahanu ranĩhũ semũndĩ ho hĩfandĩyo nĩmarĩmbohũnda. ³⁵ Ngorũ sina Samariahũndĩ-mayu ranai kaki sepurĩmũndĩ hu nindou tũkũyahi apoei-rĩhũndeimbĩ worĩ hĩfandĩra-ndeimbĩ-mayu ranahambo sagadowohũ yahuya, ‘Nindou ndanahambo se dĩdĩboadondĩworĩ. Se ahambohũnda kaki pũtiayafi ana, ro asũkainda hĩhĩndahe dũgũhũhĩ sĩhambo hĩhĩndĩhe ndahanĩnĩmboyahi,’ mehundo,” mehu.

³⁶ Sisas ai asũkaiyu dũdufindowohũ yahuya, “Se sĩhafi hohoanĩmonambo nindou ngĩmĩ ra dũdi wandafi ranahambo ngusũfo paririmbayua?” mehuamboyu. ³⁷ Ai hoafĩyuhĩ yahuya, “Nindou sapo dũdi ai ahambo hanũ hĩpoamborirũhĩ mafarĩherũ ranai-ani,” mehundowamboyu. Asu Sisas ai sĩmborĩ hoafĩyundohũ yahuya, “Se ngafĩ moanĩ ranĩ sũngundowandĩ,” mehundo.

Sisas ai Mata Mariambo hu hoeimareapĩrĩ

³⁸ Sisas ai ahambo sũngrurũ-rundeimbĩ babĩdĩmbo nafĩ homondũhĩ ai ngoafi mamĩ Mata nĩmarũmbĩ ranĩ ngoafĩhũ tũkũfiyuane asu ahambo serĩmĩndĩ worĩnĩmarerĩ. ³⁹ Mata ai akĩdĩmbũyo hayamboyo ahandĩ ndũrĩ ra Maria ai sifo Adũkarĩndĩ yirĩkĩmĩ nĩmarĩmbo ahandĩ yamundĩfe hoafi wataporĩmbo-arandĩ ra hĩhĩmborĩmayo. ⁴⁰ Nga asu Mata ai afĩndĩ ratũpurĩ worambe engoro ranahambo tĩjambo-yowohũyo ai moai ngusũfoambe ndore kũreandĩ. Ai ahambo-so ho hoafiyondowohũ yahoya, “Adũkarĩ seana awi moai wandĩ akĩdĩ ranai hĩnĩngĩreandĩranĩ muĩguambo ratũpurĩ wand-amboanĩ rarawarĩhandĩ ranahambo ana hohoanĩmoyafĩyo? Se hoafiyafĩndoanĩ anĩmbo ai sĩnĩ wambo mbĩfarĩhendĩrĩ,” mehundowamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai sĩmborĩ hoafiyundowohũ yahuya, “Mata, Mata, seana muĩguambo moatũkunĩ ranahamboanafi afĩndĩ hohoanĩmoyafũhĩ ngusũfoambe ndofe kifekoate-ayafi. ⁴² Mamĩ moatũkun-ane adũkarĩ hamĩndayo. Maria aiana aboedĩ moatũkunĩ hamĩnd-ane ai warĩfe semĩndĩmboayo. Ranĩ-moatũkunĩ ranai ahandĩ warambeahĩndĩ ngĩrĩ hũndũhũmũndĩ,” mehundo.

11

Sisas ai Godĩmbo dĩdĩbafĩfembo hohoanĩmo yamundĩmareandĩ (Matyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Mamĩmbo Sisas ai ngorũndũhĩ dĩdĩbafiyuhũ manũngu. Ai dĩdĩbafiyu kĩkamũnduane, asu ahambo sũngrurũ-rundeimbĩ mamĩ ranai hoafiyundũhĩ yahuya, “Adũkarĩ, se yĩhoefĩmbo dĩdĩbafiyorambo ra Son ai ahambo sũngrurũ-rundeimbĩmbo ramareapurĩ nou yamundowamunĩ,” mehuamboyu. ² Asu Sisas ai hoafiyupurũhĩ yahuya, “Se ndandu dĩdĩbafĩ-ndafundũhĩ anĩmboya, ‘Ape, sĩhafi ndũrĩ ra moanĩ ahĩnũmbĩ-mbeyowamboane. Sĩhafi ngĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ra mbĩkosowamboane.

³ Muĩguambo si ro sesĩ semĩndĩmbo hohoanĩmoayefĩ ra se ndawamunĩ.

⁴ Yĩhoefĩ moaruwai hohoanĩmo ra amboawi mbĩsafĩmunĩ,

ro-amboani munḡuambo nindou yihoeombo moaruwaimbo-
r̄himuna, amboawi asahundūri nou.

Asu se yihoeombo nini-moatūkuni refe hoeifemunimboayo
ranambe ndowandifimuni ngamboyafi,
mbisimo," mehu.

⁵⁻⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, "Asu se sihafi
ngunindi-mayu ranahandi worina nimb̄i mbusūmondūhi hafi
hoafiyafi-ndowohūya, 'Wandafi, se wambo bret ngim̄i sawapuri,
nimboe sapo wandi ngunindi ai nafimbo sūni tūkumefiyu, nga
ro ai sesimbo sesi-koate-anahi.' ⁷ Nindou worambe amaru ranai
rande simbori hoafinduhūya, 'Yipuri pariheamboanahi, nga se
wambo tinirifo ndawandiri-mboyafi, nga ragu moeindani ngafi.
Roana nimori babidimbo fondihū apoeft. Ro ngiri botindahe
sihambo nini-moatūkuni amboani ndahanini,' mbūsūmbui. ⁸ Ro
sihamumbo hoafiyahapuri, wori aharamburi ranai botindūfi
nini-moatūkuniyo mbonimbo-maramūndu ra worambeahindi
fufundamūndi dagadombui. Nindou ranai ahandi ngunindi
ranahambo farihfimbo rareandūhi-yupoani, nga dūdu-dūdupo-
marūrambo ranimbo dagadombui.

⁹ Ro sihamumbo hoafehapuri nda, dūdundafundani animbo God ai
sihamumbo dagapurūmbui. Kokoarundi animbo hoeindumboemo.
Yipurifihi pirako-pirakondundani animbo yipuri ranai sihamumbo
sūbūdihoeimboe. ¹⁰ Anihondane, munḡuambo nindou dūdi-dūdūfi
arandi hu-animbo ai ndemūndūmbui. Nindou dūdi ai kokoara hu-
animbo ai hoeindeambui. Munḡuambo nindou dūdi ai yipurifihi
pirako-pirakoara hu-animbo ahambo yipuri ra sūbūdihoeimboe. ¹¹ Asu
sihafi nimori ai kini sao sei hehi dūduehindi ra se harinendi mad-
abuduriyo? ¹² Asu sihafi nimori ai songo sao sei hehi dūduehindi
ra asu se aheimbo hifitar̄i madabundūriyo? ¹³ Se moaruwai ho-
hoanimoyomo-rundeimbi nindou-anemosi, nga asu se sihamundi
nimori ranaheimbo aboedi moatūkuni sabuduri arundi. Mami
yahurai-ane nindou didiyei Ape sūnambe amaru ahambo dūduehindi
ana, Yifiafi Aboedi dagadūrūmbui," mehu.

*Sisasimboya moaruwai nendi-yafe bogori Berseburindi
nginindinamboane ratūpurīyu arandi masei*

(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Mamiambo Sisas ai moaruwai nendi hemafoareandi nindoundi
fiambe nimarimbo nindou ranai wataporikoate-yu maranda. Nindou
ranahandi fiambeahindi moaruwai nendi ranai kosifoendūhiyo, asu
nindou-mayu ranai wataporimayu. Raniyei nimorehi nindowenih̄i
ranai mahepūnahindi. ¹⁵ Nga asu nindou bidifiri ai hoafiyehi
seiya, "Sisas ai moaruwai nendi-yafe bogori, ahandi nduri Bersebur,
ahandi nginindinambo moaruwai nendi ra nindoweyi fiambeahindi
raguanambore arandi," masei. ¹⁶ Asu nindou bidifiri ai Sisasimbo
refe hoeifimbo seihehi hohoanimoyeihiya, "Ai Godindi ratūpurīyo
rawareandi ra nafuimbohūnda hepūnifeimbi moatūkuni rambirean-
damboane," masei.

¹⁷ Asu Sisas ai ahei hohoanimo ra fifireanduri haya hoafiyundūrihi
yahuya, "Nindou didiyei ngoafi mami papir̄hi nimateimbi ranai
yimbumbore yibobore haya yifiarayo ana, ngiri aboedi nimboei. Asu

nindou mamî ranî worambeahîndî ranai yimbumbore yîbaborîhi mburîhû aheihoarî yifiarayei ana, ngîrî aboedî nîmboei. ¹⁸ Asu Satanîndî nendî ranai yimbumbore yîbobore haya ahafehoarî yifi-arayo ana, asu nûngunde mamûhî ngînîndî manîngoa? Se wambo seiya, 'Ai ana moaruwai nendîyei bogorî ahandî ndûrî Berseburîndî ngîndînamboani moaruwai nendambo hefoare arandî,' masei. ¹⁹ Asu ro Berseburîndî ngîndînambo moaruwai nendî ra raguanambo-mbarîhea mbonana, asu sîhei nendî ai dade ngîndînambo moaruwai nendî ra raguanamboru arunda? Sîhei nendî ranai sîheimbo yîbobondundûrûhî sîhei hoafi ra anîhondûyopoanî mbîsîmo nafuindîmboemo. ²⁰ Nga asu God ai ahandîhoarî wambo ngîndî ra sendîranî ranî ngîndînambo moaruwai nendî ra raguanambo-ariheandî ana, awi se randîhi fifîrîndîhindî God ai ngîndî hîfandarandî ra sîheimbo-so tûkûfemboane.

²¹ Nindou harî ngîndî ai munguambo yifiarî nîmînehoarî gugure haya ahandî worî ranahambo hîfandarandî ana, ahandî munguambo moatûkunî ranai aboedî yagodîmboe. ²² Nga asu nindou ngorû harî ngîndî hondû ai tûkûfi nindou ranî-dîbo yifiarîyafanîmbo ahambo hîfînamboarîrî ana, nindou munguambo nindou fehefe yifiarîmbo napo ra fufundamündûhî asu ahandî-mayo napo munguambo ra nindou amurambo yîbobondearûmbui. ²³ Nindou düdi ai wandî ngunindîyupoanî ehu aiana wambo yîboaruko-reandîrûhani. Asu nindou düdi ai wambo farîhefendîrî hefe nindou ranaheimbo gugurîfendûrî-koate-ayu ana, ai aheimbo warîbadandûrî wakîndearûmbui," mehu.

*Moaruwai nendî ranai asûkaiyo tûkûmefeyo
(Matyu 12:43-45)*

²⁴ Sisas ai yahuya, "Moaruwai nendî nindou-mayu ranahandî fiambeahîndî makosîfoendî ranai nîne hîfî nîjondî anango ranînambo ranîhû warîhefe nîmarîmbo kokora howohane. Ai fondî ra mam-amboanî hoefekoate-ayo ana, ai ahandîhoarî hoafîndowohû anîmboya, 'Awi ro asûkainda wandî horombodîdî worî hînîngîmarîheandî ranînambo hîhîrîndahe nga,' mbîsîmboe. ²⁵ Asu ai ngo worî ra hoeindeanda moanî aboedî yîhoarîhefe dîdîboado-yîmîndûmbî fondarîmboe. ²⁶ Rananîmbo asu ai ngo moaruwai nendî 7 bîdîfîrambo fihîndamîndîndûrî ngo ai mamî ranî worambe nîmandeimboyeyi. Moaruwai nendî sîngu tûkûmehindî ranai moaruwai hamîndî-ndeimboyeyi. Munguambo ai nindou-mayu ranahandî fiambe gugurîndahi nîmandianî anîmbo nindou ranai horombo mamaru nahurai nîmarîkoate moanî moaruwai hamîndî hondû nîmandûmbui," mehu.

Nînî nindou ai anîhondûmbo hîhîfî-hîhîfîmandei

²⁷ Ranîyo asu Sisas ai ranî hoafi ra yare hoafîyuambe nîmorehî mamî ai nîmorehî nindowenîhî afîndî menjgoro ranî mbusûmo botîfe Sisasîmbo hoafîyowohû yahoya, "Nîmorehî ndanai sîhambo wakîramîndînî mbura tîtîhûmaranî ranai ana hîhîfî-hîhîfîmbeyo-wamboane," mehoamboyu. ²⁸ Asu Sisas ai sîmborî ahambo hoafîyundûhî yahuya, "Nindou dîdîyei ai Godîndî hoafi hîmborîyei mburîhû ranî-sînguarîhindî aianîmbo hîhîfî-hîhîfîmbeyeyi-amboane," mehu.

Nindou bîdîfîrî ai Sisasimbo hepûnifeimbi moatükunî refembo düdumehindo

(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Nîmorehî nindowenihî afîndî ranai türehowohü ahambo akîmî kakîmarîhomîndei heiamboyu aheimbo hoafîyundürühi yahuya, “Nindou hapondanambe anîmboei ndanai ana awi nindou moaruwai hamînd-anei. Ai ana hepûnifeimbi moatükunî hoeifemboanei hohoanîmoayei sapo wamboya ai anîhondü Godîndî ratûpurîyo ratûpurayu yaho fîfîrîfembohünda. Nga asu aiana ngîrî nîni-moatükunîyo tükefeyo ranahambo hoeindîhindî, nga wanî. Aiana sapo nindou Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbi ahandî ndürü Sonambo nîne-moatükunî tüküme Feyondo ranî-moatükunî yangîrî anîmbo hoeindîhimboyei. ³⁰ Mare yahuraiyo Godîndî hoafî hoafîyu-randeimbi nindou Sona ai Ninife ngoafîhü nindou amarei ranaheimbo yahurai-ane yaho nafuiyo-ndürîmböhünda tüküme Feyo. Mare yahurai-anîmbo Nindou Hondü ndanai-amboanî tükündüfîmbui God ai nindou hapondanambe amarei ranaheimbo nafuiyo-ndürîmböhünda. ³¹ God ai nindoumbo yîbobofendürîmboayu ranî si tüküfeyoambe anîmbo bogorî adûkarî nîmorehî hîfî warî kadüdanîpoedî ai tükündîfe nindou hapondanambe anîmboei ranaheimbo nîni-moatükunî ai moaruwai ramarîhindî ranîmbo papî-hoafîndandürîmboe. Ranî-moatükunî refemboayo ra nîmboe sapo ai adûkarî bogorî Soromonîndî ndofe fîfîrîfe hoafî hîmborîmbo-hündambo ahandî hîfî bîdîfîranî angunîpoedî hîningîre haya masîno. Nga ro sîheimbo hoafehandürî nindou sîhei mbusûmo anûngu aiana Soromonîmbo ngasündirûmboani. ³² God ai nindoumbo yîbobofe-mboayu ranî si tüküfeyoambe ana Ninife ngoafîhündî nindou ranai botîndahi nîmboeimbo sîheimbo papî-hoafîndühürîmboyei. Ai refemboayei ra nîmboe sapo Sona ai hoafî wataporîmbo-maranda hîmborîyei mburîhü moaruwai hohoanîmo ahei ra hîningîmarîhindî ranîmbo-hünda. Nga asu ro sîheimbo hoafehandürî sîhei mbusûmo nindou mamî anûngu aiana Sonambo ngasündirûmboani,” mehu.

Nindou-yafe hohoanîmoambe si nahurai

(Matyu 5:15; 6:22-23)

³³ Sisas ai yare hoafîyuhî yahuya, “Nindou dîdî ai moai ram hai ra yimundîhi mburîhü wambürî hoarehî dîbonapîrûhi rîhündî, nga wanî. Aiana moanî sapo yimundîhi mbundîhûmbo nîmoamo fondîwamî nîndîhindanî anîmbo si ranai boakîboadeandanî nîndou dîdîyei worambe fandahîndühî hoeindîhimboyei. ³⁴ Sîhei hîmboarî ra sîhei hohoanîmo ranahandî ram hai nahurai-anendürî. Asu sîhei hîmboarî ra aboedayondürî ana, sîhei hohoanîmoambe si ranai boakîboadeandürîmboe. Nga asu sîhei hîmboarî ranai moaruwaiyo ana, sîhei hohoanîmoambe nîmbî bündearûmboe. ³⁵ Ranîmböhündambo anîmbo se hîbadîhûmbo, nga asu sîhei hohoanîmoambe si amaro ranai nîmbîndeamboe. ³⁶ Asu munnguambo hohoanîmoambe sîhei fîambe ranai si yangîrî boakîfoareandühî gorûgoanîni nîmbî nîmarîkoate-ayondürî ana sîheimbo si ranai boakîboade-andürîmboe ram hai si boakafoareandî nou,” mehu.

Sisas ai Farisi nindouyomo asu ahînûmbî hohoanîmo fîfîrîndeimbi bogorîyomo ahamumbo papî-hoafîmarapurî

³⁷ Sisas ai wataporimbora mbura asu Farisi nindou mamí ai hoafi-yundúhí yahundoya, “Dügüfi dagoade-ndíhoamboane,” mehundo. Raniyu asu Sisas ai hüfu farífi sesí fondíhü mamaru. ³⁸ Raniyo asu Farisi nindou ranai Sisas warí popaikoate nimarú sesí ra masesuwa hepünimefiyu. ³⁹ Adükari ai hoafi-yundúhí yahuya, “Farisi nindou seana hoe simíndí hipirí asu sesí foeфе sesí hipirí ra moanambüh-ane ndoru popoaiaríhoemo. Nga síhamundi wagabeyahi ana hüm-bühüni hohoanimo asu munguambo moaruwai hohoanimoane amaropuri. ⁴⁰ Seana híhíndí hohoanimo-yomondeimb-anemo nímboe sapo God weindani nafímarandí ai wagabe-amboani nafímarandí. ⁴¹ Níne hohoanimo aboedí síhamundi ngusúfoambe amaropuri ranambo nindou dídíyei níne napo mbonímbo-aríhümündi ranaheimbo fandíhaundüri. Rawarundi anímbo asu síhamundi munguambo moatükuní ra aboedí yangí-ríndímboe.

⁴² Farisi se hípoanímboembou-anemo! Nímboe sapo seana munguambo akídíbou sesambefembo moatükuní wambífi nahurai ranane se yimungurundümo mburu asu 10 ranahandí ngorü bídífirí ra Godímbo yíboboru asíhoemo. Nga seana mbumundi hohoanimo asu Godímbo ngusúfo pefembo hohoanimo ranahamundi híningírumboanemo. Se rani hohoanimo ra afíndí hohoanimo-ndímondúhí asu se ngorü ahínümbí ra híningífe poaní.

⁴³ Farisi, se hípoanímboembou-anemo! Nga seana Suda-yafe rotu worí ranambe bogorímbofe nímarímboanemo hohoanimoemo. Asu nindou ai síhamumbo nindou afíndí hímbóahü híhífi-mbí-ríhümuna yahomo houbóanemo.

⁴⁴ Se hípoanímboembou-anemo! Se hoeífekoateimbí yíf-ambe nahurai-anemo. Nindou yíf-ambe ranahambo fífirífekoate raníwamí hei hehí asu ranínambo moaruwai tükümehíndí. Yahurai-ane síhamundi moaruwai hohoanimo wagabe ragu amaropuri ranai nindou-yafe hohoanimo moaruwaimbo-ndeandürímboe,” mehu.

⁴⁵ Nindou mamí ahínümbí hohoanimo fífíreandeimbí ai hoafiyuhí yahuya, “Yamundo-randeimbí, se rani hoafi Farisimbo hoafayafi ranana yíhoefombo kameihí moaruwaimbo-rowamunúhanafi,” mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Sisas ai hoafiyuhí yahuya, “Ahínümbí hohoanimo fífirundeimbí, Se hípoanímboembou-anemo. Seana nindou bídífiríyei daboahamíndíwamí nímboreimbí mbísa-hümündi yahomo houbó hüpütüpüründümo nandundúhanemo. Asu seana ngírí akídou-amboani warí pandundi nímboreimbí moatükuní aheiwamí manandundi ranahambo faríhefendüri hefe semíndímbo, nga waní.

⁴⁷ Se hípoanímboembou-anemo! Nga seana Godíndí hoafi hoafiyomo rundeimbí síhamundi amao mamí hífokoa-marupuri ranahamundi yífambe yihururu arundi. ⁴⁸ Seana nafuiyomondúhanemo, sapo síhamundi amao Godíndí hoafi hoafiyomorundeimbímbo hífokoamarupuri ranahambo aboed-ane yahombo. Nímboe sapo ai ahamumbo hífokoamarupuri, nga se ahamundi yífambe yihururu arundi. ⁴⁹ Asu aboedí ndoríhoayoweimbí hohoanimo Godíndí-mayo ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Ro Godíndí hoafi hoafiyomo-rundeimbí asu hoafi sowandümo homo-rundeimbí ra koandíhe-heapurani bídífirí hífokoandupuri-mboemo, asu

bidiŋrambo moaruwaimbo-ndüpurimboemo,' meho ⁵⁰ Munguambo nindou hapondanambe ai hütiyomo Godindî hoafi hoafiyomorundeimbî hifikoomarüpuri. Horombo God ai hifi nda nafirandambe peyo haya sinimbo hapondadidî nimorehî nindowenihi buraye aheimbo yagodimboe, nga ranî süngumbo animbo tinirifo ndahümündimboyei. ⁵¹ Ai nindou hifokoako-marüpuri Aber nunguwami piyo haya sini Sekaraia nunguwami kikire hininngimareandi. Nga asu ranahambo Godimbo sesi sihefe fondikimî Godindî worambeyo kefoaru marundi. Munguambo moaruwai hohoanimo ranahandi hüti ra nindou hapondanambe buraye aheimbo ranî süngumbo animbo tinirifo ndahümündimboyei.

⁵² Ahinümbî hohoanimo fifirundeimbî, se hipoanimboembouanemo. Nga seana fifirife aboedi semindimbo-mayo ranahambo yipuri papi ru hininngirundühanemo. Nga seana sihamundihöari kefoundihiyomo-poani, nga asu bidiŋri ai kefoefe fifirife semindimbo seiani-ane asu se nafi gürarundüri," mehu. ⁵³ Sisas ai worî nîmarümbî ra hininngire hayambo hu-ane ahinümbî hohoanimo yamundu-rundeimbîyomo asu Farisiyomo ai ahambo moaruwaimborüwurihi düdu-düdumaruri. ⁵⁴ Ai ahambo refi hoeifyuwani asu aboedi simborî hoafikoate-nduanî ahambo papi-hoafindihuri yahomo houbmoemo ramarüwuri.

12

Farisi-yomondi yimbu yafambeimbî hohoanimo ranahambo hibadümbo
(Matyu 10:26-27)

¹ Nindou afindî tausen gugureandühiyo asu simborî tinari yipütapürimaye. Ranîyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo boate hoafiyupurühi yahuya, "Se Farisi-yomondi fufudigoyorandeimbî moatükunî yis ranahambo hibadümbo. Ro hoafayahi ranana ahamundi yimbu yafambeimbî hohoanimo ranahambo anahi hoafayahi. ² Nîne-moatükunî munguambo hapondanambe gabudambe engoro ranana asu süngunambo weindahî gabudiwami nîmoamo yagodimboe. Asu nîne-moatükunî munguambo dibo mengoro ranai weindahî fifinde fifindendamboe. ³ Nîne-moatükunî nîmbî nîmaroanî hoafimaye ra asu si peyowohü himborindeimboyei. Asu nîne-moatükunî se-dibo yipuri parihi hehi hoafi simoasinambo wataporimbo-marihündî ra weindahî worî bogimondiwami nîmboeimbo puküna hoafindeimboyei," mehu.

Sihiŋri Godimbo yangŋiri animbo yihimbo-ndihurimboane
(Matyu 10:28-31)

⁴ "Wandafi mamî, ro siheimbo hoafehandüri, nindou fi hoearî yangŋiri hifokoaru arundi ranahambo se yihimboyopoani, nga asu ngiri yifiafi ana hifokoandundi. ⁵ Nga ro daboe yihimbombo ra siheimbo hoafindamboyahi. Godimbo se yihimbondei sapo ai animbo hifokoefe mburimbo hai ngoafinambo koarife rambo nginindeimbayu ranimbo-hünda. Anihondane, mamî ranahambo yangŋiri animbo yihimbondedefomboane. ⁶ Ndu akîdou hondahüfeimbi ra yimbu toeanambo yangŋir-ane pemîyei sahümundi arihündî. Nga asu God ai ngiri mamamboani mitanindamündu. ⁷ Nga asu God

ai nūngunūmbi mbirinan̄iyo sihafi mbiroambe amaro fifireamboani. Ranimbo-animbo se yihimbo-ndeimboyei, seana Godindi himboahū ndu akidou ranaheimbo ngasūndi-hindūrimboanei,” mehu

*Sihiri yihimbokoate Sisasindi ndūri weindahi hoafindefomboane
(Matyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ Sisas ai hoafiyuhī yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapuri nindou dūdi nindou himboahū nūngumbo ro Sisasimbo anihondūmborihiniimboanahi ehu ana, simbori nindou ranahandi ndūri Nindou Hondū ro Godindi sūnambeahindi nendi-yomondi himboahū nindou ranana wandani mbisamboyahi. ⁹ Nga asu nindou dūdi nindou himboahū nūngumbo wamboya moai ahambo anihondūmborihini ehu ana, asu simbori amboani Godindi sūnambeahindi nendi-yomondi himboahū ai wandiyupoani mbisamboyahi. ¹⁰ Nindou dūdi ai Nindou Hondūmo moaruwai hoafayu ana, God ai amboawi mbūsūmbui. Nga nindou dūdi ai Yifiafi Aboedi ranahambo moaruwai hoafayu ana, God ai ngiri amboawi mbūsu, nga wani. ¹¹ Ai sihamumbo rotu worinambo papi-hoafi himboriyomo-rundeimbi asu bogori nindou-yomondi himboahū ndowapundūmo ngomondani ro nūngunahurai asu nini hoafi hoafimandefi mbi-simo houmbo ranahambo afindi hohoanimondimboemo. ¹² Mami rani-simboani animbo se nīne hoafi hoafimbo ra Yifiafi Aboedi ranai sihamundi hohoanimoambe horinde dagapurimboe,” mehu.

Kaki afindeimbi nindoundi hihindi hohoanimo kafeefe hoafi

¹³ Nindou afindi gugure mengoro ranambeahindi mami ai hu Sisasimbo hoafiyuhī yahuya, “Nindou yamundo-randeimbi, se wandi amongoambo hoafindafani ai apendi-mayo napo yihoehi ra yibobondihoa-mindembo,” mehuamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai hoafiyundowohū yahuya, “Didi ai hoafimayuwamboyo ro sihafandi papi-hoafi himboriyohū yibobofembo rana?” ¹⁵ Asūkai hoafiyundūrihi yahuya, “Se ndondihī hibadihūmbo, nga munguambo moatūkuni semindimbo afindi hohoanimondimboemo. Nga se ngiri koadūri koadūrimbo niŋgo napo ranifihī ndowandifi,” mehu.

¹⁶ Sisas ai kafeefe hoafi ra wataporimbo-randūhiya, “Nindou napo afindeimbi mami ranai hifi ranifihī nūmbūri hifireandani afindi safimayo. ¹⁷ Nindou ranai aimbo nīmarū hohoanimoyuhūya, ‘Ro nini nūngundiheambo, nga nūmbūrambeahindi sesi ra kurifembo fondi wanayo,’ mehu. ¹⁸ Raniyu asu hoafiyuhīya, ‘Awi ro nda sūngundihe. Wandi sesi wori ra mungu biriboadihe mbundihambo mami afindi worimbondihī mbundihambo wit asu amuri napo ra kundiheamboyahī.’ ¹⁹ Rananimbo wandifimbo hoafindahūhiya, ‘Hapoana afindi himboani aho ra sesimbo aboedi napo ra wangeiane. Nga nīmandefi sesi ra dagudifi hoe ndimīndefi raraondihundūhi hihifi-hihifindefo,’ mehu. ²⁰ Nga asu God ai hoafiyundūhi yahuya, ‘Seana ngusufokoate nindou-anafi! Hapo nīmbikoani animbo se yifindamboyahī. Nga asu nindou dīdi ai napo sihafi-mayo ndorandifi masihawandi ra mandemūnda?’ mehu. ²¹ Yahurai animbo nindou dīdiyei napo afindeimbayeī aheimbo tūkūndifemboe, nga aiana Godindi himboahū napo-koate-anei,” mehu.

Ngusüfo pukiyowohü afindi hohoanimo yo hoango hoafi

(Matyu 6:25-34)

²² Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhü yahuya, “Ro sihamumbo hoafehapurü nda, Se nini sesi madagudifi mbisimo asu nini hoeari yihoefi fi gabudimandihu mbisimo houmbo afindi hohoanimondimboemo. ²³ Yangiri ninggo ranane adükari hamindayo, nga sesi ana moanane asukai fi-ane adükari hamindayo, nga hoeari ana moanane. ²⁴ Asu awi se ndu nimoamo ahahabodei ranaheimbo hoeirundüri. Ndu ranai ana moai nini-moatükunü hoari hifikarihi, sesi yimungurihümündi hei worambe sihehi raraorihündi, nga aheimbo ana God ai sesi ra sagadüri arandi. Nga seana ndu ranaheimbo ngasündihi-ndürimboanei. ²⁵ Se rani-moatükunimbo afindi hohoanimoayafi ranai ngiri fandiheninani akidou gedühi safi yangiri nimbafi. ²⁶ Asu se akidou moatükunü yahurai ra ndofe hifandiyokoateayafi ra asu nüngundo adükari moatükunü ra hibadimandanda?”

²⁷ Nüngure hayamboyo wohi ahuriyei arihündi ra hoeiru, aiana moai ahei fimbohünda hoeari kakiyei asu ratüpuriyei rihündi. Nga ro sihamumbo hoafehapurü horombo adükari bogori Soromon ai napo afindeimbüyu, nga ahandi yihuru aboedi yihurumaramündu ra wohi ahuri ranai Soromonindi yihuru ra ngasündeamboane. ²⁸ God ai wohi hapondani yangiri amaro ra hifihü hoeari yihurure hinngireandühani, nga asu sümbo ana haiambe pifemboane. Se akidou anihondümbofe-koate-yomondeimbi God ai sihamumbo amboa hoeari yihurundeapurimbui. ²⁹ Se nini sesimboyo mbi-sei asu nini simindiramboyo mbi-sei hehi ranahambo afindi hohoanimondei ngeimboyei, nga yowani. ³⁰ Godimbo anihondümbofe-koate-yeimbi ana mungu moatükunü ra semindimboane hohoanimoayei, nga Ape God ai fiftreamboani se semindimbo afindi hohoanimoayei ra. ³¹ Nga God nginindi hifandarandi ranahambo kokondundani animbo rani amboan dagapurümbui,” mehu.

Aboedi napo gugurife hohoanimo

(Matyu 6:19-21)

³² “Sipsip afindifuri ra se yowani yihimbo-ndeimboyei, nga ndühi sühüsi, sihehi Ape ai siheimbo amboani nginindi hifandarandi ranambe hifandiyondürimbo yifirayu. ³³ Se sihamundi napo ra kakifihi koandihou mbundu asu napo-koate-yeimbi ranaheimbo kaki ra dabudüri. Se kaki foeife hipiri yahurai ndowandümo nimai moaruwaiyo rakoate-yoweimbi asu rananimo aboedi napo sünambe guguründündi. Ngiri sünambe ana fandihoyo, ngiri hümbühüni nindou ndahümündi asu süsimbümi ai dagüdi. ³⁴ Sihehi ngusüfo ana sapo nahi sihehi napo yangorihü animbo kündarümbui.”

Nafindihüminde nimandimbo hibadihündi

(Matyu 24:45-51)

³⁵ “Se hoeari yihuru-rihümündi amarei nou nine-moatükunü tükufemboayo ranahambo hibadühündühi sihehi ram ra yimundihinda simbeyowamboane. ³⁶ Se ratüpuriyei rihündeimbi nahuraindeihü asu ahei bogorimbo nindou ai nimorehi semindimbo si ra hurbura asu hihirifi huanü nou hibadihori. Ai süfu yipuri fihü pirako-pirakondandani nimai yipuri sübüdihendi. ³⁷ Asu ahei

bogorì nindou ranai hu hìmboyuwani yapombofekoate yangìrì nìmarei ahambo hìfandarìhorì ana, ai hìhìfì-hìhìfìndei. Ro sìheimbo anìhondümboanahì hoafehandürì bogorì nindou ranai ahandì warìhoandarümbì ngìsìharì hoearì ra yimündìhai mbunda hoafìndündürani sesì fondìkìmi nìmandeiani düdì sesì dagadürümbui. ³⁸ Ratüpurìyei-rìhündeimbi ranai nìmbì mbusümomboyoy asu sì hoafìmboyoy hìfandìhümbö nìmareiani ahei bogorì nindou ranai hu hoeiareandürì ana, ai hìhìfì-hìhìfìndeimboyey. ³⁹ Se fìfìndìhindì sapo worì aharambüri ranai nìni-simboaniyo hümbuhünì nindou tüküfemboayu ra fìfìrareandì ana, tükündafu hümbuhünì-ndimboemo mbüsì haya günde nìmandümbui. ⁴⁰ Ranìmboane se-amboanì hìbadìhümbö, nga Nindou Hondü ranai tüküfembo ra mitanì-rìhümündi hehi hìdìbo-hìdìboyeyambe anìmbo kudümbui,” mehu.

*Nindou ratüpurìyafanì-rìnandeimbì aboedì asu moaruwai rana-hafandì kafeefe hoafì
(Matyu 24:45-51)*

⁴¹ Pita yahuya, “Adükari hoafayafì nda yìhoefimbo yangìrìyafì asu munguambo nindoumboyafì?,” mehuamboyu. ⁴² Sìmborì Adükari ai hoafìyuhì yahuya, “Nindou düdi ai aboedì ndore anìhondümbo fìfìreandeimbìyu haya aboedì ratüpurìyu randeimbeyua? Nindou ranahambo ahandì bogorì nindou-mayu ranai anìhondümbo-rirì hayambo wambo worambe sesìnapo engoro ra hìfandìyohü ratüpurìyomo rundeimbì nindou ai sesì semìndì simboanì segupurì rambohünda kaboadirì hìni-ngìndirümbui. ⁴³ Nindou ranahandì bogorì nindou ranai worambe tüküfì hoeiriranì ratüpurayu ana, moanì afìndì hamìndì hìhìfì-hìhìfì-mbiyuwamboane. ⁴⁴ Ro sìhamumbo anìhondümboanahì hoafehapurì, bogorì nindou ranai nindou ranahambo ahandì munguambo moatükunì ranahambo hìfandìmbo bogorìmbondirü hìni-ngìndirümbui. ⁴⁵ Nga asu nindou ranai yare hohoanìmoyuhüya, ‘Awi, wandì bogorì nindou ranai ngìrì nìmehünöy hìhìrìndüfì düdü,’ yahu haya bodìmondì ratüpurìyei rìhündeimbi nìmorehì nindowenihì ranaheimbo bubuhaiyu sesì sesü bia ndümündü haya hìhìndì hohoanìmondümbui. ⁴⁶ Nga asu bogorì nindou ranahambo ahandì ratüpurìyu-randeimbì ranai mami simboanì ngìrì tükündìfiyu mbüsì haya hìdìbo-hìdìboyuambe anìmbo tükündüfimbui. Rananìmbo bogorì nindou ranai bubundürì mbunda koandìheiranì ngu nindou bìdìfìrì hìmborìkoate-yei rìhündeimbi babìdìmbo nüngumbui.

⁴⁷ Ratüpurì-yurandeimbì ranai ahandì bogorì nindou ai refembo yifirayu ra fìfìreandì, nga ai refekoate-yu, asu bogorì nindou ai yifirayu süngufekoate-ayu ana, bogorì nindou ranai afìndìmbo bubundürümbui. ⁴⁸ Nga asu ratüpurìyu-randeimbì ranai ahandì bogorì nindou yifirayu ra fìfìrìfekoate-yu haya ndofe ratüpurìkoate-ayu ana, asu yimbumamimbo safì bubumboani. Sapo nindou dìdìyei afìndì hamìndì masahümündi ana, asu sìmborì afìndì hamìndì mbìshindamboane. Asu nindou ranahei warìhü afìndì hamìndì asìhehindì ana, asu sìmborì afìndì masìhehindì ra ngasündeandeimbì segodürimbo hohoanìmombeye-amboane.”

Sisas ai nindou yikürübüfe-ndürimboyu makusu

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ “Ro makosahi nda hifi ndanihü hai püpfemboyahi makosahi asu hai ranai yimbeyowa sahehea yifiar-ayah. ⁵⁰ Nindou hoeambe hundürayei nou ro asübusi afindeimbi hundürü-ndamboyahi, nga hundürü ra awi moai hundürüyahi ranimboanahi ngusüfo sihayahi. ⁵¹ Se randihi hohoanimondeihya, ‘Ai ana yifiari yifiari hifi ndanihü engoro ra kiki fembo makusu-ane,’ mbiseimboyei, nga wani. Ro moai yifiari yifiari ranahambo kiki fembo kosahi, nga nindou yikürübüfe-ndürimboyahi makosahi. ⁵² Hapondani peyo haya aho ra nindou mamai ahandi fikiminindi hondahüfeimbeimbayu ana, yibobondahimboyei. Rananimbo yimbumbündafe asu ngorü ngimeimbidei hehi simbori simborindeimboyei. ⁵³ Rananimbo yibobondahi mbündihü, nindowenihini niori ai afindambo asu afindi ai nioriimbo hürütür-ndamboyafani. Asu nimorehi ai ahandi nimorehi niori-dibo simbori hürütür-ndafe asu yamongoamindoho ai simbori hürütür-ndafe rarandeimboyei,” mehu.

Munguambo nindou nine-moatükuni tükefeyo ranahandi nimindi moai fifirihindi

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Sisas ai nindou afindi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se hoeirihindani hüfhamindi hanuwanipoedi hoenimbanji sifowani hoeirihindühi hoendimboe seiani asu hoeyo arandi. ⁵⁵ Asukai se hoeirihindani ngirisafinipoedi weri sifowani yahimondimboe seiani asu yahimoyo arandi. ⁵⁶ Seana yimbu yafambeyeimb-anei, sapo se fifirihimboanei nine moatükuni hifini asu sünambe tükefeyo ra. Asu nimboe nine-moatükuni hapondani God ai ratüpurimayuwa tükefeyo ra fifirifekoate-ayeia?” mehu.

Düdi sihambo hoafimayunini diho hoafi didiboaddondowandi

(Matyu 5:25-26)

⁵⁷ “Nimboe sihafihoari yibobofekoate-ayafi nine-moatükuniyo aboedayo ranahambo? ⁵⁸ Asu nindou ngorü ai sihambo papi-hoafiyoninimbo mbüsü haya yibobore-randeimbi sowana hoafi himborimbo ndemündünini nguan ana, se nimai ngafi nafini aboedi-aboedi-ndafineandi. Asu se refekoate-ayafandi ana sihambo papi-hoafi ranini-randeimbi nindou ranai hoafi himboriyu randeimbindi warihüندانina, prisman ai karabusambe hinngindeaninimbui. ⁵⁹ Ro anihondümboanahi sihambo hoafehanini, se rando niamandifimbo kaki pemindafi mehomo simogodühi pemayafi animbo tükündafoamboyafi,” mehu.

13

Nindou düdi anihondümbefekoate-ayü ana awarindihombui

¹ Rani-simboani nindou bidifiri ranai Sisasimbo rarihi hoafiyeyihya, “Nindou Garirihündi bidifiri ai ninihondi hifokoaru Godimbo shoundane Pairat ai hifokoamareapuri. Raniyo asu ahamundi hori ra ninihondi hori Godimbo saimbo hifokoamarundi rani bitapire mamikarimayo,” masei. ² Sisas ai hoafiyuh yahuya, “Rani-moatükuni tükümebeyo ra se rarihi hohoanimoeyiani ahei moaruwai

hohoanimo ra Garirihündi bídífrí ranahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? ³ Wani, nga ro anihondumboanahi hoafehandüri, Se sihei hohoanimo ra didiboadofe-koate-aye ana, munguambo siheimbo amboani yahurai tükündifendürimboe. ⁴ Asu nünguriyei 18 nindou Siroamihündi aheimbo nimoei wori hoandari piyowohü hífokoamareandüri rana? Se rarihi hohoanimoyeiyani, Nindou worinambo hífokoamareandüri ranahei moaruwai hohoanimo ra Serusaremhündi bídífrí ahei moaruwai hohoanimo ra ngasündeamboyo? ⁵ Wani, nga ro anihondumboanahi hoafehandüri, se sihei hohoanimo ra didiboadofe-koate-aye ana, munguambo se-amboani yifindeimboyei,” mehu.

Nimi hisiyo rakoate ranahandi kfoefe hoafi

⁶ Sisas ai mamí kfoefe hoafi wataporimbo-randühi yahuya, “Nindou mamí ai ahandi wain nümbürambe süfuri nimindi ra hífimareandi. Raniyo süngunambo süfuri nimindi ra hisiyohüpo yahuhaya mahu, nga moai hisi mamamboani hoeireandi. ⁷ Raniyu asu nindou ranai ahandi nümbürambe ratüpuríyu-randeimbi ranahambo hoafiyundühi yahuya, ‘Ro süfuri nimindi nda ngimi himbani sini himboyaríhanda moai hisiyorandi, nga hitiboadowandi. Ai hisi-koate moani hoangire haya nüngombo nümbüri hifi bídífrí gabudarandi,’ mehu. ⁸ Nga asu ahandi ratüpuríyu-randeimbi ranai simbori hoafiyundühi yahuya, ‘Ritifo, awi moani mamí himbani nnggo hoeireandühi animbo, nga hisimboyohüpo. Asu awi ro nimi rani-fikimi hífambi kakindíhi mbundiha, asu yafisühumí afümambe püpindíhi hoeindíheamboyahí. ⁹ Randíhe hoeindíheandane ngorü himbani ra hisindoani ana, aboedane, nga hisi-koate-ayo ana, hitifoefemboane,’” mehu.

Sisas ai moani ngoafimbo nimarimbo sihi nimorehi mamí aboedimareandi

¹⁰ Sisas ai Suda-yafe moani nimarimbo si ranambe ahei rotu worambe yamundimareandüri. ¹¹ Raniyo ranihü nimorehi mamí, 18 himbani ahandi flambe moaruwai nendi nimarimbo amoe foe semindi haya homarandi. Asu ahandi daboadi hamindi ra fare hayamboyo asu moai mbumundi botife nnggorandi. ¹² Raniyo Sisas ai hoeireanda mayoa mborai mehundowa mahowa hoafiyundühi yahuya, “Me, hapoana angünimbomayafi ra aboedi anafi,” mehu. ¹³ Sisas ai ahandiwami wari manande-andamboyo asu nímehünou mbumundi botife nnggombo Godimbo aboed-ani yaho ngusüfo pamareri.

¹⁴ Raniyo Suda-yafe rotu wori hífandandeimbi bogori ranai nginindimayu Sisas ai moani nimarimbo sihi nimorehi aboedimareandi ranimbo. Nindou ranai hoafiyuhí yahuya, “Sapo 6 si-ane ratüpurimbo siayo. Nga sapo aboedifembo ana, rani si animbo refemboyosi, nga moani nimarimbo si ana yowan-ane,” mehu. ¹⁵ Adükari ai simbori hoafiyuhí yahuya, “Seana yimbu-yafambeimbi nindou-anemo! Asu se moai shamundi burímakau asu dongi ra munguambo si asu moani nimarimbo sihi ranamboani wofi fufuríhondüri mburu hoe simindimbo sowandümondüri homo rundíyo? ¹⁶ Nimorehi ro aboedimaríheandi, nda ai Abrahamíndi nímor-ane, asu ahambo Satan ai 18 himbani kíkíhíramündi manüngu-ane. Asu ro ahambo moani nimarimbo sihi aboedambo-fembo ra ahinümbíyo.” ¹⁷ Sisas ai yare hoafimayu-wamboemo asu ahandi

hürütümbi-memo ranai amoan+ngambo-mefundi. Nga asu b+dif+ri af+ndi mengoro ranai aboedi moatükuni ramareandi ran+ambo h+hifi-h+hifi-maye.

Sisas ai hoari ak+douhündi adükar+ tüküfembo kafoefe hoafi hoafimayu

(Matyu 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Sisas ai hoafiyuhiya, “God ng+n+ndi hifandarandi ra nüngunahuraiyowa? Asu ro nüngundihe y+bobomand+hea? ¹⁹ Ai rahuraiane, nindou mam+ ai ahandi nümbürambe mastet hoari hambomo nahurai ak+dou h+fireandühani. Asu hoari ak+dou ran+hündi adükar+ tikoan+ nahurai n+ngowan+, ndu ai ran+wam+ ngeramborühi ar+hündi,” mehu.

Fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis ranahandi kafoefe hoafi
(Matyu 13:33)

²⁰ Asükai Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro asükainda God ng+n+ndi hifandarandi ranahambo n+ni-moatükun+fihi y+bobomand+hea? ²¹ N+morehi ai fufudogoyo-randeimbi moatükuni yis sem+ndi haya wambürambe frauwa bubufoare mbura yis ra bab+foareandani fufudogoayo hafo nahuraiane,” mehu.

Nafitambe ak+dou naf+ ho
(Matyu 7:13-14, 21-23)

²² Sisas ai Serusarem+nambo huhüyu munguambo adükar+ ngoafi asu ak+dou ngoafi aheimbo watapor+imbo-marandüri hu. ²³⁻²⁴ Nindou ngörü ai Sisas+imbo hoafi+yundühi yahuya, “Adükar+, yimbu mam+ nindou yang+ri aboedambo-mandahindiyo?” mehuamboyo. Ai s+mbori hoafiyuhi yahuya, “Yipuri naf+tambe ak+dou ranambe kefoefembo hütihütindei, nga nindou af+ndi ai-amboan+ hütihütindeimboyei ranambe kefoefembosi, nga ng+ri+ndei. ²⁵ Süngunambo wor+ aharambüri ai yipuri papareandi ana, se weindani n+mboeimbo yipuri+fihi p+ako-p+ako-nd+hündühi an+mboya, ‘Adükar+, yipuri sübüdühawamun+,’ mb+seimboyei. Nga s+mbori hoaf+ndüh+ya, ‘Ro moai s+heimbo fi+ri+heandüri,’ asu ‘Se nahan+ hündamboyei?’ mbüsümbui. ²⁶ Ranan+imbo se hoaf+ndafüh+ya, ‘Ro se-dibo sesi sahusifi hoe s+m+ndefi asu y+hoefi ngoafi naf+ hohü yamundowamun+ marandi’ mb+seimboyei. ²⁷ Asu ai s+heimbo hoaf+ndüh+ an+mboya, ‘Ro moai s+heimbo fi+ri+heandüri, nga asu nahan+ hündamboyei? Andai ragu, nga seana moaruwai hohoan+moyei ri+hündeimbanei,’ mbüsümbui.

²⁸ Se aran+ndeihi asu yahafi hit+hündühi n+mboeimboyei, nga Abraham, Aisak, Sekop asu God+ndi hoafi hoaf+yomo-rundeimbi ai God hifandarandi ranambe n+mandeimboyei, nga asu s+heimbo ana ragu moeindani pind+hir+imboyei. ²⁹ Ranan+imbo nindou af+ndi ai hüf+ham+ndi süfuwan+poedi, hanuwan+poedi, h+mbori yimbun+poedi ai God ng+n+ndi hifandarandi ranambe sesi fond+k+mi tükündahi n+mandeimboyei. ³⁰ Ranan+imbo nindou d+d+yei haponda adükar+imboehindi aiana süngunambo ak+doumbo-ndahimboyei, nga ak+doumboehindi aiana süngunambo adükar+imbo-ndahimboyei,” mehu.

Sisas ai Serusaremimbo hipoambo-marandi

(Matyu 23:37-39)

³¹ Rani-simboani Farisi bidifiri ai sifomo Sisasimbo hoafiyomondowohu yahomoya, “Andai ndanühündambo ragu hafi, nga Herot ai shambo hifokoefeninimbo yahumboani!” mehomu.

³² Sisas ai hoafiyupuruhi yahuya, “Ngomo nindou sisindira randeimbi ranahambo hoafindimo, nga hapo sumbo ana ro moaruwai nendi fiambe nimareimbi raguamambo-rheanduri asu nindou aboedambo-rheandurui anahi. Nga asu ngimi si animbo wandi ratupuri ra moendindi-heamboyahi. ³³ Asu ro hapo, sumbo, asangu ranana nafi ngamboyahi. Nga sapo Godindi hoafi hoafiyurandeimbi ana ngiri amurui hifokoanduwuri, nga Serusaremihu animbo hifokoanduwurimboemo.

³⁴ Serusarem, Serusarem! Seana Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi shambo sowana koehefepura masinimo ra nimoeinambo hifokoaroapuri arandi. Ro afindimbo shafi nindou ranaheimbo kakaro hondi nimori gugureanduri mbanendi hoareharamindo nou mbanendi hoarehi-fendurimbo samboyahi, nga moai se yifiriyei. ³⁵ Haponda shafi wori ranambe nini akidou-amboani yangorikoate wori yangiri hamindindimboe. Ro hoafehanini, se ngiri hoeindihindiri, nga ngombo se wambo randihi hoafindeihiya, ‘God ai aboedi-aboedi-mbiriramboane Adukarindi ndurinambo akusu nda,’ mbiseimboyei,” mehu.

14

Sisas ai nindou angünümbi aboedimariri

¹ Moani nimarimbo sihi Sisas ai Farisi bogorindi worambe sesi sesimbo mahuwa nindou ai ahambo ndoruwuri himboari safuihimaruwuri. ² Ranihu nindou mam yirwar fiyuweimbi maru. ³ Raniyo Sisas ai Farisi nindou-yomo asu ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi-yomo ahamumbo hoafiyuhiya, “Moani nimarimbo sihi ra nindou aboedifemboyu asu yowanayo?” mehu. ⁴ Nga asu ai moai ahandi hoafi simbori hoafiyomo. Raniyo asu Sisas ai nindou ra serümündü aboediriri mbura koamaritheru.

⁵ Sisas ai ahamumbo hoafiyupuruhiya, “Shamundi nimoriyo asu burmakauyo ai moani nimar sihi feamongoambe prayo ra nimai humandihouyo asu wanimandiyu?” mehu. ⁶ Raniyomo asu moai ahambo simbori hoafiyomondo.

Se yowani shafi fimbo roana ndorihewe-andeimb-anahi yahopoani

⁷⁻⁸ Sisas ai hoeireapurane nindou sesi sesimbo hoafimayua tüküme fundi ranai nimarifondi aboedi hamindiwami nimarimbo hohoanimo-memonda yare hoafiyuhiya, “Nindou ngoru ai shambo nimorehi semindambe sesesimbo hoafinduan ngafui ra se nimarifondi aboedui ndowandimboyafi, nga nindou ndorihoeimbi ahambo amboani hoafiyomondowohupo. ⁹ Nindou shafanimbo yiboboambo hoafimayupira mahafani ranai dudu shambo hoafinduihiya, ‘Nindou ndanahambo shafi-mayo fondi ra sabado,’ mbüsümbui. Randifiyuwan asu se amoanngindafi mbunda ngafi bidifirani fondi wami nimandimboyafi. ¹⁰ Nga shambo hoafindeiani ngafui ra fondi sapo akidou yahuri ngoahuri safi-mayo raniwami

animo nĩmandĩfi. Rananĩmbo sihambo hoafĩmayunĩna mahafĩ ranai ngu hoeindeanĩnani wani hoafĩnduhũya, 'Wandafĩ, fondi aboedũhi ndaniwami sũhũfi nĩmarĩfi,' mbũsũwani asu bĩdĩfĩri amuri mafandĩhindi ranai sihambo nindou adũkar-ani mbĩseihi ahĩnĩndeimboyei. ¹¹ Nindou dĩdĩyei ai ahei fi botarĩhindi ana, God ai hĩfinambo-ndearũmbui. Asu nindou dĩdĩyei ahei fi hĩfinambo-arĩhindi ana, God ai aheimbo botĩndearũmbui," mehu.

Se takini ndowandĩmboyafi

¹² Sisasiambo nindou hoafĩmayundoa mahu ranahambo hoafiyundũhi yahuya, "Hũfinĩmboyu asu nĩmbambeyo sesesiambo ra, se yowanĩ sihafĩ ngunindi, fikimĩnĩndi, boagiri, sihafĩ napo afĩndeimbi wandafĩ aheimbo yangiri mborai yahopoani. Asu simbori amboani ngorũsiamboani hoafĩndeiani ngafani sesi ndahũnĩnĩmboyei. ¹³ Ranamboasi, nga se sesesi-ndafũhi ra napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, tĩjari moaruwaiyeimbi asu hĩmboatihariyeimbi aheimbo animbo mborai mbisafi. ¹⁴ Rananĩmbo God ai sihambo aboedi-aboedĩndeanĩnĩmbui, nĩmboe sapo aiana napo-koate-wambo asu ngiri simbori nĩnĩ ndehindi. Nga aboedi nindou ai yĩfĩhũndi botiyahindi simboani God ai takini daganĩnĩmbui."

Sisas ai nĩmorehi semĩndi simboani sesesiambo kafeefe hoafĩ hoafĩmayu

(Matyu 22:1-10)

¹⁵ Mami simboani nindou mami sesi fondiwami Sisasiambo nĩmarũmbo God ngĩnĩndi hĩfandarandĩ ranambe nĩmareimbo sesesi-aye hoafĩ ra hĩmboriyu haya hoafiyundũhi yahuya, "Nindou ranai hĩhĩfi-hĩhĩfĩmbeyei-amboane," mehuamboyu. ¹⁶ Sisasi hoafiyundowohũ yahuya, "Nindou mami ai afĩndi sesesiambo hohoiĩmoyu haya nindou afĩndĩmboya 'Mborai' mehupuri. ¹⁷ Mami munguambo sesi sindi nafĩramĩndoani ahandi ratũpurĩyu randeimbĩmbo hoafiyundowohũ yahuya, 'Nindou ro hoafimehapuri ranahamumbo sowana hafi hoafiyafĩpurũhi animboya, 'Mborai, munguambo sesi sindi nafĩramĩndĩmboane' mbisafi.

¹⁸ Nga asu munguambo nindou ranai moeimbo ngiri dĩdefi mehomo. Nga ngorũ ai boatei hoafĩndũhiya, 'Ro hifi pemiya heheambo wamboanahi nga hoeindĩhea samboanahi asu ro ngiri dĩdĩhi,' mehu. ¹⁹ Raniĩkĩmĩ ngorũ ai hoafĩnduhũya, 'Roana burmakau 10 ratũpurĩmbohũnda pemiya heheambo wamboanahi nga randĩhe hoeindĩhea samboanahi, nga asu ro ngiri dĩdĩhi,' mehu. ²⁰ Asu bĩdĩfĩranambo nindou-mayu ranai hoafiyuhĩ yahuya, 'Ro ana hapon-dani yangiri nĩmorehũhi-yahe heheambo wambo ngiri dĩdĩhi,' mehu.

²¹ Raniyo asu ahandi ratũpurĩyu-randeimbĩ ai hĩhĩrifi hũfu ahandi bogoriĩmbo nindou ai yĩboaruko-memo ranahambo hoafĩmayundo. Raniyu asu bogori ai ngusũfoambe moaruwaiyuhũ hoafiyuhĩya, 'Nĩmehũnou asũkai ngafi munguambo adũkari nafĩhũ asu munguambo akĩdou nafĩhũ, napo-koate-yeimbi, fi moaruwaiyeimbi, yitĩjari moaruwaiyeimbi asu hĩmboatihari ra fufondandĩfĩndũri dũgũfi,' mehu ²² Sũngunambo ratũpurĩyu-randeimbĩ ai hoafiyundowohũ yahuya, 'Bogori, ro ramarĩheandĩ se hoafĩmayafi sũngu, nga awi fondi anĩngo,' mehuamboyu. ²³ Ahandi bogori ai hoafiyundowohũ

yahuya, ‘Ngafi tükündafu hawa akidou nafi asu n+mambe nafi ngafühi hoeindowandürühi ana hüti hoafindafani mbüsühüsiamboane. Rananimbo wandi fondi ra simongori-mbeyowamboane. ²⁴ Ro nindou weangurühi hoafimehapuri ra ngiri didai-amboani wandi-mayo sesi ra apindeandi,’ mehu,” Sisas ramehu.

Nindou düdi ai Sisasimbo süngufembondühi ana ndonde hohoanimodu hoeindeandühi animbo
(Matyu 10:37-38)

²⁵⁻²⁶ Nindou afindi ranai ahandi süngu tümareandamboyu asu aheimbo hihirifi hoafiyundürühi yahuya, “Nindou düdi ai wambo süngureandürühi asu ahandi hondafindi, nimorehi, niori, ako-hoandi rehimami aheimbo asu ahandihoarimbo amboa afindi hohoanimoayuhü wambo akidou-yangiri hohoanimoayu ana, nindou ranai wandi süngureandeimbi-yupoani. ²⁷ Nindou düdi ai wandi süngunambo ahambo tinirifo afindi tükefeyo ranahambo moanane yahu nginindi ninjgokoate-ayu ana, ai wandi süngureandeimbi-yupoani.

²⁸ Sapo se afindi hoandari worimbombo hohoanimoayafi ra weangurühi nimandifi hohoanimondafi nüngünümbi kakinambo wori nda moendimandihini mbisafi hohoanimondafi hoeindowandühi animbo randowandi. ²⁹ Asu refekoate-ayafi ana, se kambohoani yangiri fondo hiningindo hawa asu moendifeekoate-ndafani bodimondi ai shambo tirifoefe hoafi-ndahüninimboyei. ³⁰ Ai randihi hoafindeihya, ‘Nindou nda worimbo-marandiyosi, nga moai moendireandi,’ mbiseimboyei.

³¹ Adükari bogori nindou ngörü ai adükari bogori ngörü-dibo yifiarimbo hohoanimoayu ana, ai nimandü hohoanimodu hoeindeandühi animbo rambüfiyuwamboane. Ai nimandü hohoanimodu hoeindeandühi animbo 10,000 ami ra 20,000 ranahambo wangeimandiyu. ³² Asu ngirinduhü ana, bogori ngörü ai anguniyuambe animbo nindou ngörü koandihirani nimai hu hoafiyuwani asu aboedi-aboedi-mbeyafine-andamboane. ³³ Mami rahuraiane se munguambo moatükun ranahambo ambe yahokoate-ayafi ana, ngiri se wandi süngurowandiri-randeimbi tükündafuandü,” mehu.

Sisasimbo anihondümbo-fimbi nindou ana sor nami nahurai-ane
(Matyu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nami ana aboed-ane, nga nami ra budesowan aparikoate-ndoani ngiri ahandi apar ra koadürü koadüründife hiningindifeyo, nga wani. ³⁵ Nami moaruwai yahurai ana ngiri nümbürambeahindi sesi ranahambo fandiendan aboedi tükündifeyo. Asu ngiri hihamoe awai bitapindihu nümbürambe digehundi, nga wani. Nga nindou ai moani pindihimboyei. Se didiyei himboambeimbaye ana, ndondihi himborindei.

15

Sisas ai sipsip mam mafarahoayo kafeefe hoafi hoafimayu
(Matyu 18:12-14)

¹ Takis kaki sowandümo-rundeimbi-yomo asu nindou ai ranahamumbo moaruwai-anemo ase raniyomo ai munguambo

sini mo Sisasindi hoafi himbori-memo. ² Raniyomo Farisi asu ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbi ai momori hoafiyomondühi yahomoya, “Hoeiru, nindou ndanai moaruwai hohoanimo yomondeimbi sepurimündü hinigireapurü mbura asu nimarü aibabidi sesi sowasümo arundi,” mehomu

³⁻⁴ Raniyu Sisas ai rani kafoefe hoafi ra hoafiyupurühi yahuya, “Nindou mamü ai ahandi 100 sipsip moangui fandandeimbi-hündi asu mamü ai afarahoayo ra nungumandüfia? Ai amuri 99 ranaheimbo rande hinigindeirani wafuwami wohi dagüdi wakindi hindani animbo asu ngorü mafarahoayo ranahambo kokonda wakindeambui. ⁵⁻⁶ Nindou ranai sipsip mafarahoayo-mayo ra kokora hoeiareandi ana nindou ranai ahandi sipsip ranahambo afindi hamindi hihifi hihifindühi warambuhiwami nande ndemündü haya ngoafina ngumbui. Rananimbo ahandi ngunindi asu woriyimbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyuhüya, ‘Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi sipsip mafarahoayo ra asukai hoeiriheamboanahi,’ mehu. ⁷ Ro hoafehandüri, mare yahurai-animbo nindou düdi ai moaruwai hohoanimo hinigire haya aboedi hohoanimoayu ana, sünambe afindi hamindi hihifi-hihifindei animbo tükündifemboe. Nga asu nindou 99 aboedi hohoanimo yeimbi aheimbo ana ngiri yahurai hamindi hihifi-hihifi tükündifeyo,” mehu.

Kaki mafarahoayo kafoefe hoafi

⁸ “Nimorehi mamü ai 10 kaki ambeimbi sepurimindoane asu mamü pimayu. Rananimbo asu ram yimunde mbunda yiharindo wakindeandühi kokonda hoeindeamboe. ⁹ Ai kokora hoeireandühi ahandi ngunindi asu woriyimbu-rineandeimbi ranaheimbo hoafiyowohü yahoya, ‘Se robabidi hihifi-hihifindei, nga ro wandi kaki mafarahoayo ra hoeiriheamboanahi,’ meho. ¹⁰ Mare yahurai animbo, nindou moaruwai hohoanimo yumbü ai moaruwai hohoanimo hinigire haya aboedi hohoanimoayu ana, Godindi sünambeahindi nendi ai hihifi-hihifi-ndimboemo,” mehu.

Nindowenihü nimori ngoafi hinigire anguni mahu kafoefe hoafi

¹¹ Raniyu Sisas ai hoafiyuhüya, “Nindou mamü ai nindowenihü nimori yimbumarapiri. ¹² Asu akidi nimori ai afindambo hoafiyuhüya, ‘Napo sapo wambombuimbi-mayo ra ndawandiri,’ mehu. Raniyo asu afindi ai napo ra nimori yimbumbo yibobomareapiri.

¹³ Raniyu asu moai amätata akidi ai ahandi napo ra sagadüri mbura ranifihindi kaki ra semündü mbura anguni ngorü hifina mahu. Ranühi ahandi munguambo kaki mamikare mbiri-mafoareandi. ¹⁴ Ahandi munguambo kaki ra mbiri-foare hayamboyuane asu rani hifihü sesi wanoyowohü asu nimori ranai worambe nini kikefoefekoate-yuhü wembombomayu. ¹⁵ Raniyu ai hu nindou mamü ngoafi aharihündi ahandi ratüpurüyu randeimbimbo-mefiyuwa asu nümbürina koamaritheira moatei ginrinambo moanguimbo mahu. ¹⁶ Asu nimori ranahambo nindou ngorü ai-amboani moai sesi sagado raniyo wembomboyuhü nimi hisi hipiri moatei masahüsi ra sesimbo hohoanimomayu.

¹⁷ Asu süngunambo ndore hohoanimo yuwa mayowamboyu, ‘Wandi apendi ratüpurüyomo-rundeimbi aiana sesi afindi mbasihoemo. Nga ndanihü animboahi nda ro wembombo yifimbo yanggir-ayahi.

¹⁸ Ambe-hoango, nga ndühi hîningîndîhe hehea nga apembo hoafîndahandowohü anîmboya, “Ape, ro sîhambo asu Godîmbo moaruwai hohoanîmo-yahapîrimboanahî. ¹⁹ Hapondanî ana ro nindou aboedîyahîpoanî, nga ngîrî se wambo wandî nîmorî mbîsafîndîrî. Nga moanî se rando hîningîndowandîra sîhafî ratûpurîya rîhandeimbî nahurai tükûndaheamboane,” mbîsamboyahî,’ mehu. ²⁰ Ranîyu asu nîmorî ranai ranîhü hîningîre haya ahandî afîndî sowana ndamefiyu. Ai angunî ngahî sînuambe afîndî ai hoeirîrühî ahandî nîmorî ranahambo hîpoambomarîrî. Ranîyu asu afîndî ai pîpîyu hüfu warî kafoarîrî haya wakîkîhî-marûrî.

²¹ Nîmorî ai hoafîyuhîya, ‘Ape, ro moaruwai hohoanîmo-yamboanahî sîhambo asu Godîmbo amboanî. Nga hapondanî ana ro nindou aboedîyahîpoanî, nga ngîrî se wambo wandî nîmorî mbîsafîndîrî,’ mehuamboyo. ²² Asu afîndî ai ahandî ratûpurîyomo-rundeimbîmbo hoafîyuhî yahuya, ‘Nîmehûnou hoearî aboedî sowandûmo sîfomo yîhuruwurî. Asu warambeahîndî moatükunî kîkîfoarîwurî, yîrî hoearî gûdûndo. ²³ Asu burmakau nîmorî safeimbî manîngo ra hîfokoandu mandu houbmo anîmbo dagudîfîhûmbo hîhîfî-hîhîfî-ndefomboane. ²⁴ Wandî nîmorî nda yîfîmbomayuyosî, nga asu yangîrî haponda anûngu! Ai mafarîhoayuyosî, nga haponda hoeiarîhurî,’ mehu. Ranîyo ai sesesî-yomondühi hîhîfî-hîhîfî-memo.

²⁵ Asu amongo nîmorî ai nûmbûrambe nûngu mbura worîkîmî huane gita hoafîyowohü heirûmemo ra hîmborîmayu. ²⁶ Ranîyo asu ratûpurîyu-randeimbî mamîmbo düdurîrühî yahuya, ‘Nînimboe ndana?’ mehuamboyo. ²⁷ Asu ratûpurîyu-randeimbî ai hoafîyundowohüya, ‘Sîhafî amond-ai aboedî tükûmefiyu, nga ranîmboyo ape ai burmakau nîmorî mamî safeimbî hîfokoare mande hayambo sahusîfûhî hîhîfî-hîhîfîfayefî,’ mehu. ²⁸ Ranîyo asu amongo ai ngînîndîrîrühî moai sesesî-mayei ranambo hu, nga wanî. Ranîyo afîndî ai hu sesesî ranambe hombo hütîhütî-marûrî. ²⁹ Asu amongo nîmorî ai afîndambo yare hoafîyundowohüya, ‘Ro sîhambo afîndî hîmbanî moanî ratûpurîya rîhandeimbî nahurai hoafî hîmborîyahühi farîheheanîni marîhandî. Nga se moai wambo wandî wandafî babîdîmbo hîhîfî-hîhîfîyohü sesesîmbohûnda meme nîmorî amboanî sawandî. ³⁰ Nga sîhafî nîmorî ranana, sîhafî-mayo kakî ra nîmorehî wosîhoaforî hohoanîmoyei rîhûndeimbîyei-fîhî moendîre haya tükûmefiyu-ane asu ahambo burmakau nîmorî safeimbî ra hîfokoaro mamandowando,’ mehu.

³¹ Asu afîndî ai hoafîyundowohü yahuya, ‘Nîmoakîdou, se ro-dîbo manîmbafanesî, nga munnguambo moatükunî wandî-mayo ra sîhafane. ³² Sîhîrî hîhîfî-hîhîfî-ndefomboane nîmboe sapo sîhafî amond-ai yîfîmbo-mbuimbîyusî, nga asu haponda yangîrî tükûfî anûngu. Asu ai mafarîhoayuyosî, nga haponda hoeiarîhurî,’ mehu,” Sisas mehu.

16

Anîhondü aboedî hamîndî napo

¹ Sisas amboanî ahambo sünggurû-rundeimbîmbo hoafîyupurühî yahuya, “Nindou mamî ai napo afîndeimbîyu hayamboyo asu ahandî napo ra hîfandîmbo nindou ngorû serûmündü hîningîmarîrî.

Raniyomo asu nindou bidañi ai nindou ranahambo papi-hoafirürühi yahomoya, 'Bogori, sihañi napo ra mbiri-mafoareandi,' mehomondo. ² Raniyu asu napo afindiimbi-mayu ranai ahandi napo hifandandeimbi bogori-mayu ranahambo mborai yahundo hürüheirü mbura düdurirühi yahuya, 'Hoafi ra nunguriyo ro sihañi ratüpurü ranahambo himborimayahi? Nga se ngafi wandi kaki raninambo nini ratüpurüyo ramarowandi ra sürü papinda ndawandi, nga ngiri se wandi napo hifanda-randeimbindafi,' mehu.

³ Raniyu asu ratüpurü hifanda-randeimbi-mayu ranai aimbo hoafiyuhiya, 'Ro nungumandahe wandi bogori ai ratüpurü ranambeahindi raguanambo-areandiri ra? Roana hifi hiriimbo nginindiyahipoani asu aheimbo moako-moakombo amoanngimboanahi. ⁴ Ro fifirihamboanahi nine-moatükuni süngufeyowani nindou ai wambo semindindiri worinifendirimbo ra,' mehu. ⁵ Raniyo napo hifandandeimbi-mayu ranai ahandi bogorindi kaki masowandümo ranahamumbo mborai yahupuri hümarihepuri. Asu weangurühindidi-mayu ranahambo düdurirühi yahuya, 'Se nungunümbiyo wandi bogorindi-mayo kaki masowandifi?' mehundowamboyu. ⁶ Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 adükari hipiri weriyo,' mehuamboyu. Asu napo hifandandeimbi ai hoafiyuhi yahuya, 'Nimehünou sihañi ndüri paiaroweimbi pepa ra ndowandifi hawa 50 adükari hipiri pandowandi.' ⁷ Asükai ngörümbo düdurirühiya, 'Se ra nungunümbiyo masowandifi?' mehundowamboyu. Asu ai simbori hoafiyundowohü yahuya, '100 bek witiyo,' mehuamboyu, asu hifandandeimbi ai hoafiyundowohüya, 'Sihañi ndüri parundeimbi pepa ra sowandifi hawa 80 bek pandowandi,' mehu.

⁸ Raniyo asu napo afindiimbi-mayu ranai anihondumbo hoafikoate hifandandeimbi-mayu ranahambo hoafiyuhi yahuya, 'Se nini-moatükuniyo sihambo süngunambo tüküfemboayo ranahambo wudipoaporo hohoanimoayafi ra aboed-ane,' mehu. Nga ro hoafehapuri, nindou ai hifinindi moatükunimbo hohoanimoeyi arihündi ranai diboardorihoeimbi nahurai-anei, nga rananei asu nindou sürühehindeimbi ranaheimbo süngunambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo hohoanimo ra ngasündarhindiri.

⁹ Ro siheimbo hoafehandüri hifi ndanihündambo kaki napo rani süngumbo se nimorehi nindowenihü babidi ngunindimboehindi, nga süngunambo kaki semindimbo ra munguyoambe siheimbo ndemündündüri worinindeirani asu se koadürümbo koadürümbo nimateimboyei.

¹⁰ Nindou düdi ai akidou moatükuni ndore hifandarandi ana, asu adükari moatükuni amboani ndonde hibandambui. Nga asu ai akidou moatükuni ndofe hifandikoate-ayu ana, asu ngiri adükari moatükuni amboani ndonde hibandandi. ¹¹ Asu se kaki napo hifi ndanihündambo moaruwai ra ndofe hifandikoate-aye ana, asu se ngiri napo hondü ra hibadihündi. ¹² Se nindou ngöründi napo ndofe hifandikoate-ayafi ana, asu se ngiri napo sihei hondü ra ndondihi hibadihündi.

¹³ Nindou ngörü ai ngiri yimbu bogori nindouyafandi ratüpurümbi nungu. Nga nindou ranai ana bogori ngörü ranahambo moaruwaimbomdirühi asu ngörü bogori ranahambo ngusüfo pandirümbui. Se

ngɔrɪ kakimbo ratūpuri asu Godɪndi ratūpuri yiboboambo ngusūfo pandowapiri.”

Sisas ai ahinūmbi asu nginɪndi God hifandarandi ranahambo hoafimayu

(Matyu 11:12-13; 5:31-32; Mak 10:11-12)

¹⁴ Farisi nindou, kakimbo yangɔrɪ ngusūfo parundeimbi-memo, ranai ranɪ hoafi hihimboriyomo houmbo asu Sisasimbo tikifinambomaruɪ. ¹⁵ Ai simborɪ hoafiyupurūhi yahuya, “Seana nindouyei himboahū aboedɪ himboyomondūhanemo, nga God ana sihamundi hohoanimo ra fifireapurimbo-ani. Nɪne nindouyei himboahū aboedɪ hamɪndayo ra Godɪndi himboahū ana moaruwai hamɪndane.

¹⁶ Mosesɪndi ahinūmbi hohoanimo asu Godɪndi hoafi hoafiyomo rundeimbi-yomondɪ hoafi ra wataporimboru sinimombo asu Son ai tūkūfi nūnguambe kaimayo. Nga Son nūnguambe peyo haya asino ndanana God nginɪndi hifandarandi aboedɪ hoafi ra munguambo ngoafi tūkefeyo. Ranane asu God hifandarandi ranambe kefoefembo munguambo nindou ai hamɪndi tūtūnggarɪhehindɪ. ¹⁷ Hifi sūnū ranai mungundimboe, nga Godɪndi-mayo ahinūmbi hohoanimo ranana ngɔrɪ akɪdou-amboani awarɪndi hoeyo.”

Nimorehi semɪndihūnda hɪnɪngɪfembo yamundife hoafi

(Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ “Nindou dūdi ai ahandɪ nimorehi hɪnɪngɪre haya asu ngorū asemūdu ana, ai moaruwai wosɪhoaforɪ hohoanimoyumbo-ani. Asu nindou dūdi ai nimorehi horombo ahandɪ nindowenihɪ ai moei yahumbū asemūdu ana ai-amboani moaruwai wosɪhoaforɪ hohoanimoyumbo-ani.”

Napo afindeimbi asu Rasarusɪ-yafandi hoafi

¹⁹ Sisas ai hoafiyuhɪ yahuya, “Nindou mami ai kaki napo afindeimbiyu haya asu ai hoeari aboedɪ-aboedɪ yihuruyu haya munguambo si sesɪ aboedɪ sesūhi nɪmarū marandɪ. ²⁰ Nindou mami napo-koate ahandɪ ndurɪ Rasarus ai ahandɪ fi masimeɪ yangɔrɪyu haya napo afindeimbɪndi yipuri nafitambeihū nɪmarū marandɪ. ²¹ Ai napo afindeimbɪndi-mayo sesɪ fu fondɪwaminɪndi pɪndoani dagadɪ yahuayamboyu ramefiyu. Raniyo asu yaforɪ ai hei ahandɪ masimeɪ ra mongoarūhi marɪhūndɪ.

²² Sūngunambo Rasarus ai yifimayuamboyo asu sūnambeahɪndi nendi ai sowarūdūmo hafomo Abrahami-dɪbo hɪnɪngɪmarūwuri. Asu napo afindeimbi-amboani yifimayuwa hifi kamarɪhorɪ. ²³ Asu yifiafi ngoafihū napo afindeimbi-mayu ranai asūbusɪ afɪndi masemūdu. Asu ai himboyuane angunɪ goagu Abraham ai Rasarus parūmūdū haya manimbafanɪ. ²⁴ Ai hoafiyuhɪya, ‘Abraham, wambo hipoambo-rowandɪrɪ! Se Rasarus koarɪhaworanɪ hoe warɪ foare hūramūndi sūfo wandɪ amɪndasūmo kusɪmbɪreandɪrɪ, nga wambo hai hūfinambo mungunambo-arandɪrɪ,’ mehu

²⁵ Abraham ai hoafiyuhɪ yahuya, ‘Wandɪ nɪmori, se yangɔrɪ nɪmbafambe aboedɪ moatūkuneimbi-mayafi, nga asu Rasarus ai moaruwai mamaru. Nga asu ai haponda ndanihū aboedɪ mamaruwa asu se asūbusɪ asowandifi. ²⁶ Ngorū-moatūkuni ra ai hoe apoari afɪndi

mbusümondühi kíkíreamunimboane, nga ngírí dídai badíhoei ndühi düfu asu ngírí dídai badíhoei rühi düfu,’ mehu.

²⁷ Asu napo afindeimbi ai hoafiyuhí yahuya, ‘Ape, refe ana Rasarus koandihaworani apendi worina mbíhuwamboane. ²⁸ Ro hondahüfeimbi akohoandeimb-anahi rananímbo Rasarus ai hoafínduaní asübusí afíndí semíndí nafí kosíkoate-mbeyomondamboane,’ yahuhaya hoafímayu. ²⁹ Abraham ai hoafiyuhíya, ‘Ai ana Mosesíndí-mayo ahínümbí hohoanímó asu Godíndí hoafí hoafiyomorundeimbi sürü papímarundí ra hoeíndündühi fifíríndumboemo.’ ³⁰ Napo afindeimbi ai hoafiyuhí yahuya, ‘Waní, Ape Abraham! Nindou düdi yífíhündí ahamumbo sowana ahu ana, ai ahamundí moaruwai hohoanímó ngorü süngundündühi asu aníhondümbo-ndumboemo.’ ³¹ Abraham ai hoafiyundowohü yahuya, ‘Asu ai Mosesíndí hoafí hímboríkoate-yomo, Godíndí hoafí hoafiyomorundeimbi-yomondí hoafí hímboríkoate-ayomo ana, asu ngírí nindou yífyeimbi-yei hoafí amboaní hímboríndomo,’ mehu.

17

Moaruwai hohoanímó ai aníhondümbofe hohoanímó hífinambore arandí

(Matyu 18:6-7; 18:21-22; Mak 9:42)

¹ Sisas ai ahambo süngurürü-rundeimbímbo hoafíyupurühí yahuya, “Awi süngunambo mamíkarambo moatükuní moaruwai tükündí femboe asu raní süngumbo wambo nímorehí nindowenihí ai moaruwai hohoanímondeimboyei. Hípoanímboe-mbouanei nindou düdi nímorehí nindowenihí ranaheimbo rareandaní moaruwai hohoanímóayeí. Nindou ranahambo ana moaruwai hamíndí anímbo tükündí femboe. ² Asu ai rareandaní nímorí akídíbou ndanai moaruwai hohoanímóayeí ana nindou ranahambo amíndasümoambe nímoeí hondí wofífihi kífemburímbo hoe hohoeambeahí pífiyuwaní hanü yífímbo ra aboedane. ³ Ranímbo-hündambo anímbo se híbadíhümbo. “Asu síhafí wandafí ranai moaruwai hohoanímonduaní se ahambo hoafíndafühi, síhafí moaruwai hohoanímó ra híningíndowandí mbísafíndo. Asu ai ahandí moaruwai hohoanímó ra híningíndeandaní ana, se ahambo amboawi mbísafí. ⁴ Asu nindou ranai síhambo mamí síhí 7-mbo moaruwai hohoanímóyu mbura asúkaí 7-mbo hu síhamboya, ‘Karíhasí, ro síhambo moaruwai hohoanímó-mayahaníní,’ ehü ana, ahandí moaruwai hohoanímó ra amboawi mbísafí,” mehu.

Aníhondümbofe hohoanímó

⁵ Ahandí hoafí sowandümo homorundeimbi ranai Adükarímbo hoafíyomondühi yahomoya, “Se rarowandaní yíhoeí aníhondümbofe ra afíndímbeyo.” ⁶ Mehomondamboyu asu Adükarí ai símborí hoafíyupurühí yahuya, “Asu síhamundí aníhondümbofe ranai mastet hoarí nahurai akídouayo-amboaní se nímí ndanahambo hoafíndímondühi anímboya ‘Fíríhoeí hawa ahasíhari kameihí hafímbo hoe hohoeambe nímbaí,’ mbísímondaní asu nímí ranai se hoafímemo süngu randí femboe,” mehupurí.

Ngorü nindoundí ratüpuríyu-randeimbíndí ratüpurí

⁷ Sisas ai hoafíyuhí yahuya, “Nindou mamí seambeahíndí ai ahandí ratüpuríyu-randeimbi ranai ngu nümbürambe hífi híríndu

asu sipsip hifandinda mbundambo asukai worinambo duduwan, ai hoafindu-ndowohüya, 'Nimehinou sinifi nimarifimbo sesi sowasifi,' mambüsendoyo? ⁸ Wani, nga ahambo animboya, 'Wandi boatei sesi ra didiboadondo ndao hawambo animbo asu se hoeari güdo mbunda nimandifi hibadandirani ro boatei sesi dagadi hoe ndimindahaimbo nimandihani animbo asu se shafi sesi ra süngu dowadifi,' mbüsümbui. ⁹ Asu bogori nindou ranai ahandi ratüpurüyu-randeimbi nindou ranahambo hihifimandüryo ahandi hoafi himboriyuhü süngumareandi ranimbo-hünda? Wani. ¹⁰ Ranimbo-hündamboane se-amboani God ai hoafimayu ra mungu ratüpurayomo ana se randu hoafindimondühüya, 'Roana aboedi ratüpurüyefi rihundeimbiyefipoani, nga rani ratüpurü ranana yihoeifimbo ratüpurindimo yahu hoafimayu raniyo ratüpurümayefi,' mbisimo."

Sisas ai mimanho masimeimbi nindou 10 aboedimareapurü

¹¹ Sisas ai Serusarem ngoafina yare huhüyu Sameria asu Gaririyafe hifi yipupuiambe nafi mahu. ¹²⁻¹³ Ai hu ngoafi mamü ranihü tüküfiyuwane, nindou 10 mimanho masimeimbi ranai homo ahambo nafihi hoeimarüwuri. Ai anguni nimgomombo raru mngiyomo hoafiyomondühi yahomoya, "Sisas! Nindou Adükari! Se yihoeifimbo hipoambo-rowamuni," mehomondo. ¹⁴ Asu Sisas ai ahamumbo hoeireapurühi hoafiyupurühi yahuya, "Se ngomo Godimbo sesi shourundeimbi ahamumbo animbo shamundi fi ra nafuindimondani animbo asu ai tumbürüpuramboane," mehu. Ai nafi homondane ahamundi fi ranai asukai aboedi tüküme feyo.

¹⁵ Asu nindou mamü ahamundi mbüsümo ranai hoeireandani ahandi fi ranai asukai aboedi-mayowamboyo, ngoafinambo hihirifi huhü puküna hoafiyuhi Godimbo aboed-ani mehu. ¹⁶ Nindou ranai hu Sisasindi yirikimi piyu yanggüumbo hihifimarüri. Nindou ranai ana Samariahündüyu. ¹⁷ Sisas ai nindou ranahambo hoeiriri haya hoafiyuhi yahuya, "10 aboedimayafundi. Nga asu ngörü 9 ra nünguyafunda? ¹⁸ Asu nimboe nindou ngörü srambeahindi mamü ndanai yangiri süni Godimbo hihifarüra?" ¹⁹ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoafiyundowohü yahuya, "Botiyafo hawa hafi, nga shafi anihondümbofe ranaiyo aboedambo-mareanini," mehundo.

Nindou Hondü ranai weindahi tükündüfimbui
(Matyu 20:23-28; 24:37-41)

²⁰ Farisi nindou ranai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, "Nüngüsümboani God nginindi hifandarandi ra tükümandifea?" mehomondamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "God nginindi hifandarandi ranai tüküfemboayo rani-moatükuni nafuimbohünda ngiri nini-moatükuni tükündifeyoani nindou ai ahei himboarinambo hoeindihindi. ²¹ Ai ngiri randhi hoafindeihüya, 'Hoeirühi aiana ndani,' mbisei asu 'Goagu ra' mbisei. Nimboe, sapo Godindi nginindi ranana sihei mbüsümo-ane engoro."

²² Raniyo asu ahambo sünggurü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, "Sünggunambo rani-moatükuni ranai tükündifemboe, rananimbo se Nindou Hondüdi si ra hoeifembo afindi hohoanimo-ndimboemosi, nga se ngiri hoeindundi. ²³ Ranimambo shamumbo hoafindeihüya, 'Hoeiru, aiana goagu anügu ra' mbisei asu 'Hoeiru, aiana ndanügu,' mbiseimboyei, nga se yowanü anihondümbofeihü

ho kokopoani. ²⁴ Sapo wabürüsi ranai sünü ngorü hımborani tüküfe haya ho ngorü hımborani kararamındo, yahurai anımbıo ndımbıoe Nindou Hondü ai ahandı tüküfembo sihi ra. ²⁵ Nga asübusı afındı boatei ndemündı mbundambo asu nindou ndanı simboanı anımbıoei ranai ahambo daboadı hıhırındıhorı mbundühımbıo-ndeianı anımbıo ndımbıoe.

²⁶ Horombo Noa nınguambe ramefeyo yahurai anımbıo Nindou Hondü ranai tüküfemboyuambe-amboanı randıfemboe. ²⁷ Sapo Noa nınguambe nindou afındı ranai sesı sahüsi, hoe simındeı, nımorehühıyafu, anamındühıyahi raraorühı heımbıo mamı bıdıfıranambo sihi Noa ai botambe mafarıfıyu-wamboyo hohoambu afındı ranai kosowohü nindou ra hıfokoako-mafoareandı.

²⁸ Horombo Rot nınguambe ramefeyo yahurai anımbıo ndımbıoe. Munguambo nindou ranai sesı sahüsi hoe simındeı, napo pemıyeı, kaka semındımbıo koarıhehi, nımbürı hıfırıhi, worımborühı raro-marıhündı. ²⁹ Nga Rot ai Sodom ngoafı ra hınıngıre haya hu simboanı hai asu sarfa nımoeyı ranai hoe nahurai sünambeahındı pütapıyowohü munguambo nımorehı nindowenihı hıfokoako-mafoareandı.

³⁰ Mamı yahurai anımbıo Nindou Hondü ranai weındahı tüküfi simboanı amboanı randıfemboe. ³¹ Ranısimboanı nindou ngoafıhü amaru ranai ngırı kebuai ahandı napo worambe engoro ra ndemündü. Asu mamı yahurıane nindou nımbürambe anıngu ranai ngırı ahandı worınambo hıhırındüfi ngu. ³² Sapo Rotındı nımorehımbıo tüküme feyo ra se hohoanımondımo. Ai hıhırıfe ngoafı hoeımareanda yıfımayo. ³³ Nindou dıdıyeı ahei yangırı nıngo ranahambo afındı hohoanımoeyihı kıkıharıhümündı ana, awarındıhoemboe. Nga nindou dıdıyeı ahei yangırı nıngo ranahambo afındı hohoanımoate-ayeı ana, aboedambo-ndıfemboe. ³⁴ Ro sıhamumbo hoafehapurı, nindou yımbu ranai mamı fondıwamı guguiyafanı apafanı ra God ai ngorumbo nderümündühı ngorü rande apofondıwamı dıgeırümbui. ³⁵⁻³⁶ Nımorehı yımbu ranai mbanı hırayafe ra God ai ngorumbo ndemündühı ngorü rande hınıngıdeambui,” mehu. ³⁷ Sisasımbıo süngıurü-rundeımbı ai düdurüwurühı yahomoya, “Ranımoatükunı ra nahü tükümandıfea?” Asu Sisasımbıo simborı hoafıyupurühı yahuya, “Yıfınımo ko yangırowohü ana, koaheımbı-ane hei sahüsi arıhündı,” mehu.

18

Nımorehı kai asu yıbobore-randeımbı-yafe kafeıfe hoafı

¹ Sisasımbıo süngıurü-rundeımbımbıo dıdıbafıferambo yıboaruko-ndımbıoemo yahu haya kafeıfe hoafı mamı yamundıfıpurımbıohündı hoafımayupurı. ² Sisasımbıo yare hoafıyuhı yahuya, “Mamı adükarı ngoafıhü nindou yıbobore-randeımbı mamı ai manıngu. Aiana moai Godımbıo yıhımbıoyu asu nındoumbıo afındı hohoanımoıyo randı. ³ Ranıyo adükarı ngoafı ranıhü nımorehı kai nıngo haya ho nindou yıbobore-randeımbımbıo hüti hoafıyondo randühıya, ‘Wandı hürütümbı ai wambo hürütarandırı, nga se wambo hoafı yıbobore ra farıhawandırı,’ meho.

⁴ Gedühı safıyu nindou yıbobore-randeımbı ranai nımorehı ranahambo fehefembo moeyı mehu. Nga humbo süngıunamboıyo ai ahandı

fimbo hoafi-yuhiya, ‘Sapo ro moai Godimbo yihimboya asu nindoumbo hohoanimoya rihandi. ⁵ Nga nimboe nimorehi kai ranai munguambo si wambo tinirifo sai arandimbo animbo ro ahambo fandihehe hehea ahandi papi-hoafi ra himborinda. Asu ro refekoate-ayah ana wambo sowana munguambo si didi ndandan wambo sungunambo garibindea-ndirimboe,’ mehu.

⁶ Asukaiyu Adukari ai hoafi-yuhi yahuya, “Se nindou yibobore-randeimbi moaruwai ranahandi hoafi ra himboriyomo. ⁷ Nimorehi nindowenih God ai wandanei yahundureimbi ranai nimbiniimbi si munguambo Godimbo arani aranayei ra aheimbo fehefenduri-koate-manduyo? Asu awi fehefenduri-koate ahei hoafi ra hihimboripo-manduyo? Wani. ⁸ Nga ro sihamumbo rarihe hoafehapuri, ai ahei papi-hoafi ra nimehunou himborinduhü yibobondeambui. Nga Nindou Hondü ai kudumbo nimorehi nindowenih hifi ndanihu animboei ahei anihondumbofe ra hoeimandeyo?” mehu.

Farisi nindou asu takis kaki semündü-randeimbi-yafandi kafoefe hoafi

⁹ Nindou bidifiri ai ahamundi fimboya aiana mbumundi hamind-anemo, nga ngorü nindou aiana mbumundi-yomopoani ehomo ranahambo Sisas ai kafoefe hoafi hoafimayu. ¹⁰ “Mamimbo nindou yimbu ranai didibafifembohünda Godindi worina mahafani. Mami ai Farisihündü asu ngorü ai takis kaki semündü-randeimbi-yu. ¹¹ Farisihündü ranai ahandipoanimbo nungumbo ngusüfoambe didibafifihiya, ‘God, ro sihambo hihifarihanini, roana moai nindou bidifiri rarihi arihündi sungurihe hehea dibokoriya, tikai hoafiya asu nimorehi sisihimoya rihandi. Nga roana nindou takis kaki semündü-randeimbi gogu rani nahurai-yahipoani. ¹² Ro mami wik ranambe yimbumbo sesi wehiya asu munguambo moatükuni ro asahamindihü ra 10 yiboborihe hehea sihambo mami bidifiri sihehe arihandi,’ mehu.

¹³ Nga takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai ahandipoanimbo akidou anguni safi manüngu. Ai sünambe himbo-koate mbiro türe nungumbo ahandi ngusüpoahühi purükireandühi yahuya, ‘God, ro moaruwai hohoanimoya rihandeimb-anahi, nga se wambo hipoamborowandiri,’ mehu. ¹⁴ Ro sihamumbo hoafehapuri, takis kaki semündü-randeimbi-mayu ranai worinambo nguwan ai animbo Godindi himboahü mbumundi nindou-ndümbui, nga Farisi nindou ana wani. Sapo mami yahuraiane nindou didiyei ahei fimbo hifinambo-arihindi aheimbo God ai botindearümbui. Nga asu nindou didiyei ahei fimbo botarihindi aheimbo God ai hifinambo-ndearümbui,” mehu.

Sisas ai nimoakidiboumbo hinngirihindüra wambo sowana mbüsühüsi, mehu

(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Raniyei nindou bidifiri ranai Sisasimboya ai wari nande haya didibafi-mbifindüra sei hehi nimoakidibou fufurihümündinduri tükümehind. Nga asu ahambo sungururü-rundeimbi-memo ranai nindou ranaheimbo nginindi-marunduri. ¹⁶ Nga asu Sisas ai hoafi-yuhi yahuya, “Nimoakidibou ra aheimbo hinngindihindüra ndühi wambo sowana mbüsühüsi, nga ngiri bobohindundüra. Sapo God nginindi hifandarandi ra niori akidibou ndahurai aheiane,”

mehu. ¹⁷ Sisas yahuya, “Se nda fifirindundi, nindou didiyei God nginindi hifandarandi ra nimoakidibou sahümundi arihündi nahurai semindikoate-aye ana, ngiri keboehindi, nga wani,” mehu.

Nindou napo afindeimbi ai Sisas-dibo wataporimayu
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Suda-yafe bogori nindou ranai Sisasimbo düdurirühiya, “Nindou yamundo-randeimbi aboedi, ro yangiri koadürü koadürümbo nimgombo ra nini-moatükunü nünungondihendühi mandahamindihaha?” mehundowamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundowohü yahuya, “Nimboe se wambo aboedi asafa? Moai nindou didi ai aboediyu, nga God yangir-ani aboedayu. ²⁰ Sapo se ahinümbi hohoanimo ra fifirowandi: Se yowanü nimorehi sisihimoyo asu anamandihandü birabiriyopoani, wosihoafori hoafiyopoani, nindou hifokoefepoani, hümbughünüyopoani, se yowanü ngorümbo tikefe-hefe papi-hoafiyopoani, asu se sihafi me-apembo ahinindafühi ahafe hoafi himborindafi,” mehu. ²¹ Nindou ranai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Ro nimori akidouyahambe peya hehea hambo hapondani ro rani ahinümbi ra süngurihe arihandi,” mehu. ²² Sisas ai rani hoafi ra himboriyu haya, simbori hoafiyundowohü yahuya, “Awi mamü moatükunü se randowandi. Sihafimayo napo ra nindou ngorümbo dabadürühi ranifihindi kaki asowandifi ra napo-koate-yeimbi ranahe-imbo dabadüri. Rananimbo se sünambe napo afindeimbi-ndamboyafi. Rani boatei rani-süngundo mbundambo animbo asu wandi süngu didifi,” mehu.

²³ Nga nindou ranai Sisas hoafimayu ra himboriyu haya ngusüfoambe nimbiimayu, nimboe sapo ai napo afindeimbi wambo. ²⁴ Sisas ai horirani mayoa hoafiyuhi yahuya, “Nindou napo afindeimbi ana God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo tñjümbane. ²⁵ Ninihondi mamü ahandi ndüri kamer ranai ana hoeari kakimbo nir ambenafi kefoefembo tñjümbiyopoani, nga nindou napo afindeimbi ai God nginindi hifandarandi ranambe kefoefembo ana, tñjümbane,” mehu.

²⁶ Nindou bidifiri ranai hoafi ra himboriyehihi düdurihorühi seiya, “Asu refe ana, nindou didi ai yangiri koadürü koadürümbo manüngua?” ²⁷ Sisas ai simbori hoafiyuhiya, “Nini-moatükunüyo nindoumbo tñjümbayo ra Godimbo ana tñjümbiyopoani,” mehu.

²⁸ Asu Pita ai hoafiyuhi yahuya, “Awi! Ro yihoeü ngoafi hinngirihu hohu sihafi süngu masinefi,” mehundowamboyu. ²⁹⁻³⁰ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondümboanahi hoafehapurü, nindou düdi God nginindi hifandarandi ranaham-bohünda ahandi ngoafi, nimorehi, akohoandi, boagiri nimoakidibou hinngareandüri ana, hifi ndanihü God ai aheimbo afindi moatükunü dagadürümbui. Asu süngunambo aho ra yangiri koadürü koadürümbo nimgo ra ndahümündimboyeyi,” mehu.

Sisas ai yifiyo hefe yifihündi botifembo-mayu ranahambo asukai hoafimayu

(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

³¹ Sisas ai süngururü-rundeimbi ¹² sepurimündü hinngireapurü haya hoafiyupurühi yahuya, “Himboriyomol! Haponda sihiri Serusareminambo anefi ahahifi. Ranihü animbo sapo

Godindĩ hoafi hoafiyomo-rundeimbi nindou ai Nindou Hondũ ranahambo nĩni-moatũkuniyo tũkũfembo horombo sũrũ papĩru masĩhoemo ra anĩhondũ tũkũndĩfemboe. ³² Ai ahambo ndĩfoyei warĩhũndũwuri-mboemo. Rananĩmbo ahambo tĩkĩfĩnambondĩhorĩ, tũrũfoefe hoafĩndei, asu ŋguri tĩfĩndahi raraondĩhũmboyei. ³³ Rananĩmbo asu ahambo ndũfuri ndũfuri-boadũwuri mbundũmbo hĩfokoandũwuri-mboemo, ŋga ŋgĩmĩ sindo haya sũngunambo asũkai botĩndũfimbui,” mehu. ³⁴ Ŋga asu ahambo sũngrurũ-rundeimbi ai moai hoafi ra tũrũfoaru fĩfĩrundi. Hoafi ranahandĩ nĩmĩndĩ ra moai ahamundi hohoanĩmoambe weindahĩfeyo. Asu ai moai Sisas nĩmboe hoafĩmayu ra akĩdou-amboanĩ fĩfĩrundi.

Sisas ai nindou hĩmboatĩharĩ moako-moakoyu-randeimbi aboedĩmarĩrĩ

(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Sisas ai Seriko ŋgoafĩkĩmĩ huane nindou mamĩ hĩmboatĩharĩ nafĩkĩmĩ nĩmarũmbo nindou heiyani kaka napombo moako-moakoyu marandi. ³⁶ Ai hĩmborĩyuwanĩ awai nendi afĩndĩ ranai tũmareandamboyu, asu nindou ranaheimbo dũdureandũrũhĩ yahuya, “Nindou ra nĩnĩhũnda?” mehundũramboyo. ³⁷ Asu nindou ranai seiya, “Sisas Nasaretĩhũndĩ ranai ndanafi masĩnuamboanĩyefĩ,” mehomondamboyu. ³⁸ Nindou hĩmboatĩharĩ ranai pukũna hoafi karĩhoeihũ hoafiyuhĩ yahuya, “Sisas, Defitĩndĩ ahurĩ, se wambo hĩpoambo-rowandĩrĩ.”

³⁹ Asu nindou horomboyahi masĩnei ranai ŋgĩnĩndĩ hoafiyahũndowohũ seiya, “Se hoafi kĩkĩrandĩfĩ,” maseiamboyu. Asu nindou ranai asũkai hoafi pukũna karĩhoeihũya, “Sisas Defitĩndĩ ahurĩ, se wambo hĩpoambo-rowandĩrĩ,” mehuamboyu. ⁴⁰ Raniyo Sisas ai hu nũngumbo nindou hĩmboatĩharĩ ranahambo ahambo sowanambo semũndũhombo hoafĩmayu. Nindou ranai hu manũnguwa Sisas ai dũdurĩrũhĩ yahuya, ⁴¹ “Ro sĩhambo nĩnĩ-moatũkuni nũnũngufenĩmboyo se hohoanĩmoayafa?” mehundowamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nindou Adũkarĩ, ro wandĩ hĩmboarĩ ra asũkai aboedĩmbeyowa samboanahĩ.” ⁴² Sisas ai sĩmborĩ hoafiyundowohũ yahuya, “Sĩhafi hĩmboarĩ ra aboed-ane. Sĩhafi anĩhondũmbofe ranĩ sũngumboyafi se aboedayafi,” mehu. ⁴³ Asu mamĩharĩ ahandĩ hĩmboarĩ ranai bĩrĩmahoyowamboyu Sisasĩndĩ sũngu huhũ Godĩmbo aboed-ani mehu. Nindou afĩndĩ ranai ranĩ-moatũkuni ra hoeirĩhinda mayoa ai-amboanĩ Godĩmbo aboed-ani masei.

19

Sisas ai Sakiusĩndĩ worĩna mahu

¹ Sisas ai Seriko ŋgoafĩ mbusũmo nafĩ hu ŋgasũnde haya mahu. ² Huane asu nindou mamĩ ranĩ ŋgoafĩhũ mamaru ahandĩ ndũrĩ Sakius ai napo afĩndeimbi, takis kaka sowandũmo-rundeimbi-yomondĩ bogoriyu. ³ Ai Sisasĩmbo nũngunahurai nindouyu yahuhaya hoeifimbo mehu, ŋga nĩmorehĩ nindowenihĩ afĩndĩ burĩyeimbo ahambo hoe-fimbo fondĩ gũmarĩhinda asu Sakius ai bodĩfo wambo ranĩmbo ŋgĩrĩ ahambo hoeindĩrĩ. ⁴ Raniyu asu ai horombofi pipiyu hu haya nĩmĩndĩ nĩmoamo mahafu Sisasĩmbo hoeindĩhinĩ yahuhaya. Ai fĩfĩre

haya Sisasimboya nafi mamí raní nafi anímbo düdü haya ngumbui yahuhaya.

⁵ Raniyu Sisas ai raníhü tüküfi asu nímíwamí nímóamo hímboyuhü Sakiusimbo hoafiyundowohü yahuya, “Sakius, se kosífoao, hapoana ro síhafí worambe dídí nímándímboyahí,” mehando. ⁶ Raniyu ai nímehúnou kusífoendühi ngusúfoambe híhífi-híhífiyuhü Sisasimbo ahandí worí na serümündü mahu. ⁷ Nga munguambo nindou ai Sisas Sakius díbombo mahafandí ra hoeiríhi mburíhü asu momorí hoafíyeihí seiya, “Ai ahu ranana moaruwai hohoanímoyurandeimbíndí worí namboani,” masei.

⁸ Raniyo Sakius ai nüngumbo Adükárimbo yare hoafiyunduwohü yahuya, “Adükári se hímboríyafí, hapoana wandí-mayo mungu moatükuní ra yíbobondíhe mbundíha nindou napokoate-yeimbímbo ngorü bídífirí ndehamboyahí, asu nindou ngoründí-mayo takis kákí wosíhoafí hoafíya hehea sahamíndíheimbí ana, asúkai yimbuyimbumbo híhíríndahe nga ndahandomboyahí,” mehu.

⁹ Ra-mehuamboyu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Hapoana God ai nímórehí nindowenihí worí ndambeahíndí aboedambo-reandürühani. Nímboe, nindou ranamboa ai Abrahamíndí amóao-ani. ¹⁰ Nindou Hondü makusu ranana sapo nindou awaríhehindeimbí kokoyondürí aboedambo-fendürímboyu makusu,” mehu.

Nindou 10 kákí masowandümo kafoefe hoafí
(Matyu 25:14-30)

¹¹ Raríhi nímórehí nindowenihí afíndí ranai hímboríyeiane, asúkai Sisas ai aheimbo kafoefe hoafí mamí hoafímayundürí. Nímboe sapo ai Serusarem fikímí akímímayuambo nindou ranai raríhi hohoanímoyeihíya, God ngíníndí hífandarandí ra nímehúnou anímbo tükündífemboe, masei. ¹² Asu ai yare hoafíyuhí yahuya, “Mamímbo ana bogorí nindou mamí anguní hífína ahambo adükári bogorímbofi híhínngífimbohúnda mahu. Bogorímbofe mbuiyombo asúkai ngoafínambo híhírífe hombo hohoanímomayu. ¹³ Nga ai hombo yahuhaya ahandí ratüpuríyomo-rundeimbímbo mborai yahupura mahomondamboyo gorínambo nafümbí kákí hoarí nindou mamamímbo yimbureapurühí yahuya, ‘Se kákí nda ndowandümo houmbo bídífirí kákí semíndímbohündambo ratüpuríndímondaní ro asúkai tükúndaheamboane,’ mehupurí.

¹⁴ Nga asu mamí raní ngoafíhündí ranai nindou ranahambo yíboarukomaríhorí. Raniyo ai huane nindou bídífirí koamaríhehipura bogorí nindou mahúfu ngoafína hoafí sowandümo hífomo hoafíyomondühí yahomoya, ‘Ro moei asefí nindou ranahambo bogorímbofembo ana,’ mehomo. ¹⁵ Nga asu nindou ranai adükári bogorímbofi mbura ngoafína híhírífi mahu. Ai híhírífi hu nímárumbo ahandí ratüpuríyomo-rundeimbí ranahamumbo nímehúnou hoafímayupurí ahambo sowana howaní gorínambo nafümbí kákí hoarí masagapurí ranífihi nüngunümbí mbasowandümo yaho düdufepurímbohúnda.

¹⁶ Nindou ngorü ai boatei horombofi süni hoafíyuhí yahuya, ‘Adükári, ro síhafí-mayo gorínambo nafümbí kákí hoarí mamí ranínambo bídífirí kákí semíndímbo ratüpuríyambo kákí hoarí 10 masahamíndíhi,’ mehu. ¹⁷ Asu bogorí ai yare hoafiyundowohü yahuya,

‘Se aboedi ratüpurî ramarowandi ra aboedi hamîndî hondü-ane, ranîmoatükunî akîdou ra se dîboadoro hîfandîmarandî. Ranîmboanahî asu ro sîhambo ngoafi 10 se hîfandîmbohûnda hîningarîheandî,’ mehu.

¹⁸ Asûkai ratüpurîyu-randeimbi ngoorü ai süni hoafîyuhî yahuya, ‘Adûkari, ro sîhafi-mayo gorînambo nafûmbî kaki hoarî masawandî ranînambo kaki semîndîmbo ratüpurîyambo hondahûfeimbi kaki hoarî masahamîndîhî,’ mehu. ¹⁹ Asu bogorî ai yare hoafîyundowohü yahuya, ‘Ro sîhambo hondahûfeimbi ngoafi hîbadandî sa hehea hîningarîheandî,’ mehu.

²⁰ Asûkai ngoorü ai süni hoafîyuhî yahuya, ‘Adûkari, gorînambo nafûmbî kaki hoarî sîhafi-mayo nda, ro hoearambe parîhe hîmondîhe sîheheanda mengoro. ²¹ Nîmboe sapo ro hoeirîhenîna, se ngînîndîyafi-randeimbi nindoumefambo. Sapo nîni-moatükunî nindou bîdîfirî ai sîhehinda se sowandîfi asu sesî amboanî bîdîfirî nindou ai hîfirîhinda se sowandîfi arandî ranîmboanahî ro sîhambo yîhîmboayahî,’ mehu. ²² Ranîyu bogorî ai nindou ranahambo yare hoafîyundowohü yahuya, ‘Se nindou moaruwai ratüpurîyafi randeimb-anafi. Sîhafi ranî süngumbo anîmbo sîhambo hîhînde papi-hoafîndanînimboe. Sapo se fîfirîrowamboanafi ro ngînîndîya rîhandeimbi nindou-anahî, asu ro bîdîfirî nindou ai napo sîhehinda sahamîndî asûkai sesî hîfirîhinda sahamîndî rîhandeimb-anahî. ²³ Asu nîmboe se kaki wandî benambe sîhefekoate-mayafa? Sapo rananîmbo ro hîhîrîfe kosîhü wandî kaki ra bîdîfirî ranîfihîndî kameihî hîhîrîhe sahamîndî,’ mehu.

²⁴ Nga bogorî nindou ranai nindou akîmî burîmemo ranahamumbo yare hoafîyupurühî yahuya, ‘Se ahandî-mayo gorînambo nafûmbî kaki hoarî ra sowandûmo mburumbo nindou kaki hoarî 10 masemûnda ahambo dabudo,’ mehu. ²⁵ Asu ai raru hoafîyîmondowohü yahomoya, ‘Adûkari, nindou ranai ana ndeara 10 kaki hoareimb-ani,’ mehomo. ²⁶ Nga asu bogorî nindou ranai hoafîyuhî yahuya, ‘Ro sîhamumbo hoafayahî, nindou bîdîfirî napo afîndeimbi aiyomo aiana asûkai bîdîfirî napo ndowandûmboemo, nga nindou ai napo akîdouyeimbi-mayei ranahei warambeahîndî ana ngoorüfemboane. ²⁷ Nga asu wandî hürütûmbî-memo, sapo wambo adûkari bogorîmbofembo yowanî mehomo ranahamumbo ndühî sowapurîndûmo sîfomo wandî hîmboarühî hîfokoarûpurî!’ mehu. ²⁸ Sisas ai kafeefe hoafi ra hoafîyu mbura asûkaiyu Serusaremîna mahûfu.

*Sisas ai adûkari bogorî nahurai Serusarem ngoafambe mahu
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Son 12:12-19)*

²⁹ Sisas ai Betani asu Betfage ngoafîkîmî tüküfi Orif Wafu sei-arîhündî-kîmî homondühîyo ahambo süngrurü-rundeimbi yimbu horombo koamarîhepîrî. ³⁰ Asu ai yare hoafîyupîrühî yahuya, “Se ngoafi gebü anango ranînambo ngafanî. Ranühî se dongi mamî hoarîfî hoeindîneanda wofîna hîmondîndûmo hîningîndumboemo ra moai nindou dîdî ai-amboanî horombo ranîwamî nîmaruwani serîmîndî ho-randî. Asu wofî fufurîgene mbundîna wambo sowana ndowandîfanî dügüfanî. ³¹ Asu nindou ngoorü ai sîhafanîmbo düdundîfihîya, ‘Nîmboe se dongi ra fufurarîheneandî?’ mbûsuwanî asu se ahambo hoafîndafînandowohüya, ‘Adûkari ai bîdîfirî moatükunî

refembo dongi ranambo hoafi mayuambo anihoandi,' mbisafani," mehu.

³² Sisas ai koamar+hep+ra hafani hoeir+neanda dongi hoarifi ranai ahafani+ambo hoafi mayupiri süngu ramefeyo. ³³ Rani yimbu ai dongi ranahambo hapoadumbo wofi fufur+hoef+neanda rani afindi ai ahafani+ambo yahuya, "Nimboe se dongi ra wofi fufurar+heneanda?" mehu. ³⁴ Nga ai hoafiyafandühi safaniya, "Adükari ai bidingiri moatükun refembo dongi ranambo hoafi mayuambo anihoandi," masafani.

³⁵ Raniyafani asu dongi ra Sisasi+ambo sowana sowandifani mahafani. Asu ai ahafandi-mayo war hoandarümbi ngis+ihari hoeari dongiwami nand+ne mbur+na Sisasi+ambo raniwami hin+ngi+marüwuri. ³⁶ Ai dongiwami nimarü haya Serusarem ngoafikimi mahuwamboyei nindou bidingiri ahei war hoandarümbi ngis+ihari hoeari ra nafini ahambo homböhünda kurimar+hinda raniwami mahu. ³⁷ Sisas ai Serusarem ngoafinambo huhü Orif Hifi Wafu hani nafi tüküfeambefiyuane, nindou afindi ahambo sünguri+horir+hündeimbi ranai hihifi-hihifimaye. Sapo ai müngu hepün+feimbi moatükun hoeimar+hindi rani+ambo-hünda ai puküna hoafi karihehindühi Godimbo adükar-ani masei. ³⁸ Ai hoafiyehi seiya,

"Adükari bogori ai Adükarindi süngu akusu

ranahambo God ai aboedi-aboedimbiriramboane.

Sünambe münguambo ai aboedi amarei

asu God nimomo hamindi hondü anüngu ranahambo aboed-ani
mbisei-amboane,"

Buk Song 118:26

masei.

³⁹ Nga Farisi bidingiri nindou ranahei mbusümo burimemo ranai Sisasi+ambo raru hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, sihambo sünguri+hünini-r+hündeimbi ranaheimbo hoafindafani animbo ai ahei hoafi kibokimbi+r+hümündi-amboane!" mehomo. ⁴⁰ Nga asu Sisas ai simbori yare hoafiyupurühi yahuya, "Ro sihamumbo hoafayahapuri, nindou rani hoafi ra hoafikoate-aye ana, nimoei ai-amboan puküna hoafindeimboyei," mehu.

Sisas ai Serusarem+ambo aran+inambomarandi

⁴¹ Sisas ai Serusarem ngoafikimi huhü ngoafi ra hoeireandühi ahambo aran+inambomarandi. ⁴² Ai yare hoafiyuhi yahuya, "Serusarem, haponda ndani sihi se aboedi nimarimbo hohoanimo nimindi ra fifi+imbarowa-mbonana, aboedyo. Nga hapondani ana awi rani-moatükun ra moai se hoeirowandi. ⁴³ Mami simboan süngunambo ana nindou sihambo hürüturun+neimbi ranai hifi sihafi ginirikimi wakindimondühi püpindu difomombo sihambo münguambo gündün+nimboemo. ⁴⁴ Rananimbo sihambo moaruwaimbo-ndün+nimboemo asu se-babidi amarei ranaheimbo amboa. Asu ngiri nimoei mami amboan nimoei ngoründ+wami hin+ngi+ndundi. Nimboe se moai fifirowandi sapo God ai sihambo aboedambo-fen+nimbohünda makusu ra," mehu.

*Sisas ai Godindi worambe kak semindimbo ratüpur
ratüpur+memonda hemafoareapuri*

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Son 2:13-22)

⁴⁵ Sisas ai Godindi worambe kefuai hüfu nindou kak+humbo napo sihoumarundi ra pütifoendühi hemafoareapuri. ⁴⁶ Ai yare

hoafi+pur+hi yahuya, “God+ndi Buk ai yare hoafi+yohü yahoya, ‘Wandi wori ranana di+di+bafi+fembo wori yang+irane. Nga se hümbuhüni nindou ranahei di+bofembo fondi+moar+ihindi,’ meho.” ⁴⁷ Nga mun+guambo si God+ndi wori ranambe nindou yamundi+reandüri marandi. Asu God+imbo sesi sihou-rundeimbi bogori, ah+nümbi hohoan+mo fi+firundeimbi, bogori nindou bi+di+fi+ri ai Sisasi+mbi n+n+si+ngufe hi+fokoeffimbo nafi kokomarundi. ⁴⁸ Nga nindou afindi ranai ahandi hoafi hi+mbori+mbi afindi hohoan+mo mayei+ambo wambo moai ahambo hi+fokoeffimbo nafi ra fi+firundi.

20

Sudahündi ai Sisasi+mboya düdi sihambo ngi+nindi masendi yahomo düdumefundi

(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Mami si+mbi+an+ti Sisasi ai God+ndi worambe ni+morehi nindoweni+imbo yamundi+reandüri+hi aboedi hoafi ra bokari+mar+ihendi. Raniyo God+imbo sihou-rundeimbi bogori, ah+nümbi hohoan+mo fi+firundeimbi bogori, asu Suda-yafe bogori ai Sisasi babi+di+imbo watapor+imbo mahafomo. ² Ai hoafi+yomondühi yahomoya, “Se hoafi+yafi+muni n+n+ ngi+nindi+namboyo rani+moatükuni raro aranda? Düdi sihambo rani ngi+nindi ra masagan+ina?” mehomo. ³ Sisasi ai si+mbori hoafi+yupurühi yahuya, “Ro-amboa sihamumbo mami moatükuni düdundaheanda asu se wambo hoaf+ndi+mo. ⁴ Sapo Son ai nindou+mo hundüri+marandüri ngi+nindi ra God+ndi-mayoyo asu nindou-yafe-mayoyo?” mehu.

⁵ Raniyomo ahamundi+hoari si+mbori hoaf+ndüri+yomondühi yahomoya, “Sapo si+hi+ri hoafi+yefühi+ya, Son hundüri+ra marandi ranana God+ndi-mayoane asefi ana, ai rande hoaf+ndühi+ya, ‘Asu ni+mbi+se ranahambo an+hondümbi+fekoate-ayomoa,’ mbüsi+mbui. ⁶ Nga asu si+hi+ri hoafi+yefühi+ya, ‘Ranana nindou-yafe-mayoane,’ asefi ana, nindou ranai si+hefi+imbo ni+moeinambo-ndi+hümun+imboyei. Ni+mbi+se sapo ai fi+fi+ri+hor+ti Son ai God+ndi hoafi hoafi+yu-randeimbi+ani sei an+hondümbi+ri+horühi wambo?” mehomo. ⁷ Raniyomo Sisasi+mbi raru hoafi+yomondühi yahomoya, “Ro moai fi+fi+ri+hundi Son ai rani ngi+nindi ra nahünda semündü-hayambombai,” mehomo. ⁸ Nga Sisasi ai yare hoafi+yupurühi yahuya, “Ro-amboa ngi+ri hoaf+ndi+hapuri düdi wambo ngi+nindi masendi ratüpur+imbohünda,” mehu.

Nindou moaruwai wain nümbüri hi+fandi+marundi kafoefe hoafi

(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Sisasi ai nindou ranaheimbo kafoefe hoafi mami hoafi+yundüri+hi yahuya, “Nindou mami ai wain hi+fi+fembo nümbüri+ra mbura nümbüri ra nindou bodi+mondi+yomondi warambe hi+n+ngi+mareandi rani+fi+hi kaki sem+ndi+imbo ratüpur+imbohünda. Asu ai hu anguni ngorü hi+fi+ni gedühi manüngu. ¹⁰ Asu wain ranai hi+si+mayowamboyo nindou mami koamar+heira nümbürambe ratüpur+imbo ranahamumbo sowana bi+di+fi+ri hi+si nümbürambe+ahindi sem+ndi+imbohünda mahüfu. Nga asu nindou nümbüri ranambe ratüpur+imbo ranai bubururü mburumbo n+n+ aki+dou-amboani warambefe+koate koamar+hawura mahu. ¹¹ Asüka+iyu ngorü koamar+heira ahamumbo sowana mahüfu. Raniyo

ranahambo amboani ahinikoate bubururü mburumbo nin'i akidou-amboani warambefendokoate koamarhawura mahu. ¹² Asükaiyu ngorü koamarheira mahüfu. Nga asükaiyomo ahambo amboani nümbürü hifandi-rundeimbi ranai bubururü mburumbo moanambühi kiau hüründümo pimarüwuri.

¹³ Raniyu asu nümbürü afindi ranai hoafi-yuhi yahuya, 'Haponda ro nüngumandihea? Ro wandi nimori afindi hohoanimo-yahandoweimbi ra koandihihinimboyahi. Awi ahandi hoafi animbo himborindiimboemo.' ¹⁴ Nga asu nümbürü hifandi-rundeimbi ranai nindou ranahandi nimori masüfuwa hoeirüwuri houmbo simbori hoafi-yomondühi yahomoya, 'Nindou ndanana nümbürü afindandi nimor-ani. Sihiri ahambo hifokoararihuri animbo asu mungu-moatükuni ra sihefindimboe,' mehomö. ¹⁵ Raniyo nümbürü hifandi-rundeimbi ranai nümbürambeahindi sowaründümo moanewani tüküyafu homo hifokoamarüwuri. Asu nümbürü rani afindi ranai nindou ranahamumbo nin'i-nününgumandeapura? ¹⁶ Ai düdi nümbürü ranambeahindi nindou ranahamumbo hifokoandeapurühi wain nümbürü ra nindou bidiframbo dagapurimbui," mehu. Nindou ranai hoafi ra himboriyei hehimbo hoafiyehi seiya, "Awi rani-moatükuni ra tükündifemboe, nga ambembeyo-wamboane," masei.

¹⁷ Nga Sisas ai aheimbo himboari pareandürühi nüngumbo düdureandürühi yahuya, "Nimboe asu Godindi bukambe sürü ra paru masihoemoa?

'Nimoei worimboru-rundeimbi ai moaruwai-ane yahomo houmbo ambe mehomö,

nga nimoei ra wori ranahambo nginemindimbo weangurühiidi bogori nimoeiyo.' *Buk Song 18:22*

¹⁸ Munguambo nindou nimoei raniwami pirayei ana, ai mbusümo kikiindahimboyei, asu nimoei ranai nindouwami pirayo ana, nindoumbo munguna mosihoasindiheirimboe," mehu.

¹⁹ Raniyo ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbiyomo ai raru fifirimarundi Sisas ai kafeefe hoafi hoafimayu ra ahamumboyo. Ranimboemo mami rani-simboani ai botife Sisasimbo kikihimindimbo hohoanimomemo, nga nimorehi nindowenih ranaheimboya yihoefimbo nününgumandihimuni yahomo houmbo yihimbomemo.

Ai Sisarimbo takis kak mandahündoyo asu wanimandiyö

(Matyü 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbiyomo asu Godimbo sesi sihou-rundeimbiyomo ai Sisasimbo hifandürühi nindou bidifiri koamarihoupura tikaruhoumbo ahandi hoafi himborimbo nouyafu mahifomo. Nindou ranai ana tikaru hou ngorü süngufih ahandi hoafi himboriyowohü moaruwai hoafimayu yaho hefe gafman bogorindi warihü hinngifiyuwani papi-hoafi-mbüruramboane, yahomommoemo. ²¹ Tirifoefe hoafombo mahifomo ranai düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, fifirihumboanefi hoafi se hoafayaf-ane asu yamundarowand-ane ranana anihond-ane. Seana nindou ranai adükari ndüreimbimbayeiyö asu ndürikoate-mbayeiyö ra

moai hohoan+moyafi, nga seana an+hondümbfofe hohoan+mo God+ndi-mayo ranane yamundo arandi. ²² Se yi+hoefimbo hoafiyafi, ro Sisarimbo takis kaki ra mandahundo asu wani+mandi+yo?" mehomomo.

²³⁻²⁴ Sisas ai fifireandi ranana ahambo tikaruhoumbo wosi+hoafori-rurühiyomo asu simbori hoafiyuhü yahuya, "Wambo kaki mamü nafuiyomo. Sisami asu ndüri kaki+fihi apeni+ngo ra dadea?" mehuamboemo. Yahomoya, "Sisar+nd-ane," mehomondamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Sisar+ndi moatükunayo ana, se Sisarimbo dabudo. Asu God+ndi moatükunayo ana ra se Godimbo dabudo," mehu. ²⁶ Rani+yo Sisas ai nimorehi nindowenihi babidimbo nüngumbo wataporimbo-randambe moai wosi+hoafori+yumbo hohoan+moyomo. Rani+yomo ahamundi düdufe hoafi ranahambo simbori hoafiyu maranda hepünafundühi hoafi kikiründümo houmbo maningomo.

*Sadyusi ai yifi+hündi botife ranahambo düdumefundi
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Sadyusi+hündi bidingiri ai raru hohoan+moyomondühiya, nindou yifi+hündi ngiri asukai botindahindi yahomo-rundeimbi ai Sisas sowana mahifomo. ²⁸ Ai Sisasimbo düduyafundühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi, Moses ai sihefimbo hoafi mamü sürü papira masihendi sapo nindou mamü nimorehi semündü mbura asu niori-koate yifayu ana, ahandi akidi ranai nimorehi ra asukai semündü haya niori wakindamindoani niori ranai amongoandi niori noumbiyuwamboane. ²⁹⁻³⁰ Mamimbo apodoho mamü 7 maningomo. Amongo hondü ai nimorehi semündü haya niori-koate yifiyuane, asukai akidi mbusümonindi ai amongoandi kai ra semündü haya yifiyuane. ³¹ Asukai akidi ngörü ai-amboani amongoandi kai ra masemündü. Apodoho mamü 7 ranai munguambo nimorehi ra semindeimbi yanggirimemo, nga ai niori-koate yifisafimemo. ³² Asu sünguna nimorehi ranai-amboani yifimayo. ³³ Munguambo apodoho mamü 7 ranai nimorehi ra masowandümo. Süngunambo nindou yifi+hündi botifeambe nimorehi ra dadi nimorehi-manda?" mehomomo.

³⁴ Raniyu Sisas ai ahamumbo yare hoafiyipurühi yahuya, "Hifi ndanühane nindowenihi ai nimorehühiyafu asu nimorehi ai anamindühiyahi ari+hündi. ³⁵ Nga nimorehi nindowenihi yifi+hündi asukai yanggiri botayahindi ana, ngiri nimorehühindafu asu anamindühindahi rarandihündi. ³⁶ Rani-simboani ana ai sünambeahindi nendi nahurai-wambo ngiri yifindei. Sapo God ai yifi+hündi botirearü hayambo wambo ai ahandi nior-anei. ³⁷ Sapo Moses amboani nindou yifiyeimbi botindahimboyei ranahambo ndore nafuimayu. Ai nimi akidou hai tikir+marandi ranahambo sürü papirandühiya, 'Adükari God ranana Abraham, Aisak, Sekop ahamundani.' ³⁸ Ranimboane asu God ranana yifiyeimbiyei Godiyupoani, nga yanggiri aniboadeiyei God-ani. Nindou düdi ai Godayu ra koadürumbo yanggiri nüngumboani," mehu.

³⁹ Ahinümbi hohoan+mo yamundo-rundeimbi bidingiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Nindou yamundo-randeimbi sihafi hoafi ra aboed-ane," mehomomo. ⁴⁰ Rani+yomo nindou ranai asukai ngörü moatükunimbo Sisasimbo düdufembo yihimbomemo.

Nindou ranaheimbo Sisas ai God koamafoariri ranahambo dūdumefiyu

(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Raniyo Sisas ai nindou ranaheimbo dūdureirühi yahuya, “Asu nīmboe nindou ai hoafiyeihya, ‘Krais nindou God ai nindoumbo aboedambo-fembo kamafoariri ra Defitindi ahuirani,’ aseia? ⁴²⁻⁴³ Sapo Defit ahandihoari Herü Buk ranambe yare hoafiyuhya, ‘Adükari ai wandi Adükari-mbo hoafiyundowohü yahuya,

‘Se wandi warihondani bogorimbondafo nīmandifi ngafimbo ro sihambo hūrütümbi ra sihafi hoarehi hīnīngi-ndiheapurimboane,’
Buk Song

10:1

mehu. ⁴⁴ Defit ai nindou ranahambo Adükari yahu marandi, asu Krais ai nūngunde ahandi ahurimanda?” mehu.

Sisas ai ahinümbi hohoanimo fifirundeimbimbo papi-hoafimarapuri
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵⁻⁴⁶ Nindou afindi ranai hihimboriyeiane, Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbimbo hoafiyuhü yahuya, “Se ahinümbi hohoanimo yamundu-rundeimbimbo hibadumbo. Ai hoandari hoeari güdife hefe hoahoango wakifeyoani nindou ai ahamumbo hihifiyopuri asu maketambe ahamumbo ahiniyopuri-ramboanemo hohoanimoemo. Aiana Suda-yafe rotu worambe fondi wagabe raniwami nīmarī asu sesī sesame sia semindi nindife hefe wagabe nīmarimboanemo hohoanimoemo. ⁴⁷ Nga aiana nīmorehi kaisahoabedi ranaheimbo wosihoafori-yondürühi ahei wori ahamumboru marundi. Asu ai aboedanemo mbi-seiya yahomo houmbo Godimbo didibafiyomondühi ra hoandari hamindi didibafiyomo arundi. Nga süngunambo nindou ranaheimbo yibobofendürimbo simboani ana tīnīrifo afindi safi ndowandumboemo,” mehu.

21

Nīmorehi kai napo-koate ai Godimbohünda kaki masihendi
(Mak 12:41-44)

¹ Sisas ai nīmarü himboapoyuane, nindou napo afindeimbi ranai hei Godindi wori ranahandi hipīrambe kaki mafoarihindi. ² Raniyo asu nīmorehi kai napo-koate ranai hamburi kaki yimbu hipiri ranambe mafoareanda hoeimareandi. ³ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo anihondümboanahi nda hoafayahapuri, nīmorehi kai napo-koate masihendi ranai nindou napo afindeimbi masihendi ranahambo ngasünde-amboane. ⁴ Nindou napo afindeimbi masihendi ranana akidouyo masihendi, nga ahei adükari ana mbengorindüri. Nga nīmorehi kai ndanana akidou menjgora masihendi,” mehu.

Sisas ai Godindi wori biriboemboe mehu
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi bīdifiiri ranai Godindi wori ranahambo nīmoei aboednamboyo asu Godimbo saimbo moatükunnambo yihururu marundi ranahambo wataporimbomarundi. Nga asu Sisas ai hoafiyuhü yahuya, ⁶ “Ro sihamumbo hoafayahapuri, ndani

moatükuní hoeiarundí nda mamí símboaní ngírí nímoei mamamboaní
ngoründíwamí nanngo, nga ai hífítíreboai pütápíndímboe,” mehu.

Sisas ai tíjírífo afíndí tükündífemboe, mehu
(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Asu ai düduyafundühi yahomoya, “Nindou yamundo-randeimbi,
rani-moatükuní ra nüngu-símboaní tükümandífea? Níní boatei
tükümandífe rani-moatükuní tüküfemboayo ranahambo nafuimboa?”
mehomo. ⁸ Sisas ai hoafíyupurühi yahuya, “Se híbadümbo, nga nindou
ai mamí símboaní síhamumbo tíkai hoafíndímboemo. Nindou afíndí
ai ngomo wandí ndürí dükandundühi anímboya, ‘Ro rananahí nda,’ asu
‘Ndearambo rani-moatükuní ra tüküfemboane,’ mbísímboemo, nga se
yowaní ahamundí süngufepoaní. ⁹ Asu se ngorü hífíhündí nindou yífi-
aremo hoafí, asu ngorü ngoafíhündí yífiaremo hoafí ra hímboríndeihi
yíhímbondeimboyei. Nga sapo rani-moatükuní boatei tükündífemboe,
nga bídífiranambo si ana ngírí nímai tükündífeyo,” mehu.

¹⁰ Raniyo aheimbo hoafíyundürühi yahuya, “Ngörü hífíhündí ai
ngörü hífíhündí babídímbo yífiaríndímboemo asu ngörü adükari
bogoríndí nendí ai ngörü adükari bogoríndí nendí babídímbo
yífiaríndímboe. ¹¹ Hífihe afíndí hamíndí tükündífehü asu
ngörügoaníní sesíkoate-ndeihi wembombondei asu angüníhaindei
raraondíhümboyei. Asu sünambe rani-poanímbo yíhímboeimbi
moatükuní bídífiranambo si tüküfemboayo ra nafuimbohünda
tükündífeyoaní se yíhímbondeimboyei. ¹² Nga rani-moatükuní ranai
tüküfekoate-yoambe anímbo se wambo aníhondümbo-aríhindírí
raniímbo-hünda nindou ai síheimbo kíkáíhíndümondürí houmbo
moaruwaimbo-ndundürímboemo. Rananímbo rotu worambe
papí-hoafíndundürí mbundümbo karabusi-ndundürímboemo.
Asu ndowandümondürí ngomo adükari bogorí asu gafmaní-
yomondí hímbóahü papí-hoafíndundürímboemo. ¹³ Refeambe
anímbo síheimbo aboedí hoafí ra wataporímbo-yombo nafí
yagodímboe. ¹⁴ Raniímboane se afíndí hohoanímoneihíya, ro
níní hoafí hoafímandefí mbíseimboyei. ¹⁵ Nímboe sapo ro
wandíhoari anímbo síhei hohoanímóambe horíndíheandühi
ndoríhoeimbi fífírífe ndahandüraní se hoafayei ra nindou
ngörü ai-amboaní ngírí gogonímbondíhendühi moaruwaimbo-
ndeandí. ¹⁶ Síheimbo síhei boagírí, amonngo-mamí, akohoandí,
rehímamí, mamísírí, nguníndí rananímbo hürütümbí nindouyei
waríhündíhindürímboyei. Rananímbo seambeahíndí bídífirí ana
hífokoandundürímboemo. ¹⁷ Munguambo nindou ai síhamumbo
moaruwaimbo-ndíhindürímboyei, sapo se wambo aníhondümbo-
aríhindírí raniímbo-hünda. ¹⁸⁻¹⁹ Nga síhei mbírínanjí mamí ra
ngírí fíndíhoaiyo. Se ngíníndí aníboadei anímbo se yangírí
nínngombo hondü ndahümündimboyei. Rananímbo síhamundí fimbo
fandíhepurímboe síhamundí yangírí nínngo ranahambo,” mehu.

Sisas ai Serusaremímbo moaruwaimbo-ndífemboe mehu
(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ Sisas yahuya, “Se hoeiríhindaní ami ai sínímo Serusarem
ngoafí ra worarí wakarundí ana, se fífíríndíhindí Serusarem ai
ndeara moaruwaimbo akímane. ²¹ Rananímbo nindou dídíyei

Sudia ngoafi+hü amarei se feboehi hehi hifi wafuana gagüsi asu Serusarem ngoafi+hü amarei se ngoafi ra hini+ngi+ndi+hi hehi ngorüni ngei, asu ngorü hifi+hü ani+mboei se yowani Serusarem ngoafi+nambo hopoani. ²² Rani-simboani ani+mba God ai tiji+ifo masahündürü ranahaimbo simbori moaruwaimbo-ndearümbui, ranani+mba munguamoatükuni Bukambe hoafi+mayo ra ani+hondü tükündi+femboe. ²³ Rani-simboani ana ni+morehi warandühumbi asu ni+morü kehureimbi ana hi+poani+himboeimbou-anei. Sapo rani-simboani ani+mba hifi ndani+hü ni+mbori afindi tükündi+fehü asu God+ndi moaruwaimbofe ra ni+morehi nindowenihi ranaheiwami pindi+mboe. ²⁴ Ranani+mba hari nendi ai di+imo nindou bi+di+frambo hifokoakondundürühi asu bi+di+frambo karabus nindoumbo-ndundürü munguambo hifina ndowandoümondürü ngomboemo. Ranani+mba ahei ndi+fo ranai Serusarem ngoafi ra pühi+nde ni+mandi ngeimbo God ai aheimbo hifandi+mba hoafi+mayu süngu tükündi+femboe,” mehu.

*Nindou Hondü ai kudümbui
(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)*

²⁵ Sisas ai hoafi+yuhi yahuya, “Rani-simboani ana rani-poani+mba wosi+hoafori moatükuni hüfi+hamindi, amoamo asu mupui rani+fih tükündi+femboe. Asu hifini si+ri+wara ranai afindi+afindi+ndowohü mbundo pindo ndandani nindou ai afindi hohoani+mondeihü yi+himbondeimboeyi. ²⁶ Nindou afindi ranai hifi ndani+hü ni+moatükuni+yo tüküfemboayo ranahambo himbondeihü yi+himbombo himboari wuwuri+ndearümbae. Ni+mbae sapo munguambo ngi+ndi moatükuni sünambe ranai-amboani fifi+mindi+mbaembohünda. ²⁷ Ranani+mba nindou ai hoeindi+horani Nindou Hondü ranai mburi+ngai wami ni+mandü haya ahandi himboamupuimbo-randeimbi ngi+ndi rani kapeihü kudümbui. ²⁸ Rani-moatükuni ranai hapoadümba tüküfembo mbi+si haya tükündi+feyoani boti+ndahi ni+mbaembo mbi+ro boti+ndi+hindi sapo God ai si+heimbo aboedambo-fembo ra ndeara tüküfembo yangi+rane,” mehu.

*Süfuri ni+mindi ranahambo se türiboadi+hindi
(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)*

²⁹ Sisas ai kafoefe hoafi mami hoafi+yupurühi yahuya, “Se süfuri ni+mindi+ane asu amuri ni+mi ranamboani hoeindundi. ³⁰ Sapo se hoeirundani ni+mi ranai hoaihoai simbori bokari arandi ana, se fifi+ri+ndundi ai ndeara hoembo yahomboane. ³¹ Mami yahuraiane sapo se hoeindundani rani-moatükuni tükefeyo ra se fifi+ri+ndundi God ngi+ndi hifandarandi ra ndeara tüküfembo yangi+rane. ³² Ro si+hamumbo ani+hondümbaandhi hoafayahapuri, nga se fifi+ri+ndundi nindou hapondani ani+mbaei ranai yi+fi+koate-yeiambe ani+mba rani-moatükuni ra tükündi+femboe. ³³ Hifi sünü ana awari+ndi+hoemboe, nga wandi hoafi ana ngi+ri awari+ndi+hoeyo,” mehu.

Sisasimbo sünggrurü-rundeimbi ai hi+badümba

³⁴⁻³⁵ Sisas ai hoafi+yupurühi yahuya, “Se hi+badümba! Se munguambo sesesi+ndi+mo asu bia ndi+mindi+mo houmbo mami+kari hohoani+mondi+mo asu findi moatükuni rani+mba afindi hohoani+mondi+mo ndümbaemo. Rani-moatükuni ranai si+hamumbo andürambe ni+ni+hondi pü+yo nou yahurai ani+mba randeapuri+mbae. ³⁶ Se munguambo si hi+badü ni+ngomombo Godi+mba di+di+bafi+ndafu

ndundi. Tiŋiriŋfo tükéfeyo ra ŋgɛnɛndi nɛŋgo hombohúnda asu Nindou Hondúndi hɛmboarúhi tükúfembohúnda ranɛmbo dɛdɛbafɛndafundi,” mehu. ³⁷ Sisas ai munɣuambo si Godɛndi worɛ ranambe nindou yamundeandúri hu asu nɛmbokoani hafu Orif Hɛfi Wafuambe apu marandi. ³⁸ Asu nindou ranai siambe hondú Sisasɛndi hoafi hɛmborɛmbohúnda Godɛndi worɛna hei marɛhúndi.

22

Suda-yafe bogori nindou ai Sisasimbo hifokoefimbo hoafi fifirɛmarundi

(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Son 11:45-53)

¹ Bret yisiŋkoate seseimbo si Pasofa sei-arihúndi ranai tükúfembo yangɛriɛmayo. ² Raniyo Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahɛnũmbi hohoanɛmo fifirundeimbiyomo ai nɛmorehi nindowenihɛmbo yihiɛmboyomondúhi Sisasimbo hifokoefimbo nafi kokomarundi. ³ Raniyo Sudas Iskariot Sisasimbo süngururú-rundeimbindambo mamɛ ahandi fiambe Satan ai mafarɛfiyu. ⁴ Raniyo Sudas ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi asu prisman biɛɛfiri Godɛndi worɛ hɛfandɛmarundi ahamumbo sowanambo ai nũnũngundiri Sisasimbo ahamundi warɛhũmandiri ranɛmbo fifirɛfembohúnda mahu. ⁵ Raniyomo asu nindou ranai hɛhifi-hɛhifiyomondúhi Sudasimbo kafi masabudo. ⁶ Ai hohoanɛmo mamɛ sünguru mburumbo hɛfanda humbo nindou afɛndi ranai Sisas-dibo nɛmarɛkoate-yei-ambe ahamundi warɛhũfimbo yahu hayamboyu.

Sisas ai ahambo süngururú-rundeimbi babidi sesesi si ra nɛmarɛmombo masɛwasũmo

(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Son 13:21-30)

⁷ Bret yisiŋkoate seseimbo si God ai Israerimbo aboedambo-mareandúri ra tükúfeyoambe anɛmbo sipsip nɛmori ra hifokoefemboane. ⁸ Sisas ai Pita weimbo Sonimbo hoafiyupirúhi yahuya, “Ngafani sesi sihefimbo sɛndɛndineamunɛ adũkarɛ si ranɛhũ sesesimbohúnda,” mehupiri. ⁹ Asu simborɛ dũdurɛnerúhi safaniya, “Nahanɛhũmboyafi yihoehimbo sesi ra sɛndɛfembo hoafayafimunɛ rana?” masafani. ¹⁰ Asu simborɛ hoafiyupirúhi yahuya, “Ngoafi adũkarɛ ranɛhũ ngafandúhi nindou mamɛ ai hoe hɛpirambe fuindamúndú haya ŋguanɛ hoeindɛnerɛmboyafani. Nga ahambo anɛmbo süngundɛniri nɛni worambeahiyo karefuendi ra. ¹¹ Rananɛmbo worɛ aharamburi ranahambo hoafɛndafɛnandowohúya, ‘Yamunde-randeimbi ai sihambo hoafiyuhɛ yahuya, ‘Ro wambo süngurundiri-rundeimbi babidi worɛ nahanambe sesesɛmandefi God ai Israerimbo aboedambo-mareandúri si ra?’ mehuamboane, mbɛsafani. ¹² Asu ai sihafanɛmbo sesi napo kurife nɛmarɛ seseimbo fondɛ afɛndi buriyoweimbi nɛmoamonɛndi worɛ nafuindupurɛmbui. Se ranɛhũ sesi napo sɛndɛndineandi,” mehu. ¹³ Rani-yafani Pita weimbo Son ai hafani hoeiri-neandane asu munɣuambo moatũkunɛ ra Sisas hoafimayu süngu tükúmeŋfeyo. Rani-yafani asu ranɛhũ sesi ra sɛndɛmarɛneandi.

Adũkarɛndi sesi Sisas ahandihoari süngururú-rundeimbimbo masagapuri

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Sesi sesimbo yahomo houmbo Sisas ai ahambo süngrurü-rundeimbi babidiimbo sesi fondühi mamarimo. ¹⁵ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro afindi hamindi yifirayahi se-babidi sesesimbo God ai Israerimbo aboedambo-mareandüri si, nga asu süngunambo ana ro asübusi afindi ndahamindimboyahi. ¹⁶ Ro asukai ngiri sesi ndahurai dagadihi, nga ngombo rani-moatükun ra God hifandarandi ranambe tükündifemboe,” mehu.

¹⁷ Raniyu Sisas ai kap hoe semündü Godimbo hihifirüri mbura yahuya, “Kap hoe nda sowandümo houmbo sihamundihoari simindimo. ¹⁸ Asu ro wain boboe ra asukai simindikoate ngambo God nginindi hifandarandi ra tükündifemboe,” mehu. ¹⁹ Asu asukaiyu bret semündü Godimbo hihifirüri mbura hifitire ahambo süngrurü-rundeimbiimbo yimbureapurühi yahuya, “Nda wandi safane asahapuri. Nga se wambo hohoanimombohünda randu ndundi,” mehu.

²⁰ Mare yahurai sesi sowasümo mburu Sisas ai kap semündü hayambo hoafiyuhi yahuya, “Kap nda wandi hori sihamumbohündambo karefoendi rananimbo simbori hoafi femindi asihefeyo ra nginindamindimboe. ²¹ Sihamundi mbusümo nindou mam ai wambo hürütümbi nindou-yafe warihündeandirimbui. Nga ahandi watinari ra wandi dibore sesi nandife fondiwami anango. ²² Nine-moatükun God ai Nindou Hondü ahambo refimbo hohoanimomayu ra yahurai tükündifemboe. Nga Nindou Hondumbo hürütümbi nindou-yomondi warühariri ranai hipoanimbembou-ani,” mehu. ²³ Raniyomo asu süngrurü-rundeimbi ai ahamundihoari rani-moatükun ra didi ramande yahomo houmbo simborindüwurimemo.

Süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo hoafinambo simbori simborimemo

²⁴ Sisasimbo süngrurü-rundeimbi ai düdi adükarayu yahomo houmbo simbori hoafiyomondühi mamarimo. ²⁵ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ndifoyei adükari bogori ai ana ndüreimbiyomo houbanemo asu nimorehi nindowenih ra hifandirundüri arundi. Nga nindou ranaheimbo hifandirundüri arundi ranahamumbo aboedi farihou-rundeimb-anemo sei arihündi. ²⁶ Se yahurai randafumboemo, nga adükari hamindayu sihamundi mbusümo ra ai hoarifi nindou nahurai-mbiyuwamboane. Asu horombofi hu ratüpurüyu-randeimbi ai fehefembo ratüpurüyu-randeimbi nahurai-mbiyuwamboane. ²⁷ Düdi adükari hamindayua? Sesesi fondühi amaruyu asu sesi yimbuare-andiyu? Se raru hohoanimoyomondühiya sesesi fondühi amaruyu ai adükari hamindayu. Nga roana sihamundi mbusümo fehefembo ratüpurü ratüpurüya rihandeimbi nahurai-anahi. ²⁸ Se wambo tinirifo tüküme Feyo ra moai hiningirundiri. ²⁹ Ro sihamumbo hifandimbo nginindi asahapuri wandi Ape wambo hifandimbo nginindi masendiri nou. ³⁰ Se ro nginindi hifandarihandi ranambe wandi sesi fondiwami sesi dowadümo hoe ndimindimondumboemo. Asu se bogorindi nimar fondiwami nimandüombo Israeri-yafe sir 12 ra hibadüboemo,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ai wambo daboadi hihirindeandirimbui mehu (Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Son 13:36-38)

31 “Saimon, Saimon, Satan ai sihafi anihondumbofe ra refe hoeifembo hoafiyumboani sapo nimorehi mbaní hiriyeihí badiní piríhindühi safí híníngaríhindí nou. 32 Nga ro Godímbo dídíbafímeheandí sihafi anihondumbofe ra híníngíndowamboyaí sahehea. Rananímbo se asúkai híhíríndafo wambo sowanambo dídífíhúmbo apodoho-apodohoyomondeimbi ranahamumbo fandíhawapura ngíníndímbeýomo-ndamboane,” mehu. 33 Nga Pita ai Sisasiímbo hoafiyunduwohú yahuya, “Adúkarí, ro ndearambo nafíríhamíndímboanahí se-díbo karabusambe hombo asu yífímbo amboani,” mehu. 34 Sisai hoafiyuhí yahuya, “Pita, hapo nímíbikoani kakaro ai hoafíkoate-yuambe anímbo se wamboya ngímímbo moai fífíríhiní mbísafíndírímboyaí,” mehundo.

Sisas ai ahambo sünggrurü-rundeimbímbo kaki sandife arü pisao yihímíndí asu napo arü ra mbísíwandümu-ndamboane mehu

35 Sisai ahambo sünggrurü-rundeimbi ranahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Horombo ro sihamumbo koaríheheapurühi sahíya, ‘Se kaki sandíferambo arüyo asu napo sandíferambo arüyo, asu su yírambe kíkifoefemboane semíndípoani’ masahí rani-símboani se bídífirí moatükuní mbonímborundümondai?’ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Waní,” mehomo. 36 Ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Haponda nindou düdi se kaki sandíferambo arü, düdi se pisao yihímíndí hamíndí ra semíndíkoate-ayu ana, ahandí ngísíharí hoearí ra nindou ngorúmbo sagadowohúmbo asu rani fihíndí kaki ndemündü haya pemímbyu-wamboane. 37 Godíndí bukambe hoafiyowohú yahoya, ‘Ahambo moaruwai hohoanímoyu-randeimbi nindou nahurai randíhorímboyei,’ meho ranana wamboyo, nga ranane hapondanambe túkefeyo,” mehu. 38 Ahandí sünggrurü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Adúkarí! Hoeiro, pisao yihímíndí hamíndí yimbu nda,” mehomo. Ai hoafiyupurühi yahupuríya, “Ra ndearane,” mehupurí.

*Sisas ai Orif Wafuambe Godímbo dídíbafímayu
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)*

39 Sisai adúkarí ngoafí ra híníngíre hayambo Orif Wafuana mahafu sapo munguambo sí refí marandí nou. Raniýomo asu ahambo sünggrurü-rundeimbi ai ahandí süngu mahafomo. 40 Ai hafomo nímarímboyohú tüküfíhi hoafiyupurühi yahupuríya, “Níní-moatükuní sihamumbo rande hoeindeapurímboe raniímbo-húnda se Godímbo dídíbafíndafundani sihamumbo ngíníndí mbísagapur-amboane,” mehupurí. 41 Sapó nímoey pífeýoani ho pírayo rani símogodühi safí Sisai hu yirí yimbu pusíre nímarúmbo Godímbo dídíbafímefíyu. 42 “Ape, se yífirayafí ana, wambo asúbüsümbí moatükuní tüküfemboayo ra raguamambo-ndowandí. Nga se níne yífírayafí rani süngundowandí, nga ro yífírayahí rani süngufepoani,” mehu. 43 Raniýo asu sünambeahíndí nendí ai ahambo ngínemündümbohúnda tüküfemíyu. 44 Sisai asúbüsü afíndí hamíndí semíndímboayu ranahambo hamíndí tütüngíríhoei hayambo Godímbo dídíbafímayu hoanngu. Raniýo asu ahandí yíkunímíhoe ranai horí nahurai pímando hoanngu.

45 Sisai Godímbo dídíbafíyu moendíre hayambo ahambo sünggrurü-rundeimbímbo sowana huane asu mapomo sapo

afindî hohoanîmoyomondühî wambo. ⁴⁶ Sisas ai hoafi'yupurühî yahuya, "Nîmboe se hapoana apusayomoa? Nga botî'yafu Godîmbo dîdîbafîndafundî nîni-moatûkunî rande hoeindeapurani ngînepurîmîndîmbohûnda," mehu.

Sisasîmbo mbumaründümo
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Son 18:3-11)

⁴⁷ Sisas ai wataporîyuhü nûnguambe awai nendî afindî ranai masîfo. Sapo Sudas Sisasîmbo süngururü-rundeimbî ambeahîndî-mayu ranai sepurîmündü haya mahafomo. Ranîyu asu Sudas ai Sisasîmbo wakîkîhîmbohûnda ahandî fikîmî mahu. ⁴⁸ Asu Sisas ai hoafi'yundühî yahuya, "Sudas, se wakîkîhîmbo asafî ra Nindou Hondûmbo hûrütûmbî nindou-yafe warîhûfimbo safomboyafî?" mehu. ⁴⁹ Sisasîmbo süngururü-rundeimbî ai hoeirundane ahambo kikîhimîndîmbo yangîrimemondamboemo hoafi'yomondühî yahomoya, "Adûkarî, ro yîhoefî pisao yihîmîndî safî ranambo hitîhupîrimbo?" mehomo. ⁵⁰ Ranîyo asu aihündî mamî ai pisao ndarîhendühîndamboyu Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî bogorî hondündî ratûpurîyu-randeimbîmbo warîhondü hîmbohoearî mafoafoareando. ⁵¹ Sisas ai hoafi'yuhî yahuya, "Yowan! Ndahurai refepoanî!" mehu. Ranîyo ahandî hîmbohoearî ra warî pamareanda asûkai koadürü koadürümefeyo.

⁵² Nindou sapo Sisasîmbo kikîhimîndîmbo masîfomo ra Godîmbo sesî sîhou-rundeimbî bogorîyomo, Godîndî worî hîfandîru-rundeimbî prisman bogorîyomo asu Suda-yafe bobaogorî ranîyomo. Sisas ai hoafi'yupurühî yahuya, "Se pisao yihîmîndî asu nîmîharî fufuründümo masîfomo ra hûmbuhünî nindoumbo kikîhemündîmbo nahurayomo. ⁵³ Ro sebaîdîmbo munguambo si Godîndî worambe nîmarî marîhandî ra moai ranîhü kikîhîründûmondîrî. Nga haponda sîhamundî siane nîmboe nîmbî ai adûkarî tükûfîhî simbo ngasûndeamboane," mehu.

Pita ai Sisasîmboya, Ro moai fifîrîhini mehu
(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Son 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Sisasîmbo kikîhîründümo houmbo Godîmbo sesî sîhai-randeimbî bogorî hondü ahandî worînambo sowaründümo mahîfomo. Ranîyo asu Pita ai süngumarapurî hüfu. ⁵⁵ Asu ai hai worî gabusûmo pûpiru houmbo mamarîmondamboyu ranîhü ai-babîdîmbo mamarîmo.

⁵⁶ Nîmorehî mamî ratûpurîyo-randeimbî ai hai sîhî hîmboyowane Pita ai mamaruwamboyo ndorerî türüfoarerî mbura hoafi'yowohü yahoya, "Nindou ndanana sapo Sisas-dîbo hu marandani," meho. ⁵⁷ Pita ai hoafi'yuhî yahuya, "Nîmorehî se hoafayafî ranana moai akîdou-amboanî ro fifîrîhini," mehu.

⁵⁸ Asu ranî wanğabeahî safî nindou ngorü ai hoeirî hayambo hoafi'yundühî yahuya, "Ngorü ana sapo seanafîsî." Nga Pita ai hoafi'yuhî yahuya, "Wandafî, roana wananahî ana," mehu. ⁵⁹ Ranahandambohündî gedühî safî homboyoane asûkai nindou ngorü ai hûti hoafi'marûrî, "Sapo nindou ndanana Sisas-dîborîhîndani nîmboe ai-amboanî Garirihünd-ani." ⁶⁰ Asu Pita ai hoafi'yuhîya, "Wandafî, roana moai fifîrîheandî se wataporîmbo-arandî ranahambo!" mehu. Ranîyo asu hoafi'yuambe kakaro ai hoafi'mayu. ⁶¹ Ranîyo asu Adûkarî ai hîhîrîfî Pitambo türümafoarîrî. Asu Pita ai hohoanîmomayu Adûkarî ai hoafi'meindo ranahambo. Hapo nîmbokoanî kakaro

ai hoafi⁶²koate-yuambe an⁶³imbo se ng⁶⁴m⁶⁵imbo wambo moai fi⁶⁶firi⁶⁷hini mb⁶⁸saf⁶⁹ind⁷⁰r⁷¹imboyafi. ⁶² Raniyu asu Pita ai weindani tüküfi hu af⁷²ind⁷³i ham⁷⁴ind⁷⁵i aran⁷⁶mayu.

*Nindou ai Sisasimbo tirifoefe hoafiyomondühi harimemondo
(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Nindou Sisasimbo hifandimaruri ranai tirifoefe hoafiyomondühi bubumaruri. ⁶⁴ Ai ahandi himboari hoearinambo gabudifoarüwuri hounbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se Godind⁶⁵i hoafi hoafiyafi-randeimbayafi ana, hoafiyafimuni düdi sihambo harimayun⁶⁶ini rana!” mehomom. ⁶⁵ Ai Sisasimbo moaruwai hoafiyomondo marundi.

*Sisas ai kansri-yomond⁶⁷i himboarühi tüküfi hoafi d⁶⁸id⁶⁹iboadomareand⁷⁰i
(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Son 18:19-24)*

⁶⁶ Simayowamboyo hifandi-rundeimbi ai mafandundi. Asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu ahinümbi hohoanimo yamundurundeimbiyomo ai-amboa ai-bab⁶⁷idi fandu mburumbo Sisasimbo sowarindümo ahamundi bogori hondü kot raninambo mahifomo. ⁶⁷ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Se Krais-ayafi ana, hoafindafimuni,” mehomom. Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Ro hoafehapuri amboani ngiri se wambo anihondumbo-ndundiri. ⁶⁸ Asu simbori sihamumbo ro düdueheapuri amboani ngiri hoafindimondiri. ⁶⁹ Haponda ndan⁷⁰ihü piyo hayambo süngunambo aho ranana, Nindou Hondü ai God Ng⁷¹in⁷²ndeimbi ahandi warihondü warihü ni⁷³mandümbui,” mehu.

⁷⁰ Ai munguambo hoafiyomondühi yahomoya, “Ranayo ana, se Godind⁷¹i nimoriyafi?” Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundihoari hoafayomo rasi, nga rananahi,” mehu. ⁷¹ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Refe ana, nimboe nindou ngorumbo ahambo hoefimbo hoafayefa? Nga ndearambo sihefi himboambenambo hoafimayumbo himboriyefi-mboanefisi,” mehomom.

23

*Pairatimbo sowana Sisas sowaründümo mahifomo
(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Son 18:28-38)*

¹ Munguambo rani bobaagori-memo ranai Sisasimbo sowaründümo Pairat sowanambo mahifomo. ² Ai ahambo papi-hoafiri³rurühi yahomoya, “Nindou nda sihefi nendambo hohoanimo mamikarimarandüra kiki⁴himarihurim⁵ndefi. Ai hoafiyuhi yahuya, ‘Yowan⁶i Sisarimbo kaki saimbopoani,’ yahu asu ahandi fimboya, ‘Krais, adükari bogor-anahi,’ mehu,” mehomom.

³ Pairat ai Sisasimbo düdurirühi yahuya, “Se ra Suda-yafe adükari bogoriyafi?” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Si⁴hafi⁵hoari hoafayafisi,” mehu. ⁴ Pairat ai Godimbo sesi sihou-rundeimbi bogoriyomo asu awai nendi af⁶ind⁷i mengoro ranaheimbo hoafiyuhi yahundüriya, “Ro nindou nda moai nini⁸-moatükuni moaruwai rareanda hoafi himboriyahi,” mehu. ⁵ Ai asükaiyei pukuna hoafiyehi seiya, “Sisas ai hoahoangu wakireandühi nindou yamundireandühi hohoanimo botimareandüri. Ai Gariri hifi⁹hü piyu haya sünumbo Sudia hifi¹⁰hü tüküme¹¹fiyu,” masei.

Pairat ai Sisasiṁbo Herot sowana koamarṁheirü

⁶ Pairat ai hoafi ra hṁboriyu haya düdüfiḥi yahuya, “Garirihündiyu nindou nda?” mehu. ⁷ Herot ai mamṁ profens hṁfi ra hṁfandṁmarandṁ ranṁ hoarehiyu Sisasi ai manüngu. Ranṁmboyu asu Pairat ai Sisasiṁbo Herot sowana koamarṁheirambo mahu sapo Herot ai ranṁ-sṁboanṁ Serusareṁihü mamaru wambo.

⁸ Herot ai Sisasi hoeiriranṁ mayowambo hṁhṁfi-hṁhṁfi-mayu, nṁmboe sapo ai moanṁ hoafi yangṁrṁ hṁboriyu hayambo asu hoeindṁhinṁ mehu. Ai sapo yare hohoanṁmoyuhü Sisasi ai hepünṁfeimbṁ moatükunṁ randeanda hoeindṁhea yahuhayambo. ⁹ Herot ai Sisasiṁbo düdü-düdümarürṁ, ṁga asu moai akṁdou-amboanṁ nṁnṁ hoafi hoafiyu, ṁga wanṁ. ¹⁰ Godṁmbo sesṁ sṁhou-rundeimbṁ bogorṁ asu ahṁnṁmbṁ hohoanṁmo yamundu-rundeimbṁ akṁmṁ manṁṁgomo ranai tṁkaruhoumbo Sisasiṁbo papṁhoafimarurṁ. ¹¹ Herot ai ahandṁ ami babṁdṁ Sisasiṁbo tṁrṁfoefe hoafiyomo mburumbo asu bogorṁ-yomondṁ hoearṁ aboedṁ safṁ yihuruwurṁ mburumbo asükai Pairat sowana koamarṁhawurṁ. ¹² Horombo ana, Pairat ai Herotṁ-dṁbo sṁborṁ ṁṁnṁindürṁmefanṁyosṁ, ṁga rasṁmboanṁ ai aboedṁ-aboedṁmefṁneandṁ.

Pairat ai Sisasiṁboya yṁfṁmbiyuwamboane mehu
(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Son 18:39; 19:16)

¹³ Pairat ai Godṁmbo sesṁ sṁhou-rundeimbṁ bogorṁ asu Sudayeṁ bo-gorṁ munṁguambo nindou amurṁ ranṁyei aheimbo gugurṁmareandürṁ. ¹⁴ Ai hoafiyundürṁhṁ yahuya, “Nindou wambo sowana sahorṁmṁndei masṁnei ndanahambo hoafiyeiḥi seiya, ‘Moaruwai hohoanṁmoyu ran-deimbani’ masei. Ro ahambo sihei hṁmboarühṁ düdümarṁhinṁ, ṁga ro moai se ahambo papṁhoafimarṁhorṁ ra nṁnṁmoatükunṁ moaruwai rareanda hoafi hṁmboariyahṁ. ¹⁵ Asu Herot ai hoeiriranṁ nṁnṁmoatükunṁ moai rareandṁ, ṁga ranṁmboyu hṁhṁrirṁ sihefṁmbo sowana koamarṁheirambo masünu. ṁga asu ai nṁnṁmoatükunṁ moaruwai rareandai anṁmbo ranṁmbo yṁfṁmanda? ¹⁶⁻¹⁷ Ro ahambo tṁṁrṁfo ndahando mbundṁhambo anṁmbo asu moanṁ aboedṁ koandṁhehina ṁgumbui,” mehu

¹⁸ Munṁguambo nindou ranai fandṁhi puküna hoafiyeiḥi seiya, “Nindou nda ndahorṁmṁndei ṁgei hṁfokoandṁhorṁ. ṁga rananṁmbo Barabasṁmbo aboedambo-fimboani!” masei. ¹⁹ Barabas ra ai adükarṁ ṁgoafṁhü gafman babṁdṁ yṁfiarṁyu nindou hṁfokoare hayambo karabusṁmefiyu-ani.

²⁰ Pairat ai Sisasiṁbo hṁnṁṁṁṁfiyuwanṁ aboedambo homboani mehu ranṁyu asu awai nendṁ afindṁ ranaheimbo asükai hoafṁmeyundürṁ. ²¹ Ai asükai puküna hoafi karṁhehindühṁ seiya, “Nṁmṁ keimbṁ karṁhendeimbṁfiḥṁ pandṁwuri! Nṁmṁ keimbṁ karṁhendeimbṁfiḥṁ pandṁwuri,” raranṁmayei.

²² Ai asükaiyu ṁṁṁmṁmbo düdüreandürṁhṁ yahuya, “Nṁnṁmoatükunṁ ramareandṁ? Ahambo hṁfokoefimbo asei ra ro hoeirṁhina moai nṁnṁmoatükunṁ akṁdou-amboanṁ rareandanṁ hoafi hṁmboariyahṁ. ṁga moanṁ akṁdou yangṁrṁ tṁṁrṁfo ndahando mbundṁha aboedambo koandṁhehina mbṁhu,” mehu. ²³ ṁga ai moanṁ hoafi puküna karṁhehindühṁ hütṁhoafiyeiḥṁ seiya, “Sisasi ai yṁfṁmbiyuwamboane, yṁfṁmbiyuwamboane,” mayei. Ai hoafṁmayei habodei ra moanṁ Pairatindṁ hoafi ṁgasünde hayambo ahei nṁmoamo

hamindimayondüri. ²⁴ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahei hohoanimo süngumareandi. ²⁵ Raniyu nindou mamî Barabas gafman babidimbo yifiariyu nindou hifokoare hayambo karabusambe mamaru ahambo aboedambo koamarîherû. Raniyu asu ai Suda nîne refembo yifirîmayei süngu Sisasimbo ami-yomondi warîhûmarîrî.

Sisasimbo nîmî keimbî karîhendeimbîfihî tîkoründümo pamarûwuri (Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Son 19:17-27)

²⁶ Sisasimbo sowaründümo homondane Saimon Sairinîhündî ai nafîni masûfu ngoafinambo hifombo yahuhayambo. Raniyomo asu Sisasindî nîmî keimbî karîhendeimbî ra sowandîfî hawa Sisasindî süngu hüfî yahomo houmbo hütî-hütîmarurî. ²⁷ Asu awai nendi afîndî ranai Sisasindî süngu hüsihî, nîmorehî bîdîfirî ranambeahî mahûsi ranai Sisasimbo hohoanîmoyeihî aranînambo sahorîmindei mahûsi. ²⁸ Nga asu Sisas ai hîhîrîfî hoafiyundürûhî yahuya, “Serusaremîhündî nîmorehî se yowanî wambo aranînambo-yondîripoanî. Nga sîhei fimbo asu sîhei nîmoakîdîboumbo anîmbo aranînambo-ndîhündürî. ²⁹ Awi mamî si tükündîfemboe ranî-simboanî nindou ranai hoafîndeihiya, ‘Nîmorehî nîmorî wakemîndîkoate-ayei asu nîmorî tîti-hûkoate-ayei se hîhîfî-hîhîfindei. Sapo aheimbo tîjîrîfo ra ngîrî tükündîfeyo,’ mbîseimboyei ³⁰ Rani-simboanî anîmbo nindou ai nîmoei wafumbo hoafîndeihiya,

‘Wamîni piyafîmunî,’ mbîsei.

Asu asûkai hîfî wafumboya,

‘Gabudîfoarîwamunî,’ mbîseimboyei!

Hosea 10:8

³¹ Hapondanî ro nîmî yangîrî nahurai-anahî, nga wambo rawarîhindîrî. Nga süngunambo moaruwai tükündefeyoanî se nîmî yaparî nahurai-ayei sîheimbo nüngumandîfendûra?” mehu.

³² Nindou yimbu moaruwai hohoanîmoyafandeimbî amboanî Sisas dîbombo sowapündümo mahîfomo ahafanîmbo hîfokoefepîrîmbohûnda. ³³ Ai hei nîmoei wafu mbîrîhapîrî sisamî sei arîhündî ranîhû Sisas asu hûmbuhûniyafanî-rînandeimbî nindou yimbu ahamumbo tîkorûpundîmo pamarupurî ra Sisas ai mbusûmoyuwane asu ngorû ai warîhondûniyu asu ngorû ai kadûdanîyu yafîne pamarupîrî. ³⁴ Sisas ai hoafiyuhîya, “Ape, amboawi mbîsafî nîmboe ai moai fîfirundî nîne-moatükunî rawarundî ranahambo,” mehu. Asu ami ai satu piraimemo dîdai Sisasindî-mayo hoearî ra mandemündü yahomo houmbo.

³⁵ Nindou afîndî ranai nîboadei hîmboanambo hîfandîhündî, nga boboagorî nindou ai Sisasimbo tîrîfoarûwuri hoafiyomondûhî yahomoya, “Nindou bîdîfirambo aboedambo-reandürî marandî. Se Godîndî nîmorî Krais-ayafî ana, yaro sîhafîhoarî aboedamboyafo,” mehomo. ³⁶ Asu ami amboanî tîrîfoarîwurûhî homo hûhütîmbû moatükunî wain hoe finiga masabudo. ³⁷ Ai hoafiyomondowohû yahomondoya, “Se Suda-yafe bogorayafî ana, yaro sîhafîhoarî aboedamboyafofî!” mehomo. ³⁸ Nîmî keimbî karîhendeimbî nîmoamo ndaru sürû pamarundî: NDA SUDAYAFE ADÛKARî BOGORANî.

³⁹ Nindou hûmbuhûniyafanî-rînandeimbî nîmî keimbî karîhendeimbî fihî mapenîmbafanî ngorû ranai Sisasimbo tîrîfoarîrûhî pukûna hoafiyuhî yahuya “Se ra Kraisîyafî? Ranayafî ana, yaro sîhafîhoarî aboedamboyafofî asu yîhoehîmbo amboanî

aboedambo-rowamuni,” mehu. ⁴⁰ Nga asu ngorü hñmbuhñnyu-randeimbi gorügoanini mapenüngu ranai afoai yahu hoafiyundowohü yahundoya, “Se Godimbo yihimboyafai? Nga se tñjirifo asowandifi nahuraiane ai-amboani asemündu. ⁴¹ Sihiri tñjirifo asahoamñdehi ranana sapo nini-moatükuní sñhiri ramarñhoandí raní-süngumboane. Nga nindou ndanana moai nini-moatükuní moaruwai rareandi.” ⁴² Asu ai hoafiyuhí yahuya, “Sisas, se sñhafi ngñnindi hñfandarandambe tüküyafo amarifi ana, se wambo hohoanimondafñndiri,” mehu. ⁴³ Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Ro anñhondümboanahí haponda hoafehanini se ro-dibo ngoafi aboedi ranihü nñmandimboyafi,” mehu.

Sisas ai yifimayu

(Maty 27:45-56; Mak 15:33-41; Son 19:28-30)

⁴⁴ Sapo hñfñhamñndikoate-yowohü wambo nimbí ranai hñfñnñmbo peyo haya gabudñfoare hombo nñmbambe tükümefeyo. ⁴⁵ Refeyoambe asu hoearí Godñndí worambe kñmarundí ranai mbusñmondñhí yimbu bumareandi. ⁴⁶ Sisas ai pukñnambo hamñndí hoafi karñhoeihü “Ape, wandí yifafi sñhafi warñharñheandi,” yahu mburambo asu yifimayu.

⁴⁷ Asu ami-yomondí bogorí manüngu ranai nñne-moatükuní tükümefeyo ra hoeireanda mayoa asu Godimbo aboed-ani yahu hoafiyuhíya, “Anñhondü-ane, nindou ndanana moai nini-moatükuní moaruwai yare randí,” mehu. ⁴⁸ Nindou afñndí wakire menjoro ranai hoeirñhinda mayowamboyei afñndí hohoanímoyeihi ahei ngusñfohü purñki-purñki kameihí ngoafñna mahei. ⁴⁹ Nga Sisasñndí fikñmñnñndíyei asu nñmorehí Garirihñndí ahambo süngumarñhorí ranai foarñhehi nñboadeimbo hñmboanambo wamarñhorí.

Sisasimbo honguambe masñhehorí

(Maty 27:57-61; Mak 15:42-47; Son 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nindou mamí anñhondümbo-reandeimbi aboedi hamñndí manüngu ahandí ndürí Sosep, aiana Suda-yafe kansñr ambeahñndíyu. Nga asu ai moai yifñryu bñdñfirí boboagorí-yomondí hohoanímbo Sisasimbo ramarundí ranahambo. Aiana Suda-yafe ngoafi Arimateahñndíyu hayamboyu asu God ngñnindi hñfandarandí ra tükñfemboayo ranahambo hñfanda marandí. ⁵² Sosep ai Sisasñndí yifñnimoko ra dñbonapñfembohñnda Pairatñmbo düdñfimbo mahafu. ⁵³ Asu Sosep ai Sisasñndí fi-nimoko ra nñmí keimbí karñhendeimbí fñhñndí foarñmñndí sñherü henüngu kifohí hoearñnambo parirí ngamondífoarirí mbura sowarñndümbo homo nñmoei adñkarí nñmaroweimbí hongu nahurai wowondímaru hñfomo ranambe masñhawurí. Asu hongu ranambe ra moai horombo yifi sñhoemo rundí. ⁵⁴ Ai ndeara sñmbo Godimbo hohoanímoyowohü moaní ngoafñmbo nñmarñmboane sei hehimbo munguambo moatükuní napñrñhindane raní-moatükuní ra tükümefeyo.

⁵⁵ Nñmorehí Garirihñndí Sisas babñdñmbo mahñsi-mayei ranai Sosep babñdñmbo Sisasñndí yifñnimoko sñhefñmbo honguanambo mahei sapo nñngurñwurñmboemo asñhawurí ra hoeifñmbo. ⁵⁶ Raníyei asu nñmorehí ranai worñna hei aboedi fñsññarñmbü moatükuní mbñmbñrai asu marasen ndondomarñhindí. Asu Mosesñndí ahñññmbí hohoanímbo hoafñmayo süngu moaní nñmarñmbo sí ra mamarei.

24

Sisas botimefiyu hoafi

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Son 20:1-10)

¹ Mamî wik ranahandambo weangurühîndî sihi siambe hondü nîmoreh ranai Sisas samboarüwuranambo aboedî fisînarümbî mbîmbîrai ndorîhi masîhehindî ra sahûmündî mahei. ² Asu ai hei himboyeiane nîmoei hongu nafîtambeihû gûru pamarundî ranai paiarîkoate tifoe hîhîre amoahîre mengoro. ³ Nga ai kefoehi hûsi himboyeiane, asu Adûkarî Sisasîndî yîfînimoko ra moai yangoro.

⁴ Rani-moatükunî ranahambo afîndî hohoanîmoyeihî nîmboeiane, nîmehûnou nindou yimbu ranai hoearî si kareandeimbî güdîne hena ahei fikîmî tüküyafîne manîmbafanî. ⁵ Asu nîmorehî ranai yîhîmbombo hîfînî mbîro piyei hehi manîmboei. Asu nindou yimbu ranai hoafi-yafandühî safanîya, “Nîmboe se nindou yangîrî nûnguweimbî ranahambo yîfiyeimbîyei fondîwamî kokoarîhora? ⁶ Aiana moai ndühî yanguru, nga botimefiyu. Ai Garirihû nûnguambe siheimbo hoafîmayu ranîmbo se hohoanîmondei. ⁷ Ai yahuya, ‘Nindou Hondü ra nindou moaruwai hohoanîmoyomo-ndeimbî-yomondî warîhündüwurîmboemo nîmî keimbî karîhendeimbîfihî tîkoemündî pefimbohündâ. Asu yimbu sindu haya ngîmî noufimbî ranîfihî anîmbo botîndîfimbui,’ mehu,” masafanî. ⁸ Raniyo asu nîmorehî-mayei ranai horombo Sisas hoafîmayu ra hohoanîmomayei.

⁹ Asu nîmorehî-mayei ranai hongu ra hîninîggîrîhi hehi hei ahambo sünggurü-rundeimbî 11 asu munguambo amurî ranîyei aheimbo munguambo moatükunî wataporîmbo-marîhündürî. ¹⁰ Sapo honguambe munguambo moatükunî tükûmefeyoa hoeirîhi hehi Kraisîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbîmbo hoafîmayei nîmorehî ranana Maria Makdarahündîyo, Soana, Maria Semsîndî hondîyo asu bidîfirî amurî ranîyei. ¹¹ Nga asu ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbî ai nîmorehî hoafîmayei ranahambo tîkarîhi hehi hoafi yangîrî anîhündî yahomo houmbo moai anîhondûmborundî. ¹² Nga asu Pita ai pipîyu hu honguambe amofi himboyuane, hoearî ahambo himondîmarîhorî ranî yangîrî mengorowa hoeimareandî. Raniyu ai hongu ra hîninîggîre haya hüfu worambe rani-moatükunî ranahambo afîndî hohoanîmoyuhû mamaru.

Nindou yimbu ai Sisasimbo Emaus nafî hohû hoeimarînerî

(Mak 16:12-13)

¹³ Nîmorehî ranai honguanambo hûsi sîmboanî Sisasîndî sünggurü-rundeimbî yimbu ranai ngoafi mamî Emaus Serusaremîhündî hombo 11 kiromitahûfeimbî hoandarî nafî mahafanî. ¹⁴ Ai hafandühî mungu moatükunî tükûmefeyo ranahambo wataporîmbo-marînandî. ¹⁵ Ai wataporîmbo-rîni hafandühî fîfirînandane, Sisas ai ahandîhoarî tüküfi haya ai-babîdîmbo mahu. ¹⁶ Mamî moatükunî gabudîmafoareapîra ai moai ahambo Sisas-ani safanî türüfoarînerî fîfirînerî.

¹⁷ Asu ai ahafanîmbo düdureapîrühî yahuya, “Se nîni-moatükunîmboyo wataporîmborînandühî ahafana?” mehuamboy-afanî. Asu ai ngusûmboarambe sîsai fiyafandühî manîmbafanî. ¹⁸ Asu ngorü, ahandî ndürî Kriopas, ai sîmborî hoafi-yuhî yahuya,

“Awi Serusaremihü ndüfosimbo tükümehindi ra se yangiranafi nîne moatükuni ranihü tükümefeyo ra fifirifekoate-ayafi?” mehu.

¹⁹ Asukai Sisas ai düdureapirühi yahuya, “Nimboe wataporimbo-arinanda?” mehuamboyanafi. Asu simbori hoafiyafandühi safaniya, “Sisas Nasaretihündi ranahamboane wataporimbo-arihori. Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyu haya God asu munguambo nindouyei himboahü ahandi hoafi, ratüpurü ra nginindi hamindiyo. ²⁰ Yihoe fi bogori nindou asu Godimbo sesi sihou-rundeimbi ai gafmani-yomondi warihü hinngimarüwuri. Raniyo gafman ai hifokoefimboani yahomo houmbo nimi keimbi karihendeimbi fihitikoründümo pamarüwuri. ²¹ Nga horombo ro hohoanimo yefühüya, ‘Sisas ranana God ai Israetihündi ranaheimbo aboedambo-fendürimbo kafoariri hinngiririmbombai,’ masefi. Asu hifokoamarüwuri ra yimbu si ho hayamboyoani hapo ngimi noufimbi siane. ²²⁻²³ Hapo siambe hondü nimorehi bidifiri roambeahindi ai hei honguambe himboyeia moai ahandi yifinimoko ra ranihü hoeirihindi. Raniyo ro hepünimehundi. Ai sinei yihoe fimbo hoafiyehi seiya, ‘Sünambeahindi nendi yimbu hoeirihupira ai safaniya, ‘Sisas ana yangiri mbanüngu,’ masafani,’ masei. ²⁴ Asu nindou bidifiri roambeahindi amboani hifomo honguambe munguambo moatükuni ra hoeirunda nimorehi hoafimaye si süngure mengoro. Nga asu moai Sisasimbo ana hoeirüwuri,” masafani.

²⁵ Asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Se ana ngusufokoate-anemo, se moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi hoafimemo ranahambo nimehünou hohoanimo yomo. ²⁶ Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, ‘Nindou God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo kamafoariri ra asübusi ndemündi mbundambo animbo asu süngunambo Godindi himboahü ndüri adükarümbindümbui,’ mehomo,” mehu. ²⁷ Raniyo Sisas ai ahafanimbo ahandi fimbo Bukambe hoafi mapenüngo ra Mosesindimayo buki fihü piyu haya Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papiru masihoemo ranahambo yamundi mareapiri hu.

²⁸ Ai homo Emaus ngoafikimi tükümefundi. Raniyo Sisas ai ngasünde haya hombonoumefiyu. ²⁹ Nga yimbu ai huti hoafiyafandühi safaniya, “Mborai ro-babidi apoefo, nga ndeara hüfihamindi hanühi nimbi fembo akimane,” masafandamboyu. Raniyu hafu ahafandi worambe aibabidi mamaru. ³⁰ Ai sesimbo yahomo houmbo nimarimombo bret semündü Godimbo hihifirüri mbura hifitire haya masagapiri. ³¹ Rasüngu-mareandamboyo ai hepünafineandühi Sisas ani safani fifiri marineri. Nga asu nimehünou asukai awarimarithoayuwa moai hoeirineri. ³² Ai ahafandihoari simbori hoafüriyafandühi safaniya, “Anihondü-ane, nafini sinesühi shehimbo wataporimbo-maramuna asu sihiri ngusüfoambe hepünimehoandi,” masafani.

³³ Re fe hayamboyoane, süngurineri-rinandeimbi ranai botiyafine hena Serusarenambo mahafani. Raniyo hafani hoeirineapurani ahandambo süngurü-rundeimbi 11-memo ranai ahamundi ngunindi babidi gugureafu mamarimonda hoeimarineapuri. ³⁴ Ai hoafiyomondühi yahomoya, “Anihondü-ane, Adükari ai yifihündi botimefiyu! Ai Saimon-so tükümefiyuwa hoeimariri,” mehomo.

³⁵ Raniyo asu süngururü-rundeimbi yimbu ranai ahafani-mbo-so nafiñi tükümeñiyu asu bret hifiñi-reanda türüfoarineri fifirimarineri ranahambo wataporimbo-marinandi.

Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai hoeimarüwurü

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Son 20:19-23; Ratüpurü 1:6-8)

³⁶ Ahambo süngururü-rundeimbi ranai bidingrambo rani-moatükuni ra wataporimbo-rundane, Sisas ahandi-hoari ahamundi mbusümo tüküfi nüngumbo hoafiyupurühi yahuya, "Sihamundi ngusüfoambe afure kümbearoamboane," mehu. ³⁷ Raniyomo yifiafimbai hoeiarihuri yahomo houmbo yihimbo munguna moaruwaimemo. ³⁸ Nga asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Nimboe se ranahambo hepünefunda? Asu nimboe se nini-moatükuniyo hoeimarundi ranahambo awi fifirifekoate-ayomoa? ³⁹ Se wandi yitijari watijari hoeiru. Ro wandi-hoar-anahi nda! Se sündu hoeirundiñi. Sapo yifiafi ana ngiri wandi fi nahuraindo."

⁴⁰ Sisas ai hoafiyu mbura asu ahamumbo ahandi fi hoeari ra nafuimepurü. ⁴¹ Ai afindi hihifi-hihifimemosi, nga ai awi ranahambo anihondümbofe-koate-afindi hohoanimomemo. Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, "Se sesi bidingiri sihoundai?" mehu. ⁴²⁻⁴³ Asu ai kinä mamandundi ra ngorü bidingiri masabudowa semündü haya ahamundi himboahü masesuwa hoeimarüwurü.

⁴⁴ Ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se fifirundai ro horombo se-babidingimbo nimboahambe hoafimayahi ra? Ro hoafiyahapurühi sahiya, Mosesindi ahinümbi hohoanimo ranambe, Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi bukambe asu Herü Buk ranambe mungu moatükuni wambo tükündifemboe masahi."

⁴⁵ Sisas ai ramehuamboemo ngusüfoambe fufurifoareapurühi Bukambe hoafimayo ra türüfoaru fifirimarundi. ⁴⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, "Sapo Bukambe sürü papimarundi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo koamafoariri ra asübusi ndemündü mbunda yifindu haya ngimi noufimbä ranambo yifihündi botindifimbui. ⁴⁷ Rananimbo Serusaremihü pindimo houmbo munguambo hifi ahandi ndürinambo hoafi bokarindihoemboemo. Rananimbo asu moaruwai hohoanimo ra hinijirihindühi aboedi hohoanimo süngurihindani God ai ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane,' meho. ⁴⁸ Asu se ndani moatükuni tükümeñeyo ndanahambo wataporimbundu ndündi. ⁴⁹ Wandi Ape ai Yifiafi Aboedi koarihefembo hoafiyu masihendi ra koandiheheamboyahä. Nga awi se hokoate Serusaremihü nimanidimombo Godindi-mayo nginindi ra ndowandümo houmbo animbo ngomo," mehu.

Sisasimbo God ai sünambe serümündü mahafu

(Mak 16:19-20; Ratüpurü 1:9-12)

⁵⁰ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-mbo sepurümündi hu Betani ngoafihü kaimayu. Raniyo God ai ahamumbo aboedi-aboedimbireapura yahu haya didibafimeñiyu. ⁵¹ Ai ahamumbo aboedi-aboedireapurühi nüngwane God ai ahamundi mbusümonindi serümündü sünambe mahafu. ⁵² Ai yiri yimbu pusiru nimarimombo ahambo ngusifo parüwuri mburumbo Serusaremnambo hihifi-hihifi

kameihĩ hĩhĩrĩyafu mahomo. ⁵³ Asu ai munḡuambo si Godĩmbo aboed-
ani yaho hohoanĩmombohũnda ahandĩ worĩna homo marundiĩ.

Son Aboedi hoafi Son ai sürü papimarandi

Yangiri ni ngombo Hoafi ra nindoumbomefeyo

¹ Horombo hondü God ai hifi nda nafikoate-yuambe Hoafi nda menjoro. Hoafi ra ai Godindi fikimi menjoro asu God-ane. ² Horombo hondü Hoafi ra Godindi fikimi menjoroane. ³ God ai Hoafi raninambo mungu moatükuni ra nafimarandi, nga moai ngorü-moatükuni ngorü nafi süngure tüküfeyo. ⁴ Hoafi ra yangiri ni ngombo nimindühane asu yangiri ni ngombo ra nindou-yafe si-ane. ⁵ Si ra nimbini ranahambo si asagado, nga nimbini ra ngiri si ranahambo gabudeandi.

⁶ Nindou mamini God ai koamaritheira mahu. Ahandi ndüri Son-ani. ⁷ Nindou ranaheimbo si ranahambo anihondumbo hoafombohunda mahu. Nindou mungu ai hoafi ra himboriyei hehi anihondumbo-mbirihiinda yehuenüngu mahu. ⁸ Son ra si ranipupoani, nga si ranahambo anihondumbo hoafiyu-randeimbi yangiri-ani. ⁹ Si ndanana si hond-ane asu ai hifi ndanihu tüküfe haya asu nindou munguambo si boakifoare arandi.

¹⁰ Nga Hoafi ranai hifi ndanihu menjoro. Hoafi raninambo God ai hifi nda nafimarandi, nga asu nindou hifi ndanihu aniboadei ranai moai ahambo fifiirihori. ¹¹ Ai ahandi ngoafi honduna hu, nga asu nindou ahandi ngoafihündi ai moai ahambo fihirihorimindei. ¹² Nga didiyei ahambo anihondumbo-rihorühi fihimarihorambo asu ai aheimbo kamafoareandura ai Godindi nimori tükümehindi. ¹³ Moai hifinindi moatükuninambo Godindi nimorimboyahi tüküyahindi sihiri boagiri ramehindi nou. Wani, nga God ai ahandi hohoanimo süngu ahandi nimorimboyahi marihündi. ¹⁴ Hoafi ra nindoumbofe tüküfe mburambo asu sihefi mbusümo manünguwa ai ndüri adükarümbi ra hoeimarihuri. Ndüri adükarümbi ra Godindi nimori mamini yangiri ranahand-ane. Ai afindi hipoambore-randeimb-ani asu sihefimbo Godimbo afindi moatükuni anihondumbo nafuimaramuni.

¹⁵ Son ai ahambo anihondumbo hoafimayu. Ai pukuna hoafiyundürihi yahuya, “Ro nindou ndanahamboyahi hoafimayahandüri, ‘Ro boatei tükündaheanda ai wandi süngu tükündüfimbui, nga aiana adükari safi ngasündeandreimb-ani. Nimboe ai boateifi manünguwa ro tükümeheandane,’ ” mehu.

¹⁶ Ahandi afindi hipoambofe rani-süngu sihefimbo afindimbo aboedi-aboedireamuni arandi. ¹⁷ Mosesindi wari sünguyo ahinümbi hohoanimo tüküme feyo, nga hipoambofe hohoanimo asu anihondumbofe hohoanimo ra Sisas Kraisindi sünguyo tüküme feyo. ¹⁸ Moai nindou mamini ai-amboani God hoeiriri, nga Godindi nimori mamini Afindandi fikimi nüngumbü ai God-ani asu ai yangiri-yu Godimbo hoeiriri haya sihefimbo nafuimaramuni.

Son ai ro nindou God koamafoariri-yahipoani mehu

(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Ruk 3:1-18)

¹⁹ Suda bogori ai Godimbo sihou-rundeimbi bidingiri Rifai sirihündi babidimbo koamari-houpura Serusarem hinigiru houmbo kosimo Son sowahi tüküyafu düduyafundowohü yahomoya, “Se didiyafa?”

mehomondamboyu. ²⁰ Raniyu asu Son ai moai d**iboreandi**, nga weindah**i** an**ihondumbo** hoafi**yuh**i yahuya, “Roana Nindou God koa**mafoariri** Krais rani**yahipoani**, nga wani,” mehu. ²¹ Raniyomo asu s**imbori** hoafi**yomondowohu** yahomoya, “Asu se d**idiyafa**? Asu se Erasayafi?” mehomondamboyu. Asu Son ai s**imbori** hoafi**yupuruhi** yahuya, “Wani, roana rani**yahipoani**.” Asukaiyomo d**uduyafundowohu** yahomoya, “Ro God**indi** hoafi hoafi**yu-randeimbi** h**ifandarihuri**, se rani**yafi**?” Asukaiyu ahamumbo s**imbori** hoafi**yupuruhi** yahuya, “Wani, roana rani**yahipoani**,” mehupuri. ²² Raniyomo asu ahambo hoafi**yomondowohu** yahomoya, “Asu se d**idiyafi** n**imora**? Se y**ihoeifimbo** hoafi**yafan-animbo** asu ro hoafi ra nindou y**ihoeifimbo** koamari**houmuni** ahamumbo sowana sem**indi** homboanefi. Se s**ihafi** fimbo n**ungumambisafa**?” mehomo. ²³ Raniyu asu Son ai ahamumbo s**imbori** hoafi**yupuruhi** yahuya, “Ro rananahi: Nindou mam**i** ahandi yas**imondi** n**imi** wohi fur**ikoate-yowohu** m**ingiyohu** yahoya, ‘Bogor**indi** nafi aboedi naf**indihehindi**,’ meho, nga ro rananahi,” mehu. Horombo hoafi nda God**indi** hoafi hoafi**yu-randeimbi** Aisaia rareamboyu yahurai bukambe hoafi**mayu**.

²⁴ Farisi aiyomo nindou hoafi sowand**umo** homo-rundeimbi ahamumbo koamari**houapura** makosomo. ²⁵ Nindou ranai Son**imbo** hoafi**yomondowohu** yahomoya, “Asu se Krais**yafipoani**, Erasayaf**ipoani**, God**indi** hoafi hoafi**yu-randeimbiyafipoani**, nga asu n**imboeafi** se hundur**uranduri** maranda?” mehomondamboyu. ²⁶ Raniyu asu s**imbori** Son ai hoafi**yupuruhi** yahuya, “Roana hoenambo yang**ir-ane** hundur**ih**i ar**ihandi**, nga s**ihamundi** mbus**umo** nindou mam**i** an**ungu**, nga asu seana moai nindou ranahambo f**ifirihori**. ²⁷ Ro boatei weindah**i** ratupur**iya** ar**ihandi**, nga nindou ranai an**imbo** s**ungunambo** weindah**i** rande ratupur**indumbui**. Nga asu roana nindou aboedi ham**indiyahipoani** ahandi su wof**i** h**imondimaramundu** ra fufur**ih**efembob**unda**,” mehu.

²⁸ Hoafi nda Betani ngoaf**ih**u Sodan hoe gogoan**ini** tuk**umefeyoane**. Asu h**ifi** ran**ih**u Son ai n**imoreh**i nindowen**ih**i aheimbo hundur**umaranduri**.

*Sisas ai God**indi** sipsip n**imor-ani***

²⁹ Ngoru si**hi** Son ai h**imboyuwane** Sisas ahambo sowana mas**unuwa** hoeirir**uh**i yahuya, “God**indi** sipsip n**imori** asufu ra hoeir**ihori**. Rana**handi** s**ungu-animbo** God ai n**imoreh**i nindowen**ih**-yafe hohoan**imo** moaruwai ranahambo amboawi mb**usumbui**. ³⁰ Nindou ranahamboyah**i** ro s**ih**eimbo hoafi**yahanduri**, ‘Nindou ai ro n**imboahan**i wand**i** s**ungu** d**udumbui**. Nindou ai ad**ukar**i bogor**ani**, nga roana ai nahur**aiyahipoani**,’ masahanduri. Nga asu ro n**ingokoate-yahambe** ai man**ungu**. ³¹ Asu ro moai f**ifirihini**, nga nindou ra d**idimb**ei, nga asu Israer**ihundi** ai ahambo f**ifirimbiri**hora sahehea s**ini** hundur**umaranduri**,” mehu.

³² Son ai yare hoafi**yunduri** yahuya, “Ro hoeir**heandani** Y**ifiafi** Aboedi wupufu nahurai s**unambeahindi** kosi ahandi**wami** p**uhiyo** mamaro. ³³ Aw**i** ro moai nindou ranahambo f**ifirihini**, nga God aiyu wambo hoenambo hundur**umbirandura** yehuen**ungu** koar**ihendiruh**i yahuya, ‘Se hoeindowandan**i** Y**ifiafi** Aboedi**i** kodi nindou ranahandi**wami** n**imandoani** ana, asu ai-an**imbo** aheimbo

Yifiafi Aboedi nambo hundüründandürimbui,' mehu. ³⁴ Yifiafi Aboedi ahandiwami kosi mamaro ra hoeimariheandi asu anihondümboanahi hoafayahi nindou nda Godindi nimirani," mehu.

Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi kamafoareapuri

³⁵⁻³⁶ Ngorü si Son ai asukai ranthü ahambo süngguri nerir rirandeimbi babidimbo nüngumbo Sisasimbo hoeirirane mahuamboyu, asu Son ai hoafiyuhi yahuya, 'Se hoeirine. Ndanani Godindi sipsip nimirayu.' ³⁷ Son ai ra-mehuamboyafani asu himboriyafani hena ai Sisasindi süngu mahafani. ³⁸ Raniyu asu Sisas ai hihirifi hoeireapirane ahandi süngu mahafandamboyu hoafiyupirühi yahuya, "Se nini kokomboyafana?" mehu piramboyafani, asu simbori hoafiyafinadowohü safanea, "Rabai, se nahiyafi nimbafi aranda?" (Ndüri 'Rabai' ahandi nimindi ra yamunde-randeimb-ane.) ³⁹ Sisas ai hoafiyupirühi yahuya, "Sühufani naha hoeirine," mehu piramboyafani. Asu ai hüfani wori nimarümbi ra hoeirine hena, asu rani sihi ai-dibo mamarifani ra ndeara nimbambeyo.

⁴⁰ Nindou yimbu ranai Sonindi hoafi himboriyafani hena Sisasindi süngu mahafandi ahafandi ndüri ra ngorü ana Andru, Saimon Pitandi akidiyu. ⁴¹ Ai hu, ahandi amongo Saimon kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, "Ro Mesaia hoeimarihuri," mehu. (Ndüri Mesaia ra Grik hoafinambo Krais-ani.) ⁴² Raniyu Andru ai Saimonimbo serümündi Sisas sowana mahüfu-amboyu, asu Sisas ai Saimonimbo hübudurürühi hoafiyundühi yahuya, "Seana Sonindi nimir Saimon-anafi, nga sihaf ndüri ana Sifasi-mbeyowamboane," mehu. (Ndüri Sifas ranana nimoei-ane.)

Sisas ai Firip Natanierimbo fihimmarapimündu

⁴³ Ngorü si Sisas ai Garirinambo hafombo yahuhaya nimarümbo, Firipimbo hoeirirühi hoafiyundühi yahuya, "Se mborai wandi süngu," mehundo. ⁴⁴ Firip, Betsaidahündi Andru, Pita-babidimbo mami ngoafihündani. ⁴⁵ Raniyu asu Firip ai Natanierimbo kokorüri hoeiriri haya hoafiyundühi yahuya, "Horombo Moses ai ahinümbi hoafi sürü papirandühi nindou kudümbui mehu ra fifiro. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani ai mami yahurai sürü papimarundi ranahambo hoeimarihori. Nindou ranana Sisas-ani Sosepindi nimir Nasaretihündi," mehuamboyu. ⁴⁶ Asu Natanier ai Firipimbo düdufindühü yahuya, "Asu Nasaret ngoafihü ra aboedi moatükuni tükümandifeyo rane?" mehuamboyu. Asu Firip ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Naha se sühüfi hoeirosi," mehu.

⁴⁷ Sisas ai Natanierimbo hoeirirani mahüfu-amboyu hoafiyuhi yahuya, "Nindou ndanana Israerihündi hondani, nga aiana anihondümbo yangiri hoafiyu-randeimbani," mehu. ⁴⁸ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo düdufindühi yahuya, "Se wambo nünguro fifiro-wandirimboyafa?" mehundo-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Firip wambo fifirife hoafikoate-yuambe süfuri afümambe manimbafa hoeimaricheanini," mehu. ⁴⁹ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, "Yamundo-randeimbi, seana Godindi nimir-anafi! Seana Israerihündi-yafe adükari bogoranafi!" mehundo-amboyu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Ro sihambo süfuri afümambe hoeimaricheanini masahi

ran+amboanafi an+hondumbo-arowandiri? Nga awi sünguna se afindi moatükuní ranahambo ngasündeandeimbi tükündifeyoani hoeindowamboyafi,” mehu. ⁵¹ Asükaiyu hoafiyuhí yahuya, “Ro sihamumbo an+hondumboanahí hoafayahapuri: Süngunambo ana sünú sübüdühoeü sünambeahindi nendi ai Nindou Hondündiwami gafomo kodomo ndundani hoeindumboemo,” mehu.

2

Sisas ai boatei hepünifeimbi moatükuní ratüpurimayu

¹ Yimbu n+mbiyomo houmbo nindowenihí ngorü ai Gariri hífambe Kena ngoafihü n+morehí masemündu. ² Raníyo Sisasimbo asu ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo ahamumbo amboani n+morehí semindi sesesi ranambe didimo masei. ³ Ranísimboani wain hoe ra mungu masimindeiamboyu, asu Sisasindi hondi ai n+morimbo hoafiyondowohü yahoya, “Nindou ai wain hoe mungurihimboanei,” mehondowamboyu. ⁴ Asu simbori yare hoafiyundühi yahuya, “Me, n+mböe se wambo ranímoatükunimbo hoafayafa? Ndanana sihei siane, nga awi ro ranimbofembo si ra yohoyopoani.” ⁵ Ramehuamboyo asu hondi ai wori aharambüriñdi ratüpuriyomorundeimbi ahamumbo hoafiyopurühi yahoya, “Sisas ai n+nimoatükunimboyu refembo hoafinduaní ra-süngundundi,” meho.

⁶ Ngoafi ranihü n+moei hipiri 6 afindi hoe hafo tüküfe-randeimbi Suda ai fi aboedíferambo hundürüyorambohünda burimayo. ⁷ Raníyu Sisas ai ratüpuriyomorundeimbi ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se hipiri ranambe hoe fuibidi-houndi,” mehuamboemo. Asu ai hipiri ranamboe hoe fuibidihoumbo tüküru-tüküru-marundi. ⁸ Raníyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hoe ra n+moamonindi kaboandundühanimbo nindou sesi kanimbo ehu ahambo sowanambo ndowandümo ngomo,” mehua-mboyomo asu ai rasüngumarundi. ⁹ Nindou sesi kanimareandi ai hoe ra apire hoeireandane, asu wain hoe apimayowamboyu, ai moai fifireandi dagüdambombai wain hoe ra. Nga ratüpuriyomorundeimbi ai-yangiríyo hoe mafuindümo fondi ra fifimarundi. Raníyu asu nindou sesi kanire-randeimbi-mayu ranai nindou n+morehí semindimbo-mayu ranahambo mborai mehundo. ¹⁰ Ai hoafiyundowohü yahuya, “Ndani-ndani hoafühi ana nindou wain hoe aboedi boatei simindei mburühümboanei, asu süngunamboane moaruwai ra simindei arihündi. Nga asu seana aboedi safi ra kikihandifi nimarifi mburamboyafi hapondani randi sowandifi masinifi,” mehu.

¹¹ Sisas ai Gariri hífambe Kena ngoafihü boatei hapünifeimbi moatükuní ramareandi. Ai ahandi adükari nginindi ra nafuimayuwamboyu asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo an+hondumbo-marüwuri. ¹² Raníyo asu Sisas ai ahandi hondi, akohandi asu süngururü-rundeimbi babidimbo Kena ngoafi hin+ngiríhi hehi Kaperneam ngoafina hei ranihü yahunümbi si manimboei.

Nindou ai Godindi worambe kaki semindimbo ratüpurimemonda Sisas ai hemafoareapurí

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Ruk 19:45-46)

¹³ God ai Israerimbo Isipihündi aboedambo-mareandüri raní adükari si Pasofa warí ra ndeara akimí tifimareandamboyu asu Sisas

ai Serusarem ngoafina mahafu. ¹⁴ Hafu tüküfi haya Godindi worambe kefuai hu hoeireandane, nindou ai burmakau, sipsip, ndu pemiyomonda asu kaki siseru sabupuri rundühi mamarimonda hoeimareapuri. ¹⁵ Raniyu wofi hoandari nafirihai semündü haya raninambo ahamumbo burmakau, sipsip, ndu napo ra kameihi bukürifoareapurühiyu, asu nindou kaki siseruründühi mamarimo ahamundi kaki ra buburamündi pütifihiyu fondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Raniyu asükaiyu nindou ndu kakifihi saurundühi maningomo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Napo ra fufuründümo houmbo moanewana ngorügoanini homo. Asu se wandi Apendi wori ndanambe maket worimborihahi hehi pemiyei asu kakifihiimbo seihi arihünda?” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi Baibor-ambe mapeningo ra hohoanimomemo, ‘Ro sihafu wori aboedi mbifondarowa sahehea ranimboanahi afindi tinirifoayahi,’ meho.

¹⁸ Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nini hepünifeimbi moatükuni ramandowandi yihoeifimbo wori ranambeahindi hemoafoarowamuni ra nginindani yaho nafuimbohündamboa?” mehomondamboyu. ¹⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafayahi, Godindi wori nda biriiboandani asu ro asükainda ngimi sinambo yangiri worimbondi-hamboyahi,” mehuamboemo. ²⁰ Raniyomo asu Suda ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ai wori nda 46 himbani worimbomarund-ane asu se ngimi sihi yangiri asükainda worimbondihahi mungundheamboyahi asafi?” mehomondamboyu.

²¹ Sisas ai ahandi fimboyu Godindi wori süngunambore kafoare hoafimayu. ²² Raniyo Sisasimbo God ai honguambeahindi botiriri simboani ahambo süngururü-rundeimbi ai horombo ahandi fimbo hoafimayu ra ngusüfoambe pumarindümo. Raniyo horombo Sisas hoafimayuyo Godindi bukambe sürü papimarundi raniyo ra anihondumbo-marundi.

Sisas ai munguambo nindouyei hohoanimo fifireandi

²³ Sisas ai Suda-yafe adükari si Pasofa ranahambohünda Serusarem ngoafihü mamaru. Raniyo nindou afindi ranai Sisas hepünifeimbi moatükuni ramareandi ra hoeirihahi hehi anihondumbo-marihindi. ²⁴ Nga asu Sisas ai nindou ranahei hohoanimo ra fifire hayambowambo moai anihondumbo-rearü. ²⁵ Asu nindou amuri ai Sisasimbo nindouyei hohoanimo ranahambo nafuiyondürühi hoafiyondopoani, nga ai ahei ngusüfoambe hohoanimo ra munguambo fifireamboani.

3

Sisas ai Nikodemus-dibo wataporimefani

¹ Nindou mam Farisi-ambeahindi manungu ahandi nduri Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu. ² Asu mam nimbokoani Nikodemus ai Sisas sowahi hu tüküfi hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, Ro fifiri-huninimboanefti, seana nindou yamundo-randeimbi God koamarihenin-anafi. Nindou ngorü ai-amboani ngiri hepünifeimbi moatükuni se Godindi nginindinambo rawarowandi ra randeandi,” mehuamboyu.

³ Asu Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundũhɨ yahuya, “Ro sɨhambo anɨhondũmboanahɨ hoafehanɨnɨ: Nindou ai sɨmborɨ tũkũfekoate-ayu ana, ai ngɨrɨ God hɨfandarandɨ ranambe ngu,” mehu. ⁴ Nikodemus ai sɨmborɨ hoafɨyundũhɨ yahuya, “Asu nindou adũkarɨhũndɨ ra nũngunde hondɨ ai wakɨndɨrɨmɨndoanɨ asu nɨmorɨ akɨdou nahurai tũkũmandɨfia? Asu ngɨrɨ nindou ai hondandɨ furambe daguduwanɨ asũkai wakɨndɨrɨmɨndo,” mehuamboyu.

⁵ Asũkai Sisas ai Nikodemusɨmbo hoafɨyundũhɨ yahuya, “Nindou ai Yɨfiafɨ Aboedɨnambo asu hoenambo sɨmborɨ tũkũmbũfiyu-wamboane. Refekoate-ayu ana, ngɨrɨ God hɨfandarandɨ ranambe gafu. ⁶ Nindoundɨ fi ranana ahandɨ hondafɨndɨ-yafe findambo tũkũmefiyuani, nga ahandɨ yɨfiafɨ ranana Yɨfiafɨ Aboedɨndɨ ngɨnɨndɨnambo tũkũmefeyoane. ⁷ Ro hoafɨyahũhɨ se sɨmborɨ tũkũndahɨndɨ masahɨ hoafɨ ranambo se ngɨrɨ hepũnafoandũhɨ afɨndɨ hohoanɨmondafɨ,” mehu. ⁸ Werɨ ranai ai hohoanɨmomayo sũngu werɨyo hoarandɨ. Asu se werɨ fisɨhoasɨ rani-yangɨr-ane hɨmborayafɨ, nga nɨnɨ-nafɨ tũkũfe hayamboyo asu nɨnɨ-nafɨyo aho ra moai fɨfɨrowandɨ. Asu nindou Yɨfiafɨ Aboedɨnambo sɨmborɨ tũkehɨndɨ amboanɨ mamɨ yahurai-ane,” mehu.

⁹ Asu Nikodemus ai Sisasɨmbo dũdũfɨndũhɨ yahuya, “Asu se hoafɨmayafɨ nda nũngu-nahurai tũkũmandɨfea?” mehundowamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundũhɨ yahuya, “Seana Israerɨ-yafe yamundo-randeimb-anafɨ, nga asu seana awi moai fɨfɨrowandɨyo? ¹¹ Ro sɨhambo anɨhondũmboanahɨ hoafayanɨnɨ, Ro nɨnɨ-moatũkunɨyo fɨfɨrɨmarɨhũndɨ ranane wataporɨmbo-rɨhu arɨhũndɨ. Asu ro nɨne-moatũkunɨyo hoeimarɨhũndɨ ranane wataporɨmbo-arɨhũndɨ. Nga hoafɨ ro wataporɨmbo-arɨhũndɨ ranahambo se sahũmũndɨ daboadanambo-arɨhũndɨ. ¹² Ro sɨheimbo hɨfɨ ndanɨhũndambo wataporɨmbo-marɨhandũrɨ, nga asu moai se wambo anɨhondũmbo-rɨhũndɨrɨ. Asu ro sũnambeahɨndɨ moatũkunɨmbo wataporɨndahanɨ ra nũngundũhɨ anɨhondũmbo-ndɨhũndũhɨ fɨfɨrɨmandɨhia? ¹³ Moai nindou ngorũ hɨfɨ ndanɨhũndambo ana sũnambe hafu, nga Nindou Hondũ sũnambeahɨndɨ makusu ai yangɨrɨyu asũkai mahafu.

¹⁴ Sapo horombo Moses ai amoasɨrɨ nɨmɨ wohɨ furɨkoate-reandũhɨ semũndũ nɨmoamo botɨmareandɨ. Asu mamɨ yahurai-anɨmbo Nindou Hondũmbo amboanɨ semũndũ nɨmoamo botɨfiamboani. ¹⁵ Rananɨmbo nindou ahambo anɨhondũmbo-arɨhorɨ ranai yangɨrɨ koadũrũmbo-koadũrũmbo nɨngo ra mbɨsahũmũndɨ-amboane. ¹⁶ God ai nɨmorɨ mamũmbɨyu hayamboyo nɨmorehɨ nindowenihɨ hɨfɨ ndanɨhũ anɨboadei ranaheimbo ngusũfo pareandũrũhɨyu asu ahandɨ nɨmorɨ mamɨ ra hɨfɨna koamarɨherũ. Nindou munɨgu dɨdɨyei ahambo anɨhondũmbo-arɨhorɨ ai ngɨrɨ awandɨhehɨndɨ, nga koadũrũmbo-koadũrũmbo nɨmboeimboyei. ¹⁷ God ai ahandɨ nɨmorɨ hɨfɨna koamarɨherũ ra ai kosɨ nindou yɨbobore-randeimbɨ nahurai hɨfɨhũndɨ nindoweyi hohoanɨmo yɨbobofemboyupoanɨ. Nga rananɨmbo munɨguambo hɨfɨhũndɨ nindou ai ahandɨ sũngu aboedambo-mbeahinda yahu hayamboyo koamarɨheira makusu.

¹⁸ Nindou Godɨndɨ nɨmorɨmbo anɨhondũmbo-areandɨ ahambo ana ngɨrɨ yɨbobondirũhɨ papɨ-hoafɨndũrɨ, nga nindou ahambo anɨhondũmbofe-koate-ayu ranahambo-anɨmbo yɨbobondirũhɨ papɨ-hoafɨndũrɨmbui. ¹⁹ Yɨbobofe ranahandɨ nɨmɨndɨ ra ndahurai-ane:

Sapo si aboedi ra sünambeahindi makosoyosi, nga asu ai moai ranahambo yifiriyei, nga ai nimbokoani nimbafi ndi pımayo ranambe nıngomboyei yifirimayei. Nımboe sapo ai moaruwai hohoanımo rarıhındühi wamboyei ramehındi. ²⁰ Munguambo nındou dıdıyei si ranahambo yıboaruko-arıhındi ana, ai moaruwai hohoanımo yangırırarıhındühanei. Nındou yahurai ana ngırırı si peyoanı ngei sapo si ranai ahei moaruwai hohoanımo ramarıhındi ra nafuındandırımboe sei hehimbo wambo. ²¹ Nga nındou aboedi hohoanımo yangırırı semüdü anıngu ranai-anımbo sıhi tükündüfimbui. Rananımbo nındoundı ratüpurı ra si ranai Godındı ngınındınamboane ratüpurıyu arandı mbısi nafuındımboe,” mehu.

Son ai Sisas tükümeııı nımındı ra weındahı hoafımayu

²² Asu süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeımbı babıdımbı randıhında botıyafu houmbo Sudia hıfına mahomo. Ai homo ranıhü yahunümbı si nıngomomboyo Sisas ai nındou hundürümarandürı. ²³ Ainon ngoafıhü Serim ngoafıkımı hoe afındı mafoafusowa asu ranıhü Son ai-amboanı nımorehi nındowenihı hundürümarandürı. Rarı-sımboanı nımorehi nındowenihı afındı ranai ahambo sowana hei marıhındamboyu ai hundürümarandürı. ²⁴ Son ai karabusıfekoate nınguambeahıyo aheimbo hundürümarandürı.

²⁵ Rarıyo asu Sudahındı mamı ai Sonındı süngururü-rundeımbı babıdımbı Godındı hımbıohü aboedi tüküfembo hundürü hohoanımo ranahambo hoafına sımborı hoafımemo. ²⁶ Raoyafu mburu hıfomo Sonımbo hoafıyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeımbı, se hohoanımoıafai nındou Sıdan hoekımı ai-dıbo nımbafanımbı se ahandı hoafı yıhoefımbı hoafımeıımunı. Nga ai haponda hundürümarandür-amboaneı asu nındou ai sıhefımbı sowana sıfokoate ahambo sowanambo yangırırı hüraramındo,” mehomo. ²⁷ Asu sımborı Son ai hoafıyupurühi yahuya, “Nındou ai ngırırı raranı-moatükunı moanı ndemüdü, nga God ai dagadowan-anımbo ndemüdümbui. ²⁸ Horombo se hımborıyomondanı ro sıhamumbo hoafıyahapurühi sahiya, ‘Roana Kraısiyahıpoanı, nga ahandı nafı dıdıboado-fembohında God ai kamafoareandı-r-anahı,’ masahı hoafı ra se sıhamundıhoarı hımborımemo. ²⁹ Asu nındou ngorü ai nımorehi asemüdü ana, nımorehi ra nındowenihı ranahand-ane. Asu nındowenihambo farıherü-randeımbı ai ai-dıbo nıngumbo nımorehi masemüdü ahandı hoafı hımborıyuhü ai hıhıfı-hıhıfımayu. Yahurai-ane asu haponda hıhıfı-hıhıfı ra wandı fıambe amaro. ³⁰ Asu nındou ranai adükarı ndürımbı-mbıyowamboane, nga wandı ndürı akıdou-mbeyowamboane.

³¹ Nındou nımoamo sünambeahındı makusu aiani munguambo nındou ngasünde haya adükarı hamındayu. Nga asu nındou hıfı ndanıhındamboayu ranai ana hıfınındı wambo ai hıfı ndanıhındambo wataporı ranı yangırırı semüdü nıngumbo wataporıyuhani. Nga nındou sünambeahındı makusu ranai ana munguambo nındou ngasünde haya adükarı hamınd-anı. ³² Raranı asu ai raranı-moatükunı hoeıre asu hımborıyu-randeımbı ranahambo hoafıyu arandı. Nga asu nındou mamı ai-amboanı moai ahandı hoafı ra anıhındümbıreandı. ³³ Nındou düdı ahandı hoafı ranahambo kıkıharamüdü ana, asu God ai anıhındümbıanı hoafıyu arandı yahuhani. ³⁴ Nındou God koamarıheira makusu ranai ana ahandı hoafı yangırır-anı hoafıyu

arandi. Sapo God ai moai ahambo Yifiafi Aboedi ra b'idifiri-b'idifire sagado.

³⁵ Afindi ai Nimorimbo afindi hamindi ngusüfo parirühi asu mungu moatükuní hifandimbo nginindi masagado. ³⁶ Nindou ngorü ai Nimori ahambo anihondumbo-ariri ana, asu ai aboedi koadürumbo-koadürumbo nüngumbui. Nga asu anihondumbofo-koate-ayu aiana ngiri yangiri koadürumbo-koadürumbo nungu. Asu Godindi nginindi hohoanimo ra ahambo-so koadürumbo-koadürumbo yagodimboe."

4

Sisas ai Sameriahündi nimorehi-dibo wataporimefe

¹ Rani-simboani Farisi ai yaru himboriyomondane, "Sisas-ani Sonimbo ngasündiri haya afindi nindou hundürandüri arandi," masei.

² (Nga moai Sisas ahandihoari ana ngorumbo hundürandüri, nga ahandi süngururü-rundeimbi ai yangiriyomo ramarundi.) Sisasindi süngufembo nindou afindi hundürümayeri hoafi Farisi ai himborimemo ra Sisas ai fifireandi. ³ Raniyu asu ai rani hoafi ra himboriyu haya Sudia hifi hinngire haya Garirinambo mahu. ⁴ Garirinambo hombo nafi ra Sisas ai Samaria-yafe hifi mbusümo nafiyu mahu.

⁵ Raniyu hafu adükari ngoafi Samaria-yafe hifambe ahandi ndüri Sikar ranihü tükumefiyu. Ngoafi ranikimiyu Sekob ai ahandi nimori Sosepimbo hifi kikire hinngimareando. ⁶ Horombo Sekob ai hoe rambohünda kakira pumareandi ra ranihü puaroane, asu Sisas ai ndeara hüfinimbo nafi gebuai ra süfu süfumbo tinjambofihiyu asu foeamongo ranikimi mamaru.

⁷⁻⁸ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ranai boatei sesi pemimbo ngoafi ranambo mahafomo. Asu nimorehi mani Samariahündi ranai hoe ra fuimindimbo makosowamboyu, Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, "Hoe ra wambo fuisao, nga ro simindimbo samboanahi," mehuamboyu. ⁹ Asu nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, "Seana Sudahünd-anafi, asu ro Samariahünd-anahi, nga asu se nimboe wambo hoe fuisao safi hawa düduwefoandira?" mehoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, "Nine-moatükuní God ai sihambo saimbo mehu ranahambo fifiriworühi, hoafimbefindombonana, asu hoe simindiwani yangiri gedühi ningombo saganini," mehuamboyu. ¹¹ Asu nimorehi ranai hoafiyondohü yahoya, "Adükari, hoe fuigoninimbo hipiri wani, nga foeamongo hoe ndanana ambeambe anguni ragu-ane. Asu hoe simindiwani yangiri gedühi ningombo ra naha dagüda mafuindandifa?" ¹² Sihefi amao Sekob ai foeamongo ra hinngi-mareamunane. Hoe ra ai ahandi nimori asu burmakau, sipsip ra-babidimbo sümündi marandane. Nga asu se kosirihefe adükarimbofe ningombo safomboyafi?" meho. ¹³ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundowohü yahuya, "Nindou hoe nda asimindei ranai ana asükaindei nimai amindanijombondeimboyei. ¹⁴ Nga nindou didiyei ro hoe aheimbo asahandüri ranai ana ngiri asükaindei amindanijombonde, nga wani. Hoe ro aheimbo saimbo saheheamboayah ranana, ahei fiambe apoandihori hoe nahurai fondihoai-fondihoaindandani asu nindou ranai yangiri koadürumbo-koadürumbo nimboeimboyei," mehuamboyu. ¹⁵ Asu

nĩmorehĩ ranai dũdũfendowohũ yahoya, “Adũkari, se wambo hoe ra sawandĩrĩ. Rananĩmbo ro ngĩrĩ asũkainda sũnguna hoembo amĩndanĩjombondahũhĩ hoe nda fuimĩndĩmbo dĩdĩhĩ,” mehoamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai hoafiyundowohũ yahuya, “Se ngũfĩ sĩhafi nindowenihambo hoafĩndafĩndo mbundambo-anĩmbo asũkaindafĩ ndũhĩ dĩdĩfĩ,” mehundowamboyo. ¹⁷ Asu ai hoafiyondowohũ yahoya, “Roana anamĩndeimbi-yahĩpoanĩ, nga anamĩndĩkoate-anahĩ,” mehundowamboyo. Asũkaiyu Sisas ai hoafiyundowohũ yahundo, “Se ‘Roana anamĩndĩkoate-anahĩ,’ asafĩ ra wambo anĩhondũmbo-anafĩ hoafayafĩndĩrĩ. ¹⁸ Nga se nindowenihĩ hondahũyafundeimbi masowapundĩfĩ, nga se haponda nindowenihĩ-dĩbo anĩmbafĩ ra sĩhafi anamĩndĩ hondũyupoanĩ. Nga se wambo haponda anĩhondũmbo-anafĩ hoafayafĩndĩrĩ,” mehu. ¹⁹ Nĩmorehĩ ranai hoafiyondowohũ yahoya, “Adũkari, seana ro hoeirĩheanĩna Godĩndĩ hoafĩ hoafiyafĩrandeimb-anafĩ. ²⁰ Yĩhoeĩ amao mamĩ ana hĩfĩ wafu ndan-wamĩyomo rotuyomo marundĩ, nga asu Suda se-anemo Serusarem ngoafĩ ranĩhũ yangĩrĩ rotuyomboane ehomo,” mehoamboyu. ²¹ Sisas ai yahuya, “Nĩmorehĩ, se wambo anĩhondũmbo-rowandĩrĩ, nga se ngĩrĩ amĩtata Apembo hĩfĩ wafu ranĩwamĩ asu Serusaremĩhũ ra rotuyo ra-koate-ndei. ²² Samariahũndĩ seana Godĩmbo ndorĩhorĩ fifĩrĩ-horũhĩyeipoanĩ ahambo rotuyei arĩhũndĩ. Nga ro Suda ana God ranahambo ndorĩhurĩ fifĩrĩ-hurĩmboanefĩ. Nga asu sapo Godĩndĩ nendĩ aboedambofembo ratũpuri ra Suda yĩhoeĩmbo sowahĩ tũkũmefeyoane. ²³ Sapo ranĩ si tũkũfembo meho ra, ndeara haponda tũkũfemboane, nga asu nindou ai anĩhondũmbo rotuyei arĩhũndĩ ranai-anĩmbo Godĩmbo ngusũfoambe anĩhondũmbo-ndĩhindũhĩ Yifiafĩ Aboedĩndĩ ngĩnĩndĩnambo rotundeimboyei. Rananĩmbo asu Ape ai nindou yahurai ranĩmboani ahambo rotuyondombo hohoanĩmoayu. ²⁴ Nga God ana yifiafĩ-ani. Ranĩmboanĩmbo nindou ai Godĩmbo rotuyei arĩhũndĩ ra ngusũfoambe anĩhondũmbo-ndĩhorũhĩ Yifiafĩ Aboedĩndĩ ngĩnĩndĩnambo rotumbeyei-amboane,” mehuamboyo. ²⁵ Asu nĩmorehĩ ranai sĩmborĩ hoafiyondowohũ yahoya, “Ro fifĩrĩhinĩmboanahĩ nindou God kamafoarĩrĩ ra ahandĩ ndũrĩ Kraĩs ai-anĩmbo kudũmbui. Asu ai kusũ sĩmboanĩ sĩhefĩmbo mũngu moatũkunĩ ranahambo hoafĩndũmunĩmbui,” mehoamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai sĩmborĩ hoafiyundowohũ yahuya, “Ro ai-anahĩsĩ haponda se-dĩbo wataporayahĩ nda,” mehu.

²⁷ Sisas ai raoyahuambe ahambo sũngururũ-rundeimbi ai sesi pemĩnĩpoedĩ sũmburĩndũmo tũkũmefundĩ. Asu ai hoeirundane Sisas ai nĩmorehĩ-dĩbo wataporĩmefea hepũnĩmefundĩ, nga nindou mamĩ ai-amboanĩ moai dũdũfinduhĩya, “Se nĩmboeafa?” yahundo asu “Nĩmboe se nĩmorehĩ ra-dĩbo wataporefafa?” yahundo, nga wanĩ. ²⁸⁻²⁹ Ranĩyo asu nĩmorehĩ ranai hoe fuimĩndĩ hĩpĩrĩ ra ranĩhũ sĩhai haya hĩfo nindou ranĩ ngoafĩhũndĩ ranaheimbo hoafiyondũrũhĩ yahoya, “Se naha sĩnei nindou geba anũngu ra hoeirĩhorĩ. Ai wambo ro mũngu moatũkunĩ ratũpuriya marĩhandĩ ra mũngu ai weindahĩ hoafĩmayundĩrĩ. Nga awi ai Kraĩs anĩmbombeĩ?” mehoamboyei. ³⁰ Ranĩyei asu ai ngoafĩ ra hĩnĩngĩrĩhi hehimbo Sisas sowana mũngu mahaneĩ.

³¹ Ranĩyomo asu ahambo sũngururũ-rundeimbi ai Sisasĩmbo hũti-

hoafi-rurühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sesi aki-dounambo ngusüfo nari-wori hawambo-animbo,” mehomondo. ³² Nga asu Sisas ai hoafi-yupurühi yahuya, “Sesi ro sesimbo asahi ra seana moai fifirundi,” mehupuramboemo. ³³ Asu ahamundi-hoari simbori düduyomondühi yahomoya, “Nindou ngorü ai ahambo sesi ra semündü süni sagadom-boyu?” mehomondamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafi-yupurühi yahuya, “Wandi sesi ranana ndahurai-ane; God ai koamarihendira makosahane ro ahandi hoafi sünguferambo. Wandi sesi ana ahandi yifiri süngufe asu ahandi ratüpurüyora ho moendi-fembo makosahane.

³⁵ Se yaru hoafi-yomondühiya, ‘Awi nümbürambeahindi sesi yimungu-remindimboana, yimbuyimbu amoamo-ane aningomo,’ mehomo, nga asu ro hoafayah ra se himboriyomo, naha se ndoru nümburi ra samongoriyomo hoeiru, ninimindi ana ndeara nginindi yangir-ane. ³⁶ Nindou nümbürambeahindi sesi yimungurira-randeimbi-mayu ranai ndeara rani takini ahandi kaki semündü haya, asu ai sesi aboedi koadürümbo-koadürümbo ningombo safiyorambo-mayo gugurareandi. Rananimbo nindou sesi hifire-randeimbi asu yimungurira-randeimbi ai hihifi-hihifindamboyanani. ³⁷ Asu hoafi ndanana anihond-ane ‘Nindou ngorü ai hifireandühani, nga nindou ngorü ai yimungurandühani.’ ³⁸ Ro sihamumbo sesi nümburi ranambe homo yimunguri mbirunda sahehea koamaritheapuri. Asu se moai hifirundi, nga amuri ai tinghamboyehi hifimarhindi rani-fihindi asarimbo yahomo houmbo asowandümo,” mehu.

³⁹ Nimorehi Samariahündi ranai rani ngoafihündi ranaheimbo nime-moatükuni ai ramareandi ranimbo Sisas ai hoafimayundo ranahambo ho wataporimbo-marandi. Raniyo asu munguambo nindou ranai Sisasimbo anihondümbo-marihori. ⁴⁰ Raniyei asu Samariahündi ranai hei Sisasimbo apombo huti-hoafimehündoa ranihü ai-babidimbo yimbu apomayu.

⁴¹ Ranühi Sisas ai wataporimbo-maranda asukai nindou afindi safi ranai himboriyehi hehi anihondümbo-marihindi. ⁴² Asu nimorehi ranahambo hoafiyahündowohü seiya, “Boatei ro se wataporimbo-maranda anihondümbo-marihundi, nga se hoafimayafimuni ranimbo. Nga ro-amboani yihoeifhoari ahandi hoafi himboriyahundo hohumboanehi asu anihondümbo-arihuri. Nga ranimboane nindou ndananimbo awi hifi ndanihü munguambo nindou aboedambo-ndeandürümbui asefi,” masei.

Sisas ai adükari bogorindi ratüpurüyu-randeimbindi nimori aboedimariri

(Matyu 8:5-18; Ruk 7:1-10)

⁴³ Sisas ai ranihü yimbu nimbi apu mbura asu ngoafi ra hiningire haya Gariri hifina mahafu. ⁴⁴ Asu ai ahandi fimbo hoafiyuhi yahuya, “Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi aiana ahandi ngoafi hondühi moai ndüri yangoro,” mehu. ⁴⁵ Raniyu asu ai Gariri hifihü hafu tüküfiyuwane, ahambo hihifi-hihifimayei. Ai ramehindi ra moaniyeipoani, nga Serusarem ngoafihü Israerimbo God ai aboedambo-mareandüri Pasofa sei-arihündi rani-simboani afindi moatükuni ramareanda hoeirihahi hehimbo wamboyei tüküme fiyuwa hihifi-hihifimayei.

⁴⁶ Asu Sisas ai asūkaiyu Kena ngoafina Gariri hifambe mahu horombo ai hoe wain hoembore pureandūhi. Nindou mamī adūkari bogorindi ratūpurīyu-randeimbi ai Kaperneam ngoafihū nūngu hayamboyu, asu ahandi nīmori ranai angūnūmbomayu. ⁴⁷ Asu nindou ranai, Sisas Sudia hifi hīnīngire haya, Garirinambo sūnūmboani hoafi ra hīmboriyu haya, hu tūkūfi Sisasimbo Kaperneam ngoafinambo hombo hūti-hūtirūrihi yahuya, “Wandi nīmori ai angūnūmbo yifimbo yangir-ani, nga se didifi aboedindowori,” mehundowamboyu. ⁴⁸ Asu Sisas ai yahuya, “Se mamikarambo hepūnifeimbi moatūkuni ra hoeifekoateyei-mbonana, ngiri anihondūmbo-rīhindiri,” mehu. ⁴⁹ Asu simbori Sisasimbo hoafiyundowohū yahuya, “Adūkari, mborai se wandi sūngu sūhūfi, nga wandi nīmori ai yifimbo yangir-ani,” mehu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohū yahuya, “Se ngafisi, nga sihafi nīmori ana asūkai yangiri nūngumbui,” mehuamboyu. Nindou ranai Sisasindi hoafi ra anihondūmbore haya mahu. ⁵¹ Nindou ranai ngoafina mahuamboyu asu ahandi ratūpurīyomo-rundeimbi ai nafini hoeirūwuri houmbo hoafiyomondowohū yahomoya, “Sihafi nīmori ana aboedi mbanūngu,” mehomondamboyu. ⁵² Asu ai dūdufipurūhi yahuya, “Nūngu-simboaniyo ai akidou aboedi safi mamarua?” mehuamboemo, asu hoafiyomondūhi yahomoya, “Hamani nimbambeyo angūni hūfi afindi ra hīnīngimareandi,” mehomo. ⁵³ Raniyu asu afindi ai ngusūfo pumaramūndu Sisas ai ahambo rasimboani hoafiyundowohūya, “Yini, sihafi nīmori ana asūkai yangiri nūngumbui,” mehu ranimbo. Raniyu asu ai ahandi worambeahindi rani-babidimbo anihondūmbo-marīhori.

⁵⁴ Sisas ai Sudianipoedi Gariri hifinambo sūnūmbo hepūnifeimbi moatūkuni ramareandi ra yimbu noufeimbīyo.

5

Sisas ai nindou mamī foeamongoimi dīboadomariri

¹ Asu ra mūngumayoambe Suda-yafe adūkari si ra Serusaremihi tūkūmefeyoa, Sisas ai Serusareminambo mahafu. ² Serusaremihi nafitambe adūkari ahandi ndūri sipsip nafitambe ranikimi foeamongo hoe kakiru pumarundi. Foeamongo ra Hibruyei hoafi Betsadane. Hoe ranikimi mboasini hondahūfeimbi (5) mafondarei. ³⁻⁴ Asu mboasini rani hoarehi nindou angūnūmbi afindi ranai fondihū kurīyei, hīmboatihari, yiri moaruwaimbi, asu nindou ahei tījari yifiyoweimbi ranai nīnoumayei. ⁵ Mboasini ranambe nindou mamī ai 38 hīmbani farasū haya angūnūmbo yanguru. ⁶ Asu Sisas ai nindou ranahambo hoeirirane angūnūmbo mēnguruamboyu, nindou ranana gedūhi angūnūmboyumboani yahuhaya hoafiyundūhi yahundoya, “Se haponda aboedi nīmandi safomboyafi?” mehundouamboyu. ⁷ Asu simbori nindou angūnūmbi-mayu ranai Sisasimbo hoafiyundūhi yahundoya, “Nindou adūkari, hoe ranai mīmīniyowani hīmoni semīndīndiri ho hīnīngifendirimbo roana nindou wani. Hoe ranai mīmīniyowani gadi sahehea raoyaheandani asu bīdifiri ai boatei-anei horombo kosirīhehi hanei rīhūndanane asu ro moani nīmarī arīhandi,” mehundo. ⁸ Asu Sisas ai hoafiyundūhi yahundoya, “Botiyafo, sihafi hoaparī ra sowandifi hawa hafi,” mehundouamboyu.

⁹ Raniyu nindou ranai n+mai hoafi n+ngoambe botifi ahandi hoapari ra semündü haya mahu.

Rani si ra moani ratüpurikoate ngoafimbo n+marimbo siyo. ¹⁰ Raniyomo asu Suda ai nindou Sisas di+boadomarira botimefiyu, ranahambo hoafiyomondowohü yahomondoya, “Hapoana moani ratüpurikoate ngoafimbo n+marambe-ane. Asu nimboe se sihafi hoapari ra sowandifi hawa ahafa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu simbori hoafiyupurühi yahuya, “Nindou wambo aboedimareandiri ranai hoafiyundirühi yahuya, ‘Botiyafo, sihafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,’ mehuamboanahi sahamindi ahahi,” mehupuri. ¹² Raniyo asu simbori ahambo düdururühi yahomondoya, “Düdi nimori sihambo hoafiyuninühi, ‘Sihafi hoapari ra sowandifi hawa hafi,’ mehunini rana?” mehomondamboyu. ¹³ Asu nindou angünümbi aboedimefiyu ranai nimorehi nindowenihü afindi ambewambo Sisas ai sihai hümarimindo ra moai nindou ranahambo fifiriri.

¹⁴ Asükaiyu Sisas ai nindou ranahambo Godindi worambe mamaruwa hoeiriri haya, hoafiyundühi yahuya, “Se himboriyafi, se ndeara sihafi fi ra aboediyafimboanafi. Nga se asükaindafi moaruwai hohoan+mondamboyafi. Nga asükaindo raran+moatükunü nginindi safi sihafifihi mbundamindoani se mamikarindamboyafi,” mehundowamboyu. ¹⁵ Raniyu asu nindou-mayu ranai hu Sudambo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou wambo aboedimareandiri ranana Sisasiyu,” mehupuramboyo. ¹⁶ Asu raniyomo Suda ai Sisasimbo moani hapoadumbo nou piyomo houmbo moruwaimbo moaruwaimbo-maruri homo. Nimboe asu Sisas ai moani ngoafimbo n+marombo sihi nindou ranahambo aboedimariri yahomo houmbo.

¹⁷ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Wandi Ape ai ratüpuriyu humbo hapondan-amboa, ratüpuriyuhani, ranimboane asu ro-amboa ratipurayahi,” mehupuramboemo. ¹⁸ Suda ai hoafi ra himboriyomo houmbo ahamundi ngusüfoambe nginimboanimbo-mareapura Sisasimbo hifokoeffimbo yahomo houmbo raraomemo. Asu moani ngoafimbo n+marambe ratüpurimayu ranimbo yangiriyomopoani. Nga ai hoafiyupurühi, “God ana wandi Ape hondani,” mehu ranimboemo hoafi ranana Sisas ai ‘Ro God nahurai-anahi’ mehu yahomo houmbo kamehiyomo ahambo hifokoeffimbo raraomemo.

Godindi nimori ai ratüpurimbo nginindeimb-ani

¹⁹ Raniyu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahupuriya, “Ro an+hondumboanahi sihamumbo hoafayahapuri: Nindou nimori ra ngiri raran+moatükunü aimbo hohoan+mondu haya ranimbondandi, nga wani. Ai raran+moatükunü ratüpurayu ra Afindi ai ratipurayu ra hoeire hayamboani, asu nimori ai ra-süngure ratipurayu. Mungu raran+moatükunü Afindi ai ranimborandan-ani asu nimori ai yare ranimboarandi. ²⁰ Afindi ai ahandi nimori ranahambo hohoan+moyuhü asu ai mungu ratüpuriyumbü ra nimorimbo nafiimefuendo. Nga asu awi Afindi ai adükari nginindi ratüpurü safi amboani nimorimbo nafiundundumbui. Haponda nafiimendu ranana akidouyo, nga se hepünifemböhündambo sünguna nafuiyondomboayu ranana adükari nginindi safindimboe. ²¹ Afindi ai nindou yifiyeimbihündi botireandüri mbura asu yangiri n+ngo sagadüri

arandi. Ranani asu n̄morì ai-amboani ahandi hohoan̄momayu süngureandühi nindou bot̄reiri h̄n̄nḡirearü arandi. ²² Moai Af̄ndi aiana nindou-yafe hohoan̄mo ȳborore randi, nga wani. Mun̄gu rani rat̄upuri ra n̄mor̄ndi war̄h̄um̄areandane. ²³ Ran̄mboan̄mbo asu nindou ai n̄mor̄mbo ah̄n̄ndeihi aboedi hohoan̄mondeimboyei Af̄ndambo rawar̄hor̄i nou. Asu nindou ai n̄mor̄mbo ah̄n̄yohü aboedi hohoan̄mokoate-ayei ana, asu Af̄ndi ai n̄mor̄i koamar̄herü ranahambo amboani nḡr̄i ah̄n̄ndeihi aboedi hohoan̄mondei.

²⁴ Ro siheimbo an̄hondümbonan̄hi hoafayahi, nindou düdi wandi hoafi nda h̄mbor̄iyuhü asu wambo h̄f̄ina koamar̄hend̄ri ranahambo an̄hondümbon̄-ariri ana, nindou ranai yanḡr̄i koadürümbo-koadürümbo n̄ngumbui. Asu nindou ranai nḡr̄i God̄ndi pap̄i-hoafi ranambe tükünd̄fiyu. Nindou ranai ȳfiyorambo nafi h̄n̄nḡire haya yanḡr̄i n̄ngombo ra süngure arandi. ²⁵ Ȳn̄i, sapo si tüküfembo-mayo ra ndeara haponda tüküfemboane. Nga asu ranan̄mbo nindou ȳf̄imayei ranai God̄ndi N̄mor̄ndi yafambe h̄mbor̄indahindühi asu nindou d̄d̄iyei ahandi hoafi ndor̄hi h̄mbor̄imayei ranai aboedi yanḡr̄i ȳfik̄oate n̄mboeimboyei. ²⁶ Ran̄mboani asu Af̄ndi ai ahandihoari aboedi yanḡr̄i ȳfik̄oate n̄ngombo ra n̄m̄ndiyuhüyu, asu rani-süngunambo noure N̄mor̄mbo yanḡr̄i ȳfik̄oate n̄ngombo n̄m̄ndimboriri h̄n̄nḡimariri. ²⁷ Ai Nindou Hond̄-ani, ran̄iyu asu Af̄ndi ai ahandi N̄mor̄mbo nindoumbo ȳbobofendür̄rambo hohoan̄mo ra masagado. ²⁸ Asu se ndanahambo hep̄nahindühi af̄ndi hohoan̄mondeimboyei, nga nḡr̄i am̄tata mun̄guambo nindou ȳfiyeimb̄hünd̄i honguambeah̄ndi ranai ahandi yafambe ra h̄mbor̄indei. ²⁹ Asu ranan̄mbo ai honguambeah̄ndi tükünd̄ahimboyei. Asu nindou ahandi hoafi aboedi h̄mbor̄iyehi süngur̄hi arihünd̄i ranai aboedi yanḡr̄i ȳfik̄oate tükünd̄ahi bur̄indeimboyei. Nga asu nindou ahandi hoafi h̄mbor̄ikoate-yehi moaruwai hohoan̄mombo rat̄upuri rat̄upuriyehi arihünd̄i ai-an̄mbo tükünd̄ahinda God̄ ai aheimbo se h̄ti-anei mb̄s̄umbui.”

Nindou b̄d̄if̄ri amboani rani-moatükuni nafuimaramuni ra Sisas ai God̄ndi n̄mor̄-ani masei

³⁰ “Raran̄-moatükuni ra roana nḡr̄i rombond̄he hohoan̄monda hehea rat̄upur̄indahi. Ro nindou aheimbo ȳbobor̄he arihandi ra God̄ ai hoafiyuwani yanḡr̄i-ane ȳbobor̄he arihandi. Wand̄i ȳbobofe ra mbumundanesi, nga ropoan̄mbo ȳfir̄iya hehea ȳbobor̄heandür̄hi-yah̄poani, nga Ape wambo h̄f̄ina koamar̄hend̄ri ranai ȳfir̄iyu haya hoafimayund̄r̄-amboyahi ro rar̄he mar̄ihand̄i.

³¹ Asu ro wand̄ihoari yanḡr̄i wand̄i fimbo an̄hondümbon̄ hoafayahi ana, asu nindou ai ro wand̄i fimbo hoafayahi ra nḡr̄i an̄hondümbon̄dh̄ndi. ³² Nga asu nḡor̄ü ai wambohünda an̄hondümbon̄ hoaf̄iyu arandi ahandi hoafi ra an̄hondümbon̄ hoaf̄iyu arandi ra ro f̄if̄riheand̄i. ³³ Se horombo Son̄mbo sowana nindou düdufimbo koamar̄hehipura asu ai siheimbo an̄hondü hoafi hoaf̄imayu. ³⁴ Nga nindou yanḡr̄i wambo an̄hondümbon̄ hoaf̄iyu ana, ahandi hoafi ranahambo ro nḡr̄i hohoan̄mondahi, nga wani. Nga God̄ siheimbo aboedambo-mb̄reandür̄a saheheamboan̄hi Son̄ndi hoafi an̄hond̄ane asahi. ³⁵ Son̄ ana ram hai siayo nou yahurai siyuhüyu asu shei fiambe si ranai boak̄imafoa-reiramboyei asu bod̄ifohü yanḡr̄i ahandi

si ranimbo hihifi-hihifimbo masei. ³⁶ Nga ngorü-moatükunî siheimbo nafuimbohünda ra Sonindî hoafi ngasündeandeimb-ane. Raranî ratüpuri ro ratipurayahi ra wandî Ape ai sendirühi 'ratüpurindafi' mehuamboanahî ro rarîhe ratipurayahi. Rani ratüpuri ranai siheimbo anihondümbo nafuimarandürî ra Ape ai wambo koamarîhendîra makosahi. ³⁷ Asu Ape wambo hifîna koamarîhendîrî aiyu wandî fimbo weindahî hoafîmayu. Asu se moai horombo ahandî hoafî himborîyei asu ahambo hoeirîhorî raraorîhorî. ³⁸ Nga asu se moai ahandî hoafî ra sihei ngusüfoambe nîmarondürî, nîmboe sapo Ape ai koamarîhendîra makosahi wambo anihondümbofe-koate-mayeî ranimbo. ³⁹ Se rarîhi hohoanîmoyeihiya, "Godindî bukambe hoafî apenîngo ranai yangîrî koadürümbo-koadürümbo nîngombo sei hehi buk ranambe munguambo hoafî apenîngo ranahambo türarîhündî. Nga bukambeahindî hoafî ra wambo fifîrifendîrimbo hoaf-ane apenîngo. ⁴⁰ Nga asu se aboedî yangîrî nîngombohündambo wambo sowana moai sîfombo hohoanîmoyei.

⁴¹ Nindou ai wambo seana nindou adûkar-anafî mbîseimboyeyi saheheamboanahî ro moei asahi. ⁴² Nga ro siheimbo fifîrî-hearümboanahî, asu sihei ngusüfoambe Godindî ngusüfo pefe hohoanîmo ra moai nîmarondürî. ⁴³ Ro wandî Apembo sowahindîyahî makosahi, nga asu se moai wandî hoafî himborîyei. Asu seana nindou ngorü ai aipoanîmbo hohoanîmoyu haya ahandî ngînindî ranambo huan-aneî ahandî hoafî himborayeî. ⁴⁴ Asu seana siheihoar-aneî nindou hond-anafî nindou hond-anafayeî. Nga God mamî yangîr-ani ai siheimbo nindou hond-anafî yahombo ra se moei aseî. Nga asu se nûngundîhi ahambo anihondümbo-mandîhora? ⁴⁵ Nga asu se ngîrî wambo randîhi hohoanîmondei, 'Ai yihoefombo Afîndandî himboahü papi-hoafîndamunî mbîsei,' nga wanî. Nindou siheimbo papi-hoafîmarandürî ranana Mosesîyu. Asu se nindou ranahamboyeyi aiana yihoefimbo fandîhemunûmbui masei. ⁴⁶ Se Mosesindî hoafî anihondümbo-mbarîhi-mbonana, asu se wandî hoafî amboanî anihondümbo-rîhi. Nîmboe sapo ai wambo hoafî sürü papi-marandî ranimbo-hündambo wambo. ⁴⁷ Asu ai sürü papi-randeimbî hoafî ra anihondümbofe-koate-ayeî ana, asu nûngundîhi se wandî hoafî ra anihondümbo-mandîhia?" mehu.

6

*Sisas ai 5,000 nindoumbo sesi masagadürî
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Ruk 9:10-17)*

¹ Sisas ai raraofi mbura ranîhünda asûkaiyu Gariri kurîhoe sei asu Taiberius sei arîhündî ra barîhei haya gogoasürünî mahu. ² Asu nîmorehî nindowenihî afîndî ranai Sisasimbo hoeirîhoranî hepünîfeimbî moatükunî ratüpuriyuhü nindou angünümboyeimbîmbo aboedîrearü marandamboyeyi, asu ahandî süngu mahei. ³ Asu ai ahambo süngururü-rundeimbî babîdîmbo hafu hîfî wafu wamî mamaru. ⁴ God ai Israer Isipîhündî aboedambo-mareandürî ranî adûkarî si Pasofa ra ndeara akîmî tükufembo yangîrîyowanîyo. ⁵ Sisas ai himboariyu wakîreand-ane nindou afîndî ranai ahambo sowana masûhüsiamboyu asu Firipîmbo hoafiyundûhi yahuya, "Dagûdambo sîhîrî sesi afîndî ra pemîndefî mbundîhumbo nindou afîndî asîhüsi

aheimbo mandahundüra?” mehundo. ⁶ (Sisas ai yare hoafi mayu ra Firipindi hohoanimo refe hoeifembo-hündamboyu, nga ai sesi aheimbo seguduri mo ra fifire hayamboyu.) ⁷ Asu simbori Firip ai ahambo hoafiyunduhü yahuya, “Nindou ranai sesi ra akidou-amboani ngusufonambiri hori mbisefombo ana, sihiri 1200 kina nahurainambo-animo sesi ra pemindefi koandihelumboyefi,” mehu. ⁸⁻⁹ Ahambo sünguriri-randeimbi nindou ngörü Andru, Saimon Pitandi akidi ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mam hoarifi ndanai bari bret hondahüyafundeimb-anemo asu kini yimbu-anafani ra sihaiamboani. Nga sesi ranana ngiri nindou afindi ra simongorindei,” mehuamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou aheimbo sowandümondündüri sifomo hoafiyomonda mbimari,” mehu. Ranühi wohi afindi ra furimayowamboyei raniwami ninoumayei. Nindou ra 5,000-yei. ¹¹ Raniyu Sisas ai bret ra semündühaya Godimbo hihifirüri mbura asu nindou afindi ninoumayei aheimbo yimbumare-andüri. Asükaiyu kini ra ranou-ranou-mareandüramboyei asu sesi ra ai sesimbo hohoanimomayei simogodühi masahüsi. ¹² Ai sesi ra sahüsimbo ndeara bodomayeamboyu, Sisas ai ahandi süngurürü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai sahüsimbü bidingiri-bidingiri kurayou ra fufuründümo, nga akidou bidingiri amboaniyeimbipoani,” mehuamboemo. ¹³ Raniyomo asu ai bari bret hondahüyafundeimbi akidibou-mayo ranahandambo ai sahüsimbü bidingiri kurimayo ra fufuründümo 12 wambüri tütüküru manindundi.

¹⁴ Raniyei asu nindou afindi ninou-mayei ranai Sisas hepünifeimbi moatükun ramareandi ra hoeirühi hehi hoafiyehi seiya, “Yini, anihond-ane, sapo nindou ndanana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifina kosombo-mayu rani mbai,” maseiamboyu. ¹⁵ Asu nindou ranai ndeara ahambo sifo semündü hefimbo adükar bogorimbofi huti-hütifi hini ngifimbo maseiamboyu Sisas ai fifire haya asükaiyu hifi wafu raniwami nimarimbo ahand-amboani mahafu.

*Sisas ai hoe hangifowami mahu
(Matyu 14:22-27; Mak 6:45-52)*

¹⁶ Raniyomo asu nimbambe ahambo süngurürü-rundeimbi ai Gariri kurihoe rani nambo mahanimo. ¹⁷ Asu nimbi mareandamboyu Sisas ai moai ahamumbo sowahi tüküfiyu. Ai hanimo botambe kefou houmbo gogoanini barihou houmbo Kaperneam ngoafi nangowaneimbi mahafomo. ¹⁸ Raoyafundane asu weri afindi ranai weriyowohüyo hoe ranai fondamindi hani hafo marandi. ¹⁹ Raniyomo süngurürü-rundeimbi ai ahamund-amboani botimayo ranambe purinambo puru hifomombo 5-mbayo asu 6-mbayo kiromita simogodühiyomondühi asu himboyomondane, Sisas ai bot rani kimi nimoamo hoe hangifo wami pühüyu mara sünwamboemo asu ai afindi yihimbomemo. ²⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se nimboe yihimboemo, nga roanahi ndanana,” mehupuramboemo. ²¹ Asu raniyomo ai ahambo botambe semündü hini ngifimbo yahomo houmbo ramefundamboyu asu bot ranai ai hambomemo rani nambo nimai ho tüküme feyo.

Nimorehi nindowenih ai Sisasimbo kokomari hori

²² Asükaiyei siambe nindou afindi ranai Gariri kurihoe gogoanini mamarei. Ai fihirihindi hamani bot mam yangiri rani hü mengoro asu

Sisas ana moai ahambo sünggururü-rundeimbi babidiimbo bot ranambe hüfu, nga ahambo hiniŋgürüwuri houmbo ai yangiri-yomo mahifomo sei hehi mamarei. ²³ Asu bot bidifiri Taibiriasi-yafe-mayo ranai Sisas Godimbo hihifiruri mbura bret sahüsihi sinei tükümehindi. ²⁴ Asu ai himboyeyane Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi babidiimbo ranihü nimarikoate-memondamboyeyi asu ai bot ranambe fariyahi hehi Kaperneam ngoafina Sisasimbo kokombo mahüsi.

Sisas ai yangiri niŋgombo bret nahurai-ani

²⁵ Asu nindou afindi-mayeyi ranai Sisasimbo kurihoe gogoasürüni manüngua hoerihori hehi, hoafiyahündowohü seiya, “Yamundo-randeimbi, se nüngu-simboani ndanihü sühufimboyafa?” maseiamboyu. ²⁶ Asu simbori Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Se nimboe wambo kokoarihündira? Se bret afindi sahüsimbo simongori-marihümündi ranimboyeyi wambo kokomarihündiri sühüsi. Nga asu se ro hepünifeimbi moatükuni ramarheandi ranimbo fifirihü hoerihü hehimboyeyipoani wambo kokomarihündiri sühüsi nda. ²⁷ Se sesi sümburüyo arandi ranahambo hohoanimondeihü ratüpurindeimboyeyi, nga se yangiri koadürümbo-koadürümbo niŋgombo sesi ranahambo-animbo hohoanimondeihü ratüpurindei ndühündi. Sesi ra siheimbo Nindou Hondü ai dagadürimbui, sapo God ai rani ranimbo-hünda ahambo ŋgini ndi masagado-ane,” mehuamboyeyi. ²⁸ Asu nindou ranai ahambo düdurihorühi seiya, “Asu ro nüngundihu ratüpurimandefi Godindi ratüpur yangiri ratüpurimbo rana?” masahündowamboyu. ²⁹ Asu simbori Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “God ai siheimbo ratüpur ndanimboyu ndandihü ratüpurindei mehu: Nindou ndanahambo hifina koamarihchini ahambo anambo anihondümbo-ndihori,” mehundüramboyeyi. ³⁰ Asu simbori düdurihorühi sahündoya, “Se nini hepünifeimbi moatükuni randowandani hoeindihunini houhumbo God koamarihenin-ane mbisefi sihambo anihondümbo-mandihunina? Asu se nini ratüpur ratüpurimbo safomboyafa? ³¹ Sihefi amao horombo sesi mana masahüsi nini wohi furikoate-reandühi. Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ai sesi nimoamo sünambeahindi semündü haya sesimbo masagadüri’ meho nou,” maseiamboyu. ³² Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Yinisi, nga ro siheimbo anihondümboanahi hoafayahi, Moses ai moai siheimbo sünambeahindi sesi sagadüri, nga wandi Ape aiyu sesi hondü sünambeahindi ra masagadüri. ³³ Sesi God ai masendi ranana sünambeahindi kosi hifi ndanihü nindoumbo yangiri niŋgombo segudürimboane,” mehuamboyeyi. ³⁴ Asu nindou-mayeyi ranai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Adükari, munguambo si yihofimbo sesi rananimbo ndawamuni ndandi,” maseiamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Ro sesi yangiri niŋgombo nini-ind-anahi. Nindou ai wambo anihondümbo-reandirühi asünu ana, ŋgiri wembombondu asu amindaniŋombondu ndandi, nga wani. ³⁶ Ro siheimbo horombo hoafimayahandüri, se wambo hoerihindiri, nga asu moai anihondümbo-rihindiri. ³⁷ Munguambo nindou wandi Ape ai wandi warihümareandüri ranai ana wambo sowana dügüsimboyeyi. Asu nindou düdi wambo sowanambo asüfu ranahambo ro ŋgiri yowan mbisahi. ³⁸ Ro sünambeahindi makosahi nda wandi hohoanimo

süngufembo-yahipoani. Nga ro makosahi nda nîne hohoanimo Ape yifirayu rani hohoanimo süngufemboyahi makosahi. ³⁹ Ai wambo koamarihendira makosahi ahandi hohoanimo ra ndahurai-ane. Munguambo nindou Ape ai wandi warihümareandüri ra ngiri mamamboani bodiboadihini, nga bidifirani si tüküfeyoambe munguambo botindihéa-ndürimboyahi. ⁴⁰ Apendi hohoanimo ai ndahurai-ane, munguambo nindou ranai Nimori ranahambo hoeirihorühi ahambo anihondumbo-arihori ana, asu ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo niboadeimboyei. Asu rananimbo ro nindou ranahambo bidirifani si tüküfeyoambe botindihinimboyahi,” mehu. ⁴¹ Raniyei asu Suda ai Sisanimbo nginindirihorühi tehümarihori ai hoafiyuhiya, ‘Roana yanggiri ningombo sesi nimind-anahi sünambeahindi makosahi,’ mehu ranimbo. ⁴² Raniyei asu hoafiyahündowohü seiya, “Nindou ndanana Sisas Sosepindi nimor-ani. Ahandi hondafindi ana ro fifirihu-pirimboanefisi. Asu ai ninüngufi hayamboyu ro sünambeahindi makosah-anahi mehua?” maseiamboyu. ⁴³ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Ngiri se siheihorari tehündihündi, nga se hiningindihi hehimbo moani nimandei. ⁴⁴ Nindou mamai ai-amboani ngiri aimbo hohoanimodu haya wambo sowana ngu. Nga wandi Ape wambo koamarihendiri ai ahambo wambo sowana koandihairani nguwan asu ro ahambo hifi nda munguyoambe aboedi yanggiri ningombohünda botindihinimboyahi. ⁴⁵ Horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai yaru bukambe sürü papirundühi yahomoya, ‘God ai nindou munguambo yamundeandürimbui,’ mehomo. Asu mungu ai Apendi hoafi himboriyehi ahandi warambeahindi fifirife ra asahümündi ana, ai wambo sowana dügüsimboyei. ⁴⁶ Asu nindou mamai ai-amboani moai Godimbo ahandi himboarinambo hoeiriri, nga nindou Godindi-mayu makusu rani yanggiryu Godimbo hoeimariri. ⁴⁷ Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri, nindou düdi wambo anihondumbo-areandiri ana, ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ⁴⁸ Roana yanggiri ningombo sesi ra nimind-anahi. ⁴⁹ Horombo sihei aomao sesi ahandi ndüri mana ra nimi wohi furikoate-yowohü masahüsi, nga asu ai moai niboadei, nga rani sesi ra sahüsi mburihumbo yifimayei. ⁵⁰ Nga roana sesi sünambeahindi makosah-ane, nindou düdi asesu aiana ngiri yifindu, nga aboedi nüngumbui. ⁵¹ Roana sesi koadürümbo ningo-randeimbi sünambeahindi makoso rananahi nda. Asu nindou ai sesi nda asesu ana, ai yanggiri koadürümbo koadürümbo nüngumbui. Sesi nda ro ndahandürimboyahi ra wandi fi safi ranane, nindou hifi ndanihü aniboadei ai aboedi yanggiri koadürümbo koadürümbo mbininiboadeia samboanahi,” mehu. ⁵² Ranimboyei asu Suda ai aheihorari nginindi yifiarimbo hoafi timonimarihündi. Asu ai hoafiyehi seiya, “Nüngunde nindou ndanai ahandi fi safi ra ndenda madagudifa?” maseiamboyu. ⁵³ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Yini, asu se Nindou Hondündi-mayo fisafi ra sesi asu ahandi hori ra simindi ra-koate-ayei ana, ngiri sihei fiambe koadürümbo-koadürümbo ningombo ra nimandondüri. ⁵⁴ Nindou ranai wandi safi asu hori ra sesü sümündi arandi ana, ai yanggiri koadürümbo-koadürümbo nünguwani, asu ro ahambo hifi nda munguyowambe botindihinimboyahi. ⁵⁵ Wandi safi nda aboedi sesi hond-ane, asu wandi hori nda aboedi simindi hoe hond-ane.

⁵⁶ Nindou ranai wandi safi sesu asu wandi hori sumundi arandi ana, ro ai-dibo nimandihani asu ai ro-dibo nimandumbui. ⁵⁷ Ape koadurumbo nungumbui ai wambo koamarihendrambo kosi ahandi nginindinambo animboahi ra ai niminduh-ani. Rani sungunamboane asu nindou ranai wambo asesundiri aiana wandi-mayo yanggiri ningombo ra ndemundumbui. ⁵⁸ Ranimboane asu, sesi ndanana sunambeahindi makoso-ane. Nga sesi ra horombo shei amoamo sahüsi hehimbo yifimayei yahuraiyopoani, nga wani. Nga sesi hapondadi nda nindou ai asesu ana, ai aboedi yanggiri koadurumbo-koadurumbo nungumboani,” mehu. ⁵⁹ Hoafi nda Sisai Kaperneam ngoafihü Sudayei rotu worambe nindou yamundeandurühi hoafimayu.

Yanggiri ningombo hoafi

⁶⁰ Raniyo asu ahambo sungururü-rundeimbi afindi ranai hoafi ra himboriyomo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, “Hoafi ndanana awi afindi tungumb-ane. Hoafi ra didi himborimandü rana?” mehomondamboyu. ⁶¹ Asu Sisai aimbo ngusüfoambe hohoanimo yufifire haya hoafiyuhi yahuya ndanana hoafi ndanahamboanemo teihumarundi yahu haya, hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi nda shamundi anihondumbofe ra mamikari-marapuramboemo? ⁶² Asu Nindou Hondü sunambeahindi makusu ranai hoeindurani asukaindu horombo nimaruwanaambo gafuwan ra se nungundahumbo yahomomboemo? ⁶³ Yifiafi Aboedi ranane yanggiri ningombo sai arandi. Nga nindou-yafe nginindi ranana moai yanggiri ningombo sai randi. Hoafi sheimbo hoafimayahandüri ranana Yifiafi yanggiri ningo sai-randeimbi ranahamboyah hoafimayahi. ⁶⁴ Rananemo asu moai bidifiri se-amboani hoafi ranahambo anihondumborundi,” mehu. (Sisai nindou horombo ahambo anihondumbofe-koate-mayei ra fifireandi. Asu ai fifireandi nindou ranai-animbo ahambo hürütümbi nindou-yomondi warihündirümbui.) ⁶⁵ Raniyo asu hoafiyuhi yahuya, “Hoafi nimindi ndanahamboyah ro shamumbo hoafimayahapuri, ‘Ape ai nindou ranahambo wambo sowanambo sifombo yini yahokoate-ayu ana, asu nindou ranai ngiri wambo sowana düfu,’” mehu.

⁶⁶ Hoafi ra himboriyomo mburumboemo asu ahambo sungururü-rundeimbi bidifiri ai ahandi süngu hokoate hinngirüwuri houmbo hihiriyafu mahomo. ⁶⁷ Raniyo asu Sisai ahambo sungururü-rundeimbi 12 ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Asu se-amboani wambo hinngifendiri hefe hombo yahomomboemo?” mehuamboemo. ⁶⁸ Asu Saimon Pita ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Adükari, asu ro dabo sowana mangefa? Seana sapo aboedi yanggiri koadurumbo-koadurumbo ningombo hoafi ra sowandifi-mboanafisi. ⁶⁹ Asu ro haponda shambo anihondumbo-rihu fifiri-huninimboanefi, seana Nindou sürühoeimbi Godindi-mayafi makosaf-anafi,” mehuamboyu. ⁷⁰ Asu simbori Sisai yahuya, “Nimboe sapo sünguru-rundeimbi 12 shamumbo ro kamafoariheapur-ane. Nga shamundi mbusümo nindou mam ranai ana moaruwai hohoanimo yumb-ani,” mehu. ⁷¹ Hoafi nda Sisai ai Sudas Saimon Iskariotindi nimori ahamboyu yare hürühai hoafimayu. Aiana Sisaimbo süngurü-randeimbiyusi, nga asu sünguna humboyu Sisaimbo hürütümbi-yomondi warihündirümbui.

Sisas'indi akidi mamai ai moai ahambo anihondumbo-rüwuri

¹ Refehayamboyoane, Sisas ai Gariri hifambe hoahoangu wakimareandi. Suda-yafe bogori ai ahambo hifokoefimbo yahomo houbmo raraomemondamboyu asu ai ahei hifambe houbmo moei mehu. ² Asu Suda-yafe rotumbo si adukari dagoambe nimarimbo sei arihundi ranai ndeara akimi tifi mareandamboemo. ³ Asu Sisas'indi akohoandi mamai ai ahambo hoafiyomondowohu yahomoya, "Hifi nda hininggiro hawambo Suda-yafe hifinambo hahufuh-animbo, se sifafi hepuni-feimbi moatukuni rarowandani sifafi sungurininirundeimbi ranai hoeimbirundamboane. ⁴ Nindou ranai mungu ahambo fifirimbirihi-ndiramboane yahumbo ana, moai dibo raran ratupuri ratupuriyu randi, nga weindah-ani ahei himboahu ratupuriyu arandi. Asu se hepuni-feimbi moatukuni ratupurayafi ra munguambo nindou hifi-hifi afindi burayei ahei himboahu weindah nimbafan-animbo, asu ai sifambo hoeimbiri-hinin-amboane," mehomo. ⁵ Ahandi akidimam amboani ahambo anihondumbofe-koate-wamboemo ai yaru hoafimemondo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupuruih yahuya, "Awi ro hafombo si ranana moai tukufeyo. Nga nini-simboaniyo se ahafomo ra wangei-ane. ⁷ Nindou hifi ndanihu aniboadei aiana ngiri sifamumbo hurutunduhupuri, nga wambo hurutarihundiri ro aheimbo moaruwai hohoanimoeyei arihundi ranimbo weindah hoafiyahanduri arihandi ranimbo. ⁸ Seana Suda-yafe adukari si Serusaremihi tukufeyo ranimbo gafomo. Nga roana wandi hafombo si ra awi tukufekoate-mayowambo, asu ngiri haponda ngahi," mehu. ⁹ Ai ahamumbo yare hoafiyupuri mbura Garirih mamaru.

¹⁰ Ahandi akohoandi mamai ai adukari si ra hoeifembo mahomondamboyu, asu ai-amboani sunguna mahu. Asu ai moai weindah tukufi haya hu, nga dibo ahamundi sungu mahu. ¹¹ Asu Sudahundi nindou bogori-memo ranai Sisasimbo adukari si ranihu kokoruruih yahomoya, "Nindou ra nahu nungua?" mehomo. ¹² Raniyei nindou afindi mengoro rani-simboani Sisasimbo-dibo teihumarihori. Bidihiri ai seiya, "Aiana nindou aboed-ani," asu bidihiri ai seiya, "Wandi, aiana aboediyupoani, nga aheimbo wosifhoafori hoafiyu-randeimb-ani," masahundo. ¹³ Nga Suda-yafe bogori nindou ranahamumbo yihimborihupuruih asu moai ahambo weindah yafambe farihi hoafiyei.

¹⁴ Adukari si mbusumonduih Sisas ai tukufi hafu Godindi worikimi nungumbo nimorehi nindowenih aheimbo yamundi-mareanduri. ¹⁵ Asu Suda ai ahandi hoafi ranahambo hepunafu afindi hohoanimoymonduih yahomoya, "Nimboe nindou nda nindou ngoru ai yamundifikoate asu ai moani hoafi nda fifirareanda?" mehomondamboyu. ¹⁶ Asu simbori ahamumbo hoafiyuih yahuya "Ro haponda yamundartheanduri hoafi nda wandi-mayo yamundife hoafiyopoani, nga Nindou wambo hifina koamarihendiri ahandi-mayo-ane. ¹⁷ Asu nindou ranai Godindi hoafi sungumbo yifirayei ana, ro hoafi hoafiya arihandi nimindi nda fifirindhimboyei. Asu ai hoafi nda Godindi-mayombayo asu ro wandi hohoanimonambo hohoanimoaya hehea hoafiyahuih-mbayahiyo ra fifirindeambui. ¹⁸ Nindou ai moani ahandi hohoanimonambo hohoanimoaya haya hoafayu ranana ai adukari

ndürümbinda yahumboani. Nga asu nindou ngorü ahambo koamarherü ranahambo 'ndürü adükarümbi-mbiyu' ehu ranai ana aboedi mbumundi saf-ani, nga moai tikai hoafiyu randi. ¹⁹ Horombo sihefi amoambo Moses ai ahinümbi hohoanimo ra masagadüri. Nga asu moai se mam-amboani hohoanimo ra sünggurihindi. Asu nimboe se wambo hifokoe-fe-ndirimbo yahomo houmbo rarawemoa?" mehuamboyei. ²⁰ Asu nindou afindi burimayei ranai seiya, "Moaruwai nendi sifahfi fiambe mafarife-yowamboyafi ran hoafi ra hoafayafi. Düdi sishambo hifokoe-fen-inimbo yahuhaya raraomayua?" maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, "Ro ngoafimbo nimarimbo sihi ratüpurüyahühi nindou diboadomarhina ranimboyei se munguambo mahepünehindi. ²² Horombo siheimbo Moses ai hoeari kefe tiriheferambo hohoanimo ra nafuimarandüri. (Rani hohoanimo ranana Mosesindi-mayo hohoanimoyopoani. Nga ranana sihei amoao-yafe hohoanimoane.) Ranimboane asu seana ngoafimbo nimarimbo si ranifih nindowenihini nimoakidibou-yomondi fi hoeari karu tirihomo arundi. ²³ Seana Mosesindi hoafi ran yangir-ane ranisüngurundühi asu se ngoafimbo nimarimbo sihi nimoakidibou-yomondi hoeari karu tirihapuri arundi. Asu ro ngoafimbo nimarimbo sihi nindou angünumbo-mayu ahandi fi didiboado-marhina, asu se nimboe wambo nginindimarundira? ²⁴ Asu nindou ngoründi hohoanimo ra se himboarinambo yangiri hoeindu houmbo yibobondumboemo, nga se mbumundi hohoanimo süngundundühi ndondu yibobondundi," mehupuri.

Nindou ranai nda Kraisiyu düdi masei

²⁵ Asu nindou bidifiri Serusaremihündi ai düduyahindühi seiya, "Sapo nindou ndanahamboemo bogori nindou ai hifokoe-fimbo yahomo houmbo raraomarüwura? ²⁶ Nindou ra ai weindahi ahamundi himboarühi hoafimayuwambo hoeirihori asu himboriyei arihündi, nga ai moai ahambo hoafi karüwuri. Awi nindou ranahambo bogori nindou ai Kraisi-ani yahomo hohoanimoyomo houbombemoyo? ²⁷ Nindou God ai diboniyu hiningimariri Kraisi ra tükefiyu ana, ngiri nindou ai ahandi ngoafi ra fifirindhindi. Nga roana nindou ndanahandi ngoafi hondü ra fifirihurumboanefi ranimboyu ai Kraisiyupoani," masei. ²⁸ Asu Sisas ai Godindi worambe aheimbo yamundeandürühi puküna hoafiyuhü yahuya, "Se wambo asu wandi ngoafi ro masihühi ra ndorühi fifirihindiri. Nga ro, wandipoanimbo hohoanimoya hehea kosamboyahipoani, nga Ape wambo koamarihendira makosahane. Seana moai ahambo fifirihori. ²⁹ Nga roana ahambo sowahindi koamarihendira kosheheambo wambo fifirihinimboanahi," mehu.

³⁰ Raniyomo asu bidifiri ai ahambo kikihimündimbo yahomo houmbo raraomarüri. Nga asu nindou ngorü ai moai ahambo kikihirümündu sapo ahambo hifokoe-fimbo si ra awi tüküfekoate-mayowambo. ³¹ Raniyei nimorehi nindowenihini afindi ranai ahambo anihondumbo-rihorühi hoafiyehi seiya, "Kraisi tükefiyu ana, ngiri Sisas hepünifeimbi moatükun ramareandi nda ngasündiri. Nga ai Kraisiimbeyu?" masei.

Sisasimbo kikihimindimbo prisman koamarihoupuri

³² Farisi ai nimorehi nindowenihi Sisasiṁbo rani wataporimaye ra hīmboriyomo houmbo Godiṁbo sesi sihou-rundeimbi bogori-babiḍiṁbo prisman biḍifiṁrambo koamarihoupura Sisasiṁbo kikihiminḍimbo mahifomo. ³³ Asu Sisasi hoafiyupurūhi yahuya, “Awi se-babiḍiṁbo akidou gedūhi safi niṅgo-niṅgondahe heambo-animbo asu ro nindou wambo koamarihendiri ahambo sowana gagūmboyahi. ³⁴ Rananimbo se wambo kokonḍihūndiriṁboyeyi, nga asu ngiri hoeinḍihindiri. Asu ro nimarimboayah ranambe se ngiri ḍidei,” mehu. ³⁵ Raniyomo Sudahūndi bogori nindou-memo ranai ahamunḍihoari simbori hoafirūyomondūhi yahomoya, “Nindou ra ai nahanafi nguani kokonḍihurimbo hoeifekoate-mandefa? Asu ai Grikiyomondī ngoafi adūkari ranihū ngu sihefi nendi nīmareihū Grikiṁbo hoafi yamunḍi-mandeandūriyo? ³⁶ Ai yare hoafiyuhi yahuya, ‘Se wambo kokonḍi-hūndiriṁboyeyi, nga asu se ngiri hoeinḍihindiri,’ asu ‘Se ro nimarimboayah ranambe ngiri ngei,’ mehu, ra nimboe yare hoafimayua?” mehomo.

Yangiri niṅgombo hoe

³⁷ Suda-yafe amoa-yomondī dagoambe nimarimbo hohoanimombo si ranahandi biḍifiṁrani si ra adūkari hamind-ane. Rani sihi Sisasi ai botifi pukūna hoafiyundūrihi yahuya, “Nindou ḍiḍiyei ai hoe siminḍimbo amindaniṅombonḍeihi ana, wambo sowana ḍidei ndiminḍei. ³⁸ Ai Godinḍi bukambe yare hoafiyowohū yahoya, ‘Nindou ranai wambo anihondūmbo-arihindiri ana, asu ahei ngusūfoambeahinḍi yangiri niṅgombo hoe ranai afinḍi tūkūndīfe haya ṅgomboe,’ ” mehu. ³⁹ Sisasi ai yare hoafimayu ra hoe hondūmboyupoani, nga Yifiafi Aboedī ranahamboyu hoafimayu. Nindou ai ahambo anihondūmbo-arīhorī ai-animbo Yifiafi Aboedī ra ndahūmūndimboyeyi. Nga rani simboani ana Yifiafi Aboedī ra awi moai sahūmūndi Sisasi ai yifiyo mburūmbo sūnambe hafokoate wambo.

Nimorehi nindowenihi ai simbori hoafiyeyihi yibobomehindi

⁴⁰ Nindou afinḍi mafandihinḍi ranambe nindou biḍifiṁri ai Sisasi hoafimayu ra hīmboriyeyi hehi hoafiyeyihi seiya, “Anihond-ane, nindou ndanana Godinḍi hoafi hoafiyu-randeimb-ani,” masei. ⁴¹ Asu biḍifiṁri ai hoafiyeyihi seiya, “Aiana Kraisi nindou aboedambo-fembo God kafoariri hinṅgiṁmarir-ani,” sei, nga asu biḍifiṁri ai hoafiyeyihi seiya, “Ai Kraisiyupoani, nga Kraisi ana ngiri Gariri hifinipoedī dūfu! ⁴² Baiborambe yare hoafiyowohū yahoya, ‘Kraisi ana adūkari bogori Defitinḍi sirambeahinḍindu hayambo-animbo asu ai horombo Defit nūnguhū Betrehem ngoafihū nīmorimbondūfi tūkūndūfimbui,’ meho,” masei. ⁴³ Raniṁboyeyi asu nindou ranai Sisasiṁbo hohoanimo yimbombo-yimbomborihinḍūhi asu nindou ranai yimbumbore yibobomareandi. ⁴⁴ Raniyeyi asu biḍifiṁri ai ahambo kikihimūndimbo yahomo houmbo raraomarūri, nga asu moai kikihirurūndūmo.

Suda-yafe bogori nindou ai moai Sisasiṁbo anihondūmbo-rūwuri

⁴⁵ Raniyomo asu prisman Sisasiṁbo kikihimūndūmbo koamarihoupuri ranai hīhīriyafu bogori nindouyomo asu Farisi ahamumbo sowana mahomo. Asu ai dūdurūpurūhi yahomoya, “Se nimboe ahambo semūndū sinikoate-memoa?” mehomondamboemo. ⁴⁶ Asu prisman ai simbori hoafiyomopurūhi yahomoya, “Horombo

moai nindou ngorü ai haponda hoafi-yu arandi nahurai hoafi-yu, nga wani!" mehomondamboemo. ⁴⁷ Asu şimbori Farisi ai ahamumbo düduyafupurühi yahomoya, "Asu ai şihamumbo wosihofori hoafirapurai waniyo? ⁴⁸ Farisi-anemo asu bogori nindou roanehi hoeirumuna nindou roambeahindi mamai-amboani anihondümborirai asu waniyo? ⁴⁹ Nimorehi nindowenihü aiana moai Mosesindi ahinümbi hohoanimo fifirihindi, nga ranimboanei ai Godindi himboahü moaruwai niŋgoayei! Ai yangiri Sisasi-mbo anihondümbomari-hori," mehomo.

⁵⁰⁻⁵¹ Nikodemus ai Suda-yafe bogori-yu haya horombo Sisas sowana mahu. Rani-mboyu ai yare hoafiyupurühi yahuya, "Sihefi ahinümbi hohoanimo ana nindumbo moani hoangirife hefe pap+hoafiri-hundürühiyefi asu waniyo? Ahandi hoafi boatei wudipoapondihu himbori-ndefi mbundi-humbo-animbo asu ratüpurü ai rawareandi ra fifirindi-humboyefi," mehuamboemo.

⁵² Asu şimbori ahambo hoafiyomondühi yahomoya, "Asu se kameihü amboani Garirihündi-wamboyafi? Bukambeahindi hoafi ra se ndoro fifirindowandi, nga moai Godindi hoafi hoafi-yu-randeimbi ana Garirihündi süfu randi," mehomo. ⁵³ [Raniyei asu nindou ranai ahei ngoafinambo bukürümehindi.

8

Anamindihoandi birabireimbi nimorehi Sisasi-mbo sowana sowandümo masinimo

¹ Raniyei asu nindou ranai ahei ngoafinambo bukürümehindamboyo, asu Sisas ai asükaiyu Orif Wafunambo mahafu. ² Hapoadumbo siambe asükaiyu Godindi worinambo mahu. Ai hu tüküfi nimarwane, asu nimorehi nindowenihü ranai ahambo sowana maheiamboyu yamundi-mareandürü. ³ Ahinümbi hohoanimo fifirundeimbi asu Farisi bidifiriyomo ai nimorehi mamü hoeirundane nindowenihü-dibo serimindi mahoamboemo asu ai ahambo sowandümo nindou himboahü mbusümo hinŋgimarundi. ⁴ Rani-yomo asu ai Sisasi-mbo hoafiyomondühi yahomoya, "Yamundo-randeimbi, nimorehi ranai nindou ngorü-dibo mengorafea asu hoeimarupiri. ⁵ Mosesindi ahinümbi hohoanimo yare hoafimayo ranana yahurai-ane, 'Nimorehi yahurai refewani ana, nimoeinambo hifokoe-fe-ndürimboane.' Nga asu se haponda nüngundo hoafimandafa?" mehomo. ⁶ Ai hoafi yaru hoafimemo ra moani Sisasi-mbo yürümombo nahurayomo rani-süngundihuranü ai nüngu mbüsuwanü pap+hoafindi-huri yahomo houbmo.

Nga Sisas ai hifini yimindiho yimbunambo nimarumbo hififihi warimbuifinambo sürü-sürümarandi. ⁷ Nindou ranai ranihü niŋgomombo Sisasi-mbo düdu-düdupomaruramboyo asu ai botifi hoafiyupurühi yahuya, "Nindou şihamundi mbusümo moaruwai hohoanimokoate-mayu ranai boatei-animbo nimoeinambo harimbindo-wamboane." ⁸ Yare hoafiyupuri mbura asükaiyu hifini piyu yimindiho yimbunambo nimarumbo hififihi sürü-sürümarandi.

⁹ Nindou ranai Sisas ranü hoafi hoafimayu ra himboriyomo houbmo ahambo hinŋgürüwuri houbmo mamai kikefoefe mamai kikefoefeyomombo ndamefundi. Amonghoandi boateiyomo ndamefundi. Asu Sisas yangiri nüngwane nimorehi ranai ahandi himboahü

maninggo. ¹⁰ Ran+yu asu ai botifi hoafiyundühi yahuya, “E, nindou nda munngu bukür+mefoendi. Asu nindou sihambo papi+hoafiyon+inimbo ra mamamboani nünngu?” mehuamboyo.

¹¹ Asu nimorehi ranai Sisasimbo hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, moai nindou mamamboani nünngu.” Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Ro-amboani ngiri sihambo papi+hoafindihanini. Se ngafi, nga yowan+ asükaiyo moaruwai hohoan+moyopoani,” mehu.]

Sisas ai hifinindi nindou-yafe siani

¹² Asu ngorü-simboani Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Roana hifi ndanahandi si nimind-anahi. Nindou ai wandi süngu ahu ana, ai ngiri nimbokeani hoahoangu wakindeandi, nga wani. Nindou ranai koadürümbo-koadürümbo yangiri ninngo ranahandi si ra ndemündumbui,” mehu.

¹³ Raniyomo asu Farisi ai Sisasimbo hoafiyomondühi yahomoya, “Seana sihafi fimbo-anafi hoafi ra weindahi hoafiyafi arandi. Ranimboane asu sihafi hoafi ra ngiri anihondümbo-ndifeyo,” mehomondamboyu. ¹⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Yini, anihond-ane rananasi, roana wandi fimbo-anahi weindahi siheimbo hoafiya arihandi. Nga asu wandi hoafi ranana anihondü hoaf-ane. Asu wandi hoafi ra nimboe anihondü hoafayo? E! Hoafi ra yahurai-ane. Ro fifirihendi nahan+inipoediyahi tükumeheandi asu nahanamboyu homboayahi ra. Nga asu seana moai wandi ngoafi hondü ana fifirundi. Asu ro nahanafiyo homboayahi ranamboani se moai fifirundi. ¹⁵ Asu se hifinindi hohoan+mo süngurundühi nindoumbo yiboboru-rundeimb-anemo, nga roana moai nindou mamimbo amboani yibobor+he rihandi. ¹⁶ Nga asu, ro nindou daboe yiboboar+heandi ana, wandi yibobofe ra anihondü hondündomboe. Asu roana ro yangiri+yahi+poani, nga wani. Ape wambo koamar+hendiri ai ro-dibo rani-moatükuni ratüpur+yuhani. ¹⁷ Sihei ah+nümbi hohoan+mo yare mengoro. Nindou yimbu ai hoafi mam+ ranahambo yibobo hoafefandi ana, ra anihond-ane. ¹⁸ Asu ro wandi fimbo anihondümbo hoafiyahanane Ape wambo koamar+hendiri ranai wambo anihondümbo hoafiyu arandi,” mehuamboyei. ¹⁹ Asu ai Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi ape nahi anüngua?” maseiamboyu. Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Seana moai wambo fifirihindiri asu wandi Apembo fifirihori raraorihori. Asu se wambo fifirihindiri-mbonana, wandi Apembo amboani fifirihori,” mehu.

²⁰ Hoafi Sisas ai yare hoafimayu ra Godindi worikimi aheimbo yamundearühüyu hoafimayu, kaki foar+hi-rihündeimbi hipiri ninngo fikimi. Sisasimbo kik+himindimbo si ra awi tüküfekoate-mayoa asu nindou mamai-amboani ngiri Sisasimbo kik+hindür+mündu.

Sisas ai nimorehi nindowenihimbo ro ahahi ranambe ngiri ngei mehu

²¹ Asükaiyu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Roana ndeara ndefembo samboanahi, nga asu se wambo kokondihündür+mboyei. Nga asu se sihei moaruwai hohoan+mo ranambo-animbo ngei ngeimbo yifindeimboyei. Asu seana ngiri ro ahahi ranambe ngei,” mehu.

²² Raniyomo asu Suda-yomondi bogori nindou ranai hoafiyomondühi yahomoya, “Sisas ai yare hoafiyuhiya, ‘Seana ngiri ro ahahi ranambe

ngei,' mehu. Ai hoafi yare hoafimayu ra ahandihoari hifokoe fe yangorombo yahumboyu?" mehomo.

²³ Asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Seana hifinindi poed-anei, nga roana nimoamo sunambeahindi tukumeheand-anahi. Seana hifi ndanihunda tukumehind-ane, nga roana hifi ndanihunda tukuyaheambo-yahipoani. ²⁴ Ranimboanahi asu ro siheimbo hoafiyahuhi, seana sihei moaruwai hohoanimo ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyei masahi. Asu ro dideahi se wambo anihondumbofe-koate-aye ana, se sihei moaruwai hohoanimo ranambo-animbo ngei-ngeimbo yifindeimboyei," mehuamboyei.

²⁵ Asu ai dudu yahinduhi seiya, "Asu se didiyafi nimora?" maseiamboyu. Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundurui yahuya, "Ro sapo siheimbo horombo hoafimayahanduri ran-anahi nda. Nga se wambo moai anihondumbo-rihindiri. ²⁶ Ro sihei hohoanimo ranahambo afindi hoafinda samboanahi. Sunggunambo sihei hohoanimo yibobondiheamboyahi. Nindou ai wambo hifina koamarihendiri aiana anihond-anisi. Asu ro nimorehi nindowenih aheimbo hoafayahi ra ro ahandi-mayo hoafi himboriya heheamboanahi hoafayahi," mehu.

²⁷ Asu Sisas ai ahandi Afindambo aheimbo hoafimayunduri ranimbo moai fifirihindi. ²⁸ Ranimboyu asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, "Se Nindou Hondü ranahambo nimoamo sahorimindei botirihorui nimi keimb karihendeimb fih pararihori ana, asu se rani-simboan-animbo fifirindi-horimboyei. Rananimbo asu ropoanimbfofe hohoanimoyo hefembo ratupurikoate-ya arihandi ra se fifirindihimboyei. Ro hoafi hoafiya arihandi ra Ape ai nafuiyundiranane siheimbo rani-sungurihe hoafayahanduri. ²⁹ Nindou wambo hifina koamarihendiri ranai ngiri wambo hiningindeandiri, nga ai wandi fikimi nungumboani, nine-moatukuni ai yifriyu haya hohohanimoayu ra munguambo si ratupuriya arihandi," mehu ³⁰ Nimorehi nindowenih afindi ranai Sisasindi hoafi himbori-yei hehi ahambo anihondumbo-marihori.

Sisas ai moaruwai hohoanimo ambeahindi aboedambofembo hoafimayu

³¹ Raniyu asu Sisas ai nindou Sudahundi ahambo anihondumbo-marihori aheimbo hoafiyundurui yahuya, "Asu se ro yamundiri-hendureimb hoafi ranahambo himboriyeih rani-sunguarihindi ana, asu se wandi anihondü sungurihindi-reimbendeimboyei. ³² Asu se anihondü hohoanimo ra fifirindihindani asu hohoanimo ranai siheimbo aboedi koandihaira ngeimboyei," mehu. ³³ Asu Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, "Roana Abrahamindi ahuir-aneft. Asu roana moai nindou ngorundi moani heft ratupuriyefi rihundi. Nimboeafi se yihoeimbo hoafiyafimunui hoafi ranai 'siheimbo aboedi koandihaira ngeimboyei,' masafa?" maseiamboyu.

³⁴ Raniyu asu Sisas ai aheimbo hoafiyundurui yahuya, "Yini, nindou munguambo moaruwai hohoanimoyei arihundi ranai moaruwai hohoanimo ranahandi moani ratupuriyei-rihundeimb-anei. Nga ranimboyu ro ramasahi. ³⁵ Nindou moani ratupuriyu arandi ranai moai fikiminindi babidi worambe nimarü randi, nga wani. Nga nindou ahandi nimori ai-animbo ahandi fikiminindi babidi worambe niamdumbui. ³⁶ Ranimboane asu Godindi Nimori ranai siheimbo

aboedi nimarimbohünda fandihendürani asu se aboedi hamindi nimandeimboyei. ³⁷ Ro siheimbo fifirihearümboanahi se Abrahamindi ahuri-anei. Nga wandi hoafana moai sihei hohoanimoambe nimarondüri. Ranimboanei asu se wambo hifokoefendirimbo sei hehimbo raraoaye. ³⁸ Nini-moatükuni ra ro wandi Apendi-mayo hoeirihe heheamboanahi siheimbo hoafiyahandüri arihandi. Nga asu seana rarani-moatükuni ratüpurıyei arihündi ra sihei apendi-mayo-ane sahümündi hehimbo rani-süngurıhi ratüpurıyei arihündi,” mehu.

³⁹ Asu simbori ahambo hoafiyahündowohü seiya, “Yihoeft ape ana Abraham-ani,” maseiamboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Asu se Abrahamindi nımori hondümbeyei-mbonana, asu Abrahamindi hohoanimo ra süngurıhi. ⁴⁰ Ro siheimbo hoafi hondü Apendi-mayo himborımayahi raniyo weindahı hoafımayahandüri. Rananei asu se wambo haponda hifokoefendirimbo sei hehimbo rarawarihündiri. Abraham ana moai yare rani hohoanımoyu randi. Nga se yangır-anei rarihi moaruwai hohoanımoaye. ⁴¹ Asu seana rarani-moatükuni ra sihei apemamıyomondi hohoanımo yangırı süngurıhündühanei,” mehuamboyei. Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Roana boagırı fifirıfekoate nafi mbusümonındi nımoriyefıpoanı. Roana yihoeft ape mamı God ai yangır-ani anüngu asu ro ahandi nımori hond-aneftı,” maseiamboyu.

⁴² Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “God ai anıhondü sihei apembeı-mbonana, asu se wambo aboedi hohoanımo-rihündirısi. Nga ro Godı-dıbo nımboa heheamboyahi asu makosahi. Ro makosahi ra ropoanımbo hohoanımoya hehea kosamboyahıpoanı, nga God ai wambo koamari-hendıramboyahi makosahi. ⁴³ Asu se nımboyei wandi hoafi ndofe fifirıfekoate-mayeia? Asu seana ngırı wandi hoafi ra awi himborındeı. ⁴⁴ Sihei ape ana Satan-ani. Rananei asu se sihei apendi hohoanımo rani yangırı sahümündi anıboadeı. Horombo hondü aiana nındou hifokoare-randeimbıyu manüngu. Raniyu asu ai moai anıhondü hohoanımo süngure randi sapo anıhondü hohoanımo ra ahandi fiambe nımarıkoate-wambo. Tıkai hoafi ai hoafıyu arandı ra ahandi hoafi hond-ane. Aiana nındou tıkaı hoafıyu-randeimb-ani, nga ranimboani asu tıkaı hoafi ranahandı nımındühani. ⁴⁵ Nga ro siheimbo anıhondümbo hoaf-ane hoafayahandüri. Ranane asu se wandi hoafi ra anıhondümbofe-koate-ayeı. ⁴⁶ Sihei mbusümo nındou mamı ranai wandi hohoanımo-ambeahındi hohoanımo moaruwai weindahımandeyo wanımandıyo? Asu ro anıhondü hoafi hoafıya arihandi ana, asu se nımboe wandi hoafi anıhondümbofe-koate-mayeia? ⁴⁷ Godındi nımori ana Godındi hoafi munğu ra himborıyeihanei. Seana Godındi nımoriyeipoanı. Ranimboanei asu se ahandi hoafi himborıkoate-yeı arihündi,” mehu

Sisas asu Abraham

⁴⁸ Asu Suda ai Sisasimbo simbori tirıfoarıhori hoafıyeihı seiya, “Roana sıhambo rarihu hoafıyahunınühaneftı: ‘Seana Samariahünd-anafi asu sıhafi fiambe moaruwai nendi mamı mbamari,’ aseftı. Ra anıhondüyo?” maseiamboyu. ⁴⁹ Asu Sisas ai aheimbo yare hoafıyuhı yahuya, “Wandi fiambe ana moai moaruwai nendi nımaro, nga wanı. Roana wandi Ape ranahambo, adükar-ani sahühanahi, nga se wambo

moaruwaimbo-arihindiri. ⁵⁰ Ro wandi fimbo ndürümbanahi yahomboyahipoani. Nga Nindou mam! wambo ndürümbani yahombo hoafi yibobore-randeimbi mbanüngu. ⁵¹ Ro siheimbo anihondümbanahi hoafayah!, nindou ngorü ai wandi hoafi ra süngwareandi ana, ai ngiri yifindu, nga wani,” mehuamboyei. ⁵² Asu Suda ai hoafiyahündowohü seiya, “Haponda ro sihambo anihondü fifiri-huninimboanefi, sihafi fiambe moaruwai nendi amaronini. Abraham yifiyu asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani yifisafimemo. Ranane asu se hoafiyafühiya ‘Nindou mam! ai wandi hoafi rani-süngwareandi ana, ngiri yifindu,’ masafi. ⁵³ Se yaro hohoanimoyafühi sihefi amao Abrahamimbo ngasündi worimboyafi? Aiana sapo yifimayu rasi. Asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi amboani ai yifimemo rasi. Asu se didiyafa?” maseiamboyu.

⁵⁴ Asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Asu ro wandi hoari wandi fimbo ‘adükar-anahi’ mbasahi-mbonana, asu ro moan-anahi. Nga wandi Ape aiani wambo ‘adükar-ani,’ yahu arandi, nga se hoafiyehi ‘ai yihoefti God-ani,’ ase. ⁵⁵ Asu seana moai ahambo fifirihori. Nga roana ahambo fifirihini-mboanahi. Asu ro hoafiyahühi, ‘Roana moai fifirihini,’ mbasahi-mbonana, asu ro se rawehindi nou tikai hoafiya. Nga roana ahambo ndorihini fifirihini hehea asu ahandi hoafi ra sünguriheandühanahi. ⁵⁶ Horombo sihei amao Abraham ai ro tükufembo-mayahi ra hoeifembo hohoanimoyuhü hihifi-hihifimayu. Ai ra hoeire hayamboyu asu ahandi ngusüfo ndore küre mamaru,” mehu.

⁵⁷ Ranimboyei asu Suda ai Sisasimbo hoafiyehi seiya, “Seana awi moai 50 himbaniyafipoani, nga se Abrahamimbo hoeimarihini asafi?” maseiamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai asükaiyu aheimbo hoafiyuhü yahuya, “Yini, ro siheimbo anihondümbanahi hoafehandüri horombo hondü Abraham ai tükufekoate-yuambeahiyahi ro boatei manimboahi,” mehuamboyei ⁵⁹ Raniyei asu Suda ai nimoei hüründümo houlumbo Sisasimbo nimoeinambombo mehomo, nga asu ai Godindi wori hininngire haya dibo ndamefiyu.

9

Sisas ai nindou himboatihari dibo adomariri

¹ Sisas ai nafi-süngu huhündamboyu nindou himboatihari hoeimariri. Nindou ra hondi ai himboatihari yahurai wakimarimindo.

² Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondowohü yahomoya, “Yamundo-randeimbi, dade moaruwai hohoanimo nindou ndanahambo ramarera asu ai himboatiharayua? Ahandi moaruwai hohoanimo, asu hondafindi-yafe-mayoyo?” mehomondamboyu.

³ Asu Sisas ai ahamumbo simbori yahuya, “Nindou ndanahandi himboatihari ra ahandi-mayo, asu hondafindi-yafe-mayo moaruwai hohoanimo ranambo rarerani refimboyupoani. Nga nindou ai yare himboatihari-mayu ra Godindi hepünfeimbi moatükuni refewani hoeifemböhündamboyu yare himboatihari-mayu. ⁴ God ai wambo koamarihendira makosahane, nga hüfihamindi ndare nüngambe sihiri ahandi ratüpuri ratüpuri-ndefomboane. Nga nimbi prayo ana, asu ngiri nindou ngorü ai-amboani ratüpurindu. ⁵ Ro hifi ndanihü nimboahambe ana ro nimorehi nindowenihiyafe si-anahi,” mehu.

⁶ Raniyu Sisas ai yare hoafiyu mbura, hifihihi nguri tifihi fan-deamunde mbura, nindou himboatihari-mayu ahandi himboarambe pamareandi. ⁷ Raniyu ahambo hoafiyundühi yahuya, “Se ngafi Siroam kakimarihündi hoeambe sihafi himboari ra popoaindandi,” mehu. (Hoafi Siroam ra ‘koarihiefeyo ho’ hoaf-ane.) Raniyu asu nindou ranai hu ranithü ahandi ngusumboari ra popoaira mbura, hihirifi süfumbo aboedi himboari-mayu.

⁸ Raniyei asu nindou akimí wori yimburihi nimareimbi asu ahambo horombo hoeirihoreimbi, ai horombo nimorehi nindowenihimbo kakinapombo moako-moakoyu marandi ranimbo hoeirihori hehimbo hoafiyehi seiya, “Awi sapo nindou ndanimbaiyu nimari yangiri nimarumbo aheimbo moako-moakoyu marandi?” masei. ⁹ Bidifiri ai hoafiyehi seiya, “Yini, nindou aiyu refi marandi.” Asu bidifiri ai hoafiyehi seiya, “Wani. Ai nindou yahuraiyusi, nga ai-yupoani, nga nindou ngorüyu,” masei. Nindou amuri ai rani wataporimayeiamboyu asu ahandihoari yahuya, “Ro-anahi,” mehu. ¹⁰ Asu ai ahambo düduyahindowohü seiya, “Asu sihafi himboari ra nüngure birihaimboyoa?” maseiamboyu. ¹¹ Asu ranai simbori yahuya, “Nindou Sisas sei-arithündi ranai hüburukonambo wandi himboarambe fandifoareandirühi yahuya, ‘Se ngafi Siroam kakimarihündi hoe ranambe himboari sihafi ra popoaindandi,’ mehuamboyahi ro ha popoairihanda asu wandi himboari ra aboedi himboari-mayahi,” mehuamboyei. ¹² Asu ai düdurihorühi seiya, “Nindou ra nahi amaru?” maseiamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nahümbei amaru ra moai fihirihini,” mehuamboyei.

¹³ Raniyei ai nindou himboatihari-mayu Sisas aboedi-mariri ranahambo Farisimbo sowana sahorimindei mahei. ¹⁴ Ngoafimbo nimarimbo si rani-simboaniyu Sisas ai nindou ranahandi himboari aboedimareandi. ¹⁵ Asu Farisi ai nindou-mayu ranahambo düdururühi yahomoya “Sihafi himboari ra nüngure aboediyomboyoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Sisas ai hüburuko wandi himboarambe pamareandiramboyahi asu ro ha popoaimarihandamboyu wandi himboari ra aboedimayo,” mehu.

¹⁶ Ranimboemo asu Farisi bidifiri ai yahomoya, “Nindou ndanahambo God ai koarheira kusümbuyupoani, nga ai moai moani ngoafimbo nimarimbo hohoanimo ra süngureandi,” mehomo. Asu bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, “Asu nindou moaruwai hohoanimoyumbü ai ngiri hepünifeimbi moatükuni yahurai ratüpurindu?” mehomo. Raniyomo asu bidifiri ai ngorü hohoanimoyomo asu bidifiri ai ngorü hohoanimoyomo marundi. ¹⁷ Raniyomo asu nindou himboatihari-mayu ahambo hihiriyafu asükaiyomo hoafiyomondowohü yahomoya, “Nindou sihafi himboari aboedimareanini ranahambo se nünguro hoafiyafindoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Aiana Godindi hoafi hoafiyu-randeimb-ani,” mehu.

¹⁸ Nindou ra ai horombo himboatihari-mayu-anisi, nga asu ai ranahambo anihondümbofembo moei mehomo. Ranimboemo asu nindou himboatihari-mayu ahandi hondafindambo rani hoafi ra fihirifembohünda mingingyomo hümarithaupiri. ¹⁹ Asu ai ahafembo düdurüpirühi yahomoya, “Nindou nda sihafe nimoriyu? Asu se

safeya ro himboatihari yahurai wakimari-horimindehane masafe, nga asu nimboe ai haponda aboedi himboarayua?" mehomo. ²⁰ Asu ahandi hondafindi ai safeya, "Yini, ro ahambo fifirihori ai yihoei nimor-ani asu ai horombo himboatihari wakimari-horimindehi. ²¹ Nga haponda moai ahambo fifirihori ai nunungufimbombi ahandi himboari ra aboedi himboarayua. Asu ro moai fifirihori nindou ahandi himboari aboedimariri ranahambo. Dudyafundosi, ai adukariwambo sihamumbo ahandi fimbo hoafindupurimbui," masafe. ²² Hondafindi ai Sudambo yihimborinapuruhiyafe ai ahamumbo rarine hoafimefe. Horombo Suda ai yaru hoafiyomonduhi yahomoya: "Nindou ai weindahi hoafiyehi, 'Sisas ra nindou God ai ahandi nendambo aboedifembo kafoariri hinngimariri Krai-ani,' seiani ana, asu ahe-imbo rotu worambeahindi hihaiboadundura ngiri ai-babidi rotunde," mehomo. ²³ Ranimboyafe asu hondafindi ai hoafiyafeihu "Ahambo dudyafundosi, nga ai adukariwambo sihamumbo ahandi fimbo hoafindupurimbui," masafe.

²⁴ Raniyomo asukai nindou himboatihari-mayu ranahambo mngimemonda masunu. Asu ahambo hoafiyomonduhi yahomoya, "Se Godimbo nduri adukarumb-ani mbisafindowohu anihondumbo hoafindafi. Ro fifirihumboanefti nindou ndanana moaruwai hohoanimoyu-randeimb-ani," mehomo. ²⁵ Asu nindou ranai hoafiyuhi yahuya, "Ro moai ahambo fifirihini, nga awi ai moaruwai hohoanimoyumbumbeyo asu wanimbeyo. Mami moatukuni ro fifirimaritheandi ana, yini ro horombo himboatihari manimboahiyahi, nga hapondanana ro aboedi himboarayahi," mehu. ²⁶ Asu Suda ai dudyafundowohu yahomoya, "Sihambo nunungureaninimboyua? Sihafi himboari ra nunungure aboedireaninimboyua?" mehomondamboyu. ²⁷ Asu ahamumbo hoafiyupuruhi yahuya, "Ro sihamumbo hoafimayahapuriyo, nga asu se hoafi ranahambo moai himboriyomo. Asukai se himborimbo yahomomboemo? Se-amboa ahambo sunggururu-rundeimbimbo tukufembo yahomomboemo?" mehu.

²⁸ Asu Suda ai nindou ranahambo nginindirurui moaruwai hoafiyomondowohu yahomoya, "Seana Sisaimbo sungguri-randeimb-anafi. Nga roana Mosesimbo sunggurihuhundeimb-anefi. ²⁹ God ai Mosesimbo hoafimayundo ra ro fifirihundi. Nga nindou rananimbo ai dagudambua? Roana moai ahambo fifirihuri," mehomo.

³⁰ Asu nindou ranai ahamumbo simbori hoafiyupurui yahuya, "Ndanana wambo rani-poanimbo moatukun-ane! Aiyu wandi himboari aboedimareanda asu ro aboedi himboarayahi. Nga nimboemo se hoafiyomonduhia, ai nahaninipoediyu ro moai fifirihuri ehomoa? ³¹ Ro fifirihumboanefti, nga God ana moai moaruwai hohoanimoyomo-rundeimbimondafi hoafi ana himboriyu randi, nga wani. Nga nindou ranai Godimbo hohoanimoyuhu asu ahandi hoafi sunggumareandi ranahandi hoaf-ane God ai himboriyu arandi. ³² Moai horombo nindou mami hondi ai himboatihari wakirimindoani asu nindou ngoru ai ahandi himboari aboedimariri hoafi ra yangoro, nga wani. ³³ Asu God ai nindou nda koehefikoate-mbeimbonana, asu ngiri rarani-moatukuni hifi ndanihu ratupuriyu," mehu.

³⁴ Asu simbori ahambo hoafi yomondowohü yahomoya, “Horombo me ai sihambo moaruwai hohoanimo ranambo wakimaramandinini asu se himboatiharimayafi ranimboane fi ro fifirarihunini. Se nindou moaruwai hohoanimo-yafeimb-anafi. Asu se yihoeombo yamundifemunimbo safomboyafi?” Ai ahambo yaru hoafi yomondowohüyomo rotu worambeahindi hihaifoarüwuri weindani hinngimarüwuri.

Nindou anihondumbofe-koate-aye ai himboatihari nahurai-anei

³⁵ Sisas ai ranimbo himboriyu haya, kokorüri hu hoeirirühi yahuya, “Se Nindou Hondü ranahambo anihondumbo-roworai waniyo?” mehundowamboyu. ³⁶ Asu nindou ranai simbori hoafi yundowohü yahuya, “Adükari, Nindou Hondü ra düdia? Se wambo hoafi yafindiran-animbo ro ahambo anihondumbo-ndihini.” ³⁷ Asu Sisas ai hoafi yundühi yahuya, “Se ahambo hoeimari wori. Aiani se-dibo wataporayu nda,” mehuamboyu. ³⁸ Asu nindou ranai hoafi yuhi yahuya, “Adükari, ro anihondumbo-aricheanini.” Ai yahu mbura Sisasimbo yimindiho yimbu pusire nimarumbo hohoanimomayundo.

³⁹ Asu Sisas ai yahuya, “Ro nindouyei hohoanimo yibobofemboyahi hifi ndanihü makosahi. Ranimboane asu nindou Godindi hoafi fifirifekoate-yeimbi ai nindou himboatihari aboedehindi nahurai fifirindihimboyei asu Godindi hoafi fifirihundeimb-ane fi ase ai himboatihari nahurai fifirifekoate-ndeimboyei,” mehu.

⁴⁰ Farisi bidingiri ai ahandi fikimi ningomombo ahandi hoafi ra himboriyomo humbo yahomoya, “Asu ro-amboa himboatihariyefi?” mehomondamboyu. ⁴¹ Asu Sisas ai hoafi yupurühi yahuya, “Asu se himboatiharimbemo-mbonana, hohoanimo moaruwai ra moai sihamundi fiambe nimaropuri. Nga se hoafi yomondühi, ‘Yihoe fi himboarana aboed-ane,’ yahomo arundi, ranimboane asu hohoanimo moaruwai ra awi sihamundi fiambe amaropuri,” mehu.

10

Sisas ai sipsip hifanda-randeimb-ani

¹ Sisas ai hoafi yuhi yahuya, “Ro anihondumboanahi sihamumbo hoafayahi, nindou ai moai sipsipi-yafe giniri yipuri nafi kefuai randi, nga amuri himbori nafi kefuai arandi, nindou ranai ana humbuhünikori napo fufuramündü-randeimb-ani. ² Asu nindou yipuri nafitambe nafi karefuendi ranai ana sipsip ahei afind-ani. ³ Nindou yipuri hifanda-randeimbi ai-animbo nindou ahu ranahambo yipuri ra tindihembui. Rananei asu sipsip ai ahandi yafambe ra himboriyei arihundi. Ranani asu ai ahei nduri ra dukareari yisiboasiyuhü asu ai aheimbo ginirambeahindi semündünduri moanambühi tüküfi ahu. ⁴ Asu ai ahandi sipsip ra mungu ginirambeahindi semündünduri moanambühi tüküfi hayambo asu ai horombofi huanü ahandi süngu ahei. Sapo sipsip ranai ahandi yafambe himboriyehi ranimboane ahandi süngu ahei. ⁵ Aiana ngiri nindou amurindi süngu ngei, nga wani. Nindou amuri ai huanü ana, ai ahambo yihimborihorühi fefoehindühanei. Ahandi yafambe himborikoate-aye ranimbo wambo.” ⁶ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafi ra yare hoafi mayunduri, nga asu moai kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra fifirihindi.

Sisas ai sipsip hifandi-randeimbi aboed-ani

⁷ Raniyu Sisas ai asukaiyu hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahi. Roanahi sipsipi-yafe yipurayahi. ⁸ Asu nindou ai ro sunguyahanahi horomboyahi ahei aiana humbuhuniyeihiraranahi napo moani fufuruhumundi rihunduhanei. Asu sipsip ai-amboani moai ahei hoafi himboriyei rihundi. ⁹ Ro-anahi yipurayahi. Asu nindou didiyei wambo sowanambo sinei giniri ranambe karefoehindi ana, God ai aheimbo aboedambo-ndeandurumbui. Rananimbo asu ai keboehi tukundahi nduhunduhai asu ai giniri ranambe sesimbo amboani keboehi tukundahimboyei. ¹⁰ Nindou humbuhuniyu-randeimbi giniri ranambe karefuendi ra moaniyupoani karefuendi. Nindou karefuendi ra ai kefoefe hefe hifo sipsip humbuhunimbo hifokoeffindurumbo yahumboani. Nga roana keboeanduhai sipsip aboedi yangiri diboadeimbi asu ahei fiambe aboedi hohoanimo yangiri ningombo afindi mbi-marindura samboanahi asihui.

¹¹ Roana sipsip hifandiri-handeimbi nindou aboedi saf-anahi. Nindou sipsip hifandira-randeimbi aboedi ranai ana aheimbo farifehe-ndurimbohunda yifindumbui. ¹² Nindou kakahi semindimbo ratupuriyu arandahi aiana sipsipiyei afindi-yupoani. Asu ai sipsip aheimbo hifandiraru-randeimbi-yupoani. Asu aiana nimambeahindi yafori moaruwai howani hoeimareandi ra fiboembui. Rananimbo asu yafori ranai sipsip ranaheimbo waribadaru wakindeandura bukuruindeimboyei. ¹³ Nindou ranai ana moani kakahi semindimbo yangiri hohoanimoyuhu wambo ngiri sipsip ranaheimbo hifandiyondurimbo hohoanimodu.

¹⁴ Nga roana sipsipiyei hifandi-hifandiyondurirambo nindou aboedi saf-anahi. Ro ana wandi sipsip ranaheimbo fifirihanduranai asu ai-amboani wambo fifirihindurimboane. ¹⁵ Hoafi ra yahurai-ane, ro wandi Apembo fifirihinani asu Ape ai wambo fifirareandirinu. Rananimbo asu ro sipsipimbo farifehe-ndurimbohunda yifindamboyahi. ¹⁶ Asu wandi sipsip bidifiri mbaniboadei ranana ndani ginirambeahi moai niboadei. Aheimbo amboani giniri ndanambe semundunduri koafoefendurimbo samboanahi. Rananimbo asu ai ro hoafiyaheimbi wandi yafambehundi ra himborindeimboyei. Rananimbo sipsip ranai mamambe niboadeiya asu nindou aheimbo hifandiyondurimbo ra mamai yangiri nungumbui.

¹⁷ Ro yifiyo hefe asukai botifemboayahai ranimboane Ape ai wambo ngusufu parareandiri. ¹⁸ Ngiri wambo nindou mamai-amboani hifokoeffendurimbo hohoanimodu. Nga ro hohoanimomayahai sungu wandi yangiri ningo ra hifokoehe-ndurimbohunda hiningi-ndiheamboyahi. Asukainda ro hohoanimomayahai sungu wandi yangiri ningo ra hihindihe ndahamindimboyahi wandi Ape ai randafuandimehu sungu,” mehu.

¹⁹ Suda ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asukai yimbumboru yibobomefundu. ²⁰ Raniyomo asu bidifiri ai yahomoya, “Moaruwai nendi ahandi fiambe mamaroamboani ai yare wununumbo-wununumboayu. Asu se nimboemo ahandi hoafi ra himborayomoa?” mehomo. ²¹ Asu bidifiri ai yahomoya, “Hoafi ndanana nindou moaruwai nendi nimarumbindi hoafiyopoani. Asu moaruwai

nendi ranai ngiri nindou himboatiharindeiani ahei himboari ra aboedindeandi,” mehomomo.

Suda ai moai Sisasindi hoafi himboriyomo

²² Serusarem ngoafihü horombo Godindi wori ahandhoar-ane masei ranahambo asukai hihifi-hihifimbo si tükumefeyo. Rani si ra ngisihariyowambeyo tükufe marandi. ²³ Raniyu asu Sisas ai Godindi worambe Soromonindi weindani yibadwami mahüfu. ²⁴ Raniyomo asu Suda ai sifomo ahambo wakirurü nngomombo yahomoya, “Ro yimbu hohoanimoayefi hefi ra asu nüngusumboani se hoafimandafimuna? Asu se Kraisi-ayafana yihoeombo weindahi hoafiyafan-animbo ro himborindefosi,” mehomondamboyu.

²⁵ Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sihamumbo hoafi ra hoafima-yahapuriyosi, nga asu se moai wandi hoafi ranahambo anihondumbo-rundi. Mungu hepünifeimbi moatükuni wandi Apendi nginindinambo ratüpurayahi ranai ro didimbayahi ra nafuiyoarandi. ²⁶ Nga asu seana wandi sipsip rani diborihindi-yomopoani. Ranimboanemo asu se wandi hoafi anihondumbofe-koate-yomo arundi. ²⁷ Asu wandi sipsip ranana ro hoafiyaheimbi ra himboriyeihü asu ro aheimbo fifirihendürananei asu ai wandi süngu hei arihündü. ²⁸ Asu ro aheimbo yangiri koadürumbo-koadürumbo nngombo asahandüri ra ai ngiri yifindei. Asu ngiri nindou mamai-amboani wandi warambeahindi hündamündündüri. ²⁹ Wandi Ape ai sipsip wandi ra wambo masendür-anei. Asu ai munguambo moatükuni ranahei nginindi ngasünde haya nginindi saf-ani. Asu ngiri nindou mamai-amboani Apendi warambeahindi hündamündündüri. ³⁰ Ape-ani asu roanahi roana mamanehi,” mehu.

³¹ Raniyomo asu Suda ai nimoei hümaründümo Sisasimbo pifendombo yahomombo. ³² Raniyu asu Sisas ai yahuya, “Ro sihamumbo Apendi ratüpurü afindi nafuimehapuri. Asu se nini ratüpurü aboedi ranahambo hohoanimo-yomondüh-yomo wambo nimoeinambo hifokoefendirimbo yahomo houmbo rawefunda?” mehuamboemo. ³³ Asu simbori Suda ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Roana sihafi ratüpurü aboedi ramarowandi ranimboyefipoani nimoeinambo hifokoefenanimbo asefi, nga wani. Se moani nindou yangiri-anafi asu Godimbo moaruwaimbofe hoafirirühi, ‘Roana God-anahi’ masafi ranimboanehi,” mehomondamboyu.

³⁴ Asukaiyu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi nda sihamundi ahinümbi hohoanimo Bukambe ndare mengoro: God ai yahuya, ‘Ro siheimbo hoafimayahi, seana god-anei,’ meho. ³⁵ Nindou God ai ahandi hoafi masagadüri ranaheimboyoy ai god-anei mehondüri. Asu ngiri Baiborambeahindi hoafi ranana ngorü-süngunde hoafindo. ³⁶ Nga Ape aiyu ahandihoari wambo kafaoreandiri mbura, asu hifina koamarhendira makosahi. Ranimboyahi ro hoafiyahühi, ‘Roana Godindi nimor-anahi,’ masahi asu nimboe se wambo hoafiyomo-ndirühiya, ‘Nimboe se Godimbo gogonimbo-rihaworühi hoafayafi,’ mehomoa? ³⁷ Asu ro Apendi ratüpurü ratüpurükoate-ndahani ana, asu se wandi hoafi ra yowani anihondumbo-ndumboemo. ³⁸ Nga asu ro ahandi ratüpurü ratüpurüyahani se wandi hoafi ranahambo anihondumbofembo moeimbo ana, asu ratüpurü rani yangiri anihondumbo-ndundi.

Rananimbo asu se hohoanimo ra ndondu hohoanimo-ndimondühi fifindumboemo Ape ai ro-dibo mam-anehi amarehi,” mehu. ³⁹ Asükaiyomo Suda ai hoafi ra himboriyomo houmbo ahambo kikihimündumbo yahomo houmbo ramefundi, nga asu Sisas ai aboedambo mahu.

⁴⁰ Sisas ai asükaiyu hihirifi hanü Sodan himo horombo Son hundürürarü randühi manüngu. ⁴¹ Ai nunguane, nindou ranai ahambo sowana sühüsihü seiya, “Horombo Son ai moai hepünifeimbi moatükunî ratüpuriyu. Nga mungu raranî-moatükunî hoafi nindou ndanahambo hoafimayû ranana anihond-ane,” masei. ⁴² Raniyei asu nindou afindi ranihü ranai ahambo anihondumbo-marihori.

11

Sisas ai Rasarus yifihündi botimariri

¹ Nindou mami ahandi ndürî Rasarus Betani ngoafihündi ranai angünimbo mamaru. Betani ra Maria asu Mata apodoho nîmarî-feimbi ngoaf-ane. ² Maria aiyo weri fisînarümbi Sisasindi tînarîwami kafaare mbura, asu ahandi mbîrinanînambo gedûmarîhendî. Nîmorehi mami ranahandi ranihiyu Rasarus angünimbo Betani ngoafihü menjuru. ³ Raniyafe asu apodoho ranai Sisasimbo hoafimbo nindou koarîhenerühi safeya, “Adükari, nindou se ngusüfo pamarîworî ranai angünumboani,” masafeamboyu.

⁴ Raniyu asu Sisas ai ahafe hoafi ra himboriyu haya hoafiyuhi yahuya, “Angünî ranana yifimbo angünüyopoani, nga wanî. Ranana moanî Godimbo ndürî adükari segodimbo-hündamboane tükefeyo asu ranî-süngumboaniimbo Godindi Nîmorî amboanî ndürî adükari ndemündumbui,” mehu. ⁵ Sisas ai Mata apondoho asu Rasarus aheimbo ngusüfo pareandürî marandi. ⁶ Nga asu Sisas ai Rasarus angünumboayu hoafi ra himboriyu haya, ranihü yimbu si mamaru.

⁷ Asükaiyu sünguna nîmarümbi ahambo süngururü-rundeimbimbo yahuya, “Asükai mborai, Suda-yafe hifinambo ngefombo,” mehuamboemo. ⁸ Asu simborî hoafiyomondowohü yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sapo hapondaniyomo Suda ai sihambo nîmoeinambo hifikoeferinimbo yahomo houmbo raraomarünîsi. Asu se asükai Suda-yafe hifinambo hifombo safomboyafi?” mehomondamboyu. ⁹ Asu simborî Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Mami si ra gebuai-ane anîngo. Nindou ai sirühî ana ngîrî pîndu si ra hoeireambowambo. ¹⁰ Nga asu nindou ai nîmbokoani ahu ana, piyu arandi si yangorîkoate wambo.”

¹¹ Ahamumbo yare hoafiyupurî mbura asükaiyu hoafiyupurühi yahuya, “Sihefi wandafi Rasarus ai mapuamboanahî awî ro ngü ahambo botindihini samboanahî,” mehuamboemo. ¹² Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, nindou ra apo yangîrî apu ana, asükai ahandi angünü ra aboedindumbui,” mehomondamboyu. ¹³ Sisas ai hoafimayupurî ra, Rasarus ana yifimayu yahumboyu, nga ahambo süngururü-rundeimbi ana moanî apo hondü mapu-amboani yare hoafayu mehomo. ¹⁴ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo diboardre hoafiyupurühi yahuya, “Rasarus ana munguna yifimayu. ¹⁵ Rani-simboanî ro moai ai-dibo nîmarîhi, nga ro ranimbo-hündambo hihifi-hihifayahi. Raniinimbo asu se wambo

an+hondumbo-ndundiri. Nga hapondani sihiri ahambo sowana ngefimboane,” mehupuri. ¹⁶ Raniyu asu Tomas ahambo Didimas sahundo-rihundeimbi ai Sisasiombo sungururü-rundeimbi ahamumbo yahuya, “Wai sihiri andai ngifi, Sisas-bab+dimbo Sudiahü yifindefo,” mehu.

Sisas ai yangiri n'ngombo n'iminduhani

¹⁷ Sisas ai ahambo sungururü-rundeimbi bab+dimbo hifomo Betanihi tüküyafundü+yomo Rasarus ai yifimayua honguambe masihehori ra yimbuyimbu si homboane hoafi ra himborimayu. ¹⁸ Betani ngoafi ana Serusaremihündi anguniyopoani. Betani ngoafihündi botife hefe Serusarem ngoafina aho ra ngimi kiromita-ane. ¹⁹ Rasarus yifimayua raniei asu Sudahündi afindi ranai Mata Mariambo kikimifoefepiri nimaroi ngusufo aboedi kürine mbimarifeya sei hehimbo masühüsi.

²⁰ Mata ai Sisas masüfu hoafi ra himboriyo haya, ahambo nafoarimbo ho, nga asu Maria ai worambeahi nimaroi. ²¹ Mata ai Sisasiombo hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, asu se ndan+hü mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu. ²² Nga ro fifiriheamboanahi, asu se hapondani amboani Godimbo ninimbo didibafefoando ana, sihambo daganinimbui,” mehoamboyu. ²³ Asu Sisas ai ahambo hoafiyondowohü yahuya, “Sihaifi ranihi ana yangiri aboedi hifambe-ambeahindi botindüfimbui,” mehundowamboyu.

²⁴ Asu Mata ai ahambo asükaiyo hoafiyowohü yahoya, “Ro ranimbo fifiriheamboanahi, nga ai asükaindu süngunambo hifi nda munguyowambe yangiri aboedi botindifimbui,” mehoamboyu. ²⁵ Asu Sisas ai yahuya, “Yifihündi yangiri botife n'ngo ra ro n'imind-anahi. Nindou ai wambo an+hondumbo-reandiri haya yifayu ana, ai asükaindu yifihündi botindüfi nüngumbui. ²⁶ Nga nindou mungu yangiri nimboeimbo wambo an+hondumbo-arihindiri ana, ngiri yifindei, nga ai koadürumbo-koadürumbo yangiri niboadeimboyei. Asu se hoafi ndanahambo an+hondumbo-rowandai waniyo?” mehuamboyu. ²⁷ Asu Mata ai yahoya, “Yini, Adükari, ro sihambo an+hondumbo-rheaninimboanahi seana God kafaore hin'ngimareanini Kraisi-anafi. Seana Godindi nimori horombo hifinambo nindou kudumbui mehu ran-anafi,” meho.

Sisas ai aranimayu

²⁸ Mata ai yare hoafiyo haya, ahandi akidambo hifo hin'ngirou himboambeambe hoafiyondowohü yahoya, “Yamunde-randeimbi ana ndan+hü süfumboani sihambo düdumefinini,” mehoamboyu. ²⁹ Asu Maria ai rani hoafi ra himboriyo haya, nimehünou botife haya Sisasiombo sowana maho. ³⁰ Sisas ai awi moai ngoafihü tüküfiyu, nga nafini Mata ho hoeirerühi ranihü manüngu. ³¹ Raniyo Maria ai nimai botife haya pipinambo mahowamboyei asu Suda Maria-bab+dimbo worambe ahafembo kikimifoarhipiri mamarei ranai ahandi süngu mahei ndanana Rasarus yangurühi ho arani-hoafimboane aho sei hehi.

³² Maria ai ho Sisas nünguhü tüküfe ahambo hoeirerühiyo ahandi fikimi yiri yimbu pusire yimindihö yimbunambo nimarimbo hoafiyowohü yahoya, “Adükari, se ndan+hü mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu,” mehoamboyu. ³³ Sisas ai Mariambo hoeireandane arani-hoafimaranda, asu Suda ahandi süngu masinei

ranai kameihĩ arani-hoafi-marihündamboyu. Asu Sisas ai ahandĩ ngusũfoambe moaruwaimariri. ³⁴ Asu Sisas ai aheimbo düdufindürühi yahuya, “Se ahambo nahũ sihehora?” mehuamboyei. Asu ai seiya, “Adũkarĩ, naha se sühüfi hoeiro,” maseiamboyu.

³⁵ Asu Sisas ai aranĩmayundo. ³⁶ Asu Suda ai hoafiyeihĩ seiya, “Hoeirihi. Sisas ana nindou ranahambo afindĩ hamindĩ ngusũfo parirühi wamboani,” masei. ³⁷ Nga bĩdĩfirĩ ai hoafiyeihĩ seiya, “Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri. Nga asu ai nimboe Rasarusimbo fehefiyua yangĩrĩ nĩngombo ra wanĩmayua?” masei.

Sisas ai Rasarus botĩmariri

³⁸ Asũkaiyu Sisas ai ahandĩ ngusũfoambe moaruwai mahafowamboyu hu honguambe tũkũmefiyu. Hongu ra nĩmoei nĩmaroweimbĩ wowondĩmarihündiyo ranĩyo nĩmoeiambe nafĩtambe ra nĩmoei ngorũnambo gürühi pamarĩhindi. ³⁹ Asu Sisas ai yahuya, “Nĩmoei ambembo gürühi pamarĩhindi ra farĩhehi,” mehuamboyo. Asu Mata nindou yĩfĩmayu ranahandĩ rehi ai yahoya, “Adũkarĩ, Rasarus ana yimbuyimbu si honguambe yangurĩmb-ani. Nga fisĩnjĩrũmbei nawe,” mehoamboyu.

⁴⁰ Asu Sisas ai yahuya, “Sapo hapoasũngu hoafiya-hanĩneimb-ane. Asu se wambo anĩhondũmbo-arowandĩrĩ ana, se Godĩndĩ ngĩnĩndĩ ra hoeindowamboyafi,” mehuamboyei. ⁴¹ Ranĩyei asu ai nĩmoei ra mafarĩhehindamboyu, Sisas ai nĩmoamo himboariyuhũ yahuya, “Ape, ro sihambo hĩhĩfarĩhanĩ. Se wandĩ hoafi himbori-yafomboanafi. ⁴² Ro fĩfirĩheandĩ ro hoafiya arihandĩ ra se afĩndĩmbo himbori-yafi randũhanafi. Nga nindou ndanĩhũ manĩboadei-amboanahĩ ro ndarĩhe hoafayahi. Rananĩmbo se wambo koamarĩhawandĩra makosahĩ ra anĩhondũmbo-mbĩrĩhindi-ramboane.” ⁴³ Raweyahu haya pukũna mĩngĩyuhũ yahuya, “Rasarus, se weindana tũkũyafu sĩnĩfi,” mehuamboyo. ⁴⁴ Ranĩyu asu Rasarus ai honguambeahĩndĩ tũkũfi haya masũnu. Ahandĩ yitĩjari watĩjari ra hoeari goesũrinambo hũputũpurũhũmũndĩ hĩnĩngĩmarĩhindiyo, asu ahandĩ ngusũmboari hoearinambo gabudi-mafoarĩhindiyo ranĩ-kameihĩ tũkũmefiyu. Ranĩyu asu Sisas ai hoafi-yuhĩ yahuya, “Hoeari ra fufurĩhehindoan-anĩmbo ai mbũhu,” mehundũrĩ.

Suda-yafe bogori ai Sisasĩmbo hĩfokoeffĩmbo hohooanĩmomemo
(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2)

⁴⁵ Ranĩyei asu Suda bĩdĩfirĩ ranĩhũ Mariambo hoeifembo masũhũsi ranai ranĩmoatũkunĩ Sisas ai ramareandĩ ranĩmbo hoeirihi hehi asu ahambo anĩhondũmbo-marihort. ⁴⁶ Nga asu bĩdĩfirĩ ai Farisi sowana hei, Sisas ratũpurĩmayu ranahambo ahamumbo hoafi-mehũpurĩ. ⁴⁷ Ranĩyomo asu nindou Godĩmbo sihou-rundeimbĩ bogori ai Farisi bĩdĩfirĩ-babĩdĩmbo kansĩrĩmbo gugurũpurĩ houmbo hoafi-yomopurũhĩ yahomoya, “Sihiĩrĩ nda nũngumandahua? Nindou ndanani ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ afĩndĩ ratũpurĩyu arandĩ. ⁴⁸ Sihiĩrĩ ahambo moanĩ rarĩhurĩ hĩnĩngĩrĩhurani ai hepũnĩfeimbĩ moatũkunĩ ratũpurĩyu randanĩ nindou afĩndĩ ai ahambo anĩhondũmbo-arĩhori ana, Rom bogori sihefĩmbo hĩfandarĩmunĩ ai dĩfomo sihefĩmbo moaruwaimbo-ndĩmunũhĩ asu sihefĩ Godĩndĩ worĩ ra bĩrĩboadũmboemo,” mehomo.

⁴⁹ Raniyo asu rani himbani fih nindou mam ahandi nduri Kaiafas ai Godimbo shai-randeimbi adukari bogorimbofi manungu. Ai hoafiyupuruhi yahuya, “Seana moai rani-moatukuni fifirundi!” ⁵⁰ Se ndoru fifirundi? Nindou mam ai nindou amuri aheimbohunda yifayu ranana aboed-ane, nga Suda sihefimbo munguambo moaruwaimbofe ana, moaruwai-ane,” mehu. ⁵¹ Kaiafas ai yare hoafimayu ra ahandi hohoanimonambo yangiriyupoani. Nga rani himbani fih Godimbo shai-randeimbi adukari bogorimbofi nimarumbowambo Sisai aheimbohunda yifimboayu ranimbo horombo hoafireanduhuyu. ⁵² Ai Sudambo farihefembo yangiriyupoani yifayu ra, nga Godindi nimori mungua hifihu buriyei wakarihindi aheimbo semundunduri mamambefendurani mamisirimboyahi mbini boadeia mbusi hayambo-animbo yifindumbui.

⁵³ Asu raniyomo rani simboani piyomo houmbo, Suda-yomondi bogori ai Sisaimbo hifokofimbo yahomo houmbo hoafi fifirimarundi. ⁵⁴ Ranimboyu asu Sisai moai Suda-yomondi himboahu weindahi tukufiyu. Raniyu ai Sudia hifi ra hinngire haya, ngoru hifi nini wohi furikoate-reanduhi ngoafi ngoru ahandi nduri Efraim ranihu hu ahambo sunggururu-rundeimbi babidimbo manungu.

⁵⁵ God ai Sudambo Isipihundi aboedimareanduri si Pasofa ra awi tukufekoate akimi tukufembo yangiriyooambe nindou ngoru ngoafihundi ngoru ngoafihundi ranai Serusarem ngoafinambo ahei fi Godindi himboahu aboedi tukufembohunda mafandihindi. ⁵⁶ Raniyei asu ai Sisaimbo kokorihori wakirihora mayoa Godindi worambe nimboeimbo aheihori wataporiyehi seiya, “Se nunguruhi hohoanimoayeia? Sisai adukari si tufefeyo nda hoefimbo madufuyo wanimanduyo?” masei. ⁵⁷ Nindou Godimbo shou-rundeimbi bogori ai Farisi-babidimbo yaru hoafimemo: ‘Nindou mam ai Sisaimbo hoeirirani anungu ana, asu ahamumbo ranih-ani anungu yahopuran-animbo ahambo papi-hoafiyumbohunda kikihi-mbirundumo-ndamboane,’ mehomo.

12

*Maria ai Sisaindi tinariwami weri kamafoareandi
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)*

¹ Adukari si ra tukufembo awi 6 si ninggowane, asu Sisai Betani ngoafinambo mahu. Ngoafi ra Rasarusindi ngoaf-ane. Rasarus ranahamboruri Sisai honguambeahindi yifihundi botimariri. ² Rani ngoafihundi ai Sisaimbo sindiruhunduhi mamarei. Mata ai sesi kakireandi, nga Rasarus ai nindou Sisai-babidimbo nimarei masahusi ra-babidimbo namaru. ³ Maria ai weri fisinarumbi hipiri mbuisamongo-ramindeimbi kaki afindihili sahumundimbi ra semindi haya Sisaindi tinari wami kare mbura, asu ahandi mbirinanjnambo gedumarihendi. Raniyo asu weri ranahandi fisinaru aboedi ranai worambe kikihimayo. ⁴ Nga asu nindou mam ahambo sunggururi-randeimbi ahandi nduri Suda Iskariot ai-amboani ranihu namaru. Nindou ranai-animbo Sisaimbo nderumundu ahandi hurutumbi ahamundi wariwamindirumbui. Ai moai Maria ramareandi ranahambo hihifi-hihifiyu. ⁵ Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, “Nimboe

weri aboedi nda nindou ai sahümundi asu ranifihi 300 kaki semindi mburi-mbo nindou napokoateimbi aheimbo segudürimbomayoa?" mehu. ⁶ Nga nindou napo-koateimbi aheimbo hohoanimo-yundüri haya hoafiyumboyupoani, nga wani. Nindou ranai hühbühünyu-randeimb-ani ranimboane asu ai yare hoafimayu. Aiyu kaki hipiri ahamundi ra hifandimarandi raniyu asu ai kaki foaribi marihündi ra bidingiri hühbühünyu marandi.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai yahuya, "Nimorehi ranahambo se hinngindihindi. Ai wandi yifi si ranahambo horombonambo noure rarendühane fisanarümbi moatükun aboedi ra afandifoareandiri.

⁸ Nindou napo-koateimbi ai-animbo se-babidingimbo koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei asu se aheimbo fandiheli-ndürindihündi, nga roana ngiri se-babidingimbo koadürümbo-koadürümbo nimboahi," mehu.

⁹ Suda ai Sisas Betani ngoafihü aningu hoafi himboriyei hehimboyei, raninambo mahüsi. Ai mahüsi ra Sisasimbo hoeifimbo yangiriyepoani, nga Sisas Rasarusimbo yifihündi honguambeahindi botimariri ranimbo hoeifimbo kameihiyei mahüsi. ¹⁰ Raniyu asu Godimbo shou-rundeimbi bogori ranai Rasarusimbo kameihi hifokoeifimbo yahomo houmbo hoafi didingado-marundi. ¹¹ Nimboe sapo Suda bidingiri ai Sisas Rasarus yifihündi botimariri ranahambo hohoanimo-yeihi asu ahei bogori-yomondi ratüpuru ra hinngirih hehimbo Sisasimbo yangiri anihondümbo-marihora ranimbo wambo.

Sisas ai Serusarem ngoafihü adükar bogori nahurai tükimefiyuwa mungu ai hihifi-hihifimayei

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40)

¹² Nimohaafirehi nindowenih afindi ranai adükar si ra hoefembo masühüsi ranai ranthü nimateiane. Asu ngorü sihi Sisas ai Serusarem ngoafinambo asüfu hoafi ra himborimayei. ¹³ Raniyei asu ai mbe emündi nahurai hutei sahümundi hehi, nafina nafoarihori hehü hoafi afindi-afindiyeyihiyeyi seiya,

"Godimbo hihifi-hihifindefo!

Nindou Adükarindi süngu tükefiyu ranahambo 'aboed-ani' mbisefomboane.

Israeri-yafe adükar bogorimbo aboed-ani mbisefomboane," *Buk Song 118:25-26*

masei.

¹⁴ Sisas ai dongi semündü haya raniwami masüfu Baiborambe hoafimayo süngu. ¹⁵ Ai yare hoafiyowohü yahoya,

"Saion ngoafi, se yihimbondamboyafi!

Shafi Adükar bogori asüfu ra hoeiriwori.

Aiana dongi nimori ran wamani nimarümbo asüfu," *Sekaraia 9:9* meho.

¹⁶ Horombo ana ahambo süngururü-rundeimbi ai ranani moatükun moai wudi-paporu fifirundi. Nga sünguna Sisas ai sünambe hafuane, rasimboani ai hohoanimomemo Baibor ahambo hoafimayo ra. Raniyomo asu nindou ai Sisasimbo raraorihori marihündi ranahambo fifirimarundi.

¹⁷ Horombo Rasarus ai yifiyu haya honguambeahi yanguruane, asu Sisas ai ahambo mingimayua honguambeahindi tükümefiyu ra

nindou afindi ranai ai-dibo niboadeimbo hoeimarihori. Asu nindou afindi ranai Rasarusimbo honguambeahindi botimariri hoafi ra sahümundi hehimbo, weindahi wataporiyei wakimarihindi. ¹⁸ Nindou afindi ranai Sisas hepünifeimbi moatükun ramareandi hoafi ra himboriyei hehi nafini nafaomarihori hei. ¹⁹ Raniyomo asu Farisi ai ahamundihoari wataporiyomondühi yahomoya, “Haponda shiri ra hoerihumboanefti. Nimorehi nindowenihi mungu ahandi hoafi süngurihindühi wambo ngiri nne hohoanimo shiri hohoanimomefti ra aboedindo,” mehomom.

Grik ai Sisasimbo kokomaruri

²⁰ Nimorehi nindowenihi ai Pasofa adükari si ra Serusareminambo Godimbo hohoanimombo masühüsi. Asu raniyei Grik bidifiri Suda-yafe rotu hohoanimo süngurihindeimbi ai Suda-babidimbo masühüsi. ²¹ Nindou Grikimaye ranai Firip Betsaidahündi Gariri hifambeahindi ahambo sowahi sinei düduyahindowohü seiya, “Ritifo, ro Sisasimbo hoeindihuri sefimboanefti,” maseiamboyu. ²² Asu Firip ai hu Andrumbo hoafiyundo haya, hafani Sisasimbo hoafimefinando.

²³ Raniyu asu Sisas ai ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Ndeara ndani simboani ana Nindou Hondü ai nduri adükari ndemündumbui. ²⁴ Ro shafanimbo anihondumboanahi hoafayahapiri: Wit mangiri ra hifini pirikoate-yo haya nimbayo ana, asu mamani rani yangiranimbo ningomboe. Nga asu wit mangiri ra hifini peyo haya nimbayo ana, asu aboedi tükündifehü hisi aboedi hisindimboe. ²⁵ Asu nindou ai ahandi fi ranahambo yangiri afindi hohoanimoayu ana, awandihomboe. Nga asu nindou ranai hifi ndanihü ahandi yangiri ningo hohoanimo ra daboadanambo-areandi ana, koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ²⁶ Nindou mamani ai wandi ratüpurü asemündu ana, asu ai moani wandi hohoanimo süngu yangiri süngumbi-randamboane. Ro ngoafi animboahi ranih-animbo nindou wandi ratüpurü-randeimbi ai rodibo nüngumbui. Nindou ra wandi ratüpurü rani yangiri semündü anüngu ana, asu wandi Ape ai ahambo nduri adükari dagadombui,” mehu.

Sisas ai yifimbomayu ranahambo hoafimayu

²⁷ Sisas ai yahuya, “Haponda wandi ngusüfoambe moaruwai-arandiri. Asu ro nüngumambisaha? Asu ro hoafindahühi, ‘Ape wandi fiambe nini-moatükuniyo tüküfembo yahohaya rarawayo nda sowandifi piro,’ mambisahiyo? Roana ngiri randihe hoafindahi, nga wani. Nga ro wambo rambifeyowambo saheheamboanahi ndanihü tükeheandi. ²⁸ O Ape, shafi nduri ra adükari-mbeyowamboane.” Sisas ai yare hoafimayuwamboyo asu hoafi mamani sünambeahindi ndahurai kosiwohü yahoya, “Ro wandi nduri ra adükari-mboriheamboanahi, nga wandi nduri ra randiheandani asukai adükari safi tükündifemboe,” meho. ²⁹ Nimorehi nindowenihi akimi maniboadei ranai hoafi ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, “Nimoamondihofa bürügoayo,” masei. Asu bidifiri ai seiya, “Sünambeahindi nend-aniamambo hoafeindo,” maseiamboyu.

³⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Hoafi se himborimaye ranana wambo farihendirimbo tüküfehüyopoani, nga wani. Ranana shaimbo farihendirimboane tükefeyo. ³¹ Haponda God ai nindou hifi ndanihü aniboadei ranaheimbo yibobo-ndearumbui. Rananimbo

asu ai Satan ndani hifi ndanihü bogorimbofi anüngu ra nderümündü pindirümbui. ³² Rananimbo ai wambo botindihindira, asu ro randiheandüra nindou afindi ai wambo sowana ngeimboyei.” ³³ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra, nindou ai ahambo nini keimbi karthendeimbifih panduwuran yifindümbui.

³⁴ Ranimboyei nindou ai ahambo simbori hoafiyahündowohü seiya, “Krais ai yangiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui, ahinümbi ho-hoanimo Bukambe ranimbo hoafimayoa himborimayefi. Asu se nimboeafi haponda hoafiyafühi, ‘Nindou Hondü ahambo nimoamo ndahorimindei botindihora yifindimbui,’ masafa? Asu Nindou Hondü ra düdia?” maseiamboyu. ³⁵ Asu simbori Sisas ai yahuya, “Si ra se-babidimbo akidoumbo animbo ningomoe. Si yagodowan nimbü tüküfekoate-yoambe-animbo si ra-dibo ngei. Nindou ai si waniyowan nimbokoani ahu ana, ai moai nafi hombo ra fifireandi. ³⁶ Haponda si ra siheimbo sowahi maningowa hifandihümboane, nga se si ranahambo anihondümbo-ndihindüh-animbo, asu ahandi nimorindei,” mehu.

Suda afindi ai moai Sisasindi hoafi anihondümbo-rihindi

Sisas rani hoafi ra rare hoafiyu mbura asu ai ahei himboarihü hu dibonapimefiyu. ³⁷ Ai hoeirihora hepünifeimbi moatükuni afindi ahei himboahü ratüpuriyu marandiyosi, nga asu ai moai ahambo anihondümbo-rihori. ³⁸ Ranimboyu asu Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaiani hoafi ra anihondü tüküme feyo. Ai hoafiyuhi yahuya,

“Adükari, düdi nindou yihoe fi hoafi ranahambo anihondümbo-areanda?”

Asu Adükari ranai daboe nginindi hohoanimo ra nafuiayundoa?”

Aisaia 53:1

mehu.

³⁹⁻⁴⁰ Aisaia ai ngorü hoafinambo yare sürü papirandühi yahuya,

“God ai ahei himboari ra gabudearümboani.

Ranimoane ai asu ai ngiri raranimoatükuni ahei himboarinambo ndondihi hoeindihindi.

Ahei ngusüfoambe ragu God ai nimoei nahurai nginindi ramareandüra tüküme feyo.

Ranamboane asu ai ngiri ngusüfoambe ndondihi hohoanimondeih wambo sowana hihindahi dügüsiani diboandihearü, nga wani,”

Aisaia 6:10

mehu. Aisaia ai ra-mehu ranimoane Suda ai Sisasinimbo ngiri anihondümbo-ndihori. ⁴¹ Horombo hondü Sisas hifini ningokoate-yoambe Aisaia ai ahandi-mayo himboamupuiambo-randeimbi hoeire hayamboyu ahambo hoafi ra yare hoafimayundo.

⁴² Nindou afindi bogorimboyafu mamarimo ai-amboa Sisasinimbo anihondümbo-arüwuri. Nga Farisimbo yihimboyomondühi wambo ai anihondümbo-arüwuri hoafi ra moai weindah hoafiyomo. Ai hohoanimoyomondühi yahomoya “Weindah hoafindefani yihoe fimbo rotu worambeahindi hihaiboardi-munimboemo,” mehomo. ⁴³ Nindou ranahamumbo nindou ai aboed-anemo mbiseiya yahomo hohoanimomemo, nga God ai ahamumbo ‘aboed-anemo’ yahombo moai yifiriyomo.

Sisasindi hoafi ranai nindouyei hohoanimo yibobondeamboe

⁴⁴ Ran+yu Sisas ai puküna hoafi+yuhi yahuya, “Nindou wambo an+hondumbo-areandiri aiana wambo yangiri an+hondumbo-reandirühiyupoani. Nga ai Ape wambo koamar+hendira makosahi ahambo kameihani an+hondumbo-ariri. ⁴⁵ Asu nindou wambo hoeiareandiri ranai Ape wambo koamar+hendira makosahi ahambo kameihani hoeariri. ⁴⁶ Roana, hifi ndanihü si nahurai, nindou ai wambo an+hondumbo-r+hindirühi n+mbi n+maroambe n+ngokoate-mbeyeia saheheambo makosah-anahi.

⁴⁷ Asu nindou mam+ ai wandi hoafi himboriyuhü, süngufekoate-ayu ana, ro ngiri ahandi hohoanimo yibobondihini. Roana hifi ndanihü nindou aheimbo yibobofendürimbo kosamboyahipoani, nga wani. Roana aheimbo aboedambo-fendürimbo makosah-anahi. ⁴⁸ Asu nindou ai wambo daboadi hihireandirühi wandi hoafi sem+ndikoate-ayu ana, ahambo ahandi hohoanimo yibobofe hoafi ra yagododom-boe. Hoafi ro hoafimayahi ranan+mbi b+difirani si tüküfeyoambe yibobondeir+mbi. ⁴⁹ Hoafi nda ropoan+mbi hohoan+moya hehea hoafiyahühi-yahipoani, nga wani. Ape wambo koamar+hendira makosahi ranai mungu moatükun+ Se hoaf+ndaf+ndürü, mehuam-boanahi hoafayahi. ⁵⁰ Ro hoafi ra fifir+iheamboanahi. Apendi hoafana aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo n+ngo-randeimb-ane. Ran+amboanahi Ape ai wambo hoafimayundira asu mungu hoafi nda siheimbo hoafayahi,” mehu.

13

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi-yomondi yit+inari popoaimara-puri

¹ Sudayei mam+ adükari si Pasofa sei-ar+hündi ranai tüküfembo yangiriyoambe Sisas ai hifi nda h+n+ngife hefe, ahandi Af+ndi sowanambo hafombo si ra tüküfemfeyoa fifir+mareandi. Ai ahandi nendi af+ndi hifi ndanihü burayei aheimbo af+ndi ngusüfo pamare-andüri. Ai aheimbo horombo piyu haya ngusüfo pareandüri huhumbo ndeara yifimbo yangiri+yuhü af+ndi ham+ndi ngusüfo pamareandüri.

² Sapo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi bab+dimbo sowasümondühi n+mar+mondane asu Satan ai Saimon+ndi n+mor+ Sudas Iskariot ahandi fiambe hohoanimo moaruwai masagadowa Sisas+mbi ahandi hürütümbi-yafe war+hüfimbo mehu. ³ Sisas ai fifireandi Af+ndi ai ahambo munguambo moatükun+ hifandimbo ng+n+ndi adükari masagado ra. Asu God+imbo sowah+ndi makusu ra fifireandi ran+mbi ai Ahambo sowana gafumbui. ⁴ Ran+imboyu asu ai sesi sesambeah+ndi h+n+ngire bot+fi, ng+si+har+ hoeari yimündamündü mbura, tawor mam+ semündü ahandi mbusümondühi hühüre h+n+ngi+mareandi. ⁵ Ran+yu asu ai hoe semündü disambe kare mbura, ahambo süngururü-rundeimbi+mbi ahamundi t+inari ra popoairapurühi tawor mbusümondühi hühümareandi ranambo gedümarapuri.

⁶ Ran+yu asu Sisas ai Saimon Pitambo sowana masünuwamboyu, asu Pita ai hepün+fi hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se wandi t+inari popoaimbo safimboyafi?” mehuamboyu. ⁷ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro haponda ratüpurayah+ ndanana se moai fifirowandi. Nga süngunambo-an+mbi ranahambo fifir+indowamboyafi,” mehuamboyu. ⁸ Asu Pita ai yahuya, “Se

wandana tɪŋarɪ ra popoaindamboyafi, ŋga yowani,” mehuamboyu. Asu Sisas ai sɪmborɪ kafoare hoafi yunduhũ yahuya, “Asu ro sɪhambo popoaiyonɪnɪkoate-ayahɪ ana, asu se ŋgɪrɪ wandɪ sũnguro-randeimbɪndafoandɪ,” mehundowamboyu. ⁹ Asu Saimon Pita ai sɪmborɪ yahuya, “Adũkarɪ, ambe, wandɪ tɪŋarɪ yanggɪrɪ popoaiyondɪrɪ ana. Ŋga wandɪ watɪŋarɪ ŋgusũmboarɪ ra kameihɪ amboanɪ popoaindandɪrɪ,” mehuamboyu.

¹⁰ Asu Sisas ai ahambo yahuya, “Nindou ai ahandɪ fi ra munɔu hundũriyu hayamboayu ana, asu asũkaindu ŋgɪrɪ hundũrũmbo ho-hoanɪmondu. Ai tɪŋarɪ yanggɪrɪ amboanɪ popoiafoareandɪ ra afɪsaho paiarɪkoate aboedɪyuhani. Se afɪsaho-koate aboedɪ anɪŋgomo, ŋga se munɔuamboemopoanɪ,” mehu. ¹¹ (Sisas ai nindou mamɪ ahambo ahandɪ hũrũtũmbɪ-yomondɪ warɪhũfɪmbo mehu ahambo fɪfɪrɪrɪ. Ranɪmboyu ai ahamumbo hoafɪyupurũhɪ, “Seana moai munɔuambo afɪsaho-koate nɪŋgomo,” mehupurɪ.)

¹² Sisas ai ahamundɪ tɪŋarɪ popoairapurɪ mburamboyu, asu asũkaiyu ahandɪ ŋgɪsɪharɪ hoearɪ ra gũde haya, sesɪ yangoro fondanɪ mahu. Hu nɪmarũmbo ahamumbo dũdufɪpurũhɪ yahuya, “Haponda sɪhamundɪ tɪŋarɪ popoaimarɪhandɪ. Se wandɪ ratũpurɪ nda fɪfɪrundai? ¹³ Se wambo dũkarundũrũhɪ ‘Yamundo-randeimbɪ,’ asu ‘Adũkarɪ,’ yahomo arundɪ, ranana anɪhond-anesɪ, ŋga ro ran-anahɪ. ¹⁴ Roana sɪhamundɪ Adũkarɪmboya asu Yamundɪhe-rɪhandeimb-anahɪ. Ranɪyahɪ asu ro sɪhamundɪ tɪŋarɪ popoaimarɪhapurɪ. Asu yahurɪ se-amboanɪ sɪhamundɪhoarɪ ŋgorũndɪ hoarehɪndɪmondũhɪ sɪmborɪ fehefɪrɪndɪmo. ¹⁵ Ro sɪhamumbo nafuimbohũnda ramarɪheandɪ nou, se nindou ŋgorũmbo ranɪ-sũngundundɪ. ¹⁶ Ro anɪhondũmboanahɪ hoafayahapurɪ: Ratũpurɪyu-randeimbɪ nindou ai ahandɪ bogorɪmbo ŋgasũndirũmboyupoanɪ. Asu nindou ratũpurɪmbo ahu ranai nindou ahambo koamarɪherũ ahandɪ nɪmoamoyupoanɪ. ¹⁷ Asu se ranɪ-moatũkunɪ ranahambo anɪhond-ane yahomo fɪfɪrundũhɪ, ranɪ-sũnguarundɪ ana, se ranɪmbo hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪndɪmboemo.

¹⁸ Ro sɪhamumbo munɔuambo hoafɪyaha-purũhɪyahɪpoanɪ. Ro sɪhamumbo dɪbonɪmehapurɪ fɪfɪrɪheapurɪ-mboanahɪ. Ŋga sehũndɪ mamɪ wambo refendɪrɪmbo-mayu ranahandɪ hoafɪ Baiborambe hoafɪmayo ra anɪhondũ tũkũndɪfemboe. Hoafɪ ra yare hoafɪyohũ yahoya, “Nindou sesɪ mamũhɪ asahoasehɪ ranai wandɪ hũrũtũmbɪ tũkũndũfɪmbui,” meho. ¹⁹ Awi ndanɪ moatũkunɪ ra moai haponda tũkũfeyoanɪyahɪpoanɪ ranahambo hoafayahɪ. Rananɪmbo ndanɪ moatũkunɪ ra sũngunambo tũkũndɪfeyoanɪ, asu se wambo anɪhondũmbo-ndundɪrɪ ro God ai sɪheimbo aboedambo-fembohũnda koamarɪhendɪr-anahɪ. ²⁰ Ro anɪhondũmboanahɪ sɪhamumbo hoafayahɪ: Nindou dũdɪ ro nindou koararɪhehinɪ ranahambo aserũmũndu ana, ai wambo kameihɪ semũndũndɪrũhani. Asu nindou dũdɪ wambo asemũndũndɪrɪ ranai nindou wambo koamarɪhendɪrɪ ahambo amboanɪ serũmũndũhani,” mehu.

*Sudas ai Sisasɪmbo ahandɪ hũrũtũmbɪ-yomondɪ warɪhũndɪrɪmbui
(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Ruk 22:21-23)*

²¹ Sisas ai yare hoafɪyuwane asu ahandɪ ŋgusũfoambe moaruwai-marɪrɪ. Asu ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Ro anɪhondũmboanahɪ sɪhamumbo

hoafayahapuri: Nindou mamî sîhamundi mbusûmo anûngu ai-anîmbo wambo hûrûtûmbi-yomondi warîhûndea-ndîrîmbui,” mehu.

²² Sisas ai yare hoafîmayuamboemo asu ai sîmborî hîmboapefirîmemo. Asu ai moai fîfirîndî Sisas ai nindou dabombeî yare hoafîmayu ra. ²³ Nindou Sisasîmbo sîngururû-rundeimbî ahandî ngusûfoahündî ai ahandî fikîmî mamaru. ²⁴ Ranîyu asu Saimon Pita ai ahambo mbîro kareandûhî yahuya, “Se Sisasîmbo dîduriworî, ai nindou daboe yare hoafayu rana,” mehuamboyu. ²⁵ Asu ai Sisasîmbo sowana sühûfi hûfuhû dîdufinduhû yahuya, “Adûkarî, nindou ra dîdia?” mehundowamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai sîmborî yahuya, “Awî ro bret bîdîfirî sesî hoeambe foandîhe hehea ndahandomboyahî. Ro sesî asahando nindou aiani,” mehu. Ranîyu asu ai bret bîdîfirî ra sesî hoeambe foare mbura, Sudas Iskariot, Saimonîndî nîmorîmayu, ahambo masagado. ²⁷ Sudas ai Sisasîndî hûrûtûmbi-yomondi warîhûfimbo hohoanîmoyuhû sesî ra semündû hayamboyuwane asu Satan ranai ahandî fiambe mafarîfiyu.

Ranîyu asu Sisas ai ahambo yahuya, “Se ranî-moatûkunî ratûpurîmbo ana, nîmai ratûpurîyafîsî,” mehu. ²⁸ Nindou sesî fikîmî nînoumemo ai mamai-amboanî moai Sisas hoafîmayu ranahambo fîfireandî. ²⁹ Nindou bîdîfirî ai Sudas ahamundî kaki hîpirî hîfandarandî ai adûkarî si sesesîmbo hoafîmayundowambo sesî pemîmboani yahomo asu nindou kaki koate-mayei aheimbo saimboani yahomo raraomarundî. ³⁰ Nîmbî mamarowamboyu Sudas ai bret bîdîfirî Sisas masagado ra semündû haya hîfînambo makusîfoendî.

Sisas ai ahambo sîngururû-rundeimbîmbo sîmborî ahînûmbî hohoanîmo masagapurî

³¹ Sudas ai hîfîna makusîfoendamboyu, asu Sisas ai yahuya, “Haponda Nindou Hondû ai ndûrûmb-ani yahombo ra weindahî tûkündîfemboe. Rananîmbo asu Nindou Hondû ai God ndûrûmbayu ra weindahîndîrîmbui. ³² Asu Nindou Hondû ai God ndûrûmbayu ra weindaharîrî ana, asu God ai ahandî sîngu Nindou Hondû ndûrûmbayu ra nîmehûnou weindahîndîrîmbui. ³³ Nîmoakîdîbou, ro ngîrî se-babîdîmbo gedûhî nîmboahî. Se wambo kokondundîrî-mboemo, nga se ngîrî hoeindundîrî. Horombo Sudambo hoafîmayahî ro homboayahî ngoafî ranambe se ngîrî ngei. ³⁴ Ro sîhamumbo sîmborî hohoanîmo asahapurî. Wandafî mamî, se sîhamundihoarî sîmborî ngusûfo pefîrîndîmo, ro sîhamumbo ngusûfo pararîheapurî nou. ³⁵ Asu se sîhamundihoarî sîmborî ngusûfo pefîrîndîmondan-anîmbo nindou ai sîhamumbo amboa ‘ahambo sîngururû-rundeimb-anemo’ mbîseimboyei,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ro moai ahambo fîfirîhinî mbûsûmbui mehu (Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita ai hoafîyunduhû yahuya, “Adûkarî, se nahanamboyafa?” mehundowamboyu. Asu Sisas ai ahambo sîmborî yahuya, “Ro nahanafîyo ahahî ra-nafî ana se ngîrî wandî sîngu ngafî. Nga sîngunambo-anîmbo ra-nafî wandî sîngu ngamboyafî,” mehundowamboyu. ³⁷ Asu Pita ai asûkaiyu sîmborî hoafîyunduhû yahuya, “Asu nîmboe ro haponda sîhafî sîngu sinîkoate-ayaha. Sîhambondûnî asu wambondundîrî ndûmboemo,”

mehuamboyu. ³⁸ Asu Sisas ai ahambo simbori hoafiyundühi yahuya, “Se wamboyondiri asu sihamboyonini rambo hoafayafisi, nga ro sihambo anihondumboanahi hoafayahanini: Kakaro hoafikoate-yuambe-animbo se ngimimbo hoafindafühi animboya ‘Ro moai Sisasimbo fifirihini,’ mbisamboyafi,” mehu.

14

Sisas ai Ape God sowanambo ho naf-ani

¹ Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se ngusüfoambe hepünafundühi afindi hohoanimbo-ndimboemo. Nga se Godimbo-animbo anihondumbo-nduwuri. Asu se wambo amboani anihondumbo-ndundiri. ² Wandi Apendi wori ana fondi afind-ane. Nga roana sihamumbo fondi diboadifembo kameihi hahühühanahi. Asu ranimoatükuni ra tikaimbe-mbonana, ro ngiri sihamumbo hoafiyahapuri. ³ Ro nga sihamumbo fondi diboadondihe hinngindihe heambo-animbo, asükainda sihamumbo sepurimindimbo kodamboyahi. Asu rananimbo se ngoafi ro amarihi ranihu se-amboani nmandimboemo. ⁴ Ro ahahi nafi ho ra se fifirumboanemo,” mehuamboemo.

⁵ Asu Tomas ai hoafiyundühi yahuya, “Adükari, roana moai fifirihundi se hombo asafi ranana. Nüngundihu ro fifirimandihu ranafi ho rana?” mehuamboyu. ⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, “Roanahi nafayahi, anihondü hoafi, asu yanggiri ningombo ra nimindühayahi. Nindou mamai-amboani ngiri ngorü nafindüfi Ape sowahi tükündifiyu, nga roanahi nafayahi. ⁷ Asu se wambo fifirarundiri ana, wandi Apembo amboani fifirindü-wurimboemo. Nga hapoadumbo se hoeirüwuri houbmo fifirarüwuri,” mehuamboemo.

⁸ Asu Firip ai hoafiyunduhü yahuya, “Adükari, se yihoeifimbo Ape ra nafuiyafimuni. Rananimbo yihoeifimbo wanjei-mbeyowamboane,” mehuamboyu. ⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, “Firip, ro se-babidimbo gedühi manimboahi ranane asu se wambo fifirifendiri-koate-ayafi? Düdi wambo hoeimareandiri ranai ana Apembo-amboani hoeiriri. Asu se ngiri hoafindafühi, ‘yihoeifimbo Ape ra nafuiyafimuni,’ mbisafi. ¹⁰ Seana moai anihondumbo-mbaropoani ro Ape sowahi animboahi asu Ape ai wambo sowahi anungu ra? Hoafi ro masahapuri ra ropoanimbo hohoanimoya hehea sahapurimbo-yahipoani. Nga Ape ro dibofihani ai ahandi ratüpurü ra ratüpurüyu arandi. ¹¹ Se hoafi ndanahambo anihondumbo-ndundi: Ro Ape-dibo-anahi asu Ape ai ro-dibo-ani. Ra wanindooani ana, asu se ro mungu hepünifeimbi moatükuni ratüpurüya marihandi ranahambo hohoanimondimondühi anihondumbo-ndundiri. ¹² Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Nindou ai wambo anihondumbo-areandiri ana, ai-amboani hepünifeimbi moatükuni rande ratüpurindümbui. Rananimbo asu ai wandi ratüpurü ngasündeandeimbi ratüpurindümbui sapo ro Ape sowana hahühühi wambo. ¹³ Asu se mungu moatükuni wandi ndüri sünguna didibafefundi ana, ro randiheamboyahü Ape ai wandi süngu ndüri adükari semindimbohünda. ¹⁴ Asu mungu moatükuni se wandi ndürina didibafefundi ana, ro randiheamboyahü.”

Sisas ai Yifafi Aboedi dagadürimbui

¹⁵ “Asu se wambo ngusüfo pararundiri ana, se wandi-mayo hohoanimo ra süngundumboemo. ¹⁶ Asu ro Apembo didibafindaheandani ai sihamumbo ngorü farife-mbohünda dagapurimbui. Asu ai se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nñgomboe. ¹⁷ Farife-randeimbi ndanana anihondü hoafiyorandeimbi Yifiafi Aboedi ranane. Hifinindi nindou aiana ngiri Yifiafi Aboedi ndanahambo ndahümündi. Asu ai moai Yifiafi hoeirihifirihiraraorihündi, nga wani. Nga se ahambo fifirundi asu aiana se-babidimbo sihamundi mbusümo nñgomboe.

¹⁸ Ngiri ro hinñgi-ndiheapurani asühi nìmorì nahurai nñgomo, nga sihamumbo sowana kodamboyahi. ¹⁹ Nindou hifi ndanihündambo ai ngiri amítata wambo hoeife-ndirikoate-ndei, nga seana wambo hoeindundirimboemo. Ro hifi ndanihu yangiri nìmbোধambo wambo asu se-amboani yangiri nñgomboemo. ²⁰ Ro yifihündi botindaheandani rani-simboani ro wandi Ape-dibo nìmbোধani asu se ro-dibo nñgomondani asu ro se-babidimbo animboahi ra fifirindumboemo. ²¹ Nindou wandi hohoanimo ra sünguareandi ranai ana wambo ngusüfo pareandiruhani. Nindou wambo ngusüfo parare-andiri ranahambo wandi Ape ai ngusüfo pariruhani. Asu ro-amboani, ahandi himboahü weindahi tükündaheandühi, asu ahambo ngusüfo pandihinimboyahi,” mehuamboyu.

²² Asu Sudas, (Sudas Iskarioti-yupoani, nga ngorü Sudas,) ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se nìmbোধafi yihoeft himboahü weindahi tükündafoandühi asu nindou hifi ndanihu aniboadei ahei himboahü weindahi tüküfekoate-ayafa?” mehuamboyu. ²³ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai wambo ngusüfo parareandiri ana, ai wandi hoafi rani-süngundeambui. Rananimbo asu wandi Ape ai ahambo ngusüfo pandirümbui. Rananimbo asu ro Ape-dibo ahambo sowahi nge aibabidi koadürümbo-koadürümbo nìmbোধemboyehi. ²⁴ Nindou wambo ngusüfo pefendirikoateyu-randeimbi-mayu ranana wandi yamundife hoafi moai süngureandi. Hoafi haponda se himborayomo nda wandi hoafi yangiriyopoani, nga wani. Wambo Ape koarihendira makosahi ahandi-mayo-ane hoafi nda.

²⁵ Awi ro se-babidimbo nìmbোধamboanahi asu ro sihamumbo ndani moatükuni hoafi nda hoafayahapuri. ²⁶ Nga Farife-randeimbi ranana Yifiafi Aboed-ane. Asu wandi ndüri süngunambo-animbo ahambo Ape ai koandihendani kodimboe. Ai-animbo sihamumbo mungu moatükuni ranahambo yamundeapurimboe. Asu ai sihamumbo ngusüfoambe horindeapura sihamumbo ro hoafiyahapureimbi ra asükaindimo hohoanimondimboemo. ²⁷ Ro sihamumbo randiheapurani se ngusüfo afurindu kündumboemo. Ngusüfo afurife kife hohoanimo wandi-mayo ra asahapuri. Ro ngusüfo afurife kife hohoanimo asahapuri nda nindou hifi ndanihündambo asahüpuri nahurai-yupoani, nga wani. Se ngusüfo sihamundi ra afindi hohoanimo-ndimondühi yihimbondimboemo.

²⁸ Ro rani hoafi sihamumbo masahapuri ra se fifirundi: ‘Roana ndearambo sihamumbo hinñgi-heapurühanahi, nga asükainda tükündaheamboyahi.’ Se wambo ngusüfo pambarundiri-mbonana, asu ro haponda Ape sowana ahahühi ndanimbo hihifi-hihifiyomo.

Nimboe sapo Ape ai adükari saf-ani asu wambo ngasündeandiri-mboani. ²⁹ Yifiafi Aboedi kosowani-yahipoani hoafiyahapuri. Rananimbo asu süngunambo ra tükündifeyoani ranahambo anihondumbo-ndundi. ³⁰ Hifi ndanihündambo hifandi-randeimbi Satan ai ndeara haponda tüküme fiyuwambo ro ngiri se-babidi-mbo afuri geduhi wataporindahi. Satan ai ngiri wambo hibadandiri. ³¹ Nga nindou hifi ndanihu aniboadei ranai ro Apembo ngusüfo parihini arihandi ranimbo fifiri-mbiri-hindamboane. Ranimboane asu Ape ai hoafimayundirambo ratüpuruya arihandi. Se botiyafu houmbo, mborai sihiri ngefombo,” mehu.

15

Sisas ai wain nimindi hond-ani

¹ “Roana wain nimindi hond-anahi. Asu wandi Ape ai wain nümbüri rani aharambür-ani. ² Wandi düdudu ra hisikoate-yowan, asu nümbüri aharambüri ranai düdudu ra hifitirihairanduhani. Düdudu hisiyo-randeimbi ranana Ape ai afindi hisimbeyowa yahuhaya diboadore-randuhani. ³ Seana ro hoafi hoafimayahapuri ranambo ndeara afindi hisimbohunda hifitirihomomomo nahurai-anemo aningomo. ⁴ Asu se wandi hoafi sünguarund-animbo, se ro-dibo ningomboemo asu ro-amboani se-babidi-mbo nimboamboyahi. Asu wain düdudu ra nimindi ranihi pefekoate-ayo ana, ngiri nimi ra hisindo ndandi. Ranimboane asu se-amboani ro-dibo ningokoate-ayomo ana, ngiri hiseimbi nimi nou ningomo.

⁵ Ro wain bogori nimind-anahi, nga asu se wain nimindi rana-handambo düdud-anemo. Nindou ranai ro-dibo nunguan asu ro ai-dibo animboahi ana, ai hisi afindi hisiyu randuhani. Nga se wambo hiningarundiri ana, asu se ngiri raran moatükun randundi. ⁶ Asu nindou mam ai ro-dibo ningokoate-ayu ana, ai wain düdü rawefeyo nou kandihauran asu yaparindumbui. Rananimbo nindou ai düdudu ra gugundu mbundumbo, haimbo mandifembohunda haimbe putindafumboemo. ⁷ Asu se ro-babidi-mbo ningomombo wandi hoafi sünguarundi ana, se nini-moatükunimboyo hohoanimoemo ranahambo didibafindafundi. Rananimbo se nini-moatükunimboyo didibafimefundi ra sihamumbo sowahi tükündifemboe. ⁸ Asu se nimi nou afindi hisi hise moana, se wandi süngu-rundeimbi-mbondafu ningomboemo. Rananimbo asu wandi Ape ai ndüreimb-ndumbui.

⁹ Asu ro sihamumbo ngusüfo pamaritheapuri Ape ai wambo ngusüfo pamareandiri nou. Se koadürümbo-koadürümbo ngusüfo pefe hohoanimo wandi-mayo ndani mbusümo ningomo. ¹⁰ Asu se wandi hoafi rani yangiri sünguarundi ana, se wandi ngusüfo pefe hohoanimo rani mbusümo ningomboemo. Ro-amboani wandi Apendi hoafi rani-süngurihe hehea, asu ahandi ngusüfo pefe hohoanimo rani mbusümo animboahi. ¹¹ Asu se ro hihifi-hihifayah nou hihifi-hihifimbeyomonda sahehea hoafi murgu ra hoafimayahapuri. Asu hihifi-hihifi ra sihamundi ngusüfoambe afindi safi tükümbifeyoa sambanahi. ¹² Wandi hoafi ndanana ndahurai-ane: Ro sihamumbo ngusüfo parariheapuri nou-animbo se-amboani sihamundi wandafi mamimbo ngusüfo pandüpur. ¹³ Asu nindou mam ai ahandi ngunindi

fehefembohünda yifayu ana, moai nindou ngorumbo ngusüfo pefe hoanimo ranahambo ngasündeandi, nga wani. ¹⁴ Asu se ro hoafayahi ra süngurundühi rawarundi ana, se wandi wandafi mam-anemo. ¹⁵ Haponda ro ngiri sihamumbo wandi ratüpuriyomo-rundeimbi mbiša dükandiheapuri, nga wani. Sapo ratüpuriyu-randeimbi ai ana ahandi bogorindi hohoanimo ra ngiri fifirindeandi. Nga asu ro haponda sihamumbo 'wandafi mam-anemo' asahapuri. Nimboe ro mungu moatükuni wandi Apendi-mayo hoafi himboriya heheambo wamboanahi rawasahi. ¹⁶ Seana moai wambo 'ai yihoe-fani' yahomo diboniyomondiri, nga wani. Nga simbori sihamumboyah ro 'ai wand-anemo' sa diboniya hinngi-mariheapuri. Raniyahi ro sihamumbo ratüpurifihi tümaritheapuri nimi nou hisiyomondühi, asu mare hisi yanggiri mbini ngowa sahehea. Ranimbo-hündambo-animbo se Apembo wandi ndürinambo didibafi-ndafundani raranimoatükuni se didibafimefundu ra dagapurumbui. ¹⁷ Hoafi nda ro sihamumbo randundi asahapuri, se sihamundihoari simbori ngusüfo pefendürindimo," mehu.

Hifi ndanihündambo nindou ai Sisasimbo süngururü-rundeimbimbo yiboaruko-ndhipurimboyei

¹⁸ "Asu nindou hifi ndanihündambo ai sihamumbo yiboaruko-arhipuri ana, se fifirindundi horombo wambo boatei yiboarukomarihindirane. ¹⁹ Asu se hifi ndanihündambombemo-mbonana, nindou hifi ndanihündambo sihamumbo, 'yihoe fi wandafi mam-anemo' mbiseihü ngusüfo pandhipurimboyei. Nga ro sihamumbo hifi ndanihündambo fihimarihapuri-mindühane, nga seana hifi ndanihündambo-yomopoani. Nga ranimboane ai nindou hifi ndanihündambo ai sihamumbo yiboaruko-arhipuri. ²⁰ Ro sihamumbo hoafayahapuri nda ndondu hohoanimondimo: Ratüpuriyu-randeimbi nindou ai ahandi bogori ranahambo ngasündirumbo-yupoani. Wambo moaruwaimbo-arhindiri nouanimbo asu sihamumbo amboani moaruwaimbo-ndhipurimboyei. Asu ai wandi hoafi süngumbarihi-mbonana, sihamundi hoafi amboani süngundihimboyei. ²¹ Asu aiana moai Ape wambo koarhendira makosahi ranahambo fifirihori. Se ro diborihindimemondambo wambo sihamumbo raranimoatükunimbo moaruwai randhipurimboyei. ²² Asu ro kosi aheimbo rani hoafi ra hoafikoate-mbayahi-mbonana ahei moaruwai hohoanimo ranahambo ngiri hütiyei. Nga hapondanana ro hoafiyahandüri heheambo wambo ai ngiri ahei moaruwai hohoanimo ra ngorü-süngundihimboafindei. ²³ Nindou ranai wambo yiboaruko-areandiri ana, asu ai wandi Apembo amboani yiboaruko-rirühani. ²⁴ Ro raranimoatükuni nindou amuri ai ratüpurikoate-mayei raniyo ahei mbusümo ratüpurimayahi. Asu ro rani ratüpuru refekoate-mbehi-mbonana ai ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hütiyeipoani. Nga haponda ro ratüpurimayahi ra hoeirihimboaneisi, nga asu Ape-dibo yihoehimbo yiboarukomarihimuni. ²⁵ Ahinümbi hoafi sürü pare masihendi ranai yare hoafiyohü yahoya, "Wambo moani hoanngirihimbo yiboarukomarihindiri," meho. Hoafi ra anihondumbo tüküfembohünda ai wambo yiboaruko-marihindiri.

26 Ro Farɪhai-randeimbi Ape sowahɪndi koandɪheheanda sihamumbo sowana kodɪmboe. Yifiafi ranana anɪhondũ hondũ hoafiyo-randeimb-ane. Ai kodɪ wandɪ ratũpurɪ ranahambo sihamumbo hoafɪndɪpurɪmboe. 27 Horombo se ro-babɪdɪmbo manɪnggomonda asu ro ratũpurɪ ra weangurũhi peya hehea ratũpurɪmayahi, asu hapondanɪ amboanɪ se anɪnggomo. Ranɪmbo-hũndambo-anɪmbo se-amboanɪ hoafi ra weindahɪ tũkũndafu hoafɪndɪmo,” mehu.

16

1 Sisas ai yahuya, “Sihamundi anɪhondũmbofe ra hɪnɪngɪndumboemo saheeamboyahi hoafi ra rarihe hoafɪmayahapurɪ. 2 Sihamumbo ai-babɪdɪmbo rotumbo yowanɪ mbɪsɪmboemo. Sũngunambo rani-moatũkunɪ ra tũkũndɪfeyoan-anɪmbo asu ai hoafɪndɪmondũhi anɪmboya, ‘Sihiɪ Godɪmbo ratũpurɪndefũhi Sisasɪmbo sũngururũ-rundeimbi hɪfokoa-ndɪhupurɪmboane,’ mbɪsɪmboemo. 3 Ai moai Apembo fifɪrũwuri asu wambo fifɪrundɪri, nga wani. Ranɪmbo-hũndambo-anɪmbo ai rani hohoanɪmo ra randu ratũpurɪndɪmboemo. 4 Ro sihamumbo rani-moatũkunɪ ra hoafɪyahapureimb-ane. Nga asu sũngunambo-anɪmbo rani-moatũkunɪ ra tũkũndɪfeyoanɪ horombo ro hoafɪmayahapurɪ ranahambo hohoanɪmo-ndɪmo.”

Yifiafi Aboedɪndɪ ratũpurɪ

“Ro se-babɪdɪmbo nɪmboambowambo asu horombo moai sihamumbo hoafi ra hoafɪyahi. 5 Nga roana Nindou koamarɪhendɪra makosahɪ ahambo sowana hahũhũhanahɪ. Nga moai nindou seyafundeimbi ranai wambo dũdufɪhi, ‘Se ra nahanamboyaɪ ahafa?’ yahu. 6 Hapoana sihamumbo ro Ape sowana hafombo hoafi ra hoafɪmehapura asu se afɪndɪ hohoanɪmoemo. 7 Nga ro sihamumbo anɪhondũmboanahɪ hoafayahapurɪ: Sihamumbo ro hɪnɪngɪriheapurɪ hehea ahahũhi ranana sihamumbo fehɛfɛpurɪmboane. Asu ro hafokoate-mbayahi-mbonana, Farɪhepurɪ-randeimbi ai ngɪri sihamumbo sowana koso. Nga ro ahahũh-anɪmbo sihamumbo sowana koandɪheheanda kodɪmboe. 8 Rananɪmbo Farɪhendũri-randeimbi ai kodɪ nindou hɪfi ndanɪhũ anɪboadei aheimbo tũrũboade nafuindandũra ai moaruwai hohoanɪmo, mbumundɪ hohoanɪmo, asu Godɪndɪ yɪbobofe hohoanɪmo nɪmɪndɪ ra fifɪndɪhimboyei. 9 Ai moai wambo anɪhondũmbo-rɪhindɪri, nga ranɪmboane asu ai hũtiyei mbɪsi aheimbo nafuindandũrɪmbui. 10 Mbumundɪ hohoanɪmo nɪmɪndɪ rananɪmbo ai nafuindandũrɪmbui. Ape ai wamboya, ‘mbumund-ani,’ mbusũmbui asu ro ahambo sowana gagũhanɪ wambo ngɪri asũkainɪmo hoeindundɪri. 11 God ai aheimbo yɪbobofe hohoanɪmo ra rande nafuindandũrɪmbui. Hɪfi ndanɪhũnda hɪfandɪ-randeimbi Satanɪmbo God ai yɪbaborirɪ haya hũtimb-ani mehu asu aheimbo amboanɪ yɪbobondearũmbui.

12 Hoafi afɪndɪ awi ro siheeamboanahɪ, nga se ngɪri haponda munɔu ndowandũmo. 13 Yifiafi hoafi anɪhondũmbo hoafiyo-randeimbi tũkũndɪfembo-anɪmbo sihamumbo hoafi hondũ ranambo dɪdɪboado-ndeapurɪmboe. Aiana ngɪri aipoanɪmbo hohoanɪmondo haya ratũpurɪndo, nga wani. Ai hoafi hɪmborɪmayo rananɪmbo asu sihamumbo weindahɪ hoafɪndɪmboe. Rananɪmbo ai

sìhamumbo rarani-moatükunì süngunambo tüküfemboayo ranahambo hoafindipuri-mboe. ¹⁴ Asu ai wandi-mayo hoafi ra ndemindi hayambo-animbo sìhamumbo weindahì hoafindimboe. Ranimambo ai wandi ndürimbo adükar-ani mbisimboe. ¹⁵ Apendi moatükunì munguambo ra wand-ane. Ranimboanahi sìhamumbo haponda hoafiyahapurühiya: 'Yifiafi ai-animbo wandi-mayo hoafi ndemindi haya sìhamumbo weindahì hoafindipuri-mboe,' asahapuri," mehu.

Afindi hohoanimondi fondühi hihifi-hihifi tükündifemboe

¹⁶ Sisai ai yifimbo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Akidoumbo yangir-animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yangir-animbo se wambo asükaindimbo hoeindundirimboemo," mehu. ¹⁷ Ahambo süngururü-rundeimbi bidifiri ai ahamundihoi ndaru wataporiyomondühi yahomoya, "Nine hoafi nimindi ranahandamboyo ai yihoeifimbo yare hoafemuna? Asu ai yare hoafiyuhiya, 'Akidoumbo yangir-animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yangiri se wambo asükaindimbo hoeindundirimboemo,' mehua? Asu yahuya, 'Sapo roana Ape sowanambo hahühühi wambo,' mehu." ¹⁸ Asu ai yaru düduyafundühi yahomoya, 'Akidoumbo yangir animbo,' ai hoafimayu nda nüngufe-nünguferamboyoa? Roana moai hoafimayu ndanahandambo nimindi ana fifirihundi," mehomondamboyo. ¹⁹ Sisai ai hoeireandane ahambo düdufimbo yahomo houbmo raraomemo ra fifirimareapuri. Ranimboyu asu ai hoafiyuhi yahuya, "Awi seana ro hoafimayahapuri ndanimbo nimindi hoafi ra fifirifembo yahomomboanemo düdu-düduyomo wakarundi? Ro hoafiyahühi sahiya, 'Akidoumbo yangir animbo se ngiri wambo hoeindundiri asu süngunambo akidoumbo yangir-animbo se wambo asükaindimbo hoeindundirimboemo,' masahi," mehu. ²⁰ Sisai ai yifiyo hefe botifembo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Ro sìhamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Awi seana afindi hohoanimondimondühi aranindimboemo. Nga nindou hifi ndanihü burayei aiana hihifi-hihifindeimboyei, nga seana ngusüfoambe afindi hohoanimondimboemo. Sihamundi ngusüfoambe afindi hohoanimo ra mungundowohü asu hihifi-hihifi hohoanimo sìhamundi mbusümo tükündifemboe. ²¹ Nimorehi ai nimori wakemindimboayo ra rani si tüküfeihì ngusüfoambe afindi hohoanimo kürareandi. Asu süngunambo nimori ra wakiramindi mburambo ana, ai asübusi ranimbo ngiri afindi hohoanimondo, nga wani. Asu aiana nimori wakimaramindo ranimbo hihifi-hihifindimboe. ²² Ranimboanemo se haponda hohoanimo afindi küru amarimo. Nga asu ro asükainda sìhamumbo hoeinditheapuranì se asükaindimbo ngusüfo aboedi kündumboemo. Asu ngiri nindou ngorü ai sìhamundi ngusüfo aboedi kifi nimari hihifi-hihifi ra ndemündü pindeandi, nga wani. ²³ Rani-si ra tüküfe simboani ana ngiri se wambo ninimbo akidou düdundafundiri. Ro sìhamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Asu se Apembo rarani-moatükunì mbi-senda yahomo houbmo, didibafefundì ana, asu ai wandi ndürì süngunambo sìhamumbo rani-moatükunì ra dagapurimbui. ²⁴ Horombo ana moai se wandi ndürinambo didibafiyafu rundi rarani-moatükunì semindimbo yahomombo ra.

Se ahambo didibafindimondani ana, ai sihamumbo dagapurimbui. Rananimbo asu se afindi hihifi-hihifindimonde-mboemo.”

Sisas ai hifi ndanihundambo nginindi ngasundimareandi

²⁵ “Ro sihamumbo kafeefe hoafiyahi hoafimayahapuri, nga süngunambo ana ngiri sihamumbo kafeefe hoafinambo hoafindahapuri, nga wani. Nga ro sihamumbo Apembo hoafi hondü hoafinda-hapurimboyahi. ²⁶ Rani-simboan-animbo se wandi nduri süngunambo Apembo didibafindafundo. Wandihoari ana ngiri Apembo sihamumbo farihefe-purimbohünda didibafindahi, nga wani. Se sihamundihoari ahambo didibafindafumboemo. ²⁷ Nga Ape ahandihoar-ani sihamumbo ngusüfo parareapuri. Nimboe sapo Ape wambo koamarihendira makosahi ranimbo anihondumbo-rundühi ngusüfo pararundi ranimbo wambo. ²⁸ Horombo ro Ape-dibo nimboa mburiamboyahi, asu ahambo hiningirihini hehea hifina makosahi. Nga asu hapondani ana ro asukai hifi nda hiningife mburimbo Ape sowana hafombo samboanahi,” mehuamboemo.

²⁹ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Yini, hapondani ana se moai kafeefe hoafinambo hoafiyafi, nga hoafi hond-ane hoafayafi. ³⁰ Hapoana sihambo ro fifirihuninimboanefi. Yihoefti ngusüfoambe düdufembo hohoanimo ran-amboa se fifirowandi asu ngiri sihambo düdudahundi. Se mungu moatükuni fifirimarowandi. Ranimboanefi se God-dibo nimbafi hawa makosafi ranahambo anihondumbo-arihundi,” mehomo.

³¹ Raniyu asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Hapoana se akidou anihondumbo-arundi. ³² Nga se himboriyomo! Rani si ra ndearambo tükufembo yahomboane asu sihamumbo bukürü-boadühipurani mamimami se sihamundi worina ngomboemo. Rananimbo asu se wambo yangiri hiningindundira nimboamboyahi. Nga asu ro yangiriyahipoani animboahi, nga Ape ai ro-dibo nüngumbui. ³³ Se ro-dibo ningomondani sihamundi ngusüfo afure kümbearowa samboanahi hohoanimoayahi. Ranimboyahi ro sihamumbo rani hoafi ra rarihe hoafimehapuri. Hifi ndanihü ana se afindi hohoanimo kündu nimandimboemo. Roana hifi ndanihundambo hohoanimo ranana hifinambo-riheamboanahi, nga sihamundi ngusüfo rananimbo se nginindi kündu nimandimo,” mehu.

17

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbohünda Godimbo didibafimefiyu

¹ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünambe himboyuhü hoafiyuhi yahuya, “Ape, rani si ra tükufemboane. Se sihafi Nimori ranahambo nduri adükarümb-ani mbisafi nafiindafindüran-animbo asu simbori Nimori ai sihambo adükar-ani mbüsü nafiindandürimbui.

² Nga nindou munguambo ahei bogorimboriwori kafoariwori hiningimarawor-ani. Asu munguambo se ahambo masabaduri ranaheimbo ai-animbo aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo ningombo hohoanimo dagadürimbui. ³ Asu nindou ai se mam God hond-anafi fifirihinin asu Sisas Kraismbo koamari-hawora makusu ranahambo fifirahori ana, ai koadürümbo-koadürümbo yangiri niboadeimboyei.

⁴ Ro mungu ratüpur se wambo ratüpurimbohünda masawandiri ra

munɟumarɪheandi ranɪnambo hɪfɪ ndanɪhũ ro se nindou adũkar-anafɪ sa nafuimayahɪ. ⁵ O Ape, horombo ro hɪfɪ nda tũkũfekoate-yoambe se-dibo nɪmboahambe ro se nahurai aboedɪ hamɪndɪ manɪmboahɪ asu hapondanɪ ro sɪhambo sowahɪ dũgũhũhɪ amboanɪ ndũrɪ adũkarɪ ndawandɪrɪ.

⁶ Se wambo nindou hɪfɪ ndanɪhũndambo masawapurɪ ranahamumbo sɪhambo weindahɪ-marɪheapurɪ. Nindou ra sɪhafɪyomo, asu se wambo ndeara sawapurɪmboanafɪ. Asu ai sɪhafɪ hoafɪ yangɪrɪ sũnguarundɪ. ⁷ Asu haponda se wambo munɟu moatũkunɪ masawandɪrɪ ra 'ahandɪ-mayo makosoane' yahomo fɪfɪrarundɪ. ⁸ Munɟu hoafɪ se wambo masawandɪrɪ ra ro ahamumbo hoafɪmayahapurɪ. Asu ai hɪmborɪyomo houmboanemo ro horombo se-dibo nɪmbo hehea makosahɪ ranɪmbo anɪhondũmbo fɪfɪrarundɪ. Asu ai se wambo koamarɪhawandɪra makosahɪ ranɪmbo anɪhondũmbo-arundɪ.

⁹ Ro ahamumbo-hũndamboanahɪ dɪdɪbafehɛanɪnɪ. Nga roana nindou hɪfɪ ndanɪhũ anɪboadei aheimbo farɪhefe-ndũrɪmboyahɪpoanɪ dɪdɪbafehɛandɪ, nga nindou se wambo masawapurɪ ahamumboanahɪ sɪhafɪ-memondambo wambo dɪdɪbafehɛandɪ. ¹⁰ Asu munɟu moatũkunɪ wandɪ-mayo ra sɪhaf-ane. Asu munɟu moatũkunɪ sɪhafɪ-mayo ra wand-ane. Asu ahamundɪ warɪ-sũngu nindou ai rarɪhɪ fɪfɪrɪhɪndɪ ro ndũrɪ adũkarũmb-anahɪ. ¹¹ Hapoana ro ɲɟɪrɪ hɪfɪ ndanɪhũ nɪmboahɪ, nga sɪhambo sowana asɪhũhɪ. Nga aiana hɪfɪ ndanɪhũ nɪɲgomboemo. Ape, moai ɲgorũ se nahurai nũngu. Se nindou wambo masawapurɪ ra sɪhafɪ hohoanɪmo sũngundowandũhɪ ahamumbo hɪbadapurɪ. Rananɪmbo se ndũrɪ wambo masawandɪrɪ rani-sũngunambo mbɪnɪɲgomondamboane. Rananɪmbo ai-amboanɪ mamɪ hohoanɪmo sũngumbɪru-ndamboane sɪhɪrɪ mamɪ hohoanɪmo sũnguarɪhoandɪ nou. ¹² Ro ai-babɪdɪmbo nɪmboahambe se wambo ɲɟɪnɪndɪ masowandɪrɪ ranɪnambo ahamumbo hɪfandɪmarɪhapura aboedambo anɪɲgomo. Ro ahamumbo ndorɪhe hɪfandɪmarɪhapura asu moai mam-amboanɪ farɪhoei raraorandɪ. Nindou ai farɪhefembo-mayu ranɪ yangɪrɪyu mafarɪhoayu. Rananɪmbo asu Baiborambe horombo hoafɪmayo ra anɪhondũ weindahɪ tũkũmefeyo.

¹³ Hapoana ro sɪhambo sowana asɪhũhɪ. Ro awi hɪfɪ ndanɪhũ ndarɪhe hoafayahɪ. Rananɪmbo wandɪ hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪ hohoanɪmo ra ahamundɪ fiambe afɪndɪ mbɪmarowa sahehea. ¹⁴ Sɪhafɪ hoafɪ ro ahamumbo masahapura asu nindou hɪfɪ ndanɪhũ anɪboadei ranai ahamumbo yɪboaruko-marɪhipurɪ. Ai ramehɪndɪ ra nɪmboe sapo roana hɪfɪ ndanɪhũndambo-yahɪpoanɪ asu ai-amboanɪ hɪfɪ ndanɪhũndambo-yomopoanɪ. ¹⁵ Ro ahamumbo hɪfɪ ndanɪhũndambo sepurɪmɪndɪ raguamambo-fepurɪmbo dɪdɪbafɪ-yaheandũhɪ-yahɪpoanɪ, nga wanɪ. Se ahamumbo hɪfandɪrapuranɪ asu Satan ai ahamumbo moaruwai hohoanɪmo refekoate-mbiyuwa saheheamboanahɪ dɪdɪbafehɛandɪ. ¹⁶ Ro-amboanɪ hɪfɪ ndanɪhũndambo-yahɪpoanɪ maru ai-amboanɪ hɪfɪ ndanɪhũnda-mbo-yomopoanɪ. ¹⁷ Se ahamumbo sɪhafɪ anɪhondũ hohoanɪmona sɪhafɪhoarɪ kaboadowapurɪ. Nga sɪhafɪ hoafɪ ranana anɪhondũ hohoanɪmo nɪmɪndũhane. ¹⁸ Horombo se wambo koamarɪhawandɪra kosa, nindou hɪfɪ ndanɪhũ burayei ahei mbusũmo manɪmboahɪ. Mare yahurai-anɪmbo asu ro-amboanɪ ahamumbo koamarɪheheapura homo nindouyei mbusũmo anɪɲgomo. ¹⁹ Ro ahamumbo fehɛfe-purɪmbohũnda wandɪ fɪ sɪhambo

maseheandi rananimo ai anihondü sihafi ratüpuriyomo-rundeimbi tükümbeafunda sahehea.

²⁰ Nga asu ro didibafeheandi ra ranimo farihefepurimbo yangiriyo poani, nga wani. Nga ro didibafeheandi ra nindou ai sünguni ahamundi hoafi himboriyei hehi, asu ai wandi hoafi anihondümbondihimboyei ranaheimbo kameih-anahi didibafeheandi. ²¹ Ape se ro-dibo animbafi asu ro se-dibo animboahi, nga ai-amboani yahurai-animbo mamihohoanimo süngundihimbiniboadei sahehea hohoanimoayah. Ranimboanahi asu ai sihiri-babidimbo mbiniiboadei-amboane. Rananimo asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo anihondümbondihimboyei. ²² Ndüri adükari wambo masawandiri yahurai ahamumbo sahapurimboanahi. Asu sihiri rawehoandi nou ai-amboani mamihoboedi rani hohoanimo yangiri sowandümo mbiniingomonda asahi. ²³ Ro ai-babidimbo animboahi, nga asu se ro-dibo animbafi. Ranimboanahi asu ai-amboani hoboedi mamihohoanimo yangiri hohoanimombemo asahi. Rananimo nindou hifi ndanihündambo ai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fihirimbirihinda asahi.

²⁴ Ape, se wambo nindou masawapuri ra ro animboahi ranihü mbiniingomonda samboanahi hohoanimoayah. Ai wandi-mayo himboamupuimbo-randeimbi hoeimbirundi samboanahi. Horombo hifi nda tüküfekoate-yoambe se wambo ngusüfo parowandirühi himboamupuimbo-randeimbi ra masawandiri. ²⁵ Ape, se mamihangiri-anafi mbumundayafi. Nindou hifi ndanihündambo ana moai fihirihinini, nga roana sihambo fihirihuaninimboanahi. Nga nindou ndan-anemo se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fihirumboemo. ²⁶ Ro ahamumbo sihambo nafuimayahapuri. Asükainda ro nafuinda-hapurimboyahi se wambo ngusüfo pamarowandi nou ai-amboani ngusüfo peferü-mbeyomondamboane. Asu ro-amboani ai-babidimbo nimboamboyahi,” mehu.

18

Sisasimbo kikihimaruründümo

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53)

¹ Raniyu asu Sisas ai didibafiyu kikumündü haya, ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Kidron hoe apoari hanimo bamarihomo. Orif nini nübüri mamiharanai gogoanini yangoroane, ai ranafi hanimo barihomo houmbo nübürambe nafi mahafomo.

² Sudas, nindou sapo Sisasimbo hürütümbiyomondi warihüfimbo-mayu ranai nübüri ra fihireandi. Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo nübüri rani fikimi homo guguriyafu nimarimo marundi, ranimboyu Sudas ai ranahambo fihirimareandi.

³ Ranimboyu Sudas ai ami bidifiriyomo asu prisman Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai koamarihoupuriyomo, Farisi bidifiriyomo sepurumündü haya, nübüri yangoro nafi mahafomo. Ai ranafi hifomondühüyomo, ram haiyo, asu hai hondü yimundu sowandümo, asu yifiarimbo napoyo ra raraoru sowandümo houmbo mahifomo.

⁴ Asu Sisas ai ahambo nini moatükuniyo tüküfemboayo ra fihireandi. Ranimboyu ai ahamumbo sowahi akimi hüfu hoafiyupurühi yahuya, “Se ra daboe kokoarura?” mehuamboemo. ⁵ Asu ai simbori yahomoya,

“Ro ana Nasaretihündi Sisasimbo kokomboanefi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai yahuya, “Ro Sisas-anahi ndasi,” mehuamboemo. Asu Sudas Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihüfimbo-mayu ranai ai-babidiimbo manungu. ⁶ Raniyu asu Sisas ai “Ro Sisas-anahi ndasi,” mehupuramboyo nindou ranai daboadanambo sühiyafu-ndühündamboemo hifini pütapimemo.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai ahamumbo asükaiyu düdufipurühi yahupuriya, “Se nindou dabo kokomboemo?” mehupuramboemo. Asu ai hoafiyomondühi yahomoya, “Sisas Nasaretihündi,” mehomondamboyu.

⁸ Asu Sisas ai simbori yare hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo hoafiyahapureimb-ane, ro Sisas-anahi. Se wambo kokondundirühi ana, asu wandi süngururü-rundeimbi hinngindupurani mbihomondamboane.” ⁹ Ai yare hoafimayu ra sapo ai horombo hoafimayu ra anihondü tükümbifeyoa yahuhayamboyu yare hoafimayupuri. Sapo ai ndare hoafiyuhi, “Nindou wambo se masawapuri ra ro moai mam-amboani hinngirihini,” mehu. Ranimboyu asu ahamumbo farihefepurimbo hohoani moyuhü “Wandi süngururü-rundeimbi hinngindupurani mbihomondamboane,” mehupuri.

¹⁰ Saimon Pita ai pisao yihimindi semündü hayamboyu pisao ra Godimbo sihou-rundeimbi-yomondi adükari bogorindi ratüpuriyurandeimbindi warihondü himbohoeari mafoafoareandi. Nindou ratüpuriyurandeimbi ahandi nduri ra Markus. ¹¹ Raniyu asu Sisas ai Saimon Pitambo hoafiyundühi yahuya, “Pisao ra asükaiyafi koadürambe sando! Ro Ape ai wambo asübusi saindirimboayu ra ngiri hinngindiheandi,” mehu.

Sisas ai Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori Anasindi himboahü manungu

(Matyu 26:57-58; Mak 14:53-54; Ruk 22:54)

¹² Ranimboemo asu amiyomo, ahamundi bogoriyu, asu Sudayomondi prismaniyomo ranai Sisasimbo mburündümo mburu hüputüpu-marhawuri. ¹³ Raniyomo asu ai Anas sowanambo boatei sowaründümo mahomo. Anas ai Kaiafasindi yamongoamindiyu haya rani himbanifih Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbofi mamaru. ¹⁴ Kaiafas raniyu nindou Sudahündimbo horombo yare hoafiyupurühiya, “Nindou mamai ai hifi ndanihü burayei aheimbo farihefemböhünda yifimbiyu-wamboane,” mehu.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Ruk 22:55-57)

¹⁵ Saimon Pita ai Sisasimbo süngurüri-randeimbi ngorü-dibo Sisasimbo süngumariniri hafani. Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai süngurüri-randeimbi ngorü-mayu ahambo fifiriri. Raniyu asu ai Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorindi ginirambe Sisas dibo kamefoeneandi. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai weindani yipurikimi nungu. Ranimboyu asu Sisasimbo süngurüri-randeimbi ngorü Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai fifireimbi-mayu ranai hu, nimorehi yipuri hifanda-randeimbi-mayo ahambo hoafiyundo haya Saimon Pitambo ginirambe serümündü kamefuendi. ¹⁷ Nimorehi

yipuri hifanda-randeimbi ai Saimon Pitambo yahoya, “Awi se-amboani nindou ndanahambo sünguriri-randeimb-anafi?” mehoamboyu. Asu Pita ai yahuya, “Roana wani,” mehu.

¹⁸ Nindou ratüpuriyomo-rundeimbiyomo asu prismaniyomo ai hai mamü püpiru hiniñgiru houmbo ngisiharimboemondühi wakiyomo niñgomombo haihehümemo. Asu Pita amboani ai-babiðimbo nüngumbo haihehü-mayu.

Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasiimbo düdumefindo (Matyu 26:59-66; Mak 14:56-64; Ruk 22:66-71)

¹⁹ Rani-simboani Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasiimbo süngururu-rundeimbi asu hoafi nindou yamundearü marandi ranimbo düdumefindo. ²⁰ Raniyu asu Sisasi ahambo simbori yahuya, “Ro nimbi-nimbisi Godindi worambe, Suda ai muñgu fandihini marei riñhündambe ranihüyahi ro aheimbo hoafi ra yamundi-marheandüri. Nga ro moai hoafi mam-amboani ðibo hoafiyahi. ²¹ Se nimboe wambo düduefoandira? Nindou hoafi himborimaye aheimbo-animbo düduyafandürisi. Ai ro hoafiyahaimbi ra fifirihimboaneisi.”

²² Sisasi ai ra mehuamboyu, asu prisman mamü manüñgu ranai Sisasiimbo pakarümündü pürirühi hoafiyuhi yahuya, “Ngiri se Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbo rando hoafindafi,” mehundowamboyu. ²³ Asu Sisasi ahambo simbori yahuya, “Ro moaruwai hoafindahani animbo se hoafi ra weindahini ndowandifi wataporimbo-ndandi. Nga asu ro aboedi hoafiyahi ana, se nimboe wambo harimayafa?” mehu. ²⁴ Asu wofina hüputüpumaruründümo ra fufurihefikoate mbaningou nou, Anas ai ahambo Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori Kaiafas sowana koamaritherü.

Pita ai asükaiyu ro moai Sisasi fifirihini mehu (Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Ruk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita ai haikimi haihü manüñguamboemo. Nindou Pita-ðibo maningomo ranai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Awi se-amboani ahambo sünguriri-randeimbimbayafi?” mehomondamboyu. Asu ai didimofihini yahuya, “Roana wani,” mehu. ²⁶ Nindou mamü Godimbo sihai-randeimbini ratüpuriyu-randeimbiyu haya, asu Pita himbo hoeari mafoafoariri ahandi mamisiri ranai hoafiyuhi yahuya, “Awi seana Sisasi-ðibo nümbürambe mamarifa hoeimarheanini,” mehuamboyu. ²⁷ Asu Pita ai asükaiyu “Roana wani,” yahuambe asu kakaro ai hoafimayu.

Sisasi Pairatindi himboahü manüñgu (Matyu 17:1-2; Mak 15:1-5; Ruk 23:1-5)

²⁸ Raniyomo asu ai hapoadumbo siyoambe Kaiafasindi wori hiniñgiru houmbo, Romi-yafe gafman bogorindi worinambo Sisasiimbo sowaründümo mahomo. Asu Suda ai moai gafman bogorindi worambe kefou hifomo ai adükari si Pasofa ra sesimbo yahomombo wambo. Suda nindou ai ndifo-yafe worambe kefoefembo ra ahinümbane. Nga asu ai karefoahundi ana, asu ‘ngiri Pasofa sesi ra dagüdifi,’ yahomo houmboemo. ²⁹ Raniyomo asu ai weindani niñgomondane Pairat ai ahamambo sowahi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, “Se nimboe nindou ndanahambo papi-hoafiyumbo yahomo houmboemo?” mehuamboemo.

³⁰ Asu simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Asu nindou ndanai moaruwai hohoanimo süngufekoate-mbei-mbonana, ngiri ndarihu sihambo sowana sahurümindefi sinefi,” mehomondamboyu. ³¹ Asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se sihamundihoari sowaründümo houbombo sihamundi ahinümbi süngu papi-hoafindüri,” mehuamboemo. Asu Suda ai hoafiyomondowohü yahomoya, “Yihoefi papi-hoafambe ngiri nindou ngorumbo hifokoandihundi,” mehomo. ³² Horombo Sisas ai yahurai randihe yifindamboyahi mehu. Asu rani hoafi ra anihondü tüküfembohünda Suda ai ra-süngumarundi.

³³ Ranimboyu asu Pairat ai gafman bogorindi worambe asukai kefue hüfu Sisasimbo mborai mehundowa mahüfuwa düdufinduhü yahuya, “Se Suda-yomondi adükari bogoriyafi?” mehuamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Awi sihafihuari hohoanimoyafi hawamboyafi se yaro hoafayafi, asu nindou amuri ai wambo yaru hoafimemondamboyafi yaro hoafayafi?” mehuamboyu. ³⁵ Asu Pairat ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Roana Sudayahipoani. Nga sihafi nendiyomo Godimbo sihou-rundeimbi bogori-babidimbo wambo sowana sowandümonini masinimo. Asu se nini nününguwamboyafa?” mehundowamboyu.

³⁶ Asu Sisas ai simbori yahuya, “Ro nginindi hifandarihandi ranana hifi ndanihündambo-yopoani. Rani hohoanimo wandi ra hifi ndanihündambombe-mbonana, asu wandi ratüpuriyomo-rundeimbi ranai yifiarindimonda asu ngiri nindou ranai wambo Suda-yomondi warihündundiri. Nga wandi nginindi hifandimbo ranana hifi ndanihündambo-yopoani,” mehu. ³⁷ Raniyu asu Pairat ai yahuya, “Refe ana, asu se adükari bogoriwamboyafi!” mehuamboyu. Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Sihafihuari anihondümboanafi yaro hoafiyafühi, ‘Se adükari bogor-anafi,’ asafi. Roana anihondü moatükuni ro hoeimariheandi ranimbo anihondümbo hoafimbohünda makosahi. Ranimboyahi Ape wambo koamarihendira makosaha me ai wambo wakimaramindi-ndiri. Nindou ai hohoanimo hondü rani-süngurihindeimbi ana ai wandi yafambehündi hoafi himboriyei rihündühanei,” mehuamboyu. ³⁸ Asu Pairat ai ahambo hoafiyundühi yahuya, “Anihondü hohoanimo ra ninea?” mehu.

Pairat ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifih tikondundümo pandiwuri mehu

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Ruk 23:13-25)

Ai yare hoafiyu haya, asukai Suda sowana kusifoai haya mahu. Ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou ndanahambo papi-hoafimbohündambo moai nini-moatükuni moaruwai nimaroani hoeiriheandi. ³⁹ Nga sihamundi boagiri hohoanimo rani-süngunambo adükari si Pasofa ranihü ro nindou mam sihamundi hohoanimo süngu ahambo karabusambeahindi aboedambo koarihehina arihandi. Se hohoanimoyomondani ro ‘Sudayi adükari bogori’ nda aboedambo koandihedinimboyu?” mehuamboemo. ⁴⁰ Raniyomo asu ai simbori pukuna hoafiyomondühi yahomoya, “Aiana wani, nga se Barabasimbo-animbo hinngindiwori!” mehomo. Barabas ra gafman-babidimbo yifiariyu nindou hifokoare randeimb-ani.

19

¹ Ranimboyu asu Pairat ai hoafimayua ami ai Sisasimbo sowaründümo houbu ndüfuri-ndüfurimarüwuri. ² Asu ami ai adükari bogorindi at tika wofi tihori tihorümbinambo nafiru mburu, Sisasindi mbiroambe kiki mafoarundi. Raniyomo asu adükari bogorindi hamburi hoeari güdu hini ngimarundi. ³ Asu ai ahambo tüküyafu sisindi hoafiyomondowohü yahomoya, “Suda-yomondi adükari bogori nindou, karihasi,” yahomondühiyomo asu ahambo harimemondo.

⁴ Pairat ai asükaiyu weindani tüküfi hu hoafiyundürühi yahuya, “Himboriyei! Ro ahambo weindani siheimbo sowana sahümini tükeheandi. Rananimbo se fifirindihindi. Ro moai papi-hoafimbo nini-moatükuni fifirihendi,” mehu. ⁵ Raniyu asu Sisas ai weindani tüküme fiyu. Asu ahandi mbiroambe at tihori tihorümbi wofinambo nafimarundi, asu hamburi hoeari ra güdaroane rani kameihi tüküme fiyu. Raniyu Pairat ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou ranani nda,” mehu. ⁶ Raniyomo Godimbo sihou-rundeimbiyomo asu prismaniyomo ai hoeirüwuri houbu puküna hoafiyomondühi yahomoya, “Nimi keimbi karihendeimbifih tikoründümo parüwuri! Nimi keimbi karihendeimbifih tikoründümo parüwuri!” raramaruri. Pairat ai yahuya, “Sihamundihori animbo nimi keimbi karihendeimbifih tikoründümo parüwuri. Nga ahandi hohoanimbo ro moai nini-moatükuni ngörü-süngufe hohoanimbo nimaroa hoeirihendi,” mehu. ⁷ Asu Suda ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Roana yihoei ahinümbi hohoanimbo süngu yare hoafiyohü yahoya, ‘Nindou ndanana ai yifimbiyu-wamboane,’ meho. Nimboe sapo ai yahuya, ‘Ro Godindi nimor-anahi,’ mehu,” mehomo.

⁸ Ranimboyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya yihimbo afindi yihimbomayu. ⁹ Raniyu asu asükai gafmani-yomondi wori ranambe kefuai hüfu Sisasimbo yahuya, “Se nini-nipoediyafa?” mehundo. Nga Sisas ai moai simbori ahambo hoafiyundo. ¹⁰ Raniyu asu Pairat ai yahundoya, “Nimboe se wambo hoafikoate-ayafindira? Roana sihambo moani koehefeniniyo asu nimi keimbi karihendeimbifih tikoemindinini pefeniniyo ra refembo nginindi hifandihamboanahi. Awi asu rani hohoanimbo ra fifirifekoate-wamboayafi?” mehundowamboyu.

¹¹ Asu Sisas ai simbori ahambo yahuya, “God nimoamo amaru ranai sihambo nginindi hohoanimbo ra segoninikoate-mbei-mbonana, asu se nginindi hohoanimoyowohü wambo hifinambofendiri hohoanimbo ra ngiri hohoanimoyafi. Ranimboane asu nindou ai wambo sihafi warihümareandiri ranahandi moaruwai hohoanimbo ana sihafi moaruwai hohoanimbo ranahambo ngasünde haya adükari hamind-ane,” mehuamboyu. ¹² Raniyu asu Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo koandihhehina mbühu yahuhaya nafi kokora wakimareandi. Nga asu Suda ai puküna hoafiyehi seiya, “Asu se ahambo koihaworani ahu ana, se ngiri Romi-yafe adükari bogori Sisarindi ngunindindafi. Nindou ai hoafiyuhi ‘Roana adükari bogoranahi,’ ehu ana, asu nindou ranai Sisarimbo yiboaruko-riruhani,” mehomondamboyu.

¹³ Pairat ai rani hoafi ra himboriyu haya, Sisasimbo weindani serümündü tüküme fiyu. Raniyu ai hu, papi-hoafi himboriyo rambo

n̄marifondi mam̄i man̄nḡo ‘n̄moei yibad̄i’ sei-ar̄ihündi ran̄iwami mamaru. (Hiburu-yafe hoafi+nambo n̄moei yibad̄i ra Gabata-ane.) ¹⁴ Ran̄i si ranana Suda-yafe ad̄ukar̄i si Pasofa ran̄imbo sesi napo fik̄im̄i-fik̄im̄ifembo si-ane. Asu ndeara hūfin̄imboyowane, Pairat ai Sudambo hoafiyundürühi yahuya, “Sihei ad̄ukar̄i bogor̄i ranahambo hoeir̄ihor̄i,” mehuamboyei. ¹⁵ Asu ai puküna hoafiyehi seiya, “Koari+hawor̄i! Koari+hawor̄i! N̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tikor̄ind̄ifi par̄iwor̄i,” maseiamboyu. Pairat ai Sudambo düdureandürühi yahuya, “Sihei ad̄ukar̄i bogor̄i ranahambo ro n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tik̄uim̄ind̄i pefimbo yin̄i seiai?” mehuamboyo. Asu God̄imbo sihou-rundeimb̄i ad̄ukar̄i bogor̄imemo ranai simbor̄i hoafiyomondowohü yahomoya, “Ȳhoēfi ad̄ukar̄i bogor̄i ana moai ngor̄ü n̄nḡu, nga Sisar yanḡir̄-ani an̄nḡu,” mehomondamboyo. ¹⁶ Ran̄iyu asu Pairat ai Sisas̄imbo ahamund̄i warambe h̄in̄nḡimariri, n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tik̄uim̄ind̄i pefimbohünda.

Sisas̄imbo n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tikor̄ündümo pamar̄üwuri (Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43)

Ran̄iyomo asu ami ai Sisas̄imbo masowaründümo. ¹⁷ Ran̄iyu asu Sisas̄i ahand̄ihoari n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄i ra semündü haya ngoafi ra h̄in̄nḡir̄ihi hehimbo, wafu mam̄i mb̄ir̄ihap̄ir̄i nahurai wafu sei-ar̄ihündi ran̄inambo mahei. (Hiburu-yafe hoafana ‘Gorgota-ane’.) ¹⁸ Ran̄ühi ai Sisas̄imbo n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tikor̄ündümo pamar̄üwuri. Asu nindou ngor̄ü yimbu amboani Sisas̄id̄ibo tikor̄ipündümo pamarup̄ir̄i ra ngor̄ü ai gogoan̄in̄iyu asu ngor̄ü ai gogoan̄in̄iyu, nga asu Sisas̄i ai mbusümoyu. ¹⁹ Pairat ai hoafi mam̄i n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄i-mayo ran̄ifih̄i sürü pap̄ira pareandühi yahuya: ‘SISAS NASARETHÜNDI SUDAYAFE AD̄UKAR̄I BOGOR̄I’ yahu pamareand̄i. ²⁰ Sisas̄imbo tikor̄ündümo pamar̄üwuri ra ngoafi ad̄ukar̄i ran̄i fik̄im̄i saf̄iyo. Ran̄imboyu hoafi Pairat ai hoafimayua pamarund̄i ra nindou af̄ind̄i ranai hei hoeimar̄ihind̄i. Pairat ai hoafi sürü pap̄ira pamareand̄i ra, Hiburu-yafe hoafi, Rom̄i-yafe hoafi, asu Griki-yafe hoafi ran̄inamboyo sürü pap̄imarand̄i. ²¹ Ran̄imboemo God̄imbo sihou-rundeimb̄i bogor̄i ai Pairat̄imbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se n̄imboe ‘Suda-yafe ad̄ukar̄i bogor̄i’ saf̄i sürü pap̄ira pamar̄iwanda? Nga ndaro pap̄ira parowandai: ‘Nindou ranai hoafiyuh̄iya, “Ro Suda-yomond̄i ad̄ukar̄i bogor̄anahi,” mehu,’ saf̄i parowandai,” mehomondamboyo. ²² Asu Pairat ai yahuya, “Hoafi ro sürü pap̄imar̄ihand̄i ra nḡir̄i asükainda ngor̄ü-süngund̄ihe pand̄iheand̄i,” mehu.

²³ Ami ai Sisas̄imbo n̄m̄i keimb̄i karihendeimb̄ifih̄i tikor̄ündümo par̄üwur̄i houmboemo, asu ahand̄i-mayo hoear̄i napo ra mun̄gu fufuründümo mbur̄imbo yimbu-yimbumboru yimbumarund̄i. Ran̄iyomo ami ai napo ra mamam̄iru fufumaründümo. Asu ai ahand̄i hoandari hoear̄i kameih̄i masowandümo. Nga asu hoandari hoear̄i ra moai ngor̄ü hoear̄i ran̄ifih̄i par̄ihi kak̄iyei, nga mam̄i ran̄i yanḡir̄iyo kak̄imayei. ²⁴ Ran̄imboemo asu ami ai ahamund̄ihoari yahomoya, “Hoear̄i ndanana sihir̄i k̄ik̄ifepoani, nga yowan̄i. Nga hoear̄i ran̄imbo-hünda sihir̄i satu piraindefomboane, nindou ngor̄ü ai sem̄ind̄imbohünda.” Nindou ai yaru hoafimemo ra sapo horombo Baiborambe yare hoafimayo süngu. Ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Wandi hoeari napo yimbumaründümo.

Asu hoeari wandi ranahambo nindou mamai
semindimbohündambo satu piraimemo,” *Buk Song 22:18*
meho. Raniyo asu ami amboani rani-süngumarunda hoafimayo ra
anihondü tüküme Feyo.

²⁵ Sisasindi hondiyoy, asu ahandi akidiyo, asu Maria Koropasindi
wuhiyoy, asu Maria ngörü Makdarahündiyoy ai Sisasindi nimi keimbi
karihendeimbi-mayo rani fikimi manimboei. ²⁶ Ahandi hond-aiyo
asu süngururü-randeimbi Sisas ai ahambo ngusüfo pariri-randeimbi-
dibo manimbafea hoeimareapiri. Raniyu ai hondambo yahuya,
“Nimorehi, ndanana shafi nimor-ani,” mehu. ²⁷ Asu ahambo
süngurürü-randeimbi-mayu ahambo yahuya, “Ndanana shafi me-ane,”
mehuamboyu. Asu rani-simboani ai Mariambo ahandi worinambo
semündü hu ai-dibo manimbafe.

Sisas ai yifimayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49)

²⁸ Raniyo süngunambo Sisas ai ahandi ratüpuri hifi ndanihü ra
munگویohane yahu fifirimareandi. Raniyo asu Godindi hoafi Baib-
orambe anihondü tükümbifeyoa yahuhaya ndare hoafiyuhı yahuya,
“Amindanijoarandiri,” mehu. ²⁹ Hipiri mamı yangori hayamboyo
ranambe hühütimbü hoe finiga ranai mapuiaro. Raniyo asu ai sirıwara-
ambeahindi hoe kikihamindeimbi semündü hayambo, finiga ambe
foareanda tüküfe haya manıngo. Asu ai hisop nımıharıfihı pare
himondamündı mbura, Sisasindi yafambehü tümareandi. ³⁰ Sisas ai
finiga ra sümündü mbura hoafiyuhı yahuya, “Munguayo,” yahu mbura
mbıro hifini piyuhü yifimayu.

³¹ Rani si ra Suda-yafe moani ngoafimbo nımarı si ranahambo
mıngu moatükunı dıboadifembo siyo. Si ra moani adükari hamındiyo
raniyo asu Suda ai rani sihi nindou nımi keimbi karihendeimbi-fihı
paiarimbo ra yowanı mehomo. Ranimboemo Pairatimbo nindou
ranahamumbo tıjari kehefepura nımai yifindimonda foepumındı
raguanambo-fepurimbo hoafimemondo. ³² Ranimboemo asu ami
ai nindou yimbu Sisas-dibo tıkorüpündımo pamarupiri ahafanımbo
tıjari ra kamarıhaupiri. ³³ Nga asu ai Sisasımbo sowahı tüküyafu
hoeirüwurane, ai munguna yifimayuanıboemo asu ahandı tıjari
ra moai karihaundi. ³⁴ Nga ami mamı ai yangiri yifiarınambo
ngırısafini wafusımarümündü. Raniyo asu nımai horı ranai hoe
dibore haya ahandı fiambeahindi pımayo. ³⁵ Nindou hoeimare-
andi ranai ranahambo hoafıyuweimb-ane. Asu ai hoafımayu
ra anihondü hoaf-ane, asu ahandıhoari amboani hoafi hond-ane
yahu fifireandi. Ranimbo-hündamboane asu se-amboani ranahambo
anihondumbo-ndihindi. ³⁶ Rani-moatükunı tüküme Feyowamboyo, Baib-
orambe hoafi pamaiaro süngu yare hoafıyowohü yahoya, ‘Ngırı ahandı
hamındı ngörü kandundi,’ meho. ³⁷ Nga asu hoafi ngörü ranambe
mengoro ra yahoya, “Asu ai-anımbo nindou wafusımarümündü
ahambo himboapondeimboyei,” meho.

Sisasımbo honguambe masıhehorı

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Ruk 23:50-56)

³⁸ Sūngunambo Sosep Arimateahündi ai Pairatimbo Sisasindi yifinimoko ra semündumbo yahuhaya hoafimayundo. Sosep ai Sisasimbo süngurüri-randeimbü, nga ai Sudambo yihimborapurühiyu asu ahandi anihondümbofe hohoanimo ra moai weindahireandi. Pairat ai ahambo ndowarindifisi mehuamboyu, asu Sosep ai Sisasimbo serümundü mahu. ³⁹ Nikodemus, horombo Sisas sowahi nimbokoani mahafu, ranai amboani Sosep-dibo mahafani. Asu ai fisinirümbi moatükun sanda nimi hori yimbu mamamberu fanduyamundu houmbo nafi-rundeimbi ra semündü haya mahu. Nimi hori ranahandi nimbori ra 30 kirogramiyo. ⁴⁰ Raniyafani ai Sisasindi yifinimoko ra sowarindifani mburina, Suda ai yifinimoko raru arundi süngu fisinirümbi moatükun sanda parine mburina hoearinambo himondimariheneri. ⁴¹ Sisasimbo nimifihitikoründümo parüwurühi nümbüri mam ranai yangoroane, asu nümbüri ranambe hongu simborambori yifi sihefekoate maningo. ⁴² Suda ai moani ngoafimbo nimarimbo si ranahambo sesi napo diboado-marhindamboyafani. Asu hongu ra akimi ningo hayamboyowane, Sisasindi yifinimoko ra sowandifani hafani masiheneandi.

20

Sisas ai botimefiyu

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Ruk 24:1-12)

¹ Sande hapoadumbo siambe nimbü hoangiri kiarowane, Maria Makdarahündi ai hongu rani sowana mahifo. Ai hifo hongu rani fikimi tüküfe himboyowane, nimoei adükari nafitambeihü mapaiaro ra paiarikoate-mayo. ² Ranimboyu asu ai Saimon Pita asu süngururü-rundeimbi ngorü ahandi ngusüfoahündi ranahafanimbo sowana pipimayo ho. Ai ho, hoafiyopirühi yahoya, “Adükarimbo nindou ai honguambeahindi masowaründümo, nahü mbasihawuri, nga moai fifirihuri,” mehoamboyafani.

³ Ranimboyafani Pita asu Sisasindi ngorü süngurüri-randeimbimayu ranai nimai hongu sowana mahafani. ⁴ Ai yibobo pipina mahafaniyo, nga asu ahambo süngurüri-randeimbi ngorü ranai Pitambo ngasündirü haya, ai boatei hu hongu fikimi tüküme fiyu. ⁵ Asu ai hu nimarumbo amuifoai hoeireandane hoeari Sisasimbo himondüfihindi ra mengoro hoeimareandi. Nga asu ai moai kefuai honguambe hüfu. ⁶ Asu Saimon Pita ai süngun hu tüküfi hayamboyu, ai honguambe kefuai mahüfu. Ai hüfu hoeireandane hoeari Sisasimbo himondihelimbi hündi ra kurimayo. ⁷ Asu hoeari ngorü Sisasindi mbiro himondihelimbi hündi ranamboani mengorowa hoeimareandi. Hoeari ranana moai amuri kurimayo rani-dibo yangoro, nga wani. Rani poanimboyu nindou ngamondife sihefembo nahurai kare pare haya mengoro. ⁸ Raniyu asu ahambo süngurüri-randeimbi ngorü boatei hongu sowana mahu, ranai asukaiyu süngun honguambe kefuai hüfu, hoeari yangiri mengoro ra hoeire haya anihondümbo-mareandi. ⁹ (Rani simboani ana moai ai fifirineandi Baiborambe yare hoafiyowohüya, “Honguambeahindi botindifimbui,” meho ra.)

Sisas ai Maria Makdarahündi sowahi tüküme fiyu
(Mak 16:9-11)

10-11 Raniyafani asu ahambo süngururü-rinandeimbi ai worina hihiriyafine mahafani, nga Maria ai hongu fikim n'ngombo aran'yohu man'ngo. Asu ai aran'yowohüyo hongu-mayo ranambe amoe-foe himbomayo. ¹² Asu ai himboyowane, sünambeah'ndi nendi yimbu kifohi hoearümbi Sisasimbo sihehori wami mamarifanda hoeimareapiri. Ngorü ai mbirowani n'maru, asu ngorü ai yir'imbonani n'maru. ¹³ Ai Mariambo safaniya, "Nimorehi, se nimbоеafi aranayafa?" masafandamboyoy. Asu ai ahafan'imbo hoafiyopirühi yahoya, "Nindou ai wandi Adükarimbo sahorim'ndei hehimbo, nahü mbasihehori ro moai fifirihini, nga ran'imboanahi," meho.

¹⁴ Ai raweyaho haya hihirifeyowane, asu Sisas ai daboadari manünguwa hoeimareri. Nga asu Maria ai moai Sisas-ani yaho fifireri. ¹⁵ Sisas ai yahuya, "Nimorehi, se nimbое aranayafa? Se dabo kokoririhüyafa?" mehuamboyoy. Asu Maria ai nümbürü aharambür-ani yahohaya hoafiyondowohü yahoya, "Se Sisasimbo sowar'ndifühi ana, sowar'ndifi hafi shaworühi nafuindafan-an'imbo ro ahambo ndahüm'ndi ngamboane," mehoamboyoy. ¹⁶ Asu Sisas ai yahuya, "Maria," mehuamboyoy. Asu Maria ai hihirife, ahambo fifireri haya Hiburu-yafe hoafinambo yahoya, "Rabonai," meho. ('Rabonai' ra Hiburu-yafe hoafinambo 'Yamundo-randeimb-ane'.) ¹⁷ Sisas ai yahuya, "Se wambo kikihindandifi-ndirimboyafi. Awi ro moai wandi Ape sowana hahühi. Nga se wandi wandafi mami sowana ngafi rando hoafindafipurühi an'imboyoy, 'Roana wandi Ape, sihamundi Ape asu wandi God, sihamundi God, ahambo sowana hahühühanahi,' mbisafi," mehuamboyoy.

¹⁸ Asu Maria Makdarahündi ai ho ahambo sünggururü-rundeimbimbo hoafiyopurühi yahoya, "Ro Adükarimbo hoeimar'hini," asu Sisas hoafiyuweimbi hoafi ra hoafimepuri.

*Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi sowahi tüküme fiyu
(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49)*

¹⁹ Sisasimbo sünggururü-rundeimbi ai Sudambo yihimborupurühiyomo wori ai n'marimondeimbi ra yipuri paru houmbo mamarimo. Raniyu asu Sisas ai Sande nimbambeahi tüküfi, ahamundi mbusümo manüngu. Ai yahuya, "Se ngusüfo afur'indu kündundi," mehupuri. ²⁰ Ai yare hoafiyupurühiyu asu ahandi watiñari ngiri safini ra ahamumbo nafuimepuri. Asu ahambo sünggururü-rundeimbi ai ahamundi Adükar ranahambo hoeirüwuri houmbo hihifi-hihifimemo. ²¹ Asu Sisas ai asükaiyu yahuya, "Se ngusüfo afur'indu kündundi. Wambo Ape ai koamar'hendira makosahi yahurai-an'imbo asu ro sihamumbo koandiheheapuran ngomo," mehu. ²² Ai raweyahuhüyo, ahamumbo sowanan yafambenambo ahandi yafui ra foehepurühi yahuya, "Se Yifiafi Aboedi sowandümo. ²³ Asu se ngorü nendi-yafe hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mbisimondani ana, God ai amboawi mbusümbui. Nga asu ngorü nendi-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo se amboawi yaho hoafikoate-ayomo ana, asu God ai ngiri ranahambo amboawi mbüsu," mehu.

Tomas ai Sisasimbo hoeimariri

²⁴ Sisas ai ahambo sünggururü-rundeimbi sowahi tüküfiyuwane, asu sünggurü-randeimbi mami ai moai amuri ra-babidimbo n'maru.

Nindou aiana Tomas²⁵yu, nga asu ahandi nduri ngoru ra Didimus-ani. ²⁵ Raniyomo bidi²⁶fi²⁷ ai ahambo hoafi²⁸yomondowohu yahomoya, “Roana Nindou Adukarimbo hoeimarihuri,” mehomomo.

Nga asu Tomas ai ahamumbo hoafi²⁹yupuruhi yahuya, “Asu ro ahambo tikomarurundimo ambe ra hoefekoate-ya, asu ahambo wandi warinambo ambe ranambe sundifekoate-ya, asu yifiarinambo ngir³⁰isafini wafusumarundimo sundifekoate-ayah³¹ ana, ro ngiri ranimbo anihondumbo-ndiheandi, nga wani,” mehu.

²⁶ Asukaiyo mam²⁷ wik ho hayamboyowane, ahambo sungurururundeimbi ai Tomas-babidimbo worambeahi mamarimo. Ai yipuri mungu papiru houmbo nimarimondane, asu Sisas ai ahamundi mbusumo tukufi manungu. Raniyu ai yahuya, “Se ngusifo afurindu kundundi,” mehu. ²⁷ Raniyu asu Tomasimbo hoafi²⁸yunduwohu yahuya, “Sihafi wari batendi naha ndanifihi sundowanduh-animbo, asu se wandi watigari ra hoeiro. Asu se wandi ngir²⁹isafini wari paro. Se ndanahambo yimbu hohoanimo-ndamboyafi, nga anihondumbo-ndowandi,” mehuamboyu.

²⁸ Asu Tomas ai simbori ahambo yahuya, “Se wandi Adukari asu wandi God-anafi,” mehuamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai hoafi³⁰yunduhu yahuya, “Se wambo hoeirowandiri hawambo wamboanafi anihondumbo-arowandiri. Nga nindou ai wambo hoeifendirikote-yehu anihondumbo-arihindiri ana, ai hihifi-hihifi-mbeyeiamboane,” mehu.

Son ai buk nda suru papimarandi ahandi nimindi

³⁰ Sisas ai God sowahindi makusu ra nafuimbohunda hepuni³¹feimbi moatukuni afindi ahambo sungurururundeimbi-yomondi himboahu ratupurimayu ra ro moai buk ndanambe mungu suru papirihandi. ³¹ Nga ro ndani hoafi nda suru papirihamboanahi. Ro suru papimarihandi nda Sisas ai Kraisi-ani asu Godindi Nimor-ani ranimbo anihondumbo-mbirihinda samboyahi suru papimarihandi. Nga asu se ranahambo anihondumbo-arihindi ana, asu aboedi yangiri ningombo hohoanimo ra ndahumundimboyei.

21

Sisas ai sungurururundeimbi 7 ahamumbo sowahi tukumefiyu

¹ Asukaiyu sungunambo Sisas ai ahambo sungurururundeimbi sowahi Taiberias kurihoe puiruhi ndahurai ndare tukumefiyu. ² Saimon Pita, Tomas, nduri ahandi ngoru Didimus yahomo-rundeimbiyu, Natanier Kenihundi Gariri hifi³hundi⁴yu, Sebedindi nitori yimbuyafani, asu ngoru yimbu ahambo sunguri-neandeimbiyafani ai maningomo. ³ Raniyu asu Saimon Pita ai ahandi horombodidi ratupuri asukai semindimbo hohoanimoyuhu yahuya, “Ro ana andurinambo kin⁵ wowarimboanahi,” mehuamboemo. Asu ai yahomoya, “Roamboani se-di⁶bo ngefo sefomboanefi,” mehomomo. Raniyomo ai homo houmbo, botambe mafareafundi. Nga rani nimb⁷nambo ai moai kin⁸ mam-amboani huruhoundi, nga wani. ⁴ Hapoadumbo siambe hufihamindi for⁹foriyuambe, Sisas ai hoe kin¹⁰ manunguambo asu ahambo sungurururundeimbi ai Sisasimbeipoani mehomomo. ⁵ Raniyu ai ahamumbo hoafi¹¹yupuruhi yahuya, “Wandafi mam¹², se moai kin¹³

wak+ründ+moyoa?" mehuamboemo. Asu ai s+mbor+ hoaf+yomondühi yahomoya, "Wani," mehomondamboyu.

⁶ Asu ai hoaf+yupurühi yahuya, "Andüri ra naha se war+hondü warani bot ran+hundün+ daboadundan-an+mo, se kin+ b+di+f+ri hoeindumboemo," mehuamboemo. Asu ai andüri ra hoaf+mayu ranambe masafoarunda, kin+ af+ndi ranai andiri ra tükumefeyoa, him+nd+mo s+sam+nd+marundi. ⁷ Sisas ahambo süngurüri-randeimbi wudi+yafandeimbi-mayu ranai Pitambo yahuya, "Pita, nindou ranana Sisas-ani," mehundamboyu. Asu Saimon Pita ai n+mai ahandi ng+s+hari hoeari yimünd+hai mas+hendi ra hüh+re hin+ng+re haya h+mon+ p+mayu. ⁸ Asu b+di+f+ri ai botambe gudi sowana hafomo mburu, andüri ra kin+ kameih+ hüründ+mo. Asu ai gudi ran+ fik+mi angun+ saf+yomopoani, nga 100 mitayo man+ngomo. ⁹ Gudik+mi h+fomo tük+yafu hoeirundane, asu hai ranai gudiwami horowohüyo ranambe kin+ mam+ huru asu bret mam+ yanggü marandi. ¹⁰ Raniyu Sisas ai hoaf+yupurühi yahuya, "Kin+ haponda wak+maründ+mo b+di+f+ri ra sowand+mo s+fomo," mehuamboemo.

¹¹ Raniyu asu Saimon Pita ai botambe kefuai n+mar+mo, andüri ra gudiana hüramünd+ masüfu. Raniyo asu andüri ranambe kin+ af+ndi boag+ri+boag+ri 153 pütap+mayo. Kin+ ranai af+ndiyosi, nga asu andüri ranai moai k+k+feyo. ¹² Raniyu Sisas ai hoaf+yupurühi yahuya, "Se s+fomo, kin+ sowas+mo!" mehu. Nga asu moai nindou mam+ ai ahambo düdurirühi, "Se d+di+yafi?" yahundo. Nga ai munguambo Adükar-ani yahomo fi+f+rwuri. ¹³ Raniyu Sisas ai süfu kin+ ra yimburea-puri mbura asu bret ranamboani rasüngu-rasüngumareapuri. ¹⁴ Sisas ai honguambe-ah+ndi tüküfi hayamboyu, asu ahambo süngururü-rundeimbi-yomond+ himboahü ng+m+mo tükumefiyu.

Sisas ai Pitambo hoaf+mayundo

¹⁵ Ai sowas+mondühi n+mar+momboemo, Sisas ai Saimon Pitambo yahuya, "Saimon, Son+ndi n+mor+, awi se nindou ndanahamumbo ngasündowapuri hawambo, wambo se af+ndi hohoan+mo-yaf+nd+rühi-yaf+nd+ri?" mehuamboyu. Asu Pita ai hoaf+yundühi yahuya, "Y+ni, Adükari, se fi+f+rowandi, ro sihambo aboedi hohoan+mo-yahan+ni," mehuamboyu. Asu Sisas ai hoaf+yunduhü yahuya, "Se wand+ sip-sip weihoand+ ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi," mehu. ¹⁶ Asükaiyu yimbumbore hoaf+yunduhü yahuya, "Saimon Son+ndi n+mor+, se wambo an+hondü hohoan+mo-yaf+nd+rai waniyo?" mehundowamboyu. Asu Saimon ai hoaf+yunduhü yahuya, "Y+ni, Adükari, se fi+f+rowandi ro sihambo hohoan+mo-yahan+ni," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoaf+yunduhü yahuya, "Se wand+ sipsip weihoand+ ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi," mehu. ¹⁷ Asükaiyu ng+m+mbore hoaf+yunduhü yahuya, "Saimon, Son+ndi n+mor+, se wambo hohoan+mo-yaf+nd+rühi-yafi?" mehuamboyu. Ran+amboyu asu Saimon Pita ai ngusüfo af+ndi kümareand+ Sisas ai ng+m+mbore hoaf+yuh+, "Se wambo hohoan+mo-yaf+nd+rühi-yafi," mehu ran+mo. Ran+amboyu ai Sisas+mo yahuya, "Adükari, se mungu moatükun+ fi+f+ri+wamboanafi. Se fi+f+rowandi ro sihambo hohoan+mo-yahan+ni," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoaf+yunduhü yahuya, "Se wand+ sipsip weihoand+ ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi. ¹⁸ Ro an+hondümbaonahi

hoafayahanini, se horombo hoarifi nimbafambeyafi ret sihafi hondü ra güdo hawa hifi se hombo yifirimayafi ranisunggu yangiri mahahabodifi. Nga sunggunambo se boagiri yafambe ana, sihafi watinari ra ngurindohoe fi hawa asu nindou ngorü ai sihafi ret ra sihambo güdeanini haya, se nahaniniyo hombo moei safani nindou ranai sihambo ndemündünini ngumbui,” mehu. ¹⁹ Sisas rani hoafi yare hoafimayu ranahandi nimindi ra: Sunggunambo Pita ai Sisasindi ratüpurü ratüpurimayu ranimbo Godimbo ndürü adükari segodombohünda yifindümbui. Ai Pitambo hoafiyunduhü yahuya, “Se wambo süngundandiri,” mehu.

Sisasimbo süngurürirandeimbahandi ngusüfoahündi

²⁰ Pita ai hihirifi hoeirirane, Sisas ahambo süngurürirandeimbah ngusüfoahündimayu ai ahafandi sunggu mahu. Nindou ranana horombo sowasümondühi nimarimombo Sisasindi hangifoani nimarumbo hoafiyuhi, “Adükari, nindou didai sihambo hürütümbiyomondi warihümandeanini?” mehu, aiyu ahandi sunggu mahu. ²¹ Pita ai hoeiriri haya, Sisasimbo yahuya, “Adükari, nindou nda nüngufimboyua?” mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Ai nünguanü ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoayahü ana, asu rani hohoanimo ra sihafiyo? Se wambo süngundandiri!” mehu. ²³ Raniyo asu yafui hoafi ra nindou mungu ahei mbusümo tüküfeyowohü yahoya: ‘Süngurürirandeimbah ra ngiri yifindu,’ meho. Nga Sisas ai moai hoafiyu, ‘Ai ngiri yifindu’ yahumboyupoani. Nga ai yahuya, ‘Ai nünguanü ro asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoyahü ana, asu rani hohoanimo ra sihafiyo?’ mehu. ²⁴ Süngurürirandeimbah ranai-ani ndani hoafi nda sürü papimarandi. Asu ro rarihu fifirihundi ahandi hoafi anihondane.

Bidifirani hoafi

²⁵ Afindi moatükuni bidifiri Sisas ratüpurimayu ra engoro, nga moai mungu sürü papıyo. Nga asu nindou ai mungu moatükuni Sisas ratüpurimayu ra mungu hondü mamami randühi paparandi ana, asu buk ranambe sürü ra afindi safi papindimboe. Asu ro hohoanimoayahü munguambo hifi ngiri simongorindo.

Ratüpurî Hoafi Sowandümo Homo-rundeimbi-yomondi Ratüpurî

Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai Ahandî hoafi Serusarem ngoafîhü bokamarîhoemo

¹⁻² Tiofirus, Sisas ai piyu haya ratüpurîyu asu nindou yamundera humbo God ai ahambo sünambe serümündî mahafu ranahamboyo weangurühi bukambe sürü papîmarîhandî. Sünambe hafokoate-yuambe, Sisas ai ahandî hoafi semîndî horambo kafaore hîningîmareapurî ahamumbo-so tüküfi Yifiafi Aboedîndî ngînîndînambo ratüpurî ai süngunambo refembo ra hoafîmayupurî. Refehayamboyowane, asu süngunambo God ai serümündü mahafu. ³ Ai yîfiyu mbura ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-so tüküfi Ai yîfîhündî botîmefiyu ra nafuimbohünda afîndî moatükunî ramareandî. Ranîyo 40 si ranambe Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai hoeimarüwuri. Ranîyo ai God ngînîndî hîfandarandî ranahambo wataporîmbo-marapurî. ⁴ Ranîyo ai ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babîdîmbo sowasümondühi nîmarîmombo ahamumboya, “Se yowani Serusarem hîningîfepoanî. Nga Ape ai saimbo hoafîmayua asu ro hoafîmayahi ranahambo se hîmbondîmondühi nîngomo. ⁵ Son ai nindoumbo hoenambo hundürandürî marandî, nga asu yahunümbî si süngunambo Yifiafi Aboedînambo hundürîndeimboyei,” mehu.

Sisas ai sünambe mahafu

⁶ Sisasîndî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai gugurîyafu nîmarîmombo düdu-rüwurühi yahomoya, “Adükari hapondanî ndanîsimboanî se Israerîmbo ngînîndî dabupura ahamundîhoari hîfandîmandundîyo, wanîmandîyo?” mehomondamboyu. ⁷ Asu Ai simborî hoafîyupurühi yahuya, “Ranana se fîfîrîfembo moatükunîyopoanî. Nga Ape yangîr-ani nînîsimboanîyo ranîmoatükunî refembo ra fîfîreamboayu. ⁸ Nga süngunambo Yifiafi Aboedî ai sihamumbo sowana akoso ana, se ngînîndî ndowandümoemo. Asu rananîmbo wandî hoafi Serusarem, Sudia, Samaria asu mungu hîfi ra wataporîmbo-ndümoemo,” mehu.

⁹ Sisas ai ranî hoafi ra wataporîmbora mbura ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai nîngomo hîmboapo-yomondane, nîmoamo mahafu. Ranîyo mburîngainambo gabuderühi asu ahambo hoeifikoate-memo. ¹⁰ Sisas ai hafuwane, ahandî hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai sünambe hîmboapo-yomondühi nîngomondane, nîmehûnou nindou yimbu ranai kifohî hoeari güdîne hena ahamundî fikîmî manîmbafanî. ¹¹ Nindou yimbu ranai safanîya, “Garirihündî nindou, nîmboe se nîngomombo hîmboapoayomoa? Sisas se hoeirüwuri marundî ranana God ai sünambe serümündü mahafu. Se hoeirüwura mahafu yahurai anîmbo asükai hîhîrîndüfi kudümbui,” masafanî.

Sudasîndî ratüpurî fondî semîndîmbo kamafoarüwuri

¹² Raniyo asu Sisasiṇḍi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai Orif Wafu ra hiniṅgiṅru hou Serusareminambo mahomo. Orif Wafu ranana Serusareme ngoafihundi anguni hamindiyopoani, nga mami kiromita-ane. ¹³ Ai adūkarī ngoafi ranihū tūkūyafu mburu wori ni moamo yibadi ahamundi niṅgomo-rundeimbi ranambo mahafomo. Ranana Pita, Son, Sems, Andru, Firip, Tomas, Bartoromyu, Matyu, Sems Arfusiṇḍi nimori, Saimon Serot-yomondi hohoanimo süngure randeimbi asu Sudas Semsindi nimori raniyomo.* ¹⁴ Nindou ranai muṅgu mamūhi gugureafu nimarimombo Godimbo didibafi-memo. Bidifiri nimorehi asu Maria Sisasiṇḍi hondiyoyo ahandi akohoandiyomo ai-amboani muṅgu gugureahi nimateimbo didibafimaye.

¹⁵ Rani-simboani Sisasiṁbo anihondūmo-rihindeimbi ranana 120-yei. Pita ai ahei mbusūmo botifi nūngumbo Godindi hoafi wataporimbo-randūhi yahuya, ¹⁶⁻¹⁷ “Amoṅgo-mami asu rehi-mami Godindi bukambe Yifiafi Aboedi ai Defitiṇḍi yasimondi süngure hoafimayo Sudas ai Sisasiṁbo hūrūtūmbi nindou-yomondi warihūfimbo ra asu hapondani anihondū tūkūfemboane. Ai-amboani ro-ambeahindi mami ratūpuriyefi-rihundeimb-ani,” mehu.

¹⁸ Sudas ai Sisasiṁbo hūrūtūmbi nindou-yomondi warihūrirūhi rani-takini kaki masemūdu raninambo hifi pemimayu. Asu süngunambo hifi ranihū yifi piyuhūmo bodo bureandūhi furī ranai bokarimefoendi. ¹⁹ Raniyo süngunambo nindou Serusaremiṁhū amarei ranai fifirihi hehi hifi ra ahei hoafinambo Akerdama sei marihūndi. Ahei hoafinambo Akerdama ranana hori kefoendeimbi hifi-ane. ²⁰ Pita ai yare hoafiyuhū yahuya, “Herū bukambe hoafi sürū papimarundi ranana ndahurai-ane, ‘Hifi ra nindou ṅgorū ai ndemündūmbui,

nga moani yare mbinṅgo-wamboane.’”

Buk Song 69:25

Asu ṅgorū bidifirani buk ranambe yare hoafiyowohū yahoya, ‘Ahandi ratūpuri ra nindou ṅgorū ai mbi semūdu-amboane,’ meho.

Buk Song 109:8

²¹⁻²² Raniṁboane nindou mami ahei mbusūmonindi hiniṅgiṅdihurimboane sihiri-babidi Sisai yifihūndi botimefiyu hoafi semindi horambo. Sapo nindou ranana sihir-ambeahindi Sisai sihiri-babidiṁbo huranda Son ai nindou hundūrūrandūri ra humbo asu Sisai hiniṅgiṅreamuni haya sūnambe mahafu rananiṁbo wataporimbo-mbirundamboane,” mehu.

²³ Ai nindou yimbu ndūri pamarupiri: Sosep Barsabas, ahandi ṅgorū ndūri Sastus yahomondo-rundeimbi, asu ṅgorū Matias. ²⁴⁻²⁵ Sisasiṇḍi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai yaru didibafiyafundūhi yahomoya, “Adūkarī, se muṅguambo nindou-yei hohoanimo fifirowamboanafi. Se yihoefimbo nafuindafi nindou yimbu nda daboe se kamafoariwori ndani ratūpurimbohūnda. Yihoefimbo nindou didai sihafi hoafi semindi horambo tūkūmandifi Sudasindi fondambe. Sudas ai yihoefimbo hiniṅgiṅreamuni haya ai niṅgomboayu raninambo mahu,” mehomo. ²⁶ Ai nimarimombo nindou didai Sudasindi fondūhi ratūpuri ra mandemūdū raniṁbo nimoei pūtimemo. Raniyo nimoei ranai Matiasindi tūkūmefeyoa asu

* **1:13:** Serot ranana Rom-yomondi hoarehi niṅgombo moei yahomo rundeimb-anemo. Asu ai Israer ahei hohoanimo yanggiri süngufembo hohoanimo-yomo rundeimb-anemo.

Sisasindī hoafi sowandūmo homo-rundeimbī 11 rani-babidimbo hoafi sowandūmo homo-rundeimbī nindumbo-mefundi.

2

Yifiafi Aboedi makoso

¹ Nūmbūr-ambeahind sesi yimungu-remindimbo hihifi-hihifi si Pendikos sei arihündi ranai tüküfeyoambe Sisasimbo anihondūmbo-rihindeimbī nindou ranai mamī worambe gugurimehindi. ² Raniyo nimehūnou nginindī hamindī weri nahurai sūnambeahindī kosi wori ai guguriyahi nimateimbī ranahambo simongoramindī haya mengoro. ³ Asu ranihū hai imami teifi didiŋariyohū ahoro nahurai tüküfe haya munguambo mamamī aheiwamī ninouyo wakimareandī. ⁴ Raniyo Yifiafi Aboedi ranai ahei fiambe farifehū ahandī nginindinambo ngorū-poanimbo ngorū-poanimbo hoafinambo wataporimayeī.

⁵ Asu Serusarem ngoafihū munguambo hifi adaburo ranihündi Suda bīdīfirī Godimbo hohoanīmoyei-rihūndeimbī ai tüküyahi mamarei. ⁶ Werī nahurai tüküfeyo ra himborīyei hehi nindou afindī ranai gugurimehindi. Raniyo asu himborīyeianī Sisasimbo anihondūmbo-rihindeimbī nindou ranai wataporimayeī ra ahei hoafinambo wataporimayeia himborīyei hehi mahepūnehindi. ⁷ Asu Sudahündimayeī ranai hoafi wataporimbo-marihündi ranahambo hepūnehi hehimbo hoafīyeihī seiya, “Awi nindou ranana munguambo Garirihündi-mbayeiyo?” ⁸ Sihirī ana mamī ngoafihündi-yefipoanī, nga nūngurihi hehimboyo asu munguambo mamamī sihefi hoafinambo wataporimayeia ahei hoafi ra himborayefa? ⁹⁻¹⁰ Sihirī ana Partia, Midia, Eram, Mesopotemia, Sudia, Kapadosia, Pondus, Esia, Frigia, Pamfiria, Isip asu Sairini ngoafikimī Ribia distrik ranambe ngoafi adaburo asu Rom, hifi ranihündambo nindou-aneifi nda fandihu animboefi. ¹¹ Suda sihir-aneifi asu nindou amuri sihefi Godimbo hohoanimo süngurihi arihündi anei, Kritihündi asu Arebiahündi munguambo himborīyefanī God ai nginindī-moatükunī ramareandī ranahambo sihefi hoafinambo wataporimbo-arihündi,” masei. ¹² Asu nindou munguambo ranai hepūnahi afindī hohoanīmoyeihī aheihorī simborī hoafūriyehihī seiya, “Nīne-moatükuniyo hapondanī nda yahurai tükēfeyoa?” masei. ¹³ Nga asu bīdīfirī ai tirīfoefe hoafiyahündürühī seiya, “Awi aiana wain hoe afindī hamindī simindei hehi mamīkarī hohoanimo-yehimbayei,” masahündürī.

Pita ai hoafi bokamarihendi

¹⁴ Asu Pita ai Sisasindī hoafi sowandūmo homo-rundeimbī 11 rani babidimbo nīngomombo pukūna hoafiyuhū yahuya, “Wandī wandafi mamī, Suda anei asu nindou bīdīfirī haponda Serusaremihū amarei, se ro ndanī-moatükunī tükēfeyo ranahambo hoafayahī nda himboyangirī kündihī nīmandimbo himborindei. ¹⁵ Se hohoanīmoyeihīya, nindou nda wain hoe simindei hehi mamīkarī hohoanīmoyeihaneī aseī, nga awi hapondanī ana 9 kirok siambeahaneifi. ¹⁶ Nga ndanī-moatükunī tükēfeyo ranana Godindī hoafi hoafiyu-randeimbī Soer hoafimayu süngu-ane tükēfeyo.

¹⁷ God ai hoafiyuhū yahuya, ‘Bīdīfirīranambo si ranai akimī tüküfemboyoambe

ro wandi Yifiafi munguambo nindou-yeiwami koandihe-
heamboayah.

Sihei nindowenihi nīmori asu nīmorihi nīmori ai Godindi hoafi
hoafiyomo-rundeimbi nahurai wataporimbo-ndühümboyei.

Sihei nindowenihi nīmori hoarifambori ai rani-poanimbo
moatükuni yafogoadinambo nahurai hoeindumboemo
asu boagir nindou ai yafogoadi-ndimboemo.

¹⁸ Asu rani-simboani ana ro wandi ratūpuriyei-rihündeimbi,
nīmorihi nindowenihi yiboboambo, aheiwami Yifiafi koandi-
heheanda

Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai hoafindeimboyei.

¹⁹ Bidifiranambo si ra nafuimbohünda
ro hepünifeimbi moatükuni sünambe asu hifihü nafuindamboyahi.
Hori, hai asu hasiheimi afindi tükündifemboe.

²⁰ Adükari ai ahandi adükari himboa-mupuimbo-randeimbi si ra
tüküfekoate-yoambe animbo
hüfhamindi ai nimbindiri-mindowohü
asu amoamo ai hori nahurai hamburi tükündifimbui.

²¹ Rani-simboani animbo munguambo nindou ai aheimbo fehe-
fendürimbo hünda
Adükariimbo didibafehindi ranaheimbo aboedambo-
ndeandürümbui, mehu.” *Joei*
2:28-32

²² Pita yahuya, “Israerihündi nindou se wandi hoafi nda
himborindei. Sisas Nasarethündi aiana rani-poanimbo nindouyu.
God ai sihei mbusümo ahandi warisüngu hepünifeimbi moatükuni
ramareandi ra se fifirihindi. ²³ God ai horombo hondü hoafi
framündü sihai mburamboyu Sisasimbo sihei warihumariri, nga
hürütümbi nindou ai nimi keimbi karihendeimbi fihitikoründümo
pamaruwura yifimayu. ²⁴ Nga God ai ahambo yifindi asübusi
nginindikoate-yoweimbi ranambeahindi botimariri. Nimboe sapo
yifi ai ngiri ahambo bobohindirimindo. ²⁵ Horombo Defit amboani
ahambo yare hoafiyuhü yahuya,

‘Ro hoeirihinani Adükari ai munguambo si wandi-fikimi anüngu.

Ai wandi fikimi nüngumbo wambo ngiri nini-moatükuni amboani
asübusi ndendiri.

²⁶ Ranimboane ro ngusüfoambe aboedi hihifi-hihifiyahühi

God ai wambo aboedi moatükuni refemboayu ranahambo
himboayah.

²⁷ Asu se ngiri wambo yifi ambe-ambe rando hinüngindowandiri.

Sapo se ngiri sürühoeimbi nindou kafaaro hinüngimarworu ra
hinüngindowora yifi ambe-ambe sümburindu.

²⁸ Ranimbo se yangiri aboedi nüngombo nafi ra yamundo-
wandirimboyafi.

Asu se yini mbisafani ro se-dibo nimbombo afindi hihifi-hihifi-
ndamboyahi,’

16:8-11

mehu. ²⁹ “Amongo mam-anemo asu rehi mam-anei, ro
siheimbo anihondumboanahi hoafehandüri, sihefi amao Defit
ai yifimayuwambo masamboarhuri. Asu ahandi yifi ambe
ranai haponda sihefimbo sowahi anüngo ho. ³⁰ Defit ai-ana
Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi wambo fifireandi God ai ahambo

Buk Song

hoafi yundowohüya, ‘Süngunambo sihafi sirambeahindi mam sihafi fondi semindimbohünda ahambo bogorimbondihini hinngi-ndihinimboyahi,’ mehu. ³¹ Defit ai nini-moatükun tükündifembo ra fifireandühi wataporimbo-randühiya, ‘God ai ngiri yifi ambe-ambe yifiyeimbiyei ngoafihü hinngiindir, asu ngiri yifi ambe-ambe sūmburindu,’ mehu. God ai ahandi nendambo aboedambo-fendürimbo Krai yifihündi botimariri ranahamboyu wataporimbo-marandi. ³² Sisasimboyu God ai yifihündi botimariri. Munguambo ro hoeirihu hohu ranahamboane wataporimbo-arihundi. ³³ Sisasimbo God ai sūnambe serūmündü hafu hinngiriran ahandi warihondü warani mbamarü. God ai horombo hoafimayu süngu Sisasimbo Yifiafi Aboedi masagado, raniyo asu Sisas ai sihefiwami koamafoareandi, ran-ane haponda se hoafi himboriyei asu hoeirih arihündi. ³⁴⁻³⁵ Defit ai moai sūnambe hafu Sisas ramefiyu nou, nga ai hoafiyuhü yahuya, ‘Adükari ai wandi Adükariimbo hoafiyundowohü yahuya,

“Se wandi wari hondüni nīmandifi ngafimbo

asu sihafi hürütümbi ra sihafi hoarehi hinngi-ndiheapuran se
hībadapuri-mboyafi,” mehu. *Buk Song 110:1*

³⁶ Ranimboane Israer nindou munguambo se nda nondihi fifirindihindi. God ai Sisas se nīm keimbi karihe-ndeimbifih tīkorihomondei pamarihori ranahambo Adükariimboriri asu ahandi nendambo aboedambofembo nindoumboriri kafoariri hinngimariri,” mehu. ³⁷ Pita ai rani hoafi ra wataporimbo-maranda nindou afindi ranaheimbo ngusūfoambe horimareandüra bīdifiri amuri Kraiindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-babidimbo ahamumbo dūdurīhipurūhi seiya, “Asu nini nūngu-mandihunda?” maseiamboyu. ³⁸ Asu Pita ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Munguambo mamami se sihei moaruwai hohoanimo ra hinngi-ndihi hehi simbori hohoanimo süngundihindühi Sisasindi ndürinambo hundüründeian animbo God ai sihei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbūsūmbui. Rani-süngundihindan animbo God ai siheimbo Yifiafi Aboedi dagadürümbui. ³⁹ God ai Yifiafi Aboedi saimbo hoafi firamündü masihendi ranana se, sihei nīmori asu süngudidi nīmori hondü siheimbo munguamboyo. Rani-moatükun ranana nindou munguambo God ai wand-anei yahundüreimbi aheimbo hoafiyu masihend-ane,” mehu.

⁴⁰ Pita ai amuri bīdifiri hoafi ranihi pare haya wataporimbo-marandi. Ai hūtihoafi-yupurūhi yahuya, “Se hībadihūmbo, nga nindou moaruwai hohoanimoyei-rihundeimbi rani-babidimbo moaruwaimbo-ndahimboyei.” ⁴¹ Pita hoafi wataporimbo-marandi ranai nindou afindi ranaheimbo ngusūfoambe botimareandüra hundürümeyei. Rani-simboan 3,000 nindou-yei Sisasimbo anihondümborihindeimbi horimbodidi ranihi pamareandi. ⁴² Nīmorehi nindowenih ranai ranihü Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi yamundife hoafi himboriyeih bīdifiri wandafi ranaheimbo fehendürimbohünda sesi mam sahusih Godimbo dīdībafiyahi marihündi.

Sisasimbo anihondümborihindeimbi ai mam hohoanimo süngumarihindi

⁴³ Sisasindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi warisüngu God ai hepūnifeimbi moatükun ramareanda nindou afindi ranai

yihimboyeihī ahinimarihori. ⁴⁴ Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi nindou ranai mamūhiyahī nīmareimbo mamamī ahei napo ra ahei mamūhī nahuraimayo. ⁴⁵ Ai ahei hifi asu napo ra nindou ŋgorūmbo sehindūhī ranifihīndī kakī sahūmūndī hehi kakī ra nindou napokoateyimbimbo sehi marihūndī. ⁴⁶ Munguambo si Godīndī worambe gugureahi marihūndī. Asu ai ahei worambe gugureahi nīmareimbo sahūsi rihūndūhī aheimayo napo ra nindou ŋgorūmbo ŋgusūfoambe hihifi-hihifi kapeihū sehi marihūndī. ⁴⁷ Nindou ranai munguambo si Godimbo aboed-ani sei hohoanīmoyeia asu munguambo nindou ranai aheimbo hihifi-hihifi-yahūndūrī marihūndī. Munguambo si Adūkari ai nindou bidifiri semūndūdūra asu Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi nindou ranai afīndī safī tūkūfe marandī.

3

Pita ai nindou mamī tīŋari moaruwaimbū aboedimariri

¹ Mamī nimbambeahi Pita ai Son-dibombo didibafifembohūnda Godīndī worina mahūfanī. ² Ranīyo giniri yipuri Aboedi Yipuri sei arihūnd ranikimī nindou tīŋari moaruwaimbū mamaruwa hoeimarineri. Ahandī tīŋari ra hondī ai yahurai wakirimīndī hayamboyo munguambo si giniri nafitambe ranikimī sahorimīndei hei hīnŋgirihoranī nīmarūmbo nīmorehī nindowenihī Godīndī worina heianī kakī moako-moakoyu-marandī. ³ Nindou ranai hoeireandane, Pita ai Son-dibombo Godīndī worina mahūfandamboyo kakī moakomayu. ⁴ Pita weimbo Son ai ahambo himboari parineri nimbafanimbo safaniya, “Yihoehimbo sowana himboyafi,” masafandamboyo. ⁵ Nindou ranai ahafanīmboya wambo kakī saimbo-mbayafanī yahu haya himbomayu.

⁶ Nga Pita ai hoafi-yundowohū yahuya, “Ro moai kakī sihambo saimbo sahamīndihī, nga ro sihambo mamī-moatūkunī ndahaninīmboyahī. Sisas Krai Nasaretihūndī ahandī ŋginīndīnambo botiyafo hawa hafi,” mehundo. ⁷ Ranīyu Pita ai ahandī warihondū watīŋari kīkīhiramūndū mbura botimarira nīmehūnou ahandī tīŋari asu yimīndīho ranai ŋginīramīndīwohū botīmefiyu. ⁸ Ai horipirihoei piyu nūngu mbura mahu. Ai Pita weimbo-babidimbo Godīndī worambe hu nūngu wakireandūhī hohoripi-hohoripiyu randūhī Godimbo adūkar-ani mehu. ⁹⁻¹⁰ Munguambo nindou ranai fifirihīndī sapo nindou ranaiyu Godīndī worī giniri yipuri Aboedi Yipuri sei arihūndī ranikimī nīmarūmbo kakī moako-moakoyu-marandī. Asu hapondanī hoeirihoranī nindou-mayu ranai hoahoanguhū Godimbo aboed-ani yahu hoafīmayua nindou ranai nūngure-hayamboyo ranī-moatūkunī ra tūkūmefeyo sei hehi mahepūnahīndī.

Pita ai Godīndī worambe hoafi bokamarihendi

¹¹ Nindou-mayu ranai Pita weimbo Sonimbo kīkīhirapūmūndī nūnguambe nīmorehī nindowenihī afīndī ranai hepūnahi hehi Soromonīndī yibadī sei arihūndī Godīndī worambe ranīnambo pipimayei hei. ¹² Pita ai nindou afīndī mahūsi ra hoeireandūrī haya hoafi-yundūrūhī yahuya, “Israerihūndī nindou se nīmboe hepūnehinda? Se nīmboe yīhoefimbo himboapoayei ahafandī ŋginīndī asu ai-ana mbumundī nindouwambo mbayafandī nindou

ra aboedimarineri sei hehimboa? ¹³ Abraham, Aisak, Sekop asu sihefi amoaoyei God ai ahandi ratūpuriyu-randeimbi Sisas ahambo nginindi masagado, nga se hifokoe-fimbohūnda hūrūtūmbi nindouyei warihūmarihori. Pairat ai aboedambo koarīhefīmbo hohoanīmoyuwane, asu se Pairatimbo seiya, 'Ro moai Sisasimbo aboedambo koarīhefīmbo hohoanīmoyefi,' masei. ¹⁴ Se moai aboedi sūrūhoeimbi ranahambo hohoanīmoyei, nga ahambo semūdūmbo hūndi-mayo raniyo asu yifiariyu nindou hifokoare randeimbi-mayu ra masahorimindei. ¹⁵ Se nindoumbo koadūrūmbo-koadūrūmbo yangiri nīngombo nafi semindindūri hombo-mayu ra hifokoamarihori ranahamboane wataporimbo-rīhu arihundi. ¹⁶ Sapo se nindou hoeiarihori nda se fifirihori, ro Sisasimbo anihondūmbo-arihoandi ranimboyo nindou tījari moaruwai nda aboedimefiyu. Se muṅguambo aboedi hamindi tūkūmefiyuwa hoeiarihindi ra Sisasimbo anihondūmbofe raninamboyō.

¹⁷ Amōngo-mami asu rehi-mami, ro fifirīheandi se Sisasimbo ramarihori ra moai sihei bobaagori nindou rani-babidimbo nini-moatūkuniyo ramarihindi ra fifirihindi. ¹⁸ God ai ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yasimondi sūngure hoafiyuhūya, 'Krais ai asūbusi ndemūdū haya yifindūmbui,' mehu. Raniyo asu God ai haponda anihondū ndanīsūngure hīnīngimareanda tūkūmefeyo.

¹⁹ Ranimbo-animbo se sihei ngusūfoambe hohoanimo ṅgorū sūngundihindūhi God sowana hīhīrīndahi dideiyani animbo asu sihei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbeyahuamboane. Ranimbo Adūkarī ai fi hefe nīmarimbo si ra koandihembui. ²⁰ Rawehindi animbo God ai nindou siheimbo fehefendūrimbo kafoariri hīnīngimariri Krais Sisas ra, koandīherūmbui. ²¹ Sapo horombo ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi yasimondi sūngu hoafimayu sūngu. Sisas ai sūnambe nūngu ṅgumbo God ai muṅgu-moatūkuni simbori tūkūfembo hoafimayu ranambe tūkūndūfimbui. ²² Horombo Moses yahuya, 'Nindou mami ro nahurai Godindi hoafi hoafiyorambo Adūkarī God ai seambeahindi kaboadiri hīnīngīndirūmbui. Asu muṅgu-moatūkuni ai hoafiyuweimbi ra sūngundihindi,' mehu. ²³ Nindou Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ahandi hoafi hīmboriyo sūngufekoate-aye ana, God ai hifokoandeira yifindeimboyei asu ṅgiri Israēriyei sīrambeahindindei.

²⁴ Nindou Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi Samuer nūnguambe peyo haya sinimbo ahandi wagabe ra muṅguambo mami rani hoafiyō wataporimboru homombo asu hapondanambe tūkefeyo. ²⁵ Se-ana Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamundi ahuri mam-anei. Asu God ai sihei amoaoyei mami-babidimbo hoafi fīramūdū masihendi ra siheimbo-hūndamboane. Ai sihei ape Abrahamimbo hoafiyundowohū yahuya, 'Sihaifi ahuri ranahambo sūngunambo animbo muṅguambo nindou ndani hifihū aniboadei ranaheimbo aboedi-aboedi-ndiheandūri-mboyahi,' mehu. ²⁶ Siheimbo aboedi-aboedifendūra sihei moaruwai hohoanimo hīnīngīfembohūnda God ai weaṅgurūhi ahandi ratūpuriyu-randeimbi Sisas siheimbo sowahi koamarīherū,' mehu.

Pita weimbo Son+imbo kans+ind+ himboahū papi+hoaf+marup+ri

¹ Pita ai Son-dibo n+moreh+ nindowenihimbo watapor+imbo-rinandürühi nimbafandambe, God+imbo sesi sihou-rundeimbi+yomo, ami God+ind+ wor+ hifand+rundeimbi+yomond+ bogori+yomo asu Sadyusi+yomo ai aheimbo sowah+ hafomo tüküme fundi. ² Ahamumbo ngusüfoambe moaruwai marup+ri ra sapo Krai+ind+ hoafi sowand+fani hafani-rinandeimbi ranai nindoumboya, Sisas+ind+ ngin+ind+nambo yif+hünd+ bot+indahimboyei hoafi ra yamundi-mar+neanda ran+imboyo ahafan+imbo ngusüfoambe ngin+ind+marup+ri. ³ Suda-yafe bogori nindou ranai Pita weimbo Son+imbo kik+h+rup+indümo houmbo papi+hoaf+yop+ri+imbo mehomomo. Nga asu nimb+fembo yang+ri+mayoamboyoyo sümbo papi+hoaf+yop+ri+imboane yahomo houmbo karabusambe hin+ng+marup+ri. ⁴ Pita, Son ai watapor+imbo-mar+nanda nindou afind+ ranai hoafi watapor+imbo-mar+nand+ ra himbori+yei hehi Sisas+imbo an+hondümbo-mar+hind+. Nindou ahafand+ hoafi himbori+yei hehi an+hondümbo-mar+hind+ ranana 5,000-yei.

⁵ Sūngunambo ngorü sinambo Suda-yei hifand+rundüreimbi, bogori nindou asu ahinümbi hohoan+mo yamundu-rundeimbi ai Serusarem ngoaf+hü mafandundi. ⁶ God+imbo sesi sihou-rundeimbi, Anas, Kai+afas, Son, Areksander asu munguambo God+imbo sihou-rundeimbi+yomond+ fik+m+n+ind+ ai-amboan+ ran+hü mafand+hind+. ⁷ Ai Pita weimbombo sowapündümo ahamundi himboahū hin+ng+rup+ri houmbo düdurip+ri+ri yahomoya, “Se nin+ngin+ind+namboyoyo rani+moatükun+ ra ramar+neanda?” mehomondamboyu.

⁸⁻⁹ Pitand+ fiambe Yifiafi Aboed+ ranai tüküfehüyo simbori hoaf+yupurühi yahuya, “Hifand+rundeimbi asu bogori nindou, se nindou t+ñari moaruwaimbü ranahambo aboed+ moatükun+ ramar+hoand+ ran+imboyo y+hoeh+imbo düduwefundi? Asu düdi aboed+mariri yahomomboemo y+hoeh+imbo düduwefundi? ¹⁰ Refe ana ro hohoan+moyehani munguambo se-anemo asu Sudahünd+anei nda fif+ri+ind+hind+, nindou ranai ana Sisas Nasaret+hünd+ ahand+ ndür+namboyu aboed+ tüküme fiyu. Se n+m+ keimbi kar+hendeimbi fih+ tikor+hor+m+ndei pamar+hor+, nga asu God ai yif+hünd+ bot+mariri. Nindou ndanai t+ñari moaruwaiyusi, nga Sisas+ind+ ngin+ind+nambo aboed+fi haya haponda sihei wagabe ndanüngu. ¹¹ Sisas ai ana, ‘Kambohoan+ wor+imboru-rundeimbi nindou ai ambe mehomoyosi, nga asu wor+ ngin+em+ind+imbohünda bog+mond+ kambohoan+ noumbofi tüküme fiyu.’

Buk Song

118:22

¹² Sisas+imbo yang+ri+yo hifi ndan+hü God ai nindou aboedambofembo ngin+ind+ masagado. Ahand+ sūngu an+imbo si+iri aboedambondahumboyefi asu ai yang+ri+ an+imbo nindou aboedampondeamun+mbui,” mehu.

¹³ Suda-yafe bogori nindou ranai fif+irundi Pita weimbo Son ai moai skuri-yafani, nga moan+ind+ nindou-yafani y+h+imbokoate-watapor+mayafandamboyoyo nindou ranai mahepünafundi. Ran+yo horombo Sisas bab+d+imbo hoahoangomo marundi ra ai fif+ri+marundi. ¹⁴ N+imboe sapo nindou aboed+mar+ner+ ranai ahafand+ fik+m+ manünguwamboyoyo asu ahafan+imbo nin+ ak+dou-amboan+ hoaf+koate-memo. ¹⁵ Suda-yei bogori nindou ranai hoaf+memonda Pita ai Son-dibo tüküyaf+ne

hena mahafani. Ai hafandanīyo bogorī nindou ranai nīmarīmombo ahamundīhoarī bogo sīmborī ndūwurīmefundi. ¹⁶ Ai hoafīyomondūhī yahomoya, “Nindou ndanahafaniṃbo nīnī nūnūngu-mandīhupīra? Munguambo nindou Serusarem ngoafīhündi ai fifirīhindi sapo ai hepūnīfeimbī moatūkuni ramarīneandi ra. Nga ranī wambo asu sīhīrī ngīrī dīdīmondefūhī wani mbīsefi. ¹⁷ Nga ranī hoafī ra munguambo nindoumbo goago wakīnde-amboembōhūnda yowanī mbīsefombōane. Yowanī mbīsefanī anīmbo nindoumbo Sisasīndī ndūrī ranahambo wataporīmbo-yondūrīkoate-mbeyafandamboane,” mehomō.

¹⁸ Ai asūkaiyomō mīngīyomō hūrīhaupīrī houmbo yahomopīriya, “Se yowanī Sisasīndī ndūrī ranahambo nindoumbo wataporīmbo-yondūrī asu yamundīfendūrī-rapoanī,” mehomō. ¹⁹ Nga asu Pita ai Son-dībo sīmborī hoafīyafandūhī safanīya, “Nīne-hohoanīmo God ai yīfirayū ra se tūrūboadundī. Ro sīhamundī hoafī sūngu-mandīhoyo asu Godīndī hoafī sūngu-mandīhoyo? ²⁰ Sapo ro nīne-moatūkuni hoeirīho asu hoafī hīmborīye marīhoandī ranahambo wataporīmbo-hūndambo ngīrī ro yafambe kīkīhī-ndīhoamīndehī,” mehu.

²¹ Ai moai ahafaniṃbo karabusī-fepīrīmbo nafī fifirundī, sapo nindou munguambo ai hepūnīfeimbī moatūkuni ramarīneandi ranīmbo Godīmbo adūkar-ani seihū wambo. Ranīyo Suda-yei bogorī nindou ranai Sisasīndī ndūrī ranahambo wataporīmboyo asu nindou yamundīferambo ngīnīndī hamīndī yowanī yahomō mburumbo asūkai aboedambo koamarīhaupīrī. ²² Nindou hepūnīfeimbī moatūkuni rarīneandūhī aboedīmarīnerī ranana 40 hīmbanī ngasūnde-andeimbīyu.

Anīhondūmbo-rīhindeimbīyei dīdībafīfe hoafī

²³ Suda-yafe bobaagorī ranai Pita weimbo-babīdīmbo hoafī dīdīboado-marundī. Ranīyafanī ranīhūndambo ai mamī anīhondūmbo-rīhindeimbī aheimbo-so hīhīreafīne hafanī Godīmbo sīhou-rundeimbī bogorī asu Suda-yafe bobaagorī wataporīmbo-marundī ra wataporīmbo-marīnandī. ²⁴ Sisasīmbo anīhondūmbo-rīhindeimbī nindou ranai ranī hoafī ra hīmborīyei hehī munguambo Godīmbo dīdībafīyeihī seiya, “Adūkarī serandī hīfī, sūnū, sīrīwara asu mūngu-moatūkuni ranambe engoro ra nafīmarandī. ²⁵ Horombo yīhoe fī amoao Defit sīhafī ratūpurīyu randeimbīmbo Yīfīafī Aboedīndī sūngu se hoafīyafūhī safīya,

‘Nīmboe munguambo hīfīhündī nindou ra ngīnīndayeī?

Asu nīmboe nindou ranai ngusūfo hohoanīmo-koate hoafī fīrarīhūmündī?

²⁶ Hīfīnīndī adūkarī bobaagorī nindou ranai yīfīarīmbo yahomō houmbo gugurīyafu hoafī fīrarīndūmo.

Ran-ane hīfandī-rundeimbī bobaagorī ranai

Adūkarī asu Krais nindou aboedambofembo kafoarīrī hīnīngīmarīrī

ahafaniṃbo hīfīnambo-fepīrīmbo hoafī fīrarīndūmo,’ masafī. *Buk Song 2:1-2*

²⁷ Herot, Pondius Pairat, Suda-yafe ndīfo asu Suda ai Serusarem ngoafīhū mamūhīyahi Sisas Krais sīhafī ratūpurī, ratūpurīyu-randeimbī se nindoumbo aboedambofembo kafoarīworī hīnīngīmarīworī ranahambo hoafī fīmarīhūmündī. ²⁸ Nindou

ndanai ndani-moatükunî ramarîhindi ra sîhafi yîfirî sünguyo, sapo se horombo sîhafi ngîniîndînambo hoafi fîrandîfûhî ndani-moatükunî nda tükûmbîfeyo-wamboane safi masîhawandî sünguyo. ²⁹ Asu haponda Adûkarî se yîhoefîmbo yîhîmbombîyeia sei hehi hoafi wataporîmbo-marîhündî ra hîmborîndafi. Sîhafi ratūpurîyefî-rîhundeimbi yîhoefîmbo fandîhawamunanî anîmbo yîhîmbokoate-sîhafi hoafi ra wataporîmbo-ndîhumboane. ³⁰ Asu se sîhafi warî angünûmbî nendîyei-wamî nandowandûranî aboedîndahindûhî Sisas sîhafi ratūpurîyu-randeimbi ahandî ndürî süngu hepûnîfeimbi moatükunî ratūpurîndafi.”

³¹ Ai rarîhi Godîmbo dîdîbafîyei kîkîrîhûmündianîyo, worî gugurîyahi nîmareimbîmayo ranai yabadîmarandî. Ranîyo Yîfiafi Aboedî ranai ahei fiambe tükûfehüyo yîhîmbokoate Godîndî hoafi ra wataporîmbo-marîhündî.

Sisasîmbo anîhondûmbo-rîhindeimbîyafe fehefe hohoanîmo

³² Munguambo anîhondûmbo-rîhindeimbî ranai hohoanîmo mamamberîhi hehi mamî hohoanîmo süngumarîhindi. Ranîyo asu ahei napo ra moai yîhoefî yangîr-ane sei, nga nindou mamamî ahei napo ra munguambo aheimayo. ³³ Hoafi sowandûmo homorundeimbi ai God Sisasîmbo yîfîhündî botîmarirî hoafi wataporîmbo-marundî ra ngîniîndîyo. Ranîyo asu God ai nindou ranaheimbo fehefendûrîmbo hohoanîmo-yundûrûhî afîndî aboedî-aboedî-mareandûrî. ³⁴⁻³⁵ Nindou afîndî ranambeahîndî moai mamî ai-amboanî nîni-moatükunî mbonîmboramündu. Nindou hîfî asu wor-eimbi-mayeî ranai kakîfîhî koarîhehi mburîhû kakî ra sahûmündî hei hoafi sowandûmo homorundeimbîmbo sehinda ai nindou napokoateyeimbi mbonîmbo-rîhûmündianî yimburundûrî marundî.

³⁶ Nindou mamî ahandî ndürî Sosep ranîhû manûngu asu ranîyo hoafi sowandûmo homorundeimbi ai ahambo ngorû ndürî Barnabas kamafoarûwurî. Ndürî Barnabas ranana ahandî nîmîndî ra ngusûfoambe ngîniîramîndî randeimb-ane. Asu aiana Rifai sîrambeahîndî Saiprusîhündîyu. ³⁷ Ai hîfembüyo hayamboyu hîfî ra kakîfîhî sai mbura kakî ra semündü hu hoafi sowandûmo homorundeimbîmbo masagapurî.

5

Ananias asu Safaira yîfîmayafe

¹ Nindou mamî, ahandî ndürî Ananias, ai ahandî nîmorehî Safaira-dîbo hîfî bîdîfirî nindou ngorûmbo kakîfîhîmbo masabînando. ² Ai kakî ra ahambohûnda bîdîfirî masîhenda nîmorehî ai-amboanî fîfîreandî. Nga asu bîdîfirî yangîrî semündü hu hoafi sowandûmo homorundeimbîmbo masagapurî.

³ Asu Pita ai hoafîyundowohü yahuya, “Ananias, nîmboe Satan ai sîhafi hohoanîmoambe nîmarûmbo Yîfiafi Aboedî rana-hambo wosîhoafî-randûhî kakî hîfî-hündî masowandîfî ra bîdîfirî dîbonapî-marowanda? ⁴ Se hîfî masawandî ra sîhafi hohoanîmo yangorîyo, asu kakî masowandîfî ra se nîni-moatükunî refem-boayafî ra sîhafi hohoanîmo yangîrîyo. Nga asu nîmboe se rasûngu-marowanda? Yîhoefîmbo-yopoanî wosîhoafî hoafîmayafî, nga Godîmboyo wosîhoafî hoafîmayafî.”

5-6 Pita ai hoafi mayuwa Ananaias ai hihimbori-yuhündamboyu yifi pīmayuwa akohoandi nīmori ai ahandi fi-nīmoko ra hoearīnambo hīmondīwuri sowarīndūmo homo dībonapīmarūwuri. Raniyo nindou afīndi ranai rani hoafi ra hīmboriyei hehi yihīmbomaye. ⁷ Ahandi nīmorehi ai rani-moatūkuni ramefeyo ra moai fifireandi, raniyo ngīmī awa hohayamboyowane, ai asūkai maho. ⁸ Pita ai rana-hambo dūdureandūhi yahuya, “Se hoafiyafīndīrī, hīfi-hūndi kaki masowandīfe ra ndearamboyowai?” mehuamboyo. Asu sīmbori Safaira ai hoafiyowohū yahoya, “Yīnī, ra ndearīyo,” mehoamboyo. ⁹ Asu Pita ai ahambo sīmbori hoafiyundowohū yahuya, “Se nīmboe sīhafī nindowenihī-dībo Adūkarīndi Yīfīafī ranahambo refe hoeifembo hoafi fīmarīnandīfea? Hoeiro, nindou sīhafī nindowenihambo hīfikamarūwuri ranai yipurīkīmī anīngomo. Asu sīhambo amboani ndowandūmonīnī ngomo hīfi kandunīnīmboemo,” mehuamboyo. ¹⁰ Hoafi nīngoambe Safaira ai Pitandi yirīkīmī peyo yīfīmayo. Raniyo nindou akohoandi ranai sīfomo hoeirunda yīfīmayowamboyo sowandūmo homo ahandi nindowenihandī fikīmī hīfi kamarundī. ¹¹ Raniyo Kraisīndi nendīyei asu amurī bīdīfīrī raniyei rani hoafi ra hīmboriyei hehi yihīmbomaye.

Hoafi sowandūmo homo-rundeimbī ai hepūnīfeimbī moatūkuni ramarundī

¹² Hoafi sowandūmo homo-rundeimbī ai nindouyei mbusūmo hepūnīfeimbī moatūkuni ramarundī. Raniyo anīhondūmborīhindeimbī nindou ranai Godīndi worambe Soromonīndi Yībadī sei arīhūndi ranīhū gugurīmehīndi. ¹³ Nindou bīdīfīrī ranai moai ai-babīdīmbo fandīhīndi, nga ai aheimbo ahīnīmayei. ¹⁴ Raniyo nīmorehi nindowenihī afīndi hamīndi ranai Adūkarīmbo anīhondūmborīhindeimbī, asu weangurūhī anīhondūmborīhindeimbī manīboadei ahefīhī pamarīhīndi.

¹⁵ Ranīmbo-hündamboyo nindou ranai angūnūmbī nendī fufurīhūmū-ndīndūrī hei nafī hohū fondīwamī asu hoaparī foasīhi hehi kurīmarīhīndūrī. Ai hohoanīmo-yēihīya, Pita ai ngu ngasūndeandanī hūfīhamīndīnambo ahandī hūfīhamīndīhūndī yīfīafī ranai boakīmīfoareanda sei hehi. ¹⁶ Serusarem ngoafīkīmī ngoafī adaburo ranīhündambo nindou afīndi ranai angūnūmbī asu moaruwai nendī nīmareimbī fufurīhūmū-ndīndūrī tūkūmehīndi. Raniyo nindou munjūambo ranai aboedīmehīndi.

Suda-yafe bogorī ai hoafi sowandūmo homo-rundeimbīmo yowanī mehomopurī

¹⁷ Hoafi sowandūmo homo-rundeimbī ai rani-moatūkuni ra ramarunda Godīmbo sīhou-rundeimbī ai Sadyusi-babīdīmbo ngīnīndī-memo. ¹⁸ Raniyo ahamumbo kīkīhīrīpundūmo mburumbo karabusambe hīnīngīmarupurī. ¹⁹ Nga asu nīmbokoanī Adūkarīndi sūnambeahīndi nendī ai karabus worī yipurī ra sūbūdīmarīhenda tūkūmefundī. Raniyo sūnambeahīndi nendī ranai hoafiyuhū yahuya, ²⁰ “Ngomo Godīndi worambe nīngomombo nīmorehi nindowenihīmbo sīmborī hohoanīmo ranahambo wataporīmbo-ndundūrī,” mehupurī. ²¹ Raniyo hoafi sowandūmo homo-rundeimbī ranai rani hoafi ra hīmborī-yomo houmbo Godīndi worīna sīambe hondū homo nīmorehi nindowenihīmbo yamundī-marundūrī.

Godimbo s̄hai-randeimbi ai ahandi wandafi-babi+dimbo tüküyafundühi-yomo Suda-yei kansir asu bogori hondü ahamumbo gugurife wataporimbo hoafimemo. Raniyo nindou b̄difiri hoafi sowandümo homo-rundeimbi+imbo karabus worambeahindi sepurim+indimbo koamar-houpuri. ²² Nga asu nindou ranai homo himboyomondane, hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai karabus worambe moai nimarimo. Raniyo h̄hiriyafu homo Suda-yei bogori ranahamumbo hoafimemopuri. ²³ Ai homo hoafiyomondühi yahomoya, “Karabus wori yipuri ra paru mburumbo karabus h̄fandiru-rundeimbi ai yipuri h̄fandu maningomo. Nga asu yipuri sübüdhoeü himboyefane, wori yangiri mafondaro,” mehomomo. ²⁴ Karabus wori h̄fandiru-rundeimbi-yomondi bogoriyu asu Godimbo sesi s̄hou-rundeimbi-yomo ai rani-moatükun ranahambo nününgufemboyo yahomo houmbo afindi hohoanimo-memo.

²⁵ Nindou mam ranai süni hoafiyupurühi yahuya, “Himboriyomo, nindou se karabus+marupuri ranana Godindi worambe nimorehi nindowenihimbo yamundundürühi mbaningomo,” mehu. ²⁶ Raniyo bogori-mayu ranai ratūpuri-yomo-rundeimbi sepurimündü haya homo hoafi sowandümo homo-rundeimbi ra masiwapundümo. Nga asu nindou yamundimarundüri ranaheimboya, “Yihoefimbo n̄moeinambo ndihūmunimboyei,” yahomo houmbo moai n̄ni nününgurupuri.

Hoafi sowandümo homo-rundeimbi ranai yi+hombokoate-kansir+imbo Godindi hoafi wataporimbo-marundi

²⁷ Karabus h̄fandirundeimbi nindou ranai sowapurindümo homo guguriyafu wataporimbo-marundi ranambe Suda-yei bogori-yomondi himboahü wagabe h̄ningimarupuri. Godimbo s̄hai-randeimbi ai düdureapurühi yahuya, ²⁸ “Ro s̄hamumbo nimorehi nindowenihimbo nindou ranahandi ndüri ranahambo wataporimbo yowan̄ masefi. Nga se wataporimbo marunda munguambo nindou Serusarem ngoafihü ranai s̄hamundi hoafi ra himborimayei. Rane se yihoefimboya, se-ruri nindou ranahambo h̄fokoamarüwuri yahomo houmbo papihofarimuni,” mehomondamboyu. ²⁹ Asu Pita ai hoafi sowandümo homo-rundeimbi b̄difiri-babi+dimbo ningomombo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro Godindi hoafi yangiri animbo süngundihumboyefi, nga ngiri h̄fi ndanihündambo nindou-yei hoafi ana süngundihundi. ³⁰ Se Sisasimbo n̄mi keimbi karihendeimbifihi tikoründümo parüwuri mburumbo h̄fokoamarüwuriyosi. Nga s̄hefi amoa-yei God ranai yifihündi botimariri. ³¹ God ai s̄nambe serümundi hafu ahandi warihondü warani nindou s̄hefimbo aboedambofembo bogorimboriri h̄ningirira anügu. Ahandi süngu animbo munguambo Suda ai moaruwai hohoanimo h̄ningi-ndihindühi aboedi hohoanimo süngundihinda ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbüsümbui. ³² Rani-moatükun God ai ramareandi ra hoeirihu hoahu anihondane sefi wataporimborihu arihundi. Asu Yifiafi Aboedi ai-amboani anihondane yaho arandi. Asu munguambo nindou d̄diyei Godindi hoafi süngurihinda ranaheimbo Yifiafi Aboedi sagadüri arandi,” mehu.

Gamarier ai kansir+imboya hoafi sowandümo homo-rundeimbi+imbo h̄ningirou-safindupuri mehu

³³ Pita ai rani hoafi ra hoafimayuwa Suda-yei bogori nindou ranai nginindiyomondūhi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranahamumbo hifokoefepurimbo hohoanimo-memo. ³⁴ Nga guguriyafu wataporimbo-marundi ranambe ahinūmbi hohoanimo yamunde-randeimbi nindou Farisihūndi mamī ahandi ndūri Gamarier ahambo ahiniyei rihūndeimbi manūngu. Raniyu hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranahamumbo guguriyafu wataporimbo-marundi ranambeahindi akidou tükümbeafundi mehu. ³⁵ Hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai botiyafu houmbo homondane Gamarier ai kansir ranahamumbo haofiyupurūhi yahuya, “Israer nindou se rani-moatükunī ra hohoanimondimo hoeindundūhi animbo randundi mehupuri. ³⁶ Se Tadius tükūfi manūngu ra fifirundai. Ai hoafiyuhū yahuya, ‘Ro adūkarī bogorī nindou-anahi,’ mehua 400 nindou ahambo süngumaruri. Nga ahambo gafman ai hifokoamarīwura ahambo süngururū-rundeimbi ai fefondūhi ahamundi ratūpuri ra hinīngimarundi. ³⁷ Asūkai süngunambo gafman ai ndūri semindambe Garirihūndi nindou mamī ahandi ndūri Sudas amboani gafmani-babidi yifiarimbo nindou bidifiri masepurimūdu. Ai ahambo süngururū-rundeimbi masepurimūdu, nga ahambo hifokoamarīwuramboyo ahambo süngururū-rundeimbi ranai mafefoundi. ³⁸ Ranimboane ro haponda sihamumbo hoafehapuri, Se nindou ndanahamumbo ninī nūnūngu-fepuripoani. Rani-moatükunī ai rawarundi ra hifi ndanihūndambo nindou-yomondi ratūpurayo ana, ngiri aboedindo. ³⁹ Asu rani-moatükunī ra Godindi-mayoayo ana, se ngiri yowani mbisimo kikihi-ndūpurindūmo. Rawarundi ana, se God-babidimbo-anemo yifiar-ayomo,” mehuamboemo.

⁴⁰ Suda-yafe bogori ranai Gamarierindi hoafi süngurundūhi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi-mbo mīngiyomo hūrihoupara mahomondamboyo buburupuri mburumbo moani koarīhoupurūhi yahomoya, “Se yowani nimorehi nindowenihimbo Sisasindi ndūri ranahambo wataporimbo-yondūriipoani,” mehomopuri.

⁴¹ Raniyo hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ranai hihifi-hihifi kapeihī mahomo. Sapo God ai ahamumbo Sisasindi sünguna tīngirifo masagapuri ranimbo. ⁴² Raniyo muṅguambo si Godindi worambe asu nindou-yei worambe homo aboedi hoafi yamundi-rundūrihī nindou ranaheimboya, Sisas Krai ranana God ai ahandi nendambo aboedambo-fendūrimbo kafaariri hinīngi-marir-ani, mehomo.

6

Hoafi sowandūmo homo-rundeimbi-mbo fehefembo nindou 7 kafaaru hinīngimarupuri

¹ Rani-simboani süngurihindeimbi ranai afindi hamindi tükümehindi. Raniyo asu süngurundeimbi Grik hoafi hoafūmbi ai Aram hoafi hoafūmbi ranahamumbo nginindimarundūri. Ai yaru hoafiyomondūhi yahomoya, “Muṅguambo si sehūndi nindou sesikoateyeimbi ranaheimbo farihehindūri arihūndi, nga nimorehi kai rohūndi ranaheimbo ana moai farihehindūri rihūndi,” mehomo. ² Raniyo hoafi sowandūmo homo-rundeimbi 12 ranai muṅguambo süngurihindeimbi mborai yahomo hūrihondūri houmbo hoafiyomondūhi yahomoya, “Asu ro Godindi hoafi bokarihefe ra hinīngife hefe sesī yimbufe

ana, aboedî hamîndiyopoanî. ³ Ranîmboane wandafî mamî se siheiambeahîndî nindou 7 ndofe fifîrîfe hohoanîmo asu Yîfiáfî Aboedî ahamundî flambe nîmarîpureimbî kaboadu hîningîndüpurî. Rananîmbo sihirî ranî ratüpurî ra hîfandîmbo ahamumbo hîningîndîhu-purîmboane. ⁴ Rananîmbo asu ro nindoumbo Godîndî hoafî yamundîfe asu dîdîbafîfe ra randîhumboane,” mehomom.

⁵ Munguambo nindou ranai ranî hohoanîmo ranahambo yîfirîmayei. Ranîyo Stîfen ngînîndî anîhondümbore haya Yîfiáfî Aboedî ahandî flambe adûkarî nîmaroweimbîyu, Fîrip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas asu Nikoras Suda-yafe ndîfohündî ahei rotu süngureandeimbîyu. ⁶ Nindou ranahamumbo hoafî sowandümo homo-rundeimbî-yomondî hîmboahü hîningîmarupurî. Ranîyo ranî ratüpurî ra refembohünda kafoefe hîningîfembo ahamundîwamî warî nandu houmbo dîdîbafîmefundî. ⁷ Ranîyo Godîndî hoafî ranai munguambo hîfî hoahoangohü Serusaremîhü nindou süngurîhindeimbî ranai adûkarî tükümehindî. Ranîyo asu Godîmbo sihou-rundeimbî afîndî ranai hoafî ra hîmborîyomondühi anîhondümbom-marundî.

Suda ai Stîfenîmbo papî-hoafîmarurî

⁸ Stîfenîmbo God ai aboedî-aboedîrirühi ngînîndî masagadowa nîmorehî nindowenîhiyei mbusümo hepünîfeimbî moatükunî yare marandî. ⁹ Asu Suda-yafe rotu, moanî ratüpurambeahîndî aboedambomehindî sei arîhündî ranambeahîndî nindou bîdîfirî ranai tüküyafu Stîfen babîdîmbo hoafînambo simborî hoafî-memo. Aiana Sairini, Areksandria ngoafî asu Sisiria, Esia profens hündî-yomo. ¹⁰ Nga asu Yîfiáfî Aboedî ranai Stîfenîmbo farîherühi ahandî hoafî ranai ngînîndîyo haya ndorîhoeimbî-mayoa moai ai-babîdîmbo hoafînambo simborî-simborî-yomo.

¹¹ Ranîyomo nindou bîdîfirîrambo dîbo hütî-hütî-marüpurî ho hoafîyowohüya, “Ro hîmborîyefanî Stîfen ai Moses asu Godîmbo tîrîfoefe hoafîmayu,” yahombo. ¹² Ramehomom-ndamboyo Suda-yafe bobaagorî, ahînümbî hohoanîmo yamundou-rundeimbî asu nindou munguambo aheimbî ngusüfoambe moaruwai-marandürî. Ranîyo homo Stîfenîmbo kîkîhîründümo houmbo Suda-yafe bobaagorî-yomondî fandîfe hoafî fifîrîfe ranambe sowaründümo mahîfomo. ¹³ Ranîyo nindou bîdîfirî sowapurîndümo hîningîmarupurî tîkefehefe Stîfenîmbo wosîhoafîyuhüya, “Nindou ndanai ana Godîndî worî asu Mosesîndî ahînümbî hohoanîmo ranahambo tîrîfoefe hoafîmayu. ¹⁴ Ro hîmborîyefanî ai hoafîyuhü yahuya, ‘Sisas Nasaretîhündî ai worî nda brîboade mbunda asu Mosesîndî hohoanîmo horombo sihefîmbo masendî ra ngorü-süngundeambui,’ mehu,” mehomom. ¹⁵ Munguambo nindou hoafî fifîrîfembo gugurîmefundî ranai Stîfenîndî ngusüamboarambe hoeirundane, ahandî ngusüamboarî ranai sünambeahîndî nendî-yomondî ngusüamboarî nahuraimayo.

7

Stîfen ai kansîrîmbo hoafî bokarîmarîhendî

¹ Godîmbo sihai-randeimbî adûkarî bogorî ranai Stîfenîmbo düdurîrühî yahuya, “Ndanî-moatükunî wataporîmbo-arundî ra anîhondüyo?” mehuamboyo. ² Asu simborî Stîfen ai hoafîyuhü

yahuya, “Amongo mam-anemo asu ape mam-anemo, awi se wandi hoafi himbori-yomo. Sihefi amao Abraham ai Haran ngoafinambo hokoate Mesopotemia hifihū nūngambe Adūkarī God Nginindeimbi ranai ahambo-o tūkumefiyu. ³ Raniyo God ai hoafiyundowohū yahuya, “Sihefi hifi asu fikiminindi hinngindo hawa ngorū hifi ro nafuindahani raninambo ngafi,” mehundo. ⁴ Raniyo Abraham ai Kardia hifi hinngire haya hu Haran ngoafihū manūngu. Asu ahandi afindi ai yifimayumboyoy God ai koamaritheira haponda se aningomo ndanihū hihirifi sūni manūngu. ⁵ God ai moai Abrahamimbo hifi ra akidou-amboani kikiando. Nga Abraham ai nimorikoate-yumbe God ai hoafiyuhūya, “Hifi nda ndahaninani sihefi nimori asu ahuirhoandi ahei hifindimboe,” mehundo. ⁶ God ai Abrahamimbo ndare hoafiyundowohū yahuya, “Sihefi ahuirhoandi ranai hifikoatendei hehimbo ngorū nindou-yei hifihū ngei nimboeimboyey. Ranimbo nindou rani hifihūndi ranai 400 himbani aheimbo moani ratūpuriyei rihundeimbimbo ndhindūrihi moaruwaimbo-ndhindūrimboyey. ⁷ Nga asu sūngunambo ana nindou didiyei aheimbo moani ratūpuriyei rihundeimbimbo-arhindūri ranaheimbo tinirifo ndahandūrimboyahi. Asu sūngunambo ahei nimori ai rani hifi ra hinngindihē hehi ndūhi didei wambo ngusūfo pandhindūrimboyey. ⁸ Fihoeari kefe tirife hohoanimo ra God ai Abraham-dibo hoafi firamūndi masihendi. Raniyo sūngunambo Abraham ai ahandi nimori Aisakimbo 8 siyumbe fihoeari kari tirimarherū. Aisak amboani ahandi nimori Sekopimbo hoeari kari tirimarherū, asu Sekop amboani ahandi nimori 12 sihefi amao mamī ahamumbo ramareapuri.

⁹⁻¹⁰ Sekopindi nimori apodoho mamī-memo ranai ahamundi akidi Sosepimbo yiboaruko-rūwurūhi-yomo Isipinambo moani ratūpuriyo randeimbī nindoumbō-fembo nindou-yomondi warihūmarūwuri. Nga God ai, ai-dibofihī ahandi tinirifo ranambeahindi aboedamboomariri. God ai Sosepimbo ndorihoeimbī fifirife masagado ranimbo ahandi adūkarī bogori ranai ahinirūrihi hohoanimoyundo marandi. Ranimboyoy Isip-yafe adūkarī bogori ranai gafmani-yomondi adūkarī bogorimbomarira ahandi worambe mungu-moatūkuni engoro ra hifandimarandi.

¹¹ Raniyo sūngunambo Isip asu Kenan hifihū yahimo afindi tūkūfehū nūmbūrihūndi sesi yapatapariyohū sesiakoate-yeihī wembo afindi tūkūmefeyo. Raniyo Sekopindi nimori sihefi amao mamī ranai sesiakoate-memo. ¹² Nga asu Sekop ai Isipihū wit engoro hoafi himburiyoy haya ahandi nimori sihefi amao mamī ra weangurūhi hondū koamarihēpuri. ¹³ Asūkai hihiriyafu mahomondamboyoy Sosep ai ahandi amongo mamimbo ro Sosep-anahi mehua asu Isip-yafe adūkarī bogori ranai Sosepindi amongo mamī ra fifirimareapuri. ¹⁴ Raniyo Sosep ai ahandi afindi Sekop asu fikiminindi 75 nimorehi nindowenihī ra semindindūri Isipinambo hombohūnda nindou koamarihēpuri. ¹⁵ Raniyo Sekop ai ahandi nimori-babidimbo homo Isipihū ningomombo sihefi amao mamī ra ranihū mungu yifisafimemo. ¹⁶ Raniyo asu ahamundi finimoko ra Sekem ngoafinambo sowapurindūmo mahifomo hifi-kefepurimbohūnda. Sapo Sekem ngoafihū horombo Abraham ai Hamorindi nimori-

yomondī-mayo yifī samboefembo hifī kakīnambo pemīmayu ranambe samboefe-purīmbohūnda.

¹⁷ Horombo God ai Abraham-dībo hoafi fīramūndī masīhendī ra asu anīhondū tūkūfēhū Israerīhūndī nindou Isipīhū anīmboei ranai afīndī safī tūkūmehīndī. ¹⁸ Asūkai sūngunambo nindou mamī Sosepīmbo fīfīrīfīkoate ai adūkari bogorīmbofī tūkūfī haya Isip hīfandīmarandī. ¹⁹ Ranīyo sūngudīdī adūkari bogorī-mayu ranai sīhefī amooa mamīmbo wosīhoaforī-randūrūhī aheimbo moaruwaimbo-mareandūrī. Ranīyo ahei nīmori ra yīfīsafīmbe yeia yahuhaya moanambūhī hīnīngīfendūrīmbo hūtihoafīmarandūrī. ²⁰ Ranī-sīmboanīyo Mosesīmbo hondī ai wakīmarīmīndoa aboedī hīmbo mayua asu God ai ahambo hohoanīmo-mayundo. Ranīyo Mosesīmbo ahandī afīndandī worambe ngīmī amoamo hīfandīmarīhorī. ²¹ Asu Mosesīmbo moanambūhī masīhehoramboyo Isip-yei adūkari bogorīndī nīmōrehī nīmori ai serīmīndī haya ahandī nīmōrīmbo moanūgimarīrī. ²² Ranīyo Isipīhūndī ranai Mosesīmbo ahei mūnguambo hohoanīmo aboedī ra yamundīmarīhorī. Asu ai ngīnīndī nindouyu haya mūngu-moatūkunī ai hoafīyuhū yare marandī.

²³ Moses ai 40 hīmbanīyu haya ahandī nendī Israer aheimbo ho hoeifendūrīmbo hohoanīmo-mayu. ²⁴ Moses ai huane Isipīhūndī nindou mamī ai Israerīhūndambo moaruwaimbomarīrī. Ranīyo Israerīhūndī-mayu ranahambo hoarehīrūmūndī haya Isipīhūndī-mayu ranahambo buburūrī hīfokoamarīrī. ²⁵ Moses ai ahandī nendambo hohoanīmoyuhūya, God ai wandī warī sūngu afarīhendūrī ra fīfīrīmbrīhī-ndamboane mehu, ngā ai moai fīfīrīhīndī. ²⁶ Ngōrū sinambo asūkai huane Israerīhūndī yimbu ranai yīfīarī-mayafandamboyo kīkīfepīrīmbo mehu. Ranīyu hoafīyupīrūhī yahuya, 'Se nīmboe sīmborī buburūrī-ayafandī, ngā se-ana apodoho-anafanī,' mehupīrī. ²⁷ Ranīyu nindou ngōrū, ngōrū-dībo yīfīarī botīmāreandī ranai Mosesīmbo nīnīndīrī pirīrūhī yahundoya, 'Dūdī sīhambo yīhoe fī bogorīmbo asu nindou yīboboferambore hīnīngīmāreanīna? ²⁸ Se hamanī Isipīhūndī hīfokoamarīworī nou asu wambo hīfokoamandwandīrīyo?' mehuamboyo. ²⁹ Moses ai ranī hoafi hīmborīyu haya Isip hīfī hīnīngīre haya hu Midian hīfīhū manūngu. Ai ranīhū nūngumbo sūnguna nīndouwēnīhī nīmori yimbu kamareapīrī.

³⁰ Asu 40 hīmbanī howane sūngunambo sūnambeahīndī nendī ranai Mosesīmbo-so nīmī-wohī furīkoate-reandūhī Sainai wafukīmī nīmīwamī hai imamī ambere tūkūmefīyu. ³¹⁻³² Moses ai ranī-moatūkunī ra hoeire haya hepūnīfī afīndī hohoanīmoyuhū akīmī tūrūfoefe hoeifembo mahu. Ranīyo Adūkari ai hoafīyundowohū yahuya, 'Ro sīhafī amooa mamī, Abraham, Aisak, Sekop ahamundī God-anahī,' mehuamboyo Moses ai hīhamīndarīyuhū hoeifembo yīhīmbo mayu. ³³ Adūkari ai hoafīyundowohū yahuya, 'Sīhafī yīrī hoearī ra safurīhoe fī ngā, se hīfī haponda anīmbarī ndanana wandī yangīr-ane. ³⁴ Wandī Israer nindou ranaheimbo Isipīhū nīne moaruwai moatūkunī ramarīhīndī ra hoeirīheandī. Asu ro ahei aranī ra hīmborīya heheamboyahī Isipīyei warambeahīndī aboedambofendūrīmbo makosahī. Ranīmboane haponda Moses sīhambo asūkai Isipīnambo koandīheheanīna ngambo yafī,' mehu.

³⁵ Moses mamī ranahamboyo weangurūhi Israerihündi yimbu ai hoafi+yafinandowohūya, ‘Dūdi sihambo bogorimbo-mareanini asu hoafi himboriyohū yiboboferambo mareanina?’ masafinando. Asu mamī aiyu God ai sūnambeahindi nend nīmīwamī hai imamiambe tükūmefiyu ahandi nginindinambo ahambo bogorimbofe asu Israerimbo aboedambofembo koamaritherū. ³⁶ Moses ai Israerihündi nindou ranaheimbo Isipihündi semündündürī mahu. Ai hepūnifeimbi moatükunī Isipihū asu Hambur sirīwara ranihū rareandühī ⁴⁰ himbanī nīmīwohi furikoate-reandühī maniboadei. ³⁷ Moses mamī ranaiyu Israer nindoumbo hoafiyundürühī yahuya, ‘God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbi ro nahurai seambeahindi ndagadürimbui’ mehundürī. ³⁸ Moses mamī ranaiyu Israer-babidimbo nīmīwohi furikoate-reandühī guguriyahi mamarei. Asu ahamboyo Sainai wafuambe sūnambeahindi nendi ai hoafimayundo. Ai Godindi hoafi yangiri ningo hohoanimo sairandeimbi ra semündü haya sihefimbo masendi.

³⁹ Nga sihefi amoaο mamī ranai moai Mosesindi hoafi himboriyei. Ai ahandi hoafi sahümündi pirīhi hehi asūkai Isipinambo hombo hohoanimomayei. ⁴⁰ Ai Aronimbo hoafiyahündowohū sahündoya, ‘Moses ai yihoezimbo Isipihündi semündūmunī masūfu, nga ahambo nini-moatükuniyo tükūmefeyo ra ro moai fifirihundi. Ranimbo animbo se god mamī nafindandanī ai yihoezimbo aboedi nafi semündūmunī mbihuwoamboane,’ masei. ⁴¹ Ranīyo nindou-mayei ranai tikai god burmakau nīmorī nahurai nafirühū mburihū sesi sihehindühī warinambo hūti nafiyoweimbī tikai god ranahambo hihifi-hihifimayei. ⁴² Ranimboyo God ai aheimbo daboadi hihiri-mareandūra ai hūfīhamindi, amoaο, mupui ranahambo hohoanimomayei. Sapo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi bukambe mapeningo süngu. God yahuya,

“Israer, se nīmī wohi furikoate-reandühī ⁴⁰ himbanī manimboei
ra moai wambohūnda sesi sihehindi.

⁴³ Se ser worimbombo sahümündi mahei ra wambo-hündambo-yopoani,
nga tikai god Morek asu

Refan ranī god sisamī mupuiyo nafirühū mburihū hohoanimoyei
marihündi.

Ranimbo-hündambo animbo ndühindambo koandihe-heandürani

Babiron hifinambo ngeimboyei,”

Amos 5:25-27

mehu.

⁴⁴ Nīmī wohi furikoate-reandühī nimbøiambe worimbombo ser ra ai-babidimbo mengoro ranambeyo God ai sihefi amoaο mamimbo hoafiyu marandi. Ser raninambo worimbombo hohoanimo ra God ai Mosesimbo hoafimayu-ndowamboyo ahandi hohoanimo-mayu sünguru worimbomarundi. ⁴⁵ Asūkai süngunambo amoaο mamī ranahei nīmorī ranai ser ra sahümündi hehi Sosua-babidimbo ngorū nindou-yei hifi kosemindimbo mahei. Sihefi amoaο mamī ranai tükūmehindamboyo God ai ahei himboarühī ngorū nindou ranaheimbo hemafoareandürī. Ranīyo ser raninambo worimbörühū hinngirihinda ningo hombo adūkari bogorī Defit nünguambe tükūmefeyo. ⁴⁶ Sapo Defit, God ai ahambo hihifi-hihifiyundo-randeimbi-mayu ranai didibafihī yahuya, ‘Se yini mbisafani, ro Sekopindi God sihambo aboedi wori worimbondīha,’ mehundo. ⁴⁷ Nga

Soromoniyu Godindī worī ra worimbomarandi. ⁴⁸ Nga God Nimoamo Hondū ranai ana moai worī nindou worimbo-rundeimbi ranambe nīmaru, sapo Godindī hoafi hoafiyu-randeimbi ai hoafimayu süngu. ⁴⁹ God ai hoafiyuhū yahuya,

‘Sünü ana wandi nīmarimbo mungu-moatükni hifandimbo fond-ane, asu hifi ana wandi yitijari pūhiyo nīmarimboane.

Asu se wambohūnda nīni-moatükuni worī worimbo-mandundiyo?

Asu ro fi hefe nīmarī fondimbo ra hohoanīmoyahai?

⁵⁰ Sapo se fifiri-ndihindi ro wandi warinamboyo mungu-moatükuni ra nafimarihandi,’ *Aisaia 66:1-2*

Adükari ra mehu,” mehu.

⁵¹ Stifen ai kansirimbo hoafiyupurūhi yahuya, “Sihamundi hohoanimo ana anihondümbefekoate nindou-yei nahurai tapīhamiyomboane. Se-ana himboambekoate-yomondūhi moai Godindī hoafi himbori-yomo rundi. Ranimboane se Yifiafi Aboedindī hoafi himborikoate-ayomo sihamundi amoaomamī ramefundī nou.

⁵² Sihamundi amoa ai Godindī hoafi hoafiyomo-rundeimbi horombo hondū manijgomonda hifokoefepurimbo mehomo. Ranai horombo hondū hoafiyomondūhi yahomoya, ‘Süngunambo nindou mamī Mbumundi Hohoanimo-yurandeimbi tükündüfimbui,’ mehomo, nga sihamundi amoa ai hifokoamarūpuri. Asu se haponda ranahambo daboadi hihirundūhi hifokoamarūwuri. ⁵³ Se Mosesindī ahinūmbi hohoanimo God ai sūnambeahindī nendandī süngu masagado ra masahümündiyosi, nga se moai süngurihindi,” mehu.

Stifenimbo nīmoeinambo hifokoamarūwuri

⁵⁴ Kansiri-memo ranai rani hoafi ra himboriyomo houmbo Stifenimbo nginindirurūhi yahafi hitimarundi. ⁵⁵ Nga Yifiafi Aboedi ranai Stifenindī fiambe farifehūyo sūnambe himbomayu hafu. Raniyo ai Godindī himboa-mupuimbo-randeimbi si ra hoeireandane, asu Sisas ai ahandi warihondū warani manūngu. ⁵⁶ Asu Stifen ai hoafiyuhū yahuya, “Himboriyomo! Ro hoeirtheanda sünü ai bureandūhiyo Nindou Hondū ranai Godindī warī hondū warani manūngu,” mehu.

⁵⁷ Ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo, himbo tūhifo warinambo kikiru papiründūmo mburu pukūna hoafi karihoemo houmbo pipiyomo homo Stifenimbo kikihimaründūmo. ⁵⁸ Raniyo ngoafambeahindī moanambūhi sowaründūmo homo hifokoefimbo yahomo houmbo nīmoeinambo hūfütimaruri. Nindou horombo ahambo papi-hoafimaruri ranai ahamundi warī hoandari ngisihari hoeari ra yimündündūmo nindou mamī hoarifi ahandi ndūri Sor ahandi yirikimi kurimarundi. ⁵⁹ Stifenimbo nīmoeinambo hūfütirūwurambe didibafifihī yahuya, “Adükari Sisas, se wandi yifiafi ndowandifi,” mehu. ⁶⁰ Ai piyu yimindoho yimbunambo nīmarūmbo pukūna hoafi karihoehū yahuya, “Adükari se yowanī ahamumbo moaruwai hohoanimo ndanimbōhūnda

8

tijirifo segupuri-poani,” yahu mbura yifimayu. ¹ Stifenimbo hifokoamarūwuri ra Sor ai aboed-ane, mehu.

Sor ai Sisasimbo anihondūmbo-rihindeimbiimbo moaruwaimbo mare-andūri

Ranī-simboanī munḡuambo anihondūmbo-rīhindeimbi Serusaremihū maniboadei ranaheimbo piyei hehi moaruwaimbo marīhindūra Sudia asu Samaria-yafe hifina bukūrumaye. Nga hoafi sowandūmo homo-rundeimbi ai yangiri Serusaremihū manīngomo. ² Anihondūmbo-rundeimbi nindou bidifiri Godindī hohoanimo yangiri sūngurundeimbi ai Stifenimbo pukūnambo aranīhoafiruri mburu hifi-kamarūwuri. ³ Ranīyo asu Sor ai anihondūmbo-rīhindeimbi-yafe hohoanimo moaruwaimbo-reandūrihi hu worini-worinīyuhū worambeahindī nimorehi nindouwenihī kifi hūramūndindūri hu karabusambe hīnīngireandūri marandī.

Firip ai Sameria ngoafihū aboedi hoafi bokamarihendi

⁴ Anihondūmbo-rīhindeimbi ai munḡuambo ngoafi bukūrumaye ranihū aboedi hoafi bokarihoemo marundī. ⁵ Ranīyo asu Firip ai Sameria-yafe adūkarī ngoafina hanū Sisasimbo ai Krais-ani yahu wataporimbo-marandī. ⁶ Ranīyo asu nindou afindī ranai ahandī hoafi hīmboriyeihī hepūnifeimbi moatūkuni ramareanda hoeirihindūhi ahandī hoafi wudipoaporihī hīmborimaye. ⁷ Nindou ranahei flambe moaruwai nendī mamarondūriyosi, nga Firip ai hemafoareandūra wurūniyombo gorefoendūhi nindou ranaheimbo hīnīngimarīhindūri. Asu nindou afindī yiri warī nīmokoyeimbi tīnari moaruwaimbū ranai-amboanī aboedimaye. ⁸ Ranīyo asu nindou afindī ranai ranī ngoafihū afindī hīhifi-hīhifi-maye.

⁹⁻¹⁰ Nga nindou mamī ahandī ndūri Saimon ranī ngoafihū manūngu. Ai hīmoarokora randeimbīyu, ranīyo asu Samariahūndī ai hepūnimehindī. Saimon ai hoafiyu randūhiya, “Ro adūkar-anahe,” yahu marandamboyei, amonḡohoandī asu akohoandī munḡuambo ahandī hoafi wudipoaporihī hīmborimaye. Nindou ranai hoafīyeihī seiya, “Nindou ra nginindeimb-ani asu nginindī ra Godindī nahurai adūkar-ane,” sei marīhūndī. ¹¹ Asu Saimon ai afindimbo ngonḡoanī hoafi yare maranda hepūnahindūhi ahandī sūnguyahi marīhūndī. ¹² Nga Firip ai God nginindī hīfandarandī asu Sisas Kraisindī aboedi hoafi ra wataporimbo maranda nimorehi nindouwenihī ranai Firipindī hoafi hīmboriyeihī hundūrumaye. ¹³ Saimon amboa Godindī hoafi anihondūmbo-mareanda ahambo hundūrumarūra asu Firip-dibo manūngu. Ai hoeireandane, Firip ai hepūnifeimbi moatūkuni ramareanda, asu ai afindī hohoanimo-mayu.

¹⁴ Nga asu ranīyomo hoafi sowandūmo homo-rundeimbi Serusaremihū manīngomo ai hoafi hīmboriyomondane, Sameriahūndī ai Godindī hoafi anihondūmbo-marīhindī. Ranīyo Pita asu Son aheimbo sowana koamarī-haupira mahanifanī. ¹⁵ Ai tūkūyafine anihondūmbo-rīhindembī-maye, ranaheimbo-hūndambo Godimbo didibafi-yafineandūhi safaniya, “Sihaifi Yifiafi Aboedi aheimbo dabadūri,” masafanī. ¹⁶ Nindou ranai Sisasindī ndūrinambo yangiriyei hundūrumaye. Nga awi moai ranī simbonī Yifiafi Aboedi ai aheiwamī koso. ¹⁷ Nga asu sūngunambo hoafi sowandīfanī hafanī-rīnandeimbi ai ahafandī warī aheiwamī nandīne mburīnambo, didibafi-mefineanda, Yifiafi Aboedi ranai aheiwamī makoso.

¹⁸ Saimon ai hoeireapirane hoafi sowandīfanī hafanī-rīnandeimbi ai ahafandī warī aheiwamī manandīneanda, Yifiafi Aboedi aheiwamī makoso. Ranīyu asu Saimon ai kakī semūdū-haya,

ahafanimbo sowana hu hoafiyupirihū yahuya, ¹⁹ “Nginindi ra wambo amboa seneandiri, rananimbo asu ro-amboa wandi wari nindou ranaheiwami nandihandani, Yifiafi Aboedi aheiwami mbikoso-amboane,” mehu. ²⁰ Nga Pita ai simbori hoafiyuhū yahuya, “Rani-moatükunī God ai moani asendi ra, asu se nimboe kakinambo pemimbo hohoanimoayafa? Ranana se sihafī kaki rani bitapindo yifindamboyafi. ²¹ Se ngiri Godindi-mayo ratūpuri ndanambe keboawandi. Nimboe sapo sihafī hohoanimo ra Godindi himboahū aboediyopoani, nga moaruwai-ane. ²² Nga ranimboane se didiboadindo hohoanimondafūhi animbo, sihafī moaruwai hohoanimo randūhindo hinngindowandi. Asu se Adūkarimbo didibafindafoando rananimbo ai sihafī ngusūfoambe moaruwai hohoanimo ra amboawi mbūsūmbui. ²³ Ro fifirihendi, se-ana hohoanī afindeimbanafi asu sihafī ngusūfoambe moaruwai rani hohoanimo ran-ane nimariranimbo hifandaranini,” mehu. ²⁴ Saimon ai simbori hoafiyuhū yahuya, “Se wambo farihefembohündambo Adūkarimbo didibafī-ndafoandani animbo, asu ranani moatükunī se hoafimayafi ra ngiri tükündifeyo,” mehu.

²⁵ Asu Pita weimbo Son ai nini-moatükunī Adūkarī ai ramare-andi ra ai hoafiyafinandūri mburinambo, asūkai Serusareminambo hihiriyafine mahahūfanī. Nafinambo hahūfandūhi, Samaria-yafehi munjua ngoafi adaburo ranaheimbo Adūkarindi hoafi ra bokamariheneandūri.

Firip ai Itiopia-hündambo aboedi hoafi bokamarihendi

²⁶ Sünambeahindi nendi mamī ai Firipimbo Serusaremihū hoafiyuhū yahuya “Botiyafo, gebū Gasa ngoafinambo nindou ngoafi nangokoateyo nafi gadihi,” mehu. ²⁷ Raniyu asu Firip ai botifi yaha hanūhi rani nafihū Itiopiahündi mamī hoeimariri. Nindou ra Itiopia-yafe adūkarī bogori nimorehi Kandas ahandi kaki hifandirandeimbi bogoriyu. Nindou ranai timoefi kariwurimb-ani. Ai rotumbo-hündambo Serusareminambo mahafu. ²⁸ Asūkai ahandi karisambe ngoafina hihirifi mahu. Karisambe huhū Aisaia Godindi hoafi hoafiyu randeimbi ai bukambe sürü papimarandi ra nafina hūbudūmara hu. ²⁹ Raniyo Yifiafi Aboedi ai Firipimbo hoafiyohū yahoya, “Akimi ngafi karisi-kimi nimbafi,” meho.

³⁰ Raniyu Firip ai pipiyu hu, karisi fikimi-fiyuane, nindou ranai buk Aisaia sürü papimarandi ra ritimimaranda himboriyu haya dūdufihī yahuya, “Hoafi se ritimimarandi ra awi fifirohawambo wamboyafi?” mehuamboyu. ³¹ Asu ai simbori hoafiyuhū yahuya, “Nindou wambo hoafi ranahandi nimindi fifirife hoafikoate-ayu ana, ro ngiri aboedi fifirindiheandi. Nga se mborai sihūfi, fareafu, ro-dibo karisambe nīmandembo,” mehundo.

³² Nindou buk hoeimareandi ranai ndare hoafiyohū yahoya, “Ahambo sipsip hifokoefembo sowandūmo ahomo nahuraiyo sowarūdūmo mahomo.

Sipsip wei ninendi tūpuri-hehindani, heikoate-ayo nou nindou nda moai simbori yafambe fare hoafiyu.

³³ Ai ahambo amoani-ngeimbi moatükunī rarihindūhi moai didiboadorihori papi-hoafirihori.

Hifi ndanihū hifokoa-marūwura ai nīmorikoate yifimayu,

ranimboane ahandi nīmori nīngo-koateaye, meho. *Aisaia 53:7-8*

³⁴ Kaki hifandi ra randeimbi ranai Firipi mbo dūdūfindowohū yahuya, “Hoafindafindiri, Godindi hoafi hoafimbi ra dabui hoafimayu? Ahandi fimboyu, asu nindou ngorūmboyu?” mehuamboyo. ³⁵ Raniyo asu Firip ai ahambo Aisaia indi buk ranihū piyu hayambo, Sisasindi aboedi hoafi ra yamundi mariri.

³⁶⁻³⁷ Ai nafisūngu hanifani, himoni tükūmefineandi. Nindou kaki hifanda randeimbi ranai hoafiyuhū yahuya, “Hoeiro, hoe apuiaro ra, nga wambo hundürüyondiri mbo ra moai nini moatükuni gureandiri,” mehu. ³⁸ Nindou ranai karis ngi ngini mareanda maningo. Raniyafani hanifani himoni kosi foene Firip ai ahambo hundürumariri. ³⁹ Hoe hini ngirine hena hahūfandane, Adūkarindi Yifafi ai Firipi mbo nīmai serimindi maho. Nindou kaki hifanda randeimbi ranai Firipi mbo moai asūkai hoeiriri, nga nindou ranai ahandi nafisūngu hihif-hihifi-kameihi mahu. ⁴⁰ Firip ai Asdot ngoafihū tükūfi haya Sisasindi aboedi hoafi wataporimbora hūfumbo Sisaria ngoafihū tükūmefiyu.

9

Sor ai Sisasimbo anihondūmbo-mariri

¹⁻² Rani-simboani Sor ai Adūkarimbo sünguri horeimbi mbo hifokoako-foefendūrimbo hoafi, hoafiyumarandi. Raniyu asu Godimbo sesi shai-randeimbi bogori adūkarī sowahi hu, hoafiyundūhi yahuya, “Damaskus ngoafihū Suda-yei rotu worambe fandhi arihūndi ranaheimbo pas papinda koandihawandi. Pas ranambe hoafindafūhi animboya, ‘Sor ai nindowenihiyu nīmorehiyo Sisasindi nafi süngurihindeimbi ranaheimbo hoeiareandūri ana, watiŋari hūputūpu-ndihendūri ndemündündūri Serusaremina ngumbui,’ mbisafi,” mehu. ³ Raniyo asu Sor ai pas ra semündū hu Damaskus ngoafikimi tükūfiyuane, nīmehūnou sūnambeahindi wabürüsi nahurai ahandi fihī sūmafoareandi. ⁴ Sor ai hifini piyu yangurimbo himboriyuwane, hoafi mami hoafiyondowohū yahoya, “Sor, Sor, nīmboeafi se wambo moaruwaimbo arowandiri?” mehondo. ⁵ Raniyu asu ai simbori hoafiyuhū yahuya, “Adūkarī, Se didiyafa?” mehuamboyo hoafi ranai simbori hoafiyondowohū yahoya, “Ro Sisas-anahi, se wambo moaruwaimbo arowandiri. ⁶ Se botiyafo, hawa adūkarī ngoafinambo ngafi. Ranihū nindou mami ai se nini moatükuniyo refembo ra hoafindūninimbui,” mehu.

⁷ Sor-babidi nindou mahomo, ranai hoafikoate homo maningomo. Hoafi ra himboriyomo, nga asu nindou fi ra moai hoeirūwuri. ⁸ Raniyo Sor ai botifi himboari bīrihoei himbomayu, nga asu moai nini moatükuni hoeireandi. Raniyo asu nindou ai-babidimbo mahomo ranai Damaskusnambo wamburūndumo mahomo. ⁹ Asu ngimi sihi ahandi himboari ranai rahurai yangiri maningo howa moai sesi sesi, hoe sūmūndi randi.

¹⁰ Sisasimbo süngureandeimbi nindou mami Damaskusi hū manūngu ra, ahandi ndūri Ananaias. Ai rani poani moatükuni yafogoadnambo nahurai hoeireandane, Adūkarī ai hoafiyuhū yahuya, “Ananaias,” mehuamboyo. Ananaias ai yahuya, “Adūkarī, ro-ana ndanīmboahi nda,” mehu. ¹¹ Adūkarī yahuya “Botiyafo hawa, Nafi Mbumundi aho rasūngu ngafi Sudasindi worambe se Tarsusi hūndi nindou mami

hoeindīworīmboyafi, ahandī ndūrī Sor. Ai dīdībafiyuhū mba-marū. ¹² Sor ai yafogoadīnambo nahurai ranīpoanīmbo moatūkunī ranambe hoeireandane, nindou mamī ahandī ndūrī Ananaias ai ahandī hīmboarī bīrīmbohoyuwambo yahu haya worambe kefuai nindou ranahandīwamī warī manandeandī,” mehu. ¹³ Nga Ananaias ai sīmborī hoafiyuhū yahuya, “Adūkari, nindou afīndī ai Sorīmbohūnda wambo hoafīmehūndīrī. Sīhafi nindou Serusaremihūndī ranaheimbo moaruwaimbo mareandūrī, ranahambo. ¹⁴ Godīmbo sesī sīhou-rundeimbī bogorī ai ahambo kamafoarūwuri, ai nindou afīndī ndanīhū sīhafi ndūrīmbo hohoanīmoyeihi dīdībafī-yahūnīnī arīhūndī ranaheimbo karabusī-fendūrīmbohūnda,” mehu. ¹⁵ Nga Adūkari ai Ananaiasīmbo hoafiyunduhū yahuya, “Se ngafi. Nindou ra wandī ratūpuriyū-randeimb-ani. Suda-yafe ndīfo, nindou adūkari bogorī, asu Suda, ranaheimbo sowana hombo, ai wandī ndūrī fīfīrīfembbohūnda kamafoarīhin-ani. ¹⁶ Munguambo tīnīrīfo wambbohūnda ahambo tūkūndīfemboe ra ro ahambo nafuindaha-ndomboyahi,” mehu.

¹⁷ Ranīyū asu Ananaias ai hu, worambe kefuai, Sorīndī wamī ahandī warī nande haya hoafiyundūhī yahuya, “Wandafi Sor, Adūkari Sisas nafīnī sīhambo sowahī tūkūmefiyū ranai wambo koamarīhendīra makosahane se asūkai wudīpoapofe hīmboariyo asu Yīfīafi Aboedī sīhafi fiambe tūkūfembbohūnda,” mehu. ¹⁸ Ranīyo asu hīmboarīhū kinī yapurī nahurai foare mapaiaro ranai nīmai foarīhoai pīrimayowamboyū asu wudīpoapore hīmboari-mayū. Ai botīfi mamaruwamboyō ahambo hīmonī hundūrūmarūrī. ¹⁹ Asu sūngunambo Sor ai sesī sesūhīyū, ahandī fī ra ngīnīmarīmīndo. Ai Damaskusīhū yahunūmbī si Sisasīmbo sūngururū-rundeimbī-babīdī manūngu.

Sor ai aboedī hoafi Damaskusīhū hoafīmayū

²⁰ Ai nīmehūnou Suda-yafe rotu worambe hoahoangu waīkīre randūhī yahuya, “Sisas ra Godīndī nīmor-ani,” yahu marandī. ²¹ Ahandī hoafi hīmborīyeihī, hepūnahi hehi, hoafīyeihī seiya, “Nindou ndanīmbaiyū Serusaremihū nindou afīndī Sisasīndī ndūrīna dīdībafīyei arīhūndī, ranaheimbo moaruwaimbo-rendūrī marandī? Ranīyo horombo ndanīhū Sisasīmbo sūngurīhorī-rīhūndeimbīmbo watīnārī hūputūpuhefe semīndī Godīmbo sesī sīhou-rundeimbī bogorī sowana hombo hohoanīmo-mayū ranīmbeyū?” masei. ²² Sorīndī hoafi ngīnīndī ho-hombo adūkari tūkūmefeyo. Asu ai Sudahūndī Damaskus ngoafīhū anīboadei ranī-babīdī wataporī-mayua ahei ho-hoanīmoambe seiya nīnīhoafīyo anīhondayo masei. Ranīyo asu ai anīhondūmbo hamīndī aheimbo nafuiyundūrūhī yahuya, Sisas ra Nindou God ai nindou aboedambo-fendūrīmbo kamafoarir-ani mehu.*

Sudahūndī Sorīmbo yīboaruko-marīhora mafīfoendī

²³ Afīndī siyō-hayamboyō, Suda ai hoafi fīrūndūmo sīhou hou hoafīyomondūhī yahomoya, “Sīhīrī Sorīmbo hīfokoa-ndīhurīmboane,” mehomo. ²⁴ Nga asu ranī hoafi ra Sor ai hīmborīmayū. Ranīyo asu nīmbi-nīmbi si Suda ai ngoafi adūkari nīmoei ginīrī yipurīkīmī Sorīmbo hīfokoeffīmbo-hūndambo sīrīfoaru nīmarīmo marundī. ²⁵ Nga nīmboambo ahambo sūngururū-rundeimbī

* 9:22: Suda-yafe hoafīnambo nindou ra ahandī ndūrī Mesaia-ani.

ai arambe sandūwurū hou gin+ri nafi+tambe nafi masafoarūwurū hanimo.

Sor ai Serusaremihū manūngu
(Ratūpuri 4:26)

²⁶ Sor ai Serusarem+nambo hu Adūkar+imbo sūngururū-rundeimbi babidifembo mehu. Nga asu ai ahambo yih+mborurūhi, ai-ana Sisas+imbo sūnguriri randeimbi+yupoani mehomō. ²⁷ Nga asu Barnabas ai fifireapuri ai Sor+imbo yih+mbomemonda asu ai Sor+imbo serūmūdū haya God+ndi hoafi sowandūmo homo-rundeimbi sowana hu ahamumbo hoafi+yupurūhi yahuya, Sor ai Damasakus+na nafi huh+ Adūkar+imbo hoeimarira ai ahambo hoafi+mayundo. Asu Damasikus+ihū Sor ai yih+mbokoate Sisas+ndi hoafi bokar+mar+hendi, mehu. ²⁸ Raniyo asu Sor ai sūngururū-rundeimbi-babidi nūngumbo Serusaremihū munguambo hoahoangu wakireandūhi yih+mbokoate Sisas+ndi hoafi bokar+hendūri marandi. ²⁹ Suda Grik hoafi fifirundeimbi ai Sor-babidi simbori hoafi, simbori hoafi+yomo marundi. Raniyo ahambo hifokoeffimbo-hūndambo nini-sūngund+huri, nini-siŋgund+huri-memo. ³⁰ Raniyo asu sūngunambo Sisas+imbo anihondūmbo-rundeimbi ai ra fifiru mburūmbo asu ahambo sowarūdūmo hanimo Sisaria ngoaf+ihū koamar+ihawura Tarsus+nambo mahu.

³¹ Raniyo asu munguambo anihondūmbo-r+hindeimbi Sudia, Gariri, Sameria-yafeambe man+imboei, ranai aboedi man+boadei. Adūkar+imbo ahin+yei-ane, Yifiafi Aboedi aheimbo ngin+mara-m+nd+ndūra asu nindou af+ndi Sisas+imbo anihondūmbo-r+hindūhi aboedi mamambeyahi man+boadei.

Pita ai Ainas+imbo aboedi+mariri

³² Pita ai mungua ngoafi hoahoanguhū ngorū-simboani God+ndi nendi Ridahū amarei ranaheimbo sowana ndūfosimbo mahu. ³³ Ranihū ai nindou mam+ ahandi ndūri Ainas hoeimariri. Ai yiri war+ nimokoyu haya 8 himban+yu worambe yangiri mamaru. ³⁴ Pita ai ahambo hoafi+yundūhi yahuya, “Ainas, hapoana Sisas Kraisi ai sihambo aboedareanini. Botiyafo, sihaf+ fondi di+boadiro,” mehundoa nimehūnou botimefiyu. ³⁵ Ridahūndi nindou-yei asu Seron+hūndi-yei ai hoeir+hora mayoa ai Adūkar+imbo anihondūmbo-mar+hori.

Pita ai Tabitambo bot+mareandi

³⁶ Sopa ngoaf+ihū sūngureandeimbi mam+ ra ahandi ndūri Tabita-ane. Griki-yafe hoaf+nambo ana, Dokas. Nimorehi ra ahandi hohoan+mo aboediyo haya ai nindou napokoate-yeimbi+imbo far+hendūri marandi. ³⁷ Rani-simboani ai aŋgūnūmboyo mbura moaruwaimayo. Raniyo ahandi yifin+moko ra hundūrihū mbur+hūmbo, nimoamo yibad+wami manand+hindi. ³⁸ Rida ra Sopa ngoaf+ikim-ane. Asu Pita ai Rida ngoaf+ihū nimarwane, Sopahūndi sūnguri+hindeimbi ai himbor+yei hehi nindou yimbu ahambo sowana koamar+hehip+ra mahafani. Asu ai ahambo hoafi+yaf+nandowohū safaniya, “Mborai, nimai ro-babidi ngefombo,” masaf+nando-amboyu.

³⁹ Pita ai bot+fi haya, ai-babid+imbo homo tüküyafu hou ahambo nimoamo yibad+nambo sowarūdūmo mahafomo. Asu ranihū nimorehi kaisahoabedi ai hei, Pitand+ikimi niboadeimbo Dokas+imbo hohoan+moyeihi aran+yeihei seiya, “Hoandar+ hoeari asu bidif+ri

hoeari ro gudarihundi nda Dokas yangiri niŋgombo nafimarandane,” sei hehi ahambo nafuimaye. ⁴⁰ Asu Pita ai munguambo nindou hihaifafoa-reandura weindani maheiya, yiri yimbu pusire nimarumbo, Godimbo didibafifi mbura asu hihirifih yahuya, “Tabita, se botiyafo,” mehundo. Raniyo asu nimorehi ranai himboari birihoi, Pitambo hoeirera mayowa, asu botife mamaro. ⁴¹ Raniyu asu Pita ai wambuamundi nungumbo anihondumbo-rihindeimbi asu nimorehi kaisahoabedimbo hoafimayua kamefoehinda ai Dokas nafuimenduri. ⁴² Pita ai Dokasimbo yifihundi botimareandi hoafi ra Sopa ngoafi mungu ho mengorowa, nindou afindi ranai himboriyei hehi, Adukarimbo anihondumbo-marihori. ⁴³ Raniyo Pita ai Sopahu afindi si manungu. Nindou mam burmakau hoeari nafira randeimbi Saimon ra-dibo manungu.

10

Pita ai Korniriusimbo Godindi hoafi hoafimeindo

¹ Suda-yafe ndifo nindou mam adukari ngoaf Sisariahü manungu, ahandi nduri Kornirius. Ai Romi-yafe ami ranambe 100 ami Itari sei arihundi ra hifandapuri randeimb-ani. ² Ai Godimbo hoanimo pariri randeimbiyu haya asu ahandi fikiminindi babidi Godimbo ahiniyei rihundeimb-anei. Asu Suda ai napo mbonimbo-marihumundia ahandimayo kaki adukari sagaduri randuhi asu Godimbo munguambo si didibafifi marandi. ³ Nimbambe safi yafogoadinambo nahurai hoeireandane, Godindi nendi mam ahambo sowahi kusü hoafiyunduhi yahuya “Kornirius,” mehu. ⁴ Asu Kornirius ai ahambo yihimboyuhü himboa pariruhü hoafiyunduhü yahuya, “Adukari, se ninimboeafa?” mehuamboyu. Asu Godindi nendi ai simbori yahuya, “God ai sihafi didibafiyafo marandi ra himboriyumboani. Asu ai hoeireandi se nindou afindi napo mbonimbo rihumundeimbimbo farihawanduri marandi ranahambo-bohunda God ai sihambo hohoanimo-yumboani. ⁵ Haponda se nindou bidifiri Sopa-nambo koandihawapuri nindou ahandi nduri Saimonimboyu Pitamboyu randeimbi-mayu ranahambo fihimundi sinimbohunda. ⁶ Ai nduri mbofo Saimon burmakau hoeari nafira randeimbi-dibo manungu. Ahandi wori ra siriwara hoekimi mafondaro,” mehu. ⁷ Godindi nendi Korniriusimbo hoafimeindo ra huane asu Kornirius ai ahandi ratupuriyafani rinandeimbi asu ami mamiyu ranahamumbo mborai mehupuri. Ami ra Godimbo hohoanimo pariri randeimbiyu haya asu Korniriusimbo faritheru randeimbiyu. ⁸ Asu Kornirius ai mungu-moatukuni tukumefeyo ranahambo ndore waporimbo-rapuri mbura Sopanambo koamarihapura mahomo.

Pita ai ranipoanimbo moatukuni hoeimareandi

⁹ Ngoru sina ai homo Sopa ngoafi tebunan tukuyafundane, hufunimbo Pita ai Godimbo didibafi-fembohunda wori bogimondiwami mahafu. ¹⁰ Raniyo asu Pita ai wembomboyuhü sesi sesimbo hohoanimomayu. Nga awi sesi didiboadombarihinou ranipoanimbo moatukuni yafogoadinambo nahurai Pitambo tukumefeyoa hoeimareandi. ¹¹ Ai hoeireandane, sunu subudihoeihi, asu nini-moatukunimbai hoeari adukari yimbuyimbu himborumbi nahurai hifinambomare koso. ¹² Mungua mamikarambo yimbuyimbu

tɪŋarũmbɪ nɪnɪhondɪ asu wako, amoasɪrɪ ai hɪfɪsũŋgu hahabodei, asu ndu ai nɪmoamo botɪrɪhehi arihũndɪ ranambe nɪnoumayo. ¹³ Asu yafambe mamɪ Pitambo hoafɪyohũ yahoya, “Pita, se botɪyafo, nɪnɪhondɪ hɪfokoaro, mando, sowasɪfɪ,” meho. ¹⁴ Pita ai sɪmborɪ hoafɪyundowohũ yahuya, “Adũkarɪ, ro sesɪ Sudambo ai moaruwai-ane sei arihũndɪ ra ŋgɪrɪ dagadɪhɪ,” mehu. ¹⁵ Asu yafambe ranai asũkaiyo yimbumbo hoafɪyohũ yahoya, “Nɪnɪ-moatũkunɪyo God ‘aboed-ane’ mehu ra, se ŋgɪrɪ ‘moaruwai-ane’ mbɪsafɪ,” meho. ¹⁶ Yafambe ra ŋgɪmɪmbo yare hoafɪmendowa, asu ranɪ-moatũkunɪ ra nɪmehũnou sũnambe asũkai hɪhɪrɪfe mahafo.

¹⁷ Asu Pita ai ranɪpoanɪmbo moatũkunɪ ahandɪ nɪmɪndɪ rana-hambo hohoanɪmoyuane, nindou Kornirius koamarɪhepurɪ ranai sɪnɪmo tũkũyafu hou asu Saimonɪndɪ worɪ ranahambo dũduyafu hou homo, ahandɪ ginɪrɪ yipurɪkɪmɪ manɪŋgomo. ¹⁸ Asu ai mɪŋgɪyomo dũduyafundũhɪ yahomoya, “Saimonɪmboyu Pitamboyu randeimbɪ ranai nũŋguwai wanɪyo?” mehomo. ¹⁹ Pita ai yafogoadɪnambo nahurai hoeimareandɪ ranahambo hohoanɪmoyuhũ nũŋguwane, Yɪfiatɪ Aboedɪ ai hoafɪyohũ yahoya, “Se hɪmborɪyafɪ. Nindou ŋgɪmɪ ai sɪhambo kokoarunɪnɪ. ²⁰ Se botɪyafo hawa, hanɪfɪ hɪfɪnɪ yibadɪnambo asu se ŋgɪrɪ ai-babɪdɪ ŋgafɪhũ afɪndɪ hohoanɪmondafɪ. Nɔa ranana ro koamarɪheheapura masɪnɪmo-ane,” meho.

²¹ Pita ai ranahamumbo sowana hanũ hoafɪyupurũhɪ yahuya, “Se wamboemo kokomarũndɪrɪ, nɔa ro-ana nda. Nɪmboemo se masɪnɪmo-a?” mehuamboemo. ²² Asu ai hoafɪyomondũhɪ yahomoya, “Godɪndɪ sũnambeahɪndɪ nendɪ ami bogorɪ Korniriusɪmbo hoafɪmeindoa ai koamarɪhemuna masɪnefɪ sɪhambo hoafɪyowanɪ se ahandɪ worɪna hɪfombohũnda. Ai mbumund-ani asu Godɪmbo ahɪnɪyuhũ ndore hohoanɪmoyumb-ani. Munɔua Suda ai ‘Aboedɪ hohoanɪmoeimb-ani’ sei marɪhũndɪ. Godɪndɪ sũnambeahɪndɪ nendɪ ai ahambo hoafɪyundowohũ yahuya ‘Se Pitandɪ hoafɪ hɪmborɪmbohũnda ahambo hoafɪndafɪ koaboadɪ-wandũhɪ anɪmboya, “Wandɪ worɪna dɪdɪfɪ,” mbɪsafɪ,” mehu.” ²³ Pita ai ahamumbo hoafɪyupurũhɪ yahuya “Se sɪnɪmo mamɪ nɪmbɪ ro-dɪbo apoefo,” mehuamboyo. Apomo mburu asu siambe ai botɪfɪ napoamũndɪ haya mahomonda asu Sopahũndɪ Sisasɪmbo sũŋgururũ-rundeimbɪ bɪdɪfɪrɪ ai Pita-babɪdɪ mahomo.

Pita ai Korniriusɪndɪ worɪna mahu

²⁴ Nɔgorũ sihɪ ai homo Sisariahũ tũkũmefundɪ. Asu Kornirius ai ranɪhũ ahamumbo hɪfandapurɪ mamaru. Ai ahandɪ mamɪsɪrɪ, asu ŋgunindɪ ranaheimbo hoafɪmayundũra ahandɪ worambe Pitandɪ hoafɪ hɪmborɪmbohũnda gugurɪyahi mamarei. ²⁵ Pita ai hu worambe kefuai Korniriusɪndɪ hɪmboahũ tũkũfiyuane Kornirius ai ahambo adũkar-ani yahu haya ahandɪ yirɪkɪmɪ piyu mamaru. ²⁶ Nɔa asu Pita ai ahambo hoafɪyundowohũ yahuya, “Se botɪyafo. Ro-amboa nindou se nahurai-anaɪ,” mehu. ²⁷ Pita ai Kornirius-dɪbo wataporɪyu hu kefuai, asu nindou afɪndɪ fanda mɛŋgoro ra hoeimareandɪ.

²⁸ Asu Pita ai yare hoafɪyundũrũhɪ yahuya, “Se sɪheihoarɪ fɪfɪrɪhindɪ ro yɪhoefɪ ndɪfo-babɪdɪ nɪmarɪpoanɪ asu ahei worambe kefoefepoanɪ sei arihũndɪ. Nɔa God ai wambo nafuimayu, ro ŋgɪrɪ nindou mamɪ moaruwai-ani mbɪsahɪ. ²⁹ Ranɪmboanahɪ asu ro moai sɪmborɪ hoafɪ kɪkɪhɪrɪheandɪ wambo ndanɪhũ sɪnɪmbo hoafɪmemo ra. Asu haponda

sīheimbo dūduweheandi, nīmboyei se wambo sīnīmbo hoafīmayeia?" mahuamboyu.

³⁰ Asu Kornirius ai hoafiyuhū yahuya, "Ranīhündi ro wandi worambe nīmbambe safi Godīmbo dīdībafi-yaheandane, asu nīmehūnou sūnambeahīndi nendi mamī ai wandi hīmboarūhī hīmboarambe forīhoeimbī hoeari gūde haya manūngu." ³¹ Asu ai hoafiyuhū yahuya, 'Kornirius, God ai se dīdībafīyafo marandi ra hīmbori-yumboani. Asu se napo mbonīmbo-rīhūmūndi-mbīmbo kaki napo sabadūri arandi ra fīfīreamboani. ³² Ranīmboane asu se sīhafi nindou bīdīfīri koandīhawapura Sopa-nambo ngomo Saimon Pitambo hoafīndīmondowa mbūsūfuwamboane. Saimon ai ahandi ndūrīmboafō Saimon-dībo-ani anūngu. Ngorū Saimon ai burmakau hoeari nafira randeimb-ani. Ahandi wori ra sīrīwara hoekīm-ane afondaro,' mehu. ³³ Ranīmboyu asu sīhambo sowana nindou bīdīfīri nīmehūnou koamarīheheapuri. Asu se aboedi hamīndīyo ndanīhū masīfomo. Asu haponda munguambo ro sūhifi ndanīhū Godīndi hīmboarūhī anīboadefi. Munguambo hoafi Adūkarī ai sīhambo hoafīmayu ra se hoafīyowanī ro hīmborīmbo asefi," mehu.

Pita ai Korniriusīndi worambe hoafi bokamarīhendi

³⁴ Asu Pita ai hoafiyuhū yahuya, "Haponda ro wudīpoaporīhe fīfīrīhea-mboanahī nindou mungua Godīndi hīmboahū sīsīmogodī yangīr-anefti. ³⁵ God ai munguambo nindou ahambo ahīnīyeihī ahandi hohoanīmo sūngurīhinda ranaheimbo hohoanīmoyundūri arandi. ³⁶ God ai Israer yīhoeīmbo aboedi hoafi koamarīhendi ra se fīfīrīhīndi. Hoafi ra rahurai-ane, 'Sisas Krai ai munguambo nindou ahei Adūkar-ani asu ai sīhefīmbo God-babīdīmbo mamūhī-mareamunī.' ³⁷ Horombo Sudia-yafeambe munguambo nīnī-moatūkuniyo tūkūmefeyo ra se fīfīrīhīmboanei. Horombo Son ai Garirihū boatei nindou hundūrīmbo hoafīmayu. ³⁸ Se Sisas Nasaretīhündi ra fīfīrīhorī God ai Yīfīafi Aboedi ngīnīndi kameihī masagado. Ai hoahoangu wakīreandūhī nindou farīhendūrūhī mungua Satanīndi ngīnīndi hoarehī manīmboei ranaheimbo aboedambo-mareandūri sapo God ai-dībo nūngumbo wambo. ³⁹ Suda-yafe hīfambe asu Serusaremīhū mungu-moatūkunī ramareandi ra hoeirīhu hohu anīhond-ane sefi arīhündi. Nga Suda ai ahambo Serusaremīhū nīmī keimbī karīhendeimbīfīhī parūwuri hou hīfokoamarūwuri. ⁴⁰ Nga ngīmī siyo haya God ai ahambo botīmarira nindou hīmboahū weindahī tūkūmefiyu. ⁴¹ Nindou mungua moai ahambo hoeirīhorī, nga wani. Nga yīhoeīmbo horombo God ranahambo hoeife hefe hoafīmbohūndambo kafaore hīnīngī-mareamunī ro yangīrī hoeimarīhuri. God ahambo yīfīhündi botīmarirī asu ro ai-babīdī sesī sahusifi, hoe sīmīndefī marīhündi. ⁴² Asu ai yīhoeīmbo hoafiyuhū yahuya, 'Nindou munguambo se aboedi hoafi bokarīndīhoemo-ndūhī anīhondūmbo hoafīndomondūhī anīmboya, "God ai ahambo nindou yangīrī nīboadeimbī asu yīfīyeimbī aheimbo refe yībobofembōhūnda kamafoarir-ani," mbīsīmo,' mehu. ⁴³ Horombo mungua Godīndi hoafi hoafīyomo-rundeimbī ahambohūndambo yaru hoafīyomondūhī yahomoya, 'Mungua ahambo anīhondūmbo-ndīhoranī ahandi ngīnīndīna ranaheimbo God ai ahei

moaruwai hohoanimo ra gogorindihe-ndürimbui,' mehomoma," Pita ramehu.

God ai ahandi Yifiafi Aboedi Suda-yafe ndifoambo koamarihenda masahümündi

⁴⁴ Pita ai hoafiyuambe Yifiafi Aboedi ai nindou munguambo hoafi himborimayei ranaheiwami makoso. ⁴⁵ Sudahündi anihondümborundeimbi Pita-babidi masifomo ai hepünafu hou yahomoya, "God ai ahandi Yifiafi Aboedi Suda sihefi ndifoambo amboani masagaduri," mehomoma. ⁴⁶ Suda-yafe ndifo ai ranipoanimbo ranipoanimbo hoafina wataporiyehü 'God ai aboed-ani' masei ra himborimemo. ⁴⁷ Asu Pita ai hoafiyuhü yahuya, "Aheimbo himoni hundürümbo nindou didai yowani mambüsindura. Ai Yifiafi Aboedi masahümündi sihiri masahumindexi nahurai-ane," mehu. ⁴⁸ Asu ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, "Sisasindi ndürinambo siheimbo hundüründürimboemo," mehu. Asu ai Pitambo hoafiyahündowohü seiya, "Se ro-babidi yahunümbimbo nimbafi," masei.

11

Pita ai Serusaremihi anihondümborundeimbi ahamumbo rani moatükuni tükumefeyo ranimbo wataporimbo-marandi

¹ Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu anihondümborundeimbi Suda-yafe hifambe aningomo ai himboriyomondane Suda-yafe ndifo ai-amboa Godindi hoafi ra masahümündi. ²⁻³ Raniyo asu Pita ai Serusaremina hafuane anihondümborundeimbi nindou fihoeari karu tirihoundeimbi ai ahambo nginindi hoafiyomondowohü yahomoya, "Se-ana nindou fihoeari kefe tirihefekoate-yomondi worambe apafi asu ai-babidi sesi masowasifi," mehomoma.

⁴ Raniyo asu Pita ai piyu haya mungu-moatükuni tükumefeyo ra ndore wataporimbo-marandi. ⁵ "Sapo ro adükari ngoafi Sopahü nimboambo Godimbo didibafi-yaheandühi nimboahani ranipoanimbo moatükuni yafogoadinambo nahurai wambo sowahi tükumefeyoa hoeimartheandi. Raniyo hoeari adükari nahurai ninimbai yimbuyimbu himborani kikihamindi haya asu wambo sowana sünambeahindi afurimare koso. ⁶ Ro wagabe ragu himboyahaniyo nimambeahindi ninihondi, yimbuyimbu tinjarümbi, amosiri asu ndu ra hoeimartheandi. ⁷ Asu ro himboriyaha yafambe mam wambo hoafiyondirühi yahoya, 'Pita, se botiyafo, ninihondi hifokoaro mando sowasifi,' meho. ⁸ Nga ro hoafiyahühi sahiya, 'Adükari, wani. Suda ro sesi moaruwai-ane sefi arihundi ra moai sahasi rihandi,' masahando. ⁹ Nga yafambe ranai sünambeahindi asukai wambo hoafiyondirihü yahoya, 'Nini-moatükuni God nafimarandi ranana aboed-ane, nga se ngiri moaruwai-ane mbisafi,' meho. ¹⁰ Rani-moatükuni ra refe hayambo-yowaniyo asu mungua ninoumayo ra sünambe asukaiyo humaramindo hafo.

¹¹ Asu rani simboani hamindi nindou ngimi ai sinimo wori ro nimboaheimbi rasowahi tükumefundi. Nindou mam Sisariahündi ai wambo fihemindiriri hifombo-hündamboemo koamarihapura masinimo. ¹² Yifiafi Aboedi ai wambo hoafiyohü yahoya, 'Se yihimbokoate ai-babidi ngafi,' meho. Raniyo anihondümborundeimbi 6 aningomo ndanamboa ro-babidi mahomo. Asu

ro hefi Kornirius¹³ndi worambe mafariyahundi. 13 Asu ai hoafiyumunühi yahuya sūnambeah¹⁴ndi nendi mam¹⁵wandi worambe farifi manūnguwa hoeimar¹⁶hini. Ai yahuya, ‘Nindou b¹⁷idifiri Sopa-nambo koandihawapur¹⁸i nduri Saimon¹⁹imboyu Pitamboyu-randeimbi ranahambo hoafiyowan²⁰i sifombohunda. 14 Ai sihambo hoafindun²¹nimbui asu hoafi ran²²nambo God ai se sihafi fik²³min²⁴ndi-bab²⁵idi aboedambo ndeandur²⁶imbui,’ mehu.

15 Ro peya hehea watapor²⁷imbo-r²⁸handambe Yifiafi Aboedi aheiwami makoso, weangur²⁹ühi sihefiwami makoso nou. 16 Ro Adükar³⁰ndi hoafi asukai hohoan³¹mo-mayah³²i. Horombo ai yahuya, ‘Son hoenambo hundura-maranduri, nga Yifiafi Aboedi ai kosowohü ranambo se hunduri³³-ndeimboyei,’ mehu. 17 Horombo sihir³⁴i Adükar³⁵i Sisas Krai anihondumbo-mar³⁶ihura God ai Yifiafi Aboedi moani masemuni, nga haponda Yifiafi ra Suda-yafe ndi³⁷foambo amboani moani masagaduri. Nga ro nūngunahurai nindou-yah³⁸i animbo God³⁹ndi nafi kik⁴⁰ndi⁴¹he gundiheandani hunduri⁴²koate-mandeia?” mehu.

18 Asu Sudahündi ai hoafi ra himbor⁴³iyomo hou moai simbor⁴⁴i ahambo asukai hoafiyomo, nga God⁴⁵imbo adükar⁴⁶-ani yahomo hoafiyomondühi yahomoya, “God ai sihefi ndi⁴⁷foambo amboa mafarihendura ahei hohoan⁴⁸mo moaruwai hin⁴⁹ng⁵⁰ndi⁵¹hi hehi asu yang⁵²iri koadur⁵³umbo nimboeimboyei,” mehomo.

Aboedi hoafi Andiokihü tükumefeyo

19 Horombo Stifen⁵⁴imbo hifokoar⁵⁵hori hehimboyowan⁵⁶i Sisasi⁵⁷mbo anihondumbo-r⁵⁸hindeimbi ranaheimbo moaruwai⁵⁹mbo mar⁶⁰hindura bukürümehindi. Ai hei Finisia hifi⁶¹hü, Saiprus hifi⁶²hü, Andiok⁶³ngoafi⁶⁴hü tüküyahi hehi aboedi hoafi Sudambo yang⁶⁵iri hoafi⁶⁶mehünduri. 20 Nga anihondumbo-rundeimbi b⁶⁷idifiri Saiprus⁶⁸ihündi, Sairinihündi ai Andiok⁶⁹nambo homo Grikimbo amboani Sisas Adükar⁷⁰-ani yahomo hou aboedi hoafi ra hoafimemo. 21 Asu Adükar⁷¹ndi ngin⁷²ndi ai-bab⁷³idi man⁷⁴ngowa nindou af⁷⁵ndi ai Ahambo anihondumbo-r⁷⁶hindeimbi süngumar⁷⁷ihori.

22 Sisasi⁷⁸mbo anihondumbo-r⁷⁹hindeimbi Serusarem⁸⁰ihü hoafi rana-hambo himbor⁸¹iyei hehi Barnabas koamar⁸²ihora Andiok⁸³ina mahu. 23 Barnabas ai hu tüküfi God ai nindou aboedi⁸⁴-aboedi⁸⁵-mareanduri ra hoeire haya hih⁸⁶if⁸⁷-hihi⁸⁸iyuhü ahei ngusüfoambe ng⁸⁹namündi⁹⁰-ndurühi yahuya, “N⁹¹mbi⁹²-n⁹³mbi⁹⁴ si se Adükar⁹⁵imbo aboedi süngund⁹⁶ihori,” mehu. 24 Barnabas ai nindou aboed⁹⁷-ani, nga Yifiafi Aboedeimbi⁹⁸yu haya asu af⁹⁹ndi ham¹⁰⁰ndi anihondumbo-reandeimbi¹⁰¹-ani. Asu nindou af¹⁰²ndi ai Sisasi¹⁰³mbo anihondumbo-r¹⁰⁴hindeimbi bab¹⁰⁵idimbo mamambe-mehindi. 25 Rani¹⁰⁶yu asu Barnabas ai Sor¹⁰⁷imbo kokombo Tarsus ngoaf¹⁰⁸ina mahu. 26 Ahambo hoeirir¹⁰⁹i mbura serimündü Andiok¹¹⁰ina mahafani. Mam¹¹¹i himban¹¹²iyoy haya nindou yimbu ranai Sisasi¹¹³mbo anihondumbo-r¹¹⁴hindeimbi bab¹¹⁵idimbo fand¹¹⁶himbo af¹¹⁷ndi yamundi-mar¹¹⁸neanduri. Asu Andiok¹¹⁹ihü weangur¹²⁰ühi¹²¹idi Sisasi¹²²mbo anihondumbo-r¹²³hindeimbi ranaheimbo Kristen anei masahünduri.

27 Rani¹²⁴-simboani God¹²⁵ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi b¹²⁶idifiri ai Serusarem hin¹²⁷ng¹²⁸iru hou Andiok¹²⁹ina makos¹³⁰imo. 28 Nindou mam¹³¹i aihündi Agabus-ani. Yifiafi Aboedi ai ahambo hoafimend¹³²oa ai bot¹³³ifi hoafiyundurühi yahuya, “Süngunambo mun¹³⁴gu hifi ndan¹³⁵ihü wembo adükar¹³⁶i tükündi¹³⁷femboe,” mehu. Ai yare hoafimayu, nga süngunambo Krodius ai Romi-yafe adükar¹³⁸i bogori nūnguambe wembo

ra tükümeſeyo. ²⁹ Raniyu asu süngurihindeimbi ai Sudahündi wandafi mamı farihefembo-hündambo kaki koarihefembo hoafi fimarhümündi. Mamamı ai aheimbo kaki saimbo sei hehi ho-hoanımoyeihü kaki bidiſiri yiboborhi masihehindüri. ³⁰ Ai Barnabas asu Sor koamarı-hehipıra kaki ra sowandıfanı hena Serusaremına hahüfanı hıfandı-rundembimbo masabınapuri.

12

Herot ai Sems hıfokoarirü mbura Pitambo karabusımariri

¹ Rani-simboanı bogori adükari Herot ai Kraisindi nendi bidiſirambo moaruwaimbo-mareandüri. ² Ai hoafimeyuwa Sems Sonindi amonjo pisao yihimindınambo hıfokoamarüwurü. ³ Herot ai hoeireanda Suda ai ranahambo aboed-ane maseiamboyu Pitambo kameihi karabusımariri. Suda ai bret yisıkoate-sesesı-mayei rasimboa Herot ai ramareandi. ⁴ Ai Pitambo serümündü karabus worambe hinıngımarira, yimbuyimbu bidiſirambe yimbuyimbu ami ai hıfandımaruri. Herot ai yare hohoanımoyuhüya, “Awi Suda ai bret yisıkoate-sesesindei mbundühümbo anımbo ro Pitambo weindahı papi-hoafındühüni-mboeahı,” mehu. ⁵ Asu Pita ai karabusı worambe mamaru, nga anıhondümbo-rıhindeimbi ai ahamböhünda Godımbo didıbafıyei marıhündi.

Pita karabus worı hinıngımareandi

⁶ Ndanı nımbınambo sümbu noufe Herot ai Pitambo papi-hoafımbo yahumboyu sen yimbunambo hüputüpurundümo ami yimbu-yafandı mbusümo sıhawura mapu. Asu hıfandıru-rundeimbi ai karabus worı yipurikimi hıfandımarundi. ⁷⁻⁸ Nımehünou Adükarindi sünambeahündi nendi ai manünguamboyu asu worambe si pımayoa Pitambo ngırısafını sindira botımeſiwa hoafıyuhü yahuya, “Nımai botıyafı!” mehuamboyu nımehünou asu sen ai Pitandı warıhündi fufurımarıhoayo. Sünambeahındi nendi ai Pitambo hoafıyuhü yahuya, “Hoearı yıhuryafı mbura su güdo,” mehuambo Pita ai rasüngu-mareandi. Asu sünambeahındi nendi ai yahuya, “Sıhafı hoandari hoearı güdo mbura wandı süngu sınıfı,” mehu. ⁹ Raniyu asu Pita ai ahandı süngu karabus worı safambeahındi tükümeſiyu. Nga Pita ai sünambeahındi nendi ramariri ra moai weindahane yahu, nga yafogoadı-nambombai yahuhayamboyu. ¹⁰ Yıbobo ai hafanı yimbu hıfandı-rınandeimbi ngasündıne hena karabus ain yipuri ra-sowahi tükümeſineandi. Yipuri ra ahafanımbı moanı timarıhoayo-wamboyafanı weindanı tüküyafıne hena adükari nafı süngu hafanı asu nımehünou sünambeahındi nendi ai ahambo hinıngımariri.

¹¹ Pita ai wudıpoapore fıſire hohoanımoyuhü yahuya, “Haponda ro anıhondümbo fıſirihe-amboanahi Adükari ai ahandı nendi koamarıheira kusü mafarıhendıra Herot ai ngırı wambo moaruwaimbo-ndeandı. Suda ai wambo moaruwaimbo-fendırimbo mehomo, nga ngırı randundıri,” mehu. ¹² Raniyu asu ai Maria, Sonımboyu Makımboyu-randeimbi hondandı worına mahu. Nındou afındı ai ranıhü Godımbo didıbafı-fembo-hündambo gugurınehindi. ¹³⁻¹⁴ Raniyu asu Pita ai hu yipurühi prako-prako-marandamboyu nımorehi ratüpuriyo-randeimbi ahandı ndüri Roda ai yipuri

sübüdūhefembo ho Pitandi yasimondi himboriyo haya hihifi-hihifimayo. Raniyo asu yipuri moai sübūdūhendi, nga hihirife wori safana pipiyo ho hoafiyondürühi yahoya, “Pita yipuri nafitambehü anūngu,” mehoamboyo. ¹⁵ Asu ai ahambo hoafiyehi seiya, “Se ra hihindi-hihindi-yafühi-yafi!” masei. Nga asu ai yahoya, “Tikaipoani, nga anihondumbo asahi,” yahoeningo asukaiyo hoafimayo. Asu ai hoafiyehi seiya, “Awi sünambeahindi nendi Pitambo hifandirüri-randeimbi-mbai ranana?” masei.

¹⁶ Asu Pita ai asukaiyu pirako-pirako-marandamboyo ai yipuri sübüdi-hehindi-hünda hoeirihori hehi hepünimehindi. ¹⁷ Pita ai aheimbo warinambo afoai yahu haya Adükarai ai ahambo karabus worambeahindi serümündü moanambühi tükümefiyu hoafi ra wataporimayu. Ai yahuya, “Sems asu wandafi mam ranahamumbo hoafindahūpuri,” mehu. Asu ai Pita ranihü hiningingiriri haya ngorü goanini mahu.

¹⁸ Asu ranio ngorü siambeahi Pita ai nimarikoate-mayuwa, ami ai hepünafundühi afindi hohoanimo-yomondühi yahomoya, “Pita nūngufiyuwa?” mehomo. ¹⁹ Herot ai Pitambo karabus wori mungu kokofefimbo hoafimepuramboemo ramarundi, nga asu moai hoeirüwuri. Raniyo asu karabus hifandi-rundeimbimbo Pita ai aboedambomefiyu ranimbo düdumareapuri, nga ai moai didiboadoru hoafiyomo. Raniyo asu ahamumbo hifokoe-fe-purimbo hoafimayu. Sūnguna ai Sudia hifi hiningingire haya hanü Sisaria ngafihü mamaru.

Herot ai yifimayu

²⁰ Herot ai Tairihündi asu Saidonihündi ranaheimbo nginindi-marandüri. Raniyei asu ai fandih hehi nindou bidifiri ahambo sowana koamarihhipura mahomo. Weangurühi ai Brastus, bogori adükarindi ratūpuriyu randeimbi-mayu, ranahambo yahomoya, “Farihawamuni,” mehomo-ndamboyo. “Fandihhe-purimboyahi,” mehu. Ai Herot soana homo hoafiyomondühi yahomoya, “Sihiri aboedi-aboedi-ndahumboane,” mehomo. Nimboe hifi ra Herot ai hifandimarandi ranihü Tair asu Saidon ai ahei sesi sahümündi rihündühi wambo. ²¹ Raniyo Herot ai mam sihi ware haya, ahandi adükar bogori hoeari yihuru-ramündü haya, ahandi adükar bogori nimar fonduwami nimarumbo nindou afindi ranaheimbo wataporimbo-marandüri. ²² Asu nindou ranai puküna hoafi karihhindühi seiya, “Ndanana god mamindi yafambe-ane! Nga nindou-yomondi yafambeyopoani!” masei. ²³ Asu Herot ai ahei hoafi ranimbo moai ambe yahu asu ai moai Godimbo adükar-ani yahu. Ranimboyo sünambeahindi nendi hari-memondowa nūngari ahandi safi ra sahüsi wakirih hehi marihünda yifimayu.

²⁴ Nga asu Adükarindi hoafi ai nginindi tüküfe haya munguambo ngoafi maho. ²⁵ Asu Barnabas, Sor ai ratūpuri Serusaremi-hü moendirine hena hihireafine Andiok ngoafina mahafani. Ai Son Mak sowarindifani hena ai-babidimbo mahomo.

13

Barnabas Sorimbo Godindi ratūpurimbo koamarihauptira mahafani

¹ Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi Andiokihü aniboadei ranahei mbusümo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu yamundurundeimbi maningomo. Ahamundi ndüri ra Barnabas, Simion,

ahambo fi nĩmbandi sei marihũndĩ, Rusius Sairinihũndĩ, Manayen, ai Herot bogorĩndĩ ngunĩndĩyu asu Sor. ² Ai Godĩmbo hohoanĩmoyeihi sesi wehiyeiane, asu Yifiafi Aboedi ai hoafi-yohũ yahoya, “Ro Barnabas weimbo Sor wandĩ ratūpurĩ ratūpurĩmbo dĩbonĩmehapĩr-ane, nga se ahafanĩmbo ranĩ ratūpurĩmbo kaboadĩhi hĩnĩngĩndĩhipĩrĩ,” meho. ³ Ranĩmboemo ai sesi wehiyomondũhi ahamundĩ warĩ ahafandĩwamĩ nandu houbombo koamarĩhaupĩra mahafanĩ.

Barnabas asu Sor Saipĩrasĩhũ Godĩndĩ hoafi hoafĩmefanĩ

⁴ Yifiafi Aboedi ai Barnabas, Sor ahafanĩmbo koamarĩhepĩra Serusia ngoafĩna mahanĩfanĩ. Ranĩhũ ai sipambe farefĩneanda sip ai Saiprus airanĩnambo sepĩrimĩndĩ maho. ⁵ Ai Saramis ngoafĩhũ tũkũyafĩne hena Suda-yei rotu worambe Godĩndĩ hoafi wataporĩmbo-marĩnandĩ. Son Mak ai-babĩdĩmbo manũngu ahafanĩmbo farĩhefepĩrimbohũnda.

⁶ Ai Saiprus airan nĩgasũndĩne Pafosĩhũ tũkũmefĩneandĩ. Ranĩhũ tĩbagĩre randeimbĩ mamĩ hoeimarĩnerĩ, ahandĩ ndũrĩ Barsisas. Ai Sudahũndĩyu asu tĩkarehaya hoafi-yuhũya, “Ro Godĩndĩ hoafi hoafiya rĩhandeimb-anahi,” mehu. ⁷ Ai gafman bogorĩ Sergus Paurus-dĩbo mamaru. Sergus Paurus ana aboedi hohoanĩmoyu kũkũhĩfoare fĩfĩreandeimb-anĩ. Ai Godĩndĩ hoafi hĩmborĩmbo yĩfiriyuhũ asu Barnabas Sorĩmbo mborai mehupĩrĩ. ⁸ Nga asu tĩbagĩre randeimbĩ Erimas ai gafman bogorĩ ranahambo Sisasĩndĩ hoafi anĩhondũmbofembo ra yowanĩ yahundombo Sor weimbo Banabasĩmbo hĩfĩnambo-mareapĩrĩ. (Tĩbagĩre randeimbĩ Barsisas ndũrĩ ra Grik hoafĩnambo Erimas-ane masei.) ⁹⁻¹⁰ Nga Sor, Grik hoafĩna ahandĩ ndũrĩ Por. Yifiafi Aboedi ndĩ ratūpurĩ worĩborĩ kĩdaboarĩ-mayu ranai Erimasĩmbo hĩmboia parĩrũhi yahuya, “Se-ana Satanĩndĩ nĩmor-anafi asu se-ana aboedi hohoanĩmo ranahandĩ hũrũtimb-anafi. Munguambo tĩkai hoafi, moaruwai hohoanĩmo sĩhafi nĩgusũfoambe amaro ranana afĩndĩ hamĩnd-ane. Se-ana munguambo Adũkarĩndĩ aboedi nafi moaruwaimboro randũh-anafi. Awi se ranĩ hohoanĩmo ra hĩnĩngĩfembo moei safĩmboyafa? ¹¹ Asu se hĩmborĩndafi! Hapondanĩ Adũkarĩ ai sĩhambo hĩmboarĩ sũndianĩnanĩ se tũtũmondamboayafi. Haponda se ngĩrĩ hũfĩhamĩndĩ hoeindowandĩ, nga akĩdou gedũhĩ safĩ nĩmandĩmboyafi,” mehundo. Ranĩyo asu nĩmehũnou mburĩngai peyowohũyo Erimasĩmbo nĩmbĩ mamaru. Ranĩyu asu ahambo watĩjarĩhũ kĩkĩhĩmũndĩ hefembo nafi nafuimbohũnda nafi kokomarandĩ. ¹² Gafman bogorĩ ai ra hoeire haya anĩhondũmbo-mareandĩ. Asu ai Adũkarĩmbo yamundĩfe hoafi hoafĩmefanĩ ra hĩmborĩyu haya hepũnĩmefiyu.

Barnabas Sor ai Andiok ngoafĩhũ Pisidia-yafeambe Adũkarĩndĩ hoafi hoafĩmefanĩ

¹³ Por asu nĩndou bĩdĩfĩrĩ ai-babĩdĩ Pafos ngoafi nĩgasũndũndanĩyo sip ai sepurĩmĩndĩ haya Perga ngoafĩnambo Pamfiria-yafeambe maho. Nga Son Mak ai hĩnĩngĩreapurĩ haya hĩhĩrĩfĩ Serusaremĩnambo mahu. ¹⁴ Ai Perga nĩgasũndĩne hena, hafanĩ Andiokĩhũ Pisidia-yafeambe tũkũmefĩneandĩ. Ranĩyo asu moanĩ ngoafĩmbo nĩmarĩmbo si rasĩmboanĩ ai Suda-yafe rotu worambe kefoene mamarĩfanĩ. ¹⁵ Mosesĩndĩ ahnũmbĩ hoafi asu Godĩndĩ hoafi hoafi-yomo-rundeimbĩ-yomondĩ hoafi ra bokarĩhoemo mburumbo asu hĩfandĩ-rundeimbĩ

ai hoafi+yomondūhi yahomoya, “Wandafi weimbo, se nindou-yei ngusūfoambe ngin+em+indimbo hoafi hohoan+mo-ndafandūhi ana, hoafindafani,” mehomomo. ¹⁶ Por ai botifi nūngumbo wari pakarifoareandūhi hoafiyuhū yahuya, “Wandaf, Israerihündi asu nindou amuri Godimbo ahinirihori rihūndeimb+ se himborindei. ¹⁷ Israer-yafe God ai sihefi amao kamafoareandūr-ane. Ai Isipihū fehefehündi-yahi ni+boadeiane, God ai ngorū sūngumareanda nindou afindi momorimaye. Sūngunambo ahandi adūkari ngin+indinambo ai semūndūdūri Isip hin+ngirihī hehi mahei. ¹⁸ Nim+ wohi furikoate-reandūhi ni+boadeimbo 40 himbani Godindi hoafimbo moei masei, nga asu God ai aheimbo fehefendūrimbohūnda tinirifomayu. ¹⁹ Kenan-yafe hifihū 7 sir+ God ai aheimbo yihir+rearūhi hifi ra Israer aheimbo masagadūri horombo hoafimayu sūngu. Horombo Israer ai Isip sowana hei nimareimbo asu sūngunambo Kenan+nambo mahei ra 450 himbaniyo. ²⁰ Sūngunambo God ai Israerimbo hifandiyondūrimbohūnda yiboboru rundeimb+ nindou kamafoareapura ai hifandirundūri homomboyo sūngunambo Samuer Godindi hoafi hoafiyu-randeimb+ ai tūkūfi ahamundi fondi kasimaramūdu.

²¹ Rani-simboani Israer ai adūkari bogori semindimbo hoafimehūndowamboyu asu God ai Sor, Kisindi nimori, ahei adūkari bogori kamafoariri. Ai-ana Bensaminindi sirambeahind-ani. Raniyu ai adūkari bogorimbo 40 himbani mamaru. ²² Nga God ai ahambo raguamamboriri mburambo Defit ahei adūkari bogorimbo hin+ngimariri. God ai ahambo hoafiyuhū yahuya, ‘Ro Sesindi nimori Defit fifirihini, nga wandi ngusūfo ai nindou rahurai ranahambo anahi hohoan+mo-ayah. Nimboe ai animbo wandi hohoan+mo sūngundeambui,’ mehu. ²³ God ai Defitindi sirambeayahindi Sisasihefimbo aboedambo-fembohūnda Israer sowana koamar+herū horombo hoafimayu sūngu.

²⁴ Sisasi weindahi tūkūfekoate-yuambe Son ai Israerihündi mungu ranaheimbo aboedi hoafi bokar+hendūrhū yahuya, ‘Sihei hohoan+mo moaruwai daboadanambo-ndihinda asu siheimbo hundūri-ndihandūri-mboyahi,’ mehu. ²⁵ Ndeara Son ai ahandi ratūpuri mungumbo yangiri-yoaniyo ai hoafiyuhū yahuya, ‘Se hohoan+moyeiya ro dideyaha? Ro-ana nindou sapo se hifandarihündi raniyahipoani. Se himboriyei! Nindou ra sūnguna tūkūndifimbui, nga ro-ana ahandi sufihindi wofi fufur+hefembo ra aboediyahipoani,’ mehu.

²⁶ Wandafi mami, se-ana Abrahamindi ahuri anei, asu Suda-yafe ndifo se Godimbo hohoan+moyei arihündi God ai aboedamondeamunimbui hoafi ranana ai sihefimbo soana koafoareamboani. ²⁷ Serusaremihündi nindou anei asu ahei bogor-anemo ai moai Sisasimbo aboedambore randeimb-ani sei ndorihori fifirihori. Asu ai moai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimb+yomondi hoafi mungumbo ngoafimbo nimarimbo si ranambe hoeiru marundi ra fifirihindi, nga wani. Ai ahambo papi-hoafimar+hor+ horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimb+ rani-moatūkuni tūkūndifemboe mehomomo sūngu. ²⁸ Nga yibobofeambe Sisasimbo hifikoefimbo moai hoafi yangoro, nga asu moani hoan+girihi hehimboyei papi-hoafir+horūhi Pairatimbo hoafiyehi seiya, ‘Hifokoari+wor,’ masei. ²⁹ Ai mungumbo moatūkuni ramar+hindi ra horombo Baiborambe hoafimayo sūngu. Raniyo sūngunambo nim+ keimb+ kar+hendeimb+fihi+

foarindūmo hanimo honguambe masihawuri. ³⁰⁻³¹ Nga God ai ahambo yifihündi botimariramboyo nindou ai-babidi Gariri hinngiru hou Serusaremanambo afindi si mahafomo ranai ahambo hoeimarūwurū. Nindou ranai haponda Sudambo ranimbo wataporimboru marundi.

³²⁻³³ Haponda ro siheimbo yariho hoafayehi: God ai shefi amoao mamimbo horombo hoafimayu süngu haponda ahei ahuirimami shefimbo anihondumbo tükumefeyo ra Sisas yifihündi botimariri. Ndanimoatükuni hoafimayo ra Herū Buk yimbu ranambe amboa mbapenngo.

‘Se wandi nimor-anafi,
haponda ro shafi ape-anahi.’

Buk Song 2:7

³⁴ God ai yifihündi ahambo botimariri, nga ai ngiri hihindüfi ngu yifi ambe-ambe sümbondu. Rani-moatükuni ra God ai hoafimayu süngu,

‘Ro siheimbo aboed-aboed-ndiheandürühi
asu anihondü aboedi moatükuni ndahandürü-mboyahi

horombo ro Defitimbo saimbo hoafimayah süngu.’ *Aisaia 55:3*

³⁵ Ranimboyo ngorü Herū Bukambe hoafiyohü yahoya,

‘Sürihoeimbi nindou ranahambo se ngiri hinngi-ndoworani
sümbondu,’ meho. *Buk Song 16:10*

³⁶ Defit ai nūnguambe Godindi hohoanimo süngu ratūpurimayu. Süngunambo ai yifimayuwamboyo ahandi amoao-babidimbo masamboarihora asu ahandi fi ra sümbomayo. ³⁷ Nga sapo nindou God ai honguambeahindi yifihündi botimariri ranana moai ahandi fi ra sümboyo. ³⁸⁻³⁹ Ranimbo-animbo, wandafi mami, se fifiri-mbirihinda-mboane, ro siheimbo hoafi aboedi hoafiyefühi sefiya, Nindou ndanana wanjei shei moaruwai hohoanimo gogorindihembui. Mungu moaruwai hohoanimo ra Mosesindi ahinümbi hohoanimo ana ngiri gogorindihe mbunda nindou mbumundi mbiso. Nga nindou Sisasimbo anihondumbo-arihori ana, ahei moaruwai hohoanimo gogorihendühi nindou mbumundi mbüsümbui. ⁴⁰ Ranimbo animbo se hıbadühündi! Nga ranan moatükuni Godindi hoafi hoafiyomorundembi hoafimemo ra siheimbo sowahi tükündifemboe. ⁴¹ Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya,

‘Anihondumbo-fekoate-yeimbi, se himborindei,
Se-ana hepünündahi mbundühi ngei yifindei.

Nimboe se nıboadeiambe ro mami-moatükuni ratūpuri-ndamboyahi.

Nindou mami ai ratūpuri ranahambo hoafayu ana,
se ngiri anihond-ane mbisei,’

Habakuk 1:5

mehomo,” mehu.

⁴² Asu Por, Barnabas ai Suda-yafe rotu wori hinngirine hena hafandaniyo, nimorehi nindowenihı ai hoafiyehi seiya, “Ngoafimbo nımarı si ranambe hoafi nda süngunambo asukai yıhoefimbo hoafındafanı,” masei. ⁴³ Rotu wori hinngirıhi moanambühi tüküyahındanı, Suda nindou asu ndıfo Suda-yafe rotumbo hei-rıhündeimbi ai Por Barnabas yafandı süngu mahei. Aheimbo dıbafırınearühi safanıya, “Se Godındı moanı hıpoambofe ranambe nımboei ngei,” masafanı.

⁴⁴ Asukai ngorü ngoafimbo nımarimbo si ranambe nindou adükarı ngoafihündi munguambe ai Adükarındı hoafi himborımbı mafandıhındı. ⁴⁵ Asu Suda ai nindou afındı hoeirihi hehi ngusüfoambe moaruwaimayei. Raniyo ai Porındı hoafi hıfınambo-rıhindühi

moaruwai moaruwaimbo-marĩhindi. ⁴⁶ Ranĩmboyo Por weimbo Barnabas ai yĩhĩmbokoate hoafiyafandũhi safanĩya, “Godĩndĩ hoafi siheimbo boatei mbĩhowamboane. Nga asu se hoafi ndanahambo daboadanambo-arĩhindi. Ro rarĩhe hohoanĩmoayahi, se siheihorĩ hohoanĩmoyeihi seiya, ‘Ro-ana koadũrũmbo-koadũrũmbo nĩngombo ra ngĩrĩndefĩ,’ asei. Ranĩmbo anĩmbo se hĩmborĩndei! Haponda siheimbo hĩnĩngĩrĩhorũ hohoa sihei ndĩfo sowana ahehi. ⁴⁷ Adũkarĩ ai yĩhoefĩmbo hoafiyuhũ yahuya, ‘God ai nindou aboedambo-fembo ranahambo munguambo hĩfi semĩndĩ hombohũnda ro sihambo Suda-yafe ndĩfombo si nahurai hĩnĩngĩ-marĩheanĩnĩ,’ ” masafanĩ.

⁴⁸ Suda-yafe ndĩfo ai hoafi ra hĩmborĩyei hehi hĩhĩf-hĩhĩfĩyeihi Adũkarĩndĩ hoafi aboed-ane masei. Munguambo nindou God ai yangĩrĩ gedũhi nĩngombo kamafoareandũri ranai anĩhondũmbo-marĩhindi. ⁴⁹ Adũkarĩndĩ hoafi ra mungu hĩfi ranĩhũ maho. ⁵⁰ Ranĩyo asu Suda ai ngoafi hĩfandĩ-rundeimbĩ asu Suda-yafe ndĩfo nĩmorehi bogorĩ Godĩmbo hohoanĩmoyei rĩhũndeimbĩ ranaheimbo hohoanĩmo botĩmarĩhindũra Por Barnabasĩmbo moaruwaimbo-rĩhipĩrũhi ahei ngoafĩhũndĩ hemafoarĩhipĩrĩ. ⁵¹ Ranĩmboyafanĩ ai ahei hohoanĩmo moaruwai ra fĩfĩrĩmbĩrĩhĩnda safanĩ hena nafuimbohũnda hĩfi hasũfi ahafandĩ yirĩfĩhĩndĩ kũkĩfoarĩne mburĩna asu Aikoniamĩnambo mahafanĩ. ⁵² Yifiafi Aboedi ai Andiokĩhũndĩ Sisasiĩmbo sũngurĩhoreimbĩ ranahei fiambe tũkũmefeyondũra afĩndĩ hĩhĩf-hĩhĩfĩmayei.

14

Por Barnabas ai Aikoniamĩhũ aboedi hoafi hoafĩmefanĩ

¹ Aikoniamĩhũ Por weimbo Barnabas ai asũkai mamĩ rasũngu-marĩneandĩ. Ai Suda-yafe rotu worambe hafanĩ kefoene hoafi dĩboadorĩne wataporĩmbo-marĩnandĩ ranĩ sũngu asu Suda-yafe ndĩfo afĩndĩ ai anĩhondũmbo-marĩhindi. ² Nga Suda bĩdĩfĩrĩ anĩhondũmbo-fekoate-yeimbĩ ai nĩmorehi nindowenĩhi Suda-yafe ndĩfo bĩdĩfĩrĩ-yafe ngusũfoambe botĩmarĩhi-ndũramboyei anĩhondũmbo-rĩhindeimbĩmbo yiboaruko-marĩhindũri. ³ Ai gedũhi Aikoniamĩhũ nĩmbafanĩmbo Adũkarĩmbo-hũndambo yĩhĩmbokoate hoafiyafanĩ marĩnandĩ. Ranĩyo Adũkarĩ ai ahafanĩmbo ngĩnĩndĩ masagapĩra hepũnifeimbĩ asu ngĩnĩndĩ moatũkunĩ ramarĩneanda ai ahafandĩ hoafi ranai Adũkarĩndĩ hĩpoambo ra anĩhond-ane yaho nafuimeyondũri. ⁴ Nga nĩmorehi nindowenĩhi adũkarĩ ngoafĩhũndĩ ai yikũrũbũmehĩndĩ. Bĩdĩfĩrĩ ai Suda-babĩdĩmbo-yahĩndĩ asu bĩdĩfĩrĩ ai Kraĩndĩ hoafi sowandĩfanĩ hafanĩrĩnandeimbĩ babĩdĩmbo-yahĩndĩ. ⁵ Sũngunambo Suda-yafe ndĩfo asu Suda ahei bogorĩ-babĩdĩmbo sũbabĩ hoafĩrundũhi yahomoya, “Siĩrĩ ahafanĩmbo moaruwaimbo-ndĩhupĩrũhi nĩmoeĩnambo hĩfokoandĩhupĩrĩmboane,” mehomo. ⁶ Ranĩyo ai ra fĩfĩrĩne hena fefoene hena Rikonĩa-yafeambe yĩmbu adũkarĩ ngoafi Ristra asu Debi ngoafĩhũ tũkũyafĩne mburĩna ranĩ hĩfĩkĩmĩ mahafanĩ. ⁷ Ranĩhũ amboanĩ nĩmbafanĩmbo aboedi hoafi wataporĩmbo-marĩnandĩ.

Por Barnabas ai Ristrahũ asu Debihũ aboedi hoafi hoafĩmefanĩ

⁸ Ristrahũ nindou mamĩ tĩŋarĩ moaruwaimbũ mamaru. Ahandĩ hondĩ ai rahurai wakĩmarĩmĩndo-ane, nga ngĩrĩ hoahoangu ndandĩ.

⁹ Asu ai Porindī hoafi hīmborī-mayua, ahambo hīmboarī parirī nūngumbo hoeirira ahandī anihondūmbofe ranīnambo God ai wāngei aboedīndirimbui. ¹⁰ Ranīmboyu Por ai pukūna hoafiyuhū yahuya, “Sīhafi tīnarīnambo botiyafo nīmbafi,” mehundowamboyu horipīrīhoei piyu mburambo hoahoangu wakire marandī.

¹¹ Nindou afīndī ai Por ramareandī ra hoeirīhi hehi Rikonīa-yei hoafīnambo pukūna hoafīyeihī seiya, “God bīdīfirī nindoumbo-yafine henambo sīhefīmbo sowana makosafanī,” masei.* ¹² Asu Barnabasīmbo ndūrī Sus dūkamarīhorī. Asu Por ai hoafi wataporīmbo randeimbī-mayua ranīyo asu ahambo Hemisani masahūndo. ¹³ Susīndī adūkārī rotu worī adūkārī ŋgoafi hīmboranīkīmī mafondaro. Ranīyo Susīmbo sesī sīhai-randeimbī ai burmakau anamīndī bīdīfirī asu nīmī ahurī wofī amboa sifīmbi semūdū haya adūkārī ŋgoafi yipurī nafītambekīmī sūnū tūkūmefiyu. Nindou afīndī ai-babīdī Por Barnabasīmbo, “Ai yīhoeī god-anafanī,” sei hehi burmakau hīfokoefe segopīmbo masei.

¹⁴ Ŋga Kraīndī hoafi sowandīfanī hafanī-rīnandeimbī ai ranī hoafi hīmborīyafanī hena yowanīmbo hohoanīmbo-yafandūhī ahafandī hoeārī hīrīne hena pīpīyafanī hafanī nindou afīndī-yafe mbusūmo pukūna hoafīyafandūhī safanīya, ¹⁵ “Wandafī mamī se, nīmboe ramārīhinda? Ro-ana nindou yanggīrī se nahurai-anehī. Ro sīheimbo aboedī hoafi wataporīmbo-rīhoanda se nīmīndīkoate-moatūkunī ra hīnīngīndīhi hehi God Yanggīrī Nūngumbū sowana ŋgei. Ai sūnū, hīfī, sīrīwara asu mungu-moatūkunī ranambe engoro ra nafīmarandī. ¹⁶ Horombo God ai nindou munguambo hīfīhū hīnīngīreandūra, ahei hohoanīmbo sūngu hei marīhūdī. ¹⁷ Ŋga ai anūngu ra nafuimbohūnda sīhefīmbo aboedīreamunī arandī. Ai sīheimbo sūnambeahīndī hoe koafoare nūmbūr-ambeahīndī sesī yimungu-remīndambe sagadūrī arandī. Ai sesī afīndī asu ŋgusūfoambe hīhīf-hīhīfī sagadūrī arandī,” masafanī. ¹⁸ Ai ranī hoafi ra wataporīmbo-marīnandī, ŋga nindou ai ahafanīmbo burmakau hīfīkoefe sīhefēmbo hohoanīmbo-mayei hei, ŋga ai kīkīfoefe-ndūrīmbohūnda tīŋrīfomefanī.

Ai Porīmbo nīmoei pimarundī

¹⁹ Ranīyo Andiokīhūdī-yomo asu Aikoniamīhūdī-yomo Suda bīdīrīfī ai sīnīmbo nindou-yei ŋgusūfoambe botīmarundūra ai Porīmbo yīfīmbiyuwa yahomo houmbo nīmoeinamborurī mburu asu ŋgoafi bīdīfirīranī kīafu hūrūdūmo mahomo. ²⁰ Ŋga Sisasīmbo sūngurīhorī-rīhūndeimbī ai sīnei wakīrīhorī manīmboeia ai botīfī haya, asūkai adūkārī ŋgoafīna mahu. Ranīyu asu ŋgorū sina Barnabas dībombo Debinambo mahafanī. ²¹⁻²² Ranī ŋgoafīhū aboedī hoafi ra bokarīmarī-heneanda asu nindou afīndī ai Sisasīmbo sūngurīhorī-rīhūndeimbīmboyahi tūkūmehīndī. Ranīyo asu ai hīhīrīyafīne Ristra, Aikoniam, asu Andiok ranīnambo hafanī sūngurīhorī-rīhūndeimbī ŋgīnandīfī-nandūrūhī safanīya, “Se Godīmbo ndondīhi anihondūmbo-ndīhorī ndūhūdī. Tīŋrīfo afīndī sīhefīmbo tūkūndīfemboe sīhīrī God ŋgīnīndī hīfandarandī ranambe hombohūnda,” masafanī. ²³ Asu mamamī ŋgoafīhū anihondūmbo-rīhindeimbī ranaheimbo nindou

* **14:11:** Ai rarīhi hohoanīmoyeihī Sus ai ahei adūkārī bogorī god-ani asu Hemis ai Susīndī yasīmondīhūdī hoafi semūdū hu hoafīyu-randeimb-ani masei.

hifandi-yonduri rambo kafoarineapuri hena asu sesi wehiyafandühi Godimbo didibafi-mefineandi. Asu ai Adükarimbo anihondumbo-marihori ahandi wariwami aheimbo hinig-marineanduri.

Ai hihiriyafine Siria-yafe-ambe Andiokinambo mahafani

²⁴⁻²⁵ Raniyo ai Pisidia-yafe mbusumo hafanimbo Pamfiriayafeambe tüküyafine Pergahü hoafi-wataporimbo-rinirü mburina asu Atarianambo mahafani. ²⁶ Ateriahü ai sipambe fariyafine hena Andiokinambo sepimindi maho. Ranihü horombo Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi ai ahafanimbo Godindi ratupuri ratupurimbohunda hinig-rihipirühi seiya, “God ai sihafanimbo hipoambo-ndeapirühi mbi-far-hepir-amboane,” masei. Asu ai ratupuri ra ratupuriyafani moendi-marineandi. ²⁷ Ai Andiokihü tüküyafine hena, anihondumbo-rihindeimbi guguri-marineanduri. Asu mungu-moatükuni God ai ahafandi warü süngu ratupuri-mayu ranahambo hoafimefani. Ai hoafiyafandühi safaniya, “God ai ngorü nafi nafi-maranda Suda-yafe ndifo ai-amboani Godimbo anihondumbo-marihori,” masafani. ²⁸ Asu ai afindi si Sisasimbo sünguri-hori-rihindeimbi-babidimbo mamarifani.

15

Serusaremihiü Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi-yafe bogori ai guguri-mefundi

¹ Raniyo asu nindou bidifiri ai Sudiani-poedi Andiokina kosimo Suda-yafe ndifo Sisasimbo anihondumbo-rüwureimbi-mbo yamundirupurihi yahomoya, “Se Mosesindi hohoanimo süngufekoate-ndimondühi sihamundi fihoeari kefe tirihfekoaate-ndimondani asu ngiri aboedambo-ndafundi,” mehomomo. ² Asu Por Barnabas ai Sudiahündi-babidimbo hoafina simbori simbori-memo. Rani-mboemo anihondumbo-rundeimbi ai hoafi firündumondühi yahomoya, “Por, Barnabas asu nindou bidifir-amboani ai Serusareminambo mbihomo-ndamboane. Asu ai hoafi ra Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi-babidimbo didiboado-mbirundamboane,” mehomomo. ³ Anihondumbo-rihindeimbi ai koamari-hehipura mahomo. Ai Finisia asu Samaria-yafeambe mbusumondühi homo hoafiyomondürühi yahomoya, “Asu sihefi ndifo amboani Sisasimbo anihondumbo-marihori,” mehomonda asu anihondumbo-rihindeimbi munguambo ai afindi hihif-hihifi-maye.

⁴ Ai homo Serusaremihiü tükumefunda anihondumbo-rihindeimbi Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi ai ahamumbo hihifi-marihupuri. Asu Por Barnabas ai munqua-moatükuni God ai ahafandi warü süngu ratupuri-mayu ranahambo hoafimefinanduri. ⁵ Nga asu anihondumbo-rundeimbi Farisihündi bidifiri ai botiyafu hoafiyomondühi yahomoya, “Sihefi ndifo ai ahamundi fihoeari karu tirimbihou-ndamboane asu ai Mosesindi ahinümbi hohoanimo süngu-mbirhind-amboane,” mehomomo.

⁶ Rani-mboemo Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi asu hifandi-rundeimbi ai hoafi ranahandi nimindi wataporio didiboado-fembohunda gugurimefundi. ⁷ Ai wataporiyomo homo mun gumayoa asu Pita ai nungumbo hoafiyupurihi yahuya, “Wandafi mamü, se fifirundi horombo hondü God ai seambeahindi wambo kafoare hinigmareandiri sihefi ndifo ranaheimbo wandi yasimondinambo

aboedi hoafi hoafiyowani himboriyohū anihondūmbo-fembohūnda.
 8 God ai munguambo nindou-yafe hohoanimo ra fifireandi. Ai sihefi ndifo ranaheimbo yini mehu ra nafuimbohūnda Yifiafi Aboedi masagadūri sihefimo masemuni nou. 9 Ai moai sihefimo ŋgorū sūngureandūhi aheimbo ŋgorū sūngurearū, ŋga wanī. Ai anihondūmbo-marhinda asu God ai ahei ŋgusūfoambe ramareandūra sūrūhehindeimbi tūkūmehindi. 10 Ŋga nimboe asu se Godimbo randihu hoeindihurū yahomo houmboa? Se ŋgiri sihefi ndifoambo sihamundi fihoeari karu timbirihound-amboane mbisi-mondūhi aheiwami nimboreimbi moatūkuni nandundi. Ŋga horombo sihefi amoa asu sihir-amboani nimboreimbi moatūkuni ra ŋgiri ndahumindefi. 11 Suda sihiri ndarihu anihondūmbo-arihundi ana, Sisasiŋdi hipoambonambo aboedambo-ndahumboyefi, ŋga asu sihefi ndifo ai-amboani raninambo aboedambo-ndahimboyei,” mehu. 12 Barnabas Por ai Godiŋdi ŋginiŋdi nafuimbo moatūkuni asu hepūnifeimbi moatūkuni ra God ai Suda-yafe ndifombo ahafandi warisūngu ramareandi ranahambo ndorine wataporimbo-marinandi. Asu mungu ai watapori ra hihimbori-yomondūhi himbo yangiri kūmarundi.

13 Hoafi moendimayowa asu Sems ai hoafiyuhū yahuya, “Wandafi mami. Se wandi hoafi himboriyomo. 14 Saimon ai haponda ndore korifoare hoafiyuhū yahuya, God ai ahandi hipoambofe hohoanimo nafuiyuhū sihefi ndifo bidi-firambo weaŋgurūhi wand-anei mehu. 15 Asu Godiŋdi hoafi hoafiyomo-rundeimbi-yomondi hoafi-amboa mami yahurai-ane. Ai yaru hoafi nda sūrū papimarūdi: 16 Adūkari ai hoafiyuhū yahuya,

‘Defitiŋdi mami-siri ai wori nahurai birimefoendi,

ŋga sūngunambo ro hihindahe koda

asu ahandi mami-siri ra asūkaiŋda botiŋdihe-amboyahi

nindou ai wori birifoare mbura simbori worimbo-arandi nou.

17-18 Ranimbo asu nindou amuri ai randihi Adūkarimbo kokondi-horimboyei.

Asu munguambo Suda-yafe ndifo ro wand-anei masahi ranai-amboa kokondi-horimboyei. Hoafi nda horombo hondū ndani-moatūkuni tūkūndifemboe mehu-ane.

Adūkari ai yare hoafimayu ai rani-moatūkuni raremarandi,

asu horombo hondū nindou ai ra fifirimarhindi,’ mehu.” *Amos 9:11-12*

19 Ranimboyō asu Sems ai hoafiyuhū yahuya, “Ro rarihe hohoanimoayah sihefi ndifo ai hihiriyahi Godimbo sowana mahei ranaheimbo sihiri ŋgiri tiriŋifo ndahundūri. 20 Wani, ŋga sihiri aheimbo pasambe ndandihu hoafinde-fomboane. Kabomombo sesi didibafise sihefimbisi sesipoani, nimorehi sisihimopoani asu anamandihoandi birabiriyopoani, ninihondi aminda-wofifeimbi asu hori sesipoani. 21 Ai ŋgiri randihindi ra nimboe horombo peyomo houmbo haponda munguambo ŋgoafi adūkarambe nindou ai Mosesiŋdi hoafi bokarihoemo arundi. Asu munguambo ŋgoafimbo nimarimbo si ranambe Suda-yei rotu worambe ritimaru arundi,” mehu.

Suda-yafe ndifo anihondūmbo-rihindeimbi ahei pas-ane nda

22 Ranimboane asu Kraisindi hoafi sowandūmo homo-rundeimbimbo hifandiru-ndeimbimbo asu anihondūmbo-rihindeimbimbo yei ai

hoafi fīrihūmundihī seiya, “Sihiri-hündi bīdifiri ai Por Barnabas babīdīmbo Andiokīnambo hombohūnda koandīhehu-purīmboane,” masei. Ai Sudas, ahandi ndūri ŋgorū Barsabas, asu Sairas ahafanīmbo ŋgafani sei hīnīŋgī-marīhipirī. Yimbu ai anīhondūmbo-rīhindeimbī yei bogorī-yafani. ²³ Ahafandi warīhū ai pas mamī koarīhoe-mondūhī hoafiyo-mondūhī yahomoya:

“Ro Kraisīndi hoafi sahumīndefi hefi rīhundeimb-ane fi asu hīfandīrīhu-hundeimb-ane fi. Suda-yafe ndīfo anīhondūmbo-rīhindeimbī Andiokīhū, Siriahū, Sirisiahū anīboadei, se karīhasī-handūri.

²⁴ Ro hīmborī-yefīmboane fi rohūndi bīdifiri ai homo wataporī-memondamboyō sihei hohoanīmo mamīkarī-marandūri, ŋga asu ro moai ahamumbo randundī sefi. ²⁵ Ranīmboane asu ro hoafi fīrihumīndefi mburīhu sefiya ro nindou siheimbo sowana koandīhe-hupurīmboyefi. Ro nindou ra yihoefi ŋgunindī Barnabas asu Por-babīdī koamarīhehupirī. ²⁶ Ai moai ahafandi fimbo hohoanīmo-yafani, ŋga ai sihefi Adūkarī Sisas Kraiś ahambo-hūndambo ahandi ratūpurī ratūpurī-mayafani. ²⁷ Ranīmboyefi ro Sudas asu Sairasīmbo koandīhehupira ŋgafani hoafi ro sūrū paparīhundī rahu-rai randīne ahafandi yafambenambo hoafīndamboyafani. ²⁸ Yīfiāfi Aboedi ai yihoefi mbusūmo nīmarīmbo asu ro mamī mamamberīhu hohoanīmo-yefūhī sefiya, ‘Ro ŋgiri ŋgorū tīŋūmbī hohoanīmo sihei wamī nandīhundī,’ masefi, ŋga se ndanī hohoanīmo yangīrī anīmbo randīhimboyei. ²⁹ Se kabomombo sesī dīdībafīfe sihefimbī sesīpoanī, horī sesīpoanī, nīnīhondī amīnda-wofīfeimbī sesīpoanī, nīmorehī sisīhīmopoanī asu anīmīndīhoandī bīrabirī-yopoanī. Se rani hohoanīmo sūŋgufepoanī. Se rani-moatūkuni ra hīnīŋgarīhindī ana, aboedīndeimboyei. Yihoefi hoafi ndear-ane, ŋga se aboedi nīboadei,”

mehomo.

³⁰ Raniyo asu Serusaremīhündi anīhondūmbo-rīhindeimbī ai nindou yimbuyimbu ra koamarī-hehipura Andiokīnambo mahanīmo. Asu ai anīhondūmbo-rīhindeimbī gugurundūri mburu pas ra masabudūri. ³¹ Anīhondūmbo-rīhindeimbī ai pas ranambeahīndī aheimbo ŋgīnemīndīndūrimbo hoafi hoeirīhi hehimbo hīhīf-hīhīfī-mayei. ³² Sudas asu Sairas ai Godīndi hoafi hoafiyafani rīnandeimb-anafani. Raniyo asu yimbu ai aheimbo afīndi ŋgīnemīndīmbo hoafi hoafiyafīnandūri marīnandī. ³³⁻³⁴ Yimbu ai Andiokīhū nīŋgo-nīŋgo-yafīne mburīna anīhondūmbo-rīhindeimbī ai ahafanīmboya, “God ai aboedi-aboedi mbīreapīr-amboane asu ŋgusūfoambe afurīnde kündeambui,” sei hehi nindou koamarī-houpirī ranahamumbo sowana koamarīhehipira hīhīriyafīne mahafani. ³⁵ ŋga Por asu Barnabas ai Andiokīhū manīmbafani. Ranihū yimbu ai nindou bodīmondī-babīdī Adūkarīndi hoafi bokarīhe-neandūhī yamundī-marīneandūri.

Por Barnabas ai yūkūrūbī-mefīneandī

³⁶ Sūŋgunambo Por ai Barnabasīmbo hoafiyundūhī yahuya, “Sihiri muŋgu ŋgoafi adūkarī sapo Godīndi hoafi horombo bokamarī-hehoandī rani ŋgoafīnambo anīhondūmbo-rīhindeimbī ai nūŋgumbayahi rani ndūfosimbo gagimboane,” mehu. ³⁷ Barnabas ai Sonīmboyu Makīmboyu randeimbī-mayu ranahambo ai-babīdī

semündü hombo mehu. ³⁸ Horombo Son Mak ai Pamfira ngoafihū ahafanimbo hiniṅgimareapiri, nga moai ai-babidi Adūkarindi ratūpuri, ratūpuriyu hu. Nga asu Por ai ahambo moai semündū-hombo yifiriyu. ³⁹ Yimbu ai simbori hoafiyafine hena yūkürübi-mefineandi. Barnabas ai Mak serümündü haya sipambe fariyafine hena Saiprusinambo mahafani. ⁴⁰ Nga Por ai Sairas serümündü mahafani. Anihondumbo-rihindeimbī ai ahafanimbo hoafiyehi seiya, “Adūkarī ai shafanimbo moani hipoambo-ndeapirūhi mbifarīhepir-amboane,” masei. ⁴¹ Yimbu ai Siria, Sirisia-yafeambe hahabodifani wakirineandūhi anihondumbo-rihindeimbīmbo ṅginiṁarī-nandifinandürī.

16

Timoti ai Por-diḃo mahu

¹ Por ai Derbe ngoafi hu ṅgasünde haya Ristra ngoafina mahu. Sisanimbo süṅgurūri-randeimbī mamī, ahandi ndürī Timoti ai ranihū mamaru. Ahandi hondi ai Sudahündi anihondumbo-reandeimbīyo, nga asu ahandi afindi animbo Grikihündiyu. ² Ristrahündi asu Aikoniamihündi anihondumbo-rihindeimbī ai Timotimbo ahiniyeihī seiya ai nindou aboed-ani masei. ³ Asu Por ai Timotimbo ahandi süṅgu semündū-hombo yahu haya hohoanimo-mayu. Ai Sudahündi ranī hifiḃhū manṅgomo ranahamumbo hohoanimoyuhū ahambo serümündü haya ahandi fi hoeari ra kariri timarīherū. Sapo muṅguambo ai fifirundi Timotindi afindi ra Grikihündi-mayuwambo. ⁴ Ai ngoafi adūkarinambo homo tüküyafu, homo tüküyafu rundūhiyo asu horombo Kraisindi hoafi sowandūmo homo-rundeimbī asu hifandi-rundeimbī Serusaremihū hoafi ranī süṅguru masihoemo ra anihondumbo-rihindeimbīmbo masabudürī. ⁵ Asu ranimboyo Kraisindi nendi ranai hoafi raninambo ṅginiṁandi anihondumbo-rihindūhi muṅguambo si aho ra nindou ai afindi tüküyahi marihündi.

Por nindou mamī Masedoniahündi hoeimariri

⁶ Ṇgimi ai Frigia, Garesia-yafeambe homondane, Yifiafi Aboedi ranai ahamumbo nindou Esia hifambe ranaheimbo Godindi hoafi hoafiyo-ndüripoani meho. ⁷ Raniyomo ai Bitinia hifinambo hombo yahomo houmbo Misia-yafe yūpupuikimi tüküyafundane, asu Sisasindi Yifiafi ranai ahamumbo ranafi hombo yowanī mehopuri. ⁸ Raniyomo asu ai Misia nafiyafu hou Troas ngoafinambo mahanimo. ⁹ Raniyu asu ranī nimbokoani Por ai yafogoadinambo nahurai ranipoanimbo moatükunī hoeireandane, nindou mamī Masedoniahündi ai botifi nūṅgumbo hūti-hütirürūhi yahuya, “Se ndanafi kosafi yihoeombo farihawamuni,” mehu. ¹⁰ Por ai ranī-moatükunī hoeire hayamboyu ro hohoanimo-yefomboanefi God ai ranaheimbo ahandimayo hoafi ra hoafimböhünda koamarīhemuni. Ranimboane asu nimehünou ro Masedonia hifinambo hombo naporihundūhi nafi kokomarihündi.

Ridia ai Godindi hoafi süṅgumareandi

¹¹ Sipambe fariyahu Troas ngoafi hiniṅgiriḃu hohu asu Samotres airaninambo hefi asu ṅgorū siḃhū Neapolis ngoafihū tükümehündi. ¹² Raniyefi asu ranihū hiniṅgiriḃu hohu hefi, Firipai ngoafihū tükümehündi. Masedonia-yafe hifambe Firipai ngoafi adūkarī Rom ai hifandi-marundi. Raniḃhū tüküyahu yahunūmbi nimbī manimboefi.

¹³ Ngoafimbo nīmarimbo si tūkūfeyoane, asu ro hefi ginirūmbi ngoafi tebūnani tūkūyahu mburīhu, hoekimi mahefi. Hoe rani fikimi ranipoanimbo fondi Godimbo didibafi-fembohūnda fondi mbanīngoyo sefi hoahumbofeyi mahefi. Ranihū nīmorehi bidifiri ai guguriyahi nīmarei-ane asu ro ai-babidi wataporimayefi. ¹⁴ Nīmorehi mami adūkari ngoafi Taiatairahūndi, ahandi nduri Ridia, ai hoafi ro hoafimayefi ra hīmborimayo. Ranai ana Godimbo didibafife hoafiyorandeimbi asu ai hamburi hoearifihi kaki semindi-randeimb-ane. Adūkari ai ahandi ngusūfoambe hohoanimo botimare-andamboyo Por ai hoafi, hoafimayu ra anihondūmbo-mareandi. ¹⁵ Ai ahandi worambeahindi-babidimbo hīmoni hundūrumayei. Ai hīmoni hundūryō mbura yihoefimbo hoafiyohū yahoya, “Se ro Godimbo anihondūmbo-marīhini ra fifirīndundūhi ana, se wandi worambe difomo nīmandomo,” meho. Ai yihoefimbo hūti-hūti-maramunambofeyi, asu ro ahandi hoafi sūngu mahefi.

Por ai Sairas-dībo Firipai ngoafihū karabusimefineandi

¹⁶ Mamimbo ro Godimbo didibafifembo fondūhi hefane, moani ratūpurīyo-randeimbi nīmorehi mami yihoefimbo nafini hoeimareamuni. Nga moaruwai nendi ahandi fiambe nīmarimbo nini-moatūkuni sūngunambo tūkūfemboayo ra hoafiyō-marandi. Ranimboyo asu nindou ai ahandi hoafi hīmborimbo ranahambo hīfandīru-rundeimbi ahamumbo kaki adūkari sahūpurī marīhūndi. ¹⁷ Raniyo nīmorehi ranai Por-babidimbo yihoefi sūngu hohūyo asu ai yare pukūna hoafiyowohū yahoya, “Nindou ndanai ana God Nīmoamo Hondū amaru ranahandi ratūpurīyomo-rundeimb-ane. Rananemo asu God ai siheimbo aboedambo-fendūrimboayu hoafi ra hoafiyomo rundūhanemo,” yaho marandi. ¹⁸ Munguambo si ai rapomayo hoamboyo asu Por ai ranahambo yihoaruko-yihoarukofi haya, asu ai hīhīrifi nūngumbo moaruwai nendi amaro ranahambo hoafiyundūhi yahuya, “Ro Sisasindi ndūrinambo hoafayahi se nīmorehi ranahambo hīnīngīndo hawa ngoafi,” mehundo. Raniyo asu moaruwai nendi ranai mami rani simboani hīnīngire haya maho.

¹⁹ Ahambo hīfandīru-rundeimbi ranai ahamundi kaki semindi nafi awarimarihoayo ra fifirīmarundi sapo nīmorehi ra ngiri nini-moatūkuni tūkūfemboayo ra asūkai hoafīndo. Ranimbo-ane mo ai Sairas asu Por ahafanimbo kikihīrūpīndūmo mburūmbo kīafu hūrūpīndūmo nindou adūkari ahamundi koadūrū guguru nīmarimo rundūhi mahomo. ²⁰ Ai ahafanimbo sowapūndūmo nindou hoafi hīmborīyomo-rundeimbi ahamumbo soana homo hoafiyomondūhi yahomoya, “Nindou yimbu ndanana Sudahūnd-anafani, nga aiyafani nindou sihefi adūkari ngoafihū amarei ranaheimbo moaruwai hohoanimo botimarīneandi. ²¹ Ran-anafani nindou Romihūndi sihīri ahinūmbi hohoanimo sūngukoatembo-mayo ranahambo yamundarīneandi,” mehomo. ²² Raniyei asu nindou afīndi ranai ahafanimbo ranimbohūnda papī-hoafi-marīhūpīri. Raniyomo asu hoafi hīmborīyomo-rundeimbi ai ahafandi hoeari yūmūdūhaupūri mburu hoafiyomondūhi yahomoya, “Ahafanimbo wofi bogorīnambo harīmbemopīra-mboane,” mehomo. ²³ Raniyomo asu ahafanimbo wofi bogorī-mayo ranambo pukūna buburūpīri mburu, asu karabusī-marupīri. Raniyomo nindou karabusī wori

hifandi-randeimbi ahambo hoafiyomondowohū yahomoya, “Se ahafanimo wudi poapondo hībadapiri,” mehomomo. ²⁴ Raniyu nindou ranai hoafi ranahambo hīmboriyu mbura ahafanimo karabus wori safambe ragu nīmi ahi yirifoneimbīnambo yitīṇarīhū hūputūpu-rapūrimūndi hīnīṅṅimareapiri.

²⁵ Raniyafani Por Sairas ai nīmbi mbusūmondūhi nīmarifanimo herūyafandūhi Godimo dīdībafi-mefineando. Asu nindou bīdīfirī karabusiyafu mamarimo ranai ahafanimo hīmbori-memopiri. ²⁶ Asu nīmehūnou hīfīhe afīndi tūkūfehūyo karabus wori kambōhoanī ranai fīfīmīmayo. Raniyo nīmai yipuri ranai sūbūdīhoehūyo nindou karabus worambe mamarimo ahamundi fīhīndi sen mākiaro ra fufurimarīhoayo. ²⁷ Raniyu asu karabus hīfandarandeimbi ranai botīfi yipuri sūbūdīhoai mēṅgorowa hoeire haya nindou ai mbafefou yahu haya yīhīmboyuhū penau hoandari semūndū haya wandīhoari hīfokoandīhea yahu haya ramefiyu. ²⁸ Nga Por ai heiyuhū yahuya, “E! Se sīhafi fī yimbūndamboyafi! Ro-ana mūṅgu amarefi,” mehuamboyu. ²⁹ Raniyu karabus hīfandi-randeimbi ai nindoumbo hai sowandūmo sīnīmo yahu mīṅṅiyu hoafiyu mbura nīmai wori safambe pipiyu hu Por Sairas yafandi yirīkīmī hīhamīndariyuhū piyu mēṅguru. ³⁰ Raniyu ai ahafanimo sepīrimūndi weindani hūfu nīmarūmbo hoafiyupurūhi yahuya, “Rītīfo yimbu, ro nīnī nūnūṅṅundīheanda God ai wambo aboedambo-mandeandīra?” mehuamboyafani.

³¹ Asu ai sīmbori safaniya, “Se Sisas Adūkarī ranahambo anīhondūmbo-ndīworani anīmbo asu God ai sīhambo, sīhafi worambeahīndī-babīdī aboedambo-ndeandūrūmbui,” masafani. ³² Asu raniyo Por Sairas ai karabus hīfandi-randeimbi-mayu ranahambo nindou mami ranī worambe manīmboei aheimbo kameihī parīnerī hena Adūkarīndi hoafi hoafīmefīnandūri. ³³ Raniyo asu ranī nīmbokoanī karabus hīfandi-randeimbi-mayu ranai ahafanimo sepīrimūndi mbura ahafandi masīmei ra popoaimarandi. Raniyo asu ai ahandi fīkīmīnīndī-babīdīmbo mūṅgu hundūrūmayei. ³⁴ Raniyu ai ahafanimo sepīrimūndi hafu ahandi worambe nīmarūmbo sesi sagapīra masowasifani. Asu ai ahandi fīkīmīnīndī-babīdī haponda Godīndi hoafi hīmboriyei mburīhū anīhondūmbo-marīhīndi ranīmbohūnda hīhīf-hīhīfīmayei.

³⁵ Raniyomo siambe hoafi hīmboriyomo-rundeimbi ai prisman bīdīfirī koarīhoupurūhi yahomoya, “Hapoana se nindou yimbu ranahafanimo hīnīṅṅīndowapīra mbīhafanda-mboane,” mehomomo. ³⁶ Raniyu nindou karabusimbo hīfandi-randeimbi ai Porimbo hoafiyundūhi yahuya, “Hoafi hīmboriyomo-rundeimbi ai hīnīṅṅīndowapīra mbīhafanda-mboane,” mehomonda-mboanahī sīnī hoafayahapiri, nga hapoana se aboeda ngafani,” mehupiri. ³⁷ Asu Por ai prismanimbo hoafiyupurūhi yahuya, “Ro-ana Romīhūnd-anehi, nga ai yīhoehimbo nīnīhūmboyō hoafi hīmborambe nindou hīmboahū buburūmunī mburu, karabus worambe koamafoarūmunī. Asu ran-ameru haponda ngoafīna yīhoehimbo dībo semīndīmunī koehefembo hohōanīmoemo. Refeana wanī! Nga ahamundīhoari anīmbo sīfomo sowandūmomunī koarīhoumuna ṅgemboyehi,” masafandamboemo.

³⁸ Asu prisman ranai ahafandīmayo hoafi ra hoafi hīmboriyomo-rundeimbimbo hoafīmemo-puramboemo. Raniyomo asu Por Sairas

ai Romihünd-anafani hoafi ra himboriyomo mburu yihimbo-memo.
³⁹ Raniyomo asu ai homombo ahafanimboya, “Karihapisi, ro hūtiyefi,” yahomo mburu moanambūhi sowapündūmo mahomo. Asu raniyomo ahafanimbo hoafiyomopirūhi yahomoya, “Se ngoafi nda hinngindine hena ngorū goanini ngafani?” mehomo. ⁴⁰ Raniyafani ai karabus wori ra hinngirine hena Ridiandi worina mahafani. Ranihū anihondūmborihindeimbi ai mafandi-hindamboyo asu aheimbo ngusūfoambe kikimi-foarineiri hena mahafani.

17

Tesaronaika-hündi ai Por Sairasimbo hürütümarihüpiri

¹ Raniyafani Por Sairas ai hafani Amfiporis Aporonia ngoafi kefoene hena hafani Tesaronaika ngoafihū tükümeFINEANDI. Ranihū Suda-yafe rotu wori mamī mafondaro. ² Raniyu asu Por ai yaremarandi süngu Suda-yafe rotu worambe kefuai hüfu nīmarūmbo ngīmimbo moani nīmarimbo si ra ai-babidimbo Baibor-ambeahindi hoafi ranahambo ndorihī waporimbo-marihündi. ³ Ai aheimbo Godindimayo hoafi ranahandi nīmindi ra waporimbo-randūhi yahuya, “Nindou God ai ahambo nīmorehi nindowenihimbo aboedambo-fendūrimbo kafoariri hinngimariri ra Krais-ani asu ai asūbusi afindi semündū haya yifiyu mbura asūkaiyu botimefiyu,” mehu. Asūkaiyu hoafiyuhū yahuya, “Sisas ndanahambo ro siheimbo hoafayahi ai Krais-ani,” mehu. ⁴ Nindou bidifiri ranihündambo ai hoafi ranahambo anihondūmborihī mburihū, Por Sairasi-yafandi süngu mahei. Nindou bidifiri Grikihündi Godimbo hohoanimo parihoreimbi asu nīmorehi afindi bogorimbo-yahindeimbi ai-amboa ahafandi süngu mahei.

⁵ Ranimboyo asu Sudahündi bidifiri ai ngusūfoambe moaruwaimarapura nindou bidifiri funiru wakirundeimbi maketambe manīngomo ranahamumbo gugurimarūpura ai homo nindou afindi guguripuri mburūmbo hohoanimo botimaripura ngoafambe nginindi hoafemo wakimarundi. Raniyomo asu ai Por Sairas kikihēpimindi nindou afindi burimemo ranahamumbo sowana sepimindi hombohūnda ahafanimbo kokorupirūhi Sesonindi worina pipina mahomo. ⁶ Nga raniyomo ahafanimbo hoeifepirikoate-yomondūhi-yomo, ai Sesoniyu asu anihondūmborundeimbi bidifiri-yomo ahamumbo nindou bogorimboyafu mamarimo ahamumbo sowana kiafu hürūpundūmo mahomo. Ai homo pukūna hoafiyomondūhi yahomoya, “Nindou ndanai ana munguambo hifi ranihū moaruwai hohoanīmoyomo marundi ran-anemo asūkai haponda ndanihū tükūyafu anīngomo. ⁷ Asu Seson ai ahafanimbo worinimareapiri. Nga nindou mungu ndanai ana adūkarī bogorī hondū Sisarindi ahinūmbi hohoanimo gogonimbo-riheneandūhi safaniya, ‘Awī nindou adūkarī bogorī ngorū manūngu, nga ahandi ndūrī Sisas-ani,’ safani marinandi,” mehomo. ⁸ Raniyomo ngoafihündi bogori-yomo asu nindou afindi-yei ranai hoafi ranahambo himboriyei hehi afindi hohoanīmoyeihi ngusūfoambe moaruwai-marandūri. ⁹ Ranimboemo nindou bogorī ai Sesoniyu bodimondi-yomo ahamumbo kot pemindomo mehomonda asu ai kaki masabupura hinngimaripura mahomo.

Por Sairas ai Beria ngoafihū mamarifani

¹⁰ Mamī rani nimbokoani anihondumbo-rihindeimbi ai Beria ngoafihū tüküyafine mburina Suda-yafe rotu wori mafengoro ranambe kefoene mahufani. ¹¹ Beria ngoafihū Suda mamarei ahei hohoanimo ra Tesaronaikahündi-yafe hohoanimo ngasündimareandi. Beriahündi ai Por Sairas-yafandi hoafi himboriyei mburihū, asu hoafi ranahambo masahümündi. Raniyo ai munguambo si maho Bukambeahi hoafi ra hoeirihī marihündi ahafandi hoafi ra anihondumbayo sei hehi. ¹² Raniyei asu Sudahündi afindi ranai hoafi ranahambo anihondumbo-marihindi. Asu Grikihündi nimorehi ndüreimbi bogorimbo-yahindeimbi afindi asu nindouwenihī afindi ai hoafi ranahambo anihondumbo-marihindi.

¹³ Por ai Beriahündambo Godindi hoafi bokari-marihenduri ranahambo Tesaronaikahündi Suda ai himboriyei hehi Beria ngoafihū amboa hei tükümehindi. Raniyo asu Tesaronaikahündi ai nindou Beriahündi-mayei ahei ngusüfoambe moaruwai hohoanimo botimarihinduri. ¹⁴ Raniyei asu anihondumbo-rihindeimbi ai hohoanimoyeihi seiya Porimbo moaruwaimbo ndihorimboyei sei hehi ahambo hoekimi koamarihēhora mahanu, nga Sairas Timoti ai Beriahū mamarifani. ¹⁵ Raniyomo nindou bidifiri ai Por sowaründumo hou ai-babidi Atens ngoafina mahomo. Asu Por ai yahuya, “Sairas Timoti ai nimai wambo-sowana mbisini-fandamboane,” mehuamboemo asu hoafi ra sowandumo hou hihiriyafu Berianambo mahomo.

Por ai Atens ngoafihū Godindi hoafi hoafimayu

¹⁶ Por ai Atens ngoafihū Sairas asu Timoti ahafanimbo hifandapiruhī nimarumbo hoeireandane, ngoafi ranihū tikai god sisami afindi burimayo ranimbo ngusüfoambe nimbimayu. ¹⁷ Raniyu Por ai Suda-yafe rotu worambe Grikihündi bidifiri asu Suda bidifiri anihondumbo Godimbo hohoanimoyomo-rundeimbi ahamumbo wataporimbo-marapuri. Raniyu munguambo si maho ra nimorehi nindowenihī maketambe gugureyahi nimateiane, hu ai-babidi nimarumbo wataporiyu marandi. ¹⁸ Raniyomo Epikurian asu Stoik fifirundeimbi nindou ranai Por-babidi hoafinambo simbori-simborememo. Ai yaru hoafiyomondūhi yahomoya, “Nindou hoafi afindeimbi ndanai nini hoafi, hoafinda yahumboyuwa?” mehomo. Asu bidifiri ai hoafiyomondūhi yahomoya, “Awi, ai ndifo-yafe sisami god mamī ranahambo hoafimbo yahumboani,” mehomo. Nga Por ai Sisas yifihündi botimefiyu hoafi ra hoafimayuwambo ranimboemo asu ai rahurai yaru hoafimemo. ¹⁹ Raniyomo ai kansir Areopagus wafuwami mafandundi ahamumbo sowana Porimbo sowaründumo mahafomo. Ai homo ahambo hoafiyomondūhi yahomoya, “Ro simbori hoafi nda se nindou aheimbo hoafiyafi arandi ra himborembo sefomboanefi. ²⁰ Asu ro sihafī hoafi ra himboriyefi hohu hoafi ranahandi nimindi ra fifirindihu sefomboanefi,” mehomo. ²¹ Nga nindou Atens ngoafihū amarei anei asu ngorū ngoafihündi sühüsi Atens ngoafihū amarei anei ranai moai amuri hohoanimoyei rihündi, nga wani. Ai ana hoafi simbori engoro ranahamboane hoafiyō asu himboriyo ranimbo yangiri hohoanimoaye.

²² Raniyu asu Por ai Areopagus wafuwami kansir-yomondi mbusūmo nūngumbo hoafiyuhū yahuya, “Nindou Atensihündi,

ro hoeiriheandane se-ana munguambo god ranaheimbo süngufe hohoani-mo-ane hohoani-mo-memo. ²³ Nga ro nafina habodihihi sihei sisami god hoeimariheanduri. Asu sisami godimbo sesi sihefe randeimbi fondi mamahi hoeimariheandi ranihihi se sürü papimarihündi ra yare hoafiyowohü yahoya, 'Ndanana sisami god ro fifirifekoate-mayefi ran-ane,' meho. Nga asu se moai rani god ra ahambo fifirihori, nga se ahambo moani hohoani-moyei marihündi God ranahambo haponda ro hoafindahanduri samboanahi.

²⁴ God ai hifi nafira mbura asu munguambo moatükun ranihihi nafira hinngimareanda aningo ranai Adükar-ani sünambeahi asu hifini. Ranimboani aiana ngiri nindou ai ahei warinambo worimbo-rihündeimbi wori ranambe ana nimanu, nga wani. ²⁵ Ai moai ranani moatükun mbonimboramündi randi ranimboane asu ngiri nindou ahei warina ahambo ranani-moatükun fandihehuri. Sapo ai-ani nindoumo yangiri ningombo hohoani-mo, yafui asu munguambo rani-moatükun ra saimuni arandi. ²⁶ Amoa mamani ranahandambo-hündiyo God ai nindou mungua sirifi nafimarandi munguambo hifihihi ningombohünda. Asu ai ahandihoari horombo nindou ranihihi ningombo asu hifi yüpupui kiki-re hinngimareandi. ²⁷ God ai yare hinngire hayambo hohoani-moyuhü yahuya, 'Ranihihi di-boadimbo animbo asu ai wambo ro animboahi ra koko-mbiri-hündi-r-amboane,' mehu. Ranimbo-hündambo animbo nindou ai God nahi anügu ranahambo kokondihori hoeindohori-moyei. Nga God ai mamani sihefimbo sowahi annguniyupoani. ²⁸ Sihiri aidi-bo yangiri animboefi, aidi-bo ahahabodefi asu aidi-bo-ane aniboade fi. Rahurai-ane sihei herü fifirundeimbi bidifiri ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, 'Sihir-amboani Godindi nimor-ane fi animboefi,' mehomo. ²⁹ Sihiri Godindi nimor-ane fi asu ngiri sihiri randihu hohoanimondefühiya, God ai gor, sirfa kapa, nimoei rani sisamiyu mbise fi. Asu ngiri hohoani-mo-ndefühiya, God moani sihefihoari hohoani-moyefi hohu sihefi warinambo nafimarihur-ane mbise fi, nga yowani. God ai-ana gor, sirfa kapa, nimoei rani sisamiyupoani.

³⁰ Horombo nindou ai Godimbo fifirifikoate-mayei amboyu rasimboani ai moai aheimbo nginindiranduri. Nga hapondanambe ai munguambo nindou munguambo hifihihi ranaheimbo yahuya, 'Se sihei hohoani-mo moaruwai daboadanambo-ndihi hehi wandi hohoani-mo süngundi-hindi,' mehu. ³¹ Nga asu ai mamani sihi di-boniyu hinngimareandi si ranambe ai mbumundi hohoani-mo süngundeandühi ahei hohoani-mo rani simogodühi munguambo nindou yibobo-ndeandürimbui. Nga ai nindou mamani rani-moatükun ra hifandimbohünda hinngiririmbani. Nindou ra yifimayuwa God ai honguambeahindi botimariri ranani, nga ranahambo animbo sihiri anihondumbo-ndihurimbane," mehu.

³² Nindou bidifiri ai nindou yifihündi yangirifembo hoafi ra himboriyomo houmbo-yomo asu ai ahambo sisindi hoafimaruri. Nga bidifiri ai hoafiyomondühi yahomoya, "Asükaindefi rani-moatükun ranahambo sihafifi hoafi himborindefo," mehomondo. ³³ Asu Por ai kansiri-yomondi watapor yare hinngireapuri haya mahu. ³⁴ Nindou bidifiri ai ahambo süngurihorühi hoafi ranahambo anihondumbo-marihindi. Nindou mamani ahandi nduri Dionisius Areopagusihündi

ai kansirimbofi mamaru. Asu nimorehi ahandi nduri Damaris ai-amboani anihondumbo-mareanda asu nindou bidifriyei hoafi rana-hambo anihondumbo-marihindi.

18

Por Korin ngoafihū amaru

¹ Sūngunambo Por ai Atens ngoafi hiniŋgire haya Korin ngoafina mahu. ² Ranihū ai Sudahūndi mamā ahandi nduri Akwira hoeimariri. Aiana Pondus-hūndiyu. Nindou raniyu ai ahandi nimorehi Prisira-dibo Itari hifi hiniŋgiri-ne hena asu Korinina mahafe. Nindou mamā Rom ngoafihū adūkarī bogorimbofi nimarūmbi ahandi nduri Krodius ai Sudahūndi nindou muŋgu aheimbo yahuya, “Se Rom ngoafi nda hiniŋgindihi hehimbo ŋgorū hifina-ndahindi,” mehuamboyafe ai Korinnambo mahafe. Raniyu asu Por ai ahafembo ranihū hoeifepirimbo mahu. ³ Nindou yimbu ranai Por-babidi mamā rani ratūpuri ra ratūpuriyei rihūndeimbi wamboyu Por ai, ai-dibo nūngumbo seri wori kakiyei marihūndi. ⁴ Muŋguambo moani ngoafimbo nimarimbo si Por ai Suda-yafe rotu worambe kefuai hūfu nūngumbo Sudahūndi nindou ranaheimbo wataporiyu marandi. Nindou Sudahūndi asu Grikihūndi aheimboya ahei ŋgusūfoambe botindiheirani asu Sisasimbo anihondumbo-mbirihinda yahuhayamboyu hūfu hoafimenduri.

⁵ Sairas asu Timoti ai Masadonia hifi ra hiniŋgiri-ne hena Korin ngoafina kosafandani Por ai Sudahūndi ranaheimbo aboedi hoafi yamundeandūrihi manūngu. Ai Suda-maye aheimbo anihondumbo hoafiyundūrihi yahuya, “Sisas ana nindou God ai nindou aboedambofembo kafoariri hiniŋgimarir-ani,” mehu. ⁶ Nga ai ahandi hoafi ra sahūmūndi pirihī mburihū asu ahambo tirifoariorī hoafimehūndo. Raniyu asu Por ai ahandi hoeari fihindi dūdubudi pūpūrūfi-foareandūhi simbori hoafiyundūrihi yahuya, “Se hoafi ra himborikoate-yehi awararihehindi ana, ro hūtiriharūpoani, nga siheihōar-anei. Nga haponda ndūhūnda ro-ana siheimbo hiniŋgindihearū hehea asu nindou sihefi ndi fo sowana, ŋgamboyahi,” mehu. ⁷ Raniyu asu ai rotu wori ra hiniŋgire haya wori akimi Titius Sastusindi worina mahu. Nindou ranai ana Suda-yafe ndi foyu, nga asu Godindi hoafi sūngure randeimbīyu. ⁸ Suda-yafe rotu wori hifanda-randeimbi ahandi nduri Krispusiyu asu ahandi fikiminindi-yei ai Adūkarimbo anihondumbo-mariorī. Asu nindou afindi Korin ngoafihūndi ranai Porindi hoafi ra himboriyei mburihū anihondumbo-marihinda aheimbo hundūrumaranduri.

⁹ Por ai mamā nimbokoani ranipoanimbo moatūkuni yafogoadinambo nahurai hoeireandane, God ai hoafiyundūhi yahuya, “Se yihimbo-ndamboyafi, nga hoafindafi ndandi. ¹⁰ Nga ro sedibo nimboamboanahi ranimboane asu sihambo nindou ŋgorū ai ŋgiri moaruwaimbo-ndeani. Nga wandi nendi afindi ai adūkarī ngoafi ndanihū nimanideimboyei,” mehu. ¹¹ Ranimboyu Por ai mamā himbani asu 6 amoamo ranihū nūngumbo Godindi hoafi aheimbo yamundeanduri marandi.

¹² Gario ai Akaia-yomondi gafman bogorimbofi nūnguambeahiyo asu Suda ai mamihūyafu mburimbo Porimbo ŋgini ndimaruri. Raniyomo ai ahambo sowarūdūmo hoafi didiboadofe worina mahomo. ¹³ Ai

yahomoya, “Nindou ndanai ana nīmorehī nindouwenihī aheimbo Godimbo hohoanīmombo ra ranipoanīmbo yamunde-andürühani asu ai ahinūmbi hohoanīmo hifinambo-mareandi,” mehomo. ¹⁴ Por ai simbori ahamumbo hoafi yupurimbo yahuhayamboyusi, nga Gario ai Sudambo hoafi yupurūhi yahuya, “Nindou ndanai sihefi gafmani-yafe hohoanīmo ra hifinamboreandūhi moaruwai hohoanīmombeimbonana ro sihamundi hoafi ra himboriya. ¹⁵ Nga Suda se-ana sihamundi hoafi, ndūri asu sihamundi hohoanīmo ranīmboanemo se wambo sifomo düdufundiri, nga ambe, rani-moatükunī ana sihamundihoari ngomo didiboadondundi. Ro-ana yahurai hoafi himboriyo mburimbo yibobofembo-yahipoani, nga wani,” mehu. ¹⁶ Raniyu asu ai ahamumbo hoafi didiboadofo wori ranambeahindi koamarīhepuri. ¹⁷ Raniyomo nindou bīdīfiri ai nindou ahandi ndūri Sostenis, Suda-yomondi rotu wori hifanda-randeimbi bogori, rana-hambo kikihirundūmo mburu hoafi didiboadofo wori rani hanjifoani harimemondo. Nga asu Gario ai moai rani-moatükunī ranahambo afindi hohoanīmoyu, nga wani.

Por Andioķ ngoafihū hīhīrifi mahūfu

¹⁸ Por ai Korin ngoafihū afindi si nūngu mbura asu ai anihondūmbo-rīhindeimbi aheimbo hīnīngireandūri haya Senkrianambo mahu. Raniyo Prisira asu Akwira ai Porindi sūngu mahafe. Horombo Por ai Godimbo hoafi yunduhū yahuya ro mamī moatükunī randīheamboyahi mehu. Ranimbo nafuimbohūnda ai ahandi mbīro ra tūpuri-marandi. Raniyei asu ai Sirianambo sipambe fariyahi hehi mahei. ¹⁹ Ai hei Efesus ngoafihū tükūyahi mburihūmboyei asu ranihū Prisira Akwira hīnīngireapiri haya ai yangiri Suda-yafe rotu wori ranambe kefuai hūfu nūngumbo Godindi hoafi ai-babidimbo wataporimayu. ²⁰ Raniyomo asu ai ahambo hoafiyomondowohū yahomoya, “Awi se ndanihū gedūhi nimbafi,” mehomondo, nga “Ngirīndahi,” mehu. ²¹ Asūkaiyu ahamumbo hīnīngīfepurimbo yangiri hoafi yupurūhi yahuya, “God ai yifirayu ana, awi ro asūkainda hīhīrīndahe didimboyahi,” mehu. Raniyu asu ai sipambe farihi mbura Efesus ngoafi hīnīngire haya mahu. ²² Raniyo asu sip ai ho Sisaria ngoafihū tükūmefeyo-wamboyu asu Por ai kusifoai haya hafu Serusarem ngoafihū anihondūmbo-rīhindeimbimbo hīhīfirirū haya Andiokinambo mahanu.

Aporos ai Godindi hoafi Efesus ngoafihū hoafimayu

²³ Raniyu asu Por ai Andioķ ngoafihū gedūhi nūngu mburamboyu Garesia asu Frisia-yafeambe ngoafi daburi wakireandūhi ranihū Sisasimbo anihondūmbo-rīhindeimbi amarei aheimbo kikiimi-foefendūrimbo mahu.

²⁴ Nindou mamī, ahandi ndūri Aporos Sudahūndi, Areksandria ngoafihūndi Efesus ngoafihū manūngu. Nindou ai-ana hoafi aboedi hoafiyu-randeimbi asu Godindi hoafi ra aboedi hamindi ndore fifireandeimbiyu. ²⁵ Horombo ahambo Adūkarimbo sūngufi hombo rani hohoanīmo ra yamundi-marīhor-ane. Raniyu asu ai ngusūfoambe botīreirūhi nīmorehī nindowenihī ranaheimbo hoafi aboedi sagadūrūhi Sisas ai nindou God koamafoariri ranahambo wudipoapore hoafi yundūri marandi. Nga ai moai Sisasindi hoafi

aboedī mungua fifireandī, nga Son hundürü-marandürī ranahambo yangirī fifirīmareandī. ²⁶ Asu ai hüfu Suda-yafe rotu worambe kefuai nūngumbo yihimbokoate piyu haya Godindī hoafi hoafimayundürī. Prisira asu Akwira ai ahandī hoafi himboriyafe hena ahambo sowarindife hüfe ahafe worambe Godimbo süngufimbo hohoanimo ra ndorine hoafimefinando. ²⁷ Raniyu asūkai Aporos ai Akaia-yafe hifina nga yahu haya ramefiyu-wamboyei, Efesusihündi ai ahambo farihethori hehi Aporos ai tükündifiyuanī ndahorimindei sei hehi Godindī hoafi süngurīhi-ndeimbimbo pas sürü papimarihündi. Raniyu Aporos ai hu Akaia hifambe tüküfi mbura asu nindou ranihünda God ai aheimbo hipoambo-mareandüra anihondümbo-marihindi ranaheimbo afindimbo aboedī mafarihendürī. ²⁸ Ai Suda-babidi simbori-simboryuhi ndore hoafiyuhü ahei hoafi hifinambo-mareandī nimorehi nindowenihī-yafe himboahü. Ai Godindī Bukambe hoafi raninambo Sisās. ra God ai nindou aboedambo-fendürimbo kafoarirī hinīngimarir-ani yahu hoafiyuhü nafuimayundürī.

19

Por ai Efesus ngoafihü ratūpurimayu

¹ Aporos ai Korin ngoafihü nūnguambe Por ai hifi wafuambe ngoafi adaburo ra hoahoangu hu Efesus ngoafihü tüküfi Sonimbo süngururü-rundeimbi hoeimareapurī. ² Asu ai ahamumbo dudu-fipurühi yahuya, “Se Godimbo anihondümbo-rīwuranī ahandī Yifiafi Aboedī sihamundi wami kosowai waniyo?” mehuamboemo. Asu ai simbori ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Yifiafi Aboedī ra ro moai himboriyefi,” mehomondoamboyu. ³ Ai yahuya, “Nini süngure hayamboyu sihamumbo hundürü-marapura?” mehuamboemo. Asu ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Sonindī sünguyo hundürü-maramuni,” mehomondamboyu.

⁴ Por ai hoafiyuhü yahuya, “Sonindī hundürü ranana nindou ai moaruwai hohoanimo daboadanambofe hefembo aboedī hohoanimo süngufembo-hündamboane. Raniyu asu ai nindou Israerihündi ranaheimbo hoafiyundürühi yahuya, ‘Se nindou wandī süngu tükefiyu ranahambo anihondümbo-ndihori. Nindou ranana Sisās-ani,’ mehu. ⁵ Sonimbo süngururü-rundeimbi ai hoafi ra himboriyomo houmbo Adükari Sisāsindī ndürinambo hundürü-memo. ⁶ Raniyu Por ai ahamundi wami wari manande-apuramboemo Yifiafi Aboedī ranai ahamundi wami kosiwohü ranipoanimbo hoafinambo wataporiyomondühi Godindī hoafi hoafiyomo-rundeimbi nahurai hoafimemo. ⁷ Ramefundī ranana 12 nindou-yomo. ⁸ Ngimī amoamo Por ai Suda-yafe rotu wori ranambe kefuai hüfu nūngumbo yihimbokoate hoafiyu marandī. Ai aheimboya, God nginindī hifandarandī ranahambo anihondümbo-mbiri hinda yahu hayamboyu wataporimborarü marandī. ⁹ Nga nindou bidifiri ai ahei hohoanimo tapihamirandürühi anihondümbofe-koateyeihī Sisāsindī nafi ranahambo nindou himboahü moaruwai hoafimayei. Raniyu asu Por ai aheimbo ranihü hinīngirearü haya, Sisāsimbo süngururü-rundeimbimbo sepürümündi haya hu Tiranusindī yamundife worambe munguambo si wataporimbora marandī. ¹⁰ Rani-moatükunī ra yimbu himbanī yare

marandamboyei Sudahündi asu Grikihündi munguambo Esia hifihū amarei, ai Adūkarindi hoafi ra himborimaye.

Skefandi nindouwenihini nīmorī

¹¹ God ai ranipoanimo hepūnifeimbi moatūkuni Porindi warisūngu yare marandi. ¹² Raniyo nindou bidifiri ai yikunimi gedūhefe hoeari asu gūdife hoeari ra Porindi fi sūndiandeimbi sahūmūndi hei nindou angūnūmboyeimbi aheiwami manandihinda ahei angūnū ranai munguyowohū moaruwai nendi ranai hinngiri-hindūri hehi mahei.

¹³ Nga Sudahündi bidifiri ai hoahoangomo wakirundūhi moaruwai nendi nindou fiambeahindi ranipoanimo nginindina raguanam-boru marundi. Ai moaruwai nendi hefoefembohūnda Sisasindi ndūrina yaru hoeimarundi. Ai yaru hoafiyomondūhi yahomoya, “Por Sisasindi hoafi hoafiyu marandi ranahandi ndūri raninambo ro siheimbo anihondūmboanefi hoafayefi, nga se nindou ranaheimbo hinngiri-hindūri,” mehomō. ¹⁴ Nindou mamī Sudahündi Godimbo sesi shai-randeimbi bogori ahandi ndūri Skefa. Ahandi nīmorī 7-yomo ai rani-moatūkuni ra ratūpuriyomo marundi. ¹⁵ Nga asu mamī sihi moaruwai nendi ranai hoafiyopurūhi yahoya, “Ro Sisasimbo fifirihini asu Porimbo fifirihini, nga se didemoa?” mehopuri. ¹⁶ Raniyu asu nindou mamī ahandi fiambe moaruwai nendi nīmarūmbi-mayu ranai ahamundi wami horipirihoei piyuhū bubuhaimepura ai hori kapehū ahandi worambeahindi safi yangiri mafefoundi. ¹⁷ Nindou mungu Sudahündi asu Grikihündi Efesus ngoafihū mamarei ranai hoafi ra himboriyei hehi, yihimboyeihī Adūkarī Sisasimbo adūkar-ani masei. ¹⁸ Raniyei asu Sisasimbo anihondūmbo-rihoreimbi ai nindou himboahū tūkūyahi moaruwai moatūkuni ratūpurīyei marihündi ranahambo weindahī hoafimaye. ¹⁹ Himoarokoru-rundeimbi bidifiri ranai ahei buk ranipoanimo himoarokombo hoafi ranambe engoro ra mamambe-mamamberūhi sahūmūndi hei nindou-yei himboahū fufusimarihindi. Horombo buk masahūmūndi kaki ra tapuiyei heimbo 50,000 kakifihīyo masahūmūndi. ²⁰ Rani hohoanimo raninamboyo Adūkarindi hoafi ranai nginindi tūkūfehū munguambo hifi yanggori wakimareandi.

Efesus ai Porimbo himbosi papimarihori

²¹ Rani-moatūkuni ranai ramefeyo-wamboyu Por ai hohoanīmoyuhū yahuya, ro Masedonia asu Grik hifi, ngasūndi-heapiri mbundihā sipambe fandahe hehea Serusareminambo, ngamboyahi mehu. Ai yahuya, “Rani nafi boatei nga heheambo animbo, asu nga Rom ngoafi hoeindihēa,” mehu. ²² Raniyu ahambo fariheneri-rinandeimbi, Timoti asu Irastusimbo Masedonianambo koarīhepīra ai-boatei mahafanda, asu ai Esia hifihū akidou gedūhi safi manūngu.

²³ Rani-simboani Efesus ngoafihū Sisasindi hohoanimo ranahambo hūmbo hoafinambo simbori-simborimaye. ²⁴ Nindou mamī Demitrius ai sirfanambo munguambo sisami nafira randeimb-ani. Raniyu rani-moatūkuni-nambo tikai god sisami Atemisindi rotu wori nafiramarandi. Asu sisami nafiru rundeimbi ai ranifihī kaki afindi sowandūmo marundi.* ²⁵ Raniyu Demitrius

* **19:24:** Atemis ai tikai god sisami nīmoreh-ane. Ahandi rotu wori adūkarī Efesus ngoafihū mafondaro, nga mungu ai wori ranahambo aboedī saf-ane masei.

ai sisami nafiru-rundeimbi-yomo asu nindou amuri mungu simogodi ratūpuri, ratūpuri-yomorundeimbi ahamumbo gugureapuri haya hoafi-yupurūhi yahuya, “Wai, se fifirarundi sihefi ratūpuri ndanamboane kaki ra tūkefeyo. ²⁶ Sihamundihoari se hoeirundi asu himboriyomo nīne-moatūkuni Por ratūpuri-mayu ra. Ai yare hoafiyuhū yahuya, ‘Sisami god warinambo ratūpuri-yo-weimbi-hūndi ana god hondūyopoani,’ yahu arandi. Nindou afindi ranaheimbo gugurearū haya hohoanimo ngorū sūnguarearū marandi ra Efesus hifihūndi yangiri randūripoani, nga bidifiri mungu Esia hifihūndi kameihi randūri. ²⁷ Porindi hoafi ranambo ana sihefi kaki semindimbo ratūpuri ra moaruwai-ane mbiseimboyei. Rani yangiri-yopoani, nga sisami god rehi Atemisindi wori ra nindou-yei himboahū moaruwai himbondimboe. Asu ahandi ndūri adūkarī ra hifinambo-ndeamboe. Sapo nindou afindi Esia hifihū asu munguamho hifihū ahambo didibafiyahindo arihūndi,” mehu.

²⁸ Rani hoafi ra himboriyei hehi nindou ranai nginindiyehi pukūna seiya “Efesusi-yafe Atemis ana Adūkar-ane!” masei. ²⁹ Raniyo hoafi ra adūkarī ngoafi Efesusūhi mahoamboyō nindou ranai mungumbo hoafi warapomayei. Raniyomo bidifiri ai Masedoniahūndi Gaius asu Aristakusimbo kiafu hūripindimo ahei gugurihi nīmarei rihūndanambo mahomo. Nindou yimbu ra Por-babidi hahabodifani rinandeimbi-yafani. ³⁰ Raniyu Por ai nindou afindi ahei mbusūmo nga mehuamboemo asu sūngururū-rundeimbi bidifiri ai ranambe hombo yowanī mehomondo. ³¹ Porindi ngunindi Esia hifihūndi, gafman bogori ai-amboani hoafiyomo koarihoemondūhi yahomoya, “Ambe, se gugurife wataporiyorambo ranambe hopoani,” mehomo.

³² Nindou afindi ai mamikari hohoanīmoyehi nīnūngu-yefūhiyefi masei. Bidifiri ai ngorū-moatūkuni hoafiyeiane, asu bidifiri ai ngorū-moatūkunimbo hoafimayei. Nga nindou afindi nīmboeyei mungu mafandihindi ra ai moai fifirihindi. ³³ Raniyomo Sudahūndi bidifiri ai Areksandambo ahei himboahū nīnendihori hei hinngimarīhora manūngu. Raniyo nindou bidifiri ai hoeirūwurū houmbo moaruwai hohoanimo nīmindi-hūmbai mehomo. Raniyu Sudambo fehefendūrimbo hūnda ai warī nīmamo-mareandi hoafi kikimbiri-hūmūndia yahu haya. ³⁴ Nga ai Sudahūndi-mayuwa ahambo fifirihori raniyei pukūna yimbu awa mamī afindi hoafiyeihī seiya, “Efesus-yafe Atemis ana adūkar-ane,” masei.

³⁵ Raniyu asu Efesus-yafe kuskus ai ahei hoafi gobadihendūrihi yahuya, “Efesusihūndi se himboriyei. Munguambo ai fifirihindi nīmoei sisami Atemis sūnambeahindi piyo haya makoso asu ahandi hoafiyorambo wori Efesus ngoafi ra ai hifandarandi. ³⁶ Nindou mamī ai-amboani ngiri hoafi ndanahambo tikai-ane mbūsu. Nga ranimbo-hūndambo-animbo se sihei hoafi ra kikindihūmūndi. Nga se awi ranahambo hohoanīmokoate-yirūnimbo randihimboyei. ³⁷ Asu se nindou yimbu ndanahafanimbo sahūpirimūndi masūhūsi. Nga asu ai moai nīni-moatūkuni sisami godindi worambeahi hūmbuhūni-yafani asu wori moaruwaimbo-rīneandi. Asu moai ai nīmohēhi god sihefi ranahambo tirīfoefe hoafi, hoafiyafani. ³⁸ Nga asu Demitrius ai ahandi mamī ratūpuri-yomo-rundeimbi babidimbo ahamundi hoafi engoro ranana awi ngorū-simboani ranipoanimbo animbo fifirifemboane.

Asu bogori gafman ai nīmarimo-mboanemo, nga ai animbo hoafi ranahambo fifirindumboemo. ³⁹ Nga sihamundi hoafi ra yagodowani ana, mamī wataporambe animbo ranahambo anihondū wataporimbo-mboane. ⁴⁰ Haponda sihiri hoafi afindi ndahumi-ndemboye fi, nimboe sihiri ndani sihi simbori hoafimayefi ranimbohunda. Ranahandi nimindihundi ana moai hoafi yangoro, nga moaniyefi simbori hoafimayefi. Nga shefi gugurife moaruwai ranahambo duduwehimuni ana, asu anikiri simbori hoafimandefi,” mehu. ⁴¹ Ai yare hoafiyunduri mburamboyu asu koamariheira bukūrumehindi.

20

Por ai Masedonia asu Grik hifina mahu

¹ Sūngunambo hoafi afindi-afindimayei ranai ho sihi-mareandamboyu, Por ai Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi gugureanduri haya ngusūfoambe nginiraminduri mbura asūrahini-mareanduri. Raniyu asu ai yare hinngirearū haya Masedonia hifina mahu. ²⁻³ Raniyu ai rani hifambe huhū Sisasimbo sūngurihindeimbi afindi ranaheimbo ngusūfoambe nginindi kūrhi hohoanimo-mbeyeia yahuhaya hoafimeinduri. Raniyu asu Masedonia hifi hinngire haya Grik hifihū tūkūfi ngimi amoamo manūngu. Raniyu sūngunambo ai Siria hifina sipambe hombo hohoanimo-mayuwamboemo, Suda ai ahambo hifokofimbo yahomo houbmo hoafi fimarūdumo. Ranimboyu asu asūkai hihirife hefe Masedonianambo hombo hohoanimo-mayu. ⁴ Asu Sopater, Pirasindi nimori, Beria ngoafihundi ai Por-dibo mahūfu. Raniyo Tesaronaikahundi Aristarkus Sekundus yafani, Gaius, Derbe-hündiyu, Timotiyu asu Tikikus, Trofimus Esia hifihundi-yafani ai mūngu Por-babidi mahifomo. ⁵ Mūngu ai-boatei hifomo Troas ngoafihū nīmarimo yihoe fimbo himbomemo. ⁶ Raniyefi Suda ai Bret yisikoate sesimbo si ranai mūngumayowamboyu Firipai ngoafihundi sipambe fariyahu hohu hondahūfeimbi siyefi mburihu hefi Troas ngoafihū ahamumbo sowahi tūkūmehundi. Raniyefi Troas ngoafihū 7 si mamarefi.

Por ai Yutikusimbo yifihundi botimariri

⁷ Raniyefi asu Sande Adūkarindi sesi, sesimbohunda gugurimehundi. Raniyu Por ai sūmbo nafi himbowambo nindou afindi ranaheimbo gedūhi wataporiyu humbo nimbi mbusūmondūhi tūkūmefiyu. ⁸ Wori ro nīmarefi wataporiyefeimbi ranambe nīmoamo yibadiwami ram afindi siyowohū hangifoani burimayo. ⁹ Nindou hoarifi mamī ahandi nduri Yutikus ranai nafitambe karihoemo hinngimarundi raniwami mamaru. Por ai hoafimayu hoanguamboyu Yutikus ai yapombo hoafinambo kūmeru. Raniwami yapombofi nīmarūhūdamboyu fīmaramūdu yangiri hanū ngimi yibadi ngasūnde haya hifini pīmayu. Bidi firi ai hanimo sowarūndimondane, ai nīmoko mēnguru. ¹⁰ Raniyu Por ai hanū ahandi fi kameihi amofi hanūhūyu wagidi rūmūdūhi hoafiyundūhū yahuya, “Se awi ngusūfo kiki boadihindūhi afindi hohoanimo-ndeimboyei, nga nindou ndanana yangiri-ani,” mehu. ¹¹ Refi mburamboyu asūkaiyu nīmoamo farifi hafu bret hifiri mbura masahūsi. Ai aheimbo gedūhi wataporimboranduri mbura sūngunambo siambe hūfihamindi masūfuwamboyu

hīnīngīrearū haya mahu. ¹² Yutikus ai yīfīhūndī yangīrīmefiyu-wamboyei asu ai ahambo ŋgoafīna sahorīmīndei hei ŋgusūfoambe aboedī kūrīhi hehimbo mamarei.

Por Troas ŋgoafī hīnīngīre haya Miretusīnambo mahu

¹³ Ŋga ro-boatei sipambe farīyahu hohu Asos ŋgoafīhū Porīmbo fihimūndī hefe hombohūnda mahefī. Ai hīfī nafī huhū hoafīyumunūhī randafundī mehumunamboye fī ahambo nafīnī fihimīndīmbo mahefī. ¹⁴ Raniyu asu Por ai yīhoefīmbo Asos ŋgoafīhū sūfu mbureamunī haya, asu sipambe sahurīmīndefī hohu, Mitirini ŋgoafīnambo mahefī. ¹⁵ Raniyefī sipambe farīyahu hohu Mitirini ŋgoafīhūndī hefīmbo siambe Kios airanīkīmī tūkūmehundī. Apoe fī simayowamboye fī asu siambe Samos airan tūkūyahu mburīhu asūkai ŋgorū sihī Mere-tus ŋgoafīhū tūkūmehundī. ¹⁶ Por ai Efesus ŋgoafī ŋgasūndīfe hefe Esia hīfīhū gedūhī hīfo nīngombo moei yahuhayamboyu hohoanīmomayu. Ai nīmehūnou Serusaremīnambo hīfo ahei hīhīfī-hīhīfīmbo si Pendikos tūkūfemboayo ra hoeifemboyu hohoanīmomayu.

Por ai nindou bogorī Efesusīhūndī ahamumbo asūrahīnīre hīnīngīmareapuri

¹⁷ Por ai Miretus ŋgoafīhū tūkūfī nīmarūmboyu Efesus ŋgoafīnambo hoafī koamarīhendī Kraīsīndī nendīmbo hīfandu-rundeimbīmbo ai sīfomonda hoeīndīheapurī yahuhaya. ¹⁸ Ai sīfomo tūkūmefundamboyu hoafīyupurūhī yahuya, “Ro boatei tūkūyahe Esia hīfīhū nīmboambo asu munguambo si se-babīdī anīmboahī nīnī-moatūkunīyo ramarīheandī ra sīhamundīhoarī se fīfīrumboanemo. ¹⁹ Rani-sīmboanī Suda ai wambo moaruwaimbo-fendīrīmbo hoafī fīmarīndūmonda, raniyo asu afīndī hohoanīmoyahūhī aranīmbo yangīrīmayahī. Ro wandī fī hīfīnambo-rīheandūhī Adūkārīndī ratūpuri rani yangīrī sahamīndī manīmboahī. ²⁰ Se fīfīrundī ro sīhamumbo farīhefepurīmbo aboedī hoafī bokarīhefembo moai awi sahi, ŋga nindou afīndī hīmboahū asu sīhamundī mamamī worambe yamundīheapurī marīhand-ane. ²¹ Ro Suda, Grik yīboboambo ahīnī hoafīyahīndurūhī sahiya, ‘Se sīhei hohoanīmo moaruwai hīnīngīndīhī hehī Godīmbo hohoanīmondei asu Sisas sīhefī Adūkārī ranahambo anīhondūmbo-ndīhorī,’ sa marīhandī. ²² Ŋga hapoana Yīfīafī Aboedī ranai wambo koamarīhendīra Serusaremīnambo ahūhī, ŋga ro ranīhū ŋgūhani nīnī-moatūkunī wambo tūkūfemboayo ra ro moai fīfīrīheandī. ²³ Ŋga ro rarīhe fīfīrīheandī, Yīfīafī Aboedī ai mamamī ŋgoafīhū tūkūyaheandani wambo hoafīyondīrīhū yahoya, ‘Se hībadambo ŋgafī, ŋga karabusīndafo nīmborī afīndī ndowandīfī ndamboya fī,’ yaho arandī. ²⁴ Ŋga ro moai wandī fimbo adūkārī moatūkun-ane sahi. Ŋga Adūkārī Sisas ai wambo ratūpuri asendī ra tīnīrīfoyo ho moendīfembo saheheamboanahī hohoanīmoayahī. Wandī ratūpur-ane nda, God ai nindou moanī hīpoamboreandūrī arandī ranīnambo aboedī hoafī ranahambo anīhondūmbo hoafīndamboyahī.

²⁵ Horombo ro sīhamundī mbusūmo hahabodūhī God ŋgīnīndī hīfandarandī ranahambo hoafīya marīhandī. Ŋga haponda ro fīfīrīheandī sūngunambo ana se munguambo ŋgīrī wandī ŋgusūmboarī asūkāindīmo hoeīndundī. ²⁶ Ranīmboanahī haponda ro sīhamumbo anīhondūmbo hoafēhapurī. Sīhamundī mbusūmo nindou mamī ai awararīhoayu ana, ro hūtīrūhūnīpoanī. ²⁷ Ro moai Godīndī

³³ Ro-ana moai nindou ngoründi gor, kaki, hoeari napo rani+mo ho-
hoari+ri+he ri+handi. ³⁴ Se sihamundi+hoari yaru fi+firundi, ro wandi+hoari
wandi warinambo ratüpurimayahi ra nine-moatükuni ro mbonimbo-
rihamindihühi wandi fi farihehe-rihandihumbo asu nindou ro-di-bo
ni ngomondeimbi ranahamumbo fariheheapuri marihandi. ³⁵ Ro raran
ratüpurü, ratüpurüyahühi sihamumbo rarihe nafuimehapuri nindou
düdi ai fi nginindikoate ranaheimbo fandihe-huri+moane. Adükari
Sisas ai yare hoafi+yuhü yahuya, 'Nindou ai ngorumbo raran napo
segodombo hihifi-hihifayu ana, asu nindou ai napo semindimbo
hihifi-hihifi ngasündeamboane,' mehu ranahambo sihirü ndondihu
fi+firindihumboane." Por ra mehu.

21

21

Por ai Serusareminambo mahu

¹ Ran+ihü Efesus+hündi hifand+rundeimb+hin+ngir+thupuri mburi+hu sipambe fari+yahu hohu refe ho refe ho rakoate Kos airan+ina mahefi. Ran+hünda simayowa Rodes airan+ina hefi mburi+hu asukai hefi adukari ngoafi Patarahü tükümehundi. ² Ran+hü tüküyahundane, sip mam+ ranai Finisia hifi+na hombo yahohaya ramefeyo-wamboyefi hoeir+hu hohu ranambe fari+yahu hohu mahefi. ³ Mam+ hefi Saiprus airan hoeir+hu hohu war+ kadüdan+ hefi hohu Siria hifi+nambo mahefi. Ran+yefi asu hefi Tair ngoafi+hü tükümehundi

sip ai ranihū napo mbahibadi-foefembomayowa. ⁴ Ranihū hefi nindou Adūkarimbo süngurihindeimbi mamareia hoeirihuri hohu asu ai-babidi ⁷ si manimboefi. Yifafi Aboedi ranai aheimbo ngusūfoambe botimareandura Porimbo hoafiyehi seiya, “Se yowan Serusaremnambo hifopoani,” masahundo. ⁵ Ndeara ranihū nimboefi mburhumboyefi asu ranihūnda botiyahu hohu mahefi. Raniyomo asu Adūkarimbo sünguru-reimbi ai ahamundi nimorehi nimoakidiboubabidi adūkarimbo ngoafi tebūnani sahūmündihūmuni hei gudih tüküyahu yiri yimbu pupusirihu nimarefimbo ai-babidi Godimbo didibafimefi. ⁶ Raniyefi simbori hihifuriyefi mburihu asu ro sipambe fariyahu hohu mahefa ai asūkai hihiriyahi ngoafina mahūsi.

Sisaria ngoafihū Godindi hoafi hoafiyu randeimbi nindou Agabus ai Porimbo hoafi masagado

⁷ Sipambe fariyahu hohu hefi Tair ngoafi hinngirihu hohu hefi Toremes ngoafihū tükūmehundi. Raniyefi ranihū anihondūmborihindeimbi wandafi mam aheimbo hoeirihunduri hohu asu ranihū mam si mamarefi. ⁸ Asūkai ngorū sihi Toremes ngoafi hinngirihu hohu hefi Sisaria ngoafihū tükūmehundi. Asu nindou mam Firip aboedi hoafi hoafiyu-randeimbini worambe fariyahu mapoefi. Nindou ranai ana farihounduri rundeimbi ⁷ ranambeahindi mbusūmonindiyu hayamboyu. ⁹ Nindou ranai ana nimorehi nimori yimbuyimbu anamindhū-fekoate Godindi hoafi hoafiyehi rihūndeimbi-yehi afindiyu. ¹⁰ Ro Sisaria ngoafihū yahunūmbi nimbini marefanayo asu Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi mam ahandi nduri Agabus ai Sudia hifi hinngire haya Sisaria ngoafinambo makusu. ¹¹ Raniyu ai yihoefimbo sowahi kusū tükūfi haya Porindimayo hoeari kikihirihefembo ret ra semündū haya ahandi yitihari watihari ra ahandihoari hūputūpo-marihoyu. Ai hoafiyuhū yahuya “Yifafi Aboedi ai yare hoafimayo, ‘Ndahurai nindou Sudahundi Serusaremihū mamarimo ranai ana hoeari kikihirihefembo aharamburi ndanahambo hūputūpugawuri mbundu Suda-yafe ndifombo dabupurimboemo ahambo moaruwaimbo-fimbohūnda,’ mehu,” mehu.

¹² Nimorehi nindouwenih ranini ngoafihūndi-babidi ranini hoafi ra himboriyefi hohumboyefi asu Porimbo Serusarem ngoafina se hafopoani sefi hohu kikifoefimbi hoafi hoafimehundo. ¹³ Raniyu asu Por ai simbori hoafiyuhū yahuya, “Se nimboe arani-araniyehi wandi hohoanimo moaruwaimbo-arihinda? Ro moai karabusimbo yangiri hohoanimoyahi, nga ro Serusarem ngoafihū Adūkarimbo Sisasindi süngu yifimbo wangei samboanahi hohoanimoayahi,” mehu. ¹⁴ Nga ro ngiri Porindi hohoanimo ngorū-süngundihundi sefi hohumboyefi asu hoafi ranahambo ambe masefi. Raniyefi hoafiyefūhi sefiya, “Adūkarindi hohoanimonambo yangiri-animbo ranini moatükuni ra tükūmbifeyowamboane,” masefi.

Por ai Serusarem ngoafihū hafu tükūmefiyu

¹⁵ Yahunūmbi nimbinyefi mburihu asūkai yihoefi napo fufurhumindifi hohu Serusaremnambo mahahifi. ¹⁶ Raniyehi asu süngurihindeimbi nindou Sisariahundi ai ro-babidi mahūsi. Ai yihoefimbo nindou mam Saiprusihundi horombo ai boatei Sisasimbo

sūngurareimbi ahandi nduri Nason ahandi worinambo sowandūmuni houmbo mahefi ahandi worambe nīngombohūnda. ¹⁷ Hefi Serusarem ŋgoafihū tūkūmehu-ndamboyei sūngurihindeimbi ai yihoeifimbo hoeirihimuni hehi hihifi-hihifimayei. ¹⁸ Ŋgorū sihi Por ai ro-babidi Semsimbo hoeifimbohūnda hefane, asu hifandi-rundeimbi mungu ranihū mamarimo. ¹⁹ Por ai ahamumbo hihifirapuri mbura munguamoatūkuni God ai ahandi warī sūngu Suda-yafe ndifoyei mbusūmo ramareandi ranahambo ndore wataporimbo-marandi.

²⁰ Raniyomo ai hoafi ra himboriyomo hou Godimbo aboedani mehomo. Asu ai ahambo hoafiyomondowohū yahomoya, “Wandafi, se fifirowandi. Sudahūndi nindou afindi tausen ai Sisasimbo anihondumbo-rihorimboanei. Ŋga mungua anihondumbo-rihindeimbi ranai Mosesindi ahinūmbi hohoanimo ra sūngufembohūnda tītaboarayei. ²¹ Ŋga nindou bīdifi ai sihambohūnda hoafiyahūndūhū seiya, ‘Por ai Suda bīdifi Grikiyomondi hifihi aniboadei aheimbo hoafiyundūhū yahuya, “Mosesindi hohoanimo ra se sūngundihindūhi asu nimoakidibouyomondi hoeari kandihī tīrindihehimboyei. Yaboateihūndi hohoanimo ranana se sūngundūhūmboyei,” mehu,’ masei. ²² Se sūhufimboanafī hoafi ra ai himbori-ndeimboyei. Ŋga sihambo moaruwaimbofembo hohoanimo-ndeiyeiya, asu sihiri nūngumandahunda? ²³ Ŋga ro sihambo mami hoafi hoafindahuninani animbo asu se rani-sūngundiwandi. Yihoei-memo nindou yimbuyimbu Godimbo mami moatūkuni refemboane yahomo houmbo-anemo anīngomo. ²⁴ Se ai-babidi ŋgafūhi animbo asu ahamundi fi Godindi himboahū aboedi tūkūfembo hohoanimo ra randundi. Asu ahamumbohūnda kaki dabapura ai ahamundi mbirinani ra kikiimbi-ru-ndamboane. Ai randundani rananimbo asu Suda ai sihambo nīne hoafimemo ra nindou-yei himboahū tīkai nahurai himbondimboe. Rananimbo ai-amboanīya awi Por amboani ahinūmbi hohoanimo ranahambo sūngureandeimb-ani mbiseimboyei. ²⁵ Suda-yafe ndifo anihondumbo-rihindeimbi ranaheimbo pas sūrū papirihu koarihehundūhi hoafimayefi sapo horombo ro Mosesindi ahinūmbi hohoanimo ranahambo masihēhundī ranimbohūnda. Pas ranambe se sisami godimbo sesi dīdībafife sihefeimbi sesi poani, se hori sesi poani, se nīnihondi amīndawofifeimbi sesi poani asu se nīmorehi sisihimoyo nindouwenihī birabiri-yorapoani, masefi,” mehomo. ²⁶ Raniyu Por ai ŋgorū sihi nindou ranahambo sepurimūndū haya hanū fi aboedi tūkūfembo moatūkuni ra ai-babidi ramareandi. Raniyu ai Godindi worambe kamefuendi. Rani si fi aboedi tūkūfembo hohoanimo ra moendīndowanī animbo asu mamami Godimbo sesi segodimbo ranahambo Por ai sesi sihou-rundeimbimbo hoafimepuri.

Godindi worambe Porimbo Suda ai kikihi-marūndūmo

²⁷ Fi aboedi tūkūfembo moatūkuni moendīmayowamboyo 7 si ra mungumbo yangiri-yoambeyahi Suda bīdifi ai Esia hifihiūndi Porimbo Godindi worambe hoeimarūwuri. Raniyomo asu ai nindou afindi ranahamumbo ŋgusūfoambe botimaripura Porimbo kikihimarūndūmo. ²⁸ Ai pukūna hoafiyomondūhi yahomoya, “Israerihūndi nindou, se farīhaumuni! Nindou ndan-ani munguambo hifi ra hoahoanguhū nindou munguambo sihiri Israerihūndi asu sihefi

ahinūmbi hohoanimo asu Godindi wori ndanahambo hifinambore arandi. Rani yangiri+yopoani, nga haponda ai nindou Grikihündi sihefi Godindi wori ndanambe sepurümündü kefue raraorandühi wori nda moaruwaimbo-reamboani,” mehomomo. ²⁹ Grik hifihündi Efesus ngoafihündi Trofimusi ai Por-di-bo Serusarem ngoafihü manūnguwa hoeirūwuri houmboemo ai yaru hoafi+yomondühi yahomoya, “Nindou yihoefti ndifohündi ndanana Por ai Godindi wori ranambe serümündü kambeifuai,” yahomo houmbo hoafimemo. ³⁰ Raniyo hoafi ra Serusarem ngoafihü mahowa himboriyomo houmbo mungu fandu mburu pipina mahomo. Raniyomo asu ai Porimbo kikihi+ründümo houmbo Godindi worambeahindi weindana kiafu hüründümondühi nimai wori yipuri ra pamarundi.

³¹ Raniyei nindou afindi ranai Por hifokoeffimbo sei hehimbo hohoanimomeyi. Raniyo hoafi afindi afindimayeiya, Rom ami bogori hondü Serusaremihü amaru ranai tihirifo tükefeyo yahu fifirimareandi. ³² Raniyo asu nimahunou ami bogori hondü ai ahandi ratūpuriyomo-rundeimbi bogori-yomo asu ami bidifiri-yomo ahamumbo sepurümündü haya ahamumbo sowana pipimemo hanimo. Nindou afindi ranai ami bogori asu ami hoeirūpuri houmboemo Porimbo bubumarūwuri hündi kikihi+ründümo. ³³ Raniyu ami bogori ai Por sowana hüfu kikihi+ründümi mbura hoafiyuhü sen yimbunambo hüputūpugawuri mehu. Raniyu ai düdufihü yahuya, “Nindou nda düdia? Asu ai nini-moatükuni moaruwai rare-anda?” mehuamboyomo. ³⁴ Raniyomo asu bidifiri ai ngorü hoafi hoafiyomo asu bidifiri ai ngorü-moatükuni hoafiyomondühi hoafi afindi afindimemo. Ai mamipo hoafikoate ngorü kiafu ngorü kifafu raraomarundamboyu ami bogori ai fifirifekoateyuhü ahandi amimbo yahuya, “Ndowaründümo ami worina gafomo keboundi,” mehupuri. ³⁵ Por ai yipini saboagoambe tükufiyuane, nindou afindi ranai ahambo bubumbo mehomonda ami ai hoeiru houmbo warihü-warihüru sowaründümo mahafomo. ³⁶ Raniyomo asu nindou afindi Porindi süngu mahomo ranai pukuna hoafiyomondühi yahomoya, “Ahambo hifokoarūwuri,” mehomomo homo.

Por ai Sudambo ahandi anihondümbofe ranahambo hoafimendüri

³⁷ Ami ai ndeara Porimbo ahamundi wori safanambo sowaründümo hafomo kefoefembo yangiri-memondamboyu asu Por ai ami bogori hondümba hoafiyundowohü yahuya, “Ro awi sihambo mamü hoafi hoafindahanini samboanahi,” mehuamboyu. Asu ami bogori ai düdufindowohü yahuya, “Se Grik hoafiyafi-randühiyafi?” ³⁸ Hamanda Isipihündi mamü ai gafman-babidi yifiari botimareandi. Ai 4,000 yifiariyomo-rundeimbi sepurümündü nini wohi furikoate-reandühi mahu. Se-mbayafinawe masahi, nga wani. Nimboe se Grik hoafi fifirowandi,” mehundowamboyu. ³⁹ Asu Por ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro-ana Sudahünd-anahi. Ro-ana Tarsus ngoafi Sirisia hifihünd-anahi. Nga wandi ngoafi ana ndüri adükari yangorümb-ane. Nga karihasi awi ro nindou ndanaheimbo hoafinda samboanahi,” mehuamboyu. ⁴⁰ Asu ami-yomondi bogori ai hoafiyafipuri mehuamboyu Por ai yipiniwami botifi nūngumbo nindou ranahamumbo warina pakamafoareapuri. Mungu ai hoafi kibodiri-maründümondamboyu Por ai Hibru ahamundi hoafinambo hoafimepuri.

22

¹ Por ai yahuya, “Wandi wandafi+mami, asu apemami se himboriyomo ro wandi fimbo hoafi hoafombo samboanahi,” mehu. ² Por ai Hiburu ahamundi hoafinambo watapori-mayuamboemo asu ai hoafi kibodiründümo houmbo maningomo-ndamboyu asu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, ³ “Ro-ana Sudahündi asu Tarsus ngoafihü Sirisia hifambe tükümeheandi, nga asu Serusarem ngoafi ndanihü adükarimayahi. Raniyah ro Gamerier-dibo nimboambo ai wambo sihefi boagiri-yomondi ahinümbi hohoanimo ra yamundi-mareandira ro wudi-poaporithe fifirimaritheandi. Raniyah ro Godindi hohoanimo süngufembo tinjirifomayahi haponda se tinjirifoayei nou. ⁴ Nindou bidifiri Adükarindi Nafi süngurihindeimbi aheimbo ro moaruwaimbo-maritheandura bidifiri ai yifimayei. Ro bidifiri aheimbo seninambo hüputüpurithehearü mburiha karabusina sahamindiharü mahahi. ⁵ Sesi sihai-randeimbi adükar bogoriyu asu kansir mungu ai ro nindou moaruwaimbo-maritheandi hoafi ra anihond-ane mbisimo hoafindimboemo. Sudahündi Damaskus ngoafihü amarei ra aheimbo ai pas sürü papiru koamari-hoemonda sahamindi Damaskusinambo mahahi. Raniyah ro nindou Sisasinambo anihondumbo-rihindeimbi ranihü amarei ranaheimbo hüputüpurithefendür semündindür Serusaremina ho karabusifendürimbohünda mahahi.

⁶ Ro ha ndeara Damaskus ngoafikimi hüfinimbo tüküyaheandane nimahunou sünambeahindi si adükar ranai kosi wambo boakimafoareandiri. ⁷ Raniyah ro hifini piya yangora himboriyahane hoafi mami ranai hoafiyohü yahoya ‘Sor, Sor, se nimboe wambo moaruwai-mborowandiri aranda?’ mehundiri. ⁸ Asu ro düduyaheandühi sahiya, ‘Adükar, se didiyafa?’ ‘Ro Sisas Nasaretihünd-anahi, nga asu se wambo süngurihi-ndeimbimbo moaruwaimbo-arwanduri ana, wambo amboa moaruwaimbo rowandirüh-anafi,’ mehundiri. ⁹ Raniyomo asu wandi wandafi mami ai si ra hoeimarundi, nga asu ai nindou düdi wambo hoafimayundiri ranahandi hoafi moai himboriyomo. ¹⁰ Asu ro düduyaheandühi sahiya, ‘Adükar, ro nüngumandahea?’ masahamboyu. Asu ai hoafiyundirühi yahuya, ‘Se botindafo hawa Damaskusinambo ngafi, nga ranihü animbo God ai sihambo mungu-moatükun ratüpurindafi mehu ra nindou ranihü amaru ranai hoafindüninimbui,’ mehundiri. ¹¹ Si ranai nginindi hamindiyoya haya himboamupui-randühi mungu-moatükun hoeifekoate-mehamboemo nindou ro-dibo masinimo ranai wambo warihü kikihi-rundümondiri houmbo Damaskusinambo mahefi.

¹² Ranihü nindou mami ahandi ndür Ananaias Suda sihefi Godimbo ahinirürühi Mosesindi ahinümbi hohoanimo ra ndore süngureandeimbi manüngu. Nindou ranahambo Sudahündi Damaskusihü animboei ranai aboed-ani masei. ¹³ Nindou ranai wandi fikimi süfu nüngumbo hoafiyundirühi yahuya, ‘Wandafi Sor, se asükaindafi ndondo himboarindafi!’ mehundiri. Asu hoafi ra ningowambe asükaiya aboed himboariyahühi ahambo hoeimarihin. ¹⁴ Raniyu asu Ananaias ai yahuya, ‘Sihefi amao-yafe God ai sihambo, ahandi yifiri süngufembo horombo hondü kafaore hinjingimareanini. Nindou mbumundi hamindi Sisas ranahambo hoeifihi asu nine hoafi ahandi yahamonindi tükefeyo ra himborimbohünda kafaore hinjingimareanini. ¹⁵ Seanimbo munguambo nindou ranaheimbo

Adūkarimbohūnda weindahi hoafindafindūri nīne-moatūkuni se hoeiro asu hīmboriyafi marandi ranahambo. ¹⁶ Asu se haponda nīmboe gedūhi hīfandaranda? Botiyafo hawa hundūrūndafūhi asu ahandi ndūrīnambo hoafinda-findoani sīhafi moaruwai hohoanimo ra popoaimbīhenda-mboane,’” mehu.

God ai Porimbo koamarīheira Suda-yafe ndifo sowana mahu

¹⁷⁻¹⁸ Por ai hoafiyuhū yahuya, “Asūkaiya ro Serusaremīnambo ha ranihū Godīndi wori ranambe didibafi-yaheandūhi nīmboahani yafogoadīnambo nahurai ranambe Sisasimbo hoeimarīhini. Raniyo ai wambo yare hoafiyundirūhū yahuya, ‘Nīmai se Serusarem ŋgoafi hīnīŋgiro hawa hafi, ŋga nindou ndani ŋgoafihūndi ranai ana se wambobhūnda hoafayafi ra ŋgiri hīmborīndei,’ mehundiri. ¹⁹ Asu ro simbori hoafiyahūhi sahiya, ‘Adūkarī, horombo ro Suda-yafe rotu wori afīndi mafeburo ranambe kefoehe hūhūhi nindou sīhambo anihondūmbo-rīhinīnei-mbimbo karabusi-rīherū hehea harīyahandūri marīhandi ra ai fifirihindī,’ masahi. ²⁰ Sīhambo wataporimbora randeimbī Stifen hīfokoarūwuri simboani ro fikimi nīmboambo wandi ŋgusūfoambe aboed-ane masahi. Raniyahi asu nindou ahambo hīfokoamarūwuri ranahamundi hoandari hoear ra sahamīndi manīmboahi. ²¹ Raniyo asu adūkarī ai hoafiyundirūhi yahuya, ‘Hafisi, ŋga ro sīhambo argunī Suda-yafe ndifo sowana koandīhe-heanīna ŋgamboyafi,’” mehu.

Rom ami-yomondi bogori Porimbo mafarīherū

²² Nindou afīndi ranai ahandi hoafi hīhīmboriyei heimbo asu ‘Suda-yafe ndifo’ ra hoafimayu-wamboyei pukūna hoafiyehū seiya, “E, ahambo hīfokoefimboani, ŋga nindou ndahurai ana ŋgiri yangiri nūŋgul” masei. ²³ Raniyei ai pukūna hoafi karīhehindūhi ahei hoearī-mayo ra wurakamo-rīhūndūhi hīfi hasūfi nīmooamo karūhūmūndi pimarīhindī. ²⁴ Ranīmboyu asu ami bogori ai amimbo hoafiyupurūhi yahuya, “Por ndowarūndūmo gafomo sīhamundi worambe koaboadūwuri. Suda ai ahambo pukūna hoafimemondo nīmīndi ra fifiri-fembobhūnda ahambo bubundūrihī dūdundafundo,” mehu. ²⁵ Ŋga asu ai ahambo bubumbobhūnda kīkīhīrurūndūmo mburumbo hūputūpo-marīhawu-ramboyu asu Por ai ami bogori ŋgorū akīmī manūŋgu ranahambo hoafiyundūhi yahuya, “Romihūndi mami ahandi hoafi dīboadīfekoate-ayuumbe ahambo bubumbo ra ahīnūmbi hohoanimo yangoroai waniyo?” mehuamboyo.

²⁶ Asu ami bogori ai hoafi ra hīmboriyu haya hu ahamundi bogori hondū hīfanda randeimbī ranahambo hoafiyundūhi yahuya, “Se ŋgiri rasūŋgundīwori. Nindou ndanana Romihūnd-ani,” mehu. ²⁷ Raniyu asu ami bogori hondū ai Porimbo hūfu hoafiyundūhi yahuya, “Se wambo hoafiyafīndiri, se Romihūndi hondūyafi?” mehuamboyo. Asu Por ai simbori hoafiyundūhi yahuya, “Yini, ro rananahi,” mehundo. ²⁸ Raniyu asu ami bogori hondū ai hoafiyuhū yahuya, “Ro kaki afīndi pirīheandūhiyahi asu Romihūndīmboyahe tūkūmeheandi,” mehu. Asu Por ai yahuya, “Ŋga wambo wandi me ai wakīmaramīndi-ndīramboyahi ro Romihūndīmboyahe manīmboahi,” mehu. ²⁹ Raniyomo asu nindou bīdīfiri ahambo dūdūfihī bubumbo yangiri-memo ai hoafi ra hīmboriyomo houmbo

n+mai h+nng+rūwuri sūsühūmefundi. Ran+yu asu ami bogori hondū ai ahambo hoeirira mayowa nindou ranai Rom+hündi-mayuwa ai sen+na hūput+po-mar+hawuri ranahambo ai-amboani y+h+ambo-mayu.

³⁰ Por+ambo Suda ai pap+hoafimaruri n+m+ndi ra ami-yomondi bogori hondū ai wud+poapond+he f+f+nd+he mehu. Ran+boyu asu ai rasinambo Por+ambo sen+nambo hūputūpu-mar+hawuri ra fufur+herū haya God+ambo sesi s+hou-rundeimbi bogori-yomo asu Suda-yafe kansir-yomo ai bab+di gugurife watapor+ambo hoaf+mepuri. Ran+yu asu ai Por+ambo ahamundi h+amboahū n+ngombohūnda serūmündū mahu.

23

Por ai Suda-yomondi kansir+ambo hoaf+mepuri

¹ Por ai kansir+ambo hūbudureapurūhi yahuya, “Wandi wandafi mamī, ro God+ndi h+amboahū moai n+n+ moaruwai yar+heandi. Ro n+ne wandi ngusūfoambe aboed-ane masahi ran+yo yar+he mar+handi,” mehu. ² Ai hoaf+mayuwamboyu asu sesi s+hai-randeimbi adūkarī bogori Ananaias ai nindou Por+ndi fik+mi man+ngomo ahamumbo Por+ambo yafambe hoearūhi har+ambo hoaf+mepuri. ³ Asu Por ai ahambo hoaf+yundūhi yahuya, “Se-ana yimbu hohoan+moeimb-anafi. Nga asu God ai har+ndünün+mbui. Se ndan+hū amar+fī ra ah+nūmbi hohoan+mo sūngufehū wambo hoafi d+boadofembo saf+amboanafi, nga se-ana ah+nūmbi hohoan+mo ra sowand+fī pirowandūhi wambo har+ambo hoaf+mef+purī,” mehuamboyu.

⁴ Nindou Por+ndi fik+mi man+ngomo ranai hoaf+yomondowohū yahomoya, “Awi se-ana God+ambo s+hai-randeimbi adūkarī bogori ranahambo moaruwai hoaf+yaf+ndowohanafi,” mehomondo. ⁵ Asu s+mbor+ ai yahuya, “Wandi wandafi mamī, nindou ranai God+ambo s+hai-randeimbi adūkarī bogori-mayu ra ro moai f+f+r+hini. God+ndi Buk ai hoaf+yowohū yahoya, ‘Nindou s+hei bogori ranahambo se moaruwai hoaf+ndamboyafi,’ meho ra f+f+r+heandi,” mehu. ⁶ Por ai f+f+reandi kansir b+d+f+r+ ai Sadyusi-yomo asu b+d+f+r+ ai Farisi-yomo. Ran+boyu ai ahamumbo pukūna hoaf+yupurūhi yahuya, “Wandi wandafi mamī, ro-ana Farisi ambeah+nd-anahi asu wandi ape-amboani Farisi-ambeah+nd-ani. Ro an+hondūmbi f+f+r+heamboanahi nindou y+f+yeimb+hündi ranai ana asūkaindei bot+ndahi-mboyei rani hoaf-ane nda hoafayahi. Ran+ambo-hündamboane wambo hoafi engoro,” mehu.

⁷ Ran+yo Por ai rani hoafi ra hoaf+mayuwambo Sadyusi Farisi ai ahamundihoari s+mbor+ hoaf+yomo-ndūhi-yomo y+bobomarundi. ⁸ Nga Sadyusi ai hoaf+yomondūhi yahomoya nindou y+f+hündi bot+fe asu sūnambeah+ndi nendi ai yifiaf+koate-anei yahomo marundi. Nga Farisi ai munguambo hoafi ranahambo an+hondūmboru marundi. ⁹ Ran+yo asu Sudahündi ranai pukūnambo hoaf+yomo wak+marundi. Asu Farisi-ambeah+ndi ah+nūmbi hohoan+mo yamundu-rundeimbi ai bot+yafu n+ngomombo pukūna s+mbor+ hoaf+yomondūhi yahomoya, “Nindou ndanahambo ana ro hoeir+hurani moai ahandi n+n+ hoafi yan+goro. Ao, yifiaf+ mam+mbayo asu sūnambeah+ndi nend+mbayo ahambo hoaf+mendo ra an+hondūyohūpo,” mehomo. ¹⁰ S+mbor+ hoafi ranai moani af+ndi ham+ndi tükūmefeyo-wamboyu asu ami bogori hondū

ranai Porimboya hifokoandūwuri-mboemo yahuhaya yihimbomayu. Raniyu asu ai ahandi amimbo se hanimo Porimbo ahamundi waram-beahindi hūrūdūmo houbō sīhamundi worina hafomo mehu.

¹¹ Ngorū nimbokoani Adūkarī ai Porimbo sowahi tūkūfi nūngumbo hoafiyundowohū yahuya, “Se nginindi nimbafi! Serusarem ngoafihū ndanihū se wambohūnda anihondūmbo hoafimayafi, nga asu Rom ngoafihū amboani rahurai animbo hoafindafi,” mehu.

Suda ai Porimbo hifokoefimbo hoafi fimarūdūmo

¹² Raniyomo asu siambe Suda bidifiri ai guguriyafu hoafi fimarūdūmo. Raniyomo ai dabariyafundūhi yahomoya, ngiri sesi dagudifi hoe ndimindefi ndihundi, nga Porimbo hifokoandihuri houbō animbo randihumboyefi mehomo. ¹³ Nindou bodimondi 40 ngasūnde-andeimbī-yomo hoafi ra firūdūmo masihoemo.

¹⁴ Raniyomo ai Godimbo shou-rundeimbī bogori asu Suda-yomondi bogori sowahi hafomo hoafiyomondūhi yahomoya, “Ro-ana Porimbo hifokoandihuri houbō animbo sesi dagudimboyefi sefi anihondūmbo dabari-mehundi. ¹⁵ Ranimbo-hūndambo animbo se-anemo asu kansir-anemo se ami bogori hondū ranahambo sīhamumbo sowana Porimbo semūdū-kosimbohūnda hoafi koandihomo. Ranimboya kudūwani ahandi hoafi engoro ra wudi-poapondihu fifirindihumboane mbisimo. Nga ro-ana munguambo moatūkuni nafirihumindefo-mboanefi, nga ndūhi tūkūfekoate-yuwambe animbo nafini ahambo hifokoa-ndihurimboyefi,” mehomo.

¹⁶ Nga Porindi amingiri ai hoafi fimarūdūmo ra himboriyu haya ami-yomondi worambe farifi hu Porimbo rani hoafi ra hoafimeindo.

¹⁷ Raniyu asu Por ai ami bogori ngorū hoafimeinduwa makusuwambo hoafiyundowohū yahuya, “Nindou hoarifi nda sowarindifi ami bogori hondū sowana hafi. Ai bidifiri moatūkuni ahambo hoafendombo yahumboani,” mehundo. ¹⁸ Raniyu asu ami-yomondi bogori ranai Porindi amingiri serūmūdū haya hahufani bogori hondū-mayu ranahambo sowahi tūkūyafine hoafiyundūhi yahundoya, “Sapo karabusihūndi Por ranai wambo hoafiyu koamarihendira nindou hoarifi nda sīhambo sowana sahūmindi asihūhi. Ai sīhambo mami hoafi hoafiyonini-mbohūnda,” mehundo.

¹⁹ Raniyo asu ami bogori hondū ranai nindou ranahambo wamburūmūdū haya aipoanimbo hafani dūdūfūdūhi yahuya, “Nini hoafimboyafi hoafiyondirimbo masafa?” mehundo. ²⁰ Asu Porindi amingiri ai hoafiyundūhi yahuya, “Suda ai sīhambo tikandu houbō animboya sūmbu se Por kansirimbo sowana semūdū hani ahamumbo sowahi ahandi hoafi engoro ra wudi-poapofe fifirifembo hūnda mbisimboemo. ²¹ Se hoafi ranahambo anihondūmbo-ndowamboyafi, nga sapo nindou bodimondi 40 ngasūndeandeimbī nafini worarindu houbō hibadūmboemo Porimbo hifokoe-fimbohūnda. Ai yahomoya awi ngiri sesi dagudifi hoe ndimindefi ndihundi, nga ahambo hifokoandihuri houbō animbo randihumboyefi mehomo. Ai-ana ndeara mungu-moatūkuni nafirūdūmo houbō-anemo asu sīhamboane tūru hifandarundi se yini mbisafani animbo yahomo houbō,” mehundowamboyu. ²² Raniyu asu ami-yomondi bogori hondū ranai hoafiyundūhi yahuya, “Se nindou ngorūmbo hoafindafūhiya wamboya ahambo rarihe hoafimehando

mb+samboyafi, nga yowani.” Rayahundo mburamboyu asu ai nindou hoarifi-mayu ranahambo koamar+heira mahu.

Porimbo Feriks sowana koamar+hawuri

²³ Ami bogori hondü ai ahandi hoarehi bogori-mefani ahafanimbo hoafiyupirühi yahuya, “Ami 200 pisao sowandümondeimbi, asu 70 nindou hos wami n+mar+mondeimbi ngörü, 200 nindou yifiari sowandümondeimbi ra gugur+nd+neapuri mbund+na mungu-moatükun+ nafindündümo digau houmbo animbo asu Sisaria ngoafina nimoakidibou boabofoefeambe gadimo. ²⁴ Hos bidifiri Por ai raniwami hanimbohunda kokoboadu hin+ngindu mbundümbö animbo asu ahambo ndonduri Rom bogori nindou Feriks sowana hibaduri gadimo,” mehu. ²⁵ Raniyu asu ami-yomondi bogori ranai pas ra ndare sürü papirandühiya.

²⁶ Kar+hasi, Ro Krodius Risias-anahi gafmani-yomondi bogori adükari Feriks+imbo pas nda sürü paparihandi: ²⁷ Suda ai nindou ndanahambo mburündümo houmbo ndeara akimi hifokoefimbo yang+rimemo. Nga asu ro himborimayahi ananiya ai ana Rom+hündi mayuwamboyahi asu ro wandi ami-babidimbo ahambo ahamundi warambeahindi hümar+hehuri. ²⁸ Ai nimböruri ahambo papi-hoafaruri saheeamboyahi asu ro ahamundi kansir sowana sahümini mahanhi. ²⁹ Ro hoeir+heandan+ ana ai ahamundi ahinümbi hohoanimo ranimboyö moani hoan+irüwuri houmbo papi-hoafimaruri. Nga moai nini hoafi ahambo hifokoefi asu karabusifi rambo papi-hoafi ranambe tüküfeyo, nga wani. ³⁰ Suda ai Porimbo hifokoefimbo hoafi dibo masihoemo ra ro himborimayahi. Ranimboanahi asu sihambo sowana ro ahambo nimai koar+hehina akusu. Nindou düdi ahambo papi-hoafimaruri ranahamumbo sihambo sowahi tüküyafu hoafi didiboado-mb+rundamboane sahehea hoafimehapuri.

³¹ Raniyomo asu ami ai ahamundi ratüpur+wambo refembo yahomo houmbo Porimbo sowaründümo ran+ nimbokoan+ Andipatris ngoafina mahanimo. ³² Ngörü sihi ami hifinafi mahanimo ranai ahamundi worina hihiriyafu Serusareminambo hafomondühi-yomo asu hosiwami homo-rundeimbi ahamumbo koamari-haupura Porimbo Sisaria ngoafinambo sowaründümo mahanimo. ³³ Ai sowaründümo hanimo Sisaria ngoafihü tüküyafu gafmani-yomondi nindou bogori Feriks+imbo pas sabudowohü asu Porimbo ahambo sowahi pamarüwuri. ³⁴⁻³⁵ Feriks ai pas ra hoeireandan+ mayowamboyu asu Porimbo se nini hifi+hündiyafi yahu haya düdumefindo. Por ai Sirisia hifi+hündi-mayu ranimbo ai fifi+re hayamboyu asu ai hoafiyuhü yahuya, “Awi ro sihafi hoafi himbori+ndamboyah+ nindou sihambo papi-hoafimaranini ranai kodimondani,” mehu. Raniyu asu Herotindi wori adükari ranambe Porimbo koafoefi mburumbo hifandümbö hoafimayu.

24

Suda ai Porimbo papi-hoafimaruri

¹ Hondahüfeimbi si mungumayowa asu Godimbo sihai-randeimbi bogori adükari ahandi nduri Ananias ai nindou bogorimbo yafundeimbi-yomo asu Terturus Romi-yafe ahinümbi hohoanimo

fifireandeimbi nindou ra-babi di Sisaria ngoafina mahani mo. Raniyomo asu ai tüküyafu gafman bogori hondü Feriks ahandi himboahü Porimbo papi-hoafimaruri. ² Raniyo Porimbo mborai yahundowan süfu tükümeñyuwa asu Terturus ai ahambo papi-hoafirürühi yahuya, “Feriks nindou adükari, se hifandamunambe ana, ro moai yifiari-yifiariyefi rihundi, nga aboedi hamindi manimboefi. Raniyo asu sihafi-mayo hohoani mo aboedi ranambo ndani hifihü ro simbori hohoani mo süngurihu marihundi. ³ Ranimbo-hündamboane munguambo ngoafi munguambo si yihoe fi ngusüfoambe aboedi fufurifoare-amunühi asu sihambo hihifarihunini.

⁴ Awi ro sihambo gedühi kikihemindimbo moeisahi, nga yihoe fimbo hipoambo-ndowamunühi yihoe fi hoafi akidou nda himborindafi sefomboanefi. ⁵ Ro hoeirihurani nindou ndanana afindimbo moaruwai hohoanimo yu randeimb-ani asu munguambo hifi Suda-yomondi mbusümo ai hari hoafi botire-arandi. Por ai nindou bidingiri aipoanimo hohoanimo yehi rihündeimbi Sis Nasarethündi süngurihuri rihündeimb-ane fi sei arihündi ahei bogoriyu. ⁶⁻⁷ Raniyu asu Godindi wori ranamboani moaruwaimbo-ndi heya yahuhaya hohoani mo-mayuwa asu ro ahambo kikihimari-huriminde fi. Ro ahambo yihoe fi ahinümbi hohoani mo ranambo yibobofembo mase fi, nga ami bogori hondü Risias ai kusü ahandi nginindi nambo yihoe fi warambeahindi humarümündu. ⁸ Raniyu Risias ai hoafiyuhü yahuya, ‘Ahambo papi-hoafimbo nindou ranai sihafi himboahü tükümbiyafundamboane,’ mehu. Asu nindou ranahambo düduari wori ana, se sihafihoari mungu-moatükun ro ahambo papi-hoafi-marihuri ranahondumbo fifirindowamboyafi,” mehu. ⁹ Munguambo Suda ai Terturus-babi di Porimbo papi-hoafirürühi yahomoya, “Rani-moatükun ro e, anihond-ane,” mehomu.

Por ai Feriksindi himboahü hoafimayu

¹⁰ Raniyu asu Feriks ai Porimbo hoafiyafi yahumbo warinambo yangiri koamariherü. Raniyu asu Por ai hoafiyuhü yahuya, “Se afindi himbani ndani hifihü yiboboro-randeimbi manimbafi ra ro fifirihe-amboanahi. Ranimboanahi ro ahamumbo simbori hoafombohünda moai yihimboyahi. ¹¹ Se düdu-düduayafi ana, fifirindowamboyafi, nga 12 si maho ra ro Godimbo hohoanimo mombohünda Serusarem nambo hahühane. ¹² Ro-ana moai nindou ngorü-dibo Godindi worambe simbori hoafiyahi. Asu ro moai Suda-yafe rotu worambe adükari ngoafihü amboani hari hohoani mo botiriheandi. Ro raweheanda asu Suda ai moai hoeirundi ri, nga wani. ¹³ Haponda ai wambo papi-hoafaründiri ra ngiri aboedi hoafindomondani fifirindowandühi anihond-ane mbisafi.

¹⁴ Nga ro nda anihond-ane asahi. Ro yihoe fi amoao-yafe Godimbo hohoanimo yahando arihandi nafi ra Suda ai ngorüpoanimoane asei. Asu munguambo hoafi ahinümbi hohoanimoambe engoro ranane asu Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürü papi-maründi anihondumbo-ariheandi. ¹⁵ Rananahi asu ro anihondumbo-riheandühi God ai moaruwai asu aboedi hohoanimo yehimbi yifimaye i munguambo botifendü-rimboayu ran si ranahambo hifandarihandi nindou ranai hifandarundi nou. ¹⁶ Ranimboanahi asu ro munguambo si wandi

ngusūfoambe aboedī hohoanimo God asu nindou-yafe hīmboahū aboedī mbīmarowa sahehea tīnīrīfoayahī.

¹⁷ Ro afīndī hīmbanī maho ra habodīmboyahī asu sūngunambo wandī sīrambeahīndī Suda aheimbo saiwanī Godīmbo saimbohūndambo Serusaremīna mahahūhī. ¹⁸ Ro rarīhe hehea wandī fī aboedī tūkūmefeyowa Godīndī worambe Godīmbo sīheheandane, Suda ai wambo hoeimarundī. Nga asu ranī-sīmboanī ranīhū nindou afīndī moai ro-dībo nīngombo hoafī gobadīrundī, nga wanī. ¹⁹ Nga asu Esia hīfīhūndī Suda bīdīfīrī ai manīngomo. Ai-boatei wambo papī-hoafīmarundī. Nga nindou ranai ahamumbo sowahī wandī hoafī engoro-ana, ai sīhambo sowahī ndūhī sīfomo wambo papī-hoafī-mbīrūdīramboane. ²⁰ Ai refekoate-ayomo ana, asu nindou ndanai ro Suda-yomondī kansīr ahamundī hīmboahū nīmboambo nīne moaruwai ramarīheandī ra hoeiarundī ana, asu ai ndūhī tūkūndafu sīhafī hīmboahū hoafīndī-nīnīmboemosī. ²¹ Mamī hoafī yangīrī mbengorīmбай? Horombo ro kansīr ahamundī mbusūmo nīmboambo rarīhe pukūna hoafīyahūhī sahiya, ‘Yīfīyeimbī aiana botīndahimboyei sa anīhondūmbo-arīheandī masahī ranīmboanemo ai sīhafī hīmboahū hoafemo ranana?’ masahī,” mehu.

²² Feriks ai Adūkarīmbo anīhondūmbo-rīhoreimbī-yafe hohoanimo ra aboedī fīfīreandī, nga ranīmboyu asu Sudambo awi hībadu nīngomo mehupurī. Asu ai Suda ahamumbo hoafīyupurūhī yahuya, “Awi ami bogorī hondū Risias ai kudūwanī anīmbo asu ro sīhamundī hoafī ra dīdīboado-ndīheamboyahī,” mehupurī. ²³ Ranīyu asu ami bogorīmbo hoafīyundūhī yahuya, “Se ahambo hībadīrīhū awi hīnīngīrou-hīnīngīroundī. Asu Porīndī ngunīndī ai ahambo nīne akīdou moatūkunī farīhefīmbo ra se yowanī mbīsamboyafī,” mehu.

Feriks ai Porīmbo yimbu hīmbanī karabusī-fīmbohūnda hūputūpo-marīherū

²⁴ Yahunūmbī nīmbyo hayamboyowane, Feriks ai ahandī nīmōrehī Drusira-dībo makosafe. Ahandī nīmōrehī ranai ana Suda sīrambeahīndīyo. Ranīyu asu Feriks ai Porīmbo mborai yahundo hūrūherū haya Porīndī Sisas Kraisīmbo anīhondūmbofe hoafī hīmborīmayundo. ²⁵ Ranīyu Por ai mbumundī hohoanimo, nindou ai ahandī hohoanimo ra ndonde hībadandī hoafī, asu God ai sūngunambo sīhefīmbo yībobonde-amunūmbui hoafī ra hoafīmayuwa asu Feriks ai hoafī ranahambo yīhīmbomayu. Ranīyu asu Feriks ai hoafīyundūhī yahuya, “Andai ngafī, nga awi sūngunambo ranīpoanīmbo ambe-yangīrūhī sīhambo mborai mbīsahanīmboyahī,” mehundo. ²⁶ Nga asu Feriks ai mamī moatūkunīmbo kameihīyu hīmboyu marandī. Ai ndanananīya Por ai kakī ndembui yahuhayamboyu asu afīndīmbo ahambo mborai yahundo haya wataporīmborūrī marandī. ²⁷ Sūngunambo yimbu hīmbanī ranai howane, asu nindou mamī ahandī ndūrī Posius Festus ai Feriksīndī fondī masemūndu. Ranīyu asu Feriks ai Sudambo hoafī nafīreapurūhī Por karabusambe hīnīngīmarīrī.

25

Por ai Rom adūkarī bogorī Sisar papī-hoafī hīmborīmbo hoafīmayu

¹ Festus ai Sudia-yafe adūkarī bogorīmbofi haya hu ranīhū tūkūmefiyu. Asu ngīmī nīmbyo howane, ranī-sīmboanī Festus ai

Sisaria ŋgoafi hīnīŋgire haya hafu Serusarem ŋgoafihū tūkūfi manūngu. ² Raniyo ranihū Godimbo sihou-rundeimbi bogori-yomo asu Suda bogori bīdīfirī-yomo ranai ahambo sowana Porimbo papi-hoafiyumbo hoafi sowandūmo mahomo. ³ Ai Festusimbo dūdu-dūduyomo-ndūhi yahomoya, “Se yihoefimbo fandihawamuni hawambo animbo Porimbo koandihaworanī Serusareminambo mbisūfu-wamboane,” mehomō. Ai ramehomo ra nafiŋi worarife nīmarīhefe Porimbo hīfokoefimbo yahomo houmboemo. ⁴ Raniyu asu Festus ai ahamumbo simbori hoafiyupurūhi yahuya, “Por ana Sisaria ŋgoafihū karabusambe mbanūngu. Nga ro-amboani ŋgiri amītata Sisaria ŋgoafinambo hīhīrīndahe gadīhi. ⁵ Rananimbo asu sihamundi bogori nindou bīdīfirī ranai ro-babīdī mbihanimo-ndamboane. Asu nindou ranai moaruwai hohōanīmondūani ana, ai ahambo ranihū papi-hoafimbiiru-ramboanesi,” mehu.

⁶ Festus ai, ai-babīdī 8 simbaiyo asu 10 simbaiyo nīmarū mbura asūkaiyu Sisaria ŋgoafinambo hīhīrīfi mahanu. Raniyu asu rani sinambo papi-hoafi dīdīboadofe wori ranambe nīmarūmbo Porimbo papi-hoafimbohūnda ndowarūdūmo tūkūndafundi mehu. ⁷ Raniyo asu Por ai ahambo sowahi tūkūmefiyu-wamboemo Suda Serusarem ŋgoafi hīnīŋgīru houmbo makosomo ranai botiyafu ahandi fikimī wakīru nīŋgomombo ahambo papi-hoafimaruri. Ai moaruwai moatūkunī ramareandi yahomo houmbo hoafi ranahambo anihondane yahombo moai nīnī Festusimbo nafuiyomo, nga wani. ⁸ Raniyu asu Por ai simbori ahamumbo gūre-gūrerapurūhi yahuya, “Ro moai nīnī moaruwai moatūkunī nūnūŋguriheandi. Suda-yomondī ahīnūmbi hohōanimo, Godīndī adūkari wori asu Romi-yafe bogori adūkari Sisarimbo amboani mūnguambo ro moai nīnī moaruwai nūnūŋguriheandi, nga wani,” mehuamboyu. ⁹ Raniyu asu Festus ai Suda-memo hīhīfīhīhīfī-yopurimbohūnda Porimbo dūdufindowohū yahuya, “Awī se Serusareminambo hafombo safomboyafi? Refe-anasī ro sihafi papi-hoafi engoro ra gagū Serusarem ŋgoafihū fīfirīndīheamboane,” mehunduwamboyu. ¹⁰ Nga asu Por ai hoafiyuhū yahuya, “Haponda hoafi dīdīboadofe wori ndanambe animboahi nda ai Romi-yafe bogor adūkari Sisarīndī wor-ane. Wori ndanambe animbo wandi hoafi nda ndanīhū dīdīboadofemboane. Nga se wudīpoaporo fīfirīrowandai ro moai Suda ahamumbo nīnī-moaruwai nūnūŋgurīheapuri. ¹¹ Asu ro ahīnūmbi hohōanimo ra hīfīnambo-rīheandūhi nīnī-moatūkunī rawarīheandi ana, ai wambo hīfokoandundīra yīfīmbo aboed-ane anasī. Nga ro moai fefoefembo hoafiyahi. Nga asu ai wambo papi-hoafarundīrī rani-moatūkunī ai tīkai yangīrayo ana, asu dīdai wambo ahamundi warīhūndeandīrī, nga wani. Nga awi ro Sisarimbo hoafīndahanī animbo ai wandi hoafi nda hīmborīmbiyu-wamboane,” mehu. ¹² Asu Festus ai kansīr-babīdī watapori-yomo mburu hoafiyuhū yahuya, “Se Sisarimbo ai sihafi hoafi ra hīmborīmbiyu-wamboane masafi rani-mbohūnda se ahambo sowana ŋgafi,” mehundo.

Festus ai Agripambo Porīndī hoafimbo dūdumefiyu

¹³ Raniyo asu yahunūmbi nīmbi howane, Suda-yafe adūkari bogori ahandi ndūrī Agripa ai ahandi rehī Bernaisi-dībo Sisanianambo makosafe Festusimbo wakīfoefimbohūnda. ¹⁴ Afīndī si Agripa ahoroho

ai raniŋgoafiŋhū nimbafe hafembo mefeyamboyu asu Festus ai adūkarī bogorī Agripambo Porīndī hoafiŋ ranahambo hoafiŋyundūhi yahuya, “Nindou mamī ndaniŋhū mbanūngu horombo Feriks ai karabusambe hīnŋgīmarirī. ¹⁵ Horombo ro Serusarem ŋgoafiŋhū tūkūyaye nīmarīhane, Godīmbo sihou-rundeimbi bogorī asu Suda-yafe bogorī ai Porīmbo papi-hoafiŋrurūhi-yomo asu ai wamboya se ahambo wagiŋriyafisi, ŋga karabusi-ndafoandi mbisafindo mehomondirī. ¹⁶ Raniyahi asu ro ahamumbo hoafiŋyahapurūhi sahiya, ‘Rom-yafe hohoanimo sūngu ro-ana moai moaruwai hohoanimo ratūpurī ra nindou ŋgorūmbo moani-hoangirīhu hohu nīmborī sehu rīhundi. Nindou ranai ahambo hoafiŋ engoro ana, ai sapo dūdi nīmorī ai ahambo papi-hoafiŋmarūrī ahamundi hīmboahū nūnguani animbo asu ahambo nafi sihefendowanī ai nīnī-moatūkunīmboyo hoafi-memondo ranahambo ahandīhoarī güre-güerandūhīmbo fifire hoafiŋmbiyu-wamboane,’ masahi.

¹⁷ Raniŋmboanahi asu ai tūkūmefunda ro moai afurī hīhīnŋgīrīheandi. Ŋga rasinambo siambe hoafiŋ didīboadofe worī ranambe nīmarīmboyahi nindou ranahambo sowarūdūmo siŋfomo masahapurī. ¹⁸ Ŋga asu nindou sapo ai ahambo papi-hoafiŋyumbo-memo ranai botiyafu manīŋgomo, ŋga asu ai moai ahambo moaruwai moatūkunīmbo papi-hoafiŋrurī. Asu ro ahambo rani-moatūkunī raniŋmbo randūwurīmboemo masahi, ŋga wanī. ¹⁹ Ŋga ai-ana Porīmbo hoafiŋnambo yangirīyo ahamundi Godīmbo sūnguŋu asu nindou mamī ahandī ndūrī Sisas yiŋfiŋmayu ranahambohūnda raraomarurī. Ŋga Por ai yahuya, Sisas ai moai yiŋfiyu, ŋga yangirī mbanūngu mehu. ²⁰ Ro hoafiŋ ranahandi nīmīndīhūndī ra fifirīndīhe türüboadīhe saheheamboyahiŋ, ŋga asu wambo hohoanimo ranai mamīkar-andīrūhiyo ro moai fifirīheandi. Raniŋmboyahi asu ro Porīmbo Serusaremīnambo gagūfanī animbo raniŋhū sihaŋfi hoafiŋ ra yibobo-mbirundamboane sahehe dūdumeheando. ²¹ Raniyu asu Por ai hoafiŋyuhū yahuya, ‘Ro-ana moeisahi, ŋga awi moanī ratūpurīndahiŋhū nīmboahani Sisar ai animbo hoafiŋ wandī ra didīboado-mbīreand-amboane,’ mehu. Raniŋmboane ahambo awi karabusambe kīkīhīrūmūdī mbura sūnguana Sisar sowana Romīnambo koandīheira mbūhuwa samboanahi,” mehu. ²² Agripa ai Festusīmbo yahuya, “Ro wandīhoarī Porīndī hoafiŋ ra hīmborī-ndahando samboanahi,” mehundowamboyu. Asu simborī Festus ai hoafiŋyundūhi yahuya, “Refe-anasi, sūmbu animbo hoafiŋ ra hīmborīndafīndo,” mehundo.

²³ Raniyo asu siambe Agripa ai Bernaisi-dībo yihuru sahari-sahariyafe hena mahūfe. Raniyafe ai ami-yomondī bogorī-yomo asu nindou raniŋgoafiŋhūndī bogorīmbo-yafundeimbi-babīdī hoafiŋ didīboadofe worī ranambe kefoehi mahūsi. Raniyu asu Festus ai hoafiŋmayuwa Porīmbo sowarūdūmo mahīfomo. ²⁴ Raniyu asu Festus ai hoafiŋyuhū yahuya, “Adūkarī bogorī Agripa-ani asu nindou se mungu ro-babīdī aniŋgomo ran-anemo se munguambo nindou ndana-hambo hoeirūwuri. Nindou ranahambo afīndī Sudahūndī ai ana Serusaremīhū asu ndaniŋhū amboanī wandī hīmboahū ahambo papi-hoafiŋrīhorūhi pukūna hoafiŋyeihī seiya, ‘Ahambo hīfokoandīworī, ŋga ai-ana ŋgirī asūkaindu yangirī nūngu!’ masei. ²⁵ Asu ro hoeirīheandanī ana ai moai nīnī-moatūkunī moaruwai ratūpurīyuwanī

wambo ahambo hifokoa-mandūwuri-yopoani. Nga ahandihoari Rom adūkarī bogorī hondū Sisarimbo yahuya, ai animbo wandi hoafi nda didiboado-mbireand-amboane, mehu. Ranimboanahi ro ahambo koarhefiyuwanī hombo hoafi nda didiboadorihe asiheheandi. ²⁶ Nga ro hoeiriheandani moai ahandi hoafi ra aboedi fifiriheandi, ranimbo-hündambo animbo asu ro sihefi bogorī adūkarimbo sowana pas nda sürü papindihi koandiheheamboyahī. Bogorī Agripa, ranimboanahi se-anafi asu nindou munguamboanei siheimbo sowana nindou nda sahūmindi koarihehina asūnu. Sihiri ahandi hoafi bidingiri ndondihu himborindefi mbundihumbo animbo asu ro bidingiri papi-hoafi pasambe Sisar sowanambo sürü papindihamboane. ²⁷ Asu ro nindou karabusiündi koarihehinūhi nīne hoafi nindou ranahambo papi-hoafarīhorī ra pasambe pefe koehefekoate-ayahī ana, wandi himboahū aboedi hamindi-yopoani,” mehu.

26

Por ai Agripandi himboahū hoafimayu

¹ Ranīyu asu Agripa ai Porimbo hoafiyundūhi yahuya, “Hapoanani se sihafi fimbo hoafi ra hoafiyafisi,” mehuwamboyu. Ranīyu asu Por ai ahandi warī nimoomoreandūhi ahandi fimbo yare hoafiyuhū yahuya, ² “Bogorī adūkarī Agripa, ro hohoanīmoyahani aboedi saf-ane sihafi himboahū Suda ai wambo papi-hoafi-maründiri ranahambo weindahi hoafindamboyahī. ³ Ndanana awi anihond-ane, ranī-moatükunī ra nimboe se Suda yihoefi Godimbo hohoanīmo simbori hoafiyefi arihundi ra wudi-paporo fifirowandi. Ranimbo animbo asu se wandi hoafi nda afurindo nimandifi himborindafi.

⁴ Horombo ro akidouyahambe peya hehea hahambo haponda ndani simboani tükeheandi ra Suda ai ro hohoanīmo sünguariheandi ra fifirundi. Horombo ro wandi hifihūyo asu Serusarem ngoafihū nimboahambe peyomo houmbo ai wandi hohoanīmo fifirundi.

⁵ Farisi-yafe hohoanīmo ranana ai tünūmbi safiyo hayamboyo asu Suda yihoefi hohoanīmo ranahambo ngasünde-andeimbiyo. Ro ranī hohoanīmo süngumarihandi. Ai fifirundiri-mboanemo, nga asu ai hoafindimondūhi ana, ra anihond-ane mbeyahomo-ndamboane.

⁶ Nga haponda ro ndanihū manimboaha ai wambo papi-hoafaründiri. Ndanahandi nimindi nda yahurai-ane: God ai yihoefi amoa mami ranaheimboya siheimbo aboedi-aboedi ndiheandūri-mboyahi mehu ranimbo anihondūmborihe heheamboanahi hifandihī animboahi.

⁷ Yihoefi 12 sirī ranai Godimbo nimboambo sirūhi didibafiyahindo riündūhi ranī-moatükunī ranahambo yangiriyei ai anihondūmborihī hehi hifandimarihündi. Nga Bogorī, ro-amboani hoafi ranahamboane anihondūmborihe hehea hifandarīhandi. Nga ranahandi nimindiündiyo Suda ai wambo papimaründiri. ⁸ Nimboe bidingiri se ngiri ro-ana God ai yifiyeimbi nendi botareandūri ranahambo anihondūmborīndihundi aseia? God ai aboedi-aboedi-ndemunūhi yifiündi botinde-amunimbui.

⁹ Horombo ro wandihoari rarihe hohoanīmoyahūhi sahiya awi ro Sisās Nasaretihündi ahandi ndūri hifinambofimbo afindi ratūpuri ratūpurinda masahiyoši. ¹⁰ Ranīyo asu ranī-moatükunī ra Serusarem

ngoafi+hū ramar+heandi. Raniyah+ ro Godimbo sihou-rundeimbi bogori+yomondi ngin+ndi saham+ndi hehea asu God+ndi nendi aheimbo karabus+mar+heanduri. Raniyah+ asu ro nindou bidi+fi+ babidi+yahe hehea aheimbo hifokoe+nduri+mba sahehea refemboane masahi. ¹¹ Asu ro aheimbo af+ndimbo Suda-yafe rotu wori munguambo ranambe tin+ifo af+ndi sahanduri mar+handi. Ro aheimbo ramar+heanduri ra Adukarimbo moaruwai-moaruwaimbofe hoafi, hoafimbeyahundowa saheeamboyah+ ramar+heanduri. Ro ngusufoambe ngin+ndi-r+handuruhi aheimbo ngoafi adukar+ anguni manango ran+hū amboani ha kokofoa-r+heanduri mar+handi.”

Por ai Sisasimbo an+hondumbo-mariri ranahambo hoafimayu

¹² “Raniyo Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai wambo yini yahomo houmbo ngin+ndi masaundira Damaskus adukar+ ngoafinambo mahahi. ¹³ Nindou Bogori Adukar+, ro hufin+imbo nafi mbusūmo hahūhi si mam+ sūnambeah+ndi makosowa hoeimar+heandi. Si ranai ana hufiham+ndi siayu ranahambo ngasūnde-andeimbiyo. Raniyo asu si ranai nindou ro-babidi nafisungu mahefi yihoe+imbo kosi boakima-foareamuni. ¹⁴ Raniyefi asu ro munguambo hifi+ni pūtapiyefi koriyefimbo ro himboriyahane, hoafi mam+ ai yare hoafiyowohū Hibru-yafe hoafinambo yahoya, ‘Sor! Sor! Nimboe se wambo moaruwai-mboarowandira? Se ana yihim+ndi moatukunimbo yitarowandi ranimboane asu sihafihoi+ asubusimboayafi,’ mehoamboayahi. ¹⁵ Asu ro duduyaheandūhi sahiya, ‘Adukar+, se didiyafa?’ masahamboyu. Asu simbori Adukar+ ai hoafiyunduruhi yahuya, ‘Ro Sisas-anahi, nga asu se-ana wamboane moaruwaimboarowandiri. ¹⁶ Se botiyafo nimbafi. Ro tükūmeheandi nda sihambo wandi ratūpuri-mbohūnda kafeefe hin+ngi+feninani wandi ratūpuri sem+ndimboyahi. Ro sihambo n+ne-moatukun+ haponda nafuimehan+ni, asu sungunambo nafuinda-han+nimboyahi ranimbatukun+ ranahambo nindou bidi+frambo an+hond-ane mbisafi. ¹⁷ Ro ngiri hin+ngi+ndi+heaninani, sihaf+ nendi Suda anei asu ahei ndifo anei ranai moaruwaimbo-ndihin+ni. Nga ro aheimbo sowanamboanahi koarari+hehean+ni. ¹⁸ Rananimbo se ahei himboar+ biridi+hawandura nimbi ra hin+ngi+rihi hehi si ranisowana mbeyahindamboane. Asu Satan+ndi ngin+ndi ra hin+ngi+rihi hehi God sowana mbeyahindamboane. Rananimbo asu wambo an+hondumbo-nd+hindiran+ ahei moaruwai hohoanimo ra amboawi mbisahan+ asu nindou God ai wand-anei mehundur+ ran+babidi+imbo nimandeimboyei,’ Adukar+ ai ramehundiri,” mehu.

Por ai ahandi ratūpurimbo hoafimayu

¹⁹ Por ai asukai hoafiyuhū yahuya, “Bogori Agripa, ro sūnambeah+ndi moatukun+ tükūmefeyo ra hoeir+he heheambowambo asu ro ngiri hoafi himborinda hin+ngi+ndi+heandi. ²⁰ Nga Damaskus ngoafi+hū boatei hoafiyahanduri heheamboayahi asu Serusarem ngoafi+hū, Sudia-yafe hifambe, Suda-yafe ndifo aheimbo amboani hoafimehanduri. Ro sahiya, ‘Se sihei moaruwai hohoanimo hin+ngi+ndi+hi hehi God sowana ngei. Asu se sihei moaruwai hohoanimo hin+ngi+fembo nafuimbohūnda aboedi hohoanimo sungund+hindi,’ masahi. ²¹ Ranimbo-hūndamboyo Suda ai wambo God+ndi worambe kikih+rūndumondiri mburu hifokoe-fendi+imbo mehomo. ²² Nga God ai mafarihendira aboedi

nīmboambo nindou moanind-anei asu bogorimbo-yafundeimb-anemo mamam siheimbo hoafi nda hoafehanduri. Ro ngorupoanimbo hoafirihandipoan hoafayahi, nga Godindi hoafi, hoafiyomorundeimbi asu Moses ai hoafimemo ranahanda-mbohünd-ane hoafayahi. ²³ Ai yaru hoafiyomondühi yahomoya, 'Krais ranai yifindu mbunda asu munguambo nindou ai botifekoate-yeiambe ai-boatei botindüfimbui. Rananimbo Suda anei asu ahei ndifo ran-anei aheimbo aboedi hoafi ra wataporimbo-ndandürümbui,' mehomom, mehu.

Por ai Agripambo anihondumbo-ndowandi mehu

²⁴ Por ai rani hoafi ra ahandi fimbo güre-gürerandühi hoafimayu huwamboyu asu Festus ai ahambo hoafiyundühi yahuya, "Por, se-ana mamikari hohoanimoayafi. Se sihafi fifirife afindi yamundimara hafi, raninamboane sihambo mamikari hohoanimoaranini," mehuamboyu. ²⁵ Asu Por ai simbori hoafiyundühi yahuya, "Adükari Festus, ro-ana moai mamikari hohoanimoyahi. Ro wudipoaporithe fifirithe heheamboanahi anihondumbo hoafayahi. ²⁶ Bogori Adükari Agripa ai ndani-moatükuni ra mungu fifireamboani, nga ahambo yihimbokoate-nimboambo hoafayahando. Ro fifirihendi ai moai rani-moatükuni ra mamamboan bodifoareandi, nga nini-moatükuni Sisasimbo tükumefeyo ra moai dibo tüküfeyo. ²⁷ Bogori Adükari Agripa, se Godindi hoafi, hoafiyomorundeimbi yomondi hoafi anihondumbo-rowandai? Awi ro fifirihamboanahi, se-ana rambefoandi!" mehuamboyu.

²⁸ Asu Agripa ai Porimbo hoafiyundühi yahuya, "E, nimboea, hapondani yangiri hamindi se wambo rando hoafindafindira Sisasimbo anihondumbo-riheandeimbi tükumandaheyo?" mehu. ²⁹ Raniyu asu Por ai simbori hoafiyuhü yahuya, "Bodifohüyo asu hoandarühiyo ranambo aboed-ane. Nga ro yarihe Godimbo didibafeheandi. Se-anaifi asu nindou mungu düdi ai haponda wandi hoafi hihimborayeim munguambo se ro nahurai tükündahindi samboanahi. Nga asu siheimbo seninambo nahurai himondi-hefendura se karabusambe nimarimbo ro moei asahi," mehuamboemo.

³⁰⁻³¹ Asu raniyomo bogori adükari Agripa, gafmani-yomondi bogori Festus, Bernaisi asu nindou bidifiri ai-babidi mamarei ranai bobotiyahi hehimbo ngorü-goanini heihü ai rarihi hoafiyehi seiya, "Nindou ndanai ana moai nini moaruwai ratūpuri mamambo rareandi, nga ranimboane ai ngiri yifindu asu karabusindüfiyu," masei. ³² Raniyu asu Agripa ai Festusimbo hoafiyundühi yahuya, "Nindou ndanai Sisarimbo hoafiyowan ahandi papi-hoafi himborikoateyumbonana se ahambo moani koarihawuran hu," mehu.

27

Porimbo Rominambo homböhünda sipambe hinngimarüwuri

¹ Ro Itari hifinambo sipambe hombo hoafi ra fimarindümo. Raniyo Romihündi ami-yomondi bogori SURIUS ai Por asu karabus nindou bidifiri ahamumbo Itarinambo hifandimarapuri hu. SURIUS ai Romiyomondi bogori adükarindi ami bidifir-ambeahind-ani. ² Ro sip mam Adramitium ngoafihündi-mayo ranai ndeara Esia hifambe himbomayo ranambe kefohu hohu mahefi. Nindou mam ahandi nduri ARISTARKUS Tesaronaikahündi Masedonia hifambeahindi ranai-amboani

ro-babidimbo mahu. ³ Siambe hefi Saidon ngoafihū tükümehundi. Raniyo asu ranihū Surius ai Porimbo aboedi ndore hohoanimo-yundowohū yahuya, “Se ngafi sihafi ngunindi sihambo fehefeninimbo hoeindowapuri,” mehando. ⁴ Asu ranihūnda botiyahu hohu sipambe hefane werinambo semindimuni koamarihemuna Saiprus airanikimi mahefi. ⁵ Asu ro Sirisia hifi asu Pamfira hifikimi siriwara hangifo süngu hefi Risia hifambe Maira ngoafihū tükümehundi. ⁶ Ranihū amiyomondi bogori ranai ngorū sipi Areksandriahūndi Itari hifinambo himbomayo ra fifire hayamboyu asu ai yihoeimbo sip ranambe koamarihemuni. ⁷ Asu sip ranai weri afindiwambo moani hinngirou mahowa ranambe yahunūmbi siyefi hohu, moani afindi tñirifombū hinngirou safi Nidus ngoafikimi tükümehundi. Nga ranafi hombo weri ranai gūmareamunambo tñirifoyefūhi asu Krit airan Sarmone bidifirani raguani hundūni wakimehundi. ⁸ Asu ro siriwara himbori süngu moani hūrūtūmbo hefi hohoe mamī ahandi ndūri Hohoe Aboedi sei arihūndi Rasea ngoafikimi ranihū tükümehundi.

⁹ Ro moani gedūhi nīmarefi hefi hefimbo asu Suda ai sesi wehimbo si ranai ho hayambo wambo siriwara ranai afindi-afindi mayowambo sipambe hombomayo ra moaruwai hamindiyo. Ranimboyu asu Por ai ahamumbo ahini hoafimayupuri. ¹⁰ Ai yahuya, “Wai, ro rarihe fifirtheandi sihiri moani haponda botiyahu ahefi ana, moaruwai hamindi tükündifemboe asu ngiri napo sip yangirindo, nga sihir- amboa kapeihū animbondemboyefi,” mehu. ¹¹ Nga asu amiyomondi bogori ranai moai Porindi hoafi ranahambo anihondūmbo-reandi, nga sip semündū-hurandeimbi nindou-mayu asu sip aharambūri ranahafandi hohoanimo süngumareandi. ¹² Aboedi hohoe ranana ai weri afindiyowambe ra aboediyopoani sip ho paiari rambo. Raniyomo asu nindou afindi sipambe mamarimo ranai ranihūnda botife hefe siriwara süngu ho Finiks hohoeambe nīmarimbo hohoanimo-memo. Finiks hohoe Krit airanihane apuiaro. Ranihū animbo ai weri afindambe aboedi nīmandeimboyei.

Siriwara ambe hoeweri afindi tükūmefeyo

¹³ Refe hayamboyowane, süngunambo weri akidou ranai hoarinafinipoedi werimayo. Raniyomo asu nindou ranai yaru hoafiyomondūhiya awi ndandifeyowanī ana, aboedi safi ngemboyefi mehomo. Raniyomo ai sipimbo kikihiyimindi nīngombo moatükuni ahandi ndūri anga ra hūrūdūmo foaru houmbo ai Krit airani himborikimi mahomo. ¹⁴ Nga asu homondane, moai amitata nginindi hamindi weri ahandi ndūri ‘Ndihoanipoedi Werī’ ranai Krit airan ranafipoedi masino. ¹⁵ Raniyo asu werambe sip semindi himbomayo ra ngirindimo. Nga ro moani rarihu hinngirihundane, weri ai sip ra semindi maho. ¹⁶ Raniyefi asu ro rebanafi airani akidou mamī ahandi ndūri Kauda hundūni werikoate-yowanī wakimehundi. Ranihū ro sapo bot akidou sipambeahindi makiaro ranahambo hūrūtūmbo tñirifoyefūhi kiahū hūhimarihundi. ¹⁷ Raniyomo asu bot akidou ranahambo sipambe hūrūdūmo nandu hūputūpumarūdūmo. Asu wofi nginindi bidifiri sip hoarehi safoaru hanimo mburu hūhiri hinngimarundi. Sip ranai Ribia-yafe hifikimi gudi karihoeimbi rani süngu ngomboe yahomo houmbo yihimbo-yomondūhi ser sipifihi

makiaro ra hifinamaru hanimo. Sip ra werinambo yangiri funamindi mbihō yahomo hōumbo. ¹⁸ Moani afindi hamindi hoeweri ranai yare matiyaro-wamboemo, asu ŋgorū sinambo bīdīfiri napo sip ranambeahindi himoni fufumafoarundi. ¹⁹ Asūkai ŋgorū sina ai sip ranahandi napo ra masafōarundi. ²⁰ Afindi si maho ra moai ro akidou-amboani hūfīhamindi mupui hoeirihundi. Nga weri ranai moani afindi ŋginindi hamindi tūmero ho. Raniyefi asu ro ŋgiri aboedambo-ndahundi sefi hohu hohoanīmomefi.

²¹ Nindou sipambe mamarimo ranai sesi, sesikoate-moani gedūhi heimbo sūngunambo Por ai botifi hangifoani nūngumbo hoafiyuhū yahuya, “Awi se wandi hoafi ra himborimbei-mbonana ŋgiri Krit airan ra hinīŋgirihi hei. Asu ranimbe-mbonana ŋgiri munguambo napo ra yare yahurai moaruwaimbo reandūhi yeimbirihiundi, nga wani. ²² Nga asu ro haponda siheimbo nda hoafehandūri, awi hapoana ŋgusūfoambe afurindihi kūndihindi! Nindou se-ana ŋgiri mami ai-amboani yifindu, nga sip ranai yangiri animbo awarindihoemboe. ²³ Ro Godindi nindouya hehea asu ahambo hohoanīmoya rihandeimbi mayahambo nimbokoani ahandi sūnambeahindi nendi wambo-so tūkūmefiyu. ²⁴ Ai wambo hoafiyuhū yahuya, ‘Por, awi se yihiimbondamboyafi! Nga se Romi-yomondi bogori hondū Sisarindi himboahū mbiniimbafamboane. God ai sihambo aboedi hohoanimo-yuninūhi nindou se-babidimbo sipambe ahei ranai ŋgiri moaruwaimbondahindi,’ mehu. ²⁵ Ranimbo-hūndambo animbo awi nindou nda se ŋgusūfoambe afurindihi kūndihindi! Ro Godimbo anihondūmborihiniimboanahi, nga rani-moatūkuni ra sūnambeahindi nendi hoafimayundiri yahurai hamindi animbo tūkūndifemboe. ²⁶ Nga awi sihiri hoe mbusūmondūhi ŋgorū airani amaro rani himborikimi ŋgefi tirimondi-humboyefi,” mehu.

²⁷ Ndeara 14 nimbīyefi hohu hoewer-ambeahindi Edriak Siriwara ambe mahefi. Nimbī mbusūmondūhi nindou sip sowandūmo homondeimbi-memo ranai yaru hohoanimo-yomondūhūya, ndeara gudiani tūkūyahu-ndūhanefi mehomo. ²⁸ Raniyomo asu ai wofi hoandari ranifihi nimboreimbi moatūkuni paru himondi-marundūmo ra himoni simonjoru hoeirundane, asu hoe hohoe ranai 40 mita simonjorifihi hani kaimayo. Asūkaiyomo akidou sūhiyafu homo mburumbo safoaru simonjorundane, 30 mita simonjorūhū hani kaimayo. ²⁹ Sip ranai nimoei yahafi himoni ninouayo ranifihi ŋgo pandarimboe yahomo hōumbo yihiimbo-yomondūhi-yomo, asu ai sip kikihiyimindi moatūkuni anga yimbuyimbu ra sipambeahindi daboadanipoedi safoarundūhi simbeyowa yahomo hōumbo dīdībafimemo. ³⁰ Raniyomo asu nindou bīdīfiri sip sowandūmo homorundeimbi-memo ranai sipambeahindi fefoe fe hēfe aboedambofembo yahomo hōumbo nafi kokomarundi. Raniyomo ai boti akidou sipambe mafoero ra sowandūmo hōumbo sip hangifoani anga safoefe titanimemo. ³¹ Nga asu Por ai ami-yomondi bogori-mayu asu ami bīdīfiri ranahamumbo hoafiyupurūhi yahuya, “Asu nindou ndanai sipambe refe nimarikoate-ayomo ana, asu se ŋgiri aboeda gudiani ŋgomō tūkūndafundi,” mehupuri. ³² Raniyomo asu ami ai wofi botifihi makiaro ra kiki-marunda bot ranai himoni pīmayo.

³³ Ndeara simbo yangiri-mayo-wamboyu Por ai aheimbo sesi sahūsi

yahuhaya hoafimendūri. Ai yare hoafiyundūrihi yahuya, “Se 14 nimbira afindi hohoanimoeyihi hifandimarihū hei-ane. Asu ranambe se moai nini sesi akidou-amboani kikifoarihindi.”³⁴ Haponda ro siheimbo hūti hoafehandūri, nga se yangiri niŋgombohūnda sesi bidifiri dagūdi. Asu ngiri sihei akidou moatūkun-amboa moaruwaindo, nga se moani aboedi niboadeimboyei.”³⁵ Por ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünguna bret bidifiri fufuramündū haya ahei himboahū Godimbo hihifirūri mbura karamündi haya masesu.³⁶ Raniyei asu muŋguambo nindou-mayei ranai aheimbo ŋgusūfoambe aboedi ndore kureandūrihi asu ai-amboani sesi ra sahūmündi hehi masahūsi.³⁷ Nindou muŋguambo ro sip ranambe mamarefi ra 276 nindou-yefi.³⁸ Ndeara muŋguambo nindou ai sesi, sesi simogodūhi sahūsi nafiri hūmündihi niboadeimbo sip ranai nimborikoate yimoembireandi yahomo houmbo wit bidifiri ra siriwara ambe fufumafoarundi.

Sip ra ho gudifihpareandūhi butaki-marahoayo

³⁹ Ndeara sifoai peyoane, asu ai moai hifi gudikimi ra ndoru hoeirundūhi fifirundi. Nga asu ai wafoeho kare sihendani gudi aboedi pimaramindo rani yangiri hoeiru houmbo awi sihiri ranambe animbo sip semindi homboane yahomo houmbo hohoanimomemo.⁴⁰ Raniyomo asu ai aŋga ranahandi wofi ra kibodiru mburu siriwara ambe fufumafoarundi. Rarundūhi niŋgomomboemo asu ai maru wofi sapo sip nimindi kikihemindi horambomayo ranifihi himondimemindo ra fufurimarimoemo. Raniyomo asu ai seri hangifoani botimaru hafomo sipimbo semindi mbihowa yahomo houmbo. Raniyefi asu ro gudiani mahefi.⁴¹ Nga asu sip ranai gudiani hifo himoni gudiambe kikihiyo haya mamaro. Raniyo sip hangifoyowani ranai kikihiyowohū asu daboarani ranai weriyafuinambo butakimarimoayo.⁴² Raniyomo asu ami ai karabus nindou ranahamumboya, hifokoandihupurani animbo mamai ai-amboani boboriyo aboedamhofekoate-mbeyomonda yahomo houmbo, hoafi fifirimarundi.⁴³ Nga asu ami-yomondi bogori ranai Porimbo aboedamhofimbo yahuhaya hohoanimo-mayundo. Raniyu asu ai ami ranahamumbo refe hohoanimo ana yowani yahuhaya refepoani mehupuri. Ai ahamumbo hoafiyupurūhiya, nindou muŋguambo dūdi ai boboriyu-randeimbi ranai boatei sipambeahindi himoni horipindohoi pūdu haya gudiani boborindu ngu tükündūfiyu,” mehupuri.⁴⁴ Rananimbo asu amuri ai nimi goesuri asu sip butakirihoeimbi-mayo ranifihi kikihi-ndündūmo houmbo funi-funindu ŋgomo mehupuri. Ai rawoyafu houmboemo boboriyomo homo gudiani muŋgua aboedi tükūmefundi.

28

Por ai Marta airanihū manūngu

¹ Asu ro aboeda gudiani tükūyahu hoeirihu-ndūhiyefi awi nda Marta airani sei arihünd-ane, masefi.² Nindou ranihündambo mayei ranai yihoeimbo aboedi-boedimarimuni. Hoeyowohūmbo ŋgisiharimayowamboyei, asu ai hai pūpirihündūhi yihoeimbo muŋguambo

se mborai sühüsi haihehüyei, masei. ³ Por ai hai dɔdarɔ fufu-ramündü hai-mayo ranɔwamɔ daburɔfiyuwane, amoasɔrɔ ai ranam-beahɔndɔ hai hüfinambo tüküme feyo. Ranɔyo ai Porɔndɔ warɔfihɔ ngamondamɔndɔ haya makiaro. ⁴ Nindou ranɔhündambo-maye ranai hoeirɔhindane, amoasɔrɔ ranai Porɔndɔ warɔhü ngamondamɔndɔ haya makiaro-wamboyeyi, ai aheihoarɔ simborɔ ndüwuri-yahindühɔ seiya, “Awi nindou ndanai nindou hɔfokoare randeimb-ani. Ai sɔrɔwara ambe moai yɔfiyu, nga asu mbumundɔ hohoanɔmo ranai moai ahambo yangɔrɔ nɔngombo hohoanɔmoyo,” masei. ⁵ Nga asu Por ai amoasɔrɔ ranahambo kikimarɔhoayuwa haiambe kikefoai pɔmayo, nga Porɔmbo moai nɔnɔ-moatükunɔ akɔdou-amboanɔ tükü feyo. ⁶ Ai ahambo watɔnarɔ fimandɔyo asu moanɔ nɔmai yɔfi pɔmandüyo sei hehi hɔfandɔmarɔhorɔ. Ai ahambo gedühɔ hɔfandühɔ heimboyeyanɔ ahambo nɔnɔ-moatükunɔ moaruwai tüküfendokoate-mayowa, asu sünguna ngorü süngurɔhi hohoanɔmoyeyi seiya, “Awi ai-ana god-ani,” masahündo.

⁷ Asu nindou mamɔ hɔfi ranɔhünda bogorɔ ahandɔ ndürɔ Pubrius ahandɔ hɔfi ra ngoafɔkɔmɔ manɔngo. Ranɔyu nindou ranai yɔhoeɔmbo aboedɔ hamɔndɔ mborai-mboraiɔ semündümünɔ ahandɔ worɔnɔ-mareamuna asu ro ahambo-so ngɔmɔ si manɔmboefɔ. ⁸ Ranɔyo asu ranɔhü Pubriusɔndɔ afɔndɔ ranai furɔmboyuhü angünümbo fondɔhü mapu. Ahandɔ fi ranai hüfi afɔndɔ tükü fe asu furɔmboyuhü ahandɔ fondanɔ mapu. Ranɔyo asu Por ai kefuai hüfu warɔ ahandɔwamɔ nande mbura dɔdɔbafɔfihɔ angünü ra aboedɔmarirɔ. ⁹ Por ai ranɔ-moatükunɔ ra ramareandamboyo asu munguambo angünümbo nindou hɔfi ranɔhündambo-maye ranai masɔneia ahei angünü ra aboedɔmareandürɔ. ¹⁰ Ranɔyeyi ro sipambe hombo masefa ai yɔhoeɔmbo bɔdɔfirɔ moatükunɔ ro mbonɔmbo-marɔhumɔndefɔ ra fufumasehümünɔ.

Por ai Romɔnambo mahu

¹¹ Asu ro ngɔmɔ amoamo ranɔhü nɔmboefɔmbo süngunambo sip mamɔ airanɔ ranɔhü hoewerɔ afɔndɔmayowa mamaro ranambe kamefoehundɔ. Sip ranana Areksandria-yafe sipɔyo. Asu sip hangɔfoyawamɔ Mboafɔ god sɔsamɔ ra mapaiaro. Ranɔyeyi ro sipambe kefoehu hohu ranɔ hɔfi ra hɔnɔngɔrɔhu hohu mahefɔ. ¹² Ranɔyo asu hefi hefi mbo Sirakyus ngoafɔhü tüküyahu ranɔhü ngɔmɔ si mamarefɔ. ¹³ Asükai ranɔhünda botɔyahu hohu hefi hefi mbo Regium ngoafɔhü tükümehundɔ. Mamɔ ngorü si ranambo werɔ ranai hoarinɔpoedɔ werɔmayo asu yimbu siyeyi mburɔhu hefi Puteori ngoafɔhü tükümehundɔ. ¹⁴ Ranɔhü ro anɔhondümbo-rɔhindeimbɔ manɔmboeia hoeimarɔhundürɔ. Ranɔyeyi ai yɔhoeɔmbo ai-babɔdɔmbo ranɔhü mamɔ wik nɔngombo hoafɔmayeyia manɔmboefɔ. Nɔmboefɔ mburɔhu asu sünguna Rom ngoafɔhü hefi tükümehundɔ. ¹⁵ Romɔhündɔ anɔhondümbo-rɔhindeimbɔ ai ro ranɔ ngoafɔhü tüküyahumboanefɔ hoafɔ ra hɔmborɔyeyi hehimbo, asu ai Apiusɔndɔ Maket sowahɔ nindou aporambo worɔ ngɔmɔ fondarühɔ sɔnei mbumarɔhimünɔ. Ranɔyu Por ai aheimbo hoeireandürɔ haya, Godɔmbo hɔhɔfirürühɔ ngusüfoambe afure kümareandɔ.

Por ai Romɔhü Godɔndɔ hoafɔ bokamarɔhendɔ

¹⁶ Hɔfi Rom ngoafambe tüküyahundane, ranɔhünda gafman nindou ranai Porɔmboya se sɔhaf-amboanɔ worɔ mamɔ ranambe nɔmbafanɔ

ami mamī ai sīhambo hīfandi-mbīranīnamboane mehomondo.
¹⁷ Ngāmi si ra howane, asu Por ai Suda-yei bogorī-memo ranahamumbo wataporīmbohūnda mborai yahupurī haya hūmarīhepurī. Ai mungu mafandunda, hoafi-yupurūhī yahuya, “Wandafi mamī. Ro moai nīnī akīdou-amboanī rarīheandī sīhefī nindou asu sīhefī amao mamī-yomondī ahīnūmbī hohoanīmo ranahambo hīfīnambo-fembohūnda. Ngā Suda ai moanī wambo Serusaremīhū kikīhīrūdūmondīrī mburu Romī-yomondī warīhūmarundīrī. ¹⁸ Rani-yomo Rom ai wandī papi-hoafi hīmborī-yomonda ro moai nīnī-moatūkunī rarīheanda hoeirundī wambo hīfokoe-fe-ndīrīmbohūnda. Rani-yo ai wambo aboedambo koarīhefe-ndīrīmbo mehomo. ¹⁹ Ngā asu Suda ai rani hoafi ra hīmborīkoate-memonda asu ro hoafīmbo moai ngorū nafi yangoro. Rani-yahī ro Rom adūkārī bogorī Sisar ai wandī hoafi ra awi hīmborīmbiyu masahī. Rani-moatūkunī rameheandī ra ro moai akīdou-amboanī nindou ro-mayeī ranaheimbo papi-hoafīrīhandūrī, ngā moanī hamīndīyo rameheandī. ²⁰ Rani hoafi ranīmboyahī ro sīhamumbo mborai-sa hūmarīheheapurī hoeifepurūhī wataporīmbo-yopurīmbo sambo. Ro anīhondūmborīhe heheamboanahī hīmboayahī sapo nīne-moatūkunī Israer munguambo hīmboayeī ranahambo. Rani-moatūkunī ranahandī nīmīndīhūd-ane sen haponda wambo hūputūpu-rīhendīrīmboayo,” mehupurī. ²¹ Rani-yomo asu ai ahambo simborī hoafiyomo-ndowohū yahomoya, “Ro moai Sudia-yafe-mayo pasi sīhambohūnda akīdou-amboanī sahumīndefī. Asu moai yīhoeī wandafi mamī Suda ai ranihūdambo sīhambo hoafīmbo hūdī hoafi sowandūmo sīfomo. Asu moai sīhambo moaruwai hoafiyoweimbī hūdī hoafi ra tūkūfe raraorandī, ngā wanī. ²² Ngā awi ro sīhafi hohoanīmo ra hoafiyafanī hīmborīmbo sefomboanefī. Rani-moatūkunī ra nīmboe sapo ro fīfīrīhūdī munguambo nindou Sisas ai Godīndī nīmor-ani seimbī aipoanīmbo-mehīndī ranai se nīm-bafambeahīndī ranahambo moaruwaimbofe hoafīmayeī,” mehomondo.

²³ Rani-yomo asu rani-sīmboanī fandīhumboane yahomo houmbo, nindou afīndī ranai Por nīmarūhī mafandundī. Rani-yu Por ai God ngīnīndī hīfandarandī ranahambo wataporīmbo-marandī. Rani-yo nindou ranai Sisasīmbo anīhondūmbo-mbīrūwuramboane yahu haya Mosesīndī-mayo ahīnūmbī hohoanīmo asu Godīndī hoafi hoafiyomo-rundeimbī yomondī-mayo hoafi sūrū pefe masīhefeyo ranahandī nīmīndī ra wataporīmbo-marandī. Rani-moatūkunī ra moanī hapoadūmbo siambe piyu haya wataporīmbo hu-hu-humbo nīmbokeanī kikīmaramūdu. ²⁴ Rani-yomo asu nindou-memo ranai bīdīfīrī ahandī hoafi ra anīhondūmborundī, ngā asu bīdīfīrī ai awi moai ranahambo anīhondūmborundī. ²⁵ Por ai mamī hoafi ra hoafiyu hayamboyuwane, asu sūngunambo ai bobotīyafu houmbo ahamundīhoarī hoafi ranahambo simborī hoafiyomo houmbo bukūrūmefundī. Sapo Por ai yare hoafiyuhū yahuya, “Yīfīafī Aboedī ranai Godīndī hoafi hoafiyu-randeimbī Aisaia ranahandī yafambe sūngure haya asu sīhamundī amao mamī ranahamumbo anīhondū hoafīmayu! ²⁶ Aisaia ai yare hoafiyuhū yahuya, ‘Se ngafī nindou ndanaheimbo hoafīndafīndūrī. Se hīmborī yangīrī hīhīmborīpo-ndeimbōyeī, ngā asu ngīrī fīfīrīndīhi tūrūboadīhīndī.

Se hîmboapondei ηgeimboyei,
 ηga asu ηgîrî hoeindîhindî.

27 Nîmboe sapo nindou ndanahei hohoanîmo ranai tapîhami-
 yondürühi

ahei hîmboambe ra güre papîreandürî

asu ahei hîmboarî ra dîkîreandürî raraora hayambo wambo.

Refekoate-ndeianî, nindou ranî-mayei ranai awi ahei hîmboarînambo
 hoeirîhi,

ahei hîmboambe ranambo hîmborîyei

asu ahei hohoanîmo ranai korîfoareandürühi

ai wambo sowana hehüpo ro aheimbo aboedî-aboedî fendürîmbo-
 hûnda,' Aisaia

6:9-10

mehu," mehu.

28-29 Ranîyu asu Por ai ndeara bîdîfîrana hoafîyuhü yahuya, "Awi
 se ranî-moatükunî ranahambo hohoanîmo türüboadühi fîfîrîndîhindî.
 Sapo God ai nindou aboedambofembo hoafî ra Suda-yafe ndîfo
 ranaheimbo-so maho-ane, ηga asu ai-amboanî hoafî ranahambo
 hîmborî-ndeimboyeisî!" mehu. 30 Por ai worî mamî ahandî pemîyu
 haya ranambe yimbu hîmbanî manüŋgu. Ranîyu asu ai nindou dîdîyei
 ahambo-so tüküyahindanî mborai-mboraifi semündündürî dîdîboado-
 reandürî marandî. 31 Ai rarearühi God ηgînîndî hîfandarandî rana-
 hambo aheimbo yîhîmbokoate-wataporîmbo-randürühi Sisas Krai
 Adükarî-mayu ranahambo yamundeandürî marandî, ηga nindou ma-
 mamboa moai yowanî yahundo.

Rom

Pas Por ai Romihündambo sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı ro Por-anahı, roana Krais Sisasındı moanı ratüpurıya-rıhandeimb-anahı. God ai wambo Kraisındı hoafı semındı ho-rambohünda kafoare hınıngıreandırühi asu se aboedı hoafı ra bokandıhawandı mehu-anahı nda. ² Aboedı hoafı ndanahambo God ai horombo hoafımareandı asu hoafı ra ahandı hoafı hoafıyomorundeimbı ai ahandı Bukambe sürü paru masıhoemo. ³ Aboedı hoafı ranana ahandı Nımorı ranahamboane hoafımayo. Nımorı ra Sudahündı nındou adükarı bogorı Defitındı sırambeahındı nındoumbofi tükümeıyü. ⁴ Nga ahandı sürühoeimbı yıfıafı ranahambo ana God-ani ahandı afındı hondayu. Ai Godındı Nımor-ani ranımbı weindahı randeanda tüküfembohünda God ai ahandı ngınındı afındınambo ahambo yıfıhündı botımarırı. Sapo aiana sıhefı Adükarı Sisas Krais ra. ⁵ Ahandı sünguyo ro hoafı semındı ho ratüpurı ra masahumındefı. Asu Suda-yafe ndıfo nımorehı nındowenihı munguambo hıfıhü ranai Sisasımbı anıhondümbı-ndıhorühi ahandı hoafı ra süngumbırıhındı yahuhaya ranımbı-hünda God ai yıhoeımbı kamafoareamunı. ⁶ Asu nındou Rom ngoafıhü amarei ra sıheimbo kameihıyü hoafı ra hoafımbı koamarıhemunı. Sapo sıheimbo God ai Sisasınd-aneı mehundürı. ⁷ Se Rom ngoafıhü amarei sıheimboyu sapo God ai ngusüfo parearühi asu ai nındou wand-aneı yahuhaya dıbonımendürı, sıheimboanahı ro sürü nda paparıhandı. Sıhefı Ape God asu Adükarı Sisas Krais ai sıheimbo moanı hıpoambo-ndıneandürühi ngusüfoambe afurıfımbı hohoanımo mbısabına-ndüramboane.

Por ai Romihündı hoeıfendürımbı yahumboanı

⁸ Ro randıhe hoafındahandürı samboanahı, munguambo hıfı nındou amarei ranai se anıhondümbı-rıhindeimbı nındou anımbıoeı ranımbı wataporımbı-arıhündı ranımbıboanahı asu Sisas Kraisındı süngu sıheimbohünda wandı God ranahambo hıhıfarıhüni. ⁹⁻¹⁰ Godındı Nımorı ranahambo aboedı hoafı ra hoafıya rıhandühi wandı munguambo hohoanımo Godımbı ratüpurı-yahühanahı. Ai fıfıreamboanı sapo ro nımbı-nımbısi sıheimbo hohoanımoayahühi ahambo dıdıbafıya arıhandı. Ai wambo sıheimbo hoeıfendürımbı farıhefe-ndırımbıhündambo hohoanımoayu ana, asu ro süngunambo dıdı sıheimbo hoeındı-heırımbıoyahı. ¹¹ Ro Yıfıafı Aboedındı-mayo moatükunı sıheimbo ngınemındı-ndürımbıbohünda segodürımbı sambo, ranımbıboanahı asu ro sıheimbo hoeıfendürımbı hohoanımoayahandürı. ¹² Hoafı nda rahurai-ane: Sıhefı anıhondümbofe ranına sımborı-sımborı ngınımbı-ramındımun-amboane samboanahı hohoanımoayahı.

¹³ Wandafı mamı, se ndorıhi fıfırındıhındı, ro sıheimbo sowana afındımbı sınımbı samboanahı hohoanımoayahı. Nga asu wambo afındımbı bıdıfırı moatükun-ane nafı güreandırı marandı. Ro Godındı ratüpurı ratüpurıyahühi Suda-yafe ndıfo aheimbo farıheheandüranı ahandı hoafı anıhondümbı-rıhindeimbı nındou tüküyahi marıhünd-ane. Nga ranımbıboanahı sıheimbo sowanambo amboanı sınımbı

samboanahi, sihei anihondumbofe hohoanimo ra farihfembobohunda sapo aheimbo mafariheheanduri nou. ¹⁴ God ai wambo rani ratupuri masendira ranimboane asu roana nindou Grikindi adukari ngoafihü amarei-anei asu nindou nimambe burayei-ane, nindou fifirihindeimbi rananei asu fifirifekoate-mayei rananei munguambo aheimbo hoafi ro moani bokandihehea samboanahi ngusüfoambe fufurafoareandiri. ¹⁵ Ranimboanahi asu Godindi aboedi hoafi nda Rom ngoafihü amarei siheimbo amboa bokandiheheanduri sa hehea ro hürütayahi.

Aboedi hoafi ana Godindi nginind-ane

¹⁶ Nga ro moai aboedi hoafi ranahambo amoaningiyahi. Nimboe sapo ranana Godindi hoafi nginindi hamindiyoy hayamboane asu ai didiyei anihondumbo-arihindi ranaheimbo aboedambo-reanduri-randeimbi mayowambo wambo. Sudahündi aheimbo-so boatei tüküfe mburamboyo asu sünguna ahei ndifo ranaheimbo-so amboa tüküfefeyo. ¹⁷ Nga aboedi hoafi ra sapo God ai nindou anihondumbo-arihindi ranaheimboya nindou mbumund-anei ehünduri asu Godindi mbumundi hohoanimo hoafi ra ranambeah-ane weindahi tüküfeyo. Mbumundi hohoanimo ranana anihondumbofe hohoanimo rani-süngu yangiri weangurühi peyo haya hombo bidingirani tüküfeyo. Nga Baborambe hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ranai ana anihondumbofe hohoanimo rani-süngu yangiri nimboeimboyei,' meho.

Munguambo nindou Godimbo daboadanambo-arihori

¹⁸ Nindou sapo Godimbo daboadanambo-rihorühi asu moaruwai hamindi hohoanimoyeihi ahei moaruwai hohoanimonambo ahandi anihondü hoafi ra gürihi arihündi. God sünambe amaru ahandi hürütü ra ranaheimbo weindahi tüküfe arandi. Asu ai ranambo nindou rahurai ranaheimbo yibobondearimbui. ¹⁹ Nga nindou ai God ranahambo fifirifembo hohoanimo ra moai dibo yangoro. Nga God ai ahandihoari rani-moatükuni ra aheimbo weindahimareanduri. ²⁰ Yini, God ai hifi nda nafimarandi asu horombo hondü peyo haya ho-hombo hapondani amboani rani-moatükuni ai nafimarandi ra nindou ai hoeirihimboanei. Raninambo asu nindou ranai God ahambo ngiri himboari hondünambo hoeindihorisi, nga ai nüngunahuraiyu ranahambo fifirindihimboyei. Ai ahandi koadürümbo yangoroweimbi nginindi ra fihindihindi asu ai God hondayu ranahambo fifirindihimboyei. Ranimboane asu ai ngiri roana moai ranahambo fifirihundi mbi sei.

²¹ Sapo nindou ai Godimbo fifiri-marihoriyosi, nga asu ai moai Ahambo adukar-ani seihü, sihefi God-ani sahündowohü hihifirihori rihündi. Nga asu moanindi moatükunimbo ngusüfo pamarihindi asu ahei hohoanimokoate hohoanimonambo ahei ngusüfo ra nimbi mamaronduri. ²² Asu ai rarihi hoafiyeihi seiya, roana fifirihundeimbi nindou-ane fi, masei, nga ai nindou fifirifekoate tükümehindi. ²³ Asu ai God koadürümbo-koadürümbo nünguweimbi ranahambo hinngirihhi hehi asu ai sümbuyo-randeimbi moatükuni, nindou, ndu, ninihondi, wako sisami ranahambo hei didibafiyei rihündühi hihifi-hihifiyei marihündi.

Mamikari hohoanimo

²⁴ Nindou ranai moaruwai ranî hohoanîmo-mayeiamboyu asu God ai aheimbo yare moanî hîningîmareandûra asu ai yîkoarîfo hohoanîmo ngusûfoambe botîmareandûrî asu amoanîngûmbî moatükunî sîmborî hoyei marîhündî. ²⁵ Nindou ra Godîndî anîhondû hoafî ranahambo hîningîrîhi hehi asu tîkai hoafî süngurîhi arîhündî. Ranîyei asu ai nîne-moatükunî God nafîmarandî ranahambo hohoanîmoyeihi didîbafîyei marîhündî, nga asu ai God mungu-moatükunî nafîmarandî ranahambo moai anîhondumbo-rîhorûhi didîbafîyahindo rîhündî. Nga awi sîhîrî munguambo si aho ra ahambo adûkar-ani mbîsefîmboane, nga anîhond-ane.

²⁶ Nindou ranai moaruwai hohoanîmo ramarîhindî ranîmbo-hündambo God ai aheimbo amoanîngûmbî hohoanîmo ngusûfoambe amaro ra-süngure hîningîmareandûrî. Ranîmboyei asu nîmorehî ai-amboanî nindowenihi-dîbo aboedî nîngokoate-yeihî ngorû nîmorehî dîbo mamî ranî hohoanîmo süngumarîhündî. ²⁷ Asu nindowenihi ai-amboanî ranî-süngumboemo ai hohoanîmo aboedî ahamundî nîmorehî-babîdî refembo ra hîningîru houmbo nindowenihi ahamundîhoarî bogo moaruwai hohoanîmombo mehomo. Ranîyomo asu ai amoanîngûmbî moatükunî yaru arundî ranîmbo-hündâ asu ahamundîhoarî tîjîrîfo afîndî masowandûmo sapo ai ramefundî ranî sîmogodîhûmbo.

²⁸ Nindou ai Godîndî anîhondû hohoanîmo fifîrîfe ranahambo süngufembo moei masei ranîmboyu asu God ai ahei yîkoarîfo hohoanîmo moaruwai yare hîningîmareandûra, asu ai ranî-moatükunî refembo yowanîmbo-mayo ra ai ranî-süngumarîhindî. ²⁹ Asu aheimbo hohoanîmo moaruwai hamîndî mengoro ranai tükûra pimareandûrî yîkoarîfo hohoanîmo, sümbuyo-randeimbi hohoanîmo, hohoanîfe hohoanîmo, ngorûmbo yifiarî hohoanîmo, ngorûmbo ngusûfoambe moaruwaimbofe hohoanîmo, nindoumbo hîfokoe fe hohoanîmo, ngînîndî hoafî hohoanîmo, ngorûmbo tîkai hoafî hohoanîmo, ngorûmbo moaruwaimbofe hohoanîmo, mungu hohoanîmo ra süngumarîhû heî. ³⁰ Ranîyei asu ngorûmbo daboadanî hoafî hohoanîmo, ngoründî ndûrî weindahî hamîndî moaruwaimbofembo hohoanîmo, Godîmbo yi boarukofi hohoanîmo, hoafî mbahîrîhefîmbî hohoanîmo, afîndî-afîndeimbi hohoanîmo, ahei fi ranahambo borî hohoanîmo, munguambo ra süngumarîhû heî. Ai sîmborî moaruwai hohoanîmo ranahambo refembo hohoanîmo, asu hond-afîndî-yafe hoafî himborî-koate, hohoanîmo mungu ra rareiranî hohoanîmo munguambo ra rarîhi marîhündî. ³¹ Ai ngusûfo hohoanîmokoate-anei, asu moai ahei hoafayeî ranahambo kîkîhîrîhûmündî, moai ahei fikîmînîndîmbo hohoanîmoyei, asu ai moai nindou ngorûmbo hîpoambo-rîhindûhî farîhehindûrî. ³² Nindou ranai Godîndî mbumundî hohoanîmo hoafî ra ndorîhi fifîrîhindî. Hoafî ra yare hoafîyowohû yahoya, 'Nindou dûdî ai hohoanîmo yahurai hohoanîmoayu ana, yîfîmbiyuwamboane,' meho. Nindou ai ra fifîrîhindîsi, nga moaruwai rawarîhindî. Asu ranî yangîrîyopoanî, nga nindou bîdîfîrî ai rawarîhindî ranaheimbo siaoyahi arîhündî kameihî.

2

Godîndî yîbobofe hohoanîmo ai mbumund-ane

¹ Rani+moane asu nindou di+diyei nindou ngorumbo papi-hoafiri+hündürani, se ngiri ro hütiefipoani mbisei. Nga se ngorumbo papi-hoafiri+hündürani se sihei-fimbo amboani papi-hoafirühi ari+hündi, nimboe se rani moatükuni ai rawari+hindi ra sapo se-amboani rawari+hindi rani+mo wambo. ² Nindou sapo moaruwai hohoanimo rahurai rawari+hindi ranaheimbo God ai papi-hoafarandüri, nga ahandi yibobofe hohoanimo ra mbumundi saf-ane, ra sihiri fifirihundi. ³ Nga se nindou bi+di+frambo ai hohoanimo rahurai hohoanimoayu ranahambo papi-hoafiri+hündühaneisi, nga se-amboa siheihuari rani hohoanimo rahurai rari+hündühanei, nga se nüngurihi ranahambo hohoanimo-yeihieia? Asu se Godindi yibobofe tüküfeyowambe ra aboedambo-ndahumboyefi seimboyei? ⁴ God ai siheimbo hohoanimo aboedi safi hohoanimoayundürühi siheimbo nimai yibobofe-ndürikoate gedühi hifandarandüri. Nga ahandi hohoanimo ra se moanane seimboyei? Godindi aboedi hohoanimo ra siheimbo di+di+boado-fendürani asu se hihirife ahambo süngufimbo-hündamboane, nga se ranahambo moai fifirihindiyo? ⁵ Nga se afindi-afindeimb-ane asu ngiri sihei moaruwai hohoanimo ra hini+ngindi+hindi. Mami rani hohoanimo süngu Godindi-mayo ngini+ndi hamindi hohoanimo ra siheiwami papi+hündühi nou-ane. Asu se süngunambo God ai ngini+ndi+hündühi ahandi mbumundi hohoanimo süngu yiboboreandambe animbo rani-simboani weindahi tükündifeyoani asübusümbi hohoanimo ra ndahümündimboyei. ⁶ Nga nindou mamami nne-moatükuni ai rawari+hindi rani simogod+hümbo animbo God ai aheimbo yibobondearümbui. ⁷ Nindou bi+di+fi di+diyei aboedi hohoanimo ra sünguarühi hei ana, sapo God sihefimbo ndüri adükarimboane asu sümbokoate yangiri ni+ngombo ranane munguambo rani-moatükuni mbisemuna seimboanei rawari+hindi. Nindou rahurai ranaheimbo-animbo God ai yangiri koadürümbo ni+ngoweimbi ra dagadürimbi. ⁸ Nga asu nindou bi+di+fi di+diyei ai ahei fimbo yangiri hohoanimoeyihi anihondü hohoanimo ranahambo yiboaruko-rühindühi asu nne hohoanimo moaruwai mengoro ra süngufembo hohoanimoayei ranaheimbo-animbo God ai ngini+ndi+hündühi ti+ji+ifo afindi dagadürimbi. ⁹ Rani-simboan-animbo nindou munguambo sapo hohoanimo moaruwai mengoro sünguarihi hei ranaheimbo ti+ji+ifo-ane asu asübusi afindi ranane rani-moatükuni ra dagadürimbi. Rani-moatükuni ra Sudahündi aheimbo-so boatei tükündifendüri mbundambo-animbo asu süngunambo munguambo nindou amuri-mayei aheimbo-so amboani tükündifendürimboe. ¹⁰ Nga asu nindou munguambo di+diyei ai sapo hohoanimo aboedi ra-sünguari+hindi ranaheimbo-animbo God ai ahandi himboamupui-randeimb-ane, ndüri adükar-ane asu ngusüfo afurife kife-ane munguambo ra dagadürimbi. Rani-moatükuni ra Suda aheimbo boakori dagadüri hayambo-animbo asu nindou amuri-mayei ranaheimbo amboani dagadürimbi. ¹¹ God aiana ngiri nindoundi siri ranahambo hohoanimodu, nga munguambo mami hohoanimo süngu türüfoa-reandürihani yiboboareandüri arandi. Nga nne-moatükuni nindou ai rawari+hindi rani-süngu yangiri animbo ai türüboadeandühi yibobondeambui. ¹² Nga nindou di+diyei Mosesindi-mayo ahinümbi hohoanimo ranahambo fifirifekoate-mayei-aneisi, nga moaruwai

hohoanimo süngurihindani God ai ahinümbi hohoanimo ranahambo hohoanimokoate-nduhü aheimbo randeandüra awandihehimboyei. Asu Suda ai ahinümbi hohoanimo fifirihindisi, nga asu didiyei moaruwai hohoanimo süngurihindani ahinümbi hohoanimo rani-süngu yibobondearümboe.

¹³ Nga nindou didiyei ahinümbi hohoanimo ranahambo himborimayei rani-yeipoani ai Godindi himboahü aboedi mbumundi nindou animboei, nga wanti. Nga nindou ai ahinümbi hohoanimo ranai hoafimayo ranahambo süngurihindühi rawarhi hei ranai-animbo Godindi himboahü aboedi mbumundi nindou tükündahimboyei. ¹⁴ Nga nindou Suda-yafe ndifo aiana moai ahinümbi hohoanimo ra fifirihindisi, nga bidingiri ai moani ahei hohoanimonambo yangiri aboedi moatükuni ahinümbi hohoanimo ranai hoafimayo rani-süngu-anei ratüpurkiyei arihündi. Ai ahinümbi hohoanimo ra fifirifekoate-ayei amboani asu ai aboedi hohoanimo ra aheihoari purihümündihü hohoanimoyeihanei. ¹⁵ Rani hohoanimo ai rani-süngurihi hohoanimoyei arihündi asu ahei aboedi hohoanimo ranai-ane ahei ngusüfoambe ahinümbi hohoanimo sürü apaiaro ranahambo nafuiarandi. Raniyei asu ahei ngusüfoambe ranai-amboani ahinümbi hohoanimo ra purarihümündi ranahambo nafuiayo, nga ngoambo yiboarukureandüri asu ngoambo ndoreandüri randühane. ¹⁶ Yibobofe si ra tüküfe simboan-animbo mungu-moatükuni sapo rahurai hamindi nindou aheimbo-so tükündifendürimboe God ai Sisas Kraisindi wari-süngu nindou-yei hohoanimo dibo menjoro ra türüboadeandühi yibobondea-ndürimbui. Hoafi yahurai ranane ro siheimbo aboedi hoafi hoafayahindürühi bokarihehe arihandi.

Sudahindi asu ahinümbi hohoanimo

¹⁷ Asu se nüngu-mandahia? Se hoafiyehiya, roana Suda-anefti, nga ranimbo-hündambo ahinümbi hohoanimo ra fifirarihundü ranimbo wambo Godindi yibobofeambe sihefimbo aboedambo-ndeamunümbui asei. Asu se ro-anefti Godindi nindou-ayefti sei hehi ranahambo boriyei arihündi. ¹⁸ Sapo se ahinümbi hohoanimo ra yamundühi mburihü fifirihü hehimbo wambo God ai nine aboedi hohoanimo-ane ehu ra fifirarihindü asu mbumundi hohoanimoayo ranahamboane yifiraye. ¹⁹⁻²⁰ Asu se hoafiyehiya ahinümbi hohoanimo ranambe fifirife hohoanimo asu anihondü hoafi ra mungu fifirarihundü asei. Ranimbo-hündambo animbo himboathari-mayei ranaheimbo nafi nafuinda-hundürimboyefti asu nindou nimbi nimaroani aniboadei ranahei si rahurai-anefti. Asu roana sapo ngusüfokoate nindouyei didiboadorihundüri-rihundeimbanefti asu nimookidibou yamundihundüri-rihundeimb-anefti munguambo rasei arihündi. ²¹ Se nindou bodimondambo yamundarihindüri ana, asu nimboe sihei fimbo yamundifekoate-ayeia? Se hoafiyehiya, se hümühünipoani, asei-anesi, nga asu se ra siheihoari hümühüniyehiyei waniyei? ²² Se hoafiyehiya, se nimorehi sisihimo, nindowenihü birabiripoani, asei-anesi, nga asu se siheihoari ra raweyahindühiyei waniyei? Se sisami god ranahambo yiboarukoarihindüsi, nga asu se sisami godindi worambeahindi napo hümühüniyehiyei rihündai waniyeiai? ²³ Se ahinümbi hohoanimo ranahambo ro fifirihumboanefti seihü ranahambo boriyei rihündühaneisi, nga se hohoanimo ra

süŋgufekoate-yeihî asu rananîmbo se Godîndî ndürî moaruwaimborîhîndühîyei wanîyei? ²⁴ Nga ranahambo Bukambe hoafi ranai yare hoafîyowohü yahoya, ‘Suda sihei süŋguna nindou ŋgorü sirîhündî ranai Godîndî ndürî ranahambo moaruwaimborîhi hoafîyei arîhündî,’ meho.

Hoeari kefe tirîhefe hohoanîmo asu ŋgusüfoambe hohoanîmo-ane

²⁵ Asu Suda se ahînûmbî hohoanîmo ranahambo süŋguarîhi hei ana, sihei hoeari kefe tirîhefe hohoanîmo ra mbumundî saf-ane. Nga asu se hohoanîmo ranahandî süŋgufe hokoate-yeiani hoeari kefe tirîhefe hohoanîmo ranai refekoate hîmbondeimboyei. ²⁶ Asu nindou ŋgorü sirîhündî sapo dîdîyei ahei fihoeari ra kefe tirîhefekoate-aneisî, nga asu ai ranî ahînûmbî hohoanîmo ra süŋguarîhi hei ana, nindou ranaheimbo God ai nindou ranai ana fihoeari kefe tirîhefîmbî hîmboyeimboanei mambûsiyo? ²⁷ Yîntî, asu Suda seana ahînûmbî hohoanîmo ra Bukambe mbeŋgorîndürîsî asu sihei fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmoyeimb-aneisî, nga asu se ahînûmbî hohoanîmo ranahambo süŋgufekoate-yei arîhündî. Nga nindou ŋgorü sirîhündî aiana moai ahei fihoeari karîhi tirîhehi rîhündîsî, nga asu ahînûmbî hohoanîmo ra süŋguarîhindî ana, nindou rahurai ana ahei aboedî hohoanîmonambo siheimbo papi-hoafarandürî. ²⁸ Nga nindou ai moanî fi yangîrî Sudahünd-ani ranai ana Suda hondüyopoanî. Asu fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmo hondü ranana moanî fi ranahambo hohoanîmo yangîrîyopoanî. ²⁹ Nga nindou düdi ai Godîndî-mayo moatükunî ra ahandî ŋgusüfoambe amarondo ana, ai Suda hond-ani. Fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmo hondü ranana ai ŋgusüfoambeahîndî hohoanîmo yangîr-ane. Ranî hohoanîmo ranana moanî fimbo hohoanîmoyopoanî, nga Yîfiarîndî hohoanîmo-ane. Nindou rahurai ai nindouyei hîmboahü ndürûmbî adükariyopoanî, nga Godîndî hîmboahü ndürûmbî nindou-ane.

3

Moaruwai hohoanîmo ra ŋgîrî aboedî hohoanîmo hîfînambondeandî

¹ Ranana asu nûŋgunde Sudahündî-yei nîŋgombo ranai ŋgorü sirîhündî-yei nîŋgombo ranahambo ŋgasündîmandea? Asu fihoeari kefe tirîhefe hohoanîmo ranambe nîne-moatükunî aboedî tükûfe aranda? ² E! Afîndî munguambo moatükunî aho ra ranî-poanî ranî-poanîreamboane. Mamî adükari moatükunî ranane God ai Suda aheimbo ahandî hoafi hondü ai aheimborîhi hîfandîmbîrîhündî yahuhaya masagadürî. ³ Asu nindou bîdîfirî ai hoafi ranahambo anîhondûmbo süŋgufekoate-aye ranana asu nûŋgumandîfea? Nindou ai ranî-moatükunî rawarîhindî ranîmbohündî asu God ai-amboanî anîhondûmbo hohoanîmo hoafi ahandî ra hînîŋgîmandeyo? ⁴ Tikaiyopoanî, nga anîhond-ane, God ai ŋgîrî ranî-moatükunî ra randeandî! Nindou ai tikarîhi hehi hoafaye amboanî asu God aiana moanî anîhondûmbo mam-anîmbo hoafîndîmbui. Sapô Bukambe hoafi ranai God ranahambo yare hoafîyowohü yahoya, ‘Nûngu-sîmboanîyo se hoafîndafanî nindou hoafi ra anîhondayo fîfirîmbîrî-hindamboane.

Asu nūngu-sūmboaniyo nindou sihambo papi-hoafi+ndi+hūnani
sihafi hoafi ra ahei hoafi ranahambo ŋgasünd+mbi-
reandūramboane,’ Buk Song
51:4

meho.

⁵ Ŋga asu sihefi moaruwai hohoanimo ratūpuri rani
hohoanimo ranai God+ndi mbumundi hohoanimo ranahambo
weindah+ndeandanī ana, sihiri ranahambo nūngu mambi+sefa?
God ai sihiri moaruwai hohoanimo+yefi arihundi rani+mo-hūnda
ai sihefi+mo simbori tiŋiri+fo asemuni ana, asu ahandi hohoanimo
ra moaruwai-ane, randihu ramambi+sefiyo wani+mandefiyo? (Nindou
sihefi hohoanimo sūnguanahi moani ndarihe hoafi+ya.) ⁶ Rani-
moatūkuni ra ai wani! Asu God ai mbumundi hohoanimo+mokoate-ayu
ana, asu nūngunde ai nindou hifi ndanihū ani+mboei ranaheimbo
tūrüboadeandūrihi yibobomandeandūra? ⁷ Asu wandi tikai
hoafi hohoanimo ranambo God+ndi hoafi hondū ra weindahi-
riheandanī asu ahandi nduri adūkarī tūkufeyo ana, asu ni+mboe
wambo moaruwai hohoanimo-yaheimbi nindou nou God ai papi-
hoafarandi+ra? ⁸ Refeana, sihiri randihu hoafindefi+hūya, awi sihiri
moaruwai hohoanimo rani yangir-ani+mo sūngundi+hu ŋgefani
rani+mo asu aboedi hohoanimo ra rani-sūngu tükündi+feyoani
mambi+sefiyo? Karihasihanduri wani. Nindou bi+di+fi+ri wambo tikai
hoafi+yahū-ndiri+hūya Por aiana yahurai hoaf-ane wataporimborā
arandi ase. Sūngunambo-ani+mo God ai aheimbo ramarihindi sūngu
tūrüboadeandūrihi tiŋiri+fo dagaduri+mbui, ŋga rani+moatūkuni God ai
refemboayu ra ai aboed-anesi.

Nindou moai mbumundi mamī ai-amboani hifi+ni nūngu

⁹ Awi refe ana, Suda sihiri nindou ŋgorū sirihündi ranaheimbo
ŋgasündi+hurūmbo-mbeyefiyo? Ra ai wani! Ro rani+moatūkuni
ranahambo hoafi+yaheimb-ane, nindou ŋgorū sirihündi ranane, asu
Suda ranane, muŋguambo sihiri ana mamī simogodi nindou yangir-
anefi asu muŋguambo moaruwai hohoanimo sūnguri+hu-ri+hundūhi
sihefi+hoari hūti-ane. ¹⁰ Ŋga Bukambe hoafi ranahambo yare
hoafi+yowohū yahoya,

‘Nindou mamī ai-amboani moai mbumundi nūngu.

¹¹ Nindou mamī ai-amboani moai God+ndi moatūkuni ranahambo
fifi+reandi,

nindou mamī ai-amboani moai God+imbo kokoruri randi.

¹² Muŋgoambo ai God+imbo daboadi hihiri+horimboane.

Muŋguambo ai nindou moaruwai saf-anei tükūmehindi.

Nindou mamī ai-amboani ni+ne-moatūkuni aboedayo rani+moatūkuni
moai rareandi, ŋga wani,’ Buk Song 4:1-3; 53:1-3; Saveman 7:20

¹³ ‘Muŋgu yafambe ana yifambe gabudi+fekoate ani+ŋgo rahurai-
anenduri.

Tikai hoafi moaruwai ranai ahei teifi rani-sūngu hihire ho
pi+yowohū moani yangoroweimbi hoafi ranai tükūfi+ane.’ Buk
Song 5:9

‘Amoasiri+ndi yahafambe nindou hifokoefembo ti+bagi amaro nahu-
rai.’

40:3

Buk Song

14 'Ahei yafambe ambe ana nindoumbo God ai moaruwaimbo-mbireandüra-mboane yaho hoafi
 asu moaruwai hühütimbü hoafi ran+ yangir+ane hoafi+yei arihündi.'
Buk Song 10:7

15 'Aiana nindou hifokoefembo hohoan+moayei.

16 Aiana nahan+nyo ahei ra mungu-moatükun+ moaruwaimbofe
 howohü t+nyir+fo af+ndi+ sainbo yangir+ nindou-anei.

17 Aiana nindou ngorü-bab+id+imbo moai wud+poapor+hi n+marei.' *Ai-saia 59:7-8*

18 'Aiana moai God+imbo ak+idou-amboa ah+n+r+horüh+
 y+h+imboyahündo r+hündi,' *Buk Song 36:1*

meho.

19 Asu sihi+ fi+ri+humboanefi, munguambo hoafi ah+nümb+
 hohoan+mo ai hoafayo ra nindou d+di+yei ranahand+ hoareh+ndeihi+
 süngumb+ri+hindamboane. Ran+imboane asu nindou mam-amboa
 ng+ri+ hoaf+ndüh+ ro mbumund-anah+ mbüsu, nga wani+. Asu
 nindou munguambo God+ndi+ h+imboahü h+ti-anei ra nafuimbohünda
 ah+nümb+ hohoan+mo engoro. 20 Nga ah+nümb+ hohoan+mo
 süngufembo ran+nambo ng+ri+ nindou mam+imbo amboan+ God+ndi+
 h+imboahü nindou mbumund-anah+ mbüsu. Ah+nümb+ hohoan+mo
 ranai ahand+ ratüpur+ sihefi hohoan+mo moaruwai nafuiyamun+
 randühane.

An+hondümb+fe süngu nindou ai God+ndi+ h+imboahü mbumund-anei

21 Nga hapondan+ ana God ai ahand+ nindoumbo mbumund-anei
 ehu hohoan+mo ranana ai weindah+ tükufemboane. Nga asu rani-
 moatükun+ ra sapo ah+nümb+ hohoan+mo mengoro rani-süngupoan+
 tükumefeyosi, nga ah+nümb+ hohoan+mo rani+yo God+ndi+ hoafi
 hoafi+yomo-rundeimb+ ranai-amboan+ rani-moatükun+ ranahambo
 weindah+ru masihoemo. 22 God+ndi+mayo mbumund+ hohoan+mo
 ranana ndahurai-ane: Nindou munguambo d+di+yei ai Sisas Kraisi+mb+o
 an+hondümb+o-ari+hor+, ranaheimbo God ai nindou mbumund-anei ehu
 ahei an+hondümb+fe hohoan+mo rani+mb+o-hündambo. Nga nindou
 ranai ngorü-poan+yombo-yopoan+. 23 Wani+, nga nindou munguambo
 moaruwai hohoan+mo-yeimboanei asu mbumund+ sürühoeimb+
 hohoan+mo God ai siaoyu ra mbon+imbo-r+hümündimboanei. 24 Nga
 asu God ai aheimbo moan+ h+poamboarandüri+. Ran+imboyu asu ai
 nindou ranaheimbo aboed+ mbumund-anei mehundüri+ sapo Krai+
 Sisas ai aheimbo aboedambo-mareandüri+ ranahand+ süngu. 25 God ai
 Krai+ ahamboya, ahand+ hor+ ranai p+ndowohü-an+imbo nindou d+di+yei
 ahambo an+hondümb+o-ari+hor+ ranai moaruwai hohoan+moayei
 ra popoaimb+ram+ndüramboane yahu hayamboyu. God ai rani-
 moatükun+ ramareand+ ra ahand+ hohoan+mo moan+ mbumund+
 ham+ndi+ hondayo ra nafuimbohünda ramareand+. Nga horombo ana
 nindou ai moaruwai hohoan+momayeisi+, nga God ai rani-moatükun+
 ranahambo hi+n+ng+rou safi h+fandandüh+ asu ai moai n+mai rani-
 moatükun+ ranahambo si+mbor+ t+nyir+fo sainbo hohoan+moyu. 26 Yin+,
 ai Sisas+imbo maserü ra haponda ndanambe ana ahand+ mbumund+
 hohoan+mo ra weindah+ nafuimbo-hündamboyo. Ran+ süngumboane
 ro fi+ri+hündi+ ra God ai ahand+hoar+ mbumund+ ham+ndi+ hond-ani
 asu nindou düdi+ ai Sisas+imbo an+hondümb+o-ari+ ranahambo seana
 nindou mbumund-anaf+ yahu arand+.

²⁷ Asu refe ana, nīne-moatükunī ranahambo sīhīrī borīmandefī habodefa? Ngīrī moanī borīndefī. Asu nīmboe ranī-moatükunī rana? Ranī mbumundī moatükunī ra sapo ahīnūmbī hohoanīmo mengoro ra süngufembo-hündamboyo? Wanī, nga sapo sīhīrī anīhondümbo-arīhundī ranīmbo-hündamboane. ²⁸ Nga sīhīrī ana ra fīfīrīhundī, nīndou moanī anīhondümbo-arīhindī ranaheimbo-anīmbo God ai nīndou mbumund-anei mbūsūmbui, nga ahīnūmbī hohoanīmo ra süngufembo ranīmbo-hündambo ngīrī randearū.

²⁹ Asu nīmboe rana? Asu God ai Suda-yei God yangīriyu? Asu nīndou ngorū sīrīhündīyei God kameihīyu? Yīnī, God ai nīndou ngorū sīrīhündīyei God amboan-ani. ³⁰ God aīana moanī mamani. Ranīyu hayambo ranani Suda sapo ai ahei fihoearī karīhi tīrīhehi arīhundī ranai anīhondümbo hohoanīmo süngu aheimbo nīndou mbumund-anei mbūsūmbui. Asu nīndou ngorū sīrīhündī sapo ai ahei fihoearī kefe tīrīhefekoate ranai anīhondümbo hohoanīmo süngu aheimbo amboa nīndou mbumund-anei mbūsūmbui. ³¹ Asu sīhīrī ranī anīhondümbofe hohoanīmo ranambo sapo ahīnūmbī hohoanīmo mengoro ra moanane sefai? Ai ra wanī! Nga ahīnūmbī hohoanīmo ahandī nīmīndī ra ngīnīrī-humūndefūhanefī.

4

God ai Abrahamīmbo nīndou mbumund-anafī mehundo

¹ Asu sīhīrī sīhefī amoa Abraham ranahambo nūngu mambīsefa? ² Abraham ai nīne aboedī moatükunī ratūpurīmayu ranahambohūnda God ai ahambo nīndou mbumundī aboed-ani mbehu-mbonana, asu ranīmbo-hūnda borīmbo mayu-hündīyosī. Nga ranīmbo-hūnda Godīndī hīmboahū ngīrī borīndu. ³ Nga Bukambe hoafī ranai yare hoafīyowohū yahoya,

‘Abraham ai Godīmbo anīhondümbo-marīrī ranīmboyu asu God ai ahambo nīndou mbumund-anafī mehundo ahandī anīhondümbofe hohoanīmo ranī-sūngumbo wambo,’ meho.
Stat 15:6

⁴ Sīhīrī fīfīrīhundī ra, nīndou ai nīne ratūpurī ratūpurayu ana, ai ranī takīnī kakī semündüh-ani. Ahandī kakī ra moanī sabudowanī semündühūyupoanī, nga sapo ai ratūpurīmayu ranī takīnīmbo asabudo-ane. ⁵ Nga asu nīndou dūdi ai ahandī ratūpurī ranahambo hohoanīmokoate-yuwohū asu ai moanī God sapo nīndou hohoanīmo moaruwaimbū aheimbo nīndou mbumund-anei ehu ranahambo anīhondümboarīrī ana, asu ai ahandī anīhondümbofe hohoanīmo ranahambo mbumundī hohoanīmo-ane yahu arandī. ⁶ Nīndou rahurai-ane God ai ahambo mbumundī nīndou-ani ehu, nga moai ahandī ratūpurīmbohūnda, nīndou ranai hīhīfī-hīhīfūmbī nīndou-ani yahu. Nga Defit amboa ranahambo hoafīmayu. ⁷ Ai yare hoafīyuhū yahuya, ‘Nīndou ai hīhīndī hohoanīmoyeianī asu God ai amboawiyei yahuhū ahei moaruwai hohoanīmo ranahambo gabudareandī, nīndou ranai ana hīhīfī-hīhīfūmbī nīndou-anei.

⁸ Nīndou ai moaruwai hohoanīmoyuwanī asu Adūkarī ai ranahambo hohoanīmokoate-ayundo ana, nīndou ranai hīhīfī-hīhīfūmbī nīndou-ani,’ *Buk Song 32:1-2* mehu.

⁹ Sapo hihifi-hihifi hohoanimo ranahambo Defit hoafimayu ra, nindou fihoeari kefe tirihefe hohoanimo süngurundeimbi ranaheimbo yangiriyo hoafimayu? Wani. Nga nindou fihoeari kefe tirihefe hohoanimo süngufekoate-aye ranaheimbo kameihiyu ai yare hoafimayu. Nga shiri rarihu firihundi ra, God ai Abrahamindi anihondümbofe ra hoeireandani mayoa ahambo nindou mbumundani mehu, asefi. ¹⁰ Nga nüngusümboaniyo rani-moatükuni ra ahambo tüküme feyowa? Abraham ai ahandi fihoeari ra kefe tirihefekoate-yuwambeyo asu kare tirihai hayamboyuwambeyo God ai ahambo yare hoafimayundo ra? Sapo ai fihoeari kefe tirihefekoate-yuwambeyo, nga süngunambo-yopoani. ¹¹ Ai ahandi fihoeari ra kefe tirihefekoate nünguambe Godimbo anihondümbo-marira asu God ai ahamboya se nindou mbumund-ane mehu. Ra nafuimbohünda God ai ahambo fihoeari kefe tirihefe hohoanimo masagado. Ranimboani Abraham ai münguambo nindou moai fihoeari ahei ra karihi tirihendisi, nga asu ai Godimbo anihondümbo-arihori ranahei amao amboanay. Ranimbo-hündamboyo asu God ai aheimbo amboani se nindou mbumund-ane mehu. ¹² Nindou bidifiri ai fihoeari karihi tirihendi-ndeimbi yangiri-yeipoani, nga anihondümbo-rihindeimbi kapeih-ane asu shefi amao Abrahamindi anihondümbofe hohoanimo süngurihi arihüdi. Asu horombo Abraham ahandi fihoeari kefe tirihefekoate-yuambe anihondümbo-mareandi rani-süngumefundi ranimbo-hündamboani ai ahei amao-ayu.

Godindi horombo hoafi ra münguambo anihondümbo-rihindeimbi yafe-ane

¹³ God ai Abraham asu ahandi amao mam ranaheimbo hifi münguambo ra ndahandürimboyahi yahuhaya horombo hoafimareandüri. God ai ahambo rani hoafi ahinümbi hohoanimo süngufembo rani-sünguyopoani ai horombo hoafimareandi. Nga Abraham ai Godimbo anihondümbo-mariramboyu asu God ai nindou mbumund-ane mehu. Nga rani-süngumboyu rani-moatükuni semindimbo God ai horombo hoafi ra hoafimeindo. ¹⁴ Sapo nindou ai ahinümbi hohoanimo ra süngurihindeimbi-mayei ai yangiri Godindi müngu-moatükuni ra asahümüdi ana, asu anihondümbo hohoanimo ra moani nüngombo nou-ane. Asu Godindi horombo hoafi ranamboani yafui hoafi yangiri nou-ane. ¹⁵ Sapo ahinümbi hohoanimo ra yangorühi asu Godindi nginindiyowohü tñirifo saimbo hohoanimo ai-amboa yangoromboane. Nga asu ahinümbi hohoanimo ra yangorikoate-yowohü asu ngiri nindou ai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngufekoate-aye mbisefi hoafindefi.

¹⁶ Ranimboane asu rani-moatükuni ranahambo sapo God ai saimbo horombo hoafimareandi ra anihondümbofe hohoanimomayo rani-süngu tükefeyo. Ranimbo-hündambo-animbo rani-moatükuni ra sapo ahandi hipoambofe hohoanimomayo rani-süngu yangiri-ane tükefeyo. Nindou didiyei sapo ahinümbi hohoanimo ranahambo sünguarihindi ranaheimbo yangiri-yopoani, nga nindou sapo anihondümbo-arihindi ana, Abraham ai anihondümbo-mareandi nou ai-amboani ra ndahümündimboyeisi. Abraham ai ana münguambo shefi amao nahurai-ani. ¹⁷ Raniyo Bukambe hoafi ranai yare hoafiyowohü yahoya, 'Ro shambo afindi hifi hifi nindou ranahei amoaombeyafa sahehea

hɪnɪŋgi-mariheanini,' meho. Raniyo rani hoafi ra anihond-ane nɪmboe sapo God ahandihoari hoafimayu. Abraham ai Godimbo anihondumbo-mariri ranai-ani nindou yifihündi yangiri botire asu nɪne-moatükunɪ munguambo tüküfekoate ra ahandi hoafi süngu hoafi yangiri moani aimbore tüküfe arandi.

¹⁸ God ai Abrahamimboya, 'Sihaŋi amoaŋo mamɪ ana tapuiyowa ngiri kikiindeandi,' mehundo ra ai moai fifireandi nüngunde rani-moatükunɪ ahambo tükümandife. Nga Abraham ai rani hoafi ranahambo himboriyu haya Godimbo anihondumbo-rirühi himbomayu hu. Ranimboane asu nindou afindi hifini ranahei amoaŋo tükümeŋiyu God ai yare hoafimayu nou. ¹⁹ Abraham ai ndeara 100 himbani boagiri safiyusi, nga asu Godimbo anihondumbo-fimbo hohoanimo ranai moai warambe hoafireri ahandi fi ranai ndeara akimi yifimbo yangiriyowambe ra. Asu ahandi nimorehi Sara amboani ahandi fi ra ndeara boagiri-yowohü wambo ngiri nitori wakindamindo. ²⁰ God ai Abrahamimbo mamɪ moatükunɪ ndahandomboyahi yahuhaya horombo hoafimendu ranimbo moai yimbumbore hohoanimo, nga Godimbo nginindi anihondumbo-rirühi aboed-ani mehu. ²¹ Raniyu ai nɪne hoafi God ahambo randiheamboyahi mehu ranimbo anihondumbo ai randeambui yahuhaya himbomayundo. ²² Ai yare hohoanimomayu-wamboyu asu God ai ahamboya, 'Seana mbumund-anafi wandi himboahü,' mehundo.

²³ Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, 'God ai ahambo nindou mbumund-anafi wandi himboahü,' mehu ra Abraham ahambo yangiri hamindi hoafiyumbo-yupoani, nga wani. ²⁴ Nga rani hoafi ra sihefimbo kameihiyu hoafimemuni. Sihiri sapo God Sisas sihefi Adükari ranahambo yifihündi botimariri ranahambo-animbo anihondumbo-ndihurimboane. Rananimbo asu God ai sihefi anihondumbofe hohoanimo ranahambo hoafinduhüya rani anihondumbofe ranana mbumundi hohoanimo nou-ane mbüsumbui. ²⁵ God ai Sisas ranahambo hifi ndanihü yifimbohünda koamaritherü ra sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo gogori-hefemböhündamboyu. Asu God ai asükaiyu yifihündi botimariri ra sihefimbo wandi himboahü nindou mbumund-anei yahomböhündamboyu botimariri.

5

God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni

¹ Sihefi anihondumbofe hohoanimo ranimbo-hündambo God ai sihefimbo nindou mbumund-anei ehumuni. Ranane asu haponda sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu-anefi God-babidimbo aboedi-aboediyahumboayefi. ² Sihefi anihondumbofe hohoanimo ra Adükarindi sünguyo nafi mengorowa sihiri Godindi moani hipoambofe ranambe kefoehu animboefi. Rananefi asu sihiri God ai sihefimbo semindimunani asu ahandi sürühoeimbi himboamupuirandeimbi ranahambo semindimbo anihondumbo-rihundühi hihifi-hihifiyefühi himboayefi. ³ Asu ranahambo yangiriyefipoani hihifi-hihifiyefi arihundi, nga wani. Nga nɪne tinirifo sihefimbo-so tükefeyo ranahambo kameihanefi hihifi-hihifiyefi arihundi. Nga sihiri fifirihundi tinirifo tükefeyomuni ranai moanane yaho hohoanimo ra süngüareandi. ⁴ Asu moanane yaho hohoanimo ra nginindi ninngombo

hohoanimo sünguareandi. Asu nginindi ningombo hohoanimo ra Godimbo anihondumbo himboyondombo hohoanimo sünguareandi.⁵ Asu sihiri rarihu yahurai anihondumbo himboayefi hefi ana, asu ngiri ngusüfoambe moaruwaindamuni, sapo God ai sihefimbo Yifiafi Aboedi semuni mbura rani-süngu ahandi-mayo ngusüfo pefe hohoanimo ra sihefi ngusüfoambe botimareamuni wambo.

⁶ Nga horombo sihiri nginindi ningokoate-yefambe rani-simboani God ai kamafoareandi nindou ahambo daboadi hihirihirihündeimbi ranaheimbohünda Krais ai yifimayu.⁷ Nindou mbumundi hohoanimoyeimb amboani ngiri ahamböhünda yifimbo hohoanimodu. Nga nindou mamani ai nindou ngorü aboedi-mayu ranahamböhünda yifimbo hohoanimomandüyo asu wanimandüyo.⁸ Nga asu sihiri moaruwai hohoanimo süngu yangiri süngurihundühi nimboefambe Krais ai sihefimbohündambo yifimayumuni. Ranimambo asu God ai sihefimbo ngusüfo pamareamuni ra nafuiyumuni arandi.⁹ Ranana asu haponda Kraisindi hori rani-süngu God ai sihefimbo ai mbumund-anei ehu ana, asu sihiri fifirihundi ahandi süngu Godindi hürütü ranambeahindi aboedambo-ndahumboyefi.¹⁰ Horombo ana sihiri Godindi hürütümbiyefi, nga asu hapondani ana Godindi Nimori yifimayu rani-süngumbo God-babidi ngunindimbore hinngimareamuni. Asu haponda sihiri ahandi yifi süngu ndarihu Godindi ngunindayefi ana, sihiri fifirihundi ra ahandi yangiri ningombo hohoanimo rani-süngu aboedambo-ndahumboyefisi.¹¹ Nga asu rani yangiriyopoani, nga sihiri sihefi Adükarä Sisas Kraisindi süngu Godimbo hihifi-hihifiyahundowohanefti. Ranahandi süngu sihefimbo Godindi ngunindimbore hinngimareamuni.

Adam ai yifi hohoanimo nimindihüyu asu Krais ai yangiri ningombo hohoanimo nimindihüyu

¹² Nindou mamani ranahandi sünguyo hohoanimo moaruwai ranai hifi ndanihü tükümefto. Nga moaruwai hohoanimo ranai yifiyorambo hohoanimo rani dibore tükümefto. Raniyo asu yifi hohoanimo ranai munguambo nindou ranaheimbo-so tükümefto sapo munguambo nindou moaruwai hohoanimomaye ranimbo.¹³ Nga ahinümbi hohoanimo tüküfekoate-yowambe moaruwai hohoanimo ranai hifi ndanihü mengoro-ane. Nga asu ahinümbi hohoanimo yangorikoate-yowambe ana, moaruwai hohoanimoyeiani ra moai ranahambo hoafi yangori randi.¹⁴ Nga anihond-anesi, horombo Adam ai nünguwambe peyo haya ho-hombo Moses nünguwambe tükümefto ranambe ana munguambo nindou ranaheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri howa yifisafimaye. Nindou bidifiri Adam moaruwai hohoanimomayu ai moai rahurai rahindisi, nga aheimbo yifimbo hohoanimo ranai hifandimarandüri.

Adam aiana Nindou sünguna tüküfemboayu ahandi sisami nahurairu ramefiyu. Nga asu nindou yimbu ahafandi hohoanimo ra ngorüpoani ngorüpoanimboyo.¹⁵ Nga Godindi moani saimbo moatükuni ranana Adamindi moaruwai hohoanimo rahurai simogodiyopoani, nga wani. Nga nindou mamani ahandi moaruwai hohoanimo süngu nindou afindi yifiyei marihündi. Nga asu Godindi moani hipoambofe

hohoanimo, moaruwai hohoanimo ra afindi ngasündareandi. Nga Nindou mamî Sisas Krais ahandî moanî hipoambofe hohoanimo süngu moanî saimbo moatükunî nindou afindi ranaheimbo tüküfe marandi. ¹⁶ Ranane asu Godîndî moanî sai moatükunî asu nindou mamî ahandî moaruwai hohoanimo ra ngorü-poanî ngorü-poanî reamboayo. Nga nindou mamî ahandî hohoanimo moaruwai ranahandî sünguyo God ai nindou aheimbo papi-hoafirîrühî aheimbo hütî-anei mehu. Nga asu Godîndî moanî sai moatükunî ranahandî sünguyo nindou hohoanimo moaruwai afindi ramarîhindîsî, nga asu God ai aheimbo nindou mbumund-anei wandî himboahü mehündürî. ¹⁷ Nga sapo nindou mamî ranahandambohündî ahandî moaruwai hohoanimo süngu yîfî hohoanimo ranai tüküfe haya hîfandarandürî. Nga asu nindou didîyei Godîndî-mayo moanî hipoambofe afindi safî ranane asu ahandî moanî sai moatükunî sapo mbumund-anei ehu hoafî ranane ra asahümündî ranai yangîrî nimboeimbo hîbadîhümboyeyî.

¹⁸ Ranane asu nindou mamî ahandî moaruwai hohoanimo ranîmbo-hündâ munguambo nindou ranaheimbo God ai se hütîyei, nga ranîmbo-hündâ moaruwai-mbeyeiamboane mehu hoafî ra tüküfefeyondürî. Mare yahurai-ane Nindou mamî ahandî mbumundî hohoanimo ranîmbo-hündâ munguambo nindou ranaheimbo Godîndî himboahü se mbumundî nindou-anei hoafî ranane asu yangîrî nîngombo hohoanimo-ane munguambo tüküfefeyondürî. ¹⁹ Nindou mamî ai Godîndî hoafî süngufekoate-mayu asu ranîmbo-hündâ nindou afindi ranai hohoanimo moaruwaiyeimbî tükümehindî. Mare yahurai-ane Nindou mamî ai Godîndî hoafî süngure haya asu ranîmbo-hündâ nindou afindi ranai Godîndî himboahü hohoanimo mbumundîyeimbî nindou tükündahimboyeyî.

²⁰ Ahînûmbî hohoanimo moaruwai hohoanimo ratûpurî afindi tüküfembobhündâ tüküfefeyo. Nga asu moaruwai hohoanimo ranai afindi tüküfefeyo-wamboyo Godîndî moanî hipoambofe hohoanimo ranai afindi hamîndî tüküfefeyo. ²¹ Asu hoafî ra rahurai-ane, horombo moaruwai hohoanimo ranai nindoumbo hîfandîmarandürî asu ranî-süngu yîfî hohoanimo tüküfefeyondürî. Mare yahurai-ane haponda Godîndî moanî hipoambofe hohoanimo ranai nindoumbo hîfandîrandürâ ranî-süngu nindou Godîndî himboahü mbumundî tükêhindî. Ranîhünd-ane yangîrî koadürümbo anîmboei sîhefî Adûkarî Sisas Kraisîndî süngu.

6

Moaruwai hohoanimo süngumbo yîfîmbo nahurai-mayefî, nga Kraisîndî süngu yangîrî anîmboefî

¹ Asu refe ana sîhîrî nûngu mambîsefa? Sîhîrî moaruwai hohoanimo ranî yangîrî randîhu ngefa Godîndî moanî hipoambofe hohoanimo ranai afindi tükümbîfeyo-wamboane, mbîsefî hoafîmandefîyo? ² Ranîmoatükunî ra ai ngîrî randîfeyo, nga wani! Sapo sîhîrî moaruwai hohoanimo ranahambo yîfî nahuraimayefî. Asu nûngundîhu moaruwai hohoanimo ra süngumandîhu ngefa? ³ Sîhîrî Sisas Krais-babîdî nimboefîmboyefî hîmonî hundürîmayefî ra. Ranana asu sîhîrî ai-babîdî yîfîmayefî ra se moai fîfîrîhindîyo? ⁴ Sîhîrî hîmonî

hundürimayefi ra ai-babidimbo yifiyefa asu ai-babidimbo masamboareamuni nou-ane. Ranimbo-hündambo Apendi nginindi afindi raninambo Kraisimbo yifihündi botimariri yahurai-ane asu sihiri amboani simbori hohoanimo yangiri süngundihumboane.

⁵ Sihiri ai-babidi mam yifimayefi sapo ai yifimayu nou. Ranana asu sihiri ai-babidi mam yifihündi botindahumboane ai botimefiyu nou.

Sihiri Krais-babidi yangiri nimboemboyefi

⁶ Asu sihiri fifirihundi nda, sihefi wamindafi hohoanimo ra adibo nimi keimbi karihendeimbi fih yifimayo, moaruwai hohoanimo sapo sihefi fiambe hoangohü ratüpurio arandi ra ahandi nginindi ra raguanambo-fembohünda. Asu ranimbo-hündambo ngiri sihefimbo moaruwai hohoanimo ranai hibadamuni ngo. ⁷ Nga nindou düdi ai yifayu ana, asu moaruwai hohoanimondi nginindi ranahambo aboedambofih-ani.

⁸ Asu sihiri Krais-babidi yifi-yefeimbihündi nouehundi ana, rani-moatükuni ra sihiri anihondumbo-rihu fifirihumboanefi, ranana awi sihiri ai-babidi yangiri nimboemboyefi. ⁹ Krais ai yifihündi botifi hayambo wambo asükaindu ngiri yifindu. Asu yifimbo hohoanimo ranai ngiri ahambo ahandi nginindinambo hibadiri ngo. Nga sihiri rani-moatükuni ranahambo fifirihumboanefi. ¹⁰ Sapo ai munguambo moaruwai hohoanimo ra hifinambofembo mamimbo yangiri yifimayu. Nga asu haponda ai yangiri anüngu ranai kameihio. Nga haponda ai yangiri anüngu ranana God-dibo-ani anüngu. ¹¹ Mam rani-süngumbo-animbo se sihei fimbo hohoanimondei, se moaruwai hohoanimo ranahambo yifimayei nou asu ahandi nginindi hoarehi moai niboadei hei, nga wani. Nga se sihefi Adükari Sisais Krais ahandi süngu God-babidi yangiri aniboadei.

¹² Ranimbo asu se sihei yifiyo-randeimbi fi ra moaruwai hohoanimo ranai hibadarümboe, nga yowani. Moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hühündeiran asu se sihei wamindafi hohoanimo ahandi yifiri moaruwai ranahambo süngundihimboyei, nga yowani. ¹³ Asu se sihei fi mam bidifiri amboani moaruwai hohoanimo ranahambo hinngindowandani ndemindimboe. Mamikari hohoanimo moaruwai fifanngareimbi ra refembohünda hohoanimondeimboyei. Nga se siheihoi Godimbo ndahünda sapo se nindou yifihündi botifi yangiri anüngu nou-anei. Asu sihei bidifiri fi munguambo ra ahambo hinngindihindo mbumundi hohoanimo refembohünda. ¹⁴ Nga moaruwai hohoanimo ranai siheimbo hibadarü ngomboe, nga yowani. Nimboe sapo ahinümbi hohoanimo ahandi hoarehi se moai niboadei, nga se Godindi moani hipoambofe hohoanimo ranahandi hoarehi animboei.

Sihiri ana mbumundi hohoanimondi moani ratüpuriyefi-rihundeimb-ane fi

¹⁵ Ranana asu sihiri ra nüngumandahuwa? Haponda sihiri ahinümbi hohoanimo mengoro rani hoarehi nngokoate, nga sihiri Godindi moani hipoambofe hohoanimo rani hoarehi animboefi. Asu ranimbohünda sihiri ra moaruwai hohoanimondefi mandihundio? Rani hohoanimo ra sihiri ngiri randihundi, nga wanane! ¹⁶ Se nindou ngöründi hoarehi niboadeimbo ahandi hoafi himborayei ana, asu se ahandi moani ratüpuriyefi-rihundeimbi nahurai-anei. Asu

se moai ranimbo fifirihindiyoy? Se moaruwai hohoanimondĩ hoafi sünguarihündĩ ana, asu ranimbo yifindeimboyei, nga se Godĩndĩ hoafi sünguarihündĩ ana, asu ranimbo ahandĩ himboahũ mbumundi nĩmandeimboyei. ¹⁷ Yinĩ, horombo ana se moaruwai hohoanimo ranahandĩ moanĩ ratüpurıyei-rihündeimbĩ nindou manimboei-anei. Nga asu hapondanĩ ana se anihondũ yamundife hoafi masahümündi ra sihei munguambo hohoanimo ra süngurihindühanei. Nga ranimbo-hündambo-animbo God ahambo hihifindihurimboane! ¹⁸ Seana moaruwai hohoanimondĩ nginindĩ ranambeahindĩ aboedamboyahi hehimboane asu mbumundi hohoanimo ranahandĩ ratüpurıyei-rihündeimbĩ nindou-yahimboanei. ¹⁹ Rani hoafi ranai himborimbo siheimbo tĩjũmb-ane ranimboane asu ro moanĩ nindou sihefi hohoanimonambo ndarihe hoafayahandũrĩ. Horombo ana sihei fi ra moaruwai hohoanimo refembohũnda rarĩhi hĩningirĩhi hehimbo moaruwai hohoanimo ra rasüngumarĩhi hei. Mami yahurai-ane hapondanĩ ana sihei munguambo fi ra randĩhi hĩningĩndĩhindĩ mbumundi hohoanimo asu sürühoeimbĩ hohoanimo refembohũnda.

²⁰ Horombo se moaruwai hohoanimo ranahandĩ ratüpurı moanĩ ratüpurıyeiambe se moai aboedĩ mbumundi hohoanimo ranahandĩ ratüpurıyei-rihündeimbĩ nĩboadei. ²¹ Amoaingeiimbĩ moatükunĩ se ramarĩhinda ra-süngumbo asu nĩne moatükunĩ aboedĩ tükümefoyowa? Hohoanimo ranihündĩ yifi yangĩr-ane tükefe arandĩ. ²² Nga hapondanĩ ana se moaruwai hohoanimo ranambeahindĩ aboedamboyahi tüküyahi hehi Godĩndĩ moanĩ ratüpurıyei-rihündeimbĩ yangĩrĩ nindou tüküyahimboanei. Hohoanimo ranihündĩ se sürühoeimbĩ hohoanimo sahümündi asu yangĩrĩ koadürümbo-koadürümbo nĩngombo hohoanimo ra tüküfeyondũrĩ arandĩ. ²³ Nga moaruwai hohoanimo ra ahandĩ ratüpurıyei-rihündeimbĩ ahei ratüpurı süngu rani takinĩ sagadũrĩ arandĩ, sapo takinĩ ra ai yifi hohoanimo ranane. Nga asu God ai moanĩ sihefimbo sai arandĩ ahandĩ moanĩ saimbo moatükunĩ ra sapo yangĩrĩ koadürümbo nĩngombo ranane, sihefi Adükari Sisas Kraisinĩ süngu.

7

Sĩmborĩ hohoanimo süngufe

¹ Wandafĩ mami, ro haponda nĩnĩ hoafıyo hoafimbo sa heheamboayahi nda, se fifirihimboanei sapo seana munguambo hifinindĩ ahinümbĩ hohoanimo mengoro ra fifirĩhi hehimbo wambo. Nindou ai yangĩrĩ nünguambe yangĩr-ane ahinümbĩ hohoanimo ranai ahambo hifandirĩrĩ arandĩ. Nga nindou ai yifĩnduwani, ahinümbĩ hohoanimo ranai ana ngĩrĩ asũkaindo ahambo hifandĩndirĩ. ² Mami moatükunĩ yahurai-ane, nĩmorehĩ mami ai ahandĩ nindowenihĩ anüngu ana, ahinümbĩ hohoanimo ranai ahambo ahandĩ nindowenihĩ ra-dĩbo kĩkĩhiramĩndoani ai moanĩ ahandĩ nindowenihĩ-dĩbo yangĩrĩ nĩngomboane. Nga asu ahandĩ nindowenihĩ ai yifayu ana, asu ahinümbĩ hohoanimo nindowenihĩ ahandĩ rani-dĩbo kĩkĩhimaramĩndo ranai rani hohoanimo ranambeahindĩ hĩningĩreamboane. ³ Ahandĩ nindowenihĩ nünguani nindowenihĩ ngorũ-dĩboefeyo ana, nĩmorehĩ ranahambo nindowenihĩ birabirıyo-randeimb-ane mbĩsei. Nga asu ahandĩ nindowenihĩ ranai yifiyuwani,

nĩmorehi ranai nindowenihi ŋgorũ aserĩmĩndo ana, ai nindowenihi birabĩryohĩ-yopoanĩ, sapo ai ahĩnũmbĩ hohoanĩmo menġoro ranambeahĩndĩ hĩnĩngĩre tũkũfe hayambo wambo. ⁴ Wandafĩ mamĩ, mare yahurai hohoanĩmo-ane siheimbo-so amboanĩ enġorondũrĩ. Seana Krais-babĩdĩ nĩboadei hehi asu ranĩmbo-hũnda ai-babĩdĩ yĩfĩmayei nou. Ranĩnambo asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranai siheimbo moai kĩkĩhĩra-mũndũndũrĩ. Ranĩmbo wambo asu se hapondanĩ ana nindowenihi ŋgorũ sahorĩmĩndeimbo nahurai-aneĩ sapo God ai yĩfĩhũndĩ botĩmareir-ane sihirĩ aboedĩ hohoanĩmo ra sũngufembohũnda. ⁵ Nġa horombo sihirĩ wamĩndafĩ hohoanĩmo ranambe nĩmboefambeyo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo menġoro ranai sihefĩ findĩ moaruwai hohoanĩ hohoanĩmo botĩreamuna asu sihirĩ ranĩnambo moaruwai hohoanĩmo ratũpurĩ aho ra rarĩhu marĩhundi. Asu hohoanĩmo ra yĩfĩ hohoanĩmo yangĩr-ane yare marandĩ. ⁶ Nġa asu hapondanambe ana sihirĩ yĩfĩyefĩ mburĩhumbo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo kĩkĩhamĩndĩmunĩ manĩngĩgo ranambeahĩndĩ hĩnĩngĩ-rĩhumboanefĩ. Ranĩmboane asu hapondanĩ ana sihirĩ moai wamĩndafĩ ahĩnũmbĩ hohoanĩmo sũrũ paru masĩhoemo ranĩ-sũngurĩhu ratũpurĩyefĩ, nġa sihirĩ Yĩfiáfĩndĩ-mayo simborĩ hohoanĩmo ranĩ-sũngurĩhu ratũpurĩyefĩ arĩhundi.

Moaruwai hohoanĩmo ai sihefĩmbo moaruwaimbo-mareamunĩ

⁷ Asu ranĩmbo sihirĩ nũngumambĩsefa? Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ra moaruwai hohoanĩmoyo? Ranana ai wanĩ! Nġa ahĩnũmbĩ hohoanĩmo menġoro ranaiyo wambo moaruwai hohoanĩmo ranahambo hoafĩyowohũ nafuimendĩra ro fĩfĩrĩmarĩheandĩ. Rani-moatũkunĩ ra yahurai-ane: Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranai hoafĩyowohũya, se nindow ŋgorũndĩ napo hohoanĩndowamboyafĩ, hoafĩ ra nafuiyondĩrĩhũ hoafĩyondĩrĩ-koatembe-mbonana, asu ro ngĩrĩ nindow ŋgorũndĩ napo hohoanĩfe hohoanĩmo ranahambo fĩfĩrĩheandĩ. ⁸ Nġa moaruwai hohoanĩmo ranaiyo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo hoafĩ ranĩ sũngu nafĩ ranahambo kokofoare semĩndĩ haya asu ai wandĩ ngusũfoambe mamĩkarambo hohoanĩfeimbĩ hohoanĩmo ranahambo botĩre marandĩ. Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranai yangĩrĩkoate-mbembonana, asu moaruwai hohoanĩmo ranai ngĩrĩ ngĩnĩndĩyo. ⁹ Horombo ana ro ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ra fĩfĩrĩfekoate-yahambe yangĩrĩ aboedĩ manĩmboahĩ. Nġa asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo hoafĩ ranai tũkũfĩhũyo wambo-so, moaruwai hohoanĩmo ranai yangĩrĩ botĩfe manĩngowa asu ro yĩfĩyambo nahuraimayahĩ. ¹⁰ Asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranai nindow yangĩrĩ nĩngombo hohoanĩmo saimbo ra nĩmĩndũhĩyo, nġa asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ranĩ-sũngu moai yangĩrĩ nĩngombo hohoanĩmo sai-randĩ, nġa sihafĩ moaruwai hohoanĩmo sũngu yĩfĩndafĩ yaho marandĩ. ¹¹ Nġa moaruwai hohoanĩmo ranai ahĩnũmbĩ hohoanĩmo hoafĩ ranĩ-sũngu ahambo kokofoare masemĩndo ranahandamboyo hoafĩ ranai wambo yirĩmo-marandĩra asu ro ranĩ-sũngumarĩheanda wambo moaruwai hohoanĩmo ranai hĩfokoa-mareandĩra ro yĩfĩyambo nahuraimayahĩ.

¹² Nġa asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo menġoro ranai ana Godĩndĩ-mayo-ane. Asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo hoafĩ ranai-amboanĩ Godĩndĩ-mayo wambo mbumundĩyo haya aboed-ane. ¹³ Nġa asu ahĩnũmbĩ hohoanĩmo aboedĩ ranai wambo ramareandĩra

ro yifiyahai? Ai ra wani! Nga moaruwai hohoanimo aboedi moatükun- süngu ramareandira yifimayahi. Asu raninambo moaruwai hohoanimo ai moaruwai hamindi moatükun-ane ra weindahimefeyo. Ranimboane asu ahinümbi hohoanimo rani-süngu sihiri ndondihu fifirindihumboane, moaruwai hohoanimo ranana ai munguna moaruwai hamindi moatükun-ane.

Moaruwai hohoanimo ai sihefi hohoanimo ranahambo kikihami-ndimboane

¹⁴ Sihiri fifirihundi, ahinümbi hohoanimo ranana Godindi moatükun-ane. Nga asu roana sümbuyo-randeimbi fiambeahindi nindou-anahi. Rananahi asu moaruwai hohoanimo ahandi hoarehi nimboamboyahi ahandi moani ratüpuruya-rihandeimbi-mayahi. ¹⁵ Roana ratüpurayahi ranahambo fifirihandühi-yahipoani, nga wani. Nga ro hohoanimo refembo yifirayahi ra moai rarihe rihandi. Nga hohoanimo yiboarukoayahi ra asu ro rarihe rihandühanahi. ¹⁶ Nine-moatükun- ro refembo yiboarukoayahi ra rawariheandi. Asu ro rarihe hoafiyahühiya, ahinümbi hohoanimo ranana anihondü aboed-ane sa arihandi. ¹⁷ Asu ro rani-moatükun- ratüpuruya arihandi ranana wandi-hoariyahipoani. Nga moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane moaruwai rani hohoanimo arandi. ¹⁸ Ro fifirihamboanahi, wandi fiambe ana aboedi hohoanimo moai nimaro, sapo wandi wamindafi hohoanimo moaruwai ranambeahindi wamboanahi asahi. Nga ro aboedi hohoanimo ra refembo sa hehea hohoanimo-yahühanahisi, nga asu ro ngiri rani-moatükun- ra randiheandi. ¹⁹ Ro aboedi mbumundi ratüpur- refembo sahehea hohoanimoayahi ranana asu ro ngiri randiheandi. Nga asu nine moaruwai fifaningarimbi hohoanimo ratüpur- ro refembo moei-asahi ranane rarihe arihandi. ²⁰ Ro moei saheimbi hohoanimo rawariheandi ana, ro wandihoari-yahipoani rani-moatükun- ra rawariheandi, nga wani. Nga sapo moaruwai hohoanimo wandi fiambe amaro ranai-ane wambo yaro yahoani rawariheandi.

²¹ Ranane asu ro hoeirihemandani nine hohoanimo aboedi ra refembo sa heheamboyahani, asu fifaningarimbi, moaruwai hohoanimo amaro ra aboedi hohoanimo ranahambo semindi gigiranambore arandi. ²² Wandi hohoanimo ragu asangoro ranai ana Godindi hohoanimo ranimbo yangir-ane süngufembo hohoanimo moya habodarihandi. ²³ Nga asu ro hoeirihemandani hohoanimo ngorü wandi fiambe amaro asu ngorü hohoanimo ranai wandi fiambe ragu asangoro rani-dibo simbori-simboriyafe arinandi. Ranane asu wandi fiambe moaruwai hohoanimo amaro ranahandi ratüpur- hohoanimo ranai wambo kikihamindindiri aningo. ²⁴ Roana hihifi-hihifikoate nindou hamind-anahi! Nindou didai wambo yifimbo hohoanimo ranambeahindi aboedambo-mandeandira? ²⁵ Godimbo hihifarihüni. Sihefi Adükari Sisas Kraisindi süngu ai wambo aboedambo-ndeandirimbui! Asu ndanana moani wandi hohoanimo-ane: Roana yangiri Godindi hohoanimo rani hoarehi animboahi, nga asu wandi wamindafi hohoanimo ranai moaruwai hohoanimo ranahandi hoarehi ninjombo ahandi hohoanimo ratüpur- ho arandi.

8

Yifiafi Aboedindi süngu yangiri niŋgombo hoaf-ane nda

¹ Ranimboane asu haponda nindou didiyei Sisas Krais-babidi animboei aheimbo ana se hütıyei, nga yifindeimboyei yaho papi-hoafi ra moai yangoro, nga wanti. ² Nga Krais Sisasindi süngu yangiri niŋgombo sai-randeimbi Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranai wambo moaruwai hohoanimo-ane asu yifiyorambo hohoanimo-ane ranambeahindi hümarıhendıra aboedambo-meheandi. ³ Ahinümbi hohoanimo ranimbo fifirifembo rani-süngu sıhıri moai moaruwai hohoanimo ranahambo aboedambo-yahundi sapo wamındafi hohoanimo sıhefi ra ıgiri ahinümbi hohoanimo ra süngundihündi, nga ranimbo wambo. Nga asu rani-moatükunı ra ahinümbi hohoanimo ranai ıgiri randeandi, rani-moatükunı ana God ai ahandıhoariyu ramareandi. Sapo ai ahandı Nımorı mamı koamarıheira nindou sıhıri moaruwai hohoanımoyefeimbi sıhefi fi hımboyimbü tüküfi manüngu. Nımorı ra moaruwai hohoanimo ahandı ıgini ndi munğufembo-hündamboyu küsü yifi mayu. ⁴ Mbumundi hohoanimo ahinümbi hohoanimo ranahambo hoafayo ranai sıhefi fıambe tükümbıfeyo-wamboane yahuhayamboyu ai rani moatükunı ra ramareandi. Ranimbo-hündambo haponda nine hoafi ahinümbi hohoanimo ranai mbumundi hohoanimo ranahambo hoafayo, ra sıhıri süngundihumboyefi. Sapo Yifiafi Aboedi ranahandi hohoanimo rasüngu hefi arıhundi, nga wamındafi hohoanimo sıhefi fıambe amaro ra moai süngurıhundi.

⁵ Nindou didiyei wamındafi hohoanimo süngu ahahabodei ranai ana wamındafi hohoanimo ranahambo yangiri hohoanimo-yeihanei. Nga asu nindou didiyei Yifiafi Aboedindi hohoanimo süngu ahahabodei ranai ana Yifiafi Aboedindi moatükunı ranahambo yangiri hohoanimo-yeihanei. ⁶ Nindou ahandı hohoanimo wamındafi ranahambo yangiri hohoanimoayu ana, ai yifındımbui. Nga nindou Yifiafi Aboedindi hohoanimo ranahambo yangiri hohoanimoayu ana, yangiri niŋgombo hohoanimo asu ıgusüfoambe afurıfe kifeimbi hohoanimo rani yangiri ndemündü nüngumbui. ⁷ Nga nindou wamındafi hohoanimo sünguareandi ana, Godındi hürütümb-ani nımboe ai ahandı ahinümbi hohoanimo rani hoarehi ıgiri nüngu. ⁸ Nindou didiyei ai ahei wamındafi hohoanimo ranahambo süngurıhindühi ahahabodei ranai God ai refembo yıfirayu ra ıgiri randıhındi. ⁹ Nga asu seana sıhei wamındafi hohoanimo moai süngurıhindı. Nga Godındi Yifiafi sıhei fıambe amaro ana, se Yifiafındi hohoanimo ra süngundıhimboyei. Asu düdi ai Kraisındi Yifiafi ra ahandı fıambe nımarındokoate-ayo ana, nindou ranai Kraisındıyupoanı, nga wanti. ¹⁰ Nga Krais ai sıhei fıambe amaru ana, sıhei fi ranana moaruwai hohoanimo ranimbo-hündambo yifındowohü sümbondımboesi, nga sıhei yifiafi ranai ana yangiri aboedi niŋgomboe sapo se Kraisındi süngu Godındi hımbıohü mbumundıyeihı wambo. ¹¹ Sapo God Sisasımbı yifıhündi botımariri ahandı Yifiafi ranai sıhei fıambe amarındüri ana, asu mare God Kraisımbı yifıhündi botımariri ranai süngunambo ahandı Yifiafi rani-süngu sıhei yifiyo-randeimbi fi ranahambo yangiriindeambui.

Yifiafi Aboedi ai Godindi n̄morimbo-areamuni

¹² Nga ranimboane wandafi mam̄i, sih̄r̄i Yifiafi Aboed̄ind̄i hohoan̄mo ra süngund̄humboane, nga sihefi wam̄indafi hohoan̄mo ai hoafemuni ra nḡr̄i süngund̄ihu n̄gefi. ¹³ Nga se sihei wam̄indafi hohoan̄mo ran̄-süngu ahabodei ana, se yif̄indeimboyei. Nga asu se Yifiafi ran̄-süngu sihei fiambe moaruwai hohoan̄mo amaro ra h̄n̄ngar̄hind̄i ana, asu yanḡr̄i aboedi n̄imboeimboyei. ¹⁴ Nindou d̄idiyei God̄ind̄i Yifiafi nafuiyandürani süngur̄ih̄i ar̄ihünd̄i ranai ana God̄ind̄i n̄mor-anei. ¹⁵ Nga Yifiafi se masahümündi ranai moai siheimbo rareandūra se moan̄i ratüpur̄iyei-r̄ihünd̄eimbi tüküyahindüh̄i yih̄imboyei, nga wan̄i. Nga se sapo Yifiafi siheimbo God̄ind̄i n̄morimbo reirani masahümündi ran̄-süngu sih̄r̄i God̄imbo Ape yih̄oefi Af̄ind̄i sefūhanefi. ¹⁶ Yifiafi ranai-ane sihefi yifiafi-bab̄id̄imbo sihefimbo ragu ngusūfoambe weindah̄i yare hoafi-yowohüya, Se God̄ind̄i n̄mor-anei yaho arand̄i. ¹⁷ Asu sih̄r̄i God̄i ahand̄i n̄morimboyahu an̄iboadefi ana, süngunambo sihefi Ape God̄i ai ahand̄i n̄morimbo ahand̄i aboedi moatükun̄i d̄ibon̄yu sihai ḡiḡin̄mayu ra ndahum̄indemboyefi. Asu sih̄r̄i Krais-bab̄id̄i t̄n̄j̄r̄ifombü moatükun̄i ai masemündu nou asahum̄ind̄efi ana, aboedi ndüreimbi n̄marimbo moatükun̄i ai-bab̄id̄imbo ndahum̄indemboyefi.

Süngunambo aboedi ndüreimbi n̄marimbo moatükun̄i ndahum̄indemboyefi

¹⁸ Nga ro ranahamboanah̄i hohoan̄moayah̄i nda, haponda ndan̄i simboa sih̄r̄i t̄n̄j̄r̄ifo af̄ind̄i t̄n̄j̄r̄ifoayefi habodefi ranana moanane. Nga God̄ind̄i aboedi ndüreimbi n̄marimbo moatükun̄i sihefimbo weindah̄i tükufemun̄imboayo ranana adükari ham̄ind̄-ane. ¹⁹ Munguambo moatükun̄i God̄i naf̄imarand̄i ranai tükufe yanḡori h̄imboyowohü ai ahand̄i n̄mor̄i munguambo weindah̄i tükufemboayo si ra tükümb̄ifeyowa yahohaya h̄imboayo. ²⁰ Hapondanambe ana sapo mun̄gu-moatükun̄i God̄i naf̄imarand̄i ranai moaruwaimbofe bur̄iyombo sümboyorandühane. Ran̄i-moatükun̄i refe arand̄i ra ahand̄ihoari hohoan̄moyo hayambo refe-randüh̄iyopoan̄i, nga God̄i ai ahand̄ihoari h̄üti ran̄i-süngund̄afoand̄i mehuamboane refe arand̄i. Nga asu aboedi moatükun̄i ranahambo h̄imbondohü yagodomb̄oe. ²¹ Süngunambo God̄i naf̄imarand̄i ranai sümbuyo-randeimbi hohoan̄mo k̄ik̄iham̄ind̄i an̄nḡo ranambeah̄ind̄i aboedambo-ndeambui asu ran̄i-simboan̄i ai God̄ind̄i n̄mor̄imbondahi tükünd̄ahi aboedi saf̄i n̄nḡo ranambe keboehi n̄imboemboyei.

²² Nga sih̄r̄i fif̄ir̄ihund̄i horombo peyo haya ho-hombo hapondanambe ana mun̄guambo moatükun̄i God̄i naf̄imarand̄i ranai n̄moreh̄i n̄mor̄i wakem̄ind̄imbo hoafi-ferandüh̄i amaro nahurai h̄imboyohü engoro. ²³ Nga ran̄i-moatükun̄i ra mun̄gu God̄ind̄i war̄ihü tüküme-feyowambo ran̄i yanḡr̄i-yopoan̄i, nga wan̄i. God̄i ai ahand̄i-mayo Yifiafi sapo ahand̄i weanḡur̄ih̄i moan̄i saimbo moatükun̄i nḡorü ra masemuni. Nga sih̄r̄i amboan̄i kameihanefi raguambe n̄ipoyefi habodefuh̄i God̄i ai sihefi fi ra ahand̄i n̄mor̄imboreamuni aboedambo-mb̄ireamuni sefi hohu h̄imboayefi habodefi. ²⁴ Nga sihefi ranahambo an̄ihondumbo asu h̄imbombo hohoan̄mo ran̄imbo wambo God̄i ai sihefimbo aboedambo-mareamuni. Nga asu n̄ine moatükun̄i sih̄r̄i hoeir̄ihundeimbi-mayo ranahambo tükufeyoan̄i

hoeifembo sefi hohu himboayefi ana, rani himbo sihefi ra himbo hondüyopoani. Nga nindou didai hoeireandeimbi moatükunî ra tükündifeyoanî hoendîhea mbüsü haya himbomanda? ²⁵ Nga asu sihirî nîne-moatükunî hoeifekoate-yefeimbi himboayefi ana, moanî sihirî sisiikoate tükümbîfeyowa mbîsefi hohu hîfandarîhundî.

²⁶ Mare yahurai-ane nindou sihirî ngîninîndî nîngokoate-yefanî Yifiafi ranai-amboanî tüküfe farîhemunî arandî. Sihirî moai wudîpoapofe Godîmbo didîbafîfembo fîfirîhundî, nga asu Yifiafi ranai ahandîhoarî sihefîmbo farîhemunühi Godîmbo didîbafîfemunî arandî ra ngîrî weindahî hoafîndo. ²⁷ Asu God, sapo nindou-yei ngusüfoambe hoeire-randeimbi-mayu, ranai Yifiafi ai hohoanîmoyohü hoafîmbo-mayo ranamboanî fîfireandî. Nga Yifiafi ranai Godîndî nindou ranaheim-bohünda ahambo hoafîyondombo ahandî hohoanîmo süngu yahohaya hohoanîmoayo.

²⁸ Asu sihirî rarîhu fîfirîhumboanefî, nindou didîyei ai God ahambo ngusüfo parîhorî arîhündî ranaheimbo ana mungu-moatükunî tükîfeyoanî God ai rareandanî aheimbohünda aboedî tükefeyo. Sapo ranaheimbo God ai ahandî hohoanîmoyu masîhendî süngu aheimbo mborai mehundürî. ²⁹ Nga nindou didîyei God ai aheimbo horombonambo fîfîmareandürî ranaheimbo amboanî dîbonîyu hîningîrîmareandürî. Wandî nîmorîndî hohoanîmo nahurai hondüre tükümbîyahindamboane asu ranahandî ana Nîmorî ranai nindou afîndî ranahei amonngo nîmorîmbofi mbînünguwamboane yahuhayam-boyu ramareandî. ³⁰ Ranîyu asu nindou didîyei God ai ahambohünda dîbonîyu hîningîrîmareandürî ranaheimbo amboanî ahambo sowanambo hombo mborai mehundürî. Asu nindou daboe God ai mborai mehundürî ranaheimbo amboanî aiana wandî himboahü nindou mbumund-anei mehundürî. Asu nindou didîyei aheimbo mbumund-anei mehundürî ranaheimbo ai ahandî himboamupuiambo-randeimbi ra masagadürî.

Godîndî hîpoambo ai ngîrî hîningîndeamunî

³¹ Ranî-moatükunî ra God ai ramareandî ranahambo sihirî nüngumambîsefa? God ai sihefîmbo yare yahurai farîhemunî arandî ra, asu nindou didî nîmorî ai sihefîmbo moaruwaimbo-mandeamuna?

³² God ai moai ahandî Nîmorî ranahambo warambe kîkîhîrîmündu, nga ai munguambo sihefîmbohünda koamarîheira nîmî keimbi karîhendeimbîfîhî yîfîmayu. Asu ai sihefîmbo ahandî Nîmorî ra asemunî ana, asu ai bîdîfirî mungu-moatükunî moanî ranîwamî nandeamunümbui.

³³ God ai nindou wand-anei yahundüreimbîhündî ranaheimbo ra, nindou didai hoafîmandündüra? God ai ahandîhoarî anîmbo aheimbo hoafîyundürühiya, ai wandî himboahü ana mbumund-anei yahu arandî. ³⁴ Asu nindou didai aheimbo papi-hoafîyondürîhi se hitîyei asu ranîmbo-hündambo se asübusî afîndî ndahümundimboyei hoafî ra hoafîmandündüra? Wanî. Krais Sisas sapo ai yîfîyu asu yîfîhündî yangîrî botîfi mbura Godîndî hangîfoanî anünggu, ai yangîrî-ani sihefîmbo farîhefemunîmbohünda Godîmbo hoafîyu arandî. ³⁵ Ranane asu nindou didai sihefîmbo Kraisîndî hîpoambofe hohoanîmo ranambeahîndî yîkürübü-mandeamuna? Asu nîne tîjîrîfo tükündîfemunühane, asübusümbî hohoanîmo-ane, nindou

ai moaruwaimbo-ndi himunühane, wembombondefühane, safi yangiri-ndefühane, nini-moatükuní ai sihefímbo moaruwaimbo-femunímbo yahohaya aho-ane asu sihefímbo-so hifokoefe moatükuní tükündi-feyowohane, rani-moatükuní ranai sihefímbo Kraisindi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeahindi yikürübü-mandeamuniyo? Wani. ³⁶ Anihond-ane, yahurai rani-moatükuní sihefímbo tükufearandi ra Buk Baibor ai ranahambo yare hoafiyowohü yahoya, 'Sihambo-hündamboanefi ro moaruwaiambe yifímbo yangiri munguambo si ra hefi arihundi.

Roana sapo sipsip hifokoefembo sei hehi rawehindi nahurai himboyefomboanefi,' *Buk Song 44:22*

meho. ³⁷ Nga asu munguambo rani-moatükuní sihefímbo tükefeyomuní ai daboadan-ane, nga sapo Nindou düdi ai sihefímbo ngusüfo pamareamuní ranai ana farihemuní randaní aboedi hamindi harihuhu tüküyahundühane! ³⁸⁻³⁹ Nga Ro anihondümbo fifiriheandi, ngiri nini-moatükuní ai ahandi ngusüfo pefe hohoanimo ranambeahindi yikürübü-ndeamuní: Yifi hohoanimo-ane, yangiri niŋgo hohoanimo-ane, Godindi nend-anemo, sünambeahindi bogor-anei, hifinindi bogor-anei, nine-moatükuní haponda tükefeyo-ane, sünguna tükufemboayo-ane, nine-moatükuní nimoamo anŋgo-ane, asu nine-moatükuní hifi hoarehi ragu engoro ranane. Nine-moatükuní munguambo God ai nafirandeimbihündi ranai ngiri Godindi ngusüfo pefe hohoanimo sihefi Adükarí Sisas Kraisindi süngu ranambeahindi yikürübü-ndeamuní. Nga wani.

9

Por ai Israerímbo afindi hohoanimo-ayundüri

¹ Ro anihondümboanahi hoafayahi. Ro Kraisindi nindouya hehea ngiri ro tikai hoafindahi. Yifiafi Aboedi ai wandi ngusüfoambe hifandarandi asu wandi ngusüfoambe wandi hoafi ranahambo anihond-ane yahohane. ² Ro wandi mamisiri Sudahündi nindou ranaheimbo munguambo si aho ra ngusüfo afindi kürüheandühi afindi hamindi hohoanimo amarondiri. ³ God ai wambo moaruwaimbo-reandi ra asu Israer, wandi mamisiri hondü, ai anihondümbo-rihindeimbi nindoumboyahi tükümbeyahi-mbonana ra aboed-ane sa. ⁴ Raniyu God ai Israer ranaheimbo wandi nimor-anei yahuhaya asu ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi moatükuní ra hoeimarihindi. Asu God ai hoafi firamündü masihendi ranane asu ahinümbi hohoanimo ranane ra masahümündi. Asu Godímbo ndofe hohoanímomo hohoanimo ranane asu God ai horombo hoafire masihendi hohoanimo ranane ai ra masahümündi. ⁵ Amoa mamí horombo weangurühi manŋgomo ranai ana ahei amoa mam-anemo. Suda ahei srambeahiyu Krais ai nindoumbofi tüküfi manüngu. Ranani asu Krais ai mungu-moatükuní burayo ranahei mbiroyu haya hifandarandi. Aiana God hond-ani, nga ranímbo-hündambo-anímbo munguambo si aho ra ahambo Adükar-ani mbi-sefomboane! Anihond-ane.

God ai ahandi nendi ranaheimbo wandanei ehundüri

⁶ Israerihündi munguambo Israerihündi hondüyeipoani. Nga Godindi horombo hoafi ra moai peyo, nga wani. ⁷ Abrahamindi ahuirimami ranai ana munguambo ahandi ahuri hondüyeipoani.

Nga sapo God ai Abraham+ambo yahuya, 'Aisak+indi ahuir+mami yang+ir-an+ambo sihafi sir+ambo-ndahimboyei,' mehundo. ⁸ Asu ranane nindou Abraham+indi ahuir+mami ranai munguamboyo poani God+indi n+imori hond-aye, nga nindou ai God+ambo horombo hoafi+re masi+hendi+hündi tükü+mehindi rananei ai Abraham+indi ahuir+hond-aye. ⁹ Nga God+indi horombo hoafi ranai ndare hoafi+mayo, 'Sapo ro hoafiya masi+heheandi rani-s+amboan-an+ambo ro asükainda tükünda+heandühi asu Abraham+indi n+imorehi Sara ai nindowenihi n+imori nder+m+indi+mböe,' meho.

¹⁰ Nga asu rani yang+ri+yo poani. Nga asu süngunambo Aisak+indi n+imorehi Rebekandi mboafö n+imori yimbu af+indi mami ranahandambo masep+ri+mindo. Nga ahafandi af+indi mami aiana Aisak sapo sihefi amoao-ani. ¹¹⁻¹² N+imori yimbu tüküfekoate-yafandambe God ai n+imori mami ranahambo d+ibon+mayundo moani ahandi hohoan+monambo yang+ri ham+ind-ane. Sapo God+indi nindoumbo d+ibon+mayu hohoan+imo ra nindou n+ine rareanda tüküfemboyopoani, nga God ai ahandi+hoariyu nindoumbo kafaoriri hin+ingiriri arandi. Rani+amboane asu n+imori yimbu ranai tüküfe n+ine ratüpur+ aboediyo moaruwaiyo ra refekoate-yafandambeyu, God ai Rebekambo hoafi+yundühi yahuya, 'Amongo n+imori ai akidandi hoarehi mb+inünguwamboane,' mehu. ¹³ Rahurai God ai 'Sekop+imbo ngusüfo pamar+hini, nga Isombo yi+boaruko-mar+hini,' mehu hoafi ra Bukambe yare hoafi+mayo.

¹⁴ Asu rani+ambo sih+ri nüngumamb+sefa? God aiana moai ndore ratüpur+iyu-randi mamb+sefiyo? Ng+ri ra-mb+sefi, nga wani. ¹⁵ Ai Moses+imbo yare hoafi+yundowohü yahuya,

'Nindou daboe ro wandi hohoan+monambo ahambo amboawi yahando-mboayahi ana, asu ro amboawi mb+sahandomboyahi.

Asu nindou daboe ro wandi hohoan+monambo h+ipoambo-fimboayahi ana, ro h+ipoambo-nd+hin+imboyahi,' *Kisim Bek*

33:19

yahu hoafi+meindo. ¹⁶ Ranahandamboane God ai nindou d+ibonayu ra n+ine-moatükun+ nindou ai hohoan+moayu-ane asu rawareandi ranane rani hohoan+imo sünguyopoani, nga God+indi h+ipoambofe hohoan+imo rani+namboane d+ibonayu. ¹⁷ Nga Bukambe hoafi ranai God ai Isip-yafe nindou bogori Ferombo hoafi+meindo ra yare hoafi+yowohü yahoya, 'Ro wandi ng+in+indi ra munguambo nindou ranaheimbo nafuindahü rani asu wandi ndüri ranahambo munguambo h+ifi ndan+hü bokari-mb+ri+hehind-amboane samboanahi. Rani+ambo-hündamboane ro sihambo bogori+imbo-ri+hean+ini hin+ingar+hean+ini,' meho. ¹⁸ Asu rani+amboane sih+ri fi+ri+hündi God ai moani ahandi hohoan+monambo yang+ri nindou daboe amboawi yahuhani, asu nindou daboe ahambo af+indi-af+indeimbi tükümb+fiyu-wamboane yahuhaya ranahambo randedani af+indi-af+indeimbi tükü+ndi+fimbui.

God+indi ng+in+indi hohoan+imo asu h+ipoambofe hohoan+imo

¹⁹ Rani+ambo-an+imbo nindou mami se hoafi-ndaf+ind+rühi an+imboya, asu refe ana, n+imboe God ai nindou moaruwai hohoan+moyei ar+hündi ranaheimbo ai hüti-anei mambüsa? Nindou d+dai God+indi yifiri rana-hambo daboadi h+iri+mand+hinda? ²⁰ Nga nindou se d+ideyafi se ra God+imbo af+indi-af+indeimbi yahurai hoafi-mandaf+ndoyo? Wambüri ai nindou düdi sapo wambüri sümarandi ranahamboya, 'Se n+imboe

wambo ndaro sümarandiri?’ mambisiyo. ²¹ Nindou düdi süra-randeimbi ranai purükini ra kadamündühi moani ahandi ho-hoanimo nambo purükini mam ranahand-ambohöndi wamburi yimbu sündapirimbui. Rananimbo asu wamburi yimbu ra ngörü aboedi safi ahandi hohojireandeimbi ra rani hoafühi sesi ranambe rarofo rambohünda ndonde digembui. Nga asu ngörü moani yahuri ngoahuri nahurai ra moanindühi yafisühum ranambe rarofo-rambohünda digembui.

²² Mare yahurai God ai ahandi hürütü hohojimo ra weindahi nafuimbo yahuhayambo asu ai munguambo nindou ahandi nginindi ranahambo fifirimbiri hind-amboane yahuhayambo hohojimo ayusi. Nga asu awi ai nindou nginindayunduri ranaheimbo afuri gedühi hifandaranduri. Nga nindou ranaheimbo moaruwaimbo-fendurimbo-hündambo nafimara-mündinduri. ²³ Asu God ai nindou munguambo ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra nafuimbohündambo afuri gedühi hifandaranduri. Nindou daboe ai hipoamboareanduri ranaheimbo ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra segudurimbo yahumboani. Ai ahandi himboamupuimbo-randeimbi ra moatükun ra semindimbohünda nafimara-mündinduri. ²⁴ Sihiri amboa, God ai sihefimbo diboniyuhü mborai mehumuni. Sudahündi ranaheimbo yangiripoani, nga nindou ngörü sirihündi ranaheimbo kameih mborai mehunduri. ²⁵ God ai Hoseandi Buk ranambe ai ndare hoafiyuhü yahuya,

“Nindou didiyei wandi nendiyepoani,

ranaheimbo ana wandi nend-anei mbisaha-ndurimboyahi.

Nindou daboe ro ngusüfo pefekoate-ayahi,

ranaheimbo ro ngusüfo pandi-hearümboyahi.

Hosea 2:23

²⁶ Asu nini hifihündi-yei ranaheimbo hoafiyahündürühi seiya, ‘Ai ana Godindi nendiyepoani,’ masei,

nga hifi ranih-animbo nindou ranaheimboya ‘God yangiri nungu-randeimbi ranahandi nimor-anei,’ mbiseimboyei,”

Hosea

1:10

Hosea ra mehu.

²⁷ Asu Aisaia ai Israer ranaheimbo yare hoafiyuhü yahuya,

‘Nindou Israerihündi ai himonindi gudi kikiiri afindi nahurai afindiyeisi,

nga asu moani yimbu mam yangir-animbo aboedambo-ndahimboyei.

²⁸ Nga Adükari ai ngiri afindi hoafindu,

nga nindou munguambo hifihü aniboadei ranaheimbo nimai papi-hoafindandurih

ahei moaruwai hohojimo ranimbohünda munguna rani takini tinirifo dagadurimbui,’

Aisaia 10:22-23

mehu. ²⁹ Horombo Aisaia ranahambo amboani yare hoafiyuhü yahuya,

‘Adükari Munguambo Nginindeimbi ranai sihefi amao mam bidifiri ranaheimbo hinngifenduri-koatembei-mbonana,

sihiri Sodomihündi nahurai tüküyahundühumbo

asu Gomorahündi nahurai nimboefi,’

Aisaia 1:9

mehu.

³⁰ Asu sihiri nungumambisefa? Rani-moatükun ranana ndahurai ane: Suda-yafe ndifo sapo tinirifoyokoate moani mbumundi

hohoanimo süngufemboaye ranai ana nindou mbumundi Godindi himboahü tükümehindi. Sapo mbumundi hohoanimo ranaiyo anihondümbofe ranisüngu tüküfe arandi. ³¹ Nga asu Sudahündi sapo tñirifoyowohü mbumundi hohoanimo Godindi himboahü semindimbo ahinümbi hohoanimo yangiri süngufembo ranisüngu ana moai mbumundi nindou Godindi himboahü tüküyahindi. ³² Nimböe sapo ai anihondümbofe hohoanimo ranisüngu mbumundi hohoanimo ra semindimbo moai hohoanimoeyi, nga wanti. Nga ai ahei moani ratüpurirani süngu yangiriyo mbumundi hohoanimo ra semindimbo hohoanimoaye. Nimoeyi tñarühi bemareandi raninambo bendeirani bübürindei ngei pindeimboeyi. ³³ Bukambe ranahambo yare hoafiyowohüya,

‘Hoeirühi, ro Saion wafuambe Serusarem ngoafihü nimoeyi masihini,
nga ranai-animbo nindou ranaheimbo bendeirani
bübürindeimboeyi,

nimoeyi yitifo rananimbo aheimbo randeirani ai pindeimboeyi.

Nga asu nindou düdi ai ahambo anihondümbo-ariri ana,

nindou ranai ngiri amoanngi-ndu,’ *Aisaia 8:14; 28:16*

mehu.

10

Israer ai moai Godindi-mayo mbumundi hohoanimo ra sahümündi

¹ Wandafimami, ro ngusüfoambe wandi nindou Israer ranai aboedambo-mbeahindi samboanahi hohoanimoayah! Ranimboanahi ro aheimbohünda Godimbo didibafiyahando arihandi. ² Nga ro aheimbo ndorühe fifirühe heheamboanahi hoafayah, ai ana awi Godindi hohoanimo ranisüngurü süngufemboanei ngusüfo pararihindi. Nga ahei ngusüfo pefembo hohoanimo ra anihondü süngupoani. ³ Aiana moai ndorühi fifirihindi God ai nindoumbo mbumund-anei yahu hohoanimoayu ranana, nga aiana aheipoanimbo mbumundi tüküfe hohoanimo-ane süngurühi arihündi. Ranane asu God ai nindou mbumundi hohoanimo hinngimareandi ra moai sahümündi. ⁴ Nga sihirü fifirarihündi, nindou anihondümbo-arühorü ana, ranaheimbo ndeara Kraisi ahinümbi hohoanimo süngufe ho ra moendimareandi. Ranimboane asu nindou ai anihondümbo-arühorü ana, ai Godindi himboahü mbumund-anei.

⁵ Moses ai nindou ahinümbi hohoanimo rasüngu mbumundi nindou tükufemboayo ranahambo sürü pare masihendi. Ai yahuya, ‘Nindou düdi ai ahinümbi hohoanimo mengoro mungu ranisüngure huhü rananimbo ai yangiri gedühi nüngumbui,’ mehu. ⁶ Nga asu nindou ai Godimbo anihondümbofiwani asu God ai nindou ranahambo seana mbumund-anafi yahu arandi. Mbumundi tüküfe hohoanimo ranana ndahurai-ane. Se ngiri randühi hohoanimondeihüya, ‘Nindou didai sünambe magafua?’ mbisei. Hoafi ranahandi nimindi ra ‘Didai sünambe gafu Kraisi sihefimbo nderümündü makuda?’ ⁷ Asu se ngiri randühi hohoanimondeihüya, ‘Nindou didai hifini yifambe ranambe magada?’ mbisei. Hoafi ranahandi nimindi ra ‘Didai gadü honguambeahindi Kraisi nderümündü madüfua?’ ⁸ Nga mbumundi tükufembo hohoanimo hoafi ra ndahurai-ane: ‘Hoafi ranana akimi sihafi fikim-ane, sihafi yafambe hoeari ranüwami engoro asu sihafi

ngusüfo ranambe.’ Sapo anihondümböfe hohoanimo hoafi ranane ro bokarihehu arihundi ra. ⁹ Se sihafi yafambenambo weindahi yaro hoafiyafihüya, ‘Sisas ai wandi Adükar-ani,’ safi mbura, asu sihafi ngusüfo ranambo God sapo Sisasimbo yifihündi botimariri rana-hambo anihondümbö-arowandi ana, se aboedambo-ndafoamboyafi. ¹⁰ Nga sihafi ngusüfoambe anihondümbö-riwandani God ai nindou mbumund-anafi yahuhaya asu sihafi yafambe ranambo weindahi hoafiyafani God ai aboedambo-ndeaninimbui.

¹¹ Bukambe hoafi ranai hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou düdi ahambo anihondümbö-ariri ana, nindou ranai ngiri amoanngindu,’ meho. ¹² Suda-anei asu Suda-yafe ndifo rananei ranai ngörü-poanimbo ngörü-poanimbo-yahimboyeipoani, nga nindou Godindi himboahü mam si simogodi yangiri-anei. God aiana munguambo nindou ranahei Adükar-ani. Asu nindou munguambo didiyei ai ahamboya farihawandüri sei arihündi ranaheimbo aboedi-aboedireandüri arandi. ¹³ Ranimboyo Bukambe yare hoafiyowohüya, ‘Munguambo nindou ai Adükarimboya farihawandüri sei hoafiyei arihündi ana, ai aboedambo-ndahimboyei,’ meho. ¹⁴ Nga asu nindou ranai anihondümböfe-koatendeihü ana, ngiri ahambo hoafindahündo. Asu ai hoafi ranahambo himborikoate-ndeihü ana, ngiri ahambo anihondümbö-ndihori. Nindou ranai hoafi ra bokari-hefekoate-ndimondani asu ai ngiri himborindei. ¹⁵ Asu nindou koehefepura hokoate-ayomo ana, ai ngiri bokandihoundi. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou aboedi hoafi sahümündi asinei ra aboedi safane,’ meho.

Israer ai moai aboedi hoafi ranahambo sahümündihü süngurihindi

¹⁶ Nga asu Suda yimbu-mami yangiri ai aboedi hoafi ranahambo sahümündi süngurihimboanei. Nga Aisaia ai yare hoafiyuhü yahuya, ‘Adükar, nindou ai yihoeft-mayo hoafi ra moai anihondümbö-rihindi,’ mehu. ¹⁷ Nga ranimoatükunü ra ndahurai-ane: aboedi hoafi ra himboriyeihüyei ana anihondümböfe tükümefeyo. Asu Krai ranahambo hoafi bokarihefembo aboedi hoafi ra himboriyeihane.

¹⁸ Nga asu haponda ro düdueheandi, Anihondüyo Suda ai Godindi hoafi ra himborikoate-maye? Wan. Hoafi ra ai anihondü himborimayeisi. Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Mungu-moatükunü God ai nafimarandi ranahandi hoafi ra munguambo hifi ranihü ho tükümefeyo,

ahei hoafi munguambo hifi kaiyowohü ho tükümefeyo,’ *Buk Song 19:4*

meho. ¹⁹ Asükaiya ro düdueheandi, Awi Israer ai moai fifirihindiyoy? Ai fifirimarihindi. God ai Mosesindi süngure hoafiyuhü yahuya, ‘Ro Suda-yafe ndifo ai mam rani-poediyefipoani ranaheimbo fandihheirani,

asu Israer se ngusüfoambe moaruwai-ndeimboyei.

Ro Suda-yafe ndifo ai fifirifekoate-yeimbi ranaheimbo fandihhe-andürani,

asu Israer se ngusüfoambe nginindi-ndeimboyei,’ *Io 32:21*

meho. ²⁰ Asu süngunambo Aisaia ana ai moai hoafimbo yihimboyu, nga God ai ahandi süngure yare hoafiyuhü yahuya,

'Nindou wambo kokoend+ri+koate-mayei raniyei wambo
 hoeimar+hind+ri.
 Roana nindou wambo hohoan+imoyokoate-mayei ranaheimbo
 sowahi weindah+ tükümeheandi,' Aisaia 65:1
 mehu. ²¹ Nga asu Israer+mba ai yare hoafi+yuhü yahuya,
 'Ro n+mbi-n+mb+si nindou hoafi mbah+ri+he-hindeimbi asu
 h+mbor+koate-yeimbi
 ranaheimbo wandi wari k+ik+i+ri+ha-m+ind+indüri arihandi ai-
 bab+di+ aboedi+aboedi+fembohünda,' Aisaia
 65:2
 mehu.

11

God ai Israer bi+di+fi+rambo hi+poambo-mareandüri

¹ Ran+amboanahi asu ro rari+he düdueheandi nda, Asu God ai ahandi
 nindou Sudahündi munguambo daboadanambo-mbareandüriyo asu
 wan+mbeyo? Wani! Ro Por amboani Sudahünd-anahi. Ro Abra-
 ham+ndi ahuir-anahi asu Bensamin+ndi sirambeah+nd-anahi. ² God
 ai ahandi nendi Sudahündi tüküfekoate-yeiambeahi fi+fi+reandürihi
 wand-anei mehu ranaheimbo ana moai daboadanambo-reandüri,
 nga wani. Asu se hoafi Eraisa ai Sudambo papi+hoafirandürihi
 yare God+mba di+di+bafi+mefiyu ra fi+fi+ri+hindai? Ai God+mba yare
 di+di+bafi+ndowohü yahuya, ³ 'Adükari, aiyomo nindou sihafi hoafi
 hoafi+yomo-rundeimbi ahamumbo mungu hi+fokoamarüpurü. Asu ai
 sihambo sesi sihefe di+di+bafi+ferambo fondi ra bi+ri+mafoarundi. Nga
 ro mam+ yang+ir-anahi an+imboahi. Asu ai wambo hi+fokoefend+ri+mba
 mehomo,' mehu. ⁴ Nga asu God ai ahambo asükaiyu nüngure
 si+mbori hoafi+yundoa? Ai hoafi+yundühi yahuya, 'Ro 7,000 nindou
 wandambofimb+ sahapuri+mindi an+imboahi ai ti+kai god Ber ahambo
 yiri yimbu pus+fekoate-mayei,' mehu.

⁵ Rahurai-ane hapondani amboani nindou yimbu-mam+ God ai
 ahandi moani hi+poambofe ranambo di+bon+mayuwa an+iboadei. ⁶ God
 ai aheimbo moani hi+poamboreandürihi di+bon+mayundüri, nga ai
 ni+ne ratüpur+mayei ran+imbohünda di+bon+yu-ndüri+mboyupoani. Nga
 nindou ranai ran+ ratüpur+yeiani God ai di+bon+mbeyundüri-mbonana,
 asu ngir+ moani hi+poambofe ra moani hi+poambofe hondü tüküfeyo.

⁷ Asu ran+mba-hünda sihi+ri nüngumamb+sefa? Ran+moatükun+
 ranahambo Israer ai hüti kokomar+hündi ra asu ai moai sahümündi.
 Nga nindou bi+di+fi+ri God ai di+bon+mayundüri ranai yang+ri+yei ran+
 moatükun+ ra masahümündi, nga asu bi+di+fi+ri ranai h+mbotühüfo
 papi+mareandüri Baibor yare hoafi+mayo nou. ⁸ Ai yare hoafi+yowohü
 yahoya,

'God ai aheimbo ramareandüra moai ngusüfoambe hohoan+imo
 pur+hümündi.

Asu ahei h+imboar+nambo ngir+ hoeind+hindi
 asu ahei h+imboambenambo ngir+ h+mbor+indei,

nga yare ni+ngo hombo hapondanambe tükefeyo,' Io 29:4; Aisaia 29:10
 meho. ⁹ Defit ai hoafi+yuhü yahuya,

'Nindou aiana sesesi+ndeiani kin+ ti+fi+jambe ahanei nou mb+ihaneia
 asahi.

Asu ahei hohoan+imo moaruwai rani-süngumbo ni+moeifih+
 pi+mbeyeia asahi.

10 Ahei himboari amboani dikireandurihimbo asu ai hoeifekoate-mbeyei-amboane.

Asu se aheimbo daboahamindi pupurugurihi hehi yahurai koadurumbo-koadurumbo rarihi mbiniamboeia samboanahi,'
Buk Song 69:22-23

mehu.

God ai Suda-yafe ndifo masemündündüri

11 Ranimboane asu ro haponda düdueheandi nda, Sapo Suda ai bübürimayei peyehü munguna moaruwaimbo-reandurimboyoy? Ai ra wanana! Nga sapo ai moaruwai hohoanimo-mayeiamboyu asu God ai Suda-yafe ndifo ranaheimbo ngusüfoambe garibi-mbirihinduramboane yahuhayamboyu ahei ndifo ranaheimbo aboedambo-mareanduri. 12 Suda ai moaruwai hohoanimo süngu-marihündamboyu asu God ai nindou munguambo ranaheimbo didiboado-mareanduri. Ai Godimbo daboadanambo-marioramboyu asu God ai ahei ndifo ranaheimbo mafarihenduri. Ranimboane asu munguambo Suda ai God sowana asukai gugurindahindani animbo nindou mungu ai aboedi hamindi hondü nimandeimboyei.

13 Suda-yafe ndifo siheimbo haponda ro hoafehanduri nda. Siheimbohünda God ai wambo ahandi hoafi sahamindi harihandembikamafoareandiri. Ranimboanahi asu ro ndani ratupuri nda ranahambo boriyahühi yifirayahi. 14 Rananimbo asu wandi nendi ranai God ahei ndifo afarihenduri ra hoeindihinduhimbo ranimbo ngusüfoambe garibindihimboyei. Rananimbo asu ro bidifirambo fandiheirani asu ai Ape sowana ngeiani aboedambo-ndearumbui. 15 God ai Sudambo daboadanambo-mareanduri asu ahei ndifo ranaheimbo ngunindimbo-mareanduri. God ai Sudambo asukai asemündünduri ana, ra nüngumandifea? Ai nindou yifihündi botefeyo nahurai-anei!

16 Bret mamani ranahandambo bidifiri kemündi Godimbo asayo ana, asu bret yipoate mungu ra ahandi yangir-anendo. Asu nimi aharani mamani ranahandani ahambo asegodo ana, asu düdudü ranamboani ahandi yangir-anendo. 17 Orif nimi hififehündi ranahandambo düdudü bidifiri ai titaboari-hendühiyu asu nimambeahindi orif nimi düdudü ranai ranifihipapimareandi. Suda-yafe ndifo seana nimambeahindi orif nimi nahurai-anei. Ranane asu haponda se aboedi emündü momoriyeih Sudayei-mayo yangiri ningombo hohoanimo ra hoe nahurai asahümündi. 18 Ranimbo-hündamboani asu Suda orif düdudü nou titaboari-mefoehindi ranaheimbo se yiboaruko-ndihindurimboyei. Nüngundahi borimandeia? Seana moani düdudü yangir-anei, nga seana nimi aharani ranahambo tüpurihindühiyeipoani. Nga nimi aharani ranane siheimbo tüpareanduri.

19 Nga seanimbo hoafindeihiya, Yin, nga sapo düdudü ranai titaboari-foarindühiyo asu yihoeifimbo rani fondühimbo fondi hiningimareamun-ane, mbisei. 20 Yin, ranana anihond-ane. Ai titaboari-mefoehindi ra Godimbo anihondümbofekoate-wamboyei ramehindi, nga asu seana ranihü rarihi animboei ra anihondümborih hehimbo-wamboyei ahei fondühi animboei. Nga asu se ranahambo afindi-afindeih siheihoarimbo borindeimboyei, nga awi yihimbondei. 21 Suda ai düdudü hond-anei, nga God ai aheimbo

moai nîmîndûhi hîningîrearû, nga tîtaboari-mafoareandi. Nga se hîbadîhündî. Se dîdîdû hondûyeipoanî, nga God ai sîheimbo amboanî nîmîndûhi ngîrî hîningîndearû, nga tîtaboari-boadeandûrîmbui. ²² Godîndî hîpoambo hohoanîmo asu ngînîndî hohoanîmo ra sîhîrî dîboadondîhu fîfîrîndîhumboane. Nîdou ahandî hoafî hîmborîyeisî, nga hîningîmarîhîndî ranaheimbo ngînîndî-ndarûmbui. Nga asu se Suda-yafe ndîfo ahandî hîpoambofe hohoanîmo ranî-sûngu ahei ana, asu ai sîheimbo hîpoambo-ndearûmbui. Nga se-amboanî ahandî hohoanîmo ranî-sûngu hokoate-ayeî ana, randîhi tîtaboari-boegimboyeyî. ²³ Suda ai anîhondûmbo-arîhîndî ana, God ai asûkai aheimbo nîmîndîhû papîndearûmbui. God ai yîfrayu ana, asûkai aheimbo koadûrû nîmîndîhû papînde hîningî-ndeandûrîmbui. ²⁴ Suda-yafe ndîfo se-amboanî nîmambeahîndî orîf dîdîdû-aneisî, nga asu aboedî orîf nîmîndî ranîfîhî papîrîhimboaneî, nga ranahandî hondûyopoanî. Suda-aneî ai hîfîfehündî orîf nîmîndî hond-ayeî. Ranîmboane asu aheimbo ana God ai dîdîdû hondû tîtaboari-mefoendî ra semündû asûkaiyu koadûrû nîmîndî hondûfîhî papareandûrî ana, ai asûkai aboedî hamîndî ranîfîhî penîboadeimboyeyî.

God ai nîdou munguambo hîpoamboareandûrî

²⁵ Wandafî mamî, dîbohîndî hoafî ranîmboanahî se fîfîrîmbîrîhînda sahehea. Se sîheihoarî randîhi hohoanîmondeihî hoafîndeihîya, ‘Roana fîfîrîhu hohoanîmo-yefeimb-aneî,’ mbîseimboyeyî saheheamboanahî. Hoafî nda yahurai-ane, Israer bîdîfîrî ana hoafî hîmborîkoate-yeimb-aneî. Ranî hohoanîmo ranana ahei ngusûfoambe nîmandûndûrî ngî-ngombo asu Suda-yafe ndîfo nûngunûmbîyeî God ai dîbonîmayundûrî ranai fondî ra sîmongorî-ndamîndîmboe. ²⁶ Ranî sûngumbo-anîmbo God ai Israer aheimbo aboedambo-ndearûmbui. Buk Baibor ai yare hoafîyowohû yahoya, ‘Aboedambore-randeimbî ai Serusaremî-nîpoedî kudû Sekopîndî ahuirî Suda ranaheimbo randeandûranî, ahei Godîmbo hohoanîmo-koate hohoanîmo hîningîndîhi-mboyeyî. ²⁷ Rananîmbo ro ahei hohoanîmo moaruwai ra gogorîndî-heheandûhî ranî-sîmboan-anîmbo ai-babîdî hoafî femîndî sîhefe ra randîheamboyahî,’

Aisaia

59:20-21

meho. ²⁸ Nga Suda ai aboedî hoafî hîmborîkoate-mayeî ranîmboane asu God ai Suda-yafe ndîfo sîheimbo fehefembohündambo hohoanîmomayu ranîyo asu Suda ai ahandî hûrûtîmb-aneî. Nga God ai Sudambo dîbonîmendûrî ranîmboane asu ai ahandî horombo hoafîmareandî Suda-yafe amoaombo ranahamumbo hohoanîmoyuhû aheimbo ngusûfo pareandûrî arandî. ²⁹ Nga asu nîdou God ai aheimbo aboedî moatûkunî masagadûrî asu dîbonîmendûrî ranaheimbo ngîrî hohoanîmo ngîgorî-sûngundeandî, nga wanî.

³⁰ Horombo se Godîndî hoafî hîmborîkoate-mayeî, nga hapoana God ai sîheimbo hîpoamboareandûrî, Suda ai Godîndî hoafî hîmborîkoate-mayeî ranîmbo-hündambo. ³¹ Asu hapoana God ai sîheimbo hîpoambo-mareandûrî ranîmboane asu Suda ai Godîndî hoafî hîmborîkoate-mayeî. Ranî-moatûkunî tûkûmefeyondûrî ra God ai aheimbo hîpoambofe-ndûrîmbo-hündamboyo. ³² God ai

nindou munguambo aheimbo hipoambofe-ndürimbo yahuhaya ranıyo asu nindou munguambo ahei himborikoate hohoanimo ranına bobohıramündürı hınıngımarearü.

God adükar-ani mbıseiamboane

³³ Godındı ngasündeandeimbi hohoanimo ra adükari hamınd-ane!

Ahandı aboedi hohoanimo asu fıfırife ra hoandari saf-ane!

Nindou dıdai ahandı hohoanımoyuhü hoafayu ra fıfırinde hoafımanda?

Asu dıdai Godındı nafi munguambo ra fıfırımandea?

Godındı hoafi hoafıyohü yahoya,

³⁴ Dıdı Adükarındı hohoanımoambe amaro ra fıfıreamboayua?

Dıdı nindou ai ahambo ratüpurimbo rasünguro rasünguro-meyundoa?

³⁵ Nindou düdi Godımbo nını-moatükunıyo masagado,

asüakai ai süngunambo ahambo hıhırife segodımbo-hündambo?’

Aisaia 40:13

meho. ³⁶ Mungu-moatükunı ra God ai ahandıhoarı nafımarand-ane asu ahandı ngınındınamboane anıngo asu ahand-ane. Munguambo sı Godımbo adükar-ani mbıseiamboane. Nga anıhond-ane.

12

Sıhefi fı ra Godımbo ndahundımboane

¹ Wandafı mamı, Godındı-mayo hipoambofe hohoanimo adükari ranımbo-hündamboane ro sıheimbo hoafehandürı nda. Sıhei fı yangırı nıngoambe ra se moanı Godımbo ndahündo ahambo sesı asıhefeyo nou. Se ahandı yangırindeian-anımbo asu God ai ranımbo hıhıfı-hıhıfındümbui. Se randıhindüh-anımbo wudıpoapondıhi Godımbo hohoanımondahündo. ² Se hıfı ndanıhündambo hohoanimo süngundıhimboyei, nga sıhei hohoanımoambe sımborı hohoanimo süngundıhindı. Rananımbo God ai hohoanımoayu ra se ndondıhi fıfındıhi mbundıhü rasüngundıhimboyei. Nını-moatükunı ai aboedayo asu nıne ai yıfırayu asu nıne ai aboedi ndorıhoeimbi hamındı hondayo ra se fıfındıhimboyei.

God ai sıhefımbo hohoanimo moanı masendı ranambo ratüpurındefımboane

³ Nga God ai wambo ahandı-mayo moanı hipoambofe hohoanimo masendı ranımbo munguambo sıheimbo ro bıdıfırı hoafi hoafında samboanahi. Se sıheihoarı sıhei fı ranahambo yangırı afındı hohoanımo-ndeimboyei, nga wanı. Nga God ai sıheimbo anıhondümbofe hohoanımo masagadürı ranı sımongorühı safı sıhei fı ranahambo ndondıhi hohoanımondei. ⁴ Sıhırı ana fı mamamı ranıfihı afındı moatükunı ngorü-poanı ngorü-poanı fı ra hıfoareamboane. Ranane asu ngorü-poanı ngorü-poanımbı fı ranai ahandı ngorü-poanı ngorü-poanımbı ratüpurı mbenggorı. ⁵ Rahurai-mayowamboane asu sıhırı nindou afınd-ane fı sı, nga asu Sisas Kraisındı fınambo ana sıhırı fı mamı rananefı. Ranımboane asu sıhırı ana nindou ngorü-ngorü ra sıhırı mamı wandafı mamı yangırı-ane fı fı mamı ranıfihı.

⁶ God ai sıhefımbo moanı hipoambo-reamunühüyu asu ai nindou mamamı sıhefımbo ranı-poanımbı ranı-poanımbı fıfırife moanı masemunı. Godındı hoafi hoafımbıhünda nındoumbı ratüpurı ra

segodoa asemündu ana, sapo anihondümbofe hohoanimo ai asemündu ranisüngu animbo hoafendomboane. ⁷ Düdi ai farihfefembo ratüpurî ra asemündu ana, ai ndonde mbifarî-hendamboane. Asu yamundi fembo ratüpurî ra asemündu ana, ndonde yamundi-mbireandamboane. ⁸ Nindou mamî ai ngusüfoambe kikimofeendürimbo ratüpurî ra asemündu ana, asu ngusüfoambe kikimo-mbifoareandüramboane. Nindou düdi ai ninî-moatükunî napoyo masihendi ra nindou bodimondambo yibobofe saimbo ratüpurî asemündu ana, ai afindi saimbo nimbonindu. Nindou düdi bogorimbofe ni ngombo ratüpurî ra asemündu ana, ai ratüpurî ra tinirifo-mbiyuwamboane. Düdi ai hipoambofe ratüpurî asemündu ana, ai moanî hihifi-hihifinambo nindou ngorumbo mbifarî-heiramboane.

Wandafî mamimbo aboedî hohoanimoyondo hohoanimo

⁹ Nindou ngorumbo anihondümbo ngusüfo pandihindi. Nîne-moatükunî moaruwai-ayo ranahambo yiboaruko-ndihindi. Nîne-moatükunî aboedayo ranahambo kikihî-safindihümündi. ¹⁰ Se munguambo simborî hohoanimurindei se sihei fikiminindimbo hohoanimoaye nou. Asu nindou amurî ranaheimbo wambo ngasündihî-ndireimbanei mbisei hohoanimondei. ¹¹ Afindi tinjambombü ratüpurimbo hohoanimondei, nga asu se yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyei. Se ratüpuraye ra Adükarimbohünda ratüpurindei. ¹² Se Adükarimbo anihondümbo-ndihorühî hibadîhorühî hihifi-hihifindei. Tinirifo siheimbo tükündifeyoanî se afurindihindühî nîmandei. Nîmbî-nîmbîsi se Adükarimbo didibafindahi ndihündî.

¹³ Sihei anihondümbo-rîhindeimbi wandafî mamî ai napo mbonimbo-ndihümündianî se aheimbo sihei-mayo ndahündürî. Asu ndifo nindou tükündahindanîwanî aheimbo amboanî worinndihindürî.

¹⁴ Nindou siheimbo moaruwaimbo-arîhindürî ranaheimbo God ai aboedî-aboedî-mbireandüramboane mbisei hehî didibafî-ndahindürî. Godimboya aheimbo didiboado-mbireandüramboane mbisei, nga ngirî se Godimboya aheimbo moaruwaimbo-ndowandürî mbisei. ¹⁵ Nindou hihifi-hihifaye ranî-babîdî hihifi-hihifîmbeyei-amboane, asu nindou aranaye ranî-babîdimbo amboanî aranîmbeyei-amboane. ¹⁶ Sihei wandafî mamî ranî-babîdî wudîwudîndahindi. Se ngirî aboedî nindou yanggirî hohoanimondei wudîndihindürî, nga se nindou moaruwai ranî-babîdî nîmboei. Asu se sihei fimbo hohoanimondeihî ro fifirîheandeimb-anahî mbiseimboyei.

¹⁷ Nindou ngorü ai siheimbo moaruwai-moaruwaimbo-ndihindüranî, asu se simborî aheimbo moaruwaimbo-ndihindürimboyei, nga yowanî. Nîne hohoanimo nindou ai aboedane asei ana, se ranî yanggir-animbo randihindi. ¹⁸ Se munguambo nindou-babîdî aboedî nîmarimbohündambo nafî kokondihündî. ¹⁹ Wandî wandafî, nindou ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindüranî asu se siheihoarî ranî-moatükunî ranahambo simborî hîhirîndihî randîhimboyei. Nga moanî randîhî hîninîngîndihindanî God ai aheimbo ngîninîndî-mbîrandürimboane. Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, 'Nindou ngorumbo hîhirîfe moaruwaimbofe ranana wandî ratüpurane.

Wand+hoar-an+imbo ro aheimbo s+imbori moaruwaimbo-
ndihearümboyahi,' fo
32:35

mehu Adükar+ ai. ²⁰ Nga asu, Bukambe yare hoafi+yowohü yahoya,
'Nindou sihambo hürütüran+in+randeimb+ ranai wembombonduan+
ahambo sesi dabado,
asu am+ndan+ngombo-nduan+, hoe dabado.

Se ahambo randoworan+ ana, ai sihambo ramarean+in+ ran+imbo asu ai
amoan+ngi+ndümbui,' Sindaun 25:21-22

meho. ²¹ Moaruwai hohoan+imo ai ngi+ri sihambo ngasündean+in+ haya
hifi+nambondean+in+. Nga se aboedi hohoan+imo ran+siüngundowandühi
ratüpur+indafan-an+imbo asu se moaruwai hohoan+imo ranahambo
hifi+nambondowamboyafi.

13

Sihiri gafman+yomondi hoareh+ndefomboane

¹ Nindou munguambo gafman+yomondi hoareh-an+imbo
n+ngomboane. Nga moai gafman ai aimbo hoan+iru tüküyafundi, nga
God+indi hoafi süngu ahandi war+hünd-anemo. Munguambo gafman
ra God ai kifoare h+n+ngimareapur-anemo. ² Ran+imbo-hündamboane
nindou ai gafman+yomondi hoafi mbah+rar+hehindi ra asu God+indi
hoafi kameih+ane mbah+rar+hehindi. Ran+imbo wamboane asu ai
ti+ngi+fo ndahümündimboyei. ³ Gafman ai nindou aboedi hohoan+imo
ratüpur+ rawar+hindi aheimbo refendür+imboyopoan+, nga nindou düdi
ai moaruwai hohoan+imoayu ranahambo refembo-hündamboanemo
an+ngomo. Gafman+imbo yi+h+imbombo se moeimboyafi? Refe ana,
se moan+ aboedi ratüpur+ ran+ yangir-an+imbo süngundowandan+
asu ai sihambo aboed-anafi mb+si+mo hoaf+ind+imboemo. ⁴ Gafman
aiana God+indi ratüpur+yomo-rundeimb-anemo se aboedi mb+n+imbafa
yahomo houmbo an+ngomo. Nga asu se moaruwai ratüpur+
randowandühi ranan+imbo se yi+h+imbondafi ranahambo. Nga
aiana moai moan+ ngin+indi moatükun+ ra semündu. Aiana God
kifoare h+n+ngimareandi wambo asu ai God+indi-mayo ngin+indi
nindou moaruwai-mbofe hohoan+imo ra semündümboani nindou ai
moaruwai hohoan+imoaye aheimbo moaruwaimbo-fendür+imbohünda.
⁵ Ran+imbo-hündambo-an+imbo asu se gafman+indi hoareh+ n+imboei.
Asu ran+moatükun+ sünguefeyo ra moaruwai-mbofe ranahambohünda
yi+h+imbombo yangir+yopoan+, nga gafman+yomondi hoareh+ n+ngi
ra aboedi hohoan+imo süngufe+ane.

⁶ Ran+imbo-hündamboane asu se gafman+imbo takis pir+hi ar+hündi.
Gafman aiana God+indi ratüpur+ ratüpur+yomondühi rananemo asu ai
ran+ ratüpur+ ran+ yangir+ hifand+iru arundi. ⁷ Gafman nindou rana-
hamumbo n+n+moatükun+yo segodür+imboaye ana, aheimbo moan+
ran+moatükun+ ra dagadür+. Gafman ai n+n+n+moatükun+ takis+imboyo
hoaf+ind+imbondan+, se ahamumbo ndehindi. Asu bogori nindou rana-
handi hoareh+indeih+ asu ahambo ah+n+nde. Asu nindou ndür+
adükarümb+ ranahambo ndür+ adükarümb+ani mb+sei hohoan+mondei.

Simbori ngusüfo pefembo hohoan+imo

⁸ Se nindou ngoründi-mayo n+n+moatükun+ ndowandifi mbunda
simbor+ saimbo-mayo ra h+ng+ndowanda gedühi n+ngomoe, nga
yowan+. Se sapo simbor+ ngusüfo pefe hohoan+imo ran+ yangir-an+imbo

Sihir+ moan+ mbumund+ hahabodefomboane

14

¹ Nindou mamɪ ai Godɪmbo anɪhondũmboriranɪ asu ahandɪ anɪhondũmbofe ra kehurɪndoanɪ ana, asu se ahambo Godɪndɪ nendɪ sɪhei mbusũmo ndahorɪmɪndei ngei. Asu ai nɪne hohoanɪmoayu ranahambo sɪmborɪ wataporɪmbo-ndũhɪmboyei. ² Nindou mamɪ ai ahandɪ anɪhondũmbofe hohoanɪmo nɔɔnɪndɪ sũnguareandɪ ana, ai muɔguambo sesɪ ra sesũhani, nɔa asu nindou nɔgorũ ai ahandɪ anɪhondũmbofe ra kehurayo ana, ai nɔɔrɪ safɪ aboedɪ dedu, nɔa wandũmo yanɔɔrɪ sesũhani. ³ Nindou ai muɔguambo sesɪ sesũrandeimbɪ ana, asu nindou moanɪ wandũmo yanɔɔrɪ sesũmbɪmayu ranahambo yowanɪ moaruwai hohoanɪmo-yondopoanɪ. Asu nindou wandũmo yanɔɔrɪ sesũrandeimbɪ ranai nindou mungu-moatũkunɪ sesũmbɪmayu ranahamboya, aiana moaruwai hohoanɪmoyu-randeimb-ani yahopoanɪ. God ai nindou ranahambo amboanɪ serũmũndũmboani mbohũnda. ⁴ Nindou se dɪdɪyafɪ, asu se nindou nɔgorũndɪ ratũpurɪyu-randeimbɪ nindoumbo yɪboboarɪwora?

Nindou sapo ahambo hifandarandi ai-animbo ahandi ratüpuru ra aboedimbayo wanimbayo mbüsü yibobondeambui. Nga asu ratüpuruyu-randeimbi ahandi ratüpuru aboedi ngomboe nimboe sapo Adükaru ai ahambo nginirümdü nungumbo wambo.

⁵ Nindou mami aiananiya mami si ranana ai adükaru hamindiyo haya amuru si aho ranahambo ngasündeamboane yahuhani. Nga asu nindou ngorü aiananiya munguambo si aho ra simogod-ane yahuhani. Nindou mamami se siheihoari ngusüfoambe hohoanimondei hoendi-hindüh-animbo hohoanimondei. ⁶ Nindou düdi ai mami si ra adükaru si-ane yahuhani ana, ai Adükarimbo yangiri hohoanimo-yundowohani. Asu nindou düdi ai munguambo sesi sesü arandi ra ai Adükarimbo hohoanimoyuhani asesu. Rani sesi ra Godimbo hihifirüri mburamboani asesu. Asu nindou düdi ai munguambo sesi wehayu ra Adükarimbo hohoanimo-yundowohani wehayu. Asu ai amboani Godimbo hihifirürühani.

⁷ Nindou mamami sihiri moai sihefi hohoanimonambo yangiri nimboefi. Asu mamami sihiri moai sihefi poanimbo hohoanimonambo yangiri yifiyefi rihundi. ⁸ Sihiri yangiri animboefi ra Adükarimbo hohoanimo-yefühanefi. Asu sihiri yifayefi ra Adükarimbo hohoanimo-yefühi yifayefi. Sihiri nimboefühindowani asu yifindefühindowani ra moani sihiri Adükarindi yangiri hamindanefi. ⁹ Ranahambo sünguyo nindou yangiri animboe-anei asu yifimayei-anei ahei Adükarimbofe ninngombo-hündamboyu Sisas amboani yifiyu mbura asu honguambeahindi yangiri botimefiyu.

¹⁰ Asu se, nimboe shafi wandafindandi hohoanimo ranimbo yiboboariwora? Asu se, nimboe shafi wandafindambo yiboarukorowora? Sihiri ranahambo fifirindihumboane, nga munguambo sihiri Godindi himboahü nimboemboyefi ai sihefimbo yibobofemunimbohünda. ¹¹ Bukambe hoafi ra yahoya,

Adükaru ai yahuya, 'Ro yangiri nimboambo dabareheandi nindou munguambo ranai wambo yirüyimbu pusindühi-ndihümboyei asu nindou munguambo ahei yafambenambo weindahi hoafindahündürühi God Adükar-ani mbiseimboyei,' *Aisaia 45:23* mehu. ¹² Ranimbo-hündambo-animbo asu munguambo sihiri sünguna Godindi himboahü sihiri n'ne ratüpuru ratüpurimayefi ranahambo hoafinda-hündimboyefi.

¹³ Ranimbo-hündambo-animbo asu wandafi-babidi simbori yiboboferüpoani, nga rühsafi hinngifemboane. Nga sihiri ngorü hohoanimo süngundihumboane. Sapo sihiri mami moatükuni refeyoani ana, wandafi ai bübüründühi moaruwai hohoanimo süngundifimbui rani hohoanimo ana hinngifemboane. ¹⁴ Ro Adükaru dibo-anahi, nga ranimboanahi rani-moatükuni ra ro fifirihamboanahi. Moai n'ni sesi ai ahandihoari moaruwaiyo. Nindou ai rani-moatükuni ra moaruwai-ane ehu ana, moani ai ahambo moaruwai-ane. ¹⁵ Ra ai yahurai-ane. Se n'ni-moatükuniyo sowasifani ranimbo-hünda shafi wandafi ai hoeirean-nühi afindi hohoanimoayu ana, asu se ahambo moai hohoanimoyafi. Sisas nindou ranahambohünda yifimayuane, nga asu shafi sesi hohoanimo ranambo se nindou ra moaruwaimbo-ndi worimboyafi. ¹⁶ Se mami moatükuni ranahambo aboed-ane asafi ana, se hibadambo. Shafi hohoanimonambo yangiripo, nga moaruwai-ane mbiseimboyei.

17 Sesi, sesi asu hoe si^mindi hohoanimo ranana God ngⁿindi hifandarandi ranahandi ni^mindi yopoani, nga wani. Nga God ngⁿindi hifandarandi rani ni^mindi hohoanimo-ane nda. Mbumundi hohoanimo, ngusüfo afurifimbi hohoanimo, asu Yifiafi Aboedindi hihifi-hihifi hohoanimo ra. 18 Nindou ai Sisas Kraisindi ratüpurimbo yangiri rani hohoanimo süngu anüngu ana, God ai ahambo hihifi-hihifi indundowanⁱ asu nindou amuri ai-amboaniya ai nindou aboedani mbisahündomboyei.

19 Ranimbo-hündambo-animbo asu munguambo ai sihefimbo mamambefemuni hohoanimo asu wandafi mamiyei hohoanimo nginemindünduri rani yangiri sünguni-ndihumboane. 20 Se sesi ranahambo yangiri hohoanimondeihⁱ asu God ai nⁱne-moatükuni ramareandi ranahambo moaruwaimbo-ndihimboyei. Mungu sesi moatükuni ranana aboed-ane. Nga asu se nⁱne sesi sowasifanⁱ nindou ngorü ai ranahambo ahandi fimbo moaruwai-ane yahu mbura asesu ana, ai moaruwai hohoanimoyuhani asu rananimbo se-amboani moaruwai hohoanimo-yafühanafi. 21 Asu se nⁱnihondi sowasifi, bia si^mindifi, asu amuri moatükuni aho ra rarowandani ranimbo sihafi wandafi ranai hohoanimo moaruwai hohoanimonduani ana, asu se rani-moatükuni ra hⁱnⁱngindowandi. Ranane aboedayo. 22 Se nⁱne hohoanimo anihondümbowandⁱ rananimbo God-dibo se yangiri hohoanimondafi kikihindowandi. Nindou ai moani ahandi hoari mamⁱ moatükunimbo aboed-ane yahu hohoanimoayu ana, ra aboed-ane. Asu rani hohoanimo ranai ahandi fi ranahambo papi-hoafikoate-ndoani ana, asu ai hihifi-hihifimbiyu-wamboane! 23 Nga asu nindou ranai yimbu hohoanimo süngu sesi ra asesu ana, ai ra ahambo moaruwai-ane sapo ai nⁱne sesi ranahambo moaruwai-ane yahuhaya asesu ranimbo-hünda. Nindou ai hohoanimo mamⁱ ranahambo aboed-ane yaho anihondü-mbofekoateyu randühi yare arandi ana, asu ai moaruwai hohoanimo-yumboani.

15

Kraisindi hohoanimo yangiri sihirⁱ süngundihumboane

1 Nindou sihirⁱ didiyefi anihondümbofe hohoanimo ngⁿindi sahumündeifeimbi sihirⁱ nindou düdi ai anihondümbofe kehuri arandi ranahambo farihelimboane ngⁿindi nⁱngombohünda. Nga sihefi fimbo yangiri hohoanimopoani. 2 Sihirⁱ mamami nindou sihefi wandafi ranaheimbo aboedi nⁱngombohünda didiboado-ndihundüranⁱ ai hihifi-hihifindeimboyei. Rananimbo asu ai ngⁿindi nimboeimbo anihondümbowandⁱ himboyei. 3 Nga Sisas Krais ana ai moai ahandi fimbo yangiri hohoanimoyu. Nga asu ai ramefiyu ra, Bukambe hoafimayo nou, 'Ape, nindou sihambo moaruwaimbo-marⁱhininⁱ hoafi ra sinⁱ wambo gabudi-mafoareandiri,' mehu. 4 Munguambo hoafi horombo Bukambe sürü papiⁱmarandi ra sihefimbo yamundife-munimbohündamboyo sürü papiⁱmarandi. Rani hoafi ra sihefimbo ngusüfoambe ngⁿiramindimuni asu afurihemuna anihondümbondihu himbondefühi nimboemboyefi. Ranimboane asu sihirⁱ anihondümbowandⁱ hundühi nimboemboyefi. 5 God ai ngusüfoambe nginemindimbo asu afurife nⁱngombo hohoanimo ra sai arandi ai siheimbo mbifarⁱhendür-amboane rananimbo asu se

Sisas Kriasimbo süngurihi arihündi, sihei mbusümo mamî hohoanimo yangiri süngundihimboyei. ⁶ Rananimbo asu se hohoanimo, yafambe mamambendihi mbundihü, sihefi Adükari Sisas Kraisindi God asu afindi ranahandambo adükar-ani mbisefimboane.

Krais ai Suda asu Suda-yafe ndifo ranaheimbo mafarheirü

⁷ Nindou ai Godimbo aboed-ani hoafimbohündambo se siheihoari ndahümündihündürî sapo Krais ai siheimbo masemindündürî nou.

⁸ Nga ro siheimbo hoafehandürî, Sisas ai Suda-yafe ratüpurîyu-randeimbî nindoumbofi manüngu. Rananimbo asu God ai ahei amao mamimbo horombo hoafire masihendi ra anihondumbo ramareandi ra nafuimbohünda Sisas tüküme fiyu. ⁹ Rananimbo asu Suda-yafe ndifo ai-amboani Godindi hipoambofe hohoanimo raninambo ahambo adükar-ani mbiseiya yahuhayamboyu ramefiyu. Sapo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Rananimbo Suda-yafe ndifo ranahei himboahü ndürî adükarümb-ani mbisa hoafindamboyahî.

Asu sihafî ndürî herüna kakisaondi-haninimboyahî,’ 2 Samuei
22:50

meho süngu. ¹⁰ Asükaiyo Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo se-amboani Godindi nendi rani-babidi hihifi-hihifindei,’ Io
32:43

meho. ¹¹ Asükai hoafiyowohü yahoya,

‘Suda-yafe ndifo mungu se Adükarimbo ndürî adükarümb-ani mbisei.

Asu munguambo nimorehi nindowenihi se ahandi ndürî herüna kakisaondihorî,’ Buk Song 117:1

meho. ¹² Asükai Aisaia ai hoafiyuhü yahuya,

‘Sesindi ahurî ai tükündüfimbui.

Nindou ranai-animbo Suda-yafe ndifo ranahei bogorimbondifi nüngumbui.

Rananimbo nindou ranai ahambo anihondumbo-ndihorühi hîbadihorühi nimboeimboyei,’ Aisaia 11:10

mehu. ¹³ God ai anihondumbofe himboyondombo hohoanimo ra nimindühani. Se ahambo anihondumbo-rihorî arihündi ranimbo-animbo asu ai siheimbo ahandi-mayo hihifi-hihifi asu ngusüfo afurife kife hohoanimo ra afindi safi mbisagadür-amboane. Rananimbo Yifiafi Aboedindi nginindinambo sihei Godimbo anihondumbo-fihî himboyondombo hohoanimo ranai adükari hamindi ngomboe.

Por ai Suda-yafe ndifo-yafe ratüpurîyu-randeimb-ani

¹⁴ Wandafi mamî, ro ngusüfoambe anihondumbo-riheamboanahi se aboedi hohoanimo hohoanimo yei arihündi ranimbo. Se munguambo mamamî fifirife ra aboedi fifirihimbo wambo asu se siheihoari simbori yamundi-firindei. ¹⁵⁻¹⁶ Ro sihei hohoanimo asükainda

botindihearü saheheamboanahi asu yihimbokoate bidifiri hoafi siheimbo sürü papimarhandi. Nimboe sapo God ai wambo ranipoanimbo nginindi masendi ranina Sisas Kraisindi ratüpurî Suda-yafe ndifo aheimbo farifehe-ndürimbohünda. Roana Godimbo sesi sihai-randeimbî nahurai ahandi-mayo aboedi hoafi ra Suda asu ahei ndifo ranaheimbo hoafiyahandürî arihandî. Ro ranaheimbo God sowana ndahamindi-handürî ngahanî asu Yifiafi Aboedi ranai randeira asu ai Godindi yangiri tükümbeyahinda samboanahi. Rananimbo asu

ro Godindi warihündi-hearümboyahi sapo ahambohünda ninihondi hifokoaru sihoemonda hihifefiyu nou.

¹⁷ Rani ratupuri ra Sisas Kraisi-dibo ratupurayahi ana, asu ro Godindi ratupurayahi raniambohünda hihifi-hihifindamboyahi. ¹⁸⁻¹⁹ Ro ngiri amuri moatükun ranahambo hoafindahi, nga nini ratupuriyo Kraisi ai wambo ramareandi rani-sünguyu Suda-yafe ndifo Godindi hoafi süngumarihindi rani yanggiri-mboanahi hoafinda sahehea. Ai wandi hoafi, ratupuri ranahandamboyu farihendiri haya ratupurimayahi. Raniyu asu Yifiafi Aboedindi nginindinambo ai wambo mafarihendira hepünüfeimbi moatükun asu Godindi nginindi nafuimbo moatükun ra ramariheandi. Raniamboyah ro Serusarem ngoafihü peya hehea Kraisiindi aboedi hoafi munguambo ra wataporimbo-rihi hambo asu Iririkum hifihi tükumeheandi. ²⁰ Rani ratupuri ra nindou bidifiri ai Sisasiindi nduri himborikoate-yeimbi ranaheimboanahi ro ho aboedi hoafi bokarihfeimbo hohoanimoayah. Roana wori moani ngoru nindoundi kambohoan+wami worimbombo-yahipoani hohoanimoayah, nga wani. ²¹ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya,

'Nindou didiyei ai Kraisi ahambo hoafiyonduri-koate-memonduri ainimbo hoeindihorimboyei.

Nindou didiyei ai ahandi hoafi himborikoate-yeimbi ai animbo ahambo fifirindihorimboyei,' Aisaia 52:15
meho raniamboanahi refembo hohoanimoayah.

Por ai Spen hifina hombo hohoanimomayu

²² Raniambo-hündamboanahi asu ro siheimbo sowana afindimbo tükufembo kikiariheheandi. ²³ Nga asu ndani hifini ro ratupurimbo ratupuri moai ningo. Afindi himbani maho ra ro siheimbo sifo hoeifendurimbo sahehea hohoanimomayah. ²⁴ Nga hapondani ana awi refembo himboayo. Ro Spen hifina gagühühi asu nafina siheimbo sini hoeifenduri hefe homboanahi hohoanimoayah. Rananimbo awi ro didi asu ranihi se-babidi akidou nimandi hihifi-hihifinda sahehea. Siheimbo hoeindihe hinngindihearü heheambo-animbo, asu se wambo Speninambo hombo ranafi fandihehindira ngamboane.

²⁵ Nga awi haponda hamindi ana Serusareminambo Godindi nindou ra farifehe-ndurimbo hahühanahi. ²⁶ Godindi nendi bidifiri Serusaremi-yafe mbüsumo amarei ranai napokoate-mayeiamboyei Masedonia asu Akaiahündi Godindi hoafi süngurihindeimbi ai kaki gugurife mburümbu farifehe-ndurimbohündambo hoafi firihümüdi masihendi. ²⁷ Ai ahei hohoanimonambo yanggiri moani kaki ra gugurühi masihendi. Suda ai ahei ndifo nindou ranaheimbo Godindi aboedi hohoanimo raninamboyo farihendurihi didiboado-marhinduri. Raniamboane asu Suda-yafe ndifo ranamboani Sudambo ahei fi ningo hohoanimo raniambo simbori mbi-farihendi-nduramboane. ²⁸ Rani-moatükun ra ro mungundihe mbundühambo-anambo samboanahi. Ro kaki Suda Serusaremi-hündi ranahei warambe hinngindihe heheambo-animbo, asu ro Spenina ngahühi nafina rühi didi siheimbo hoeindi-hearümboyahi. ²⁹ Siheimbo sowana asinhi ana, ro fifirihamboanahi Kraisiindi-mayo didiboadofo hohoanimo rani simongorühi didimboyahi.

³⁰ Wandafi mami, Adükari Sisasiindi süngu asu Yifiafi ai ngusüfo pefe sai-randeimb-ane rani-süngu ro sihei ngusüfoambe

botir¹heandühi siheimbo hoafehandüri² nda: Se wambo fand³ihehind⁴ri hehimbo Godimbo didibafifembo ra tñirifo⁵ndefomboane ai wambo far⁶hefe-nd⁷rimbohünda. ³¹ Nindou Sudiahündi Godindi hoafi süngufekoate amarei ra wambo-y⁸nd⁹rimbo maseimbo se wambohönda Godimbo didibafi¹⁰-ndahindani animbo asu ai wambo ahei warambeah¹¹ndi aboedambo-mb¹²reand¹³ramboane. Asu se didibafi¹⁴-ndahindan-animbo ai wambo fand¹⁵ihend¹⁶ra Godindi nendi Serusarem ngoafihü amarei ranai wandi¹⁷-mayo fehefe ratüpur¹⁸ ra ndor¹⁹hi mb²⁰sahümündi-amboane. ³² Ranimboane asu God ai yare hohoanimoayu ana, ro siheimbo sowana h²¹hifi²²-h²³hifümb²⁴ dügühühimbo se-bab²⁵idimbo fi hand²⁶ihe n²⁷mandimboyahi.

³³ Sapo God, afurifimbi hohoanimo n²⁸imindhay²⁹u ranai munguambo se bab³⁰idi mb³¹nünguwamboane. Nga an³²hond-ane.

16

Nimorehi nindowenih¹ afindi² aheimbo Por ai h³hifimarandüri⁴

¹ Se sihefi⁵ rehi Fibimbo fih⁶ndühümündi samboanahi⁷ hoafayahi⁸. Sapo ai Senkria ngoafihündi an⁹hondumbo-r¹⁰ihindeimb¹¹ far¹²ihendüri¹³-randeimb¹⁴-mayo ranahambo. ² Se Adükarindi süngu Fibimbo fih¹⁵ndühümündi se-bab¹⁶idimbo sihei mbusümo mb¹⁷n¹⁸nggo-wamboane. Rani¹⁹ hohoanimo ranane aboedayo, nga Godindi²⁰ nindou si²¹h²²ri rani²³ hohoanimo rananimbo süngund²⁴humboane. Asu n²⁵n²⁶imboy²⁷o ai mbonimbo-ndam²⁸indowani²⁹ ra se ahambo fand³⁰ihehind³¹i. Nimboe ai nindou af³²indi ranaheimbo far³³ihendüri³⁴ marandi³⁵ asu wambo amboan³⁶ mafar³⁷ihend³⁸ri. ³ Sisas Kraisindi³⁹ ratüpur⁴⁰ ro mam⁴¹ ratüpur⁴²iyefi⁴³-rihundeimb⁴⁴ Prisira, asu Akwirambo wandi⁴⁵-mayo h⁴⁶hifi⁴⁷ hoafi⁴⁸ nda hoafindahüp⁴⁹ri. ⁴ Nindou yimbu ai y⁵⁰ifimbo moai y⁵¹himboyafe wambo far⁵²hefe-nd⁵³rimbohünda. Ranane asu ro yang⁵⁴griyahipoani⁵⁵ ahafembo h⁵⁶hifar⁵⁷ihip⁵⁸ri, nga wani⁵⁹. Suda-yafe nd⁶⁰ifo Godindi⁶¹ hoafi⁶² süngur⁶³ihindeimb⁶⁴ mungu ranamboan⁶⁵ ahafembo h⁶⁶hif⁶⁷ri-hüp⁶⁸riühanei. ⁵ Asu wandi⁶⁹ h⁷⁰hifi⁷¹ hoafi⁷² nda nindou ahafe worambe fand⁷³ihi ar⁷⁴ihündi aheimbo hoafindahündüri⁷⁵. Wand⁷⁶i wandafi⁷⁷ hondü Epainetusimbo amboan⁷⁸ wandi⁷⁹-mayo h⁸⁰hifi⁸¹ hoafi⁸² nda hoafindahüdo. Nindou ra ai boateiyu Esia h⁸³hifihündi⁸⁴ Godindi⁸⁵ hoafi⁸⁶ masemündu. ⁶ Maria nimorehi⁸⁷ sapo siheimbohünda ratüpur⁸⁸ tñirifomayo ho ranahambo amboan⁸⁹ se wandi⁹⁰ h⁹¹hifi⁹² hoafi⁹³ nda hoafindahüdo. ⁷ Wand⁹⁴i h⁹⁵hifi⁹⁶ hoafi⁹⁷ nda nindou yimbu Andronikus asu Suniasimbo hoafindahüp⁹⁸ri. Nindou yimbu aiana wandi⁹⁹ sirambeah¹⁰⁰ndi-anafani¹⁰¹, nga aiyafani¹⁰² ro mam¹⁰³ mungu karabusambe man¹⁰⁴imboefi¹⁰⁵. Nindou aiana Godindi¹⁰⁶ hoafi¹⁰⁷ sowandümo homo-rundeimb¹⁰⁸ ahamundi¹⁰⁹ mbusümo ndürimb-anafani¹¹⁰. Ai boateiyafani¹¹¹ wambo ngasünd¹¹²rineand¹¹³ri hena asu ai Kraisimbo süngun¹¹⁴marin¹¹⁵ri. ⁸ Ambriatus ai wand¹¹⁶i wandafi¹¹⁷ hondani Adükarindi¹¹⁸ hohoanimo rani¹¹⁹-süngu ahambo wandi¹²⁰-mayo h¹²¹hifi¹²² hoafi¹²³ nda hoafindahüdo. ⁹ Urbanus ana Kraisindi¹²⁴ ratüpur¹²⁵ ra mam¹²⁶ si¹²⁷h¹²⁸ri-bab¹²⁹idimbo ratüpur¹³⁰iyu-randeimb-ani. Asu wandi¹³¹-mayo h¹³²hifi¹³³ hoafi¹³⁴ nda ahambo hoafindahüdo. Asu Stakisimbo wandi¹³⁵-mayo h¹³⁶hifi¹³⁷ hoafi¹³⁸ nda hoafindahüdo n¹³⁹imboe ai wand¹⁴⁰i wandafi¹⁴¹ hondani. ¹⁰ Aperes ahandi¹⁴² Kraisimbo süngufe hohoanimo ra rar¹⁴³hi hoeir¹⁴⁴hinda mayowa ngin¹⁴⁵nd-ane masei, nga ahambo wandi¹⁴⁶ h¹⁴⁷hifi¹⁴⁸ hoafi¹⁴⁹ nda hoafindahüdo. Asu Aristoburusindi¹⁵⁰ worambe nindou-animboei aheimbo wandi¹⁵¹ h¹⁵²hifi¹⁵³ hoafi¹⁵⁴ nda hoafindahündüri¹⁵⁵. ¹¹ Herodion, wandi¹⁵⁶ sirambeah¹⁵⁷ndi¹⁵⁸ nindou, ahambo wandi¹⁵⁹ h¹⁶⁰hifi¹⁶¹ hoafi¹⁶² nda

hoafindahundo. Asu Narsisusindi worambe nindou Adükari-babidi amarei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹² Adükariindi ratüpuru tiñirifoyafe-rinandeimbi Trifina asu Trifosa ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpüri. Persis wandi wandafi hond-ane asu ai-amboani Adükariindi ratüpuru tiñamboyo-randeimb-ane ahambo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahundo. ¹³ Rufus ana nindou aboedi hamind-ani Adükariimbo süngufimbo. Asu ahandi hondi ai wambo amboani ahandi nimori hondümboreandiri haya didiboado-mareandiri. Nga ahafembo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahüpüri. ¹⁴ Asinkritus, Fregon, Hermes, Patrobas, asu Hermas-anemo asu wandafi mamai ai-babidi animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁵ Firorogus Suria-anafe, Nereus, asu ahandi reh-ane, Orimbasi asu Godindi nendi ai-babidi animboei ranaheimbo wandi-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündüri. ¹⁶ Godindi nendi-yafe hohoanimo wandafi mamai ranaheimbo simbori wakikihindürimboane. Mungu ai siheimbo hihifarihündüri.

Kraisindi nendimbo yikürübiru-rundeimbi

¹⁷ Wandafi mamai, siheimbo ro hoafehandüri nindou yikürübiru asu sihei anihondümböfe hohoanimo moaruwai-mboru arundi ranahamumbo se hibadihumbo. Asu anihondumbo hoafi se masahümündi ranahambo gogonimbofoaru-rundeimb-anemo se ahamumbo sowahi ngeimboyei, nga bündahindi. ¹⁸ Yahurai nindou ana sihefi Adükari Sisasi Kraisi ranahandi ratüpuru ra rarundühi-yomopoani, nga moani ahamundi fimbo hihifi-hihifi hohoanimo rani yangir-ane ratüpuruyomo arundi. Ahamundi aboedi asu aparümbi hoafi ranambo asu nindou ai fifirifekoate-mayei ranaheimbo tikai hoafimemo. ¹⁹ Se Godindi hoafi sünguarihündi ranimbo hoafi ra mahowa nindou ai himboriyei parihimboane. Ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifayahi. Nga roana siheimbo se aboedi hohoanimo ra fifirindihindi samboanahi, nga moaruwai hohoanimo se fifirindihimboyei, nga yowani, saheheamboanahi hoafayahi. ²⁰ God ana ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo ra nimindühani asu ngiri amitata Satanimbo yirüna pühindu sihei yiri hoarehi hifinambondiri. Sihefi Adükariindi-mayo hipoambofe hohoanimo ra se-babidi mbimari-ndüramboane.

Nindou bidifiri ai Romohündambo hihifi hoafi koamarihendi

²¹ Ro mamai ratüpuruye-rihoandeimbi Timoti ai siheimbo hihifarandüri. Asu Rusius, Seson, Sosipater mamai amboani wandi sirambeahind-anemo ai siheimbo hihifi hoafi hafemondüri. ²² Ro Tertius-anahi. Ro Porindi yafambehündi hoafi nda sahamindi heheamboanahi sürü papimarihandi. Adükariindi ndürinambo ro siheimbo hihifi hoafi nda hoafayahündüri. ²³⁻²⁴ Gaius ai siheimbo hihifi hoafi hoafeyundüri. Ro ahandi worambe-ane animboahi. Asu nindou bidifiri Godindi hoafi süngurihindeimbi ahandi worambe amboani mare rarihi arihündi. Erastus ai gafmani-yomondi kakihifandi-randeimb-ani ndani ngoafihü asu sihefi wandafi Kwartus-ani ai siheimbo hihifi hoafi nda hoafefani.

Sihi Godimbo aboed-ani mbisefimboane

²⁵ Asu ro Sisas Kraisiṁbo aboedi hoafi hoafiya arihandi raninambo siheimbo God ai ngininda-mündürimbui. Diḃo hoafi nda horombo ana diḃo mengoroyo, nga asu hapondaniyo God ai ra semündü weindahimareandi. ²⁶ God koadürümbo-koadürümbo nüngumbü ai hoafimayuwa asu ahandi hoafiyomo-rundeimbi hoafi sürü papiru masihoemo raninambo diḃo hoafi ra weindahi tükümeḃeyo asu nindou ai ranahambo fiḃiriṁmarihindi. Muṁguambo sirihündi ai hoafi ra anihondümbo-rihindühi süngumbiriḃindi yahuhayamboyu God ai ramareandi. ²⁷ God mamı ai fiḃireandeimbi hond-ani asu Sisasindi süngu muṁguambo si ahambo aboed-ani mbiseḃimboane. Nga anihondane.

1 Korin Pas mamî Por ai Korinîhündambo sürü papîmarandî

¹ Ro Por-anahî God aiyu wambo Sisas Kraisindî hoafî semîndî horam-bohûnda kafaore hîningî-mareandîrî. ² Wandî wandafî Sostenes-dîbo nîmaremboanehî Kraisindî nendî Korin ngoaftîhû amarei sîheimbo pas nda sürü paparîhandî. God ai sîheimbo Krais-dîbo nîngombohûnda wandî yangîr-aneî yahu hîningî-mareandîrî. Ranîyu asu ai nindou munguambo sîhefî Adûkarî Sisas Kraisimbo dîdîbafîyeî arîhündî ranaheimbo ai-babîdîmbo nîngombohûnda kafaore hîningî-mareandîrî. Adûkarî ranai ana aheî asu sîhefî munguamboani. ³ Ape God asu sîhefî Adûkarî Sisas Krais ai sîheimbo moanî hîpoambo-ndîneandîrîhî asu ngusûfoambe afurîfembû hohoanîmo mbîsabîna-ndûramboane.

Por ai Godîmbo hîhîfarîrî

⁴ Sisas Kraisndî sünguyu sîheimbo God ai moanî hîpoambo-mareandîrî ranîmbo-hündambo-anîmbo asu ahambo sîheimbohûnda munguambo sî hîhîfîrîhûnî arîhandî. ⁵⁻⁶ Kraisindî hoafî ro sîheimbo hoafîmehundûrî ranana sîhei ngusûfoambe ngînîndî nîmarîndûrîmboane. Se Krais-babîdî anîboadeî ranî-süngu God ai ahandî hoafî hoafîyorambo asu ahambo fîfîrîfembo moatûkunî ra sîheimbo masagadûrî. ⁷ Ranîmboaneî asu se sîhefî Adûkarî Sisas Krais ai weindahî tûkûfemboayu ranahambo hîmboyeihî asu se-ana moai Yîfiáfî Aboedîndî-mayo moatûkunî ra mbonîmbo-rîhûmündî, nga wanî. ⁸ Asu ai sîheimbo ngînîndî kîkîhî-ndamündündûrî nûngu ngumbo bîdîfîranî si asu ai kosîmbo tûkûfiyuambe ngîrî se hûtiyeî mbûsu. ⁹ Asu ai nînî-moatûkunî hoafayu ai randeambui. Ahandî nîmorî Sisas Krais sîhefî Adûkarî-babîdî wudîmbeyeia yahuhayamboyu ai sîheimbo mborai mehundûrî.

Kraisindî nendî ai yikûrûbümehindî

¹⁰ Wandafî mamî, sîhefî Adûkarî Sisas Kraisindî süngu sîheimbo hûti hoafayahandûrî. Munguambo se mamî hohoanîmo ranî yangîr-anîmbo hohoanîmondeî. Nga asu se yikûrûbündeî wakîndîhimboyeî. Se moanî mamî hohoanîmo süngu-anîmbo moanî mamîmbondahi nîmboeî. ¹¹ Wandafî mamî, nindou bîdîfîrî Kroendî worambeahîndî ai hoafîmehundûrî sîhei mbusûmo sîmborî hoafî hohoanîmo engoro ranahambo. ¹² Awi ro ndarîhe hoafayahî: Nindou mamamî se ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo hoafîyo hoafîmayeî. Ngorû ai hoafîyohû yahoya, “Roana Porîndî süngueheandî,” ngorû ai, “Roana Aporosîndî süngueheandî,” ngorû ai, “Roana Pitandî süngueheandî,” asu ngorû ai, “Roana Kraisindî süngueheandî,” ranî hoafî hoafîmayeî. ¹³ Asu Sisas Krais ai yikûrûbü-reandeimbîyu? Asu Por ai sîheimbohündambo nîmî keimbî karîhendeimbîfîhî yîfîyuwai? Porîndî süngurîhorî-rîhûndeimbîmboyahi hundûrîyeî-ai? ¹⁴ Ro moai sîheimbo ana dabo hundûrîhandûrî, nga Krispus asu Gaius ahafanîmbo yangîrîhapîrî hundûrî-marîhapîrî. Ranîmbo-hündamboanahî ro Godîmbo hîhîfarîhûnî. ¹⁵ Ranîmbo-hündambo-anîmbo nindou mamî

ai ngiri wandi nduri nambo hmoni hundurimayi mbüsü haya hoafindu, nga wani. ¹⁶ Awi yini, ro Stefanosiyu asu ahandi fikiminindi aheimbo amboani hunduri-marhanduri, nga nindou amurambo hunduri-yondurimbo ana, moai hohoanimoyahi. ¹⁷ Sisas Krais ai wambo moai nindou hunduri-yondurimbo koarihendiri, nga aboedi hoafi ra bokarih fembo-hündamboyo koamarihendiri. Nga roana, fifirundeimbi nindou tikai hoafiyomo arundi nahurai rani hoafi moai hoafiya rihandi. Ranimbe-mbonana asu Sisas Krais nimi keimbi karihendeimbi-fih yifimayu ranai nginindimbeyu-poani.

Krais ana Godindi nginind-ani

¹⁸ Sisas Krais nimi keimbi karihendeimbi-fih yifimayu hoafi ranana nindou moaruwaimbo-femboayi ranaheimbo hihindi hohoanimo-anenduri, nga asu nindou God ai aboedambo-reamuneimbi sihefimbo ana rani hoafi ra Godindi nginind-anemuni. ¹⁹ Bukambe yare hoafiyowohu yahoya, "Hifinindi ndorih hohoanimoyeimbi-yei ndofe hohoanimo ranana moaruwaimbo-ndiheanduhi asu nindou hifinindi aboedi hohoanimo-yomondeimbi-yafe hohoanimo ra gigitranambo-ndiheamboyahi," meho. ²⁰ Refe-anas asu nahi ndoru hohoanimoyomo-rundeimbi maningomoa? Asu ahinumbi fifirundeimbi nindou amboani nahiyomo aningomoa? Asu nahiyomo hifi ndanihündambo simbori hoafi nafiru-rundeimbi aningomoa? Nindou hifi ndanihu animboei ranahei ndofe hohoanimo ranahambo God ai hihindi hohoanimo-ane yahu nafuimayu!

²¹ Godindi ndofe hohoanimo sunguyo hifi ndanihündambo nindou ndorih fifirihindeimbi ai ahei hohoanimonambo yangiri ngiri Godimbo fifirindihori. Hoafi ro hoafiyefi arihundi ra nindou ranahambo hihindi hohoanimo-ane asei, nga God ai yifiriyu haya nindou Kraisimbo anihondumbo-arihori ranaheimbo aboedambo-ndiheanduri-mboyahi, mehu. ²² Hoafi ranahambo anihond-ane yahombohünda Suda ai hepünifeimbi moatükuni ranimboanemo hoeindihu ehomo, nga asu Grik ai fifirife hohoanimo ranimboanemo yifirayomo. ²³ Nga sihefimbo ana Sisas Krais nimi keimbi karihendeimbi-fih yifimayu ranahamboane ro bokarihuhu arihundi. Rani hoafi ranane Suda-yomondi hohoanimo ranahambo mamikarapuri arandi. Asu Grik ana ndani hoafi ndanahamboya rani-moatükuni ana hihindi hohoanimo-ane yahomo houmbo hohoanimo-yomondühanemo. ²⁴ Nga asu shir-anefti, Sudahünd-anei asu Grikihünd-anei munguambo sihefimbo God ai mborai mehumuni ra himboriyeifembü sihefimbo ana Krais ai Godindi nginindi moatükuniyu haya, asu ahandi ndofe hohoanimo-ani. ²⁵ God ai hihindi hohoanimombayu-mbonana, ahandi hohoanimo ra nindou-yei ndofe hohoanimo ngasünde. Asu God ai kehurimbeyu-mbonana, ahandi kehuri ra nindou-yei nginindi ngasünde.

²⁶ Wandafi mami, se ndandih hohoanimondei sapo horombo siheimbo God ai hoafimayundura ahandi nindou tükümehindi ranimbo. Sihei mbusumo nindou afindi ai hifinindi hohoanimo fifirihindeimbi-yeipoani. Nindou afindi ai nginindi-yeipoani. Nindou afindi ai adukari ndurimbi-yeipoani. ²⁷ Nga asu hifi ndanihündambo nindou ai hohoanimoyeih hihindi hohoanimoyeimb-anei masei ranaheimbo God ai moani hohoanimoyu haya masemündünduri

ndorihî hohoanîmoyei-rîhûndeimbi nindou aheimbo amoañngambo-fendürîmbo-hûnda. Asu hîfi ndanîhündambo nindou ai ra ngîñîndîkoate-yeimb-ane masei ranaheimbo God ai hohoanîmoyu haya masemündündürî nindou ngîñîndî hîfandi-rîhûndeimbi aheimbo amoañngambo-fendürîmbohûnda. ²⁸ Ranîyu asu ai hîfi ndanîhû ndürîkoate-yoweimbi moatükunî ranîyo, asu nindou ai ranî-moatükunî ana moanane seihü yiboaruko-marîhindî ra God ai masemündu nindou ai aboedî hamînd-ane masei ranahambo hîfînambo-fembohûnda. ²⁹ Ranî-mayowamboane nindou mamî ai ngîrî Godîndî hîmboahü ahandîhoarîmbo borîndu. ³⁰ Nga God ai sîheimbo Sisas Kraisi-babîdî hîñîngîmarear-anei. God ai ahambo sîhefî fîfîrîfe hohoanîmo, Godîndî hîmboahü mbumundî nîngo hohoanîmo, sîrühoeimbi hohoanîmo süngufembo hohoanîmo, asu aboedambo-femunîmbo hohoanîmo ranahambo nîmîndîmborirî hîñîngîmarirî. ³¹ Ranîmboane Godîndî hoafi ai hoafîyohü yahoya, “Nindou ai borîmboayu ana, ai Adükarîmbo yangîr-anîmbo borîmbiyu-wamboane,” meho.

2

Por ai Sisasi yîfîmayu ranahambo hoafîmayu

¹ Wandafî mamî, sapo sîheimbo sowana sühühühi Godîndî-mayo dîbohîndî hoafi hoafîyahühi ro moai ndorîhoeimbi hamîndî hoafi nahurai hoafîyahî asu moai hohoanîmo ndorîheandeimb-anahî sahehea hoafîyahî. ² Ro se-babîdî nîmboambo ana rarîhe hohoanîmoyahühiya, ngîrî ngorü-moatükunîmbo yamundîheandî, nga Sisasi-mbo asu ai nîmî keimbi karîhendeimbîfîhî yîfîmayu ranahambo yangîr-anîmbo yamundîheamboyahî, masahî. ³ Ro sîheimbo-so nîmboahambe hamîndî kemîndîkoate-yahühi hîhamîndarî kapeihîyahî manîmboahî. ⁴ Ro yamundîheandühi asu bokarî-marîheheandî ra fîfirundeimbi nindou-yomondî-mayo fîfirîfe hoafînambo-yopoanî hoafîmayahî. Nga ro hoafîyahane Godîndî Yîfiandî ngîñîndînambo ratûpurîmayahî ranai wandî hoafi anîhond-ane yaho nafuimeyondürî. ⁵ Sîhei anîhondümbofe ra se nindou-yei fîfirîfe hohoanîmonambo tükûfembo moeisahî, nga Godîndî ngîñîndînambo-anîmbo tükûmbîfeyo-wamboane.

Godîndî ndofe hohoanîmo

⁶ Nga nindou ngîñîndîmbo-yahindeimbi aheimboane ro ndofe hohoanîmo hoafi ra hoafîyahandürî arîhandîsî, nga ndofe hohoanîmo ranana hîfi ndanîhündambo-yopoanî asu hîfi ndanîhündî bogorîyafemayopoanî. Nga ahei ngîñîndî afure arandî. ⁷ Godîndî ndofe hohoanîmo-ane yamundîhe arîhandî. Hohoanîmo ranana dîbo menjgoro-ane. God ai mungu-moatükunî nafîkoate-yuambeyo ai ranî ndofe hohoanîmo ranahambo sîhefîmbo ai ndürümbî mbîmariamboane yahuhaya ahandî hohoanîmonambo yangîrî hoafîyu masîhendî. ⁸ Hîfi ndanîhündambo nindou bogorî mamî ai-amboanî ndofe hohoanîmo ra moai fîfireandî. Asu ai fîfirîmbaru-mbonana ngîrî nindou Adükarî hîmboamupuimbo-randeimbîmayu ra sowaründümo houmbo nîmî keimbi karîhendeimbîfîhî parûwuri, nga wanî. ⁹ Nga Bukambe yare hoafîyowohü yahoya,

“Nindou Godimbo hohoanimo parihori-rihoreimbi ranaheimbo ai afindi moatükunî didiboadore masihendi.

Rani-moatükunî ra himboari ai moai hoeireandi,

himboambe ai moai himboriyo

asu nindou-yafe hohoanimonambo yangiri moai tüküfeyo,” *Aisaia*

64:4

meho. ¹⁰ Hoafi ra ai dibo menjoroyosi, nga Yifiafi Aboedi ranahandi ratüpurinamboyoy God ai rani-moatükunî ra nafuimemuni. Yifiafi Aboedi ranai ana Godindi hohoanimo dibo engoro amboani kokondambo hoeindeamboe. ¹¹ Nindou ngorü ai ngiri ngoründi hohoanimo amaro ra fifirindeandi, nga yifiafi ahandi fiambe amarondo ranai-animbo ahandihoari fifirindeamboe. Mare yahuraiane nindou ai moai God hohoanimoayu ra fifirihindi, nga ahandi Yifiafi Aboedi ranane ahandi hohoanimo ra fifireamboayo. ¹² Sihiri ana hifi ndanihündambo yifiafi ranana moai sahumindefi, nga Yifiafi God ai koamarihemuni raniyo masahumindefi. Sapo God ai nime-moatükunî masemuni ra fifiriferambohünda. ¹³ Ranimboane sihiri ngiri hoafindefühi nindou-yafe hohoanimo hoafinambo yamundihundi, nga Yifiafi Aboedindi yamundife hoafi rananimbo nindou Godindi Yifiafi ahei fiambe nimarindüreimbi ranaheimbo Godindi moatükunî fifirife hoafimboane.

¹⁴ Nga nindou Yifiafi ahandi fiambe nimarikoate-yondoweimbi ranai ngiri Godindi Yifiafi sai-randeimbi moatükunî ra ndemündu. Nindou aiana rani-moatükunî ra ngiri ndonde fifirindeandi. Nga ahambo hihindi hohoanimo nahuraindimboe. Nga Yifiafindi wari-süngu yangiri-animbo nindou ai rani-moatükunî yibobondeandühi fifirindeambui. ¹⁵ Nindou düdi ai Yifiafi Aboedi ra ahandi fiambe amarondo ana, ai munguambo moatükunî yibobondeambui, nga asu nindou ngorü ai ngiri ahandi hohoanimo yibobondeandi. ¹⁶ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou düdi Adükarindi hohoanimo fifireamboayu-a? Nindou didai ahambo yamundimandira?” Nga sihefimbo ana awi Kraisiindi hohoanimo ra ngüsüfoambe nimarimunimboane.

3

Kraisiindi nendiyafe ratüpuriyu-randeimbi ana Godindi ratüpuriyu-randeimbani

¹ Wandafi mami, horombo ana ro ngiri siheimbo Yifiafi Aboedi nimarindüreimbiimbo hoafiyahandüri arihandi nou hoafiyahandüri. Ro nindou ai hifi ndanihündambo hohoanimoayeimbi asu nimoakidibou nahurai siheimbo hoafimehandüri. ² Awi ro siheimbo kehuri sesi safiyo moangui-marihandüri, nga nimboe sapo se moai nginindi sesi sesiimbo tüküyahindi hapondani amboani. ³ Nga hapondani ana awi se nindou hifi ndanihünda animboei nahurai-anei. Wandafi ngorumbo moaruwaimbofi hohoanimo asu siheihoari simbori hoafi ranana awi sihei mbusümo yangoromboane. Hohoanimo ranana nindou hifi ndanihündambo hohoanimo asu wamindafi hohoanimo ranane hifandarihündi. ⁴ Nindou mami ai hoafiyuhüya, “Roana Porindi sünguehandi.” Asu ngorü ai hoafiyuhüya, “Roana Aporosindi sünguehandi.” Rani hohoanimo se hohoanimoaye ranana nindou hifi ndanihündamboyafe hohoanimo-ane hohoanimoaye.

⁵ Se ranahambo ndondɪhi hohoanɪmondei. Aporos ra nindou düdia? Asu ro Por nda ro didiyaha? Roana moanɪ Godɪndɪ ratüpurɪmbo yangɪrɪ nindou-anehi. God ai yihoeɪmbo ratüpurɪ masemun-ane asu yihoeɪ ratüpurɪ ranɪ-sünguyei se Sisas Kraismbo anihondümbomarihorɪ. ⁶ Ro nümbürɪ mamɪ ranambe hoarɪ hifi-kamarɪheandɪ. Asu Aporos ai wohɪmarɪhendɪ. Nga asu Ape God aiyu ranɪ-moatükunɪ ranahambo botɪmareanda adükarɪ tükümeɸeyo. ⁷ Ranɪmboane nindou ai nɪnɪ mangɪriyo hifi-karareand-ane asu woharɪhendɪ ranai ana ndürɪmbiyupoanɪ, nga wanɪ. Nga sapo God ai ranɪ-moatükunɪ ranahambo botɪreandanɪ tükümeɸeyo ranai yangɪr-ani ndürümbɪ hamɪndayu. ⁸ Nga nindou düdi mangɪrɪ hifi-kare asu nindou düdi wohɪrihai arandɪ ranɪ yimbu ai moanɪ simogodɪ nindou-anafanɪ. Nga nindou ranahafanɪmbo God ai ahandɪhoar-anɪmbo sünguna nɪne ratüpurɪ ai ratüpurɪmefanɪ takɪnɪ dagapɪrɪmbui. ⁹ Roana mamɪmboyaho hohoa Godɪndɪ ratüpurɪ ratüpurayehɪ, nga seana Godɪndɪ nümbürɪ, asu worɪ nahurai-anei.

Godɪndɪ ratüpurɪyeyi-rɪhündeimɪ ai worɪ worɪmboru-rundeimɪ nahurai-anei

¹⁰ Godɪndɪ moanɪ hiɸoamboɸe-namboyahɪ ro nindou aboedɪ worɪmbora-randeimɪ nou tükümeheandɪ. Ranɪyahɪ asu ro kambohoanɪ boatei ngɪnɪndɪ mafeburaheandɪ. Ranɪyo asu nindou ngorü ai kambohoanɪ ranɪwamɪ worɪ mafondeandɪ. Nga nindou mamamɪ düdi worɪmboarandɪ ranai moanɪ ndonde hoeindeandühɪ worɪ ra worɪmbondandɪ. ¹¹ God ai mbusümo kambohoanɪ hondü ngɪnɪndɪ mafondirɪ ra Sisas Krai-ani, nga asu kambohoanɪ ngɪrɪ asükai nindou ai yahurai fondeandɪ. ¹² Nindou bɪdɪfirɪ ai gor, sirfa, nɪmoei kakɪ afɪndɪ fihɪ koarɪhefembo ranɪmbo ranɪwamɪ worɪmbo-ndühümboyeyi. Nga asu nindou bɪdɪfirɪ ai nɪmɪ, wohɪ asu ahurɪndambo nɪmɪndɪ ranɪnambo worɪmbo-ndühümboyeyi. ¹³ Rananɪmbo nindou ai nɪne-moatükunɪ nüngunahuraiyo ratüpurɪyeyi hɪnɪngɪmarɪhindɪ ra Krai tüküfɪ simboanɪ weindahɪ tükündɪfemboe. Asu ranɪ si weindahɪ tüküfe simboan-anɪmbo God ai hai nahurai aheɪ ratüpurɪ ra rande hoeinde-andürɪmbui. Rananɪmbo ai nahanɪyo aboedɪ safayo ranahambo hoeindeambui. ¹⁴ Asu nindou ai kambohoanɪ ranɪwamɪ worɪmbo-rɪhündanɪ asu worɪ aheɪ ranai hai tikɪrɪkoate-ayo ana, nindou ranai takɪnɪ ndahümündimboyeyi. ¹⁵ Nga asu nindou aheɪ ratüpurɪmayeyi ra hai tikɪrarandɪ ana, asu ai ranahandɪ takɪnɪ ngɪrɪ ndahümündi. Nga asu aheɪhoarɪ ana haiambeahɪndɪ hürarɪhehindɪ nouehindɪ ana, aboedambo-ndahimboyeyi.

Sihɪrɪ Godɪndɪ wor-aneɸi

¹⁶ Se fifɪrɪhindai, seana Godɪndɪ wor-anei, nga asu ranane Godɪndɪ Yifiaɸi ranai sihei mbusümo amaro. ¹⁷ Nga asu nindou düdi ai Godɪndɪ worɪ ra moaruwaimbo-areandɪ ana, asu simborɪ God ai nindou ranahambo moaruwaimbo-ndirümbui. Godɪndɪ worɪ ana ahandɪ yangɪr-ane asu seana ahandɪ wor-anei.

Sihɪrɪ ngɪrɪ nindoumbo adükar-anei mbɪseɸi

¹⁸ Se sihei fimbo tikai hoafɪndeimboyeyi. Sihei mbusümo nindou mamɪ ai hifi ndanɪhündambo hohoanɪmo süngurandühɪ yare hohoanɪmoyuhüya, “Roana fifɪrɪheandeimɪ-anahɪ,” ehu ana, nindou ranai awi nindou-yeyi himboahü hɪhɪndɪ hohoanɪmoyu-randeimɪ

nahurai tükümbi-fi-yuwamboane. Rananimbo asu ai Godindî ho-
hoanimoambe fifireandeimbî nindou hondü tükündîfimbui. ¹⁹ Hîfi
ndanîhündambo aboedî fifirife ranana Godindî hîmboahü hîhîndî
hohoanimo nahurai-ane. Godindî hoafi yare hoafiyowohü yahoya,

“Fifirundeimbî nindou ai wosîhoafori hoafiyomo arundî,
nga God ai ahamundî hohoanimo moaruwaimbo-ndeapuriimbui,”
Job 5:13

meho. ²⁰ Nga Godindî hoafi asûkai yare hoafiyowohü yahoya,
“Adûkari ai fifireamboani fifirundeimbî nindou-yomondî hohoanimo
ranana

nîmîndî aboedî fifirifekoate-ane,” *Buk Song 94:11*
meho.

²¹⁻²² Se ngîrî ngorü nindou ranimbo borîndei, nga Por, Aporos asu
Pita munguambo ra sîheimbo fehefembo awi sîhei-anemo. Yîni, nga
munguambo moatükunî sîheimbo fehefembo sîhei-ane. Hîfi, yangîrî
nîngo, yîfi, hapondan-ane asu süngunamboane mungu-moatükunî ra
sîhei-ane. ²³ Asu se Kraisînd-anei asu Krais ai Godînd-ani.

4

*Adûkari ai ahandîhoar-ani ahandî ratûpurîyomo-rundeimbî
ahamumbo fifireapuri arandî*

¹ Se yîhoefimbo rahurai hohoanîmondei: Ai Kraisîndî ratûpurîmbo
nindou-anemo. Ai Godîndî hoafi dîbo menjoro ranahandî hîfandîru-
rundeimb-anemo. ² Nga nindou hîfandîmboayu ahandî ratûpurîmbo
hohoanimo ana ndahurai-ane. Ai nîne ratûpurî hîfandîmboayu
ana, ai ndore aboedî hîfandîmbîrandamboane. ³ Se-anei asu
nindou hîfîhündî hohoanimo süngurîhindeimbî ai wandî hohoanimo
ranahambo yîboboareandî ana, ra moanane asahî, nga asu ro
moai wandîhoarî rarîhe yîbaborîhe rîhandî. ⁴ Ro moai nîni-
moatükunî moaruwai ramarîheandî ra hohoanîmoyahî, nga asu
ngîrî ro wandîhoarî randîhe hoafîndahühiya, “Roana nindou
mbumundî hamînd-anahî mbîsahî, nga wanî.” Wandî ratûpurî
yîbobofe ra Adûkari yangîr-anîmbo randeambui. ⁵ Ranimboane
asu ranî si ra awi tüküfekoate-yoambe ana, se nindou ngoründî
hohoanimo yîbobofendürîpoanî, nga Adûkar-anîmbo kusü sîmboanî
yîbobondearîmbui. Ai-anîmbo mungu-moatükunî dîbo engoro ra
ndemündü si nîngoanî dîgembui. Rananimbo asu ai munguambo
nindou-yafe ngusûfoambe hohoanimo ra weindahîndeambui. Ranî-
sîmboanî anîmbo God ai nindou mamamî ahei hohoanimo ranahambo
aboed-ane mbüsûmbui.

⁶ Wandafî mamî, ro sîheimbo farîhefe-ndürîmbo hohoanîmoyahüh-
anahî asu Aporos-dîbo yîhoehî fimbo mungu hoafi ranahambo
hoafayahî. Se yîhoehîmbo hohoanîmo-ndühîmunüh-anîmbo asu
mbumundî hohoanîmo ranî yangîrî süngundîhindî hoafi mamî
hoafîmayo nou “Godîndî bukambe hoafîmayo ra wudîpoapondîhi
süngundîhündî,” meho. Ranimboane asu se nindou ngorümbo hîhîfi-
hîhîfîndeihi asu ngorümbo moaruwaimbo-ndîhorîmboyei. ⁷ Wandafî
mamî, moai nindou ngorü sîhambo ngoründî hîmboahü adûkarîmbore
hîni-ngîreandürî. Asu se nîni-moatükunî Godîndî-mayo semîndîkoate-
mayeia? Asu se Godîndî-mayo yangîrî nîne-moatükunî asahûmündî

ana, asu nĩmboe se rani-moatũkuni ra siheihorari nĩmĩndĩhanefi sei hei siheihorari mbo borayeia?

⁸ Se rarihi hohoanĩmoyeihi seiya, “Roana ndeara munũguambo moatũkuni nafirihi nĩmĩndefomboanefi. Roana Godĩndĩ-mayo aboedi-moatũkuni sahumĩndefi hohu afĩndeimbanefi. Roana ndeara adũkarĩ bogori-mboyahu tũkũyahumboanefi,” maseisi, nga roana adũkarĩ bogori-koate-anefti. Seana anĩhondũmbo adũkarĩ bogori-mbondahi nĩboadei anĩmbo asu ro se-babidi bogori-mbondahu nĩmboefomboanefi. ⁹ Ro rarihe hohoanĩmoayahi, Kraisĩndĩ hoafi sahumĩndefi hefi-rĩhundeimbi yĩhoefimbo ana God ai hifihi hĩndũ hĩnĩngĩmareamuni. Roana kotambe papi-hoafiyomuni mburĩmbo hĩfokoefemuna sũnambeahĩndĩ nendĩ asu nĩndou-yei hĩmboahũ yifiĩmbo nahurai-anefti. ¹⁰ Kraisĩmbo farĩhefembobũnda ro hĩhĩndĩ hohoanĩmoyefeimbi nahurai-anefti, nga se rarihi hohoanĩmoyeihiya, “Ro Kraisĩndĩ hohoanĩmo fifirĩhundeimbi nĩndou hĩndũ tũkũyahumboanefi,” maseisi. Roana ngĩnĩndĩyefiipoani, nga seana ngĩnĩndĩ saf-anei. Seana nĩndou ndũrĩmbanei, nga roana nĩndou yĩhoefimbo moaruwaimbo-rĩhimuneimb-anefti. ¹¹ Horombo piyo haya ho-hombo hapondani amboani ro wembomboyefũhi amĩndasũmo kĩkĩre yapari-marihemuni. Asu hoeari amboani wonĩmbi moaruwai magũdũhundĩ. Ai yĩhoefimbo warĩ momondĩfekoate pakarihamuni marundĩ. Ro moai aboedi ndorihi nĩmarefti. ¹² Roana yĩhoefi warĩnambo ratũpurĩ ra tĩnĩrĩfoyefi marihundĩ. Ai yĩhoefimbo tĩrĩfoefe hoafirĩhũmunani asu roana aheimbo simborĩ aboedi hoafimehundũrĩ. Ai yĩhoefimbo moaruwaimbo-rĩhimunani asu moanane sefũhi ngĩnĩndĩ manĩmboefi. ¹³ Ai yĩhoefimbo amonĩgonĩ hoafiyahũmunani asu ro simborĩ aheimbo hoafendũhi hoafiyahundũrĩ marihundĩ. Roana munũguambo nĩndou-yei hĩmboahũ yafisũhumĩ nahurai-ayefi. Ro horombo piyefi hohu dũdũbudeimbi nahurai-ayefi.

Korinĩhũndĩ ai Porĩndĩ hohoanĩmo ra sũngumbĩrĩhĩnd-amboane

¹⁴ Se amonĩngĩmbeyeiya saheheambo-yahĩpoani ro pas nda sũrũ paparihandĩ. Nga siheimbo didĩboadondĩhearũ samboanahi se wandĩ ngũsũfoahũndĩ nĩmori nou sũrũ nda paparihandĩ. ¹⁵ Kraisĩndĩ hohoanĩmo sũngumbo siheimbo 10,000 nĩndou hĩfandiyondũrĩmbo anĩmboeisi, nga afĩndĩ hamĩndĩ yahurai boagĩreimbi-yeipoani, nga wani. Ro Godĩndĩ hoafi aboedi ra hoafimeha hĩmboriyei mburĩhũ Krais-babidi anĩmboei rani-sũngumbo ro mam-anahi sihei ape nahurai-ayahĩ. ¹⁶ Rani-mboanahi ro siheimbo hũti hoafayahundũrĩ wandĩ-mayo hohoanĩmo nda sahũmũndi mburĩhũ rani-sũngu mbi-hahabudia saheheambo. ¹⁷ Rani-sũngumboanahi haponda ro siheimbo sowana Timoti koamarĩhehina asũfu. Aiana Adũkarĩmbo sũngunambo wandĩ ngũsũfoahũndĩ nĩmori nahurai aboedi ratũpurĩyurandeimb-ani. Ai-anĩmbo ro Kraisĩndĩ simborĩ hohoanĩmo sũngurĩhi asu ahandĩ nendĩ munũguambo hifihi yamundĩhe arĩhandĩ ra siheimbo asũkai hohoanĩmo botĩndearũmbui.

¹⁸ Awi bidi-firi aiana wamboya aiana ngĩrĩ yĩhoefimbo sowana dũfu sei hehimboanei asu ai ahei fimbo borĩyei wakĩrĩhi arĩhũndĩ. ¹⁹ Nga asu God ai yifirayu ana, ro siheimbo sowana nĩmai tũkũndaheamboayahi. Asu rananĩmbo nĩndou ahei fimbo borĩyeimbi-yei ngĩnĩndĩ ra ro tũrũboadihe fifirĩndĩ-heamboayahi. Nga ahei hoafi ranana moanane.

²⁰ God ai ngin'ndi hifandarandi ranana hoafi yang'riyopoani, nga wani. Nga ngin'ndi moatükuní saf-ane. ²¹ Nga se nini hoanímomboyei hohoanimoayeia? Asu se sihei hohoanimo ra didiboadofekoate-yeiyaní ro nimihari semíndi hefembo siheimbo didiboado-fendürimboyoy hohoanimoayeí? Asu se sihei hohoanimo ra didiboado-ndihindani ro siheimbo himboari hoafendühi hipoambofe hohoanimo semíndi hefembo siheimbo sowana sifombo ranímboyeyi hohoanimoayeí?

5

Nimorehi sisihimo hohoanimo Korin ngoafihü engoro

¹ Sihei mbusümo ana nimorehi sisihimo hohoanimo hoafi ranane yangori wakareandi. Rani-moatükuní ra moai nindou Godíndi hoafi süngufekoate ana rarihi rihündi. Nindou mamí ai afíndandi nimorehi hüramündü marandi hoafi nahurai himborimayahi! ² Asu awi se sihei fimboanei borayeyi. Nga awi se afíndi hohoanimondeihí aranindei. Asu sapo nindou düdi ai sihei mbusümo moaruwai rani hohoanímomayu ranahambo siheiambeahíndi hündíhorímíndei himboranambo-ndíhori. ³ Roana wandi fi-ane angunayahí, nga wandi hohoanimo ana se-babídímboane engoro. Sihefi Adükarí Sisas Kraisíndi ndürínambo ro sapo nindou sihei mbusümo moaruwai hohoanímomayu ranahambo papiríhinühi tinjirífo asahando mamí raníhü se-babídímbo nimboambo hoeiríheambo nou. ⁴ Awi se mamí fandíhíndan-anímbo asu ro hohoanímonambo se babídí fandíhundani sihefi Adükarí Sisasíndi ngin'ndi ranambo ai akimí sihirí-babídí nüngumbui. ⁵ Rananímbo asu se nindou ranahambo Sataníndi waríhündíhori ahandi moaruwai hohoanimo rani-sünguna ahandi fi ranai moaruwaimbo-ndímbuisi, nga yifiafi ranai Adükaríndi si tüküfe simboani aboedambo-mbífeyowamboane.

Korin ai nindou moaruwai ranahambo yihirimbirí-horamboane

⁶ Awi se borayeyi habudi ranana aboedi hamíndi hohoanímoyopoani! Se fifiríhíndi hoafi nda, “yis akídou praua ambe parefeyo ana, bret munguambo ra fufudígondímboe.” ⁷ Ranímbo-hündambo-anímbo asu se moaruwai hohoanimo yis wamíndafi nahurai ra fifiríndíhümündi pindíhíndan-anímbo asu se bret simborí nou aboedi hamíndi tükündahimboyeyi. Sapo aboedambo-femunímbo sipsip nimorí Kraisa ra hífokoarüwuri síhawurímboanemo asu sihefi God aboedambo-femunímbo sesesímbo si tüküme feyo. ⁸ Ranímbo-hündambo-anímbo sihirí rani aboedambofembo si ranahambo híhífi-híhífi-mbohündambo didiboado-ndíhumboane. Sihirí moaruwai hohoanimo raguanambo-ndíhumboane Suda ai yis wamíndafi pimaríhíndi nou. Sihirí yisíkoate bret nahurai tükündahumboyefi sapo ra ai aníhondümbo hoafímbo asu didiboadofe ratüpurímbo nou-ane.

⁹ Horombo ro pas sürü papiríhi koaríheheandühi sahiya, “Se nindou nimorehi sisihímoyeyi-ríhündeimbi babídí fiyimbu-ndeimboyeyi,” masahandüri. ¹⁰ Nindou munguambo hífi ndaníhünda ai nimorehi sisihímoyomo-rundeimbi, hohoaní-ríhindeimbi, hühmbühünyeyi-ríhündeimbi asu tikai godímbo hohoanímoyeyi-ríhündeimbi, ranaheimbo munguambo híningífe-ndürímboyopoani hoafímayahí, nga wani. Asu se nindou hífi ndaníhündambo rahurai

hɪnɪŋgɪfendürɪmbo hohoanɪmondeihɪ ana, hɪfɪ ndan-amboanɪ hɪnɪŋgɪndɪhindɪ. ¹¹ Nga roana ranahandambo nɪmɪndɪ hoafɪ sürü papɪrɪhandühɪ hoafɪmayahɪ ana, ndanɪ hoafɪ ndanahamboyahɪ hoafɪmayahɪ: Nindou mamɪ ranahambo se anɪhondümbore-randeimbɪ wandafɪ sahündoweimbɪ ai nɪmorehɪ sɪsɪhɪmoyu arand-ane, hohoanɪre arand-ane, tɪkai godɪmbo hohoanɪmoyu arand-ane, tɪrɪfoefe hoafɪyu arand-ane, asu bia sümündɪ haya mamɪkarɪ hohoanɪmoyu arand-ane, se ai-babɪdɪ fɪyimbu-ndeimboyeyi. Nga ai-babɪdɪ nɪmarɪ sesɪ sesɪmbo amboanɪ kapeihɪyahɪ yowanɪ masahɪ. ¹² Ai nünggu-nahuraiyo ranɪ hohoanɪmo rana? Nindou düdi ai Godɪndɪ nindou-yei mbusümo nɪŋgokoate hɪmboranɪ amaru ranahandɪ hohoanɪmo yɪbobofe ra wandɪ ratüpurɪmbaiyo? Ai ra wanɪ. Nga nindou dɪdɪyei sɪhei mbusümo anɪboadei ranahei hohoanɪmo yɪbobombɪrɪhɪ-ndamboane. ¹³ Nindou hɪmboranɪ amarei ahei hohoanɪmo ana God ai yangɪr-anɪmbo yɪbobondea-ndürɪmbui. Nga Godɪndɪ hoafɪ hoafɪyohü yahoya, “Se-ana nindou moaruwai sɪhei mbusümo anünggu ranahambo yɪhɪrɪndɪhorɪ,” meho.

6

Kraisɪndɪ nindou ana wandafɪ ŋgorümbɪ anɪhondümbofe-koateyeimbɪyei hɪmboahü papɪ-hoafɪyupoanɪ

¹ Asu Kraisndɪ nindou seambeahɪndɪ mamɪ ahambo hoafɪ engoro ana, nindou ranai ŋgɪrɪ Godɪndɪ nindou seambeahɪndɪ fükakɪboendürɪ haya ŋgu nindou Godɪmbo fɪfɪrɪfekoate-ayeɪ ahei hɪmboahü hoafɪ ahandɪ ra dɪdɪboadondeandɪ. ² Godɪndɪ nindou sɪhɪrɪ süŋgunambo nindou hɪfɪ ndanɪhü-ndamboyeɪ hohoanɪmo yɪbobofendürɪmboayefɪ ranahambo awi se moai fɪfɪrɪhindɪyo? Anɪhond-ane, sapo se nindou hɪfɪ ndanɪhündambo ahei hohoanɪmo yɪbobofembomayeɪ ana, moanɪ akɪdou hoafɪ yahurai tüküfeyoanɪ nɪmboe asu ra yɪbobofehü fɪfɪrɪfekoate-mayeia? ³ Asu sünambeahɪndɪ nendɪ-yomondɪ hohoanɪmo süŋguna sɪhɪrɪ yɪbobofembomayeɪ ra awi se moai fɪfɪrɪhindɪyo? Asu ra adükar-ane, ŋga ranɪmbo-hündambo anɪmbo haponda ndarɪhu nɪmboefambe akɪdou ndahurai moatükunɪ ra yɪbobondɪhumboane. ⁴ Asu akɪdou yahurai moatükunɪ tükündɪfeyoanɪ nindou Godɪndɪ hoafɪ süŋgufekoate-mayeɪ aheimbo sowana hoafɪ ra nɪmboe sahümündɪ aheia? ⁵ Seana amoanɪŋgɪkoate-aneɪ, ŋga anɪhond-ane nda, sɪhei mbusümo sɪhei wandafɪ mamɪ ai fɪfɪreandeimbɪ mbanünggu nɪnɪyafanɪ Kristen apodoho ranai sɪmborɪ hoafɪyafandanɪ dɪdɪboado-fepɪrɪmbohünda. ⁶ Asu ŋgorü Kristen ai ŋgorümbɪ papɪ-hoafɪmbo nindou Godɪndɪ hoafɪ süŋgufekoate-mayeɪ aheimbo sowana nindou ranai ahandɪ hoafɪ ra dɪdɪboado-femböhünda hu-marandɪ. ⁷ Se sɪhei wandafɪ ŋgorü ranahambo papɪ-hoafɪrɪhorühɪ sɪmborɪ hoafɪyeɪ arɪhündɪ ranana awi Kraisɪndɪ hohoanɪmo ana munguna hɪfɪna hanimboaneɪ. Asu se nɪmboe aheimbo hɪmboarɪ yangɪrɪ hɪfandɪyondüra sɪheimbo moaruwaimbo-fendürɪkoate-mayeia? Asu se nɪmboe aheimbo hɪmboarɪ yangɪrɪ hɪfandɪyondüranɪ sɪhei-mayo napo hümbuhünɪkoate-mayeia? ⁸ Nga asu sɪheihoarɪ-yeɪ sɪmborɪ hümbuhünɪyeihɪ sɪmborɪ moaruwaimbo-fɪrɪmayeɪ, ŋga sɪhei Kristen wandaf-aneɪ.

9-10 Anihondane, nga se ra fifirihindai, nindou moaruwai hamundayei ranai ana ngiri God nginindi hifandarandi ranambe ngei. Nindou didiyei ai nimorehi sisihimo hohoan+moyei, sanendi kabomombo didibafiyei, nimorehi nindowenhumbi simbori himindiyei, asu nindowenih bogi fiyimbu simbori moaruwai hohoan+moyomo, humbuhuniyei, nindou ngorundi napo hohoan+rithi, bia simindei hehi moaruwai mamikari hohoan+moyei, nindou ngorumbo tirifoefe hoafiyei asu nindou ngorundi-mayo napo fufur+humundi rarao-rihindeimbi nindou God nginindi hifandarandi ranambe ngiri ngei. ¹¹ Horombo ana nindou bidifiri se yahurai manimboei-ane. Nga Adukari Sisais Kraisi asu Yifiafi Aboedi ai sihei moaruwai hohoanimo ra popoi-maritheneandura haponda se Godindi yangir-ane asu ahandi himboahü mbumund-ane.

Sihefi fi ana Godindi sürühoeimbi ratüpurimboane

¹² Nindou mamai ai hoafinduhüya, “Roana moani ro hohoan+momayahi süngu nini-moatükunyo refemboayahä ra randiheamboyahi,” mbüsümbui. Yini, nga refeana randowamboyafisi, nga mungu-moatükun se refemboayahä ranana sihambo abodi yangir+yopoani. Yini rani-moatükun ra, ro hoafindahühiya, “Ro nini-moatükun refemboayahä ra randiheamboyahisi, nga asu ro ngiri nine-moatükun wambo hifandindandiri,” asahi. ¹³ Nindou ngoru ai afindi sesimbo hohoan+monduhüya, “Sesi ana bodombo-hündamboane, asu bodo ana sesimbo-hündamboane,” ehu. Yini, nga asu rani-moatükun ana God ai bidifiranambo si tükündifeyoani yibobo moendi-ndeaprimbui. Nindou ranahandi fi ranana nimorehi sisihimo hohoanimo fi-yopoani, nga Adukarimbo ratüpurimbo fi yangir-ane. Asu Adukari ai fi ranahambo ratüpuriyuhü wudipoapore arandi. ¹⁴ God ai Adukarimbo yifihündi botimariri ranimbo-hündambo-animbo asu sihefimbo amboani ahandi nginindinambo mare yahurai botindeamunimbui.

¹⁵ Se fifirihindai, sapo sihei fi ranana Kraisi fi bidifiri kameihane? Asu ro Kraisi fi ra ndahamindi hehea nimorehimbo dibo ho hohoanimo ranambe nga madheheyo? Ngirindo ranana! ¹⁶ Nindou ahandi fi ra semündü haya hu nimorehimbo dibomborandühi ahandi fi ra nimorehi ranahandi fihä parareandi ra awi se fifirifekoate wamboyei? Hoafi mamai ranai Bukambe yare hoafiyowohü yahoya “Nindou yimbu ahafe fi ranai mamai nahurai tükündifemboe,” meho. ¹⁷ Nga ranimboane nindou düdi ai ahandi fi ra Adukarindi fihä parareandi ana, Adukarindi hohoanimoambe mam-anafani. ¹⁸ Nimorehi sisihimo hohoanimo ra se refepoani. Nindou ranai amuri moaruwai hohoanimoayu ranana ahandi fi ranihi pare-andühiyupoani, nga nimorehi sisihimoayu ranana ahandi hoari ahandi fi ra moaruwaimbo-reandühani. ¹⁹⁻²⁰ Sihei fi ra Yifiafi Aboendi wor-ayo ra awi se moai fifirihindiyoy? Sapo God ai Yifiafi Aboedi masagaduri sihei fiambe amaronduri. Sihei fi ana sihei yangir+yopoani, nga Godind-ane, sapo ai siheimbo kaka adukarinambo nahurai pemimayunduri. Ranimbo-hündambo-animbo sihei fi ranimbo nine-moatükun refembo Godimbo ahinindei.

7

Nĩmorehi semĩndĩ hohoanĩmo hoafi

¹ Haponda ro pasambe hoafi sürü papĩmarĩhandĩ ranahambo dĩdĩboadondĩhe wataporĩmbo-ndĩhandürĩ samboanahi. Nindou mami ai nĩmorehi semĩndĩkoate-ayu ana, ra aboedĩ saf-anesi. ² Nga sihei mbusũmo nĩmorehi sisihĩmo asu nindowenihĩ bĩrabĩrĩ hohoanĩmo adũkarĩ engoro ranĩmbo-hũdambo-anĩmbo, mamami nindowenihĩ ai nĩmorehũmbĩ yangĩrĩmbĩyomo-ndamboane. Asu nĩmorehi mamami ai amboanĩ nindowenihũmbĩ yangĩrĩmbĩyei-amboane. ³ Nindowenihĩ ahandĩ fi ranana ahandĩ nĩmorehi ranahandĩ fi-ane, nga ranĩmbo-hũdambo-anĩmbo nindowenihĩ ai ahandĩ fi ra kĩkĩhemĩndĩpoanĩ. Mare yahurai saf-ane nĩmorehĩndĩ fi amboanĩ ahandĩ nindowenihĩ ranahand-ane, nga ranĩmbo-hũdambo-anĩmbo nĩmorehi ranai-amboanĩ ahandĩ fi ra kĩkĩhemĩndĩpoanĩ. ⁴ Nĩmorehi aiana ahandĩ fi ra ahandĩhoarĩ hĩfandamboyoanĩ, nga wanĩ. Ahandĩ nindowenihĩ ai-ani hĩfandamboayu. Mare yahurai-ani nindowenihĩ ai-amboanĩ ahandĩ fi ra ahandĩhoarĩ hĩfandamboyoanĩ, nga ahandĩ nĩmorehi ai-ane hĩfandamboayo. ⁵ Se nĩmorehũhĩ asu anamĩndũhĩndafĩne hena, sihafehoarĩ sihafi fi ra simborĩ dĩbokorũrĩ-ndamboayafe. Yini, asu se sihafehoarĩ fi ranahambo bodĩfohũ kĩkĩhemĩndĩ mburũmbo Godĩmbo dĩdĩbafi-fembohũnda hoafi firandĩfe mburĩna, sihafi fi ra kĩkĩhĩrandĩfe anĩmbafe ana, i ra aboed-ane. Nga asu sihafi fi ra süngunambo mamambe-ndĩneandĩ. Nga asu se sihafi fi ra ndofe hĩfandĩkoate-ndafeanĩ asu Satan ai sihafembo rande hoeindeapĩrĩmbui. ⁶ Ndani hoafi ndanana moai ro siheimbo randĩhindĩ sahi, nga siheimbo fehefembo se yifiraye ana, randĩhindĩ asahi. ⁷ Nüngurũhĩ ana nindou münguambo ro nou anamĩndũhĩfe asu nĩmorehũhĩfekoate nĩboadei asahi, nga münguambo mamami God ai rani-poanĩ rani-poanĩ ngĩnĩndĩ yimbumareand-ane. Raniyo nindou ngorũ ai ngorũ-poanĩmbo moatũkunĩ semũndũ nindou ngorũ ai ngorũ-poanĩmbo semũndũ marandĩ.

⁸ Haponda yihoarĩfi hoarĩfi asu kai aheimbo hoafayahandürĩ: Ro raweheandĩ nou se-amboanĩ moanĩ rarihi anĩmboei hei ana, aboed-ane. ⁹ Nga asu se sihei hohoanĩmo ra ndofe hohoanĩmokoate fi sihei ra mamĩkar-arĩhũndĩ ana, awi se nĩmorehũhĩ asu anamĩndũhĩndahindĩ. Se rawehindĩ ranana aboedĩ saf-ane. Se refekoate-aye ana, sihei hohoanĩmo ranai moaruwai ratũpurĩ hohoanĩmo ranĩmbo ngusũfo botĩndearũmboe. ¹⁰ Nĩmorehi nindowenihũhĩ-yeimbĩ aheimboane ndani hoafi nda randĩhindĩ asahi ranana wandĩ hoafiyopoanĩ, nga wanĩ. Ranana Adũkarĩndĩ hoaf-ane. Hoafi ra yahurai-ane: Nĩmorehi ai ahandĩ nindowenihĩ ranahambo yowanĩ hĩnĩngĩnderĩmboe. ¹¹ Nĩmorehi ai randĩfeyowohũ ana, ai moanĩ nindowenihĩkoate nĩngombondowohũ asu ahandĩ nindowenihĩ ra sowana hĩhĩrĩfe hombondowohũ. Asu nindowenihĩ ai ahandĩ nĩmorehi ranahambo moei mbũsũhĩ koandĩhembui, nga yowanĩ.

¹² Nga nindou amurĩ ranaheimbo ana, royahi wandĩ hohoanĩmonambo yangĩrĩ rarihe hoafi-mayahi, nga Adũkarĩndĩ hoafiyopoanĩ. Nindou anĩhondũmbo-reandeimbĩ mamĩ ai nĩmorehũmbayu ana, asu nĩmorehi ranai Godĩmbo anĩhondũmbofe-koateayo ranai nindowenihĩ rani-dĩbo nĩngombo hohoanĩmondoanĩ

ana, asu nindowenihî ranai ahambo moei mbüsühî hîniŋgindeambui, ŋga yowanî. ¹³ Asu mare anihondumbo-reandeimbî nîmorehî ai Godimbo anihondumbofi-koate nindou serimindoani, nindowenihî ranai nîmorehî ranî-dîbo niŋgombo hohoanimoayu ana, asu ahambo moei mbisowohû hîniŋginderimboe, ŋga yowanî. ¹⁴ Se ranahambo ndondîhi fifirîndîhindî, nindou düdi Godimbo anihondumbofekoate-yumbû, ai ahandî nîmorehî Godimbo anihondumbo-reandeimbî-mayondî fihî ahandî fi ra parareandî ana, nindou ranai Godîndî himboahû aboed-ani. Asu nîmorehî Godimbo anihondumbofekoate-yoweimbî ai ho nindou Godimbo anihondumbo-marirî ranahandî fihî ahandî fi ra parareandî ana, asu nîmorehî ranai Godîndî himboahû aboed-ane. Asu ranî-moatükunî ra wanayo ana, nîmorî ahafe ranai Godimbo anihondumbofekoate-yeimbî-yafe nîmorî nahuraindimboe. Ŋga hapondani ana ai Godîndî himboahû aboed-anei. ¹⁵ Ŋga asu, nindou ai Godimbo anihondumbofekoateyu haya, ahandî anihondumbo-reandeimbî nîmorehî ra moei yahohefembo hîniŋgîfembo hohoanimoayu ana, ambesî, ŋga rambîreandamboane. Ŋga mare nîmorehî amboa mamî yahurai-ane. Yahurai moatükunî tükündîfeyoani ana, nindowenihîyu asu nîmorehîyo Kraisimbo anihondumbo-reandeimbî nindou ranai nîne hohoanîmo ai hohoanîmomayeî süngu, rambürîhind-amboane, ŋga aheimbo moai nîni-moatükunî kîkîhamîndîndürî. Ŋga God ai se aboedî-aboedîfe nîmarîmbohünda hîniŋgîmareandür-anei. ¹⁶ Godimbo anihondumbo-rîworeimbî nîmorehî se nüngundo sîhafî nindowenihî ranahambo fandîhaworani, asu ai-amboani anihondumbo-reandeimbî tüküfembo fifîrowandühîyafa? Asu Godimbo anihondumbo-rîworeimbî nindowenihî, se nüngundo sîhafî nîmorehî ranahambo fandîhawandani, asu ai-amboani anihondumbo-reandeimbî tüküfembo ra fifîrîwandühîyafa?

God ai sîhefîmbo mborai mehu ranî hohoanîmo süngu nîmboefîmboane

¹⁷ Ŋga Adükari Sisas ai nindoumbo muŋguambo niŋgomböhünda hohoanîmo yimbumareandürî. Ŋga nindou ranahambo God ai Krais sowana mborai ehu ana, moani ai mamî ranî hohoanîmo yangîrî süngundandî. Yahurai hohoanîmo ranîyo ro muŋguambo ŋgoafîhû Kraisîndî nendî amarei ranaheimbo rarîhe yamundîhe arîhandî. ¹⁸ Nindou mamî Sudahündî ahambo fi-hoeari karu tirîhau-reimbîhündî ahambo God ai Krais sowanambo mborai ehu ana, asu ai ŋgirî ranî-moatükunî ra asükai koadürü-koadürü-ndeandühî dîbonapîndeandî. Asükai nindou ai ahandî fi-hoeari ra kefe tirîhefekoate-yu haya, God ai ahambo Krais sowanambo mborai ehu ana, asu ai ŋgirî ahandî fi-hoeari ra kande tirîndîhendî. ¹⁹ Nindou fi-hoeari kefe tirîhefe hohoanîmo-ane asu fi-hoeari kefe tirîhefekoate niŋgo hohoanîmo-ane, ranana moanane. Ŋga Godîndî hoafi süngufe ho ranane ai moani aboedî mbumündî hond-ayo. ²⁰ Muŋguambo nindou ai nüngu-nahurai nindou-yei nîboadeiani, God ai Krais sowana mborai ehu ana, ranîhû moani randîhi mbîni-boadei-amboane. ²¹ Awi se moani ratüpurîyei-rîhundeimbî nîmboeianîyo God ai sîheimbo mborai ehua? Awi moanane, ŋga aboedambofembo nafî engoro ana, se rasüngundahindî. ²² Ŋga asu nindou ranai moani ratüpurîyu-randeimbî

nūnguani God ai ahambo Krais sowana mborai ehu ana, nindou ranai Godindi himboahū moani ratūpuriyo-rakoateyu-randeimb-ani. Mare yahurai-ane nindou dūdi moani ratūpuriyo-rakoate nūnguani, Krais ai ahambo mborai ehu ana, nindou ranai Kraisindi moani ratūpuriyu-randeimbi nūngumboani. ²³ God ai siheimbo kaki adūkarinambo nahurai masemündündür-anei. Nga ranimbo-hündambo-animbo se ngiri nindouyafe hohoanimo süngdowandüh moani ratūpuriyafi-randeimbi nahuraindafi. ²⁴ Wandafi mamī, mamamī se nīne-moatükunī rarihinda God ai Krais sowana mborai ehu ana, se mamī ranī hohoanimo yangir-animbo randihindüh nīmboei.

Hoarīfamborī asu kaisahoabedi ranahei hoafi

²⁵ Yihoarifi hoarifi ranaheimbo ro moai Adūkarindi-mayo hoafi sahamindi heheambo-yahipoani, nga moani wandi hohoanimonambo yangir-anahi ro ndarīhe hoafayahī. God ai wambo hipoambo-reandirūhi anihondumbo-reandiri haya ahandi ratūpuri masendiri. ²⁶ Haponda tījirifo afindi engoro ranimbohūnda nindou ai moani yahurai-poanimbo mbīnūnguwanamboane. ²⁷ Se nīmorehūmbayafi ana, asu se nīmorehi ranahambo moei mbīsamboyafi. Awi asu se nīmorehi semīndīkoate-ayafi ana, asu se nīmorehimbo kokondamboyafi. ²⁸ Nga asu se nīmorehi asowandifi ranana moaruwai hohoanīmoyopoani. Nīmorehi yihoarifi ranai ho nindowenihī aserimīndo ana, ranī-moatükunī ra ai moaruwai hohoanīmoyowohū-yopoani. Nga nīmorehi nindowenihī ranai nīmorehūhi nindowenihūhi-yahindeimbi ana, hifi ndanīhū tījirifo afindi ndahūmündimboyei, nga ranimboanahi yahurai-moatükunī ra siheimbo sowahi tükūfembo ro moei asahi.

²⁹ Wandafi mamī, ro ndahurai-anahi ndarīhe hohoanīmoayahī. Adūkarindi si ra hapondanī gedūhiyopoani anīngo. Awi hapoana hombo nindou nīmorehūmbi ai nīmorehīkoate anūngu nou yare yahurai-mbūnūnguwanamboane. ³⁰ Nindou dūdi arani-aranīyu-randeimbi, ai moani afindi hohoanīmokoateyu-randeimbi manūngu nahurai-mbiyuwanamboane. Nindou dūdi hīhifi-hīhifiyu-randeimbi ai nindou hīhifi-hīhifi-koateyu-randeimbi nahurai-mbiyuwanamboane. Nindou dūdi napo pemīyu-randeimbi ai nindou napokoateyu-randeimb-mayu nahurai-mbiyuwanamboane. ³¹ Asu nindou hifi ndanīhündambo ratūpuri ratūpuriyēi-rīhūndeimbi, ai ngiri hifi ndanīhündambo ratūpuri ranahambo yangiri ngusūfo pandihindi. Hifi haponda ndare anīngo ra ngiri ndande gedūhi hamindi nīngo.

³² Se afindi hohoanīmoyo wakīfe ranahamboanahi ro moei asahi. Anihondumbo-reandeimbi nīmorehīkoate hoarifi anūngu ana, ai Adūkarindi ratūpuri ranahamboani afindi hohoanīmoyu arandi. Adūkarī ai ranahambo hīhifi-hīhifimbiyuwa yahuhaya. ³³ Nga asu nīmorehūhifimbī nindou ana hifi ndanīhündambo moatükunimbo afindi hohoanīmoyu arandi nīmorehi ai ranahambo hīhifi-hīhifimbeyowa yahuhaya. ³⁴ Ranimboane asu hohoanimo ahandi ranai yimbumboareandi. Nga anihondumbo-reandeimbi nīmorehi nindowenihī-koate yihoarifi-mayo ranai ana hohoanimo ahandi ranai Adūkarindi ratūpuri hohoanimo ranīfihī yangir-ane apenīngondo, ai ahandi fi asu yīfiāfi ra Adūkarindi yangiri-mbīnīngowa yahuhaya. Nga asu nīmorehi nindowenihēimbi ana, ai hifi ndanīhündambo moatükunī ranahamboane hohoanīmoyo

arandi, ahandi nindowenihî ranahamboya ai hîhîfi-hîhîfîmbiyuwa yahohaya. ³⁵ Siheimbo ro rani hoafi ranahambo yowanî sahandûrîhi-yahîpoani, nga wani. Ro siheimbo fehefendûrîmbo samboanahî hoafi ra hoafayahi. Asu rananîmbo se mbumundi hohoanîmo sîngundîhindûhî Adûkarîndî ratûpurî rani yangîrî randîhindûhî nîmboeiani rananîmbo, asu nîni-moatûkunî ranai ngîrî siheimbo fondamîndîndûrî ngo saheheamboanahî hoafayahi.

³⁶ Nga nindou ranai nîmorehî semîndîmbo dîbonîyahûndo-weimbi, ranahambo ngusûfoambe hohoanîmoayu ana, asu ai nîmorehî ranahambo semîndîmbo afîndî hohoanîmoayu ana, ra moanî sîsîkoate mbîsemûndu-wamboane. Rani hohoanîmo ana moaruwai hohoanîmoyopoani. ³⁷ Nga asu rani hohoanîmo ranahambo ahandî ngusûfoambe yangîrî hohoanîmoyuhû, asu ahambo rani hohoanîmo ra nîmai botîfekoate-ndowohû, ahandî hohoanîmo ranai ngînîndî nîmarîndowohû, nîmorehî ra moanî mbîni-ngo ehu ana, ra aboed-ane. ³⁸ Nindou ranai sapo ahandî nîmorehî dîbonîmayei ra asemûndu ana, aboed-anesî, nga asu nindou dûdi ai nîmorehî moanî dîbon-ayeî ranahambo semîndîkoateayu ana, ra moanî aboedî hamînd-ane.

³⁹ Nîmorehî nindowenihûmbî ana nîne-hohoanîmo ai hohoanîmomayo rani-sîngu ngîrî randeandî ahandî nindowenihî ai nînguambe ana. Nga nindowenihî ai yîfînduan-anîmbo, ai nindowenihî ngorû semûndîmbo hohoanîmoayo amboanî ai rambîfeyo-wamboane. Nga ai Adûkarîmbo anîhondûmbo-rîreimbi yangîrî-anîmbo nderîmîndo. ⁴⁰ Asu ai moanî yare anîngo ana, ai moanî mare aboedî ranihû rande hîhîfi-hîhîfîna nîngomboe. Ranana moanî wandî hohoanîmo-ane. Nga ro rarihe hohoanîmoyahûhî Godîndî Yîfiafi ranai fiambe nîmarîmbo farîhendîrî arandî asahi.

8

Tîkai godîmbo nîni-hondî sihefeimbîhûndî sesîmbo hoafi

¹ Haponda ro tîkai godîmbo sesî sihefeimbîhûndî ranahambo wata-porîmbondîha samboanahî. Bîdîfîrî ai seiya, “Roana fîfîrîhundeimb-aneî,” asei. Yîniîsî, nga fîfîrîfe ranana afîndî-afîndûmbî hohoanîmo botîreandûhane, nga ngusûfo pefe hohoanîmo ranane nindou ngorûmbo ngînîramîndî arandî. ² Nindou ranai nîne-moatûkunî ra anîhondû hamîndî fîfîrîheandeimb-anahî ehu ana, awi nindou ranai munngu-moatûkunî ra fîfîreandeimbî hamîndîyupoanî. ³ Nga asu nindou dîdîyeî ai Godîmbo hohoanîmoayeî ana, asu God ai nindou ranahaimbo fîfîreandûrîmboani.

⁴ Nga asu sapo nîni-hondî tîkai godîmbo sihefeimbîhûndî sesî ranahambo ana ro rarihe hoafayahi: Sîhîrî ranahambo ndorîhu fîfîrîhumboaneî, tîkai god ranana anîhondû hondûyopoanî, nga sîsamî yangîrî-ane. Nga God hondû ana moanî mamî yangîrî hamînd-ani anîngu ranahambo sîhîrî fîfîrîhurîmboaneî. ⁵⁻⁶ Asu afîndî moatûkunî ranahambo hoafiyeihîya “god” asei ane, asu afîndî moatûkunî ranahambo “adûkarî” asei-ane. Munguambo rani-moatûkunî god asu adûkarî ra nîmoamo-ane hîfîn-ane ra anîngo ana, I ra ambemboane, nga sîhîrî ana mamî God yangîrî-ani sîhefî Ape anîngu. Aiana munguambo moatûkunî ra nîmîndûhani asu sîhîrî ana ahand-aneî anîmboefî. Adûkarî aiana moanî mamî hamînd-ani anîngu asu aiana Sîsas Kraîs-ani. Ahandî sînguyo munguambo

moatükunî ranai tükümeſeyo. Asu ahandî sünguna sihirî amboanî animboefî.

⁷ Nga nindou bîdîfirî ana ranahandambo hohoanîmo ra moai fifirîhindi. Aiana tikai god horombodîdî ranahambo süngumarîhündî. Ranîmboanei asu tikai godîmbo nînihondî sihefeîmbîhündî ra anîhondü hond-ane masei. Aiana türüfoarîhi fifirîhindühi-yeipoanî. Ranane asu ai sesî sahüsihü, ranahambo ahei ngusüfoambe moaruwai-aneſî aseî. ⁸ Anîhond-ane, nga asu sesî aseso ra ngîrî God sowana akîmî ndemîndîndürî ngo. Sihirî sesî ra sesîkoate-ayefî ana, ngîrî Godîndî himboahü moaruwai tükündahundî. Nga asu sihirî asahusîfî ana, ngîrî ahandî himboahü aboedî tükündahundî. ⁹ Nga asu se ranîmoatükunî ranahambo hîbadîhümbö. Se nîne hohoanîmo refemboayei ra randîhindanî, asu nindou düdi ai ahandî Godîmbo anîhondümböfe akîdou safayo ranai hoeîndîhindanîwanî, asu ai-amboa refembo hohoanîmoayei ana, ai moaruwai hohoanîmo-ndeimboyei.

¹⁰ Nindou fifirîwandeimbî se tikai godîndî worî ranambe hafî nîmarîfîmbo sesî sowasîfanî, nindou Godîmbo akîdou yangîrî anîhondümbö-reandeimbî-mayu ranai hoeiareanîni ana, asu ai tikai godîmbo nînihondî sihefeîmbîhündî ra sesîmbo hohoanîmondümbui. ¹¹ Rananîmbo asu sihafî hohoanîmo ranai sihafî wandafî ahamböhindambo kameihî Sisas Kraîs yîfîmayu, sapo akîdou yangîrî anîhondümbö-reandeimbî-mayu ranahambo moaruwaimbö-nderîmboe! ¹² Ranî süngumbo-anîmbo asu se sihafî wandafî ranahambo hohoanîmo moaruwaimbö-rowandoanî, ai ahandî ngusüfoambe nîni-moatükunîyo aboedîyo asu moaruwaiyo türüfoefe hohoanîmo ra moaruwaimbö-arowandî. Ranîmboane asu se Kraîsimbö hohoanîmo moaruwaimbö-marowando. ¹³ Ranîmboane asu nîni sesî wandî wandafî ranahambo rareranî moaruwai hohoanîmo asemündu ana, ro ngîrî sesî ra asükainda dagadîhi, wandî wandafî ai moaruwai hohoanîmo-ndümbuimböhönda.

9

Por amboanî Kraîsîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbî bîdîfirî nahurai-ani

¹ Ro nindou-yafe hohoanîmo süngufekoate-anahî moanî aboedî animboahî. Ro Kraîsîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimbî animboahî asu Sisas sihefî Adükarî hoeimarîhinî. Ro Adükarîndî ratüpurî ratüpurîmayahî sünguyo munguambo seana anîhondümbö-rîhindeimbî tükümehîndî. ² Asu wambo nindou bîdîfirî ai Godîndî hoafî semündü hu-randeimbîyupoanî masei. Nga se fifirîhimboanei, wandî ratüpurî ranambo se anîhondümbö-rîhindeimbî tükümehîndî ranîna ro Adükarîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimbî-anahî ranahambo nafuimayo.

³ Nindou bîdîfirî ai wandî hohoanîmo ra yîböborîhinda ranî hoafî ranane simborî hoafîyahandürî arîhandî. ⁴ Kraîsîndî hoafî sahumîndefî hefî-rîhundeimbî ro yîhoefî ratüpurî ranîmböhönda sesî, sesî asu hoe simîndîmbo, ra ahînümbîyo? ⁵ Asu Adükarîndî akîhoandî-yomo, Pitayu bîdîfirî Kraîsîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbî-yomo ai ramefundî nou anîhondümbö-reandeimbî nîmorehî-dîbo hoafî semîndî hoahoangombo ra ahînümbîyosî? ⁶ Awi Barnabas-dîbo ro yangîrî yîhoehî fi farîhefembo kakî semîndî ratüpurî ratüpurîyoanî, asu amurî Kraîsîndî hoafî sowandümo homo-rundeimbî ranai

wanimboyosi? ⁷ Nindou mam ai amimbofi anungu ra ahandihoari sesi kokombo-mandifiyosi? Nindou ai numburi hifareandi ra ahandihoari sesi yimungu-remindikoate-manduyosi? Asu nindou ai burmakau moanguiarandi ra ahandihoari burmakau titi boboe ra simindikoate-manduyosi?

⁸ Roana nindou-yafe hohoanimo sungu yangiri-yahipoani hoafayahi. Nga ahinumbi hohoanimo amboani yahurai hoafimayo. ⁹ Nga Mosesindi ahinumbi hohoanimo ranambe suru papiranduh yahoya, "Burmakau ai wit hipiri fifirigendani se yowani ahandi yafambe kikihemindipoani, bidifiri wit dedimboe yaho hefembo," meho. Asu God ai burmakaumbo yangiri hoafiyuwaisi? ¹⁰ Ranana yihoezimboyu hoafimayu. Anihond-ane, Bukambe hoafimayo ra sihefimbo rambirihinda yahohayamboyo. Nindou ngoru ai numburi hifireandaniyo, asu ngoru ai yimungu-ramunduanayo, ranai sapo ahafandi ratupurayafani ranimbohunda sesi ra bidifiri semindimbo hohoanimo-mbeyafandamboane. ¹¹ Ro sihei mbusumo Yifafi Aboedindi-mayo hoari ra hifi kamarihundi, ranimbohunda se yihoezimbo fi farihfembo bidifiri sesi saimbo ra yowanimandiyosi? ¹² Sapo se nindou bidifirambo sihei-mayo napo semindimbo yini, asei ana, asu yihoezimbo amboani afindimbo yini, mbiseiamboane.

Ro sihei-mayo napo semindi ra nafi yangorosi, nga ambe masefi. Ro semindikoate-mayefi ra, sapo Kraisindi aboedi hoafi ra nafi gife-poani, sefi hoahumboyefi. Ranimboane ro tinirifo afindi sahumindefi arihundi, nga ranimbo moanane asefi. ¹³ Se fifirihindai, nindou Godindi adukari worambe ratupuriyomo arundi, ranai ranifihind-ane sesi sowandumo arundi. Nindou Godimbo ninihondi hifokoaru shou-rundeimb fondi raniwami ratupuriyomo arundi, ranai sihefembo fondi raniwaminind-ane ninihondi bidifiri sowandumo arundi. Awi ra se moai fifirihindiyoy? ¹⁴ Mam ranisunguyo, Adukari ai yahuya, "Nindou aboedi hoafi wataporimbo-arundi ranai nindou wataporimbo-arunduri ahei-mayo bidifiri napo ahamundi fi fehefembo mbisahupur-amboane," mehu.

¹⁵ Nga ro moai rasungurihundi. Asu hapondani amboani sihei-mayo napo semindimbo-yahipoani pas nda suru papirihandi, nga wani. Ro napo semindikoate ranahambo hihifi-hihifayahi, asu ngiri ngoru nindou ai ro hihifi-hihifayahi nafi ra gundeandi. Ai rambarea-mbonana, ro yifayahi ra aboed-ane. ¹⁶ Ro Aboedi hoafi hoafindahuhi ra ngiri wandi fimbo borindahuhi roana aboedi hohoanimo sungurtheandeimb-anahi mbisahi, nga wani. Sapo Aboedi hoafi hoafimbo ranana wandi ratupuri wambo ro ngiri hinngindiheandi. Ro aboedi hoafi hoafikoate-yahimbonana, ro ngiri aboedi nimboahi. ¹⁷ Ro wandi hohoanimo sungu ratupurayahi ana, ranifihitakin ndahamindimboyahi. Nga Adukari ai wambo ran ratupuri ra masendiramboanahi ro ratupurayahi. ¹⁸ Asu ro nini takini wandi ratupuri ranimbohunda mandahamindihahi? Ro takini semindimbo-mayahi aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbohundambo ranana moai nini-moatukuni sahamindihahi. Nimorehi nindowenihimbo moani hoafimbo ranahambo takini nahurai-ane.

Por ai munguambo nindou-yei moani ratupuriyu-randeimbimbofi manungu

19 Ro nindou ngoründi moani ratüpurîya-rîhandeimbî-yahîpoanîsi. Nga asu ro wandî hohoanîmonambo Kraisîndî nindou tüküfembohünda nindou afîndî safî semîndîmbo ahei moanî ratüpurîya-rîhandeimbî nahurai anîmboahi. ²⁰ Ranîmboane ro Suda-dîbo nîmboambo ahei hohoanîmo sünguarîheandî, Suda aheimbo aboedambo-fendürîmbohünda. Ahînûmbî hohoanîmo ra moai wambo hîfandîrandîrî, nga nindou-yei hîmboahü ahînûmbî hohoanîmo ra süngurîheandühi nou-ayahî ahînûmbî hohoanîmo süngurîhindeimbî aheimbo aboedambo-fendürîmbohünda. ²¹ Asu Suda-yafe ndîfo ahînûmbî hohoanîmo süngufekoate-ayei, ranaheimbo ro-amboanî ahînûmbî hohoanîmo süngufekoate-ayahî aheimbo aboedambo-fendürîmbohünda. Nga asu ro moai Godîndî ahînûmbî hohoanîmo ana hînîngîrîheandî. Wanî, nga Kraisîndî ahînûmbî hohoanîmo ana süngurî-heandühanahî. ²² Asu dîdiyei ngînîndî anîhondümbofekoate-ayei, ranaheimbo semîndî-ndürîmbohünda ro-amboanî ngînîndî anîhondümbö-fekoate nahurai-ayahî. Ro nindou bîdîfirî aboedambo-fendürîmbohünda nafî kokombo munguambo nindou-yei hohoanîmo süngurîhe arîhandî. ²³ Ro ranî ratüpurî ra rarîhe marîhandî, Sisasîndî aboedî hoafî ra ngînîndî tükümbîfeyowa sahehea. Rananîmbo ro-amboanî Adükarî ai aboedî hoafîndî aboedî moatükunî nindou ranaheimbo saimbo napîre masîhendî ra ndahamîndî sahehea.

Sîhîrî napo semîndîmbo pîpîndefomboane

²⁴ Sapo se fîfirîhîndî napo semîndîmbo pîpî ranambe munguambo nindou pîpîyeihanei, nga mamî yangîr-anîmbo pîpî ranahandî napo ra ndemündümbui. Nga ranîmboane se-amboanî napo semîndîmbo pîpî ra tînjîrîfondei. ²⁵ Munguambo nindou pîpî ranambe napo semîndîmboayei ana, ahei fimbo hohoanîmo ra hînîngîrîhi hehi, napo semîndîmbo pîpî ranambe tînjîrîfoyeihanei. Aiana awarîhoei-randeimbî napo semîndîmbo tînjîrîfoyei arîhündî, nga ro awarîhoefekoateyo-randeimbî napo semîndîmbo tînjîrîfoyefî arîhündî. ²⁶ Ranîmboane ro nindou napo semîndîmbo pîpîyuhü amurî hîmbokoate ahu nahurai-ayahî. Asu nindou fifahî yangoambe dîboadore yangora arandî nou raweheandî, nga moai mamîkarî yangorîhandî, nga wanî. ²⁷ Nga ro hohoanîmoayahî süngufembo tînjîrîfoyahühi wandî fi yamundîhe arîhandî.

10

Ngîrî sîhîrî Israer hohoanîmomayei süngundîhundî

¹ Wandafî mamî, sîhefî amao mamî ai Moses sünguhorânî, nîne-moatükunî aheimbo-so tükümfeyondürî ranahambo-anîmbo hoeîndîhirühî ndondîhi hohoanîmo ra türîboadîhindî. Aiana hamburî sîrîwara aboeda bamarîhehindî munguambo mburîngai mamî ranîhoarehî nîmboeimbo. ² Mburîngai-ambeyo asu sîrîwara-ambeyo ra ai Mosesîndî süngurîhündî-mbîmboyahi hundürîmayei. ³⁻⁴ Nindou munguambo ai God sesî masendî ra sahüsi asu, God hoe masendî ra sîmîndî marîhündî. Asu ai hoe ra masîmîndî Godîndî nîmoei aboedambeahîndî asu nîmoei ra ahei süngu maho. Nîmoei ranana Krais-anî. ⁵ Nga asu God ai nindou afîndî aheimbo hîhîfî-hîhîfîkoate-yundürîhi, asu ranîmboyo nîmî wohî furîkoate-reandühi yîfîsafîyeihî, ahei yîfînîmoko ranai moanî mamîkare kurîmayo.

6-7 Rani-moatükunî aheimbo tüküme Feyondürî ranana sihirî hoeifembohünda nafuimboane. Nindou bidifirî ai moaruwai moatükunî ra süngumarîhündî asu sisamî god ranahambo süngurîhi marîhündî, ranimboyo se-amboanî rani-moatükunî ra yowanî rani-süngufepoanî yaho haya yare nafui-mayo. Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou ai sesesiyo asu wain hoe simindîrambo nimareimbo, asu ai botiyahi hihifi-hihifiyeihî nimorehî sisihimoyei marîhündî,” meho. ⁸ Sihirî ana nimorehî sisihimo, nindowenihî birabirî hohoanîmoyopoanî, nindou bidifirî ramehindî nou. Raniyo mamîsimboanî 23,000 nindou ai yifisafi kurîmayei. ⁹ Ranimboane asu sihirî ngirî Adükari ahambo sisindîndîhurûhi, randîhuri hoeindîhuri nindou bidifirî ai ahambo ramarîhorî nou. Aiana ramarîhorî ranimboyei aheimbo amoasirî ai tikîrîmarandûra yifisafîmayei. ¹⁰ Nindou bidifirî ramehindî nou, sihirî nîni-moatükunî tüküfeyoanî hoafiyo hoangopoanî. Nga ranimboyo nindou bidifirî ranai ramehinda sünambeahîndî nendî nindou hîfokoare-randeimbî ai aheimbo moaruwaimbo-mareandürî.

¹¹ Rani-moatükunî aheimbo tüküme Feyondürî ra nindou bidifirambo nafuimbo nahuraiyo, nga ranimboyo asu rani-moatükunî ranahambo sihefimbo ahîni hoafombohünda sürü papîru masîhoemo. Sihirî ana ndeara bidifiranambo si tüküfembo bidifirûhaneftî animboeftînda. ¹² Ranimboane asu nindou mamî ai hoafiyuhüya, “Roana ngîniîndî nimboambo-anahî,” ehu ana, moanî ai hîbadambo-animbo nûngu, nga asu ai pündûmbui. ¹³ Nîne refe hoeifembo moatükunî siheimbo sowahî tüküme Feyondürî, ranana rani-poanîmbo moatükunîyopoanî, nga wanî. Siheimbo sowahî tükefeyondürî ra bidifirambo amboanî tüküfendürî arandî nahurai-ane. God ai hoafiyu masîhendî hohoanîmo rasünguareandî ana, asu ngirî nîni-moatükunî siheimbo refe hoeifembo tükefeyo ranai sihei ngîniîndî ranahambo ngasûndeandî, nga God ai siheimbo ngorû-süngunde fandîheirîmbui. God ai-animbo siheimbo ngîniîndamündû-ndûranî, asu se ngîniîndî nimboeimboyei nîne-moatükunî siheimbo refe hoeifembo tüküfe simboanî. Rananimbo asu ai siheimbo aboedî nafî koandîheira tükündahimboyei.

Sihirî ngirî God asu moaruwai nendî yibobo süngundîhündî

¹⁴ Wandafî mamî hondû, ranimbo-animbo se moaruwai nendambo didîbafife ranî fikîmî hopoanî. ¹⁵ Se fifirîhindeimbî nindou-aneisi, nga ro siheimbo hoafi nda hoafehandürî, nga ro hoafayahî nda se siheihoarî türüboadîhindî. ¹⁶ Adükariîndî kap nda Godîmbo didîbafiyahu hihîfirîhuri mburîhu simîndeftî arîhündî ra sihefimbo Kraisîndî horînambo mamîhüreamunî arandî. Sapo bret bidifirî hîfîtirîhu arîhündî ra Kraisîndî fi ranîfihî mamîhüreamunî arandî. ¹⁷ Sapo bret mamî engoro ranîmbohündambo wamboane, asu nimorehî nindowenihî sihirî afînd-aneftî, nga fi mamayeftî. Sapo munguambo sihirî bret mamî ranahandamboane sahusifî arîhündî. ¹⁸ Se Israer nindou ranaheimbo hohoanîmo-ndahündürî. Ranîhündambo nindou ana ai Godîmbo fondîwamî sesî sihefeimbîndambo sahusimbi, ranai ana sapo sesî Godîmbo sihefeimbî babîdîmboyei ai mamûhiyahi marîhündî.

¹⁹ Se ngiri randihi hohoanimondeihya, Ro Por tikai godimbo sesi saimbo ra anihond-ane asahi mbisei. Roana moai tikai god rana-hambo anihond-ane sahi. ²⁰ Wani, nga ro rarihe hoafayah: Nine-moatükuní Godimbo süngufekoate nindou ai sesi asihendi, ranana ai moaruwai nendi ranaheimbo hohoanimo-yahündürihanei aheimbo asihendi, nga Godimbo ana wani. Ranimboanahi ro siheimbo moaruwai nendi rani-babidimbo mamihufembo yowani asahandüri. ²¹ Se ngiri Adükarindi kap ranambe ndimindei asu moaruwai nendi-yafe kapambe ndimindei ndihündi. Asu se ngiri Adükarindi sesi dagüdi asu moaruwai nendi-yafe sesi ra dagüdi ndihündi. ²² Awi sihiri randihundani, Adükarí ai sihefimbo ngusüfoambe moaruwaimbo-mbreamuní sefimboyefa? Asu sihefi nginindi ra ahandi nginindimbo ngasündeamboyo?

Munguambo si aho ra Godimbo aboed-ani yahomboane

²³ Bidifiri seiya, “Munguambo moatükuní ra sihiri randihumboane,” asei. Yinisi, nga asu ngiri munguambo moatükuní sihiri rawarihu hefi ranai sihefimbo fandihemuni. Bidifiri seiya, “Munguambo moatükuní ra sihiri randihumboane,” asei. Yinisi, nga asu munguambo moatükuní sihiri rawarihundi ranai ngiri fandihemuna nginindi nimboefi. ²⁴ Nindou mamí ai ngiri ahandi fimbo yangiri hibadandi, nga wani. Nindou munguambo ai ngorumbo fehefembo hohoanimondei.

²⁵ Munguambo maketambe ninihondi safi sahümündeimbi ranana dagüdi, nga ranahambo aboedimbayo mbisei hehi afindi hohoanimondeihí düdu-düdundei wakindihimboyei. ²⁶ Nga Bukambe yare hoafiyowohü yahoya, “Hifi ndan-ane asu mungu-moatükuní hifi ranifihí engoro, ranane munguambo ra Adükarindi yangir-ane,” meho. ²⁷ Asu nindou mamí Godimbo anihondümbofe-koateyuweimbi ai siheimbo ho ahandi worambe sesimbo hoafinduaní, asu se hombo hohoanimoayei ana, nine sesi siheimbo asahündürí ra se dagüdi. Nga asu se ranahambo afindi hohoanimondeihü, düdu-düdundei wakindihimboyei. ²⁸ Nga asu nindou mamí ai hoafiyundürühiya, “Sesi ndanana moaruwai nendambo sihefeimbihünd-ane,” mbüsüwaní ana, se sesi ra dagüdimboyei, nindou ai yare hoafimayu mbisei hehi asu ngusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanimombohünda. ²⁹ Ro sihei ngusüfoambe moaruwai-ane yaho hohoanimombo-yahipoani. Nga nindou ngorü ai ngusüfoambe ranahambo moaruwai-ane mbüsümbui ranimbo hohoanimoayahi.

Ro wandihoari ana sesi ra dagadimboyahi, nga asu nindou ngorü ai moaruwai-ane ehu ana, ngiri wandi ratüpurí ra gündeandi. ³⁰ Asu ro Godimbo hihifirihüni hehea sesi ra sahasihani, asu nimboe nindou ngorü ai ro hihifimarihüni ranahambo moaruwai-ane ehua?

³¹ Ranimboane asu se sesi ra dagüdi, hoe ndimindei, asu nine-moatükuní aho ra rawarihindi ra, munguambo Godimbo adükar-ani yahombo-hündambo-animbo randihindi. ³² Se niní-moatükuní randihindühi Suda-aneí, ahei ndifo-aneí, asu Godindi nend-aneí ranaheimbo hoeindihindühi moaruwai-ane mbüseimboyei. ³³ Ro-amboaní munguambo nindou ai refemboayei raní hohoanimo-ane rarihe arihandi. Roana wandi fi ranahambo farihfefembo yangiri

hohoan+mo yopoani rari+he ari+handi, nga wani. Roana munguambo nindou ranaheimbo God ai

11

aboedambo-mbireanduri hohoan+mo ranane ratupuriya ari+handi. ¹ Se wandi hohoan+mo ra sungundihi ngei, ro Kraisindi hohoan+mo sunguri+he ari+handi nou.

Nimorehi ai mbiro gabudifembo hoaf-ane

² Ro siheimbo hihifi-hihifayahanduri, sapo se munguambo si aho ra wambo hohoan+mo-yahundi+ruhi, asu ro siheimbo yamundi+hearuhi sihei warambe masahanduri, ra sunguri+hu hei mari+hundambo. ³ Nga ro siheimbo ndani+moatukuni ndani+mbaanahi ndondi+hi fifirindi+hindi asahi ra ndahurai-ane: Krai ai munguambo nindou-yei mbiro-ani, nindowenihi ai ahandi nimorehi ranahandi mbiro-ani, asu God ai Kraisindi mbiro-ani. ⁴ Rani+amboane nindou dudi ai nindou himboahü mbiro gabude haya, Godimbo didibafifi asu Godindi hoafi hoafayu-ane ra Kraisimbo moaruwaimbo-riruhi nou-ani. ⁵ Nga asu nimorehi mamai ai ahandi mbiro ra gabudifekoate didibafife arand-ane, asu Godindi hoafi hoafayo-ane ra ai ahandi anamindi ranahambo moaruwaimbo-rerihu nou-ane. Nimorehi ranai ana sapo amoan+ngi-mbeyowa sei hehi, mbiro foari+hehindeimbi moani aningo nahurai-ane. ⁶ Nimorehi ranai ahandi mbiro ranahambo gabudifembo wandowohü ana, ai mbirinanji ra bodifo kikirandühi tüpurimbi+ri-hendamboane. Nga asu nimorehi ranai ahandi mbiro ra kikio foari+hefembo amoan+ngi+indowohü ana, asu ai mbiro ra gabudi-mbireandamboane. ⁷ Nga asu nindowenihi aiana ahandi mbiro ra gabudeambui. Aiana sapo Godindi ndüreimbi asu nginindi nafuimbo sisami nahurai-ani. Nga asu nimorehi ahandi ra sungumbo nindowenihi ai ndüreimbi-ndümbui. ⁸ Nga moai nindowenihi ai nimorehi+ndi hamindinambo tüküfiyu, nga nimorehi+yo nindowenihi ranahandi hamindinambo tüküme feyo. ⁹ God ai moai nindowenihi ranahambo nafiruri nimorehi ranahambo fehefembohünda, nga wani. Nga nindowenihi ranahambo fehefembo-hündamboyo nimorehi ra nafimarandi. ¹⁰ Rani-mayowamboane sünambeahindi nendi ai hoeifeyoani, nimorehi ranai Godindi ratupuri ratupurayo ra nafuimbohünda, ai ahandi mbiro ra gabudi-mbireandamboane.

¹¹ Nga Adükari-babidi animboefi ranana nimorehi ai moai aheipoan+mo niboadei ri+hündi. Asu nindowenihi ai moai ahamundi+poan+mo ningomo rundi, nga wani. ¹² Nga God ai nimorehi ranahambo nindowenihi ranahandi finambo randi nafimaranda, nimorehi ranai tüküme feyo. Nga asu God ai haponda nindou ranahamumbo nimorehi-yei furambe nafirapuri arandi. Asu mungu-moatukuni ra Godindi sungu-ane tüküfearandi. ¹³ Siheihoari hoafi ndanahambo türüoadi+hindi: Rani+amboane asu nimorehi ai ahandi mbiro ra gabudifekoate, nindou himboahü Godimbo didibafife hoafi ra aboedi+yo? ¹⁴ Nindou sihefi hohoan+monambo yangir-ane siheimbo rahurai nafuiyoarandi. Nindowenihi ai mbirinanji hoandarümbi ana, aboedi hamindi+yo poani. ¹⁵ Nga asu nimorehi ai mbirinanji hoandarümbayo ana, ranamboani aboedi himbombeyo-wamboane. Sapo rani+moatukuni ra God ai ahandi mbiro gabudifembohünda masagado-ane. ¹⁶ Nga nindou mamai ai rani+moatukuni ranahambo

hoafi^{ndu} hoanguhü ana, ai ranahambo ndore tumbifoareand-amboane: Roanahi asu Godi^{ndi} nend-anei ro moai ngorü hohoanimo süngurihu ri^{hundi}.

Adükarindi sesi sesimbo

¹⁷ Nga hapoana ro siheimbo bidi^{firi} moatükunⁱ yamundi^{heandüri} samboanahi, nga asu se nⁱne-moatükunⁱ ratüpurⁱyei ari^{hündi} ranahambo^{hünda} ngi^{ri} ro siheimbo hi^{hi}fi^{-hi}hi^{hi}fi^{-ndahandüri}. Se Godi^{ndi} hoafi hi^mbori^{mbo} fandⁱhindü^{hi}, asu se moaruwai hohoanimo afi^{ndi} hohoanimo^{aye} ra moai nindou fari^{hendüri} randiⁱ. ¹⁸ Siheimbo ndani hoafi nda boatei hoafi^{nda} samboanahi: Asu seana fandⁱhindü^{hi} yikürübü^{yei} wakⁱri^{hi}-ndühaneⁱ. Ro rani hoafi ra rari^{he} rahurai hi^mbori^{mayahi}, nga asu ro hoafi ranahambo aki^{dou} ani^{hondü}mbo-mari^{heandi}. ¹⁹ Nga awi ani^{hondü} yikürübü^{fe} hohoanimo tükümbi^{feyo}-wamboane, sapo düdi si^{hei} mbusü^{mo} ani^mboei ranai Godi^{ndi} hohoanimo sünguari^{hindi} ra ndori^{hi} hoeimbi^{ri}-hindamboane. ²⁰ Rani^{mbo}aneⁱ asu se mamⁱ fandⁱhindü^{hi}, asu Adükarⁱndi sesi ra ndofe mamⁱ ni^mari^{mbo} sesi^{koate}-mayei. ²¹ Rananeⁱ asu nindou mamamⁱ se sesi ra si^{heipo}ani^{mbo} sahümü^{ndi} hehimbo, ni^mai sahüsi ari^{hündi}. Ranane asu nindou bidi^{firi} ai moani wembopo ni^mareiani, asu bidi^{firi} ai afi^{ndi} hami^{ndi} sahüsi^{hi}, hoe si^mindei^{hi}, hohoanimo mamⁱkararandü^{ri} arandi. ²² Awi se sesi, sesi asu hoe si^mi^{ndi} rambo ra wori^{koate}-wamboyei? Asu se Godi^{ndi} nendi ranaheimbo moananeⁱ seimboyei, wandafi mamⁱ bidi^{firi} ranaheimbo sesi napokoate ai mamareia, amoani^{ngambo}-ari^{hindüri}. Ro siheimbo nü^{ngund}i^{he} hoafi^{mandahandüri}-a? Awi ro siheimbo hi^{hi}fi^{-hi}hi^{hi}fi^{-mandandüriyo}? Wani yangi^{ri}-ane.

²³⁻²⁴ Yamundi^{fe} hohoanimo nda Adükarⁱndi-mayo sahamⁱndi heheambo-anahi, asu siheimbo masahandü^{ri}: Rani ni^mbokoani Sudas ai Adükarⁱ Sisasi^{mbo} hürütümbi nindou-yomondi warⁱhümariramboyu asu ai bret mamⁱ ra semündü haya, Godi^{mbo} hi^{hi}fi^{ri}mbura, hi^{fi}ti^{re} haya, hoafi^{yuhü} yahuya, “Bret nda wandi fisaf-ane, si^{ham}umbo fari^{hefepuri}-mbo^{hünda}. Ndani-moatükunⁱ nda se randu ndundi, wambo hohoanimo^{mbo}hünda,” mehu. ²⁵ Rani^{yu} asu sesi ra sowasü^{mo} mburu, mare yare yahurai kap amboani semündü haya, hoafi^{yuhü} yahuya, “Kap ndanana Godi^{ndi} simbori hoafi femi^{ndi} si^{hefe} moatükun-ane, asu wandi hori^{nambo} ngiⁿi^{ndi} tükündi^{femboe}. Ndani-moatükunⁱ nda se niⁿi^{-simbo}ani-yomo asi^mi^{ndi}mo ra se randu ndundi wambo hohoanimo-yondⁱri^{mbo}hünda,” mehu. ²⁶ Mun^{guambo} si ra se bret nda sahüsi asu kap ndanambe si^mi^{ndi} ari^{hündi} ana, Adükarⁱ ai yi^{fi}mayu ranahambo weindahⁱ hoafi^{yei} ri^{hündühane}i. Rani-moatükunⁱ ra se randi^{hi} ngeiani, asu Adükarⁱ ai hi^{hi}ri^{fi} mbi^{kusu}wamboane

Nindou ai Adükarindi sesi moaruwaimbo-areandi ana, ai hüti-ani

²⁷ Rani^{mbo}ane nindou düdi ai ndofe hohoanimo-koateyuhü, ai bret ra sesü, asu kap ranambe hoe sümündü arandi ana, Adükarⁱndi fi asu hori ra moaruwaimbo-reandühani, asu nindou ranai ahandi fi hüti-anandi. ²⁸ Nindou ai moani ahandi fi ranahambo hohoanimondu hoeindeandü^{hi} ani^{mbo}, ai bret ra dedü asu kap ranambe hoe ndümü^{ndü} ndandi. ²⁹ Rani-moatükunⁱ ra rahurai-ane: Nindou düdi ai Adükarⁱndi fi ranahambo ndofe hohoanimo türüfoefekoateyü

haya, moani sesi ra sesü, kap ranambo hoe simündi arandi ana, ai ahandi fi ra ahandihoari huti-anandi. ³⁰ Sapo ranimboanei nindou afindi se angünimboyeih, hamindi kemindikoate-yeihi, asu bidingiri ai yifimaye. ³¹ Asu shiri sihefihuari sihefi fi ranahambo türüfoarihundühi, bret sahusifi, asu hoe asimindefi ana, Godindi himboahü ngiri hutindefi. ³² Nga asu Adükari ai sihefi hohoanimo ranahambo türüfoare-amunühi, aboedikoate-mayowambo sihefi hohoanimo ngorü-süngure arandi. Ai sihefimbo rawareamun-animbo, asu shiri ngiri hifi ndanihundambo nindou rawehindi nou, ai-babidi awarindihehund.

³³ Wandafi mami, rani-mayoamboane, asu se sesimbohünda fandihindühi ana, awi se sesimbo mbiseimbo ra bidingirambo hihadihundüri hehimbo animbo, mami dagüdi. ³⁴ Nindou düdi ai wembombondühi ana, ai ahandi worambe animbo mbisesuwamboane. Rananimbo asu se mami fandihindühi amboani, asu ngiri Godindi papi-hoafi ranambe ngei. Bidingiri hoafi awi engorosi, nga asükainda tükündaheandüh-animbo ranamboani didiboado-ndiheamboyah.

12

Yifafi Aboedindi-mayo rani-poani rani-poani ratüpur moatükuni

¹ Wandafi mami, rani-poani rani-poani ratüpur Yifafi Aboedi sai-arandi ranahambo se ndorih firiimbirihinda samboanahi. ² Horombo se Godindi hoafi süngufekoate nimboelambe, rani-simboani ana munguambo si maho ra sisami god hoafikoate, yifi nahurai mengoro, rani sowanamboyoy ai sheimbo hürühümündihündüri hei marihünda, asu rani-süngu hei marihündi ra se firiirimboane. ³ Ranimboanahi asu se ndani-moatükuni ranahambo firiindihindi asahi, ra ndahurai-ane. Asu Yifafi Aboedi ranai nindou ngoründi fiambe amaro-ana, nindou ranai ngiri hoafindühiya, “Sisas ai moaruwaimbo-mbifiyu-wamboane,” mbüsu. Nga asu nindou mami ai hoafiyuhüya, “Sisas ai Adükar-ani,” ehu ana, asu ai Yifafi Aboedindi süngu yangir-ane hoafiyu arandi.

⁴ Yifafi Aboedindi ratüpur ra afind-ane engorosi, nga asu awi Yifafi ranana mami rani yangir-ane sagadüri arandi. ⁵ Adükarindi ratüpur ra rani-poani rani-poani ratüpur-anesi, nga asu Adükari mami ranahamboane ratüpuriei arihündi. ⁶ Rani-poani rani-poani ratüpur nginind-ane, nga God mami ranai-ani nindou mungu ranaheimbo nginindi ra sagadüri arandi. ⁷ Yifafi Aboedi ranane ahandi-mayo nginindi ra nindou mamami ranaheimbo tüküfe arandi nindou munguambo farihefe-ndürimbohünda. ⁸ Nindou ngorumbo Yifafi Aboedi ranai nginindi sagadowohane ndofe hohoanimo waporimbo-yondürimbohünda. Nga asu nindou ngorumbo mare Yifafi mami ranai nginindi sagadowohane ndofe firiife ranahambo waporimbo-yondürimbohünda. ⁹ Yifafi mami ranane nindou ngorumbo anihondümbofe hohoanimo ra sagado arandi. Asu mare Yifafi mami ranane ai nindou ngorumbo nindou angünumbo-yeimbimbo didiboadofendüri-rambo nginindi ra sagado arandi. ¹⁰ Asu nindou ngorumbo hepünifeimbi moatükuni refembo nginindi ra sagado arandi. Asu nindou ngorumbo Godindi hoafi hoafiyu rambo nginindi ra sagado arandi. Asu ngorumbo ai Yifafi Aboedindi-mayoyo asu moaruwai

nendiyei-mayoyo ratüpurî ra türüfoefembohünda nginîndî ra sagado arandî. Nindou ngorumbo ranî-poanîmbo hoafi hoafimbo nginîndî ra sagado arandî. Asu ngorumbo ranî-poanîmbo hoafi hîhîrîfoefe hoafi nginîndî ra sagado arandî. ¹¹ Yîfiafi Aboedî mamî ranane ai ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo nginîndî ranahambo yare arandî asu ai-ane moanî ahandî hohoanîmonambo yangîrî nindou mamamî ranaheimbo nginîndî yîboborearü arandî.

Munguambo sîhîrî fi mamî ranahandambo bîdifîr-aneî

¹² Fi ra mam-anesî, nga asu ngorü-poanî ngorü-poanî moatükunî ra ranîfîhî papîreamboane. Ahandî ranî-poanî ranî-poanîmbo moatükunî afînd-anesî, nga fi mamî ranîfîhî türemarand-ane. Krais ai rahurai-ani. ¹³ Mamî ranî-süngumboane munguambo sîhîrî, Suda, Suda-yafe ndîfo, moanî ratüpurîyei-rîhündeimbi, asu moanî nîmboeimbi nindou, sîhîrî fi mamî ranînambo hundürîmayefî. Asu munguambo sîhefîmbo God ai Yîfiafi mamî ra masemuni.

¹⁴ Fi ranana moanî mamî moatükunînambo yangîrîyopoanî pare haya anîngo. Aiana afîndî ranî-poanî ranî-poanî moatükunî ra papîre mburamboane fi ra mamî nahurai anîngo. ¹⁵ Asu tîjarî ai hoafîndowohüya, “Roana watîjarî-yahîpoanî, ranîmboane asu ro fi ranahandî-yahîpoanî,” mbîsîmboesî, nga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁶ Asu hîmboambe ai hoafîndowohüya, “Roana hîmboarî-yahîpoanî, ranîmboane roana fi mamî ranahandî-yahîpoanî,” mbîsîmboesî, nga sapo aiana fi mamî ranahandamboane. ¹⁷ Asu fi mungu ranai hîmboarî ranî yangîrayo ana, asu nüngunde hîmborîmanda? Asu fi mungu ranai hîmboambe ranî yangîrayo ana, nüngunde fîsîjarü kamadada? ¹⁸ Fi mamî ranana ai yahuraiyopoanî, nga God ai moanî ahandî hohoanîmonambo ranî-poanî ranî-poanî moatükunî ra fi mamî ranîfîhî papîmareand-ane. ¹⁹ Nga asu fi mamî ranahandambo moanî mamî ranî yangîrayo ana, asu fi ranai nahü manîngoa? ²⁰ Fi ranai moanî yare nîngowan-ane, asu fi mamî ranîfîhî ranî-poanî ranî-poanî moatükunî ranai papîre haya anîngo.

²¹ Ranîmboane asu ngîrî hîmboarî ai watîjarîmbo hoafîndowohüya, “Ro ngîrî sîhambo ndahamîndîhanîni,” mbîso, nga wani. Asu ngîrî mbîro ai tîjarîmbo hoafîndowohüya, “Roana ngîrî sîhambo ndahamîndîhanîni,” mbîso, nga wani. ²² Nga awi sîhîrî nahaniyo sîhefî fi ranahambo ranana nginîndeimbi-yopoanî asefî, ranî-moatükunî ranai fi ranîfîhî pairîkoate-ayo ana, asu ngîrî fi ranai aboedî ndonde nîngo, nga wani. ²³ Asu fi ranahandambo bîdifîrî moatükunîmbo sîhîrî aboedî moatükunî-yopoanî asefî, ranahamboane sîhîrî aboedî yihuruhu arîhundî. Nga asu fi ranahandambo bîdifîrî amoanîngîmbü moatükunî ranahamboane aboedî dîdîboado-arîhundî. ²⁴ Fi bîdifîrî aboedî ra moanî hînîngîrîhu arîhundî. Nga God aiyu ahandîhoarî munguambo ranî-poanî ranî-poanî fi bîdifîrî ra fi mamî ranîfîhî mamambere hînîngîmareandî. Ranîyu asu fi bîdifîrî ranahambo moanane aseî ranahambo ai ndorîhoeimbi hînîngîre marandî. ²⁵ Fi mamî ranai ngorü-poanî ngorü-poanîmbeyo yahuhayambo yare hînîngîreambo-yupoanî, nga fi mamî bîdifîrî, mamî bîdifîrî ranai mamî hohoanîmo süngu sîmborî farîhefirîmbeyeia yahuhayamboyu yare hînîngîmareandî. ²⁶ Ranîmboane fi ra

ngorü mamî bîdîfirî asûbusîmboayo ra, asu fi mamî mungu ranai-amboanî asûbusîyowohane. Asu fi ra mamî bîdîfirî aboed-ane aseî ana, asu munguambo fi ranai-amboanî aboedî hîhîfî-hîhîfîyowohane.

²⁷ Ranîmboane munguambo nindou se Kraîsîndî fi-aneî anîmboeî. Asu munguambo se ahandî fi bîdîfirî nou-ayeî. ²⁸ God ai bîdîfirîrambo Kraîsîndî nendî-mayeî ranaheimbo rahurai yare hîningîmarearû. Weangurûhîdîdî ranai Kraîsîndî hoafî sowandûmo homo-rundeimbî, ranîkîmînîndî ranai Godîndî hoafî hoafîyeî-rîhîndeimbî, asu ranîkîmî ra yamundu-rundeimbî, asu hepûnîfeimbî moatûkunî rarîhi-rîhîndeimbî, asu nindou angûnûmbî aboedî-rîhi-rîhîndeimbî, asu nindou farîhehi-rîhîndeimbî, asu munguambo ratûpurî aho ra hîfandîrûhî-rîhîndeimbî, asu ngorû-poanîmbo hoafî hoafîyo-ramboaneî ranaheimbo hîningî-mareandûrî. ²⁹ Awi nindou munguambo Kraîsîndî hoafî sahûmûndî hei-rîhîndeimbî yangîrîyeî anîmboeîa? Awi munguambo Godîndî hoafî hoafîyeî-rîhîndeimbî nindou yangîrîyeî anîmboeîa? Awi munguambo yamundîhi-rîhîndeimbî nindou yangîrîyeî anîmboeîa? Awi munguambo hepûnîfeimbî moatûkunî ratûpurîyeî rîhîndeimbî yangîrîyeî anîmboeîa? ³⁰ Asu munguambo nindou ai angûnûmboyeimbîmbo aboedî-fendûrîmbo ngînîndeimbî yangîrîyeîa? Munguambo nindou ai ngorû-poanîmbo hoafî ra hoafîyeî-rîhîndeimbî yangîrîyeîa? Asu munguambo nindou ai hoafî ra hîhîrîfoadîhi hoafîyeî-rîhîndeimbî yangîrîyeîa? E! ranî-moatûkunî ra ai wanî. ³¹ Se moanî aboedî hamîndî moatûkunî ranî yangîrî semîndîmbo ngusûfo pandîhindî.

Sîhîrî nindou amurambo ngusûfo pandîhumboane

Nga ro sîheimbo nahanîyo aboedî hamîndî nafî aho ranahambo nafuindahandûrî samboanahî.

13

¹ Asu ro nindou ranaheimbo nindou-yeî hoaf-ane, asu sînambeahîndî nendî-yomondî hoafî ranane ra hoafîyahandûrûhî, asu ro nindou ranaheimbo ngusûfo pefekoate-ayahî ana, asu ro nûmûsî fandîyoanî, moanî hoafayo hoango nahurai-ndamboyahî. ² Asu ro Godîndî hoafî hoafîindahandûrûhî, Godîndî hohoanîmo dîbo engoro ra munguambo fîfîrarîheand-ane, asu munguambo fîfîrîfe ra fîfîrarîheand-ane, asu ngînîndî hamîndî anîhondûmbo-rîheandûhî asu nîmoeî-wafu nîmaroanî hoafîyahanî gorûgoanîni aho-ane, asu ro nindou ranaheimbo ngusûfo pefekoate-ayahî ana, asu ro moan-anahî. ³ Ro wandî napo munguambo masîheheandî ra napokoate-yeimbî nindou fehefendûrîmbo yimbondîhe, asu wandî fi ra hîningî-ndîheandani nindou ai wambo haiambe mandundîranî hai tîkîrînda-ndîrîmboesî, nga asu ro ngorû nindoumbo ngusûfo pefekoate-ayahî ana, ra ngîrî wambo aboedî fandîhendîrî.

⁴ Ngorûmbo ngusûfo pare-randeimbî ai warî hoafeandûh-reandûhî farîhendûrî arandî. Asu ai moai nindou ngorûmbo ngusûfoambe moaruwai hohoanîmoyu randî, asu ahandî fimbo moai borîyu randî, asu moai ahandî fimbo hîhîfî-hîhîfîyu randî. ⁵ Ai moai afîndî-afîndîyurandî. Asu ai moai ahandî moatûkunîmbo yangîrî hohoanîmo pare randî, asu moai nîmehûnou ngînîndîyu randî. Asu ai moai nindou ahambo moaruwaimbo-marîhorî ranahambo hohoanîmoyu

randi. ⁶ Asu ngorumbo ngusüfo pare-randeimbi aiana nîne-moatükunî moaruwai-ayo ranahambo moai hîhîfi-hîhîfiyu randi, nga aiana anihondü hohoanîmo ranahamboane hîhîfi-hîhîfiyu arandi. ⁷ Ai ana munguambo tîjîrîfo aho ra moanane yahu arandi, asu munguambo si aho ra Godîmbo anihondumbo-rirî randuhani. Munguambo si aho ra God ai fandîhendîrîmbui yahuhaya, hîfandandühi asu munguambo tîjîrîfo ra tüküfeyoanî, ai ngînîndî nüngumboani.

⁸ Ngorumbo ngusüfo pefe hohoanîmo ra ai ngîrî awarîndîhoayo. Nga Godîndî hoafi hoafombo hohoanîmo ranana kîkîndamîndîmboe. Rani-poanîmbo hoafîna hoafi hohoanîmo ranana moendîndîmboe. Fîfîrîfe hohoanîmo ranana awarîndîhoemboe. ⁹ Mungu-moatükunî aho ra moanî bîdîfîrî-bîdîfîrî yangîr-ane fîfîrîhumboayefî. Godîndî hoafi hoafîmbo ranamboanî awi moanî bîdîfîrî yangîr-ane hefi hoafîyefî arîhundî. ¹⁰ Nga süngunambo nîne-moatükunî aboedî hamîndî-mayo ranai tükündîfeihî anîmbo, asu nîne-moatükunî moanî bîdîfîrî-bîdîfîrî yangîrî hohoanîmomayefî ranai awarîndîhoemboe. ¹¹ Horombo ro nîmori-yahambe rani-sîmboanî wandî hoafi, hohoanîmo, fîfîrîfe rani-moatükunî ra nîmori nou rasüngumarîheandî. Nga hapondanî ana ro adükari-yahühi nîmoakîdîbou-yei hohoanîmo ra hînîngî-rîheamboanahî. ¹² Haponda munguambo moatükunî awi moai sîhîrî ndorîhu fîfîrîhundî, nga hoehîmboambe nahurîane hoeirîhu arîhundî. Nga süngunambo anîmbo sîhîrî Godîmbo ndondîhuri ahandî ngusûmboarî ra hoeindîhumboyefî. Hapondanî ana moanî bîdîfîrî yangîr-ane fîfîrarîheandî. Nga süngunambo-anîmbo ro ahambo ndondîhinî fîfîrîndî-hinîmboyahî, ai wambo haponda ndore fîfîrareandîrî nou. ¹³ Nga haponda ngîmî moatükunî nda, Godîmbo anihondûmbofe hohoanîmo, Godîmbo anihondûmbofehü himboyondombo hohoanîmo, asu nîndou ngorumbo ngusüfo pefe hohoanîmo ra moanî koadürûmbo-koadürûmbo yagodîmboe. Nga ngîmî hohoanîmo ranahandambo, ngorumbo ngusüfo pefemboane ai adükari hamîndayo.

14

Godîndî hoafi hoafîmbo hohoanîmo pandîhumboane

¹ Munguambo si aho ra nîndou bodîmondambo ngusüfo pefembo hohoanîmoyo homboane. Asu se Yîfiarî Aboedîndî-mayo ngînîndî ranî semîndîmbo hohoanîmondei ngei. Nga Godîndî hoafi hoafîyorambo ngînîndî ranîmbo se moanî ngusüfo pandîhindî. ² Nîndou düdi ai ranî-poanîmbo hoafînambo hoafayu ana, nîndou ranaheimbo hoafîyundürühi-yupoanî, nga ai Godîmbo yangîr-ani hoafayu. Sapo hoafi ra nîndou ranai ngîrî fîfîrîndîhindî, nga ranana Yîfiarî Aboedî-mayo ranahandî ngînîndînambo Godîmbo yangîr-ani dîbo hoafi hoafîyundo arandi. ³ Nga asu nîndou düdi ai Godîndî hoafi hoafayu ana, asu ai nîndou ranaheimbo anihondûmbofe ra ngînemîndîndürühi farîhendürühi, asu ngusûfoambe aboedî dîdîboado-rearühane. ⁴ Nîndou düdi ranî-poanîmbo hoafînambo hoafayu ana, ai ahandî fî ngînemîndîmbo yangîr-ani hoafayu. Nga asu nîndou düdi ai Godîndî hoafi ra hoafayu ana, asu hoafi ranai Kraîndî nendî

ranaheimbo nginindamündürimboe. ⁵ Ro siheimbo munguambo rani-poanimbo hoafinambo hoafindei sahehea hohoanimoayahisi, nga awi ro siheimbo Godindi hoafi hoafiyo-ramboanahi hohoanimoayahisi habodihahi. Nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafinduanisi asu nindou ngörü ai hoafi ranahambo hihirifoefe hoafiyoani animbo, asu Kraisindi nendi munguambo ranaheimbo hoafi ra fandihendürimboe. Nga nindou düdi ai Godindi hoafi weindahi hoafayu ranana rani-poanimbo hoafinambo hoafimbo ngasündeamboane.

⁶ Wandafi mamisi, awi ro siheimbo sowahi tükündaheandühi rani-poanambo hoafinambo hoafindahandürani ra ro ngiri siheimbo fandiheandüri. Nga ro siheimbo God ai wambo bidifiri moatükuni weindahimareandiri hoafi, fifirifembo moatükuni hoafi, Godindi hoafi hoafiyo-rambo hoafi asu yamundifembo hoafi ra ndahandüranimbo, siheimbo fandihehe-andürimboyahi.

⁷ Hoahoango rakoate-randeimbi moatükuni, nümüsi, fufunji, mbonifaifai ranamboani moani mamisi rahurai-ane. Rani-moatükuni munguambo ranai mamikari hoafindoani ra nüngundihisi nindou ai himborimandei hoafi ahandi rana? ⁸ Nindou ai yifiarimbo yinafoaiyu-randeimbi ai ndofe yinafoaikoate-ayu ra, asu nindou didai yifiarimbo napo ra didiboadomandea? ⁹ Moani mare yahurai-ane, asu se rani-poanimbo hoafinambo hoafayei ra asu nindou amuri ai nüngundihisi sihei hoafi fifiri-mandihinda? Ranana se moanipo hoafindamboyahi, nga sihafi hoafi ranai moani weriyafui nou nimmoamo ngomboe! ¹⁰ Yini, munguambo hifi ndanihü rani-poani rani-poani hoafi afind-ane engoro. Nga asu moai mamami hoafi ranai ranahandambo nimindi fifirifekoate yangoro, nga wani. ¹¹ Nga asu ro hoafi wataporayu ranahandi nimindi ra fifirifekoate-ayahana, nindou hoafayu ranai wandi nindou amurinduanisi asu ro-amboa ahandi nindou amurindamboyahi. Se rani-poanimbo hoafinambo wataporindeiani siheimbo yahurai tükündifemboe. ¹² Nga se-amboa Yifiarisi Aboedindi-mayo nginindi ra semindimbo hohoanimoeyi arihündi ranimboane asu se Kraisindi nendi fehefembo nginindi ra semindimbohünda tinjirifondei ngei.

¹³ Ranimboane nindou düdi ai rani-poanimbo hoafinambo hoafiyo-randeimbi ana, ai hoafayu ranahambo Kraisindi nendi ranaheimbo hihirifoefe hoafomböhünda nginindi ranahambo Godimbo didibafimbiyiwamboane. ¹⁴ Asu ro rani-poanimbo hoafinambo didibafeheandi ana, wandi yifiarisi ranai-ane didibafefeyo, nga asu wandi hohoanimo ranai ana moani moaruwai titanimbo-reamboane. ¹⁵ Asu randifeyoani ra ro nüngumandihia? Ro wandi yifiarisi ranambo didibafinda-heamboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani didibafinda-heamboyahi. Ro wandi yifiarisi ranambo heründa-mboyahisi, nga asu ro wandi hohoanimo ranambo amboani heründamboyahi. ¹⁶ Godimbo se sihafi yifiarisi ranambo yangiri hihifariri ana, asu moanindi nindou-mayei ranai fandifeambe ngiri hoafindeihi, “Anihond-ane,” mbi sei se hihifiyafambe. Sapo se hoafayafi ranahambo ana nindou ranai moai fifirihindi. ¹⁷ Godimbo hihifimbo didibafife sihafi ra aboedi saf-anesi, nga ngiri nindou ngörü ranahambo ngininda-mindündi. ¹⁸ Ro afindimboanahi rani-poanimbo hoafinambo Godimbo hoafiya

arɪhandɪ ra sɪheimbo ɲgasündihea-ndürimboanahɪ asu ranimboanahɪ ro Godimbo hihifarɪhünɪ. ¹⁹ ɲga Kraisindɪ nendɪ fandifeambe roana, moanɪ nindou ai fifirihindeimbi hondahüfeimbi (5) hoafɪ yangirɪ yamundife-ndürimbo hohoanimoayahɪ. ɲga asu hoafɪ moanɪ afindɪ hamindɪ rani-poanimbo hoafɪnambo wataporimboyo ho ana, aboedɪ hamindiyopoanɪ.

²⁰ Wandafɪ mamɪ, se nɪmoakidibou hohoanimoayeɪ nou hohoanimo-ndeimboyeɪ. Moaruwai hohoanimo aho rananimbo se nɪmoakidibou nou hohoanimondeihɪ nɪmboeɪ, ɲga asu sɪhei hohoanimo ranana nindou boagirɪ nahurai-animbo se nɪmboeɪ. ²¹ Ahnūmbɪ hohoanimo sürü papirandühɪ yahoya, “Rani-poanimbo hoafɪ hoafūmbɪ nindoundɪ yafambe süngu-ane, asu nindou amuriyeɪ yafambe süngu-ane, rananimbo nindou ndanaheimbo ro hoafɪndahandürimboyahɪsɪ, ɲga asu ai ɲgirɪ wambo hɪmborindeɪ,” mehu Adükari ai.

²² ɲga ranane asu rani-poanimbo hoafɪ hoafimbo ɲginindɪ ranai nindou Godimbo anihondümbofe-koate-mayeɪ ranaheimbo nafuimbo moatükun-ane, ɲga asu anihondümbo-rɪhoreimbi ranaheimbo ana wanɪ. ɲga asu Godindɪ hoafɪ hoafimbo ɲginindɪ ahei mbusūmo ranai anihondümbo-rɪhoreimbi aheimbo nafuimbo moatükun-ane, ɲga Godimbo anihondümbofe-koate-mayeɪ ranaheimbo ana wanɪ.

²³ Ranimboane asu Kraisindɪ nendɪ ranai mamühɪ fandihindanɪ se rani-poanimbo hoafɪnambo hoafayeɪ ana, asu fifirifekoateyeimbi asu anihondümbofe-koate yeimbi ranai tükündahi sɪheimbo hoeindihindürɪhɪ, ai ana hihindɪ-hihindɪyeihaneɪ mbɪseimboyeɪ.

²⁴ ɲga munguambo Godindɪ hoafɪ rani yangirɪ hoafɪndeiananimbo, asu anihondümbofekoate-yumbü asu fifirifekoate-yumbü ai tükündifi-hündambo amboanɪ asu ai hoafɪ ra hɪmborindu haya moaruwai hohoanimomayu ranimbohünda ɲgusüfoambe afindɪ hohoanimondimbui. ²⁵ Rananimbo asu ahandɪ hohoanimo dibo meɲgoro ra weindahindeandühɪ, asu ai yirɪ yimbu pusinde nɪmandümbo Godimbo hohoanimonduwohü hoafɪndühümboya, “Awi anihond-ane, ɲga God ai se-babɪdɪ sɪhei mbusūmo anüngu!” mbüsümbui.

Godimbo ratüpurɪ hohoanimo ra aboedɪ mbɪhowamboane

²⁶ Wandafɪ mamɪ, asu se nüngundihɪ ramandihinda? Munguambo se fandifeambe, nindou ɲgorü ai herü hohoanimonduhane, ɲgorü ai yamundiferambo hohoanimo hohoanimonduhane, ɲgorü ai God ai nɪni-moatükunimboyo hoafimbohünda nafuimayundoane, ɲgorü ai rani-poanimbo hoafɪnambo hoafimboane, asu awi asükai sapo ai hoafiyumbɪ hihirife hoaf-ane, mungu rani-moatükunɪ ra hoafimbeyeɪ-amboane. Mungu-moatükunɪ ra Kraisindɪ nendɪ ranaheimbo ɲginimbɪra-mindüramboane. ²⁷ ɲga asu nindou biɪdifirɪ ai rani-poanimbo hoafɪnambo hoafimbo hohoanimondeihɪ ana, moanɪ nindou yimbundafandanɪ asu ɲginindimondanɪ yangiranimbo rambirundamboane. ɲga asu moanɪ ɲgorü ai hoafɪndu kɪkɪndamünduanɪ, ɲgorü ai hoafiyu-mbɪrandamboane. Rananimbo asu nindou ɲgorü ai nɪne hoafɪ ɲgorü ai hoafimayu ranahambo hihirifoare hoafimbiyu wamboane. ²⁸ ɲga asu nindou ɲgorü ai rani-poanimbo hoafɪnambo hoafɪnduanɪ ranahambo hihirife hoafimbo nindou ranihü nɪɲgokoate-nduanɪ ana, asu nindou ranai rani

hoafinambo hoafindümbui, nga moani ai sisikoate nîmandumbo-animbo ahandi fimboane asu Godimboane rani yangiri hoafimbiyu-wamboane.

²⁹ Yimbu ngimi nindou saf-animbo Godindi hoafi hoafimbo-mayo ra hoafimbeyo-mondamboane. Nga asu amuri bidifiri ai moani nîmarimombo nine hoafi ai hoafayomo ranahambo tûmbirundamboane. ³⁰ Nga asu nindou mamî wataporambe amaru ahambo God ai nafuiduanî, asu nindou nûngumbo hoafayu ranai ahandi hoafi ra awi kîkimbîramûndu-amboane. ³¹ Ranî-sûngumbo-animbo nindou munguambo mamamî Godindi hoafi hoafindimondani, asu nindou mungu amarei ranai hoafi ranahambo fifirîhindûhî nginîndî mbînimboei-amboane. ³² Godindi hoafi hoafimbo nginîndî sowandûmondeimbî nindou ana ai moani ranahandî nginîndî ra hîfandî-mbîrundamboane. ³³⁻³⁴ Sapo God ai sihefimbo moai mamîkarîyo wakîferambo yifirîyu, nga moani aboedî ndorîhefe nîngomboane yifirayû.

Kraisindî nendî mungu ai fandîfeambe ana, awi nîmorehî ai wataporîndeimboyei, nga moani sisikoate nîmandei. Kraisindî nendî munguambo yahurai-ane rarîhi arîhündî. Nîmorehî aiana ngîrî hoafindei sapo Mosesindî ahînûmbî hoafi hoafîmayo sûngu ai moani nindowenihî-yomondî hoarehî nîmboei. ³⁵ Nîmorehî ai ranî-moatûkunî ranahambo fifirîfehû türüfoefembo mbîseimbo ana, ai ahei nindowenihî ranahamumbo worambe dûdumbeyahî-puramboane. Nîmorehî ai Kraisindî nendî fandîfeambe botîfe hoafi ana, amoanîngeimb-ane.

³⁶ Awi Godindi-mayo hoafi ra siheimbo sowahindî botîfe hom-boyo? Awi asu hoafi ra siheimbo yangiri tûkûfemboyo? ³⁷ Nga asu nindou mamî ai rande hohoanîmondûhûya, “Ro Godindî hoafi hoafiya-rîhandeimb-anahî,” ehuyo, asu “Yifiafî Aboedindî fifirîfe masahamîndîhî,” ehu ana, refeana ai fifirîmbîreand-amboane, nga Adûkarî ai randîhindî mehu hoaf-ane nda ro siheimbo sûrû paparîhandî. ³⁸ Nga asu nindou ranî hoafi ranahambo hîmborîkoate-ayu ana, asu se ngîrî ahambo hîmborîndei.

³⁹ Ranîmboane wandafî mamî, Godindî hoafi hoafîmbo hohoanîmo ranahambo yangiri ngusûfo pandîhi ngei, nga asu se ranî-poanîmbo hoafîna hoafîmbo yowanî mbîseimboyei. ⁴⁰ Kraisindî nendî fandîfeambe mungu-moatûkunî aho ra wudîpoapondîhi ndondîhi randîhindî.

15

Krais ai yifîyu hayamboyu asûkaiyu botîmefîyu

¹ Wandafî mamî, haponda ro siheimbo aboedî hoafi masahandûrî ra asûkainda hohoanîmo botîndîhendûrî samboanahî. Aboedî hoafi ra se sahûmündî hehîmboyei asu se ranîfîhî nginîndî manîboadei ranahamboanahî. ² Aboedî hoafi siheimbo ro bokarîmarî-heheandûrî ranahambo nginîndî kîkîhîrîhûmündî anîboadei hei ana, ranambo se aboedambo-ndahîmboyei. Nga refekoate-ndeianî ana, ngîrî fandîhendûrî.

³ Ro hoafi hîmborîya heheambo masahamîndîhî ra siheimbo masahandûrî ra ai aboedî adûkarî moatûkunî hamînd-ane: Krais ai sihefî moaruwai hohoanîmo ra raguanambo-fembo-hûndamboyu yifîmayu,

sapo Godindi hoafi yare hoafimayo süngu. ⁴ Ahambo honguambe sihehorane, asu ranambe ngimi nimbuyu mbura asukaiyu botimefiyu, Godindi hoafi yare hoafimayo süngu. ⁵ Raniyu asu ai Pitambo-so boatei tüküfi mburamboyu asu süngunambo ahandi 12 süngururundeimbimbo-so tüküme fiyu. ⁶ Raniyu asukaiyu ahandi wandafi mam 500 ngasündeandeimbi nindou ranaheimbo-so tüküme fiyu. Nindou ra afindi ana animboei, nga asu bidifiri ana yifisafimayei. ⁷ Raniyu ai Semsimbo-so tüküfi mburamboyu asu süngunambo ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-memo munguambo ahamumbo-so tüküme fiyu. ⁸ Raniyu asu süngunambo hondü wambo-so amboa tüküme fiyu. Asu ro furambe sanjorambo hapoadümboyaha wakemindi-ndirimbo nahurai-anahi.

⁹ Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi mbusümo ra akidou saf-anahi. Wambo ana Kraisindi hoafi semündü hurandeimbi mbi sei dükandihi-ndirimboyei sapo ro Godindi nendi ranaheimbo moaruwaimbo-marihearü hahi ranimbohünda. ¹⁰ Nga God ai wambo moani hipoambo-mareandira ranimboanahi haponda ro Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimbayahi. Nga asu ahandi moani hipoambofe hohoanimo ranai moai moanimbofeyo, nga want. Kraisindi hoafi sowandümo homo-rundeimbi bidifiri ai mungu moai ro ratüpurayahi nou yaru tiriifoyomo. Nga roana, wand-amboani moai ratüpuruya rihandi. Nga Godindi moani hipoambofe hohoanimo wandi fiambe amarondiri ranane farihendira ro rawariheandi. ¹¹ Ranane hoafi ra ro hoafiyahembü hündiyo asu ai hoafiyomondeimbi hündiyo ra sapo mam rani hoafi raniyo bokari-marihehundi ranahambo se anihondumbo-marihindi.

Sihi yifihündi botife hoafi

¹² Krais ai yifimayua asu God ai honguambeahindi botimariri hoafi ra ro afindimbo hoafiyefi marihundi. Nga asu nimboe nindou bidifiri sihei mbusümo animboei ranai hoafiyeihiya, “Nindou yifiyoweimbi-hündi ana, ngiri asükaindo botindifeyo,” maseia? ¹³ Rani hoafi ra anihondümbayo-mbonana, God ai moai Kraisimbo honguambeahindi botiriri. ¹⁴ Asu Krais ai yifihündi botifekoate-mbeimbonana asu ro ngiri ninimbo hoafiyefi rihunda asu se ngiri ninimoatükunimbo anihondumbo-rihindi. ¹⁵ Rambefembonanasi, asu ro Godimbo tikai hoafiyefi-rihundeimbi nindou tükümbayahu. Sapo ro ahambo anihondumbo hoafiyefühi sefiya, “God ai Kraisimbo botimariri,” asefi. Nindou yifihündi botifekoate-mbembonana, God ai ngiri Kraisimbo yifihündi botiriri. ¹⁶ Nga God ai nindou yifiyeimbihündi ranaheimbo botifendüri koatembeimbonana, asu Krais ai-amboani yifihündi botimbefipoani. ¹⁷ Nga asu God ai Kraisimbo yifihündi botifikoateyu-mbonana, asu sihei anihondumbofe ranai siheimbo mbafari-hendüripoani. Nga seana sihei moaruwai hohoanimo ranaianimbo kikihindamindindüri nimgomoe. ¹⁸ Asu anihondumbo rambefembonana, nindou didiyei Kraisimbo anihondumbo-rihori mburihü yifimayei ranai-amboani moaruwaimboyahi. ¹⁹ Sihiri ana Kraisimboanefi anihondumbo-rihurühi himboayahundo. Nga asu Krais ai sihefimbo ndanisimboani yangiri fehefemunimbo himbombayefi-mbonana, asu nindou bidifiri sihefimbo hipoanimboembou-anei sahümun.

²⁰ Hohoanimo ra yahuraiyopoani, nga wani. Nga anihondüyo Krais ai yifiyu mbura honguambeahindi God ai botimariri. Nümbürambeahindi horombonambo sesimbo moatükuni boatei nafaramindo nahuraiyo God ai Kraisimbo boatei yifiyeimbi nindou ai yangiri botifekoate-yeiambe ahambo botimariri. ²¹ Nindou mami ahandi süngu yifiimbo hohoanimo tüküme feyo asu nindou mami ai-amboani ahandi süngu yangiri botifembo hohoanimo tüküme feyo. ²² Sapo nindou mungu ai ra Adamindi sirihünd-anei yifimayu süngu yifiyei arihündi. Nga nindou munguambo Kraisindi sirihünd-anei botimefiyu süngu botiyahi arihündi. ²³ Nga munguambo nindou mamani ahei botifeambe botindahumboyefi. Krais ai boateimayu asu ai asükaindu kudüwan-animbo asu nindou ahandi sirimayei ra mungu botindahimboyei.

²⁴ Rani-simboan-animbo mungu-moatükuni mungumboayo si ranai tükündifemboe. Rananimbo asu Krais ai sanendi, anani, kabomo ra hifandi-rundeimbi, munguambo ratüpur bogorimboyafu-ndeimbi, asu munguambo nginindi hifandu-ndeimbi ranahamumbo hifinambo-ndeapuriimbui. Rananimbo asu ai nginindi hifandarandi ra Ape Godindi wariwami hinngindeambui. ²⁵ Awi ranambe ana Krais ai bogorimbondüfi nungu ngumbo animbo, asu God ai moaruwai nendi ranaheimbo hifinambo-ndeandüri haya Kraisindi yirumbo hoarehi hinngindearümbui. ²⁶ Amuri hürütümbi ranaheimbo hifinambo-ndeandüri ngu-ngumbo animbo, asu süngunambo hondü-animbo yifi ranahambo amboani hifinambo-ndeambui. ²⁷ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, “God ai mungu-moatükuni ahandi hoarehi hinngimareandi,” meho. Nga God ai munguambo moatükuni ranambeyupoani. Ranimbo-animbo sihiri fifirindi-humboane, God ai mungu-moatükuni ra Kraisindi hoarehi hinngimareand-anesi, nga asu ai moai ahandi hoarehi nungu, nga wani. ²⁸ Nga mungu-moatükuni ra Kraisindi hoarehi yangirindoan-animbo, asu Godindi Nimori ranai sapo Afindi ai mungu-moatükuni ahandi hoarehi hinngimareandi rani-hoarehindümbui. Rananimbo asu God ai ahandihoari mungu-moatükuni aho ranahambo bogori hondündümbui.

²⁹ Nga asu yifiyeimbi ai botifekoate-ayei ana, asu nindou bidifiri aheimböhünda himoni hundüriyei arihündi ranai nungurihi-ndühüyeia? Asu yifiyeimbi ai botifekoate-ayei ana, asu nimboe nindou bidifiri ai aheimbo fehefe-dürimböhünda himoni hundüriyei arihünda? ³⁰ Asu yihoeimbo amboa. Ro Kraisindi ratüpur ratüpurimayefi asu nindou bidifiri ai munguambo si aho ra moaruwaimbo-rhimuni hei arihündi. Asu yifiyeimbi nendi ranai asükaiyo botifekoatembo-ayei ana, asu ro nimboe moani ndarihu animboefa? ³¹ Wandafi mami, munguambo si aho ra ro yifiimbo nahuraiya arihandi. Ra anihond-ane. Se munguambo Sisas Krais-babidi aniboadei ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifiyahühi weindahi rarihe hoafehandüri. ³² Efesus ngoafihü ro nimambeahindi ninihondi-babidi nahurai yifiarimayahi. Ranimbo-hündambo nindouyafe hohoanimo süngu ro nini-moatükuni aboedi mandahamindihä? Nga asu yifiyeimbihündi nindou ranai asükaindeidei ngiri botindahindi hoafi ra anihondayo ana, ambesi, nga sihiri moani, “Sesi dagudifi, hoe ndimindefi raraondhi ngefimboane. Nga sümbu ana awi sihiri yifindemboyefi,” hoafi mami hoafimayo

sūngu.

³³ Se tika hoafi anihondumbo-ndihimboyei. Sihiri sihefi wandafi moaruwai-mayei rani-babidi ahahabodefi ana, asu ai sihefi hohoanimo abodei ra moaruwaimbo-ndihimunimboyei. ³⁴ Se wudipoapondihi hohoanimondeih asu moaruwai hohoanimo ra ruhüsafi hinngindihindi. Nindou bidifiri seana moai awi Godimbo fifirihori. Ranahandambo se amoanngimbeyei-amboane.

Fi asūkaiyo botefeyo ranana ngorü-poanimboane

³⁵ Nindou bidifiri ai dündundahindühi animboya, “Nindou yifihündi ra nūngundih asūkai botimandahinda? Fi ra asūkaindo botindifeyowohü nūngu-nahurai fi ndemindi haya tükündife maningoa?” mbiseimboyei. ³⁶ Ranana hihindi hoaf-ane? Se ra fifirowamboanafi nini-moatükuni hoari hifambe hifi kararowandi ranai yifikoate-nahuraiyo ana, asu ai ngiri yangiri abodei tükündifeyo. ³⁷ Se koniyo asu nini mangiriyo hifarowandi ra moai emündü dūdūdū kameih hifirowandi, nga hoari yangir-ane hifi kararowandi. ³⁸ Ranana asu God ai hohoanimomayu sūngu dūdūdū emündü napo ra ranihi papareandi. Ranai mungu nine-moatükuni mamami hoari ranaheimbo rani-poanimbo rani-poanimbo dūdūdū, emündü ra sagaduri arandi. ³⁹ Mungu-moatükuni yangiri ningo haya hoahoango-randeimbi ranahei fisafi ana mam si mogodi yangiriyopoani, nga wani. Nindou ai ngorü-poanimbo fisaf-ane, ninihondi ai ngorü-poanimbo fisaf-ane, ndu napo ai ngorü-poanimboane. Asu kin ai ngorü-poanimboane. ⁴⁰ Sünambeahindi moatükuni fi-poanimboane, asu hifi ndanihündambo fi-poanimboane. Nga asu sünambeahindi moatükuni ranai ngorü-poanimbo fiyomboane, asu hifi ndanihündambo moatükuni ranai ngorü-poanimbo fiyomboane. ⁴¹ Hüfihamindi ai-amboani ahandi rani-poanimbo fi anandi. Amoamo ai-amboani ahandi rani-poanimbo fi anandi. Asu mupui amboani rani-poanimbo fi anandi, nga asu munguambo mupui ra bidifiri ai ngorü-poanimbo fiyo asu bidifiri ai ngorü-poanimbo fiyo ra hoangomboane.

⁴² Moani yahurai-animbo nindou yifiyeimbihündi asükaindei botindahinda tükündifemboe. Fi ra asamboefeyo rananimbo ai sümboyo-randeimb-ane. Nga asu fi ranai yangirrambofe tükefeyo ranai ana sümbokeateyo-randeimb-ane. ⁴³ Fi asamboefeyo ranana wosihiafori himboyowohü hoafendiyowohane. Nga asu fi yangiri botefeyo ranana moani abodei himboyowohü nginindi tüküfeihane. ⁴⁴ Fi asamboefeyo ranana hifi ndanihündambo fi yangir-ane. Nga asu fi botefeyo ranana sünambeahindi fi-ane.

Hifi ndanihündambo fi-poanimboane, asu sünambeahindi fi-poanimboane rehayamboane aningo. ⁴⁵ Sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, ‘Weangurühidi nindou, ahandi nduri Adam ana, nindou yangiri ningombo tüküme fiyu,’ meho. Nga asu ngorü Adam, Krais, aiana yangiri ningombo yifiafi saimboyu tüküme fiyu. ⁴⁶ Yifiafi hoearambe fi ranai moai raboatei tüküfeyo, nga wani. Nga hifi ndanihündambo fi raniboatei tüküfeyoane, asu süngunambo yifiafi fi ranai tüküme fiyu. ⁴⁷ Weangurühidi Adam aiana hifi hündiyu tüküme fiyu. Nga asu süngudidi Adam ana sünambeahindi

tükümeſiyu-ani. ⁴⁸ Hiſi ndanihündambo nindou ana ſapo nindou hiſinambo nafiſyumbihündi-mayu nahurai-anei. Nga aſu nindou ſünambeahindi aiana ſapo nindou ſünambeahindi tükümeſiyu nahurai-anei. ⁴⁹ Hapondani ana ſihiri nindou hiſinambo nafiſyumbi-mayu ranahandi fi-hoeari-yefomboaneſi, nga mare yahurai-animbo ſihiri nindou ſünambeahindi tükümeſiyu rahurai fi-hoeari-ndemboyefi.

⁵⁰ Wandafi mam, hoafi nda ndahurai-mayowamboanahi hoafehanduri. Nindou hiſi ndanihündambo ſafi hori rani-finambo tüküfimbini nindou ranai ana ngiri God nginindi hiſandarandi ranambe ngu. Aſu nine-moatükuni ſümboyorandei ra aſu ngiri nine-moatükuni ſümbokoateyo-randei ra ndemundu. ⁵¹⁻⁵² Diſo hoafi menjoro nda himborindei, nindou munſuambo ſihiri ngiri yifindeſi. Nga munſuambo ſihiri ngori-ſüngundahundühi animbo rani-poanimbo findeſi hohu tükündahumboyefi. Nimehünou, himboari dikirihu aſarhumindeſi nou biſiſranambo fufunai ai hoafiſindani ſimbori tükündahumboyefi. Sünambeahindi fufunai ranai hoafiſindani animbo nindou yifiyeimbihündi ranai aſükaindei botindahimboyei, aſu munſuambo ſihiri moani rani-poanimbo tükündahumboyefi. ⁵³ Sümboyorandei fi ranana ngori-poanimbo findo haya ſümboyokoate-randei tükümbifeyo-wamboane. Nga aſu yifiyo-randei fi rananimbo ngori-poanimbo findo haya yifiyo-rakoate tükümbifeyo-wamboane. ⁵⁴ Rananimbo ſümboyorandei fi ranai ſümboyorakoate findoani, aſu yifiyo-randei fi ranai yifiyo-rakoate findoananimbo, aſu Baiborambeahindi hoafi ranai anihondü tükündiſemboe. Ai yahoya, “Yifi ai aſarihoeihu yangiri koadürumbo ninſombo ranai harihoi tükümeſiyu!” meho.

⁵⁵ “Yifi ſe, naha ſihafi harihembo ngininda?

Yifi ſe, naha ſihafi nginindi moaruwaimbofe ramboa?”

⁵⁶ Moaruwai hohoanimbo, ra yifindi moaruwaimbofe nginindi nimindühane. Ahinümbi hohoanimbo ra nindou-yafe moaruwai hohoanimbo nafiſyo arandi rananimbo aſu nindou ai moaruwaimbondahimboyei. ⁵⁷ Siheſi Adükari Siſas Kraiſindi nginindinamboyu God ai ſihembo ramareamuna yifiar-ambeahindi hamarihehundü. Nga ranimbo-hündambo-animbo ſihiri Godimbo hihiſindihurimboane!

⁵⁸ Wandafi mam, ranimboane ſe akidou-amboani bübürindeimboyei, nga ſe moani nginindi hamindi niſoadei. Se munſuambo ſi ahora Adükariſi ratüpuru tiriſifondei ndühündi, nimboe ſapo ndani-moatükuni nda ſe fiſirihindi. Se Adükariſi ratüpurayeſi ra ngiri moanimbondifeyo.

16

Godindi nendi feheſembo kaki

¹ Hapondani kaki Godindi nendi Sudia hiſihü amarei ranaheimbo fehefe-ndürimbohünda gugurifeſembo hoafiſinda ſamboanahi. Kraiſindi nendi Garesia hiſihü amarei aheimbo hoafiſimayahi nou ſe-amboani raſüngundihindi. ² Munſuambo Sande aho rananimbo nindou munſuambo mamani ſe kaki maſahümündi ranahandi ſaimbo ſiheſi worambe biſiſiri diſehindi. Rananimbo ſüngunambo ro tükündaheandani, aheimbo kaki gugurife ſegudürimbo ra ſe ngiri

afuri kokopondühündi. ³ Ranihü ro tükündaheandüh-animbo nindou se dïbonimehüpurî ranai sihei-mayo kaki gugurimarîhindi ra sowandümo houmbo koandiheheapura wandi-mayo ahamundi fimbo pas kameihî Serusarem ngoafinambo mbïhanimo-ndamboane. ⁴ Nga asu ro-amboa hohoanimo-yahanïwani ahanihî ana, nindou ranimemo ranai ro-dïbo mbïkosomo-ndamboane.

Porindî hohoanimo

⁵ Awi ro Masedonia hifi mbusümo nafindahe hehea siheimbo sowahi tükündaheamboyahî, nga ro Masedonia hifinafi homboanahî hohoanimoayahî. ⁶ Awi ro moai fifirîheandi, nga se-babidi akidou nimboahani ngisihari tükefeyo ra aboedindoani mangahïyo, nüngumandahe. Se-babidi nimboa mbundiha asu ro ninï-nafiyo hombo hohoanimoarandirî rananimbo se wambo nafi hombo mbïfarîhehindir-amboane. ⁷ Roana se-babidimbo akidou yangirî nimarimbo ana moeisahi. Nga awi roana se-babidi gedühi niñgomboanahî hohoanimoayahî, Adükari ai rawoyafo ehu ana. ⁸ Nga awi roana, Efesus ngoafihü ndanîhü nimandïhanî Suda-yafe adükari si Pendikos* ra tükündifeyoan-animbo ndamboyahî. ⁹ Nimboe sapo God ai nimorehî nindowenihî afindi aheimbo ahandî nindoumbofe tüküfemböhünda wambo fondi masendimbo wambo. Nga asu nindou afindi ai wambo ndanîhü hürutarîhündirî.

¹⁰ Nga asu Timoti ai rühi sihei nafindüfiyuanî wani, se ndahorimindei worinindïhoran-animbo ai se-babidi aboedi yihimbokoate mbïnünguwamboane. Nga ai-amboani mare ro raweheandi nou Adükarindi ratüpurïyu-randeimb-ani. ¹¹ Nga asu nindou ñgorü ai ahambo yowanî moanindi nindou-ani mbüsümbui. Nga se ahambo moani aboedi fandïhehoranî ngusüfoambe afure küre haya mbüsünüwamboane. Nga ai wandafi mamî bïdïfirî babidimbo mbïsinïmonda sahehea himboyaha-purühanahî.

¹² Haponda wandafi Aporosindi hoaf-ane siheimbo hoafayahî nda: Ro ahambo wandafi mamî bïdïfirî-babidi siheimbo süni hoeimbïreandürî sahehea hoafiya-handowohanahî. Nga ai hombo moei yahumboani, awi hapondanambe ana. Nga awi ai ninïsimboaniyo hombo nafi ñgoro ana, ai ngumbui.

Bidïfiranambo hoafi

¹³ Se hïbadîhündühi anihondümbofe hohoanimo nginindi kïkîhîndühümüdi nimboei. Se yihimbokoate moani nginindi nimboei. ¹⁴ Se ratüpurindeihî ra sihei ngusüfo pefe hohoanimo ranambo yangir-animbo ratüpurindei ñgei.

¹⁵⁻¹⁶ Wandafi mamî, sapo se Stefanas asu ahandî worambeahindïyei hoafi ra fifirîhindi. Sapo ai boateiyei Akaia hifihü Kraisimbo anihondümbo-rïhindeimbi tükümehind. Ai Godindi nendi ranaheimbo fehefendürimbo ratüpurî ra refembo afindi hohoanimoyei arîhündi. Wandafi mamî, ro haponda siheimbo hüti-hoafayahandürî se-amboani yahurai nindou-yomondi hoarehî nimboei. Asu nindou düdi ai-babidi farîhündürîhi houmbo ratüpurïyomo arundi amboani kameihî.

¹⁷ Stefanas, Fortunatus asu Akaikus ai sihei fondihümbo sapo se ndanîhü sïfokoate-mayei ranimbo asu ai wambo sowana masïfomo-ndamboanahî hïhifi-hïhïfayahî. ¹⁸ Aiyomo wambo

* **16:8:** Pendikos ai Suda-yafe adükari si nübürambeahindi sesi yimungu-remindimbo si-ane.

wandî ngusüfoambe ndoru kümarundîrî sapo sîheimbo ramarundürî nou. Nindou yahuraimbo-anîmbo nindou aboed-anemo mbîsefî hohoanîmo-ndefomboane.

¹⁹ Esia hîfambe Kraisîndî nendî amarei ranai sîheimbo hîhîfarîhündürî. Akwira, Prisira-anafe, asu Kraisîndî nendî ahafe worambe fandîhi nîmarei arîhündî ranai-amboanî Adükarîndî ndürînambo sîheimbo hîhîfarîhündürî. ²⁰ Asu wandafî mamî muŋgu ndanîhündambo amboanî sîheimbo hîhîfarîhündürî. Se Kristenî-yafe hohoanîmo süngu sîmborî wakîkîhürîndei.

²¹ Ro Por-anaî wandî warînambo sîheimbo hîhîfî hoafî nda sürü paparîhandî.

²² Nindou düdi ai Adükarîmbo aboedî hohoanîmo-yondokoate-ayu ana, ai moaruwaimbo-mbîfiyuwamboane. Adükarî, se mborai!

²³ Adükarî Sisas ai ana sîheimbo moanî hîpoambo-mbîreandür-amboane. ²⁴ Muŋguambo se Sisas Krai-babîdî anîmboei sîheimbo ro ngusüfo pararîheandürî.

2 Korin Pas yimbu Por ai Korin+hündambo sürü papimarandi

¹ Karihasi+handürü, wandafi mamü, ro Por-anahi sapo God ai wambo moani ahandi yifiri süngu Sisas Kraisindi hoafi semindi ho ram-bohünda kafoare hini+ngi+mareandiri. Ro asu sihefi wandafi Timotidibo Godindi nendi se Korin ngoafihü amarei-anei, asu munguambo Akaia hifambe amarei rananei, siheimbo munguambo pas nda sürü papirihö koarari+hehoandi. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo mbi+sabi+nandür-amboane.

Godimbo Por ai hihifi+marüri

³ Awi sihiri Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape ranahambo aboed-ani mbi+sefi+amboane. Ai hipoambo-reandeimbi Ape-ani asu ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo mungu ra sairandeimbi God-ani. ⁴ Aiani yihoe+imbo-so nine tñirifo afindi tüküfeyoani ngusüfoambe afure küreamuni arandi. Rananimbo asu ro mandihö nindou bidi+fi+ aheimbo sowahi tñirifo tükefeyondürü ranaheimbo hohoanimondehühi ngusüfoambe afurindiho kündi+hoandürimboyehi sapo ro yihoe+hoari Godindi-mayo ngusüfoambe afurife kife hohoanimo sahoaminde hohoambo nahurai wambo. ⁵ Kraisimbo sowahi tñirifo afindi tüküfeyoani semündü marandi asu ranane ro-amboani sahoaminde arihoandi. Rahurai-ane Kraisindi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo afindi ranai yihoe+imbo-so tüküfeyomuna sahoamünde arihoandi. ⁶ Asu yihoe+imbo-so tñirifo afindi tükündifeyoani ro siheimbo hohoanimondemboyehi sihei ngusüfoambe afurife kifemboane, asu rananimbo God ai siheimbo aboedambo-ndeandürümbui. Nga asu God ai yihoe+imbo ngusüfoambe afurifembü hohoanimo kürareamuni ana, asu sihei ngusüfoambe afurifendürimbo kameihane. Ranimambo ro tñirifo masahoamindehi nahurai se moanane sei hehi nginindi animboei hei ana, God ai sihei ngusüfoambe hohoanimo afure küre arandi. ⁷ Ro siheimboya se nginindi mbi+niboadeia sehohoa anihondümbo-rü+horüthanehi. Ranimbo-hündambo ro rariho fifir+hoamboanehi, se ro-babi+di tñirifo sahumündiani asu se-amboani ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo ra ro asahoamindehi nou ndahümündimboyei.

⁸ Tñirifombü moatükuni Esia hifambe wambo tüküfendürü ranahamboanahi ro wandafi mamü siheimbo hoafindahandüra se ranahambo fifir+imbi+rihinda saheheamboanahi. Ranihi wambo tñirifo afindi hamindi tüküfendürühiyo asu wandi nginindi ningombo ratüpurü hohoanimo ra munguna hifinamareandiri. Raniyahi asu ro ngiri yangiri aboedi nimboahi sahehea hoanimomayahai. ⁹ Raniyahi asu ro hohoanimoyahani wandi fiambe tñirifo afindi tüküfeyowa yifindamboyafi masahi sapo nindou kot hifandi-randeimbi ai hoafi+yuhüya, se yifindamboyafi, ehu nahuraiyo tüküfeyondürü. Nga asu rani-moatükuni yihoe+imbo tüküfeyo ra yihoe+imbo fimbo hohoanimokoate-ndehühi, ro God yifi+hündi botire-randeimbi-mayu

ranahambo yangiri-animbo hohoanimbo-ndefomboane. ¹⁰⁻¹¹ Rani-moatükun moaruwai ranai yihoeimbo hifokoeffemunimbo mayoyosi, nga asu God ai yihoeimbo ranambeahindi aboedambo-mareamuni. Mande ai-animbo süngunambo aboedambo-ndeamunimbui. Asu se yihoeimbo farihelimunühi Godimbo didibafayahundo ana, ro ahambo nginindi anihondumbo-rihurühi sefiya, “Ai yihoeimbo aboedambo-ndeamuni ngu,” asefi. Rananimbo hohoanimoyahümunühi amboani asu Godimbo hihifi-mbirihor-amboane ai yihoeimbo afarihemuni ranimbohünda. Ai nindou afindiyei didibafife süngu yihoeimbo hipoamboreamunühi mafarihemuni.

Por ai hohoanimbo ngorü-süngumareandi

¹² Ndanimoatükun ndanahamboanahi ro hihifi-hihifiya arihandi: Wandihohoanimoambe yare hoafimeyondiri ro Godindimayosürühoeimbi hohoanimohohoanimoya marihandi. Hifi ndanindhdambo nindou-yafe fifirifenambo wambo moai rani hohoanimorani rareandira tükufeyondiri, nga wani. Nga Godindi hipoambofe hohoanimorani wambo ramareandira asu ro nindou-yeimbüsümo mbumundi hohoanimorani-süngu yangiri mahahabodühi. Siheimbo-poanimbo ro yahurai ramarheandüri hahi. ¹³⁻¹⁴ Ro siheimbo pas sürü papirihö arihoandi ra se hoeindühi mbundühi hoafi ra fifirindihimboyei. Hapoana hoafi ra se akidou yangiri fifirihindi. Nga se ro hoafayehi nda münguambo fifirindihindühi hohoanimombeyei-amboane sehehoamboanehi. Ranimbo Adükari aikosimbo si ra tükufeyoambe-animbo ro siheimbo hihifi-hihifinda-hoandürimboyei mare yahurai-animbo se yihoeimbo hihifi-hihifinda-hümunimböyei.

¹⁵⁻¹⁶ Ro rarihe hohoanimoyahiya, ai wandihohoanimowudipoapondühi fifirindihindisahehea horombo ro siheimbo sowana sifomboanahi masahi. Ro Masedonia hifinambo haföhükosohü siheimbo hoeifendürimbo asahi, asu se wambo Sudia hifinambo hombo mbifari-hehindiramboane saheheamboyahihohoanimomayahi. Rananimbo se wambo yimbumbo hoeindihindirühi hihifi-hihifimbeyei-amboane masahi. ¹⁷ Horombo ro siheimbo yimbumbo hoeifendüri horombo hoafirihe masiheheandiyosi, nga wani. Nga ro wandihohoanimongorü-süngumaritheandi. Ro yimbu hohoanimoyaheimbi-mbayahiyo? Ro hifi ndanindhdambo nindounou moai mami simboani wandihorombo hoafirihe masiheheandiranahambo yini sa asu wani sa rihandi, nga wani.

¹⁸ Sihiri Godimbo anihondumbo-arihuri nou asu se wandihoaifi amboa anihondumbo-ndihimboyei. Münguambo hoafi ro siheimbo asahandüri ra yini ranane asu wani ranane ra ai wani. ¹⁹ Ro Sairas, Timoti-babidi siheimbo Godindi Nimori Sisais Krais ranahambo hoafimehundüri, aiana yini yahu, wani yahu-randeimbüypoani. Nga mami hohoanimoyangiri-ani hohoanimoyu arandi. ²⁰ Nga asu Godindi horombo hoafi afindi ra yangoromboane, nga ranane asu Sisais Kraisindi süngu-ane horombo hoafi müngu ra anihondumbo tükufe arandi. Ranane asu sihiri Godindi hoafi himboriyefühi asu Sisais Kraisindi süngu hoafiyefühi, “Anihond-ane,” asefi God ai adükari-ani hoafimbohünda. ²¹ God aiani yihoeimbo se-babidimbo nginindi kikihiramündümuna asu sihiri Krais-babidi nginindi

animoefi. Asu ai sihefimo ahandi ratupurimbo amboani kafoare hini ngimareamun-ane fi. ²² Aiyu ai ahandi hoari sihefimo diboniyumuni hini ngireamuni haya asu ai Yifiafi Aboedi ra sihefi hohoanimoambe hini ngimareandi. Yifiafi Aboedi ranana sapo God ai sihefimo aboedambo-femunimboayo ranahambo nafuimbo-hundamboane.

Por ai moai aheimbo sowana asukai hu

²³ Nga ro anihondumbo hoafi hoafayahi nda God ai anihondane mbüsü nginindamündumbui. Nga ro siheimbo didi tinirifo afindi seguduripoani saheheamboyahi asu ro hombo hoafimayahi sihei ngoafi Korin nambo asukai sinikoate-mayahi. ²⁴ Sihei anihondumbofe ranana ro hifandi-handürühiyahipoani, nga wani. Sihei anihondumbofe hohoanimo ranamboanei se-amboani siheihuari nginindi kikihihihümündi animboei. Rananehi asu ro sihei hihifi-hihifi hohoanimo ra botifembobunda se-babidimbo ratupuriye arihand.

2

¹ Ranimboyahi ro moani wandi hohoanimonambo yangiriya, awi ro ngiri aheimbo sowana gadi asukainda nginindifimbi hoafindahandürani, afindi hohoanimondei sahehea hohoanimomayahi. ² Asu ro sühühühi siheimbo ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo mbasahandüri-mbonana, asu nindou mam ai ngiri wambo hihifi-hihifimbobunda farihendiri. Nga se yangir-anei wambo hihifi-hihifi moatükuni randihinda hihifi-hihifayahi. ³ Seana wambo hihifi-hihifiyahündiri-rühündeimbi nindou-anei. Ranimboanahi asu ro siheimbo sowana sini siheimbo ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo ra segodurimbo moei asahi. Ranimbo-hundamboyah ro horombo siheimbo pas sürü papirih koamartheheandi. Ro nini-moatükunimboyohihifi-hihifayahi ana, asu se-amboani ro-babidi ranahambo hihifi-hihifiyeihanei. Rani moatükunimbo siheimbo munguambo anihondumbo-riheandürimboanahi. ⁴ Horombo siheimbo pas sürü papirih koartheheandi simboani ana wandi ngusüfoambe tinirifo afindi nimariwohüyo asu asubusümbi hohoanimo ranai tüküfhiyo ro aranimbo-aranimboya wakimariheandi. Se tinirifombü hohoanimo-mbeyeia sahehea pas ra sürü papirihambo-yahipoani. Nga se wambo ro siheimbo hohoanimo afindi hohoanimo-arhandüri ra fifirimbirihinda saheheamboyahi parihe koamartheheandi.

Nindou ai siheimbo moaruwaimbo-mareandüri ranahambo amboawi mbisei-amboane

⁵ Nindou ai ngusüfoambe afindi kifimbi hohoanimo wambo yangiriyopoani masendiri, nga siheimbo munguamboyu masagadüri. Ro rani moatükunimbo afindi hoafimbo moeisahi, nga ranimboanahi moani bidifiri yangiri hoafayahi. ⁶ Nindou ranahambo nindou afindi se tinirifombü ratupuri masahundo ra awi rühü safi ahambo hini ngindi-hori. ⁷ Nga awi se ahandi hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi sahündowohü asu ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo ndahundo. Nga asu ngusüfoambe afindi hamindi kifimbi hohoanimo ai ahambo munguna moaruwaimbo-nderimboe. ⁸ Ranimboane ro siheimbo hoafi nda hoafehandüri, se ahambo sihei-mayo hipambofe

ra nafuindahündoan-animbo ai fifiri-mbireandamboane. ⁹ Ro horombo pas sürü papirihî koamarî-heheandürî moanî sîheimbo refe hoeife-ndürimbohünda. Wandî-mayo hoafi se süngurîhündühî mungu moatükunî ra rarîhi mbarîhündîyo wanîmbaiyo? Nga se ahambo tîjirîfo masahündo. ¹⁰ Asu se nindou düdi ai sîheimbo moaruwai hohoanîmoayundürî ranahambo amboawi aseî ana, asu ro-amboanî ahambo amboawi mbîsahandomboyahî. Moaruwai hohoanîmo engoro ana, ranahambo ro amboawi asahî ana, Kraisîndî himboahü sîheimbo fehefe-ndürimbohünda amboawi sahühanahî. ¹¹ Satan ai sîhefîmbo tîkai hoafîndîmunî-mbui sahehea ramarîheandî ra. Ahandî dibohîndî hohoanîmo ra sapo sîhîrî fifirîhumboanefî.

Troas ngoafihü Por ai tîjirîfo afîndî masemündu

¹² Ro sîheimbo hîningîrîheirî hehea Troas ngoafihü Godîndî hoafi hoafomböhünda tüküyaheandühî hoeirîheandane asu Adûkarî ai wambo ranîhü ratûpurîmbohünda aboedî hohoanîmo nafuimayundîrî. ¹³ Nga ro sîhefî wandafî Taitus ranîhü hoefîkoate-yahühî asu ngusüfo afîndî kürîheandühî afîndî hohoanîmomayahî. Ranîyahî asu ro nindou ranîhü amarei aheimbo hîhîfirîharü hîningîrîhearü hehea, asu ro Masedonia hîfînambo mahahî, nga sîheimbo sowana moai asûkai sühühî.

Kraisîndî ngîningînambo ro ngasündî-hurîmboanefî

¹⁴ Nga Godîmbo hîhîfîndî-hurîmboane nîmboe sapo aiani Krais-babîdî nîmboefanî munguambo si aho ra sîhefîmbo aboedî nafî semündûmunî huhü asu nîne-moatükunî ranai sîhefîmbo moaruwaimbo-femunîmbo aho ra ngasündîhu aboedühî tûkehundî. Yîhoefî ratûpurî ranahamboani God ai hoafîyuanî asu nindou ai Krais ranahambo fifîrarîhori. Kraisîmbo fifîrîfe ranana aparûmbî fisîjarü yangorî wakareandî nahurai-ane. ¹⁵ Sîhîrî amboanî aparûmbî fisîjarü Kraisîndî-mayo Godîndî aboedî sesî mandîfe fondî wamînîndî aboedî tüküfe hafo arandî tüküfe haya God sowana aho nahurai-ane. Fisîjarü ranane nindou Godîndî hoafi süngurîhindeimb-ayeî asu ahandî hoafi süngufekoate-ayeî ahei mbusûmo yangorü wakareandî. ¹⁶ Nindou dîdîyeî Godîndî hoafi himborîkoate anîmboei aheimbo ana yîfî fisîjarî nahurai-ane. Sapo fisîjarü ranai-ane aheimbo hîfokoarearü arandî. Nga asu nindou Godîndî hoafi süngurîhindeimbî aheimbo ana fisîjarü ranai yangîrî nîngombo sagadürî arandî. Nindou munguambo aiana ngîrî aheihoarî Godîndî ratûpurî ra randîhindî. ¹⁷ Nga se fifîrîhimboanei, roana nindou afîndî ai homo Godîndî hoafi hoafîyomondühî kakî sowandûmo arundî nahurai nindou-yefîpoanî. Nga God ai yîhoefîmbo ratûpurî ra masemuna asu ro moai ahandî ratûpurî ranahambo tîkai hoafîyefî rîhundî. Nga roana Krais-babîdî hohoanîmo mamî süngurî-hundühanefî asu Godîndî himboarühî hoafi ra mbumundî süngu yangîrî hoafîyefî arîhu hefî.

3

Sîmborî hoafi femîndî sîhefembo ratûpurîyomo-rundeimbî nindou

¹ Ro Godîndî ratûpurîyefî-rîhundimb-ane. Masefî ra awî asûkai yîhoefîhoarî yîhoefî fimbo borîyefîhûmbo se yîhoefîmbo aboedî-anemo mbîseiya sefîmbo mbaiyefîyo? Asu awî ro nindou bîdîfirî nou ai pas sürü papirîhü-ndeimbîhündî sîheimbo saiyoanî asu se yîhoefîmbo

aboed-anemo yahombohünda mbayefiyo? Asu se yihoefimbo farifehemunimbohünda pas yahurai sürü papimboyo? Nga wanti. ² Seanei yihoefimbo nindou mungu aboed-anafani yahomunimbohünda pas nahurai-aye. Pas ranahambo sürü papimarihündi ranana sihei ngusüfoambe-ane amaro. Munguambo nindou ranai pas ranahambo fifirihhi hehi asu ai hoeiferambo-hündamboane. ³ Rani-moatükuni ra dibohündiyopoani, nga ai yahurai-ane. Krais ahandihoari randi pas ra sürü papira mbura yihoefi süngu koamarihendi. Pas ra moai peninambo sürü papirandi, nga God yangiri koadürümbo nungurandeimbi ranahandi Yifiafinambo sürü papimarandi. Asu moai God horombo ramareandi nou nimoeifihü sürü papirandi, nga nindou-yei hohoanimoambeahiyo sürü papimarandi.

⁴ Ro rani hoafi hoafayehi ra sapo Kraisindi süngu ro Godimbo anihondümbo-marihori. ⁵ Asu ngiri yihoefihoari yangiri ana rani ratüpurü ra randihundi, nga ranimboane asu ro ngiri hoafindefühüya, yihoefihoari rihundi rani ratüpurü ra ramarihundi mbisefi. Nga Godindi nginindi sahumindefi hohumboane fi ratüpurüyefi arihundi. ⁶ God ai ahandihoari yihoefimbo se randumbo mehuwa, asu ro simbori hoafi femindi sihefe ratüpurü rani nindoumboyahu animboefi. Ratüpurü ranana horombo sürü papiru sihoemombo-yomopoani. Nga Yifiafi Aboedindi nginindinamboyo sürü papira masihendi. Ahinümbi hohoanimo sürü papiru masihoemo rani-süngu ana nindou ai yifiyei arihündi, nga Yifiafi Aboedi ana nindumbo gedühi yangiri nimgombo sendühane.

⁷ God ai ahinümbi hohoanimo ra nimoeifihü sürü papimarandi. Nga asu raniyo rani-moatükuni ra Godindi-mayo himboamupuimbo-randeimbi rani bitapire tükumefeyo. Raniyo asu Mosesindi ngusümboari ranai himboamupuimbo-maranda asu Israerihündi ai ahandi ngusümbori ra ngiri ndondihhi hoeindihindi. Nga asu sünguna homboyo rani-moatükuni ranai afurimarahoayo. ⁸ Ranimboane Yifiafi Aboedindi ratüpurü ra ahinümbi hohoanimo ranahambo ngasünde haya himboamupui-randeimb-ane. ⁹ Ahinümbi hohoanimondi ratüpurü ranana nindumbo papihoaifimboane, nga asu Godindi-mayo himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo mengoro. Rani hohoanimo rani-sünguyo nindou ai yifiyei arihündi. Nga asu nindumbo Godindi himboahü mbumundi tükufembo ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si rani-dibo engoro ra ngasündeamboane. ¹⁰ Anihond-ane, horombodidi ratüpurü ranahandi himboamupui-randeimbi si adükari-mayosi, nga ndeara dikirifemboane. Nimboe sapo hapoana aboedi hoafindi ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si adükari hamind-ane. ¹¹ Ahinümbi hohoanimondi ratüpurü himboamupuimbo-randeimbi si kameihü tükumefeyosi, nga moai gedühi yangoro. Nga aboedi hoafindi ratüpurü koadürümbo-koadürümbo yagodomböe ranimboane asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi si ra adükari hamindi-mbeyowamboane.

¹² Aboedi hoafindi ratüpurü ranana ngiri mungundo ranahambo ro anihondümbo-rihu hohu animboefi. Ranimboane asu ro yihimbokoate ranahambo hoafiyefi arihundi. ¹³ Roana Moses yare marandi nou moai yarihu rihundi. Aiyu ahandi ngusümboari ra hoearinambo gabudimareandi. Ranimbo Israerihündi ai

sapo h̄mboamupuimbo-randeimbi si ra ahandi ngusũboarambe tũkũmefeyo ra nḡri hoeindihinda afurinde gado. ¹⁴ Nga asu ahei hohoanimo ra moai hoeireandũri. Raniyei asu ai horombodidi hoafi femindi sihefe ra hoeirihindũhi asu ahei ngusũboarambe hoeari nou ranai ahei ngusũfoambe gabudifoareandũri haya ho-hombo haponda tũkefeyo. Ai moai rani-moatũkuni ra raguanambo-r̄hindi, nga wani. Krais mami ranahandi sũngunambo yanḡr-animbo God ai hoeari ngusũfoambe gabudareandi ra raguanambo-ndeambui. ¹⁵ Horombo peyo haya ho-hombo hapondan-amboani ai Mosesindi hoafi hoeirũhi marũhi hei ra hoeari ranai ahei hohoanimo ranahambo gabudimareandũra asu hoafi n̄m̄indi ra moai fifir̄hindi. ¹⁶ Nga nindou ai Adũkari sowanambo h̄h̄riyahi ahei ana, hoeari ra Adũkari ai raguanambo-ndeambui. ¹⁷ Adũkari ndanai ana Yifiaf-ani. Nga asu Adũkar̄indi Yifiafi ranai nindou ranahandi fiambe amarondo ana, asu nindou ranai moani aboedambo-ndũfimbui. ¹⁸ Munguambo sih̄ri ana moai sihefimbo n̄ni-moatũkuni ai ngusũboari gabudeamuni. Ranane asu Adũkar̄indi-mayo h̄mboamupuimbo-randeimbi si ranai sihefimbo tapara-m̄indi munũhi asu sih̄ri hoehimbo nou nindou ranahei fih̄i hefi taparihu-m̄ndefimbo nou-ayefi. Ranane fi munguambo si aho ra h̄mboamupuimbo-randeimbi si ranai adũkari tũkũfe howohũ sihefimbo ngorũ-sũngureamuni hoani sih̄ri Adũkari anũngu nou n̄mboefi ar̄ihundi. Adũkari sihefi ranai Yifiafi wamboani ai rasũngure arandi.

4

Kraisindi hoafi sowandũmo homo-rundeimbi ai h̄fi na nafũmbi h̄p̄ri nahurai-anemo

¹ Sapo God ai ȳhoefimbo h̄poambo-reamuni hayambo-wamboyu ratũpuri ra masemun̄ ro refembohũnda, ranimboane asu ro moai yiboaruko-yiboaruko-yahundũhi ambe sefi h̄in̄nḡrihundi, nga wani. ² Ranimbo-hũdamboyefi asu ro amoan̄ngũmbi ratũpuri d̄ibo engoro nindou ai yaru marundi ra daboadanambo-mar̄ihundi. Roana moai t̄ikai hoafi hohoanimo sũngurihu hefi r̄ihundi asu moai God̄indi hoafi ra ngorũ-sũngurihu r̄ihundi, nga wani. Nga roana nindou ranai ȳhoe fi ratũpuri God̄indi h̄imboahũ ra hoeirihindũhi ahei hohoanimoambe ratũpuri ranahambo aboed-ane mb̄iseiya sefimboanefi asu hoafi hondũ ra weindah̄i hefi hoafiye fi ar̄ihundi. ³ God̄indi hoafi ro hoafiye fi ar̄ihundi ranai d̄ibo engoro ana, sapo nindou ahandi hoafi h̄imbor̄ikoateyei heimbo awarihefemboaye aheimbo-anendũri. ⁴ Nindou ranai ana hoafi ranahambo moai an̄hondũmbo-r̄hindi, sapo ahei hohoanimoambe n̄mbi amaro h̄fi ndan̄hũdambo t̄ikai god nũngumbũ Satan ai gabudi-foareandũri hayambo wambo. Rananei asu ai Krais sapo God̄indi sisami hondũ nahurai aiyu ranahandi aboedi hoaf̄indi h̄imboamupuimbo-randeimbi si ra moai hoeir̄hori r̄ihundi. ⁵ Ro bokarariheheandi ra moai ȳhoe fi fimbo hoafiye fi r̄ihundi, nga wani. Nga Krais ai Adũkar̄-ani sefi hoahumboanefi asu ro ahandi sũnguyo sihei ratũpuriye fi r̄ihundeimbi an̄imboefi ranahambo hoafiye fi ar̄ihundi. ⁶ Sapo God h̄fi sũnũ naf̄randambe ai hoafiyuhũ yahuya, “N̄mbi yare n̄maroambe si ranai simbeyo-wamboane,” mehu. Asu God mami ranani sihefi hohoanimoambe si ramareanda

afindi hamindi tüküme foyo asu sihefi ngusüfoambe ranai aboedi si nahurai engoro. Ro si ranahambo fifirihumboane fi sapo Godindi himboamupuimbo-randeimbi si Sisas Kraisindi ngusumboarambe apenngo ranahambo.

⁷ Nga roana sapo aboedi hoafi nginindi napo nahurai hifina nafumbi hipirambe afoero nahurai-ane fi. Rani-moatükuni ra nindou ai yarhi fifirihindühi ndani-moatükuni nginindi afindi nda Godindi-mayoane, nga asu yihoe fi-mayopoani mbi-sei-yambohöndamboane ra. ⁸ Yihoe fimbo afindi tinirifo ranai moaruwaimbo-reamuni si, nga asu awi moai mungunambo moaruwaimbo-reamuni. Afindi moatükuni ranai yihoe fi hohoanimo ranahambo kikihiramindi-munühanesi, nga asu awi yihoe fi hohoanimo ra moai mungunambo hamindi peyo randi. ⁹ Nindou bidifiri ai yihoe fimbo moaruwaimbo-rihimuni marihündisi, nga asu God ai yihoe fimbo moai hinngi-reamuni randi. Ai yihoe fimbo hariyahumuni marihündisi, nga asu ro moai moaruwaimbo-yahu rihundi. ¹⁰ Munguambo si maho ra Sisas yifimayu nou yihoe fi fimbo amboani yifimbo yangiri nahurai-mayefi. Ranimboane asu Kraisindi yangiri ningo hohoanimo ra yihoe fi fiambe hoeimbi-rhindamboane. ¹¹ Ro yangiri nimboefühi Sisasindi ratüpurü, ratüpurü-yefani, nindou ai yihoe fimbo hifokoeffemunimbo sei hehi raraomarihumuni. Ranimbo asu Sisas ai hifi ndanihö manügu ahandi yangiri ningo hohoanimo amboani yihoe fi yifimbo fiambe weindahi tükümbifeyowamboane. ¹² Ranane asu yifimbo hohoanimo ra yihoe fimbo sowahi engoro, nga yangiri ningo hohoanimo siheimbo sowahi engoro.

¹³ Godindi hoafi yahoya, “Ro anihondumbo-rhe heheambo wamboanahi hoafayahi,” meho. Mare yahurai-ane ro-amboani mami anihondumbofe-namboane fi hoafayefi. ¹⁴ God ai Sisasimbo yifihündi botimariri ranahambo fifirihumboane fi. Ranimbo-hündambo-animbo asu yihoe fimbo amboani Sisas ramefiyu nou botindeamuni haya, ndemündumuni siheimbo kameihi gafu ahandi fikimi hinngi-ndeamunimbui. ¹⁵ Nga asu siheimbo farifehe-ndürimboane mungu tinirifombü rani-moatükuni yihoe fimbo sowahi tüküfe arandi. Süngunamboanimbo Godindi hipoambo hohoanimo ranai nindou afindi ahei ngusüfoambe tükündifendürü ndandani asu ai Godimbo afindi hihifindihorühi ahambo aboed-ani sei mbi-rhönd-amboane.

¹⁶ Roana ranimbo hohoanimoyefi hoeirihündühanefi asu ro Godindi ratüpurimbo ra moai mbosiyefi rihundi. Yihoe fi ranai moaruwai-yowohanesi, nga asu yihoe fi ngusüfoambe hohoanimo ranai munguambo si aho ra aboedi simbori tüküfeyoani ndorihu hohoanimoyefühanefi. ¹⁷ Rani-moatükuni ra ai nahurai-ane: Tinirifo yihoe fimbo sowahi tüküfe arandi ra afindi hamindi-yopoani, nga ranimbo wambo asu ngiri amitata moendindo. Nga asu süngunamboanimbo sünambe moani aboedi hamindi ngörü-süngundahu koadürümbo-koadürümbo nimandemboyefi. Sünambe süngunambo aboedi hamindi nimari ranai-animbo asu haponda hifi ndanihö tinirifo akidou engoro ranahambo ngasündeamboe. ¹⁸ Sihiri ana moai nine-moatükuni himboarinambo hoeife-randeimbi moatükuni ranahambo-yopoani kokorihu hefi arihundi, nga wani. Nga sihiri ana nine-moatükuni himboarinambo hoeifekoate-yefi arihundi ranahamboane hohoanimo parihu arihundi. Sapo nine-moatükuni sihefi himboarinambo

hoeirihu arihundi ranana ngiri geduhi yagodo, nga n'ne-moatükuní síhírí síhefí hímboarínambo hoeifekoate-yefí arihundi ranai-anímbo geduhi koadürümbo-koadürümbo yagodímboe.

5

¹ Síhírí fífíríhumboanefí hífí ndanihü dago ndanambe anímboefí ndanana kandihoeyoaní asu ngoasümboaní ana God ai worí hondü sünambe síhírí níngombohünda híníngímareandí ranambe-anímbo nímboemboyefí. Worí ranana nindou moai worímboarundí, nga moaní koadürümbo fondarímboane. ² Hapondanana síhírí worí aboedí hamíndí síhefímbo sünambeahíndí nou gabudífoareamunímbo afondaro ranahamboanefí síhírí hanafumboyefühi hohoanímbo pararíhundi. ³ Síhírí rani-moatükuní aboedí ra fi ranahambo gabudafoaríhundi ana, asu síhírí ngírí fi safí yangírí nímboefí. ⁴ Yíní, awí síhírí haponda dago ndanambe nímboefumboanefí hanafumboyefühi afíndí hohoanímoyefí. Asu síhírí rawehundí ra síhefí fi-hoearí wamíndafí ra raguanambo-fembo sefí hohumboyefípoaní, nga waní. Nga síhefí fi-hoearí símborí ra sapo hoearí hondü símborí nahurai güdífemboane. Asu rananímbo síhefí fi sümboyo-randeimbi ranai aboedí yangírí geduhi níngombo ra mbísemíndowambo sefí hohumboanefí. ⁵ God ai ahandíhoaríyu sapo síhírí yangírí semíndí hefe níngombo ra dídíboadore masíhendí. Raniyu asu ai síhefímbo Yífiáfí Aboedí ra masemuní. Yífiáfí Aboedí masemuní ranana sapo mungua aboedí moatükuní süngunambo God ai síhefímbo refemunímboayu ranahandambo weangurühídídí bídífiríyo.

⁶ Ranane síhefí fiambe ngíníndí tüküfemuní arandí. Haponda síhírí ra randíhu fífíríndí-humboane síhefí fi nda síhefí worí nahurai ranambe anímboefísi, nga síhírí Adükaríndí worí ranahambo angun-aneí anímboefí. ⁷ Hapondanambe síhírí moaní Adükarímbo aníhondümbo-ríhurühanefí anímboefí. Nga níní-moatükuníyo hoeifembo ranahambo hohoanímbo paríhu-ndühíyefípoaní anímboefí. ⁸ Síhefí hohoanímbo ranai ngíníndí tüküfemunühane asu roana yíhoeí fi nda hífí ndanihü híngífe hefembo hafo Adükarí-babídí ngoafí hondühi nímarímbo rananefí hohoanímoyefí. ⁹ Ranímboanefí síhírí ana ngoafí hondühi nímboefühi-ndoan-ane asu ndühi nímboefühi-ndoan-ane ra ro moaní n'ne hohoanímbo Adükarí ai hohoanímoyu ra süngufembo yangírí hohoanímoyefí. ¹⁰ Munguambo síhírí Adükarí ai yíboboreandí símboaní ra ahandí hímboahü tükündahumboyefí. Rananímbo rani-símboaní síhírí fi ndaríhu nímboefambe aboedí ratüpurí ratüpurímayef-ane, asu moaruwai ratüpurímayef-ane, ranímbo munguambo síhírí mamamí n'ne-moatükuní ramaríhundi símongorühi Adükarí ai ndemunümbui.

Nindou ai Kraisíndí süngu Godíndí nguníndímbofe tüküfemboane

¹¹ Ranímboane roana Adükarímbo yíhímboyefühi, ahandí hoarehí nímboefühi nindou bídífírambo hoafíyefí habodefí arihundi ahei hohoanímbo botífendüraní ai Adükarímbo aníhondümbo-fímbohünda. God ai yíhoeímbó ndore fífíreamunímboani. Mare yahurai-ane síhei hohoanímboambe se yíhoeímbó ndoríhi fífírímbríhimun-amboane asefí. ¹² Ro asúkai síheimbo ndaní hoafí hoafayefí nda se yíhoeímbó

aboed-anemo yahombo-hündamboyopoani, nga se yihoefimbo hihifi-hihifi-mbeyahümuna sefimboyefi. Rananimbo asu se nindou bidifiri-yafe hohoanimo ranahambo hihifi-hihifayei, nga nindou-yafe hohoanimo ranahambo moai hohoanimoeyi se simbori hoafimbohünda hoafayahandüri. ¹³ Nindou bidifiri ai yihoefimbo hihindi-hihindiyomondühanemo masei. Ro hihindi-hihindayefi ana, Godimbohündamboanefi. Nga asu haponda ro ndorihu hohoanimoayefi ana, ra siheimbo farihefendürimbohündamboane. ¹⁴ Krais yihoefimbo hipoambo-mareamuni hohoanimo ra yihoefi ratüpuru ranahambo hifandarandi. Ra yarihu fifirihundi nindou mamai ai nindou munguambo ranaheimbo sünguna yifimayu rani-süngunambo-animbo nindou mamami sihiri amboani yifiyefimbo nahurai-anefti. ¹⁵ Ai nindou munguambo sihefti sünguna yifimayu. Rani süngumbo-animbo nindou sihiri ndarihu yangiri nimboefambe ra sihiri hohoanimomayefi süngu yangiri hohoanimoyohü hoahoangopoani, nga yowani. Nga sapo ai sihefti sünguna yifiyu mbura asükaiyu botifi mahafu ranimbo sihiri ndondihu hohoanimondefüh-animbo hahabodefomboane.

¹⁶ Rani-mayowamboane roana ngiri nindou-yafe hohoanimo ra süngundihundühi asu nindou ngoründi hohoanimo türüboadihu ngefti. Yini, horomboyefi sihiri nindou-yafe hohoanimo ra yarihu hohoanimoeyefühi Kraisimbo tümafoarihuri hefti. Nga asu hapondani ana sihiri moai ahambo rani hohoanimoyahundo rihundi. ¹⁷ Himboriyei. Nindou mamai ai Krais-dibo anüngu ana, God ai nindou ranahambo simbori nindoumbondiri hiniingindirümbui. Wamindafi hohoanimo awarimarahoayo, nga asu simbori hohoanimo tükufemboane.

¹⁸ Ran-moatükuni ranana God aiani nimindühiyu haya yare arandi. Horombo ana sihiri ahandi hürütümbü nindoumboyahu manimboefiyosi, nga asu hapondaniyu Kraisindi süngu sihefimbo God ai aboedi-aboedi-mareamuni. Raniyu asu Godindi hürütümbü ranaheimbo farihefendürani asu ai God-babidimbo wudi-wudifembo ratüpuru ra yihoefimbo masemuni. ¹⁹ Siheimbo ro ndarihu hoafehundüri: God ai nindou munguambo Kraisindi sünguyu ngunindimbore arandi. Asu ai moai nini-moatükuniyo moaruwai hohoanimoeyi marihündi ranahambo hohoanimoeyi sihairandi, nga wani. Asu ai nindoumbo wudi-wudifembo hoafi ra hoafimbo ratüpuru masemuni. ²⁰ Ranimboanefi ro Kraisindi yasimondühindi hoafi ra sahumindefti hohu hoafayefi. God ai ahandihoariyu yihoefi yasimondi süngure haya munguambo nindou ranaheimbo wudi-wudiindahindi yahundüri arandi. Rananefi ro Kraisindi fondi sahumindefti hohu hoafiyahu-ndürühiya, “Awi se God-babidi hürütümbü hohoanimo ra hiniingirihhi hehi asu wudi-wudiyahi,” sefti hohu hoafiyefi arihundi. ²¹ Krais ai moai moaruwai hohoanimoeyi randi. Nga asu God aiyu sihefti-mayo moaruwai hohoanimo ra ahandi wami semündü manandeandi. Raniyu asu Sisasi ai nindou moaruwai hohoanimoyumbü nou tükümeftiyu. Sihefimboya, ai wamboso nimboeimbo wandi nginiandinambo Godindi nindoumboyahi moani aboedi mbumundi safi mbini-mboei-amboane yahuhayamboyu ai rani-moatükuni ra ramareandi.

6

¹ Ro God-babidi nginindi nimboefombo ratupuriyefi rihundeimbi-aneſi nda siheimbo huti-hoafehunduri, “Sapo se Godindi-mayo hipoambo hohoanimo masahumundi-ane, nga asu se rani-moatukuni ra moani-yeimbunduhumboyei,” aseſi. ² God ai yare hoafiyuhuhuhuya, “Rani si hamindi hondu ro shei hoafi himborimayah. Asu siheimbo ro aboedambofe-ndurimboayah rani si tukufeyoambe mafarheheanduri,” mehu. Se hoafi ra himboriyei! God ai siheimbo fehefembo aboedi si-ane tufefeyo. Hapondanana God ai siheimbo aboedambo-fendurimbo yahumboani.

³ Roana nindou bidifiri ai yihoeſi ratupuri ranahambo moaruwai-ane mbiseimboyei seſi hohumboaneſi. Asu ro ngiri nindou ranahei himboahu moaruwai ratupuri randihundan ai hoeindihinduhi ranana moaruwai hohoanimoane mbei. ⁴ Nga roana Godindi ratupurimbo nindoumboyahu nimboefombo wambo, asu munguambo si aho ra yihoeſi aboedi ratupuri rani-yanſir-ane munguambo nindou ranaheimbo yarihu nafuiyahunduri arihundi. Rananeſi asu roana nina tinirifo yihoeſimbo-so tufefeyoane, asu afindi hohoanimo tufefeyoane, ra moanane seſi hohu nginindi animboeſi. ⁵ Nindou ai yihoeſimbo hariyahumuni, karabusirihimuni, asu mam afindi gugurihi mburihu moaruwaimbo-rihimuni arihundi. Asu ro geduhi ratupurimayeſi heſi raniyefi ndofe apo, seſi, seſi rarakoateyefi arihundi. ⁶ Asu ro suruhoeimbi hohoanimo yefihu yihoeſi Godimbo fifirife ra ndorihu kikihirihumindeſi arihundi. Yifiaſi Aboedindi nginindi ranai yihoeſi flambe nimarowohuyo asu ro nindoumbo aboedi ndondorihunduri arihundi. Asu ro nindou ranaheimbo Godindi ratupuriyefi-rihundeimb-aneſi seſi hohu nafuiyefi arihundi. ⁷ Ro Godindi nginindinambo nimboefomboaneſi asu ahandi-mayo hoafi hondu ra hoafiyefi arihundi. Ro mbumundi hohoanimo ra yifiari, niminehoari nou sahumindeſi hohumboaneſi animboeſi rani-moatukuni ra raninambo yifiariyo rambohunda.

⁸ Nindou bidifiri ai yihoeſimbo didiboado-rihimunuhi aboed-anemo sei, asu bidifiri ai yihoeſimbo moaruwai-anemo sei arihundi. Bidifiri ai yihoeſimbo amonſoni hoafiyahumuni, nga asu bidifiri ai nindou bidifiramboya, aiana aboedi ratupur-ane ratupuremo sahumuni arihundi. Bidifiri ai yihoeſimboya, aiana wosihoafori hoafiyomorundeimb-anemo sahumunisi, nga asu roana hoafi hondu rani-yanſir-ane hoafiyefi arihundi. ⁹ Ro Kraisi ndi hoafi sahumindeſi heſi-rihundeimbi-mayeſi ra nindou bidifiri ai moai fifirihimuni, nga asu afindi ai se rananemo sei hehi fifirarihimuni. Roana nindou ndeara yifimbo yanſiriyefisi, nga asu awi aboedi yanſiri animboeſi. Yihoeſimbo tinirifo masemuniyosi, nga asu awi ro moai moaruwaimbo-yahundi. ¹⁰ Ro afindi hohoanimo yefi arihundi-yosi, nga asu munguambo si ra hihifi-hihifiyefi arihundi. Ro nindou moaruwai saſi animboeſisi, nga awi ro munguambo nindou ranaheimbo afindi moatukuni aboedi sahunduri arihundi. Ro nindou kakikoate-ayefisi, nga asu ro napo afindeimbi nahurai-ayefi.

¹¹ Wandafi mam Korinhundi, ro siheimbo hoafi nda himboahu hoafehunduri. Ro siheimbo yihoeſi ngusufuambe afindi hamindi hohoanimo-ayahunduri. ¹² Roana siheimbo hohoanimo kikihirihumindeſi

himböyefühi-yefipoani, nga asu simbori seanei yihoefimbo moai yahurai hohoanimo yahumuni. ¹³ Ro haponda siheimbo wandi nimorimbo nou hoafehandüri: Sihei hohoanimo ra yihoefimbo ngusüfo pandihimuni simbori ro siheimbo rawehundi nou.

Sihi ana Godindi wor-anehi

¹⁴ Godindi hoafi anihondü-mbofekoate nindou rani-babidimbo ana se mamigeimboyei, nga yowan. Nüngundine mbumundi hohoanimo asu hohoanimo moaruwai ra mamambemandine? Nüngundine si-ane asu nimb-ane ra mamimanimbafea? ¹⁵ Nüngundine Krais-ani asu Satan-ani ai hohoanimo mamisüngumandine? Asu nüngundine nindou ai Kraisimbo anihondümboriri-randeimb-ani asu nindou ai ahambo anihondümböfe-koateyu-randeimbi ranai hohoanimo mamisüngumandine? ¹⁶ Nüngundihu Godindi wori ra sanendi kabomowori rani-dibo mamambe-mandifepira? Nga sihi ana God Yangiri Nüngumbü ahandi wor-anehi! God ai ahandihoari hoafiyuhü yahuya, “Ro wandi wori ra wandi nindou rani-babidi worimbondihimbundih ahei mbusümo nmandimboyahi. Rananimbo ro ahei Godindahan asu ai wandi nendi-ndeimboyei,” mehu. ¹⁷ Ranimboane asu Adükari ai hoafiyuhü yahuya,
“Se aheimbo hinngindihindüri hehi
sepoanimbo ngei nmandei.

Nga asu se moaruwai hohoanimo ra randihimboyei.

Nga rananimbo asu ro siheimbo wandihoari ndahamindiharümboyahi. *Aisaia*
52:11

¹⁸ Ranimbo asu ro sihei apembondahe nimboahani,
asu se wandi nimorehi asu nindowenihini nimorimbondahi
nimboeimboyei,” *2 Samuei 7:14*
Adükari Munguambo Nginiindi Hifandandeimbi ai ramehu.

7

¹ Wandafi mamigi, Godindi-mayo hoafi ndanana sapo sihefimbo hoafiyu masihend-ane. Rani-mayowamboane awi sihi Godimbo yihimböndefühi, sihefi fiambe-ane asu hohoanimoambe-ane nine moaruwai hohoanimo ra hinngindihu hohu moani aboedi sürühoeimbi yangiri hamindi nimboefomboane.

Korinhündi ai ngor-süngumarihindi ranahambo Por ai hihifi-hihifimayu

² Se wambo sihei ngusüfoambe hohoanimo pandihindiri. Roana moai nindou ngorümbo moaruwai hohoanimo yahando rihandi. Asu ro moai nindou ngorümbo moaruwai hohoanimo süngufembo yarihe rihandi. Moai ro nindou ngorümbo tikai hoafiyahandowohü asu ahandi napo kiahe hüsihamindi rihandi. ³ Ro sihei wami papifendüri hoafombohünda ndarihe hoafiyahühi-yahipoani, nga wani. Nga horombo hoafimayahi nou siheimbo ngusüfoambe pandihuri ngefombo yifindemboyefi. ⁴ Ro siheimbo weindahinda hoafehandüri. Roana siheimbo hihifi-hihifi nafirihamindiharümboanahi! Wambo-so tinirifo afindi tükefeyo-amboani, asu ro siheimbo hohoanimo-yahandürühi, asu wandi ngusüfoambe

hohoanimo fufurifoa-reandirani ranimbo ro afindi hihifi-hihifiya arihandi.

⁵ Horombo ro siheimbo hinngirihunduri hohu Masedonia hifihu hefi tukumehundi amboa ranihu ro moai fi harihu nimatefi, nga wani. Nga ranihu ana yihoeifimbo-so tinrifombu hohoanimo afindi ranai tukufeyowohuyo, nindou ngoru-babidi simbori hoafiyefuhiyefi ngusufoambe yihimbomaramuni. ⁶ Nga awi God ai nindou dudi ai tinrifombu hohoanimo ahandi flambe tukufeyoani aboedi fufurifoare-randeimb-ani. Raniyo rani-simboani God ai Taitusimbo koamaritheira yihoeifimbo-so suni tukumefiyuwa asu yihoeifi ngusufoambe fufuri-mafoareamuni. ⁷ Ai yihoeifimbo sowana masunu ranimbo yangriyefipoani ramehundi, nga se ahambo sapo ngusufoambe didiboado-marihori hoafi ra semundu suni hoafimemun-amboyefi asu yihoeifimbo God ai ngusufoambe fufuri-mafoareamuni. Taitus ai yihoeifimbo hoafimemuni sapo se wambo hoeifendiruhi mami hohoanimo sungufembo afindi hohoanimomayei asu se wambo fehefendirimbo sei hehi hohoanimoayei habodei. Asu ranimboanahi ro hihifi-hihifayahi habodih.

⁸ Ro pas siheimbo parihe koamaritheheandamboyei se moai hihifi-hihifiyeisi, nga asu ro moai ranimbo afindi hohoanimoyahi. Horombo ana ro afindi hohoanimoyahisi, nga hapondani ana aboed-anahi. Ro fihirihendi, pas ra siheimbo afindi hohoanimo mbasagadurisi, nga ranana moani bodifoahu yangir-ane. ⁹ Haponda ro hihifi-hihifayahi se afindi hohoanimomayei ranahambo-yahipoani, nga afindi hohoanimo ranai sihei hohoanimo ra aboedi ngoru-sungumareandura aboedi hohoanimoayei ranimboanahi hihifi-hihifayahi. God ai ahandihoari randuri siheimbo afindi hohoanimo ra masagaduri, nga ranimboyo asu wandi-mayo hoafi ranai moai siheimbo moaruwaimbo-reanduri. ¹⁰ Wani, nga afindi hohoanimo God ai siheimbo rareanduri arandi ranana se ngoru-sungurihindani asu ai siheimbo aboedambofendurimboayu ranimboane rareanduri arandi. Ranimboane se ranahambo afindi hohoanimoyo hoangopoani. Nga hifi ndanihundambo afindi hohoanimo ranai nindumbo moaruwaimbore arandi. ¹¹ God ai siheimbo afindi hohoanimo masagaduri raninamboyo siheimbo aboedi hohoanimo tukumefeyo. Afindi hohoanimo ra siheimbo botimareandura se botiyahi sihei hoafi ra didiboadofembo hohoanimomayei. Asu nindou ai moaruwai hohoanimomayu ranahambo nginindi hoafimayahundo asu se Godimbo yihimboyei marihundi. Asu se wambo nimai hoafendirimbo hohoanimomayei. Asu nindou moaruwai hohoanimomayu ranahambo tinrifo saimbo hohoanimoayei habodei. Raniyo asu sihei hohoanimo ra yare weindahi tukumefeyo: Asu seana siheihuari hutieipoani.

¹² Ro horombo pas ra siheimbo parihe koamaritheheandisi. Nga asu roana moai nindou moaruwai hohoanimomayu asu ngorumbo moaruwaimbo-mariri ranahambo hohoanimo-yahahuyapoani hoafiyahi. Se yihoeifimbo hohoanimoehumuni habodei ra God ai siheimbo nafuimbohunda ro pas siheimbo parihe koamaritheheandi. ¹³ Ranane asu sihei rani hohoanimo sunguyo yihoeifimbo ngusufoambe afurimareamuni.

Ro ngusüfoambe afurihu kürihu mamarefi yangiriyosi, nga asu ro hihifi-hihifimayefi amboani. Sapo munguambo se Taitusimbo hihifi-hihifi-yahündowohü didiboado-marihori ranimboyu ai-amboani hihifi-hihifimayu. ¹⁴ Ro Taitusindi himboahü siheimbohünda borimayahi asu se ahambo aboedi hohoanimomehünda ranimboyei se moai wambo amoaningiyahündüri. Roana siheimbo moani anihondü hoafi hondüyo hoafiyahandüri marihandi. Rani-süngumboyoy siheimbohünda Taitusimbo borimayahi ra anihondümayo. ¹⁵ Taitus ai siheimbo sowahi tüküme fiyuwa se yihimboyeihi hihamindariyei ahambo masahorimindei. Raniyei asu mungambo se ahandi hoafi ra süngumarihindi. Se ahambo ramarihori ranimbo hohoanimoyuhüyu ai siheimbo afindi hohoanimo-marandüri hu. ¹⁶ Ro fifirihreamboanahi se aboedi hohoanimo rani yangiri süngundühi ngeimboyei. Nga ranimboanahi ro siheimbo hihifi-hihifi nafaraha-mindihandüri.

8

Godindi nendi fehefembohünda kakı gugurimarihindi

¹ Wandafi mamı, ro siheimbo Godindi hipoambo aboedi Kraisiindi nendi Masedonia hifihü amarei aheimbo masagadüri ranahambo hoafindahundüri sefomboanefi. ² Aheimbo-so tinirifo afindi tüküme fiyondüra ai moaruwai napo-koate manimboeyosi, nga asu ai afindi hihifi-hihifiyeihi Godindi nendi bidifiri ranaheimbo farifehe-ndürimböhünda kakı gugurimarihindi. ³ Rani-moatükunı ra ro fifirihhe heheamboanahi siheimbo weindahi nda hoafayahi. Ai kakı nüngünümbyo saimbo masei ra masehündüriyosi, nga asu ranıwamı bidifiri parihi mburihümboyey masahündüri. ⁴ Godindi nendi Sudia hıfambe amarei ranaheimbo farıhefendürimbo sei hehi ahei hohoanımonambo yangiri yıhoefimboya, se ranahambo yını yahomondan-anımbı randıhu sei hehi hoafımehümünı habodei. ⁵ Horombo ro ai kakı dıgegimboyey sefi hohu hohoanımomayefi. Nga asu ai moai rani yangiri rarihindi. Boatei ai Adükarınde yifiri ra süngufembo hohoanımomayey asu mare Godindi hohoanımonambo yıhoefi yifiri ran-amboanı süngufembo hohoanımomayey.

⁶ Horombo Taitus ai hipoambofe hohoanımo ra sıhei mbusümo botımareandı. Raniyefi asu ro ahambo rani ratüpurı ra mando rando ngafı moendındowandı sefi hohu hütı-hütımarıhurı. ⁷ Mungambo moatükunı se yarıhi arıhündı ranana aboedi hamınd-ane. Sıhei anıhondümbofe hohoanımo, sıhei sürühoeyoweımbı hoafi, sıhei fıfırıfe, sıhei Godınde ratüpurımbı yifiri hohoanımo, asu yıhoefımbı ngusüfo pefemunı hohoanımo, munguambo ra aboedi saf-ane. Mandıhi yahurai hamınd-anımbı nındou fehefendürımbı kakı gugurındıhındı asefi.

⁸ Ro siheimboya, “Se randıhındı,” saheheambo-yahıpoanı, nga wanı. Nga nındou bidifiri ai aboedi ratüpurı ranahambo refembo sei hehi hohoanımoayey habodei asu ro sıhei hohoanımo ra ai hohoanımoayey nou hohoanımımbıyeyıyo, asu nüngımbıheı sahe-hea moanı yarıhe hoeıarıheandı. ⁹ Seana sıhefi Adükarı Sıas Kraisinde hipoambofe hohoanımo ra fıfırıhimboaneı. Aiana mungu-moatükunımbıyü manıngu, nga asu siheimbo farıhefe-ndürımbı ranımbıyü ai nındou moaruwai napokoate nahurai tüküme fiyu. Se

munguambo aboedi moatükuni afindeimbimbeyeia yahuhayamboyu asu ai nindou napokoate nou manüngu.

¹⁰ Haponda wandi hohoanimo-ane nda siheimbo hoafehandüri. Ngorü himbanifihyo se nindou fehefembo kaki gugurife ratüpurü botimarihindi. Nga asu se ranü ratüpurü ra refembo boatei hohoanmomaye.

¹¹ Se ratüpurü botimarihindi ra haponda moendindihindi. Horombo seana ratüpurü ra refembo hohoanmomaye habodei. Yahurai-animbo hapondani amboani nüne kaki engoro ranambo ratüpurü ra moendifembo amboani hohoanmondei habodei. ¹² Nindou ai nüne-moatükuni akidouyo, adükariyo, nindou ngorumbo saimbo hohoanmoyuhü asihendi ra asendi ana, Godindi himboahü aboed-ane. Asu kaki akidouyoweimbi ai kaki akidou asendi ana, Godindi himboahü moaruwaiyopoani.

¹³ Roana se tñirifo sahümündi nimateianü asu bidifiri ai aboedi mbimari samboyahipoani, nga se mungambo mamü ndorühi mbimarei samboanahi. ¹⁴ Hapondanambe ana sihei-mayo afindi napo ra nindou bidifiri ai mbonimboarihümündi ranaheimbo fehefendürimbo ra aboed-ane. Ranimbo-animbo asu se-amboa mbonimboarihümündi ana, asu ai afindi digegindühü amboani siheimbo mbifarihendüramboane. Rani hohoanimo sünguarihind-animbo munguambo mamü ndondühi nimateimboyei. ¹⁵ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, “Nindou düdi ai afindi sesi asemündu ana, ai ngiri afindi fondani digendi. Nga nindou düdi ai akidou sesi asemündu ai-animbo ngiri mbonimbondamündu,” meho.

Por ai kaki gugurifembohünda nindou Korinnambo koamarihepuri

¹⁶ God ai Taitusimbo hohoanimo botimarira marihu ro hohoanimoayefi nou hohoanmomayua ranimbo ro Godimbo hihifimarihüni. Ai-amboani siheimbo farihefe-ndürimboani hohoanmoayu. ¹⁷ Ro ahamboya, ai ho siheimbo fehefendürimbo yifirimayefisi, nga ai ahandi hohoanmonambo siheimbo sowana masüfu. ¹⁸ Asu rananefi ro yihoefti wandafi mamü Taitusindi süngu koarihadura asühufani. Munguambo Kraisindi nendiyei himboahü nindou ndanai ana aboedi hoafi hoafimbo ra ndürimb-ani. ¹⁹ Asu rani yanggriyopoani, nga ro nindou fehefembohünda hahabodefühi ratüpurüyefi arihundi, asu Kraisindi nendi ai ahambo ro-babidi hombo amboani koamarihethori. Ro rani ratüpurü rawarihundi ra Godindi ndürü aboed-ane yahombohünda ro nindou fehefendürimbo hohoanimoayefi ra aheimbo nafuiyo-ndürimbohünda.

²⁰ Kaki afindi masihendi ra ro hifandimbo ranahambo nindou ai hoafindei habodeimboyei sefimboane ahinüyefühi nindou ra sahurimindefti ahefti. ²¹ Roana aboedi mbumundi ratüpurü hohoanimo ra Adükarindi himboahü yanggiri ndofe refembo hohoanmoyefühi-yefipoani, nga munguambo nindou ahei himboahü kameih-anefti refembo asefti.

²² Ranimboanefi asu ro yihoefti wandafi nda ahafandi süngu koarihethuri. Ro ahambo afindimbo ratüpurü ra refembohünda yarihuri hoeirihurane, asu ai rani-moatükuni refembo yahuhaya ngusüfo pamareandi. Hapondani ana se mbumundi ratüpurü hohoanimo rani yanggiri süngumbirihinda yahuhayamboani nginindi anihondumbo-areandi. Ranimboane asu ai rani-moatükuni ranahambo refembo ra ngusüfo parareandi. ²³ Taitusimbo se randihori

fifindihori. Aiana wandi wandafiyu haya, asu siheimbo farifehendurambo ro mam ratupuriye-rihoandeimb-ani. Nga asu yihoefti wandafiyimbu ranahafanimo-animo se randihi fifirindihipiri: Nindou yimbu aiana Godindi nindouyei ratupuri ratupuriyafani rinanduhi asu ai ahafandi ratupuri raninambo Adukarimbo nduri adukarumb-ani safani-rinandeimb-anafani. ²⁴ Se ahafanimo sihei hipoambofe hohoanimo ra nafuindahupiri. Rananimo asu Kraisindi nendi munguambo ranai sihei hipoambo hohoanimo asu ro siheimbo moani bori yangiri boriyefuhi-yefipoani ra ndorhi fifirimbirhind-amboane.

9

Godindi nendambo farihefembo kaki guguri-ndihimboyei

¹ Godindi nendambo farihefembo kaki gugurihi arihundi ranahambo se fifirihimboanei. Nga ranimayowamboane asu ro ngiri siheimbo asukainda pas pandihe koandiheheandi. ² Ro fifirihearumboanahi sihei hohoanimoambe nindou ngorumbo fehefembo hohoanimoaye ra. Nga ranimboyahi ro Masedoniaye himbobahi siheimbo borimayahanduri. Ro aheimbo rarihe hoafiyahandurihi sahiya, "Ngoru himbanifihioyo wandafi mam Akaia* hifihuh amarei ai rani ratupuri ra sungufemboane sei hehimbomaye," masahi. Raniyei asu se rani hohoanimo botifembo hohoanimomaye hoafi ra himboriyei hehi asu rani-moatukuni ra ai-amboani refembo sei hehi ngusufoambe botimareanduri. ³ Ro siheimbohunda borimayahi ra hoafi yangiri tukufembo moeisahi. Nga se farifehe-mbohunda kaki ra nafindihumindi nimandei, nga ro nindou ndanahambo hoafimayahapuri. Ro ranahambo hohoanimoya hoeirheanda mayowamboanahi asu ro wandafi mam ngimi ndanahamumbo siheimbo sowana koandiheheapura difomboemo. ⁴ Ro anihondumbo-rihumboanefti se nine-moatukuni sairambo ra nafirihumindi mbamarei. Asu Masedonia ai ro-babidi kosimo hoeirundurani, se nafemindi nimarikoate-ndeiani, ro amoanngi-ndemboyefi asu se-amboani amoanngi-ndeimboyei. ⁵ Ranimboanahi ro hohoanimoya hoeirheanda mayoa asu wandafi mam ngimi nda boatei siheimbo sowana mbikosomonda sahehea hohoanimoayahi habodih. Rananimo asu ai difomo siheimbo-so tukundafu siheimbo fandihounduri mbundu sapo se nine-moatukuni saimbo masei ra didiboaddondih digehindi. Rananimo asu ai randu fifirindumboemo rani-moatukuni sihei hohoanimonambo masihendi, nga ro siheimayo moani sahumundefuhi-yefipoani.

⁶ Wandafi mam, se randihi fifirindhindi: Nindou dudi ai nini-moatukuni mangiriyo akidou safi hifareandi ranai ana sungunambo ranahandambo sesi safi ra akidou ndemundumbui. Nga asu nindou dudi ai mangiri adukari hifareandi ranai-animo sesi ranahandambo adukari hisindowa ndemundumbui. ⁷ Nindou munguambo mam se sihei ngusufoambe hohoanimondei hoeindihinduh-animo, asu se rani-moatukuni saimbo masei ra moani ndehindi. Nga asu nindou mam ai ahandi ngusufoambe moaruwaimbo-nderuhi rani-moatukuni saimbo ranahamboya, nindou ai wambo huti-hutimarundiramboanahi ro wandi rani-moatukuni ra maseheandi mbusumbui. Nga

* 9:2: Korin ngoafi ai Akaia hifih-ane anango.

wani. Nga God aiana nindou hihifi-hihifiyuhü moani saimbo yangiri hohoani moayu ranahamboani hohoani mo parariri. ⁸ God aiana siheimbo munguambo afindi abodi moatükunä ra dagadürani asu se abodi moatükunä afindeimbi-ndeimboyei. Rananimbo munguambo si aho ra mbonimboe-mindikoate afindi dgehimboyei asu nindou farihfembo ra afindi yagodomböe. ⁹ Godindi hoafi ranahambo yare hoafiyowohü yahoya,

“Nindou düdi ai nindou napo-koate-mayei aheimbo warambe kikihemindikoate-ayu

ra nindou ahuri bubufoareandi nahurai-ani.

Ahandi mbumundi hohoani mo ranai koadürümbo-koadürümbo yagodimboe,” *Buk Song 112:9*

meho. ¹⁰ God ai sesi mangiri nindou nümbürä-ra-randeimbi ranahambo sagado asu mamikarambo sesi sesimbo sagaduri arandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu God ai siheimbo afindi moatükunä dagadürani asu se dgehi hehi ahandi nendi ranaheimbo fandihehi-ndürimboyei. Rananimbo sihei fehefembo hohoani mo ranai afindi hamindi tükündifemboe nindou nümbürambeahindi moatükunä hifireanda afindi hisayo nou. ¹¹ God ai siheimbo afindi abodi moatükunä dagadürani asu se mungambo si warambe kikihemindikoate ndehimboyei. Rananimbo asu sihei-mayo kaki aheimbo asehindi yihoefi warihü ra ndahümündi hehi asu Godimbo hihifi-ndihorimboyei. ¹² Se rani ratüpurä rawarhindi ra Godindi nindou ranai nine moatükunä mbonimboa-rihümündi ranahambo farihfe-ndürimbo yangri-yopoani, nga ai rani-moatükunä ra hoeirihindühi Godimbo afindi hihifimbiri-horambo kameihane. ¹³ Rani ratüpurä se rawarhindi ranana sihefi wandafi mamä ranaheimbo farihfe-ndürimboane, nga asu rananimbo rani-moatükunä ranai weindahä hamindi tükündifemboe. Rananimbo asu wandafi mamä ranai randihi fifirindi-hindühimboya, seana Kraisindi abodi hoafi ranahambo ndorhi sünguri-hindühanei mbisahündürimboyei. Asu mungambo nindou se aheimbo kaki sihei hohoani monambo yangiri warambe kikihemindikoate asehindi ranimbo ai rarihi hoeirihindani wani asu ai Godindi ndürä ranahambo abodi-ani mbi-sei-amboane. ¹⁴ Rananimbo Godindi hipoambo hohoani mo sihei fiambe amaro ra ai hoeimbiri-hind-amboane. Rananimbo asu ai siheimbo hohoani mo-ndühindürühi amboani asu ai Godimbo siheimbohünda didibafimbe-yahündowamboane. ¹⁵ God ai moani abodi hamindi moatükunä masemunä ranahambo ngiri sihiri wudipoapondihu nimindi hoafi ra wataporimbo-ndihundi, nga ahambo hihifi yangiri hihifindi-hurimboane.

10

Nindou ai Porimboya aiana Kraisindi hoafi semündü hu-randeimbi hondüyupoani masei ranaheimbo simbori hoafimayu

¹ Nindou bidifiri ai wamboya, “Por ai ro-di-bo nunguambe afure manüngu, nga ai-poanimbo nunguambe rani-simboani yangiri yihoefimbo pasambe nginindi hoafiyumunä marandi,” asei. Ro Por- anahi haponda wandihoari pas ndanambe siheimbo Krais ramefiyu nou himboari hoafendahü hipoamborihearühi hoafayahandüri. ² Ro siheimbo nginindi hoafimbo moeisahi, nga se wambo amongoni

hoafindeiani ana, asu ro siheimbo-so dügühani siheimbo nginindi hoafindamboyahi. Nga nindou didiyei ai wamboya, aiana hifi ndanihundambo hohoanimo ranane süngware hu ase i ranaheimbo-animbo ro yihimbokoate nginindi hoafindaha-ndürimboyahi. ³ Ro nindou yangir-ane fisi, nga asu ro moai nindou-yafe hohoanimo süngurihundühi yifiariyefi rihundi. ⁴ Munguambo yifiari niminehoari sahum-ndefimboayefi ra hifi ndanihundambo-yopoani. Nga wani. Nga ranana Godind-mayo nginindi yifiari niminehoar-ane. Ranana hürütümbü nindou-yafe nginindi hifinambondeamboe. Ranamboane wosihaofoi hohoanimo ra raguamambo-arihundi. ⁵ Asu nine-moatükun ai Godimbo fifirifimbo-mayo ranahambo nafi gürareandi ra hifinambo-ndihumboyefi. Asu munguambo sihefi hohoanimo kikihiri-hümündeihi Kraismbo yangiri hohoanimo pambirihinda asefi. ⁶ Se Kraisindi hoafi rani yangiri süngundühi mbundihümbo-animbo asu sehündi bidifiri ai süngufekoate-ayei ranaheimbo tñjümbi hohoanimo ndahu-ndürimboyefi.

⁷ Seana nine-moatükun hoeiarihindi ranahambo wudipoapondihi türüboadihi hohoanimondei. Nindou mam ai hoafiyuhüya, roana Kraisindi nindou hond-anahi ehu ana, awi ai rande wudipoaponde hohoanimondühü ro-amboan ai rawefiyu nou Kraisindi nindou-ane fi mbeyahu-wamboane. ⁸ Sihei anihondümbofe hohoanimo ra ngineminindi-ndürimbo-hündamboyu Adükar ai yihoeimbo ndani ratüpuri nda masemuni. Rani-moatükun ranana siheimbo moaruwaimbofe-ndürimbo-yopoani. Nga asu ro ndani ratüpuri ranimbo wandihoari akidou borayahi ana, asu ranimbo ro moai amoanngiyahi. ⁹ Se randihi hohoanimondeihya, “Por aiana ahandi pasambe hoafi raninambo yihimboaramuni,” mbiseimboyei. ¹⁰ Nindou bidifiri ai randihi hoafindeih animboya, “Porindi-mayo pas ranana tñjümbi saf-ane. Nga ai sihefi fikimi nüngumbo ana, ai himboari hoafendi safi nüngumbo asu hoafi ahandi ra ndorihefekoate-ane,” sei arihündi. ¹¹ Nindou düdi yahurai hoafiyu arandi ranai ana rande ndonde hohoanimondühi türüboadeandi. Ro angun nimboefimbo pasambe hoafayef-ane, asu siheimbo-so ranihü nimboefimbo hoafehundür-ane, rani moatükun ra ngorüpoanimboyopoani, nga wani.

¹² Roana ngiri yihoeifihoari yihoe fi ra simongorindihu hoeindihu ndihundi nindou bidifiri ai ahamundi fimbo borayomo nou. Nindou ranai ana moani ahamundi hohoanimonambo yangir-anemo ai ahamundihoi ngorü ahandi hohoanimo ra ngoründi-mayo hohoanimo ranifihi simongoru hoeiru arundi. Yahurai nendi ana fifirifekoate-anemo! ¹³ Nga asu ro yihoe fi fimbo ana ratüpuri yihoe fi ranahambo simongori ra ngasündife hefe borio ho ranahambo moei asefi. Nga nine-moatükun ratüpuri God ai yihoe fimbo mase-muni rani simongorühi animbo ngemboyefi siheimbo-so ratüpürimbo kameih amboan. ¹⁴ God ai yihoe fimbo ratüpuri masemuni rani hoarehi se animboei. Rani-simboan ro siheimbo sowahi tüküyahundühi Kraisindi Aboedi Hoafi ra sahum-ndefi hohu siheimbo hoafimehundüri. Ranimambo God ai yihoe fimbo ratüpuri masemuni rani yangiri süngumarihundi. ¹⁵ Roana moai God ai ratüpuri nindou ngorümbo masagadüri ranahambo boriyefi hefi rihundi, nga wani.

Nga roana sihei anihondumbofe ranai ngoani asu ro sihei mbusumo ratupurimbohunda God ai rani ratupuri masihendi ra refeyowani aboedi adukari tukufembo ranahamboane anihondumbo himboayefi. ¹⁶ Rananimbo asu ro aboedi hoafi ra ndahumindeti nindou bidifiri sihei hifi daboarani amarei ranaheimbo hoafinda-hundurimboyefi. Asu ro ngiri nindou ngoru ai ratupurimayu ranahambo borindeti.

¹⁷ Bukambe yare hoafiyowohu yahoya, "Nindou dudi ai borimbo hohoanimoyu ana, moani Adukari ai n-ne-moatukuni ramareandi ranahambo yangir-animbo borimbiyu-wamboane," meho. ¹⁸ Nindou dudi ai sapo n-ne-moatukuni ramareandi ranimbo ahandihoari borayu ana, Godindi homboahu ndurimbuyupoani. Nga asu Adukari ai nindou daboe ndurimb-ani ehu ana, nindou ranai ndurimb-ani.

11

*Por ai se Kraisindi hoafi wosihofori hoafiyomo-rundeimb
ahamundi hoafi himboriyo-poani mehu*

¹ Awi se wambo rarihi hinngirihindirani-animbo asu ro hihindi hoafi hoafinda. Nga se wambo hinngiri-hindirimboanei. ² Awi ro ngusufo parariheanduri God ai siheimbo ngusufo parareanduri hu nou. Seana moani nimorehi yihoarifi hamindi nindowenihi mam rana-hambo yangiri segodombo sei hehi diboniyei hinngarihindi nahurai-anei. Nindowenihi mam ranai ana Krais ranani. ³ Sapo amosiri tikai hoafi fifireandeimbi hamindiyo haya Ifimbo tikai hoafimendo ranahamboanahi ro afindi hohoanimoyahi. Siheimbo-so amboa hohoanimoyahurai tukundifendurani, asu sihei Kraisimbo hohoanimoy aboedi ngusufo pamarihori ranai moaruwaimbo-ndifemboe sahe-heamboanahi ro yhimboayahi. ⁴ Nindou bidifiri ai siheimbo-so tukuyafu Sisas sapo ro bokarihuhu arihundi ranahamboemopoani, nga ngoru-poanimbo Sisas ranahambo bokarihuhu runduhanemo. Asu se ngoru-poanimbo yifiafi masahumundi, nga ro Yifiafi Aboedi ranahambo hoafiyefi arihundiyo poani masahumundi. Asu se ngoru-poanimbo aboedi hoaf-ane sahumundi arihundi, nga aboedi hoafi ro sinefi hoafiyahunduri marihundi raniyo poani. Nindou bidifiri ai rani hoafi ra hoafiyomondurani asu se rarihi hinngirihipurani yahurai hoafi ra hoafiyomo arundi.

⁵ Ro siheimbo hoafehanduri, nindou ranahamumbo Kraisindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi nindou bogor-anemo ase rana-hamundi hoarehi nimboambo-yahipoani. ⁶ Yini anihond-ane, hoafi hoafiyorambo ra ro aboedi hamindi-yahipoani, nga fifirife ranana ro moai mbonimbo-rhamindih. Munguambo moatukuni hohoanimoy ro rarihu marihundi ra siheimbo rani fifirife raniyo munguambo nafuiyahunduri marihundi.

⁷ Se fifirihindi roana siheimbo Godindi-mayo aboedi hoafi hoafiyahanduri marihandi ranimbo-hunda moai kaki napombo semindimbo wariyarihandi. Ro siheimboya, ai-animbo nindou aboedi hamindi tukumbeyahindi sahehea asu wandi fimbo ro hifinambo-rheanduhi himboari hoafenduhi hoafiya marihand-ane. Asu rani-moatukuni ra nimboea? Refe-ana awi wandi hohoanimoy ranambo ro moaruwai hohoanimbobayahyo? ⁸ Ro siheimbo farihendurimbohunda Godindi nendi ngoru ngoafihu amarei ranai wambo

kaki akidou sehi rihünda masahamindihî. Ranimbo-hündamboyahi ro ahei-mayo kaki ra moani hühbuhünimbo fufurhamindimbo nahurai-mayahi. ⁹ Ro se-babidimbo ranihü nimboahi simboani ana ro kakinapo yahurai sihefe-koate mbonimbo-rhamindihühî moai nindou mamî sihei mbusümo ahambo tñirifo sahando, nga wani. Nga wandafi mamî Masedoniahündî ndanihü sühüsi tükümehindî aiyei nine napo ro sihefembo mbonimbo-marhamindihî ra masehindiri. Horombo maho-ane, asu süngunamboane ro ngiri siheimbo tñirifo ndahandüri. Nga ro rani hohoanimo ra sünguri-heandühanahi. ¹⁰ Kraisindî hoafi hondü ra wandî ngusüfoambe nimarimboane, ranane asu ro siheimbo anihondümbo hoafehandüri: Hohoanimo ra ro süngurihe arihandî ranahambo borayahi ra ngiri Akaia hifiñhü ngorü nindou ai wandî bori hoafi ra kikindeandî. ¹¹ Nimboe ro siheimbo tñirifo saikoate-ayaha? Ro siheimbo ngusüfo pefindürikoate-wamboyahi? Nga wani. God ai fifireamboani ro siheimbo ngusüfo parihendüri arihandî ra.

¹² Ro haponda nine ratüpurî rawarheandî ra ro moani rani yangiri ratüpurî-yahühanahi, nindou bidifiri ranahamumbo nafi gifepurimbohünda. Ai ngomondühîya, roana Por mamî ratüpurîyomo arundî yahurai-aneñî ratüpurîyefî arihundî mbisimo houmbo borindimboemo sahehea. ¹³ Nindou ranai ana, Kraisindî hoafi sowandümo homo-rundeimbi hondüyomopoi. Aiana ahamundî ratüpurîyomo arundî ranahamumbo tkai hoafiyomo rundühanemo nindou amuri ranaheimboya, ai Kraisindî hoafi sowandümo homo-rundeimbi hond-anemo sei hoafimbiyei ya yahomo houmbo. ¹⁴ E! Asu se ahamundî hohoanimo ranahambo afindî hohoanimondeimboyel. Satan ai-amboani ahandî fi ra ngorü-süngure haya sünambeahindî nendi-yomondî si ranimbofi haya tüküfi arandî. ¹⁵ Ranimboane Satan ahandî ratüpurîyomo-rundeimbi nindou ranai nindou ahei himboahü aboedî mbumundî ratüpurî-yomondeimbi rani hoearambeyafu tüküyafunda ranahambo hepünifepoi. Nindou ranai ana süngunambo rani-moatükunî ramarundî simongorühî asübusî ndowandümboemo.

Por ai Godindî ratüpurimbofi nüngumbo tñirifo masemündu

¹⁶ Ro asukai hoafayahi: Nindou mamî ai wamboya, aiana hihindî-hindindiyuhani mbüsü haya hohoanimondimbi, nga yowanî. Se wambo randihî hohoanimombondeihî ana, ambesî, nga wamboya, aiana hihindî-hihindiyumb-ani mbisahündiran-animbo asu wandî fimbo borinda habodimboanesî. ¹⁷ Ro haponda ndarihe hoafayahi nda: Adükarindî hohoanimo süngu hoafiyambo-yahipoi, nga wani. Nga ro moani wandîhoari hihindî-hihindiyahühîyahî ro rarihe boriyahühî hoafayahi. ¹⁸ Nindou bidifiri ai hifi ndanihündambo hohoanimo süngu homondühî siheimbo-so homo ahamundî fimbo boriyomo arundî rananimbo asu ro-amboani wandî fimbo mandîhe yahurai borindamboyahi.

¹⁹ Seana siheihoarimboya, “Ro hohoanimo aboedî fifirihu-ndeimbanefî,” aseisî, nga ranimboanei se hihindî-hihindiyomondeimbi nindou ranahamumboya, “Ambemo, nga moani ai rani hoafimbeyomo,” aseî. ²⁰ Seana nindou ranai siheimbo moani hoafemo süngufembo yangir-anei hohoanimoayeî. Asu sihei-mayo

napo fufemindi, ahamundi wosihoafori hoafi ranambo siheimbo semündürane, siheimbo moaruwai-moaruwaimbo-arundürane, asu ngusümborambe pakaraihoundür-ane, rani-moatükuní ra rarundan-ane asu seana ahamumboya, ai ambemo aseí. ²¹ Rani-moatükuní hohoanimo ai rawarundi ranahambo ana awi ro nginindi hamindiyefipoani.

Nga asu nindou ngorü ai ahandi fimbo borimbo ehu-ana, ro-amboani, awi hihindi-hihindiyahühi hoafayahi, nga wandifimbo borindamboyahi. ²² Nindou ra Hibruhündi-yomosi? Nga ro-amboani Hibruhünd-anahisi. Asu ai Israerihündi-yomosi? Asu ro-amboani Israerihünd-anahisi.* ²³ Ai Kraisindi ratüpuriyomorundeimbi-yomosi? Awi ro hohoanímokoate nindou-anahi, nga roana ratüpurí ra refembo ahamumbo ngasündi-heapurimboanahi. Roana ratüpurí ra afindi hamindi tinjirifoya, afindimbo karabusiyae, afindimbo wambo buburundiri, ramararundir-anesi. ²⁴ Wambo hondahüfeimbiimbo wofi bogorinambo Suda 39 amberamindeimbiyo bubumarundiri. ²⁵ Romihündi ai wambo ngimimbo nimharinambo buburundiri. Asu mamimbo nimoeinambo-rundiri, asu ngimimbo ro nimariheimbi sip ranai himoni hihirimafaoreandi asu ro mami si himoni yangiri boboriya wakimariheand-ane. ²⁶ Ro afindimbo hahabodi marihandi ranambe hohoambumbo ha asu hühbühüni nendi afindi yangorambe ha marihandi. Asu ranambe yangiriyopoani, nga Sudahündi wandafi mamayei asu Suda-yafe ndifoyei ai wambo moaruwaimbo-marihindiri. Adükari ngoafihüyo asu nimambe nindou ninggokoate-reandühi ranamboani ro moaruwaimbo-fembo yangiriya marihandi. Siriwara himoyo asu tikai ngunindiyomo ranambe ro moaruwaimbo-fembo yangiriya ha marihand-ane. ²⁷ Ro rani-poani rani-poani ratüpurí afindi safiyo ratüpuríya marihandi. Afindimbo ro nimbokoani gedühi moai ndoríhe apo rihandi. Wembombo-yarihandühi asu wandi amindasümo ranai hoe simindimbo kikire-yaparihoai marandi. Ro sesi afindi sihefe, wori aboedambe nimari, hoeari aboedi güdüfe raraokoate-ya marihand-ane. ²⁸ Rani-moatükuní yangiriyopoani wambo-so tüküfe marandi, nga wani. Munguambo si maho ra Godindi nindou ngorü ngoafihü amarei ranaheimbo hifandiyondürimbo hohoanimo ranai-amboani tüküfeyo-aníyahí ro tinjümbi hohoanimo sahamindi marihandi. ²⁹ Nindou düdi ai nginemindi-koate-ayu ana, asu ro-amboani nginemindi-koate-anahi. Nindou ngorü ai rareanda ngorü ai moaruwai hohoanimoayu ana, asu ro ngusüfo nimbiyahühi nimari arihandi.

³⁰ Ro borimbo asahi ana, sapo ro nginemindi ninggokoate animboahi ranahambo-animbo borinda habodimboyahi. ³¹ God ai God-ani asu Adükari Sisasindi Afind-ani ranahandi ndürí koadürümbo-koadürümbo aboed-ani seihanei. Ai wambo fifireandiri ro tikai hoafiyo rakoate anihondümboanahi hoafayahi nda. ³² Ro Damaskus ngoafihü nimarihambe bogori nindou rani ngoafi hifanda-randeimbi adükari bogori Arestasindi hoarehi mamaru. Nindou ranai wambo kikihemindi mburimbo karabusi-fendirimbohünda ami bidifiri ngoafi giniri nafitambe fikimí hínjngi-mareapura manijgomo. ³³ Nga

* **11:22:** Hibruhündi ai Abrahamindi ahuri hond-anei. Israerihündi ai Suda-yafe Godimbo hohoanimo sünguríhi arihünd-anei.

asu wambo ngoafi giniri ranambe nafi wandafi mam bodimondi ai basketambe wofi kuru mburu foarundi houmbo masafoarundira aboedambomeheandi.

12

God ai Porimbo afindi moatükun nafuimeindo

¹ Ro borinda ngamboyahisi, nga asu ranana ngiri siheimbo fandihendi. Ambesi, nga hapondan-ana wambo Adükar ai yafogoadinambo nahurai mungu-moatükun sünguna weindahi tüküfemboayo weindahimareandiri ra siheimbo wataporinda samboanahi. ² Ro nindou mami Kraisdibo nüngumbü fifirarihini, nga 14 himbani maho ranambe ranahambo God ai serümündü nimoamo hondü sünambe mahafu. Rani-moatükun ra roana moai fifirihendi, nga moani nindou safimbayo asu yifiafi yangrimbayo, nga God aiani ra fifireamboayu. ³ Ro fifirihendi nindou ranai Godindi ngoafi sünambe moani aboedi hamindi ranambe nimehünou hasifi tüküfi mahafu. Nga asukai ranahambo amboa ro moai fifirihendi, nindou safimbayo asu yifiafi yangrimbayo, nga God aiani ranahambo fifireamboayu. ⁴ Raniyu asu dibohindi moatükun nindou ranahambo ngiri hoafindei hoafi ra ahandi himboambenambo himborimayu. ⁵ Ro nindou ranahambo-animbo borindamboyah, nga wandi fimbo ngiri borindahi. Nga wandi fi nginindikoate-yaheimbi ranahambo yangiri wandi fimbo borindamboyah. ⁶ Ro nini-moatükunimboyo borimbo mbasahi-mbonana, asu ro ngiri hihindi-hihindiyaheimbi nindou-anahi mbisahi sapo ro rani-moatükun ranahambo anihondumbo-animbo hoafindamboyah. Nga wandihoari borimbo moei asahi rananimbo nindou ngiri wambo aboedani mbisahündiri. Nga ro nine ratüpuru rawarihendane, asu nine hoafi hoafayahane, ranimbo nindou ai hoeirihindirühi wambo wudi-poapondihifi fifirindihindirimboyei.

Porindi fihiti hoari nahurai kamareri

⁷ God ai wamboya, nini ngörü-poanimbo moatükun ai hoeimareandi ranahambo ahandi fimbo borindimbui yahuhamboyu, mam moatükun tihoari nahurai wandi fihü futimareandiri. Rani-moatükun ramareandi ranana Satanindi ratüpuruyu-randeimbi nindou nahurayu wamboya, ahandi fimbo borindu hoangumbui yahuhaya hifinambo-fendirimbohünda hariyondirimbo mehu. ⁸ Adükarimbo rani-moatükun ra fimbirihenda sahehea ro ngimimbo didibafimeheando. ⁹ Raniyu asu ai wambo simbori yare hoafiyundirühi yahuya, “Wani, nga wandi-mayo hipoambofe hohoanimo ranana awi se-dibo ndearane, nga wandi nginindi ranana nindou hamindi kemindikoate-aye ranaheimbo soane tüküfe arandi,” mehuamboyah. Asu ro sahiya, hapondan-ana ro hamindi kemindikoate-anahi ranahambo hihifi-hihifindahühi borindamboyah Adükarindi-mayo nginindi ai wambo hamindi nginemindi-ndirimböhünda. ¹⁰ Ranane asu ro hamindi kemindikoate-ayah, nindou ai wambo moaruwaimbo-rhindiri, tängümbi hohoanimo tükefeyondiri, nindou ai moaruwaimbo-moaruwaimbo-arhindiri hei, ranahambo Kraismbohündambo ro hihihifi-hihifayah.

Ro hamindi kemindi koate-ayah ana, asu rasimboani ro nginindi nimboamboanahi.

Por ai Korin hündambo afindi hohoanimo-ayunduri

¹¹ Ro ndani hoafi hoafimayah ra hihindi-hihindi yaheimbi nindou nouyah hoafimayah, nga wambo se ngusüfoambe botimarhi-ndiramboyah rani hoafi ra hoafimayah. Nga simbori se-animbo wandi aboedi hohoanimo ranahambo hoafindahünduri, nga asu se moai rarihindi, ranimboyah asu wandihoari rani hoafi ra hoafimayah. Yini, anihond-anesi, roana ndorihehea-ndeimbi nindou hondüyahipoani, nga Kraisindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi nindou “rani poanimbo” asei sihei mbüsumo aningomo ranahamundi hoarehi nimboamboyahipoani. ¹² Ro hohoanimo ya kikihihe heheamboyah Kraisindi hoafi semindi ho-rambo ratüpurü sihei mbusümo nimboambo rani ratüpurü ra ramarheandi. Godindi nginindi nafuimbo ratüpurü asu hepünfeimbi moatükunü ratüpurü ra sihei mbusümo ramarheandi Kraisindi hoafi sahamindi harhandeimb-anahi sahehea nafuimayah. ¹³ Stheimbo ramarheanduri nou-ane asu Kraisindi nendi ngorü ngoafihü amarei aheimbo amboani rariheanduri arihandi. Ro moai stheimboya, wambo sesinapo sehindiri sahehea stheimbo tñirifo sahanduri, nga wani. Karihasihanduri, nga se wambo amboawi mbisahündiri ro stheimbo tñirifo segodürükoate-mayah ranimbo-hünda.

¹⁴ Hapoana ngimimboanahi nda ro stheimbo sowana sifombo saheheamboayah, nga asu ro ngiri sihei-mayo napofihü yangiri kiarimbohünda tñirifo-ndahanduri. Nga roana sihei kaki-napo semindimboyahipoani, nga stheimbo fehefendürimbo yangiranahi. Rarani moatükunü ra se fñirihindi nimori akidibou aiana boagirambo fehefe-ndürimbohünda ngiri sesi-napo kokoboadihi ndahümündi tükündahi digehindi, nga wani. Nga simbori boagiri ai-animbo nimorambo rani-moatükunü ra didiboadofe sihefemboane. ¹⁵ Stheimbo farhefe-ndürimbohündambo ana wandimayo napo engoro ra segudürimbo wandi fimbo kameihü hihifihihiyamboanahi. Ro stheimbo afindimbo ngusüfo pandiheandürani asu se simbori wambo akidou yangiri ngusüfo pamandihindiryo?

¹⁶ Anihond-ane, ro sihei-mayo kaki-napo semindimbohünda moai stheimbo tñirifo sahanduri. Nga asu nindou bidifiri ai seiya, “Yinisi, nga sihefi kaki-napo semindimbo-ana, ai tikarehayambo ngorü-süngundeamunü mbunda ndemündümbui,” masei. ¹⁷ Nga asu nüngufemboyaa? Asu ro wandi nindou bidifiri stheimbo sowana koamarheheapuri ranai sihei-mayo napo ra moai kiafu hüsiindumo. ¹⁸ Ro Taitusimbo stheimbo sowana sinimbohünda hoafiyahando habodihühi asu ahandi süngu wandafi mamü koamarhehina masinu asu Taitus sihei-mayo napo kifi hüsiamünduwai? Nga ra ai wani. Nindou ranai ro hohoanimoayah hohoanimo süngure hayambo ro rawariheandi rani-süngu yare randühüyu? Asu ro ai-dibo mamü hohoanimo süngurihoandühü nñe-moatükunü rarihoandühüyehi.

¹⁹ Se hoafi ra rarihi hoeirhindühüyo yihoeimboya, aiana ahamundihöari aboedi hoafimbohünda sürü papimbarundi seimboyei? I, ra wani. Ro haponda stheimbo hoafehanduri roana Kraisindi nindou hondümboyaho nimboamboanehi, ranane asu rani

hoafi ra Godindi himboahü sîhei ngusüfo ra ngininemindürimbo-hündamboanahi rarihe hoafehandürî, nga yîhoeî fimbo hoafiyambo-yahipoani. ²⁰ Ro sîheimbo-so tükeheandi ra asu sîheimbo aboedî hoeifendürimbo samboanahi, nga asu se ngirî aboedî nimandei sahehea ranimbo yîhimboyahi. Asu simborî amboani se wambo hoeindîhindîranî nindou yahurai se hoeifembo sei hehi hohoanîmoayei yahurai nîngokoate-ndamboyahî. Ro akîdou yîhimboyahüh-anahi ranî-moatükunî ranahambo ro ndarîhe hoafayahî. Sîhei mbusümo yifiarî, wandafî ngorümbo hohoanîmo moaruwai hohoanîmoyondo, simborî watîkoafi, afîndî-afîndî hohoanîmo, tirîfoefe hoafi, daboadanî hoafi, ahandî fimbo yangîrî hohoanîmo, mamîkarî hohoanîmo mungu-moatükunî ra yahurai tükündîfemboe sahehea yîhimboyahühî hoafayahî. ²¹ Ro sîheimbo sowana dügühanî wandî God ranai wambo sîhei himboahü amoanîngambo-ndeandîrimbui samboanahi ro yîhimboayahî. Asu ro nindou bidîfirî horombo moaruwai hohoanîmoyei mburîhümbo asu ai nîmorehî sîsîhîmo, nindowenihî bîrabîrî hohoanîmo, ngusüfoambe botîfe hohoanîmo ranahambo daboadanambofe-koate-mayei ranaheimbo, hoeindîhe-andüranî wani amoanîngîndahühî aranîndamboyahî. Ranahambo wambo God ai hîfînambo-ndeandîrimbui saheheamboanahi akîdou yîhimboayahî.

13

Bidîfiranambo ahîni hoafi asu hîhîfi hoaf-ane

¹ Haponda ndeara ngîmimboanahi sîheimbo hoeifendürimbo sîfombo asahi. Bukambeahîndî hoafi ranai yare hoafiyomunühî yahoya, “Nindou yimbuyo ngîmîyo ai anîhondümbo hoafîndomondühîya, ‘Ro hoeirîhumboanefî nindou mamî ai moaruwai hohoanîmomayüwa,’ mbîsîmondan-anîmbo, awi sîhîrî ranî hoafi ra dîdîboado-femboane,” meho. ² Nindou dîdîyeyi horombo moaruwai hohoanîmomayeyi ranaheimbo haponda asükainda hoafînda samboanahi nindou amurî ranaheimbo kameihî amboani. Horombo ro yimbumbo sühî sîheimbo ahîni hoafi hoafîyahandürîsî, nga hapondanî amboani ro asükainda ahîni hoafîndahandürî samboanahi ro angunî ndarîhe anîmboahi amboani. Ro asükaiya sîheimbo sowana asîhühî ana, nindou moaruwai hohoanîmomayeyi ranai mamî ai-amboani tîngîrîfombü ratüpuri ra ngîrî gübüsüboadea-ndürî. ³ Ranîmboyu se randîhi anîhondümbo fîfirîndîhimboyeyi Krais ai wandî yafambe süngufî haya hoafîndümbui se fîfirîfembo masei. Nga wandî warî süngu Krais ai se-babîdîmbo nüngumbo sîheimbo farîhefendürimbo ana, ngîrî ai mbosî-mbosîndu. Nga asu aiana ahandî ranî-poanîmbo ngînîndî adükarî ra sîheimbo nafuiyundürühani. ⁴ Yîni, ra anîhond-ane, horombo ai hamîndî ngînemîndîkoateyu ranîmboyomo nindou nîmî keimbî karîhendeimbîfîhî tîkorundümo pamarü-wura yîfîmayu. Nga asu hapondanî ana Godîndî ngînîndî adükarî hamîndî ranambo botîmarira asu ai yangîrî botîfî anüngu. Asu ro-amboani ai-dîbo nîmboefîmboanefî hamîndî kemîndîkoate-ayefî. Nga asu Godîndî ngînîndî ranambo-anîmbo mare ro-amboani sîheimbohündambo ai-babîdî yangîrî nîmboemboyefî.

⁵ Se siheihuari ro hoafi ranahambo anihondumbo-mbarihuyo asu wani-mbayefiyo mbi sei hehi hohoanimondei hoeindihindi. Moani siheihuari yangir-animbo hohoanimo ra randihi hohoanimondei hoeindihindi. Sisas Krais ai sihei hohoanimoambe anungu ra fifirihindai? Se ahambo fifirifikoate-aye ana, awi se ahambo wudipoapofe anihondumbofe hohoanimo aho ra fifirifekoate-wamboanei. ⁶ Se hoafindeihya, ai Kraisindi anihondü ratupuriyomorundeimb-anemo mbi sei hohoanimondei sahehea ro anihondü fifirihamboanahi. ⁷ God ai siheimbo fariheirani asu se moaruwai hohoanimo sungufekoate moani aboedi yangiri mbinimboeia sefi hohumboane fi ro ahambo siheimbo farihene-dürimbohunda didibafiyahundo arihundi. Se yihoe fimboya, aiana Kraisindi aboedi ratupuriyomorundeimb-anemo nafuimbo yihoe fi fimbo hoafiyefühi-yefipoani, nga wani. Nga bidifiri nindou yihoe fimboya, "Ai Godindi ratupurimbo moai aboedi ratupuriyomo," ase ana, ambesi, nga se aboedi hohoanimo ra sungumbirih heiya sefimboane fi didibafiyahu arihundi. ⁸ Roana ngiri hoafi hondü ranahambo giganambofembo moatükuri hohoanimo ana randihundi, nga hoafi hondü ranahambo yangir-ane fi hohoanimo parihu hefui rawarihu hefi. ⁹ Ro hamindi kemindikoate-yefani ana, asu se nginindi aboedi nimboeiani ro ranahambo hihifi-hihifi-yefuhanefi. Asu ro siheimboya, hohoanimo moaruwai hinngirih hehi didiboadorih hohoanimombeyeia sefi hohu Godimbo siheimbohunda didibafiyahunduhane fi. ¹⁰ Ranimboanahi ro angun ndanihu nimboambo siheimbo pas nda sürü papirihandühi hoafayahandüri. Asu rananimbo ro siheimbo-so tükundaheandühi amboani Adükari ai wambo nginindi masendirani hohoanimonambo siheimbo nginindi hoafimbo moei asahi. Nginindi ai wambo masendirani ra siheimbo moaruwaimbo-fendürimbo-hündamboyoponi, nga siheimbo nginemindi-ndürimboane. Ranimboanahi ro siheimbo pas nda sürü papirihandüri.

Bidifiranambo hihifi hoafi

¹¹ Nga karihasihandüri. Hohoanimo moaruwai hinngindih hehi didiboandih hohoanimondei. Ro hoafayah ranahambo himborindeih rani-sungundihindi. Mami hohoanimondeih aboedi sisi-koate nimboei. God nindou hipoamboreandühi aboediyurandeimbi asu afurife hohoanimo sai-randeimbi ai se-babidi nungumbui.

¹² Se Godindi nendi-yafe hohoanimo sungu wandafi-wandafindeih simbori wakikihurindei-ndühündi. ¹³ Godindi nendi munguambo ai-amboani siheimbo hihifarihündüri.

¹⁴ Sihefi Adükari Sisas Krais ai siheimbo hipoambombireandür-amboane asu God ai siheimbo ngusüfo pambireandür-amboane asu Yifiafi Aboedi ai sihei ngusüfoambe mamambe-mbireandür-amboane.

Garesia Pas nda Por ai Garesiahündambo sürü papimarandi

¹ Ro Por-anahi. Nindou ai moai ahei hohoanimonambo wambo Kraisindi hoafi ndowandifi ngafi ndandi sei hehi kafoarihindiri mburihü koarihindiri, nga wani. Nga Sisas Krais asu Ape God sapo yifihündi botimariri rani diboyafani wambo ahafandi hohoanimonambo ahandi hoafi semindi ho rambohünda kafoare hinngi-mareandiri. ² Munguambo anihondumbo-rihindeimbi ndanihü ro-babidimbo aniboadei ai-amboani Kraisindi nendi Garesia hifihü amarei siheimbo hihifarihündüri.

³ God sihefi Ape asu Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi asu ngusüfo afurife kife hohoanimo ra mbisabinandür-amboane. ⁴ Sihefi moaruwai hohoanimo raguanambo-fembohünda asu nene moaruwai hohoanimo hifi ndanihü engoro ranambeahindi aboedafe-munimbohünda Krais ai sihefi Ape Godindi yifiri sünguyu ahandi fi masagado. ⁵ Ranimboane asu sihiri munguambo si aho ra Godimbo aboed-ani mbisefi hohoanimo-ndefimboane. Nga anihond-ane.

Aboedi hoafi mamirani yangir-ane engoro

⁶ God ai siheimbo Kraisindi moani hipoambofe sünguyu diboniyu-ndürühiya, wand-anei mehuyosi, nga asu moai se gedühi hoafi ra süngurihindi. Nga asu ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi ra süngurihindühi asu ahandi fikimi ningokoate-maye. Raniyo asu ro rani-moatükuni ramarihindi ranahambo mahepünaheandi! ⁷ Anihond-ane, moai ngorü rani-poanimbo aboedi hoafi yangoro. Nga nindou bidifiri ai sihei hohoanimo ra mamikariyo wakifihü asu ai Kraisimbo aboedi hoafi ra ngorü-süngu ngorü-süngufe wakifembo hohoanimoyomo arundi. Ranimboanahi ro ndarihe hoafayahi. ⁸ Nga ro-ane fi asu sünambeahindi nend-ani aboedi hoafi ra hoafinduan sapo siheimbo hefi hoafimayefi yahurai hoafikoate rani-poanimbo fiyowe-imbü hoafayu ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambirihir-amboane. ⁹ Siheimbo rani hoafi ra horombo hoafiyahündüreimb-anesi, nga asükaiya ro hapondani siheimbo hoafehandüri: Nindou ngorü ai ngu siheimbo aboedi hoafi ra, sapo horombo ro hoafimefa se anihondumbo-marihindi, yahurai hoafikoate moani rani-poanimbo hoafeyundüri ana, nindou ranahambo God ai hai ngoafi moaruwai raninambo koambirihir-amboane. ¹⁰ Ro ndani hoafi hoafayahi nda, nindou wambo aboed-ani yahombohündamboyo? Wani, nga Godimbo yangir-anahi. Ro rani-moatükuni ra anihondü refembo sahehea rambarihea-mbonana, asu ro Kraisindi ratüpuriyarihandeimbü nindouyahi poani.

Por ai Godindi hoafi semindi horambo tüküme fiyu hoafi

¹¹ Wandafi mamî, awi siheimbo randihe hoafindahandürî, ro siheimbo aboedi hoafi ra ha hoafiyahandürî arihandî ranana nindou-yafe hohoanîmonambo hoafiyopoanî. ¹² Rani-moatükunî ra nindou-yei-mayo moai sahamîndîhi asu moai nindou mamî ai wambo yamundeandîrî, nga wantî. Nga Sisas Krai ahandîhoarî randîrî rani hoafi ra wambo weindahi-mareandîrî.

¹³ Ro horombo Suda-yafe Godîmbo hohoanîmo ranî-sünggu yangîrî sünggurihandühi nîmboahambe ana, ro Kraiîndî nendî ranaheimbo moaruwaimbo-rîhearühi mungunambo awarihefendürîmbo hohoanîmomayahî. Rani hoafi ra se horombo hîmborîyeimb-ane. ¹⁴ Wandafi mamî, Sudahündî ranahei mbusûmo nindou akohoandî ro dîbombo-memo ranahamumbo ngasündî-heapurîmboanahî. Roana moanî Suda-yafe hohoanîmo hondü ranahambo süngufembo nindou hamîndîyahî rani-poanîmbo manîmboahî. Raniyahî asu ro moanî yîhoefî amao-yafe hohoanîmo ranîmbo yangîrî sünggufe hombo ngusûfo pamarîheandî. ¹⁵ Nga asu ro nîngokoate-yahambeahiyo God ai wambo moanî hîpoambo-reandîrühî ahandî ratûpurî ratûpurîmbohünda kafaore hînîngîmareandîrî. ¹⁶ Raniyo asu ro ahandî-mayo aboedi hoafi ra semîndî ho Suda-yafe ndîfo ranaheimbo bokarî-hefemböhünda ahandî nîmorî wandî hohoanîmoambe ndore korîmafoareandîrî. Ro moai nindou ngorûmbo-so dîdîboadore hoafîmbiyundîrî sahehea tüküyaheandî.

¹⁷ Asu ro moai Serusaremînambo Kraiîndî hoafi horomboy-afu sowandûmo homo-rundeimbî ranahamumbo sowana ndüfosimbo hahühi. Nga roana nîmehünou Arebia hîfînambo yangîriyahî ha mburiha asu asükaiya Damaskus ngoafîna hîhîrîma-rîheheandî.

¹⁸ Raniyo asu ngîmî hîmbanî hoane, rani mbusûmo ro Serusarem ngoafînambo Pitandî-mayo bîdîfirî wataporî hîmborîmbo mahahühi. Raniyahî asu ro ranîhü ai-dîbo yimbu wik yangîrî manîmboahî.

¹⁹ Ranîhü ro moai Adûkarîndî hoafi sowandûmo homo-rundeimbî hoeirîheapurî, nga Sems Adûkarîndî akîdî yangîrîyu hoeimarîhinî.

²⁰ Ro siheimbo pasambe nda anîhondûmboanahî hoafayahî. God ai hoafi ranahambo fîfîreamboani, nga ro tîkai hoafiyahühi-yahîpoanî!

²¹ Raniyahî asu sünggunambo ranîhünda botîyahe hehea Siria, Sirisia hîfambe mahahî. ²² Asu Kraiîndî nendî Sudia-yafeambe amarei ranai moai wambo ndorîhi fîfirîhindîrî. ²³ Nga nindou bîdîfirî ai wambo hoafi yangîrî hîmborîmayei. Bîdîfirî ai hoafiyeihîya,

nindou sapo ndan-aiyu sihefîmbo moaruwaimbo-reamunî marandî ranani anîhondûmbofe hohoanîmo ra awarihefembo yahuhaya hohoanîmomayu. Nga asu ranane haponda ai ranî hoafi ra bokarîhai arandî, masei. ²⁴ Raniyei asu ai wandî süngguyo Godîmbo aboed-ani masei.

2

Por ai Adûkarîndî hoafi sowandûmo homo-rundeimbî nindou bîdîfirî babîdî hohoanîmo mamî süngguarundî

¹ 14 hîmbanî süngguna asükai hîhîriyahe Serusarem ngoafînambo wandafi Barnabas-dîbo hahîhühiyehî Taitusîmbo fîhîmarî-horîmîndehî. ² Ro ranî ngoafîna mahahühi ra God ai wambo nafuimarandîr-amboyahî mahahî. Raniyahî ro ranîhü tüküyahe nîmboambo anîhondûmbo-rîhindeimbî-yei bogorî nindoumbo

anɨŋgomo ahamumbo poanɨmborɨheapurɨ mburɨha ro Suda-yafe ndɨfo Godɨndɨ hoafɨ hoafɨya marɨhandɨ ranahambo hoafɨmehapurɨ. Ro nɨne ratupurɨ horombo ramarɨheandɨ asu haponda rawarɨheandɨ ranai moanɨ ngo afurɨndɨhoemboe saheheamboyahɨ ramarɨheandɨ. ³ Wandafɨ Taitus ai Grikɨhündüyu ro-dɨbo mahehɨ, nga asu ahambo moai sɨhafɨ fi-hoearɨ ra kando tɨndɨhawandɨ yahomo houbmo hütɨ-hütirurɨ. ⁴ Tɨŋɨrɨfo tükümeŋeyo ra tɨkaruhou anɨhondumbo-rundeimbɨ nahurai nindou yɨhoefɨ mbusümo dɨbo hasiyafu tüküyafu masɨfomo. Ai ramefundɨ ra sapo sɨhefɨmbo Krais ai Suda-yafe ahɨnümü hohoanɨmo-ambeahɨndɨ aboedambo-mareamuna asu sɨhɨrɨ Krais-babɨdɨmbo aboedamboyahɨ anɨmboefɨ. Ranɨ hoafɨ hɨhɨmborɨyo mburumbo asu sɨhefɨmboya, ai ahɨnümü hohoanɨmo ranɨ hoarehɨ mbɨnɨboadei-amboane moanɨ ratupurɨyei-rɨhündeimbo nou yahomo houbmoemo dɨbo masɨfomo. ⁵ Godɨndɨ aboedɨ hoafɨ hondü ranai sɨheimbo-so koadürumbo mbeyangorowa sefɨ hohumbo wambo asu ro moai ahamundɨ hoafɨ ranɨ hoarehɨyefɨ. Asu Taitusimbo fi-hoearɨ kefe tɨrɨhefembo ranɨ hoafɨ ahamundɨ-mayo ranahambo moai yɨnɨ sefɨ, nga wani.

⁶ Nindou bɨdɨfɨrɨ ahamumbo ndüreimb-anemo masei. Ai bogorɨmbo-efundɨyo wanayomoyo ra ambe. Nga Godɨndɨ hɨmboahü nindou munguambo sɨmogod-aneɨ. Nindou ranai moai nɨnɨ sɨmborɨ hoafɨfimbɨ wandɨ aboedɨ hoafɨ ranɨfihɨ türu hoafɨyomo, nga wani. ⁷ Nga ai yaru fɨfɨrɨmarundɨ God ai wambo Suda-yafe ndɨfo ranaheimbo aboedɨ hoafɨ ra hoafɨmbohünda koamarɨhendɨrɨ, sapo ai Pitambo Suda ranaheimbo ahandɨ hoafɨ hoafɨmbohünda koamarɨherü nou. ⁸ Nga sapo God ai Pitambo Suda ranaheimbo hoafɨ semɨndɨ ho hoafɨyondürɨ-rambo ramarɨrɨ nou ai wambo ngɨnɨndɨ masendɨ Suda-yafe ndɨfo ranaheimbo Kraisimbo aboedɨ hoafɨ semɨndɨ ho hoafɨyo-rambohünda.

⁹ God ai ahandɨ aboedɨ hoafɨ hoafɨyorambo ranɨ-poanɨmbo ratupurɨ masendɨrɨ ra nindou ranai fɨfɨrɨmarundɨ. Ranɨyomo Sems, Pita, asu Son ai bogorɨ nindoumboyafu nɨŋgomombo Barnabas-dɨbo yɨhoehɨmbo warɨ fumafoarümunɨ sɨhɨrɨ mamɨ ranɨ ratupurɨyefɨ-rɨhündeimbo-aneɨ yahomo houbmo. Ranɨyefɨ asu ro mbɨro fokoakomayefɨ Barnabas-dɨbo ro Suda-yafe ndɨfo-yei mbusümo ratupurɨndehanɨ asu ai Suda-yei mbusümo ratupurɨndɨmboemo sefɨ hohu. ¹⁰ Ai mamɨ hoafɨ yangɨrɨ yɨhoehɨmbo hoafɨyomondühɨ yahomoya, 'Awɨ se nindou moaruwai rananɨkoate-mayei ranaheimbo-anɨmbo farɨhefendürimbo hohoanɨmondafanɨ,' mehomondamboyahɨ asu ro amboanɨ kameihɨ ranahambo refembo hɨhɨfɨ-hɨhɨfɨyahühɨ hohoanɨmomaya hahɨ.

Por ai Andiok ngoafɨhü Pitandɨ moaruwai hohoanɨmo weindahɨmareandɨ

¹¹ Pita ai Andiok ngoafɨhü tükümeŋeyu-amboyahɨ asu ro ahandɨ hɨmboahü ngɨnɨndɨ hoafɨmehando ahandɨ hɨhɨndɨ hohoanɨmo ranahambo. ¹² Sapo ranɨ ngoafɨhü nindou bɨdɨfɨrɨ Sems koamarɨhepurɨ ranai tüküfekoate-yomondambe ana, Pita ai Suda-yafe ndɨfo anɨhondumbo-rɨhindeimbɨ ranɨ-babɨdɨmbo sahüsühɨ nɨmarü marandɨ. Nga asu nindou ranai tükümeŋeyu-amboyu ai Suda-yafe ndɨfo-babɨdɨ ranɨhü piyu haya moai nɨmarü sesü randɨ Sudambo yɨhɨmborapurühɨ wambo. ¹³ Ranɨyomo asu Sudahündɨ wandafɨ mamɨ bɨdɨfɨrɨ ranai Pita hohoanɨmomayu süngu hohoanɨmomemo. Ranɨyo

asu ahamundi rani hohoanimo ranai Barnabasindi hohoanimo ranahambo mamikarimarira rani-sungumareandi. ¹⁴ Raniyahi asu ro ahamumbo hoeiriheapura aboedi hoafi anihondü menjoro rani-nafi sungufe ho-rakoate-memonda, asu ro nindou munguambo ahei himboahü Pitambo hoafiyahandowohü sahiya, “Pita, seana Sudahünd-anafi, nga moai se Suda-yafe hohoanimo sungurowandi, nga Suda-yafe ndifo nahurai-anafi. Nga nimboe se Suda-yafe ndifo ranaheimboya, ‘Se Suda-yafe hohoanimo sungundihindi,’ asafi,” sa hoafimehando.

Nindou ai Sisasimbo anihondümborihori ana, ai nindou mbumundi hamindi nimboemboyei

¹⁵ Ro Sudahünd-anafi yihoeimbo hoafayahimuni, sapo roana Suda-yafe sirambeahindi tükümehund-anesti. Nga roana yihoei ndifo sirambeahindi ahinümbi hohoanimo sungukoate-yeimbi moai tüküyahundi, nga wani. ¹⁶ Ro rarihu fifirihumboanefi, God aiana moai nindou düdi ahinümbi hohoanimo menjoro ra sungure huan ranimbo nindou mbumund-ani yahu randi, nga wani. Nga nindou moani Sisas Kraisisimbo anihondümborihori ranaheimboani nindou mbumund-anei yahu arandi.

¹⁷ God ai Sudahündi yihoeimbo nindou mbumund-anei mbeyahumuna sefi hohu asu ro Kraisisimbo anihondümborihuri hefihü ahinümbi sungukoate-yefeimbi nahurai tükümehundi nindou amuri rawehindi nou. Nga ranimboane asu ro randihu hoafindefihüya, ‘Krais-ana moaruwai hohoanimo nimindihani,’ mbisefi hoafimandefiyo? Ngiri randihu hoafindefi, nga wani. ¹⁸ Ro mbumundi ninggomböhünda ahinümbi hohoanimo sungufembo ra hininjirihhe mburiha asukai hihiriyahé asahamindihü ana, ro nindoumbo moaruwai hohoanimoayahü ra nafuiya arihandi. ¹⁹ Godindi hoarehi nimarimböhünda ahinümbi hohoanimo ranahandi sunguyo ro yifi nahurai-mayahü ranimbo-hündambo-animbo ahinümbi hohoanimo ngiri wambo hibadandiri.

²⁰ Ranane asu ro nimi keimbi karihendeimbi-fihü Krais-dibo yifiyamboanahi, nga hapondanambe ana ro moai yangiri nimboahühi wandihoari hifandirihandi, nga Kraisindi yangiri ningombo hohoanimo wandi fiambe nimarimbo wambo hifandarandiri. Ranane asu Godindi Nimori ai wambo hipoamboreandiri haya nimi keimbi karihendeimbi-fihü yifimayu aboedambofe-ndirimbohünda ahandi nginandinambo ro yangiri animboahi. ²¹ Ro rarihe hoafiyahani moai Godindi moani hipoambofe hohoanimo ranahambo yiboarukoriheandi. Nga sihiri Suda-yafe ahinümbi hohoanimo sunguarihundi raninambo sihiri Godindi himboahü mbumundi nimboefi-mbonana, asu Krais sihefimböhünda yifimayu ra moanimbore.

3

Ahinümbi hohoanimo sungufe asu anihondümböfe hohoanimo sungufe

¹ Garesiahündi seana hohoanimokoate-anei! Nindou didai siheimbo ngorü-sungumarundür-amboyei se hohoanimokoate-ayeia? Ro sihei himboahü sapo Sisas Krais ai sihefimbo aboedambofe-munimböhünda nimi keimbi karihendeimbi-fihü yifimayu ra hoafimayaha se wudioporihü himborimayei. ² Ro siheimbo

mami hoafi ndanahambo dūundaheandūri samboanahi, nga se wambo rani-moatūkuni ra hoafindahūndūri. Se Yifiafi Aboedi ra nūngurihi sahūmūndimboyeia? Ahinūmbi hohoanimo engoro ra sūngurihindūhi rani-sūngumbo sahūmūndimboyei, asu Godindi hoafi ra anihondūmborihhi hehi sūngurihindūhi sahūmūndimboyei nūngurihimboyeia? Anihondūmbofe sūngu! ³ Awi se hihindi hohoanimo-yeihyeia? Se Godindi-mayo Yifiafi Aboedi ranahandi nginindinambo piyei hehi Kraismbo sūngumarithori hei asu haponda se moani sihei nginindinambo rani ratūpuri ra moendimandihyo? ⁴ Se horombo Godindi hoafi ranahambo semindimbo tihirifomayehei hei, nga asu tihirifo ra moanimbo-mandifeyo wanimandiyoy? Ro siheimbo hoafehandūri rani-moatūkuni ranai ana ngiri moanimbondifeyo. ⁵ Nimboe God ai siheimbo Yifiafi Aboedi sagadūri asu sihei mbusūmo hepūnūfeimbi moatūkuni ra ratūpuriyu arandi? Ra sapo se ahinūmbi hohoanimo sūngurihindanayo asu ahandi hoafi himboriyei anihondūmbo-rihi hehi sūngurihindanayo? Anihondūmbofe sūnguanane.

⁶ Sapo Abraham ramefiyu ranahambo-animbo hohoanimomboane. Sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohū yahoya, 'Abraham ai Godimbo anihondūmbomarira ai ahamboya nindou mbumund-anafi mehundo,' meho. ⁷ Awi se ranahambo ndondihhi tūrūboadihindi, nga sapo nindou didiyei ai Godimbo anihondūmborithori arihūndi ranai ana Abrahamindi ahuri mam-anei. ⁸ Horombo hondū God ai Suda-yafendi ranaheimbo fifrimareandūri nindou ranai ana sūnguna aboedi hoafi ra anihondūmbo-ndihimboyei ranimboane ai ranaheimbo aiana nindou mbumundi hamind-anei mbisamboyahi mehu. Raniyo asu horombo God ai aboedi hoafi ra Abrahamimbo yare hoafimayundo sapo ahandi hoafi yare hoafiyowohū yahoya,

"Sihaifi sūngu-animbo sūngunambo ro muṅguambo nindou ranaheimbo aboedi-aboedindi-heandūrimboyahi," Stat 12:3

meho. ⁹ Sapo Abraham ai Godimbo anihondūmbomarira God ai ahambo aboedi-aboedi-mariri nou-animbo asu nindou didiyei anihondūmbo-arithori ranaheimbo amboani Abrahamimbo ramefiyu nou God ai aboedi-aboedi-ndeandūrimbui.

¹⁰ Nindou didiyei hohoanimoyeihiya, ro ahinūmbi hohoanimo muṅgu sūnguarihundi ana, God ai yihoeimboya, 'seana mbumund-anei,' mbūsūmbui asehi ana, awi God ai aheimbo moaruwaimbo-ndearūmbui. Nimboe sapo Baibor ai yare hoafiyohūya, 'Didiyei muṅguambo ahinūmbi hohoanimo Bukambe engoro ra mamami amboani sūngukoate-aye ana, God ai nindou ranaheimbo moaruwaimbo-ndearūmbui,' meho. ¹¹ Nda muṅguambo fifrimboane ahinūmbi hohoanimo sūngufe rani nimindi sūngu ngiri nindou ai Godindi himboahū mbumundi nūngu. Rani-moatūkuni ra sapo Godindi hoafi yare hoafiyowohū yahoya, 'Nindou dūdi ai Godimbo anihondūmboariri ranai-animbo Godindi himboahū nindou mbumundi tūkūndūfi nūngumbui,' meho. ¹² Nga asu ahinūmbi hohoanimo ranai ana anihondūmbofe hohoanimo rani-dibo simogodi-yafepoani. Sapo Baibor ai yare hoafiyowohū yahoya, 'Nindou dūdi ahinūmbi hohoanimo sūngware hu-animbo yangiri nūngumbui,' meho.

¹³ Sihiri ngiri muṅguambo ahinūmbi hohoanimo sūngundihundi, nga ranimboane asu sihiri moaruwaimbo-ndahumboyefi. Nga

Krais ai sihefi⁺mbo moaruwaimbo-fembo ranambeah⁺ndi aboedambo-femunimbohunda ai moaruwaimbo-mefiyu. Sapo God⁺ndi hoafi yare hoafiyowohu yahoya, 'Nindou daboe ahambo hifi⁺koefembohunda kambohoni-fih⁺ parari⁺hor⁺ ana, ahambo God ai moaruwaimbondirumbui,' meho. ¹⁴ God ai Abrahamimbo aboedi-aboedife hohoanimo masagado ranahandihundiyo Sisas Krais⁺ndi sungu Suda-yafe ndifo aheimbo-so amboani tukumbifeyo-wamboane yahuhayamboyu aboedambo-mareanduri. Sapo horombo God ai hoafimayusungu, sihefimboya ai Kraisimbo anihondumbo-rhinduhi asu ai Yifiafi Aboedi ra mbisahumundi-amboane yahuhayamboyu ramareandi.

Ahinumbi hohoanimo ana God ai horombo hoafirea-ndeimbihundi ra ngiri raguanambo-ndeandi

¹⁵ Wandafi mami, awi nindou sihiri⁺ munguambo si aho ra rarihu arihundi yahurai hoafinda samboanahi: Sapo nindou yimbu ai nini⁺moatukunimboyu hoafi fifi⁺rine mburuna ranahambo ndeari⁺ hoafane ranihusi⁺ safandeimbi-hundi ra, asu nindou didai hoafi ranahambo ngoru-sungunde asu bidingiri⁺ hoafi rani⁺fih⁺ tapari⁺manda-mundipoani, nga wani. ¹⁶ God ai Abraham asu ahandi⁺ nimori⁺ mami rana-hafanimbo sungunambo aboedi⁺ moatukuni tukundifemboe yahuhaya horombo hoafimareapiri. Asu ai moai ahuri⁺ afindi⁺ ranaheimbo hoafiyu, nga wani. Nga ai moani⁺ ahuri⁺ mami ranahamboyu yare hoafiyuhu yahuya, 'sihafi⁺ ahurambo' mehu. Ahuri⁺ ranana Sisas Krais ranahamboyu yare hoafimayu. ¹⁷ Ro hoafimayahi⁺ ra yahurai-ane: Horombo God ai Abrahamimbo horombo hoafiriruhi⁺ hoafi firamundi⁺ masihend-ane. Nga asu sungunambo 430 himbani⁺ ai hoaniyo ranambe, ahinumbi hohoanimo ranai tukumefeyo. Ranimboane asu ahinumbi hohoanimo sunguni⁺ tukumefeyo ranai ngiri⁺ horombo God ai hoafi firamundi⁺ masihendi⁺ ranahambo yihirinde⁺ pandeandi. Asu ngiri⁺ horombo God ai horombo hoafirea-ndeimbihundi⁺ ranahambo raguanambo-ndeandi. ¹⁸ Nini⁺moatukuni God ai sihefimbo saimbo horombo hoafimareamuni⁺ ra ahinumbi hohoanimo rani⁺ nafi⁺ sungu sahumindefi⁺ mbarihu-mbonana, asu sihiri⁺ sapo God ai horombo hoafimareamuni⁺ rani-sungu ngiri⁺ sahumindefi. Nga horombo hoafi yangiri⁺ sunguyo God ai Abrahamimbo moani⁺ aboedi-aboedimariri. ¹⁹ Nga asu nimboe ahinumbi hohoanimo ranai tukufe menjoroo? Moaruwai hohoanimo nini⁺ndi aho ranai weindahifembohundamboyo ahinumbi hohoanimo ra tukumefeyo. Nga asu ahinumbi hohoanimo ra ho-hombo rani-poanimbo⁺ nimori⁺ God ai Abrahamimbo horimbo hoafimariri⁺ ra tukumefiyu. Nga asu God ai ahinumbi hohoanimo sunambeah⁺ndi nendi⁺ ranahamumbo hoafimayupura asu ai Mosesimbo hoafimemonda asu Moses hoafi semundü hu semundü hu-randeimbi⁺ nindou ranai Sudambo hoafimayunduri. ²⁰ Mami nindou ahandihoari⁺ hoafimboaiyu ana, ai ngiri⁺ hoafi semundü hu semundü hu-randeimbi⁺mbo hoafindundo. God ai ahandihoari⁺ hoafiyu marandi. Nga God mami ai yangiri⁺yu Abrahamimbo horimbo hoafire masagado ranimboane asu horimbo hoafi ranai ahinumbi hohoanimo ngasundeamboane.

Ahinumbi hohoanimo ranana sihefimbo Krais sowana semindimuni⁺ hombo moangui boagiri⁺ nahurai-ane

²¹ Ranayo ana, asu ahinümbi hohoanimo ranai sapo horombo God ai Abrahamimbo horombo hoafimareandi ranahambo hifinambomandeyo? Ai ra wani. Nga ahinümbi hohoanimo süngu God ai sihefimbo koadürü yangiri niŋgombo mbasemuni-mbonana, sihiri anihondumbo Godindi himboahü mbumundi nimboefi. ²² Nga asu Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Muŋguambo nindou ranai moaruwai hohoanimondi ŋginiŋdi rani hoareh-anei,' meho. God ai yare hoafimayu ra sapo ai yifiriyu nindou düdi Sisas Kraismbo anihondumbo-arihori ana, ai yangir-animbo nini-moatükuniyoy ai Abrahamimbo horombo hoafimariri ra ndahümüŋdi-mboyei.

²³ Kraismbo anihondumbofe hohoanimo ranai tüküfekoateyoy-ambeahiyo ahinümbi hohoanimo ranai sihefimbo tüküfe kikihiramindimuni ho-hombo anihondumbofe hohoanimo ra weindahi tükümeŋeyo. ²⁴ Raniyo asu sihefimbo ahinümbi hohoanimo ranai sihiri Kraismbo sowana hombohünda hifandimaramuni. Sihiri ahambo anihondumbondihurühi Godindi himboahü nindou mbumundi tüküfembobohünda hifandimaramuni. ²⁵ Ranimboane asu sihiri Kraismbo anihondumbofe nafi ranana hapondani ndanihü engoro. Ranimboane asu ŋgiri hapondanambe ana, ahinümbi hohoanimo ranai hibadamuni ngo.

²⁶ Sisas Kraismbo anihondumbofe hohoanimo rani-süŋgumboane muŋguambo se ai-babidi nimboeimbo asu Godindi nimorimbonyahi animboei. ²⁷ Se didiyei Kraismbo-babidi hundürimaye ranimboyei asu se ahandi hohoanimo masahümüŋdi. ²⁸ Ranimboane asu Kraismbo nendimbofe ra Sudahünd-anei asu ahei ndifo rananei muŋguambo ra ŋgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Nindou moani ratüpuriyeyimbi rananei asu moani aboedi-poanimbo animboei rananei ai ŋgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani. Asu nimorehi, nindowenihai ai ŋgorü-poanimbo fiyeimbi-yeipoani, nga wani. Nga muŋguambo se Sisas Kraismbo babidi animboei seana mam-anei. ²⁹ Asu se Kraismbo nend-aye ana, Abrahamindi ahuri mamindei hehi asu se nini-moatükunimboyu God ai saimbo yahuhaya horimbo hoafire masihendi ra ndahümüŋdi-mboyei.

4

Sisas Kraismbo sünguyefi sihiri Godindi nimorimbomehund

¹ Nga hoafi ra ndahurai-ane: Nindou nimori anüŋgu ana, sapo ai ahandi afindandi-mayo muŋgu-moatükuni ra ndemümdümbui. Ai muŋgu-moatükuni hibadambuŋsi, nga asu awi ai akidouyu-ambe ana, ŋgiri ai hibadandi, nga ai moani ratüpuriyeyimbi nahurai nüŋgumbui. ² Nindou nimori ranai akidouyu-ambe ana, ai moanŋui afindi asu hifandi-randeimbi ranahafandi hoarehi nüŋgu ŋgumbo asu ai nini-simboaniyo afindi ai ahambo hifandimbi-rand-amboane mehu rani-simboani dagadombui. ³ Mare yahurai safane sihiri horombo nimori akidou nahurai hifi ndanihündambo moatükuni ranahandi moani ratüpuriyeyimbi manimboefi. ⁴⁻⁵ Nga asu ndeara si ra tüküfembo yangiriyoyambeyo God ai ahandi Nimori ra hifina koamaritherü. Nimorehi ai ahambo wakimarimindo asu ai Suda-yomondi ahinümbi hohoanimo meŋgoro rani-hoarehi manüŋgu. Nindou didiyei ai ahinümbi hohoanimo rani-hoarehi animboei ranaheimbo aboedambo-fembobohünda God ai ahambo koamaritherü.

Rananimbo asu sihiri Godindi nimorimbondahu burindemboyefi. ⁶ God ai sihefimboya, ai wandi nimori-mbeyeiamboane yahuhayamboyu. Ranimboane asu ahandi Nimorindi Yifiafi sihefi ngusüfoambe koamarihendi, sapo Yifiafi ranai ramareamuna sihiri Ape, wandi Ape, sefi arihundi. ⁷ Ranimbo-hündamboane asu se hapondani ana nindou ngoründi moani ratüpuriyei-rihündeimbi nindou-yeipoani, nga Godindi nimor-anei. Asu se ahandi nimorimbo-mehindambo-wambo ai nini-moatükuni ahandi nimorambo napire masihendi ra dagadürimbui.

⁸ Horombo maho ana awi se moai Godimbo fifirihori. Nga ranimboyei se God hondü nngokoate amuri godi-mayei ranahei moani ratüpuriyei marihündi. ⁹ Nga asu hapondani ana se Godimbo ndorihori fifirihorimboane. Nga awi asu God ai siheimbo fifirea-ndürimboani. Ranimboane asu se nimboe asukai hifi ndanihündambo moatükuni engoro ranahambo hihiriyahi aheia? Asu se nimboe hifi ndanihündambo nginindi-koate ranahambo moani ratüpuriyei-rihündeimbi nngombo hohoanimoyeie? ¹⁰ Seana Suda-yafe hohoanimo süngurihindühi rani-poanimbo si, amoamo, hoembo, yahimombo asu himbani ranahambo afindi hohoanimoyei rihündühanei. ¹¹ Roana siheimbo yihimboariharü. Ro siheimbo farifehe-ndürimbohünda ratüpuru afindi tñirifoayah ra hifini pindimboe samboanahi hohoanimoyahi.

¹² Karihasihandüri wandafi mam, ro siheimbo huti-hoafehandüri. Se awi ro ahinumbo hohoanimo süngufekoate animboahi nahuraindei. Horombo ana roamboa se ahinumbi hohoanimo süngufekoate manimboei nahurai tükümeheandane. Horombo se moai wambo nini-moatükuni moaruwai hohoanimoyahündiri, nga wani. ¹³ Wambo angünunambo-marandira siheimbo sowahi boatei sühi aboedi hoafi siheimbo hoafimehandüra se fifirarihindi. ¹⁴ Wandi fiambe ra moai ndoreandiri asu se ranimboyei tñirifomayei, nga asu se wambo moai daboadi hihirihindirühimbo yiboaruko-rihindiri, nga wani. Nga se moani wambo masahümündi-ndiri Godindi-mayo sünambeahindi nendiyu asu Sisas Kraiss ahandihoariyu semindimbo nou. ¹⁵ Se rani-simboani wambohünda hihifi-hihifimayei, nga haponda asu hihifi-hihifi ra nahana? Horombo se wambo fehefembo afindi hohoanimomayei. Nga asu se sihei himboari ra himindimbombonana, se wambo hürühümüdi sehi. ¹⁶ Awi ro siheimbo aboedi hoafi ra ahondumbo hoafayahandüri ra ro sihei hürütümbimbayahayo ndane?

¹⁷ Yini, nindou bidifiri ai ahamundi hohoanimo süngufembohünda siheimbo hühümaründüri hoangomosi, nga aboedi hohoanimokoate-yomondühi ramarundüri. Nga ai ramefundu ra siheimboya, Por mamimbo daboadi hihirihipurühi asu yihoeffimbo nginindi süngumbihimuna yahomo houmboemo. ¹⁸ Sihiri nindou fehefembo afindi hohoanimondefani ra aboed-ane. Munguambo si se randihindi ro se-babidimbo nngokoate-yahambe amboani. ¹⁹ Wandi nimori mam, sapo nimorehi ai nimori wakemindimbo nimini nimarimbo asubusimboayo yahurai-ane wandi ngusüfoambe asubusi amaro. Ro moani yahurai hamind-animbo siheimbo asubusimbonda nga-ngambo se Godindi nimori Sisas Kraiss nahurai tükündahimboyei. ²⁰ Karihasihandüri, haponda ro se-babidimbo nngombo afindi

hohoanimoayahĩ. Awi asũkai siheimbo afurindihe hoafindahandũri samboanahi. Awi hapondanambe ana ro sihei hohoanimo ranahambo ngusũfo afindi kũrũheamboanahi.

Hagar Sara-yafe kfoefe hoafi

²¹ Awi haponda ro nindou se didiyei ahinũmbi hohoanimo engoro ranahandi hoarehi nimboefimbo asei siheimbo dũdundaheandũri samboanahi: Awi se ahinũmbi hohoanimo ranai hoafimayo ra himborikoate-wamboeyi? ²² Sapo Baiborambe yare hoafiyowohũ yahoya, Abraham ai nindowenihi nimori yimbumarapiri. Ngorũ nimorehi moani ratũpurio-randeimbĩndiyu asu ngorũ ahandi nimorehi hondũndimayu. ²³ Abrahamĩndi nimori ra nimorehi moani ratũpurio-randeimbĩ Hagarĩndi mayu ranai koadũri nimori wakiri hũmũndi arihũndi sũngu tũkũmefiyu. Nga asu nimorehi aboedi nĩngo-randeimbĩ Sarandi mayu ranai God horombo hoafimareandi rani-sũngu tũkũmefiyu. ²⁴ Hoafi ai yare hoafimayo ranahambo refe tũrũfoefemboane, nga kfoefe hoaf-ane ra. Nimorehi yimbu ra God ahandi nindou-babidi hoafi femĩndi asihefeyo yahurai-anafe. Ngorũ hoafi femĩndi asihefeyo ranana God ai Mosesimbo ahinũmbi hohoanimo masagado nahurai Sainai wafu amaro ranahand-ane. Sainai wafuwami Moses ai ahinũmbi hohoanimo masemũndu. Asu nindou ranai ahinũmbi hohoanimo rani hoarehi nimareimbo moani ratũpurio-randeimbĩ nahurai-anei. Ranimboane Hagar ai ahinũmbi hohoanimo hoafi femĩndi asihefeyo nahurai-ane. ²⁵ Hagar ai Sainai Arebia-yomondi hifi wafu asu Suda-yomondi adũkari ngoafi Serusarem nahurai-ane. Ranimboane asu Serusarem ngoafi ranai nindou rani ngoafihũ amarei rani-badidimbo ahinũmbi hohoanimondi hoarehi moani ratũpurio-randeimbĩ-anei. ²⁶ Nga asu ngorũ Serusarem sũnambe anango ranai ana moani aboedi nimari-randeimbĩ ngoaf-ane. Ngoafi ranai ana anihondũmbo-rihundeimbĩ sihefi me-ane. ²⁷ Baiborambe yare hoafiyowohũ yahoya, “Nimorehi ra seana hihifi-hihifiyafi.

Serusarem se hihifi-hihifiyafi.

Se nimori wakemĩndikoate nahurai-anafe.

Se heirũndafũhi asu hihifi-hihifiĩndafũhi hoafi pukũna hoafĩndafi.

Se nimori wakemĩndimbo simboani asũbusi afĩndi semĩndikoate-ayafi.

Se nimorehi nindowenihi hinĩngireandeimbĩ nahurai-anafe,

nga se nimorehi nindoweniheimbi aheimbo ngasũndi wori hawa
nimori afĩndeimbĩ-ndamboyafi,”

Aisaia 54:1

meho.

²⁸ Wandafi mamĩ, seana Aisak nou Godĩndi nimor-anei horombo Abrahamimbo horombo hoafimareandi sũngu. ²⁹ Nga asu nimori mamĩ sapo hondi ai nindou sihefi hohoanimo sũngu wakimariĩmĩndo ranaiyu nimorehi nimori Yifiafi Aboediĩndi ngĩnĩndi sũngu wakimariĩmĩndo ranahambo tĩĩriĩfo masagado. Hapondani amboani mamĩ yahurai ahinũmbi hohoanimo sũngurihindeimbĩ ai anihondũmbo-rihindeimbĩ aheimbo tĩĩriĩfo sahũndũri arihũndi. ³⁰ Nga asu Baiborambe hoafi ra nũngure hoafiyowa? Ai yare hoafiyowohũ yahoya, ‘Nimorehi moani ratũpurio-randeimbĩ ra ahandi nimori rani-dĩbo hefoarihipiri. Nga ahandi mayu nimori

ranai ana ngiri afindandi-mayo napo nimorehi aboedi ningo-randeimbindi-mayu rani-dibo yibobondandifani,' meho. ³¹ Wandafi mamî, mungu-moatükunî sîhîrî rani nîmîndîhündî fîfîrarîhundî ana, moanî ratûpurîyo-randeimbî nîmorehî ranahandî nîmorîyefîpoanî, nga sîhîrî ana nîmorehî aboedi nîngoweimbîndî nîmor-aneî.

5

Sîhîrî aboedi anîmboefî yahurai yangîrî nîmboefîmboane

¹ Sîhîrî aboedi nîngombohündî Sisas Krais ai sîhefîmbo ahînûmbî hohoanîmo-ambeahîndî aboedambo-mareamunî. Ranîmbo-hündamboane asu se ngîndîhündî nîmboei. Nga asu se asûkaindeî ahînûmbî hohoanîmo ranî hoarehî moanî ratûpurîyeî-rîhündeimbi tükündahimboyei.

² Se hîmborîndeî! Ro Por-anahî nda sîheimbo ndarîhe hoafehandürî. Se ahînûmbî hohoanîmo süngufembohündî sîhamundîhoarî fi-hoarî ra kefe tîrîhefe hohoanîmo sünguarundî ana, Sisas Krais ai ngîrî sîhamumbo fandîhepurî, nga wanî. ³ Nindou düdi ai ahandî fi-hoarî ra kare tîrarîhoayu ana, awî ro ahambo ahînî hoafehandou: Asu se ranî hohoanîmo sünguarandî ana, se ahînûmbî hohoanîmo munguambo engoro ra kameih-anîmbo süngunda ngafi. ⁴ Nga asu ahînûmbî hohoanîmo ra süngufeyoanî ranîmbohündî God ai sîheimbo mbumund-aneî mbeyahua sei hehî hohoanîmoayeî ana, awî se Kraisîmbo hîningîrîhorühî asu Godîndî moanî hîpoambofe hohoanîmo ra ngîrî sîheimbo fandîhendürî. ⁵ Nga ro Yîfiatî Aboedi ranahandî ngîndî-namboaneî Godîmbo anîhondûmbo-rîhurühî yîhoefîmbo nindou mbumund-aneî mbeyahumunî sefî hohu ranahambo hîmboayefî. ⁶ Nga asu nindou ai Sisas Krais dîboehîndî ana, fi-hoarî kefe tîrîhefe hohoanîmo-ane asu nindou fi-hoarî kefe tîrîhefekoate hohoanîmo-ane ranana awî moanane yahomboane. Nga anîhondûmbofe hohoanîmo ai nindou ngorûmbo ngusûfo pefe hohoanîmo ranahambo botareandî ana, ranî hohoanîmo ra ai ndorîhoeimbî hamînd-ane.

⁷ Se horombo ana Kraisîndî hohoanîmo rasüngu aboedi ma-heiyo! Nga asu düdi nîmorî ai sîheimbo ranînafî ra gûmareandûra asu se anîhondû hohoanîmo ra süngufekoate-mayeia? ⁸ God sapo sîheimbo wand-aneî mehu ranai moai nafî güreandürî. Nga wanî. ⁹ Hîbadîhûmbo! Akîdou hîhîndî hohoanîmo ra afîndî nindou-yafe hohoanîmo mamîkarî-ndandürîmboe tapoko akîdou sesambe apaîaro ana, asu sesi mungu hûhüti yangîrî nahuraiyohane. ¹⁰ Se Krais-dîbo manîmboei-amboanahî asu ro yarîhe hohoanîmoayahî, ngîrî se ngorû hohoanîmo ndahûmündî, nga wandî hohoanîmo-anîmbo ndahûmündî-mboyei, asahî. Nindou düdi ai sîhei hohoanîmo haponda ngorû-süngu ngorû-sünguarandürî ranana God ai ahambo tîngîrîfo dagadombui.

¹¹ Nga wandafi mamî, ro fi-hoarî kefe tîrîhefe hoafi ra bokarîhehe-mbarîhî hahî-mbonana, asu wambo ngîrî moaruwaimbo-rundîrî. Nga ro hoafi ra bokarîhehe-mbarîhî hahî-mbonana, asu ro Krais ai nîmî keimbî karîhendeimbî-fîhî yîfîmayu ranahambo bokarîhehe arîhandî rananîmbo Suda ai ngîrî ngusûfoambe yîboaruko-rîhindîrî. ¹² Nindou dîdîyeî sîhei hohoanîmo ra ngorû-süngu ngorû-süngu arundî ranai ana, awî ai ahamundîhoarî fi-hoarî yangîrî karu tîrîhoemo asu tîmoefî kameihî kambîrupur-amboane.

¹³ Wandafî mamî, sîheimbo ana God ai aboedambo mbînimboeia yahuhayambo sînei yahundîreimb-anei. Haponda se aboedambo anîmbeisî, nga asu se ranahambo ngîrî hohoanîmondeihî hîfî ndanîhündambo hohoanîmo ra warîndahi ndahûmündî. Nga se sîmborî ngusûfo pefîrîndeihi fandîhehindûrî ndühündî. ¹⁴ Munguambo ahînûmbî hohoanîmo engoro ra hoafî mamî ranî nîmîndîfîh-ane türefîra-mîndîmboayo. Ai yare hoafîyowohû yahoya, ‘Se nindou ngorûmbo ngusûfo pandowandî sapo se sîhafî fimbo rawarowandî nou,’ meho. ¹⁵ Nga asu se nîmambeahîndî nînhondî burayei nou hohoanîmoyeihi sîheihorî sîmborî hoafîrayei ana, awi se ranahambo hîbadîhûmbo. Nga asu awi se sîheihorî sîmborî moaruwaimbofirîndeimboyei.

Yifiafî Aboedîndî hohoanîmo asu hîfî ndanîhündambo hohoanîmo

¹⁶ Wandî hoafî ro hoafayahî nda ndahurai-ane. Sîhei hohoanîmo ra Yifiafî Aboedî ranai-anîmbo hîfandî-mbîrandûrî howamboane. Rananîmbo asu se ngîrî horombodîdî hohoanîmo ngusûfoambe amarondûrî ranahandî yifîrî süngundîhi ngei. ¹⁷ Awi sîhîrî randîhu fîfîrîndîhumboane, horombodîdî hohoanîmo ranai Yifiafî Aboedîndî hohoanîmo ra pûhiyo hîfînambofembo yaho haya refeyoan-ane, asu sîmborî Yifiafî Aboedîndî hohoanîmo ranai horombodîdî ngusûfoambe hohoanîmo hîfînambofembo hohoanîmoayo. Rananafe yîmbu moatûkunî ranai sîmborî ngînhîndûrefe hafe. Ranîmboane nîni-moatûkunî se refembo sei hehi hohoanîmoyei ra ngîrî randîhindî. ¹⁸ Sîheimbo Yifiafî Aboedî ranai semîndîndûrî aho ana, asu se ahînûmbî hohoanîmo ranahandî hoarehîyeipoanî.

¹⁹⁻²¹ Horombodîdî ngusûfoambe hohoanîmo ranana se fîfîrîhimboanei. Ranî-moatûkunî ra ndahurai-ane: Nîmorehî sîsîhîmo hohoanîmo, nindowenîhî bîrabîrî hohoanîmo, ngusûfoambe moaruwai botife hohoanîmo, tîkai godîmbo hohoanîmombo, sanendî kabomombo dîdîbafîfe hohoanîmo, yiboarukofe hohoanîmo, hohoanîfe hohoanîmo, watîkoafî hohoanîmo, dîbokorî hohoanîmo, sîmborî hoafî hohoanîmo, yikûrûbîrîhefe nîmarî hohoanîmo, ngorûmbo ngusûfoambe moaruwaimbofe hohoanîmo, bia sîmîndî hohoanîmo, patiambe bia sîmîndî hefe ho hohoanîmo, rahurai hohoanîmo aho ra. Horombo sîheimbo hoafîmehandûrî yahurai-ane asûkaiya ahînhî hoafehandûrî. Munguambo nindou ai yahurai hohoanîmo sünguarîhi hei ana, ai ngîrî God ngînhîndî hîfandarandî ranambe ngei, nga wani.

²²⁻²³ Nga asu Yifiafî Aboedî aiana aboedî hohoanîmo ndahurai ngusûfoambe botîre randûhane. Ngusûfo pefe hohoanîmo, hîhîfî-hîhîfî hohoanîmo, ngusûfoambe afurîfe kîfe hohoanîmo, nindou ngorû ai sîhefîmbo moaruwaimbo-rîhimunanî ambîrîhûmunî yaho hohoanîmo, fehefe hohoanîmo, nindou ndondofe hohoanîmo, asu moanî aboedî mbumundî ho hohoanîmo, hînhîngîrou safî nîngo hohoanîmo, hohoanîmo ndofe kîfe hohoanîmo aho ra. Moai ahînûmbî hohoanîmo mam-amboanî ranî hohoanîmo ranahambo yowanî yaho, nga wani. ²⁴ Nindou dîdîyei ai Kraisîndayei ana, ai ahei horombodîdî ngusûfoambe hohoanîmo ra ahandî yifîrî asu hohoanîfe hohoanîmo ranî kameihî raguanambo-marîhind-ane. ²⁵ Yifiafî Aboedî ranai sîhefîmbo yangîrî nîngo hohoanîmo masemunî. Ranîmboane

asu randi^hu hini^hngindi^hhunda Yifiafi Aboedi ai sihefi hohoani^hmo ra hifandi^hmbira howamboane. ²⁶ Awi ngiri^h sihefi fi ranahambo moani hoangiri^hndi^hu sihiri^h borindefi. Asu ngiri^h nindou ngorundi^h ngusüfoambe moaruwaimbo-fembohünda hohoani^hmo botindi^hhundi. Asu ngiri^h ngorumbo ngusüfoambe moaruwaindefühi hohoani^hmo-mbondefi.

6

Sihi^hri simbori^h farihefir^h-ndefomboane

¹ Wandafi^h mam^hi, asu nindou ngorü ai moaruwai hohoani^hmo ranambo h^hmondar^hm^hndo ana, nindou sapo d^hd^hyei Yifiafi Aboedi^hndi^h hohoani^hmo sünguri^h-hindeimbi^h se nindou ranahambo war^h hoafendühi^h aboedi^h ndondondi^hhori^h hini^hngindi^hhori^h. Randi^hhindühi^h asu se siheihoari^h h^hbad^hi^hh^humbo, nga asu ran^h hohoani^hmo ranai siheimbo amboani^h rande hoeindeandüran^h moaruwai hohoani^hmo-ndeimboyei.

² Se nindou ngorumbo t^hiri^hfo tükefeyo ra simbori^h farihefir^hnde^hi. Ran^h süngumbo-an^himbo asu se Kraisi^hndi^h-mayo ah^hnümbi^h hohoani^hmo engoro ra süngundi^hhimboyei. ³ Nindou mam^hi ai ndüri^hkoate-ani, nga ai ro ndürümb-anah^hi, ehu ana, nindou ranai ahand^hi fimbo wosi^hhoafori^h hoafi^hyuhani. ⁴ Nindou mamam^hi siheihoar-an^himbo n^hne hohoani^hmo ranahambo aboedi^hyo moaruwaiyo rawari^hheandi^h mb^hsei hehi türüboadi^hhindi. Nga se sihei hohoani^hmo nindou ngorundi^h hohoani^hmo ra mamü^hndi^hhi y^hbobondi^hhimboyei. Asu se siheihoari^h n^hni-moatükun^hyo ramar^hhindi^h ranahambo h^hhi^hfi^h-h^hhi^hfi^hndeimboyei.

⁵ N^himboe nindou munguambo mamam^hi ai aheihoar-an^himbo ahei ratüpur^hi ranahambo wudi^hpoapor^hihi hifandi^hmbiri^hhünd-amboane.

⁶ Nindou düdi God^hndi^h hoafi^h yamunde-randeimb^hmayu ahand^hi yamundea-ndüreimb^hi ahambo bi^hdifi^hri^h napo mb^hsahündo-wamboane.

⁷ Awi se siheihoari^h sihei fi ranahambo t^hkai hoafi^hndeimboyei. Nindou d^hdai-amboani^h ngiri^h God^hmbo t^hkai hoafi^hndundo. Nindou n^hni-moatükun^hi mangiri^h nümbür-ambe hifareandi^h ana, asu süngunambo mare hifi^hmareandi^h yahurai-an^himbo asüka^hindu hünd^hhembui.

⁸ Nindou ranai n^hne moaruwai hohoani^hmo mangiri^h nahurai hifareandi^h ana, yifayu amboani^h süngunambo rahurai safi^hndowan^hi hünd^hhembui. Nga asu ai Yifiafi Aboedi^h ranahandi^h ng^hn^hndi^hnambo aboedi^h hohoani^hmo hifareandi^h ana, asu süngunambo ai Yifiafi Aboedi^h ran^hnambo yangiri^h koadürumbo-koadürumbo ni^hngoweimb^hi safi^hndowan^hi hünd^hhembui. ⁹ Ran^himboane awi sihi^hri^h aboedi^h mbumundi^h ham^hndi^h ratüpur^hi ranahambo refembo garibi^hpoan^hi. Sihi^hri^h ran^himbo garibi^hkoate ran^hi-fih^hi ham^hndi^h tütungar^hihundi^h ran^hnambo süngunambo ranahandambohündi^h sesi ranai safi^hndowan^hi aboedi^h hünd^hihehumboyefi. ¹⁰ Ran^himboane n^hni-simboani^hyo sihi^hri^h nindou amurambo fehefendürimboayo, rasüngundi^h-hurimboane. Randi^hhu-ndühi^hndowan^hi sapo wandafi^h mam^hi d^hd^hyei Adükarimbo an^hihondumbo-r^hihoreimb^hi aheimbo ran^hi-poan^himbo ham^hndi^h fand^hihuhu-ndürimboane.

Por ai Kraisi^h yifi^hyuweimb^hi ni^hm^hi keimb^hi kari^hhendeimb^hi ranahambo h^hhi^hfi^h-h^hhi^hfayu

¹¹ Hoafi^h nda ro wandi^hhoari^h sürü papar^hihandi^h. Se hoeindi^hhindi^h ro wandi^hhoari^h sürü boagiri^h-boagiri^h pamar^hihendi^h.

¹² Nindou bîdîfîrî ai sihamumbo fi-hoeari karu tîrîhou yahomo hûti-hûtiarûpurî rananîmbo Suda ai aboed-anemo mbîseiya mehomomo. Nindou ranai yîhîmboyomondûhî yahomoya, 'Ro Krai yîhoeîmbo nîmî keimbî karîhendeimbîfîhî yîfîmayu ranahambo yangîrî anîhondûmbo-arîhundî ana, Suda ai yîhoeîmbo moaruwaimbomondûmunîmboemo,' mehomomo. ¹³ Nindou ranai sapo Suda-yomondî ahînûmbî hohoanîmo ra sowandûmo-ndeimb-anemosî, nga asu ai moai ahamundîhoari ranî-moatûkunî ra ndoru sînguru homo rundî. Nga aiana sihamundî fi-hoeari ra kefe tîrîhefîhû asu ranahambo borîndefo yahomo houbomano hohoanîmoayomo. ¹⁴ Nga wandî fimbo ana, awi ro sihefî Adûkarî Sisas Krai ai nîmî keimbî karîhendeimbî yîfîmayu ranahambo yangîr-anîmbo borînda ngamboyahî. Rani-sînguane hîfî ndanîhündambo hohoanîmo ra wandî hohoanîmoambe moanane asahî. Raniyahî asu ro-amboanî marîhe nindou hîfînîndî ahei hohoanîmo ranîmbohûnda yîfîmayaha nindou ai wandî hohoanîmo ranahambo moanane asei.

¹⁵ Fi-hoeari kefe tîrîhefe hohoanîmo asu fi-hoeari kefe tîrîhefekoate hohoanîmo ra yîboboambo Godîndî hîmboahû moanane. Nga sihefîmbo God ai sîmborî nindoumboreamunî hîningîmareamunî ranane ai aboedî hamîndî hondayo. ¹⁶ Nindou munguambo ai ranî hohoanîmo engoro ra sînguarihi hei ranaheimbo God ai hîpoambo-reandûrûhî ngusûfo afurîfe kîfe hohoanîmo mbîsagadûr-amboane. Asu Godîndî nendî munguambo ranaheimbo amboa mbîsagadûr-amboane.

¹⁷ Ndeara bîdîfîranambo hoafi hoafayahi: Nindou mamî ai wambo tîngûmbî hohoanîmo ngîrî ndendîrî, nga yowanî. Nindou ai wambo harîmemondîra sîfo anangondîrî ranî-sîngunambo munguambo fîfîrîhindî ro Sisas Kraiîndî yangîr-anahî.

¹⁸ Wandafî mamî, sihefî Adûkarî Sisas Krai ai siheimbo moanî hîpoambo-mbîreandûrîmboane. Nga anîhond-ane.

Efesus Pas nda Por ai Efesusihündambo sürü pap+marandi

¹ Ro Por, Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. God ai ahandi hohoan+monambo wambo ahandi hoafi semindi hom-bohünda kafoare hiniñgi-mareandiri. Se Efesusihündi Sisas Kraisimbo anihondumbo-rihoreimbi siheimbo God ai wand-anei, yahuenüngu kamafoareandür-anei. ² Sihefi Ape God asu Adükari Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndineandüra, asu sihei hohoanimo afundihi kündihi hehi mb+mariya samboanahi.

Kraisindi süngüyu God ai sihefi hohoanimoambe aboedi moatükuni masemun+

³ Sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape-mayu ranahambo aboed-ani, mb+sefimboane. Sihiri Krais-babidi manimboefamboyu asu God ai sihefi hohoanimoambe sünambeahindi moatükuni mungu ranimbo aboedi-aboedreamuni arandi. ⁴ Sapo God ai hifi, sünu nafikoateyu-ambeahiyu sihefimbo ahandi sürühehindeimbi nindou-yeihi asu ahandi himboahü hütikoate-mbeyeiya yahuhaya dibonimayumuni. ⁵ Horombo hondü God ai ahandi hipoambofe süngu sihefimbo Sisas Kraisindi sünguyu ahandi nimorimbore kamafoareamuni. Ahandi-hoar yifrimayu rasüngu ramefeyuwa asu ai hihifi-hihifimayu. ⁶ Ai ahandi ngusüfo parireimbi nimorindi süngu sihefimbo hipoambo-mareamuni ranimbo-animbo asu sihiri ahandi rani-poanimbo hondü moani hipoambombofe ranahambo aboed-ane, mb+sefimboane. ⁷⁻⁹ Krais ai yifyuhüyu, asu ahandi horinambo sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo God ai amboawiyeyi yahuhaya aboedambo-mareamuni ai sihefimbo afindi hamindi hipoambo-reamunühi-wambo. Nga Godindi moani hipoambofe hohoanimo ra adükari hamindi hond-ane! Horombo God ai Kraisindi warisüngu ro randiheamboyahi mehu ra dibo menjoroyosi, nga ai diboadore fifireandühi yifriyuhü ahandi hohoanimo ra sihefimbo weindahimareamuni. ¹⁰ God ai ahandi-hoar aboedi hohoanimo nda yare hohoanimo masihend-ane, nga rasimboani refembo si tükündifeyoani munguambo hifinindi asu sünambeahindi moatükuni ra mamambe-ndeandüh-animbo asu Krais ai bogorimbondifi hibadarümbui, mehu. ¹¹ Ninimmoatükuni God ai yifriyu haya hohoanimo masihendi ra yare-randa tüküfe arandi. Horombo God ai hohoanimo masihendi ra hapondani ana rasüngureandühi asu Krais-babidi Suda yihoezimbo ahandi nendimbore kamafoareamuni. ¹² Ranane asu Suda ro boatei Kraisimbo hifandirihuri manimboefi ra God ai wambo aboedi hamindi ndüri adükarümb-ani mbisei, yahuhaya kamafoareamuni. ¹³ Aboedi hoafi ndanambo-animbo Suda-yafe ndifo siheimbo amboani God ai aboedambo-ndiheandüri-mboyahi mehu. Se hoafi ra himboriyeyi hehi, anihondumbo-marhindi asu se Krais-babidi mam animboei. God ai horombo hoafire masihendi süngu siheimbo wand-anei mehu ra nafuimbohündambo ahandi Yifiafi Aboedi masagadüri. ¹⁴ God ai sihefimbo ahandi nouehundi ranimbo mungu aboedi moatükuni horombo hoafimareamuni, nga

asu ai ndaiamunümbui. Nga ranimboanefi sihiri hifandarihundî ra fifirifembo-hündambo ahandî Yifiafi Aboedi masemuni. Süngunambo ai sihefimbo aboedindeamuna aboedi hamindi nîngomboayefi rasimboanî ndahumündemboyefi. Ranimbo-animbo süngunambo ai ndürümbîndühi asu ahambo aboedi hamind-ani mbiseimboyei.

Porîndî Godimbo didibafife hoafi

15-17 Ranimboyahi asu se Adükari Sisasimbo anihondumbo-rîhori arîhündî, asu ahandî nendî munguambo hipoambo-rîhindürî arîhündî, ranî-hoafi ranahambo himboriya hehea, siheimbohündambo Godimbo hîhîfi hoafi kîkîrîhamîndî himboyahühi-yahipoanî. Nîmbî-nîmbîsi siheimbo hohoanîmoyahühi Adükari Sisas Kraisîndî God asu sihefi Aboedi Hamîndî Ape ahambo didibafi-yaheandühi sahiya, 'Se aheimbo sihafî Yifiafi Aboedi dabadürühi, ranambo asu aheimbo dîboadorîhoeimbi hohoanîmo dagadürühi, asu sihafî hohoanîmo nafui-ndafîndüranî rananîmbo asu sihambo dîboadondîhi fîfîndîhi-nînimboane. 18 Ape, se aheimbo ngusûfoambe sürûhoeimbi hohoanîmo dabadüranî anîmbo asu se nînî-moatükunîmboyo hoafîmayafîndürî ra ai himboayei ranahambo fifirîmbîrîhind-amboane. Ape, se sihafî nendî ranaheimbo aboedi hamîndî nîngombo dîboniyafî hîningî-marîwandürî ranahambo fifirîfembo-hündambo fandîhawandürî. 19 Asu sihafî ngînîndî adükari hamîndî anihondûmborîhi-rîhündeimbi nindou ranaheimbo fehefemböhünda ratûpurîyo arandî ranahambo fifirîfembo-hündambo fandîhawandürî.' Yahurai siheimbohündambo Godimbo didibafîyahe arîhandî. Asu Godîndî ngînîndî ra akîdouyo, nga adükari saf-ane. 20 Ngînîndî ra sihefimbo ratîpurayo ra rahurai-ane, God ai ranamboyu Kraisi yîfîhündî botîrîrî haya, bogorîmborîrî ahandî warîhondü waranî sünambe hîningîmarîra amaru. 21 Kraisi ai nîmoamo saf-ani, nga sünambeahîndî moatükunî ngînîndeimbi, bogorî, ndürümbî ra munguambo ahandî hoareh-ane. Mungu-moatükunî ndürümbayo ranambo, ahandî hoareh-ane, hapondanî asu süngunambo amboanî. 22 God ai mungu moatükunî ra Kraisîndî hoarehî sihai mbura asu ahandî nend-ayeî ranaheimbo bogorîmborîrî hîningîmarîrî. 23 Kraisîndî nendî ra ahandî fi-ane, nga ai ahei mbîro-ani. Ai mungu moatükunî nafîramündümboani asu ahandî nendî ahambo amboanî nafîrîhori-mîndeimboanei.

2

Sihiyî yîfîhündî nahuraimefa God ai yangîrî-mareamuni

1 Horombo se Godîndî hoafi himborîkoate-yeihî, hohoanîmo moaruwai süngurîhi marîhündî, ranîyei se yîfîhündî nahurai-mayei. 2 Rasimboa se ndanî hîfînîndî moaruwai hohoanîmo ra süngurîhindühi, asu moaruwai nendî nîmoamo sünambe amarei ahei bogorîndî hoafi süngurîhi marîhündî. Asu haponda ai Godîndî hoafi himborîkoate-yeimbi mungu hifandarandürî. 3 Horombo sihiri amboanî ai ramehîndî nahurai-mayefî. Sihiri sihefi hîfînîndî hohoanîmo süngurîhundühi asu nînî-moatükunî sihefi fiambe hohoanîmo yîfirayo ra rarîhu süngurîhu marîhundî. Asu bodîmondambo ramefeyo nou, sihefimbo amboa God ai ngînîndî-ndamunühi tîjîrîfo mbîsayamun-amboane. 4-5 Yînî, ro Godîndî hoafi himborîkoate-yefühi yîfîhündî nahurai-yefî, nga Godîndî moanî

hîpoambofe ra adûkarî hamînd-ane asu ai sîhefîmbo afîndî ngusûfo pareamunûhî Krais-babîdî yangîrî-mareamunî. Ahandî moanî hîpoambo-nambo yangîrî sîhefîmbo farîhemunûhî aboedambo-mareamunî. ⁶ Asu sîhefîmbo Krais-babîdî yangîreamunûhî sûnambe nîmoamo hîningî-mareamuna, ai-babîdîmbo bogorîndî fondîhû amarefî. ⁷ Ai afîndî hamîndî moanî hîpoambo-reamunûhî Kraisîndî sûnguyo sîhefîmbo aboedî hohoanîmomemunî. Ra koadürümbo-koadürümbo sûngunambo nafuimbohûnda Krais-babîdî ahandî fondîhû nîmoamo hîningî-mareamunî. ⁸ Se anîhondümbo-marîhind-amboyu asu God ai ahandî hîpoambofena aboedambo-mareandürî. God ai moanî masagadür-ane sîheimbo, nga sîheihoarî moai ranî-moatükunî ra rarîhindî. ⁹ God ai moai se aboedî ratûpurî ramarîhindî ranîmbo hohoanîmoyuhû aboedambo-reandürî. Ranîmayo-wamboane, asu ngîrî se sîheihoarî ranîmbo borîndei. ¹⁰ Sîhefîmbo nafîramunûhî asu Krais-babîdî mamambereamunûhî, aboedî hohoanîmo sûngufembo-hündambo nafîmaramun-ane. Horombo God ai aboedî hohoanîmo ra hohoanîmoyu masîhend-ane, sîhîrî rasûngufembo-hündambo.

Krais ai Suda-yei ndîfo aheimbo mamûhîmarearû

¹¹ Ranîmboane asu se ndanahambo hohoanîmondei. Suda ai ahamundî warîna fî-hoearî karu tîrîhoemo arundî. Nga seana Suda-yafe ndîfo-anei asu moai sîhamundî fî-hoearî karu tîrîhoemo rundî. Asu Suda ai sîheimbo sîsîndî hoafîrundürûhî seiya fî-hoearî kefe tîrîhefe-koateyomo-rundeimb-anemo sei dükamarîhipurî. ¹² Se ndanahambo hohoanîmondei. Horombo se Krais-babîdî moai nîboadei. Se nindou amur-anei, nga se nindou God ai dîbonîyu hîningî-mareandürî ranîyei-poanî. God ai Sudambo horombo hoafîmareandürî rasûngumbo aheimbo hoafî fîramündü masîhendî, nga sîheimbo-ana, wanî. Se hîfî ndanîhû ana Godî-koate-ayei asu God sîheimbo farîhefe-ndürîmboayu moai hîfandûhî nîmarei. ¹³ Horombo se Godîndî fikîmî moai nîmboei, nga haponda God ai sîheimbo, Sisas Kraisîndî horî ranînambo, ai-babîdî mamambemareandûra, Godîndî fikîmî anîmboei. ¹⁴ Krais ai Suda, asu Suda-yafe ndîfo mamambe-reamunûhî, sîhefîmbo wudîmbohûnda mafarîhemunî. Horombo sîmborî ngînîndürîyefûhî nîmboefîmbo asu sîmborî yiboaruko-fîrîyefûhî ranî-moatükunî ra ginîrî nou mbusûmo mapaiaro. Krais ai sîmborî ngînîndürî ra mbusûmo kîkîmareandî. ¹⁵ Suda-yafe ahînûmbî ai yowanî yahomo asu randîhindî yahomo marundî, nga Krais yîfîmayu ranînambo ahînûmbî hohoanîmo ra awamarîhoayo. Suda asu Suda-yafe ndîfo ai-babîdî mamambefe-pîrîmbo, sîmborî nindou mamî nahurai tüküfembohûnda Krais yîfîmayua, asu yimbu ai wudîmayei. ¹⁶ Ahei sîmborî ngînîndürî kîkîfembohûnda, asu yimbu mamambefepîrî sepîrîmîndî God sowana hombohûnda, ai nîmî keimbî karîhendeimbîfîhî yîfîmayu. ¹⁷ Suda ai Godîndî fikîmî manîmboei, nga Suda-yafe ndîfo se ahandî fikîmî angunî manîmboei, nga Krais ai kusû yimbu ranahafembo yahuya, ‘Se God-dîbo wudîndafîneandûhî asu sîheihoarî amboa wudîndei ndîhündî,’ mehu ¹⁸ Kraisîndî sûnguyo ro Suda, asu se Suda-yafe ndîfo Godîndî Yîfiatî Aboedî ranînambo nafî masîhemunambo wambo asu sîhîrî Ape sowana hefî arîhundî. ¹⁹ Ranîmboane asu hapondanî ana Suda-yafe ndîfo se Godîndî hîmboahû nindou ranî-poanîmbo asu

amuri-yeipoani, nga moani se Godindi nindou yangir-anei asu se munguambo ahandi fikimnindi yangir-anei. ²⁰ Se Godindi wori nahura-anei. Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi, asu Kraisindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi ai hawesafi nahurai-anemo, asu Sisas Krais ai bogimondi nahurai-ani. ²¹ Krais ai nim mungu ra mamambemareanda nginindi maningo. God ai wori ra worimbo-randuhani adukari tukundifewani asu Adukari ai wandi yangir-ane mbusumbui. ²² God ai siheimbo amboa Kraisindi nendi asu Krais-babadi mamambe-reanduruhi, ahandi Yifiafi ranambe nimarimbohunda wori ra worimboarandi.

3

Por ai Suda-yafe ndifombo aboedi hoafi hoafimenduri

¹ Raneahi asu ro Por siheimbohündambo Godimbo hoafiya arihandi. Ro Sisas Kraisindi ratupuri ratupuriya, Suda-yafe ndifo siheimbo Godindi hoafi hoafimayahi, raniyo asu wambo karabusi-marundiri. ² Se ra himborimbeyiyo, God ai siheimbo moani hipoamboreanduruhi ahandi hipoambo hohoanimo ra nafuimbohündambo wambo ranipoani ratupuri masendiri. ³ Ai hohoanimo masihendi hoafi ra horombo dibo mengoro, nga haponda ai wambo hoafi ra weindahimareandi. Horombo ro ranimbo akidou suru papimarihandi. ⁴ Nga se wandi hoafi ra hoeiarihindi ana, se fifindihimboyei, ro Kraisimbo diborihundi hoafi mengoro God weindahimareandi ra ndorihе fifirimarihеandi. ⁵ Horombo God ai ahandi dibo hohoanimo ra moai nindoumbo hoafiyunduri, nga haponda ahandi Yifiafi Aboedi ranai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi, asu Kraisindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi, ranahamumbo hohoanimo ra weindahi nafuimarapuri. ⁶ Diborihindi hoafi God ai weindahimareandi ra ndahurai-ane: Suda-yafe ndifo amboa ahandi aboedi hoafi anihondumbo-arihindi ana, ai shiri Suda nahurai, Godindi aboedi moatukuni ndahumundeimboyei. Ai-amboa Kraisindi fi-anei. Asu koaduru yangiri ningombo God ai horombo hoafimareandi, ranamboa Sisas Kraisindi wari-sungunde aheimbo dagadurimbui. ⁷ Ai wambo moani hipoambo-reanduruhi, ahandi nginindi sendiri hayambo, ahandi aboedi hoafi hoafimbohündambo ratupuriya-rihandeimbi kamafoareandiri. ⁸ Godindi nendi-yafe mbusumo ro bidifirani hamind-anahi, nga God ai moani hipoambo-reanduruhi, ranipoani ratupuri masendiri. Ro Suda-yafe ndifombo God ai sihefimbo afindi hamindi didiboado-reamunuhi Krais masemuni ranimbo aboedi hoafi ra hoafiyondurimbo-hündambo ratupuri ra masendiri. Nga ahandi aboedambofe hohoanimo afindi hamindi wambo ngiri munguambo fifindihundi. ⁹ God ai mungu moatukuni nafimarandi, nga horombo hondu peyo-haya hombo ahandi hohoanimo ra dibo mengoro. Nga asu haponda wambo ahandi hohoanimo ra weindahi nafuimbohündambo ratupuri ra masendiri. ¹⁰ God ai hohoanimoyuhu yahuya, 'Sunambeahindi bogorimbo-yafundeimbi asu nginindeimbi ai wandi rani-poani rani-poanimbo ndofе fifirife ra fifiri-mbirund-amboane,' yahuhaya Kraisindi nendi-yafe warina ranahamumbo nafuirapuruhani. ¹¹ Horombo hondu God ai hohoanimo ra hohoanimo masihendi, nga asu sihefi Adukari Sisas Kraisindi wari-sunguyu hohoanimo ra, rasungumareandi. ¹² Shiri Kraisimbo

an̄hondumbo-r̄ihurūh̄i ai-bab̄id̄i amaref̄i ran̄i-s̄ungumboane s̄ih̄ir̄i moan̄i ȳh̄imbokoate God̄imbo yimiyamboar̄ihur̄i. ¹³ Ran̄iyo asu siheimbo hoafiyahand̄urūh̄i sahea, 'Ro siheimbo mafarihe-heand̄urambo asu wambo sowah̄i t̄ij̄ir̄ifo af̄ind̄i t̄ukefeyo. Nga se nḡir̄i ran̄imbo nḡusūfoambe moaruwaindei, nga ran̄inambo se nd̄ureimb̄i-ndeimboyei,' asah̄i.

Krais̄ind̄i h̄ipoambofe hohoan̄imo

¹⁴ Ran̄iyo asu ro Apembo yir̄i yimbu pus̄ir̄ihe n̄imarimbo d̄id̄ibaf̄iyahe ar̄ihand̄i. ¹⁵ Ai s̄unambeah̄ind̄i nend̄i, h̄if̄in̄ind̄i nend̄i, mam̄is̄ir̄i mun̄gu ranahei n̄im̄ind̄ih̄-ani. ¹⁶ Ro ahambo siheimboh̄undambo d̄id̄ibaf̄iyahe hoafiyah̄uh̄i, 'Ape, se mun̄gu aboed̄i moat̄ukun̄i n̄im̄ind̄ih̄-anaf̄i, asu s̄ihaf̄i Yif̄iaf̄i Aboed̄inambo aheimbo nḡin̄ind̄i dabad̄uran̄i, asu nḡusūfoambe nḡin̄ind̄i k̄urūh̄i hehi mb̄im̄are-i-amboane. ¹⁷ Asu ai Krais̄imbo an̄hondumbo-ar̄ihor̄i ranan̄imbo, ahei nḡusūfoambe mb̄imar̄ind̄ur̄-amboane. Ai nḡusūfo pefe hohoan̄imo ranambe, nḡin̄ind̄i mb̄in̄im̄boei-amboane, n̄im̄i ahar̄i h̄ifambe han̄i nḡin̄ind̄i an̄iŋgo nou. ¹⁸ Ranan̄imbo ai naf̄ind̄ih̄um̄und̄ih̄i asu Krais̄ind̄i nḡusūfo pefe ra, God̄ind̄i nend̄i-bab̄id̄imbo mun̄guambo, d̄iboadd̄ond̄ih̄i f̄if̄ir̄imb̄i-r̄ihindamboane. Nḡusūfo pefe ra af̄ind̄i ham̄ind̄iyo hayambo, hoandar̄i, han̄i, ho asu hafomboane. ¹⁹ Ȳin̄i, ai ahand̄i nḡusūfo pefe f̄if̄ir̄i-mb̄ir̄ihindamboane, nga n̄indou nḡir̄i nḡusūfo pefe ra mun̄gu ham̄ind̄i f̄if̄ind̄ih̄ind̄i. Ai ra f̄if̄ind̄ih̄ind̄an̄i, s̄ihaf̄i aboed̄i hohoan̄imo aheimbo h̄af̄o t̄ükund̄ifemboe s̄ihaf̄i nḡusūfoambe h̄af̄o t̄ükumefeyo nou,' asah̄i. ²⁰ God̄i ai nḡin̄ind̄-ani. Asu n̄in̄i-moat̄ukun̄i s̄ih̄ir̄i ahambo d̄üduwehundo, asu hohoan̄imoayef̄i ra, God̄ind̄i nḡin̄ind̄i ai nḡas̄undeamboane. Nga hapo nḡin̄ind̄i ra sihef̄i nḡusūfoambe rat̄upuriyo arand̄i. ²¹ Krais̄ind̄i nend̄i God̄imbo, koad̄ürumbo-koad̄ürumbo aboed̄-ani, mb̄isei-amboane. An̄hond̄-ane.

4

Krais̄ind̄i f̄i mam̄-ane

¹ Ro Ad̄ükar̄ind̄i rat̄upuri s̄unguyah̄i karabus̄i-meheand̄i. God̄i ai siheimbo ahand̄i mbumund̄i hohoan̄imo s̄ungufembo yahuhaya mbo-rai s̄inei mehund̄ür̄i. Ran̄imboane asu ro siheimbo h̄üti-h̄üt̄iar̄ihar̄ü se God̄ind̄i mbumund̄i hohoan̄imo ra ndond̄ih̄i s̄ungund̄ih̄i n̄gei asah̄i. ² Se siheihor̄i f̄i h̄if̄in̄ambofe, war̄i hoafend̄uh̄ife asu t̄ij̄ir̄ifo t̄ükund̄ifewan̄i moanane yaho hohoan̄imo ra s̄ungund̄ih̄i n̄gei. Asu Kristen b̄id̄if̄ir̄i ai siheimbo t̄ij̄ir̄ifo ndehind̄uran̄i-wan̄i, se moanane mb̄isei hehi, ranaheimbo nḡusūfo pand̄ihind̄ür̄i. ³ Nga Yif̄iaf̄i Aboed̄i ai d̄iboado-mareamuna asu s̄ih̄ir̄i hohoan̄imo mam̄i s̄unguf̄eih̄ü wud̄i-wud̄ife-mboh̄unda wof̄i n̄in̄in̄i-moat̄ukun̄i mamambere h̄ühareand̄i nou. Nga se mam̄i yahur̄i hohoan̄imo-an̄imbo t̄ij̄ir̄ifondeih̄i s̄ungund̄ih̄ind̄i. ⁴ Krais̄ind̄i f̄i mam̄-ane asu God̄ind̄i Yif̄iaf̄i mam̄-ane. Asu God̄i ai sihef̄imbo 'Mborai ro siheimbo aboedambo-fend̄ür̄imbo ra h̄ibad̄uh̄i n̄im̄and̄ei,' mehu ran̄i-moat̄ukun̄i mam̄i ranahamboane h̄ifandar̄ihund̄i. ⁵ Ad̄ükar̄i mam̄-ani, Krais̄imbo an̄hondumbofe hohoan̄imo mam̄-ane asu hund̄ür̄umbo hohoan̄imo ra mam̄-ane. ⁶ Asu God̄i mam̄-ani, n̄indou mun̄guambo-yei Ape-ani, mun̄guambo-yei Ad̄ükar̄-ani asu ai mun̄guambo-yei mbus̄umo rat̄upuriyo arand̄i, asu mun̄guambo moat̄ukun̄i ran̄i-mbus̄umo amaru. ⁷ Krais̄i ai ahand̄i

afindi hamindi moani hipoambofe hohoanimo ra rani-poanimo aboedi ratupuri shefimbo simogodi yimbumareamuni. ⁸ Ranahambo Godindi hoafi ai yahoya, 'Ai ahandi hürütümbimbo ngasündiri mburambo, nindou yifarambe ngasündimareapuri ai sepurimündü haya, nimoamo hamindi hafuhü, asu nindoumbo aboedi moatükuni masagadüri,' meho. ⁹ Mami hoafi 'ai mahafu' ra nüngufimboyu mahafuwa? Ranane ra, ai rahurai-ane, ai moai sünambe nimoamo yangiri hafu, nga boatei kusü mbura hifini hifambe-ambe ragu hamindi amboa mahanu. ¹⁰ Nindou mahanu ra, mami ranaiyu asu sünambe nimoamo hamindi mahafu, munguambo hifi, sünü ranifihini nüngomboyo ranimo. ¹¹ Ai ahandihoari bidingrambo ahandi hoafi semindi ho ratupuri ra sagapuri, bidingrambo Godindi hoafi hoafimbo ratupuri ra sagapuri, bidingrambo ho aboedi hoafi hoafiyorambo ratupuri asu bidingrambo ahandi nendi ranaheimbo moanguindurimbo asu yamundifembo ratupuri ra masagapuri. ¹² Krais ai ahandi fi ra afindi kokoendühi asu ngindimbeyowa yahuhaya Godindi nendambo farifehe ratupuri ranimo diboado-fembohündambo rani-poanimo ratupuri ra masagadüri. ¹³ Sihiri randihu ngefombo, Godindi nimori wudipoapondihu anihondumbo-ndihurihumbo fifindihurühi, mami hohoanimo süngundihumboyefi. Sihiri randihundühi, Krais nahurai diboadori-hehundeimbi hondü nimboemboyefi nimori heimbo nginarihelihindi nou. ¹⁴ Sihiri randihundani, ngiri nimoakidibou nahurai nimandefi. Asu nindou ai shefimbo mamikarambo simbori yamundife hoafinambo tikai hoafindihumunani sihiri ahei hohoanimo ra ngiri süngundihundi. Nindou ai tikai hoafi süngufembohündambo ai hoafi nafirihini rihündühanei. Asu ahei tikai yamundife hoafi ra ngiri shefimbo yamundihimunühi werinambo nimi fondamindi ho fondamindi ho arandi nahuraindefi. ¹⁵ Wani, nga sihiri nindoumbo ngusüfo pandihu ngefühi, asu anihondü hoafi hoafinda-hündurimboane. Asu sihiri Krais-babidimbo afindikokoe nahurai nindou adükari diboadori-hehundeimbi-ndefomboane. Nga ai shefi mbiro-ani. ¹⁶ Mbiro ranai fi-safi mungu hifandarandi asu manduhari ai fi mungu türe-türe arandi. Asu fi-safi napo ngorü-ngoanini, ngorü-ngoanini, ahei ratupuri wudipoapondihini ratupurindeiani asu fi afindi kokoendühi ngusüfo pefenambo nginindi tükundifemboe.

Anihondumbo-rihindeimbi ai simbori hohoanimo sünguarihindi

¹⁷ Ranimboane asu sheimbo Adükarindi süngu ahini hoafayahandüri nda, se Godimbo fifirife-koateyeimbi-yafe hohoanimo ra asükaindei süngundihimboyei, nga ahei hohoanimo ra nimindi fifirife-koate-ane. ¹⁸ Asu ai ngusüfoambe diboadofe fifirife-koateyeimb-anei. Asu Godindi-mayo yangiri nüngombo ra rani-koate-anei. Sapo ai ngusüfo hohoanimo-koate-anei asu himboambe himbori-koate-anei. ¹⁹ Ahei moaruwai hohoanimo ranahambo amoanngi-koate hohoanimo yangiri süngurihi arihündi. Asu ngusüfo hihiri wakirihini kürihi hehi, hohoanimo moaruwai hamindi ra yahuraimbo himboyehi sünguarihindi. ²⁰ Nga sheimbo Kraisimbo horombo yamundi-marundüri ranana yahuraiyopoi. ²¹ Krais ranahambo hoafi himborimayeisi, nga se ahambo süngurihorani Sisaimbo anihondü aboedi hoafi ra sheimbo yamundi-marundüri. ²² Se shei horombodidi

ngusüfoambe hohoanimo ra raguanambo-fembo yamundi-marundüri. Ai siheimbo hifandirandüri marandamboyei asu se moaruwai hohoanimo süngurihi marihündi. Horombodidi hohoanimo ra nindoumbo tikarehaya ngusüfoambe botireandüri arandi, nga ai aheimbo awarihendüri arandi. ²³ Nga sihei ngusüfoambe ra simbori tükümbife-ndüramboane. ²⁴ Asu se simbori hohoanimo ra ndahümündi kiki-boadihindi, nga hohoanimo simbori ra God ai ahandi-hoari ramareanda ahandi hohoanimo yahurai tüküme feyo. Simbori hohoanimo ra sürühoeimbi asu aboedi diboadori-hoeyoweimbi hondane. ²⁵ Ranimboane asu se tikai hoafi hohoanimo ra hiningindihindi. Nga wandafi mamimbo anihondumbo yangiri hoafindei, nimboe sihiri mungu Kraisi ndi fi-ane fi. ²⁶ Se nginindindeiani hibadihümbo, nga se moaruwai hohoanimo-ndeimboyei. Se mamimbo nginindindei ngeimbo hüfihamindi hündamindimboe, nga yowan. ²⁷ Se Satanimbo nafi nafindi-hehimboyei. ²⁸ Hübuhüni nendi asükaiyo hühbuhünimbo poani, nga yimbukoari warinambo ratüpurü aboedi ratüpurüyo mburimbo-animbo kaki asu sesi semindi mburimbo, nindou mbonimbo-arihümündi aheimbo farifehe-ndürimboane. ²⁹ Se moaruwai hoafi hoafindeimboyei, nga nindou farifehe-mbohündambo asu nginemindürimbo aboedi hoafi yangiri hoafindeian-animbo, asu sihei hoafi ra ahei hohoanimoambe mbonimbo-arihümündi ranahambo didi-boado-ndearümboe. ³⁰ Se moaruwai hohoanimo ra refe-poani, nga Yifiafi Aboedi ai afindi hohoanimondomböe. God ai siheimbo dibonimayundüri asu ra nafuimbohünda Yifiafi Aboedi masagadüri. Rananimbo se wudi-poaporühi fifirihindi bidingirani si tüküfeyo-ambe God ai siheimbo aboedambo-ndearümbui. ³¹ Ngusüfoambe yiboarukofimbi, nginindi hoafümbi, paipaife hoafümbi, tirifoefe hoafümbi, asu ngusüfoambe moaruwaimbofe hoafi mungu hohoanimo moaruwai ra hiningindihindi. ³² Nga se wandafi mamimbo hipoambo-ndihindürühi asu afufurfoefimbi hohoanimo hohoanimo-ndahündüri. Bodimondi ai siheimbo moaruwai hohoanimondeiani, asu moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyeyi mbi-sei God ai Kraisi ndi süngu sihei hohoanimo moaruwai ranahambo amboawiyeyi mehu nou.

5

Sihihi sihi yangirühi ngefimboane

¹ Se Godindi nimor-anei, asu siheimbo hohoanimo pamare-andüri. Ranimboane asu se ai ahandi hohoanimoayu nahurai ra süngundihindi. ² Se ngusüfo pandühi ndühündi, Kraisi ai sihefimbo ramareamuni nou. Siheimbo farifehe-mbohünda yifiyühü, ahandi fi Godimbo masagado ahambo hihifi-hihifimbohündambo nindou sesi asu aboedi fisinjarümbi moatükunü Godimbo asayo nahurai. ³ Nimorehi sisihimo, animindihoandi birabiri, ngusüfo moaruwai hohoanimo, hohoanü hohoanimo, moaruwai hohoanimo mungu ra ngiri sihei mbusümo nimando, nimboe se Godindi sürühoeimbi nindou-anei. ⁴ Se hohoanimo-koate hoafi, amoaningümbi hoafi, asu sisindi hoafi, hoafindeimboyei. Hoafi ra refembo aboedi-yopoani, nga Godimbo hihifimbo aboed-ane. ⁵ Se ra fifirihindi! Nimorehi sisihimombü, anamindihoandi birabireimbi, hohoanümbü, ngiri Kraisi God nginindi hifandarinandi ranambeahi ngei. Nga asu hohoanü hohoanimo ra

tikai godimbo süngufe randeimb-ane. ⁶ Se hĩbadĩhũmbo, nga nindou siheimbo hĩhĩndĩ hoafi rani-süngu ndahũmũndihũndũrĩ ngeimboyei. Nga asu nindou Godĩndĩ hoafi ranahambo gĩgĩrana-mboarĩhĩndĩ ana, asu God ai ranaheimbo ngĩnĩndandũrĩmbui. ⁷ Nga se aibabĩdĩmbo wudĩndeimboyei. ⁸ Horombo se nĩmbokoani nahurai mamei, nga asu haponda se Adũkarĩndĩ nĩmorĩmboyahi mburĩhũmbo asu sihi anĩboadei. Rananĩmbo asu se sirĩhũndĩ nindou rawehĩndĩ nou randĩhĩndĩ. ⁹ Aboedĩ hohoanĩmo, dĩboadofe hohoanĩmo, anĩhondũmbofe hohoanĩmo ra si ai botĩmareand-ane. ¹⁰ Nĩne hohoanĩmo Adũkarĩ ai yĩfirayu ranahanambo kokondĩhũndĩ. ¹¹ Nindou ai nĩmbokoani hahabodei arĩhũndĩ, ra-babĩdĩmbo se ngeimboyei, nga asu rani hohoanĩmo ranana ngĩrĩ hĩsĩ aboedĩ hĩsĩndo, nga wani. Nga se hohoanĩmo ra weindahĩndĩhĩndĩ. ¹² Nindou ranai moaruwai hohoanĩmo dĩbo ratĩpurayei arĩhũndĩ ranahambo hoafĩmbo ro amoanĩngayahĩ. ¹³ Mungua hohoanĩmo ra sihi tũkefeyo ranahandĩ nĩmĩndĩhũndĩ ra weindahĩ-reandũhane. ¹⁴ Asu hohoanĩmo ra weindahĩ-ndĩfewani nindou ai ahandĩ nĩmĩndĩ fĩfĩrĩndĩhimboyei. Nga asu ranĩmboane hoafi nda hoafayo,

‘Nindou se apoei ra se botĩndahĩndĩ,
asu yĩfĩhũndĩ hĩnĩngĩndĩhĩndĩ.

Rananĩmbo asu Krais ai sihei wamĩ sindũmbui,’ meho. ¹⁵ Se sihei ahabodei ra hĩbadĩhũmbo. Se nindou hohoanĩmo-koate ahabodei nahurai ngeimboyei, nga fĩfĩrĩhĩndeimbĩ ahei rahurai ngei. ¹⁶ Haponda moaruwai hohoanĩmo engoro, ranĩmboane asu aboedĩ ratũpurĩ nafĩ engoro ana, asu se ra süngundĩhĩndĩ. ¹⁷ Ranĩmboane asu se hĩhĩndĩ-hĩhĩndĩ-ndeimboyei, nga ranĩmboane se wudĩpoapondĩhi fĩfĩndĩhĩndĩ hohoanĩmo Adũkarĩ ai ahandĩhoarĩ yĩfirayu rasũngu. ¹⁸ Se bia hoe ndĩmĩndei hehi, mamĩkarĩ hohoanĩmo-ndeimboyei, nga ai siheimbo moaruwaimbo-ndearũmboe. Nga se Yĩfiarĩ Aboedĩ ai siheimbo hĩfandĩmbĩramun-amboane mbĩsei. ¹⁹ Se wandafĩ mamĩ-babĩdĩ wataporĩmbo-ndũhũndũhĩ bukambeahĩndĩ herũ asu Sisasiĩmbo kakĩsaombo herũ asu Yĩfiarĩ Aboedĩndĩ-mayo herũ hoafi ranĩnambo wataporĩmbondĩhũ ndũhũndĩ. Asu ngusũfoambe Adũkarĩmbo hohoanĩmondeihĩ adũkar-ani mbĩsei hehi herũna horĩ-horĩndĩhori ndũhũndĩ. ²⁰ Nĩmbĩ-nĩmbĩsi se mungua moatũkunĩ ranahambo Ape Godĩmbo hĩhĩfĩndĩhori ndũhũndĩ sihefĩ Adũkarĩ Sisasi Kraisĩndĩ warĩ-sũngu.

Nĩmorehĩ nindowenihi ahafe hoaf-ane nda

²¹ Se Kraisĩmbo ahĩnĩndeihi ngorũndĩ hoarehĩndei. ²² Nĩmorehĩ, se sihei nindowenihi-yafe hoarehĩndei, se Adũkarĩmbo rawehĩndĩ nou. ²³ Nga nĩmboe, nindowenihi ai nĩmorehĩ hĩfandarandĩ, asu ahandĩ mbĩro-ani, Krais ai ahandĩ nendĩ hĩfandĩrandĩ asu ahandĩ mbĩroayu nou. Kraisĩndĩ nendĩ ai ahandĩ fi-anei, asu ai aheimbo aboedambo-reandũrĩ-randeimb-ani. ²⁴ Ranaĩ asu nĩmorehĩ se nindowenihi-yafe hoarehĩndei, Kraisĩndĩ nendĩ ahandĩ hoarehayei nou. ²⁵ Nindowenihi, se sihamundĩ nĩmorehĩ ranaheimbo ngusũfo pandundũrĩ, Krais ai ahandĩ nendambo ngusũfo pareandũrũhĩmbo aheimbohũndambo yĩfĩmayu nou. ²⁶ Krais ai aheimbo Godĩmbo yangĩrĩ saimbohũnda ramefiyu. Ai ahandĩ hoafĩnambo hoenambo nahurai ahandĩ nendĩmbo hundũrũmarandũra aboedĩmayei. ²⁷ Krais ai ahandĩ nendambo ahandĩ hĩmboahũ aboedĩ hamĩndĩmbeyeia yahuhayambo

yifimayu. Ai sürühoeimbi, hütikoateyeimbü, moaruwai hohoanimo-koate, aboedi yangiri mbiðboadia yahuhaya diðboadofembohünda yifimayu. ²⁸ Mami rani-süngumbo-animbo nindowenih sihamundi nimorehimbo ngusüfo pandundüri, sihamundi fimbo ngusüfo pararundi nou. Nga asu nindowenih ai ahandi nimorehi ngusüfo pare arandi ana, ai ahandi fimbo ngusüfo pare arandi. ²⁹⁻³⁰ Nindou ai ngiri ahandi fimbo yiðoarukondeandi, nga wani. Nga ai ahandi fimbo diðboadoreandühi, sesi moanguirandühani. Krais ai ahandi nendambo yahurai rawareandi nimboe sapo shiri ahandi fi safi biðifiri nahurai-ane. ³¹ Godindi hoafi yare hoafimayo, 'Ranane asu nindowenih ahandi hondafindi hiningindeapiri haya, nimorehi-diðbo nmandimboyafe asu yimbu ai-anafe fi mamindamboyafe,' meho. ³² Diðborihindi hoafi ra ndorihoyoweimb-ane, nga ro rarihe hohoanimoayah, hoafi ra Krais ahandi nendi-babið ranahambo hoafimayo. ³³ Nga asu shefimbo kameihyo yare hoafimayo, 'Se sihamundi nimorehimbo ngusüfo pandundüri, se mamami sihamundihoari ngusüfo pararundi nou. Nga asu mare nimorehi ai ahandi nindowenihimbo ahinindo.

6

Nimoakidibou asu hondafindi aheimbo hoaf-ane nda

¹ Nimoakidibou, se Adükarindi hohoanimo süngundihindühi, sihei meape-yafe hoafi himborindeih ra süngundihindi. Hohoanimo ra diðbadorihoeimbi hohoanimo-ane. ²⁻³ Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Se sihei meapembo ahinindei,' meho. Ahinümbi hoafi ra God ai weangurühi horombonambore rani bitapire masihendi. 'Se randihindani rananimbo se aboedi yangiri niðboadeimbo, asu hifi ndanihü gedühi nimboeimboyei,' meho.

⁴ Nga boagiri, se sihei nimorambo nginindi himbondihhindüra nimori ai ngusüfoambe nginindi-ndeimboyei, nga yowan. Nga Adükarindi hoafi ra diðboado-ndihindürühi yamundihindüri.

Moani ratüpuriei-rihündeimbi asu hifandiru-rundeimbi aheimbo hoaf-ane nda

⁵ Moani ratüpuriei-rihündeimbi, se sihei hifandiru-rundeimbiimbo ahinindeih yihimbo sisirindahindühi ahamundi hoafi himborindei. Moani mami aboedi hohoanimo süngundihindühi, ahamundi hoafi himborindei, se Kraisindi hoafi rawehindi nou. ⁶ Ai sihei ratüpur ranahambo aboed-ane mbiðsimonda mbiðsei hehi ahamundi himboahü yangiri aboedi ratüpurindeimboyei, nga yowan. Se Kraisindi moani ratüpuriei-rihündeimbi nahurai niðboadeimbo nini-moatükuni God ai yifirayu ra hihifi-hihifindeih süngundihindi. ⁷ Se hihifi-hihifindeih, moani ratüpur ra diðboadondhi ratüpurindei. Se nindoumbo ratüpurayei nahurai-yopoani, nga Adükarimbo ratüpurayei nahurai ratüpurindei. ⁸ Se ra fifirihindi, Adükar ai ahandi takini ratüpuriei-rihündeimbi asu moani ratüpuriei-rihündeimbi aheimbo munquambo dagadürimbui.

⁹ Hifandiru-rundeimbi, se sihamundi moani ratüpuriei-rihündeimbiimbo aboedi-aboedindundüri, nga se aheimbo nginindi hoafindimboemo. Adükar ai sünambe amaru ra, sihamundi asu ahei

munnguambo hifandira-ndüreimb-ani. Asu ai moai nindou ngorumbo ngorü-poani ngorü-poani hohoanimo, nga ahandi himboahü mam-anei.

Anihondumbo-rihindeimbi ai Godindi ami nahurai-anei

¹⁰ Asu hapoana ro hoafi nda mungufembo samboanahi. Adükarai ai nginind-ani asu ahandi nginindinambo nginindi niboadei. ¹¹ Se Godindi-mayo yifiarimbo napo ra ndahümündi hehimbo Satan ai siheimbo sihihimo-ndandürani nginindi nimboei. ¹² Nga asu sihiri moai nindou-babidimbo yangiri yifiariyefühi-yefipoani, nga mungu moaruwai nendi sunambe amarei ra-babidimboanefi yifiarayefi. Moaruwai nendi-yafe bogori, nginindi nendi, asu hifinindi moaruwai hohoanimo ra hifandundeimbi munnguambo ai-babidimbo yifiariyefi arihundi. ¹³ Ranimboane asu Godindi-mayo yifiarimbo napo ra ndahümündi. Rananambo asu moaruwai tükündifewani, se nginindi niboadeimbo yifiarindei ngeimbo, se harindihahi niboadeimboyei. ¹⁴ Yini, se randihi niboadei, anihondü hohoanimo rananambo sihei botifohü retimbondihü güdühindi. Asu sürühoembü hohoanimo raninambo niminehoari nahurai güdühindi. ¹⁵ Godindi hoafi aboedi hoafimbo diboadondihü hehi nimandei. God ai nindou-babidi wudidimbo yahumboani hoafi ra su nahurai güdühindi. ¹⁶ Munnguambo moatükunü ra ndahümündi hehi Godimbo anihondumbo-fembo hohoanimo ran-amboa nimafulü nahurai ndahümündi mbundihumbo, rananambo Satanindi yifiari hai ra pakandihendi. ¹⁷ God ai siheimbo aboedambo-mareandüri, ranambo yifiarimbo at ra kikiboadihindi. Godindi hoafi ra Yifiafi Aboedindi nimeri nahurai-ane, se ra ndahümündi. ¹⁸ Nimbi-nimbisi Yifiafi Aboedindi nginindinambo se didibafindi-ndahindühi rani-poaninambo didibafife ranambo Godimbo düdudahindühi se fandihawamunü mbisei ndühündi. Se ngiri afurindihindi, nga nimbi-nimbisi Godindi nendimbohündambo ahambo didibafindei. ¹⁹ Se ndandihü didibafindahindi: God ai wambo hoafi ndendirani ro yihimbokoate nimboambo ahandi diborihindi aboedi hoafi weindahi-mareandi ra hoafindamboyahi. ²⁰ Ro Godindi aboedi hoafi ra hoafiya-rihandeimb-anahi raniyahü, asu ro ranimbo-hündambo karabusi-meheandi. Nga se wambohünda Godimbo didibafindeian-animbo, ro yihimbokoate aboedi hoafi ra hoafind-amboane God ai yifirayu süngu.

Bidifirana hoafi

²¹ Tikikus sihefi wandafi asu Adükarindi diboadore ratüpurüyu-randeimbi ai hoafindündürimbui ro ratipurayahü asu nünguriheamboyahü animboahü ranimbo se-amboa diboadondihü fifirindihimboyei. ²² Ranimboyahi ahambo koarihehina asüfu, ro ninüngu-yahumboyefi aniboadefi ranimbo-hündambo fifirindihimboyei. Asu ai ngusüfoambe kiki-mo-boadearümbui. ²³ Ape God asu Adükarai Sisais Kraisi ai, se mungu wandafi mamimbo ngusüfo pefe hohoanimo, anihondumbofe hohoanimo, ngusüfoambe afurife kife hohoanimo mbiseneand-amboane. ²⁴ Nindou sihefi Adükarai Sisais Kraisi-mbo ngusüfo parihori arihündi, ranaheimbo God ai moani hipoambo-mbireandür-amboane.

Firipai Pas nda Por ai Firipaihündambo sürü pap+marandi

¹ Por ro Timoti-dibo Sisas Kraisindi moani ratüpurkiye-rihoandeimb-anehi. Se Godindi nendi Firipaihündi Sisas Krais-babidi aniboadei asu anihondumbo-rihindeimbimbo hifandi-rundeimbi asu farihou-rundeimbi babidimbo se munguambo karihasihandür-anei. ² Sifei Ape God asu Adükarı Sisas Krais ai siheimbo moani hipoambo-ndineandürühi ngusüfoambe afurifimbi hohoanimo mbisabinandür-amboane.

Por ai Godimbo hihifimaruri

³ Ro siheimbo hohoanimo-yahandürühi-ana siheimbohünda wandi Godimbo hihifirihüni arihandi. ⁴ Ro siheimbo munguambohünda munguambo si Godimbo didibafi-yahandowohü hihifi-hihifiya arihandi. ⁵ Horombo se Kraisimbo anihondumbo-marihori ra heihimbo haponda asu ro aboedi hoafi bokari-hefemböhünda wambo farihendiri arihündi ranimboanahi ro Godimbo hihifarihüni. ⁶ God ai rani-simboani piyu haya sihei ngusüfoambe aboedi ratüpurı ratüpurıyu humbo asu süngunambo Sisas Krais asükaindu kuduani ratüpurı ra moendindeambui, ro ranahambo türüfoarihe anihondumbo-riheandi.

⁷ Ranimboane ro siheimbo yahurai hohoanimoayahı ra aboed-ane. Ro siheimbo ngusüfo parariheandüri. God ai sihefimbo moani hipoamboaremunühi ratüpurı mamı masemuni. Nga ro haponda karabus-ambe animboahıyo asu horombo karabusi-fekoate-yaheand-ambe manimboahıyo aboedi hoafi ranahambo anihondü nafuimbo asu nindou nginindi anihondumbo-fembo farihehe arihandi ra se wambo farihendiri arihündi. ⁸ Ro siheimbo ngusüfoambe afindi hohoanimo-ayahandüri asu rani hohoanimo ra Sisas Kraisindi-mayoane. Ro ranimbo anihondumboanahi hoafayahı, nga God ai wandi hoafi ra anihond-ane mbüsümbui.

⁹ Ro Godimbo didibafi-yaheandühi sahiya, sihei ngusüfoambe nindou ngorumbo ngusüfo pefe ra afindi hamindi tükümbifendür-amboane. Asu rananimbo se aboedi fifirindihindühi asu sihei hohoanimoambe ra sündıhoe-ndürimboe. ¹⁰ Ranimbo se hohoanimo yibobondihindühi aboedi hohoanimo ra fifindihimboyei. Süngunambo Krais kusı simboani ra se sürühehi-ndeimbi asu hütikoate-ndeimboyei. ¹¹ Sisas Kraisindi wari-süngu mbumundi hohoanimo sihei hohoanimoambe tükündıfewani asu nimorehi nindowenihı ai hoeindihindühi Godimbo aboed-ani mbıseimboyei.

Por ai karabusınefiyu raniyo asu nindou afindi ai aboedi hoafi hımborımayei

¹² Wandafi mamı, se ra fifirimbihinda samboanahi, wambo karabusımarundiri ra aboedi hoafi hoafiyo hombo mafarhendı. ¹³ Ranimboane asu munju prısmarı ai Rom adükarı bogori Sisarındı worı hifandimbo, asu bidifiri amuri amboani ai fifirihindi ro

Kraisindi hoafi sünguarihandi ranimbo-hündamboyo wambo karabusi-marundi. ¹⁴ Anihondumbo-rihindeimbi wandafi afindi ai ro karabusi-meheandi ranimbo hohoanimomaye. Ranimboane asu Adükarimbo anihondumbo-rihorühi ngusüfoambe kikimifoarihi hehi yihimbokoate-yeihi asu Godindi hoafi wataporimborihü arihündi.

¹⁵ Nga bodimondi nindou ai simbori hifinambofe-yomondühi wambo ngusüfoambe moaruwaimbo-rundirühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. Nga bodimondi ai diboadoru hohoanimo-yomondühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. ¹⁶ Nga ro aboedi hoafi anihondü nafuimbohünda animboahi ra nindou ranai yaru fifirundi. Ranimboane asu ai wambo ngusüfo parundirühi Kraisindi hoafi bokarihou arundi. ¹⁷ Nga bodimondi ai ahamundi-hoarimbo yangiri hohoanimo-yomondühi moai diboadoru Kraisindi hoafi bokarihou rundi. Ai hohoanimo-yomondühiya, 'Ro randihundan-animbo Porimbo karabus-ambe tinirifo tükümbifendo-wamboane,' mehomom. ¹⁸ Nga ambe, moanane masahi. Aboedi hohoanimonamboyo asu moaruwai hohoanimonamboyo, ai munjambo Kraisimbo bokarihou arundi. Ranimboanahi ro hihifi-hihifayahi.

Ranimboane asu ro hihifi-hihifinda ngamboyah. ¹⁹ Nga asu ro yarihe fifirihendi shafi didibafife asu Sisas Kraisindi Yifiafindi fehefe raninambo süngunambo karabus hinngindihe hehea tükündaheamboyah. ²⁰ Ro afindi yifirayah ra Kraisindi ratüpur hiingindiheandühi amoaningi-ndamboyah sahehea, nga haponda hamindi ro yihimbokoate Kraisindi hohoanimo süngundihe ngamboyah horombo yarihe marihandi nou. Rananimbo ro yangiri animboahiyo asu yifayahyo ra Kraisimbo aboed-ani mbiseimboyei. ²¹ Asu nimboe ro yangiri animboahi? Ro yangiri animboahi ra Kraisimbo-hündamboane. Nga ro yifindahani, ra wambo aboedi saf-ane. ²² Ro yangiri animboahi ana, ranani ratüpur aboedi ratüpur-ndamboyah. Ro yifayahyo asu yangiri animboahiyo nine abodayo ra moai fifirihendi, nga nahanimbai. ²³ Ranahambo ro yiboborihandi. Ro Krais sowanambo hafo ai-dibo imarimbo asahi, ra aboed-ane. ²⁴ Nga asu sheimbo fehefendürimbo hifi ndanihü animboahi ranai ngasünde-amboane. ²⁵ Ro wudipoaporih fifirarihendi nda, ro ndanihü se-babidimbo nimboambo shei hihifi-hihifi asu anihondumbofe ra ho-hombo afindi tüküfemböhünda fandih-heandürimboyahi. ²⁶ Ranimboane asukai sheimbo sowahi ngahani se wandi süngu Kraisimbo afindi hamindi siaondahindühi ngusüfoambe fufuriboadi-himboyei.

Firipaihündi Por-babidimbo rani ratüpurimbo tinirifo-mbeyei-amboane

²⁷ Nga se aboedi hohoanimo yangiri süngundihi ndühündi, Kraisindi aboedi hoafi hoafimayo nou. Nga raninambo ro sheimbo sowahi tükünda-heandühindoani wanindoani, hoafi nda randihe himborinda samboanahi. Se mam moatükunimbo yangiri hohoanimoyeihi nginindihümin di niboadei. Asu aboedi hoafi ra anihondumbofe hohoanimo ranahandi nimindihane, nga se mam hohoanimo yangiri süngurhindühi anihondumbofe ra fehefembo tinirifoyei arihündi ra himborinda samboanahi. ²⁸ Nga se shei hürütümbimbo yihimbokoate ngei. Se randahindani ana, aheimbo nafuinda-hündürimboyei ai

awandihelimboyeyi, nga se aboedambondahi handihelimboyeyi. Nga God ai ra randeambui. ²⁹ Sapo se Kraisi+mba anihondumbo-rihinda God ai Kraisi+mbohunda siheimbo ndondomareanduri. Se Kraisi+mba anihondumbofembo yangiriyo-poani, nga asu ahambohündambo asubusi semindimbo kapeihyo ndondomareanduri. ³⁰ Nga asu horombo ro se-babidi nimboah-ambe ro Godindi ratupuri tihirifomayah ra se hoeimarihindi. Nga haponda ro ahandi ratupuri tihirifoayah ra se himborayeyi. Nga haponda se ro nahurai tihirifoayeyi.

2

Sihi+i sihefihoi+i moanane+i mbisefuh-animbo wandafi mamimbo hohoanimo-ndahunduri-mboane

¹ Kraisi se-babidi nungumbo siheimbo nginindi sagaduri arandi raninambo se nginindi aniboadei. Ai siheimbo ngusüfo pare-andura se ngusüfoambe afurhi amarei. Se Yifiafi Aboedi-babidi wudiyeyi asu se nindou ngorumbo aboedi hohoan+moyeyi hiipoambarihindi. ² Ranimboane asu wambo afindi hihifi-hihifimbohündambo, mamihohoanimo süngundihindühi, siheihoi+i simbori ngusüfo pefirindeihi, mamihohoanimo süngundihindi. ³ Se siheihoi+i yangiri hohoan+mondeih niñondi-ndeimboyeyi. Nga se sihei fi hifinambondihindühi bodimondamboya, ai ndeari hamind-anei mbisei. ⁴ Se siheiranan moatükunimbo yangiri diboadofemboane mbiseimboyeyi, nga bodimondi-yafe ranani moatükuni kapeihü diboadofemboane mbisei hohoan+mondei.

Kraisi ai ahandihoi+i fi hifinambo-mareanda God ai adükarimbomariri

⁵ Sisas Kraisi ai hohoan+momayu rahurai se mandhi süngundihindi. ⁶ Koadürumbo-koadürumbo Kraisi ai God-ani, nga ai moai God nahurai niñgombo ra kikihamindu, nga moani hinñngimareandi. ⁷ Nga God nahurai niñgombo ra ai ahandihoi+i hinñngimareandi, asu moani ratupuriyu-randeimbi nahurai hohoanimo masemündu. Nindoumbofi tüküfi nungumbo, asu nindou-yafe fi wusindamündü manüngu. ⁸ Nindou ranahambo nindou nahuraiyu hoeimarihori, nga ahandi fi hifinambore hayambo Godindi hoafi süngura humbo yifimayu. Yin, nimi keimbi karihe-ndeimbifih yifimayu. ⁹ Ranimboane asu God ai ahambo serümündü hafu nimoamo hinñngirirühi, asu munguambo ngasündeandeimbi bogori kamafoariri. ¹⁰ Ranimboane asu nimoamonindi, hifinindi, hifi hoarehindi nendi munguambo ai yirimbo pusindih Kraisiindi hoarehi nimandeimboyeyi. ¹¹ Asu munguambo ai Sisas Kraisi Adükari Bogor-ani mbiseimboyeyi. Ranimbohündamboane nduri adükarümb-ani mbiseimboyeyi.

Sihi+i ngorü nindou-yafe mbusümo si nahurai-ndefomboane

¹² Ranimboane asu ngusüfo pariheandüreimbi mam, ro se-babidimbo nimboahambe se nimbini+mbisi wandi hoafi himbori-yeyi marihündi. Nga haponda se-babidi nimarikoate-yahambe se wandi hoafi ra süngundih ngei. God ai siheimbo aboedambomareanduri, nga ratupuri ra moendifembohunda se aboedi hamindi nimarimbohündambo bübürinñdahi ngei. ¹³ Sapo nini moatükunimboyu God ai yifirayu ra se yifiryo hefe ratupurimbohunda farihenduri arandi.

¹⁴ Munguambo moatükunî se ratüpurîndeihi ngîrî yiboaruko hoafîndeihi+mbô simborî+simborîndei. ¹⁵ Ranîmbo-hündambo se moaruwai hohôanîmokoate-yeimbîndeihi asu Godîndî aboedî sürühehindeimbi nîmorî nîmboeimboyei. Hîfinîndî nîmorehî nindowenihi ai dîboadofekoate-yeimbî moaruwai hohôanîmoyei-rîhündeimbo-anei. Nga se aheimbo yangîrî nîngombo hoafi hoafîndeihi, se ahei mbüsumo nîboadeimbo sindeimboyei mupui nîmbokoanî siayo nahurai. ¹⁶ Se rahurai randîhindani, aheimbo yangîrî nîngombo hoafi hoafîndeihi, Krais ai asûkai kuduani, rasimboanî ro sîhembohündambo hîhîfi-hîhîfindahûhi hoafîndamboyahi, 'Ro moanî hoangîrîhe tîjîrîfo-yahûhiyahîpoanî.' ¹⁷ Se Godîmbo anîhondûmbo-rîhorûhi ratüpurîyei arîhündî ranîmbo God ai hîhîfi-hîhîfayu se ahambo sesî sîhefembo nahurai-ane. Wambo hîfokorahindîrî ana, ra ro se-babîdî Godîmbo sesî sîhefembo nahuraindîmboe asu se-babîdîmbo hîhîfi-hîhîfindamboyahi. ¹⁸ Ranînambo asu se-amboanî ranahambo ro-dîbo hîhîfi-hîhîfindei.

Timotindî hoaf-ane

¹⁹ Adûkarî Sisas ai yîfirayu ana, ngîrî amitata Timoti sîheimbo sowanambo koandîhehina düdü sahehea hohôanîmoayahî. Rananîmbo asu ai asûkai düdü sîhembohündambo wambo hoafînduanî, ro ngusûfoambe hîhîfi-hîhîfindamboyahi. ²⁰ Nîdou ngorû moai rahurai nûngu, nga Timoti yangîrî-ani ro mamî hohôanîmo sünguarîhoandî. Sîheimbo farîhefendûrîmbo ai afîndî hohôanîmoayu. ²¹ Bodîmondî ai aheihoarîmbo yangîrî hohôanîmoyei arîhündî, nga Sisas Kraisîndî ratüpurîmbo moai hohôanîmoyei. ²² Nga se yarîhi fîfîrîhindî, Timoti ai nîdou aboed-ani. Aboedî hoafi hoafîmbo wambo mafarîhendîrî, nîmorî ai rananî moatükunî ratüpurîmbo afîndambo afarîheirû nou. ²³ Ranîmboane asu nînî-moatükunî tükufemboayo ra nûngundîhe fîfîndîhe mbundîhambo-anîmbo, nîmai koandîhehinanî sîheimbo sowanambo mbüsûnuwa asahi. ²⁴ Ro türûfoarîhe anîhondûmbo-rîheandî Adûkarî ai yîfirayu ana, ngîrî amitata ro-amboanî sîheimbo sowana dîdîhi.

Epafroditusîndî hoaf-ane

²⁵ Epafroditusîmbo sîheimbo sowanambo koehefiwa sînimbo hohôanîmoayahî. Ai sîhefî wandaf-ani, nga ai ami nahurai wandî mamî ratüpurîyu-randeimb-ani. Wambo farîhefe-ndîrîmbo sei hehi, koamarîhehora wambo sünîmbo mafarîhendîrî. ²⁶ Sîheimbo hoeifembo afîndî hohôanîmoayu. Se ahambo angûnîmbomayu hoafi hîmborîmayei ranahambo fîfîre hayambo asu sîheimbo afîndî hohôanîmo-mayundûrî. ²⁷ Anîhond-ane, horombo angûnîmboyuhû ndearambo akîmî hamîndî yîfîmbo yangîrîmayu. Nga asu God ai ahambo hîpoamborîrûhî dîboadomarîra asu aboedîmefiyu. God ai moai ahambo yangîrî hîpoamborîrî, nga wanî. Nga ai wambo amboanî hîpoambo-mareandîrî, nîmboe ro afîndî hohôanîmomayahî, nga asu ai yîfîmbei-mbonana, ro afîndî hamîndî hohôanîmoya. ²⁸ Ranîmboanahî ahambo koehefîmbo afîndî hamîndî hohôanîmoayahî rananîmbo se asûkai hoeindîhorûhi hîhîfi-hîhîfindeimboyei. Rananîmbo asu ro sîheimbo afîndî

hohoan+mokoate-ndamboane. ²⁹ Ran+amboane asu se h+hi-fi-h+hi-fi+nambo Epafroditus ndahor+in+nde Adükar+imbo an+hondümbor+horeimbi ai an+hondümbor+r+hindeimbi asahor+in+nde nou. Se yahurai nindoumbo ndüreimb-anemo mb+sei. ³⁰ Ai Krais+indi ratüpur+ratüpur+iyuhü ndeara aki+m+ ham+indi y+fi+yuane, nga ai moai ahandi fimbo ndor+hefe ni+ngombo hohoan+moyu. Nga wani. Se wambo fehefend+rimbo masei, nga ng+ir+nde. Nga sihei-mayo fehefe ra wambo saimbohünda ahandi angün+ ra karefar+hoei hayambo ahandi ratüpur+ratüpur+mayu.

3

Nindou didiyei Krais+imbo an+hondümbor-arihor+ ana, ai mbumund+ham+ind-ane

¹ Wandafi mam+, hoafi nda moend+ifembohünda rand+he hoaf+inda samboanahi: Se Adükar+bab+di an+amboei asu ranahambo se h+hi-fi-h+hi-fi+nde. Rani-moatükun+imbo asukai siheimbo sürü pap+imbo ro moai yiboarukoyahi, nga ro siheimbo fand+he-heandür+mboyahi.

² Nindou afoendi yafori nahurai ratüpur+ratüpur+iyomorundeimbi ahamumbo se h+bad+ihumbo. Rani nindou ai hüt+hütirundür+h+ hoaf+iyomondüh+ya, 'Si+h+ri munguambo Suda rarihi arihünd+ süngu sihefi fi-hoeari kandi+hu t+nd+hehumboane,' mehomondür+. ³⁻⁴ Nga Krais+imbo an+hondümbor+r+hur+ arihünd+ si+h+ri God+indi mam+is+ri hond-aneft. Ni+mboe si+h+ri ahandi Yifiafi+nambo ahambo h+hi-fi-h+hi-fi+imbo kak+saor+hurüh+ asu Sisas Krais+imbo ndür+ adükareimbani seft arihünd+.

Nindou düdi ahandi fimbo moatükun+imbo yang+iri türüfoare an+hondümbor-areandi ranahambo ro ngasünd+hin+imboanahi. ⁵ Wambo me ai wak+mara-m+ind+nd+ri ra 8 siyo hayamboyoane, wand+ fi-hoeari karu tir+mar+hoemond+ri. Nga asu ro Israer+hünd+ Bensamin+nd+ sirambeah+ind-anahi. Ro Hibruhünd-anahi asu wand+ meape amboa Hibruhünd-anafe. Nga ro ndor+he Farisi-yafe ah+nümbi hohoan+imo ra süngur+he mar+hi hahi. ⁶ Ro ah+nümbi hohoan+imo süngufembo hüt+hütiya habod+hüh+yahi asu Krais+indi nend+ aheimbo moaruwaimbo-mar+heandür+. Nindou ai Suda-yafe ah+nümbi hohoan+imo ranahambo hohoan+moyei asu wand+ hohoan+imo ranahambo y+bobomar+hind+ ranahambo ro hütikoate-yahi.

⁷ Horombo rani-moatükun+ ra wambo ndor+hoayo-weimbi hondü ham+indi-mayo, nga asu haponda Krais+indi süngumbo rani-moatükun+ ra moanane asahi. ⁸ Roana Suda-yafe moatükun+ ranahambo moanane yahombo yang+iriyah+poani, nga wani. Nga munguambo moatükun+ ranahambo moanane asahi Sisas Krais wand+ Adükar+imbo fi+firari-hin+imbohünda. Rani-moatükun-ane ai af+nd+ ham+indi hondayo, nga asu munguambo aboed+ moatükun+ h+fi ndan+hünd-ambo ranana ai yafisühum+ nahurai-ane. Roana Krais+imbo yang+ir-anahi süngumbo hohoan+imoayahi, nga asu b+di+fi+ amur+ moatükun+ ranana hin+ng+mar+heandi, nga asu ranan+imbo ro Krais+imbo yang+iri kik+hi+saf+ndi-hüm+ind+mboyahi. ⁹ Ro ah+nümbi hohoan+imo sünguar+heandi ana, wambo mbumund-ani mb+seiani, ra moanane, asahi. Nga ro Krais+imbo an+hondümbor-ariheandi ana, God ai wambo mbumund-ani mb+suani, ra aboed-ane. ¹⁰ Ro Krais+imbo ndond+hini fi+fir+nd+hini samboanahi. Ai y+fi+hünd+ bot+imefiyu, rani ng+in+ndi

ra fifirindihea samboanahi. Krais ai tinirifo masemundua asu ro-amboani waboadihinimbo tinirifo ndahamindi samboanahi. Ai hohoanimo moyu mbura, yifimayu nou, ro-amboa rani sungundahea samboanahi. ¹¹ Ro rani sungundihe heheambo-animbo ro-amboani yifihundi botindaheamboyah sahehea-mboanahi hohoanimoayah.

Por ai tukufembo-yowami tukufembohunda pipimayu hu

¹² Ro Kraisindi hohoanimo moai munguambo sunguriheandi asu nafirihamindih, nga wani. Ranimbo-hunda awi ro tinirifoayah mungumboyowami tukufih takini semindimbohunda. Nga ranimbo-hundamboyu Krais ai wambo wand-ani, mehu. ¹³ Nga wandafi mami, ro hohoanimoayah, moai awi munguambo tukuyaheandi, nga ro mami moatukuni yangir-ane sungurihe arihandi. Wandi horombodidi hohoanimo ra moanane asahi, asu sungunambo Krais nahurai ndorihoeimbi ningombo rani hohoanimo tinirifoayah. ¹⁴ Ro mungumboyowami tukufembo huti-hutiayah napo semindimbohundambo nahurai. God ai Kraisindi warisunguyu wambo hoafimeindiri sunambe God-dibo ningombohunda ra napo nahurai-ane. ¹⁵ Sihiri didiyefi hohoanimo nginindi kukuhi-foarihundeimbayefi ana, sihiri amboa hohoanimo yahurai randihu hohoanimo-ndefomboane. Nga bidifiri se hohoanimo ra mami sungufekoate-aye ana, God ai siheimbo rani hohoanimo ranahambo koriboadeandurumbui. ¹⁶ Nga sihiri aboedi hohoanimo sahumindefimboanefi rani hohoanimo ra kikihisafinidihumindefimboane.

¹⁷ Wandafi mami, se munguambo wandi hohoanimo ndani-sungundihindi. Siheimbo aboedi hohoanimo nafuimari-hunduri. Nindou ai rani hohoanimo rasungurihi arihundi ranaheimbo diboadondih hoeindihinduri mbundihum-boanimo, se-amboa rasungundih nduhundi. ¹⁸ Horombo siheimbo afindimbo hoafimehanduri, nga haponda arani himboahombo-rihamindihuh hoafayah. Nindou afindi ai moaruwai hohoanimo sungurihi arihundi asu rani nambo Krais nimi keimbi karihe-ndeimbifihi yifimayu ranahambo daboadi hihirima-rihindi. ¹⁹ Sungunambo nindou ranai ana awarindi-hehimboyei. Nini-moatukuni ai yifiraye rani-moatukunimbo yangiri hohoanimo yei arihundi ra ahei god nahurai-ane. Ahei amonanigumbi hohoanimo ranahambo boriyei rihunduh asu hifinindi moatukuni ranahambo yangiri hohoanimo yei arihundi. ²⁰ Nga sihefi ngoafi hondu ana sunambe-ane. Adukari Sisas Krais sihefimo aboedamboreamuni-randeimbi ai sunambeahindi kosimboayu ra hifandarihundi. ²¹ Ahandi nginindinambo ai mungu-moatukuni ra ahandi hoarehindimboe. Asu mami rani nginindinambo ai sihefi fi moaruwai fiyoweimbi ra hihiri-boadeanda asu ahandi rani-poanimo fiayu nahurai tukundahu-mboyefi.

4

Hihifi-hihifindeih wuindeih aboedi hohoanimo sungundihindi

¹ Ranimboane asu se Adukari-dibo aniboadei ra se nginindihumundi niboadei. Ngusufo pariheandureimbi, ro siheimbo afindi hohoanimoayah. Siheimbo ro hihifi-hihifiyahuh asu ngusufoambe yibidafoa-riheandi.

² Yuodia-ane asu Sindiki-ane, sihafembo hūti-hoafayahi, se Adūkari-dibo animbafē, nga se wud-wudindafineandi. ³ Nga se ro-dibo ratūpurīyafi-randeimb-anafi sihambo hoafayahanini, “Nimorehi yimbu ra fandihawapiri,” masahi. Kremen asu wandi mami ratūpurīyei-rihūndeimb babidi nimorehi yimbu ai tñirifo-mayafe aboedi hoafi hoafimbohūnda. Horombo God ai ahei nduri mungu koadürümbo yangiri nīngombo bukambe sürü papimarandi. ⁴ Se Adūkari-dibo amarei, nga rananīmbo munguambo si hihifi-hihifindei. Asūkai hoafayahi, se hihifi-hihifindei. ⁵ Nindou bodimondi sihei himboari hoafendi hohoanimo hoeimbirihind-amboane. Nga ngiri amītata Adūkari ai kudu. ⁶ Se ngiri ninimoatükunimbo afindi hohoanimondei. Nga nini-moatükuni siheimbo fehefemböhündambo se Godimbo hihifindihorihü didibafi-ndahindo. ⁷ Rananimbo asu se Kraisdibo nīmandeimbo Godindi afurife hohoanimo ranai sihei hohoanimoambe asu ngusüfoambe ra ngininda-mindimboe. Afurife hohoanimo ra nindou ai ngiri aboedi fifindihindi.

⁸ Nga wandi bidifirani hoaf-ane nda: Aboedi hohoanimo asu hohoanimo ranahambo nindou aboed-ane sei arihündi ranahambo se hohoanimondei ndühündi. Hohoanimo ra anihond-ane, ndondofeimb-ane, diboardihoeimb-ane, sürühoeimb-ane, aboedi saf-ane asu hohoanimo ranahambo aboed-ane asei, rani hohoanimo ranahambo nimbini-nimbisi se hohoanimondei. ⁹ Ro wataporimbo-marhandi asu yamundi-marhanduri ra se fifirihimboane asu nini-moatükuniyo ro ramartheandi ranahambo himborimayeio asu hoeimarihindio munguambo ra se süngundihi ndühündi. Se randihindani, God afurife hohoanimo saimun-randeimb ai se-babidi nīmandümbui.

Ahei-mayo fehefe ranahambo Por ai hihifimaranduri

¹⁰ Haponda se asūkaiyei wambo hohoanimoyeihi mafarihehindiri. Ranimboanahi Adūkari-dibo hihifi-hihifayahi. Horombo se wambo farifehe-ndirimbo sei marihündi, nga nūngundihi mafandihhindiri. ¹¹ Ro moai rananini moatükunimbo mbonimbo-rīhamindi hehea hoafiyahi, nga wani. Nga ro fifirthe-amboanahi nini-moatükuni wambo tükefeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi. ¹² Ngorü-simboa ro napo mbonimbo-rīhamindi, asu ngorü-simboa napo afindeimbīya rani-moatükuni ranahambo ngiri afindi hohoanimondahi. Nini-moatükuni tükufeyo ranahambo ro moai afindi hohoanimoyahi, nga aboedi nīmari arihandi ra ro fifirtheandi. Ro sahasi heheambo nahurai-mbayahiyo wembopo nahurai-mbayahiyo, afindimbayo akidoubmāyo rani-moatükunimbo wangeti-ane asahi. ¹³ Kraisi ai wambo nginindi masendira, asu rani-na ro mungu moatükuni ra randiheamboyahi.

¹⁴ Nga wambo moaruwai tüküme Feyoa, se mafarihehindiri ra aboed-ane. ¹⁵ Firipaihündi se-amboa yarihi aboedi fifirihindi, horombo ro peya hehea, Godindi aboedi hoafi ra bokari-hefemböhūnda, Masedonia hifi hinīgi-martheandi. Rasimboa Kraisi nendi ngorü ngoafihündi wambo moai farihhindiri, nga se yangiri farihhindiri hehi wambo kaki masehindiri. ¹⁶ Ro Tesaronaikahü nīmarīhambe bidifiri moatükuni mbonimbo-marīhamindīha, rasimboani se yahunümbimbo farihhindiri marihündi. ¹⁷ Ro moai sihei-mayo napo semindimbo yangiri hohoanimoyahi, nga wani. Nga se wambo

mafar^hehindiri ranahambo God ai siheimbo aboed^hmbireandür-amboane asahi. ¹⁸ Sihei-mayo mungua-moatükun^h masaham^hndi^hi. Ra akidouyopoani, nga adükar-ane. Epafroditus sihei-mayo moatükun^h semündü sün^h wambo masendira, ranane asu ro afindi engoro. Sihei-mayo moatükun^h wambo masehindiri ra God^hmbo aboed^h fisin^harü moatükun^h saimbo nahurai-ane. Rani hohoanimo ranahambo God ai aboed-ane yahuhaya hihifi-hihifayu. ¹⁹ Se nini-moatükun^h mbon^hmboa-r^hhümündi ra wandi God ai ahandi napo afindeimb^h saf-ane ra Krai^hndi süngu siheimbo dagadürimbui. ²⁰ Sihefi Ape God^hmbo koadürümbo-koadürümbo aboed-ani mbisefomboane. Anihond-ane.

Hihifi hoafi

²¹ God^hndi nendi Krai Sisabab^hdi aniboadei aheimbo hihifar^hhündür^h. Bod^hmond^h wandafi mam^h ro-bab^hdi amarei, siheimbo amboani hihifar^hhündür^h. ²² God^hndi nendi ndan^hhü amarei siheimbo hihifar^hhündür^h. Romi-yafe bogori adükari Sisar^hndi worambe ratüpur^hyei-r^hhündeimb^h ai-amboani siheimbo hihifar^hhündür^h. ²³ Adükari Sisabab Krai ai siheimbo moani hipoambo-mbireandür-amboane.

Korosi Pas nda Por ai Korosihündambo sürü papimarandi

¹ Ro Por Sisas Kraisindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anah. God ai ahandi hohoanimonambo wambo Kraisindi hoafi semindi hombohünda kafoare hiniingi-mareandiri. ² Wandi wandafi, Timoti diboanehi pas nda sürü papirho Godindi nendi Sisasimbo anihondumbo-rihoreimbi Korosi ngoafihü amarei siheimbo koararihehoandi. Sihefi Ape God ai siheimbo moani hipoambondearühi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo mbisagadür-amboane.

God ai Korosi nendambo anihondumbofe hohoanimo botimareandüri
³ Yihoehi didibafife hoafi ranambe siheimbohünda munguambo si Godimbo sihefi Adükarä Sisas Kraisindi afindi ranahambo hihifirihorihü hoafiyahoando rihoandüh-anehi. ⁴ Se Sisasimbo anihondumbo-rihorühi asu Godindi nendi amuri animboei aheimbo ngusüfo parihi marihündi hoafi ra ro himborimayehi ranimboyehi ro Godimbo hihifimarihori. ⁵ Nimboe sapo se anihondü hoafi asu aboedi hoafi ranai tüküfeyoani aboedi moatükun God ai sünambe masihendi ranahambo himboriyei hehi semindimbohünda anihondumborihini moamo himboyehi arihündi. Asu ranana sihei hipoambofe asu ngusüfo pefe hohoanimo ranahandi nimindihane. ⁶ Munguambo hifihü ai bokamarihomo ranayo nimorehi nindowenihi afindi anihondumbo-rihindühi süngumarihindi asu ranayo ahei hohoanimo ra aboedi tüküme Feyo siheimbo rawareandi nou. Aboedi hoafi ra weangurühi siheimbo sowahi tüküme Feyoa himboriyeih asu ranimbo Godindi moani hipoambofe hohoanimo ra anihondumbo fihirimarihindi. ⁷ Epafras ai Godindi-mayo moani hipoambofe hohoanimo hoafi ra yamundi-mareandüri ra se fihirihimboanei. Nindou ranai ro-dibo Sisasindi ratüpuriyefi-rihundeimb-ani asu ai yihoehimbo farihemuni arandi ahambo ngusüfo pamarihori. ⁸ Yifiafi Aboedi ranai siheimbo nindou ngorumbo ngusüfo pefe hohoanimo masagadüri ra Epafras ai yihoehimbo wataporimbo-marandi.

God ai Korosimbo nginimbi-ramündüri yahuhaya Por ai didibafimefindo

⁹ Ranimbo-hündamboyeih ro siheimbo himboriye hohoa munguambo si ra siheimbohünda Godimbo didibafie arihoandi. Raniyeih ro Godimboya ai Yifiafi Aboedindi-mayo aboedi fihirife dagadürani asu se nini-moatükun ai yifirayu ra fihiri-mbirihiinda se hohoa didibafi-yahoando arihoandi. ¹⁰ Ranimbo-hündambo-animbo asu se Adükarindi nendi nahurai hahabodeihü asu nini hohoanimo se rawarihindi ra hihifi-hihifindümbui. Rananimbo asu se nimboeimbo ahandi-mayo aboedi ratüpuri ran yanggiri süngundihini ndühündi asu sihei Godimbo fihirife ra ngombo adükarindimboe. ¹¹ Ro rariho didibafi-yahoandühi sehiya: God ai siheimbo ahandi hepünufeimbi nginindinambo ngusüfoambe nginamindüri-mboane. Ranimboane asu nginindi nimboeimbo munguambo tinirifo ranahambo

moanane mbiseihü hihifi-hihifindeihí Godimbo hihifindihorí asehi. ¹² Ai siheimbo ramareandüra se aboedí hohoanimo süngurihi arihündí ranimboane asu aboedí moatükuní semindimbo diboniyu masihendürí raninambo süngunambo ndahümündimboyei. Rananimbo Godindí nendí munguambo si God hifandirandí ranifihí animboei rani-babidí rani-moatükuní ra se ndahümündimboyei. Ranahambo se Godimbo hihifindihorí. ¹³ God aiyu sihefimbo nimbi nimaríwanipoedí hüramündumuní tüküfi aboedambo ahandí nimorí mamí ranahandí nginindí hifandirand-ambe hinngi-mareamuní. ¹⁴ Ahandí sünguyefí sihirí aboedambo tüküyahundühi sihefi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawiyei mehumuní.

Sisas asu ahandí ratüpurí hohoanimo

¹⁵ Godindí nimorí Krais-ana sapo God hoeifekoate-ayefí yahu-rai sisamí hamind-ani. Aiana weangurühi hondü tüküfi haya asu munguambo moatükuní God ai nafimarandí ra ai ngasündife nimindihani. ¹⁶ Ahandí sünguyo God ai mungu moatükuní nimoamo sünambe asu hifiní ra nafimarandí. Ai hoeifeimbi asu hoeifekoate-imbi moatükuní nginindí munguambo nafimarandí. Raniyu mungu moatükuní ra ahandí süngu ahamböhünda nafimarandí. ¹⁷ Raniyu Sisas Krais ai boatei mungu moatükuní tüküfekoate-yoambe manüngu asu rani-moatükuní ranai ahandí nginindinambo aboedí tüküfe engoro. ¹⁸ Ranimboane asu ai ahandí nendí-yafe fi ranahambo mbíroyuhü asu fi ranahambo yangirí nngombo nimindihayu. Ai boatei weangurühi tüküme fiyu asu mungu moatükuní ranahambo bogorí nngomböhünda ai boatei yifihündí botimefiyu. ¹⁹ God ai ahandí munguambo yangirí nngombo hohoanimo asu nginindí ra ahandí Nimorindí fiambe mbimarowamboane mehu. ²⁰ Mungu moatükuní hifi ndanihünda asu sünambeahindí ra Godimbo hürütimb-anei, nga ahandí nimorindí sünguyu ai mungua moatükuní ra ai randeambui asu God-babidí wudinheimboyei. Ranimboyo Sisasindí horí ranai nimí keimbi karíhendeimbi fihí kamefoenda asu God ai sihefi hürütimbü hohoanimo ra hifinambo-mareandí.

²¹ Horombo ana God ai anguní manüngu asu se anguní manimboei. Raniyei asu se ahambo hohoanimoambe hürütümaríhorí. Sapo se moaruwai hohoanimo ra süngurihindühi wambo. ²² Nga asu Sisas ai nimí keimbi karíhe-ndeimbifihí yifiyuhü rani-süngunamboyo God ai-dibo nngombo mamambe-mareandürí. Siheimboya, ai wambo sowana sühüsihümbo asu ai aboedí sürühehindeimbi nimboeimbo moaruwai hohoanimo ra nimaríkoate-mbeyondürí yahuhayamboyo ramareandí. ²³ Se anihondümbofe hohoanimo raninambo kikihisafirihümündihí moaní nginindí animboei ana, rani-moatükuní siheimbo tükündífemboe. Nga moaruwai ratüpurí hohoanimo ranai siheimbo hühündeiraní asu se aboedí hoafi himboríyei hehi anihondümbomarihindí ra hinngi-ndihimboyei. Ro Por aboedí hoafi ranahandí ratüpuríya-ríhandeimb-anahí asu hifi ndanihü nindou munguambo ranaheimbo rani hoafi ra hoafiya maríhandí.

Por ai Korosimbo mafaríhendürí

²⁴ Haponda ro siheimbo faríhefendürühi níne tíjirífo ra wandí finambofe semindimbo hihifi-hihifeheandí. Roana Kraisindí nendí ahandí fi nouayo ranimbo fehefembo samboanahí. Kraisindí

asübusi ahandi nendi ranaheimbo farihefembo ra awi mbenjori. Asübusi ra ro semindi-mboayahí nda Sisasindi asübusi rani-díbo simonjorindi-hea samboanahi. ²⁵ God ai ahandihoari kamafoare-andir-amboyahi ro Kraisindi nendi-yafe ratüpuríyo-rambo síheimbo farihefe-ndürimbohünda tükümeheandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu ro Godindi hoafi engoro ra mungu wataporimbo-ndihamboyahi. ²⁶ Munguambo si maho ra horombo ana hoafi ra munguambo nindou ranahei himboahü díbo menjoroyo. Nga hapondani ana Godindi nendi ranahei himboahü weindahí hamindi tüküfemboane. ²⁷ God ai hoafi díbo engoro ra Suda-yafe ndífo ranaheimbo nafuimbo yahumboani. Hoafi díbo hamindi menjoro, nga God ai weindahí-mareandi ra ndahurai-ane: Sisas ai se-babídi manüngu-wamboanei asu se ahambo hífandaríhori. Nímboe ai síheimbo semindíndürí hafo ai-babídi aboedi napo ahandi-mayo sünambe engoro ra semindi-mbohünda.

²⁸ Roana Sisasindi aboedi hoafi ra munguambo nindou mamami ranaheimbo hoafiyefi-ríhundeimb-anefti. Rananefi ro nindou munguambo ranaheimbo wudípoaporíhu yamundí-ríhurúhi ahini hoafiyefi aríhundí. Asu ro aboedi hamindi fifirífenambo yamundíhundürí aríhundí sapo ai ngínindi hamindi sünguríhindeimbi tükündahindani asu ro Godimbo sowana semindíndürí homböhünda. ²⁹ Ranimbo-hündamboane asu ro Adükaríndi ngínindínambo tíjamboyahühi ratüpurayahi. Krais aiyu rani ngínindí ra wandí fiambe híni-ngí-mareandíri.

2

Ai ngínindi aníhondümbó-ndíhindühi tikai hoafi yíhíri-mbírihind-amboane

¹ Ro síheimbo yarihi fifirímbírihinda samboanahi afindi hamindi tíjírífoayahí se-anei adükarí ngoafi Raodisiahünd-anei asu Godindi nendi wandí ngusümbóari hoeífekoate-mayei-anei fehefembohünda. ² Ahei hohoanimo ra ngínindi tükíndífehümbó ngusüfo pefiríndeihi aboedi hohoanimo sahümündíhümbó asu rani hohoanimo ranai ahei aníhondümbófe hohoanimo ranahambo ngínimbi-ramíndíndüra samboanahi. Asu Godindi díbo hoafi horombo menjoro ranamboani ai fifirímbírihinda samboanahi. Nga Krais-ani ai ahandihoari hoafi ranahambo nímindíhayu. ³ Godindi munguambo fifirífe asu hohoanimo ra Krais ahandí hohoanimoambe tüküfemboane ngínindi napo arambe tükéfeyo nou. ⁴ Nindou ngorú ai síheimbo sísindi hoafínambo tikai hoafínda-hündürímboyei saheheamboanahi hoafi nda síheimbo hoafayahí. ⁵ Ro se-babídimbo nímbóambo-yahípoani, nga wandí hohoanimo ana se-babídimboane engoro. Rananahi ro se Kraismbo aníhondümbó-ríhorúhi aboedi ngínindi nímbóeimbo ratüpurayei ranahambo fifiríhe hehea híhífi-híhífiyahí.

Síhíri Krais-babídi níboadefüh-animbo yangíri níngo hondü ra ndahumíndefí-mboane

⁶ Nga asu se Sisas Kraismbo yíhoeft Adükar-ani seihü masahorímíndei ranímboane asu se ai-babídi nímbóei ngei. ⁷ Rananimbo se ahandí ngínindínambo nímbóei sapo ními ahari hífambe haníhü ngínindi aníngo-ane asu worí kambóhoani ngínindíwami ngínindi afondaro nahurai nímbóei. Ro síheimbo

aboedi hoafi yamundarhunduri rani yangiri anihondumbo-ndihinduhi nginindi nimbombo asu se Godimbo hihifindihori nduhundi. ⁸ Asu se randihinduhi hihadimbo. Nga nindou ngoru ai siheimbo hoafi nimini fihifekoate hoafinambo tikai hoafindandurumbui. Yahurai nindou-ana ahamundi amoaoyomondi-mayo asu moaruwai nendi hifandi-rundeimbi-yomondi-mayo hohoanimo masemundu, nga ai moai Adukarindi hohoanimo sungureandi. Nga wani.

⁹ Munguambo yangiri nngombo hohoanimo Godindi-mayo ranana Kraisindi fiambe tukufemboane. ¹⁰ Krais ai mungu-moatukuni nginindeimbi ranahei mbiro-ani. Se Kraisind-anei, ranimboyu God ai siheimbo yangiri nngo hohoanimo masagadura sihei fiambe tukufemboane. ¹¹ Se Krais-dibo animboadei ranimbo-hundamboyo se fihoeari kefetirihefe hohoanimo hondu sunguarihindi. Rani-moatukuni ranana fihoearindi-yopoani, nga wani. Nga rani-moatukuni ranana Kraisindi sunguyo sihefi yaboateihundi ngusufoambe hohoanimo ra raguanambo-fembohunda ramarihindi fihoeari kefe tirihefe nou. Rani-moatukuni ranana Kraisindi-mayo fihoeari kefe tirihefe hohoanimo hond-ane. ¹² Se hunduraye ana, se Krais-babidi hifambe masamboerei nahurai-ane, asu se ai-babidi botimehindi. Se Godindi nginindi Sisasimbo botimariri ranahambo anihondumbo-marhinda ranimbo God ai siheimbo botimareanduri.

¹³ Horombo ana se moaruwai hohoanimo sungumaruhi hei. Raniyei asu se yaboateihundi hohoanimo ra moai raguanambo-rihindi, nga asu ranai siheimbo hifokoa-mareanduri noumehindi. Nga asu siheimbo God ai ahandi hipoambona Kraisindifih yangiri nngombo hohoanimo ranambo botireanduri pamareanduri. Raniyu asu ai rani-simboani sihei moaruwai hohoanimo mamaronduri ra raguanambo-mareanduri. ¹⁴ Raniyo munguambo ahinumbi hohoanimo ranai sihefimbo papi-hoafireamuni mbura sihefi moaruwai hohoanimo ra weindahimareandi. Nene hohoanimo moaruwai ratupuriyefi marihundi ranana papi-hoafi suru pefe sihefewa engoro, nga asu God ai rani-moatukuni ra nimi keimbi karihe-ndeimbifih pare tikoramunduhi mungu moendimareandi. ¹⁵ Raniyu God ai moaruwai nendi, asu nginindi bogorimboyafu-ndeimbi hifinambo-mareapuri. Nimi keimbi karihendeimbifih God ai munguambo nindou-yafe himboahü nafuimayu Krais ai ahamumbo ngasundi-mareapura asu ai nginindikoate-memo.

Sihi Krais-babidi yifimayefi

¹⁶ Ranimbo-hundamboane nindou ngoru ai ngiri siheimbo papi-hoafindanduri sesi sesi, hoe simindi, adukari rotumbo si asu simbori amoamofih rotumbo asu moani ngoafimbo nimarimbo si ahinumbi ranimbo. ¹⁷ Horombo ahinumbi hohoanimo ranana ninimoatukuniyo sungunambo tukufemboayo ranahambo sisami nahurai-ane, nga haponda Krais-ani ai anihondü hamindi hondayu. ¹⁸ Se hihadimbo nindou mami ai siheimbo papi-hoafindandurani animbo se ngiri Godindi takini ndahumundi. Ai tikarehaya ahei nduri hifinambo-mareandi, nga asu sunambehindi nendi ranaheimbo adukar-anei sei hehi ahei ngusüfo ranaheimbo parhi arihundi rani

hohoanimo ranahambo hihifi-hihifiyei arihündi. Nindou ranai nini-moatükunî yafogoadinambo nahurai hoeirîhi hehi ranahambo afindi wataporimbo-arihündi ahei-hoari ndüreimb-anefti aseî. Nga ai nindou-yafe hohoanimo yangîrî süngurîhindühi fifirîhundeimb-anefti aseî.¹⁹ Rananei asu nindou ranai Krais mbiro hondü ranahambo moai ndorîhi kîkîhîrîhomîndeî. Kraisîndî nendî ai ahandî fi-ane asu Krais ai mandûharî fisafî ranai türe-türe ra haya fi afindi tükefeyo God ai ramareandambo wambo.

²⁰⁻²¹ Seana Krais-babîdî yîfiyei mburîhü asu ranî-simboanî hifi ndanîhündâ hohoanimo moaruwai ra ndeara hîningî-marîhind-ane. Nga asu nimboeyei haponda se nindou hifi ndanîhündambo hahabudi arîhündî nahurai tükehinda? Asu nimboeyei se munguambo hifinîndî hohoanimo ndahurai menjoro ranî-hoarehî anîmboei ra sapo yare hoafiyowohüya, 'Ranî-moatükunî ra refepoanî, ranî-moatükunî ra sesîpoanî, ranî moatükunî ra sündîfepoanî,' yaho arandî.²² Se mungu moatükunî ra randîhinda moendîndîmboe. Nindou aiyomo ranî hohoanimo ra moanî ahamundî hohoanîmonambo yangîrî hohoanîmoyomo houmbo sihefimbo yamundîmarûmunî.²³ Anîhond-ane, ranî hohoanimo ranîramunî sihefimbo ngînîndî hohoanimo botîreamunanî asu sihirî sünambeahîndî nendambo didîbafî-yahundühi sihefi hohoanimo ranahambo hifinambo-reamunühi asu sihefi fi ranahambo asûbusî semunî marandî. Ranîmboyo asu sihefi himboahü ana ranî-moatükunî ra ai aboedî mbumundî hamîndî himbomayo. Nga asu ranî-moatükunî ranana moaruwai hohoanimo sihefi ngusûfoambe botife ranahambo ngîrî hifinambo-ndeandî, nga wanî.

3

God ai Krais-babîdî botîmareamunî

¹ God ai Krais-babîdî sihefimbo botîreamunîmboanî. Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu nini-moatükunî hohoanimo nîmoamo sünambe engoro ranahambo yangîrî hohoanîmondeî. Nîmoamo ranîhü ana Krais ai munguambo moatükunî ranahambo bogorîmbofi Godîndî warî hondünî nîmarûmboanî.² Munguambo si aho ra se sünambeahîndî moatükunîmbo yangîrî-anîmbo hohoanimo pandîhindî, nga hifinîndî moatükunî ranîyopoanî.³ Seana Krais-babîdî yîfimayeî, ranîmbo-wambo asu sihei koadürü yangîrî nîngombo hohoanimo ranai-ana dîbo mbengorî Krais-dîbo Godîndî fikîmî, nga awi moai weindahî yangoro.⁴ Krais-ana sihei yangîrî nîngombo hohoanimo ranahambo nîmîndîhânî. Süngunambo ai weindahî tüküfiyu-ambe-anîmbo asu se ai-babîdî Godîndî ngînîndî himboamupuimbo-randeimbî engoro ra ndahûmündî hehimbo ranîhü weindahî tükündahimboyeî.

Se simborî hohoanimo sahûmündî-mboaneî

⁵ Ranîmboane se sihei hohoanîmoambe hifi ndanîhündambo hohoanimo amarondürî ra raguanambo-ndîhindî. Ro hoafehandürî moaruwai hohoanimo nda ndahurai-ane: Nîmorehî sisîhîmo hohoanimo, nindowenîhî bîrabîrî hohoanimo, ngusûfo botîreandeimbî moaruwai hohoanimo asu nindou ngoründî napo hohoanîfe hohoanimo. Hohoanîfe hohoanimo ranana tikai godîmbo süngufe hohoanîmoane.⁶ Nindou düdî ai Godîndî hoafi himborîkoate ranî-moatükunî hohoanimo süngualeandî ana,

asu God ai nindou ranahambo ng+n+nd+ndürühi moaruwaimbo-ndirümbui. ⁷ Horombo se-amboani nindou rani-bab+di n+imboeimbo munguambo moaruwai hohoanimo ra süngumar+hünd-ane. ⁸ Nga haponda se hohoanimo nda munguambo h+n+ng+nd+hind+hi: Ng+n+nd+ hohoanimo, wat+koafi hohoanimo, nindou ngorumbo moaruwaimbofe hohoanimo, amongoni hoafi, munguambo moaruwai hoafi ranana se mungu h+n+ng+nd+hind+hi. ⁹ Se mamami simbori t+kai hoafüri-ndeimboyei sapo ndeara yaboateihündi moaruwai hohoanimo ra sihei ngusüfoambe-ah+ndi h+n+ng+i-r+himboanei. ¹⁰ Nga asu hapondan-ana se simbori nindou tüküyahimboanei. God aiyu ahand+hoari nindou simbori ra naf+marandi. Raniyu asu ai siheimbo hohoanimo simbori simbori+reandüri h+n+ng+reandüri arandi se God munguambo moatükun+ naf+ra-randeimb+ ranahambo d+boadofe fif+r+imbohünda. ¹¹ Rani+moane asu God+ndi simbori hohoanimo süngu sih+ri ahandi himboahü mam-anefti. Suda asu Suda-yafe ndifo rani-poan+imboyopoani, nindou fi-hoeari kefe t+rihefeimb+ asu nindou fi-hoeari kefe t+rihefe-koateimb+ rani-poan+imboyopoani. Ndifo asu n+mambeah+ndi bur+yeimb+ nindou, kaki sem+ndi+koate ratüpur+yomo-rundeimb+ nindou asu nindou moani aboedi n+ngomondeimb+ ra rani-poan+imboyopoani. Nga Krai ai yang+ri adükar+ moatükun-ani asu munguambo sihefti flambe amarumun+.

¹² God ai siheimbo wand-ane yahu h+n+ng+ma-reandür-amboani, asu se ahandi nindoumboyahi man+imboei-amboanei asu ai siheimbo munguambo si ngusüfo pareandüri arandi. Rani+moane asu se hohoanimo ndahurai ndahümündi: H+poambofe hohoanimo, nindou d+di+boadife hohoanimo, afurife hohoanimo, war+ hoafeandüh+ife hohoanimo, simbor+ hoafikoate hohoanimo. Rani-hohoanimo ra se süngund+hi ndühündi. ¹³ Nindou ngorü ai siheimbo moaruwaimbo-areandüri ana, asu se amboawi mb+sei. Nindou ngorü ai ngorumbo moaruwaimboariri ana, nindou ranai ng+ri ahambo simbori hoafi+ndu. Sisas Krai ai sihei hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mehu nahurai-an+imbo asu se-amboani rani-süngumbo nindou ranaheimbo amboawi mb+sei. ¹⁴ Amuri hohoanimo mungu ra ranahambo kapeih+ ngusüfo pefir+ndei. Ranane ngusüfo pefe hohoanimo ra munguambo mamambere h+n+ng+reanda ng+n+ndi an+ngo.

¹⁵ Sisas Krai+ndi-mayo ngusüfoambe afur+imbi hohoanimo masemuni ranai sihei ngusüfo ranahambo ndore h+ifand+imbi+randür-amboane. Se fi mam+ nahurai-ane asu God ai siheimbo afurife küfimb+ hohoan+mondei yauhaya mborai mehündüri. Asu se God+imbo h+h+if+nd+hor+ ndühündi. ¹⁶ Krai+ndi hoafi ra sihei hohoanimoambe ng+n+nd+ mb+mar+ndür-amboane. Se siheihoari ndond+hi fif+r+nd+hindüh+ simbori yamund+fir+ndei. Se Herü Bukambeah+ndi herü, Sisas+imbo kak+saombo herü asu Yifiafi Aboed+ndi-mayo herü ra heründeih+ sihei hohoanimoambe God+imbo h+h+if+nd+hor+hi. ¹⁷ Rananimbo asu se mungu moatükun+ hoafi hoafayeiane asu n+ne ratüpur+ ratüpurayeiane ra Sisas Adükar+ yifrayu süngu ratüpur+ndei. Krai ai siheimbo mafar+hendüri rani+imbo-hündambo se Ape God+imbo h+h+if+nd+hor+hi.

N+moreh+ nindowenih+ asu ahei n+mor+ ranaheimbo hoafi

¹⁸ N+moreh+ se, sihei nindowenih+ ranahamund+ hoareh+ n+imboei. Rani+ hohoanimo ranane God+ndi himboahü aboedi ham+ndayo.

¹⁹ Nindowenihî se-amboani, nîmorehî sîhamundi ranaheimbo ngusûfo pandundûrûhî sîsî-koate ndowandûmondûrî nîngomo. ²⁰ Nîmorî se-amboani munqua moatûkunî sîhei boagîrî ai hoafayeî ahei hoarehî nîboadeî. God ai ranî hohoanîmo ranahamboani hîhîfî-hîhîfayu. ²¹ Asu afîndî se-amboani sîhamundi nîmorî ranaheimbo randûwuranî asu ai ngî-nîndî-ngî-nîndîndeihî dîgorî-dîgorîndahimboyeî.

Ratûpurîyeî-rîhûndeimbî asu hîfandu-rundeimbî-yafe hoafî

²² Ratûpurîyeî-rîhûndeimbî se sîhei hîfandûndûrî-rundeimbî ahamundi hoafî ranî-yanğîrî sîngundîhindî. Se ahamundi hîmboahû yanğîrî ai hoeirundûhî aboed-aneî mbîsîmonda mbîsei hehî ratûpurî aboedî ratûpurî-ndeimboyeî. Nga se Adûkarîmbo yîhîmbondeihî-anîmbo asu sîhei hohoanîmo ra ratûpurî aboedî ranahambo yanğîrî hohoanîmo pandîhindî. ²³ Se nîne ratûpurî ratupurayeî ra ndondîhî ratûpurîndeî. Sapo se munqu ratûpurî ratupurayeî ra Adûkarîmbohûnda ratûpurayeî, nga nîdou-yeîyopoanî. ²⁴ Se fîfîrîhimboaneî, sîngunambo ana Adûkarî ai sîheimbo takî-nî dagadûrîmbui. Ai nî-nî-moatûkunîyo sîheimbo segudûrîmboayu ra napîre sîhaiamboani. Se Kraisîndî ratûpurîyo-rambohûnda nîmboeî. Aiana sîhei Adûkarî-ani. ²⁵ Nîdou ai moaruwai hohoanîmoayeî ana, asu God ai aheimbo sîmborî moaruwaimbo-ndearûmbui. Nga God ai nîmorehî nindowenihî-yafe hohoanîmo ra mamî sîmogodûhî yîbobore randûhani.

4

¹ Ratûpurî hîfandûndeimbî bogorî se-amboani sîhamundi ratûpurîyeî-rîhûndeimbî nîdou ranaheimbo aboedî ndondundûrî hîbadûndûrî. Se fîfîrumboanemo, Bogorî sîhamundi ranai-amboani sînambe mbamarû.

² Godîmbo dîdîbafîfendombo hohoanîmo ra se ndondîhî kîkîhîndîhûmûndî. Se dîdîbafîfembo ra ndondîhî hohoanîmondeihî Godîmbo hîhîfîndîhorî. ³ Se yîhoefîmbo kameihî Godîmbo dîdîbafî-ndahindowanî asu ai yîhoefîmbo nafî nafuinduanî ro Kraisîndî hoafî weindahî bokarîndî-hehumboane. Hoafî ranahandamboyo wambo karabusambe hî-nîngîma-rîhindîrî. ⁴ Se dîdîbafî-ndahindan-anîmbo asu ro Sîsasîndî-mayo hoafî ra ndondîhe tûrîboadîhe hoafîndahanî weindahî tûkûmbîfeyo-wamboane God ai ranahambo hohoanîmoayu sîngu. ⁵ Se nîdou Godîmbo sîngufekoate-yeimbî babîdî nîmboeimbo ndondîhî hohoanîmondeihî aboedî hohoanîmo sîngundîhindî ahei hîmboahû. Se munquambo sî hîbadîhîndûhî Kraisîndî hohoanîmo nafuindahîndûrî. ⁶ Munquambo sî se aboedî hoafî yanğîrî hoafîndeî. Yahurai hoafî ranîmboaneî nîdou ai hîmborîmbo yîfirayeî. Rananîmbo se nîdou-yafe dîdufe hoafî ra sîmborî hoafîmbo wudîndîhî fîfîrîndîhî hoafîndeimboyeî.

Por ai Tikikus Onesimusîmbo Korosinambo koamarîhepîrî

⁷ Tikikus ai sîheimbo munqua ratûpurî ro ratûpurîmayahî ranahambo hoafîndûndûrîmbui. Nîdou ndanana aboedî anîhondûmbo Adûkarîndî ratûpurî ratûpurîyu-randeimbî-ani asu ro-dîbo sîhefî ratûpurîyefî-rîhundeimbî wandafî-ani. ⁸ Ranîmboanahî ro ahambo sîheimbo sowana koararîhehinî, ai sî-nî ro nîne ratûpurî ratûpurayeî ranîmbo hoafîyo-ndûrîmbohûnda. Ranînambo sîhei

ngusüfo nginindamindi-ndürimboe. ⁹ Onesimus amboani ai-dibo koararíhehiní. Ai sehünd-ani asu síhefi aboedi hamindi wandaf-ani. Ai-animbo síheimbo níne-moatükuní ndaníhü tükufe arandí ranahambo wataporimbo-ndínarümboyafaní.

Por ai Korosimbo karíhasíhandürí ehundürí

¹⁰ Aristarkus ro-dibo karabusambe anüngu ai-amboani síheimbo híhífarandürí. Mak, Barnabasíndí asandí, ranai-amboani síheimbo híhífarandürí. Ai síheimbo sowana düduwaní ana, ahambo se ndahorimíndeí sapo ro síheimbo hoafímayahandürí ranímböhünda. ¹¹ Sisas Sastus sahündo-ríhündeimbi ai-amboani síheimbo híhífarandürí. Ai yangírí Sudahünd-anemo ro-babídí God nginíndí hífandarandí ranahambo ratüpurímayefí. Aiyomo wambo aboedi hamindi mafaríhoundí. ¹² Epafras sehündí ai Sisas Kraisiíndí ratüpuríyu-randeimb-ani síheimbo híhífarandürí. Munguambo si aho ra aiani síheimbo nginíndí nüngumbo síheimbohünda Godímbo dídíbafífi arandí. Ai síheimboya, nindou hondü nímboeimbo síhei hohoanímo ranai God hohoanímoayu ra fífríhindühi nginíndí mbíníboadeia yahuhayamboani Godímbo dídíbafífi arandí. ¹³ Ro yaríhe síheimbo hoafayahandürí, Raodisia-hündí, Hiroporisí-hündí ai síheimbo faríhefe-ndürímböhünda afíndí ratüpurí tíñírífoyei aríhündí. ¹⁴ Ruk yíhoeí dokta asu Dimas ai-amboani síheimbo híhífarínandürí. ¹⁵ Wandí híhífi hoafí nda se wandafí mamí Raodisia adúkarí ngoafíhü amarei aheimbo hoafíndahündürí. Nimfa asu Kraisiíndí nendí ahandí worambe fandíhi-ríhündeimbi ranaheimbo yíhoeí-mayo hífífi hoafí nda hoafíndahündürí.

¹⁶ Pas nda se hoeíndíhi mbundíhümbó-anímbo asu nindou Rao-disia ngoafíhü amarei aheimbo sowana koandíhehinda ai-amboani hoeimbíríhind-amboane. Asu se-amboani wandí-mayo pas Raodisia-hündambo koamaríheheandí ra hoeíndíhindí.

¹⁷ Nga asu se Arkipusímbo randíhi hoafíndahündowohü anímboya, ‘Sapo ratüpurí Adúkaríndí-mayo masowandífi ranahambo se híbadambo anímbo ndondo ratüpuríndafí,’ mbísa хүndo.

¹⁸ Ro Por-anahí wandí warínambo síheimbo híhífi hoafí nda sürü paparíhandí. Se wambo hohoanímo-ndahündí, nga ro karabusambe-anahí anímboahí. Nga Godíndí moaní hípoambofe hohoanímo ra síheimbo sowahí mbeyangoro-wamboane, nga karíhasíhandürí.

1 Tesaronaika

Pas mamî Por ai Tesaronaika-hündambo sürü papîmarandî

¹ Ro Por, Sairas, Timoti-aneî, Kraisîndî nendî Tesaronaikahü amarei sîheimbo pas nda sürü paparîhundî. Se Ape God asu Adûkarî Sisas Krais-yafand-aneî. God ai sîheimbo hîpoambo-reandürühi, afurîfe hohoanîmo mbîsagadür-amboane.

² Munguambo si sîheimbohündambo Godîmbo dîdîbafî-yahundürühi hîhîfî-rîhurühanefî. ³ Se anîhondümborîhindühi aboedî ratûpurî ratûpurîyeihî, ngusûfo parîhindühi tîŋîrîfoyeihî, asu Adûkarî Sisas Krais ai kosomboayu ranîmbo hîmboyeihî ngînîndî nîmboei arîhundî. Ranîmbo ro hohoanîmoyefühi, nîmbî-nîmbîsi sîheimbohündambo sihefî Ape Godîmbo hîhîfîrîhurühi dîdîbafîyefî arîhundî. ⁴⁻⁵ Wandafî mamî, yîhoefî hoafî aboedî nda hoafî yangîrîyopoanî sîheimbo tûkefeyo, nga ngînîndînambo tûkûmefeyo-ane. Yîfiáfî Aboedî ai mafarîhemuna aboedî hoafî ra hoafîmayefî, asu ranîmboane se ngînîndî anîhondümborîhindî. God ai sîheimbo ngusûfo pareandürühi, ahandîhoarî sîheimbo kamafoareandürî, ra ro yarîhu fîfîrîhu mburîhu hîhîfarîhurî. Sihei mbûsumo nîmboefombo sîheimbo fehefe-ndürîmbohünda hohoanîmomayefî, ra se fîfîrîhindî. ⁶ Se Godîndî hoafî masahûmündia hohoanîmo afîndî tûkûmefeyondürîsî, nga Yîfiáfî Aboedî ai mafarîhendûra hîhîfî-hîhîfîmayei. Se yîhoefî hohoanîmo asu Adûkarîndî hohoanîmo ra dîboadorîhi süngurîhi marîhundî. ⁷ Ranîyo asu se Masedonia hîfîhindî, Akaia hîfîhindî anîhondümborîhindeimbî ranaheimbo aboedî hohoanîmo nafuimehündûra asu ai ranîsüngumarîhindî. ⁸ Sehündî Adûkarîndî hoafî ra fufunayomo rahurai maho. Masedonia Akaia hîfî yangîrîyopoanî, nga mungu hîfî se Godîmbo anîhondümborîmarîhorî hoafî ra maho. Ranane asu ro asûkaindefî ranîmbo ngîrî aheimbo hoafîndefî. ⁹ Nga aheihorî ranahambo fîfîrîhindühi hoafîyei arîhundî nahurai: Ro sîheimbo sowana tûkûmehunda Godîndî hoafî sahûmündi hehi, tîkai god hînîngîrîhi hehi, anîhondü God ai yangîrî nûngumbî ranahambo süngumarîhindî ranîmbo wataporîyei arîhundî. ¹⁰ Asu God ranani ai ahandî nîmorî Sisas yîfîhindî botîmarîrî sünambeahîndî kosomboayu ranîmbo se hîfandarîhorî. Sisas ai Godîndî hürütûmbî yîbobofe si ra tûkündîfemboe sihefîmbo ranambeahîndî aboedambo-reamunî arandî.

2

Por ai Tesaronaikahü ratûpurîmayu ranahambo hoafîmayu

¹ Wandafî mamî, horombo ro sîheimbo sowanambo masînefî rasîmboanî yîhoefî ratûpurî moai moanî tûkûfeyo, nga ra se fîfîrîhindî. ² Horombo Firipai ngoafîhü yîhoefîmbo moaruwaimborîhimunühi asu yîhoefîmbo amoanîngûmbî hoafî hoafîmayei, ra se fîfîrîhindî. Asu bîdîfîrî ai yîhoefîmbo gûmarîhimunîsî, nga ro Godîmbo anîhondümborîhurühi, yîhîmbokoate aboedî hoafî sîheimbo bokamarî-hehundürî. ³ Sîheimbo moai mamîkarambo hoafî

hoafi-yahundüri, asu moai moaruwai hohoanimo-yefühi wos+hoafori hoafi-yahundüri, nga wani. ⁴ Nga God ai yihoefimbo yare hoeireamuna mayoa aboed-anemo yahuhaya, ranimbo yihoefimbo anihondumbo-reamunühi aboedi hoafi hoafimbo ratüpurü ra masemuni. Asu nindou yihoefimbo siao-mbeyahümunambo sefi hohumbo-yefipoani aboedi hoafi hoafayefi, nga God ai siaombüfiyuwa sefi hohumboanefi hoafiyefi arihundi. God-ani ahandi+hoari yihoefi ngusüfo yare hore arandi. ⁵ Asu yihoefi hoafi ra ngorü-sünggufe hoafiyo, ngorü-sünggufe hoafiyo-ramboyefipoani, se ra fifirihindi. Asu ro yihoefi hohoanji hohoanimo ra gabudihundühi moai hoafiyefi, nga God ai ranimbo fifireandi. ⁶ Nindou bidi+fihi asu se, yihoefimbo aboedi mbumund-anemo mbi-seiya sefi hohumbo-yefipoani, nga wani.

Ro Kraisindi hoafi sahumindefi hefi-rihundeimb-ane fi, nga se yihoefimbo afarihehimuni ra aboed-anesi. ⁷ Nga se-babidi mamarefi ra wari hoafendühi di+boado-mar+hundüri, hondi ai nimorimbo di+boado-arihindüri nou. ⁸ Ro siheimbo afindi+mbö ngusüfo parihundürühi aboedi hoafi hoafiyondürimbo hihifi-hihifimayefi. Rani-yangiri+yopoani, nga fehefe-ndürimbohündambo amboani hohoanimomayefi. Sapo se ngunindi hondü-mayeiambo. ⁹ Wandafi mami, ro afindi tñiri+fomayefi ra se fifirihindi. Siheimbo aboedi hoafi bokari-hehundürühi se yihoefimbo sesimbuimbi saimbo ra tñiri+fo-ndahimboyei sefi hohu ranimboyefi asu nimbi-nimbi+si afindi tñiri+fomayefi yihoefi+hoari fehefemböhünda.

¹⁰ Horombo anihondumbo-rihindeimbi babidi nimboefambe, ro moai moaruwai hohoanimo süngurihundi, nga mbumundi hohoanimo süngurihu marihundi rananefi hütikoate-ayefi. Ranimbo se Godimbo fifirihori. ¹¹ Afindi ai ahandi nimori didi+boadoariri nou-ane, ro siheimbo mamami rarihundüri marihundi, ra se fifirihindi. ¹² Ro sihei ngusüfoambe kiki+mifoari-hundürühi, ngusüfoambe botirihundürühi hütihofi-mehundüri. Nga se Godindi hoafi süngundhindani, God ai siheimbo aboed-anei mbüsündüra sefi hohumboanefi hoafi ra hoafimehundüri. Nga God-ani siheimbo ahandi simbamindi hamindi nginindi hifandi+rand-ambe kefoefemböhündambo kamafoareandüri.

Ai Godimbo anihondumbo-rihindühi tabori-hehi ni+boadei arihündi

¹³ Ro horombo Godindi hoafi hoafimayefa se nindou-yafe hoafi yangiriyo, nga Godindi-mayo hoaf-ane sei hehi masahüündi ranimbo ro munguambo si Godimbo hihifirihuri arihündi. Nga anihond-ane, hoafi ra Godindi hoaf-ane. Se anihondumbo-rihindeimbi hoafi ra sihei ngusüfoambe amarondüri ranai nginindi ratüpurüyo arandi. ¹⁴ Wandafi mami, Godindi nendi Sudia hifi+hü amarei se ahei hohoanimo süngurihi arihündi. Nga sihei ngoafihündi siheimbo moaruwaimbo-marihindüri, Sudahündi ai aheimbo moaruwaimbo-marihindüri nou. ¹⁵ Sudahündi ai Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi asu Adükari Sisas ahamumbo hifokoa-marhipuri, asu yihoefimbo hemafoarihimuni. Raniyu God ai aheimbo nginindi-marandüra asu ai nindou munguambo hürütarihündüri. ¹⁶ God ai Suda-yafe ndifombo aboedambo-fendürimbo moei ase ranimboane asu ai yihoefimbo Godindi hoafi bokari-hefendürimbo gümarihimuni. Ranimambo ahei moaruwai hohoanimo afindi tüküme-feyowa haponda Godindi hürütü ranaheimbo tüküfendürimboane.

Por ai Tesaronaikahündi ndüfosimbo asükai hihirife hombo mehu

¹⁷ Wandafi mamí, Suda ai gümaríhimuna asu moai akídou gabusúmo se-babídi nímarefi, nga síheimbo afíndi hohoanímoayefí. Yíhoeí ngusúfo ana se-babídi-mboane, nga roana fi safi yangír-aneí. Raniyo asu síheimbo hohoanímoyefúhi níni-nafíndahu ngeí hoeíndihundúri sefi hohu hütí-hütíayefí. ¹⁸ Síheimbo sowanambo ndüfosimbo hihirife hombo masefi, nga Por ro yimbumbo-mbaiyahíyo, ngímímbo-mbaiyahíyo síheimbo sowana sínímbo masahi, nga Satan ai yíhoeí-mbo gümareamuní. ¹⁹ Adükari Sisasi ai kuduani, rasímboani níni-moatükunímbo aníhondúmbo-ndihundúhi híbadímandíhunda? Se ro-babídi nímarefambe ra. Dabohündambo híhífi-híhífi-mandefa? Síheimbohündambo. Yíhoeí ratúpuri ra aboed-ane nafuimbohúnda ro aboedí níni-moatükuní mandahumíndefa? Síheimbo. ²⁰ Nga síheimbohündambo híhífi-híhífi-ayefí asu ndürímb-aneí.

3

Por ai Timotimbo koamaríheira hu ahei ngusúfo kíkími-mafoareandúri

¹⁻² Asu síheimbo afíndi hohoanímoyefúhi síhei hoafi fífirí-fembo-hündambo ngírí gedúhi hamíndi híbadíhundí, nga ro yimbu Atensi ngoafíhü nímarímbo sehúhi, Timoti síheimbo sowana koaríhefiyuaní hombo masehi. Timoti ai síhefi wandaf-ani, asu ai Kraisiíndi hoafi aboedí hoafíyu randúhi, Godíndi ratúpuriyu-randeimb-ani. Síheimbo kíkími-foe-fendúríhi, asu ngínemíndi-ndürímbo koamaríhehora masúnu. ³ Tíñirífo síheimbo tükündífewani se ngírí kíkírí-fíndei, nga se síheihoari fífirí-híndi God ai síhefímbo tíñirífo ra yífirímayu süngumbo. ⁴ Yíni, horombo ro se-babídi nímbóefambe yaríhu hoafíyahu-ndüráhiya, 'Síhefímbo tíñirífo tükündí-femboe,' masefi ra tükúme-feyo. ⁵ Rani süngumboyo asu ro moai gedúhi hífandíhandí, nga asu Timoti koamaríhehina masúnu ra ro síhei aníhondúmbofe fífirí-fendürímbohündambo. Sísihímore hoeire-randeimbí ai síheimbo sísihímonde hoeindeandúraní asu yíhoeí ratúpuri síhei mbusúmo ra waníndímboe sefi hohu moei-asefi.

Timoti ai Kraisiíndi nendí Tesaronaika ngoafíhü aboed-anei mehua
Por ai híhífi-híhífi-mayu

⁶ Nga haponda Timoti ai híhírífi sünúmboani síheimbo sowahídídi raníyu ai se aníhondúmboríhi asu ngusúfo paríhi aríhündí ranahambo hoafi semündú masúnu. Ai yare hoafíyuhü yahuya, munguambo si se yíhoeí-mbo hohoanímoyeíhi yíhoeí-mbo hoeífembo afíndi hohoanímomayei ro síheimbo ramehundí nou. ⁷ Wandafi mamí, moaruwai moatükuní asu tíñirífo yíhoeí-mbo tükúme-feyo, nga se aboedí aníhondúmbo-maríhandí ra ro hímboríyeífúhi rani hoafi yíhoeí-mbo kíkími-ma-foareamuní. ⁸ Nga se Adükari-babídi ngíníndi maníboadei ranímboane asu ro aboedí safi amarefi. ⁹ Síhefi Godíndi hímbóahü síheimbohündambo afíndi híhífi-híhífi-faríhundúri ranímboaneí asu híhífi-híhífi ranahambo ro Godímbo afíndímbo híhífi-maríhurí. ¹⁰ Nímbí-nímbísi síheimbo hoeífembohündambo Godímbo dídí-bafíyahu aríhundí. Asu síhei aníhondúmbofe ra mbonímbo-ndíhümúndiani, ro ranímbohúnda fandíhehu-ndürímboayefí.

Por ai aheimbo sowana hombo ahafanimbo fehefepir+mbohunda Godimbo didibafimefiyu

¹¹ Sihefi Ape asu God ahandihoari sihefi Adukari Sisas ai siheimbo sowana nafi ndondineamunani digimboane. ¹² Asu Adukari ai siheimbo fandihendurani sihei ngusüfo pefe hohoanimo adukari mbihowamboane. Ranimboane asu se apodoho-apodoho asu munguambo nindou aheimbo afindi ngusüfo pandihinduri nduhundi, ro siheimbo ngusüfo pararihunduri nou. ¹³ Rananimbo ai sihei ngusüfoambe kiki+mbifoareandur-amboane asu sungunambo-animbo sihefi Adukari Sisas ahandi nendi-babidi kudian, rasimboani se sihefi Ape Godindi himboahu sürühehindeimbi hütikoate niboadeimboyei.

4

Hohoanimo God ai yifirayu ra süngundihi nduhundi

¹ Wandafi mam, hohoanimo God ai yifirayu ra siheimbo yamundi+ma+ri+hunduri asu se ra süngurihi arihundi. Adukari Sisasindi süngu siheimbo nginemindurimbo se hohoanimo aboedi safi rani-süngundihi ngei asefi. ² Sisasindi dibafi hoafi ro horombo siheimbo hoafimayefi ra se fifirarihindi.

³ God ai yare hohoanimoyuhü, se diboadondihehi niboadeimbo, nimorehi sisihimo, animindihoandi birabiri, rani hohoanimo hinngindihi hehi niboadei, mehu. ⁴ Se mamam nindou munguambo ai nimorehühi-ndafunduh, nimorehimbo aboedi hohoanimo-ndimondürühi diboadondüwuri. ⁵ Nindou Godimbo fifirifekoate-yeimbi, Suda-yafe ndifo ai nimorehimbo ngusüfoambe hohoanirundürühi nimorehi sisihimoyomo marundi. Nga se ahamundi hohoanimo rasüngundu hohoanimondimboemo. ⁶ Se wandafi mamimbo moaruwaimbo-ndüpurühi ahamundi nimorehi sisihimo-ndumboemo. Nga nindou ai rawareandi ana, God ai ahambo simbori tñirifo dagadombui. Nga horombo siheimbo ranahambo ro ahini hoafimehunduri. ⁷ Nga God ai moaruwai hohoanimo süngufembo yahumboyupoani sihefimbo hoafimemuni, nga sürühoeimbi hohoanimo süngufembo yahumboyu hoafimemuni. ⁸ Ranimboane asu nindou ai hoafi ranahambo daboadanambo-ndihindani, nindoumboyoponi, nga God Yifiafi Aboedi sairandeimbimbo anihori daboadanambo-arihori.

⁹ Wandafi mamimbo ngusüfo pefe hohoanimo ranana ro ngiri siheimbo pas ndanambe sürü papindihundi. Sapo God ai siheimbo hohoanimo ra yamundi-mareanduri. ¹⁰ Yini, Masedonia hifi munguambo, apodoho mam ranihü munguambo se ngusüfo pandihinduri. Nga wandafi, se yandihi süngundihi ngei sefi hohumboanefi ro siheimbo huti-hütiayefti. ¹¹ Se yandihi diboadondihini hohoanimondeihini, afufuriboadihi hohoanimondeihini, siheihorimbo yangiri diboadondihini hibadihundi. Moani nimandeimboyei, nga yimbokoari warinambo ratüpurindei, horombo siheimbo yarihu hoafimehunduri nou. ¹² Rananimbo se ngiri ngoründifihi kündarei. Ranimboane asu Godindi hoafi süngufekoate-yeimbi ranai yandihi hondihindurani, siheimbo ahinindeimboyei.

Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifihündi botife aheimbo hoafane nda

¹³ Wandafi mamî, Godîndi hoafi süngurihindeimbi yifisafimaye ranimbo fifirimbirihindi sefi hohumboane fi. Se ranaheimbo afîndi hohoanimo-ndeimboyei nindou ai anihondumbofe-koate ramehindi nou. ¹⁴ Nga Sisas yifyu mbura, asukai botimefiyu ra anihondumbo-arihundi. Ranimboane asu ndan-amboani anihondumbo-arihundi. Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifimaye ra God ai aheimbo ndemündündürî haya, Sisas-babîdimbo kodeimboyei.

¹⁵ Nga Adûkarîndi-mayo hoafi siheimbo hoafayefîndürî ra ndahurai-ane: Adûkarî ai asukai kuduani, yangirî aniboade fi sihirî Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi yifimaye ranaheimbo ngirî ngasündihundürî hohu gagifi, nga wani. ¹⁶ Nga rani-sihî Adûkarî ai ahandihoarî sünü hîni nginde haya kudûmbui. Rasimboan-animbo ai pukûna hoafînduanî, sünambeahîndî nendî bogorî ai mîngînduanî, asu Godîndi fufunî ai hoafîndimboe. Nga Sisasimbo anihondumbo-rihindeimbi horombo yifimaye ranai boatei botindahimboyei. ¹⁷ Nga süngunî sihirî yangirî aniboade fi ai-babîdî Godîndi ngîni ndinambo sünambe mamambe-ndeamunî hayambo-animbo, Adûkarî babîdî mamûhindahu, asu koadürumbo-koadürumbo ai-babîdimbo nîmandeimboyefi. ¹⁸ Nga hoafi raninambo ngusüfoambe kîkîmi-foefirîndei.

5

Adûkarî ai kudûmbui ranimbo-hündambo sihirî dîboadondîhehu nîmandefomboane

¹ Wandafi mamî, nîni-sihîyo nîni-simboaniyo rani-moatükunî tükündîfemboe ranahambo ro ngirî siheimbo hoafi sürü papîndihundi. ² Sihirî ngirî rani-simboani fifîndihundi. Nga Adûkarî ai kusü simboani ra moani nîmai tükündîfemboe, nîmboambo hümbuhünî nendî tükayafundî nou, se siheihoarî ranahambo aboedî fifîrîhindi. ³ Nindou ai hoafîndeihiya, 'Aboedî hoafühane,' asu 'Hapoana aboedî amarefi,' rambiseiani, rani-simboan-animbo moaruwai moatükunî aheimbo moaruwaimbo-ndearümboe, nîmorehî ai nîmorî wakemîndimbo nîmai tanjûfürî arandî nou. Nga ai ngirî ranahambo taborîndi-hehindühî bündahindi.

⁴ Nga wandafi mamî, seana nîmbokoani moai nîmarei, nga ranimboanimbo Sisas kusü simboani se ngirî hepûndahindî hümbuhünî nendî tükûfewanî nindou ai hepûnehindî nou. ⁵ Nga se ra mungu nîmbokoani hahabudei-rîhindeimbi-yeipoani, nga sirîhü hahabudei-rîhindeimb-anei. ⁶ Ranimboane sihirî ngirî apoe fi bodîmondî ai rawehindî nou, nga sihirî ana hîbadîhundühî mungu ranahambo dîboadondîhu hohoanimo-ndefomboane. ⁷ Nga yapombohîmbombü ai nîmboambo apoeihanei asu simîndei-rîhindeimbi ai nîmboambo simîndei hehi afîndî-afîndîyei rîhündühanei. ⁸ Sihirî sirîhüdidî nindou-ane fi, ranimboane asu sirîhü hahabodefühî dîboadondîhu hîbadîndî-humboane. Sihirî anihondumbo ngusüfo pefe hohoanimo ra güdîhumboane nîmînehoarî agüdundî nou. God ai sihefimbo aboedambofe-munîmboayu rasimboan-animbo ranimbo hîmbondefomboane, rananimbo randîhundani, sihefimbo ngosanjgonî-ndimboe kapa at

ngin'ndi ami yifiarimbohünda kikafoarundi nou. ⁹ God ai sihefimbo ngin'ndiyimunimbo moai kafaoreamuni, nga wani. Nga sihefimbo ana sihefi Adükarî Sisas KraiS aboedambofe-munimbohündambo kamafoareamun-ane. ¹⁰ Sisas ai sihefimbo fehefe-munimbohündambo yifimayu. Rananimbo asu sihirî yangirî niboadeñühiyo asu yifindefühiyo ai-babidi nimboemboyefi. ¹¹ Ranimboane asu se siheihoari simbori kikiñifoe-firindeihî, aboedi hoafinambo fehefiründei, ra se rawarhindi nou.

Bidifiranimbo Hoafi

¹² Wandafi mamî, ro hoafi nda hoafehundürî, nindou ai se-babidi Godindi ratüpurî ratüpurîyomo-rundeimbî ranahamumbo diboadondhipurî. Ai siheimbo hifandimbohündambo Adükarî ai kamafoareapura, siheimbo aboedi hohoanimo süngufembo hoafiyomondürî arundi. ¹³ Ahamundi ratüpurimbo hohoanimondeihî, se ahinindeihî hohoanimondahüpurî. Se wandafi mamî-babidi simbori-simbori wudindei.

¹⁴ Wandafi mamî, ro siheimbo hoafehundürî nda, nindou ai yihoaruko-yihoarukondeiani, aheimbo ahinî hoafindahündürî. Nindou ahinîyei-rîhündeimbi kikiñiboadihindürî. Nindou ai Godindi hoafi akidou yangirî süngundihindanî ranaheimbo fandihhindürî asu nindou munguambo warî hoafendühindi-hindürî. ¹⁵ Se hibadihündî nindou bidifirî ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindüranî, asu aheimbo simbori moaruwaimbo-ndihindürimboyei. Nga wani. Munguambo si siheihoari simbori fehefirindeihî, asu nindou munguambo fandihhindürî.

¹⁶ Munguambo si hihifi-hihifindei ndühündî. ¹⁷ Munguambo si Godimbo didibafindei ndühündî. ¹⁸ Ninî-moatükunî tükümandife ranahambo se Godimbo hihifindihorî. Sapo se Sisas KraiS-ind-anei asu God mungu ra refemboane mehu.

¹⁹ Se Yifiafi Aboedi hai nou dikirindihimboyei. ²⁰ Nindou Godindi-mayo hoafi hoafindeiani, se hoafi ranahambo moanane mbîsemboyei. ²¹ Nga mungu-moatükunî ra randihî hoeindihinda aboedindoanî ana, ranahambo kikiñi-safindihümündi. ²² Nga moaruwaindoanî ana, ranahambo bündahindi.

²³ God ai afurife hohoanimo ra nimindihani. Ai ahandihoari siheimbo mungunambo didiboado-mbîreandür-amboane asu se sürühehindeimbî nimboeimboyei. Nga sihei ngusüfo, yifiafi, fi ra hifandimbirand-amboane rananimbo asu sihefi Adükarî Sisas KraiS kuduani, se hütipoanî, nga aboedi mbumündî hamindî nimboeimboyei asefi. ²⁴ Nga God ai randeambui nimboe sapo ai anihondumbo mamani siheimbo wand-anei mehundürî.

²⁵ Wandafi mamî, se yihoefimbo-hündambo Godimbo didibafindei. ²⁶ Se apodoho-apodoho munguambo se yihoefimbo-hündambo karîhasihandürî mbîsei. ²⁷ Adükarindî ngin'ndî süngu ro hoafehandürî nda: Se pas nda munguambo apodoho-apodohombo hoeindihî hehi hoafindei.

²⁸ Sihefi Adükarî Sisas KraiS siheimbo hipoambo-mbîreandür-amboane.

2 Tesaronaika
Pas yimbu Por ai Tesaronaika-hündambo sürü
papimarandi

¹ Por, Sairas, Timoti, ro pas nda Kraisi^{ndi} nendi Tesaronai^{ka}-hündi si^{heimbo} sürü papari^{hund}i. Se si^{hefi} Ape God asu Adükarⁱ Sisas Kraisi^{-yafand}-anei. ² Ape God asu Adükarⁱ Sisas Kraisi ai moanⁱ hi^{poambo}-mbⁱrⁱ-neandür^{-amboane} asu se ŋgusüfoambe afundⁱhi kündⁱhi ni^{mandei}.

Por ai Godimbo hihifarürü

³ Wandafī mamī, munguambo si s̄heimbohündambo Godimbo h̄ihifīndihurī ndihumboyefī. Ra aboed-ane, n̄imboe sapo s̄hei anihondūmbofe hohōanimo adūkari tükufe arandī asu s̄heihōari s̄imborī h̄ipoambōfirīyeihī hei asu ranī hohōanimo afīndī tükufe arandī. ⁴ Ranahambohūnda ṅgorū ṅgoafī, ṅgorū ṅgoafī Kraisiṇdī nendī s̄heimbo aboed-anei asei. S̄hei hūrūtūmbi moaruwaimbo-marīhindūra s̄heimbo t̄ṅrīfo tükūmefeyo. Nga se ranahambo moanane sei hehi Godimbo anihondūmbo-r̄ihindūhī ṅṅinṇdī aniboadeli. Ranahambo ro Kraisiṇdī nendambo s̄heimbo hoafīyahundūrī arīhundī.

God ai s'hef'imbo mbumund'i hohoan'imo süngu y'iboboreandühani

⁵ God ai ahandi mbumundi yibobofe hohoani mo ndahurai nafuiaramuni. Se God nginindi hifandirandi ranahambo ratupuriyei arihundi ranimboane asu nindou ai siheimbo moaruwaimbo-marihinduri. Asu rananimbo God ai siheimbo ahandi nginindi hifandirandi ranambe nngombo ra nafindamundi-ndurimbui.
⁶ Nindou siheimbo moaruwaimbo-marihinduri ranaheimbo God ai mbumundi hohoani mo sungundeanduhimbori moaruwaimbo-ndearumbui. ⁷ Se tinjifo masahumundi ra God ai moendinde mbunda asu siheimbo ai-babidi aboedi nimarimbohunda fandiherumbui. Adukari Sisas ai hai kameih ahandi sunambeahindi nendi nginindi-babidimbo sunu hinnginde weindah kuduan rasimboani God ai fandi hemunumbui. ⁸ Nindou ai Godimbo fifirifekoate-aye asu Adukari Sisas Kraisindi aboedi hoafi sungufekoate-aye ranaheimbo tinjifo dagadurimbui. ⁹ God ai aheimbo simbori moaruwaimbo-ndeiran ai Adukarindi himboamupuimbo-randeimbi nginindiki mi ngiri nimandei asu ai koadurumbo-koadurumbo moaruwai nimandeimboyei. ¹⁰ Adukari Sisas ai kuduan ahandi nendi mungu ahambo aboed-ani mbisemboyei rasimboani ra tukundifemboe. Asu munguambo nindou ahambo anihondumbo-arihori ranai ranahambo hepunindahimboyei. Se-amboa randihimboyei anihonduhofi siheimbo hoafimayefi ra se anihondumbo-marihindi wambo. ¹¹ Ranimbo hohoani moyefuhi siheimbohundambo Godimbo didibafiyefuhi sefiya, 'Ape God, se aheimbo shafi hohoani mo sungufembo hoafi-mayafinduri asu se diboadondo-wanduran rasungumbirihind-amboane. Aheimbo nginindi dabaduran-animbo aboedi hohoani mo ai sungufembo asei rasungumbirihind-amboane.

Asu ai Kraisi+mba an+ihondümba-r+ihorühi ahandi ratüpurü mungu-
mb+r+ihind-amboane,' asefi. ¹² Rana+imbo se Adükari Sisas Kraisi+mba
aboed-ani mb+sei, nga ai-amboa siheimbo aboed-anei mbüsümbui.
God asu Sisas Kraisi siheimbo moa+ hipoambo-nd+neandürühi
ramb+r+neandür-amboane.

2

*God+ndi hohoan+mo daboadanambore-randeimbi ai weindah+
tükünd+ifimbui*

¹ Wandafi mam+, sihefi Adükari Sisas Kraisi asükai kudümbui
asu sihefi+mba ai-bab+di mamambe-ndeamun+imbui ranahambo ro
siheimbo hoafayefi. ² Nindou ai hoafi+ndühiya, 'Adükari+ndi si
tüküfemboane asu Adükari ai kusumboani,' mbüsüan+ se ngir+ afindi
hohoan+mondeih+, ngüsüfoambe hepün+indahindi. Rani hoafi ra nin-
dou ngorü ai God+ndi hoafi hoafi+yu-randeimbi nahurai hoafi+yumbo-
mbeiyo, asu nindou ngorü ai ahandi+hoari hohoan+moyu haya
hoafi+yumbo-mbeiyo, asu nindou ngorü ai yahuhaya, 'Por, Sairas, Tim-
oti ai yaru hoafi+memo,' yahumbo-mbeiyo? ³ Se nindoumba h+imboana
wand+ihündüran+ siheimbo tikai hoafi+ndeimboyei. Awi Adükari+ndi
si ra ngir+ moan+ hoang+inde түкүнд+ifeyo. Nga boatei nindou
afindi God+ndi hoafi moaruwaimbo-nd+ihindühi getünd+he-himboyei.
Asu moaruwai hohoan+moyumbü ahambo God ai moaruwaimbo-
ndearümbui ranai weindah+ түкүнд+ifiyuan+ asu süngunambo-an+imbo
Krais ai kudümbui. ⁴ Moaruwai hohoan+moyumbü ra ai munguambo
moatükun+ ranahambo nindou ai hohoan+mo-yahündowohü dükarihi
god sei-ar+ihünd+ ranahambo ai hürütündarümbui. Rani-moatükun+imbo
'moanane' mbüsühi ahandi fimbo yangir+ adükar-ane mbüsümbui. Ai
God+ndi worambe n+mandümba, 'Ro God-anahi,' mbüsümbui.

⁵ Hoafi horombo ro siheimbo sowah+ nimboahambeyah+
hoafi+mayah+ ra se mitan+r+ihümündi-ai? ⁶ Rani-moatükun+ ai
moaruwai hohoan+moyumbündi nafi gürareandi ra se fifir+ihindi.
Ahandi nafi gündeandan+ ngombo-an+imbo n+n+simboan+yo God
ai yirifayu rani+simboan-an+imbo ai weindah+ түкүнд+ifimbui.
⁷ Awi getürühoeimbi hohoan+mo haponda dibo ratüpur+yo arandi.
Nga nindou ai moaruwai hohoan+mo-yumbündi nafi gürareandi
ana, God ai ahambo nderümünduan+ asu ai nafi gifekoate-
nduan+ ra-simboan+ mungu moatükun+ ngir+ dibo yagodo. ⁸ Asu
moaruwai hohoan+moyumbü ai weindah+ түкүнд+ifimbui. Asu
Adükari Sisas ai kudian+ ai moaruwai hohoan+mo-yumbümba
ahandi yafuinambo hifokoandirühi asu ahandi h+imboamupuimbo-
randeimbi ranambo moaruwaimbo-ndirümbui. ⁹ Satan ai moaruwai
hohoan+mo-yumbümba ng+n+ndi dagadombui asu nindou ranai
ng+n+ndi түкүнд+ifi haya ng+n+ndi moatükun+ asu hepün+feimbi
moatükun+ tikai ratüpur+ndümbui. ¹⁰ Nindou ai awari+hefemboayei
ranaheimbo moaruwai hohoan+mondühi+mba tikai hoafi+ndürümbui.
Nga nindou ranai awand+hehimboyei nimboe sapo ai an+ihondü
hohoan+mo ranahambo ngir+ yifir+indei asu God ai ngir+ aheimbo
aboedambondearü. ¹¹ Rana+imboane asu God ai ahei hohoan+mo
ngorü-süngundeandan+ ranan+imbo ai tikai hoafi ra an+ihondümba-
nd+himboyei. ¹² Rana+imboane asu nindou mungu ai an+ihondü
hoafi an+ihondümba-koate-yeih+ hohoan+mo moaruwai ranahambo

yifiraye! ranaheimbo God ai ahandi yibobofe-ambe moaruwaimbo-ndearumbui.

God ai siheimbo kamafoareanduri wambo aboedambo-ndearumbui

¹³ Wandafi mam!, Adukari ai siheimbo ngusüfo pareanduri arandi. God ai weangurühi hondü siheimbo aboedambo-fendurimbo kamafoareanduri. Ranimboane! siheimbohündambo Godimbo hihifirihuri arihundi. Ai siheimbo Yifafi Aboedi masagaduri ranimbo-hündamboane asu se Godindi yanggir-anei asu se anihondü hoafi anihondumbo-marihindi. Rani-süngumbo-animbo God ai aboedambo-ndearumbui. ¹⁴ Ai sihefi Adukari Sisais Kraisi! siheimbo himboamupuimbo-randeimbi sürühoeimbi moatükun! ranambefendurimbo yahumboani. Ro siheimbo hoafi aboedi nda hoafimayefi raninambo God ai siheimbo mborai mehu. ¹⁵ Ranimboane asu, wandafi mam!, se nginindihümündi niboadei. Godindi hoafi mungu siheimbo yafambenambo, pasinambo yamundarihunduri ra se kikihindihümündi. ¹⁶ Sihefi Adukari Sisais Kraisi asu Ape God ai sihefimbo ngusüfo parineamunühi moani ngusüfoambe kiki-mafoarinamuna sihiri ahambo anihondumbo-rihurühi hifandarihuri. ¹⁷ Nga God ai sihei ngusüfo kiki-miboadeandurühi nginindi mbi-sagadur-amboane ranimboane asu se hohoanimo aboedi süngundihindühi hoafi aboedi hoafindeimboyei.

3

Yihoeimbo farifehe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei

¹ Wandafi mam!, nda ndeara bidingiranimbo hoaf-ane. Yihoeimbo farifehe-munimbohündambo se Godimbo didibafindei ndühündi. Rananimbo Godimbo hoafi ra nimehünou ngorü ngoafi, ngorü ngoafi mbihowamboane asu ahandi hoafimbo aboed-ane mbi-sei-amboane sihei mbusümo ramefeyo nou. ² Yihoeimbo farifehe-munimbohündambo Godimbo didibafindei ndühündi rananimbo asu nindou moaruwai hohoanimo-yomomundeimbi ai ngiri yihoeimbo kiki-hinda-mündimuni. Nimboe sapo afindi nindou moai anihondumbo-rihindi. ³ Nga Adukari ai hohoanimo hondü aboed-ane yare arandi. Ranimboane asu ai siheimbo nginindi dagadurühi hibatandurani Satan ai ngiri siheimbo moaruwaimbo-ndearü. ⁴ Adukari ai ramareamuna ro fifirihundi nda: Hoafi siheimbo hoafimayefi ra hapo se rasüngurühi arihündi, nga asu süngunambo amboa randihimboyei. ⁵ Adukari ai siheimbo aboedi hohoanimo sagadurani ranimboane asu Ape Godindi nindoumbo ngusüfo pefe hohoanimo ra fifirindihindi asu se ahandi nginindinambo tinjirifo ranahimbo moanane mbi-sei hehi nginindi nimboeimboyei Kraisi ramefiyo nou.

Nimorehi nindowenih! mungu ai ratüpurimbeyei-amboane

⁶ Wandafi mam!, sihefi Adukari Sisais Kraisi! nginindi süngu ro siheimbo randihindi asefi. Munguambo wandafi ngorü ai ratüpurikoate-yeih! hohoanimo siheimbo yamundima-rihunduri ra süngufekoate-yeiani se ahei fikimi papühi-ndahimboyei. ⁷ Se yihoei hohoanimo nda süngundihindi. Yihoei ratüpurimbo se fifirihindi asu ro se-babidi nimafeimbo moai yiobaruko-yiobarukoyefi. ⁸ Sesi se masehimuni ra pemimayefi. Se yihoeimbohünda

tɪŋɪrɪfo-ndahimboyeyi sefi hohu sɪrɪhũ nɪmboambo ro ratũpurɪmbo tɪŋɪrɪfomayefi. ⁹ Sihei-mayo sesi ndahumi-ndemboyefisi, nga asu moai sahumɪndefi. Nga siheimbo aboedi ratũpurɪ nafuɪndefani asu se aboedi hohoanimo ra sũngumbihinda sefi hohumboyefi sesi semɪndikoate tɪŋɪrɪfomayefi. ¹⁰ Nga se-babɪdi nɪmboefimbo ro sefiya, 'Nindou ratũpurɪ-koateyuanɪ ŋgɪrɪ sesi ndemũdu,' masefi. ¹¹ Nga ro himborɪmayefi ra semayeyi bodimondi moanɪ ratũpurɪkoate nɪmarei mburɪhũmbo ŋgorũndɪ ratũpurɪ sefe farɪhefendũrɪmbo hoafɪyeyi arɪhũndɪ. ¹² Nindou ra aboedi hohoanimo sũngufembo sefi hoahu Adũkarɪ Sisas Kraisɪndɪ sũngu hoafɪyahundũrɪya, 'Se siheihoarɪ sesi semɪndimbo-hũndambo moanɪ ratũpurɪ yangɪrɪ ratũpurɪndei,' asefi. ¹³ Wandafɪ mamɪ, se aboedi hohoanimo sũngufembo ra yiboaruko-yiboaruko-ndeimboyeyi. ¹⁴ Hoafɪ pas ndanambe sũrũ papɪmarɪhundɪ nda nindou ai rasũngufekoate-ndeianɪ ranaheimbo se tũrũboadɪhi fɪfɪrɪndɪ-hindũrũhi aɪ-babɪdi wudɪndeimboyeyi, nga yowanɪ. Rananɪmbo asu ai amoanɪŋɪ-mbeyeyi-amboane. ¹⁵ Nga se yandɪhi hohoanimo-ndeihiya, 'Yihoefɪ hũrũtũmb-anei,' mbɪsemboyeyi, nga yihoefɪ wandaf-anei mbɪsei hehimbo aheimbo ahɪnɪndahũndũrɪ.

Bidɪfɪranɪ hoafɪ

¹⁶ Adũkarɪ ai afurɪfe hohoanimo ra nɪmɪndɪh-ani. Munɠuambo si munɠuambo moatũkunɪ tũkũndɪfeyoanɪ ai siheimbo mbɪfarɪhendũr-amboane asu ŋgusũfoambe afundɪhi kũndɪhi hehi nɪmandei. Adũkarɪ ai munɠuambo se-babɪdi mbɪnũnguamwoane. ¹⁷ Ro Por-anahɪ siheimbo karɪhasɪhandũrɪ asahɪ hoafɪ ra wandɪhoarɪ sũrũ paparɪhandɪ ro wandɪ pas munɠu sũrũ papɪmarɪhandɪ nou. ¹⁸ Sihefɪ Adũkarɪ Sisas Krais siheimbo munɠuambo hɪpoambo-mbɪreandũr-amboane.

1 Timoti

Pas mamî Por ai Timotimbo sürü papîmarandî

¹ Ro Por Sisas Kraisîndî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimb-anahî. God sîhefîmbo aboedamboreamunî-randeimbî asu Sisas Krais ranahambo anîhondümbo-rîhurühî hîmboayefî aiyafanî wambo hoafî semîndî hombohûnda kafoarîne hîningî-marîneandîrî. ² Timoti, wandî süngumboyoye se anîhondümbo-marîworî asu se wandî nîmorî hondü nahurai-anafî. Pas nda sîhambo sürü papîrîhî koararîheheandî. Ape God asu ahandî nîmorî Sisas Krais ai sîhambo moanî hîpoambondîne hohoanîmo-ndînanîhü ngusûfoambe afurîfe küfimbî hohoanîmo mbîsabînanîn-amboane.

Tîkai yamundîfe hoafî ra raguanambo-ndîhumboane

³ Ro Masedonia hîfîna hahühî asu sîhambo Efesus ngoafîhü mbînimbafa sahehea hoafîmehanîni ranane asûkai haponda sîhambo hoafehanîni. Se ranîhü nîmbafîmbo nindou bîdîfîrî ai tîkai hoafî süngufe hohoanîmo yamundarundûrî ra yowanî mbîsafîpurî saheheamboyahî hoafîmehanîni. ⁴ Rananîmbo se hoafîndafî-ndûranî ai ngîrî tîkai hoafîndei asu ahei hûrütühoafî, ahurîhoandî ndûrîmbo türüfoefe ho wataporî hohoanîmo ra mbîsîhehind-amboane. Nga yahurai yamundîfe hoafî ana sîmborî hoafî tüküfe arandî, nga asu ranî hohoanîmo ranai ana ngîrî aheimbo Godîmbo anîhondümbofihi ahandî ratûpurî fîfîrîfembo-hûnda fandîhendûrî, nga wani. Nga anîhondümbofe hohoanîmo yangîrî randeamboe. ⁵ Ro ngusûfo pefe hohoanîmo botîfembohûnda hoafî ra hoafayahanîni. Ngusûfoambe sürühoeimbî hohoanîmo, Godîndî hîmboahü hütîkoateimbî hohoanîmo asu anîhondümbofe hohoanîmo munguambo ra ngusûfo pefe hohoanîmo nîmîndîh-ane.

⁶ Asu nindou bîdîfîrî ana hohoanîmo ranahambo munguna daboadanamborîhi hehimboaneî, asu hîhîndî wataporî ranahambo yangîrî hohoanîmoyei hei arîhündî. ⁷ Aiana Godîndî ahînûmbî hohoanîmo ranahamboanemo yamundîhu-rîhundeyimbî-ndefîmbo mehomo. Nga ai ahamundî hoafî ranahandî nîmîndîhündî asu ai rananî moatükunîmbo anîhondümboanefî hoafayefî mehomo ra moai fîfîrundî.

⁸ Sîhîrî yarîhu fîfîrîhundî God ai nindou-yafe hohoanîmo dîboadofembo-hündambo ahandî ahînûmbî hohoanîmo hîningîmareandî. Asu nindou ai ahînûmbî hohoanîmo ranahandî ratûpurî hondü rawarîhindî ana, ra aboed-ane. ⁹ Nga sîhîrî ndanahambo ndondîhu yandîhu fîfîrîndîhumboane: God ai nindou aboedî ranaheimbo-yopoanî ahînûmbî hohoanîmo hîningîmareandî, nga wani. Ndanî-moatükunî ranana nindou ai ahînûmbî hohoanîmo gogonîmbîrîhehi-ndeimbî, bogorîmboyafundeimbîmbo hîfînambo-rîhipureimbî, Godîmbo daboadanambo-rîhoreimbî, moaruwai hohoanîmo süngurîhi-ndeimbî, Godîndî hohoanîmo ana ambe sei-rîhündeyimbî, hîfî ndanîhûnda hohoanîmo süngufemboane seimbî, boagîrambo hîfîkoarîhindûrî-rîhündeyimbî asu nindou hîfîkoarî-hindeimbî munguambo ranaheimbo God

ai ahinümbi hohoanimo hinngi-mareandi. ¹⁰ Asu nimorehi sisihimo-yeimbi, nindowenihi bogo moaruwai hohoanimo-yomorundeimbi, nindoumbo hūmbuhūnyomo sowandūmo homo kaki fihimbo koarihou-rundeimbi, tikai hoafiyei-rihūndeimbi, asu moani hoangirihi hehi nimoamo nda sei-rihūndeimbi, yamundife hoafi aboedi ranahambo daboadi hihirihindeimbi, nindou munguambo ranaheimbo God ai ahinümbi hohoanimo ra hinngi-mareandi. Nga ahinümbi hohoanimo ndanana rani-moatükunī, asu amuri moaruwai hohoanimo aho ranai aboedi hohoanimo ranahambo gabudeamboembo-hūnda gifembo-hūdamboane. ¹¹ Hoafi hondū ranana aboedi hoafi God ai wandi warihū masendi rani-dibo simogodane. Hoafi aboedi ranahambo aboed-ane asei asu God ai hihifi-hihifi hohoanimo nimindihayu ra hoafimemuni.

Por Godimbo hihifarūri

¹² Sihēfi Adūkarī Sisas Krais ai wambo hohoanimo-yundirūhi, wandi ratūpuri nda wudipoaponde randeambui yahuhaya, wambo ahandi-mayo nginindi ra masendra-mboanahi, asu ro ranahambo hihifarihūni. ¹³ Yinī, ro horombo ahambo hoafiyahandowohū tirifoarihinūhi moaruwaimbo-rihinūhi ahambo hūrūtūmarihūni, nga ro ahambo anihondūmbofi asu fifirifekoate manimboaha ranimboyu ai wambo hipoambo-mareandiri. ¹⁴ Adūkarī ranai wambo hipoambo-mareandiramboyahi, ro Sisas Krais-dibo animboahi. Raniyu wambo anihondūmbofe asu hipoambofe hohoanimo afindi masendiri. ¹⁵ Hoafi nda anihondū hond-ane asu mungu ai anihondūmbo-mbirihind-amboane. Sisas Krais ai moaruwai hohoanimo-yefembū sihefimbo aboedambo-femunimbo makusu, nga moaruwai hohoanimo-yeyi-rihūndeimbi ranaheimbo munguambo ngasūndi-heandūrimboanahi. ¹⁶ Nga Sisas Krais ai moaruwai hohoanimo-yeyimbi himboana wamarandūri hu ra nafuimbohūnda ngasūndihearū hehea moaruwai hohoanimo-yarihandeimbi wambo boatei hipoambo-mareandiri. Nindou didiyei Kraisimbo anihondūmbo-ndihoranī asu süngunambo koadürümbo-koadürümbo yangiri nīngombo semindimboayei ranaheimbo ro sisami nahurai-anahi. ¹⁷ Aiana Bogorī adūkarī hondū koadürümbo-koadürümbo nūngumboani. Aiana yifikoateyu-randeimb-ani, asu ahambo nindou ai hoeife-koateyu-randeimb-ani. Ai mam-ani God hondayu asu ahambo ndūri adūkarūmb-ani asu ai koadürümbo-koadürümbo bogorī hond-ani mbisefimboane, nga anihond-ane.

Timoti ai nginindi nūngumbo yifiarimbiyu-wamboane

¹⁸⁻¹⁹ Timoti, se wandi nīmori nahurai-anafi. Horombo Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi ai sihambo nini-moatükunī süngunambo refemboayafi ranahambo hoafimayu asu ro hoafi ranahambo hohoanimo-yeyi hehea, haponda se randowandī asahanini. Se hoafi ra nginindi kikihindandifi nimbafimbo-animbo asu sihafi ngusūfoambe hütikoate-ndafūhi anihondūmbo-ndiworūhi moaruwai hohoanimo dibo yifiarimbohūnda tiñirifondafi. Nindou bidifiri ahei ngusūfoambe ra moaruwai-ane asei, nga ranahambo raguanambo-marihindi ranimboanei asu ahei anihondūmbofe hohoanimo ra mahanondūri sip ho nīmoeifihī tirimondeandūhi himoni ahano nou. ²⁰ Nindou yimbu yahurai-anafani ahafandi ndūri Himeneus, Areksander ahafanimbo

ro Satan+ndi warihü-mar+heap+ri. Nindou yimbu ai randaf+neandühi kar+ni asu ai God+imbo t+ri+foefe hoaf+koate-mbeyafanda sahehea.

2

God+imbo di+di+bafife hohoan+mo

¹ Boatei se an+hondumbo-r+ihindeimbi aheimbo hoaf+indaf+indürühi an+imboya, se nindou mun+guambo fehefe-ndür+imbohünda God+imbo di+di+baf+ndahindowohü h+hi+f+ind+hor+ , mb+safi. ² Adükar+ bogor+imbo-yafundeimbi, asu mun+guambo gafman ranahambo-hündambo God+imbo hoaf+imbeyaf+indo-wamboane si+hi+ aboed+ ni+mar+imbohünda. Ranan+imbo asu si+hi+ God+ndi hohoan+mo süngund+hu nindoumbo hohoan+mondefi ngef+imboane. ³ Si+hi+ hoafi yahurai hoafayef-an+imbo ra aboed-ane asu God si+hef+imbo aboedamboreamun+randeimbi ai ranahambo yifirayu. ⁴ Ai nindou mun+guambo aboedambo-nd+heandürühi asu an+hondü hoafi ra fi+fi+rimbi-r+ihinda yahumboani. ⁵ God mam-ani asu hoafi semündü hu semündü hu-randeimbi nindou mam-ani. Aiani God asu nindoumbo sowana hoafi semündü hu semündü hu arandi. Nindou ra Krai Sisas-ani. ⁶ Ai mun+guambo nindou aboedambofe-ndür+imbohünda ahand+ fi God+imbo masagado. Ni+ni-simboani+yo God ai yi+fi+rimayu ra ai nindou aboedambo-fendür+imbo yahumboani si+hef+imbo nafuimbohünda Krai ai ahand+ fi masagado. ⁷ God aiyu ahand+hoar+ ran+ hoafi ra sem+ndi ho Suda-yafe nd+fombo bokar+hefe-ndürühi yamund+fe-ndür+imbo kafaore hi+n+ng+mareand+ri. Ranahambo ro tikar+heambo-yah+poani, nga an+hondumboanah+ hoafayahi. Ranan+imbo Suda-yafe nd+fo ai Krai+imbo an+hondumbo-r+ihorühi asu an+hondü hohoan+mo fi+fi+rimbi-r+ihind-amboane.

⁸ Mun+guambo nindowenihi ngoafi-ngoafi ran+hünda ai war+ bot+rundühi di+di+baf+imbemonda sahehea hohoan+moayah+ . Ai sürühoeimbi ni+nggomombo asu simbor+ hoaf+koate-nd+mondühi God+imbo di+di+baf+indafundi.

N+morehi+yei hoaf-ane

⁹ N+morehi ai hoear+ ndor+hoayo-weimbi güdühindühi af+nd-af+ndi-koate asu ahei fi hi+finambo-nd+hind+ . Ai ahei mb+r+nan+ di+di+boadofe yihuru asu gor+nambo naf+ru-ndeimbi+hünd+ ranambo fi yihuru-ane asu hoear+ kaki adükar+fihi sem+ndümbi yihuru-ane ra moeisahi. ¹⁰ Nga n+morehi ai God+ndi hoafi süngumbo seimbo ana, ai ratüpur+ aboed+ ratüpur+imbeyei-amboane ranane n+morehi+yei yihuru hondayo. ¹¹ N+morehi ai hi+fand+rundeimbi-yomond+ hoareh+ndeihi si+si+koate ni+mandeimbo God+ndi hoafi hi+mbor+imbeyei-amboane. ¹² Ro ng+r+ hi+n+ng+nd+heandüra nindowenihambo hi+badühüpur+ asu God+ndi hoafi yamund+hipur+ ndühünd+ , nga wan+ . Nga n+morehi ana moani si+si+koate ni+mar+imbo God+ndi hoafi hi+mbor+imbo yang+ir-anei. ¹³ N+imboe sapo God ai Adam+imbo boatei naf+rüri mburamboyu, asükaiyu süngunambo If+imbo naf+marandi. ¹⁴ Nga asu Adam ai moai tikai hoafi ranahambo an+hondumbo-reandi, nga wan+ . N+morehi aiyu tikai hoafi ranahambo an+hondumbo-mareandi ran+yo asu ai moaruwai hohoan+momayo. ¹⁵ Nga n+morehi ana n+mori wakem+ndi ratüpur+ ratüpur+imbeyei-amboane. Asu ai yar+hindühi God+imbo mun+guambo si aho ra an+hondumbo-r+ihorühi, nindoumbo hi+poambofe

hohoanimo ra süngurihündühi, sürühoeimbi hohoanimo yeihü asu ahei fi hifinambo-arihindü ana, God ai aheimbo aboedambo-ndearümbui.

3

Kraisindi nendambo hifandi-rundeimbi-yomondi hoafi

¹ Hoafi nda tikaiyopoani, nga anihond-ane: Nindou düdi ai Kraisindi nendi aheimbo hifandiyondürimbo hohoanimo ayu ana, asu ai ratüpurü aboedi ranahambo yifiriyu hayamboani. ² Hifandirandürirandeimbi nindou bidifiri ai ahandi moaruwai hohoanimo nimarikoate-ayo ranahambo türüfoefe hoeifekoate-mbiyei-amboane. Asu moani nimorehi mamü semündümb-animbo mbünöngu-wamboane. Nindou ranai ahandi fi didoadore hifandimbirand-amboane asu ndore nünguan nindou ai ahambo aboed-ani mbisei-amboane. Asu nindou ahandi worina tükehindi ra ndore hifandimbirandür-amboane. Asu ai aboedi yamundea-ndeimbimbiyu-wamboane. ³ Asu ai ngiri bia afindi ndümündü asu ai ngiri harimbo hohoanimodu, nga himboari hoafendühi simbori hoafikoate nindoumbiyu-wamboane. Asu aiana ngiri kaki afindi semindimbo hohoanimodu. ⁴ Ai ahandi aborüdi ranaheimbo didiboado-ndearühi asu nimoakidibou ai ahambo ahinyeihi ahandi hoafi himboriyeihü süngumbirihind-amboane. ⁵ Nindou ranai ahandi aborüdi ranaheimbo didiboadofekoate-ayu ana, asu ai nüngunde Kraisindi nendi ranaheimbo hibadimandandüra? ⁶ Anihondümbo-reandeimbi nindou simbori aiana nimai hifandi-randeimbimbofe-poanisi, nga ai ahandi fimbo borindu asu God ai ahambo Satanimbo ramariri nou tinirifo dagadombui. ⁷ Nga nindou düdi Godindi hoafi himborikoate-maye ahei mbusümo aboedi mbumundi anöngu aianimbo hifandi-randeimbimbofi mbimaru-amboane. Nga asu nindou ranai ahei himboahü mbumundi ningokoate-ayu ana, asu nindou ranai yiboaruko-ndihoranü asu Satanindi andürambe keboembui.

Kraisindi nendi-yei ratüpuriyomo-rundeimbi-yomondi hoafi

⁸ Mamü yahurai-ane Kraisindi nendi-yafe ratüpuriyomo-rundeimbi amboani ai ahamundi ratüpurü ranahambo ndondou hohoanimo-mbemondamboane. Nindou ranai ngiri afindi bia ndimindimo asu ngiri nümüsi nou moaruwai hoafindimo aboedi hoafindimo ndundi. Asu ai ngiri nindou bidifiri-yeimayo kaki semindirambo hohoanimodu. ⁹ Rananimbo asu ai Godindi himboahü hütikoate-yomondühi anihondümbofe hohoanimo dibo menjoro God ai sihefimbo nafuimayu ranahambo kikihisafi-mbirundimund-amboane. ¹⁰ Weangurühi ahamundi hohoanimo ranahambo yandu hoeindundani, asu rani hohoanimo aboedi mbumundi ngoan-animbo asu se ahamumbo ratüpuriyomo-rundeimbimbo-ndüpurü hinngimbirupur-amboane. ¹¹ Mamü yahurai-ane nimorehi amboani ai ahei ratüpurü ranahambo ndondühi hohoanimombeyei-amboane. Ai ngörümbo dabodanü hoafindeimboyei. Ai ahei fi hifinambo-ndihindühi anihondümbo ratüpurimbeyei-amboane. ¹² Ratüpuriyomo-rundeimbi aiana nimorehi mamü yangiri sowandümundeimbim-bemon-d-amboane. Asu ai ahamundi aborüdi ranaheimbo ndondündürü hifandimbirundür-amboane. ¹³ Ratüpuriyomo-rundeimbi ai aboedi ratüpurü ratüpuremo ana, nindou ranahamundi

ndürí aboedí yagodímboe. Rananímbo ai ahamundí Sisas Kraisímbo aníhondúmbofe ranahambo hoafímbo yíhimbokoate-ndímboemo.

Godíndí hohoanímbo nímíndíhündí hoafí

¹⁴ Timoti, ro síhambo sowana nímehúnou sínímbo afíndí hohoanímbo-ayahahí, nga asu ndaní moatükunímbo pas nda sürü paparíhandí. ¹⁵ Ranimboanahí asu ro nímai síníkoate-ndahaní ana, asu se hoafí nda hoeíndo hawa aboedí hohoanímbo Godíndí nendí síhírí síngufemboayo ra fífíríndo-wamboyafí. Raní nindou síhírí ana yangírí koadürúmbo nüngumbü Godíndí nendí fandíhi aríhündí ranaheimbo kambohoaní nahurai aníhondúmbofe hohoanímbo ra ngínemíndí-ndürímboanefí.

Kraisímbo herü

¹⁶ Síhírí ndondíhu fífíríndíhumboane, nga Godíndí nímíndí hoafí hohoanímbo ra ndoríhoeimbi hamínd-ane. God ai díbo-hoafí weindahímareandí ra ndahurai-ane. Nindou nímorímbofí tükümeñiyuwa hoeimaríhorí.

Yífiáfí Aboedí ai nafuímayo ahandí hohoanímbo mbumund-ane. Sünambeahíndí nendí ai hoeimaríwuri.

Ahambohúnda Suda-yafe ndífoambo hoafí bokamaríhoemo. Hífíníndí nímórehí nindoweníhí ai ahambo aníhondúmbo-maríhorí. God ai sünambe serümündü mahafu.

4

Tíkai hoafímbí nendí-yafe hoafí

¹ Yífiáfí Aboedí ranai wudípoapore hoafíyowohü yahoya: Süngunambo ana nindou bídífirí ai aníhondúmbofe hohoanímbo ra híníngí-ndíhimboyeyi. Asu ai tíkai hoafímbí sanendí kabomo ranahei yafambéhündí hímboríndeyi asu ranahei yamundífe hoafí ranahambo süngundíhimboyeyi, meho. ² Yamundífe hoafí ra tíkai hoafíyomo-rundeimbi-yomondí-mayo hoaf-ane. Ahamundí ngusúfoambe hohoanímbo ra mamíkari-ndapurüh-anímbo asu ahamundí moaruwai hohoanímbo ranahambo ngírí amóaníngí-ndímó ndundí. ³ Raní nindou ranai nímórehí semíndíkoate hohoanímbo asu bídífirí sesí wehísaombo hohoanímbo ra refemboane mbísímboemo. Nga nindou dídíyeyi ahambo aníhondúmbo-aríhorí asu hoafí hondü fífíraríhíndí ranai sesí sahüsü asu ahambo híhífímbohúnda God ai sesí ra nafímarand-ane. ⁴ Nga asu muñguambo moatükuní God ai nafímarandí ra aboed-ane. Nga se raní-moatükuní ranahambo moaruwai-ane mbíseimboyeyi, nga Godímbo híhífífaríhorí ana, ndahümündí. ⁵ Nga asu Godíndí hoafí süngu síhefí dídíbafífe hoafí rasüngunambo muñguambo sesí ra Godíndí yangírí tükündífemboe.

Timoti ai Sisasíndí ratüpurímbo aboedí mbününgu-wamboane

⁶ Asu se ndaní hoafí ra wandafí mamí ranaheimbo hoafayafíndürí ana, asu se Sisas Kraisíndí ratüpuríyafí-randeimbi aboedí safí nímboamboayafí. Aníhondúmbofe hoafí asu yamundífe hoafí aboedí ra se sünguario hafí raní-süngu se ngíníndí nímándímboyafí. ⁷ Asu se híhíndí wataporí moaruwai ranahambo ana daboadanambo-ndowandí. Nga se Godíndí hohoanímbo ranahambo yangír-anímbo yamundí-yamundí-ndowandí. ⁸ Síhefí fí yamundí-yamundífe hohoanímbo ndanana moaní akídou fandíhemunímboe. Nga

asu Godindi hohoanimo süngufembo yamundi-yamundife ra sihefimbo afindi safi fandi-hemunimboe. Rani-moatükunani animbo yangiri animboefi ndani-simboani fandi-hemunani asu süngunambo koadürümbo-koadürümbo yangiri ningombo semindimbo rani-simboani amboani fandi-hemunani raraondamboe. ⁹ Hoafi ra anihondü hamind-ane, nga munguambo ra anihondümbo-mbiri-hind-amboane. ¹⁰ Godindi hohoanimo süngufembo ra ratüpuriefühi hüti-hütiayefi. Sapo ro yangiri nüngumbü Godimbo anihondümbo-rihurühi himboayefi. Nga nindou didiyei ahambo anihondümbo-arihori ranaheimbo aboedambo-reandüreimb-ani.

¹¹ Nga se nindou ranaheimbo hoafi ra dabadürühi yamundowandüri arandi rananimbo süngumbiri-hind-amboane. ¹² Ahei himboahü ana se nindou akohoand-anafi, nga asu ai sihamboya aiana nindou yangiri-ani mbisahüninimboyei, nga wani. Nga se nindou aboedi mbumundi hamindi nimbafan-animbo, asu anihondümbo-rihindeimbi ai sihafi hoafi, ningo, hipoambofe hohoanimo, anihondümbofe hohoanimo asu sürühoeimbi hohoanimo ra sihambo hoeiri-hinini hehimbo süngumbiri-hind-amboane. ¹³ Ro tüküfekoate-yahambe nindou himboahü Godindi hoafi hoeindo wataporimbo-ndandühi, kiki-miboadowa-ndürühi asu ahandi hoafi yamundowandüri ndandi. ¹⁴ Horombo hifandi-rundeimbi ai sihambo waru wamini nanduninani God ai ahandi hoafi hoafiyu-randeimbindi hoafi-süngu sihambo ranipoani ratüpuru masaganini. Nga se ratüpuru ra mbosindamboyafi. ¹⁵ Munguambo ratüpuru ranahambo sihambo hoafimayahi ra se ndondo hibadandi ratüpuru aboedi ra tüküfembohünda tiji-ri-fondafi. Rananimbo asu munguambo nindou-yei himboahü sihafi hohoanimo ra aboedi tükümbifeyo-wamboane. ¹⁶ Se nindou aheimbo yamundarowandürane, asu sihafi hohoanimo ranane ranahambo ndondo hibadandi. Se yaro nginindi nimbafi. Se randowandühi ana, se-anafi asu sihafi hoafi himboriyeimbi ra munguambo aboedambo-ndahimboyei.

5

Ngorü nindoumbo didiboadofe hoafi

¹ Se boagiri nindoumbo nginindi hoafindamboyafi, nga sihafi apembo hiningrou safi didiboado-ariworu nou-animbo asu ahamumbo amboani randowapuri. Asu akohoandambo amboani sihafi akidambo rawarowori nou rando didiboado-ndowapuri. ² Se nimorehi boagirambo amboani didiboado-ndowandüri sihafi me hondü rawarowandi nou. Asu se yihoarifi-amborimbo didiboado-ndowandüri sürühoeuweimbi hohoanimo süngu sihafi rehi hondümbo rawarowandi nou.

Nimorehi kaisahoabediyei hoafi

³ Se nimorehi kaisahoabedi ranaheimbo aheiamboa hamindi niboadeia ndondondiworü. ⁴ Nga asu nimorehi ranai nimoreimbi-ndowohü ahuirhoandeimbi-ndowanana, niori ai boatei ahei hondi asu asari ranaheimbo mbifarithe-hindür-amboane. Rani hohoanimo ra Godindi hohoanimo süngufe-ane, nga yamundowandüri. Asu ai nimorehi ranahambo ndondühi hibadihündühi horombo moanguimarandüri rani-süngumbo simbori amboani mbifarithe-hindamboane. Rani hohoanimo ranimbo-ani God ai yifirayu.

⁵ Nîmorehî ranai nindowenihambo dîgerî haya ai-yangîrî hamîndî nîngombo ana, ai Godîmbo hîbadîrîhû nîmbî-nîmbîsi ahambo fehefe ranahambo dîdîbafîndo pîndo nda ngomboe. ⁶ Nga nîmorehî kai ai moanî ahandî fimbo yangîrî hohohanîmoyo sîngure arandî ana, nîmorehî ra yîfîyombo nahurai-ane. ⁷ Se anîhondûmbo-rîhindeimbî ranaheimbo ranî hohohanîmo ra randîhindî mbîsafan-anîmbo asu ai ranahambo sîngundûhî ngeianî asu nindou ngîrî aheimbo moaruwai hoafîndahûndûrî. ⁸ Nindou dûdî ai ahandî mamîsîrî asu ahandî fikîmînîndî ranaheimbo-poanîmbo dîdîboado-fendûrîkoate-ayu ana, nindou ranai anîhondûmbofe hohohanîmo ranahambo daboaddî hîhîreamboani. Nga nindou ranai anîhondûmbofe-koateyeimbî ranaheimbo ngasûndearû haya ai moaruwai hamîndî nîngumbui. ⁹ Kaisahoabedî ai 60 hîmbanî ngasûndeandeimbî nindowenihî mamî yangîrî serîmîndoweimbî ranahambo aboedî hohohanîmo sîngureandeimbî-ane asei nîmorehî yahurai yangîrî-anîmbo kaisahoabedî-yafe fehefembo bukambe ndûrî pefendûrîmboane. ¹⁰ Ai aboedî hohohanîmoyo-randeimbî-ane mbîsei-amboane. Rani-ratûpurî aboedî yahuraimboanahî hoafayahî ai ahandî nîmorî ndore hîfandîmbîrand-amboane asu nindou semîndî worînambo-mbîreand-amboane, anîhondûmbo-rîhindeimbî-yafe tîngarî popoai-mbîrîhend-amboane, nindou tîngîrîfo tûkûndîfeyoanî mbîfarîhendûrî-amboane asu munguambo aboedî ratûpurî aho ra rambîreand-amboane. ¹¹ Nga se kaisahoabedî akîdou nîmorî safî aheimbo fehefembohûndambo ahei ndûrî pandowa-ndûrîmboyafî. Ai hoafîndehî anîmboya, 'Ro Kraisîndî ratûpurîmboane' mbîsei hehi, asu ahei fimbo yangîrî hohohanîmondeihî anamîndî ngorû semûndûmbo mbîsei hehi Kraisîndî ratûpurî ra hînîngî-ndîhimboyeyî. ¹² Asu sapo ai nînî-moatûkunîyo horombo hoafîyeihî randîhumboyefî masei ra refekoate-ayeî ana, ai hûtindeimboyeyî. ¹³ Asu ai ngorû hohohanîmo yarîhî arîhûndî ra ratûpurîkoate-ndehî moanî worînî-worînîndeimboyeyî. Asu ratûpurîkoate yangîrî-poanî, nga ai bodîmondambo hahabodeihî daboadanî tehûndîhûndûrî asu bîdîfîrî-yafe moatûkunî ranahambo sefe fehefendûrî nînî-moatûkunî ai hoafîkoate-mbomayo ra wataporîmborîhû arîhûndî. ¹⁴ Rani-mboane kaisahoabedî akîdou nîmorî safî aiana asûkai anamîndîhû-mbeyahînd-amboane asahî. Rananîmbo nîmorî wakîndîhûmûndî mbundîhûmbo asu ahei worî ra hîbadîhûndî. Randahîndan-anîmbo nindou ai ngîrî ahei moaruwai hohohanîmo hoeîndîhindûhî asu moaruwai hoafîndeyî. ¹⁵ Nga nîmorehî bîdîfîrî ana ai daboaddî hîhîrîyahi hehimbo asu Satanîndî sîngu heimboaneî. ¹⁶ Nîmorehî anîhondûmbo-reandeimbî, nîmorehî kai mamî ahandî worambe ai-dîbombo anîngo ana, nîmorehî ranai ndonde hîbadandî. Sapo nîmorehî kai ranahambo ana anîhondûmbo-rîhindeimbî ai ngîrî ahambo hîbadîndîhûndî ranîmbo-hûnda. Nga nîmorehî kai dîdîyeî nindou ngorû ai-amboanî hîfandîyondûrîkoate-ayeî ranaheimbo-anîmbo anîhondûmbo-rîhindeimbî ai hîbandîhûndûrîmboyeyî.

Hîfandî-rundeimbî nindou ai aboedî ratûpurî-ndîmonda ndondîhu hîbadîhu-purîmboane

¹⁷ Asu hîfandî-rundeimbî ai aboedî hîfandarundî rani-sîngumbo ahamumbo aboed-anemo mbîsahûpurûh-anîmbo aboedî mbîfarî-

hehipurimboane. Godindi hoafi hoafiyomo asu yamundu-rundeimbi ahamumbo rani-poanimbo hamindi mbifari-hehipuramboane. ¹⁸ Sapo nindou ahandi ratupuri ranahambo kaki saimbo ranahambo-hündambo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya, 'Burmakau ai wit hipiri fifirihendühi asu safi dedimboe sei hehi yafambe kikihindi-hümindimboyei,' meho.* Asu ngorü hoafi yahoya, 'Nindou ratupuriyurandeimbi ranai ratupuri rani-süngunambo kaki ndemündumbui,' meho.

¹⁹ Nindou mami ai hifandi-randeimbi ranahambo papi-hoafindürani ana, se ahandi hoafi himbori-ndamboyafi. Nga yimbuyafani asu ngimiyomo ai hoafindimondan-animbo himborindafi. ²⁰ Asu hifandiru-rundeimbi nindou bidifiri ai moaruwai hohoanimo-ndimondani ana, se ranahamumbo hifandiru-rundeimbi-yomondi himboahü hoafindafihü didiboado-ndowapurananimbo asu hifandiru-rundeimbi bidifiri ai amboani yihimbo-mbeyomondamboane.

Timoti ai ahandi hohoanimo ranahambo ndonde hibadandi

²¹ Ro God, Sisas Krai asu God kafoareapureimbi sünambeahindi nendi ahamundi himboahü sihambo hoafayahanini, se randowandi masahi mami yahurai hohoanimo-animbo munguambo nindou ndondo süngundandi. ²² Nga se yowani nindou Godindi ratupuri ratupurimbohünda kafoefi hinngifimbo ra nimehünou wari ahandi wami nandowamboyafi. Se Godindi himboahü mbumundi ningombo hibadambo, nga ngorü ai moaruwai hohoanimoayu ra se ai-dibo mamambe-ndafamboyafi. Nga se sürühoeimbi nimbafi ngafi. ²³ Se hoe yangiri ndimindimboyafi, nga akidou wain hoe amboani sihaf furu asu angüni sowandifi arandi ra farifehe-ninimbohünda ndimindifi. ²⁴ Asu nindou bidifiri-yei moaruwai hohoanimo ra aheimbo yibobofekoate-yuambe weindahi adükari tüküfe arandi. Asu nindou bodimondi-yei ai dibomboane engoro, nga süngunambo weindahi tükündifemboe. ²⁵ Mami yahurai-ane aboedi hohoanimo amboani weindahi tüküfe engoro. Asu bidifiri aboedi hohoanimo nimehünou weindahi tüküfekoate-ayo ra ngiri mungunambo dibo yagodo.

6

¹ Munguambo anihondumbo-rihindeimbi ngorü nindou-yei moani ratupuriyei-rihündeimbi-mbo-yahi animboei ai ahei hifandirunduri-rundeimbi nindou ranahamumbo ahinindeih ahamundi hoareihimbeyei-amboane. Rananimbo nindou ai ngiri Godindi nduri asu shefi yamundife hohoanimo ranahambo moaruwai hoafindu. ² Nga ratupuriyei-rihündeimbi-yei hifandirunduri-rundeimbi ranai anihondumbo-rundeimbi aiyomo ana, ai yowani randihi hohoanimondeihya, 'Ro mami apodoho nahurai-anefti, nga ro ngiri ahamundi hoafi himborindefi,' mbisei, nga wani. Nga ai randihi hohoanimondeih animboya, 'Nindou ndanahamumbo

* 5:18: Por ai hohoanimoyuhü yahuya, Anihondumbo-rihindeimbi ai ahei hifandi-rundeimbi-mbo kaki-napo mbifarithe-hipur-amboane, mehu. Rani-hoafi ra weindahi-fembohünda ai Baiborambeahindi hoafi hoafimayu. 1 Korin 9:8-12, 1o 25:4, Ruk 10:7

aboedi fehefembobohünda ratüpurayefi nda ai anihondumbo-rundeimbi-memondamboanefi ro ahamumbo hohoanimo pararihupuri,' mbisei. Se nimorehi nindowenihi aheimbo aboedi hohoanimo ra yamundowandürühi asu rasüngufembo ngusüfo botindowandüri.

³ Sihēfi Adükari Sisas Kraisindi hoafi ai sihefimbo Godindi hohoanimo süngufembo yamundeamuni arandi. Asu nindou ngörü ai yamundife hoafi ra hiningire haya rani-poanimo hoafi yamundareandüri ana, nindou ranai ahandi hohoanimo ranahambo yangir-ani afindi hohoanimoyuhü hoafi himborikoate-ayu. ⁴⁻⁵ Aiana fifirife-koate nindou nahurai-anemo. Nga ai nini akidoumbo ndüri asu nini kaboadihumbo yaho hefe hoafinambo simbori-simbori-mbo-anemo mamikari hohoanimoemo. Rani hohoanimo rani-süngumboane ndani hohoanimo tüküfe arandi: Nindou ngörümbo moaruwaimbofi, simbori-simbori, tirifoefi hoafi, ngusüfoambe nimbüyo asu hoafinambo simbori-simbori, munguambo hohoanimo ra tüküfe arandi. Nindou rasünguru arundi ana, ahamundi hohoanimo ra mamikari-rapurühi moai akidou amboani hoafi hondü ra wudipoaporu fifirundi. Ai Godimbo süngufe hohoanimo ana aboedi napo semindi nafimbai yahomo houbmoanemo. ⁶ Anihond-ane, sihiri Godindi hohoanimo sünguarihundi ana, asu nini-moatükuni God ai sihefimbo semuni arandi ranahambo hihifi-hihifiyefühi aboedi napo nahurai sahumindefi arihundi. ⁷ Sihiri fifirihumboanefi, sihefimbo sihefi boagiri ai wakiri-hümündimuni simboani moai nini-moatükuni sahumindefi hoahumbo-yefipoani tükümehundi. Rani süngumboane asükai yifayefi amboani ngiri nini-moatükuni ndahumindefi ngefi. ⁸ Nga sesi hoeari napo sihefimbo engoro ana, ra ndear-ane mbisefimboane. ⁹ Nga nindou ai kaki-napo afindi semindimbo hohoanimoaye ana, ninihondi andürambe pirayo nahurai randahimboyei. Ai afindi moaruwai moatükuni refembo hohoanimo-ndeimboyei asu rani hohoanimo rananimo aheimbo mamikari-ndandürimboe. Rani süngunambo-animbo ai moaruwaimbo-ndahimboyei. ¹⁰ Kakimbo hohoanimo pefe ana moaruwai hohoanimo afindi ranahandi nimindih-ane. Nindou bidifiri ai kaki afindi semindimbo hohoanimoyeihi anihondümbofe hohoanimo hiningiri-hindühi afindi hamindi tinirifo masahümüdi.

¹¹ Nga Timoti, Godindi nindou-anafi, nga se rani-hohoanimo ranahambo feboawandi. Nga se mbumundi hohoanimo, Godimbo süngufe hohoanimo, ngusüfo pefe hohoanimo, tinirifo tüküfeyoani moanane yaho nginindi ningombo hohoanimo, asu himboari hoafendühi hohoanimo munguambo ra se süngundandi. ¹² Nindou Kraisimbo anihondü-mboariri ana, sapo nindou napo semindi-mbohünda pipayomo nahurai-ane. Ranimbo-hündamboane se aboedi pipindafi ngafimbo yangiri koadürü-koadürümbo ningombo ra ndowandifi. Se nimorehi nindowenihimbo sihafi anihondümbofe hohoanimo ranahambo hoafi-mayafindüri ranimbo God ai sihambo hoafiyumboani yangiri koadürümbo ninggo rani semindimbohünda. ¹³ God ai munguambo moatükunimbo yangiri ninggo sai arandi asu Sisas Krais ai Pondius Pairatindi himboahü nüngumbo anihondümbo fifirifoare hoafimayu ahafandi himboahü sihamboya ndahurai randowandi asahi. ¹⁴ Sihambo refembo hoafimayo ra hütikoate-ndafihü wudipoapondo yando ngafi Adükari Sisas Krais ai kuduani

ranan+ambo asu ngir+ hoafi yagodo. ¹⁵ Ai weindah+ tüküfemboayu ra God ai ahambo tüküfembo hoaf+mayu ran+süngu tükünd+fimbui. God aiana aboedi yangir+ nüngumb-ani asu ai mamani munju-moatükuni hifandarandi. Aiana munjuambo bogor+ nindou-yei bogor+ hond-ani asu hifandi-rundeimbi-yomondi Adükar+ hond-ani. ¹⁶ Ai mam+ yangir-ani yifiyo-rakoate-ayu. Aiana si afindi peyoan+ ran+fih-ani anüngu, nga ran+fik+mi nindou mam+ ai-amboan+ ngir+ ngu. Nga asu nindou mam+ ai-amboan+ moai horir+ asu ngir+ hondir+. Ran+amboane munjuambo si sih+ir+ ahambo hohoan+mo-nd+huran+ ai munjuambo ng+nindeimbi+mbiyu-wamboane, nga an+hond-ane.

¹⁷ Nindou hifi ndan+hündambo napo afindeimbi+ ranaheimbo hoaf+ndaf+ndür+ ai yowan+ bor+indeimboyei. Ai n+mehünou moaruwaiyo-randeimbi+ napo ranahambo ngir+ an+hondümbo-nd+hindi, nga yowan+. Nga God ai sihef+imbo h+hifi-h+hifi+imbohünda aboedi moatükuni saimuni arandi ranahambo an+imbo an+hondümbo-nd+hur+imboane. ¹⁸ Napo afindeimbi+ ai aboedi hohoan+mondühü aboedi ratüpur+ afindeimbi+mbiyu-wamboane asu sai-randeimbi+mbiyu-wamboane. ¹⁹ Ai rasünguar+hindi ana, aheimbo süngunambo far+hefembo napo gugur+hindühi nahurai-ane aiana süngunambo yangir+ n+ngo hondü ra ndahümündimboyei.

²⁰ Timoti, se God ratüpur+ sihambo masendi ra wud+poapondo h+badandi. Munjuambo nim+indi fifir+fe-koate hoafi ranahambo daboadanambo-ndowandi. Nindou bid+firi+ ai tikar+hi hehi hoafiyeih+ seiya, 'Hoafi nda nim+indi fifireandeimbi+ hoaf-ane,' mb+seimboyei, nga se hoafi ranahambo h+mbori-ndamboyafi. ²¹ Nindou bid+firi+ ai ran+ hoafi ran+süngur+hindühi an+hondümbofe hohoanmo ra h+n+ngi-r+himboanei.

God+indi moan+ h+poambofe hohoan+mo ai se-d+bo mbeyangoro-wamboane.

2 Timoti

Pas yimbu Por ai Timotimbo sürü papimarandi

Por ai Timotimbo pas sürü papimarandi

¹ Ro Por-anahi. God ai ahandi hoari Sisas Kraisindi hoafi semindi horambo kamafoareandiri. God ai wambo nindou Sisas Kraisimbo anihondumbo-rihinda yangiri koadürü ni ngoweimbi saimbo horombo hoafimareandi ranahambo wataporimboyo-rambohünda koamarihendiri. ² Timoti, se wandi nimori hondü nahurai-anafi, ro sihambo pas nda sürü paparihandi. Ape God asu sihefi Adükari Sisas Krais ai sihambo aboedi hohoanimo-ndinaninühi hipoambo-ndineanina ngusüfoambe afure kümbearo-amboane.

Sihi ri yowani aboedi hoafi hoafimbo amoan ingi-yopoani

³ Ro Godindi himboahü hüti-koate ahandi ratüpuri ratüpuriya arihandi wandi amao mamani amboani rani-sunguarihindi nou. Ro sirihü asu nimbokoani sihambo hohoanimo-yahaninühi Godimbo hihifirihünühi didibafi-yaheando arihandi. ⁴ Asu se wambohünda aranimayafi ranimbo hohoanimo-yahaninühi ro sihambo hoeifeninimbo afindi hohoanimoayahi. Ro asükai hoeindihetaninühi rananimbo hihifi-hihifi-ndamboyahi. ⁵ Ro sihaf Kraisimbo anihondumbofe hondü ranahambo asükai hohoanimoayahi. Sihaf asari Rois asu sihaf me Yunis ai weyangurühi anihondumborine marinandi, nga ro yarihe anihondumbo-ariheandi sihaf anihondumbofe hohoanimo amboa ahafe nahurai-ane. ⁶ Ranimbo-hündamboane sihaf hohoanimo botariheanini. Ro wandi war sihaf mbirowami manandihendi ra God ai sihambo ranipoanimbo nginindi masaganini. Ranimbo sihaf nginindi ranai hai pipirowanda ahoro nahuraimbeyowa sahehea. ⁷ Sapo God ai sihefimbo Yifafi masemuni ra yihimbo saiyamunirandaimbi-yopoani, nga wani. Yifafi ranana sihefimbo nginemindimunani nindou ngorumbo ngusüfo pefe asu sihefi hohoanimo ndofe hifandimboyo hohoanimo ra masemuni. ⁸ Ranimbo-hündamboane se sihefi Adükarindi hoafi hoafimbo amoan ingi-ndamboyafi. Asu se wambo amoan ingi-ndamboyafi, nga ro ahandi ratüpuri-mbohünda karabusi-meheand-ane. Nga se Godindi-mayo nginindi raninambo Aboedi hoafi bokari-hefembohünda ro-di bo tihirifondemboane. God ai ranimbo-hündamboyo nginindi sayamuni arandi. ⁹ Asu ai aboedamboreamuni mbura ahandi sürühoeimbi nindoumbore kafaore hin ingimareamuni. Ai ramareandi ra sihi ri aboedi hohoanimo-mayefamboyopoani, nga wani. Nga ranana horombo hondü God ai hifi sünü nafi-koateyu-ambeyo Kraisindi sungu aboedi hohoanimo-memuna ahandi nindoumboyahu tükümehundi. ¹⁰ Nga asu hapondani ana Sisas Krais sihefimbo aboedamboreamuneimbi ranai ndeara weindahi tüküfimboani. Asu ahandi ratüpuri sungu Godindi nindoumbo aboedi hohoanimo amboani weindahi tüküfemboane. Sisas Krais ai yifindi nginindi hifinambo-mareanda yifi ai nginindikoate-ane. Asu ahandi aboedi hoafi

ran+nambo munguambo nindou ai yifikoate yangiri koadürümbo-koadürümbo ninngombo ra weindah+mareandi.

¹¹ Ai wambo kamafoareandi+ aboedi hoafi wataporimboyo, Kraisindi hoafi semindi ho, asu nindoumbo Godindi hohoanimo yamundife raraombohünda. ¹² Ro tinjirifo asahamindih+ aboedi hoafi hoafiya arihandi ranimbo-hünda, nga ranahambo ro moai amoanngiyah+. Sapo ro Nindou an+hondümbo-arihini ahambo fifirihini. Asu ro fifirihendi ai wambo ran+ ratüpur+ masendi ra hibada ngumbo Sisasindi adükari si ra tükündifemboe.

¹³ Ro yamundi-mar+heandi himbor+mayafi ra aboedi sisami nahurai-ane asu se mam+ yahurai nindoumbo yamundowanduri ndandi. Ranimboane se Sisas Kraisimbo an+hondümbo-nd+worühi ngusüfo pandoworühi asu ran+hoafi yamundo ndandi. ¹⁴ God ai aboedi hoafi sihafi war+hümareandi ra aboedi moatükun-ane, nga se wudipoapondo hibadandi. Yifiafi Aboedi sihefi fiambe amaro ranai fandihen+imboe ran+ ratüpur+ ra hifandimbohünda.

¹⁵ Se fifirowandi munguambo nindou Esia hifihündi ai wambo hin+ngi-mar+hindiri. Asu Figerus weimbo Hemogenes amboan+ hin+ngi-mar+neandiri.

¹⁶ Ro didibafeheandi Adükari ai Onesiforus ahandi aborüdi babidimbo hipoambo-mbireandür-amboane. Ai wambo karabusambe-ani yahu amoan+ngikoate süni hoeireandiri randan+ ngusüfo aboedi kürihe mamar+hi. ¹⁷ Ai süfumbo Romohü wambo tinjirifoyuhü kokorandirimbo asu sünguna hoeimareandiri. ¹⁸ Ro didibafeheandi Adükari ai Godindi yibobofe si tükufe simboan+ hipoambo-mb+rir-amboane. Se fifirowandi Onesiforus ai ro Efesusihü karabus+yahe n+mar+hambe wambo fehefe-nd+rimbohünda afindi ratüpur+ ratüpur+yu marandi.

2

Timoti ai Kraisindi ratüpur+ wudipoaponde ratüpur+imbiyu-wamboane

¹ Asu wandi n+mor+ Timoti, munguambo si Sisasindi-mayo aboedi hohoanimo ranai sihambo ng+in+mb+ram+nd+n+amboane. ² Asu yamundife hoafi ro nindou afindi-yei himboahü wataporimbo-mar+handi ra se himbor+mayafi. Ran+ hoafi ra nindou Godindi hoafi an+hondümbo k+ki+hi-ründ+mondeimb+ ahamundi war+hündowapur+. Rananimbo asu ai asükai nindou bid+firambo yamundi-mb+rundür-amboane.

³ Se Sisas Krisindi ami aboedi nahuraimbondafu nimbafi. Rananimbo se ro-d+bo tinjirifo ra ndahoam+nde-mboane. ⁴ Se amiyomondi ratüpur+ fifirowandi, sapo ai amimboyafu ratüpurayomo ra ng+ri ngorü ratüpur+ ndowandümo, nga wan+. Aiana moan+ ami ratüpur+ ran+ yangiri ratüpur+nd+mondan+ ahamundi bogori ai ahamundi ratüpur+ ranahambo aboed-ane mbeyahua mb+simohou ran+ yangiri ratüpur+nd+imboemo. ⁵ Asu nindou ai napo sem+nd+imbo pip+ ranambe pipayu ana, pip+ ranahandi ah+ni ra süngundeandi. Ai ra süngufekoate-ayu ana, ai pip+mayu ranahambo napo sem+nd+imboayu amboan+ ng+ri ndemündu. ⁶ Nindou nümbürambe mangiri hifireandühi tinjirifoayu ai-boatei bid+firi sesi ra yimunguri-mb+iramündu-wamboane. ⁷ Hoafi nda

ro hoafi mayahimbo se hohoanimondafi, nga Adükari ai s'hafi hohoanimoambe horindea-ninimbui. Asu rananimbo se hoafi ranahandi ninindi ra wudi poapondo fifirindo-wamboyafi.

⁸ Se hohoanimondafi fifirindowandi Sisas Kraiss yifihündi botimefiyu ranana Defit, Israeri-yafe adükari bogorindi sirambeahindani. Ranimboane aboedi hoafi ro wataporimbo-arihandi ranahambo hoafayahi. ⁹ Ro aboedi hoafi hoafiya marihandi ranimboyo nindou ai wambo moaruwai nindou-ani yahomo houbu mamikarambo tihirifo saundiri mburumbo karabusi-marundiri. Nga Godindi hoafi ranana ngiri karabusindifeyo. ¹⁰ Ranimbo-hündamboane ro hohoanimo nginindi küriheandühi munguambo tihirifo ra asahamindihini nindou God ai wand-anei yahundüreimbi ranaheimbo fehefe-ndürimbohünda. Ranimboanahi ai-amboani Sisas Kraiss ai aheimbo aboedampondeandüra ai-dibo koadürumbo-koadürumbo himboamupuimborandeimbi kapeihü mbininimboeia sahehea hohoanimoayahi. ¹¹ Sihiri hoafi nda anihondumbo-ndihumboane: Sihiri ai-dibo yifayefi ana,

asukai sihiri ai-dibo yangiri nimboemboyefi.

¹² Sihiri ai-dibo tihirifo asahumindefi ana,

asu sihiri ai-babidimbo bogorimbondahu hibadhumboyefi.

Nga asu sihiri ahambo daboadi hihirarihuri ana,

ai shefimbo daboadi hihirindi-ndeamunümbui.

¹³ Sihiri ahambo süngufimbo hoafiyefi mburhumbo

asu süngufekoate-ayefi anasi,

asu aiana ahandi hoafimayu ra süngundeambui.

Aiana ngiri ahandi hohoanimo ra ngörü-süngundeandi, nga wani.

Timoti ai Godindi ratüpuriyombo tihirifombiyu-wamboane

¹⁴ Se nimorehi nindowenihi ranaheimbo rani hoafi ranahambo hoafindafindüri nda ngafi. Asu Godindi himboahü se aheimbo ahini hoafindafindüri ai ngiri hifinindi moatükuni ranahambo hoafinambo simbori-simborindei. Rani-moatükuni ranana nindou famandiheiri-poani, nga nindou himborayeri ranaheimbo moaruwaimbo-ndearümböe.

¹⁵ Se Godindi ratüpurio-randeimbi nindoumbofe tüküfembo tihirifondafi, rananimbo God ai s'hafi ratüpurü ra aboed-ane yahombohünda. Rananimbo se Godindi ratüpuriyafi-randeimbi amoninigiakoate-ndafühi ahandi hoafi wudi poapondo yamundowandürimboyafi. ¹⁶ Se Godindi hohoanimo süngufekoate hoafi rani-fikimi ngamboyafi, nga yowani. Sapo hoafi moaruwai ranai ana nindoumbu Godindi süngufe anguni ndemindindüri ngomboe.

¹⁷ Sapo hoafi ranana masime moaruwai hamindi adükari tükefeyo nahurai-ane, nga rananimbo nindoumbu moaruwaimbo-ndeamboe. Sapo Himeneus weimbo Firetus rawefine marinandi nou. ¹⁸ Nindou rahurai aiana hoafi hondü ra hininngirineambo anafandi, sapo ai hoafiyafandühi safaniya, 'Sihiri ana yifihündi botimayahundane, ranimbo wambo asu ngiri sünguna yifihündi botindahundi,' safani arinandi. Ranane hoafi ranai bodimondi-yafe Godimbo anihondümböfe hohoanimo ra moaruwaimbo-reandüri arandi.

¹⁹ God ai Kraissindi nendi nginemindimbo-hünda Kraiss kambohoani nahurai mafondiri. Kambohoani ranifihü sürü nda apenigo: 'Adükari ai ahandi nendambo ndore fifirea-ndürimboani.' Asu ngörü sürü

amboani nda 'Munguambo nindou ai seiya, "Ro Adükarind-anefti," asej ranai ana moaruwai hohoanimo ranahambo daboadi hihiri-mbiri-hind-amboane.'

²⁰ Adükarı worambe gor asu sirfa ranınambo hipiri nafirühi masıhehındı. Gor sirfa ranınambo yangiri-yopoani, nga nımı asu hifi ranınambo amboani nafimarıhındı. Rani-moatükunı ra bıdıfiri rani-poanambo ratüpurımboyo asu bıdıfiri mamıkarambo moatükunı ratüpurımboyo. ²¹ Ranımboane nindou düdi ai rani mamıkarambo hohoanimo ra hinıngıreandühi Godındı himboahü aboedayu ana, ai rani-poanımbo ratüpurımbo hipiri nahurai nüngumbui. Ai Adükarındı yangiri nünguhü asu ahambo fandıheirühi aboedi ratüpurımbo yangiri nafıramındı nıngı marand-ane.

²² Nga ranımboane se nindou hoarıfambori-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo feboawandı. Nga se mbumundı hohoanimo, Godımbo anıhondümbofe hohoanimo, ngusüfo pefe hohoanimo, ngusüfo afurıfe kife hohoanimo, rani hohoanimo-anımbo ndowandıfi. Nindou didıyei Godındı himboahü sürühehi-ndeimbiyei asu Adükarındı ndürınambo didıbafıyahi arıhındı ai se-babıdımbo rani hohoanimo süngundıhındı. ²³ Asu se nindou ngusüfo hohoanımokoate hoafi ngorü-süngu ngorü-süngu-rıhündeimbı ranahei fıkımi ngamboyafi, nga yowanı. Nga se fıfirowandı hoafi yahurai ranana hoafınambo simbori-simbiri tükufe randühane. ²⁴ Asu Adükarındı ratüpurıyu-randeimbı ana ngiri hoafınambo simbori-simbiri-ındı, nga wanı. Nga ai nindou munguambo afure hohoanımoyuhü ndore yamunde-randeimbıyu haya himboarı-yangiri hıfandı-randeimbımbıyu-wamboane. ²⁵ Adükarındı ratüpurıyu-randeimbı ai himboarı hoafendınduhü, nindou mamı hohoanimo süngufekoate-yeimbı ranaheimbo yamundeandüri. Rananımbo God ai ahei ngusüfoambe hıhırareandüri ana, anıhondü yamundıfe hoafi ra himbori-ndeimboyei. ²⁶ Nindou yahurai ranana Satan ai aheimbo ahandı andürambe masemündündüri ahandı hoafi süngufembıhında. Nga ai hoafi hondü ra fıfirarıhındı ana, Satanındı andüri ra hinıngirihi moanambühi aboedambo tükündahimboyei.

3

Bıdıfıranambo sı tüküfeyoambe ana nindou ai moaruwai hohoanimo-ndeimboyei

¹ Se fıfirıhındı bıdıfıranambo sı akımi tüküfembo-yoambe ana tıjiriıfo afındı tükündıfemboe. ² Nımboe sapo nindou ai ahei fımbı yangiri hohoanımondeihı, kakımbo yangiri hohoanımo pandıhimboyei. Ai ahei fımbı yangiri borındeihı asu ngorü nındoumbo hohoanımo-koatendeihı nındou bodımondambo tırıfoefe hoafındeihı, ngiri ahei boagiri-yei hoafi himborındeı ndühındı. Ngiri nındou ranaheimbo hıhıfındıhındüri asu ai Godındı hohoanımo süngufekoate-ndeimboyei. ³ Ai ngiri nındou bodımondambo hohoanımondeı asu ngiri nındoumbo amboawıyei mbısei. Nga ai daboadanı nındou ngorümbo amongonı hoafındeimboyei, asu ngiri ahei fı wudıpoapondıhi hıbadıhındı, nga ai hıpoambofe-koatendeihı nıne aboedayo ra moaruwaimbo-ndıhimboyei. ⁴ Asu ai ahei ngunındambo amboanı hohoanımo-koatendeihı moaruwai

moatükunî randîhimboyeyi. Ai hohoanîmoyo hoeifekoate ratûpurî-ndeimboyeyi. Ai hohoanîmo-ndeihiya, roana bogorî nindou-aneñi mbisei hehi Godîmbo hohoanîmokoate hîfî ndanihündambo hîhîfî-hîhîfî hohoanîmo yangîrî hohoanîmo-ndeimboyeyi. ⁵ Ai Godîndî hoafi ra fi yangîrî süngundî-himboyeyi, nga ahandî ngînîndî adûkarî engoro ra ngîrî fifîrîndîhindî. Se nindou yahurai ranahei fikîmî ho-poanî, nga yowanî.

⁶ Nindou yahurai aiana nîmorehî hîhîndî hohoanîmoyeimbi moaruwai hohoanîmoyeyi arihündî ranahei worînambo ho ahei hohoanîmo ngorû-süngufe hîfandîmbo ranîmboane nafî kokoarundî. Moaruwai hohoanîmo ai ahei ngusûfambe botîreandûra ranî hohoanîmo ra refembo hohoanîmoyeyi arihündî. ⁷ Asu nîmorehî ranai sîmborî yamundîfe sahûmündî arihündî, nga ai ngîrî Godîndî anîhondû hohoanîmo ra fifîrîndîhindî. ⁸ Horombo Sanes weimbo Sambres ai Mosesîndî hoafi daboadi hîhîrîma-rîneandî ranî-süngumboane hapondanî amboanî anîhondû hoafi ranahambo daboadi hîhîrarundî. Ranane ahamundî hohoanîmo ranai mamîkarî-yomondûhî asu ahamundî Godîmbo hohoanîmo ra moanane. ⁹ Nga ahei ranî hohoanîmo ra ngîrî adûkarî tükündîfeyo, nga wanî. Munguambo nindou ai hoeindîhindanî ahamundî hohoanîmo ai mamîkarî-ndapurîmboe sapo horombo Sanes weimbo Sambres ramefîneandî nou.

Timoti ai Godîndî hoafi ngînîndî kîkîhîmbî-ramûndu-wamboane

¹⁰ Nga seana wandî yamundîfe, hahabodî marîhandî asu wandî hoahoango ranahandî nîmîndî ra fifîrowandûhî süngumarowandî. Ro Godîmbo anîhondûmbo-rîhinûhî ngorû nindoumbo afurîhe hohoanîmo-yahandûrî asu nindoumbo ngusûfo parîheandûrûhî tîjîrîfo tükûfeyowanî moanane sa ngînîndî nîmbo marîhandî ra se fifîrowandî. ¹¹ Sapo ro Andiok, Aikoniam asu Ristra ngoafîhû nindou ai wambo moaruwaimbo-rîhindîrûhî asûbusî masehündî ra se fifîrowandî. Ro ranî ngoafîhû tîjîrîfo masahamîndîhiyosî, nga Adûkarî ai famarîhendîra aboedambo anîmboahî. ¹² Anîhond-ane, munguambo nindou Sisas Kraisi dîbo nîmboadeimbo Godîndî hohoanîmo sünguarîhindî ana, nindou ai aheimbo moaruwaimbo-ndîhindûrîmboyeyi. ¹³ Nga nindou moaruwai Godîndî hoafi fi yangîrî süngurundeimbi ahamundî hohoanîmo ranai ngo-ngombo moaruwai hamîndîndîmboe. Ai nindou bîdîfîrî-yeyi hohoanîmo mamîkarî-rundûrûh-anemo, nga asu ahamundî hohoanîmo amboanî mamîkararapurî.

¹⁴ Ro sîhambo hoafehanîni, se hoafi hîmborîyafi mbura anîhondûmbo-arowandî ranî yangîrî süngundo ngafi. Hoafi ra anîhond-ane, sapo nindou düdi sîhambo yamundî-marîhinîni ranaheimbo wudîpoaporo fifîrowandûrî. ¹⁵ Asu se fifîrowandî sapo se nîmorî akîdouyafambe hafîmbo sîhambo hohoanîmo aboedî saimbo Godîndî hohoanîmo païaroweimbi buk ranî-boatei fifîrîmarowandî. Buk rananîmbo hohoanîmo aboedî daganînanî Sisas Kraisi-mbo anîhondûmbo-ndîworanî asu God ai sîhambo aboedambo-ndeanînimbui. ¹⁶ God ahandî bukambe hoafi ra weindahi-mareandî. Asu yamundîfembo, moaruwai hohoanîmo nafufembo, hohoanîmo dîdîboado-fembo asu mbumundî hohoanîmo süngufembo yamundîfembohündambo hoafi ra aboed-ane. ¹⁷ Rananîmbo nindou dîdîyeyi

Godindi hohoanimo sünguarihindi ranai aboedi ratüpurü ratüpurimbohünda ndorihifihimboanei.

4

Timoti ai Godindi hoafi hoafimbo nginindi mbünöngu-wamboane

¹ Sisas Kraias ai weindah kuduan asu ahandi nginindi hifandarandi ra tükündifeyoani ai yangiri niboadeimbi asu yifiyeimbi ra yibobondearümbui. Ahandi asu Godindi himboahü ndanahambo sihambo ahini hoafehanini. ² Se aboedi hoafi ra bokarihéfembo nginindi nimbafi. Nindou ai himborindeianyo asu wanindoanayo ra se bokandihao ndandi. Nindou ai ahei hohoanimo moaruwai hoeifembohünda hoafindafindüri. Ai moaruwai hohoanimo ndeian se nginindi hoafindafindüri. Ahei ngusüfoambe kikimobadowandüri. Hinngirou hoafindafindürühi wudipoapondo yamundowandüri. ³ Himboriyafi, süngunambo ana nindou ai hoafi hondü ranahambo himborikoate-ndeimboyei. Rananimbo ai nindou afindi aheimbo yamundife-ndürimbo kokondihü-purimboyei nini hoafiyo ai himborimbo hohoanimoyeimbi ra yamundife-ndürimbohünda. ⁴ Rananimbo hoafi hondü ra hinngindihahi hehi moani hoafi yangiri ra süngundihimboyei. ⁵ Nga se munguambo si wudipoapondo hohoanimondafi se tinjirifo ndowandifi asu nindoumbo aboedi hoafi ra wataporimbo-ndandüri. Asu Godindi ratüpurü ra se anihondümbo hamindi ratüpurindafi.

Por yifimbo akim-ani

⁶ Wandü yangiri ningo ra Godimbo sesi saimbo nahurai-ane, nga ndeara wandü yifimbo ra akim-ane. ⁷ Ro aboedi hamindi yifiariya, yangiri ningo semindimbo ra pipimayah ranane ro pipi moendifemboyowami tüküyaheandühi wandü Godimbo anihondümbofe ra kikihari-hamindihahi. ⁸ Hapoana napo pipambe horombofe hefe semindimbo ranai yangori hifandarandi. Napo ranana ndahurai-ane. Adükari ai wambo mbumundi nindou mbüsümbui. Adükari ai mbumundi hohoanimo süngu nindou yibobore arandi sapo ahandi adükari yibobofe si ra tükündifeyoani napo ra wambo ndendrimbui. Ai wambo yangiriyopoani asendiri, nga nindou munguambo didiyei ahambo weindah tükündifiyuan hoeifimbo himboyeihahi amarei ranaheimbo amboa.

Timoti ai nimehünou Porimbo sowana mbüsünü-wamboane

⁹ Se wambo sowana nimehünou sinimbo tinjirifondafi. ¹⁰ Demas ai hifihündi hohoanimo süngufembo afindi hohoanimoyuhü wambo hinngireandiri haya Tesaronaike ngoafinambo mahu. Kresens ai Garasia hifina mahu asu Taitus ai Darmesia hifinambo mahu. ¹¹ Asu Ruk mam yangiri-ani ro-dibo anöngu, ranimbo-animbo dügüfihü Mak ndowarindifi dügüfi. Rananimbo ai wandü ratüpurü ra farihendiri haya ratüpurimbiyu-wamboane. ¹² Nga Titikusimbo ana Efesusinambo koamarihahina mahu.

¹³ Asu se asühüfi ana, wandü ngisihari hoeari wari hoandari Troas ngoafihü Karpusindi worambe masihehandi ra ndowandifi dügüfi, asu buk amboani kapeihahi. Sapo buk ninihondi hoearinambo nafiyoweimbi-mayo ra.

¹⁴ Areksander napo bras kapanambo nafira-randeimbi ai wambo afindi moaruwaimbo-mareandiri. Ranimbo-hünda süngunambo Adükari ai simbori ahambo moaruwaimbo-mbirir-amboane. ¹⁵ Nga se-amboani nindou ranahambo-animbo hibadambo. Nga ai-ani yihoefti hoafi hifinambore arandi.

¹⁶ Weangurühi ro kotambe simbori hoafimayahi ra moai nindou didai-amboani farihendiri, nga munguambo nindou ai hinngimarihindiri. Nga God ai aheimbo amboawiyeyi mbeyahuamboane.

¹⁷ Asu Adükari ai ro-dibombo nüngumbo nginindi masendira ro aboedi hoafi ra Suda-yafe ndifo ranaheimbo didiboaddondihe wataporimbondihamboyahi. Raniyo God ai wambo nimambeahindi ninihondiraion yahamonindi hümarihendiri.* ¹⁸ Mami rani-süngumboane

Adükari ai wambo nindou moaruwaimbo-fembo hohoanimoayeyi ranambeahindi aboedambo-ndeandirimbui. Rananimbo ai sünambe nginindi hifandarandi ranambe aboedambo ndemündündiri gafumbui. Koadürümbo-koadürümbo ahambo aboed-ani mbisefimboane.

¹⁹ Asu se wandi hihifi hoafi Prisira weimbo Akwirambo asu Onesiforusindi worambeahindi aheimbo hoafindafi. ²⁰ Erastus ai Korin ngoafihü awi mbanüngu. Trofimusi ai angünimbomayua Muretus ngoafihü hinngimarihini. ²¹ Asu se wambo sowanambo sifombo tinjirifondafi ngisihari tüküfekoate-yoambe. Yuburus, Pudens, Rinus, Krodia asu munguambo anihondümbo-rihindeimbi ai sihambo hihifi hoafi koararihelinini.

²² Adükari ai se-dibo mbününgu-wamboane. Nga asu ahandi moani hipoambofe ai se-dibo mbeyangoro-wamboane.

* **4:17:** Nda kafeefe hoaf-ane. Raion ai nindou bidifiri mbura arandi. Kafeefe hoafi nimindi ra Porimbo tinjirifo tüküfeyowa yifimbo yangirimayu, nga God ai ahambo mafarihaira aboedambomefiyu.

Taitus Pas Por ai Taitusimbo sürü papimarandi

¹ Ro Por Godindi ratüpurıya asu Sisas Kraisindi hoafi sahamindi harıhandeimb-anahi. God ai nindoumbo wand-aneı yahu-ndüreimbi ranahei anihondümbofe ra nginemindi-ndürimbo asu Godindi mbumundi hohoanimo fifirife süngufembohünda kafoare hiniñgi-mareandür-ane. ² Anihondümbofe asu fifirife ranahandi nimindi ra yangiri koadürü-koadürümbo niñgombo ranahambo himboayefi ranane. Horombo hifi nafikoate-yuambe God tikai hoafikoateyu-randeimbi ranahambo horombo hoafimareandi. ³ God ai yifirımayu rasimboani ai ahandi hoafi ra weindahı-mareandi. God sihefimbo aboedambo-reamuni-randeimbi ai randowandi yahuhü wandi warıhü hoafi ra masihenda ro ahandi hoafi-süngu randowandi bokarihehe arıhandi. ⁴ Taitus, ro sihambo pas nda sürü paparıhandi. Sihehi mamindihündi anihondümbofe hohoanimo ranınambo wandi nimori nahurai-anafi. Nga Ape God asu Sisas Krais aboedambore-randeimbi ai moani hipoambofe asu ngüsüfo afurife kife hohoanimo mbısabınanın-amboane.

Taitusindi ratüpurı Krit airanıhü

⁵ Bidifiri ratüpurı moendife-koate anıñgo ra moendife asu munguambo adükari ngoafihü anihondümbo-rıhindeimbi hıfandımbo nindou kafoefe hiniñgi-fembohünda horombo hoafımayahi süngu ro sihambo airan Krit ranıhü hiniñgi-marıheanıni. ⁶ Hıfandı-randeimbi nindou ranai nindou-yei himboahü mbumundındu haya nımorehi mameımbındu. Asu ahandi nimori amboani Kraisimbo anihondümbo-mbırıhind-amboane, nga ai yowani boagiri-yei hoafi amboani himborıkoate-ndeimboyei. ⁷ Se fıfirowandi, anihondümbo-rıhindeimbi hıfandı-randeimbi ai Godindi ratüpurıyu-randeimb-ani. Ranımboane asu ahandi hoahoango ra aboedımbeyo-wamboane. Ai ngiri moaruwai hohoanimo ahei himboahü randeanda hoeındihındı asu ngiri afınd-afındındu. Asu ai ngiri ngüsüfoambe nımai hüfındu. Asu ngiri bia ndümündü haya afınd-afındındu ndandı. Ai ngiri nindou harındu asu ngiri kakı napombo semındımbo hohoanımondu ndandı, nga yowani. ⁸ Ai nindou ngorü ngoafihündi ahei ranaheimbo worınambo-mbıreandür-amboane, nga asu ai aboedi hohoanımo ranı yangiri hohoanımondühi sıngumbıreand-amboane. Nga ai aboedi diboadorıhoei nüngumbo Godindi hohoanımo ranı yangiri hıfandımbırand-amboane. Asu ai ahandi fı mungu ra wudıpoapore hıfandımbırand-amboane. ⁹ Nga asu ai anihondü hoafi yamundi-marıwurı ra kıkıhi-mbıramündu-wamboane. Rananımbı asu ai nindou bidıfırambo yamundi-ndeandürühi, ahei ngüsüfoambe kıkımımbı-foareandür-amboane. Asu yamundife hoafi aboedi rananımbı nindou ai anihondü yamundife hoafi mbaharıhehindı ranaheimbo ai ndore hoafımbıyundür-amboane. Rananımbı asu ahei moaruwai hohoanımo ra yarıhi hoeımbırıhind-amboane.

Krit nindou ai afındı tikai hoafımb-aneı

¹⁰ Yini, nindou afindi ai hoafi mbahibadi-rihoundeimbi aningomo, nga moani hoafi yangir-anemo, asu nindou aheimbo tikaruhou wosihofori hoafiyomo-rundeimb-anemo. Nindou afindi ai rawarundi ra ai Suda-anemo, nindou fi-hoeari karu tirihoeomondeimbi-yomondi mamisir-anemo. ¹¹ Nindou yahurai ai hohoanimo yamundarundi ra shiri ngiri randihundi. Ranane asu nindou bidifiri mami worambeahindi, ranaheimbo ngusüfo mamikararunduri kaki semindimbohunda. Ranimboane se nindou yahurai-yafe yafambe ra kikihindapundifi. ¹² Horombo Kritihundi fifireandeimbi ahandihoari hoafiyuhü yahuya, 'Kritihundi aiana tikai hoafiyei arihundi. Ai nimambeahindi ninihondi moaruwai nahurai ratupurimbo yiboarukoyeihi afindi sahüsi arihundi,' mehu. ¹³ Rani hoafi ra anihond-ane. Ranimboane se aheimbo nginindi aboedi hoafindafinduri. Rananimbo asu Adukarimbo anihondumbofo ra nginindimbeyo-wamboane. ¹⁴ Rananimbo Suda-yafe hurutuhofa yangiri asu nindou ai hoafi hondumbo daboadi hihirarihindi ranahei ahini hoafi ranahambo ngiri hohoanimondei. ¹⁵ Nindou didiyei ahei hohoanimo sürühoeimbayo ana, asu ranaheimbo munguambo moatükun sürühoeimb-ane. Nga asu nindou ai moaruwai hohoanimoayei ra moai Kra isimbo anihondumbo-rihindi, ranaheimbo munguambo moatükun sürühoeimbi-yopoani. Nga ahei hohoanimo ngusüfoambe afoero ranamboani moaruwai-ane. ¹⁶ Yafambe yangiri ai yarhi hoafiyeihi, 'Ro Godimbo fifirihini,' asei. Nga asu ahei hohoanimo yarhi nafuiyehi Godimbo daboadi hihirihoruhanei. God ai aheimbo moai wudireanduri. Ai hoafi kikihiri-hinduhanei, nga ai ngiri aboedi hohoanimo randihindi.

2

Hoafi nda nimorehi nindowenih boagirambo hoafi-ane

¹ Nga Taitus, se ndorihoeimbi hohoanimo rani-sunggu nimorehi nindowenihimbo yamundowanduri. ² Nindowenih boagiri ranahamumbo hohoanimo nda sungufembo yamundowapuri. Ai ahamundihofari ndondu hibadunduhi, nginindi-hamindi anihondumbondundi. Ai ngusüfo parunduhi asu tiririfo tükündifeyoani moanane mbisimo nginindi mbininjomond-amboane. ³ Mare yahurai-animbo nimorehi boagirimbo amboani yamundowanduri. Ai aboedi sürühoeimbi yangiri niboadeih asu daboadani amongonimbo hoafindeimboyei. Asu aheimbo nginindi hamindi bia ra hibadarumboe, nga yowani. Nga ai aboedi hohoanimo sungufembo ra yamundimbirihind-amboane. ⁴ Asu nimorehi ngusüfo kikihiri-hindeimbi ranaheimbo yamundife-ndurimboane aboedi hohoanimo ndahurai: Ai ahei nindowenihambo ngusüfo pandhipuri, asu ahei nimirambo amboani mami yahurai ngusüfo pambirihindur-amboane. ⁵ Asu ai ahei hohoanimo ra wudipoaporih hifandirihünduhi, mbumundi mbininboadei-amboane. Asu ahei wori ra diboadorihünduhi hifandi-mbirühünd-amboane. Asu munguambo aboedi mbifarihhindur-amboane. Rananimbo asu ahei nindowenihiyafe hoarehi mbininboadei-amboane. Ai rani hohoanimo ra munqua sungumbirihünd-amboane. Rananimbo nindou ai ngiri Godindi yamundife hoafi ranahambo tiriboandih hoafindei.

Hoafi nda hoarifamborimbo hoaf-ane

⁶ Mami yahurai se hoafindafipuri, nindou akidou hoarifambori-yomondeimbi ranahamumbo, nga ai-amboani ahamundi hohoanimo ra ahamundihoari wudipoaporu hifandimbirund-amboane. ⁷ Hohoanimo munguambo se rawarowandi ra, se-amboani aboedi nafuimbo nimbafani nindou ai sihambo horihininihi süngumbirihinin-amboane. Nindou yamundife ratüpurü ra anihondumbo hondü ndondo yamundowandi. ⁸ Asu se anihondumbo yangiri hoafindafi ndandi. Rananimbo nindou ai ngiri sihambo moaruwai-ani mbisei. Nga rananimbo sihefimbo nginindarihumuni ai amoaninigindeimboyeyi sapo sihefimbo moaruwai hoafimboayeyi ra nini moatükunü moaruwai moai rarihundü.

Hoafi nda moani ratüpurüyei-rihündeimbimbo hoaf-ane

⁹ Se moani ratüpurüyei-rihündeimbi yando yamundowandürühi hoafindafinduri munguambo moatükunü ai ahei bogori ranahandi hoarehimbeyeyi-amboane. Asu ai diboardondühi aboedi ratüpurü ratüpurümbeyeyi-amboane. Rananimbo ahei bogori ranai 'aboed-ane' mbeyahomondür-amboane. Asu ai ngiri ahei bogori ranahamumbo moaruwai hoafi simbori hoafindahüpurü. ¹⁰ Asu ai ahamundi-mayo napo bidifiri moani ndahümündimboyeyi, nga yowani. Rananimbo bogori ai aheimbo anihondumbo-ndundürimboemo. Raninambo asu ahei ratüpurü munguambo raninambo sihefi God aboedamboomuneimbi ahandi yamundife hoafi ranahambo nindou ai aboed-ane mbiseimboyeyi.

Sihi ri aboedi ni boadefombo Kra isimbo hi badihurimboane

¹¹ Sihi ri fifirihundü, nimorehi nindowenihü mungu aboedambofendürimbohünda Godindi moani hi poambofe weindahi tüküme feyo. ¹² God ai sihefimbo moani hi poambo-mareamuni hohoanimo ranai-ane sihefimbo yamundireamuni arandi. Godimbo daboadi hihirife hohoanimo asu munguambo hifinindi hohoanimo moaruwai ra hininiginifembohünda yamundi-mareamuni. Sihi ri wudipoapondühu hohoanimo-ndefomboane, ndasimboani mbumundi hahabodefühi asu Godindi hohoanimo singundi-humboane. ¹³ Sihi ri yarihundani anihondumbo-ndihundühi, sihefi God asu Aboedamboreamuni-randeimbi Sisas Krai ai himboamupuimborandeimbi di bofe weindahi tüküfemboayu ranahambo hihifi-hihifiyefühi hifandarihundü. ¹⁴ Sisas ai sihefimbo munguambo moaruwai hohoanimo-ambeahindi aboedambofe-munimbo yifimayu ahandi yangiri sürühoeimbi nindou ningombohünda. Nindou ranai aboedi hohoanimo yangiri süngufembo hohoanimondei ndühündi. ¹⁵ Hoafi ra yamundowanduri ndandi. Aheimbo nginemindürimbo asu moaruwai hohoanimo hininiginifembohünda nginindihündo hoafindafinduri ndandi. Nga asu sihambo nindou ai nindou yangir-ani mbiseimboyeyi.

3

Sihi ri aboedi hohoanimo ranahambo nginindi ni boadefimboane

¹ Se nimorehi nindoweniambo ngusüfoambe botindowandüri ndandan-animbo, ai gafman asu gafmani+yafe ratüpur+yomorundeimbi+yafe hoarehiyeihî ahamundi hoafi süngurihindühi nafindihümündi nîmandeimbo aboedi ratüpurî ratüpurîmbeyei-amboane. ² Nga asu ai ngîrî nindou ngorümbo moaruwai hoafindei. Asu ai ngîrî yifiarîndei, nga ai wudi-wudiîndeihi nindou-yafe hîmboahü ahei fi hîfînambo-ndîhîndî. ³ Nga se fifîrowandi, horombo sîhîrî amboani ngusüfokoate-yefî, hoafi hîmborîkoate-yefî asu Satan ai sîhefîmbo tîkai hoafîmemuni. Sîhîrî afîndî moatükunî moaruwai hohoanîmo ngusüfoambe botîrea-ndeimbi, ranîhoarehü manîmboefî. Sîhîrî nindou moaruwaimbofe hohoanîmo süngurihu asu napo hohoanîrîhu marîhundî. Asu sîhefîhoarî amboani sîmborî ngînîndüriyefî rîhundühi manîboadefî. ⁴ Nga asu God Aboedamboreamunî-randeimbi ai sîhefîmbo hohoanîmoyumunühi hîpoambo-mareamunî ra weindahî tükümefeyo. ⁵ Sîhîrî moai aboedi hohoanîmoyefanî-yupoanî ai sîhefîmbo aboedambo-mareamunî, nga wanî. Nga ahandî hîpoambofe ranamboyu sîhefîmbo aboedambo-mareamunî. Ai sîhefîmbo popoi-marîhemuna, sîhîrî nîmorî aboedi tükümehunda asu Yifiafî Aboedi ai sîhefîmbo sîmborî yangîrî aboedi nîngombo masemunî. ⁶ Sisas Krai Aboedamboreamunî-randeimbi ahandî sünguyo God ai sîhefîmbo Yifiafî Aboedi afîndî masemunî. ⁷ Kraiîndî hîpoambo ra sîhefîmbo mbumundî nindou yaho dükamareamunî. Ranîmboane asu yangîrî koadürî-koadürümbo nîngombohünda sîhefîmbo kamafoareamunî. Ranahambo anîhondümbo-ndîhundühi hîbadîhu nîmboefîmboane. ⁸ Ranî yamundîfe ra anîhond-ane. Nga se ranahambo hoafîndafanî nindou aboedi fifîrîmbîrîhind-amboane samboanahî hoafayahî. Rananîmbo asu Godîmbo anîhondümbo-rîhindeimbi ai aboedi hohoanîmo süngufembo tîjîrîfombeyei-amboane. Ranî-moatükunî aboed-ane asu munguambo nindou fandîhe-ndürîmboe. ⁹ Nga asu mamîkarambo hîhîndî hoafi ra ai düdu-düduyei wakîrîhi-rîhundühi, amoa mamî-yei ndürîmbo wataporîmborühi, asu ngînîndîyeihî Mosesîndî-mayo ahînûmbî hohoanîmo ranahambo hoafîna sîmborî-sîmborayeî, nga ranahambo se ngasündowandî. Nga sîhîrî fifîrîhundî ranana ngîrî sîhefîmbo fandîhemunî asu ai ngîrî sesî aboedi hîsîndo. ¹⁰ Nindou yikürübü-reandeimbi ahambo mamîmboyoyimbumboyo ahînî hoafîndafîndo. Nga ai hoafi hîmborîkoate-nduanî, se ahambo daboadi hîhîndîworî. ¹¹ Se fifîrowandi, nindou yahurai ra ai nafî aboedi hînîngîrîrundühi moaruwai hohoanîmoyomo arundî. Asu ahamundî moaruwai hohoanîmo ranai ahamumbo papîhoafîmarapuri.

Bîdîfîranambo hoafi

¹² Süngunambo Artemasiyu asu Tikikusiyu sîhambo sowana koandîhe-hinîmboyahi, nga se wambo sowana Nikoporis ngoafînambo sîfombo tîjîrîfondafî. Nga se fifîrowandi, ngîsîharî tükîfeyoambe ro Nikoporisîhü nîmboamboanahî masahî ra. ¹³ Se ahînûmbî fifîrîundeimbi Sinas weimbo Aporosî yimbu ahafanîmbo nafî ho ra wudîndo fandîhawapîra ai ngîrî nînî-moatükunîmbo mbonîmbo-ndandîfanî. ¹⁴ Sîhefî nindou ai aboedi ratüpurî ranîwamî

n̄boadeimbo ra f̄f̄r̄mb̄r̄hind-amboane. Asu nindou mbon̄mbo-
ar̄h̄m̄ündi, ranaheimbo mb̄far̄he-hind̄r̄-amboane, asu ai h̄f̄
ndan̄h̄ü ṅḡr̄ moan̄ n̄mboei. ¹⁵ Mun̄guambo n̄moreh̄ n̄indowenih̄
ro-bab̄d̄i an̄boadei nda ai sihambo h̄h̄far̄h̄ün̄n̄i. An̄hond̄umbo-
r̄h̄indeimb̄ ai ȳhoēf̄mbo hohoan̄mo-ayah̄m̄un̄i ranaheimbo
h̄h̄f̄indand̄ür̄. N̄ga moan̄ h̄poambo hohoan̄mo ra mun̄guambo
se-bab̄d̄i mbeyan̄goro-wamboane.

Firemon

Pas Por ai Firemonimbo sürü papimarandi

¹ Firemon, sihambo pas nda ro Por-anahi sürü paparihandi sihefi wandafi Timoti dibo. Ro Sisas Kraisindi ratupuri sungunambo karabusiyahe nimboamboanahi asu yihoefi wandafi se ro-babidi mam ratupuri ratupuriyefi-rihundeimb-anafi. ² Asu ro sihefi rehi Afia-ane asu sihefi wandafi Arkipas ai ro-babidi ami nahurai Kraisindi ratupuri ratupuriyefi-rihundeimb-ani asu Kraisindi nendi sihafi worambe fandihi-rihundeimbi ranaheimbo amboani pas nda sürü paparihandi. ³ Ape God Adukari Sisas Krais-dibo ai siheimbo moani hipoambofe hohoanimo asu ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo ra mbisabinandur-amboane.

Firemon ai Adukarimbo ngusüfo parirühi anihondumbo-riruhani

⁴⁻⁵ Se Adukarimbo ngusüfo pariworühi anihondumbo-riwori arandi asu Godindi nendi ranaheimbo amboani ngusüfo parowanduri arandi hoafi ra himbori-yahühanahi. Ranimboanahi munguambo si ro Godimbo didibafiyahühi ra sihambo hohoanimo-yahaninühi dukariheaninühanahi asu ranimbohunda ro wandi God ranahambo didibafiyahando arihandi. ⁶ Se ro-babidi anihondumbofe-rambo animbafi. Ranimboanahi asu ro Godimbo didibafiyahando arihandi sihafi anihondumbofe ranai randeandani aboedi sihafi hohoanimoambe tükumbifeyo sahehea. Sihiri Krais-babidi animboefi asu raninambo ahandi-mayo munguambo aboedi moatükuni sihiri masahumindexi ra se ndondo türüboadowandi sahehea didibafiyahando arihandi. ⁷ Karihasi wandafi, se Godindi nendi ranaheimbo ngusüfo parowanduri arandi ranimboane asu aheimbo ngusüfoambe nginira-mindinduri arandi. Asu raninambo afindi hihifi-hihfiyahühi wandi ngusüfoambe afure akiaro.

Firemon ai Onesimusimbo wandafimboriri mbiserümandu-wamboane

⁸⁻⁹ Se mam moatükuni rambirowanda saheheamboanahi. Ro sihambo Kraisindi sungu randowandi randowandi-ndamboyahi ra yihimbokoate-anahisi, nga ngusüfo pefe hohoanimo rani-sungu sihambo düduweheanini. Sapo ro Por boagiri-yamboanahi asu ro Kraisindi fondühi ahandi hoafi semindi hombo-hündamboanahi, nga haponda ro karabusi-yaheamboanahi. Nga asu ro sihambo ngusüfo paricheaninühi wamboanahi hini-ngirou safi ndarihe hoafiyahanini. ¹⁰ Ro sihambo ndarihe düduweheanini Onesimusimbo-hündambo. Aiana wandi nimori hond-ani Kraisindi sunguna. Ro karabusiyahe nimboambo Kraisimbo anihondumbo-fembo yamundi-marihin-ani. ¹¹ Horombo ana ai moai mamimbo amboani sihambo aboedi farihenini raran ratupuri ra, nga hapondan-ambe ana ai se-anafi asu ro-anahi sihehimbo aboedi ninini ratupuri fandihemunümbui.

¹² Haponda ro ahambo sihambo sowana hihirihini koararihehini asu ai wandi ngusüfoahünd-ani. ¹³ Ro aboedi hoafi ra sahamindi hahabodihane ranihumbo wambo ndanihü karabusi-marundira animboahi. Ranimboyahi asu ro Onesimusimbo ndanihü

kikihindühü-mindihani asu ai shafi fondihü wambo mbifarihendira sahehea hohoanimoayahi. ¹⁴ Asu awi ro shambo wambo farihendinrimbo huti-hutiyoninimbo ana moeisahi, nga moani wambo se randowandi mbisafan-animbo randiheamboyahi. Se shafi hohoanimonambo refemboanahi randowandi asahi. Ranimbo ana, ro ngiri nini-moatükuninünungundiheandi, nga nda wambo se randowandi mbisafan-animbo randiheamboyahi. ¹⁵ Ai shambo akidou hinngi-mareanini, nga awi refeanasi asukai se ndowarindifani ai se-dibo geduhi mbinügu-wamboane. ¹⁶ Ai se-dibo moani ratüpuruyu-randeimbi-yupoani, nga ngusüfo pariworeimbi wandafimbiyu-wamboane. Nga ra aboedi safane. Se yahurai ahambo ndowarindifi. Ro ahambo ngusüfo pararihini, nga shambo ai moani ratüpuruyu-randeimbi asu Kraisindi süngu shafi wandafi kapeih-ani. Rananimbo se ahambo afindi safi ngusüfo pandiwori.

¹⁷ Nga asu wambo se shafi wandaf-anahi asafindiri ana, asu mare yahurai-safi ahambo amboani wandi wandafi mbisafindowohü hühindiwori. ¹⁸ Asu ai shambo moaruwai hohoanimo-yuninühi shafi-mayo bidifiri moatükun moani asemüdu ana, se süngunambo rani-moatükun ranahambo wandi nduri pando mbunda hoafindafindiri. ¹⁹ Ro Por wandi warinambo simbori saimbo moatükun sürü parihe asiheheandi. Ro-animbo shafi nine-moatükun ai ramareandi ranimbo shambo hihirindihe ndahaninimboyahi. Nga se wandi sünguyafi anihondumbo-rowandeimbi tükümefoandi rani-nambo se simbori wambo saimbo-aiyafi ranana shafi fi ninngo hohoanimo rananesi, nga asu ro ngiri ranahambo shambo wataporimbondihani. ²⁰ Nga wandafi, shiri Adükari-babidi animboehi ranimboane asu se wambo hihifi-hihifindafindiri. Shiri yibobo Kraisindi nindou-anehi, nga ranimbo-hünda se wandi ngusüfoambe ndondo kundowandürühi Onesimusimbo wandafi mbisafindowohü hühindiwori. ²¹ Se wandi hoafi himbori-ndamboyafi sahehea anihondumbo-rtheaninühi pas nda sürü paparihanini. Ro haponda shambo rani hohoanimo ra randowandi sahehea düduweheanini. Rani hohoanimo ra ngasüdo hawa asu aboedi adükari hamindi rani-poanimbo randowamboyafi sahehea fifiri-heamboanahi. ²² Awi ro shambo mami hoafi ngorü hoafindahanini samboanahi. Asu se randowandühi wambo shafi worambe fondi nafindihao hinngindowandi. Nga ro fifiri-heamboanahi God ai shei didibafife ra himborindu haya asu wambo sheimbo sowana koandihendiri yahumboani.

Hihifi hoafi bidifiri

²³ Epafra ai ro-dibo Sisas Kraisindi hoafi süngunambo karabusiyahon danihü animboehi ai shambo hihifaranini. ²⁴ Wandi Kraisindi ratüpuruyefi-rihundeimbi Mak, Aristakus, Dimas asu Ruk ai-amboani shambo hihifarünini. ²⁵ Adükari Sisas Kraisindi-mayo moani hipoambofe hohoanimo ranai shei ngusüfoambe mbimarondüramboane.

Hibru Hibruhündi anihondümborihindeimbimbo pas sürü papimarandi

God ai ahandi nimorindi süngu sihefimbo hoafimayu

¹ Horombo God ai afindimbo afindi moatükuni süngure haya sihefi amao mamî ranaheimbo ahandi hoafi hoafiyomo-rundeimbî-yomondi yafambe süngure haya hoafiyundürî marandi. ² Nga asu hapondani bidifirani si ndanambe-ane God ai ahandi Nimorindi yafambe süngure haya hoafiyumunimboani. Nimorindi sünguyu God ai munguambo moatükuni sünü hifi ra nafimarandi. Raniyu asu ai Nimorimboya, ai munguambo moatükuni ra ahandi yangirimbeyowamboane yahuhaya kafoariri hiningimariri. ³ Ranani asu Nimori ranai God ahandi si adükari ranambe himboamupui-randeimbani. Ranani asu ai Afindandi fi wusindamündümbo nou anüngu. Ranane asu ahandi hoafindi nginindi ranambo mungu moatükuni ra kikhaindi aningo. Ranane asu sihefi moaruwai hohoanimo foafoefembo ratüpurî ra moendire haya süngunambo hafu Bogori Hondündi warî hondü warani bogori hondümbofi mamaru.

Nimori ai sünambeahindi nendi ngasündeamboani

⁴ Godindi Nimori ai adükarinbofi tüküfiyuane asu sünambeahindi nendi ai rani hoarehi tüküme fundi. Mamî yare ra nou-ane Ape God ai ahambo 'Wandi Nimori' yahu dükarirühi adükari ndürî ra sagadowohü asu sünambeahindi nendambo ndürî akidou masagapuri.

⁵ Nga God ai mamîsimboani moai sünambeahindi nendi rana-hamumbo mamimbo amboani hoafiyuhüya,
"Hapo ro sahea, 'Seana wandi nimor-anafi,
nga haponda ro sihafi Apembo-yaheamboanahi,'" asahi, *Buk*
Song 2:7

yahu. Asu asükai moai sünambeahindi nendi mamimbo yahuya,
"Ro ahandi afindindamboyahi,

nga asu ai-amboani wandi nimorindümbui," *2 Samuei 7:14*
yahu. ⁶ Nga ndeara ai ahandi amongo nimori mamî hifina koafoefimbo yahuhaya hohoanimoyuhü nimarumbo, asu ai mamî yare hoafiyuhü yahuya,

"Munguambo sünambeahindi nendi rani amboani moani ahambo yangir-animbo hohoanimo-ndimondowohü, 'Ai yangir-ani adükarayu,' mbisimo," *fo 32:43*

mehu. ⁷ Hoafi nda ndahuraiyo ai sünambeahindi nendambo yare hoafiyuhü yahuya,

"Aiana sünambeahindi nendambo weri nahurai nafirapurühi,
asu ahandi ratüpuriyomo-rundeimbî ranahamumbo hai imami nahurai nafirapurî-randeimb-anemo," *Buk Song 104:4*

mehu. ⁸ Nga ahandi Nimori ranahambo God ai yare hoafiyuhü yahuya,
"O God, sihafi nginindi hifandarandi ranana koadürumbo-koadürumbo hohane,

- Se sihafî nendi ranaheimbo mbumundi hohoani mo süngu anandi
 hifandîrandûrî arandi.
- 9 Seana nîne-moatükunî mbumundayo ranahambo yafo-
 horowandühanafi,
 nga asu nîne-moatükunî farîfarümbayo ranahambo yîboaruko-
 rowandühanafi.
- Raniimbo-hündamboyo sihafî God ranai Adükarîmbore dibonîyuninî
 hinîngîmareanîna hîhîfî-hîhîfayafi,
 sapo sihafî wandafi mamîmbo yahurai hîhîfî-hîhîfî
 segopurîkoate-a,” *Buk Song 45:6-7*
- mehu. 10 Ai asükaiyu Nîmorîmbo yare hoafi yuhü yahuya,
 “O Adükarî, horombo bîdîfirani hondü se hîfî nafîra mbura
 asu sihafî warînambo nîmoamo sünü ra nafîmarandi.
- 11 Rani-moatükunî ranai ana awandîhoemboe,
 nga seana moanî rando yahurai yangîrî nîmboamboyafi.
 Rani-moatükunî ranai ana munguambo sapo hoearî rawefeyo nou
 yahurai wonîmbîndîmboe.
- 12 Asu se warambeimbi hoearî momondefeyo nou rando
 rani-moatükunî ra momondo-wamboyafi.
- Asu se randowandani
 rani-moatükunî ranai nindou hoearî ngorü güdeandani ngorü
 himboayu nou randîfemboe.
- Asu seana ngîrî ngorüpoani findafi,
 nga moanî koadürümbo-koadürümbo yahurai yangîrî
 nîmbafîmboanafi,” *Buk Song 102:25-27*
- mehu. 13 Nga God ai moai sünambeahîndî nendambo mamîmbo
 amboanî yare hoafi yuhüya,
 “Wandî warî hondü waranî se nîmarîfî,
 nga rananîmbo asu süngunambo sihafî hürütümbî nindou ranahe-
 imbo sihafî yirümbo hoarehî hinîngîndîheandüranî,
 asu se yirî pühîndafi nîmandîfî,” *Buk Song 110:1*
- yahu. 14 Sünambeahîndî nendî ra asu nînemoa? Aiana Godîndî
 diborîhîndî nendî-anemo. Aiana Godîndî ratûpurî ratûpurîyomo-
 rundeimbi yangîrî-anemo, asu ai koamarîhepurî-anemo sapo nindou
 aboedambofe-ndürîmboayu ranaheimbo farîhefe-ndürîmbohünda.

2

Nindoumbo aboedambofe ranana adükarî hamînd-ane

- 1 Raniimboane awi sihirî moanî nîne hoafi himborîmayefî ra
 ngînîndî safî kîkîhîndî-humîndefî hohu ranahambo süngundi-
 humboane. Rananîmbo asu sihirî ngîrî rani-moatükunî ranahambo
 gübüsüboadi-hundühi funîndîhehundî. 2 Horombo God ai
 sünambeahîndî nendî-yomondî yafambe süngure ahînümbî hoafi
 hoafi yumbühündî ngînîndî mengoro ranahambo anîhondümbö-
 femboane. Nga asu nindou düdi ai süngufekoate-ayu-ane asu
 himborîkoate-ayu-ane ranana nindou ranai nîne-moatükunî
 moaruwai ramareandî simogodühi tîngîrîfombü hohoani mo
 masahümündî. 3 Raniimbo-hündambo-anîmbo asu adükarî
 hamîndî aboedambofe-mayo ra sihirî himborîndefühî gîgîrana-
 mboefeyo ana, ra asu nüngundîhu mafefehua? Sapo Adükarî ai
 ahandîhoariyu aboedambofe hohoani mo ranahambo weangurühî

hondü wataporimbo-marand-ane. Raniyo asu nindou didiyei himbori-mayei ranai ranana yihoeimbo anihond-anesi masei. ⁴ Mami yare God ai ahandi aboedambofe hohoanimo anihond-anesi yaho hoafi ra ahei fihitüre haya adükari nginindi moatükunî, asu hepünüfeimbi moatükunî afindi ranambo ahei hoafi ra anihond-ane yahu nafuimemuni. Raniyu asükaiyu Yifiafi Aboedindi rani-poanimbo rani-poanimbo nginindi ra moani ahandi hohoanimonambo yangiri nafiramündi yibobo-mareandüri. Asu ranimbo-hündambo-animbo sihiri gigitrana-mbofepoani, nga himborayehi ra kikihi-safiyimindimboane.

Aboedambofe-rambo Nindou bogori

⁵ Simbori ningo hohoanimo tükufemboayo ranahambo wataporimbo-arihundi ra God ai moai sünambeahindi nendi bogorimbofe hifandiyo ningombo diboniyu hinngireapuri, nga wani. Nga nindoumboyu ramareandi. ⁶ Refembo-mayoyosi, nga asu Godindi bukambe ngörü-kimi yare hoafiyowohü yahoya,

“Nindou ai sihafi himboahü ninea,

asu God se ranaheimbo hohoanimoyafai?

Nindou nimori ranai nini-moatükunî-mayei-amboyafi

se ranaheimbo didiboado-rowandüri hafarand-a?

⁷ Sapo se nindou aheimbo moani bodifombo sünambeahindi nendi ranai nimoamo-yomondani

asu aheimbo rani-hoarehi rowandüri hinngi-marowandür-anesi.

Nga asu se ahambo nginindi sabado hawa ai adükari hamindi hond-ani safindo hawa,

ai mungu moatükunî ranahambo bogorimbofi mbünjgu-wamboane,

⁸ Se nindou ranaheimbo mungu moatükunî ra ahei hoarehimbeyo-wamboane safi hawa hinngi-marowandür-ane,” *Buk Song*

8:4-6

meho. Ai rani-moatükunî rareandühi munguambo moatükunî engoro ra nindou hoarehi hinngi-mareandür-ane. Nga asu moai hapondanambe ana hoerihunda nindou ai munguambo moatükunî engoro ra hifandihündi, nga wani. ⁹ Nga sihiri Sisasimbo hoerihuri! Bodifomboyu God ai ahambo sünambeahindi nendi-yomondi hoarehi hinngimariri. Asu ahandi moani hipoambofe hohoanimo rani-süngunambo munguambo nindou ranaheimbo sünguna yifimbiyu yahuhaya. Haponda sihiri hoerihura Sisas anjgu God ai ahambo himboamupui-randeimbi nginindi sagado hayambo ai adükari hamindi hond-ani ehundo sapo ai asübusi ranihihi yifimayu ranimbo-hündambo wambo. ¹⁰ God aiana mungu moatükunî ra nimindih-ani asu ai munguambo moatükunî ra nafimaranda tükumefeyo. Ai ahandi nimori afindi ranaheimbo semündündüri hafo aboedambo-fendürimbo asu ahandi himboamupuimbo-randeimbi ranambo yibobofo-ndürimbo mehu. Ranimboane asu God ai Sisasimbo asübusi sünguyo ahambo boatei hondü ndore nafirümundi hinngimariri. Ranimboyu asu Sisas ai-animbo nindou aboedambofe-rambohündambo horombofo bogor-ani. God ai rani moatükunî ramareandi ra moani mbumundi hamind-ane. ¹¹ Sapo Nindoumbo sürühoeimbi hohoanimo sagadüri-randeimbi ranani asu nindou

sürühehindeimbi-mayei rananei munguambo aiana Afindi mamí ranahandi nímori yangir-anei. Ranímbo-hündambo wamboane asu Sisas ai ngiri aheimbo wandi akohoand-anei yahundürímbo amoanngi-ndu. ¹² Asükaiyu ai hoafiyuhü yahuya, “God, Ro wandi akohoandi ranaheimbo síhafi ratüpurí ranahambo wataporímbo-ndihandürímboyahi.

Mungu afindi fandife-ambe ro síhambo kakísaondi-hanínühi God adúkar-ani mbísahaníni-mboyahi,” *Buk Song 22:22*
 mehu. ¹³ Asükaiyu ai yare hoafiyuhü yahuya, “Ro ahambo yangiri ngusüfo pandíhinühi aníhondümbö-ndíhiní ngamboyahi,” *Aisaia 8:17*

mehu. Asükaiyu yare hoafiyuhü yahuya, “Ro ndanímboahi God ai wambo munguambo nímori masendiri rani-babídímbo,” *Aisaia 8:18*

mehu. ¹⁴ Sapo nímori ranai nindou fimboyahi nímboei-ambe asu Sisas ai-amboani mamí yare ai ramehindi nahurai tüküfi nindoumbofi haya manüngu. Hífi ndaníhü ahandi yífi süngu sapo Satan yífiyo-rambo hohoanímö nímíndíhü anüngu ranahambo raguanambo-ndíhiní yahuhayamboyu tüküme fiyu. ¹⁵ Nindou yífiímbo yíhímboyei habodei maríhündi. Munguambo si maho ra ai hífi ndaníhü nímboei-ambe ra yífiímbo yíhímbombo ranai kíkíhísaframíndíndürí maníngo. Rani-süngumboyu Sisas ai hífi ndaníhü yífiímayu aheimbo yífi yíhímbombo ranambeahíndi aboedambofendürímbohünda. ¹⁶ Síhíri rani-moatükuní ra fífríhündi, Sisas ai moai sünambeahíndi nendi faríhendürí randi, nga Abrahamíndi ahuirí mamí faríhendürí arandi. ¹⁷ Mamí rani-süngumboyu asu ai-amboani ahandi wandafi mamí ramehindi nou munguambo moatükuní ra ahandi fi amboa mamí yare yahurai tüküme feyo. Raniyu ai hípoambore-randeimbi asu ndore hohoanímöyu Godímbo sai-randeimbi bogori adúkarímbofe tüküfemböhmündambo nindoumbofi tüküme fiyu. Ai ramefiyu ra sapo nindou ahei moaruwai hohoanímöyei aríhündi ranahambo ahandi horínambo gogoríhefendürímbo-hündamboyu. ¹⁸ Ranímbo-hündambo-anímbo asu nindou daboe níne moaruwai hohoanímö refe hoeifembo moatükuní tükéfendürí ranaheimbo fandíhendürímbui sapo ahambo amboani rani-moatükuní ra tüküme fendowa tíngírífo ra marore hayambo wambo.

3

Sisas ai Mosesímbo ngasündirímboani

¹ Ranímbo-hündambo-anímbo sürühoeimbi wandafi mamí, síheimbo amboani God ai wand-anei mehündür-anei. Awi se sapo Sisasímbo díboadondíhi hohoanímöndeí. Ai Godíndi hoafi semíndi ho-randeimbi asu Godímbo síhai-randeimbi adúkarí bogorani. Síhíri ahambo aníhondümboríhu mburíhu wataporímboríhu aríhündi. ² God ai ahandi ratüpurímbo-hünda Sisas ahambo kafoariri híningímarir-ani. Ranani asu Sisas ai Godíndi ratüpurí moani ndore ratüpuríyu-randeimbayu. Sapo Moses ai Godíndi worímboyahi maníboadei nendi-babídímbo moani ndore ratüpuríyu marandi nou-ani. ³ Sisas aiana Mosesíndi ndürí ranahambo ngasündeandeimb-ani, sapo nindou worí worímboarandi ranai

ndürümbiyuwuhi asu worimbomarandi wori ranai moan-ane. ⁴ Awi sapo munguambo wori ra nindou mamî ai worimbondandani animbo fondarimboesi. Nga awi munguambo moatükunî ranamboani God ai yangir-animbo nafiramboani. ⁵ Moses ai Godindî ratüpurîyurandaimbî nindouyu haya moanî ndore Godindî nendî munguambo ranaheimbo hifandimarandürî hu. Ramareandî rananimbo-animbo asu God ai nîni-moatükunîmboyu süngunambo wataporimboayu ranahambo nafuirandürî marandî. ⁶ Nga Krais ranai-ani Godindî Nîmorîyu haya moanî ndore Godindî worî nahurai-mayei ranaheimbo hifandarandürî. Nga ngîniindî niŋgo hohoanîmo ranahambo kîkîhisafî-rîhumîndifühî hîhîfi-hîhîfiyefühî Adükari ranahambo himboayefî ana, asu sihirî ahandî worî nahurai-ayefî.

Godindî nendî aheimbo harîhefe nîmarî hohoanîmoane

⁷ Ranimbo-hündambo-animbo asu sihirî Yifiafi Aboedi hoafi-memunimbo türüboadi-humboane. Ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Asu haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

⁸ se ngîrî himbo-sîhimondîhehindî,

sapo sihei amao mamî horombo ai wosîhoaforî hohoanîmoyeihi

wandî hoafi mbahîrîhehi marîhündî nou.

Nîmî wohî furîkoate-reandühî nîmboei-ambe ai himborî-koateyeihi

wambo moanî yarîhi sîsîndîrîhi hoeimarî-hindîrî.

⁹ Ranîhü ai nîmboeimbo ro nîne ngîniindî moatükunî 40 himbanimbo ratüpurîmayahi munguambo ra hoeimarî-hindîyosi.

Nga wambo sîsîndîrî-hindîrühî ai nûngu-nahurai-yuke masahündîrî.

¹⁰ Ranîyahî asu ro nindou wandî ratüpurî hoeimarîhindî

ranaheimbo ngîniindî-rîharühî hoafiya-handürühî sahîya,

‘Aiana munguambo si ra ro hohoanîmoayahî süngurî-hindühî-yeipoanî, nga ai wandî hoafiyaheimbî ra yîboaruko-rîhindahaneî,’ masahî.

¹¹ Ranîmboyahî asu ro ngîniindî-rîhandürühî dabarî-yaheandühî sahîya,

‘Nindou ranai sapo ro aheimbo harîhefe nîmarimbo hîfi masahandürî ranambe ngîrî ngei,’ masahî,”

95:7-11

Buk Song

mehu.

¹² Wandafi mamî, se hîbadîhümbö. Nga sihei mbusümo nindou mamî ai ahandî ngusüfoambe hohoanîmo moaruwai tükündîfendowohü anîhondümböfe-koatendeihî asu ai sapo God yangîrî koadürümbö nûnguwembî-mayu ranahambo hîniŋgîndîrî haya hohoanîmo ranî süngundüfimbui. ¹³ Nga sapo God ai si ranahambo hoafîyuhü, ‘Hapo,’ mehu ra awi niŋgomboane. Nga rananimbo asu haponda ndefeambe se siheihoarî munguambo si aho ranîfîhî sîmborî farîhefiründei ngei. Nga hîbadîhümbö nindou mamî seambeahîndî ai ahambo hohoanîmo moaruwai tükündîfendowohü tîkai hoafîndîndoanî asu ai hoafi himborîkoate-ndühîmbo mamîkarî hohoanîmondümbui. ¹⁴ Sapo horombo bîdîfirî si hoanî Kraisimbo ngîniindî anîhondümbö-marîhurî hefi nou yahurai hefi-hefimbo süngunambo bîdîfiranî yîfayefî ana, sihirî Kraisindî ngunindîmböndahumboyefî. ¹⁵ Nga asu se ranî hoafi himborîmayei ra mîtanîndühîmündimboyei, sapo ai yare hoafiyowohü yahoya,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

“Haponda se Godindî yafambehündî hoafi himborîndeihi ana,

se h̄imbo-s̄ihomo-nd̄ihendī sapo horombo s̄iheĩ amao mamī
ai God̄indī hoafī h̄imbor̄ikoate-yeīh̄i mbah̄imari-hehindī nou,”
Buk Song 95:7-8

meho.

¹⁶ Nindou d̄īd̄iyeī sapo God̄indī yafambeh̄ündī hoafī h̄imbor̄iyeī
hehī asu ranī-moat̄ükun̄i ranahambo sǖngufekoate mbah̄imari-
hehinda? Nindou mun̄gu ranaī ana sapo Moses ai Isip h̄ifambeah̄indī
semündünd̄ür̄i mahu ranī-yeī ramehindī. ¹⁷ Nindou daboe God̄ ai 40
h̄imban̄imbo nḡin̄indīmarar̄ü hu-a? Ai ramefiyu ana nindou sapo
moaruwai hohoan̄imoyeī heī asu ai n̄im̄i woh̄i fur̄ikoate-reand̄ühī
yif̄isaf̄imayeī ranaheimboyu nḡin̄indīmarand̄ür̄i. ¹⁸ Asu nindou daboe
God̄ ai dabar̄ifihī horombo hoafī hoafīyuh̄üya,

“Ai nḡir̄i ro aheimbo har̄ih̄efe n̄imar̄imbo h̄ifī masahand̄ür̄i ranambe
ngei,”

mehu-a? Sapo nindou ahand̄i hoafī ȳiboaruko-r̄ih̄ind̄ühī mbah̄imari-
hehindī ranaheimboyu yare hoafīmayund̄ür̄i. ¹⁹ Ran̄imbo-an̄imbo
awi s̄ih̄ir̄i hoeindīhumboane. Sapo ai God̄indī hoafī an̄ihond̄ümbofe-
koatemayeī ran̄imbo-h̄ündambo wambo-an̄imbo asu ai nḡir̄i har̄ih̄efe
n̄imar̄imbo h̄ifī God̄ h̄in̄inḡimareandī ranambe ngei.

4

God̄indī nendī-yeī har̄ih̄efe n̄imar̄imbo

¹ Nga God̄ ai aheimboya, ai har̄ih̄efe n̄imar̄imbo ranambe
ngeimboyeī yahuhaya horombo hoafīmareandī ra yanḡorombo-
wambo s̄ih̄ir̄i ranī-moat̄ükun̄i ranahambo watapor̄imbo-marandī
ra ndahum̄indemboyef̄i. Awi s̄ih̄ir̄i ranahambo ndond̄ihu
h̄ibad̄ihumboane, nga nindou mamī ai har̄ih̄efe n̄imar̄imbo moat̄ükun̄i
ranambe hokoate-ndu haya bod̄iboembui. ² Nga s̄ih̄ir̄i amboan̄i
God̄indī aboed̄i hoafī ra h̄imbor̄iyef̄i-mboanef̄i, sapo amao mamī-
mayeī ai yarīhi h̄imbor̄imayeī nou. Ai hoafī ra h̄imbor̄imayeīyosī,
nga asu ai ranahambo an̄ihond̄ümbofe-koateyeīh̄i sǖngufekoate-
mayeī ran̄imbo-wamboyo moai ndoreand̄ür̄i. ³ Nindou s̄ih̄ir̄i hoafī
ranahambo an̄ihond̄ümbo-r̄ih̄undeimb̄i ana, har̄ih̄efe n̄imar̄imbo
ranambe hefī-r̄ih̄undeimb̄i-anef̄i. Sapo ranī-moat̄ükun̄i ranahambo
God̄ ai yare hoafīyuh̄ü yahuya,

“Ro ranaheimbo nḡin̄indī-yahand̄ür̄ühī dabarī-yaheand̄ühī sah̄iya,

‘Ai nḡir̄i sapo ro aheimbo har̄ih̄efe n̄imar̄imbo h̄ifī segud̄ür̄umbo-
mayahī ranambe t̄ükündahindī,’ masahī,” *Buk Song*

95:11

mehu. Ai Moses nǖngu-ambe ranī hoafī ra hoafīmayu. Nga horombo
ai mun̄guambo moat̄ükun̄i naf̄iram̄ündī mbura ahand̄i rat̄üpur̄i ra
mun̄gumayo. ⁴ Nga Baiborambe nḡoründ̄ühī r̄üh̄i 7 si ranahambo sapo
yare hoafīyowoh̄ü yahoya,

“God̄ ai rat̄üpur̄iyu humbo 7 si ranī-s̄imboan̄iyu war̄i hare mamaru,”

Stat 2:2

meho. ⁵ Mare mamī ranī-moat̄ükun̄i ranahambo as̄ukaiyu yare
hoafīyuh̄ü yahuya, “Nindou ranaī nḡir̄i sapo wand̄i har̄ih̄efe
n̄imar̄imbo h̄ifī ranambe ngei,” mehu. ⁶ Israer nindou ranaī
weanḡur̄ühī hoafī aboed̄i ranahambo h̄imbor̄imayeī aiana moai
har̄ih̄efe n̄imar̄imbo h̄ifī ranambe heī sapo ai ranī-moat̄ükun̄i God̄ ai

hoafimayu ranahambo anihondumbofe-koatemayi ranimbo-wambo. Nga asu nindou amuri-mayei aiana ranambe ngeimboyei. ⁷ Ranimbo-hündamboyo asu süngunambo God ai asükaiyu ngorü si ra hinjigimareandi, sapo si ranahambo dükareandühi “ndan si” mehu ra. Godindi hoafi mbahirihefe si afindi himban ra ho-ane rani mbusumo Defitindi yafambe süngure haya God ai hoafiyuhü yahuya,

“Asu haponda se Godindi yafambehündi hoafi himborindeihi ana, se ngiri himbo-sihomondihendi,” *Buk Song 95:7-8*

mehu. ⁸ Nga asu Sosua ai nindou ranaheimbo sapo God ai harihefe nimarimbo hifi ra horombo hoafimayu mbasagadürü-mbonana, asu God ai ngiri asükaiyu sünguna ngorü si tüküfemboayo ranahambo waporimborandi. ⁹ Ra rawefeyo nou-ane asu Godindi nendi ranaheimbo amboani harihefe nimari si ra awi mbanjgonduri sapo God 7 sihi war hare mamaru nou. ¹⁰ Nindou düdi ai sapo Godindi harihefe nimarimbo hifi ranambe ahu ana, nindou ranai ahandihoari ratüpuri moendire haya nimarumboani sapo God ai-amboani mungu moatükuni nafira humbo war hare mamaru nou. ¹¹ Ranimbo-hündambo-animbo awi sihiri amboani rani harihefe nimarimbo moatükuni hifi ranambe tüküfembo huti-hutindeimboane. Rananimbo asu nindou mani ai-amboani ngiri sihiri ranambeahi tüküfembo gübüs-boadeamuni sapo nindou ai aheihuari Godindi hoafi ranahambo süngufekoate-yehi bodimefoehindi nou. ¹² Godindi hoafi ranane yangiri njgombo nginindi ratüpuri ratüpuriyohü anjgo. Aiana yihimindi hamindiy hayamboane asu pisao yiboboani yihimindi-yoweimbi ranahambo ngasündeamboane. Godindi hoafi ranai ana ragu safambe kefoendühi sapo yifiafi asu yangiri njgombo hohoanimo ahafe mamambe-marineandi, hamindi türand-ambe asu efu nimar-ambe amboani ragu keboembe. Ranane asu ai nindou-yafe ngusüfoambe hohoanimo ragu amaro ranahambo türüfoare arandi. ¹³ Ngiri nini-moatükuni Godindi himboahü dibonapindife yagodo. Nindou mungu God ai nafimarandi ranai ana ahandi himboahü weindah yangir-ane. Nga God ai süngunambo sihefi hohoanimo mungu yibobondeambui.

Sisas ai sihefi Godimbo saimbo bogori adükar-ani

¹⁴ Sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükar Sisas, Godindi Nimori, ranai sapo God amaru ranambe nimoamo mahafu. Nga awi sihiri ranimbo-animbo nini-moatükunimboyo anihondumborihundühi weindah wataporimborihu arihundi ranahambo nginindi-safi kikihindi-humindeimboane. ¹⁵ Sihiri sihefihuari ana moaruwai hohoanimo ranahambo hifinambofembo nginindi-yefipoani. Nga asu sihefi Godimbo sai-randeimbi nindou ranai ana sapo nindou sihefimbo hipoambofemuni-koatemayu ra nahuraiyupoani, nga wani. Nga rani-moatükuni ra yahurai-ane, nindou ranai-amboani sihiri rawehundi nou afindi mamikarambo moatükuni ranai yare hoeimareri-yosi, nga ai moai moaruwai hohoanimo. ¹⁶ Ranimboane awi sihiri moani mbiro-koate God moani hipoambore-randeimbi hifanda nimaruwani ahambo sowana ngefimboane. Ranambe animbo sihiri amboawiyehi yaho hohoanimo asu moani hipoambore arandi ra sihefimbo fehefembohünda ndahumündemboyefi sapo sihiri semindimbo hohoanimoayefi amboani.

5

Sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adukari Sisas ai-animbo aboedambo-ndeamunimbui

¹ Munguambo Godimbo sai-randeimbi bogori adukari nindou ana sapo nindou-yei mbusumonindi God ai kafoariri hini ngimariri-ani. Ranani asu nindou ranai munguambo nindou ranahei moaruwai hohoanimo ranimbohunda Godimbo moani saimbo asu ahambo ninihondi hifokoefe sihefembo-hundamboane kafoariri hini ngimariri.

² Ranane asu nindou ai fifirifekoate-yeihi mamikariyei arihundi ranaheimbo himboari hoafendühi hıbadarümbui, sapo nindou-mayeı ranai-amboani aheihoari nginindi ninggokoate-yeihi-wambo.

³ Ranimbo-wambo ai Godimbo nine-moatükunı hifokoare sihenda hori pirayo ra ngiri nindou didıyei moaruwai hohoanımomayeı ranaheimbo-hundambo yangiri randeandi. Nga ai-amboani ahandi moaruwai hohoanimo ranimbo-hundambo kameihi rareandühani.

⁴ Godimbo sai-randeimbi bogori adukarimbofe ndürümbi moatükunane asu adukari ratüpurı ra ngiri nindou mamı ai ahandihoari ranımbondahe nimboambo mbüsu, nga wani. Nga moani God ahambo kafoaririımbواني ranı ratüpurıımböhünda sapo Aronimbo boatei Godimbo sai-randeimbiımboriri kafoariri hini ngimariri nou. ⁵ Mamı yare yahuraiyo, Krais aiana Godimbo saimbo ra bogorimbofe adukari ndürümbiyo ningombo-mayu ra ahandihoari moai bogorimbofi nünggu, nga wani. Nga Godıyu ahandi nduri adukari sagadowohü hoafiyundühi yahuya,

“Seana wandi nimor-anafi,

nga haponda ro sihafi Apembo-yaheamboanahi,” *Buk Song 5:7* mehundo. ⁶ Asu God ai asukaiyu yare hoafiyuhü yahuya,

“Awi seana wambo sairambo bogorimbo-ndafo rando ndühümeambo nimboamboyafi

sapo Merkisedek referambohöunda manüngu ranıfihı tündo hawambo,” *Buk Song 110:4* mehundo.

⁷ Sisas ai hifi ndanihü yangiri nünguambe Godimbo sapo ahambo yifihüdi aboedambofimbo-mayu ranahambo ai moani pukuna hoafiyuhü aranıhimboahi hümoariyuhü didıbafiyundühi hoafiyundo marandi. Sisas ai himboari hoafendıyu haya Godındi hoarehi nüngumbo-wambo God ai ahandi hoafi ra himborımayundo. ⁸ Sisas ai Godındi Nimoriyusi, nga nini-moatükunı tıngiriıfo afındi ahambo tükümefero ra ahambo yamundıfiwani asu ai Godındi hoafi ra süngufe hombo-hündamboyo tükümefero. ⁹ Ranıyu asu ai tıngiriıfo moatükunı ra ndeara yare nafamündi mbura rananımbı asu ai nindou didıyei ahandi hoafi süngurihi arihüdi ranaheimbo koadürümbo aboedambo-fendürimbo nimındihıfi tükümeıfiyu. ¹⁰ Ranıyu asu God ai ahambo fi sai-rambohünda Sisasımbı bogori adukariımboriri hini ngimariri sapo Merkisedek rasüngure marandi ranıfihı türe haya.

Se Godimbo anıhondümbofe ho ra hini ngıfe-poanı

¹¹ Rani hoafi ranahambo siheimbo wataporımbıyo-ndürimbo ra afındane enggorosi, nga siheimbo wataporımbıyo-ndürimbo ra awi akıdıo tıñümbi safane, sapo se nimai hohoanimo ra puremındi-koateyei arihüdi ranımbı. ¹² Afındimbo maho ra se Godındi hoafi

yamundi-fe-randeimbi n̄ngombomayo-aneis̄. Nga awi nindou n̄gorū ai-an̄imbo God̄ind̄i hoafi boakori f̄ifir̄ife ra asūkai s̄iheimbo yamundi-mb̄ir̄ihind̄ur̄-amboane. Se n̄gin̄ind̄i ses̄i ses̄imboayei rananeis̄, nga asu awi nindou n̄gorū ai s̄iheimbo t̄it̄i yanḡir̄-an̄imbo dagad̄ur̄imbui. ¹³ Nindou d̄üdi ai t̄it̄i yanḡir̄i sim̄ind̄imboayu ana, ai n̄moak̄idou nou-ani, nga asu ai aboed̄i mbumund̄i hohoan̄imo aho ranahambo yamundi-fe ra moai tür̄üfoareand̄i. ¹⁴ Sapo n̄gin̄ind̄i ses̄i ranana nindou ad̄ukar̄imboehind̄i ranahei ses̄-ane. Nindou yahurai ana ahei hohoan̄imo ra ndor̄ih̄i kor̄ifoar̄ih̄i ar̄ihünd̄i-wambo asu ai n̄ne-moat̄ükun̄i aboedayo-ane asu n̄ne-moat̄ükun̄i moaruwaiyo ranane ran̄i-moat̄ükun̄i ranahambo tür̄iboadd̄ih̄i f̄if̄ind̄ihimboyei.

6

God̄imbo an̄ihond̄ümbofe ranahambo s̄ih̄ir̄i k̄ik̄ih̄i saf̄ind̄ihu-münd̄ef̄imboane

¹⁻² Awi ran̄imbo-an̄imbo s̄ih̄ir̄i n̄gin̄ind̄i yamundi-fe hoafi ran̄i-sowana sühündahund̄h-an̄imbo asu Kristen̄i-yafe raboakori hoafi yamundi-fembo en̄goro ra daboadanambo-nd̄ihumboane. S̄ih̄ir̄i n̄gir̄i kambohoan̄i ran̄i yanḡir̄i fond̄ihu asūkaindef̄i f̄ind̄ihehu fond̄ihu nd̄ihund̄i. Asūkaindef̄i n̄gir̄i s̄ih̄ir̄i ranahambo watapor̄imbond̄ihu n̄gef̄i, nga ranana sapo nda: Ndor̄ih̄efe-koate rat̄üpur̄i daboadanambofe, God̄imbo an̄ihond̄ümbofe, ran̄i-poan̄imbo h̄imon̄i hund̄ür̄ü hohoan̄imo, nindou-yeiwam̄i war̄i nand̄ife hohoan̄imo, nindou ȳif̄ihünd̄i asūkaiyo bot̄ife hohoan̄imo asu God̄ind̄i nend̄i ȳibobofe hohoan̄imo ran̄i-simboan̄i God̄i ȳibobondeand̄an̄i asu b̄id̄if̄ir̄i ai koad̄ür̄umbo yanḡir̄i n̄imboeimboyei asu b̄id̄if̄ir̄imbo God̄i ai t̄inj̄ir̄ifo dagad̄ur̄imbui. Ran̄i hoafi yamundi-fe yanḡir̄i n̄gir̄i h̄ih̄ir̄ind̄ef̄i keboehu nd̄ihund̄i, nga wan̄i. Nga sapo nindou boaḡir̄i-yafe yamundi-fe hoafi ranan̄imbo h̄imbor̄ind̄ef̄uh̄i süngund̄ihu n̄gef̄imboane. ³ God̄i ai s̄ih̄ef̄imbo refembo h̄in̄ngareamun̄i ana, s̄ih̄ir̄i rand̄ihumboane. ⁴ Nindou b̄id̄if̄ir̄i ai God̄ind̄i sür̄ühoeimbi hohoan̄imo ranambe n̄imboei, asu s̄ünambeah̄ind̄i moan̄i saimbo moat̄ükun̄i ra ai yar̄ih̄i hoeir̄ihind̄i asu Yif̄iaf̄i Aboed̄i ra ai-amboan̄i sah̄ümünd̄i man̄imboei. Asu nindou ranai rar̄ihindeimbi ai ahei an̄ihond̄ümbofe ho ra rand̄ih̄i h̄in̄nḡind̄ih̄i hehi, asu asūkaindei n̄üngund̄ih̄i h̄ih̄ir̄ind̄ahi Kraism̄ibo an̄ihond̄ümbo-mand̄ihora? ⁵ Sapo ai God̄ind̄i hoafi aboed̄i ham̄ind̄-ayo ranahambo f̄if̄ir̄ihind̄i ai yar̄ih̄i hoeir̄ihimboane-wambo. Asu ai God̄ind̄i aboed̄i si süngunambo t̄ük̄ufemboayo ranahand̄i n̄gin̄ind̄i ra hoeir̄ihimboanei. ⁶ Asu ai ahei Kraism̄ibo an̄ihond̄ümbofe hohoan̄imo ra moan̄i yar̄ih̄i h̄in̄ngar̄ihind̄i ana, ai n̄gir̄i asūkai h̄ih̄ir̄ind̄ahi an̄ihond̄ümbond̄ihind̄i, nga wan̄i. Ran̄i-moat̄ükun̄i ra refekoate-ayo ana, n̄gir̄i rand̄ifeyo sapo ai ahei-hoar̄i asūkaiyei God̄ind̄i N̄mor̄i ranahambo n̄im̄i ke-imb̄i kar̄ihe-ndeimb̄if̄ih̄i nindou h̄imboah̄ü h̄ifokoar̄ihor̄i pamar̄ihor̄i noumayo-wambo.

⁷ Hoe ranai h̄if̄i ran̄i-wam̄i af̄ind̄imbo peyoan̄i asu h̄if̄i ranai hoe ra sem̄ind̄üh̄i nindou n̄ümbür̄i-mar̄ihünd̄i ranahei n̄ümbür̄i ranambe ses̄i aboed̄i t̄ükefeyo ana, God̄i ai ran̄i-moat̄ükun̄i ranahambo aboed̄i d̄id̄iboadore huhani. ⁸ Nga asu h̄if̄i ran̄i-wam̄i n̄ümbür̄i ranai wohaf̄i

napo furiyowohü wohi ai furayo ana, ngiri aboedindo. Rani-mbo-animbo asu rani-moatükunî ranahambo God ai moaruwaimbo-ndeanda asu sünguna hai-nambo tikirindandanî awarindihomoe.

⁹ Nga wandafi mamî, ro hoafi afindi tînjümbî ndahurai hoafayefi ra awi siheimboanefi hoafayefisi, nga ro siheimbo rani-moatükunî rani-mbo-hünda fifirihundürî-mboanefi. Se ngiri randihi nindou amuri ramehindi nou moaruwaimbo-ndahindi, nga wani. Nga awi siheimbo God ai aboedi didiboado-ndearümbui sapo ai siheimbo aboedambofe-ndürimboayu rani-mbo-hündambo. ¹⁰ God aiana nindou hohoanimo mitanramündî-randeimbîyupoani. Raniyu-animbo asu ai nîne ratüpurî se ratüpurayeî-ane asu Godimbo ngusüfo parîhorühî ahandî nendi ranaheimbo farîhehi marîhünd-ane asu hapondanî amboanî yarîhi arihünd-ane ranahambo ngiri mitanî-ndamündündürî, nga wani. ¹¹ Yîhoefi adükari hohoanimo siheimbo ranana ndahurai-ane. Roana siheimboya, awi se munguambo moanî rani-ratüpurî yangir-animbo randihi ratüpurîndei ngeimbo bîdifîranî hondü rani-mbo asu se nînimboyei himboayeî ranai anihondü tükümbife-ndüramboane. ¹² Se rani ratüpurî süngufe ho yiboaruko-yiboaruko rani-mboanefi ro moei-asefi. Nga se sapo nindou bîdifîrî Godimbo anihondümborîhorî mburîhümborî-mayeî sapo Ape ai nînimmoatükunîyo segodürimbo horombo hoafîmareandi ra asahümündî nou randahindi sefomboanefi hohoanimoayefi.

Sihiri Godindi horombo hoafi ra anihondümborîndihumboane

¹³ Horombo God ai Abrahamimbo horombo-hoafirirühî ai anihondümborîndihumboanî yahu dabarîmefiyu. Ahambo moai nînimmoatükunî ngasündeambo nahurai yangoro ranambo dabarîfembohünda, nga wani. Nga raniyu asu ai moanî ahandî ndürî ranîfihî yangirî dabarîfihî hoafîmayu. ¹⁴ God ai yare hoafîyuhü yahuya, “Anihondümboranahî ro sihambo aboedi-aboedi-ndiheanînimboyahî asu sihafî ahurî mamî afindi tükündahimboyei,” *Stat 22:17* mehu. ¹⁵ Raniyu asu Abraham ai rani-moatükunî ranahambo himboyuhü nüngu-ane God ai ahamboya, aboedi-aboedi-ndiheanînimboyahî yahuhaya horombo-hoafîmarirî. ¹⁶ Nindou mamî ai dabarîfembo yahumbo ra sapo nindou ngorü düdi ai ahambo ngasündirî haya ranahandî ndürînambo dabarîndî-fiyuananimbo asu ahandî hoafi ra ngînemîndimbo nînimmoatükunî simborî hoafi mbusümo engoro ranahambo wanîndimboe. ¹⁷ Nindou sapo didîyei ai God aheimbo aboedi didiboado-fendürimbo ahandî nîmorimbo horombo-hoafîmareandi ra ngiri ngorü süngundîheandi yahuhaya rani-mbo weindahî-reandühîyu ahandî horombo-hoafi ranahambo ngînamündühî dabarîmefiyu. ¹⁸ Ahandî dabarîfe-ane asu horombo-hoafîfe-ane yimbu moatükunî ranana ngiri ngorü-ngorü. Asu rani-moatükunî ranahambo God ai yare hoafîmayu ra ngiri tikandeambo rambüsu, nga rani-mbo-animbo sihefi ngusüfo ndondeamunimboe. Rani-mboane nindou sihirî didîyefi Godîndî fikîmî aboedamboyahu nîmboefeimbî sihirî ana rani-moatükunî ra anihondü hondü tükündîfemboe mbîsefi hohu God ai sihefimbo horombonambore rani-moatükunîmbo himbombo masîhemunî ranîfihî ngînîndî kikîhîndî-humîndefî nîmboefî-mboane. ¹⁹ Rani-moatükunî ranahambo himbombo hohoanimo ranana sihefi nîngo

hohoanimo ranambeahi nimo ei fürifürikoate nginindi amaro nahurai-ane. Rani-moatükun ranana aboedambore-randeimbayo haya rani-hoarehi nimboefembo ngiri fürifürindefi. Hohoanimo ranambo-animbo God namaru-ambe ngemboyefi sapo Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ai yipuri hoeari rani hunduni kefuai ser wori safambe hamindi ragu hüfu-arandi nou. ²⁰ Sihfombohünda Sisai ai Godimbo saimbohünda bogori adükarimbofi haya God namaruambe ai-boatei kefuai mahüfu. Sapo Merkisedek ai sai-randeimbi bogorimbo-mefiyu ranifih türehaya ai koadürümbo-koadürümbo anüngu.

7

Merkisedek ai ndürümb-ani

¹ Merkisedek ranai ana adükari ngoafi Saremi-yafe bogori adükari nindou sapo Godindi nduri nimoamo hondayo ranahambo sai-randeimb-ani. Abraham ai yifiarini-poedi bogori adükari nindou yimbuyimbu-yomondi ami titaboarifoaru hou ranini-poedi mahüfuwa Merkisedek ai nafini hoeiriri haya ahambo Godimbohünda aboed-aboedimariri. ² Asu Abraham ai yifiarini-poedi napo semündü masüfu ra mami 10 yibobore mbura mami bidifiri Merkisedekimbo masagado. Nduri 'Merkisedek' ranana 'Mbumundi hohoanimoyumbü bogori adükari' yaho-randeimb-ani. Sapo ai Saremi-yafe bogori adükari nindou-ayu, ranimboane ahandi nduri ranamboani 'ngusüfo afurife küfeimbi bogori adükari' yaho arandi. ³ Merkisedekindi hond-afindi, ahandi amao, ai tükumefiyu asu ai yifimayu hoafi ra moai akidou amboani yanggorowani fifirifeyo. Merkisedek ranai ana sapo Godindi Nimori moani yahurai nou koadürümbo Godimbo sai-randeimbi anüngu.

⁴ Awi se Merkisedek ranahambo hoeindihori nüngu-nahurai ndürümbi adükariyu tükumefiyu ra. Sapo sihefi adükari amao hondü Abraham ai napo yifiarini-poedi semündü haya ranahambo mami 10 yibobore haya ahambo mami bidifiri masagado ra. ⁵ Rifaindi ahuri-mami ranai ana Godimbo sihou-rundeimb-anemo. Raniyomo asu nindou ranai yangiri-animbo Israeri-yeimayo mami 10 bidifiri napo ra mami bidifiri sowandümo mbürundamboane yaho ahinümbi hoafi yare mengoro. Sapo Godimbo sihou-rundeimbi ranai-amboani Israerihündi-yomo asu Israer ai-amboani Abrahamindi ahuri mami-yeisi, nga Godimbo sihou-rundeimbi ai ahei-mayo napo mami bidifiri sowandümo marundi. ⁶ Nga asu Merkisedek ana Rifaindi ahuri mamambeahindi-yupoani. Nga asu ai Abrahamindi-mayo napo mami bidifiri ra semündü mburambo asu ahambo aboedi-aboedimariri sapo nindou Godindi-mayo horombo hoafi semündümbü-mayu ranahambo. ⁷ Awi sihiri ranahambo fifirihumboanefi sapo nindou düdi ai ngörümbo aboedi-aboedariri ranai ana nduri nginindi adükarümbiyu-wamboane asu aboedi-aboedimefiyu ranai ahandi hoareh-ani. ⁸ Rifaihündi aiana Israeri-yeimayo napo bidifiri sowandümo marundi ra nindou yifiyomo marundi. Nga Merkisedek aiana nindou-yeimayo napo mami bidifiri mami bidifiri semündü marandi, nga ai yangiri nüngumbü nou-ani sapo Baibor ai yare hoafimayo nou. Ranane asu sihiri yarihu fifirihündi Merkisedek ai Abrahamimbo ngasündimariri. ⁹ Moani hoafimbo randihu hoafindefimboane.

Rifaindi ahuirí mamí ai Israeri-yeimayo napo 10 mamí bídífírí sowandúmo marund-anesí, nga horombo Merkisedek ai Abrahamíndi-mayo bídífírí napo masemúndu rasimboaní Rifaindi ahuirí mamí aho ra ranaheimbo kameihí randí masemúndu. ¹⁰ Ranimbo Merkisedek ranai Abraham ranahambo nafíní hoeiriraní Rifai ai tüküfekoate-yuambe ahandí amao Abraham ranahandí fiambe mamaru. Rani-moatükuní ra moaní hoafomboane. Ranane asu síhírí yaríhu fífíraríhundi Merkisedek ai Rifaimbo amboaní ngasündimarirí.

Godimbo sai-randeimbi bogorí simborí ai Rifaindi ahuirí mamí-memo ranahamundi fondi kosimaríhendi

¹¹ Rifaindi sirambeahíndí yanggírí Godimbo sai-randeimbi bogorí ra tüküyafu marundi. Moses ai ahínümbí hohoanímo ra nindou Israeríhündí ranaheimbo masagadürí, nga Rifaindi ahuirí mamí ranai hífandímaru homo. Rifai mamí-yomondí Godimbo saimbo ratüpurí ra nindoumbo ndombaríhoai-mbonana, asu ngírí ngorü-poanímbo Godimbo saimbo bogorímbofe moatükuní ra tüküfeyo. Nga ngorü-poanímbo Godimbo saimbo moatükuní ra Merkisedekíndí Godimbo saimbo hohoanímo ranífhí türe hayamboyo, nga Aron Rifaindi ahuirí ahandífhí türe hayamboyopoaní. ¹² Asu Godimbo saimbo bogorímbofe moatükuní ranai ngorü sünguefeyo ana, asu ahínümbí hohoanímo ranamboaní ngorü süngumbífeyo-wamboane. ¹³ Síhefí Adükarí sapo ahamboane ndaní hoafí nda hoafayo, Aiana nindou ngorü sirambeahíndíyu, nga asu Aroníndí sirambeahíndí-yupoaní. Moai ahandí sirambeahíndí ana Godimbo sai-randeimbi bogorí ratüpurí ra nindou mamí ai-amboaní semúndu, nga waní. ¹⁴ Aiana nindou Suda-mayu sirambeahíndíyu tükümeñíyu. Nga asu Moses ai moai raní sirí ranahambo dükare hoafíyu Godimbo sai-randeimbi bogorí nindou tüküfembo, nga waní. Rani-moatükuní ra sapo ndoríhu fífíríhumboaneñí.

Sisas ana Godimbo sai-randeimbi bogorí adükarí koadürümbo nüngumb-ani Merkisedek nahurai

¹⁵ Síhírí díboadoríhu hoeiríhumboaneñí ngorü simborí Godimbo sai-randeimbi bogorí Merkisedek rameñíyu nahurai tükümeñíyu asu ai Rifaindi sirambeahíndí síhou-rundeimbi ranahamumbo ngasündí-mareapurí. ¹⁶ Ai Godimbo sai-randeimbi bogorímboameñíyu ra moai Rifaindi ahuirí yanggír-anímbo ratüpuríyu ramboane yaho ahínümbí hoafí menggoro raní-süngu süngurandí, nga waní. Nga aiana awaríhefekoate yanggírí nüngumb-ani ranímboane asu ai ngasündeandeimbi bogorí sai-randeimbi tükümeñíyu. ¹⁷ Nga Baibor aí yare hoafíyowohú yahoya,

“Seana Godimbo sai-randeimbi bogorí koadürümbo-koadürümbo nímboamboayáí

Merkisedek rameñíyu ranífhí tündo hawambo,” *Buk Song 110:4 meho.*

¹⁸ Horombodídi ahínümbí hohoanímo ranana gígíranam-bofemboane sapo raní-moatükuní ranai aboedí ndoríhefekoate asu síhefímbo fehefemuni-koatemayo-wambo. ¹⁹ Nga ahínümbí hohoanímo menggoro ranai ana ngírí níní-moatükuní aboedí ndemíndí ndondeandí. Nga hapondaní ana simborí moatükuní horombodídi

moatükunî ranahambo ngasündareandî. Rani-moatükunî himboayefî ranambo sihirî God sowanambo akimî ngemboayefî.

²⁰ Asu God ai Sisasimbo ahambo sai-randeimbi-mborirühi moai moanî hinîngirirî, nga dabarîfihîyu hinîngimarirî. Nindou bodîmondî yaru Godimbo sihou-rundeimbimbo-yafundeimbî ana moai yahurai dabarî yanggorowa tüküyafu rundî. ²¹ Nga Godîndî dabarî sünguyu Sisas ai ahambo sai-randeimbi tükümeñiyu. Rani-simboanî God ai yare ahambo hoafîyundowohü yahuya,

“Adükari ai anîhondümbo hondü dabarîfimboani,

nga asu ai ngîrî rani-moatükunî ra hîhîrînde ngorü süngundeandî.

Nga seana Godimbo sao-randeimbi koadürümbo nimboamboyafî,” *Buk Song 110:4*

mehu. ²² Dabarî ranimbo-hündambo wamboyo simborî hoafî femîndî sihefe moatükunî-mayo ranahambo Sisas ai hoafîyuhüya, rani-moatükunî ra anîhondü tükündîfemboe, mehu. Rani-mboane hoafî femîndî sihefe ra Mosesîndî ahînûmbî ranahambo ngasündeamboane.

²³ Rani-moatükunî ra yahurai-ane: Horombo ana Godimbo sai-randeimbi bogorî nindou ra afîndî tüküyafu marundane, nga asu ai yîñiyomo rundühi wambo moai ahamundî rani ratûpurî ra gedühi hûramîndî ho randî, nga wanî. ²⁴ Nga Sisas ana moanî koadürümbo nûngumbo wambo asu ahandî Godimbo sai-randeimbi ratûpurî ra ngîrî nindou ngorü ai kosîndîhai ratûpurîndu, nga wanî. ²⁵ Ranimbo-wambo-animbo hapondan-ane asu süngunambo munguambo si aho ranane ra nindou didîyei God sowana Sisasîndî sünguyahi ahei ranaheimbo munguambo aboedambo-ndearûmbui. Sapo ai koadürümbo nûngumbo aheimbo farîhefe-ndürîmbohûnda didîbafîyu arandî.

Sisas Godimbo sai-randeimbi bogorî adükari ai-animbo sihefimbo fandihemunûmbui

²⁶ Sapo Godimbo sai-randeimbi bogorî adükari ndahurai sihefimbo fandihemunûmbui. Aiana moanî aboedî sürühoeimbi hamîndî hond-anî. Ahandî fiambe ana moai se hütîyafî yaho hoafî hohoanîmo nimarondo. Aiana moaruwai hohoanîmoyeimbî ranaheimbo nindou nimboeia ai moanî rani-poanî hondüyu haya sünambe nimmoamo hond-anî anûngu. Nindou yahurai-animbo sihefimbo fehëfemunimboani. ²⁷ Aiana bodîmondî Godimbo sihou-rundeimbî bogorî adükari nindou yahurayupoanî. Aiana nimbi-nimbîsi moai ahandî fimbohündambo boatei Godimbo ninîhondî hîfokoare sihai mbura asu sünguna nindou amurî ranahei moaruwai hohoanîmo ranahambo yare randî, nga wanî. Nga aiana moanî mamimbo yangîrî randî ramareandî moanî koadürümbo ai ahandî fimbo Godimbo sihefembo sapo ninîhondî hîfokoarefeyo nou refihî. ²⁸ Ahînûmbî hohoanîmo menjoro ranaiyo nindou ndoyîmîndîkoate-memo ranahamumbo Godimbo sai-randeimbi bogorî adükariimbo hinîngîreapuri arandî. Nga asu Godîndî ahînûmbî hohoanîmo ra sagado-ambe ahandî dabarîfe ranamboyo Nimorimbo yarirî hinîngimarirî. Raniyo asu rani-moatükunî ranai ahandî Nimorî koadürümbo ndorîhoeimbî ranahambo yare hinîngimarirî. Sapo Nimorî koadürümbo mungunambo ndorîhoei nûngumbü-mayu ranahambo.

8

Sisas ai sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükar-ani

¹ Rani-moatükunî ranahandî nîmîndî hondü hoafi ro wataporimbo-arîhundî ranana sihefi moanî yahurai Godimbo sai-randeimbi bogori adükarî ai sünambe God Bogori Hondü-mayu ranahandî hanğifoanî amaru. ² Ranambe-ani aiana Godimbo sai-randeimbi bogori adükarî ratüpurî ranani ratüpurîyuhü moanî sürühoeimbi fondî ranambe anüngu. Fondî ra sapo Godimbo hoafiyo-rambo ser worî hondü Adükarî ai mafondeandî ranambe, nga nindou ai worî ra moai fondündî.

³ Munğambo nindou didemo sapo Godimbo sihou-rundeimbi bogori adükarî niŋgomo arundî ra Godimbo moanî saimbo moatükunî sihefembo asu nînihondî hîfokoefeyoanî horî kefoeferambohündambo anîngomo. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi Godimbo sai-randeimbi bogori adükarî ranai-amboanî nîni-moatükunîyo ra awi Godimbo mbisihend-amboane. ⁴ Sisas ranai hîfi ndanîhü mbanüngu-mbonana, ai ngîrî Godimbo sai-randeimbiimbo nüngu, sapo nindou bîdîfirî ai Suda-yei ahînûmbî hohoanîmo rani-süngumbo Godimbo moanî saimbo moatükunî sihou-arundî nindou ranai manîngomo-ndambo wambo. ⁵ Moanî sürühoeimbi fondî ranambe Godimbo sihou-rundeimbi ratüpurî yaru arundî fondî ranana moanî safî hondü sünambeahî engoro ranahandambo sisamane. Moses ai sapo sisamî moatükunî ser worî-mayo ra fondîfembo yahuhaya-mboyuambe God ai ahambo hoafi-yundohü yahuya,

“Se rani-moatükunî ra randowandühi ana, sapo hîfi wafuambe munğambo moatükunî refembo safî hondü sisamîrîhe nafuimehanîni rananimbo rani-süngundo worîmbondandî,” *Kisim Bek 25:40*

mehundo. ⁶ Nga haponda Sisas ai Godimbo sai-randeimbi bogori adükarî ratüpurî ranîfîhî türe haya ratüpurayu hu ranana amurî-yomondî ratüpurî ngasündeandeimbi hond-ane. Sapo hoafi femîndî aboedî safî sihefembo moatükunî Godîndî nendî asu Godîmayu ranaheî mbusûmo didîboado-mareandî ranana moanî aboedî mbumundî hamîndî hond-ane. Rani-moatükunî ra sapo aboedî hamîndî hondü horombo hoafîfimbîhündî süngu wambo.

Simborî hoafi femîndî sihefe ai horombodîdî ranahambo ngasündeamboane

⁷ Horombo weanğurühîdîdî hoafi femîndî sihefe-mayo ra moanî aboedî ndombarîhoai-mbonana, asu ngîrî süngunî ngorü tükümeŋeyo ranai tüküŋeyo, nga ranana wanîyo. ⁸ Nga asu God ai ahandî nendî ranaheimbo papî-hoafîrandürühi yahuya,

“Adükarî ai yahuya, Awi sünguna ro Israerîhündî asu Sudahündî rani-babîdîmbo
simborî hoafi femîndî sihefemboayahi rani si ra tükündîfemboe.

⁹ Rani hoafi femîndî sihefe moatükunî ranana ngîrî sapo ahei amoo mamî-babîdîmbo Isip hîfambeahîndî koakoma-rîhandürî hahî rani-simboanî hoafi firîhamîndî masîheheandî nahurai-yopoanî, nga wanî.

Nindou ranai wandî hoafi femîndî sihefe ra ndofe süngufekoate-mayei-amboyahi

asu ro-amboani aheimbo moani yarihe hiningamarhearü,
Adükarî ramehu.

¹⁰ Awi süngunambo ana Israerihündi babidimbo ndani
hoafi femindi sihefe ndandihe ndahurai-animbo
randiheamboyahi.

Ro wandi-mayo ahinümbi hohoanimo ahei hohoanimoambe
hiningindihandühi

asu ahei ngusüfo fihü sürü papindihî hiningindihendamboyahi.

Ro ahei God-ndamboyahi

asu ai wandi nendi-ndeimboyei.

¹¹ Nindou mamî ai-amboani ngirî ahandî mamî ngoafihündi nindou-
mayu ranahambo yamundeandüri

asu ahandî sîrambeahindî nindou ranaheimbo hoafîndundürühi,
'Se Adükarî fifirîndîhori,' mbüsu.

Nimboe munguambo nindou ai ndürîmbayei asu ndürî-koateyeyi

aiana wambo fifirîndî-hindîrîmboyei.

¹² Ro hipoambondî-handürühi ahei moaruwai hohoanimo ranimbo
amboawiyeyi mbîsa hiningindihearühi,

asu ahei mamîkarî hohoanimo ranahambo moani mitanindî-
hamindî-handürîmboyahi,"

Jeremaia
31:31-34

mehu.

¹³ God ai simborî hoafi femindi sihefe ranahambo simbor-ane
yahu wataporimbo-randühiyu asu hoafi ranambo ai weangurühîdîdî-
mayo ranahambo munguna wamîndafimbo-mareandî. Asu nîne-
moatükunî sapo ai wamîndafiyowohü sümboayo ranana ngirî amîtata
awarîndîhoeyo.

9

Hifî ndanîhündambo Godimbo hifokoeife saimbo hohoanimo

¹ Weangurühîdîdî hoafi femindi sihefeimbi-mayo ranai ana ranî-
poanîmbo Godimbo dîdîbafîfe hohoanimo asu nindou nafiyoweimbi-
hündi sürühoeimbi fondi Godimbo dîdîbafîfe-rambo ranî amboani
mengoro-ane. ² Weangurühi sapo sürühoeimbi fondi ser worî

ra yimbumbofe papiyoweimbiyo mafondaro. Weindani papî
ranambe ana ram nindîfembo fondi nîngo asu yibadî bret ranî-
wamî Godimbo sihefeimbi-hündi nîngo marandî. ³ Ai hoearî

yipurîmborîhi kümarihindî asu hoearî ranî daboandî fondi mamî
manîngo ranahambo moani sürühoeimbi fond-ane yahomo marundî.

⁴ Worî ranî safambe, ranî-poanîmbo fisîngîriyo-randeimbi Godimbo
mandîfe fondi gorînambo nafîrundeimbiyo asu hoafi femindi sihefe-
rambo bokis ranî-kameihî manîmbafe. Bokis ranahambo gorînambo

gabudîfoefimbiyo haya asu ranambe gorîpîrî yangoro-ane asu
ranambe mana* foaru nîndundeimbiyo manîngo. Aronîndî nîmî-nîmî

horombo andûfuriyoweimbi-mayo asu horombo nîmoei yimbufihî
God ai hoafi femindi sihefe sürü papîmarandî ranai bokis ranambe

amboani mengoro. ⁵ Bokis ranî-wamî mbanendeimbi sünambeahîndî
nendî sisamî yimbu mapaiarîfanî Godîndî hîmboamupui-randeimbi

ra ahafandî mbusümo mengoro. Ranî-wamî God ai moaruwai

* 9:4: Mana ra sesî God ai Israerîhündambo nîmî wofî furîkoate-reandühi masagadürî
ranane.

hohoanimo ranahambo amboawiyeyi yahu arandi raniwami mbanendi ngurine hena nimarifani marinandi. Nga hapondani ana ngiri rani-moatükuni ranahambo munguna gedühi hamindi watapori-mbondihu ngefi.

⁶ Munguambo moatükuni ra nafirundümo kurarundi ana, Godimbo sihou-rundeimbi ranai munguambo si aho ra ai ahamundi ratüpurimbo hohoanimo-yomondühi sapo weindani papimayo ranambe kefoau tüküyafu marundi. ⁷ Nga wori safambe pap hondü ranambe ana Godimbo sai-randeimbi bogori adükar ranai yangiri-yu kefuai tüküfi marandi mamimbo yangiri munguambo himban maho ra. Refihi ai moai moani war yangiri hüfu randi, nga ninihondi hori Godimbo sihefembo sapo ai moaruwai hohoanimo-yu marandambo asu nindou ai moani hohoanimokoate moaruwai hohoanimo-yeyi marihündi ranaheimbohünda kameih semündü hayambo-yu hüfu marandi. ⁸ Munguambo rani ratüpur ranimbo Yifiafi Aboedi ranai yare nafuiramunühi yahoya, weangurühi Godimbo sai-rambo ser wori ranai fondarowan ana, Sürühoeimbi Hondü Fondi sünambe wori safambe hombo nafi ra weindahife-koatemayo. ⁹ Nimindihindi ra ranane nda. Munguambo rani ratüpur ser wori ranana sisami nahurai hapondanambe ranahamboane nafuiayomuni. Ninihondi hori Godimbohünda raraofe asihefeyo ana, ngiri nindou didiyeyi Godimbo hohoanimo sei-arihündi ranahei ngusüfo ranai ndondihoyondüri. ¹⁰ Nga saimbo moatükuni ra sesimbo moatükuni, simindimbo moatükuni, mamikarambo fi popoaifoefembo moatükuni ranana moani fi-hoeari moanambuhü ranahandi ratüpur hohoanimo yangir-ane. Nga asu rani-moatükuni ra süngundhi ngeiani Godindi simbori hohoanimo tükündifemboe yahumboani

¹¹ Krais hapondanambe tüküfimboani, nga aiana munguambo aboedi moatükuni haponda tüküme-feyo ndanahambo-hünda Godimbo sai-rambo bogori adükarimbofi tüküfimboani. Godimbo saimbo ser wori hondü sapo horombodidi-mayo ranahambo ngasündeandeimbi-mayo. Rani ser wori ranana nindou ai worimbo-rumbo-yomopoani. Asu rani-moatükuni ranai hifini nafi-yombo-yopoani, nga wani. ¹² Krais ai moai meme hori asu burmakau hori ra semündü haya Godimbo saimbohündambo kefuai hüfu, nga wani. Nga asu aiana ahandi hori rani-randi semündü hayambo Godimbohünda sehefembo God nimaruumbe Safambe Hondü mamimbo yangiri-yu kefuai mahüfu sihefimbo koadürümbo-koadürümbo ningombo aboedambofemuni-mbohünda. ¹³ Nga nindou bidifiri ai Godindi himboahü moaruwai fiaye ana, asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai meme hori, burmakau anamindi hori, asu burmakau yikimindi weindambo mandifimbi-hündi hasüfi rani amboani ahei-wami bubu-mafoarunda, asu rani-moatükuni ranambo nindou ahei moaruwai fi ra Godindi himboahü aboedi tükümehindi. ¹⁴ Nga Kraisindi hori ana rani-moatükuni hohoanimo ranahambo ngasündeandeimb-ane. Sapo Kraisindi fiambe ana moai moaruwai hohoanimo ra akidou-amboani nimaro, nga wani. Asu sapo Yifiafi koadürümbo-koadürümbo nimarowembü ranahandi nginindi-namboyo Krais ahandi fi ningombo hohoanimo ra Godimbohünda ninihondi hifokoe-feyo nou yare hifokoare masihendo. Ranimboane ahandi hori ranai ngiri sihefi

fi moanambühi rani yangiri popoaindihendi, nga wanti. Nga aiana sapo sihefi hohoanimo moaruwai ngusüfoambe popoi-marihemuna asu sihiri horombodidi fehefekoate ahinümbi hohoanimo moai süngurühundi. Ranimbo-animbo asu sihiri God yangiri nünguweimbi ahandi ratüpuru aboedi rani yangiri ratüpuru-ndemboyefi.

Kraisindi hori ranai simbori hoafi femindi sihefe ranahambo nginimaramindo

¹⁵ Ranimbo-hündambo Krais mamai ranaiyu simbori hoafi femindi sihefembo moatükuni ra didiboadore semündü tüküfi weindahimareandi. Ranimbo asu nindou daboe diboniyu-ndüreimbi koadürümbo-koadürümbo yangoroweimbi aboedi moatükuni ahei ape ai nimorimbo segodürimbo horombo hoafimareandüri ra ndahümündimboyei. Ndanimoatükuni ra yare yahurai tükümbifeyo-wamboane. Sapo Sisai yifiyuhü nindou moaruwai mamikari hohoanimomayei ranambeahindi aboedamboomareandüri ai weangurühididi hoafi femindi sihefe ra yangoro-ambe ramarhindimbohünda.

¹⁶ Nindou düdi ai süngunambo yifindamboyahi yahuhaya, asu ahandi napo ra nindou ngorü ai mbisemündu-wamboane yahuhaya, pepafihisürü pare asihendi ranana sapo nini-moatükunimboyoy hoafi femindi sihefeyo nahurai-ane. Nindou ranahandi nimori ai hoafi femindi sihefe hoafi ra süngure huhü afindandi-mayo napo ra asemündu ana, nindou bidifiri ai hoafindeihya, nindou ranai yifimayu mbisei. ¹⁷ Nindou ranai rani-moatükuni shendeimbi-hündi süngunambo ai yifayu rananimbo rani-moatükuni ranai mamai anihondümbo tükündifemboe. Nga asu nindou ranai yare hoafi firamündi shai mbura awi yifikoate yangiri anüngu ana, ahandi hoafi femindi sihefe moatükuni ranai moani yare yangoromboane. ¹⁸ Ranimbohündamboyo weangurühididi hoafi femindi sihefe ranai amboani horinambo yangiranane rani hoafi ranahambo nginemindimbohünda yaru marundi. ¹⁹ Weangurühi Moses ai munguambo nindou ranaheimbo God ai nindumbo rani-moatükuni yangiranimbo süngundihündi yahuhaya ahinümbi hohoanimo hoafi sürü papire masihendi ranahambo waporimboomarandi. Raniyu asu ai burmakau anamindindambo hori memendambo hori ra semündü himoni fongoefi mbura hisip nimi düdü didareimbiyo asu hamburipsipindi ninendi bidifiriyo rani-moatükuni ranambo ahinümbi Bukimayo raniwami füsihai-füsihaimarandi nindou munguambo ranaheiwami kameihi. ²⁰ Raniyu ai hoafiyuhü yahuya,

“Hori ndanamboanimbo sapo God ai hoafi firamündi shendühi rani-moatükuni ra randihi süngundihündi yahuhaya hoafimendüri ranahambo nginindamindimboe,”

Kisim Bek 24:20

mehu. ²¹ Mamai yare ramareandi yahuraiyu Moses ranai hori ra semündü haya, hoafi femindi sihefe ser wori asu mungu moatükuni ranambe yangorowani Godimbo didibafife-rambo moatükuni-mayo raniwami kameihi füsihai-füsihaimarandi. ²² Anihond-ane, sapo ahinümbi hohoanimo ranai hoafiyowohü yahoya, “Munguambo moatükuni ranana horinambo yangiranimbo popoaindihendani asu asukai aboedindimboe,” meho. Asu hori peyohü popoihefe-koate

ana, God ai ngir̄i amboawi mbüsu nindou-yei hohoanimo moaruwai ranahambo.

Kraisindi yifi ana moaruwai hohoanimo awarahoendühane

²³ Hifini rotu ser worindi moatükun̄i ra sisam̄i nahurai-ane, nga anihondü hamindi moatükun̄i sünambe engoro. Ranimbo-hündambo-animbo munguambo hifinindi moatükun̄i ra horinambo popoi-hefe ranambo aboedi tükufemboane. Nga sünambeahindi hondü moatükun̄i engoro ranai ngasündeandeimbi hori raninambo yangiri aboedi tükümbifeyo-wamboane. ²⁴ Sünambe anihondü hamindi engoro ranahandi sisam̄i nindou ai sürühoeimbi fondi nafiru hin̄ingimarundi ranambe ana moai Krais ai kefuai hu, nga wani. Nga sapo sünambe fondi hondü-mayo ranambeahiyu ai Godindi himboahü sihefimbobhündambo kameih̄i tükufimbo ranambeahiyu ai kefuai hüfu anungu. ²⁵ Suda-yomondi Godimbo sai-randeimbi bogori adükari ranai ana ser wori moani safambe hondü ranambeahiyu rani-poani hori semündü haya moani mamimbo yangiri himbani mam-mami randühi kefuai hüfu marandi. Nga Krais-ana ai moai ahandi fi ra Godimbo saimbo afindimbo kefuai hüfu randi, nga wani. ²⁶ Rani-moatükun̄i ra rambarea-mbonana, Krais ranai tin̄irifo afindimbo semündü ra hu-humbo God ai hifi, sünü asu mungu moatükun̄i ra nafirandambe amboani tüküfi, nga wani. Nga asu moani ai mamimbo yangiri hamindi munguambo si aho ranahambo kameih̄i tükufemboane ndeara b̄idifiranambo si ranai tükufembo yangir̄iyo-ambe. Moaruwai hohoanimondi ngin̄indi engoro ra Krais ai ahandihoari Godimbo sihefimbobhünda yifiyowohü awarihefembo-hündamboyu tüküme fiyu. ²⁷ Munguambo nindou moani mamimbo-animbo awi yifiyo mburumbo asu süngunambo God ai yibobondeambui. ²⁸ Mam̄i yare yahu-raiyoi Krais amboani ahandi fi ra Godimbo sihefimbobhünda moani mamimbo yangiri nindou afindi ranahei moaruwai hohoanimo ra raguanambo-fembobhünda yifimayu. Asükaiyu ai tükefiyu ra moaruwai hohoanimo ranahambo gogorihefembo yifimboyupoani, nga nindou did̄iyei ahambo tükümbifiyu sei hehi himboayei hei ranaheimbo aboedambo-fendürimbo-animbo tükündüfimbui.

10

Krais ai mamimbo yangiri yifimayu

¹ Suda-yeimayo ahinümbi hohoanimo ranana sapo n̄ine-moatükun̄i aboedi süngunambo tükufemboayo ranahandi-mayo sisam̄i yifiafi nahurai-ane. Asu nindou ai ahinümbi hohoanimo süngurihirühündeimbi munguambo himbani aho ra ahei moaruwai hohoanimo ranahambo-hündambo Godimbo nin̄ihondi hifokoar̄ihi sihehi ar̄ihündi. Nga ran̄i hohoanimo ngir̄i nindou Ape sowana hei ar̄ihündi ranaheimbo munguna aboedambo-ndeandüri. ² Nga ahinümbi hohoanimo süngu nindou-yei moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-reandüra ai aboedi sürühehindeimbi tükümbehi-mbonana, asu ai ngir̄i moaruwai hohoanimo ranahambo hüt̄iyefi sei hehi hei r̄ihündi. Rambefe-mbonana, asu munguambo Godimbo nin̄ihondi hifokoe fe hohoanimo ra rühisafi hin̄ingir̄ihisi. ³ Nga asu Godimbo hifokoe fe sihefe hohoanimo ra munguambo himbani yar̄ihi piyei ar̄ihü

hei ahei moaruwai hohoanimo ranahambo hohoanimo korifoefe-ndürimbohünda. ⁴ Nga burmakau hor-ane asu meme hor-ane ranimoatükunî ranai ana awi ngîrî moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandî.

⁵ Ranimbo-hünda Krais ai ndeara hîfîna kosimbo yahumbo ai Godimbo hoafiyundühî yahuya,

“God, seana sîhamböhünda nînhondî hîfokoeffe sîhefe moatükunî ranimbo ana se moai yîfirîyafî,

nga se wandî fi-safî ranîrandî refemböhünda yaro masahawandî.

⁶ Seana nînhondî sîhamböhünda munguambo mandîfeimb-ane,

asu moaruwai hohoanimo raguanambo-femböhünda

ngorü-poanî sîhambo sîhefembo moatükunî ranimbo ana moai hîhîfî-hîhîfîyafî randî.

⁷ Ranîyahî asu ro yarîhe hoafîyahühîya, ‘O God, yîniyahî ro nda.’

Sapo sürü paru masîhoemo buk ranambe wamböhünda yare hoafîmayo.

Moanî sîhafî hohoanimoayafî ranî-süngufembo-hünda ro ndeara kosamboanahî,”

Buk Song 40:6-8

mehu. ⁸ Weangurühî ai yare hoafîyuhü yahuya, “Seana moai yîfirîyafî randî sîhamböhünda nînhondî hîfokoeffe sîhefe asu mandîfe arandî moaruwai hohoanimo raguanambofembo ranimbo ana,” mehu.

Ahînümbî hohoanimo ra yangorowanî ranî-süngumbo nînhondî Godimbo hîfokoeffe sîhefe hohoanimo ra yarîhî arîhündî yahu Krais ai hoafîmayu. ⁹ Asükai ai yare hoafîyuhü yahuya, “O God, yîniyahî ro nda. Ro sapo se hohoanimoayafî süngu yangîrî süngufîhî refemboanahî ndanîmboahî,” mehu. God ai munguambo wamîndafî Godimbo sai-rambo moatükunî ra gîgîranambo-reandühî, asu

Kraisîndî fi Godimbo sainbo moatükunî ranahandî fondîhü sîmborî kîkafoareandî. ¹⁰ Sapo Sisas Krais ai God ro hohoanimoayahî süngu yangîrî rambîreandamboane mehu ranî-süngure haya asu ai moanî ahandî fi ra mamîmbo yangîrî munguambo si aho ranimbo kameihî Godimbo masîhendo. Rananimbo asu sîhîrî moaruwai hohoanimo ranambeahîndî aboedî sürühehundeimbî anîmboefî.

¹¹ Suda-yomondî Godimbo sai-randeimbî bogorî mamamî ranai ahandî Godimbo nînhondî mandîfe sîhefembo ratûpurî ra munguambo si ratûpurîyuhü moanî mamî ranî-moatükunî ratûpurî yangîrîyu rarao ra hu marandî. Nga asu ranî-moatükunî ratûpurî ranai ana awi ngîrî moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-ndeandî. ¹² Nga asu Krais-ana moanî ai mamîmbo yangîrîyu yîfîyuhü

ahandî fi ra Godimbo masîhendo munguambo si moaruwai hohoanimo ra raguanambofembo-hünda. Ranani asu ai haponda Godîndî warî hondü waranî amaru. ¹³ Ranîhü ai Godimboya, ai wandî hürütümbî nindou ra wandî yîrimbo hoarehî hîningîmbîreandî yahuhaya hîfanda amaru. ¹⁴ Ai moanî mamîmbo yangîrî yîfîyuhü Godimbo fi

ahandî ra sîhendühî asu ranînambo ai nindou ranaheimbo moaruwai hohoanimo ranambeahîndî sürühendürî hîningî-mareandüra ai koadürümbo-koadürümbo ndorîhehî anîmboefî.

¹⁵ Yîfiáfî Aboedî ranai-amboanî ranahambo anîhond-ane meho. Nga ai Baibor-ambeahî weangurühî hoafîyowohü yahoya,

¹⁶ “Haponda awi süngunambo-anîmbo Israer nindou-babîdîmbo,

ndani hoafi femindi sihefe ndandhe ndahurai-animbo
randiheamboyahi,” Adukari ra mehu.

“Ro wandi-mayo hohoanimo ahei hohoanimoambe
hinngindiheandühi

asu ahei ngusüfohi sürü papindihi hinngi-ndiheamboyahi,” *Jeremaia 31:33*

mehu. ¹⁷ Raniyu ai nñofi hoafiyuhü yahuya,

“Ro ahei moaruwai hohoanimomayei-ane

asu moaruwai hamindi moatükun hondü yarihi arihündi

ranahambo amboawiyei mbisahi ngiri gedambo hohoanimondahi,” *Jeremaia 31:34*

mehu. ¹⁸ Asu mungu rani-moatükun hohoanimo ranahambo amboawiyei ehu ana, asu moaruwai hohoanimo raguanambofembo Godimbo nñihondi hifokoeife sihefe hohoanimo ranai ngiri asükaindo tükündife ndandi.

¹⁹ Nga ranimbo-hündambo-animbo wandafi mam, awi Godimbo sihefe bogori adukari ai moani Sürühoeimbi Hondü Fondi ranambe kefuai hu arandi nou sihiri amboani moani himbokoate God nñmaruambe Sisaindi hori süngumbo keboehu ngemboyefi. ²⁰ Sihiri ranambe keboehu ngemboyefi simbori nafi rani-süngu. Sisayifiyuhüyu ai hoeari Godindi nafitambehü mapenngo rani mbusümo nafi hifombo yangiri nñgoweimbi nafi ra sübüdimarihendi.

²¹ Ranimboane hapondani ana sihiri Godimbo Sai-randeimbi Bogori Adukari Godindi wori sünambe ranambeahindi nindou hifandarandeimbi bogori anüngu. Ranai Sisani. ²² Sapo aiyu ahandi horina sihefimbo moaruwai hohoanimo sihefi ngusüfoambe ranahambo sihiri hütianefi yarihu arihundi sefirihundeimbi amaro ra popoaimarihemuni. Asu sürühoeoyoweimbi hoenambo amboani kameih sihefi fi hundürümaramuni. Ranimbo-hündambo-animbo sihefi ngusüfoambe moaruwai tikai hohoanimo amaro ra raguanambondihu mbundihu asu sihiri moani anihondümbofe hohoanimo rani yangiri ndahumündefi hohu God sowana akim sühündahu ngefimboane.

²³ God ai aboedi moatükun süngunambo sihefimbo saimunimboayu ranahambo horombo hoafimareandi. Ranimbo sihiri hoafiyefi arihündi ranahambo awi nginindi nñmboefimbo himbondefimboane. Awi ahambo sihiri randeambui mbisefi anihondümbo-ndihumboane sapo God ai hoafiyumbühündi ai randeambuimbo-hündambo wambo.

²⁴ Awi sihiri mamani wandafi mam ranaheimbo hohoanimo-ndefimboane. Asu nindou ai simbori fehefe asu ngusüfo pefe hohoanimo ra ahei hohoanimoambe botindihumboane. ²⁵ Awi sihiri ana wandafi mam-babidi mamühi fandife hohoanimo ra refe hinngifepoani rühi sapo nindou amuri bidingiri raweahi arihündi nou, nga wani. Nga se hoeirihimboanei bidingiran si ra ndeara akimane. Nga ranimbo-hündambo-animbo asu sihiri nindou bodimondi ranahai ngusüfoambe hohoanimo nginemindi-ndürimbohünda tinjirifondefi ngefimboane.

Godindi Nimori ranahambo daboadanambo-fipoani

²⁶ Asu sihiri Kraisindi-mayo anihondü hoafi ra fifirihu mburihu, moani sihefi hohoanimonambo yangiri hefuhinda, raninambo

moaruwai hohoanimo rani-sungu peahu ahefi ana, moai ngorü-poanimbo hifokoefe Godimbo sihefeyoani asu ranambo hohoanimo ra raguanambofembo yanggoromuni, nga wani. ²⁷ Nga sapo Godindi yibobofemunimbo si tükündifeyowohü nindou Godindi hürütümbi ranahaimbo nginindi hamindi hai ranambo tikirindandürimboe ranahambo yhimboyefühi himboayefi rani yanggir-ane engoro. ²⁸ Nindou düdi ai ahinümbi hohoanimo Moses masendi ra himboriyowohü sungufekoate-ayu ana, nindou yimbuyafani asu ngimiyomo ai rani-moatükunü ra ai ramareandi sei hoafiyeiani moani amboawi yaho-koate hifokoarihi marihündi. ²⁹ Asu nindou düdi ai Godindi Nimorimbo daboadi hihirariri ana, se ranahambo nüngurihi hohoanimo-yeihyeia? Nindou ranai ana awi afindi tñjirifo saf-animbo ndemündümbui. Kraisindi-mayo hori ranambo Godindi hoafi femindi sihefe ranahambo ndomarihendi. Hori mam ranamboy nindou ranahambo hohoanimoambe sürtheri hinngimararer-anesi. Nga asu nindou ranai hoafi femindi sihefe hori-mayo ranahamboya, rani-moatükunü ana moan-ane, nga ndorhoeimbi moatükunü hamindiyopoani yahumbü nindou-ani. Ranani asu ai Yifiafi moani hipoambore-randeimbi ranahambo moaruwai-moaruwaimboareandi. ³⁰ Sapo sihiri fifirihundi Adükari ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Nindou moaruwai hohoanimoyeiani rani-süngumbo simbori tñjirifo sai ana, wandi ratüpur-ane.

Ro simbori tñjirifo ndeheamboyahi,”

Io 32:35

mehu. Asükaiyu ai nñofi ngorü hoafiyuhü yahuya,

“Adükari ai ahandihoar-animbo ahandi nendi ra yibobondearümbui,”

Io 32:36

mehu. ³¹ Yanggiri koadürümbo nüngumbü God ai nindou kikihemindimbo ra yhimbombü moatükun-ane.

Anihondümbofe hohoanimo ra nginindi kikihindi humindefi-mboane

³² Sapo rani-moatükunü siheimbo-so horombombo tüküme Feyondürü ranahambo se hohoanimondei! Godindi-mayo si aboedi siheimbo boakifoa-reandürambe rani mbusümo maho ra sapo se tñjirifo afindi tüküme fendüra awi tñjirifo ranambe hütü-hütimayehei-ane. ³³ Se rani-simboani nimboei-ambe ana ngoambo nindou bidifiri ai siheimbo nindou himboahü moaruwai-moaruwaimbo-rihindürühi tñjirifombü hohoanimo masahündürü. Asu se ngoambo nindou ai tñjirifo asahümündi rani-babidimbo-yahindühi se ahei mbusümo nimboeimbo ai tñjirifoaye ra farihehi-ndürühanei. ³⁴ Raniyei asu se nindou karabusambe nimboeimbo tñjirifoaye nou se-amboani ai-babidimbo tñjirifomaye. Asu nindou bidifiri ai sihei napo ra ngoambo fufürühümündi hündürani asu se ranimbo hihifi-hihifiyeih aheimboya, ‘I ambirihündi ana,’ sei hehi warü hürühümündi-ani ai sahümündi marihündi. Se rani-moatükunü ranahambo ramarihindi ra, sapo sihei aboedi moatükunü hondü koadürümbo-koadürümbo yanggoromboayo ra fifirihü hehimbo-wambo.

³⁵ Ranimbo-hündambo awi se sihei nginindi hamindi anihondümbofe ho moatükunü-mayo ra warü-hündühümündimboyei, nga yowan. Nga nimboe rani-moatükunü ranahambo takin-animbo God ai aboedi adükari moatükunü ro ndeheamboyahi mehu ra ai

ndembui. ³⁶ Rani⁺mbo-hündambo-animbo God ai n⁺ine-moatükun⁺isaimbo horombo hoafi⁺mareand⁺i ra sem⁺indimbohünda awi se moan⁺i sapo God ai n⁺ine hohoan⁺imo hohoan⁺imoayu rani-sünggu yang⁺r⁺i himboar⁺nambo h⁺ibad⁺ihümb⁺o ratüpur⁺indei. ³⁷ Sapo Baiborambe God ai yare hoafi⁺yuhü yahuya,

“Awi gedamboyo-poan⁺i, nga nindou sapo tüküfembo-mayu ranai tükünd⁺fimbui.

Ai ng⁺r⁺i gedambo h⁺ih⁺n⁺ing⁺indeand⁺i.

³⁸ Ro hohoan⁺imoayah⁺i rani-sünggu yang⁺r⁺i rar⁺ihindeimb⁺i nindou wand⁺i,

awi ai wambo an⁺ihondümbo-r⁺ihindürü⁺hi mb⁺n⁺imboei-amboane.

Nga asu nindou düdi b⁺id⁺f⁺r⁺i ai wambo an⁺ihondümbofe ranahambo sis⁺irefiyu ana,

asu ro ng⁺r⁺i nindou ranahambo wud⁺ind⁺ihini,” *Habakuk 2:3-4*

mehu.

³⁹ Nga asu si⁺h⁺r⁺i ana Godimbo an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo ranahambo sis⁺ir⁺iyahundü⁺hi awar⁺ihundeimb⁺i nindou-yef⁺ipoan⁺i, nga wan⁺i. Nga awi si⁺h⁺r⁺i ana Godimbo an⁺ihondümbor⁺ihu hef⁺ü⁺hi aboedambo-yahundeimb⁺i nindou-ane⁺fi.

11

An⁺ihondümbofe hohoan⁺imo n⁺im⁺ind⁺i hoaf⁺-ane

¹ Sapo an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo ranana n⁺n⁺i-moatükun⁺imboy⁺o himboayef⁺i ra tükünd⁺femboe ranahambo si⁺h⁺r⁺i d⁺id⁺iboador⁺ihu fi⁺f⁺r⁺ihund⁺i. Rani⁺-moatükun⁺i ranana si⁺h⁺r⁺i ng⁺r⁺i si⁺hef⁺i

himboar⁺nambo hoeind⁺ihund⁺i, nga moan⁺i hohoan⁺imonambo yang⁺r⁺i-animbo rani⁺-moatükun⁺i ra an⁺ihondü mbengori mb⁺isemboyef⁺i. Hohoan⁺imo ra an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo-ane. ² Horombo amao ahei an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo rani⁺mbo-hündambo God ai aheimboya, nindou aboed⁺i mbumund-anei mehundür⁺i. ³ Si⁺hef⁺i

an⁺ihondüfe hohoan⁺imo-mbohündambo fi⁺f⁺r⁺ihumboayef⁺i sapo God ai hoafi⁺yuhü ahand⁺i hoaf⁺nambo sünü h⁺if⁺i ra naf⁺imarand⁺i ranahambo. Nga rani⁺-moatükun⁺i ra naf⁺imaranda himboar⁺nambo hoeiar⁺ihund⁺i ai moan⁺i hoeifekoate moatükun⁺nambo rand⁺i ramareand⁺i.

Aber, Enok asu Noa ai Godimbo an⁺ihondümbo-mariwuri

⁴ Aber ahand⁺i an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo-mbohündambo ai Godimbohünda n⁺n⁺ihond⁺i h⁺ifokoare mamandeand⁺i. Ai ramareand⁺i ra Ken ai ramareand⁺i ranahambo ngasünde haya God⁺ind⁺i himboahü moan⁺i aboed⁺i ham⁺ind⁺iy⁺o. Asu ahand⁺i an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo-mbohündambo God ai ahamboya, aiana nindou moan⁺i mbumund⁺i ham⁺ind-ani mehu hoaf⁺i ra Aber ahambo maho. Rani⁺yu asu God ai n⁺ine-moatükun⁺i Aber ai ahambo masagado ra h⁺ih⁺fi-h⁺ih⁺fiyu marand⁺i. Aber ai yi⁺fi⁺mayusi, nga awi ahand⁺i an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo rani-süngumbo hoaf⁺i yare hoafi⁺yo ara ho.

⁵ Enok ahand⁺i an⁺ihondümbofe hohoan⁺imo-mbohünda God ai ahambo n⁺imoamo maserümünduwa asu ai yi⁺fi⁺-koate gedü⁺hi manüngu. God ai maserümündu-wambo asu nindou d⁺idai moai ahambo hoeirir⁺i. God ai Enok ahambo semündü hafokoate-yuambe rani-simboan⁺i ahambo hoafi⁺yuhüya, ‘Ro hohoan⁺imoayah⁺i rani-sünggu yang⁺r⁺i süngumara hu,’ mehundo. ⁶ Nga nindou Godimbo an⁺ihondümbofe-koate-ayu ana, asu ahambo God ai ng⁺r⁺i siaond⁺ifiyu. Nga nindou

düdi ai Godindî fikimî sühüfembo hohoanimoayu ana, God ai anüngu ranahambo anihondümbo-mbireand-amboane. Sapo God ai nindou düdi ahambo hütî-hütîyuhü kokoarürî ranahambo takinî segodombo ranahambo kameihî anihondümbo-mbireand-amboane.

⁷ Noa ahandî anihondümbofe hohoanimo-mbohünda God ai nîne-moatükunî sünguna refeyowanî tüküfemboayo ra Noa ai hoeifekoate-yuambe ranahambo ahinî hoafîrürühîya ranî-moatükunî tükündîfemboe mehu. Raniyu ai Godindî hoafî ra himborîyu mbura, moanî ai hoafîmayu süngu sip afindî ra nafîmarandî ai ahandî aborüdi-babîdî ranambe kefoehi nîmareimbo aboedamehindî-mayo ra. Raniyo asu ahandî anihondümbofe hohoanimo-mbohünda God ai ahamboya seana nindou mbumund-anafî mehundo. Rani-süngu nindou munguambo ahambo anihondümbo-arîhorî ranahambo refemboayu nou. Ranîmbo-hündamboyo asu Noa ai munguambo nindou ndanî hîfîhündî ranaheimbo nindou moaruwai-anei yaho nafuiyombo nou ramareandî.

Abrahamindî hoaf-ane

⁸ Abraham ahandî anihondümbofe hohoanimo-mbohünda God ai ahambo hîdîborî nafînî hîfî ngorü segodîmbo koehefimbo mehu ra himborîmayu. Ai ahandî hîfî hondü hîningîre haya moanî fîfîrifekoate nahanafîmbayahî nda ahahî yahuhaya sirîmbîrowohü mahu. ⁹ Ahandî anihondümbofe hohoanimo-mbohünda God ai ahambo hîfî ngorü ndahandombayahî yahu horombo hoafîmayu ranî hîfambe hîdîbo-hîdîborîhoei manüngu. Raniyu ai hîfî ranîhü ser worambe manüngu sapo Aisak ahandî nîmorî, asu Sekob Aisakindî nîmorî marîne mamî ranî hîfî God ai sünguna dagapîranî nîngomboayafanî nou. Nga ahafanîmbo amboanî God ai ranî-moatükunî segopîrimbohünda horombo hoafîmareapîrî. ¹⁰ Abraham ai ser worambe manüngu, nga ngoafî adükarî koadürümbo-koadürümbo nîngoweimbî God ai ahandîhoarî nafîmbo hohoanîmoyu mbura nafîmarandî ra hoeifemboyu himbomayu hu.

¹¹ Sara Abrahamindî nîmorehî ahandî anihondümbofe hohoanimo-mbohünda ai ahandîhoarî amboanî purüsî nîmorîkoate nîngo ho-hombo boagirî-mayoyosî, nga asu God ai ahambo ngînindî masagado nîmorî wakemîndîmbo. Raniyo asu Sara ai yare hohoanîmoyowohüya, God ai nîmorî wakîndandîmboyafî yahu horombo hoafîmayu ra ai anihondümboyu hoafîmayu, nga ai ranî-süngundeambui, yahohaya hohoanîmomayo. ¹² Raniyu asu Abraham ai ndeara boagirîyuhü yîfîmbo yangîrîmayusî, nga asu ai afindî nîmorî burayo ranahei amao-mayu. Nîmorî nindou mamî yangîrî ranahandambo-hündî burayo ra moanî afindî tüküfeihîyo sapo mupui sünambe engorü asu gudîkîkîrî tapuiyowa kîkîfekoate engorü yahurai tüküme Feyo, God ai ahambo horombo hoafîmeindo nou.

¹³ Nindou mungu ranai Godîmbo anihondümbo-rîhorî heimbo sünguna yîfîmayei. Ai ndanî hîfîhü nîmboei-ambe awi moai sapo God ai aheimbo aboedî moatükunî segodürîmbo horombo hoafîmayu ra sahümundî, nga wantî. Nga moanî ai angunî nîmboeimbo himboarî-nambo yangîrî hoeirîhindühî hîhîfî-hîhîfîmayei. Raniyei ai weindahî yarîhi hoafîyeihî seiya, 'Ro ndanî hîfîhü nîmboefanî ro ngorü hîfîhündî hîdîborî nindou nou-aneî, moanî bodîfombo

ndaní hífihü anímboefi,' masei. ¹⁴ Nindou ai yarihi yahurai hoafayei ana, síhíri randíhu hohoanímbo-ndefíhüya, aiana ahei hífi hondü aboedí hamíndí raní hoeifembo seimboanei yarihi yahurai hoafayei mbísefímboane. ¹⁵ Nindou ranai ahei hífihü weangurúhi nímboei mburíhü ra híníngíríhi hehi ngoründühi nímboembo weangurúhídídí hífi ranahambo hohoanímbo pambaríhi-mbonana, awi ai koadürana híhíríyahi hei. ¹⁶ Waní, nga ai sapo hífi sünambe engoro hífi ndaníhü ngasündareandí raní hífinamboyei hombo sei-hehi hohoanímomayei. Ranímbo-hündambo-anímbo asu Godímbo ai síhefi God-ani seimbo ra God ai ngírí aheimbo amooaníngí-ndundürí sapo hífi ranífihi aheimbo ngoafi adükari nafíra híníngí-mareandambo wambo.

¹⁷ Abraham ahandí aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda God ai ahambo yari hoeimarirí ranambo asu ai ahandí nímorí Aisak ra Godímbohünda hífokoeí síhefímbo hohoanímomayu. Abraham ranahamboyu God ai níní-moatükunímboyu ahambo refímboayu ranahambo horombo hoafímarira fífírímareandí. Nga asu Abraham ai ahandí nímorí mamí hamíndí-mayu ranahambo Godímbohünda hífokoeí síhefímbo hohoanímomayu. ¹⁸ Sapo God ai Abrahamímbo Aisak ranahamboyu horombo hoafírírúhi yahuya "Aisak ranahandambo-hünd-anímbo síhafí amao mamí afíndí ra yagodímboe sa horombo hoafímaríheaníní," mehuyosí, nga asu ai ahandí nímorímbo hífokoeí síhefímbo hohoanímomayu. ¹⁹ Abraham ai yare hohoanímbo-yuhüya, Aisak ai yífayu ana, God ai yífíhündí botíndirümbuí yahuhaya hohoanímomayu. Nga moaní hoafímbo randíhu hoafíndefíhüya, Abraham ai ahandí nímorí yífíhündí nou híhírí maserümündu mbísefímboane.

Aisak, Sekop asu Sosep+yomondí hoaf-ane

²⁰ Aisak ahandí aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda ai ahandí nímorí yimbu Sekop Isombo aboedí dídíboado-mareapírí. Ai hoafi ranínambo níní-moatükuníyo ahafanímbo sünguna tükufemboayo ranahambo hoafímayupírí. ²¹ Sekop ahandí aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda ai ndeara yífímbo yangírí-yuambe Sosepíndí nímorí yimbu ranahafanímbo aboedí-aboedímareapírí. Ai ahandí nímínímí wafu raníwamí kíkíhamündü amofíhü Godímbo seana Adükari aboedí hamíndí-anafí yahuhaya híhífímarürí. ²² Sosep ahandí aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda asu ai ndeara yífímbo yangírí-yuambe hoafíyuhüya, süngunambo Israer ai Isip hífi híníngíndíhi hehi ngorú hífína ngeimboyei mehu. Asu ai yífíndua ahandí hamíndí ranahambo nüngundíhi-nüngundíhi-mandíhündí yahuhaya hoafímayundürí.

Mosesíndí hoaf-ane

²³ Mosesíndí hond-afíndí ahafe aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda ai ahafe nímorí Moses ra wakíríndífe mburína aboedí hamíndí-mayu ranímboane asu nindou adükari bogorí Isip hífi hífandarandí ranahandí ahínümbí hohoanímbo ranahambo yíhímbokoate ngímí amoamo weindahífíkoate sowaríndífe manímbafe. Sapo nindou adükari bogoríndí ahínümbí ranane nda: Suda-yafe nindowenihi nímorí mungu hífokoambíríhindámboane. ²⁴ Moses ahandí aníhondümbofe hohoanímbo-mbohünda ai adükariyu mbura se wambo ana Isip-yafe nindou adükari bogoríndí nímorí Ferondí nímor-ani mbíсахü-ndírímboyei yahuhaya

hohoan+momayu. ²⁵ Moses ai sapo God+ndi nendambo ngoru nindou ai moaruwai-moaruwaimbo-mar+hindura af+ndi t+ji+foayei ran+bab+di+mbu yahurai refemboyu hohoan+momayu. Nga asu ai moai bodi+fombo moaruwai hohoan+mo sungu hi+hi+hi+hi+hi+hi+hi hohoan+moyu. ²⁶ Krai ranahambohunda Moses+mbu amonan+ngumbi hoafi hoafi-yahundowan+ ai munguambo kaki, hoeari, ng+n+ndi moatukuni napo Isip hi+hi+hi engoro ranahambo ngasundeamboayo yahuhaya hohoan+momayu. Ran+yu ai sungunambo God ai ahambo t+ji+foamayu ran+ tak+ni aboedi moatukuni segodi+mbu-mayu ran+mbu hi+mbuapomayu. ²⁷ Moses ahandi an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda asu ai Isip hi+hi hi+n+ng+re haya Isip+hundi nindou bogor+ndi ng+n+ndi ranahambo yi+hi+mbokoate mahu. Nindou God+mbu hoeifikoate-mayu ra Moses ai hohoan+monambo yang+ri hoeimariri ran+mbu ng+n+ndi yang+ri manungu hu. ²⁸ Ahandi an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda nindou aheimbo Pasofa si ra bot+mareandi. Si ran+hihi sipsip hi+fokoaru mburumbo yipuri+hi hori kukihoemonda, God ai sunambeah+ndi nendi amongo ni+mor+ hi+fokoe-fembohunda koamar+heru ranai Israer nindou ranahei fik+mi ak+mi hokoate-mbiyuwa yahuhaya se ran+moatukuni ra yaru mehupuri.

Israer af+ndi ai God+mbu an+hondumbo-mar+hor+

²⁹ Israer nindou ahei an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda ai Hamburi Siri+waru bamar+hehindi moani hi+hi yang+ri sungu nou. Isip+hundi nindou ai rand+hu bad+hehu yahomo houmbo raweafundane, hoe ranai koaduru-koadureanduh+ ti+por+ko-mareapura yi+fi+sa+memo. ³⁰ Israer+hundi ahei an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda God+ndi ng+n+ndi+nambo Seriko ngoafi-yafe gin+ri ra tiboai p+ndi+mbu sei hehi gin+ri ranahambo 7 ambe-ram+ndeim+mbu waki+yei wakimar+hinda tutifoai p+mayo. ³¹ Rahap ni+morehi nindowenihi birab+ri+yo-randeimbi ahandi an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda ai Israer+hundi nindou yimbu ngoafi kosem+ndi-mbohunda samongor+mbu tukumef+neanda aboedi hi+hi+hi+hi+hi+hi na wor+n+mareapiri. Ran+mbu-hundamboyo ahambo moai hi+fokoarundi nindou God+mbu an+hondu-mbofekoate-yeimbi hi+fokoako-mafoarunduri ranambe.

God+mbu an+hondumbo-ri+horeimbi ranaheimbo t+ji+fo tukumefeyonduri

³² Awi ro n+ni hoafi ngoru siheimbo hoafi+mandahi ngaha? Si moai geduh+ ni+ngo ro Gideon, Barak, Samson, Septa, Defit asu nindou mungu God+ndi hoafi hoafi+yomo-rundeimbi+memo ranahamumbo hoafi+yombo, nga wani. ³³ Nindou ranai ahamundi an+hondumbofe hohoan+mo-mbohunda ndifo nindou-bab+di+mbu yifiari+yomombo asu ai hamar+hoemo. Bid+fi+ri ai mbumundi hohoan+monambo yang+ri nindoumbu hi+fand+marapur+ asu ai n+ni-moatukun+mbu God ai saimbo horombo hoafi+mareapur+ ra masowandumo. Ran+yomo bid+fi+ri ai adukari ni+mambeah+ ni+n+hondi ahandi nduri raion ranahandi yafambe tapiru kik+hi+marundumo. ³⁴ Bid+fi+ri ai yi+hi+mbu si+reandeimbi hai ng+n+ndi-ham+ndi ahamundi hurutumbi pupimaranda mahoro ra dikiru mamandundi asu bid+fi+ri aboedambomefund+ ranambeah+ndi ahamumbo pisaonambo hi+fokoe+epur+mbu mehomu. Nindou ran+memo ai

hamindi kemindikoate-memosi, nga asu süngunambo ai hamindi nginimaründumo. Ai yifiarambe moani titaboari-hoemondüh-yomo asu ai ndifo nindou-yomondi harindifo nendi ranahamumbo wamafandüpurî. ³⁵ Nimorehi bîdîfirî ahei anihondümbofe hohoanimo-mbohünda ahei fikimnindi yifiyomondeimbi yangiriyafu marunda sahüpurümündi marihündi. Bîdîfirî ai karabusambe Godimbo daboadanambo-arîhorî ana, aboeda ngeimboyei, nga ai moei masei ranimboanei asu nindou ngorü ai ahei fi moaruwaimbo-marîhindüra asu yifimayei. Nindou ranai aboedambofe yihoarukombo süngunambo yifiyei mburihü yifihündi botiyahi yangirî aboedi nîngombo-mayo ra hohoanîmoyeihi aboedambofembo yihoarukomayei. ³⁶ Asu bîdîfirambo hoafinambo moaruwai-moaruwaimborundürî asu bubumarundürî asu bîdîfirambo seninambo hüputüpu-rîhondürî karabus-ambe hîningîmarundürî. ³⁷ Bîdîfirambo nîmoeinambo pütîyomondühî bubumarundüra yifimayei. Bîdîfirîmbo sonambo yimbu kîkîrundürî sîhondürî asu bîdîfirambo pisaonambo hîfokoarundürî sîhondürî marundî. Bîdîfirî ai aheimbo moaruwai-moaruwaimbo-rîhindürühi tînrîfo masahündüra moani napo-koate sipsip hoeari, meme hoeari ranî yangirî güdühi sahümündi hehi hahabodei wakîmarîhindî. ³⁸ Sapo ai nindou aboedi hamîndîyei, nga asu nindou hîfî ranîhündambo ai aboedi hamîndî-yeipoanî! Nindou ranai nîmî wohî furîkoate-yowohü, hîfî wafuanî hîhîrîyei wakîrîhindühî, nîmoei ambîsambe hîfî ambîsambe ranambe nîmboei marîhündî. ³⁹ Sapo nindou munguambo ranai Godimbo anîhondümbo-marîhorî ranîmbo-wambo God ai nindou aboed-anei mehu, nga asu ai God nînî moatükunîmboyo segondürîmboane yahu horombo hoafîmareandi ra awi moai sahümündi. ⁴⁰ God ai sünguambo sîhefîmbo mungu semunîmboayu aboedi moatükunî hondü ra ndore sîhai hayambo wamboyu asu nindou ranai boatei semîndîkoate-mayei. God ahandî hohoanîmo ana yahurai-ane, sîhefîmbo mungu ramareamuna aboedi sîmongorî-humîndefîmboanefî.

12

Awi sîhîrî Sisasîmbo yangirî himboarî pandîhurîhi anîhondümbo-ndîhurîmboane

¹ Nga asu awi sîhîrî nüngumandahua? Sîhefombo ana nindou afîndî ranai wakîrîhimunühî nîne-moatükunî anîhondümbofe ramarîhindî ranînambo sîhefîmbo anîhondümbofe hohoanîmo nafuimarîhumunî. Ranîmbo-hündambo-anîmbo awi sîhîrî sîhefîhoarî nîne-moatükunî sîhefîmbo nafî gürareamunî ranane, moaruwai hohoanîmo ngînnîndî hamîndî kîkîhî safaramîndîmunî ranane ra yîhîrîndîhu hohu, ngusüfo ngînnîndî foandîhu hohu, sîhefîmbo hombo God ai nafî hîningîmareamunî rasüngu ngefîmboane. ² Awi sîhîrî Sisasîmbo yangirî-anîmbo himboarî pandîhurî ngefîmboane. Ai sîhefî anîhondümbofe hohoanîmo nîmîndîhani asu ai sîhefî anîhondümbofe hohoanîmo rasüngunambo nafîndamündî hîningîndeamunümbui. Ai nîne-moatükunî tînrîfo ahambo sowahî tükümfendo ranahambo awi ro nîmî keimbî karîhendeimbîfihî yifîmboanahî, nga i ambe ranî-moatükunî ra hîningîndîhea yahu, nga wani. Nga hîhîfî-hîhîfî afîndî ai süngunambo semîndîmboayu ranahambo hohoanîmoyuhü

ai amoan+ngümbi moatükunimbo moan-ane yahuhü ngin+ndi yare manüngu. Ranani asu ai haponda God mungu hifanda-randeimbi ahandi nimarifondi ahandi war+ hondü waran+ amaru.

God ai sihefimbo tñirifo asemuni ranana sihefimbo didiboado-femunimboani

³ Awi se Sisasimbo randihi hohoanimo-ndahündo, sapo nindou moaruwai hohoan+moyeimbi ranai yi+boaruko-rihorühi moaruwaimbo-moaruwaimbo-mar+hora moan-ane yahuhaya ngin+ndi manüngu. Ranimbo-hündambo-animbo asu se-amboani yahurai nimboei, nga se ran+moatükun+siheimbo tükündifeyoani ngusüfoambe garib+ndahindühi rühi randihi hin+ngi+ndihimboyei.

⁴ Se moaruwai hohoanimo ranahambo raguanambo-fembo sei hehi ran+bab+dimbo hüti-hütiyehaneisi, nga awi moai moaruwai hohoan+mombo yifiariyehi+sihei hori ai piyo, Sisasindi hori ramefeyo nou. ⁵ Awi siheimbo God ai ahandi nimori+ nou ngusüfoambe kikimifoefeimbi hoafi wataporimbo-marandüri ra se mitaniri+hümündiai? Sapo Ai yare hoafiyuhü yahuya,

“Wandi nimori, Adükari ai siheimboya ai didiboadondihi hohoanimo-mbeyeia mbüsü haya ngorü süngunde randearan+ se ahambo himbori yangiri+himbor+ndahündo.

Asu ai siheimbo didiboadi+fembohünda ninimboyo se tñirifo da-gadüran+,

ngusüfo nimbindeimboyei.

⁶ Sapo Adükari ai nindou mam+ ngusüfo parareandi+ ana, didiboadore arandi.

Asu nindou mam+ asemündu ana,

ahambo wandi nimorani yahuhü aboedambohünda pakariherü arandi,”

Sindaun 3:11-12

mehu.

⁷ Siheimbo didiboadofe-ndürimbohünda God ai pakari-hefendürimbo mbüsüwan+ ahandi nimori+ nou, se moani ngin+ndi nimboei. Ranahandambo hündi se tñirifo asahümündi ana, ran+moatükun+ ra God ai ahandi nimorimbore-andüri haya rareandürühani. Hifi ndan+hündambo boagiri+ ai nimorimbo didiboado-fimbohünda moai pakariherü randiyo? ⁸ Nineafi nimori+sihambo Ape ai ahandi nimorimbo nourean+ni pakarihefen+ni-koateayu ana, awi se boagireimbi nimori+ hondüyafi-poani, nga se boagiri+koate nafin+ndi nimor-anafi. ⁹ Sapo sihefi+ape hifi ndan+hündambo-memo ai sihiri+ mamikari+ hohoan+moyefani pakarihoumunani+ ana, I aboed-anesi, nga ambiri+muni sefuhaneifi. Rani süngumbo-animbo sünambeahindi+ Ape ranahandi hoarehi safi+ndefühi+ ahandi hoafi süngundi+hu-mboane, nga ranan+imbo yangiri+ niboademboyeifi. ¹⁰ Hifi ndan+hündambo ape sihefi+ranai ana moani ahamundi hohoanimo süngumbo yin+hoar-amboanemo pakararihoumuni. Nga God aiana sihefimbo far+hefembo ai ro sürühehea-ndeimbayahi+ yahurai tükümbeahind-amboane yahuhayamboani rawareamuni. ¹¹ Ape ai pakararihemuni+sihefimbo aboedambo-hündambo ran+simboani+ ana sihiri+ ngusüfo nimbiyefühi+ ngiri+ hihifi+hihifindefi. Nga asu süngunambo pakari+mar+houmuni+ ranahandambo didiboado-rihehu hohumbohündi+ ana,

rani takinihündi mbumundi aboedi hohoanimo tüküfe-arandi. Asu ranimbo-hündamboane moani ngusüfo aboedi kife nimar hohoanimo ra tüküfeyowohane.

Sihiri firifiri-koate nginindi hamindi tütüngindühu hohu nimboefimboane

¹² Ranimbo-animbo sihei wara afurindeirani wani, se moani hamindi tütüngindühündühi sihei tñari ra hoafindeirani manduhari nginindi didiboadondhi nimboei. ¹³ Se nafisunggu yangiri ngei, nga himborani pindahimboyei. Nafi aboedi ra süngundhindani tñari hoafi-koate nginindimboe. ¹⁴ Se munguambo nindou rani-babidimbo moani ngusüfo afurife kifeimbi hohoanimo asu sürühefimb hohoanimo rani-sunggu yangiri süngundhündühi tñirifondeih nimboei. Rani hohoanimo süngufe ho rani-koate ana, nindou mam amboani ngiri Adukarimbo hoeindir. ¹⁵ Se awi hibadimbo. Seambeahi nindou mam ai Godindi-mayo moani hipoambofe hohoanimo aboedi ranahambo bodiboadeambui. Asu seambeahi nindou mam ai hühütimbü nini aningou nou tükefiyu ana, siheimbo tñirifo dagadüra asu se moaruwai hohoanimo süngundhimboyei. ¹⁶ Nindou mam ai seambeahindi nimorehimbo hohoanimo nindowenihimbo hohoanimo yangiri ngusüfo pandhi ngeimboyei. Nindou mam ai seambeahindi Godimbo daboadi hihirindirumbui, sapo horombo Iso ai ahandi akidand-mayo sesi akidou yangiri sesimbo yahumbo Godindi-mayo amongo niori ai semindimbo-mayo ra akidi-dibo sisemefineandi nou randifimbui. ¹⁷ Se ra firirhi, akidi ai masemünduambo süngunambo Iso ai aranimboaho hümoariyuhü asu nini-süngundihea yehuenüngu hohoanimoyuhü kokora wakimareandisi, nga asu ai moai rani-moatükuni ra semündu.

Sihiri anihondumbo-rihundeimbi Godindi ngoafi hondühi tüküyahu-mboanefi

¹⁸⁻¹⁹ Se God sowana hombo hohoanimondeih awi moai Israer ramehindi nou Sainai wafu tüküyahi hoeirhi asu sündihindi. Wafuambe ranihü imami kikirandeimbi hai, muti kambñi kikirandeimbi nimb, asu hoeweri nimoamondi-hoafiyowohü fufun ai hoafiyowohü Godindi hoafi sünambeahindi tüküfehümb-mayo yahurai awi moai siheimbo amboani tüküfeyondüri, nga wani. Nindou ranai rani hoafi tüküme Feyo ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, “Ro ngiri asükaindefi ngörü hoafi himborindefi,” masei. ²⁰ Hoafi ranai yare yahurai tüküfeyowohü yahoya, “Nindouyo ninihondiyo Sainai Wafu ra wara parareandi ana, nimoainambo pitiyo hifokoefemboane,” meho ra himboriyei hehi ngiri ro rasüngundihundi sei hehimbo. ²¹ Rani-moatükuni ai hoeimarhindi ra moani yihimbo sisireandeimbi-mayo wamboyu Moses ai yare hoafiyuhü yahuya, “Ro awi hihamindari-yahühi yihimbo sisireheandi,” mehu. ²² Seana moai Sainai Wafu yahuraihü tüküyahindi, nga seana God koadürumbo nünguweimbi ngoafi adukari Saion Wafu raniwani tüküyahimboanei. Rani ngoafi adukari ranana Serusarem-ane, nga sünambe nanngoani Godindi sünambeahindi nendi afindi nimarimondi ngoafihü tüküyahimboanei. ²³ Seana Godindi munguambo amongo niori-yei hihifi-hihifümbi

fandifeambe tüküyahimboanei. Nindou ranahei ana ndürî ra sünambe parihi sihehinda mbengori. Seana sapo God nindou munguambo yibobore-randeimbi ranahambo, asu nindou aboedi mbumundiyeimbi God ai aheimbo nafiramundi hinngi-mareanduri ahei yifiafi ranahambo sowahi tüküyahimboanei. ²⁴ Sisas aiyu God-babidimbo simbori hoafi femindi sihefe ranahambo yipupuikiiki manunggu ahambo-so amboani tüküyahimboanei. Ahandi hori aboedambo-fembohunda tutinjarimayo ranana Aberindi hori ngasunde hayambo sapo Sisasindi hori ana simbori hoafi femindi sihefembo-hündamboyo, nga Aberindi hori ana simbori mbiro hoafimbo-hündamboyo. Seana mungu ranahambo-so tüküyahimboanei.

Sihiri hibadihumbo

²⁵ Ranimbo-hündambo-animbo awi se hibadihumbo. God ai hoafinduanî se ahandi hoafi himborimbo yiboaruko-yiboarukondeimboyei. Horombo nindou Godindi-mayo hoafi hifi ndanihu himborimbo yiboaruko-yiboarukoyei marihundi ranimboyei ai moai aboedambo fefoehindi. Sapo yahurai-ane sünambeahindi hoafi hoafayo ranahambo sihiri daboadanambo-arihundi ana, nungundihu asu aboedambo mafeboehu-a? Ngiri randihundi. ²⁶ Rani-simboani ahandi hoafinambo hifi nda hifihemayo. Nga asu hapondanimbo ai yare horombo hoafireanduhî yahuya,

“Awi asükainda mamimbo ngiri hifi yangiri hifihendo,

nga sünü kameih-animbo randifemboe,”

Hagai 2:6

mehu. ²⁷ Hoafi ‘Awi asükainda mamimbo’ ranana yahurai-ane: Nine-moatükunî God ai horombo nafimarandi ra hefihenambo raguamambo-areandi ana, ngiri ningo, nga awandihomboe. Nga asu nine-moatükunî hifihenambo refe hoeifekoate-aiyo ana, ranai ningomboe. ²⁸ God ai nginindi hifandarandi ra sihiri asahumîndefi ana, ngiri nin-moatükunî ai hifihenambo rande hoeindeandi. Ranahambo-animbo Godimbo hihifindi-hurimboane. Awi sihiri moani Godimbo ahinîndefuhî ahandi ratupuri ra kikihîndi-humîndefan-animbo ai ranimbo hihifimbiyu-wamboane. ²⁹ Sapo sihefi God aiana nginindi hamindi hai mungu moatükunî sesi arandi nahurai-wambo.

13

Hohoanimo ranane God ai yifirayu

¹ Wandafi mamî, hohoanîmondeihî se simbori ngusüfo pefirûndei ngei. ² Hidi-bori nindou tükündahindani siheimbo-so semündünduri worinîfendurimbo hohoanîmondei. Nindou badi-firi ai rarihinduhîyei sünambeahindi nendi ai tüküme funda fifirife-purikoate moani sahüpurümüdi worinîma-rîhipuri. ³ Nindou karabusiyahi animboei sapo se-amboani ai-babidimbo karabusiyahi animboei nou ranaheimbo hohoanimo-ndahünduri. Nindou ai tinrifoyeiani asu se-amboani ai-babidimbo tinrifoayeî nou aheimbo hohoanîmondahünduri. ⁴ Nîmorehîhife anamînduhîhife hohoanîmo ranana aboed-ane. Nga nîmorehî nindowenihî ranai ahafe fi ranahambo simbori anihondumbo-feründafehü ndorîne hifandi-mbirînand-amboane. Nindou didiyomo nîmorehî sisihîmoyomo asu nîmorehî ai anamîndîhoandi birabîrayei ana, ranaheimbo God ai yibobondearumbui. ⁵ Kakimbo ngusüfo pandîhi ngeimboyei, nga se

ranahambo hohoan+ndühümboyei. N+ni-moatükuni+yo se mas+hehindi ran+imbo I ndear-ane nda mb+sei. Sapo God ai yare hoaf+yuhü yahuya, “Ro siheimbo ng+r+ h+n+ng+nd+hearü,

asu ro ng+r+ siheimbo daboadi h+h+r+nd+hearü,” *Io 36:1*
 mehu. ⁶ Ran+imbo-hündambo-an+imbo sih+r+ himbo-koate hoaf+ndef+hüya,

“Adükari ai wambo far+hend+r+randeimb-ani ran+imbo wambo ro ng+r+ y+h+mbondahi.

Nindou ai wambo n+ni-moatükuni nüngumandund+ra?” *Buk Song 118:6-7*
 mb+sef+imboane, Bukambe ai hoafayo nou.

*Nindou horombo bogor+imboyafu man+ngomo ranahamundi ho-
 hoan+mo süngund+humboane*

⁷ Horombo sihei bogor+imbo-yafundeimbi nindou God+nd+ hoafi watapor+imbo-marundüri ranahamumbo hohoan+mondei. Horombo ai yaru man+ngomo ran+imbo-an+imbo se hohoan+mondei. Ai yarum-boemo man+ngomo mb+sei hehi ahamundi an+hondümbofe ra yahurai-ane mb+sei süngund+hind+. ⁸ Sisas Kraisa aiana ng+r+ ngorü hohoan+mondu, nga mam+ ran+ yang+r+ horombo maho hapondan-ambe asu süngunambo aho ra ai mam+ ran+ yang+r+ nüngumboani. ⁹ Ran+imboane asu se awi ran+poan+imbo wos+hoafori yamundife hohoan+mo ranai sihei aboedi ndofe yamundife ho hohoan+mo ranambe tüküfeyowan+ asu se ngorü nafi süngundahimboyei. God+nd+ moan+ h+poambofe hohoan+mo sihefi ngusüfoambe nginem+nd+ ra aboedi safane, nga ses+ weh+imbor+ hor+hor+ife ho hohoan+mo ran+nambo sih+r+ ng+r+ ng+n+nd+ ndahum+ndef+. Nindou d+di+yei ai ran+ hohoan+mo ranahambo sünguar+hi hei aheimbo hohoan+mo ranai moai far+hendüri. ¹⁰ Sihefe fondi h+n+ng+r+ihu-mboanef+. Nga God+imbo sihou-rundeimbi Suda-yomond+ ser wor+ ranambe ratüpur+yomo-rundeimbi aiana sihefi ses+ mand+fe fondi-wam+n+nd+ n+ni-moatükuni amboan+ ng+r+ dowadümo. ¹¹ God+imbo sihai-randeimbi adükari bogor+ ai God n+maru-ambe ahambo n+n+hond+ hifokoeife sihefembo-hünda moaruwai hohoan+mo süngunambo hor+ sowandümo kefoau arundi. Nga amur+ fi saf+ ranana gin+r+ hundün+ mandu arundi. ¹² Ran+ süngumboyu Sisas amboan+ ahand+ hor+nambo nindou rana-hei moaruwai hohoan+mo popoi-hefembohünda Serusarem gin+r+ hundün+ y+fi+imbo t+ng+r+ifo adükari masemündu. ¹³ Ran+imbo-hündambo-an+imbo awi sih+r+ ahambo-so gin+r+ naf+t+ambe hundün+ ngef+ ran+hü amoan+ngambo-marüwuri nou ai-bab+di yahurai-ndef+imboane. ¹⁴ Nga h+fi ndan+hü moai sihefi+imbo koadürümbo n+ngoweimbi ngoafi adükari nango, nga wan+. Nga sih+r+ koadürümbo n+ngoweimbi ngoafi adükari aboedi süngunambo tüküfembo ran+imboanef+ himboayef+. ¹⁵ Ran+imbo-an+imbo sih+r+ Sisas+nd+ süngu hoaf+ndef+hüya, ‘God ai aboed-ani,’ mb+sef+imboane munguambo si aho ra ahambo n+n+hond+ sihefe rawefeyo nou. Ranane sih+r+ sihefi yafambe ra God+imbo ndahundowohü ranambo weindah+ hoaf+ndef+hüya, ‘Ai y+hoef-ani,’ nda mb+sefomboane. ¹⁶ Aboedi hohoan+mo süngufe ratüpur+yowohü nindou mbon+imbo-rühümündimbi fehefe hohoan+mo ra se m+itan+ndühümündih+ h+n+ng+nd+himboyei. Sapo ran+moatükuni ra God+imbo sihefembo moatükuni nou-ane asu God ai ran+imbo h+h+fi+h+h+fi+yuhani.

God ai sihefimbo randeamuna aboedi nimbomboeyefi

¹⁷ Sihei bogori nindoumboyafu aningomo ranai siheimbo farihfe-ndürimbo yahomomboanemo hohoanimoemo. Rananemo ai sihei hohoanimo munguambo si aho ra ai harihefe nimarikoate hifandu homo arundi. Rananimbo süngunambo ai Godimbo nini-moatükuni ratüpurüyo ramarundi ranimbo hoafindimo-ndomboemo. Se ahamundi hoafi himborindeihimbo ahamundi hoarehindeian-animbo, asu ai moani hihifi-hihifi-ndimondühi aboedi randumboemo. Nga asu wanayo ana, ai afindi hohoanimonambo ratüpur-ndimboemo. Ranana asu ngiri siheimbo rani hohoanimo ranai fandiheiri. Ranimbo-hündambo-animbo se moani ahamundi hoafi ai hoafemo ra himborindeih rasüngundihindi. ¹⁸ Se Godimbo yihoeimbohünda didibafindei ngei. Ro fifirihundi ro mbumundi hohoanimo hohoanimoayefi ra, nga moani munguambo si aho ra sapo mbumundi hohoanimomayo rani yangiri süngundihu sefimboanefi. ¹⁹ God ai siheimbo sowana hapondanambe wambo hihire koambirihendir-amboane samboanahi se Godimbo didibafindei sahehea düduarhandür habodih. ²⁰ God ai ngusüfoambe afurife kifeimbi hohoanimo nimindihani ranai sihefi Adükari Sisas ranahambo yifihündi yangiri botimariri. Rananimbo asu Sisas ai sipsip hifandandaimbi nou sihefimbo hifandamuneimbi bogorimbomefiyu. Ahandi horinamboane koadürümbo yangorombo hoafi femindi sihefe ra nginiramindi arandi. ²¹ Munguambo aboedi moatükuni sapo se semindimboayei ra God ai mbisagadür-amboane ahandi hohoanimo süngufehümbo ratüpurimbiyu-wamboane nime-moatükuni aboediyowan ai hihifi-hihifefiyu ranahambo. Sisas Kraisimbo ahandi ndür adükar-ane mbisefi-mboane koadürümbo-koadürümbo, nga anihond-ane.

Bidifiranambo hoafi

²² Wandafi mam, awi ro siheimbo hoafipoa-yahandür habodih. Nga siheimbo ngusüfoambe nginemindi-ndürimbo-hündambo hoafi hoafehandür ndanahambo himboarinambo yangiri hibadühindühi himborindei. Siheimbo ro pas nda sürü papimarihandi ra awi hoandari hamindiyoponi, nga wani. ²³ Sihefi wandafi, Timoti, ai karabus-ambeahindi hiningimarüwura tükümefiyu ranahambo fifirimbirihori samboanahi hoafehandür. Asu ai nimai wambo-so tükefiyu ana, ro siheimbo hoeifendürimbo asukai tükeheandi ra ai-dibo tükünda-hoamboyehi. ²⁴ Sihei bogori nindou munguambo ranahamumboane asu Godindi nendi munguambo yihoei-mayo hihifi hoafi nda hoafindahündür. Itari hifihündi ai siheimbo hihifarihündür. ²⁵ Godindi moani hipoambo hohoanimo siheimbo munguambo mbifarihendür-amboane.

Sems Pas Sems ai sürü papimarandi

Pas nda Sems sürü papimarand-ane

¹ Ro Sems-anahi God asu Adükarî Sisas Kraisi-yafandi ratüpurîya-rîhandeimbi. Sudahündi 12 mamîsîrî Sisasimbo anihondümborîhindeimbi sihei ngoafi hondühündi bukürühehi mburîhü hîfi ngöründühi aniboadei, siheimboanahi pas nda sürü paparihandürî. Nga karihasi-handür-anei.

Tîjîrifombü moatükunî ranai sihei anihondümböfe hohoanîmo rana-hambo ngineminîndîndürimboane

² Wandafi mamî, tîjîrifombü moatükunî siheimbo tüküfeyoanî se ranimbo randîhi hohoanîmondei: Ranimbo-animbo asu ro hîhîfi-hîhîfindamboyahi. ³ Nga se yarihi fîfîrîhîndî, rananî moatükunî ra sihei anihondümböfe hohoanîmo ranahambo refe hoeifembo-hündamboane tüküfeyo. Ranî moatükunî ranana se ngîninîndî nimboeimbo nîne tîjîrifö tüküfeyo ranahambo moan-ane mbîseiya yahomboane tüküfeyondürî. ⁴ Se ngîninîndî nîboadei ngeimbo-animbo asu se didîboado-ndîhehi nimboeimbo asu se ngîrî Godîndî hohoanîmo mbonimbo-ndîhümündî.

Nindou ai didîboado-rîhefimbî hohoanîmo ra mbonimboaramündu ana, Godîmbo didîbafîmbîfyu-wamboane

⁵ Sehündi mamî didîboado-rîhefimbî fîfîre ra mbonimboaramündu ana, asu ranimbo-hündambo Godîmbo didîbafî-femboane, nga ai ahambo dagadombui. Ai afîndî sendeimb-ani, nga nindou didîyei ahambo didîbafîyei arîhündî ranaheimbo muŋguambo ngîninînd-koate sagadürî arandî. ⁶ Nga nindou ra Godîmbo didîbafîfîhî nda-iambui yahu anihondümbö-mbîreand-amboane, nga anihondü-mandai mbüsümbui. Nga nindou yimbu hohoanîmoyu arandî ai wofî nîmî werînambo semîndî ho semîndî ho arandî nahurai-ani. ⁷ Nindou yahurai God ai ahandî hoafi himborîndühî ngîrî ngörü-moatükunî ahambo dagado. ⁸ Ai yimbu hohoanîmoyu arandî, nga hohoanîmo muŋgu ahandî wofî nîmî nahurai siho siho arandî. ⁹ Wandafi napokoateimb-ayu ranai hîhîfi-hîhîfîmbiyu-wamboane, nimboe Godîndî himboahü aiana ndüreimbîndümbui. ¹⁰ Asu nindou napo afîndeimbayû ranai hîhîfi-hîhîfîmbiyu-wamboane, nga hîfînambo-ndirümbui. Nindou ranai ana sapo wohî ahurî yaparayo nou mande yahurai ranai-amboa yîfîndümbui. ¹¹ Sapo hüfîhamîndî afîndî pare kîkasowohü ana, wohî ranai yapariyo randühî ahandî ahurî ranai yapariyo hîfokoefoendühî asu ahandî yihuru aboedî himbo-mayo ranai-amboanî moaruwaimbofehane. Mare yahurai-animbo nindou sapo napo afîndeimbî-mayu ranai-amboanî ahandî ratüpurî afîndî ra ratüpurîndühü ranambe yîfîndümbui.

Nindoumbo refe hoeifembo moatükun-ane

¹² Nindou düdi ai ngîninîndî nîngombo nîne tîjîrifö ahambo refe hoeifembo tüküfeyoanî ai hîhîfi-hîhîfîmbiyu-wamboane. Nga nindou ranai refe hoeifembo moatükunî ranahambo tîtaboarî-foareandeimbi

ana, ai koadürümbo yangiri nîngombo hohoanîmo ra sapo takîni nahurai ndemündümbui God horombo hoafîmayu süngu. 'Nindou wambo ngusûfo pararihindîri ranaheimbo ra ndahandüri-mboyahi,' mehu. ¹³ Moaruwai hohoanîmombo-hündambo mamî moatükunî ai ngusûfoambe botînderanî, nindou mamî ranai ngîri hoafînduhüya, 'God ai ranî-moatükunî ra ramareand-ane,' mbûsu, nga wantî. Nga God ai-amboanî ngîri nindou ngorümbo moaruwai hohoanîmo-mbohünda nînendeandî. ¹⁴ Nga nindou ranahandî fiambe hohoanîmo amarondo ranane ai moaruwai hohoanîmo-mbohünda ngusûfo botîrerî serîmîndî hohü asu hohoanî hohoanîmoyu arandî. ¹⁵ Ranane asu ahandî hohoanî hohoanîmo ranai nîmorehî ranümbî anîngo nahurai-ane. Ranî-süngu nîmorehî ai nîmorî wakarîmîndo nahurai moaruwai hohoanîmo ra tûkefeyo. Asu moaruwai hohoanîmo ai afîndî tüküfendowohü yîfî hohoanîmo tüküfe-arandî.

¹⁶ Wandafî mamî, hîbadîhümbö. Hohoanîmo moaruwai ra siheimbo wosîhoaforî hoafînda-ndürîmboe. ¹⁷ Munguambo aboedî asu ndorîhoeimbi sai-randeimbi moatükunî ra sünambeahîndî makoso-ane. Ape munguambo si nîmîndîhîni ranai ana ranî-moatükunî ra sihefîmbo hîfîna koamafoareandî. Aiana ahandîhoarî ngîri hîhîrînde si nahuraindu asu hîhîrînde nîmbî nahuraindu ndandî, nga wantî. Ngîri ahandî hohoanîmo ra ngorü süngunde ngorü süngunde ndandî, nga mamî hamînd-ane hohoanîmoayu. ¹⁸ Ai moanî ahandî hohoanîmo yangiri süngu ahandî anîhondü hoafînambo ramareanda sihîrî ahandî nîmorî tükümehundî. God ai yare hohoanîmoyuhüya, 'Nindou ranai sapo ro munguambo moatükunî nafîmarîhandî ranaheimbo weanğurühîdîdî sirîmboyahi mbîdîboadei-amboane,' mehu.

Sihiirî Godîndî hoafî hîmborîndefî mburîhumbo rasüngundî-humboane

¹⁹ Wandafî mamî, se ndanahambo dîdîboado-ndîhi fîfîrîndîhîndî. Munguambo se nîmehûnou hoafî ra hîmborîmbo-hündambo nafîndühümündî nîmboei. Nga asu se awi nîmai hoafîmbo botîndahi ngînîndî hoafîndeimboyei. ²⁰ Nga nindou-yei ngînîndî hohoanîmo ranai ana Godîndî aboedî mbumundî hohoanîmo ranahambo moai weindahîre randî, nga wantî. ²¹ Ranîmbo-hündambo-anîmbo munguambo moaruwai hamîndî hohoanîmo sihei ngusûfoambe afîndî tüküfendürî arandî ra raguanambo-ndîhîndî. Nga asu se siheihoarî hîmboarî hoafendühî dîgegîndühî asu God ai sihei ngusûfoambe hoafî mafaoreandî ra ndahümündî, nga sapo hoafî ranai-anîmbo siheimbo aboedambo-ndearümböe. ²² Asu se hoafî ranahambo hîmborî yangiri hîmborî-ndeimboyei, nga wantî. Nga se ranahambo hîmborîndeihi asu süngufe amboanî süngundîhi ngei. Asu se moanî hîmborî yangiri hîmborayeî ana, se sihei fimbo wosîhoaforî hoafîrî-hündühaneî. ²³ Nindou mamî ai Godîndî hoafî ra moanî hîmborî yangiri hîmborîyu haya asu rasüngufe-koate-ayu ana, ai ahandî ngusûmboarî hoeîmbo-ambe hoeiareandî nou-ani. ²⁴ Ai ahandî ngusûmboarî ra türûfoare haya asu süngunambo nîmai ahandî ngusûmboarî ra nünggu-nahuraiyo hoeimareandî ranîmbo mîtanamündühani. ²⁵ Nga sapo ahînûmbî hohoanîmo nindumbo aboedambofembo rawareandî ranai ana mbumundî hamînd-ane. Nindou düdi ai ranî hohoanîmo ranahandî nîmîndî ra ndore türûfoareandühî ranahambo süngure huhü,

ai hĩmborĩyuhũ mĩtanemĩndĩ-koate-ayu ana, nindou ranahandĩ hoahoango munnguambo ra God ai dĩdĩboado-ndĩrũmbui.

²⁶ Nindou mamĩ ai rande hohoanĩmonduhũya, roana Godĩndĩ ho-hoanĩmo sũngurihe-rĩhandeimb-anahĩ, yahuhũ asu ai ahandĩ yafambe ra ndofe kĩkĩhemĩndĩ-koate-ayu ana, nindou ranai ahandĩ fimbo wosĩhoafortĩ hoafĩyuhani. Ranana ahandĩ Godĩmbo sũngufe ho-hoanĩmo ra moanĩ fimboane. ²⁷ Godĩmbo sũngufe hohoanĩmo ra sihefĩ Apendĩ hĩmboahũ mbumundĩ asu hũtikoate ndahurai-ane: Asũhĩ nĩmori asu nĩmorehĩ kai ranaheimbo tĩŋĩrĩfo tũkũndĩfeyoanĩ sihefĩ daboadanĩ kĩkĩndĩhu hũndĩhumĩndefĩ-mboane. Asu hĩbadĩhumbo, hĩfĩ ndanĩhũndambo hohoanĩmo ranai sihefĩ ŋgusũfoambe mamĩkarĩ-ndeamunĩmboe.

2

Sihĩrĩ munnguambo nindou ranaheimbo mamĩ simogodĩ hohoanĩmo yangĩrĩ hohoanĩmomboane

¹ Wandafĩ mamĩ, se sihefĩ Adũkarĩ Sisas Krais sapo hĩmboamupũmbo-randeimbĩ-mayu ranahambo anĩhondũmbofe ra kĩkĩhĩ-ndũhũmũndĩhĩ ana, se ŋgorũ nindoumbo ŋgorũ sũngundĩhi hohoanĩmondeihĩ asu ŋgorũ nindoumbo ŋgorũ sũngundĩhi hohoanĩmo-ndeimboyei. ² Se Godĩmbo hohoanĩmombo fandĩhindanĩ nindou mamĩ gor mĩsĩŋĩ warambe kĩkĩfoare mbura aboedĩ hoearũmbĩ siheimbo sowanambo ŋguanĩ asu nindou napo-koateyuweimbĩ hoearĩ hĩrĩ hĩrĩyoweimbĩ gũdeandeimbĩ ai kameihĩ ŋguanĩ, se ahafanĩmbo mamĩ simogodĩ hohoanĩmo-ndahũpĩrĩ. ³ Se nindou hoearĩ aboedũmbĩ-mayu ranahambo hoafĩnda-hũndowohũ anĩmboya, 'Karĩhasĩ, se nĩmarĩ fondĩ aboedĩ ranĩ-wamĩ nĩmarĩfĩ,' mbĩseimboyei, ŋga nindou napo-koateyuweimbĩ ranahambo hoafĩnda-hũndowohũ anĩmboya, 'Awi se rũhĩ nĩmbafĩ,' mbĩsei asu 'Se ro nĩmarĩhĩ-kĩmĩ worĩfondũhĩ nĩmarĩfĩ,' mbĩseiani, ranĩ hohoanĩmo ana moaruwai-ane. ⁴ Se ranĩ hohoanĩmo yarĩhi hohoanĩmoaye ana, asu se nindou ŋgorũmbo yĩbobore-randeimbĩmboyahi hehi moanĩ sihei moaruwai hohoanĩmo mamarondũrĩ-mayo rananĩmbo yangĩr-ane nindou ranaheimbo ranĩ yĩbobofeyei arĩhũndĩ.

⁵ Wandafĩ mamĩ, awi se nda hĩmborĩndei! Nindou dĩdĩyei ai nindou-yei hĩmboahũ napo-koateyeimbĩ ranaheimbo ana God ai aheimbo ahei anĩhondũmbofe hohoanĩmo nafamũndũmboani. Ranĩmboane nindou napombaye nahurair-ane yahuhaya dĩbonĩmayundũrĩ. Ŋga nindou Godĩmbo ŋgusũfo pararĩhori ana, ranai God ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranambe nĩboadeimboyei ai horombo hoafĩmareandĩ sũngu. ⁶ Ŋga se nindou napo-koateyeimbĩ ranaheimbo amooanĩŋgambo-rĩhindũrĩ arĩhũndĩ. Nindou napo afĩndeimbĩ ranai siheimbo tĩŋĩrĩfo afĩndĩ sahũndũrũhĩ asu ai siheimbo papĩ-hoafĩ sowana kiahĩ hũrĩhũmũndĩ-hũndũrĩ hei arĩhũndĩ ra awi se fĩfĩrĩhindai? ⁷ Sisas Kraisĩndĩ ndũrĩ aboedĩ safĩnambo siheimbo dũkarĩhindũhĩ Kristen-ane masei, ŋga napo afĩndeimbĩ ai ndũrĩ ranahambo sisĩndĩ hoafĩrĩhi arĩhũndĩ.

⁸ God ai sihefĩ adũkarĩ bogor-ani asu ranahandĩ-mayo ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ra se ranĩ-sũnguarĩhindĩ ana, ra aboed-ane. Ahĩnũmbĩ hohoanĩmo ra Baiborambe yare hoafĩyowohũ yahoya, 'Sihaĩ wandafĩmbo ŋgusũfo pandowandĩ sihaĩ fimbo ŋgusũfo parowandĩ

nou,' meho. ⁹ Nga se nindou bodimondambo didiboado-ndihindühi asu bodimondambo koararihündüri ana, asu se moaruwai hohoanimo-yeihanei. Rananimbo siheimbo ahinümbi hohoanimo ai hoafi mbahirihindeimb-anei mbisi-haya papi-hoafindandürimboe. ¹⁰ Nindou düdi ai Godindi ahinümbi hohoanimo munguambo süngure arandi, nga mamı yangrı mbahirarihendi ranana ai hüti-ani. Ai nindou munguambo ahinümbi hohoanimo mbahirarihendi nahurai-ani. ¹¹ Nga God Baiborambe hoafiyuhü yahuya, 'Se nımorehi nindowenihümbi himindipoani,' mehu. Asükaiyu hoafiyuhü yahuya, 'Se nindou hıfokoefepoani,' mehu. Se nımorehi nindowenihümbi himindikoate-yafühi asu nindoumbo hıfokoararowandi ana, rananimbo se ahinümbi mbahirihoefeimbi tükündafaamboyafi. ¹² Godindi ahinümbi hohoanimo nindou ranaheimbo aboedambo koarihendüri arandi asu ai aboedi hei arihündi. God ai ahandi ahinümbi hohoanimo rananimbo nindou ranaheimbo yıbobondearümbui. Rani-mayowamboane se rani-moatükuni randıhi asu hoafindei ndühündi ahinümbi hohoanimo rani simogodühi. ¹³ God ai nindoumbo yıbobondeandühi ngıri sapo nindou amboawiyeyi yaho hohoanımokoate-mayu ranahambo simbori amboawi mbüsündo, nga wani. Nga nindou düdi ai amboawi hoafümbi-mayu rananimbo ahandi amboawi yaho hohoanimo ranai Godindi yıbobofe ranambeahındi awi aboedambo-ndifimbui.

Anihondümbofe hohoanimo ra aboedi hohoanimo ratüpurifihi pefekoate-ayo ana, ngıri aboedındo

¹⁴ Wandafi mamı, nindou mamı ai hoafınduhüya 'Roana Godimbo anihondümbo-rıheandeimb-anahı' ehu, nga moai didiboadore hohoanımoyu randı. Nindou ra moan-ane anihondümbo-areandi, nga ahandi rani anihondümbofe hohoanimo ranai aboedambo-manderıyo? Nga wani. ¹⁵⁻¹⁶ Sisasimbo anihondümbo-rıhindeimbi wandafi ngorü hoeari-koateyoweimbi asu sesi-koateyoweimbi nıngoani se yaro hoafıyafı-ndowohüya, 'Karihası, se aboedi nımbafı. Se hoeari güdowanda sıhafı fi hüfındowani asu sesi dowadıfi,' asafındo ana, ahambo rani-moatükuni ra segodokoate-yafühi yaro hoafayafındo ra ahambo nüngunde mafandıhera? ¹⁷ Anihondümbofe hohoanımbo rani amboani mare yahurai-ane. Anihondümbofe hohoanımbo ranai aboedi ratüpurı-koate ranamboane.

¹⁸ Nga asu nindou ngorü ai yare hoafıyuhüya, 'Nindou ngorü ai anihondümbore-randeimb-ani, asu nindou ngorü ai aboedi ratüpurıyu-randeimb-ani,' ehu. Nga asu ro randıhe hoafındahüh-anımboya, 'Se anihondümbo-roandeimb-anafı, nga aboedi ratüpurı ratüpurı-koateayafı ana, nüngundo wambo sıhafı anihondümbofe ra nafuimandafa? Nga ro Godindi ratüpurı ratüpurı-ndamboyahı, nga ranambo ro sıhambo wandı anihondümbofe nafuindahanınımboyahı,' asahı. ¹⁹ Se moanı mamı God rani yangrı anıngu ranahambo anihondümbo-rıhorımboanei. I, rani-moatükuni ra aboedanesı, nga moaruwai nendi amboanı ahambo yarıhorı anihondümbo-rıhorı mburıhü asu ai yıhımboyeihı hıhamındarayei. ²⁰ Hohoanımokoate nindou-anafı! Anihondümbofe hohoanımbo ra aboedi ratüpurı ratüpurı-koateayo ana, ra moan-ane. Se ra fıfırowandai? Awi sıhambo ro nafuındı-hanınımboyahı. ²¹ Nüngureamboyu sıhefi amoa

Abraham ai Godindî hîmboahû nindou moanî aboedî mbumundi hamindî manûngu-a? Ai Godindî hoafi süngureandûhi fondi-wamî ahandî nîmori Aisak ranahambo Godîmbohûnda hîfokoarirî maserûgudo ranîmboyu God ai ahambo seana nindou mbumund-anafi mehundo, ranî ratûpurî aboedî ahandî ranîmbo wambo. ²² Se ranîmbo dîdîboadondo hohoanîmondafi. Sapo Abrahamindî anîhondûmbofe ra ahandî aboedî ratûpurî hohoanîmo ranî-dîboyo mamambere haya ratûpurîmayo ho. Ahandî anîhondûmbofe hohoanîmo ra ahandî aboedî ratûpurî ranî-sünguyo moanî aboedî hamindî tüküme feyo. ²³ Baibor-ambe yare hoafi yowohû yahoya, 'Abraham ai Godîmbo anîhondûmbo-marîrî ranîmboyu asu ahandî anîhondûmbofe hohoanîmo ranîmbohûnda God ai ahambo nindou mbumundî hamînd-anafi mehundo,' meho. Asu 'Abraham ai Godindî ngunînd-ani masahûndo,' meho. God ai yare hoafîmayu Abraham ramareandî ranîmbo wambo, nga ranînambo süngunambo hoafi ranahandî nîmîndî weindahî tüküme feyo. ²⁴ Randîhi se fîfîndîhindî, nindou ai ahandî aboedî ratûpurî hohoanîmo ranînambo-anîmbo God ai ahamboya, 'se nindou aboedî mbumund-anafi' mbüsümbui, nga ahandî anîhondûmbofe hohoanîmo ranîmbo yangîrî ngîrî rande hoafîndu.

²⁵ Sapo Rahap, nindowenîhî bîrabîrîyo-randeimbî nîmorehî amboanî yahurai rame feyo-ane. Ai Israerîhündî türûfoarîne fîfîrîne-rîndeimbî nindou yîmbu ai ahambo-so tüküme fîneanda sepîrîmîndî worînîreapîrî haya se-dîbo ngorû nafî aboedambo-ndafîneandî yahohaya mafarîhepîrî. Nîmorehî ai aboedî ratûpurî ra ramareanda asu God ai ahambo se nindou aboedî mbumund-anafi mehundo. ²⁶ Nga asu sapo nindou fî ranambe yîfi afî nîmarîkoate-ayo ana, yîfi yomboane. Mare yahurai-ane anîhondûmbofe amboanî. Anîhondûmbofe hohoanîmo ranai yangorowanî asu aboedî ratûpurî ranai yangorîkoate-ayo ana, ranai-amboanî yîfi yomboane.

3

Hîbadîhumbo hoafîndefîmboane

¹ Wandafî mamî, awî se-ambeahîndî afîndî safî hoafi yamundîfe-rambo nindoumbo-ndafu tükündafumboemo. Awî se randu fîfîrîndundî nindou hoafi yamundîhu-rîhundeimbî sîhefîmbo-anîmbo God ai türîboade yîbobo-ndeamunûmbui. ² Munguambo nindou sîhîrî ngîrî mbumundî hohoanîmo maho ranî-süngu yangîrî ngefi, nga wanî. Nga asu nindou mamî ai nîne hoafi hoafayu ranambe moanî mbumundî hohoanîmo aho ranî-süngu hoafayu ana, nindou ranai moanî ndorîhoei haya asu ahandî munguambo fî ranahambo ndore hîfanda huhani. ³ Hos ai moanî sîhîrî hohoanîmoayefî ranî-süngu yangîrî süngufembohûnda sîhîrî ain bîdîfîrî ahandî yafambehû safoarîhu hînîngî-rîhundûhanefî. Rananîmbo asu hosîndî yafambe akîdou-anesî, nga rananîmbo sîhîrî ahandî fî mungua ndahumîndefî ngemboyefî. ⁴ Asu sip ranahambo amboanî se türîboadîhindî. Ai adûkarî moatûkunî hamîndîyo hayambo werî afîndînambo ragore-ragore randûhanesî, nga moanî akîdou moatûkunî ahandî ndûrî rada ranambo sip ranahambo koakoranda sapo sip semündû hu-randeimbî ai homboyu nafî howohane. ⁵ Mare sapo sîhefî teifî ran-amboanî

yahurai-ane. Teifi ra akidou moatükun-anesi, nga asu ai munguambo afindi moatükuni ranahambo wataporimbo-randühi boriyowohane.

Se fifirihindi, hai akidou ahoro ra hombo porihoi haya adükari nimi napo hai tikirandühane. ⁶ Sapo sihefi teifi ranamboani mare hai yahurai saf-ane. Aiana moaruwai wosihoafori hohoanimo ranahandi ngusüfoambe tükura pire hayamboane asu sihei munguambo fi ranahambo moaruwaimbo-reamboayo. Ranane asu ai sihefi fi ranahambo hai hüfü nou tihirihendühi asu sihei fi ranai moaruwai hohoanimo arandi. Hai ranana sapo koadürümbo horoweimbi hai rani-poedane tükufe arandi. ⁷ Nindou ai munguambo moatükuni hifini ahahabodei raniyo, nimambeahindi ninihondi, ndu, amoasiri asu siriwarambeahindi burieyembi ra yamundihindühi hifandühi marihündi. Hapondani amboani rani-moatükuni ra randihimboyei. ⁸ Nga nindou mamai ai-amboani moai teifi ana hifandandühi kikihiramündü randi, nga wani. Nga teifi ranai moani yare aimbo kiarimboane moaruwai hoafiyoye arandi. Rani-moatükuni ranai ana hühütimbü moatükuni nindou moaruwaimbore-randeimb-ane. ⁹ Teifi ranamboanefi shiri Ape adükarimbo aboedani sefi arihundisi, nga nindou God ai nahurai nafimarandi, ranaheimbo shiri sihefi teifinambo moaruwai hoafiyefi arihundi. ¹⁰ Sapo yafambe mamai rani naf-ane Godimbo aboedife hoafi tükufe asu nindou ngorümbo moaruwaimbofe hoafi tükufe arandi. Wandafi mamai, rani-moatükuni ranana awi se randifemboe, nga yowani! ¹¹ Apoarindihori hoe mamai tükefeyo ranahandambo-hündi ngiri aboedi aparümbi pindo asu hühütimbü pindo ndani, nga wani. ¹² Wandafi mamai, hoandasüfo nimindi rani-fih ngiri hangiri hisindo asu hongoroho nimindi rani-fih ngiri hoandasüfo ranai kündaro, nga wani. Mare yahurai-ane siri apiyoweimbi hoe apoari tükefeyo ranahandambo ngiri aboedi apiyoweimbi tükündifeyo, nga wani.

Aboedi hohoanimo ana Godindi-mayo-ane

¹³ Sihei mbusümo se-ambeahindi nindou düdi didiboadore fifirife hohoanimoeyimbayua? Asu nindou yahurai afufuriboadeandühi aboedi hohoanimo süngumbireand-amboane, nga rani-nambo ahandi didiboado-rihelimbi fifirife ra nafuindümbui. ¹⁴ Nga asu se sihei ngusüfoambe nindou ngorümbo moaruwaimbofe hohoanimo, nginindi-nginindi hohoanimo, asu yiboarukofembo hohoanimo ranimandindurani ana, asu se ngiri sihei fifirife ranahambo borindei. Asu anihondü hoafi ranahambo ndahümündi pindühi hehi tikai hoafindeimboyei. ¹⁵ Yahurai fifirife hohoanimo ranana Godindi-mayo sünambeahindi kosimboyoyo-poani, nga hifi ndanihündambo yangir-ane. Nindou-yafe moaruwai hohoanimo ranahambo Satan ai hifandarandi. ¹⁶ Nga nahanühio nindou ngorümbo moaruwaimbofe hohoanimo asu yiboarukofembo hohoanimo engoro ana, ranihü ana ndofe nimarokoate hohoanimo asu mamikari hohoanimo süngufe ranamboani mare yangorimboane. ¹⁷ Nga sapo didiboado-rihelimbi hohoanimo sünambeahindi akoso ranane nda: Weangurühi sürühoeimbi hohoanimo, munguambo wudi hohoanimo, himboari hoafendühi hohoanimo, nindou ngorümbo himborimbo hohoanimo, afindi hipoambo hohoanimo, aboedi ratüpurimbo hohoanimo, simogodühi hohoanimo asu anihondü hondü hohoanimo. Hohoanimo

ranane Godindî-mayo makoso-ayo. ¹⁸ Afurifembü hohoanîmo ra sesî moatükunî hoarî nahurai-ane. Sihîrî afurifembü hohoanîmo hîfîndîhundânî mbumundî hohoanîmo tükündîfemboe.

4

Nindou düdi ai hîfîndî hohoanîmo süngufembo hohoanîmoayu ana, ai Godindî hürütümb-ani

¹ Dagüdambo tüküfemboyo sihei mbusümo simborî hoafi hohoanîmo asu yifiarî-yifiarî hohoanîmo rana? Sihei hohoanî hohoanîmo ranai ngusüfoambe nîmarîmbo ai sihei fiambe simborî-simboraye. ² Se nîni-moatükunîyo semîndîmbo sei hehi hohoanîmo-yei haneisî, nga asu se ranî-moatükunî ra moai sahümündî rîhündî ranîmboane asu se nindou hîfokofembo sei arîhündî. Se nîni-moatükunîmboyo hohoanî-rîhindühaneisî, nga asu se moai sahümündî, ranîmboane asu se ngîndî-ngîndîyeihî yifiarîyei arîhündî. Se nîni-moatükunîmboyo semîndîmbo hohoanîmoaye ra se ngîrî ndahümündî, nîmboe se moai Godîmbo ranî-moatükunî ranîmbo ndawamunî sei hehi dîdîbafîyahîndî. ³ Se nîni-moatükunîyo semîndîmbo dîdîbafî-yahîndanî semîndîkoate-aye ra sapo se moanî mamîkarîhi dîdîbafîmehîndî ranîmboane. Se semîndîkoate-aye ra, sapo sihei fi hîhîfi-hîhîfîmbohündambo ranî-moatükunî semîndîmboyo hohoanîmomaye. ⁴ Se anamîndîhoandî bîrabîrîyeimbî nahurai-anei! Nindou düdi ai hîfî ndanîhündambo nindou-yafe-mayo hohoanîmo ranahambo süngufembo hohoanîmoayu ana, asu ai Godîmbo yîboaruko-rîrühani. Awi se moai ranahambo fîfîrîhindîyo? Nindou düdi ai hîfî ndanîhündambo hohoanîmoyeimbî nindou ranahei ngunîndayu ana, asu ai Godîmbo hürütürü-reimbî nindou-ani. ⁵ Baibor-ambe yare hoafîyowohü yahoya, 'Yîfiarî God ai sihefî fiambe hîni-ngî-mareandî ranai ahandîhoarî yangîrî yîhoefîmbo hîfandîmbo yahomboane,' meho. Awi se ranî-moatükunî ranahamboya sisîndî moatükun-ane seimboyei?

⁶ Nga God ai afîndî moanî hîpoambo-ramunühî sihefîmbo farîhemunî arandî. Baibor-ambe yare hoafîyowohü yahoya, 'God ai nindou afîndî afîndîyeimbîmbo koareandürühî asu nindou hîmboarî afurîhi-ndeimbîmbo moanî hîpoambo-randürühî farîhendürî arandî,' meho. ⁷ Ranîmbo-hündambo-anîmbo awi se afufurî-boadîhindühî Godîndî hoarehî nîmandei. Satanîmbo koandîhoranî asu ai siheimbo hîni-ngîrearü haya fîboembui. ⁸ Se God sowana akîmî sühündahîndan-anîmbo asu ai-amboanî siheimbo so akîmî sühündüfîmbui. Moaruwai hohoanîmoye-rîhündembî nindou sihei ngusüfoambe sürühoeimbî tükümbîfeyo-wamboane. Sihei ngusüfo ra ndorîhi kürühîndühî yimbu hohoanîmoye arîhündî ra rühî randîhi hîni-ngîrîhindî. ⁹ Se moaruwai hohoanîmomaye ranahambo afîndî hohoanîmondeihî aranîndei sîrîndei ngei. Asu sihei tikîfûmbî hohoanîmo maho ra hîni-ngîndîhi hehi aranîmbo hohoanîmo süngu-ndîhindühî hîhîfi-hîhîfi hohoanîmomaye ra hîni-ngî-ndîhindühî afîndî hohoanîmondei. ¹⁰ Se Adûkarîndî hoarehî yangîrî nîmboeimbo-anîmbo ahandî hohoanîmoayu süngu süngundîhundân-anîmbo asu ai siheimbo ndemündündürî botîndearümbui.

Sihîrî wandafîndambo papîfi-poanî

¹¹ Wandafi mamî, se siheihoari simbori tirifoefiri-ndeimboyei. Nindou düdi ai ahandi wandafi-mayu ranahambo tirifoarirühi asu yiboboariri ana, asu nindou ranai sapo ahinümbi hohoanimo mengoro ranahambo tirifoareandühi yibobo-reandühani. Nga asu raranimbo nindou ranai ahinümbi hohoanimo ranahambo süngure-randeimbi nindouyupoani, nga ai ranahambo türüfoareandühi yibobore-randeimb-ani. ¹² Mamî ai yangir-ani ahinümbi hohoanimo saimbo ra nimindihiyu haya asu ai yangir-ani fifire yibobore-randeimbayu. Ai yangiri animbo nine nindou ranaheimbo aboedambonde asu moaruwaimbo-ndeandüri ndambui. Nga asu se ra nindou didiyafi shafi wandafi-mayu ranahambo yahurai yiboboro aranda?

Sihiiri afindi afindimbo-yopoani

¹³ Awi se haponda himboriyei, wambo nindou didiyei sapo yarihi hoafiyehiya, 'Hapo sümbu ana, ngorü ngoafi adükarina ngefi mamî himbanî gedühi kaki semindi ratüpurî ratüpurîndefühi, kaki ndahumîndefî ndihumboane,' sei arihündi. ¹⁴ Awi se moai fifirihindi sihei fi ranahambo sümbu nini-moatükunî tüküfe-ndürimboayo ra! Sihei ninngo ranana sapo mburüngai siambe moani woshihoaforimbo peyo mbura asu hüfihamîndi-yowohü awararihoayo nahurai-anendüri. ¹⁵ Se hoafimboaye ana, ndanî süngundîhi hehimbo-animbo hoafindei: Adükarî ai ahandihoari yare hohoanimoayu ana, ra randihu nimboefimbo nine ratüpurî aho ra ndanî süngundîhu rani-süngundîhu ndihumboyefî, mbisei. ¹⁶ Nga asu se afind-afindeihî siheihoari boriyei arihündi. Boriyo hoango hohoanimo ranana sapo moaruwai hamîndi hohoanimomayo-ane. ¹⁷ Se wudipoapondîhi hohoanimondei. Nindou düdi ai aboedî ratüpurî hohoanimo fifireandi, nga refekoate-ayu ana, nindou ranai moaruwai hohoanimoayu.

5

Napo afindeimbi-yomondi hoaf-ane

¹ Asu napo afindeimbi se! Awi himboriyei! Nini-moatükunî tinirifo afindi siheimbo tüküfemboayo ranahambo-animbo se afindi hohoanimondeihî aranîhoenambo nimboeimbo hasiheindei. ² Sihei nginîndi napo afindi ranai ana sümboyomboane. Ranane asu sihei hoeari napo ranamboani kidaboari taparihümbaoane. ³ Sihei nginîndi napo sapo gor sirfa ranana samiyomboane. Sami ranai sihei kaki napo taparimarandi nou-animbo asu sihei fi ranamboani süngunambo sümbondühi sapo hainambo tikiri arandi nou. Ngiri amîtata bidifiranambo si tükündifeyo, nga se nginîndi napombo yangiri hohoanimoyeihî gugurarîhindi. ⁴ E! Awi se nda ndorîhi himbori-yei! Nindou bidifiri ai sihei nümbürambe wohî tüpurîmayei, nga asu se moai aheimbo ranî takinî kaki ndorîhi sahündüri, nga se bidifiri dîbo masahümündi. Rananei asu nindou ranai sihei nümbürambe ratüpurîyehî sesî sihei yimunguri marîhündî ranai kaki semindimbo hoafîmayei habudi. Asu ahei hoafi ranai Adükarî munguambo hifanda-randeimbi ahandî himboahü tüküme Feyowa himborîmayu. ⁵ Se hifi ndanîhü nimboei-ambe ana, se aboedî moatükunî ra siheimbo tüküfeyondüranî sahümündi hehi ranimbo hihifi-hihifiyehî manîmboei-ane. Se afindi sahüsi arihündi

ranan+mbó se wor+ndí moatei nou fi saf+ndeiani ndearí yí+mbó ak+mí t+fíndahimboyei. ⁶ Seana ndor+hoeimbí nindou ai síheimbo harí sowanambo-fendú+koate-ayeí ranaheimbo papí-hoafí+rí+hündürí hehi hífokoarí-hindürí arí+hündí.

Síhefímbó nímborí tükündífeyoaní awi síhírí moan-ane mbísefí Adúkarímbó hímbondefímbóane

⁷ Ranímbóane wandafí mamí, se síhei ngusúfoambe ra ngín+ndí ndondíhi kíkí+híndühümündí hehimbo-anímbó níní-moatükuní tíjírífoyo tükündífeyoaní ra moan-ane mbísei+hü asu awi se Adúkarí tükúfemboayu ranahambo hímbondeihí nímboei. Se sapo nindou núbürí+ra mbura ai awi sesí aboedí núbürí ranambe tükündí+fe+boe yahuhaya ai hímbóayu hu ranahambo hoeindí+horí. Ai moaní hífanda huaní hoeyo yahímoyo randühí sesí ranai núbürí ranambe tükúfeyoaní asu ai sesí ra asemündu. ⁸ Raní-süngumbo-anímbó awi se-amboaní moan-ane mbísei hehimbo hímbondei. Adúkaríndí tükúfembo sí ra ndeara ak+m-ane ranímbóane asu awi se síhei hohoanímo ra ngín+ndí safí kíkí+híndü-hümündí.

⁹ Wandafí mamí, se síheihoarí símborí momorí hoafí+ríndeihí njípondei habudimboyei. Nga híbadí+húmbo, God ai síheimbo yíbobon-dearúbui. Nindou yíbobofembo sí ranana ndeara tükúfembo ak+mí nafíra-míndí+mbóane. ¹⁰ Wandafí mamí, horombo Godíndí hoafí hoafí+yomo-rundeimbí ai Adúkaríndí ndürí+nambo wataporí+mbó-marundí ranímbó awi se türí+boadí+híndí. Nindou bí+dí+fírí ai ahamumbo tíjírífo masahúpura ai awi moan-ane yahomo houmbo maníngomo. Tíjírífo yahurai-ambe maníngomo nou-anímbó asu se-amboaní randíhi ai ramefundí nou nímboeimbo süngundíhi ngei. ¹¹ Se fífírí+híndí, nindou dí+dí+yei ai ngusúfoambe kíkí+mífoa-rí+híndühí níníe tíjírífo tükúfeyoaní awi moan-ane seimbí ana, ai ndorí+hoeimb-ane sefí arí+hündí. Se Sopíndí hoafí sapo ai ngusúfo ndore kíkí+mífoare mbura níníe tíjírífo afíndí ahambo-so tükúme+fe+yowa ai awi moan-ane yahuhaya manúngu ranahambo hímborí+yahündo. Raníyu asu süngunambo Adúkarí ai ahambo mafarí+heirí, ranamboaní se fífírí+híndí. Nga Adúkarí aiana munguambo sí aho ra síhefímbó hípoambo-reamunühani.

Síhírí hoafí+yowohü Ape nímoamo amaru ra yaho-poaní

¹² Nga wandafí mamí, hohoanímo nda adúkarí-ane, nga se ra süngundí+híndí. Se sünambeahíndí ndürí asu hífíndí ndürí asu ngorú moatükuníndí ndürí ngírí dükandíhi aníhondúmbo dabarí+ndahíndí. Se hoafí+yeihí, yíní, aseí moaní yíní mbísei. Asu hoafí+yeihí, waní aseí moaní waní mbísei. Rananímbó asu se sünguna ngírí Godíndí yíbobofe síhí papí-hoafí+fe raní so tükúndahíndí.

Nindou mbumundíndí Godímbó dí+dí+bafí+fe ana ngín+indane

¹³ Nindou se-yeimbí ngorú ai tíjírí+foayuyo? Ai Godímbó dí+dí+bafí+mbíyu-wamboane. Asu nindou ngorú ai híhí+fí-híhí+fayuyo? Ai Godímbó-anímbó heirí+nambo moaní kakísaombürür-amboane. ¹⁴ Nindou se-yeimbí ngorú ai argünúmboayuyo? Ai ranífhí ana sapo Kraí+ndí nendí hífandíru-rundeimbí ranahamumbo-anímbó hoafí+nduaní asu ai ahandí+fíhí werí+nambo Adúkaríndí ndürí+nambo Godímbó dí+dí+bafí+mbeyomo-ndamboane. ¹⁵ Nindou ranai Godímbó aníhondúmbo-rüwüruhí ro dí+dí+bafé+hündí nda God ai hímborí+ndí+mbui

yahomo houbombo dɪdɪbafefundɪ ana, asu Adükari ai nindou ranahambo anɔ̃nũmbɪhündɪ dɪdɪboado-ndirühɪ botɪndirümbui. Asu nindou ranai moaruwai hohooanɪmoayu ana, God ai ahandɪ moaruwai hohooanɪmo ranahambo amboawi mbüsümbui. ¹⁶ Ranɪmbo-anɪmbo asu se sɪhei moaruwai hohooanɪmo wandafɪ mamɪ-yei hɪmboahü weindahɪ-firɪndei ndühündɪ. Asu God ai sɪheimbo dɪdɪboadofe-ndürɪmbohünda ahambo sɪmborɪ dɪdɪbafɪfiründei. Nindou mbumundɪ hamɪndɪyumbü ranahandɪ Godɪmbo dɪdɪbafɪfe ana, ɲɔ̃nɪndɪ hamɪndɪyo haya nindou farɪhai-randeimb-ane. ¹⁷ Eraisa ana nindou moanɪ mamɪ sɪhɪrɪ nahuraiyu manũngu. Nindou ranai hoekoate-mbayu yehuenũngumbo Godɪmbo ɲɔ̃nɪndɪ hamɪndɪ dɪdɪbafɪmefiyuwa ɲɔ̃mɪ hɪmbanɪ asu 6 amoamombo hoekoate-mayo. ¹⁸ Ranɪyu asu süngunambo Godɪmbo hoe koandɪhoefɪ yahuhaya dɪdɪbafɪ-mefiyuwa sünambeahɪndɪ hoe ranai peyowohü asu sesi-napo ranai hoenambo aboedɪ momorɪmayo hɪfɪ ranɪfihɪ.

Nindou ai Godɪndɪ hohooanɪmo hɪnɪɲɔ̃ndeambui hoaf-ane

¹⁹ Wandafɪ mamɪ, nindou se-yeimbɪ anɪhondü hohooanɪmo süngufe ho ra hɪnɪɲɔ̃gɪre haya moaruwai hohooanɪmoayu ana, asu nindou ɲɔ̃gorü ai ahambo aboedɪ hohooanɪmo ranɪ sowana serümündü hɪhɪndüfɪ düduanɪ, ai aboedɪ hohooanɪmondümbui. ²⁰ ɲɔ̃ga se yarɪhi fifɪrɪhindɪ, nindou ɲɔ̃gorü ai sapo nindou moaruwai hohooanɪmoyumbü ranahambo moaruwai hohooanɪmo ranambeahɪndɪ hürarümündu ana, nindou ranahambo aboedambo-rirühani, ɲɔ̃ga asu ɲɔ̃gɪrɪ munɔ̃guna yɪfɪndu. Ranɪ hohooanɪmo ranɪ-süngumbo-anɪmbo God ai moaruwai hohooanɪmo afɪndɪ gogorɪndɪhaimbui.

1 Pita Pas mamî Pita ai sürü papîmarandî

¹ Karîhasî-handürî, ro Pita Sisasîndî hoafi sahamîndî harîhandeimb-anahî. Godîndî nendî se hîfî hondü hîningîrîhi hehi nou, Pontus, Garesia, Kapadosia, Esia, asu Bitinia hîfî ranîhü burîyei wakarîhindî, siheimbo pas nda sürü paparîhandî. ² Ape God ai horombo hondü fifîreandühi siheimbo ahamböhünda dîbonîmayundüra Yîfiatî Aboedî ai Godîmbohünda kafoareandürî hîningî-mareandürî. Se Sisas Kraisîndî hoafi süngurîhünda asu ahandî horîna siheimbo popoaiyondürîmbo-hündamboyo God ai dîbonîmayundürî.

God ai siheimbo moanî hipoambo-ndeandürühi ngusüfo afurîfe kifeimbî hohoanîmo ra afîndî safî mbîsagadüramboane.

Yangîrî nîngombo hohoanîmo

³ Awi sihirî sihefî Adûkarî Sisas Kraisîndî God asu Ape-ayu rana-hambo aboed-ani mbîsefîmboane. Ai ahandî hipoambofe hohoanîmo afîndî ranî-süngunambo sihefîmbo yangîrî nîngo hohoanîmo mase-munî. Sisasîmbo yîfîhündî botîmarîrî, ranîmbo-hündambo-anîmbo sihirî amboanî randîhu tükündahumboyefî sefî hohumboanefî asu sihirî ranahambo himboayefî. ⁴ Asu sihirî ahandî nîmor-aneî, ranîmbo-hündambo-anîmbo God ai yangîrî nîngombo hohoanîmo engoro ra ndemunîmbui sihirî ranahambo amboa himboayefî. Ranîmoatükunî ra sürühoeimbî hamîndîyo hayamboane ngîrî sümbondo asu moendîndo. Mungu moatükunî ra God ai sihefîmbohünda sünambe kîkîhiramündü nîmarûmbo-wambo. ⁵ Se ahambo anîhondümborîhorî arîhündî, ranîmboane asu ai siheimbo ahandî ngînîndînambo güre hîbadandüra ngombo asu bîdîfîranambo si tükündîfemboe. Rasîmboan-anîmbo ai siheimbo aboedambofe-ndürîmboayu ra weindahî-ndîfemboe. ⁶⁻⁷ Ranahambo hîhîfî-hîhîfîyeihaneisî, nga asu se hapondanî akîdou hîningîfe mamîkarambo tîjîrîfo siheimbo sowahî tüküfehane. Nga ranî tîjîrîfo moatükunînambo God ai sihei anîhondümböfe hohoanîmo ranahambo refe hoeifendürîmbo yahumboani, gor haiambe mandu hoeiarundî nou. Gor ai hepünîmbü moatükun-ane, nga ai moendîndîmboe. Nga sihei anîhondümböfe hohoanîmo gorîmbo ngasündeamboane. Ranîmboane asu süngunambo Sisas Krais ai weindahî tüküfiyu-ambe-anîmbo God ai siheimboya aboed-aneî mbüsündürühi himboamupuimbo-randeimbî dagadüranî asu se ndürûmbî hamîndî-ndeimboyeyî. ⁸ Asu se moai awi ahambo hoeirîhorühi-yeipoanî, nga se ahambo afîndî hohoanîmoyahündo arîhündî. Hapondanî ana ahambo se hoeirîhorühi-yeipoanî, nga asu se ahambo ngusüfo parîhorî arîhündî. Ndanî hîhîfî-hîhîfî ndanana hîfî ndanîhündambo-yopoanî, nga nüngundîhu ranahambo hoafîndefî sefî, nga wagabeahîndî moatükun-ane. ⁹ Se Godîmbo anîhondümborîhorî ranîmboane asu ai sihei yangîrî nîngombo aboedambo-reandürî arandî ranahambo se hîhîfî-hîhîfîyeyî.

¹⁰ God ai nîndou aboedambo-fembo horombo ahandî hoafi hoafi-yomo-rundeimbî aiyomo wudîpoaporu türüfoaru marundî.

Ai God siheimbo aboedambo-ndearumbui ranahambo hoafi-memo.
¹¹ Krais-indi Yifiafi ai ahamundi fiambe nimarimboyu horombo boatei yahoya, “Sunggunambo Krais ai tñirifo hohoanimo ndemündü mbundambo asu ndürü adükarümbi-ndümbui,” mehopuri. Raniyomo ai rani-moatükunü ra nini-simboani nungu-nahurai tükümandife yahomo houmbo ranahambo tümaru hoangomo. ¹² God ai ahamumbo nafuimepuri, nga asu ahandi aboedambofe-munimbo hohoanimo ra ahamundi fimbo fehefepurimbo-yopoani, nga hoafi ra siheimbo farihefe-ndürimbo-hündamboane. Nga aboedi hoafi ra hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai haponda siheimbo masabundürü ranahamboane hoafi-memo. God ai sünambeahindi Yifiafi Aboedi koamarihenda kosowühüyo asu rani nginindinambo ai aboedi hoafi ra siheimbo hoafi-memo. Rani-moatükunü ranahamboanemo sünambeahindi nendi ranai-amboani fifirindihu yahomo houmbo hohoanimoemo.

God ai sihefimbo sürühehindeimbi mbini-mboei yahumboani

¹³ Ranimboane haponda se diboado-ndühümündi nimandei. Ranimbo Sisas ai sunggunambo weindahi tüküfihumbo rani-simboani God ai aboedambofe-ndürimbo ranahambo se munguambo anihondumbo-ndihindühi himbondei. ¹⁴ Dibafi hoafi himboriyeimbi nimori nahurai Godindi hoafi himborindei. Horombo ahandi-mayo hohoanimo ra sihei fikimi yanggorikoate-yoambe wamboyei asu se sihei ngusüfoambe hohoanimo moaruwai tüküfe-randeimbi hohoanimo ra sungurihi-marihündi. Nga awi hapondan-ana rani hohoanimo ra se sungundihimboyei. ¹⁵ Nga se aboedi sürühehindeimbi hamindindei, God siheimbo diboni-mayundürü ranai aboedi sürühoeimbi hamindayou. ¹⁶ Sapo Godindi hoafi hoafiyohü yahoya, “Roana sürühoeimbi hamindi hond-anahi ranimbo asu se sürühehindeimbi hamindindei,” *Wok Pris 11:44-45* meho.

¹⁷ Asu Ape ai mamü hohoanimo sunggu-ane mamamü nindou yiboboreamuni arandi. Asu se ahambo Ape seihü didibafiyahindo arihündi ana, asu se ndifo nindou hifi ndanihü ni-boadei-ambe Godimbo hohoanimo-ndahündo sisiri-sisirindahindühi hibadihumbo hahabodei. ¹⁸ Horombo sihei amoaoyei-mayo ndorihéfekoate hohoanimo rani-sunggu mahahabodei-anei. Nga hapondan-ana siheimbo ranambeahindi aboedambo-mareandürü. Nga se fifirihindi, God ai moai awarihefimbü moatükunü gor asu sirfa nahurai rani-nambo aboedambo-reandürü, nga wani. ¹⁹ Nga ai Kraisindi hori aboedi ngasündeandeimbi ranamboyu aboedambo-mareandürü. Krais aiana hohoanimo moaruwai-koateimbi sipsip nimori nini moaruwai moatükunü nimarikoate aboedi hamindayo nahurai-ani.* ²⁰ God ai hifi nda nafi-koate-yuambe boateiyu ai Kraisimbo diboniyu hinngimariri siheimbo yifimbohünda. Nga ho-hombo hapo bidifirani-mboyu-ambe siheimbo farihefe-ndürimbohünda ranai weindahi hifi ndanihü tüküme fiyu. ²¹ Ahambo ranimbo-hündamboane Godimbo anihondumbo-arihori. God ai Sisas ranahambo yifihündi botiriri haya bogorimboriri hinngimariri. Ranimboane se Godimbo anihondumbo-rihorühi himboayei.

* **1:19:** Sipsip yahurai hamindi horombo Sudahündi ai hifokoaru marundi ahei hohoanimo moaruwai gogori-hefembohünda.

Sihiri wandafindambo ngusüfo pefimboane

²² Seana Godindi hoafi hondü rani hohoanimo süngurihindühi ranimboanei asu sihei ngusüfoambe hohoanimo aboedi mbumundi ranai tüküme Feyondüri. Ranimbo-animbo se wandafi mamimbo anihondumbo hondü ngusüfo pandihindüri. Rani hohoanimo rananimbo se kikihi-safindühümüdi nimboeimbo sihei ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo ranambo afindi simbori ngusüfo pefirindei. ²³ Godindi hoafi sesi hoari aboedi nahurai-ane, nga se raninambo simbori yangiri ningombo tükümehindi. Hoari ra yifimbo nimindihiyopoani, nga yangiri ningombo nimindühane. Hoari ra Godindi hoaf-ane, nga ai yangiri gedühi ningo ngomboe. ²⁴⁻²⁵ Yin, nga Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'Nindou munguambo aiana nenewohi nahurayei hehimboanei, asu ahei yihuru napo, munguambo moatükuni ranana nenewohi ahuri nahurai-anendüri. Ranane nenewohi ranai yapatapariyo putapiyohane, nga asu Adükarindi hoaf-ana koadürümbo-koadürümbo yare yangromboane,' *Aisaia 40:6-8* meho. Nga ndani hoafi ranana sapo siheimbo aboedi hoafi hoafimemondüri ranane.

2

Adükar ana nimoei aboedi yangiri ningoweimbi engoro nahurai-ani

¹ Ranimboane asu hapo-ana se mamikarambo moaruwai hohoanimo, munguambo tikai hoafi, yimbu hohoanimo süngufe ho, nindou ngorümbo moaruwai hohoanimo asu ngorümbo munguambo daboadan moaruwai hoafi hohoanimo ranamboani se moani hinngindihindi. ² Se simbori tükümehindi ranane asu se Yifafi Aboedindi-mayo hoafi sürühoeimbi ranahambo wembombondei, nimori warihündi titi simindimbo rawehindi nou. Ranimbo-animbo hoafi rani nginindinambo sihei Godimbo süngufe hohoanimo ra nimori horarihehindi noundowani, aboedambo-ndearümbui. ³ Nga asu Godindi hoafi ai yahoya, 'Se Adükarindi hohoanimo yarihi hoeirihinda-mayoa aparümb-ane asei,' meho.

⁴ Adükar aiana yangiri ningombo worimbombo kambohoani nahurai-ani. Ahambo nindou ai moaruwai-ani sei hehi worimbombo kambohoani moaruwai asihindü nou yarihori masihohori, nga God ai ahambo aboedi hamind-ani yahuhaya hoeirirüh maserümüdi. Ranimayu ranahambo sowana se sühüsi arihündi. ⁵ Se-amboani yangiri worimbo kambohoani nimi nahurai-anei, nga God ai sihei-mayo fi kambohoani nimi nahurai ranambo didibafife wori ra mamambe-fendüri worimbombohündambo yahumboani hohoanimoayu. Wori ranambe se Godimbo sihehi-rihündeimbi sürühehindeimbi mbumundi hondü animboei. Asu Yifafi Aboedindi süngu sihei fimbo Godimbo sihefe moatükuni nahurai ndahündomboyei Sudahündi sihefembo sipsip hifikoaru ahambo sihou-arundi nou. Kraisindi sünguyo God ai sihefe hohoanimo ra yifirayu. ⁶ Krais ranahambo Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya, 'E, hoeirihü, ro aboedi hamindi wori kambohoani

Saion ngoafihü kamafoariheandi.

Nga nindou düdi ai kambohoani ranahambo anihondumbo-ariri ana,

ai ngir̄i ngusũfo nĩmbĩndei,”

Aisaia 28:16

meho. ⁷ Ranĩmboane nindou se Adũkarĩmbo anĩhondũmbo-rĩhoreĩmbĩ sĩhei hohoanĩmoambe ai hepũĩfeĩmbĩ moatũkunĩ hamĩnd-ani. Nga nindou ai ahambo anĩhondũmbofe-koateyeĩmbĩ ranaheimbo Godĩndĩ hoafĩ ra yare hoafiyowohũ yahoya,

‘Sapo nindou worĩmboru-rundeĩmbĩ kambohoanĩ hoeirunda mayoa masĩhoundĩ

ranana aboedĩ hamĩndĩ hond-ane,’

Buk Song 118:22

meho. ⁸ Asu ngorũ bĩdĩfĩranĩ Godĩndĩ hoafĩ hoafiyowohũ yahoya,

‘Kambohoanĩ rananĩmbo nindou ranaheimbo bendeandũranĩ

ai bũbũrĩndeihi pĩndeĩmboyei,’

Aisaia 8:14

meho. Ai Godĩndĩ hoafĩ sũngufekoate-yei arĩhũndĩ, nga ranĩmboyei ai bũrũhũmũndĩ mahei God horombo hohoanĩmomayu sũngu.

⁹ Nga sĩheimbo ana God ai dĩbonĩmendũra se ahandĩ mamĩsir-aneĩ asu God adũkarĩ bogorĩmbo sesĩ sĩhehi-rĩhũndeĩmbĩ anĩmboei. Asu se sũrũhehindeĩmb-aneĩ asu ahandĩ yangĩrĩ nend-aneĩ. Se nindou hĩmboahũ Adũkarĩ ai aboedĩ hamĩndĩ moatũkunĩ ratũpurĩyu arandĩ ranĩmbo wataporĩmbo-mbĩrĩhũndamboane yahuhaya dĩbonĩyu hĩnĩngĩ-mareandũrĩ. Aiyu sĩheimbo hoafiyuhũ yahuya, se nĩmbĩ nĩmaro-ambeahĩndĩ hĩnĩngĩrĩhi hehi wandĩ si aboedĩ safĩ nĩngowanĩ tũkũyahĩ sinei, mehu. ¹⁰ Horombo se Godĩndĩ nindou-yeipoanĩ, nga hapondanĩ ana se Godĩndĩ nindou tũkũyahĩmboaneĩ anĩmboei. Horombo-ana God ai moai sĩheimbo hĩpoambo-reandũrĩ randĩ, nga hapondan-ana ai sĩheimbo hĩpoambo-reandũrĩmboani.

¹¹ Wandafĩ mamĩ, seana nindou ngorũ ngoafĩhũndĩyei hehimbo, asu heĩ hĩfĩ ndanĩhũ burĩyei wakarĩhindĩ nahurai-aneĩ. Nga sĩhei ngoafĩ hondũ ana sũnambe-ane ananĩgondũrĩ. Ranĩmbo-hũndamboane ro sĩheimbo hoafehandũrĩ nda: Hĩfĩ ndanĩhũnda hohoanĩmo ranĩ fĩkĩmĩ wakĩndahĩmboyei, nga ranahambo bũndahĩndĩ. Nga hohoanĩmo ra nindou-yei fĩambe yangĩrĩ nĩngombo ranĩ-babĩdĩ yĩfĩarĩyei rĩhũndũhane. ¹² Nga seana nindou Godĩmbo anĩhondũmbofe-koateyeĩmbĩ ranaheĩ hĩmboahũ aboedĩ hohoanĩmo yangĩrĩ sũngundĩhindĩ. Rananĩmbo asu ai sĩheimboya, aiana moaruwai hohoanĩmo sũnguri-hĩndũrũhaneĩ mbĩsahĩ-ndũranĩwanĩ, asu ai sĩhei aboedĩ ratũpurĩ hohoanĩmo ranahambo ndandĩhi hoeĩndĩ-hĩndanĩwanĩ God ai nindou yĩbobofe si tũkũndĩfeyoanĩ ai Godĩmbo aboed-ani mbĩseĩmboyei.

Se bogorĩ nindou-yomondĩ hoarehĩndei

¹³⁻¹⁴ Adũkarĩmbo-hũndambo mũnguambo bobaagorĩ sĩheimbo hĩbadũndũrĩmbo anĩngomo ahamundĩ hoarehĩ yangĩrĩ nĩmboei. Gafman adũkarĩ bogorĩ ai gafman nindou bodĩmondambo hĩnĩngĩ-mareapurĩ. Ai nĩngombo nindou dũdĩ ai moaruwai hohoanĩmoayeĩ ranaheimbo tĩjĩrĩfo segodũrĩmbohũnda asu nindou ai aboedĩ hohoanĩmoayeĩ ranaheimbo aboed-aneĩ hoafombohũnda hĩnĩngĩ-mareapur-anemo. ¹⁵ Nga God ai sĩheimboya, se moanĩ aboedĩ hohoanĩmo sũngundũhĩ nĩgeianĩ, asu se nindou ngusũfo-koate bĩdĩfĩrĩ ai sĩheimbo nĩne-hoafĩ moaruwai hoafĩnda-hũndũranĩ, ranaheimbo aboedĩ hohoanĩmo ranambo aheĩ yafambehũ kĩkĩhĩndĩ-hũmũndĩhũndũrĩ. ¹⁶ Se nindou ngor-ai sĩheimbo hĩfandĩyondũrĩ-koate

nahurai nĩmboei. Nga se ngĩrĩ nindou ngor-ai hĩfandĩyomunĩ-koateanefĩ mbĩsei hehi moaruwai hohoanĩmondei. Nga seana Godĩndĩ moanĩ ratũpurĩyei-rĩhũndeimbĩ nahurai hamĩndĩ hondanĩmbo nĩmboei. ¹⁷ Seana nindou munguambo ahĩnĩndahũndũrĩ. Anĩhondũmbo-rĩhindeimbĩ ranaheimbo hohoanĩmo-ndahũndũrĩ. Se Godĩmbo yĩhĩmbondĩhorĩ asu gafmanĩndĩ adũkarĩ bogorĩmbo ahĩnĩndahũndo.

Sĩhĩrĩ Sisasĩndĩ hohoanĩmo yangĩrĩ sũngundĩhundũhĩ tĩjũmbĩ hohoanĩmondahumĩ-ndefĩmboane

¹⁸ Moanĩ ratũpurĩyei-rĩhũndeimbĩ, seana nindou ai siheimbo hĩfandarandũrĩ ranahambo ahĩnĩndeihi ahandĩ hoarehĩndei. Nindou siheimbo aboed-anemo asu ngĩnĩndĩ hoafĩkoate-yomo rundeimb-anemo ranahamumbo hoareihĩmbo yangĩrĩyopoanĩ, nga ngĩnĩndĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ, ranahamundĩ hoarehĩ amboanĩ nĩmboei. ¹⁹ Se Godĩmbo yangĩrĩ hohoanĩmo-yahũndowohũ heianĩ, asu nindou ai siheimbo tĩjũmbĩ hohoanĩmo ra moanĩ sahũndũranĩ asu se ranĩ hohoanĩmo ranahambo moan-ane sei hehi anĩmboei ana, God ai ranahambo aboed-ane rananasĩ mbũsũmbui. ²⁰ Nga se moaruwai hohoanĩmoyeianĩ, asu nindou ranai siheimbo ranĩ-sũngumbo harĩyahũndũranĩ, asu se ranahambo moan-ane aseĩ ana, asu ngorũ nindou ai hohoanĩmo ranahambo ngĩrĩ aboed-ane mbũsu. Nga se aboedĩ hohoanĩmo ranĩ-sũngu sũnguri-hindũhĩmbo heianĩ, asu nindou ranai siheimbo ranĩ-sũngu harĩyahũ-ndũranĩ, asu se ranahambo moan-ane sei hehi anĩmboei ana, God ai siheimbo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩndũmbui. ²¹ Nga God ai siheimbo ranĩ tũjũmbĩ hohoanĩmo ndahũmũndĩ yahuhayamboyu kafaare hĩnĩngĩ-mareandũrĩ. Ranĩmboyu Kraĩs amboa tĩjĩrĩfo masemũndũ siheimbo farĩhefe-ndũrĩmbohũnda. Ranĩmboyu ai anũmĩ nahurai siheimboya ai-amboa yarĩhi hoeirĩhindũhĩ ranĩ-sũngumbĩrĩhinda yahuhaya yare masĩhendĩ.

²² Nga ai moai nĩnĩ-moatũkunĩmbo moaruwai hohoanĩmo ratũpurĩ ra sũngureandĩ asu nindou mamĩ ai-amboanĩ moai hĩmborĩyuwanĩ tĩkai hoafĩ ahandĩ yahamo tũkũfeyo, nga wanĩ. *Aĩaia 53:9*

²³ Nindou ai ahambo moaruwaimbo-fimbo hoafĩ hoafĩmeyomondowa ranĩmbo ai moai ahamumbo sĩmborĩ moaruwaimbo-fepurĩ hoafĩ hoafĩyu. Nindou ai ahambo asũbusĩ afĩndĩ sabudowanĩ ai moai sĩmborĩ moaruwaimbo-ndĩheapurĩmboyahĩ yahu, nga wanĩ. God ai mbumundĩ yĩbobore-randeimbĩ-wamboane ranĩmboane asu Kraĩs ai ahambo anĩhondũmbo-rĩrũhĩ ahandĩ fi Godĩndĩ warambe nĩnendĩmareandĩ. ²⁴ Aiyu ahandĩhoarĩ sihefĩ moaruwai hohoanĩmo ra ahandĩ finambore semũndũ hu nĩmĩ keimbĩ karĩhe-ndeimbĩfihĩ yĩfĩmayu. Sĩhĩrĩ moaruwai hohoanĩmo ra hĩnĩngĩfe hefe, asu mbumundĩ hohoanĩmo ranĩ yangĩrĩ sũngufembohũnda ai yĩfĩmayu. Nindou ai ahandĩ fi ra moaruwaimbo-marundĩ, nga asu ranĩyo sihĩrĩ aboedĩ tũkũmehundĩ. ²⁵ Nga horombo-yei se sipsip moanĩ mamĩkarĩhi burĩyei wakĩmarĩhindĩ nahurai-mayeĩ, nga asu hapondan-ana se sipsip hĩfanda-randeimbĩ sowahĩ hĩhĩrĩyahĩ aheĩ nahurai masĩnei.

3

Anĩhondũmbo-rĩhindeimbĩ-yei hohoanĩmo

1-2 Moani ratüpurıyei-rihündeimbi ai ahei hifandırandüri-randeimbındı hoarehi anıboadei nou nımorehi se-amboanı sıhei nındowenihı ranahamundı hoarehi nımboei. Rananımbı asu nındowenihı bıdıfırı Godındı hoafı süngufekoate-yomondeimbi ranai, nımorehi sıhei Godımbı ahını hohoanımo asu mbumundı hohoanımo ra hoeındıwurı houmbo ai-amboanı Godındı hoafı anıhondümbo-ndümboemo. Se ranımoatükunı ranahambo hoafıkoate-ayeı amboanı, ai anıhondümbo-ndumboemo sapo sıhei hohoanımo aboedı yangrı-wambo. ³ Asu nımorehi se fi-hoearı sıhei moanambuhü ranı yangrı aboedı yihurunambo yihuru-ndıhümboyei, ro aboedı hımbondefo mbısei hehi. Sapo se sıhei mbırınarı dıdıboado-arıhind-ane, mısını yihuruayeı-ane asu hoearı se ndorıhoeimbi yihuruyei arıhündı ranane. Se ranımbı yangrı hohoanımo-ndeimboyei. ⁴ Nga sıhei ngusüfoambe hohoanımo ranahambo-anımbı randıhi yihurundıhündı. Rananımbı asu yihuru wagabe ragu amaro ranai ana ngırı awandıhoayo. Ranı hohoanımo ranana sapo dıdıboadofe hohoanımoyohü, hımbıarı hoafendı nıngombo ratüpurı hohoanımo-ane. Nga ranı hohoanımo-ane Godındı hımbıahü aboedı hamındayo. ⁵ Sapo horombo hondü Godımbı ngusüfo parıhoreimbi nımorehi ai Godımbı anıhondümbo-rıhorühi hifandırıhorı marıhündı ayeı yahurai yarıhi yihuruyeihi asu ahei nındowenihı-yomondı hoarehi manımboei. ⁶ Mamı yahurai Sara ai ahandı nındowenihı Abrahamımbı yangrı süngurırhü nındou bogorı yahondo marandı. Nga hapo-ana se aboedı hohoanımo ra süngurıhindühi nınımoatükunımbı yıhımbıkoate-ayeı ana, se ahandı nımorehi nımorı nahurai-aneı.

⁷ Mamı, ranı-süngumbo-anımbı nındowenihı se-amboanı sıhamundı nımorehi ranı-babıdımbı nıngombo ai ngınındıyeıpoanı mbı sımo houmbo ndonu hohoanımo-ndundüri. Se aheımbı ahınındımondüri, nga asu ai-amboanı se-babıdı God yangrı koadürümbo nıngombo hohoanımo semunımbıayu ra ndahümündimboyei. Se rawarundı ana, ngırı nınımoatükunı se Godımbı dıdıbafefundı ranahambo mbısumo kıkındeandı.

Nındou bodomondambo aboedı hohoanımo-ndefımbıane

⁸ Haponda ro wandı hoafı moendındıhea samboanahı. Munguambo se moanı mamı ranı-süngufımbı hohoanımo yangrı hohoanımondei asu sımborı hohoanımurındeı. Asu apodoho nahurai sımborı ngusüfo pefırındeıhi sımborı hıpoambo-fırındeı asu sıhei fı hıfınambo-ndıhindı. ⁹ Se nındou bodımondı ai sıheimbo moaruwaimbo-ndıhindüranı, asu se aheımbı hıhindıhi moaruwaimbo-ndıhindürımbıyei. Asu ai sıheimbo hoafı moaruwai hoafında-hündüranı, se aheımbı hoafı moaruwai ra hıhindıhi hoafında-hündürımbıyei, nga wanı. Nga ai sıheimbo randıhindüranı ana, asu se Godımbı dıdıbafı-ndahındo aheımbı aboedı-aboedıfembohünda, nga sapo God ai sıheimboya mbırai yahu aboedı-aboedıfendürımbı kafaore hınıngı-mareandüri. ¹⁰ Nga,

‘Nındou düdı ai hıhıfı-hıhıfıyuhü

aboedı gedühi nıngombo hohoanımondıhü ana,

asu ai moaruwai hoafı hohoanımo

asu fıkarı hoafı hohoanımo ra hınıngı-mbıreand-amboane.

¹¹ Asu ai moaruwai hohoanımo ra hınıngınde mbunda,
aboedı hohoanımo ra süngu-mbıreand-amboane.

Ai nindou mungu-bab+di+mba aboedi-aboedife n+mar+imbohünda t+ñi+foyeih+
 mam+ran+ hohoanimo yang+ri+ süngu-mb+ri+hündamboane.' *Buk Song 34:12-16*

¹² Nga Adükari aiana mbumundi nindou ranaheimbo, ahandi himboar+na himboa-pareandürühi asu ahandi himbona ahei d+di+bafife hoafi ra himbor+yu arandi. Nga nindou ai moaruwai hohoan+moayei, Adükari ai ranaheimbo refepoan+ yahuenüngumbo-wambo.

Sih+ri+ aboedi hohoan+moayefi ran+imbohünda t+ñi+fo-ndefimboane

¹³ Asu se aboedi hohoanimo ranahambo hüt+hi+hütiyeih+ süngurihi ar+ihünd+ ana, siheimbo nindou d+di+ moaruwai-moaruwaimbo-mand+hindüra? ¹⁴ Nga se aboedi mbumuri+hoeimbi hohoanimo ra sünguri+hü heian+, ran+imbo-hündambo nindou ai siheimbo moaruwaimbo-fendür+imboayei ana, asu se h+hi+fi-h+hi+findei. Nga se aheimbo y+hi+mboyopoan+ asu af+ndi hohoan+moyopoan+. ¹⁵ Nga sihei hohoanimo ran+nambo-an+imbo Kraisi+mba ah+in+indeih+ Adükari an+ mb+sei hehi hohoan+mo-ndahündo. Asu nindou düdi ai fi+fi+fe hoafi+mba siheimbo düd+undahindürühi, 'N+imboe Kristen se ranahambo an+hond+mba-ri+hindühi himboayei,' mb+isahündüran+, asu se simbor+ aheimbo ran+moatükun+ ranahambo d+boadond+hi hoafi+ndahündür+. Nga asu se aheimbo aboedi hohoan+mo-ndahündürühi h+ni+ng+rou-safi an+imbo hoafi+ndahündür+. ¹⁶ Sihei hohoanimo ra hütikoate God+ndi himboahü aboedi yang+ri+imbeyo-wamboane. Ranan+imbo asu se Kraisi+mba süngufe hohoanimo aboedi ra sünguar+hind+ ran+imbo nindou ai siheimbo ti+foefe hoafi hoafi+ndahündür+ mbund+hi asu rand+hi himbondei-an+wan+ ahei hoafi ranahambo amoa+ng+ndeimboyei. ¹⁷ Aboedi hahabodian+ ranahambo t+ñi+fo tükefeyo ana, aboed-ane, God ai ran+imbo yifi+yu. Nga asu moaruwai hohoanimo ra sünguri+hündan+, t+ñi+fo tükefeyo, ranane moaruwai safayo.

Krais ai sihefi+mba aboedambo-femun+imbohünda yifi+yu mbura botimefiyu

¹⁸ Sihefi+mba God sowanambo sem+ndi+muni hafombohündamboyu mbumundi ham+ndi-mayu ranai nindou moaruwai-mayei ahei fond+ihümba mam+imbo yang+ri+ yifi+mayu. Nindou ahandi fi ra hi+fokoa-marurüyos+, nga asu God ai ahandi yifi+fi ranahambo yang+ri+ bot+mariri+. ¹⁹ Ras+imboan+ ran+yu ai yifi+fi+yu haya hu yifi+fi ngoafi+hü yifi+fi karabusambe an+imboei ranaheimbo ahandi hoafi ra watapor+imbo-mararü. ²⁰ Yifi+fi ranana sapo Noa ai sip naf+randambe asu God ai moan+ si+si+koate nindumbo hi+fanda nüng+ambe, nindou ranai God+ndi hoafi süngufekoate-mayei ahei yifi+fi+mboyu hu watapor+imbo-mararü. Nindou bi+di+fi+ri 8 yang+ri+ sip ranambe hoenam+ aboedambo-mehindi. ²¹ Hoe ra hundürüyeimbi ranahambo si+sam-ane asu ran+nambo se aboedambo+yahi ar+ihündi. Hundürüyeimbi hoe ranana sihei fi af+isaho ra popoai+foe-femboyopoan+. Nga hundürüyeimbi hoe ranana se God+ndi hoafi süngufembohünda ai-di+bo hoafi fem+ndi masi+hefeyo hoaf-ane. Sisas Krais ai yifi+hündi botimefiyu ran+namboyei se aboedambo+yahi ar+ihündi. ²² Asu ai sünambe hafu God+ndi war+hondan+ bogor+imbofi amaru. Ranane asu sünambeah+ndi nendi, ndür+ adükarümbi, asu

ng+n+ndi adükari hohoan+mombü munguambo ranai ahandi hoarehi aningomo.

4

Moaruwai hohoan+mo horombo süngumarihindi ra hin+ng+ndihindi

¹ Krais ai sihefi+mbohünda ahandi flambe asübusi afindi masemündu. Ran+ süngumbo-an+mo se-amboan+ ai ramefiyu nou rand+hindan-an+mo ran+ hohoan+mo ranai siheimbo ng+n+nda-mündür+imboe. Nga nindou düdi ai Krais+mbohünda ahandi flambe asübusi yahurai asemündu ana, moaruwai hohoan+mo ranahambo sünguarandi ranambe moai hu. ² Se hifi ndanihü fi-hoeari kapeihü n+imboei-ambe sihei horimbodi+di hohoan+mo süngufe-poan+, nga God yifrayu ra süngund+hindi. ³ Horombo se ndeara afindimbo ndifo nindou ai God+mo an+hondümbofe-koateyeimbi ahei hohoan+mo ran+süngumarihi hei-ane. Sapo se ndani-moatükun+ ndaniyo süngumarihündi: N+morehi sisihimo hohoan+mo, nindowenihi b+rab+reimbi hohoan+mo, moaruwai moatükun+ ranahambo ngusüfo pefehümbö hohoan+fe hohoan+mo, bia simindi hefe mamikari hohoan+mo, afindi sesesimbo sihi moaruwai hamindi hohoan+mo, asu bia simindi moaruwai hohoan+mo patimbo ho hohoan+mo asu sisami god tikaimbo didibafife amoan+ngimbo hohoan+mo ran+ hohoan+mo ra horombo se süngurühü mar+hündi. ⁴ Nga haponda an+hondümbofe-koate nindou ranai ai-babidi se hokoate-yeih+, moaruwai hamindi hondü hohoan+mo mengoro ra süngufekoate-yeian+, asu ai ranahambo ndarihi hoeir+hinda mayoa, siheimbo tirifoar+hi hoafehündüri. ⁵ Nga süngunambo-an+mo sapo God ranahandi himboahü ai moaruwai moatükun+ ratüpurimayei ra diboadond+hi hoafi-mbeyahündo-wamboane. God ranai ana ai-ani nindou yang+ri n+imboeimbo-anei asu yifiyeimb-anei ahei hoafi ra himbor+mbohünda himboayu. ⁶ Ran+imboane asu aboedi hoafi ra yifiyeimbi aheimbo bokar+hefemboane. Ai yifimayei nindou moaruwai hohoan+moayei ra yifiyei ar+hünd+ nou ahei moaruwai hohoan+mo ran+süngumbo. Nga aboedi hoafi ranaheimbo bokar+hefemboane ai yifiafi n+ngombo yang+ri koadürümbo n+ngombohünda God rawefiyu nou.

⁷ Munguambo moatükun+ mungumbo-ayo ran+ si ra ndeara akim-ane. Ran+imboane asu se sihei fi ra siheihorari h+bad+hümbö, ndond+hi hohoan+mondei kikihindi+hindühimbo God+mo didibafi-ndahindi. ⁸ An+hondümbo-r+hindeimbi siheihorari simbor+ ngusüfo pefir+ndeihi, ran+ hohoan+mo aboedi se moani ng+n+ndi kikih+saf+ndihümündi. Ranan+mo nindou ai ngorümbo ngusüfo parareandi ana, ahandi moaruwai hohoan+mo ranahambo amboawi mbüsümbui. ⁹ Nindou ai sihei wor+na ngeian+, aboedi watapor+imbo-nd+hündürühi, moan+ sisikoate sesi moatükuniyo, fondiyo, ra simbor+ seiründei. ¹⁰ God ai siheimbo ra sihaf+ war+hü ran+moatükun+ wud+imbeyo-wamboane yahuhaya masihend-ane. God ai siheimbo moan+ hipoambo-reandürühi mamami ran+poan+ ran+poan+ ratüpur+ yimbumare-andür+ se nindou bidifir+ babidi simbor+ fehefir+ndei yahumbo. Sapo nindou mam+ ngoründ+ ratüpur+iyuan+, ra ndore hifandarandi yahurai hamind-an+mo rand+hindi. ¹¹ Nindou ngorü ai bokar+hai

arandî ana, ai God hoafîmayu nahurai bokarî-mbîrîhend-amboane. Nindou ngorû ai bîdîfîrambo farîhendûrî arandî sapo God ai ranî ngîrîndî masagado ranînambo-anîmbo bîdîfîrambo mbîfarîhendûr-amboane. Rananîmbo Sisas Kraîsîndî warî-sûngu asu Godîmbo adûkar-ani mbîseimboyei. Koadûrû-koadûrûmbo God ai ndûreimbî asu ngîrîndeimb-ani. Nga anîhondû-ane.

Kristenî-yafe asûbusî semîndî hohoanîmo

¹² Wandafî mamî, gor refe hoeifembohûnda hai-ambe mandu hoeiarundî nou, sîheimbo sowahî asûbusî afîndî tûkefeyo ranahambo se hepûnînda-himboyei. Se ranahamboya ranî-poanîmbo moatûkun-ane tûkefeyo mbîsei hehimbo hepûnînda-himboyei. ¹³ Kraîs ai asûbusî masemûndu, nga se-amboa ai-babîdîmbo masahûmûndî asu ranambo se hîhîfî-hîhîfîndei. Rananîmbo asu sûnguna ahandî ngîrîndî moatûkunî weindahî tûkûfeyo-ambe sîhei ngûsûfoambe hîhîfî-hîhîfî afîndî tûkûndîfemboe. ¹⁴ Kraîsîmbohûndambo wambo se nindou amurî ai sîheimbo nîne hoafî moaruwai hoafehûndûrî ranîmbo hîhîfî-hîhîfîndei. Nga sapo sîhei fiambe Godîndî-mayo hepûnîfeimbî Yîfiáfî amaro ranîmbo-hûnda. ¹⁵ Hîfokoeffembo hohoanîmo, hûmbuhûnî hohoanîmo, moaruwai hohoanîmo ratûpurî, ngorûndî ratûpurî sehe-fehefe hohoanîmo, ranîmbo-hûndambo asûbusî asahûmûndî ana, ra moaruwai-ane. ¹⁶ Nga asu se Kristen-ayei ranîmbohûnda asûbusûmbî moatûkunî ra sîheimbo sowahî tûkûndîfeyoanî, ranahambo amoanîngî-ndeimboyei, nga se Godîmbo hîhîfîndîhorî sapo se Kristen ndûrîmb-aneimbohûnda. ¹⁷ Nga God ai ahandî sîrî yîbobofemboayu ranî si ra ndeara tûkûfemboane. Asu ai ahandî sîrî sîheimbo boatei yîboboareandûrî ana, asu nindou Godîndî-mayo aboedî hoafî anîhondûmbofe-koate-mayei ranaheimbo tîrîrîfo afîndî safî tûkûndîfemboe. ¹⁸ Nga ranîmbo Godîndî hoafî yare hoafîyowohû yahoya,

‘Nindou sûrûhehindeimbî ai aboedambofe ra tîrîmbayo ana,

asu nindou Godîmbo hohoanîmokoate asu moaruwai hohoanîmombo sûngurîhindeimbî ra nûngumandahia?’ *Sindaun*

11:31

meho.

¹⁹ Ranîmbo-hûndamboane asu God ai ahandî hohoanîmonambo nindou bîdîfîrî ai tîrîrîfombû hohoanîmo asahûmûndî ana, nindou ranî moanî aboedî mbumundî yangîrî ngehûmbo asu ahei fî ra God nafîra-randeimbî ahambo yangîrîindahûndo. Nîne ai horombo hoafîyu masîhendî ra randeambui.

5

Hîfandîrundeimbî seana Godîndî sîpsîp ra hîbadîndûrî

¹ Ranîmboanahî haponda ro sîhei hîfandîru-rundeimbî ahamumbo hoafîndahapurî samboanahî. Ro-amboanî hîfandîrîhî-rîhandeimb-anahî. Ro wandî himboarî-namboyoy Sisasîmbo hoeirîhina ai asûbusî ra masemûndu. Ngîrî amîtata God ai Kraîs adûkarî hamînd-ani weindahî nafuindu, nga ro-amboa ai-dîbo aboedî nîmboamboayahî.

² God ai nindou sîhamundî warîhûmareandûrî ranaheimbo ndondu hîbadîndûrî. Sapo sîpsîp hîfandî-randeimbî nindou sîpsîp hîfandarandûrî nou, sîhamundîhoarî hohoanîmondîmo houmbo randundî God ai yîfirayu nou. Nindou ngorû ai sîhamumbo hûtî-hûtî

nou reandürimbo-yupoani. Asu se kaki semindimbo ratüpurimbo hohoanimo-ndimboemo, nga sihamundi hohoanimonambo fandihaundüri. ³ Asu se nindou God ai sihamundi wariwami hinngimarearü ranaheimbo nginindi hibadu-ndürimboemo, nga wani. Se aboedi ratüpuru yanggiri animbo ranaheimbo nafuindimondürani ai rani-süngu-mbirihind-amboane. ⁴ Rananimbo asu sipsip hifandira-randeimbi hondü Krais ai weindahi tükündüfih rani-simboani se ramarundi ranimbohünda aboedi hamindi koadürümbo-koadürümbo nningombo takini ndowandümboemo.

⁵ Rani süngumbo-animbo asu akohoandi nindou se boagiri nindou-yomondi hoarehi nningomo. Rananimbo munguambo se siheihoari fi hifinambofe hefe wandafi mamimbo fandihehindüri. Sapo, 'God aiana nindou ahei fimbo borieiani,

ranaheimbo hifinambo-reandürühani,
nga asu nindou didiyei ai aheihoari fi hifinambo-rihindeimbi

aheimbo ana didiboado-reandürühani.'

Sindaun 3:34

⁶ Se siheihoari hifinambondihi hehi Godindi nginindi hamindi wari hoarehi ranihü nimboei. Rananimbo asu ai ahandihoari nini-simboaniyu hohoanimoayu rani-simboani siheimbo ndürimbanei mbüsümbui. ⁷ God ai siheimbo afindi hohoanimo-yundürühani, nga se sihei ngüsüfoambe afindi hohoanimo amarondüri ra ahandi warihü digehindi.

⁸ Se hohoanimondei kikihindihindühi ndondihi hibadihündi. Nga Satan ai sihei hürütimb-ani asu siheimbo moaruwaimbo-fendürimbo yahumboani amoasiri ai ninihondi mbüfe sesimbo yaho haya hoahoango wakareandi nou. ⁹ Se anihondümbofe hohoanimo aboedi rani yanggiri kikihindü-hümündi nimboeimbo-animbo asu Satan gündihorühi raguanambo-ndihorühi moani nginindi hamindi nimboei. Se randihi fifirindihindühi hohoanimondei, sihei wandafi mamimbo munguambo hifi ranihü amarei ai-amboani se tinjirifo asahümündi nou yarihi sahümündihanei.

¹⁰ Nga God ai nindou hipoambofe hohoanimo ra nimindhani. Aiyu se Krais-babidi nningombo ahandi nginindi si aboedi koadürümbo nningoweimbi ra semindimbohünda diboniyu hinngi-mareandüri. Asu se moani bodifombo nindou-yafe tinjirifo ra ndahümündi mbundühü asu süngunambo-animbo asükaindu ai ahandihoari siheimbo wudiwudi-ndeandürühi nginamündündüra nginindi nimboemboei. ¹¹ Ahambo sowahi ana munguambo nginindi ra koadürümbo-koadürümbo mbenjori. Nga anihond-ane.

¹² Pas nda Sairas ai farihendiri hayambo sürü papimara-ndamboanahi hoafiyahi, nga wandafi nda ro anihondümbo-rihinimboanahi. Asu hoafi pas ndanambe ra Godindi moani hipoambofe hohoanimo hondü ranahambo anihondümbo hoafimbohünda sürü paparhandi. Nga moani hipoambofe ranahambo ndondihi kikihindihümündi nimboei.

¹³ Anihondümbo-rihindeimbi nindou Babiron* ngoafihündi sapo God ai ahandi hoafi süngufembohünda se-babidi hinngimarearü ai-amboani siheimbo hihifarihündüri. Raniyu asu wandi nimori Mak

* 5:13: Nda kafoefe hoaf-ane, nga ahandi nimindi moai fifirihündi. Nindou bidifiri hohoanimoeyihya, Rom-ane asei, nga bidifiri hohoanimoeyihya munguambo Kristen ai ahei hifi hinngirihi hehi nimboei wakarihindi horimbo Suda ai Babiron ngoafihü asu hifihü mamarei nou, asei.

amboani siheimbo hihifaranduri. ¹⁴ Kristeni-yafe hohoanimonambo se simbori wakikihurindei ndühündi.

Mungumbo se Krais-babidi nimboeimbo shei ngusüfoambe afurifimbi hohoanimo mbimarind-amboane.

2 Pita

Pas yimbu Pita ai sürü pap+marandî

¹ Karîhasîhandürî, ro Saimon Pita Sisas Kraisindî moanî ratüpurîya-rîhandembî asu ahandî hoafî sahamîndî ha-rîhandeimb-anahî. Sihefî God asu aboedambo-reamunî-randeimbî Sisas Kraisindî sürühoeimbî hohoanîmo süngu God ai anîhondümbofe hohoanîmo aboedi-safî ro hohoanîmoayefî yahurai siheimbo masagadürî. ² Se God asu Adükari Sisas anîhondümbo fîfirîhi-pîrîmboanei ranîmbo-anîmbo ai hîpoambo-ndînearühî ngusüfoambe afurîfe kife hohoanîmo afîndîmbo mbîsabînandür-amboane.

God ai sihefîmbo wand-anei mehu

³ Krais ai Godîndî ngînindeimb-ani, asu ranînambo ahandî hohoanîmo yanggîrî süngufembohünda ai sihefîmbo mungu moatükunî masemunî. Sihirî ahambo fîfirarîhurî ranînambo ai sihefîmbo ahandî-mayo fîfirîfe aboedi masemunî. Ai sihefîmbo hoafîyumunühî yahuya, 'Se siinei wandî hîmboamupuimbo-randeimbî asu sürühoeimbî hohoanîmo sahümündî,' mehumunî. ⁴ Ranîmboyu sihefîmbo aboedi adükari hamîndî fehefembo moatükunî ra masemunî sapo horombo ai sihefîmboya ndahandürîmboyahî mehu. Ranînamboyeyi se ngusüfoambe moaruwai botîfimbî hohoanîmo hîfî ndanîhündambo sihefîmbo mungu ra moaruwaimbo-reamunî marandî ranahambo aboedambo-ndahimboyeyi asu se Godîndî hohoanîmo ndahümündîmboyeyi.

⁵ Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu se tînjîrifondeihî sihei aboedi hohoanîmo ra anîhondümbofe ranîfih-anîmbo pandîhindî. Sihei aboedi hohoanîmo ranîfih-anîmbo Godîmbo fîfirîfe ra pandîhindî. ⁶ Godîmbo fîfirîfe ranîfih-anîmbo sihei fimbo dîboadofe hîfandî hohoanîmo pandîhindî. Sihei fimbo dîboadofe hîfandîmbo hohoanîmo ranîfih-anîmbo ngîninndî nîngombo hohoanîmo ra pandîhindî. Sihei ngîninndî nîngombo hohoanîmo ranîfih-anîmbo God hohoanîmoayu hohoanîmo süngufe ra pandîhindî. ⁷ Sihei God hohoanîmoayu süngufe hohoanîmo ranîfih-anîmbo wandafî mamî-babîdî aboedi nîngo hohoanîmo ra pandîhindî asu ranîfih-anîmbo hîpoambofe hohoanîmo ra pandîhindî. ⁸ Rananîmbo asu ranî hohoanîmo ranai sihei fiambe nîmandî ngombo adükari tükefeyondürî ana, asu sihei Adükari Sisas Kraisîmbo fîfirîfe ra ngîrî moanî rande yagodo, nga wani. Nga ranana sihei Adükari mbo fîfirîfe ranai aboedi nîmî afîndî hîsaiyo nou yahurai rande hîsîndîmboe. ⁹ Nga asu nindou ai sapo munguambo ranî-moatükunî hohoanîmo ra ahandî fiambe nîmarîkoate-ndoanî ana, nindou ranai nîni-moatükunîyo angunî engoro ra hoeifekoate-ayu ana, hîmboatîharî nahurai-ani. Aiana sapo horombo moaruwai hohoanîmoyu marandî ra God ai raguanambo-mareando ranahambo hohoanîmo mitanîra-mündümboani.

¹⁰ Ranîmboane wandafî mamî, God ai siheimbo wambo sowana siinei yahuhaya hoafîyundürühî ai wand-anei mehündür-anei. Ranîmbo-hündambo-anîmbo asu ai siheimbo anîhondümbo hoafîmayundürî ranîmbo nafuimbohünda süngundühündühî hütî-hütindei. Se rawarîhindî ana, ngîrî se anîhondümbofe hohoanîmo hînîngîndîhindî.

¹¹ Rananimbo siheimbo sihefi Adükari asu aboedambo-reamuneimbi Sisas Kraisindi nginindi hifandarandi koadürümbo-koadürümbo yangorambo ranambe hafombo nafi yagodondürimboe.

¹² Yini, mungu-moatükuni horombo hoafimayahi ra se hohoanimoyei fifirihhi hehi nginindi nimboeimbo süngurihü-ndühaneisi. Nga awi ro siheimbo nimbini-nimbini si hoafindaha-ndürimboyahi se rani hohoanimo ra hohoanimoyei-mbirühündamboane mbisahehea. ¹³⁻¹⁴ Ro fifirihhe-amboanahi ngiri amitata ro fi yangiri animboahinda hiningindiheandi. Sapo rani-moatükuni ranimboyu sihefi Adükari Sisas Krais ai fifire hoafimayundiri. Nga awi ro ndarihe yangiri nimboahambe-animbo sihei hohoanimo ra botifenduri rambo-hündambo munguambo si ra asukai hoafindamboyahi. Ro hohoanimoayah ranana aboed-ane. ¹⁵ Ranimboanahi asu ro haponda siheimbo hoafiyondürimbo huti-hütiaya habodihhi. Rananimbo asu sünguna ro yifinda hehea ngahani amboani asu munguambo hoafi ranahambo hohoanimombeiya saheheamboanahi ro huti-hütiyahühi hoafehanduri.

Kraisimbo sowahi Godindi nginindi mengoro ra hoeimarihundi.

¹⁶ Sihefi Adükari Sisas Krais asukaiyo nginindi kapeihü kosimboayu hoafi ra ro ndorihhe wataporimbo-marihanduri ra ropoanimbo hohoanimoyefi hohu hoafiyefühi-yefipoani. Nga yihoe fi himboarinambo ahandi nginindi himboamupuimbi moatükuni hoeimarihuri. ¹⁷ Ape God airuri ahambo nduri adükari sagadowohü asu si adükari aboedi ahandi-mayo ra sagadowani ro ranihü manimboefi. God ai adükari himboamupuimbi sünambe si ranihihi nimarumbo ai yare hoafiyuhü yahuya, “Nindou ranana wandi nimorani, nga moani ro ngusüfo parihineimb-ani. Ahamboane ro wambo ngusüfoambe siaoweheandi,” mehu. ¹⁸ Ro Sisas Krais-babidi wafuambe nimboef-ane God hoafimayu rani hoafi ra sünambeahindi makosowa himborimayefi.

¹⁹ Ranimboanefi ro Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ahamundi hoafi ra nginindi anihondumbo-arihundi, nga se-amboani rani hoafi ranahambo yarihi anihondumbo-arihindi ana, aboedi saf-ane. Ahamundi hoafi ranana ram nimbini nimarowanini aningo nahurai-ane. Ram ra siyo homboyowanini si hoafambe Kraisindi si botiboti nahurai sihei ngusüfoambe tükündifemboe. ²⁰ Nga asu se ranahambo wudipoapondihhi fifirindihhi hehimbo-animbo. Nindou mami ai ngiri ahandi hohoanimonambo yangiri Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi-yomondi hoafi Baibor-ambe engoro ranahambo fifinde hoafindu. ²¹ Ai nimboe, horombo nindou mami ai moai Godindi hoafi engoro ra ahandi hohoanimonambo yangiri hoafiyu, nga wani. Yifiafi Aboedi ranaiyo nindou bidifirambo hohoanimo botireapurani God ai hoafi masagapuri ranimbo hoafi weindahi hoafiyomo marundi.

2

Godindi hoafi tikai-hoafiyomo-rundeimbi

¹ Nga horombo Godindi hoafi tikai-hoafiyomo-rundeimbi nindou Israeri-yei mbusümo tüküme fundi. Yahurai-animbo nindou tikai-hoafi yamundu-rundeimbi sihei mbusümo amboani tükündafumboemo.

Nindou ranai dibo tükündafu nīngomombo munguambo rani-poanīmbo tīkai-hoafi sīheimbo moaruwaimbo-fendūrīmbo yamundi-ndundūrīmboemo. Nindou ranahamumbo Adūkari ai moaruwai hohoanīmō-ambeahīndī hīhīre masepurīmūdūyosī, ŋga asu ai Adūkari ranahambo amboanī daboadi hīhīrimaruwur-ane. Ai ramefundī ranīmboemo asu ai ahamundīhoarī nīmai moaruwaimbo-ndafumboemo. ² Asu nindou anīhondūmbo-rihindeimbī afīndī ranai tīkai yamundu-rundeimbī ahamundī moaruwai hamīndī hohoanīmō ra sūngundīhūmboyei. Asu ai rawarīhīndī ranīmbohūnda nindou amurī burayeī ranai hoafi hondū nafi eṅgoro ranahambo moaruwai hoafīndeimboyei. ³ Ndani nindou ndanai sapo hohoanī hohoanīmoyomo-rundeimbī-wambo ai sīheimbo tīkai-hoafi hoafīndīmō-ndūrīmboemo. Horombo hondūyo God ai ahamumbo papi-hoafi hoafīmayupurī, ŋga ai moai munguyo. Hoafi ai hoafīyu masīhendī ahamumbo moaruwaimbo-fipurīmbo ra adūkari tükūfemboane hīmboyopurūhī anīṅgo.

⁴ Sūnambeahīndī nendī bīdīfirī ai yaru moaruwai hohoanīmō-memoyosī, ŋga asu God ai moai ahamumbo ambemo yahu hīnīṅgīreapurī, ŋga wani. Ai ahamumbo ṅgoafi moaruwai nīmbi afīndī nīmaro-ambe karabusīre hīnīṅgīmareapurī asu ai adūkari tīṅrīfo saimbo si tükūfembohūnda hīfandarundī. ⁵ Horombo hondū ai moai hīfīnīndī nindou munguambo ranaheimbo ambeyeī yahu, ŋga wani. Ŋga ai hoe afīndī koamarīhenda ranambo Godīmbo hohoanīmokoate nindou ranai moaruwaimbo-mehīndī. Ŋga Noa ana sūrūhoeimbī hohoanīmō bokarīhai-randeimbī asu God ai ahambo nindou 7-babīdī aboedambo-mareandūrī. ⁶ Ŋga ṅgoafi yimbu Sodom, Gomora ranahafembo moaruwaimbo-ndīheapīrimboyahī yahuhaya, hainambo ramareapīra hai tīkīrapīrimbo munguambo moatūkunī hasūfī yangīrī mēṅgoro. Ranīmboane nindou Godīmbo daboadi hīhīrīhoreimbī ana, horombo rani-moatūkunī tükūmefeyo nindoumbo ra nafuimbo nahuraiyo tükūmefeyo. ⁷ Rot nindou sapo mbumundī hamīndīyu asu God ai ranahambo mafarīheirī. Rot aiyu nindou moaruwai hohoanīmoyeimbī ranaheimbo ranīmbo ṅgusūfo nīmbyayu. ⁸ Nindou aboedī ranai ahamundī mbusūmo nūṅgumboyu asu ai moaruwai nindou ahamundī-mayo ahīnūmbī hohoanīmō sūṅgufekoate hohoanīmō hoafi hīmborīyu asu hoeire marandī. Ranīnambo munguambo si maho ra ahandī mbumundī ṅgusūfo asūrīrī marandī. ⁹ Ŋga asu nīne-moatūkunī Godīndī hohoanīmō sūṅgurīhindeimbī aheimbo refendūrīmbo yahohaya sisam-arandūrī ana, God ai aheimbo ranambeahīndī hūrīhefendūrīmbo fīfīreamboani. Ŋga Adūkari ai nindou moaruwai hohoanīmoyeimbī ranaheimbo karabusī-fendūrīmbo sūṅguna yībobofembo si tükūfeyo ranīhū aheimbo moaruwaimbo-fendūrīmbo fīfīreamboani. ¹⁰ Rani-sīmboan-anīmbo nindou bīdīfirī sapo Godīndī ṅgīnīndī yīboaruko-marīhīndī ranai moaruwaimbo-feimbī hamīndī hohoanīmō ahei ṅgusūfoambe botīfembo rani-sūṅgurīhi marīhūndī aheimbo moaruwaimbo-ndearūmbui.

Tīkai yamundu-rundeimbī nindou aiana hīmboambekoate nindou-anemo asu ai ahamundī-poanīmbo hohoanīmō rani-sūṅgu yangīrī sūṅgumarundī. Ranīyomo ai bogorī hīfandī-rundeimbī ahamumbo tīrīfoefe hoafīmbo kīkīrīfīfekoate-memo. Nindou

himbambekoate-yeimbi asu afindi-afindeimbiyomo ai nindou sünambe amarimo ahamumbo tirifoefe hoafimbo yihimbokoate-memo. ¹¹ Sünambeahindi nendi ranai nindou tikai hoafi yamundurundeimbi ahamumbo ngasündüpurí houbmo nginindi adükari hamndanemosi, nga asu ai moai simbori tirifoarüpurü Adükariindi himboahü papi-hoafirüpurí. ¹² Nga tikai yamundurundeimbi ai ninihondi-yei hohoanimo nahurai sünguarundi. Ahamumbo hifokoeefe mandife sesimbo yanggiri nahurai aninggomo nindou ra asu nñemoatükuni ai fifirifekoate-memo ranahambo moani türüfoaru hoafiyomo marundi. Asu nindou ninihondi naru arundi nou God ai ahamumbo hifikoa-ndeapurimbui.

¹³ Asu ai moaruwai hohoanimo süngumarundi ranimbohündambo ai tñirifo asukai ndowandumboemo. Ai nindou bidifirambo tñirifo masabudüri rani-sünguyo asu ai-amboa tñirifo ndowandumboemo. Aiana sirihü sesesiyomo asu bia simindimo rarao arundi ranahambo hihifi-hihifimbai yahomomboanemo. Rananemo ai se-babidi sowasümondühi amarimo, nga se ranahambo amoaninggayei. Nga moaruwai tikai hohoanimo ai yifiriyomo houbmo ramarundi ranahambo hihifi-hihifiyomondühi amarimo. ¹⁴ Aiana amuri himbombo-yomopoani, nga moaruwai hohoanimo ra ratüpurimbohünda nimorehimbo sowanamboane himboari pararundi. Aiana ngiri moaruwai hohoanimo ra hininggindundi, nga wani. Rananemo asu ai nindou bidifiri anihondümbofe hohoanimo akidou yanggiri kikihiru-ndümundeimbi ahamumbo moaruwai hohoanimo ra rambirunda yahomo houbmo hüharupuri. Aiana nindou ngorundi napo hohoanifembo hohoanimo ra ndeara yamundumboanemo. Nga God ai nindou ranahamumbo moaruwaimbo-ndeapurimbui. ¹⁵ Ai sapo aboedi hohoanimo nafi hondü mengoro ranahambo daboadi hihirimarundi ranimboanemo asu ai mamikariyomo wakarundi. Nindou aiana Beorindi nimori Baram ai moaruwai hohoanimomayu ahandi hohoanimo ra süngumarundi. Baram aiana ro moaruwai hohoanimondahananimo kaki ranai tükündifemboe yahuhaya yare hohoanimomayu. ¹⁶ Ahandi ninihondi moangui-randeimbi-hündi ahandi ndüri donggi ai hoafikoateimbane, nga nindou hoafi nahurai hoafimayo. Ai Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Baram moaruwai hohoanimoayu ranahambo rani-süngufepoani yahohaya hoafimendo. Raniyo asu donggi ai ahandi ngusüfo-koate hohoanimo ra kikihimarimindo.

¹⁷ Tikai yamundurundeimbi ndanana sapo apoarindihori hoe nginareandi nahurai-anemo. Asu aiana mburünggai hoewerinambo kikiiramindi pireandaní aho yahurai-anemo. God ai ahamumbo nimbi afindi moaruwai nimarowaní koarifehefurimbo diboniyu hininggi-reapurimboani.* ¹⁸ Nindou ndanai-ana ngusüfokoate hoafi hoafiyomondühi njondiyimondühi boriyomo wakarundi. Rananemo asu ai nindou bodimondambo findi moaruwai hohoanimo aho ranahambo ngusüfoambe botife hohoanimo ra süngu-mbirihinda yahomo houbmo yirümoarundüri hoangomo. Ai nindou sapo

* 2:17: Yimbu moatükuni ra hoekoate-anafe asu ai ngiri hoenambo nindou fandiheneandi. Yahurai-ane tikai yamundurundeimbi ahamundi hoafi nimindikoate-ane, ranane asu ngiri nindou fandihendüri.

haponda moaruwai hohoan+moyomo-rundeimbi ahamundi fikimi mafefohindi ranaheimbo ahamundi moaruwai hohoan+mo ranambe mbihaiya yahomo houmbo hohoan+moyomo arundi.¹⁹ Rananemo tikai yamundu-rundeimbi ranai horombo hoafiyomondühaiya, 'Se yihoe fi hohoan+mo sünguar+hindi ana, aboedambo ngeimboyei,' mehombo. Nga asu ai-amboan+ nine-moatükun+ ahamumbo moaruwaimbo-ndeapurimboe ranahandi moani ratüpur+yomo-rundeimbi nindou nahurai ningomomboanemo. Rani-moatükun+ ra ndahurai-ane: Nine-moatükun+ nindou ranahambo hifandari ana, ahandi moani ratüpur+yu-randeimbi nindou-ani.²⁰ E! ra an+hond-ane, nindou ai sihefi Adükari Sisas Krais sihefimbo aboedambofe-munimboayu ranahambo fifirihori. Asu ranimbohünda ai fefohindühi hifi ndan+hünda moaruwai hohoan+mondi ng+nindi ranambeahindi aboedambo-mehindi. Nga asu asukai ai moaruwai hohoan+mo ra sünguar+hindi ana, asukai hihiriyahi karabusehindi nahurai-ane: Weangurühi ai an+hondümbofe-koateyeiambe moaruwai hohoan+mo ra süngur+hindühi nindou moaruwai manimboei. Asukaiyei sünguna ai hihiriyahi hei ranifih+ apaiarei ana, moaruwai hamindi hondü nimboeimboyei.²¹ Refe ana, awi ai aboedi hohoan+mo nafi aho rani-süngufekoate-mbeimbonana, ranana ranaheimbo moaruwai-ane. Nga nindou ai aboedi hohoan+mo nafi aho rani-süngu süngurihi hehimbo süngunambo God+ndi ah+nümbi hoafi ranaheimbo yamundi+marundüra masahümündi ranahambo daboadanambo-ar+hindi ana, ranaheimbo moaruwai hamindi hond-ane.²² Ahei hohoan+mo ra kafoefe hoafi nahurai-ane: 'Yafori ai nin+moatükun+yo kimbomayo ra asukaiyo hihirife ho sesi arandi.' Asu ngorü yahurai-ane: 'Nindou ai moatei hundüarandi ana, moatei ai hihirindife asukai nga hüburukoambe foerimboe.'

3

Adükari ai kudümbui.

¹ Ngusüfohündi wandafi, haponda siheimbo yimbumboanahi pas nda sürü paparihandi. Pas yimbu ranambe siheimbo sapo rani hoafimayo ra asukai hohoan+mo pur+hümündihi mbumundi hohoan+mo botimbir+hindi saheheambo sürü papimarihandi.² Hoafi ra God+ndi hoafi hoafiyomo-rundeimbi sürühoemo-ndeimbi horombo hoafimemo. Asu sihefi Adükari aboedambo-reamuneimbi ai ahandi hoafi sowandümo homo-rundeimbi-yomondi süngu hoafimayu ranimboanahi asukaiyei hohoan+mo pumbir+hümündia sahehea hohoan+moayahi.

³ Se ndan+ boatei fifirindühi hehimbo-animbo: Bidifiranambo si tüküfeyo-ambe-animbo nindou ai tükündahi hehi ahei moaruwai hohoan+mo ngusüfoambe botindeiran+ ra süngundihimboyei.⁴ Rananimbo ai randihi tirifoefe hoafindeih-animboya, 'Sapo kosombo horombo hoafimareandi, nga nahi-a? Horombo amao mam+ ai yifisafiyei heimbo hapondanambe amboan+ mungu moatükun+ God nafimarandi+ ra moani horombo maningo nou yare yahurai yangiri aningo ho,' mbiseimboyei.⁵ Ai ndani-moatükun+ horombo tüküfeyo ranahambo hohoan+mo-yowohümbo fifirifembo-yeipoan+, nga wan+. Horombo hondü God ai hoafiyuhü hifi sünü nafira hin+ng+mareandi. Ai hifi hoe yibobomareanda hifi ranai hoe mbusümo tüküfeyo.⁶ Asu

süngunambo hoe ranai hohoambu afindi tüküfihumbo hifi wamindafimayo ra moaruwaimbo-mareandi. ⁷ Hoafi mamí raníyo sünü asu hifi haponda tüküme feyo ranamboani hai koaríhefe yowa sünü hifi ra tikirimbobhünda hoafimayoa ranimbo himboyowohü aningo. Sünü hifi nda sapo nindou didíyei ai Godimbo daboadi hihirimaríhorí ranaheimbo God ai yibobofendürimbo moaruwaimbo-fembo si tüküfemboayo ranahamboane ai hiníngimareanda himboyowohü aningo.

⁸ Se sapo mamí moatükuní ndani-animbo se hohoanimo mitaníndühümündimboyei. Adükaríndí hohoanímonambo ana si mamí ra 1,000 himbaní nahurai-ane, nga asu 1,000 himbaní ra mare mamí si nahurai-ane. ⁹ Adükarí ranai sapo horombo hoafi hoafimayu ranimbo ratüpurimbo ra afureandühiyupoani. Bidífirí nindou afurífembo hohoanimoayo nou refíhiyupoani. Nga aiana nindou mamí ai-amboani awaríhefembo ana, moei yahuhü nindou munguamboya se ngorü sünguríhi hohoanímoyei yahumboani hohoanimoayo.

Sünü hifi nda awandíhoemboe

¹⁰ Adükarí ai kosimbo si ana sapo hümbohüní nindou hümbohünimbo ahu yahurai-animbo tükündífemboe. Ranísimboani sünü ranai nímoamondíhoafi nahurai paindowohumbo awandíhoemboe. Rananimbo mungu akídou hamíndí moatükuní ranínambo God ai sünü hifi nafímarandí ranai hai tikiríndandani mungundimboe. Rananimbo asu hifi amboani mungu moatükuní ranífilí engoro ranai kameihí hai tikiríndamboe.

¹¹ Ranímoatükuní ranai rande awandíhoemboe. Nga se ranahambo nüngumandahu mbísei hohoanímondei. Ranimbo-hündambo-animbo se Godíndí yangír-ane fí mbíseihü raní yangírí süngundíhi ndühündí. ¹² Raní hohoanímonambo-animbo se Godíndí si tüküfemboayo ra himbondei. Rananimbo asu se si tüküfemboayo ranahambo nímai-nímaindihindühi ngíníndí ratüpuríndei. Raní si tüküfe simboan-animbo sünü ranai hai tikiríndandühi mungundimboe. Asu rananimbo munguambo sünambe akídou hamíndí moatükuní ra kameihü hüfü afíndíyohumbo hoe nahurai tükündífemboe. ¹³ Nga God ai sünü hifi simborí nafimbo horombo hoafiyumboani, nga simborí hifi ranífilí-animbo moaní mbumundí hohoanimo yangírí yagodimboe. Ranímoatükuní ranahamboane fí síhirí tükümbífe yowa se fí hohu himboayefí.

Síhirí híbadíhumbo Adükarímbo himbondefimboane

¹⁴ Wandafí mamí, ranímoatükuní ranahambo se himboyeihaneí. Ranimbo-hündambo-animbo se Godíndí himboahü sürühoeimbí hondü níngombohünda asu ai-babídí wudí-wudímbobhünda hütí-hütíndei. ¹⁵ Síhefí Adükarí ai síheimbo aboedambo-fendürimbo yahuhaya himboyu-ndürühani asu ai síheimbo hiníngírou-hiníngírouarandürí ranimbo randíhi hohoanímondei. God ai síhefí wandafí Porímbo fífírfífe aboedí masagadowa asu ai-amboani hoafi ra mare ndahurai síheimbo pasambe sürü papíra koamaríhendürí. ¹⁶ Yini, ahandí-mayo munguambo pas ranambe ai ndaní moatükuní ranahamboyu hoafíyu marandí. Ahandí-mayo hoafi pas ranambe bidífirí ana asu akídou tíngímaramuní. Nindou bidífirí fífírfífe ngíníndí níngokoate-ayeí hoafi

ranıyo asu Baibor-ambeahındı hoafı kameihı mamıkarı-marıhündı. Ranımbo-hündambo-anımbo ai awandı-hehimboyeyi.

¹⁷ Wandafı mamı, se fıfırıhimboanei nıne-moatükunı sapo sünguna tüküfemboayo ra. Ranımbo-hündambo-anımbo se sıhei fımbı hıbadıhümbo. Nga asu hoafı mbahıbadı-hoemondeimbı nındou-yomondı hıhındı hohoanımo ranai sıheimbo hühündeiranı se anıhondümbofe ngınındı hınıngı-ndıhimboyeyi. ¹⁸ Nga seana sıhefı Adükarı asu aboedambo-reamuneimbı Sisas Krais ahandı hıpoambofe hohoanımo nda afındısafı ndahümündihı, asu se ahambo adükarı hamındı ndondıhorı fıfırındıhorı ngei. Aiana hapondan-ane asu süngunamboane ra ndürümbı-mbiyuwamboane. Anıhond-ane.

1 Son Pas mamî Son ai sûrü papîmarandi

Yangîrî nîngombo hoafi

¹ Yangîrî nîngombo hoafi ranahambo siheimbo sûrü paparihundi. Horombo hondü ai mengoro, nga ro ahambo himboriyefi yihoeft himboarinambo hoeirihu mburihu sündihu marihundi. ² Yangîrî nîngombo ra weindahî tüküme feyo, nga hoeirihu hohu anihondumboaneft hoafiyefihumbo siheimbo bokararihundi. Horombo ai Afîndî-dîbo manüngu, nga yihoeftimbo sowahî weindahî tüküme fiyu. ³ Se ro-babîdî wudîmbohündambo nîne-moatükunî ro hoeirihu himboriyefi marihundi ra siheimbo bokararihundi. Nga ro Ape God asu ahandî Nîmorî Sisas Kraîs ai-babîdîmbo wudiyefi arihundi. ⁴ Sihîrî afîndî safî hîhîfî-hîhîfîndefo seftî hohu hoafi nda sûrü paparihundi.

Sihîrî sihi ngefimboane

⁵ Hoafi ra Kraîsîndî-mayo hoaf-ane himbori-yefeimbîhündî siheimbo rarihu bokarihundühî seftiya, 'God ai si nahurai-ani, nga moai ahambo sowahî nîmbî nîmaro,' aseftî. ⁶ Sihîrî hoafiyefihüya, 'Roana ai-dîbo wudayefî,' seftî hohu asu nîmbokoanî heftî arihundi ana, sihîrî tikarihu hohumboaneft hoafiyefî arihundi, nga anihondü hohoanîmo moai süngurihundi. ⁷ Nga sihîrî sirîhü aheftî ana, ai sirîhü amaru nou sihîrî Kristen wandafî mamî-babîdî wudiyefî arihundi asu ahandî Nîmorî Sisasîndî horî siheftî hohoanîmo moaruwai mungu gogorîhairanda sihîrî aboediyefî arihundi. ⁸ Sihîrî hoafiyefühi, 'Ro moai moaruwai hohoanîmoyefî,' aseftî ana, siheftîhoarî tikarihu hohumboaneft asu anihondü hoafi siheftî ngusüfoambe moai nîmaro. ⁹ God ai didîboado-rîhoeimb-ani asu ai refembo ehu ana, randeambui ranîmboane asu sihîrî siheftî hohoanîmo moaruwai ranahambo weindahî hoafîndefanî ai siheftî hohoanîmo moaruwai ra gogorîndîhembui asu rananîmbo sihîrî aboedîndemboyefî. ¹⁰ God ai hoafiyuhü yahuya, 'Nindou munguambo hohoanîmo moaruwaimb-anei,' mehu, nga asu sihîrî hoafiyefihüya, 'Roana moai moaruwai hohoanîmoyefî rîhundi,' aseftî ana, sihîrî rarihu hoafiyefihüya, 'God ai tikare-hayamboani,' sefûhanefî. Nga ahandî hoafi ra moai siheftî ngusüfoambe nîmaro.

2

Kraîs ai siheftimbo fehefemunîmboani

¹ Wandî nîmoakîdîbou, se moaruwai hohoanîmo-ndeimboyeyi sahehea-mboanahî sûrü nda paparihandî. Nga sihîrî ngorü ai moaruwai hohoanîmonduanî siheftimbo farîhefe-mbohünda God-dîbo siheftî mbûsumo Sisas Kraîs ai didîboado-reandeimbîmbofi nûngumboani. ² Nga aiyu siheftî moaruwai hohoanîmo gogorîmarihenda asu sihîrî God-dîbo wudayefî. Nga moaruwai hohoanîmo ra siheftî yangîrîyopoanî, nga munguambo nindou-yafe-ane. ³ Sihîrî Godîndî ahînûmbî hohoanîmo süngundîhundühî rananîmbo randîhu dîboadîndîhu fifîrîndî-humboyefî, ro ahambo

fifirihini. ⁴ Nga nindou mamî ai hoafiyuhüya, 'Ro Godimbo fifirihini,' ehu ana, asu Godindi ahinümbi hohoanimo moai süngureandi, nindou ra tikare-hayamboani, nga anihondü hoafi ahandi ngusüfoambe moai nimaro. ⁵ Nindou mamî ahandi hoafi sünguarandi ranai ana Godimbo ngusüfohuri-reimbî hamind-ani. Rananimbo randihu diboadondihu fifirindi-humboyefi, sihiri God-babidimboanefi. ⁶ Nindou mamî ai hoafiyuhüya, 'Roana God dibo-anehi,' mbüsuani nindou ranai Sisas ramefiyu nou refimboani.

Nindou ahandi wandafi mamimbo ngusüfo parareandüri ana, ai sirihü hu arandi

⁷ Wandafi mamî, ahinümbi hohoanimo siheimbo sürü paparihandi nda simboriyo-poani, nga wamindaf-ane horombo hondü se himboriyei mburihü masahümündi. ⁸ Nga ahinümbi hohoanimo ra asükaiya siheimbo simbori simborihe sürü paparihandi. Krais ai hohoanimo ra süngure marandi asu se amboa süngurihi marihündi, ranimboane asu hohoanimo ra anihond-ane sefi fifirarihündi. Nga asu nimbî munguihimbo si anihondü sirihoi aningo. ⁹ Nindou mamî ai hoafiyuhüya, 'Ro sirihü animboahi,' yahuhü ai ahandi wandafi ngorumbo yiboaruko-areandi ana, nindou ranai awi nimbokoanani anünggu. ¹⁰ Nindou ahandi wandafi mamimbo ngusüfo parareandüri ana, nindou ranai sirih-ani anünggu, nga ngiri ngorümoatükuni ahambo randerani pündu. ¹¹ Nga nindou ai ahandi wandafi ngorumbo yiboaruko-areandi ana, nindou ranai nimbokoanani anünggu. Asu ahandi himboarambe nimbî nimarimbo-wambo ai nafi bibai-bibaindümbui.

¹² Nimoakidibou, Sisasindi sünguyo God ai sihei moaruwai hohoanimo gogori-marihendi. Ranimboanahi hoafi nda siheimbo sürü paparihandi.

¹³ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nünggu humbo haponda anünggu ndanahambo se fifirüwuri, ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se hamarihoemonda Satan ai amomefiyu, ranamboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Nimori, se Ape God fifirihori, ranimboanahi siheimbo hoafi nda sürü paparihandi.

¹⁴ Boagiri, Nindou nda horombo hondü nünggu humbo haponda anünggu ndanahambo se fifirüwuri. Ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Akohoandi, se nginind-anemo asu Godindi hoafi sihamundi ngusüfoambe amaro, nga raniyo se hamarihoemonda Satan ai amomefiyu, ranimboanahi sihamumbo hoafi nda sürü paparihandi.

Ngiri sihiri hifinindi moatükunimbo hohoanimondefi

¹⁵ Se hifinindi moatükuni asu hifinindi hohoanimo ranahambo ngiri hohoanimondei. Nindou ai hifinindi moatükuni asu hohoanimo ranahambo hohoanimoaye ana, ai moai Godimbo hohoanimoeye.

¹⁶ Hifinindi hohoanimo-ane nda: Moaruwai hohoanimo ngusüfoambe botife hohoanimo, hohoanî hohoanimo asu borî hohoanimo. Hohoanimo ra Godindi-mayopoani, nga hifinindi hohoanimo-ane.

¹⁷ Hifinindi hohoanimo asu hifinindi ngusüfoambe botife hohoanimo

amboa ra mungundimboe, nga nindou ai Godindi hoafi süngurhi arihündi ai gedühi koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei.

Kraisindi hürütümbi tüküfimboani

¹⁸ O, nimoakidibou, hapoana ndeara bidifiranambo si akim-ane. Horombo se hoafi rarihi himborimayei, Kraisindi hürütümbi düdümbui masei, nga hapoana Kraisindi hürütümbi afindi tüküyahimboanei. Rananimbo asu hapoana ndeara bidifiranambo si akim-ane ra fifirihündi. ¹⁹ Kraisindi hürütümbi ai sihirihündi-yomopoani, nga ranimboanemo hinngi-rumunimboemo. Nga ai sihirihündimbemo-mbonana, sihiri mami koadürümbo niboadefti. Nga sihirihündi hinngi-rumunimboanemo ranamboanefi wudipoaporihu fifirarihündi nindou mungu ranai sihirihündi-yomopoani. ²⁰ Sisas ai siheimbo Yifiafi Aboedi masagadüra ranimboane asu se mungu anihondü fifirarihindi. ²¹ Se anihondü ra fifirihindisi, nga se fifirifekoate-anei saheheambo-yahipoani sürü paparihandi, nga wani. Se yarihi fifirarihindi tikai hohoanimo ngiri anihondü hohoanimo rani nimindihü tükündifeyo. Se ra fifirarihindi, ranimboanahi siheimbo sürü paparihandi. ²² Nindou ai hoafiyehi, 'Sisas ai Kraisiyupoani,' asei ana, ranai tikai hoafümb-anei. Nindou rananei God arimbiniimbo daboadi hihirihipiri arihündi asu Kraisindi hürütümbayei. ²³ Nindou ra Nimorimbo daboadi hihirihori arihündi ranana God ai ahei afindiyupoani. Nga nindou ai Sisas Nimori ranahambo anihondümbo-arihori rananimbo God ai-amboa ahei afindani.

Godindi Yifiafi sihefimbo anihondümbo fifirareamuni

²⁴ Hoafi ra horombo se himboriyeimb-ane se kikihisafi-ndihümündi. Se hoafi ra kikihisafi-ndihümündiani Sisas arimbini ai siheimbo kikihisafi-ndinandüri-mboyafani. ²⁵ Ai anihondümbo horombonambore hoafiyuhü yahuya, 'Ro randiheanda se yangiri gedühi niboadeimboyei,' mehu. ²⁶ Nindou ai se tikai hoafi ranahambo anihondümbo-fembo mehomo ranahamumbo siheimbo sürü paparihandi. ²⁷ Nga se Kraisindi-mayo Yifiafi Aboedi sahümündi hehimbo siheimbo sowahi aningo, ranimboane asu moai didai-amboani siheimbo yamundearü, nga wani. Yifiafi Aboedi ai munguambo moatükunü yamundearü arandi asu ahandi yamundife ra tikaipoani, nga anihond-ane. Ranimboane se Krais ranahambo kikihisafa-ndihorimindei Yifiafi Aboedi ai yamundimarearü nou. ²⁸ Yini, nimoakidibou, se ai-babidi niboadeimboanei. Ranimboane ai weindahi tüküfi simboani rananimbo sihiri yhimbokoate niboadeimboyefi, nga ahandi himboahü ngiri amoanngi-ndefi. ²⁹ God ai diboadorihoeimb-ani ra se fifirarihindi, ranimboane asu se rarihi fifirarihindi, nindou diboadore hohoanimoayu ranai Godindi nimorani.

3

Haponda sihiri Godindi nimor-anefti

¹ E awi, Ape ai sihefimbo ngusüfo pareandüri-mboani. Ranane asu ai sihefimbo wandi nimor-anei, ehu. Nga anihond-ane, sihiri ahandi nimor-anefti. Ranimboane asu hifinindi nindou ai sihiri

Godindî nîmor-ayefî ra moai fifirîhimuni, Godimbo fifirîfi-koate-wambo. ² O wandafî mami, haponda sihirî Godindî nîmor-aneftî. Nga süngunambo-animbo nüngundîhu mamandefî ra moai fifirîhundî. Nga ra dîboadorîhu fifirîhundî, Krais ai tükündîfiyuani, sihirî ahambo dîboadondîhurî hoeindîhurûh-animbo asu sihirî Krais nahurai-ndemboyefî. ³ Munguambo ai ranimbo hohoanîmoyeihi Sisasimbo hîfandarîhorî ranai ahei hohoanîmo dîboadorîhi arihündî Sisasindî hohoanîmo aboedayo nou. ⁴ Nindou ai hohoanîmo moaruwaiyu arandî ra Godindî ahînûmbî hohoanîmombo moaruwaimbo-reandûhani. Hohoanîmo moaruwai ra ahînûmbî hohoanîmombo moaruwaimbo-reandûhani. ⁵ Se rarîhi fifirîrîhindî Krais ai moaruwai hohoanîmo ra gogorîhefembo yahumboyu tükümeftiyu, nga ahambo sowahî moai hohoanîmo moaruwai yangoro. ⁶ Nindou Sisas-dîbo anünggu ranai moai hohoanîmo moaruwai hohoanîmoyu randî. Nga nindou moaruwai hohoanîmoyu arandî, ranai ana Sisasimbo moai horirî asu moai fifirîrî rarao randî. ⁷ O nîmoakîdîbou, hîbadûmbo, nga nindou mami siheimbo tîkai hoafîndûmbui. Nindou dîdîboadore hohoanîmoayu ranai dîdîboado-rîhoeimb-ani Sisas dîdîboado-rîhoeimbayu nou. ⁸ Nindou moaruwai hohoanîmoyu arandî ranai Satanindî nîmor-ani. Sapo horombo hondû ranî-süngure hayamboani humbo haponda Satan ai moaruwai hohoanîmo ra süngure arandî. Ranîmboyu asu Godindî Nîmorî ai Satanindî ratûpurî moaruwai ranahambo raguanambo-fembo weindahî tükümeftiyu. ⁹ Nindou ai Godindî nîmor-ayu ranai moai moaruwai hohoanîmoyu randî, nga ai God dîbo-ani ranîmboane ai ngîrî moaruwai hohoanîmo süngundeandî, nga wanî. Ai Godindî nîmor-ani. ¹⁰ Naha fifindî-humboane düdi Godindî nîmor-ayu, düdi Satanindî nîmor-ayu? Randîhu fifindî-humboane. Nindou ai mamîkarî hohoanîmondûani ai Godindî-yupoanî. Asu nindou ai ahandî wandafî mamîmbo ngusûfo pefekoate-ayu ana, ranai-amboa Godindî-yupoanî.

Wandafî mamîmbo simborî ngusûfo pefendûrimbo hohoanîmo

¹¹ Horombo hondû se hoafî rarîhi hîmborîmayei, sihefîhoarî simborî ngusûfo pefirîndefîmboane. ¹² Sihirî Ken rameftiyu nahurai ngîrî nîmboeftî. Ai Satanindî nîmor-ani, nga ahandî akîdambo hîfokoamarirî. Nîmboe hîfokoamarirî? Ahandî hohoanîmo moaruwai-ane, nga ahandî akîdandî hohoanîmo aboed-ane ranîmboyu asu ahambo hîfokoamarirî. ¹³ Wandafî mami, hîfînîndî nindou ai siheimbo yîboaruko-ndîhindûrani se ngîrî ranahambo hepûnîndahindî. ¹⁴ Sihirî sihefîhoarî simborî ngusûfo pefirîyefî arihundî ranîmboane asu sihirî rarîhu fifirîrîhundî sihirî yîfîmbo hohoanîmo ra hîningî-marîhundî, nga yangîrî nîngombo hohoanîmo sünguarîhundî. Nindou ai ahandî wandafî mamîmbo ngusûfo pefekoate-ayu-anîmbo ranai awi yîfîmbo hohoanîmo süngureandûhani. ¹⁵ Nindou ai ahandî wandafî mamîmbo yîboarukore arandî ranai hîfokoare-randeimbi nahurai-ani. Nga se fifirîrîhindî hîfokoare-randeimbi ai ngîrî yangîrî gedûhî nünggu. ¹⁶ Sisas ai sihefîmbo farîhefe-munîmbo yîfîmayu, nga asu ranînambo ngusûfo pefe hohoanîmo fifirîmarîhundî. Sihirî amboa ranî-süngundahumboane wandafî mamîmbo fehefe-ndûrîmbohündambo yîfîmboane. ¹⁷ Nindou mami ai napombûyu, nga wandafî mami hondiranî ai wanîndûani ana, asu ai wandafî mamîmbo ngusûfo

pefekoate-ayu ana, Godindí-mayo ngusúfo pefe hohoanimo ra ahandí ngusúfoambe moai nímáro, nga waní. ¹⁸ Wandí nímóakídibou, síhírí ngírí wandafí mamímbo hoafí yangírí ngusúfo pandíhundurí, nga síhírí aheimbo aníhondúmbo hondú fandíhehu-ndúrímboane.

Síhírí Godindí hímboahú ngírí yíhombondefí

¹⁹ Síhírí ngorú nindoumbo ngusúfo pandíhundani rananímbo aníhondú hohoanimo süngguri-hundúhanefí ra fífiraríhundí, nga ranímboane asu Godindí hímboahú síhefí ngusúfoambe afundíhu hohu níboademboyefí. ²⁰ Asu síhefí ngusúfoambe yíboarukondíhimunani, ambe! Síhírí raríhu fífiraríhundí God ai adúkar-ani, nga síhefí ngusúfoambe adúkaríyopoani. Nga asu God ai mungu fífirareandi ra. ²¹ O Wandafí mamí, síhefí ngusúfoambe síhefímbo yíboarukofe-koateyeiani, síhírí Godindí hímboahú moai yíhímboyefí. ²² Síhírí ahandí ahínúmbí hohoanimo asu ai hohoanímoyu ranahambo sünggundíhundani anímbo asu rananí moatúkuni síhírí Godímbo dúdundahundoani ai síhefímbo ndayamunúbui. ²³ Ahandí ahínúmbí hohoanimo nda: ahandí Nímorí Sisas Krais ranahambo aníhondúmbo-ndíhindúhí asu síheihóarí símborí ngusúfo pefíndúríndei Sisas síhefímbo hoafímayu süngu. ²⁴ Nindou mamí ai Godindí ahínúmbí hohoanimo süngwareandi ana, ai God-díbo nímandímbei asu God ai-díbo nímandímbei. God ai ahandí Yífiáfí masemuni ranímboane asu síhírí raríhu fífiraríhundí God ai síhefímbo sowahí amaru.

4

Godindí Yífiáfí Aboed-ane asu bídífirí yífiáfí moaruwai-anei

¹ O wandafí mamí, Godindí hoafí tíkai hoafíyomo-rundeimbí afíndí hífíní ahoahoangomo. Nga nindou síheimbo hoafíndomondúhí, ‘Ro Godindí Yífiáfímb-anahí,’ mbísímondani, se munguambo ra aníhondúmbo-ndíhímboyei. Nga se yífiáfí mungu ranahambo randíhi hondíhindúhí Godindí-mayoyo asu hífíníndíyo ra randíhi fífíríndíhindí. ² Se Godindí Yífiáfí Aboedí randíhi fífíndíhímboyei ra: Nindou ai hoafíyuhú, ‘Sisas Krais ai nindoumbomefiyu,’ mbúsuaní ana, nindou ranai Godindí Yífiáfí Aboedúmb-ani. ³ Nga nindou ai hoafíyuhú Sisas ai moai nindoumbofiyo mbúsuaní ana, nindou ranai Godindí Yífiáfí Aboedúmbí-yupoani, nga moaruwai nendeimb-ani. Nindou ra Sisasíndí húrütúmb-ani se hímboríyeiani ai dúdúmbui masei, nga súnúmboani. ⁴ O nímóakídibou, se Godínd-anei, nga Godindí Yífiáfí Aboedí síhei fíambe amaro ranai hífíníndí nendí moaruwai ranaheimbo ngasúnda-reandúrí, nga se ranaheimbo haríhehímboaneí. ⁵ Nindou ranai hífíníndí-anei, nga ranímboane ahei hoafí ra hífíníndí-ayo. Nga hífíníndí nindou mungu ai ahei hoafí ra hímboríyei aríhündí. ⁶ Nga síhírí Godínd-aneí asu nindou ai Godímbo fífiraríhorí ranai síhefí hoafí hímboríyei aríhündí. Nga nindou ai Godíndí-yeipoani ranai ngírí síhefí hoafí hímboríndei. Rananímbo síhírí aníhondú Yífiáfí ranane, tíkai yífiáfí ranane ra fífíndí-humboane.

God ai ngusúfo pefe hohoanimo nímindíh-ani

⁷ O wandafí mamí, God ai ngusúfo pefe hohoanimo nímindíh-ani asu síhírí wandafí mamímbo ngusúfo pandíhu-ndúrímboane. Nindou ai ngusúfo pare arandí rananímbo ai Godindí nímor-ani

asu ai Godimbo fifirariri. ⁸ God ai ngusüfo pare-randeimb-ani asu nindou ai wandafi mamî ngusüfo pefekoate-aye ranai moai Godimbo fifiri-hori. ⁹ God ai Nîmori mamümb-ani, nga asu ranîyu sîhîrî yangîrî gedühi nîngombohündambo Nîmori ra koamarîheirî. Ranîmboyu asu God ai sihefîmbo ahandî ngusüfo pefe ra weindahî nafuimaramuni. ¹⁰ Nga ngusüfo pefe ra rahurai-ane. Moai sîhîrî Godimbo ngusüfo parîhurî, nga God ai sihefîmbo ngusüfo pareamunühi sihefî moaruwai hohoanîmo ra gogori-hefembohündambo ahandî Nîmori hîfîna koamarîheira kusü yîfîmayu. ¹¹ O wandafi mamî, God ai sihefîmbo afîndî ngusüfo parareamunî ranîmboane asu sîhîrî amboa sîmborî ngusüfo pefîrî-ndefîmboane. ¹² Nindou mamî ai-amboanî moai Godimbo horirî. Nga sîhîrî sîmborî ngusüfo pefirayefî ana, rananîmbo God ai sîhîrî-babîdî anûngu asu ahandî ngusüfo pefe hohoanîmo sihefîmbo adûkarî hamîndî tûkûfemboane. ¹³ God ai ahandî Yîfiâfî Aboedî sihefîmbo masemunî ranahambo fifirarîhundi ana, God ai sîhîrî-babîdî anûngu asu sîhîrî ai-babîdî anîboadeî. ¹⁴ Ape God ai hîfînîndî nindou farîhefe-mbohündambo ahandî Nîmori koamarîheira makusu. Ra ro hoeirîhu hoahumboaneî bokarîhehu arîhundi. ¹⁵ Nindou ai weindahî hoafîyuhü, 'Sisas ai Godîndî Nîmori-ani,' ehu ana, God ai nindou ra-dîbo nûngumboani asu nindou ranai God-dîbo nûngumboani. ¹⁶ Asu God ai sihefîmbo ngusüfo parareamunî ra fifirîhu mburîhu anîhondümb-arihundi. God ai ngusüfo pefe nîmîndîh-ani. Nindou ai ngusüfo pefe hohoanîmo sûnguareandî ana, ai God-dîbo anûngu asu God ai-dîbo anûngu. ¹⁷ Godîndî ngusüfo pefe hohoanîmo ra sihefîmbo adûkarî hamîndî tûkefembo nahurai-ane. Sîhîrî dîboadondîhu ngusüfo pandîhundanî anîmbo sîhîrî Sisas hîfînî manûngu nahurai nîmboemboyefî. Ranîmboane asu God ai mungumbo nindou yîbobonde-andûranî rasîmboanî ngîrî yîhîmbondeî. ¹⁸ Ngorûmbo ngusüfo parîhi-rîhîndeimbî ai ngîrî yîhîmbondei. Ngusüfo pefe hohoanîmo ra adûkarî hamîndî tûkündîfeyoanî yîhîmbo ra raguani-mbo-ndîfemboe. Yîhîmbo hohoanîmo nîmîndîh-ane ra: God ai nindou-yafe hohoanîmo moaruwai ranahambo ranî tîngîrîfo dagadûrîmbui. Nindou ai yîhîmboyei arîhündî ranaheimbo Godîndî ngusüfo pefe hohoanîmo moai adûkarî hamîndî tûkûfeyo. ¹⁹ God ai-boatei sihefîmbo ngusüfo pamareamunî ranîmboaneî asu sîhîrî ahambo ngusüfo pararîhurî. ²⁰ Nindou mamî ai hoafîyuhüya, 'Ro Godimbo ngusüfo pararîhinî,' yahuhü asu ahandî wandafi mamîmbo yîboaruko-areandî ana, nindou ranai tîkai hoafîmb-ani. Nindou ranai nindou hoeireandûrûhî ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu ana, asu God hoeifekoate-ayu ranahambo ngîrî ngusüfo pandirî. Nga nindou ahandî wandafi mamîmbo hoeireandûrûhî ranaheimbo ngusüfo pefekoate-ayu, asu nûngunde God hoeifekoate ranahambo ngusüfo pamandira? ²¹ Hohoanîmo nda sîhîrî Kraisîndî-mayo masahumîndefî ra, nindou ai Godimbo ngusüfo pararîrî ranai ahandî wandafi mamîmbo-amboa ngusüfo pambîrea-ndûramboane.

5

Anîhondümb-rihindeimbî ai hîfînîndî hohoanîmo pûhiyei afoasîhindî

¹ Nindou mungu Sisas ai Krais-ani sei anihondumbo-arihindi ranai Godindi nimir-anei. Nga nindou mungu Afindambo hohoanimoaye ra asu Nimirimbo amboa hohoanimo-yeihanei. ² Sihiri Godimbo hohoanimo-yefuhi asu ahandi ahinumbi hohoanimo sunguarihundi ana, ndarihu sihiri fifirarihundi: Sihiri Godindi nimir-anefti. ³ Godindi ahinumbi hohoanimo sunguarihundi ana, ahambo ngusüfo parihuri arihundi, nga ahandi ahinumbi hohoanimo sungufembo tinumbiyopoani. ⁴ Mungu Godindi nimir-aye ranai hifinindi hohoanimo ra puhiei foasihinduhanei. Godimbo anihondumbo-rihurimboanefti ranimboane hifinindi hohoanimo moaruwai ra puhiefti foasihumboanefti. ⁵ Nga didiyei hifinindi hohoanimo ra puhiei afoasihindi? Nindou ai Sisasimbo Godindi Nimir-ani seihu anihondumbo-arihori ranai hifinindi hohoanimo ra puhiei foasihinduhanei.

Sisas ai ahandi Nimir-ani ra God ai nafuimaramuni

⁶ Sisas Krais ai kusü hoenambo hundürüyu asu nimi keimbi karthe-ndeimbifih ahandi hori peyowohü asu ai yifimayu. Nga ai kusü hoenambo hundürumbo yangiriyupoani, nga ahandi hori peyowohü asu ai yifimayu. Godindi Yifiafi anihondumbo rani hoafi ra anihond-ane yaho nafuiarandi. ⁷ Nga ngimi ai anihondumbo hondü hoafimaye. ⁸ Godindi Yifiafi Aboedi, hoe, hori, ngimi ranai hoafi hoafimaye, nga ahei hoafi ra mamane. ⁹ Nindou ai anihondumbo hoafi hoafayomo ana, ahamundi hoafi anihondumbo-ndihumboyefi. Nga Godindi anihondü hoafi ra nindou-yafe hoafi ngasünde-anduhane. Nga God ai hoafi ra ahandi Nimirimbo-hündambo anihondumbo hoafimayu. ¹⁰ Nindou ai Godindi Nimirimbo anihondumboariri rananimbo ai ngusüfoambe yare fifirareandi Sisas ai Godindi Nimir-ani. Nga nindou ai Godindi hoafi anihondumbofe-koate-ayu ana, Godindi anihondü hoafi ahandi Nimirimbo hoafimayu ra moai anihondumboreandi. Ranana ai Godimboya, 'Ai tikai hoafiyu-randeimbani,' yahu arandi. ¹¹ Godindi anihondü hoafi nda: God ai sihefimbo ramareamuna sihiri gedühi yangiri niboademboyefi. Nga yangiri ningombo ra Godindi Nimir ai nimindih-ani. ¹² Nindou Godindi Nimir-dibo anungu ai gedühi yangiri nungumbui. Nga nindou ai Godindi Nimir-dibo ningokoate-ayu animbo, ai gedühi yangiri ningokoate-ndumbui.

Sihiri yangiri gedühi niboademboyefi ra fifindihumboane

¹³ Se Godindi Nimirimbo anihondumborihori-rihündeimb-anei, siheimbo hoafi nda sürü paparihandi. Se gedühi yangiri niboadeimboyei ra fifirimbi-rihinda sahehea sürü paparihandi. ¹⁴ Ranani moatükun God yifirayu ranimbo ahambo düdündihuran sihefti hoafi himborindimbui. Nga ra fifirarihundi rananimbo asu ahambo hoafimbo moai yihimborihuri rihundi. ¹⁵ Nga ahambo düdündihuran sihefti hoafi himborindimbui ra fifirarihundi. Rananimbo ranani moatükun refembo ahambo düdündihuran sihefimbo randeambui ra fifirarihundi. ¹⁶ Bidifiri hohoanimo moaruwai nindou mam ai randeandani rananimbo ai awandihombui. Nga bidifiri hohoanimo moaruwai nindou rawareandi ana, ngiri awandihoyu. Kristen ngorü ai hohoanimo moaruwai rawareandi ana, asu ngorü Kristen ahambo hoeindiran-wani ai ahambohündambo Godimbo didibafindumbui. Rananimbo asu

God ai ahambo fandihairani yangiri nungumbui. Nga awarihoeimbi hohoanimo moaruwai sapo horombo hoafimayahi ranahambo Godimbo didbafifembo moai hoafiyahi. ¹⁷ Munguambo hohoanimo didiboadofo-koateayo ra ai hohoanimo moaruwai-ane, nga bidifiri hohoanimo moaruwai nindou ai rawareandi rananimbo ngiri ai awandihoyo. ¹⁸ Sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi nimori ai moai hohoanimo moaruwai sungurahi rihundi, nga wani. Nga Godindi Nimori Sisas ai aheimbo hifandanduri arandi, nga Satan ai ngiri aheimbo kundifi hundamundunduri. ¹⁹ Nga sihiri ndarihu fifirarihundi: Sihiri Godindi nimor-anefti, nga Satan ai hifinindi nindou mungu hifandiranduri arandi. ²⁰ Asu sihiri ndarihu fifirarihundi: Godindi Nimori kusü anihondü God ranahambo fifirifimbohünda shefimbo yamunde hininggire-amunimboani. Nga sihiri God arimbini Sisas Krais-babidimbo animboefti. Ai God hond-ani asu koadürümbo-koadürümbo yangiri ningombo nimindihani. ²¹ O nimoakidibou, se tikai godimbo hohoanimo-mboyopoani. Karithasihanduri.

2 Son Pas yimbu Son ai sürü papimarandi

¹ Meao, sihambo God ai ahandihoari kamafoareanini ranimbo anihandi ro aborüdi siheimbo kameihi hifandi rihandeimbi nindou-anahi pas nda sürü paparihandi. Siheimbo anihondumbo ngusüfo parariheandüri ra ro yangiri-yahipoani, nga mungu anihondü hoafi fifiri-hindeimbi ranai amboa siheimbo ngusüfo pararihindüri. ² Sihiri anihondü hoafi ra anihondumbo-arihundi, nga koadürumbo-koadürumbo anihondumbo-ndihumboyefi ranimboanahi siheimbo ngusüfo parariheandüri. ³ God arimbini Sisas Kraisi sihefimbo ngusüfo parineamunühi, rananimbo sihiri ngusüfoambe afundihu kündihu hoahu nimandefühi anihondü hoafi anihondumbondihu asu ngorumbo ngusüfo pandihu-ndürimboyefi. ⁴ Sihafi nimori bidifiri anihondü hohoanimo süngurihi arihündi sihefi Ape God sihefimbo hoafimayu nou, ranimbo himboriya heheamboanahi hihifi-hihifayahi. ⁵ O Meao, ro se nda randowandi saheheamboanahi hoafiyahühi, 'Sihefi-hoari simbori ngusüfo pefiri-ndefimboane,' asahi. Hohoanimo ra sihambo sürü pararihandi nda simbori moatükuniyopoani, nga horombo hondü masahumindex-ane. ⁶ Sihiri yahurai wandafi mamimbo ngusüfo pandihu-ndürimboane ranane Godindi hoafi süngufeayo. Horombo hondü se Godindi hohoanimo ra masahümündi, 'Se ngorumbo ngusüfo pandihindüri.'

Sihi Kraisiindi hoafi ra ngiri hiningindihundi

⁷ Tikai hoafümbi afindi hifi ndanihü hahabodei wakarihindi. Nga ai ngiri weindahi hoafindeihi, 'Sisas Kraisi ai nindoumbomefiyu,' mbi sei. Nindou ranai tikarihi hehimboanei, nga asu Kraisiindi hürütümb-anei. ⁸ Se hibadihümbo. Rani-moatükuni se Godindi warambeahindi semindimbo sei hehimbo ranimbohünda ratüpurimayei ra se hibadihümbo, nga hiningi-ndihimboyei. Nga tinirifondefühi Godindi-mayo takini aboedi ra yihoefti ratüpurimbohünda ndahumi-ndefimboane. ⁹ Nga nindou mami ai Kraisiindi hoafi ragu pire haya ngorü hohoanimo süngure arandi ranai ana God ai ngiri ai-di bo nimandu. Nindou ai Sisasiindi hoafi süngure arand-animbo God arimbini Sisas-di bo nindou ranahambo sowahi nimboamboyafani. ¹⁰ Nga nindou mami siheimbo sowahi tükündifihümbo yamundife hoafi ra hoafikoate-nduan ana, se nindou ranahambo ngiri hihifindihorühi worinindihori, nga wani. ¹¹ Nindou ai ahambo hihifarüri ana, nindou ranai ahambo ahandi moaruwai hohoanimo ranahambo fariheirühani.

Bidifirana hoafi

¹² Ro siheimbo hoafi afindi hoafimbo saheheamboyah, nga pepafih sürü pefembo moeisahi. Nga ro siheimbo sowanambo sin wataporimbo saheheamboyah sihiri hihifi-hihifimbohünda. ¹³ Sihafi akidi God ai ahandihoari kamafoareandi ahandi nimori ai sihambo hihifarühünini. Karihasi.

3 Son

Pas ngimi Son ai sürü papimarandi

¹ Ro anihondumbo-rihindeimbi hifandiri-handeimb-anahi, wandi wandafi Gaius, sihambo pas nda sürü paparihandi. Sihambo anihondumbo ngusüfo parariheanini. ² O wandafi, sihambohündambo Godimbo didibafayahi. Sihafi ngusüfo didiboado-rihoimb-ani, nga sihafi ranani moatükuni ra yahurai didiboado-ndihoayowa se aboedi mbi-marifa sahehea ranahambo Godimbo hoafiyahühi didibafayahi. ³ Wandafi mam, horombo bidifiri ai wambo sowahi tüküyafu hoafiyomondühi yahomoya, 'Hapoana Gaius ai anihondü hohoanimo süngure arandi horombo rasüngumareandi nou,' mehomondamboyahi ranahambo afindi hihifi-hihifimayahi. ⁴ Wand nitori ai anihondü hohoanimo süngurihi arihündi rani hoafi ra himborayahi ana, ro afindi safi hihifi-hihifiya arihandi.

Gaius ai aboedi didiboadorihoei ratüpurü arandi

⁵ O wandafi, se wandafi mamimbo didiboadoro farihawandüri arandi. Nga asu se wandafi mam ndifoambo amboa farihawapur arandi. ⁶ Nindou rotumbo tüküyahi-rihündeimbi-yafe himboahü hoafiyomondühi yahomoya, 'Gaius ai yihoeimbo ngusüfo pareamunühi mafarihemuni,' mehomo. Se ahamumbo nafi nginambo wari nginrowapur arandi God ai refi arandi nou. Se rawarowandi ana, aboed-ane. ⁷ Ai Sisasimbohünda hoanqomo arundi, nga nindou ai anihondumbofe-koateyeimbi ahei-mayo nini-moatükuni moai sowandümo. ⁸ Nindou yahurai sihiri fehefepurimboane asu rananimbo sihiri ai-babidi Godindi anihondü hoafi fandihehuri-mboyefi.

Diotrefes ai hohoanimo moaruwai süngumareandi

⁹ Horombo ro Kraisindi nendi ranaheimbo pas sürü parihe koamaritheheandi. Nga Diotrefes ai ahei bogorimbondahe nimboambo yahuhaya yihoei hoafi moai himborü. ¹⁰ Ranimboane asu ro didi tükündaheandühi ahandi ratüpur ranahambo hoafindahandomboyahi. Ai yihoeimbo-hündambo moaruwai hoafi wataporü waki-re arandi. Rani ratüpur yangiriyopoani, nga ai sapo wandafi mamimbo himbokaboako-marapur. Nga nindou ai nindou ranahambo worinifimbo hohoanimondeiani, Diotrefes ai aheimbo yowan yahu arandi, nga ngiri ro-babidi rotundimo yahupuri arandi.

Demitrius ai hohoanimo aboedi süngure arandi

¹¹ O wandafi, se ngiri hohoanimo moaruwai süngundowandi. Nga hohoanimo aboedi süngundowandi. Nindou ai aboedi hohoanimo süngundeandani ana, ai Godindi nitori-ani. Nga nindou ai hohoanimo moaruwai süngundeandani ana, ai Godimbo hoifekeate-ani. ¹² Mungu ai Demitriusimbo aboed-ani asei. Nga ra anihond-ane mungu ai fifirihindi. Ro-amboa ahambo anihondumbo hoafiyahühi aboed-ani asahi, nga wandi hoafi anihond-ane ra se fifirowandi.

Bidifirana hoafi

¹³ Sihambo ro afindi hoafi hoafimbo samboanahi, nga pepafihisürü pefembo moeisahi. ¹⁴ Awi hibadandiri, nga se-dibo wataporimbohünda sihambo sowana sinimbo samboanahi. ¹⁵ Se ngusüfoambe afundo kundo hawa nimbafi. Wandafi mamai ai sihambo hihifarihünini. Yihoeft wandafi mamimbo mamamindandürühi hihifindandüri.

Sud Pas Sud ai sürü papimarandi

¹ Karıhasıhandürı, ro Sud Sisas Kraisındı ratüpurıya-rıhandeimbı, Semsındı akıd-anahı. Ape God ai sıheimbo mborai yahundürühi ngusüfo pamareandür-aneı asu Sisas Krais ai hıfandımarandüra se ngınındı anımbœei sıheimbo pas nda sürü paparıhandı. ² Nga Ape God ai sıheimbo hıpoambofe hohoanımo, ngusüfo afurıfe kife hohoanımo asu ngusüfo pefe hohoanımo afındı mbısagadür-amboane.

Tıkai hoafi yamundu-rundeimbı nindou

³ Wandafı mamı, horombo God ai sapo sıhefımbœ munguambo aboedambo-mareamunı ranahambo sıheimbo pasambe hoafındahandürı saheheamboyahısi. Nga awi hapondanı ana sıheimbo pas nda sürü papırıhandühi sıhırı anıhondümbœfe hohoanımo masahumındefı ra tıkaruhou yamundu-rundeimbı ai tüküme funda wambo ngusüfoambe botımareandıra se ranahambo gifembohünda ngınındı-hamındıhandürı samboanahı. God ai mamımbœ yangırıyu ahandı nendı ranaheimbo anıhondümbœfe hohoanımo masagadürı. ⁴ Nga nindou Godımbœ hohoanımo-koateyomo-rundeimbı ai sıhefı mbusümo dıbo hasıyafu tüküyafu sıfomomboanemo. Rananemo asu ai Godındı-mayo moanı hıpoambofe hohoanımo ra hıhıru ngorü sünguru hoafıyomo arundı ahamundı moaruwai hamındı hohoanımo ra gabudıfe-mbohünda. Rananemo ai sıhefı Bogorı Adükarı Sisas Krais ranahambo yıboarukoruwurühü daboadı hıhırımarıwurü. Horombo hondü Baıbor yahoya, 'Nindou ranai süngunambo asübusı ndowandümbœmo,' meho.

⁵ Awi se ndanı hoafı ndanahambo ndorıhi fıfırıhi-mboaneısi, nga awi ro sıheimbo namühi hoafındahandürı samboanahı. Adükarı ai Israerımbœ aboedambo-mareandürı Isip hıfambeahındı, nga ai süngunambo nindou ahandı hohoanımo anıhondümbœfe-koate-mayeıa asu ai aheimbo moaruwaimbo-mareandürı. ⁶ Horombo sünambeahındı nendı ai God ratüpurı ahamumbo masagapurı ra moei yahomo hou hıfandıkoate hınıngımarundı. Nga ai moanı ngoafı hınıngımarundamboyu, asu God ai ahamumbo sen ngınındınambo hüputüpu-rapurümündı mbura nımbı nımarowambe ragu papıhoafıyupurımbœ-hünda hınıngımareapurı. Asu God ai ahamumbo tınrıfo saimbohünda ai Godındı yıbobofembo sı ranahambo hıfandundühi amarımo. ⁷ Yahurai-ane horombo nindou Sodom asu Gomorahündı asu ngoafı akımı ranı fıkmı adaburo ranıhündambo nindou amboanı sünambeahındı nendı ramefundı nou yarıhi hohoanımomayeı-ane. Ranıyu asu God ai aheimbo hai koadürümbo horı-randeimbı ranambe hınıngımareandüra asübusı afındı masahümündı. Nga aheimbo yandıhu hondıhundürı mbundıhumbo anımbœ asu sıhırı amboanı yahurai refepoanı, nga ranahambo ndondıhu türüboadı-humboane.

⁸ Mamı ranı-süngumboane nindou ranai-amboanı nıne-moatükunı yafogoadınambo nahurai tüküfeyoanı ranahambo süngurıhindühi moaruwai hamındı nindou tükümehındı. Rananeı ai Godındı ngınındı

ranahambo daboadi hihirihindühi himboamupuimbo-randeimbi sünambeahindi nendi ranahamumbo tirifoefe hoafiyahupuri arihündi. ⁹ Horombo sünambeahindi nendi-yomondi bogori, ahandi ndür Maiker, ai moai ramarihindi nou rareandi. Nga ai Satan-dibo Mosesindi fi ra didi manderümündi safani hena simbori hoafiyafandühü ai moai Satanimbo tirifoariri papi-hoafiruri. Nga ai yare hoafiyuhü yahuya, 'Adükari ai-animbo sihambo moaruwai watikoafi-mbiyunin-amboane!' mehundo. ¹⁰ Nga nindou ranana nimindi ra fifirifekoate wamboanei ranahambo ai tirifoarihi hoafiyei arihündi. Asu ai ninihondi nahurai hohoanimo fifirife-koate-anei ninimoatükunyo hohoanimoambe tükefeyo ra süngurihi arihündi. Raneane asu ahei rani hohoanimo ranai aheimbo moaruwaimboreanduri arandi. ¹¹ Hipoanimboebou-anei, nga aiana asubusi afindi ndahümündimboyei! Aiana sapo horombo Ken hohoanimomayu hohoanimo-ane süngurihi arihündi. Aiana horombo Baram tikarehaya ramefiyu nou ai kaki semindimbo-hündambo yangiri ratupuriyei arihündi. Kora ramefiyu nou ai Godimbo süngufekoate-maye-amboani asu ai aheimbo moaruwaimboreandurimboani.* ¹² Se mamfandihini marimbo nindou ngorumbo aboedi hohoanimo-yondorambo sesesiyehi nimarian-anemo asu nindou ranai se-babidi nimarimondühi ahamundihoari sowasümondühi nindou bidiframbo saikoate-memo. Ahamundi hohoanimo ra sihei fandihini arihündi ra moaruwaimboru arundi asu ai didibudümbi moatükun nahurai-anemo. Rananemo asu ahamundi fimbo yangir-anemo aiana hohoanimoyomo hoangomo arundi. Aiana sapo mburüngai werinambo kikamindi pireandani hoe-koate moani goagu aho yahurai hamindi nend-anemo. Aiana sapo nimi hisi simboani hisi-koate aninggo nahurai-anemo. Asu ngoambo nimi sapo nindou ai ahasihari kibodirihinda emündü pefoi haya yapari aninggo nahurai-anemo. ¹³ Ahamundi amoaninggümbi ratupuri ra sapo hohoambu afindi howohü wutipuari semindi ho momoehoani koararihendi yahurai-anemo. Horombo God ai sapo mupui hoahoango-randeimbimbo nimbi nimarowambe ranihü koadürumbo nmandifi ndandi yahuhaya hiningmareandi yahurai-anemo.

Nindou ranai tinjirifo moaruwai ndowandümbemo

¹⁴ Enok ai Adam nungu-ambeahindi 7 amoaombofi tüküfi manungu. Ai nindou ranahamumbo horombo hondü hoafiyuhü yahuya, "Hoeirih! Adükari ai ahandi sünambeahindi nendi afindi tausen engoro rani-babidimbo kudümbui munguambo yibobofembohündambo. ¹⁵ God ai nindou munguambo 'se hütieyi,' mbüsü haya ahambo fifirifekoate-ayei ranaheimbo tinjirifo dagadürimbui. Sapo ai Godimbo hohoanimoate moaruwai hamindi moatükun ratupuri süngurihündühi asu ai Godimbo moaruwai hamindi hoafi hoafiyei marihündi ranimboane ranaheimbo tinjirifo dagadürimbui," mehu. ¹⁶ Nindou ranai ana nininimbo ra ai yiboaruko hoafiyomo wakirundühi nindou ngoründi-wami papife hoafi afindeimb-anemo. Aiana ahamundi moaruwai hohoanimo mengoro rani-yangir-ane

* **1:11:** Ken ai ahandi akidambo nginindiyuhü hifikoomariri (Stat 4). Baram ai kaki semindimbohünda Israerimbo moaruwaimbofe hoafi hoafimayu, nga God ai moai ahandi hoafi himboriyu. (Namba 22-24, fo 23:4-5). Kora ai Mosesimbo daboadi hihirimariri ranimboane asu God ai ahambo hifikoomariri. (Namba 16).

sünguru homo arundi. Aiana ahamundi fimbo boriyomo arundi asu nindou bîdîfîramboya, ai yîhoefî hohoanîmo ranî-süngumbîrî-hinda yahomomboanemo aheimbo hoafî nafîrundi arundi.

Se hîbadîhûmbo sîhei anîhondûmbofe hohoanîmo ra kîkîhîndûhûmündî

¹⁷ Se wandî ngusûfohünd-anei, se sapo nîne hoafî sîheimbo sîhefî Adûkarî Sîsas Kraisîndî hoafî sowandûmo homo-rundeimbî ai horombo hoafîmemondûrî ranahambo hohoanîmondei. ¹⁸ Ai sîheimbo yaru hoafîyomondûhûya, “Bîdîfîranambo si tûkûfeyo-ambe ana, tîrîfoaru hoafîyomo-rundeimbî tûkûndafumboemo asu ai ahamundi Godîmbo fîfîrîfe-koate hohoanî süngundu ndumboemo,” mehomondûrî. ¹⁹ Nindou ranai hîfînîndî hohoanîmo sünguru asu yikûrûbüru-rundeimb-anemo. Yîfiâfî Aboedî ranai moai ahamundi ngusûfoambe nîmaropurî, nga wanî. ²⁰ Nga wandafî mamî, sîhei anîhondûmbofe hohoanîmo ra Godîndî yangîrî-ane asu se ngînîndî anîhondûmbo-fembohûnda sîmborî farîhefirîndei. Sapo Yîfiâfî Aboedîndî-mayo ngînîndî ranînambo-anîmbo Godîmbo dîdîbafîndei ndûhündî. ²¹ Godîndî ngusûfo pefe hohoanîmo ranambe nîmboei ngei. Se sîhefî Adûkarî Sîsas Krais ranai ahandî hîpoambo hohoanîmo ranambo yangîrî koadûrûmbo-koadûrûmbo nîngombo ra ndemunîmbui mbîsei hehi hîmbondeihî nîmboei. ²² Nindou dîdiyei ai ndofe anîhondûmbofe-koate moanî mbusûmondûhî nîmboei wakarîhindî ranaheimbo hîpoambo-ndîhindûrî. ²³ Bîdîfîrî nindou aiana hai ngoafîna ho nafînî anîboadei, nga se nîmai aheimbo ranambeahîndî kûndahî hündûhûmündî-hündûrî aboedûhî pîndîhindûrî. Nindou bîdîfîrî ahei ngusûfoambe botîfembo moaruwai hohoanîmo aheimbo hîfandîrandûrî arandî. Nga se aheimbo moanî yîhîmbondeihî hîpoambo-ndîhindûrî. Hîbadîhündî, nga ahei moaruwai hohoanîmo ranînambo se moaruwai tûkûndahimboyei.

Godîmbo hîhîfî hoafî

²⁴ Sîhîrî God mamî yangîrî ahambo aboed-ani mbîsefîmboane. Ai-anîmbo sîheimbo kîkîhîndamündü nûnguanî asu se ngîrî anîhondûmbofe hohoanîmo hînîngîndîhindî. Ai-anîmbo sîheimbo ndemündündûrî gafu dîdîboadonde ahandî hîmboamupuimbo-randeimbî hîmboahû ranambe hûti-koate hîhîfî-hîhîfî kapeihû hînîngî-ndearûmbui. ²⁵ God ai sîhefîmbo aboedambo-reamunî-randeimb-ani. Sîhefî Sîsas Kraisîndî sünguyu Godîmbo hoafîyeihî seiya, “God ai adûkarî ndûreimb-ani, adûkarî bogor-ani, ngînîndî adûkareimb-ani asu muŋguambo moatûkunî hîfandandeimb-ani,” mbîseiamboane. Muŋguambo si horombo maho ai yahurai manûngu-ane asu hapondanambe asu süngunambo amboanî ai moanî yahurai koadûrûmbo-koadûrûmbo nûngumbui. Anîhond-ane.

Dibohindi Hoafi Weindahifembo Hoaf-ane Hoafi God ai Sonimbo weindahimareandi

Boatei hoafi

¹ Hoafi nda dibo mengoro-ane, nga Sisas Krai ai weindahimareandi. God ai ahandi ratupuriyei-rihundeimbi ranaheimbo nini-moatukuni nimehinou tukufemboayo nafuimbiyunduri yahuhaya Sisas Kraiimbo nafuimayundo. Rani-moatukuni ra sunambeahindi nendi ai Kraiindi ratupuriyu-randeimbi Son, wambo sowana koariheira kusu weindahimareandi. ² Raniyo asu Son ro nini-moatukuniyo hoeimaritheandi ranahambo anihondumbo hoafimayahi. Rani-moatukuni ra Godindi hoafimayo-wamboyo asu Sisas Krai ai ranahambo anihondumbo hoafimayu. ³ Nindou ai nini-moatukuni sunguna tukufemboayo hoafi nda nindou bidifiriyei himboahü ritimira arandi aiana hihifi-hihifimbiyu-wamboane. Asu nindou didiyei ai ndani hoafi sürü papimarandi ranahambo himboriyei hehi sunguarhindi ai hihifi-hihifimbeyei-amboane. Nini-moatukuniyo tukufemboayo si ra ngiri amitata tukundifeyo.

Kraiindi nendi 7-ngoafümbi amarei aheimboane hoafi nda

⁴ Ro Son-anahi nda, ro 7-ngoafümbi Kraiindi nendi Esia hifambe amarei siheimbo sürü nda paparhandi.

God haponda anüngu, horombo hondü manüngu, asu sungunambo nimgomboayu ranani, asu yifiafi 7 ranai ahandi adukari bogorindi nimarifondi hangifoani amarei, asu Sisas Krai aiane siheimbo moani hipoambo-ndihindürühi ngusüfoambe afurife kifimbi hohoanimo mbisahü-ndüramboane. ⁵ Sisas Krai-ana ai ndore anihondumbo weindahi hoafiyu-randeimb-ani. Ai boatei yifihündi botifi haya, asu ai munguambo moatukuni hifi ndanihü bogorimboyahi ninouaye ranahei adukari bogor-ani. Sapo Sisas aiyu shefimbo moani hipoambo-reamunühi ahandi hori ranambo moaruwai-ambeahindi aboedambo-mareamuni. ⁶ Raniyu shefimbo, God ahandi afindi ranahandifihi didibafife-rambohünda adukari bogorimbore hinngi-mareamuni. Sisas Krai aiana nduri adukarümbindu haya koadürumbo-koadürumbo nginindimbiyu-wamboane. Nga anihond-ane!

⁷ Awi se himboriyei! Ai ngiri amitata mburüngai bitapinde haya kudu.

Nga asu munguambo nindou ai hoeindi-horimboyei.

Asu yifiarinambo wafusimaründümo nindou amboa hoeindü-wurimboemo.

Asu ahambo sunguna mungua hifinindi sir amboa arani-hoafindeimboyei.

Yini, ndani-moatukuni ra tukundifemboe. Nga anihond-ane.

⁸ God Adukari ai hoafiyuhü yahuya, “Roanahi horombodidiya asu sungudidiya arihandi. Roanahi haponda animboahi, horombo manimboahi asu sunguna nimboamboyahi. Asu ro nginindi hamindi hond-anahi,” mehu.

Son ai Kraiimbo hoeimariri

⁹ Ro sihei wandafi Son-anahi. Ro se-babidimbo n'ngombo asubusi Sisas-dibo asahümündi ra semindi mburumbo God ng'inindi hifandarandi ranambe n'ngomboanahi. Sihiri munguambo nine tinirifo afindi tükefeyo ra mamí hin'ngirou nimboefimbo sahumindefüh-anefti. Ro Godindi hoafi asu hoafi Sisas weindahimareandi ra bokamari-heheandamboyei wambo hemafoari-hindira asu ro ha airan Patmos-wami manimboahi. ¹⁰ Adükarindi si ra tüküfehüyo asu Yifiafi Aboedi wandi fiambe ng'inindi tüküfehüyo asu wandi daboadari himboriyahane nindou mamí hoafimayu ra fufuní nahurai puküna hoafimayu. ¹¹ Ai yare hoafiyuhü yahuya, "Nini-moatükunüyo hoeiaro-wandi ra se bukambe sürü papinda mbunda 7 ngoafümbi Kraisindi nendi amarei aheimbo sowana koandihoefti. Ngoafi ranana Efesus, Smerna, Pergamam, Taiataira, Sardis, Firadefia asu Raodisia-anei," mehu.

¹² Raniyahí asu nindou düdi wambo hoafimayu ranahambo hoeifimbo sahehea, hihiriyahe hoeirtheandane gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 ranai man'ngomonda hoeimartheapuri. ¹³ Raniyo asu nindou mamí ram nindife fondi rani mbusümo manüngu. Aiana Nindou Hondü nahuraiyu. Raniyu ai hoandari hoeari güdeandani hani tinari gabudi-mafoareandamboyu asu gorinambo nafümbi ret nahurai ahandi misindi-hamindihü hühire haya manüngu. ¹⁴ Ahandi mbiro asu mbirinaní ana kayahi ninendi kifohayo asu sünü kifohi nahurai hamindimayo. Raniyo asu ahandi himboari ranai hai imami nahuraimayo. ¹⁵ Ahandi tinari ana ain hai adükarambe mandife mburimbo himboamupui-mbo-arandi rahurai hamindiyo makiaro. Raniyo asu ro ahandi hoafi ra himboriyahani sapo hoe hohoambuyo haya aho nahurai fumayo. ¹⁶ Asu ai mupui 7 ra warihondü warani waramberamündü haya manüngu. Asu ami-yomondí pisao ra yiboboani yihümindüyo-weimbi yihümindí hamindi ranai ahandi yahamonindi moanambühi tükife mbumarandi. Asu ahandi ngusumboari ranana sapo hüfinimbo hüfthamindi si boakafoareandi nahurai hamindi simayo.

¹⁷ Raniyahí hoeirihin'hünda asu ahandi yirikimi yifi nahurai pimayahí. Raniyu asu ai ahandi warihondü warí ra wandiwami nande mbura hoafiyuhü yahuya, "Awi se yihimbo-ndamboyafi. Roana weangurühi-didi hondüya asu süngu-didi hondüya-rihandeimb-anahi. ¹⁸ Asu ro yangiri nda animboahi. Horombo yifimayahisi, nga se himboyafi, roana haponda yangiri koadürumbo-koadürumbo animboahi. Ran-anahi asu ro Yifiyo-ramboane asu yifiafi ngoafi yipuri ra hifandarihandi. ¹⁹ Ranimboane awi nine-moatükuní hoeimarowandi asu haponda tükefeyo-ane asu sünguna tüküfemboayo ra se sürü papindandi. ²⁰ Sapo se hoeimarowandi mupui 7 asu gorinambo nafümbi ram nindife fondi 7 wandi warihondü warani ranana dibohindi hoafi mengoro-ane. Ranahandi nimindi ra ndahurai-ane: Mupui 7 ranana Kraisindi nendi-yei sünambeahindi nendi 7-anemo. Ram nimindi 7 ranana Kraisind nendi 7-anei," mehu.

2

Kraisindi nendi Efesus ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, “Sünambeahindî nendî Kraisindî nendimbo Efesus ngoafihü hifandarandürî ranahambo sürü papindandî.

Nindou mamî ai mupui 7 ahandî warî-hondü waranî semündü haya gorinambo nafümbî ram nindife fondî 7 ranî mbusümo hoahoangu wakimareandî ai hoafiyuhü yahuya, ² ‘Se munguambo moatükunî wambohünda ratüpurîyei arihündî ra ro fifirîhea-mboanahî. Asu ambe yaho yiboaruko-yiboarukofihi hinîngifekoate tîjîrîfoyeihî ratüpurîyei arihündî. Seana moai nindou moaruwai ranaheimbo sihei mbusümo nîngombo yifirîyei. Nindou ai hoafiyomondühîya, “Ro-amboa Kraisindî hoafi sahumîndefî hefi-rîhundeimb-aneftî,” mehomö, nga anîhondü ana wanî, se ranahamumbo yiboborî-hipurühî fifirîhindî ra ai tîkai hoafümbî nindou yangîr-anemo. ³ Nga seana ambe sei hehi ngîninîdî nîmboeimbo asu wandî süngu tîjîrîfo ra sahümundî hehi tîjîrîfoyeihî moai wambo süngufembo ra hinîngîrîhindî.

⁴ Nga sihafî hoafi akîdou engoro. Se weangurühî wambo ngusüfo pamarowandîrî, nga haponda hinîngî-marowandîrî. ⁵ Se aboedî hohoanîmo hinîngîfekoate-yafambe manîmbafî ra nahu-rai hohoanîmondafî. Nga asu hapondanî ana se moaruwai hohoanîmo hinîngîro hawa horombo weangurühî süngumarowandî nou süngundandî. Asu se sihafî hohoanîmo ra ngorü-süngufekoate-ayafî ana, asu ro tükündahe sihambo tîjîrîfo ndahanînihü sihafî ram nindife fondî ra raguanambo-ndîheamboyahî. ⁶ Awi aboedî hohoanîmo ranana sihafî fiambe nîmarîmboane: Asu ranane Niko-rasindî sirîhündî nindou ranahei hohoanîmo ranahambo yiboarukoro hafî arandî. Ro-amboanî ahei hohoanîmo ranahambo ana yiboaruko-rîheandühanahî.

⁷ Nindou ai himboambe-mbîndühî ana, awi ai moanî himbo yangîrî kûmbîreandamboane, sapo Godîndî Yifiafî Aboedî ranai Kraisindî nendambo hoafendürî ranahambo! Nindou ai yifiariyu taborarîhoayu ana, nîmî nindoumbo yangîrî senda nîmboei-rîhundeimbî ranahan-dambo sesi yîmai mbîsaha, ndemündümbui. Nîmî ranana Godîndî nümbûrambe-ane anîngo,’ ” mehu.

Kraisindî nendî Smerna ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

⁸ Nindou ranai hoafiyuhü yahuya, “Sünambeahindî nendî Kraisindî nendambo Smerna ngoafihü hifandarandürî ahambo sürü papindandî.

Nindou düdi ai weangurühîdîdî asu süngudîdî yifîyu haya asûkai yangîrî anüngu, ai ndare hoafiyuhü yahuya, ⁹ ‘Ro fifirîheandî sihei tîjîrîfo afîndî asu napokoate-ayeî ra, nga se munguna napo afîndeimbî hond-aneî! Ro fifirîheandî nindou bodîmondî ai siheimbo hoafi moaruwai hoafîmehündürî ra. Ai hoafîyeihî seiya, “Roana Sudahünd-aneftî,” maseî, nga aiana Suda hondüyeipoanî. Aiana Satanîndî nendî yangîr-aneî. ¹⁰ Nîne asûbusî ndeara akîmî hamîndî siheimbo tüküfemboayo ranahambo se yowanî yîhimboyopoanî. Himborîyeî! Satan ai bîdifîrî siheimbo refe hoeifendürî-mbohündambo karabusî-ndearümbui. Asu 10 si se afîndî tîjîrîfo-ndeimboyeî. Nga se anîhondümbondîhi ngeimbo yîfayeî amboanî ro yangîrî nîngombo hohoanîmo ngîninîdî napo nahurai ndahandürîmboyahî.

¹¹ Nindou ai hĩmboambembĩndũhĩ ana, awi ai moanĩ hĩmbo yangĩrĩ kũmbĩreand-amboane sapo Yifiafĩ Aboedĩ ranai Kraisĩndĩ nendambo hoafayondũrĩ ranahambo. Nindou dĩdĩyei yifiarĩyei taborĩhehĩ-rĩhũndeimbĩ aheimbo ana ŋgĩrĩ asũkaiyo yĩfĩmboayo ranambo moaruwaimbo-ndeandũrĩ, ” mehu.

Kraisĩndĩ nendĩ Pergamum ŋgoafĩhũ amarei aheimbo hoafĩ aho

¹² Nindou ranai hoafĩyuhũ yahuya, “Sũnambeahĩndĩ nendĩ Kraisĩndĩ nendambo Pergamum ŋgoafĩhũ hĩfandarandũrĩ ahambo sũrũ papĩndandĩ:

Nindou mamĩ ami-yomondĩ pisao yĩboboanĩ yihũmĩndeimbĩ masemũndu ranai ndare hoafĩyuhũ yahuya, ¹³ ‘Ro nahi se nĩmboei arĩhũndĩ ra fĩfĩrĩhe-amboanahĩ. Ŋgoafĩ ra sapo Satan ai ahandĩ ŋgĩnĩndĩ hĩfandarandĩ ranĩhũ. Nga seana, wandĩ ndũrĩ ranahambo kĩkĩhĩsafĩ-randĩfĩmbo-anafĩ. Horombo Antipas ai wandĩ ndũrĩ ranahambo weindahĩre-randeimbĩ manũngu asu moanĩ wandĩ hoafĩ ranĩ yangĩrĩ hamĩndĩ sũngumare hu. Raniyo asu sapo Satan ai nĩmarũ ŋgoafĩhũ ranĩhũ sihei mbusũmo ahambo hĩfokoamarĩhora yĩfĩmayusi, nga ranĩ-sĩmboanĩ se moai sihei anĩhondũmbofe ra dĩbonapĩrĩhindĩ.

¹⁴ Nga awi ro siheimbo hoafĩyondũrĩmbo hoafĩ akĩdou mbegori. Awi sehũndĩ bĩdĩfĩrĩ aiana Beramĩndĩ hohoanĩmo ra ŋgĩnĩndĩ kĩkĩhĩrĩ-hũmũndimboanei. Ai Berakĩmbo yamundĩmarĩra asu Berak ai Is-raerĩmbo moaruwai hohoanĩmo nafuimendũra sũngurĩhindũhĩ tĩkai godĩmbo sesi sihefeimbĩhũndĩ sahũsi marĩhũndĩ. Asu nindowenihi ai nĩmorehĩ sisĩhĩmoyomo asu nĩmorehĩ ai nindowenihi bĩrabĩrĩyei marĩhũndĩ. ¹⁵ Rahurai sehũndĩ nindou amboa bĩdĩfĩrĩ Nikorasĩndĩ yamundĩfe sũngurĩhĩ-rĩhũndeimb-anei. ¹⁶ Ranĩmbo-hũndambo-anĩmbo awi sihei moaruwai hohoanĩmo hĩnĩŋgĩndĩhi hehi aboedĩ hohoanĩmo sũngundĩhindĩ. Asu se refekoate-aye ana, ro nĩmehũnou siheimbo-so dũgũmbo ranĩ-babĩdĩmbo wandĩ yahamo pisao yihũmĩndĩ tũkũfe anĩngo ranambo yifiarĩ-ndamboyahĩ.

¹⁷ Nindou ai hĩmboambe-mbĩndũhĩ ana, awi ai moanĩ hĩmbo yangĩrĩ kũmbĩreand-amboane sapo Yifiafĩ Aboedĩ ranai Kraisĩndĩ nendambo hoafendũrĩ ranahambo. Nindou dũdĩ ai yifiarĩ ra tĩtaboara-foareandĩ ana, nindou ranahambo sũnambeahĩndĩ sesi bĩdĩfĩrĩ, ahandĩ ndũrĩ mana, dĩbo engoro ra ndahandomboyahĩ. Asũkainda ro nĩmoei kĩfohi ndũrĩ sĩmborĩ penĩŋgoweimbĩ ahambo ndahandomboyahĩ. Nĩmoei kĩfohi ranĩfĩhĩ ndũrĩ apaiaro ra nindou mamĩ ai-amboanĩ ŋgĩrĩ fĩfĩrĩndeandĩ, nga nindou sapo dũdĩ ndũrĩ asemũndu ranai yangĩrĩ-anĩmbo fĩfĩrĩndeambui, ” mehu.

Kraisĩndĩ nendĩ Taiataira ŋgoafĩhũ amarei aheimbo hoafĩ aho

¹⁸ Nindou ranai hoafĩyuhũ yahuya, “Sũnambeahĩndĩ nendĩ Kraisĩndĩ nendambo Taiataira ŋgoafĩhũ hĩfandarandũrĩ ahambo sũrũ papĩndandĩ:

Godĩndĩ nĩmorĩ, nindou dũdĩ ai ahandĩ hĩmboarĩ hai imami nahurai asu ahandĩ tĩŋarĩ ain hai adũkarambe mandĩfe mburĩmbo hĩmboamupuimbo-arandĩ nahurai, ai ndare hoafĩyuhũ yahuya, ¹⁹ ‘Se nĩnĩ-moatũkunĩyo ratũpurĩyafĩ arandĩ ra ro fĩfĩrĩheamboanahĩ. Sĩhafĩ hĩpoambofe hohoanĩmo, anĩhondũmbofe hohoanĩmo, fehefe hohoanĩmo, asu sihambo tĩŋĩrĩfo tũkũfeyoanĩ moan-ane yahoeke nĩngo

hohoanimo ra ro fifiriheandi. Se horombo ratupuri mayafi ranahambo ngasunde haya haponda afindi hamindi ratupur-ayafi ranahambo ro fifiriheandi.

²⁰ Nga ro sihambo ndanahambo hoafi akidou engoro. Asu se Seseberimbo nimesi safuhi hiningimarowanda tikai yamundife ra yamunde wakimareandi. Ai hoafiyohu yahoya, 'Roana Godindi hoafi hoafiya-rihandeimb-anahi,' meho. Nga ai wandi ratupuriyei-rihundeimbimbo tikare-haya yamundimareandura nimorehi sisihimoyei asu nindowenih birabiryei asu tikai godimbo sesi sihefeimbihundi sahusi marihundi. ²¹ Rananimbo ahandi moaruwai hamindi hohoanimo ra hiningire haya hihirife aboedi hohoanimbobeyo sahehea afindi si rarihe hiningimari-heandiyosi, nga asu ai ahandi rani hohoanimo ra daboadanambo-fembo moei meho. ²² Awi nimorehi ranahambo ro tinirifo semindirambo fondi rani wami pindiheamboyahi! Asu nindou didiyomo ai-babidi nimorehi sisihimoyomo marundi amboa hifi ndanihunda moaruwai hohoanimo ra hiningife-koateayomo ana, afindi hamindi tinirifo ndowandumboemo. ²³ Ro ahambo sungurihi-ndeimbimbo amboa hifokoako-boadihearumboyahi. Rananimbo asu munguambo Kraisindi nendi ai wambo animboya, Nindou aiana ngusufoambe asu hohoanimo ambe turufoare fifeandeimb-ani. Asu mamami nindou se moaruwai hohoanimomoyei ranahambo simbori tinirifo ndahandurimboyahi.

²⁴ Taiataira ngoafihundi seana moai ahandi yamundife rani sungurihi rihundi. Asu ro fifiriheandi, seana moai Satanindi hoafi dibohindi hohoanimo asei ra fifirihindi. Ro hoafehanduri, siheimbo ngoru tinirifo ra ngiri siheiwami ana nandiheanduri. ²⁵ Nga se munguambo hohoanimo masahumundi ra nginindi kikihisafi nduhumundi nimboei ngeian-animbo ro tukundaheamboane.

²⁶ Nindou dudi ai yifiariyu humbo titaboarifoare haya asu ro hohoanimoayah rani-sungu yangiri sungura humbo bidifiranimbo ana, nindou ranahambo nginindi ndahandomboyahi wandi Ape wambo masendi nou. Rananimbo asu nindou ranai munguambo nindou hifi ndanihu animboei ranaheimbo hibadarumbui.

²⁷ Ai nginindi hamindi nungumbo yikamuninambo hibadarumbui.

Asu rananimbo aheimbo harindundurani hipiri hifinambo nafumbi nahurai boborindeambui. *Buk Song 2:9*

²⁸ Asu ai ngasundi-mareandinduri rani nafuimbohunda ro ahambo botiboti ndahandomboyahi. ²⁹ Nindou ai himboambembunduhu ana, awi ai moani himbo yangiri kumbireand-amboane, sapo Yifiafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafenduri ranahambo!" mehu.

3

Kraisindi nendi Sardis ngoafihu amarei ranaheimbo hoafi aho

¹ Nindou ra asukaiyu hoafiyuhu yahuya, "Sunambeahindi nendi Kraisindi nendambo Sardis ngoafihu hifandaranduri ahambo suru papindandi:

Nindou mami ai yifiafi 7 asu mupui 7 semunduweimbi-mayu ai ndare hoafiyuhu yahuya, 'Ro sihambo se nene ratupuri rawarowandi ranahambo fifiriheandi. Nindou ai hoafiyehi seiya, "Seana yangiri animbafi," maseisi, nga anihondü ana se munguna yifiyafi-mboanafi.

² Se himboari birihoei! Sihafi anihondumbofe hohoanimo ra

moendiakoate-yoambe nginindi nimbafimbo kikihisafi-ndandifi. Nga ro hoeirheandani se nini-moatükuniyo rawarowandi ranana wandi Godindi himboahü awi aboedi ndorihoeimbi hamindi-yopoani. ³ Se nini-moatükuniyo himboriyafi mbura asu masowandifi ra mitanindandimboyafi. Nga himborindafi mbunda asu sihaf moaruwai hohoanimo ra hiniingindo hawa asu aboedi hohanimo süngundowandi. Se himboari birihoefi hawa hibadandi, nga ro sihambo sowahi hümbuhünümbi nindou nahurai tükündahe-amboyahi asu se ngiri ro tükifemboayahä ra fifirindowandi.

⁴ Nga asu Sardis ngoafihü nindou bodimondi ahei hoeari ranana aboedi afisahoyokoate-ane. Asu rananimbo ro-babidi hahabodeihü sapo ai aboedi hamindi wambo kifohi hoeari gudihimboyei. ⁵ Nindou düdi ai nginindi semündü haya yifiariyu hu titaboarafoareandi animbo ai nahurai kifohi hoeari güdeambui. Asu ro ngiri yangiri niingombo bukambe ndüri sürü papimarandi ranambeahindi gogorindi-heheandi. Nga ro wandi ape asu ahandi nendi-yomondi himboahü hoafindahühi animboya, 'Wand-anei,' mbisamboyahi. ⁶ Nindou ai himboambe-mbindühi ana, awi ai moani himbo yangiri kümbireand-amboane, sapo Yifafi Aboedi ranai Kraisindi nendambo hoafendüri ranahambo,' " mehu.

Kraisindi nendi Firadefia ngoafihü amarei ranaheimbo hoafi aho

⁷ Nindou ra asükaiyu hoafiyuhü yahuya, "Sünambeahindi nendi Kraisindi nendambo Firadefia ngoafihü hifandarandüri ahambo sürü papindandi:

Hoafi ndanana sapo nindou düdi sürühoeimbi hondüyu haya anihondumbo hoafiyu-randeimb-ani. Aiana Adükari Bogori Defitindi-mayo ki semündumboani yipuri ra sübüdhenda asu nindou mamai-amboani ngiri asükaindu pandeandi. Asu ai parareandi ra ngiri ngörü ai sübüdhendi. ⁸ Ro se nini-ratüpurü ratüpuriyafi arandi ra fifirheamboanahi. Asu se ndürikoate-ayafi ra fifirheandi, nga ro nini-moatükuni mboyo yamundi-mariheanini ra se süngurandihü asu wandi ndüri dükefembo moai amoaniingiyafi. ⁹ Rani nindou Satanindi rotu worambe mamarei ranai seiya, 'Roana Sudahünd-anefti,' maseisi, nga aiana anihondü Suda-yeipoan. Aiana tkai hoafümbi nindou yangiri-anei. Ro yandherani sihaf himboahü tükündahi sihaf yirikimi yirumbo pusindihimboyei, asu ro sihambo hohoanimo-ayahinini ra ai fifindihimboyei. ¹⁰ Ro sihambo sahaya, 'Tijirifo sihambo tükindifeyoani se moan-ane mbisafi nginindi nimbafi,' masahi. Asu se hoafi ra süngumarowandi. Ranimbo-hündambo-animbo asu ro sihambo hibadihanini-mboyahi tijirifo nindou munguambo ndani hifihündi ranaheimbo refe hoiefendürimbo si tükefeyo rani-simboani ra ngiri sihambo tükündifeni.

¹¹ Ngiri amitata ro sihambo sowana tükündaheandi. Anihondümbofe hohoanimo se kikiharandifi ra awi hiniingindo-wamboyafi. Nga kikihindandifananimbo asu nindou bodimondi ai sihaf aboedi harhefimb takini-mayo ra raguanambofe-koatembeyei-amboane.

¹² Nindou düdi sapo yifiariyu titaboari-foareandeimbi-mayu rana-hambo ana ro wandi Godindi wori ranambe kambohoani-mbondihini fondihi hiniingindi-hiniimboyahi. Asu ai ngiri wori ra hiniinginde haya weindani tükündüfiyu. Asu ro-ahandifihi wandi Godindi ndüri

pandihe asu wandi Godindi ngoafi adukari simbori Serusarem rana-handi nduri amboani pandiheamboyahi. Sapo rani ngoafi ranai animbo sunambeahindi hifina wandi God sowahindi kodomboe. Rananimbo asu ro-amboani wandi simbori nduri nindou ahandifihi pandihe hiningi-ndiheamboyahi. ¹³ Nindou ai himboambe-mbinduhi ana, awi ai himbo-yangiri kumbireand-amboane, sapo Godindi Yifafi Aboedi ranai Kraisi ndi nendambo hoafenduri ranahambo,' ” mehu.

Kraisi ndi nendi Raodisia ngoafihü amarei aheimbo hoafi aho

¹⁴ Nindou ra asukaiyu hoafiyuhü yahuya, “Sunambeahindi nendi Kraisi ndi nendambo Raodisia ngoafihü hifandaranduri ahambo sürü papindandi:

Anihondumbo hoafiyu-randeimbi ai munguambo God nafimarandi ranahandi nimindi ra ndare hoafiyuhü yahuya, ¹⁵ ‘Se nine-ratüpurü ratüpurayafi ra fifirihenini-mboanahi. Asu awi se moai wambo daboadi hihrowandiri asu moai ngusüfo parowandiri. Awi se wambo daboadi hihirimbaro-wandiriyo asu ngusüfo pambarowandiriyo saheheamboyahi. Nga se wambo akidou yangiri anihondumbarowandiri arandi. ¹⁶ Ranimbo-hündambo-animbo asu awi ro shambo daboadi hihirindi-heaninimboyahi. ¹⁷ Nindou se raro hoafiyafühi safiya, ‘Roana kaki afindeimbi nindouya hehea napo afindeimb-anahi. Ranimbo-wambo asu ro moai mami moatükunü napo amboani mbonimbori-hamindihü,’ asafi. Nga wani. Se moai nindou wudü ningoyafi. Seana nindou moaruwai hamindiyafi himboatihariyafi hawa moani nindou safi yangiri-anafi. ¹⁸ Awi ro shambo dibafindiheanini samboanahi. Se napo afindeimbi hondü tükufembohünda wandi-mayo gor hondü nda pemindafi. Asu shafi amoaningümbi safi yangiri fi ranahambo gabudifembohünda kifohi hoeari amboani pemindafi. Se himboatihar-ayafi ranimbo-hündambo se himboari aboedi asukaiyo himboarimbohünda himboari marasin bidifiri pemindafi.

¹⁹ Nindou daboe ro hohoanimo-ayahanduri ranaheimbo ana moaruwaimborihe hoafeyahandurühi asu aheimbo didiboadoriheandurühe-anahi. Ranimayo-wamboane awi se afindi hohoanimondafühi moaruwai hohoanimo ra hiningindo mbunda aboedi hohoanimomayo ra ndowandifi süngunda ngafi. ²⁰ Awi se himboriyafi! Ro yipuri-kimi nimboambo pirako-pirako-arihandi. Nga asu nindou düdi ai ro pirako-pirako-arihandi ra himboriyuhü wambo yipuri sübüdarihendiri ana, ro ahandi worambe keboehe ai-dibo sesi dagadihanü asu ai-amboa ro-dibo nimandü dedümbui.

²¹ Ro yifiariya titaboari-mafoareandi nindouya heheamboanahi asu hapondani ro wandi Apendi nimarifondi raniwami amarihü. Nga nindou düdi ai-amboani yifiariyu titabofoarea-ndeimb-ayu ana, asu ro-dibo yini mbisaha wandi adukari bogorindi nimari-fondi raniwami nimandümbui. ²² Nindou ai himboambe-mbinduhi ana, awi ai himbo-yangiri kumbireand-amboane, sapo Godindi Yifafi Aboedi ranai Kraisi ndi nendambo hoafenduri ranahambo,' ” mehu.

4

Godimbo sunambe heirünambo hihifi-hihifiyeihü kakisao-arihori

¹ Raniyahi rani-simboani hamindi ro yafogoadinambo nahurai sunambe yipuri ranai subudirihoai mengorowa hoeimartheandi. Raniyo asu himboriyahane wambo hoafi mam horombo fufuji nahurai hoafimendi ranai hoafiyondiruhi yahoya, “Awi, se nduhi sühufan-animbo ro sihambo nine-moatükuniyo süngunambo tükufemboayo ranahambo hoafindahanini,” mehendiri. ² Nimehünou Godindi Yifiafi Aboedi ranai wandi fiambefeyowohüyo asu adükari bogorindi nimarifondi sunambe hoeiriheandani, raniwami nindou mam didimbei ranai mamaru. ³ Nindou adükari bogorindi nimarifondi raniwami mamaru ahandi ngusumboari ana yangirasüfo asu hamburi sospa asu hamburi konirian kaki afindifihi semindimbo nimoei nahuraiyowohü tükife maningo. Refeyowohüyo asu foforahoeimi ranai bogorindi nimarifondi ranahambo wakiyo türe haya, yangirasüfo emerar nimoei nahurai himboarambe forihoayoweimbi maningowa hoeimartheandi. ⁴ Adükari bogorindi nimarifondi ranahambo 24 adükari bogorindi nimarifondi bidifiri ranai wakiyo türe haya burimayo. Raniyo asu fondi raniwami 24 boagiri-memo ranai kifohi hoeari yihuruyomo houmbo gorinambo nafumbi at kibodirifoaru mburu ninoumemo. ⁵ Adükari bogorindi nimarifondi ranambeahindi wabürüsü ranai bire hinngireandühiyo, nimoamonindi hoafi ranai moani pukuna pai kameihiki kiki marandi. Raniyo asu adükari bogorindi fondi-mayo rani hangifoani sihari hai 7 ranai yiyowohü burimayo. Sihari hai maningomo ranana Godindi yifiafi 7-yomo burimayomo. ⁶ Asu asükaiyo fondi hangifoani ra mam moatükuni siriwara sürühoeoyoweimbi grasinambo nahurai nafiyoweimbi mengoro.

Adükari bogorindi nimarifondi rani-mbusumondühi asu himborikimi ra yangiri ningombü moatükuni himboari hangifoani asu daboadani gabudifoa-reandeimbi ranai ninoumayei. ⁷ Weangurihüddi yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai adükari pusi ahandi nduri raion nahuraiyo. Rani-kiminindi yimbu noufimb yangiri ningombü moatükuni ranai burmakau nahuraiyo. Ngörü rani-kimi ngimi noufimb yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai ahandi ngusumboari ra nindou nahuraiyo. Asu bidifiran yimbuyimbu noufimb yangiri ningombü moatükuni-mayo ranai meso botirihoi ho-randeimbi nahuraiyo. ⁸ Yimbuyimbu yangiri ningombü moatükuni mamami ranai 6 mbanendeimbiyei ninoumayei. Aheifihi wagabe ragu asu moanambühi ra himboarinambo yangiriyo gabudifoa-reanduri haya mamarei. Asu ai nimbini nimbisi ra moai heirü kikirühümündi, nga heirü hoafina kümerei. Ai rarihi heirüeyihi seiya:

“Adükari God Moani Adükari hondü,

Ai Sürühoeimbi hondü, Sürühoeimbi hondü, Sürühoeimbi hond-ani.

Ai horombo manungu, haponda anungu asu sünguna ningomboayu,”

sei heirüeyihi kakisaorihori marihündi. ⁹ Yimbuyimbu yangiri ningombü moatükuni ai nindou koadürümbo-koadürümbo yangiri nunguweimbi bogorindi nimarifondi-wami mamaru ahambo heirunambo kakisaorihori arihündi. ¹⁰ Ai refembo hohoani-moyomondühi ana, sapo bogori nindou 24-memo ranai nindou ai adükari bogorindi nimarifondi wami mamaru ranahandi hangifoani yiriyimbu pusirundühi piyomo mamarimo. Ai

heirünambo koadürümbo-koadürümbo nüngumbü-mayu ranahambo kakisaomarurî. Ranîyomo nîmarîfondî ranî hangîfoanî ahamundî adûkarî bogorîndî at ra pirîndowohû yaru heirüyomondühîya,

¹¹ “Yîhoeî Adûkarî asu God!

Awi seana ndürî adûkarûmbî asu ngînîndî moatükunî semîndîmbo ra adûkarî hamîndî hond-anafî.

Se-randî munguambo moatükunî engoro ra sîhafî hohoanîmo süngu nafîmarandî,” mehomo.

5

Godîndî hoafî nîmîharîfîhî ngamondîfeimbî asu sipsip nîmorîndî hoaf-ane

¹ Ranîyo asu adûkarî bogorîndî nîmarî-fondî ranîwamî nindou mamaru ranahandî warîhondû waranî ro hoeirîheandani pepa hoandarî mamî nîmîharîfîhî ngamondîfeimbî ahandî ndürî skror ai mengoro. Asu pepa-mayo ranîfîhî yîboboanî sürû papîyoweimbî mayowa, asu ranahambo nîmî horî nahurai 7-nambo hîmondîyîmîndî masîhefeyo.

² Asu ro hoeirîhenda sünambeahîndî nendî ngînîndî hondû ranai hoafîyuhû yahuya, “Nindou düdi aboedî mbumundî ndorîhoeimb-aiyu ai pepa nîmîharîfîhî ngamondîfeimbî-mayo ranahambo nîmî horî ranînambo hîmondîmemîndo ra kîkînde fufudîgai haya pepa ra ngurîma-ndeanda?” mehu. ³ Nga asu nindou sünambeahîndîyu, hîfînîndîyu, hîfambeahîndî ragupoedîyu mamî ai-amboanî ngîrî pepa-mayo ranahambo ngurînde hoeinde asu ragu wagabe hîmbondû, nga wanî. ⁴ Pepa nîmîharîfîhî ngamondîfeimbî-mayo ranahambo ngurî-ngurîfe asu wagabe ragu samonggorî-foefembo-mayo nindou mamî ai nîngokoate-mayuwa hoeifekoate-mayefî. Ranîmboanahî ro moanî afîndîmbo aranîmboaho ngusûmboarî hîmboarî-mayahî.

⁵ Ranîyu asu nindou boagîrî-mayu ranai wambo hoafîyundîrûhî yahuya, “E! Se aranîndamboyafî! Se hîmboyafî! Raion Suda sîrambeahîndî sei-arîhündî sapo Defitîndî amao adûkarî-mayu ranai awi yîfiarîyu tîtaboafoare-randeimb-ani. Ranîmboane asu ai-anîmbo nîmî horînambo hîmondîmemîndo 7 ra kîkînde haya pepa nîmîharîfîhî ngamondîfeimbî-mayo ra ngurî-ngurîndeambui,” mehu.

Son ai Sipsip Nîmorî hoeimarîrî

⁶ Asu ro hoeirîheandani Adûkarî bogorîndî nîmarîfondî-mayo ranî mbusûmondühî Sipsip Nîmorî ra manüngu. Ranîyo asu ahambo yimbuyimbu yangîrî nîngoweimbî moatükunî-mayei ranîyo asu boagîrî nindo-memo ranai Sipsip Nîmorî ranahambo wakîyomo türû houmbo manîngomo. Refeyowohûyo asu Sipsip Nîmorî ranai hîfokoeî sîhefembo hîmboyohaya mengoro. Sipsip Nîmorî ranai 7 daburüdûmbîyo asu 7 hîmboarûmbîyo. Asu ai ra Godîndî 7-yîfiafi-yei sapo munguambo hîfîna koamarîhendûra makosei. ⁷ Sipsip Nîmorî ranai ho adûkarî bogorîndî nîmarîfondî-wamî nindou mamaru ranahandî warîhondû waranîpoedî sapo pepa nîmîharîfîhî ngamondîfe masîhefeyo ra kosîmaramîndo. ⁸ Sipsip Nîmorî ranai ramareandamboyo asu sapo yimbuyimbu yangîrî nîngoweimbî moatükunî-mayei ranîyeyi asu 24 boagîrî-memo ranai munguambo ahandî hangîfoanî yîrîyimbu pusîrîhi mamarei. Munguambo

mamamĩ boagĩri-memo ranai fandĩyo-rambo moatũkuni hap ra fufurũndũmo asu gorĩnambo nafiyoeweimbĩ dis warambemarũndũmo ranambe fĩsĩĩarũmbĩ moatũkuni foafusimbũyo. Ranana Godĩndĩ yangĩrĩ nindou-yei dĩdĩbafife ranĩyo. ⁹ Asu ai yaru heirũ sĩmborĩ heirũyomondũhĩ yahomoya,

“Seana nindou moanĩ aboedĩ hamĩnd-anafi.

Pepa nĩmĩharĩfihĩ ngamondĩfeimbĩ semĩndĩ hefe
asu nĩmĩ horĩnambo hĩmondĩyĩmĩndĩ masĩhefeyo
ra kĩkĩfe ngurĩ-ngurĩfembobũnda se ngĩnĩndayafĩ!

Nĩmboe sapo sĩhambo hĩfokoama-rĩhinĩna yĩfĩmayafĩ,
ranĩmbobũnda asu sĩhafĩ horĩ ranambo muĩguambo sĩrĩ,
muĩgambo hoafĩmbũ, muĩguambo hĩfĩhũndĩ
asu muĩguambo fi ra

Godĩmbo-hũnda hĩhĩro masowandĩfĩndũrĩ.

¹⁰ Asu se aheimbo Godĩmbo sesĩ sai-rambobũnda nindou adũkarĩ
bogorĩmbo-rowandũrũhĩ hĩnĩngĩma-rowandũrĩ
ahandĩ ratũpurĩ ratũpurĩyo-rambobũnda.

Asu aiana muĩgua hĩfĩ hĩbadĩhũmboyei,”
yahomo heirũmayomo.

¹¹ Ranĩyo asũkaiya hĩmboyahane sũnambeahĩndĩ nendĩ afĩndĩ
tapuiyoanĩ tauseniyo mirionĩyo-randeimbĩ-yomondĩ yafambe
hĩmborĩmayahĩ. Asu ai sapo Adũkarĩ bogorĩndĩ nĩmarĩfondĩ
ranahambo, yimbuyimbu yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni-mayo,
asu boagĩrĩ nindou-memo ranaheimbo muĩguambo wakĩyomo tũru
houmbo manĩngomo. ¹² Ranĩyomo asu ai pukũna heirũyomondũhĩ
yahomoya,

“Sapo Sipsip Nĩmorĩ hĩfokoamefiyu ranai ana nindou aboedĩ hamĩnd-
ani.

Asu ai hĩfandĩmbo ngĩnĩndĩ,
muĩguambo aboedĩ moatũkuni,
aboedĩ fĩfĩrĩfe,
ngĩnĩndĩ ra mbĩsemũndu-amboane.

Asu muĩguambo nindou ranahambo
ndũrũmbĩ adũkar-ani mbĩsei-wamboane,
ahambo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbĩrĩ-horĩmboane,
asu ahambo hĩhĩfĩmbĩrĩ-horĩmboane,”
yahomo houmbo heirũmayomo.

¹³ Ranĩyo hĩmborĩyahane, muĩguambo moatũkuni sũnambe engoro,
hĩfĩ ndanĩhũ engoro, hĩfambe ragu hoarehĩ engoro, asu muĩguambo
moatũkuni sĩrĩwara-ambe engoro ranai rarĩhi heirũyeihĩ seiya,

“Nindou sapo ahandĩ adũkarĩ bogorĩndĩ nĩmarĩfondĩ-wamĩ amaru
asu Sipsip Nĩmorĩ amboanĩ ranahafanĩmbo muĩguambo ai
hĩhĩfĩmbĩrĩhũ-pĩramboane
adũkarĩ ndũreimb-anafanĩ mbĩseiyei-amboane
ahafanĩmbo hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyei-amboane
asu ai ngĩnĩndĩ mbĩsowandĩfand-amboane,”

masei. ¹⁴ Asu yimbuyimbu yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni ai rarĩhi
sĩmborĩ hoafĩyeihĩ seiya, ‘Anĩhond-anesĩ,’ masei. Ranĩyomo asu nin-
dou boagĩrĩ-memo ranai yirĩyimbu pusĩru nĩmarĩmombo heirũnambo
ahafanĩmbo kakĩsaorupĩrũhĩ aboed-anafanĩ mehomopĩrĩ.

6

Sipsip Nĩmorĩ ai nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmarĩhendĩ

¹ Asu ro hoeirĩheandane, Sipsip Nĩmorĩ ranai sapo nĩmĩ horĩ masĩhefeyo 7 ranahandambo mamĩ kĩboakĩmareandĩ. Asu ro hĩmborĩyahane, sapo yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni yimbuyimbu-mayei ranahandambo mamĩ ai pukũna nĩmoamondĩhoafĩ nou yare wambo hoafiyowohũ yahoya, “Se sũhũfĩ!” meho. ² Raniyahĩ asu hĩmboyahane hos kifohĩ ranahambo hoeimarĩheandĩ! Nindou hos semũndũ hu-randeimbĩ ranai yifiahondĩ semũndũ-haya mamaru ranahambo adũkarĩ bogorĩndĩ at masagado. Ai yifiarĩyo tĩtaboarĩfoare-randeimb-ani asu ai yifiarĩyo tĩtaboarĩ-foefembohũnda asũkai hĩhĩrĩfi mahu.

³ Raniyu asu Sipsip Nĩmorĩ ai yimbu noufimbĩ nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmareandĩ. Asu ro hĩmborĩyahane, yimbu noufimbĩ yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni ranai hoafiyowohũ yahoya, “Se sũhũfĩ!” meho. ⁴ Raniyo asu hos hamburĩ ranai tũkũfe masĩno. God ai hos semũndũ hu-randeimbĩ nindou-mayu ranahambo ngĩnĩndĩ masagado. Ngĩnĩndĩ ra aboedĩ nĩngombo hohoanĩmo raguamambofihi asu yifiarĩ hohoanĩmo sĩhefeyoani yifiarĩyowohũ sĩmborĩ hĩfokoefirũ-mbohũnda ngĩnĩnd-ane. Ahambo ami-yomondĩ pisao adũkarĩ masagado.

⁵ Raniyu asu Sipsip Nĩmorĩ ai ngĩmĩ noufimbĩ nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmareandĩ. Asu ro hĩmborĩyahane, ngĩmĩ noufimbĩ yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni-mayo ranai hoafiyowohũ yahoya, “Se sũhũfĩ!” meho. Raniyo asu ro hĩmboyahane, nĩmbandĩ hos ranai manĩngo. Hos semũndũ hu-randeimbĩ ranai nĩmborĩ sĩmongori-ferambo waramber-amũndũ haya manĩngu. ⁶ Asu ro hĩmborĩyahane, yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni yimbuyimbu mamarei ahei mbũsumo hoafĩ mamĩ rahu-rai yare hoafiyowohũ yahoya, “Sesi mbonĩmbo-marundũmo. Mamĩ kirogram wit ra ten kinafihi yĩbobondowandĩ. Asu bari ngĩmĩ kirogram ra ten kinafihi yĩbobondowandĩ.” Nga asu se mandĩfe wer-ane asu wain ranana moaruwaimbo-ndowamboyafĩ,” meho.

⁷ Raniyu asu Sipsip Nĩmorĩ ranai yimbuyimbu noufimbĩ nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmareandĩ. Ro hĩmborĩyahane, yimbuyimbu noufimbĩ yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkuni ranai hoafiyohũ yahoya, “Se sũhũfĩ!” meho. ⁸ Raniyo asu hĩmboyahane, anjũsũ futĩreandeimbĩ hos ra manĩngo. Nindou hos semũndũ hu-randeimbĩ ranĩwamĩ mamaru ahandĩ ndũrĩ ranana Yifeimb-ane. Asu Yifiafi Ngoafĩ ahandĩ sũngu maho. Nindou hĩfĩhũ anĩmboei ranaheimbo yimbuyimbu-mbore yĩbobomareandĩ. Mamĩ bĩdĩfirĩ ranaheimbo yifiarĩ, wembo, anjũnũ asu nĩmambeahĩndĩ nĩnĩhondĩ moaruwai ranambo hĩfokoefer-ndũrĩmbohũndambo God ai ahafanĩmbo ngĩnĩndĩ masagapĩrĩ.

⁹ Sipsip Nĩmorĩ-mayu ranai hondahũfimbĩ nĩmĩ horĩ kĩboakĩmareandĩ. Raniyahĩ asu ro hoeirĩheandane, nĩnĩhondĩ hĩfokoefer mandĩfembo fondĩ-mayo ranĩ-hoarehĩ yifiafi yangĩrĩ anĩboadei ra hoemarĩheandĩ. Sapo nindou ra Godĩndĩ hoafĩ wataporĩmborĩhũ asu anĩhondũmbo ahandĩ hoafĩ ranahambo hoafiyeyi marĩhũndĩ ranĩmbohũnda hĩfokoa-marĩhindũrĩyeyi yifiafi

* **6:6:** Kaki ra rani sesi pemĩmbohũnda adũkarĩ hamĩnd-ane. Adũkarĩ yifiarĩmbo sĩmboani nindou ai sesi sĩmogodũhĩ rahurai kaki ranĩfihĩ pemĩyeyi arĩhũndĩ.

raniyei. ¹⁰ Raniyei asu ai puküna rarihi hoafiyeihî seiya, “Moani adükari hamindi bogori, sürihoembiyafi hawa asu anihondanafi! Ro nüngunimbimbo hibadima-ndihundi se nindou hifihü amarei ranaheimbo yibobondo-wandürühî tñjirifo madabadürî sapo yihoefimbo hifokoamarihimuni ranambohöndambo?” sei düdumehindi. ¹¹ Raniyo asu mamami aheimbo hoandari hoeari kifohi yimbundürühî awi akidou gedühî safi nîmandei yahomo houmbo hoafiyomondühî yahomoya, “Asu süngunambo-animbo sihei mami ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou-anei asu wandafi-mami ranaheimbo hifokoa-mbüruhîndür-amboane, sapo siheimbo hifokoa-marîhindürî nou,” mehomo.

¹² Raniyu asu Sipsip Nîmorî-mayu ranai nîmî horî 6 ra kîboakîmareandi. Raniyo asu ro himboyahane, adükari hifîhe ranai tüküfeyowohüyo, hüfîhamîndî ranai nîmbokoanî nahurai nîmbîranîmareandi. Asu amoamo ranai moanî muṅgunambo horî nahurai hamburîmayu. ¹³ Raniyo asu mupui ranai hifîni firîbadîyîfoai pütapîmayo sapo hangîrî werînambo nahurai fimbomoranda hifokoakoyo nou. ¹⁴ Asu süñü ranai awarîhoaihüyo sapo nîmîharîfîhî nîni moatükunî ṅgamondefeyo nou. Asu muṅgambo hifî wafu asu airan ranîpoanîmbo ranai nîmarîfondîhindî ranîhöndambo firîboadîhoai haya ho marandi.

¹⁵ Raniyo asu hifînîndî bogori nindou, gafman hifandî-rundeimbi ami-yomondî bogori, napo afîndeimbi, ṅṅînîndî hifandî-rundeimbi, moanî ratüpurîyei-rîhündeimbi, kaki semîndîmbohünda ratüpurîyei-rîhündeimbi nindou muṅguambo ranai nîmoei ambeambe asu hoṅgu hoarehî dibonapîmehindi. ¹⁶ Raniyei asu ai hifî wafu, nîmoei yîtifo ranaheimbo rarihi hoafiyeihî seiya, “Yîhoefî wamî se piyei gabudîhimunan-animbo asu nindou sapo ahandî nîmarîfondîwamî amaru ranai hoeifekoate-yumunühî asu Sipsip Nîmorî ranai ṅṅînîndî-yomunîkoate-mbiyumun-amboane. ¹⁷ Ahafandî ṅṅînîndîyowohü nindou dîdîyei ai moaruwai hohoanîmomayeî ranaheimbo tñjirifo saimbo si ra ndeara tüküfemboanesî, ṅṅa asu nindou dîdai ranahambo moan-ane mambüsa?” masei.

7

God ai Israerîhöndî 144,000 nindou ranaheimbo sürü pamareandürî

¹ Muṅguambo ranîmoatükunî ranai refehayambo-yoane, asu ro hoeirîheandane, sünambeahîndî nendî yimbuyimbu ranai hifî muṅguambo yimbuyimbu ranî himboranî-kîmî waranîründümo manîṅgomo. Raniyomo asu yimbuyimbu werî ra kîkîhîründümo warambe manîṅgomo. Rananîmbo asu werî ranai ṅṅîrî mami ai-amboanî hifî ranîh-ane, sirîwara ambe-ane, hoe-ane asu nîmî ranîwam-ane ra ṅṅîrî werîndo yahomo houmbo. ²⁻³ Raniyahî asu ro hoeirîhinane, sünambeahîndî nendî mami ranai hüfîhamîndî süfuanîpoedî God yangîrî nüngumbündî-mayo sürü pare-randeimbi semündü haya masüfu. Asu raniyu sünambeahîndî nendî yimbuyimbu-memo sapo God ṅṅînîndî masagapura hifî asu sirîwara moaruwaimbofembo-memo ranahamumbo puküna mîṅṅîyu hoafîyuhü yahuya, “Awi se hifî, sirîwara, asu nîmî napo ranahambo nîmai yowanî moaruwaimbo-fepoanî. ṅṅa yîhoefî Godîndî ratüpurîyei-rîhündeimbi

ranaheimbo ahei giribodi hamindiwami sürü pare-randeimb+nambo pandihundan-animbo, se rani moatükuni moaruwaimbo-ndundi,” mehu. ⁴ Nindou ranaheifihi sürü apaiaro ra himboyahane, 144,000-mayo. Nindou ranai ana 12 mamisiri Israerihündi-yei asu ai mamami mamisiri ranambeahindi 12,000-yei.

⁵ Sudandi sirambeahindi 12,000,

Rubenindi 12,000,

Gadindi 12,000,

⁶ Asandi 12,000,

Naptarindi 12,000,

Manasendi 12,000,

⁷ Simionindi 12,000,

Rifaindi 12,000,

Isakarindi 12,000,

⁸ Seburunindi 12,000,

Sosepindi 12,000

asu Bensaminindi 12,000.

Rani nindou ranaheimboyo God ai wand-anei yahu sürü pamareandi.

Nindou Afindi ai Godimbo hohoanimoyeih aboed-ani sei arihündi

⁹ Rani-moatükuni ranai refelayambo-yoane, asu asükaiya hoeirtheandane, nindou afindi hamindi ranai manimboei asu ranaheimbo ngiri mamai amboa tapuinduri. Nindou ranai ana munguambo hifihiündi, munguambo siri, munguambo fi-hoeari, asu munguambo hoafümbi-yei manimboei. Ai Godindi nimarifondi Sipsip Nimori-mayu ranahandi hangifoani-yei kifohi hoeari yihuruyei mburihu asu hihifi-hihifiyeih mbeyemu waramberihumundi hehi burimaye. ¹⁰ Ai pukuna hoafiyehi seiya,

“Yihoe fi God ai adukari bogorindi nimari-fondiwami amaru

asu Sipsip Nimori-dibo yihoe fimbo aboedambo-rineamuniri arinandi,”

masei. ¹¹ Sunambeahindi nendi munguambo ai bogori nindou-yomo asu yangiri nongoweimbi moatükuni yimbuyimbu-maye raniyei ai Godindi nimari-fondi ranahambo wakirih hehi burimaye. Raniyei asu ai Godindi nimari-fondi rani hangifoani putapiyei amoyareimbo Godimbo hohoanimo-rirorühi aboed-ani masahundo. ¹² Ai seiya,

“Anihond-ane!

Yihoe fi God ranahambo hoafiyefihüya,

‘Ai himboamupui-randeimbi,

aboedi ffireandeimbi,

nduri adukarumbi,

asu hifandimbo nginindeimb-ani.

Koadürümbo koadürümbo ahambo hihifindi hurühi aboed-ani,’
mbise fimboane,”

masei.

¹³ Raniyo asu boagiri mami ai wambo hoafiyundirühi yahuya, “Nindou didiyei hoandari hoeari kifohi ra güdmarihinda? Ai nahanipoediyeia?” mehu. ¹⁴ Ro simbori hoafiyahindowohü sahiya, “Ape, se firarowandi,” masahi.

Ai yahuya, “Nindou ranai tiririfoyo asu asubusi afindi ranambeahindi aboedambo tükümehindi.

Ai Sipsip Nĩmorĩndĩ horambe ahei hoandari hoeari boboemari-hũnda kĩfohi-mayo.

15 Rani-mbo-hũndamboane, ai Godĩndĩ nĩmari-fondĩ hangĩfoani anĩmboei.

Ai ahandĩ worambe nĩmbi-nĩmbisi ratũpuriyei arihũndĩ.

16 Ai ŋgĩrĩ asũkaindeĩ wembombondeĩ asu amĩndan-ĩjo-mbondeĩ.

Hũfihamĩndĩ ranai ŋgĩrĩ aheimbo tagĩndandũrĩ,
asu hũfũ amboa ŋgĩrĩ tagĩndandũrĩ.

17 Nĩmboe sapo sipsip nĩmori adũkarĩ bogorĩndĩ nĩmari-fondĩ mbusũmondũhĩ anũngu

ai ahei hĩfandĩrandũrĩ-randeimbĩ-ndũmbui.

Ai aheimbo ndemũndũndũrĩ ŋgu yangĩrĩ nĩngombo hoe sowahi tũkũdahimboeyi.

Asu God ai ahei hĩmboar-ambeahĩndĩ aranĩhĩmboaho gedũherũmbui,” mehu.

8

Sipsip Nĩmori ai 7 noufĩmbĩ nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmareandĩ

¹ Sipsip Nĩmori ai 7 noufĩmbĩ nĩmĩ horĩ ra kĩboakĩmareanda asu bodĩfoahũ sũnambe nĩmĩ emũndũ boefoaimbo nahuraimayo.

² Raniyo asu sũnambeahĩndĩ nendĩ 7 Godĩndĩ hangĩfoani manĩngomo ranai fufunĩ 7 ra waranĩ-marũndũmonda hoeimarĩheapurĩ. ³ Asu sũnambeahĩndĩ nendĩ ŋgorũ ranai Godĩmbo fĩsĩŋarũ aboedeimbĩ

mandĩfe hasĩhoni rani-kĩmĩ tũkũfi manũngu. Ai gor hĩpĩrĩ ranambe fĩsĩŋarũmbĩ moatũkunĩ foerũmbĩ warambemaramũnduwa ahambo

fĩsĩŋarũmbĩ moatũkunĩ afĩndĩ ra masabudo. Ai Godĩmbo rani-moatũkunĩ ahandĩ nendĩ mũngu ranahei dĩdĩbafĩfe hoafi ra-kapeihũ

sihefembobhũnda masabudo. Aiana gorĩnambo nafeimbĩ hasĩhoni Godĩndĩ nĩmari-fondĩ fikĩmĩ anĩngo ranĩwamĩ dĩgembui. ⁴ Raniyo

asu fĩsĩŋarũmbĩ moatũkunĩ hai tikĩrĩmarandĩ-mayo hasĩheimĩ ranai Godĩndĩ nendĩ-yafe dĩdĩbafĩfe rani bitapĩre haya sũnambeahĩndĩ

nendĩ ranahandĩ warambeahĩndĩ Godĩndĩ hangĩfoani mahafo. ⁵ Raniyo asu sũnambeahĩndĩ nendĩ-mayu ranai fĩsĩŋarũmbĩ moatũkunĩ

hĩpĩrĩ ra semũndũ haya Godĩmbo sesi mandĩfe hasĩhoni-mayo ranĩwamĩnĩndĩ hai siramũndĩ foare mbura hĩfĩnĩ pimareandĩ.

Asu rani-sĩmboani nĩmoamondĩ-hoafĩyohũ, fu afĩndĩ-afĩndĩyohũ, wabũsũrĩyohũ hĩfĩhemayo.

⁶ Raniyomo asu sũnambeahĩndĩ nendĩ 7 fufunĩ waramberũndũmo manĩngomo ranai ndeara fufunĩmbo yahomo houmbo-memo.

⁷ Sũnambeahĩndĩ nendĩ mamĩ noufĩmbĩ-mayu ranai ahandĩ fufunĩ ra fufunĩmayuwa asu hoewerĩ ranai hoe ŋgĩsihari ŋgĩnĩndĩ nĩmoei nahurai pũtapĩyowohũyo asu hai ranai horĩ bitapĩre haya hĩfi ranĩwamĩ pĩmayo. Raniyo asu ranambo hĩfi mamĩ ŋgĩmĩ bidĩfirĩ, nĩmĩ mamĩ ŋgĩmĩ bidĩfirĩ asu mũnguambo mamamĩ wohĩ yangĩrĩ ra hai tikĩrĩmarandĩ.

⁸ Raniyo asu yimbu noufĩmbĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ-mayu ranai ahandĩ fufunĩ ra fufunĩmayu. Asu mamĩ moatũkunĩ moanĩ adũkarĩ hamĩndĩ hai tikĩrandeimbĩ nĩmoei wafu hĩmboyoweimbĩ ra sirĩwara-ambe pifeyoanĩ mahano. Raniyo asu sirĩwara mamĩ ŋgĩmĩ bidĩfirĩ ranai horĩmbofe tũkũmefeyo. ⁹ Raniyo asu yangĩrĩ

nɪŋgoweimbi moatükunɪ mamɪ ŋgɪmɪ bɪdɪfɪrɪ-mayo sɪrɪwara-ambe ranai yɪfɪsafɪyowohü asu sip mamɪ ŋgɪmɪ bɪdɪfɪrɪ sɪrɪwara-ambe hei arɪhündɪ ranai ranɪ-moatükunɪ ranambo nɪmborɪ mafoareandɪ.

¹⁰ Ranɪyɪ asu ŋgɪmɪ noufɪmbɪ sünambeahɪndɪ nendɪ ranai ahandɪ fufunɪ fufunɪmayu. Ranɪyɪ mupui mamɪ adükarɪ ranai sɪŋarɪ hai nahurai yiyowohü sünambeahɪndɪ fɪrefoai hoe asu apoarɪndɪhorɪ hoe ŋgɪmɪ bɪdɪfɪrɪ ranambe pɪmayo. ¹¹ Mupui ranahandɪ ndürɪ ranana Hühütimbɪ Moatükunɪyɪ. Hoe ŋgɪmɪ bɪdɪfɪrɪ ranai hühütimbü tükümeɸeyowa nindou afɪndɪ ranai sɪmɪndeiɦünda yɪfɪmayei sapo ai hühütimbü wambo.

¹² Asu yimbuyimbu noufɪmbɪ sünambeahɪndɪ nendɪ ranai ahandɪ fufunɪ fufunɪmayu. Asu hüfɪhamɪndɪ ŋgɪmɪndambo, bɪdɪfɪrɪ amoamo ŋgɪmɪndambo, bɪdɪfɪrɪ mupui ranaheimbo harɪmendüra asu ahei sɪ ranai ŋgɪmɪndambo bɪdɪfɪrɪ nɪmbɪranɪ-mareandɪ. Ranɪyɪ asu ranɪ-sɪmboanɪ ŋgɪmɪndambo bɪdɪfɪrɪ sɪyɪ asu ŋgɪmɪndambo bɪdɪfɪrɪ nɪmbɪ ra sɪ akɪdou amboa tüküfekoate-mayo.

¹³ Ranɪyɪ asu ro hɪmborayahane ndusɪkorɪ nɪmoamo youyu wakɪmareandɪ ai puküna hoafɪyuhü yahuya, “Hɪpoanɪmboembou-anei, hɪpoanɪmboembou-anei, hɪpoanɪmboembou-anei, nindou hɪfɪnɪ anɪmboei se! Sünambeahɪndɪ nendɪ ŋgɪmɪ ranai ahamundɪ fufunɪ ranambo fufunɪndɪmondanɪ, moaruwaimbofe moatükunɪ afɪndɪ tükündɪfemboe,” mehu.

9

Hondahüfɪmbɪ noufɪmbɪ sünambeahɪndɪ nendɪ ai fufunɪmayu

¹ Hondahüfɪmbɪ noufɪmbɪ sünambeahɪndɪ nendɪ-mayu ranai fufunɪmayuwa mupui ranai sünambeahɪndɪ hɪfɪna fɪrefoai pɪmayowa hoeimarɪheandɪ. Ranɪyɪ asu ahambo hɪfambe akɪmɪ kaikoate raguhondü hanümbɪmayo ranahandɪ yipurɪ sübüdɪrɪhefembo ki masemündu. ² Mupui ranai ki ranambo hɪfambe-mayo ranahandɪ yipurɪ ra sübüdɪ-marɪhendamboyo, asu hasɪheimɪ afɪndɪ tükümeɸeyo hai adükarɪ hɪfambe horombo nahurai. Hasɪheimɪ tükümeɸeyo ranɪnambo hüfɪhamɪndɪ asu sünü ranahambo gabudɪ-mafoareanda nɪmbɪ mamaro. ³ Ranɪyɪ asu wohɪ-yɪtɪɦɪ ranai hasɪheimɪ ra hɪnɪŋgɪrɪɦɪ hehi hɪfɪnɪ pütapɪmayei. Asu ai hɪfɪnɪndɪ ŋgɪnɪndɪ aheimbo masagadüra arühüpoahündɪ nahurai nindoumbo kiarɪmboɦünda tükümehındɪ. ⁴ “Se wohɪ, nɪmɪ asu amurɪ moatükunɪ yangɪrɪ hɪfɪnɪ burayo ranahambo ana moaruwaimbo-ndɪɦimboyei. Nga moanɪ sapo nindou daboe ahei gɪrɪbodɪ hamɪndɪ-wamɪ God ai wand-anei yahombo moatükunɪ pefekoate-mayei ranaheimbo-anɪmbo moaruwaimbo-ndɪhindürɪ,” meho. ⁵ Wohɪ-yɪtɪɦɪ ana nindou ranaheimbo hɪfokoeɸe-ndürɪmbo hoafɪ ra moai yangoro, nga moanɪ aheimbo hondahüfɪmbɪ amoamo anɪmbo afɪndɪ hamɪndɪ asübusɪ ndahündürɪ yaho hoafɪmayondürɪ. Nga afɪndɪ hamɪndɪ asübusümbɪ ana sapo arühüpoahündɪ kiaroanɪ asübusayo nou-anɪmbo rambɪfeyowamboane. ⁶ Hondahüfɪmbɪ amoamo ranambe nindou ranai yɪfɪmbo yɪfɪrɪndei-mboyeisɪ, nga asu ai ŋgɪrɪ yɪfɪndei. Ai yɪfɪmbo hohoanɪmbo-ndei-mboyeisɪ, nga asu yɪfɪ ranai aheimbo gübüsüboadearümbö.

⁷ Wohɪ-yɪtɪɦɪ ranai ana, sapo hos yɪfiarɪmbo hombo sei hehimbo rawehındɪ nou-mayei. Ahei mbɪroambe ana sapo adükarɪ bogorındɪ

at gorinambo nafümbi nahurai-ane amarondüri. Ranane asu ahei ngusumboari ranana nindou-yafe nahurai-ane. ⁸ Ahei mbirinañi ranana nimorehi-yei mbirinañi nahurai hoandariyo hayamboane asu yahafi ana adükarü pusi raion ahandi yahafi nahurai-anendüri. ⁹ Ahei misindi ranana aini-nambo nafümbi nimehoari nahurai-anendüri gabudifoa-reamboayo. Asu fihoafi ahei mbanendinambo ranana sapo nimarifondi hosifihi nafiyo kifeyoani kife hüramindi haya yifiarimbo füsühoasümbi ahei yahurai-ane. ¹⁰ Wohi-yitihü ndinandinambo kiarei arihündi ranana sapo arühüpoahündi nahurai-ane. Asu ahei ndinindi raninambo nindoumbo hondahüfimbü amoamo asübusi sehi arihündi. ¹¹ Rani-moatükunü aheimbo ana sünambeahindi nendi bogorimbofi hayamboani hifandarandüri. Sünambeahindi nendi ranai ana sapo hifambe akimi kaikoate ragu hamindi hanaweimbi ranahambo hifandandeimbi nindou-ani. Ahandi ndüri Hibru-yafe hoafinambo ana Abadon-ani. Asu Grik-yafe hoafinambo ana Aporion-ani. Hoafi ahandi nimindi ra moaruwaimbore-randeimb-ani.

¹² Weangurühüdi tñirifo afindi ranai ana ndeara mungumayo. Nga asu sünguna awi yimbu afindi tñirifo amboani tükündafine-amboyafe.

¹³ Sünambeahindi nendi 6 noufimbü-mayu ranai fufunji-mayuwamboyo, asu gorinambo nafümbi sesi mandife hasihoni yimbuyimbu daburüdümbi Godindi hanjifoani manimboei ranambeahindi hoafi ranai tüküme Feyowa himborimayahi.

¹⁴ Sünambeahindi nendi 6 noufimbü fufunjeimbü-mayu ranahambo hoafi ranai yare hoafiyondowohü yahoya, “Sünambeahindi nendi yimbuyimbu adükarü hoe ahandi ndüri Yufretis kimi karabusiyafu aningomo ranahamumbo koandihawapura mbihomond-amboane,” mehondo.

¹⁵ Raniyo asu sünambeahindi nendi yimbuyimbu-memo ranahamumbo karabus-ambeahindi aboeda koamarihoupura mahomo. Ai ndeara hapondani, ndani si, ndani amoamo, ndani himbanifihi nindou ngimindambo bidifiri ranaheimbo hifokoe-fendürimbohünda nafiründümo houmbo hifandu maningomo. ¹⁶ Ami ai hos raniwami nindou-memo ranana tapuiyoani yimbu handret mirion-ane (200,000,000) mehomonda ro himborimayahi.

¹⁷ Raniyahi asu ro yafogoadinambo nahurai hos raniyei asu nindou hos sowandümo homo-rundeimbi ra hoeimarheandi. Ahamundi nimehoari misindihü magüdundi ra hai imami nahurai hamburimayo, nimbandi asüdabo, asu anisühi safi nahurai mapaiaro. Hosiyei mbiro ranana adükarü pusi raionindi mbiro nahuraiyo. Raniyo asu ahei yahamonindi hai, hasiheimi, asu nimeoi sarfa imamiyo nahurai ranai tüküfe haya maho hoanjo. ¹⁸ Raniyo asu ngimi moatükunü hai, hasiheimi, asu nimeoi sarfa imamiyo nahurai hosiyei yahamo tüküme Feyo ranambo nimorehi nindowenihü ngimindambo bidifirimayo ra moaruwaimbo-mareandüri. ¹⁹ Hos ranahei nginindi referambo moatükunü ranana ahei yahamo asu sendani ane amarondüri. Ahei sendi ranana amoasiri mbiro nahuraiyondüri hayamboane asu raninambo nindou moaruwaimbo-rhindüri arihündi.

²⁰ Nimorehi nindowenihü bidifiri moaruwai hamindi moatükunü ranambo hifokoe-fendüra yifikoate-maye ai awi moai ahei hoanimo ngorü-süngurihindi. Asu moai tikai god sisami ahei warina nafimarihündi ranahambo daboadanambo-rhindüri. Asu ai moai moaruwai nendi hifi ndanhünda ranaheimbo ngüsüfo pefe

hohoanimo ra hiniŋgirihihindi. Asu tikai sisami god aheihorai gor, sirfa, bras, nimoiei, nimi bidiŋiri raninambo nafi marihunda himboariyo, hoafi himboriyo, asu hoahoango-rakoate-mayei ranahambo amboa ai moai ngusũfo pefihũmo hohoanimo ra hiniŋgirihihindi. ²¹ Asu nindou rani-mayei ranai sapo ai nindou hifokoarihi, tiŋagirihi, nimorehi sisihimo, nindowenihi birabiriyei asu hũmbuhũniyei marihundi ranahambo amboani ai moai hiniŋgirihihindiho aboedi hohoanimo sũngurihihindi, nga wani.

10

Sũnambeahindi nendi mamai ai Sonimbo buk masagadowa masesu

¹ Raniyahi asu ro hoeirihinane, sũnambeahindi nendi nginihindi mamai ranai sũnambe tũkũfi haya makusu. Ai mburũnggainambo gabudiŋoarerai haya asu ahandi mbiro wafusiŋfoahũ foforahoeimi ranai wakiyo tũmareri. Ahandi ngusũmboari ana hũfihamindi nahuraiyo asu ahandi tiŋari yimbu ana hai nahuraiyo. ² Ai ahandi warambe buk akidou skror* ra, ngure waramberamũndũ hayamboyu. Raniyu ahandi warihondũ tiŋari ra siriwara-ambe tũreandi asu kadũdi tiŋari ra hifiwami tũmareandi. ³ Asu ai pukũna hamindi raion hoafayo nou hoafimayu. Ai hoafiyu hayamboyu-ane asu nimoamondi-hoafi 7-ambe ramindeimbimbo hoafimayu. ⁴ Nimoamondi-hoafi ranai hoafimayuwa rani-simboani ro ndeara ahei hoafi ra sũrũ papimbo yangirimayahi. Nga asu sũnambeahindi hoafi mamai ranai hoafiyohũ yahoya, “Nimoamondi-hoafi 7 hoafimayo ra se weindahindo-wamboyafi, nga diŋonapi-ndowandi. Asu se bukiŋfihi hoafi ra sũrũ papindamboyafi,” mehondiri.

⁵⁻⁶ Raniyu sũnambeahindi nendi siriwara-ambe tiŋari tũre asu hifihi tũre maranda hoeimarihini-mayu ranai sũnambe ahandi warihondũ wari nimoamore mbura God koadũrũmbo-koadũrũmbo anũngu ahandi ndũrinambo anihondũmbo hoafimayu. Ai sũnũ, hifi, siriwara asu muŋgu moatũkuni ranambe engoro ra nafi marandi. Sũnambeahindi nendi ai hoafiyuhũ yahoya, “Ndeara God ai muŋgu-moatũkuni moendiŋemboayu si ra muŋgumbo yahomboane, nga asu ngiri ai gedũhi hiŋbada ngu. ⁷ Nga asu 7 nouŋimbi sũnambeahindi nendi-mayu ranai ahandi fufuŋi fufuŋnduan-animbo, asu God ai ahandi hohoanimoyu diŋbo masihendi ra moendi-ndeambui. Rani-moatũkuni ranahamboyu ai ahandi ratũpuriyomo-rundeimbi asu hoafi hoafiyimo-rundeimbi-memo ranahamumbo wataporimbo-marapuri,” mehu.

⁸ Sũnambeahindi hoafi ro horombo hoafimayowa himbori-marihamindihĩ ranai asũkaiyo hoafiyondĩrũhi yahoya, “Se ngafi buk akidou skror sũnambeahindi nendi tiŋari siriwara-ambe tũre asu hifihi tũre haya anũngu ranahandi wariwami boare anango ra ndowandifi,” meho.

⁹ Raniyahi asu ro sũnambeahindi nendi-mayu ranahambo sowana ha buk akidou ra mbiŋenda sahehea dũdumeheando. Raniyu asu simbori wambo hoafiyundĩrũhi yahoya, “Se buk akidou ra ndowandifi mbunda dowadifi. Rani-moatũkuni ra sihafi bodoambe diŋihamindimboe. nga asu sihafi yafambehũ ana efu hoe nahurai

* **10:2:** Skror ra pepa hoandari nimiŋariŋfihi ngamondiŋeimb-ane.

aboedi aparindimboe,” mehundiri. ¹⁰ Raniyahi asu ro ahandi waram-beahindi buk akidou-mayo ra sahamindi hehea sahasihane, rani-moatukuni ranai efu hoe nou wandi yafambehü aboedi aparimayo. Nga asu sahasi hiningirihe heheamboyahane asu wandi bodoambe didihamimayo. ¹¹ Raniyu asu wambo yare hoafiyundirühi yahuya, “Asükaindafi se munguambo sirihündi, hifihündi hoafi asu bogori nindou afindi ranaheimbo nini-moatukuni tükufemboayo ra waporimbondandi,” mehundiri.

11

Yimbu nindou ai hoafi bokamari-heneandi

¹ Raniyo asu wambo simonggorife-rambo nimihari nimindi nahu-rai sendiri mbura hoafiyuhü yahuya, “Nimihari ranambo ngoafi Godindi wori asu ahambo sesi mandife hasihoni ra simonggori-ndowandi. Asu nindou didiyei wori ranambe amarei ranaheimbo tapuindafinduri. ² Nga asu Godindi wori ranahandambo papi weindani aningo ranana yowan se simonggori-ndowamboyafi. Ranana sapo nindou Suda-yafe ndifo ranaheimbo hiningimefeyo-ane. Rani nindou ranai-animbo Godindi ngoafi adükari rana-hambo 42 amoamombo pühindei kikimiboadi-himboyei. ³ Rananimbo asu ro nindou koandiheheapira afindi hohoanimo-yomombo hoeari güdüne hena wandi hoafiyaheimbi hoafi hoafombohünda kodamboyafani. Rananimbo ai Godindi hoafi ra wataporimbo-ndinamboyafani 1,260 si aho ranambe,” mehundiri. ⁴ Nindou yimbu ranai ana sapo orif nini yimbu asu ram hai yimbu munguambo hifi ranahei Adükari anüngu ranahandi hangifoan-ane animbafani. ⁵ Nindou yimbu ranahafanimbo düdi ai moaruwaimbo-fepirimbo ehu ana, asu ahafandi yahamo-nafi hai ranai tükündifehü rani-moatukuni ranambo ahafanimbo moaruwaimbofe-pirimbo nindou ranaheimbo hai tikirinda-ndurimboe. ⁶ Ai nginindi sowandifanimbo-anafani Godindi hoafi bokarihefembo simboani sunambeahindi hoe kosiwa kikihemindimbo ra. Asukai ai nginindi sowandifanimbo-anafani hoe ra hori nahuraimbofe tükufembo amboa. Asu hifinindi nendi aheimbo moaruwai moatukuni refeyoani moaruwaimbo-fendurimbo amboa ahafandi hohoanimo süngu refembo asafani ra randineamboyafani.

⁷ Godindi hoafi ra ndeara wataporimborini moendineandan-animbo nimambeahindi ninihondi hifambe akimi kai-koateimbi ranambeahindi tükufe arandi ranai ai-babidimbo yifiarindimboe. Ai ahafanimbo ngasündeapiri haya hifokoa-ndeapirimboe. ⁸ Asu ahafandi yifi-nimoko ranai ngoafi ranahandi bogori nafini yagodimboyafani, sapo ahafandi Adükari nini keimbi karihendeimb-fihitikoründümo pamarüwuri houmbo hifokoarüwurihi. Adükari ngoafi ranahambo kafoefe hoafi ranana Sodom asu Isipiyö. ⁹ Mungua hifihündi nindou, mamami sirü, mamami hoafümbi asu mamami fi-hoeari ai ngimiyo mbura ngorü sinambo hombo hufünimboyö ahafandi yifi-nimoko ra hibudundihü-pirimboyei, nga asu ngiri hifi kandihipiri. ¹⁰ Hifi ndanihündambo nindou ai hihifi-hihifi-ndeimboyei sapo nindou yimbu ai yifimefandi ranahambo. Ai seses-ndeihi hihifi-hihifi-ndeihi asu aboedi napo simbori saindeimboyei

nindou yimbu Godindi hoafi hoafiyafani-rinandeimbi ai nindou ranaheimbo afindi hamindi tñirifo masabinanduri ranimbo.

¹¹ Ngimyo mbura ngorü sinambo hombo hüfünimboyo yangiri nñgombo yafui ra God ai koamafoareanda kosi ahafandi fiambe-mefeyowa ai botimefineanda, asu nindou munguambo ai ndarhi hoeirhipira mayowa yihimbomaye. ¹² Raniyo asu Godindi hoafi hoafiyafani-rinandeimbi ai himbori-yafandane, sünambeahindi hoafi mamı puküna ahafanimbo hoafiyopirühi yahoya, “Mborai ndühi sühufani,” meho. Ahafanimbo hifokoa-marhipiri ai himboapoyeiane, asu ai mburingai bitapirine hena sünambe mahahufani.

¹³ Asu rani-simboani hamindi hifihe afindi ranai tüküfehüyo, adükari ngoafi ranahandambo mamı bidifiri birefoai pütapiyowohü asu 9 bidifiri nñgohüyo 7,000 nimorehi nindowenihı ra hifokoakomafoareanduri. Nindou bodimondi yangiri maniboadei ai yihimboyeihı God sünambe amaru ranahambo adükar-ani masei.

¹⁴ Yimbu noufimbı tñirifo ranana ndeara munguyomboane, nga se himboriyei ngimı noufimbı tñirifo ranai ndeara akimı tüküfembo yahomboane.

Sünambeahindi nendi 7 noufimbı ai fufunımayu

¹⁵ Raniyo asu sünambeahindi nendi 7 noufimbı ai fufunımayu. Raniyo asu sünambeahı nindou afindi hoafi ranai puküna hoafıyeihı seiya,

“Ngınindi semindi hefe mungua hifi ra hifandimbo ana

sıhefi Adükari

asu nindou sıhefımbı aboedambofe-munımbı kamafoariri Krais ahafand-ane,

asu ai-anımbı koadürümbo-koadürümbo hıbadambui,”

masei ¹⁶ Raniyomo Godindi hanğifoani 24 boagiri nindou ahamundi nımarı-fondıwamı mamarımo ranai hifini yiri-yimbu pusıru mbıro pütapiyomo mburu Godımbı aboed-ani mehomo. Ai hoafıyomondühi yahomoya,

¹⁷ “Adükari, se God munguambo ngınindeimb-anafi.

Seana haponda anımbafi,

horombo manımbafi!

Sıhafi ngınindi ra sowandifi hawa

asu munguambo hifi piyafi hawa hifandara hafi

ranahambo sıhambo ro hıhıfarıhunıni.

¹⁸ Hifi ndanıhünda nindou ai ngınındımayei

sapo sıhafi ngınındımbı si ra tükümebeyowa,

asu yıfiyeimbı nindou aheimbo yıbobı-fendürımbı si ranambo tükümebeyowa.

Sıhafi ratüpurıyomo-rundeimbı,

sıhafi hoafi hoafıyomo-rundeimbı asu

sıhafi munguambo nindou akıdouyo adükariyo sapo sıhambo yıhımbıarıhunıni

ranaheimbo aboedi moatükunı saimbo si ra tüküfemboane.

Nga asu nindou dıdıyei hifi moaruwaimbo-marıhindı

ranaheimbo moaruwaimbo-fendürımbı si rani amboa ndeara tükıfemboane,”

mehomo.

19 Sünambeahî Godîndî worî ranahandî yipuri ra sübüdîhoehü asu ahandî nendîmbo hoafi firamündü masîhendî bokis ra weindahîmayowa hoeimarîhindî. Ranîyo wabürüsîyo wakîreandühî asu fuyowohüyo nîmoamonîndî hoafi ai pai kapeihü kîkîrandühîyo asu hîfîhe tüküfehü kîfohi nîmoei nahurai pütapîmayo.

12

Son ai nîmorehî asu amoasîrî adükari hoeimareapîrî

1 Ranîyo asu sünambe moanî ranî-poanîmbo moatükunî ranai tüküme Feyo. Ranî-moatükunî ranana nîmorehî mamî ranaiyo. Ai hüfîhamîndî hoearîmbore güde hayamboyo asu amoamo ahandî yirüfoendî hoarehî pare mbura, 12 mupui atîmbore ahandî mbîroambe kîkîfoare hayamboyo tükîfe manîngo. 2 Nîmorehî ranai ranümbîyo hayamboyo asu nîmorî wakemîndîmbo asübusî ranai ahambo tüküme Feyo ndowa asübusîmbo hoafi karîhoaimarandî. 3 Ramefeyowamboyo asu moanî ranî-poanîmbo moatükunî ngorü ranai sünambe tüküme Feyo. Ranî-moatükunî ramefeyo ranana moanî adükari hamîndî amoasîrî hamburîyu 7 mbîroweimbi, asu 10 daburüdümbîyu haya ahandî mbîro mamamî ranîwamî at 7 kîbodîrîfoare hayamboyo tüküfi manîngu. 4 Ahandî sendî ranambo ngîmî bîdîfîrî mupui kîfîhürämündî huhüyu asu sünambeahîndî hîfîna firîbadî-mafoareandî. Ranîyu asu amoasîrî ranai nîmorehî-mayo ranahandî fikîmî manîngu nîmorî ra wakîndamîndoanî mbundîhe dagadî yahuhaya. 5 Ranîyo asu nîmorehî ranai nindowenihî nîmorî wakîmarîmîndo. Nindowenihî nîmorî ranai-anîmbo adükarîmbondîfi haya munquambo hîfîhündî nendî ranaheimbo ain nîmîharî ndemündü haya hîbadarümbui. Nîmorehî ranai nîmorî ra wakîmaramîndo-amboyo asu nîmorî ra kosîründümo houmbo God asu ahandî nîmarî-fondî sowana mahafomo. 6 Ranîyo asu nîmorehî ranai fefoi haya nîmî wohî furîkoate-reandühî maho. Sapo God ai ahambo 1,260 si ranambe nîngowanî hîfandîmboane yahuhaya ngoafi dîdîboadore hînîngîmareandî ranînambo.

7-8 Ranîyo asu yîfiarî ranai sünambe pomarîhoaiyo. Ranîyo sünambeahîndî nendî bogorî Maiker ai ahandî sünambeahîndî nendî-memo ranî-babîdîmbo amoasîrî afîndî-mayu ranî-babîdî yîfiarîmemo. Asu amoasîrî ai asükaiyu ahandî nendî-babîdîmbo hîhîrîyafu yîfiarîmemo. Nga amoasîrî adükari-mayu ranahambo yîfiarambe ngasündüwuri houmbo, asu ahandî nendî-babîdîmbo sünambe gedühî nîngombo yowanî yahomo hemafoarupurî. 9 Ranîyomo Godîndî sünambeahîndî nendî-memo ranai amoasîrî afîndî-mayu ranahambo sowarîndümo hîfîna pîmarüwuri. Amoasîrî ranai ana horombodîdî hondüyu haya ahamboya, “Satan hîfî ndanîhünda nindou papi-hoafi-randeimb-ani,” masei. Ai hîfînîndî nindou munquambo tîkai hoafi-yu-randeimb-ani. Ranîyo ahambo ahandî sünambeahîndî nendî-memo ranî-babîdîmbo sünambeahîndî hîfîna hemafoarupurî.

10 Ranîyo asu ro hîmborîyahane sünambeahî hoafi ranai puküna yare hoafi-yowohü yahoya,
“Hapo-ana God ai sîhefîmbo aboedambofe-munîmbo ra ndeara tüküfemboane.

Hapo-ana nindou God ai dɪboniyu hɪnɪŋɔmariri ranahambo
 bogor-ani yahu nafuiyumboani!
 Sapo nindou dudi ai Godɪndi himboahɪ nɪŋgumbo
 sihefi wandafi mamɪ nɪmbɪ-nɪmbɪsi papi-hoafɪranduri arandi
 ranahambo sɪnambeahɪndi hɪhairɪndumo masafoaruwuri.
¹¹ Sihefi wandafi-mamɪ ana Sipsip Nɪmorɪndi hori
 asu ahandi hoafi anihondumbo wataporɪmborihɪ marɪhɪndi
 ranɪnamboyei ai amoasiri-dibo yifiariyei tabori-marɪhehɪndi.
 Nindou ranɪ-maye ranai ahei fimbo hohoanimo-koate
 asu hoafi anihondumbo wataporɪmbo-marɪhɪndi
 ranɪnamboyei amoasiri-dibo yifiariyei tabori-marɪhehɪndi.
 Nindou ranɪ-maye ranai yɪfimbo yɪhimbokoate-maye.
¹² Ranɪmbo-hɪndambo-anɪmbo sɪnɪ asu sɪnambeahɪndi nend-anemo
 se hɪhifi-hɪhifiɪndimo!
 Nga hifi asu sirɪwara se hipoanɪmboembou-anafe.
 Satan ai ndeara ranɪhɪ kusumbo wambo asu ahambo ɲgusɪfo
 asurɪrɪhane.
 Ai ranɪhɪ nɪŋgombo ra geduhɪyopoani,
 ɲga bodɪfo-ane ranɪmbo fɪfɪreamboani,”
 meho.
¹³ Amoasiri adukari-mayu ranai ahambo hifiɪna hemafoaruwuri ra
 ndare hoeireandani mayoamboyu asu sapo nɪmorehi nindowenihi
 nɪmori wakɪmarɪmɪndo ranahambo pare wamara hu. ¹⁴ Nga asu
 nɪmorehi ranahambo meso mbanendi nahurai masahundo. Mbanendi
 yimbu ranambo-anɪmbo ai nindou nɪŋgokoate-reanduhɪ amoasiri
 adukari ranahambo dɪdɪmombo diboai haya ɲgomboe. Asu ranɪhɪ
 ɲgo nɪŋgowan-anɪmbo ɲgimɪ himbanɪyo haya 6 amoamo ahambo
 hɪbadɪhɪnduhɪ sesi ndahundomboyei. ¹⁵ Ranɪyo asu nɪmorehi
 ranahamboya hohoambu ranambo semɪndi mbɪhowamboane
 yahuhaya amoasiri ahandi yahamonɪndi hohoambu kamafoareandi.
¹⁶ Ai ramareandɪyosi, ɲga asu hifi ranai nɪmorehi ranahambo
 mafarihendɪ. Hifi ranai yafadɪ boamareanda amoasiriɪndi
 yahamonɪndi hoe tɪkumefeyo ra sirɪmafoareandi. ¹⁷⁻¹⁸ Ranɪyo
 asu amoasiri adukari ranai yare hoeireanda mayowa nɪmorehi
 ranahambo ɲginɪndimarandi. Asu ai nɪmorehi-mayo ranahandi
 ahurɪhoandi-maye, sapo nindou dɪdiyei Godɪndi ahɪnɪmbɪ hoafi
 asu Sisasiɪndi hoafi sɪŋgurɪhi-rɪhɪndeimbɪ, ranaheimbo sowana ai-
 babɪdɪmbo yifiarɪmbo yahuhaya mahu.

13

¹ Ranɪyu asu amoasiri adukari ranai sirɪwara gudi pimaramɪndo
 ranɪwamɪ manɪŋgu

Nɪmambeahɪndi nɪnihondi yimbu tɪkumefɪneandi

Ranɪyahɪ asu ro hoeirɪheanda moaruwai himboyoweimbɪ nɪnihondi
 mamɪ ranai sirɪwara-ambeahɪndi tɪkufe masɪfo. Ranɪ-moatɪkunɪ
 ra 10 daburɪdumbɪyo haya asu 7 mbɪroweimbɪyo. Daburɪdɪ ma-
 mamɪ ra adukari bogori nindoundi at nahurai nɪnoumayo. Asu
 ahandi mbɪro mamamɪ ranɪwamɪ sɪrɪ papɪmayo, ranana Godɪmbo
 tɪrɪfoefi hoafɪyo. ² Nɪnihondi tɪkumefeyowa hoeimarɪheandi-mayo
 ranai ana adukari pusi tɪtiborandeimbɪ repat nahuraiyo. Ahandi
 tɪŋari ra adukari nɪnihondi bea nahuraiyo. Asu yafambe ahandi

ra mare raionindi nahuraiyo. Ranahamboyo amoasiri adukari-mayu ranai ahandi-mayo nginindi, asu adukari bogorindi nimarifondi asu adukari bogori moatukuni ra masagado. ³ Ninihondi-mayo ranahandi mbiro ngoru ranana moani pisaonambo-marundi ra yifimbo-mbuimbiyosi, nga asu ahandi masime mamaro ranana dikirimefeyo. Munguambo hifinindi nindou ranai rani-moatukuni ramefeyo ranahambo hepunahi hehi asu ahambo sungumarithu hei. ⁴ Raniyei asu munguambo hifinindi nindou ranai amoasiri adukari-mayu ranahambo hohoanimo parhinduhi seiya, adukar-ani sapo aiyu ninihondi-mayo ranahambo hifandimbohunda nginindi masagado. Asu ai ninihondi-mayo ranahambo amboani hohoanimo parhinduhi seiya, “Dudi nimateahindi ninihondi ndahuraiyua? Asu didai ninihondi ndanahambo ngu pande haya yifiarimanda?” masei.

⁵ Raniyu asu God ai ninihondi ranahambo yare hiningimareanda hoafi afindi-afindiyo wakireanduhi Godimbo tirifoareruhi hoafimendo. Raniyu asu ai ahambo rani-moatukuni ra refembo 42 amoamo yangiri hiningimareandi. ⁶ Raniyo asu rani-moatukuni-mayo ranai Godimbo, ahandi nimarifondi asu ahandi nendi sunambe amarei ranaheimbo amboa tirifoefe hoafiyu marandi. ⁷ Raniyo ahambo God ai hiningimareanda ahandi nendi-babidimbo yifiarimayeia asu ai yifiari ra titaboari-mafoareandi. Asu ai mungua siru, hifihundi, hoafeimbi, fi-hoeari ranaheimbo hifandiyonduri hombo, randowandi mehundo. ⁸ Rananimbo nindou munguambo hifi ndanihu animboei ranai nimateahindi ninihondi-mayo ranahambo ngusüfo pandihimboyei. God hifi sunu nafikoate-yuambe Sipsip Nnimori hifokoamaruwuri ranahandi koadürümbo-koadürümbo yangiri ningombo buk ranambe nduri papimareandi. Ranambe ahei nduri pefekoate-maye ranai ana nimateahindi ninihondi ranahambo ngusüfo pandihimboyei.

⁹ Nindou didiyei ai himboambembaye ana, hoafi nda himborindei. ¹⁰ Nindou didiyei sapo aheimbo mbuimündünduri karabusifendürimbo-maye ranaheimbo mbuimündünduri karabusifendürimboane. Asu nindou dudi ai sapo pisao yihümin-di-mayo ranambo hifokoefimboani meho, ranana pisao yihümin-di ranambo hifokoefimboani. Yahurai moatukuni tükündifeyoani ana, asu Godindi nendi ai ahei anihondümbofe hohoanimo ra kikihsafiri-hümündi hehi mbinimboei-amboane, meho.

¹¹ Raniyo asu ro hoeiriheandane, moaruwai himboyoweimbi ninihondi ngoru ai hifambeahindi tükife masifo. Rani-moatukuni ra Sipsip Nnimorindi daburüdü nahurai yimbu ahandi mbirowami hiningireapiri hayamboyo, nga ai adukari amoasiri nahurai hoafimayo. ¹² Ai adukari hamindi nginindi weangurühididi ninihondindi-mayo semindi hayamboane asu haponda ahandi fondahu ai rani-süngure arandi. Ai hifi asu nindou raniwami animboei ranaheimbo weangurühididi ninihondi masime afindeimbi yifimbo yangiri-mayo ranahambo ngusüfo pefembohunda huti-hutimaranduri. ¹³ Yimbu noufimb nimateahindi ninihondi ranai adukari hamindi hepunifeimbi moatukuni ramareandi. Ai nindou munguambo ahei himboahu ramareanda hai ranai sunambeahindi tükife haya hifina makoso. ¹⁴ God ai yini mehua nindou ranaheimbo

tikai hoafi yondürühi weangurühididi ninihondi ranahandi himboahü hepüni feimbi moatükun ramareandi. Yimbu noufimbini ninihondimayo ranai nindou ranaheimbo yahoya, sapo horombo ninihondipisaonambo hitimaranda masimeimbümayo, nga ai haponda yangiri aningo ranahandi sisami nafindihü mbundihü asu ahambo hohoanimo mbeahundo wamboane, meho. ¹⁵ God ai yini mehua yimbu noufimbini ranai weangurühididi ninihondi sisami ranahambo yangiri ningombo yafui masagado. Rananimbo asu sisami ranai wataporiyohumbo nindou didiyei ahambo ngusüfo pefekoate-aye ranaheimbo hifokoa ndeandura yifimbiiyei amboane, meho. ¹⁶ Nindou munguambo akidou, adükari, napo afindeimbi, napo koateimbü, moani ratüpuriiyei rihundeimbi asu kaka semindimbo ratüpuriiyei rihundeimbi ranaheimbo ahei warihondü warani asu ahei giribodi hamindi wami sürü pefendürimbo huti-huti maranduri. ¹⁷ Nindou mami ai amboa ngiri kakinambo pemindu asu ngiri kakifihimbo ndendi, nga nindou düdi ahandihii sürü apeningo rani yangiri animbo randeambui. Sürü ranana ninihondi ahandi ndürane asu namba ranahandi ndürane. ¹⁸ Ndanana aboedi fifirife hohoanimoane. Nindou düdi ai aboedi fifireandeimbayü ana, ai ninihondiranahandi ndürinihimindi ra tapuimbiyu wamboane. Sapo sürü ranana nindoundi ndürini sungunamboane. Ranahandi namba sürü ranana 666ane.

14

Sipsip Nimorindi nindou ai simbori heirü heiraye

¹ Ro asükaiya hoeirheandane 144,000 nindou ai Saion nimoei wafuambe Sipsip Nimoribabidimbo manimboei. Sipsip Nimorini asu ahandi afindandi ndürini ra ahei giribodi hamindihii papimarandi. ² Raniyo ro himboriyahani sünambe hoe amündürini fuwayo asu nimoamondi hoafi nahuraimayo. Raniyo asu ro himboriyahani gita fandunda hoafayo nahurai hoafimayo. ³ Nindou ranai Godindi nimari fondi hangifoani, yimbuyimbu yangiri ningoweimbi asu boagiri nindou yomondi himboahü simbori heirü mami heirümaye. Nindou 144,000 God ai hifi ndanihündambo nindou yafe mbusümonindi masemündündürini rani yangiri animbo heirü ra fifirindihimboyei. ⁴ Nindou ranana moai nimorehi dibombo apomo, nga moani sürühoeimbi hamindanemo. Munguambo hifi nahi Sipsip Nimorini ai huwani nindou ranai ahambo süngurüwuri homo arundi. God ai nindou ranahamumbo hifi ndanihündambo yomondi mbusümonindi maningomonda masepurimundu. Ahamumbo boatei ndeara sepurimündümboani Sipsip Nimorini asu God ahafandi yangiri ningomböhünda. ⁵ Ai moai tikai hoafiyomorundi, nga aiana huti koateanemo.

Sünambeahindi nendi ngimi ai hoafi wataporimbo marundi

⁶ Ro hoeirihinaniiyo sünambeahindi nendi ngorü ai nimoamo youyu wakimareandi. Ai yangiri koadürü koadürümbo ningombo hoafi nindou munguambo aheimbo wataporiyondürimbo semündü hayamboyu. Munguambo hifi hündi, munguambo fihoeareimbi, munguambo mamisiri, munguambo mami hoafeimbi ranaheimbo munguambo wataporimboyondürimbo semündü hayamboyu. ⁷ Ai pukunambo yare hoafiyuhü yahuya, “God ai nindou yei hohoanimo yibobofembo

si ra ndeara tükifemboane, nga asu ranimbo-hündambo animbo yihimbondeih ahambo aboed-ani mbisefimboane. Aiyu sünü, hifi, siriwara, asu feamongo hoe nafimarandi ranimbo-hündambo-animbo ngusüfo pandihori,” mehu.

⁸Yimbu noufimb sünambeahindi nendi ai weangurühididi ramefiyu ahandi süngu ai yahuya, “Adükari ngoafi Babiron ana moaruwaimbo-mefeyo. Anihond-ane! Mungunambo moaruwaimbo-mefeyo. Adükari ngoafi Babiron ramareandura nimorehi sisihimo asu nindowenih birabiriyei marihündi. Ai nginindi wain hoe sagadürani simindei hehi hihindi hohoanimoayei nahurai-ayei ranimbo God ai nginindi ndandürümbui,” mehu.

⁹⁻¹⁰Asukai sünambeahindi nendi ngorü ai ngorü yimbu ramefineandi nou ramefiyu. Ai puküna hoafiyuhü yahuya, “Nindou didyei ai nimateahindi ninihondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo pararihindi ana, ahei giribodi hamindifihi asu warihondü warani sürü apaiaro ana, ai rani-poanimbo wain hoe mbisimindei-amboane. Waini hoe ranana Godindi hürüt-ane. God ai ngiri nginindi wain ra hoe-ambe kandeandi, nga wani. Ai ahandi hürütü ra moaruwai-mbofe hoe simindi hipiri ranambe kande dagadürani ndimindeimboyei. Asu nindou ninihondimbo ngusüfo parihhi arihündi, sünambeahindi aboedi hamindi nindou asu Sipsip Nimori ahamundi himboahü, ranaheimbo hai asu sarfa nimoiei hai hüfü hondü raninambo tinirifo afindi mbisagadür-amboane. ¹¹Hai ranahandambo hasiheimi aheimbo tinirifo asagadüri ranai koadürümbo-koadürümbo gafomboe. Sapo nindou ninihondi asu ahandi sisami ranahambo ngusüfo pamarihindi, asu ahandi ndüri sürü masahümündi ranana ngiri fi handihi nimatei,” mehu. ¹²Ranimbo-hündambo Godindi nendi ai ahandi hoafi himbori-yei süngurihindühi asu Sisasimbo anihondümbo-arihori hei ai aboedamboyahi nginindi mbinimboei-amboane.

¹³Ro himboriyaha sünambe yafambe mamü ai hoafiyohü yahoya, “Se sürü nda papirandi: Haponda asu sünguna nindou didiyei Adükaridibo aniboadei ranai yifayei ana, ai hihifi-hihifimbeyei-amboane,” meho. Yifiafi Aboedi ai-amboani yahoya, “Anihond-ane. Sapo ai ratüpurü afindi tinirifomayei ra hiningirihhi hehi moani wari handihi nimateimboyei ranimbo-hünda. Asu ai ngiri moani ngei, nga aboedi hohoanimo ai ramarihindi ra-kapeihü ngeimboyei,” meho

Hifi ndanihündambo sesi yimungu-remindimbo si

¹⁴Asukai ro himboyahind-amboyo mburingai kifohi-wami nindou mamü Nindou Hondü nahurai mamaruwa hoeimarihini. Ai adükari bogorindi at gorinambo nafiyoweimbi-mbiro-ambe kikifoare sarif yihimindi semündü haya mamaru. ¹⁵Asu sünambeahindi nendi ngorü ai Godindi worambeahindi tüküfi sünü nindou mburingai-wami mamaru ranahambo puküna mingiyu hoafiyuhü yahuya, “Sihafi sarif ndowandifi hawa sesi hifinindi ra yimunguri-ndandifi, nga ndeara sesi ra yimungurimbo si-ane,” mehundo. ¹⁶Raniyo nindou sapo mburingai-wami mamaru ranai ahandi sarif semündü haya sesi hifinindi rani yimungure-mindimbo mahanu.

¹⁷Asukai sünambeahindi nendi ngorü ai Godindi wori ra hiningire haya tüküfi masünü. Ai-amboani sarif semündü hayamboyu. ¹⁸Asukai sünambeahindi nendi ngorü hai hifandira-randeimbi-mayu ranai

Godimbo sesi mandife sihefe-rambo hasihoni-mayo ra hiniŋgire haya masüfu. Ai sünambeahindi nendi ngorü-mayu sarif yihimindi masemündu ranahambo puküna hoafiyuhü yahuya, “Sihaŋi sarif yihimindi ndowandifi hawa wain hisi ra hifitiri-ndandifi mamini digawandi, nga ndeara wofi hisi ra süfiyomboane,” mehundo. ¹⁹ Sünambeahindi nendi ranai sarif semündü haya amofi hanü wain hisi ra hifitiramündi mamini-re masihendi. Waini hisi-mayo ra Godindi hürütümbi nimoei hipiri wain hisi ndüniyo boboe semindimbo-mayo ranambe pütimefiyu. ²⁰ Asu ai wain hisi-mayo ra adükari ngoafi himborani tüküyafu homo hipiri-mayo ranambe ndünirund-anıyo hori ranai 300 kiromita nahurai maho. Asu hori tüküfe maho, ra nindou simongori-feyoani ngusümboarühi nahurai mahafo.

15

Bidifiranambo tıŋiriŋfo

¹ Ro sünambe hoeirheandane, rani-poanimbo moaruwai hamindi hepüni-feimbi moatüküni tükimefeyo. Sünambeahindi nendi 7 ranai nindoumbo moaruwaimbofembo moaruwai hamindi moatüküni 7 sowandümo mamarımo. Rani-moatüküni ranai muŋuayo ana, Godindi hürütü ndeara bidifiranamboane, nga asu nŋiri asükai yaurai tükündifeyo. ² Raniyo asu ro karasınambo nafümbi nahurai sirıwara-ambe hai bitapire tükümeŋeyowa hoeimarheandi. Nindou yifarambe nŋiniindi nimboeimbo nimambeahindi ninihondi, ahandi sisami, asu ahandi ndüri namba ranahambo hifinambo-marıhındi. Ai ahei gita God masagadıri ra fufurihümündi hehi karasınambo nafümbi nahurai sirıwara rani-kimi manımboei. ³ Asu Moses, Godindi ratüpurı ratüpurı-yu-randeimbi asu Sipsip Nımorı-mayu ahafandi heirü ndahurai heirümayei.

“Adükari, seana God muŋuambo nŋiniindi nimindih-anafi.

Se hepüni-feimbi moatüküni ratüpurı-yafi-randeimb-anafi.

Se muŋgua nindou-yafe bogori adükar-anafi.

Sihaŋi hohoanımo mbumundi hondüyo haya anihondü hamınd-anafi.

⁴ Adükari, muŋuambo nindou sihambo ahınindeihi sihaŋi ndüri rana-hambo aboed-ani mbıseimboyei.

Seana sürühoeimbi hamınd-anafi.

Muŋuambo hifihündi nindou sihambo sowana dıdei ngusüfo pandihini-nimboyei.

Sapo sihaŋi mbumundi ratüpurı ramarowandi ra fufurihümündi hehi karasınambo nafümbi nahurai sirıwara rani-kimi manımboei,”

masei.

⁵ Asükaiya sünambe himboyahündamboyo Godimbo hoafi femindi sihefe worı ranahandı ahınümbi worı safambe ra sübüdimarıhoayowa hoeimarheandi. ⁶ Asu sünambeahindi nendi 7-memo ranai nindoumbo moaruwaimbo-fembo moatüküni 7 masowandümo. Ai hoeari aboedi afısaho-koate himboarambe forıhoeimbi güdu mburu asu gorınambo nafümbi ret ahamundi misındihü hühıru hiniŋgıru hou serıworı safambe tüküyafu masınımo. ⁷ Asu yimbuyımbu yangıri nanŋoweimbi moatüküni-ndambo mamı ranai sünambeahindi nendi

7 ahamumbo gorinambo nafiyouweimbi dis 7 masagapuri. Rani-moatükuní masagapuri ranana Godíndí koadürü-koadürümbo yangori-randeimbi hürütü foeroweimbi disiyo. ⁸ Godíndí himboamupuimbo-randeimbi asu nginíndí ranahandí hasiheimí ranai ahandí worambe güre haya menjoro. Asu ngiri nindou mamí amboaní ahandí worí ranambe kebuendi, nga waní. Ai hĩbadĩhũndanĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ranai nindou moaruwaimbofe moatükuní ra moendi-ndundan-anĩmbo keboehimboyei.

16

Sũnambeahĩndĩ nendĩ 7 ai Godĩndĩ hürütü 7 hĩpĩrambe foeroweimbi kamafoarundi

¹ Raniyo asu ro himboriyahaniyo Godíndí worí ranambeahĩndí hoafi mamí sũnambeahĩndí nendĩ 7-memo ahamumbo pukũna hoafiyowohũ yahoya, “Se ngomo Godíndí hürütü 7-disambe afoero ra hĩfĩhũ kaboadundi,” meho.

² Raniyu asu mamí noufimbí sũnambeahĩndí nendĩ-mayu ranai hu ahandí dis Godíndí hürütü foafusũmbí ra kamafoareandí. Raniyo nindou sapo yangiri nĩngoweimbi moatükuní ranahandí sisamĩmbo ngusũfo pamarĩhindí, asu ahandí sũrũ ahei gĩrĩbodí hamĩndĩfĩhĩ parĩhindeimbi-mayeĩ, asu ranaheifĩhĩ moaruwai hamĩndí asũbusũmbí masĩmeĩ tũkũmefeyondũrĩ.

³ Raniyu asu yĩmbu noufimbí sũnambeahĩndí nendĩ-mayu ranai ahandí dis ra hu sirĩwara-ambe kamafoareandí. Raniyo asu hoe ranai nindou yĩfiyoanĩ yiwihoe nahurai tũkũfeyowohũyo asu mũnguambo yangiri nĩngoweimbi moatükuní sirĩwara-ambeahĩndí ranai yĩfi-safĩmayo.

⁴ Raniyu asu ngĩmĩ noufimbí sũnambeahĩndí nendĩ-mayu ranai ahandí dis ra hu hoe asu apoarĩndĩhorĩ forĩhoayo-ambe kamafoare-andí. Raniyo mũnguambo hoe ranai horĩ nahurai tũkũmefeyo. ⁵ Raniyo asu ro himboriyahane, sũnambeahĩndí nendĩ mũnguambo hoe rana-hambo hĩfandandeimbi-mayu ranai yare hoafiyuhũ yahuya,

“O God, seana aboedĩ hamĩnd-anafĩ,

Haponda se anĩmbafĩ asu horombo manĩmbaf-ane.

Tĩngĩrĩfo yĩbobofe se hĩfĩna kafoaro arandĩ ra mbumund-ane.

⁶ Nindou didĩyeĩ ai sihafĩ nindou ranaheimbo

asu sihafĩ hoafi hoafiyomo-rundeimbiĩmbo hĩfokoa-marĩhindũrĩ ranaheimbo horĩ kamefoendi ra aheimbo simĩndĩmbohũnda masabadũrĩ.

Se rani-moatükuní aheimbo ramarĩwandũrĩ ra sapo

ai nĩnĩ-moatükunĩyo ramarĩhind rani simogodũhĩ-mboane,”

mehu. ⁷ Raniyahĩ asu asũkai himboriyahane, Godĩmbo sesi mandĩfe sihefe hasĩhoni ranambeahĩndí hoafi mamí hoafiyohũ yahoya, “Yĩnĩ, Adũkari God, seana Mũnguambo Ngĩnĩndeimb-anafĩ. Se nindou ranaheimbo papĩ-hoafarandũrĩ ranana ai moanĩ anĩhondũ hondũyo hayambo asu mbumundi saf-ane,” meho.

⁸ Raniyu asu yĩmbuyĩmbu noufimbí sũnambeahĩndí nendĩ-mayu ranai ahandí dis hũfĩhamĩndĩ-wamĩ kamafoareandí. Raniyu God ai hũfĩhamĩndĩ ngĩnĩndĩ masagado nindou hĩfĩnĩ ranaheimbo hai nahurai tĩkĩriyo-ndũrĩmbohũnda. ⁹ Nindou ranaheimbo ngĩnĩndĩ hamĩndĩ

hüfü ranai tagiri-marandüramboyeyi asu ai seiya, “God ndan-ani munqua moatükunî moaruwaimbofembo nginîndî ra hifandarandî,” sei hehi ahandî ndürî moaruwaimbo-marîhindî. Nga asu nindou ranai moai ahei moaruwai hohoanîmo ra hinîngirîhindühi Godîmbo aboed-ani sei, nga wantî.

¹⁰ Ranîyu asu hondahüfimbî noufimbî sünambeahîndî nendî-mayu ranai ahandî dis ra nîmambeahîndî nînhondî adükari bogorîndî nîmarî-fondî ranîwamî kamafoareandî. Ranîyo asu nindou munquambo nînhondî hifandîrandî ranîwamî nîmbî piyowohüyo asu ai asübusî afîndî sahümündihî ahei teifi kîkîmarîhündî. ¹¹ Ranîyei asu aheimbo asübusî afîndî tüküfendürühî masîmei nînoumendürambo Godîmbo moaruwai-moaruwaimbo-marîhortî. Nga asu ai moai ahei moaruwai hohoanîmo süngufe ra hinîngirîhindî.

¹² Ranîyu asu 6 noufimbî sünambeahîndî nendî-mayu ranai ahandî dis ra hoe adükari Yufretisi-mayo ranambe kamafoareandî. Ranîyo asu hoe ranai nginîreandühîyo bogorî nindou hüfihamîndî süfuani-poedî sîfombo-memo ranahamumbo nafî ra megoro. ¹³ Ranîyahî asu ro hoeirîheandane, moaruwai nendî ngîmî ranai koaikoi nahu-rai adükari amoasîrî, nîmambeahîndî nînhondî, asu Godîndî hoafi tikai hoafi-yu-randeimbî ranahei yahamo-nafî tükümehîndî. ¹⁴ Aiana moaruwai nendî hepünîfeimbî hamîndî moatükunî rarîhi arîhündî rananei. Moaruwai nendî ranai ana bogorî nindou hîfi hifandurundeimbîmbo sowana hei arîhündî. Sapo bogorî nindou ranahamundî ami mamambefepura God Munquambo Adükari Ngînîndî hifandîrandî ranahandî bîdîfiranî sihî yifiarîmbohûnda.

¹⁵ Adükari ai yahuya, “Awi se hîmborîyei! Ro hûmbuhünûmbî nindou nahurai tükûndaheamboyahî! Nga nindou düdi ai apokoate yangîrî nîmarûmbo ahandî hoeari ra wudîpoapore hifandarandî ana, hîhîfi-hîhîfîmbiyu-wamboane. Sapo rananîmbo ai ngîrî nindou afîndî hîmboahû safî yangîrî hoahoanguhû ahandî fimbo amoanîngîndu,” mehu.

¹⁶ Ranîyomo asu moaruwai nendî ngîmî-mayeî ranai bogorî nindou-memo ranahamumbo hîfi mamî Hibru-yafe hoafînambo Armagedon ranîhû mamühîfepurîmbo sahüpurûmündî mahei.

¹⁷ Ranîyu asu 7 noufimbî sünambeahîndî nendî-mayu ranai ahandî dis hîpirî ra nîmoamo sünambe kamafoareandî. Ranîyo asu hoafi mamî ranai pukûna Godîndî munquambo moatükunî hifandîyo nîmarîmbo fondî ranîwamîndî hoafi-yowohû yahoya, “Mungu-moatükunî ra ndeara munguyomboane,” meho. ¹⁸ Ranîyo asu wabürüsî afîndî ranai bire hinîngirîrera wakîreandühîyo asu nîmoamondî hoafi ranai pai kameihî kîkîrandühîyo hîfihe afîndî ranai moanî moaruwai hamîndî tüküfefeyo. God ai nindou nafîrandambe ana hîfihe ranai moai yahurai tüküfefeyo, nga haponda tüküfefeyo ranana moanî moaruwai hamîndîyo. ¹⁹ Ranîyo asu adükari hamîndî ngoafi ranai ngîmîmbore bumareandî. Ranîyo asu munquambo hîfiyei adükari ngoafi madaburo-mayo ranî amboa moaruwaimbo-mareandî. Sapo God ai Babiron ngoafi amboa moaruwaimbo-mareandî. Sapo God ai Babiron ngoafi ranahambo hohoanîmo puramündühîyo asu ai ahambo ahandî-mayo kap ranambe wain hoe ra simîndîmbo masagado. Wainî hoe ranana sapo God ahandî ngînîndî hamîndî

hürütü raniyo. ²⁰ Raniyo asu munguambo airan ranai dibonapi-foendühüyo, asu nímoei wafu ranamboani moai hoeirihindi. ²¹ Asu nginindi ngisihari ais nímoei nahurai sünambeahindi 50 kirogram nimboreimbi ranai nindou-yeiwami pütapiyowohü ranaheimbo moaruwaimbo-mareandüri. Ranimboyei asu nindou ranai seiya, “Ro nímboeyefi moaruwaimbo-ehundi,” sei hehi Godimbo moaruwai moaruwaimbo-marihori.

17

Nindowenihí bírabíriyo-randeimbi nímorehi

¹ Raniyu asu sünambeahindi nendi mamí sapo dis 7 fufurundümondeimbi-memo ranambeahindi-mayu ranai wambo-so kusü hoafiyundirühi yahuya, “Awi se mborai sinif-animbo nímorehi nindowenihí bírabíriyo-randeimbi bogori-mayo ranahambo tinirifo adükari tükefendo ra nafuindahanini-mboyahi. Nímorehi ranai ana ngoafi adükari hoe harí afoafuso rani-kímane aninggo. ² Munguambo hifi ranihünda adükari bogori nindou ranai nímorehi rani babidi moaruwai hohoanímomemo. Raniyei asu hifi ndanihünda nindou ranai-amboa nímorehi rani-babidi moaruwai hohoanimo ra süngumarundi. Ranimboyomo asu nindou ranai ngusüfo mamikari-marapuri ai nindou wain hoe simindi hefe rawehindi nou,” mehu.

³ Raniyahi asu Yifiafi Aboedi ranai wambo fiambe farife nginima-ramindindira asu sünambeahindi nendi-mayu ranai wambo semündündiri haya nimi wohi furikoate-reandühi mahu. Ranihü tükiyaheandühi hoeiriheandane, nímorehi mamí ranai nímambeahindi ninihondi hamburi raniwami mamaro. Ninihondimayo ranahandifihí ana ndüri afindi sürü papíyo hinngifeyoane maninggo. Ndüri ranana Godimbo moaruwaimbofe hoafíyo papímayo. Ninihondimayo ranai 7 mbíroweimbiyo haya asu 10 daburüdümbüyo. ⁴ Nímorehi ranai ana bogori-yafe asüdebombü asu hamburi hoeari güde mbura, rani-poanimbo yihuruyo haya gor asu nímoei kaki afindi-fihí semindiweimbi-nambo nafiyoweimbi, foefembo moatükuni yihururamindi hayamboyo maninggo. Gorinambo nafiyoweimbi kap ranambe moaruwai moatükuni ai anamindihöandi bírabiri-mayo ranahandi afisaho foafusoweimbi semindi haya maninggo, sapo ai anamindihöandi bírabiri-mayo rambo-hünda. ⁵ Nímorehi ranahandi giribodi hamindifihí moani rani-poanimbo dibohindi ndüri sürü paru hinngimarundi ranai yare hoafiyowohü yahoya,

‘DIBOHÜNDI HOAFI BABIRON NGOAFI ADÜKARI NINDOWENIHI
BÍRABIRIYEIMBI NÍMOREHI ASU MUNGUAMBO MOARUWAI
HOHOANIMO HONDÜ HIFI NDANIHÜNDAMBO ENGORO RANAHEI
HOND-ANE’.

meho. ⁶ Nímorehi ranaiyo Godindi nendi-yei asu Sisasimbo anihondümbo süngurihoreimbi hífokoarearü marandi ranahei-mayo hori ra simindi haya mamikari-mayowa ro hoei-maríheandi.

Raniyahi asu ro rani-moatükuni ranahambo hepünaheandühi afindi hohoanimo-mayahi. ⁷ Raniyu asu sünambeahindi nendi ranai düdufindirühi yahuya, “Se nímboe hepünefoandühi afindi hohoanimoayafa? Awi ro sihambo nímambeahindi ninihondi asu nímorehi ranahambo semindi ho arandi ranahafe dibohindi hoafi

nimindi ra hoafindahanini-mboyahi. Nmambeahindi ninihondi ranana sapo 7 mbiro-weimbiyo haya asu 10 daburüdümbi-mayo-ane. ⁸ Nmambeahindi ninihondimbo yangiri maningowa hoeimarowand-ane, nga asu hapondana wani. Ai ndeara sapo hifambe akimi kalikoate moani raguhamindi haniweimbi ranambeahindi tükufembo yangiri-ane. Nga asu ngiri amitata ahambo moaruwaimbo-fembohünda dibonapindifeyo. God ai hifi sünu nafirand-ambe nindou didiyei koadürümbo-koadürümbo yangiri niboadeimboyei ranahei nduri ra bukambe sürü papimarandi. Nindou hifini animboei ranahei nduri buk ranambe pefe sihefekoate-mayo ranai-animbo randihi nmambeahindi ninihondi ranahambo hoeindihindani-wani hepünindahi-mboyei. Rani-moatükuni ra horombo yangiri maningoyosi, nga hapondan-ana moai ninggo, nga asu süngunambo asükaindo tükündifemboe.

⁹ Ndan hoafi ndanana nindou düdi ai fifireandeimbi-mayu ranahamboane: Mbiro 7 ranahandi sisami ranana hifi wafuyo asu nimorehi-mayo ranai raniwami nimar arandi. Asu rani-moatükuni ra adükari bogori nindou 7 amboan-anemo. ¹⁰ Ranane asu hondahüyafundeimbi (5) adükari bogori nindou yifimemo-anemo mami ai mbamarü asu ngorü ai awi moai bogorimbofi tüküfiyu. Tüküfekoate-mayu ranai tükündifiyuwani ai moani akidou bodifohü yangiri nüngumbui. ¹¹ Sapo nmambeahindi ninihondi horombo maningoyosi, nga asu hapondani ana moai ninggo. Ai-animbo ahandihoari ranana 8 noufimb bogorimbo-ndifemboesi, nga asu aiana sapo ninihondi 7 ranambeahind-ane. Nga asu ahambo ana süngunambo God ai moaruwaimbo-ndearümbui.

¹² Sapo 10 daburüdümbi hoeimarowandi ranana 10 adükari bogori nindou-yomo asu ai awi moai munguambo moatükuni hifandiyo hombo ra piyomo houmbo hifandundi. Nga ahamumbo amboani God ai nginindi dagapurimbui. Bodifohü nmambeahindi ninihondi-mayo ra-babidimbo adükari bogori nindoumbondafu hifandu ningomboemo. ¹³ Bogori nindou ranahamundi ratüpur hohoanimo ranana moani mam-ane. Rananemo ai ahamundi nginindi asu nduri adükari ra nmambeahindi ninihondi ranahambo masabudo. ¹⁴ Ai Sipsip Nimori rani-babidimbo yifiari-ndimboemo. Nga asu Sipsip Nimori ai yifiari ra taborindi-hoembui. Aiana adükari-yomondi adükari-ani asu adükari bogori-yomondi adükari bogori-ani. Asu ahandi nendi ranaheimboya mborai mehundura tükimehinda wand-anei yahu kafaore hinngimareandura ahandi hoafi sünguarhind-animbo yifiari ra taborindi-hehimboyei,” mehu.

¹⁵ Sünambeahindi nendi ai asükaiyu wambo hoafiyundrühi yahuya, “Nindowenih birabiriyorandeimbi nimorehi nimarümbi hoe se hoeimarowandi ranana nindou-anei. Ai mungua hifihündi, mungua fi-hoeari, mungua mamami hoafümbi asu mungua nindou afindi mafandihindi raniyei. ¹⁶ Se 10 daburüdümbi nmambeahindi ninihondi hoeimarowandi ai-animbo nimorehi ranahambo yiboaruko-ndihindühi ahandi nine napo ahambo sowahi engoro ra mbiriboadi-hindühi hoeari hiri-boadi-hindoani asu safi yangiri nmandimboe. Ranimbo asu ai ahandi fisafi ra dagüdindowohü hai-ambe munguna mandihimboyei. ¹⁷ Rani-

moatükunî ra God ahandîhoariyu ahamundi ngusüfoambe refembo hohoanîmo masagapuri ranîyo asu ahamundi-mayo ngîninîndî ra nîmambeahîndî nînihondî ranahambo masabudo. Ai munqua hîfî ra hîbadîyo hombo God ai ahandî hoafîmayu süngu munqua moatükunî anîhondü tüküfemboayo ranî si tüküfe simboanî. ¹⁸ Nîmorehî se hoeimarowandî ranana adükari ngoafi sapo hîfîninîndî adükari bogorî nindou ranahamumbo hîfandapurî arandî ranîyo,” mehu.

18

God ai Babiron ngoafi Adükari ra moaruwaimbo-mareandî

¹ Ranî-moatükunî ranai refehayamboyoane, sünambeahîndî nendî ngorü ranai sünambeahîndî tüküfi makusuwa hoeimarîhinî. Ai ngîninîndî hamîndî hondüyu haya asu ahandî ngîninîndî hamîndî si ranambo munquambo hîfî ra si boakîma-foareandî. ² Asu ai pukûna hoafîyuhü yahuya,

“Adükari ngoafi Babiron ai hîfîninî pîmayo! Ai hîfîninî pîmayo!

Ai moaruwai nendî ranahei ngoaf-ane.

Ranî-poanîmbo ranî-poanîmbo moaruwai ndu ranai-amboanî ranîhü amarei.

³ Nîmorehî Babiron ranî-babîdîmbo munquambo nindou ranai moaruwai hohoanîmomemo nindou ai wain hoe simîndîmo houmbo mamîkari hohoanîmomemo nou.

Munquambo adükari bogorî nindou hîfî ndanîhündambo amboanî aidîbo moaruwai hohoanîmomemo.

Asu kakî semîndî ratûpurî ratûpurîyomo-rundeimbî nindou amboanî

ahandî-mayo moaruwai hamîndî hohoanîmo ranî-fihîndî kakî afîndî sowandümo houmbo

kakî afîndeimbî nindou tüküfemfundî,”

mehu.

⁴ Ranîyo asu hoafi mamî sünambeahîndî makosowa hîmborîyahane, ai yare hoafîyowohü yahoya,

“Wandî nindou se ngoafi ranambeahîndî aboedühi tüküyahi!

Se ai moaruwai hohoanîmoayo ranîsüngu-ndîhimboyei, nga yowanî.

Asu se ai tîjîrîfo asemîndo ranambe-ndahimboyei, nga yowanî!

⁵ Ahandî moaruwai hohoanîmo ratûpurîmayo ra nîmoamo sünü ngasünde-amboane.

Ranane asu God ai nîmorehî ranahandî moaruwai hamîndî hohoanîmo ranahambo moai mitanîramündu.

⁶ Ai siheimbo ramareandürî ranî-sîmogodühî simborî se ahambo randîhindî.

Nîmorehî ranai sapo munquambo moatükunî moaruwai ramareandî ranî-sîmogodühî nandîhi ndahündo.

Nîmorehî ranai siheimbo wain hoe ra ngîninîndî hamîndî kare masagadürîmbo

asu se ahambo wain yimbumbore ngîninîndî hamîndî kandîhi ndahündo.

⁷ Nîmorehî ranai ahandî borîyohü asu napo afîndeimbî-mayo ranî-sîmogodühî

ahambo asübusî afîndî ndahündoanî aranîmbeyo-wamboane.

Ai ahandi fi ranimbo boriyohu yahoya,

'Roana adukari bogorimbo-yaheamboanahi nda amarihi!

Ro ngiri' aranindahi, nga wani,' meho.

⁸ Ranimbo-hündambo-animbo awi ngörü-simboani ana ahambo moaruwai hamindi moatükuni, masime, arani-hoafi, sesi-koate nimari, munguambo rani-moatükuni ranambo nikonda digemboe.

Asu hai ahambo tikirindamboe

sapo Adukari God ai-animbo ahambo yibobondeambui ai nginindi hamind-ani.

⁹ Hifi ndanihündambo adukari bogori nindou-memo ranai nimorehi rani-babidimbo nimorehi sisihimo-yomondühi ai moani moaruwai hamindi afindi sowandümo maningomo. Ranimbo-hündambo-animbo adukari bogori nindou ranai nimorehi ranahambo hai tikirirandühi ranahandi hasiheimi ahafo ranahambo hoeindundani-wani aranindimondühi ngusüfohu wari purükündumboemo. ¹⁰ Nindou ranai anguni safi ahandi fikimi ningokoate ningomboemo sapo ai asubusi ranambefembo yhimboombo. Asu ai hoafindomondühi animboya,

'Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboemou-ane!

Babiron ngoafi adukari ra!

Se ngoafi adukari hamindi-yafi hawa asu nginindi hamind-anafi!

Nimehinou God ai shambo tinjirifo sagananimboani,'

mehomo.

¹¹ Hifi ndanihündambo nindou kaki semindimbo ratüpur ratüpuriyomo-rundeimbi-memo ranai-amboani ahambo aranindimboemo sapo nindou ahamundi napo ra semindimbo wanimewambo. ¹² Sapo ahamundi napo ranana ini nda: gor, sirfa, nimoei kaki adukari hamindifihi semündümbi, aboedi hamindi yamanji, kifohi hoeari nginindi aboedi, rani-poanimbo hoeari hamburi, sirika nginindi hoeari. Asu rani-poani nimi fisiñarü aboedümbi, munguambo aboedi moatükuni erefan yahafinambo nafiyoweimbihündi, mungu moatükuni nimi kaki afindifihi pemiyoweimbihündinambo nafiyoweimbihündi. Asu nginindi kapa bras, ain asu nimoei aboedi sürü-sürüyo-weimbinaambo nafiyoweimbihündi.

¹³ Asu bidifiri napo yahurai. Sesi fisiñarümbi moatükuni sinamon, kosendi mbai, fisiingirümbi mbimbirai, wowondümbi moatükuni aboedi fisiingirümbi, sanda, wain, sesimbo wer, kifohi praua asu nimbandi praua, burmakau, sipsip, hos, ahandi nimarifondi kameihi, nindou kaki-koate ratüpuriyomo-ndeimbi asu nindou yifiarambe sowandümo-ndüreimbi munguambo moatükuni ra ngiri' asukai pemindomo.

¹⁴ Kaki semindimbo ratüpuriyomo-rundeimbi ranai nimorehimbo hoafiyomondowohu yahomoya, 'Mungu aboedi moatükuni se shoefi hawa wand-ane masafi ranana ndeara shambo hiningireanini haya dibonapi-mefeyo. Asu munguambo aboedi sesi kaki afindifihi semündümbi asu munguambo yihuruyimindi napo aboedi shafi mengoro-mayo ranamboani ndeara shambo hiningireanini haya awarimarihoayo. Asu munguambo rani-moatükuni ra ngiri' se yahurai asukaindafi hoeindowandi,' mehomo. ¹⁵ Sapo kaki semindi ratüpur ratüpuriyomo-rundeimbi ai adukari ngoafi ranihu ningomombo

rani-fihindi kak+ afindeimbi-memo ranai ngoafi ra anguni safi
n+ngomboemo ai afindi ti+ri+fo asemindo ranambefembo y+h+mbombo
wambo. ¹⁶ Nga asu aiana aran+yomondühi afindi hohoan+momemo.
Ai randu hoafi-ndimondühi an+mboya,

“Hipoan+mboumbou-ane! Hipoan+mboumbou-ane! Adükari ngoafi ra.
 Horombo ai kifo+hoea+ abodi, ran+poan+mboumbou hoea+ hamburi
 yihururamindi,
 asu gor, n+moei ranambo nafiyo-weimbi moatükuni,
 abodi hamindi yaman+ yihururamindi raraora-hayambo
 maningomayo-ane!

17 Asu nimehünou munguambo aboedi nginindi moatükunî ra
awarimarîhendi!”
mbisimboemo.

Munɡuambo sip sowandümo homo-rundeimbi, nindou sipambe fareahi ngorü ɲoafiɲi hei-rɪhundeimbi, sipambe nɪmarɪmombo, sip ranahambo hɪfandɪru homo-rundeimbi asu nindou dɪdemo sɪrɪwara-ambe kaki semɪndɪ ratüpurɪ ratüpurɪyomo-rundeimbi nindou munɡuambo ai Babiron ɲoafi ranɪ-kɪmɪ nɪɲɡo-koate ɲɲuni-safi manɪmboei. ¹⁸ Rananɪmbo asu ai Babiron ranahambo hai imaminambo tɪkɪrɪrandühɪ hasɪheimɪ ahafo ranahambo hoeirɪhindanɪ mayowa hasɪhei-mayei. 'Moai ngorü ɲoafi adükari Babiron yahurai nango!' masei. ¹⁹ Ai ahei mbɪrowamɪ düdübudɪ pütɪyahindühɪ aranɪhɪmboahoyeihi seiya,

‘Hipoanimboembou-ane! Hipoanimboembou-ane! Babiron ngoafi
adükari! Moaruwai hamindi ahambo tükimefeyo.

Nindou d+demo ai sip si+houndeimb+memo ranai si+riwara-ambe
 sowandümo homondüh+
 kaki af+indeimb+ nindoumbo-yafu tüküme fundi ngoaf+ ranahandi
 kaki af+indi ranambo!

Asu munquambo moatükunî afîndî ahandî ra awarî-marîhoayo,' masei.

²⁰ God ai Babiron ranahambo moaruwaimbo-mareandi; ranimboane
asu sünü se-anafi, God+ind+ nindou se-anei, Kraisind+ hoafi
sowandümo homo-rundeimbi+ nindou-anemo, God+ind+ hoafi
hoafi+yomo-rundeimb-anemo munquambo se h+hifi-h+hif+indei.

God ai ahambo tiñirifo masagado sapo simbori siheimbo ramare-andüri süngumbo,”

meho.

²¹ Raniyu sünambeahĩndĩ nendi-mayu ranai wit nokoyo-rambo nahu-
rai afĩndĩkokoe nĩmoei semündũ botĩre haya sirĩwara-ambe pire-
andũhĩ hoafĩyuhũ yahuya,

“Ndahurai-animbo Babiron ngoafi adükari ranamboani puküna
pindi feyowan
gadowohumbo ngiri asükaindo hoeindihindi.

²² Babiron se, nindou gita fandu, heiründei, mbon+ faifaind+mo
 asu inafoaind+mo rarao-ndundani
 sihafi mbusümo ng+r+ nindou ai asükaindei h+mbor+ndei ndühünd+!
 Rani-poan+mo ratüpur+yomo-rundeimb+ ai
 sihafi mbusümo rani ratüpur+nd+mo ndunda ng+r+ asükaindo
 hoeind+feyo.

Asu wit n'ikombo n'imoei ranai ngir+ asũkaindo
 sihafi mbusũmo wit nikondandũhi hoafindowan+ himborindei
 ndũhũndi.

23 Asu sihafĩ mbusũmo ngĩrĩ asũkaindo
 ram hai ranai sindoani hoeindifeyo.
 Sihafĩ mbusũmo nĩndouwenihĩ ai nĩmorehĩ semĩndĩmboayu-ane
 asu nĩmorehĩ ai nĩndouwenihĩ semĩndĩmboayo-ane
 hoafĩ ra ngĩrĩ asũkai tũkũndĩfeyowanĩ hĩmborĩndo ndandĩ.
 Sihafĩ kaki semĩndĩmbo ratũpurĩ ratũpurĩyomo-rundeimbĩ nĩndou
 ranai ana
 muĩguambo hĩfĩ ranahambo ngasũdu houmbo ndeara moanĩ
 ngĩnĩndĩ hamĩndĩ hond-anemo.
 Nga asu se sihafĩ tĩbagĩ ngĩnĩndĩ ranamboyafĩ muĩguambo hĩfĩhũndĩ
 nĩndou ranaheimbo wosĩhoaforĩ hoafĩ-mayafĩndũrĩ!
 24 Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ-yomondĩ horĩ asu Godĩndĩ
 nĩndou ranahei horĩ ranai Babiron ngoafĩ ranĩhũ meĩgoro.
 Yĩnĩ, sapo nĩndou aheimbo ai hĩfĩ ndanĩhũ hĩfokoa-mareandũrĩ
 ranahei horĩyo ngoafĩ ranĩhũ meĩgoro,”
 mehu.

19

*Babiron ngoafĩ ranai moaruwaimbo-mefeyowa nĩndou ai ranĩmbo
 hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmayei*

¹ Ro nĩndou afĩndĩ sũnambeahĩ hoafĩ pukũna kamarĩhehinda
 hĩmborĩmayahĩ. Ai rarĩhi hoafĩyeihĩ seiya,
 “God ai sihefĩmbo aboedambo-reamuneimb-ani.

Ndũrĩ adũkarĩ asu muĩguambo ngĩnĩndĩ ranana sihefĩ God rana-
 handĩ yangĩr-ane!

² God ai anĩhondũ asu mbumundĩ hohoanĩmo sũngure nĩndoumbo
 yĩbobore arandĩ.

Nĩndouwenihĩ bĩrabĩryo-randeimbũ ranai muĩguambo nĩndou
 ranaheimbo ahandĩ nĩndouwenihĩ bĩrabĩrĩ hohoanĩmo ranambo
 moaruwaimbo-mareandũrĩ.

God ai nĩmorehĩ ranahambo sĩmborĩ tĩjĩrĩfo masagado
 nĩmboe ai Godĩndĩ ratũpurĩyomo-rundeimbĩ nĩndou
 hĩfokoamarĩpurĩ ranĩmbo-hũnda,”

masei. ³ Asũkaiyei ai pukũna hoafĩyeihĩ seiya,

“Godĩmbo adũkar-ani yahomboane!

Hai Babiron ngoafĩ adũkarĩ ranahambo tĩkĩrarandĩ ranahandambo
 hasĩheimĩ ranai moanĩ yare koadũrũmbo-koadũrũmbo ahafo,”

masei.

⁴ Ranĩyo 24 boagĩrĩ asu yangĩrĩ nĩngoweimbĩ moatũkunĩ ranai hĩfĩnĩ
 pũtapĩyei nĩmareimbo God sapo ahandĩ adũkarĩ bogorĩ nĩmarĩfondĩ
 ranĩwamĩ amaru ranahambo hohoanĩmo yahũndowohũ ngusũfo pa-
 marĩhorĩ. Ai rarĩhi hoafĩyeihĩ seiya,

“Godĩmbo adũkar-ani yahomboane! Nga anĩhondũ-ane!”

masei. ⁵ Ranĩyo asu adũkarĩ bogorĩndĩ fondĩ-mayo ranambeahĩndĩ
 hoafĩ ranai tũkũfeyowohũ yahoya,

“Muĩguambo nĩndou, Godĩndĩ ratũpurĩyei-rĩhũndeimbĩ se sihefĩ God
 ranahambo aboed-ani mbĩsei.

Moanĩ nĩndou-aneĩ asu ndũreimb-aneĩ se muĩguambo ahambo aboed-
 ani mbĩsei,”

meho.

Sipsip Nĩmorĩ ai nĩmorehũhĩfĩhĩ sesĩ afĩndĩ tũkũmefeyo

⁶ Raniyahi asu nindou afindi fandambo yanggorombo hoafi afindi tükufembo nahurai himborimayahi. Rani-moatükuní ranai ana sapo hoe amündürí yigüdayo nahurai himboyo asu nimoamondi hoafi mbuayo nahuraiyo tükumefeyo. Ro himboriyaha ai rarihi hoafiyehi seiya,

“Godimbo adükar-ani yahomboane!

Sapo Adükarí God síhefi ai munguambo nginindi ra hifandarandi!

⁷ Haponda awi síhiri híhífi-híhífindefúhi adükar-ani mbísefi-mboane.

Sapo Sipsip Nímorí ranai nímoréhi semíndímboayu raní si ra ndeara tükufemboane.

Asu ahandí nímorírehí ranai ndeara nafíramí-ndímboane amaro.

⁸ God ai nímoréhi ranahambo moaní aboedí hamíndí hoearí himboarambe foríhoaiweimbí güdüfembohúnda sagadomboani,”

masei. (Sapo hoearí aboedí ranana Godíndí nendí mbumundí ratüpurí hohoanímoyei ranahandí sísamí nahurai-ane.)

⁹ Raniyu asu sünambeahíndí nendí mamí ai hoafiyundíruhí yahuya, “Se ra sürü papírandúhi anímboya, Sipsip Nímorí ai nímoréhi semündúhi sesí afíndí sesesi-mayei ranambe God ai nindou ranaheimbo se dügüsü mehundürí ranai ana híhífi-híhífímbeiyehi-amboane.” Asükaiyu yare hoafiyundíruhí yahuya, “Ndaní hoafi ndanana Godíndí aníhondú hoafi hond-ane,” mehu. ¹⁰ Raniyahi asu ro ahambo hohoanímombohúnda yirí yimbu pusírihe mamaríhi. Nga ai hoafiyundíruhí yahuya, “Refepoaní! Ro-amboaní se asu síhafí wandafí babídímbo síhiri Sísasíndí-mayo hoafi aníhondúmbo-ríhundeimb-aneftí. Nga se Godímbo yangír-anímbo hohoanímopandíworí. Hoafi Sísas weindahí-mareandí ranai nindou nginindi sagapurí arandí Godíndí hoafi hoafímbohúnda,” mehu.

Nindou kifohí hosí-wamí mamaru

¹¹ Raniyo asu ro himboyahane, sünambe yipurí ranai sübüdíhoai yangorowohüyo hos kifohí ranai maníngowa hoeimaríheandí. Hos semündü hu-randeimbí nindou raníwamí mamaru ranahandí ndürí ra yahurai-ane: ‘Ratüpurí ndore hífanda-randeimb-ani’. Asu, ‘Aníhondú hohoanímósüngure-randeimb-ani’. Sapo ai nindou ranaheimbo yíbobofe asu yifíarí hohoanímora ai moaní mbumundí hohoanímomengoro raní-süngu-ani rawareandí. ¹² Ahandí himboarí ana hai nahurayowohüyo asu adükarí bogorí nindou-yafe at afíndí ahandí mbíroambe nínoumayo. Ahandífihi ndürí sürü pefe híningífeyowa mapaiaro ranahambo nindou amurí ai moai fífirífeyo, nga moaní ahandíhoarí yangír-ani fífireamboayu. ¹³ Ai hoandarí hoearí magüdeandí ranana hor-ambe foeftí himíndümbíyo magüdeandí. Ahandí ndürí ranana, ‘Godíndí Hoaf-ane.’ ¹⁴ Raniyomo asu sünambeahíndí ami ranai kifohí hoearí moaní aboedí hamíndí ra fíhü yihururündímohoumbo kifohí hosí-wamí nínouyomo houmbo ahambo süngumarürí homo. ¹⁵ Munguambo hífi ranaheimbo hífinambo-fendürímbo ami-yomondí pisao nahurai yihümíndí hamíndí ahandí yahamonafí tüküfe mbumarandí. Ai ain nímínímí ranambo-anímbo munguambo hífi ranahambo híbadambuí. Rananímbo asu ai wain hoe boboe ra wain boboembo fondí ranambe tíjarínambo bubütükündambuí. Rani-moatükuní ranana

sapo God munguambo nginindi hifandandeimbi-mayu ranahandi munguna moaruwai hamindi nginindi hohoanimo ranane. ¹⁶ Ahandi hoandari hoeari-mayo ranifihio asu ngehurifihio nduri ra suru pefe hinigifeyoani mapaiaro. Nduri ranai yare hoafiyowohu yahoya, “Bogori nindou-yomondi Bogori asu adukari nindou-yomondi Adukarani,” meho.

¹⁷ Raniyahi asu himboyahunda sunambeahindi nendi ranai hufihamindi fih botifi manunguwa hoeimarihini. Raniyu asu ai ndu sunu wafusifohu youmemo ranahamumbo pukuna hoafiyupurui yahuya, “Godindi adukari sesesi ndanifih mborai sifomo fandu mamuhiyafu! ¹⁸ Mborai sifomo adukari bogori nindou-yafe safi, ami bogori-yomondi safi, nginindi nindou-yomondi safi, hos safi, asu hos sowandumo homo-rundeimbi-yomondi safi, ra munguambo sowasumo. Munguambo nindou-yafe safi, moani ratupuriyomo-rundeimbi nindou-yomondi-mayo asu kaki semindi ratupuriyo-rundeimbi-yomondi-mayo, adukari nindou asu akidou nindou-yomondi-mayo safi ra munguambo sowasumo,” mehu.

¹⁹ Raniyahi asu himboyahunda, nimambeahindi ninihondi asu adukari bogori nindou hifi ndanihunda ahei amiyomo ranai fandu gugurimarunda hoeimaritheandi. Nindou sapo kifohi hosi-mayo raniwami nimarumbo semundu ahu ranani asu ahandi ami rananemo rani-babidimbo yifiarimbo ranai fandu gugurimarundi. ²⁰ Nimambeahindi ninihondi-mayo asu Godindi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi nindou-mayu rani-dibo ai munguambo tikai hepuni-feimbi moatukuni rari-ne-marinand rani-yimbumbo mbumaripundumo. Nindou nimambeahindi ninihondi-mayo ranahandi himboahu hepuni-feimbi moatukuni rarerandui asu rani hohoanimo sungguu ai nindou ranaheimbo woshihoafori hoafiyunduri marandi. Raniyei asu ai nimambeahindi ninihondi-mayo ranahandi nduri sahumundih asu ai sisami ranahambo hohoanimo parih marihundi. Ranimboyo asu nimambeahindi ninihondi-mayo raniyu asu Godindi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi-mayu raniyu ahafanimo yangiri nimbafanda sowapundumo wafusuriho hai sarfa nimoeinambo tikira-randeimbi-mayo ranambe pimarupiri. ²¹ Raniyu asu nindou sapo kifohi hosi-wami nimarumbo ahandi yahamo pisao yihumindi tukufe mbumarandi ranambo ami bodimondi ranahamumbo hifokoakomafoareapuri. Raniyo asu munguambo ndu ranai ahamundi safi sahusimbo bodo tukimehindi.

20

Satan ai 1,000 himbani karabusambe manungu

¹ Raniyahi asu ro nimboa himboyahunda sunambeahindi nendi mami ranai sunambeahindi tukufi haya sapo hifi ambe ndih ragu hoeife-koateyo-randeimbi ranahandi yipuri ki asu sen nimboreimb waramberamundu makusua hoeimarihini. ² Raniyu asu ai amoasiri afindi ranahambo mbumarandu. Amoasiri ranai ana sapo horombodidi hondu-mayo-ane. Ai sapo munguambo nindou ranaheimbo papi-hoafiranduri hoangu-randeimbi Satan-ani. Raniyu asu sunambeahindi nendi-mayu ranai ahambo seninambo huputupuriheru mbura 1,000 himbani hinigimariri. ³ Raniyu ai ahambo hifambe

ragu han+weimbi-mayo ranambe pirira mahanu. Nafitambe pare mbura kinambo kíkire papiramündi yowanimbo h+n+ng+mareandi. Rananimbo ai munguambo hifihündi ranaheimbo ngir+ wos+hoafori hoafindündüri. Ahambo refi h+n+ng+fiyuan+ nungumbo 1,000 h+mban+ munguyo-ambe-animbo tükündüfi akidou yangir+ nungumbui.

⁴ Ran+yo asu bogori nindou-yafe n+marimbo fondi ranai burimayowa hoeimar+heandi. Fondi ran+wam+ mamarimo-memo ranahamumbo y+boboferambo ng+n+ndi masagapuri. Asu asukai sapo nindou Sisanimbo asu God+ndi hoafi ranahambo an+hondumbo wataporimbo-r+hü mar+hündi ranimbo mbiro kibodir+marandür+ ranahei yifiafi hoeimar+heandi. Asu aiana n+mambeah+ndi n+n+hond+mayo ranahambo ahandi sisami kameihi moai ngusüfo par+hindi. Ahei gir+bodi ham+ndüh+ asu war+hü n+mambeah+ndi n+n+hond+ndi ndür+ moai paiaro, nga wan+. Ai yangir+ tüküyahi bogori nindoumboyahi Krai-bab+di mungu-moatükun+ 1,000 h+mbanambe h+fand+mar+hündi. ⁵ Nindou amur+ yifimayei ana moai yangiramboyahi tüküyahindi, nga ai randihi yifi yagodei ngeimbo 1,000 h+mban+ munguyo-ambe-animbo tükündahimboyei. Ranana weangurüh+ yifihündi botife-ane. ⁶ Nindou d+diyei ai sapo weangurüh+ yifiyeimbi botife si ranambe botiyahindeimbi ana ai h+hifi-h+hifimbeyei-amboane. Ai God+ndi yangir+ane. Asukai yimbu noufimb+ yifi ranai ana ngir+ nindou ranaheimbo h+f+nambo-ndearü. Ai Godimbo asu Krai+imbo d+di+baf+fe-rambo nindoumbondahi n+mboeimboyei. Rananimbo ai Krai-bab+d+imbo n+mboeimbo 1,000 h+mban+ aho ranambe mungu moatükun+ ra h+bad+hümboyei.

Satan ai munguna moaruwai-mboefiyu

⁷ Süngunambo 1,000 h+mban+ ra munguyo-ambe-animbo Satan+ndi karabus wor+ yipuri ranai sübüd+goedoan+ asu ai moanambüh+ tükündüfimbui. ⁸ Asu rananimbo ai munguambo h+f+hü nindou bur+yei wakar+hindi ranaheimbo wos+hoafori hoafiyondürimbo hoahoangu wak+indeambui. Hifi ra ahandi ndür+ Gok asu Magok-ane. Rananimbo Satan ai aheimbo munguambo yifiar+imbohünda ndemündündür+ mamüh+ guguründearümbui. Nindou af+ndi safi ranai ana moan+ sir+wara hoe-k+mi gudik+kir+ nahurai an+boadei. ⁹ Ran+yei asu ai munguambo hifi ran+hü hei God+ndi nindou ser worambe an+boadei asu adükari ngoafi God ai hohoan+moyu wak+mareandi ranaheimbo waki-mar+hindür+. Ran+yo asu sünambeah+ndi hai ranai kos+wohüyo nindou ranaheimbo hainambo tikir+marandür+. ¹⁰ Satan ai nindou ranaheimbo wos+hoafori hoafimayundür+ ranimboyu asu God ai ahambo wafusür+ho hai sarfa n+moeifih+ mahoro ranambe pirira mahanu. N+mambeah+ndi n+n+hond+ asu God+ndi hoafi tikai hoafiyu-randeimbi nindou amboan+ haiambe man+mbafan+. Rananimbo ai munguambo nimb+ si aho ra koadürümbo-koadürümbo asübus+imbondimo p+ndim+mondu ngomboemo.

Yibobofe si tüküme Feyo

¹¹ Ran+yo asu h+mboyahünda adükari bogor+ndi n+mar+fondi kifoh+ ranai n+ngowohüyo asu ran+wam+ nindou mam+ ai mamaruwa hoeimar+hini. Ran+yo asu ai n+maru-ambe ra hifi sünu ranai awar+hoehüyo asu moai asukaiyo hoeifeyo. ¹² Ran+yahi

asu himboyahünda yifiyeimbi nindou ndüreimbi asu ndürü-koateimbi ranai bogorindi nimarifondi hangifoani burimayeiya hoeimartheandüri. Raniyo asu buk bidifiri ranai boare haya kurümayo. Asu yangiri nîngombo buk amboani boare haya mengoro. Raniyo asu yifiyeimbi nindou burimaye ranaheimbo nine-moatükunî ramarihinda sapo buk kurümayo ranambe sürü pefemarandi rani simogodühi aheimbo papi-hoafi ranai tüküme Feyondüri. ¹³ Raniyo asu munguambo siriwara-ambe yifiyei yangoreimbi ranaheimbo siriwara ai hîningi-mareandüri. Yifiyo-rambo hohohanimo asu yifiafi ngoafi ranambe yifiyeimbi nindou kikihirihümündi animboei ranaheimbo mungu hîningi-mareandüri. Raniyu asu nindou nimarifondi-wami mamaru ranai nine-moatükunî ai ramarihindi rani-simogodühi aheimbo papi-hoafimarandüri. ¹⁴ Raniyo Yifiyo-rambo asu Yifiafi Ngoafi ranahafembo haiambe pimareapira mahanife. Wafusüroho haiambe ranana sapo asukaiyo yimbombofe yifi-mbo moatükunî ranane. ¹⁵ Nindou didiyei ahei ndüri sapo yangiri nîngombo buki-mayo ranambe paiari-koate-ayo ana, nindou ranaheimbo wafusüroho hai mahoro ranambe pimareandüra mahanei.

21

Hifi sünnü simbori tüküme Feyo

¹ Rani-moatükunî ranai refahaya-mboyowane, asu himboyahünda sünnü hifi simbori ranai tüküme Feyowa hoeimartheandi. Weangurühi sünnü tüküfe hifi tüküfe-marandi ranai awarhoeihüyo asu siriwara amboani foeri-koate-mayo. ² Asu himboyahünda Godindi ngoafi simbori Serusarem ranai, sapo nimorehi anamindühifembo ahandi anamindi rani-sowahi homboyaho haya rawefeyo nou yahurai refahaya God sowahindi tüküfe makosowa hoeimartheandi. ³ Bogorindi nimarifondi-mayo ranambeahindi hoafi pukuna hoafimayowa himborimayahi. Yare hoafiyowohü yahoya, “Himboriyei! Godindi wori hapoana nindou-babidimbo anango! God ai nindou-babidimbo nünguhü asu ahandi nendi-ndeimboyei. God ai ahandi-hoari nindou rani-babidimbo anungu animbo asu ai ahei Godi-ndümbui. ⁴ Ai nindou ranahei himboarambeahindi arani-himboaho gedüherümbui. Rananimbo yifi-mbo hohohanimo, asübusi, arani asu ngusüfo afindi kife hohohanimo ra ngiri tükündifeyo. Sapo ranana horombodidi moatükunî awarhoaimb-ane,” meho.

⁵ Raniyo asu nindou fondi raniwami mamaru ranai hoafiyuhü yahuya “Haponda ro munguambo moatükunî simbori rariheandühanahi,” mehu. Asukai hoafiyundirühi yahuya, “Ndanî hoafi ranahambo se sürü papindandi. Sapo hoafi nda ai anihondü hamind-ane, nga anihondumbo-ndihindi,” mehu.

⁶ Raniyu hoafiyundirühi yahuya, “Munguambo moatükunî ai tüküfemboane! Roana horombonipoed-anahi asu süngunipoed-anahi, sapo weangurühidid-anahi asu bidifiranidid-anahi. Nindou düdi ai amindaninomboayu ana, nindou ranahambo ro yangiri nîngoweimbi harihoe forihoeimbi nindou ranahambo moani ndahandoani ndümündümbui asu kakinambo semindi-koate ndahandoanyahi. ⁷ Nindou düdi ai yifiarambeahindi titaboarifoare harihoei tükefiyu ana, ai wandi-mayo moani sai moatükunî ra ndemündümbui. Rananimbo

asu ro ahandi Godi-ndahani ai wandi nimirindumbui. ⁸ Nga asu nindou didei yihimbo-sisiriyahi-rihundeimbi, anihondumbofoekoateyei rihundeimbi, moaruwai hamindi ratupuriyei rihundeimbi, nindou hifokoarihi-rihundeimbi, nimorehi sisihimoyomo-rundeimbi, nindowenihi birabiriyei rihundeimbi, tibatagiru-rundeimbi, tikai godimbo hohoanimo parihirihundeimbi, wosihoafori hoafiyei rihundeimbi ahei ninggofondi ranana, wafusuroho hai asu hai sarfa nimoie apoarambe ahoro ranihu yagodimboe. Ranana yimbu-noufimb yifimbo moatukuni-ane,” mehu.

Simbori Serusarem ngoafi

⁹ Sunambeahindi nendi dis ⁷ waramberundi-mo-ndeimbi ranahandambo mamimayu ranai wambo-so Godindi hurutu moendifembohunda moaruwai hamindi moatukuni foafusufiyuani tukufimbi-mayo ra semundu haya makusu. Ai hoafiyundi-ruhi yahuya, “Se sinif-animbo ro nimorehi anaminduhifembo aningo Sipsip Nimirindi nimorehi ra nafuinda-haninimboyahi,” mehundiri. ¹⁰ Raniyo asu wandi flambe Yifiafi Aboedi ranai nginindi tukufendiruhiyahi asu sunambeahindi nendi ranai wambo semundundiri hifi wafu nimoamo hamindi raniwami mahafu. Raniyu asu ai wambo Serusarem ngoafi adukari sunambe God sowahindi makoso ranahambo nafui-mayundiri. ¹¹ Raniyo asu Godindi himboamupumbo-randeimbi ranai si boakimafoareandi. Asu ngoafi ranai sapo suruhoeimbi sospa nimoie kaki afindifihi semindimbo rahuraiyo moani himboarambe foriforihoeimbi hamindi-mayo. ¹² Ngoafi adukari ranai papi nimoamo hamindiyo ¹² nafitambe kemindi hinngimefeyo. Raniyo asu ¹² sunambeahindi nendi ranai nafitambe ranahambo warani-rundumo houmbo hifandimarundi. Nafitambe ranifihi Israer-yafe ¹² siriranahei nduri ra papimayo. ¹³ Nafitambe ranai gorugooaninigorugooaninire burimayo. Ngimi ranai hufihamindi sufuaninngomo, ngimi himboraninngomo, ngimi ranai rahananinimboraninngomo asu ngimi hufihamindi hafuaninngomo marundi. ¹⁴ Adukarin ngoafi ranahandi papi ranana ¹² nginindi nimoieinambo ndihi ragu samboefimbiyo. Raniyo asu mamami raniwami Sipsip Nimirindi hoafi sowandumo homo-rundeimbi ¹² yomondi nduri ranai papimayo.

¹⁵ Sapo sunambeahindi nendi horombo wambo wataporimbo-marandiri-mayu ranai gorinambo nafiyoweimbi-hundi simongorife nimihariranambo adukari ngoafi nafitambe asu papi ra simongorifembohunda semundu haya manungu. ¹⁶ Adukarin ngoafi ranana munguambo himbori ra moani simogodapo hamindiyo. Raniyu asu sunambeahindi nendi ranai simongori nimiharimsemundu ranambo simongo-reandane, ngoafi afindi-kokoeaiyo ahandi ra ^{2,200} kiromita tukumefeyo. Raniyo asu ahandi simongori hoandari mahafu, himbori yimbu mahafe ranai moani simogodapo hoandari-mayo. ¹⁷ Asu papi nimoamo ranahambo amboani simongo-reandane, mamim ⁶⁵ mita tukumefeyo. Rani simongori ranana moani nindou simongorurundeimbiyo sunambeahindi nendi-mayu ranai simongorimareandi. ¹⁸ Ngoafi ranahandi papi ranana hamburi asu yangiri sasp nimoieinambo papiyoweimbiyo. Nga ngoafi ranana moani gor

sürühoembi yangir-ane nafiyouweimbiyo manango. ¹⁹ Adükari ngoafi ranana hifini ndihi God ai munguambo mamikarambo nimoei kaki afindihhi semündümbi-namboyoy kore hinngimareandi. Weangurühi korimefeyo ranana hamburi asu yangiri sassa nimoeiyo, rani-kimi asüdabombü sapaia nimoeiyo, rani-kimi kifohi aget nimoeiyo, rani-kimi yangirasüfo emerar nimoeiyo. ²⁰ Asu rani-kimi hamburi kikire kifohi kikire-randeimbi sadonikis nimoeiyo. Rani-kimi konirian nimoeiyo, rani-kimi krisorait nimoeiyo, asu rani-kimi ngorüpoanimo yangirasüfo berir nimoeiyo, rani-kimi anjüsüh+safümbi topas nimoeiyo, rani-kimi krisopres nimoeiyo yangirasüfoyo anjüsüh+safümbiyo-randeimbi. Asu rani-kimi asüdabombü haiasin nimoeiyo, bidifiranambo ana hamburi ametis nimoeiyo. ²¹ Nafitambe 12 ranana sapo 12 kifohi mbisihondiyo. Munguambo yipuri nafitambe ra mbisihondi mami-namboyoy nafiyo hinngimefeyo. Ngoafi ranahandi munguambo nafi ranana gor hondunambo nafiyouweimbiyo hayamboyo hoehimbo nahurai-mayo.

²² Ro moai Godimbo hohoan+moyondo-rambo wori fondarowa hoeir+heandi. Sapo Adükari God Munguambo Nginindembi-mayu ranai-yu asu Sipsip Nimori ai ngoafi ranahandi Godimbo hohoan+moyo-rambo worimefani. ²³ Ngoafi raniwami hüfihamindi amoamo ahafandi si ra ngiri boaki+boadineandi sapo Godindi himboamupuimbo-randeimbi si ranai ngoafi raniwami boaki+mafoareandi ranimbo-wambo. Asu Sipsip Nimori ranai-ani ngoafi ranahandi ram hai nou-ayu. ²⁴ Rananimbo munguambo hifihündi ranai ngoafi ranahandi si rani-süngu ngeihü, asu munguambo hifihündi bogori ranai ahamundi nginindi napo ra ranihü ndowandümo tükündafumboemo. ²⁵ Munguambo si aho ra nafitambe ranai ngiri pande ningo, nga sübüd+hoai yagodi ngomboe. Sapo rani-simboani ana ngiri nimbü ranai yagodo. ²⁶ Asu ngoafi adükari ranambe munguambo hifihündi-yafe yihuru asu aboedi napo nginindi ra ndemündündüri keboemboe. ²⁷ Nga nine-moatükuni moaruwai-ayo, asu yikoarifo hohoan+moyo-randeimbi asu wosi+hoafori hoafiyo-randeimbi, munguambo ranana ngiri ngoafi ranambe keboehi ngei. Sapo Sipsip Nimorindi koadürümbo nngombo buki-mayo ranambe ahei ndüri pamareandüri ai-yanigiran+mboke-boehi ngüsimboyei.

22

Yangiri nngombo hoe asu nimi

¹⁻² Raniyu asu sünambeahindi nendi-mayu ranai hoe afindi yangiri nngombo nini ndi ra wambo nafuimayundiri. Hoe ra himboarambe mupui fori wakireandeimb-ane. Hoe ranana sapo God asu Sipsip Nimori ranahafandi nimari-fondi-mayo ranambeahindi tükufe hayamboyo ngoafi nafi bogori rani mbusümondühi mafoero ho. Asu hoe rani himbori-kimi yangiri nngombo nini ranai ngorügoanini-ngorügoanini burimayo. Nimi ranai mami himbanambe 12 hisiyowohü asu moani mamami amoamo hisiyo arandi. Asu nini ranahandi emündü ranana munguambo hifihündi ranaheimbo aboedambofendüri ramboane. ³ Asu nine-moatükuni God ai ranahambo moaruwai-ane ehu ranana ngiri ngoafi ranambe yagodo.

Nga God asu Sipsip Nĩmori ahafandi adũkarĩ bogorĩndĩ nĩmarĩ-fondĩ ranĩ yangĩrĩ yagodoanĩ asu Godĩndĩ ratũpurĩyei rĩhũndeimbĩ ai ahambo hohoanĩmondeihĩ ngusũfo pandĩhorĩmboyei. ⁴ Rananĩmbo asu ahandĩ ngusũmboarĩ hoeĩndĩhi-mboyei asu ahandĩ ndũrĩ ra ahei gĩrĩbodĩ hamĩndĩfihĩ sũrũ pande hĩnĩngĩndeambui. ⁵ Asu rananĩmbo ngĩrĩ nĩmbĩ asũkaindo tũkũndĩfeyo. Ranĩmbo-anĩmbo ngĩrĩ ram asu hũfĩhamĩndĩ ranai si boakĩboadeandĩ. Sapo Adũkarĩ God ai-anĩmbo ahei sindumbui. Asu nindou ranai adũkarĩ bogorĩ nindoumbondahi koadũrũmbo-koadũrũmbo hĩbadũhĩ ŋgeimboyei.

Sisas ai ngĩrĩ amĩtata kudu

⁶ Ranĩyu sũnambeahĩndĩ nendĩ ai hoafĩyundĩrũhĩ yahuya, “Ndanĩ hoafĩ ndanana anĩhond-ane, nga anĩhondũmbo-mbĩrĩhindamboane. Nga Adũkarĩ God, sapo ahandĩ hoafĩ hoafĩyomo rundeimbi rana-hamumbo ahandĩ Yifiafĩ masagapuri ranai ahandĩ sũnambeahĩndĩ nendĩ ranahamumbo koamarĩhepuri. Asu ai sapo Godĩndĩ ratũpurĩ ratũpurĩyei-rĩhũndeimbĩ ranaheimbo nĩnĩ-moatũkunĩ nĩmai hamĩndĩ tũkũmandife ranahambo nafuimbohũnda koamarĩhepuri,” mehu.

⁷ Sisas ai hoafĩyuhũ yahuya, “Awi hĩmborĩyei! Ro ngĩrĩ amĩtata tũkũndaheandĩ. Nindou dũdĩ ai buk ranambe sũngunambo tũkĩfembo hoafĩ sũrũ papĩ-mayo ranahambo hĩmborĩyeihĩ sũngurĩhi rĩhũndeimbĩ-maye ranai ana hĩhĩfĩ-hĩhĩfĩmbeyei-amboane!” mehu.

⁸ Ro Son ranĩ-moatũkunĩ ra hĩmborĩya hoeirĩheamboanahĩ. Asu ro ranĩ-moatũkunĩ ra hĩmborĩya hoeirĩhe raraorĩhĩ heheambo sũnambeahĩndĩ nendĩ wambo nafui-mayundĩrĩ ranahandĩ yirĩ-kĩmĩ pĩya nĩmarĩmbo ndeara ahambo hohoanĩmo-yondowohũ ngusũfo pefimbo yangĩrĩmayahĩ. ⁹ Nga asu ai wambo hoafĩyundĩrũhĩ yahuya, “Yowanĩ, se refepoanĩ! Roana sapo sĩhafĩ mamĩ ratũpurĩye rĩhoandeimbĩ wandaf-anahĩ. Asu roana sapo sĩhafĩ apodoho wandafĩ-mamĩ Godĩndĩ hoafĩ hoafĩyomo-rundeimbĩ-memo rananemo asu munguambo nindou buk ndanambe hoafĩ engoro ranahambo hĩmborĩyei mburĩhũ ranĩ-sũngurĩhindeimbĩ ranahei wandaf-anahĩ. Nga Godĩmbo-anĩmbo hohoanĩmo-ndafĩndowohũ ngusũfo pandĩworĩ,” mehu.

¹⁰ Asũkai hoafĩyundĩrũhĩ yahuya, “Godĩndĩ sũngunambo tũkĩfembo buk ndanambe apaiaro ra se yowanĩ dĩbonapĩfehi gabudĩfe-poanĩ. God ai munguambo ranĩ-moatũkunĩ ranahambo refemboayu ra ndeara akĩmĩ tũkũfembo yangĩr-ane. ¹¹ Ranĩmboane asu moaruwai hohoanĩmoyu-randeimbĩ ranai moanĩ moaruwai hohoanĩmo ranĩ-sũngu-mbĩreand-amboane. Asu moaruwai hamĩndĩ hohoanĩmoyu-randeimbĩ ranai moaruwai hamĩndĩ hohoanĩmo sũngu-mbĩreand-amboane. Asu mbumundĩ hohoanĩmoyu-randeimbĩ ranai mbumundĩ hohoanĩmo sũngu-mbĩreand-amboane. Sũrũhoeimbĩ hohoanĩmo sũngureandeimbĩ ranai sũrũhoeimbĩ hohoanĩmo sũngu-mbĩreand-amboane,” mehu.

¹² Sisas ai yare hoafĩyuhũ yahuya, “Awi se hĩmborĩyei! Ro ngĩrĩ amĩtata tũkũndaheandĩ! Ro takĩnĩ moatũkunĩ ndahamĩndĩ tũkũndahe-amboyahĩ. Rananĩmbo dũdĩ ai nĩnĩ-moatũkunĩyo ramareandĩ ranĩ-sĩmogodũhĩ ndeheamboyahĩ. ¹³ Roana horombonĩpoed-anahĩ asu sũngunĩpoed-anahĩ. Ro weangurũhĩdĩd-anahĩ asu bĩdĩfĩranĩdĩd-anahĩ.

Roana weangurüh+di+di hondüyu asu süjud+di hondüya-r+handeimb-anah

¹⁴ Nindou di+diyei ahei hoeari-mayo ra boboer+hünda aboedi simbori afisaho-koate tüküfeimbi-mayei ranai ana hi+hi+hi+hi+mbeyei-amboane. Aiana sapo yang+ri n+ngoweimbi n+mi-mayo ranahandi hi+ra moani himbo-koate dagüdihi asu adükar+ ngoafi gin+ri yipuri nafitambe-mayo rani nafi keboehimboyei. ¹⁵ Nga asu moaruwai ham+ndi hohoan+moyeimbi nindou, ti+bag+ru rundeimbi, n+morehi si+si+hi+moyomoru-ndeimbi asu nindowenih+ bi+rab+ri+yei ri+hündeimbi, nindou hi+fokoar+hi-ri+hündeimbi, ti+kai god+imbo süngguri+hi-ri+hündeimbi, nindou wos+hoafori hoafi+yei ri+hündeimbi, ranai ana ng+ri adükar+ ngoafi nafitambe-mayo rani-nafi keboehi ngüsi, nga ai moanambuhü n+imboeimboyei.

¹⁶ Ro Sisas-anah+ nda, wandi sünambeah+ndi nendi ranahamumbo koarari-heheapuri munguambo moatükun+ ranahambo wandi nendi ranaheimbo watapor+imbo-yondür+imbohünda. Roana sapo Defit+ndi amao-mami ranahei si+ri+hünd-anah+ tüküyahe an+imboah+. Asu roana bot+bot+ siambeah+ndi mupui-anah+,” mehu.

¹⁷ Yifiafi Aboedi ai Sipsip N+mor+ndi n+morehi rani-di+bo hoafi+yafehü safeya, “Se mborai si+ni+fi,” masafe. Nindou düdi hi+mbor+nduhü ana, hoafi+nduhü an+imboya, “Se mborai si+ni+fi,” mbüsu. Nindou düdi ai am+indan+ngombonduhü ana, mbüsünu-wamboane. Nindou ai hoe si+m+ind+imbo hohoan+moayu ana, ai sünü yang+ri n+ngoweimbi hoe ra moani mbüsü+mündu-wamboane.

Son ai nindou buk ndanambeah+ndi hoafi hi+mboraye ranaheimbo ah+ni hoafi+mayundüri

¹⁸ Munguambo nindou ai God+ndi hoafi sapo buk ndanambe engoro ranahambo hi+mboraye ranaheimbo ah+ni hoafi nda ro Son-anah+ asahandüri. Nindou düdi ai ahandi hoafi God+ndi-mayo hoafi ran+fihi pare haya hoafayu ana, God ai ahambo n+ne moaruwai moatükun+ ai buk ndanambe refembo hoafi+mayu ra ahambo randeambui. ¹⁹ Asu nindou düdi ai bi+di+fi+ri hoafi buk ndanambe raguanambo-areand+ ana, God ai nindou ranahambo randiran+ asu ng+ri sapo yang+ri n+ngombo n+mi hi+si-mayo ra dedu. Asu ng+ri God+ndi adükar+ ngoafi buk nda ranahambo watapor+imbo-marandi ranambe nünggu.

²⁰ Nindou mungu moatükun+ ranahambo an+hondümbo hoafi+mayu ai hoafi+yuhüya, “Ro ng+ri am+itata tükündaheandi,” mehu.

An+hond-ane. Adükar+ Sisas, se mborai.

²¹ Adükar+ Sisas ai si+heimbo munguambo moani hi+poambo-mbi+reandüramboane.